Redhouse's Turkish dictionary : in two parts, English and Turkish, and Turkish and English. In which the Turkish words are represented in the Oriental character, as well as their correct pronunciation and accentuation shown in English letters / by J.W. Redhouse.

Contributors

Redhouse, James W. Sir, 1811-1892.
Wells, Charles, 1838-1917.

Publication/Creation

London : B. Quaritch, 1880.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/av4nucmk

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

19 L 2

THURLAND CASTLE.

22101434373

17a

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30093168

تركجه انكليزجه لغت كتابى

تأليف ردحاوس الانكليزى

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندره شهرنده وایمان افندینك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوس الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT PRONUNCIATION AND ACCENTUATION SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبیر ملك *(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission, Turkish Prizeman of King's College, London, &c.*

لوندره شهرنده پیکادیلی صوقاغنده کتابجی قواریچ افندینك دکاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

86214

WYMAN AND SONS,
ORIENTAL, CLASSICAL, AND GENERAL PRINTERS,
GREAT QUEEN STREET, LONDON, W.C.

Oriental Coll. 471

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION.

IT is an extraordinary and lamentable fact that the language of the Turks has hitherto received little or no attention in England, although it is spoken by millions of people belonging to a vast empire with which we are closely connected by mutual vital interests, and is more or less used, in official circles, from Tunis in Africa to the walls of China. It is the Court language of Persia, and in many provinces of that country is spoken as much as Persian. It is difficult to account for the absolute neglect of the study of such an important language, considering that it is used by a people who once influenced half the world, who overturned and established empires, who have possessed the thrones of Persia, Syria, Greece, and Arabia, whose power was once dreaded by Italy, Germany and France, and to whom our proud Queen Elizabeth applied for aid against the Spanish Armada. The Turkish language has always been of the greatest consequence to us, owing to the importance of our political and commercial relations with the Ottoman Empire, and the complete ignorance of it on the part of our countrymen has greatly impeded proper communication and intercourse between the two nations and given rise to most serious misunderstandings and difficulties, both in the diplomatic and commercial world. Hitherto, the only means of communication between the two peoples has been the employment of Levantine interpreters, who seldom or never know either English or Turkish properly, and speak the latter unidiomatically and with a vulgar accent peculiarly distasteful to the educated Osmanlis. Recent events in the East, by which we have become in one sense identified with the Turkish Empire through having undertaken the Protectorate of Asia Minor and the administration of Cyprus, now render the acquisition of the Turkish language by English officials and commercial men more urgent than ever, and indeed it is absolutely indispensable if we wish to fulfil our task efficiently and avoid endless complications with the natives and the Turkish Government. We may therefore hope that this subject will at last receive the attention it deserves on the part of the Government and the nation, that proper facilities will be afforded for the acquisition of the language by a Professorship of Turkish being

founded at one of our Universities, and encouragement and reward being offered to those who devote themselves to this arduous study. Persons wishing to become student-interpreters, or officials in any part of Turkey, in Asia Minor, or in Cyprus, should be required to possess, at least, some knowledge of Turkish before being appointed and before leaving England, as they will find the want of proper teachers in Turkey an insuperable barrier against beginning its study in that country. The only persons who teach Turkish in the East are Greeks and Armenians, most of whom appear physically incapable of pronouncing Turkish correctly, and possess in general little or no knowledge of the literary language. As we have in English nearly every sound existing in Turkish, an Englishman, if properly taught, can pronounce far better than a Greek or an Armenian. For the same reason, as I found from experience in instructing the students at the Imperial Naval College of Constantinople, Turks can pronounce our language far more purely than the Christian races under their government. A good dictionary is indispensable for acquiring any language, and Mr. REDHOUSE rendered a national service when he produced his excellent work, which I hesitate not to say is incomparably the most correct and trustworthy Turkish lexicon in any European language. The original edition having been exhausted, I willingly consented to Mr. QUARITCH's proposal that I should edit a second issue, as all students of the language would find such a book most necessary, and the learned author sanctioned my undertaking. While preserving all the valuable matter contained in the first edition, I have attempted to increase its usefulness by the addition of a considerable number of words omitted originally for want of space, or which have been coined by the Turks during the last twenty years to meet the requirements of their advancing civilisation. Amongst other things, the names of countries, towns, rivers, mountains, and other geographical words were entirely left out of the English-Turkish part, and nearly completely omitted in the other part. These I have supplied, giving special attention to names of places in the East. The English-Turkish portion being scarcely copious enough to enable a Turk to read an English book, or an Englishman to write or speak on all subjects in Turkish, I have introduced a large number of fresh words into it, and I have also, to some extent, augmented the Turkish-English part. Thus, the present edition will be found to contain several thousand more words than the original work published twenty-five years ago, which, however, was far more correct and copious than any other European Turkish lexicon.

It is a strange fact that the number of Englishmen who can read and write Turkish is so small that they can be counted on the fingers of one hand. The English public, and what is more astonishing, the English

residents in Turkey, know scarcely anything of this curious and interesting tongue, and rarely succeed even in speaking a few words properly; yet to understand a nation rightly a knowledge of its language is most essential. As I once remarked in an article in the *Gentleman's Magazine* published some years ago, the physical features of the East, the length and breadth of its rivers, the height of its mountains, and the costumes of its peoples, have been ascertained and described by enterprising European travellers; but the spirit of the East, which only can be comprehended by a thorough acquaintance with its language and familiar intercourse with the natives, has remained a sealed book to Europe. Indeed many works which have been written for the purpose of enlightening us with regard to the East, have, with rare exceptions, only misrepresented and burlesqued it, although, I admit, that the writers did this in all sincerity and unconsciousness. If Europeans ever learn what the inner life of the East is, they will find that their ideas have been wonderfully narrow and one-sided; that many things they believed to be universally true are, under certain circumstances and in certain places, absolutely false; and they will discover much that is good and valuable in the institutions, and much that is admirable in the manners and customs of the Turks, as well as some things which we might with advantage imitate.

A lengthy discourse on the language and literature of the Osmanlis would be somewhat out of place here, but a brief account of them may be interesting to the general reader and, especially, to those about to commence the study of Turkish. The Turkish language is of Tartar origin, as the Turks came from Central Asia, and is consequently quite distinct from Arabic and Persian; although it is true that in modern times the Arabic characters have been adopted for all three languages, and that the Constantinople dialect is half filled with Arabic and Persian words, but these have been incorporated without affecting the nature or framework of the Turkish, which is as different from Arabic and Persian as Anglo-Saxon from Latin and Greek. The original Turkish tongue was somewhat barbarous, but extremely forcible and concise when spoken. Very often, in colloquial language, a whole sentence in a European language can be expressed by one or two words in Turkish. For example, the phrase "The book which I have written," can be expressed in Turkish in two words, viz., *yazdighim kitab.* In fact, Turkish is a language in which pronouns personal and relative, conjunctions, and other parts of speech constantly recurring in European languages are almost entirely dispensed with, by the help of certain peculiar inflections of which the verb is capable. Unfortunately, this superiority in Turkish has been more than counterbalanced by the cumbersome and inflated style which

has become prevalent in writing, especially in official documents, sentence on sentence being strung together into one, until the reader is at a complete loss to catch the writer's meaning. Another mistake the Turks have made is in adopting Arabic and Persian words *ad libitum;* so that to understand their language it is absolutely necessary to be acquainted with nearly all the words in the other two, and something of their grammars. Thus in reality to comprehend written Turkish you have to acquire three languages, in great part, instead of one. This fact, no doubt, is one great reason why so few Europeans have succeeded in mastering Turkish; and a Turk must study his own language many years before he can either read or write it properly. There are almost always in Turkish three names for everything—the original Turkish, the Arabic, and the Persian—and thus the student has a triple vocabulary to acquire. Had Persian and Arabic words been taken only when there was no Turkish word to express what was required, Turkish would have become an extremely rich and powerful language; but words having been adopted indiscriminately has led to a redundancy which is only embarrassing both to the native and the foreigner, while thousands of abstract but most useful words are still non-existent in Turkish. Notwithstanding, therefore, the enormous number of words to be found in a Turkish dictionary, it is an extremely difficult thing to express one's self in Turkish on any civilised subject, or to translate any ordinary European work into it. Great progress, however, has been made during the last twenty years in simplifying the Turkish style, and in coining words to express scientific ideas. Ali Pasha and Fuad Pasha took the initiative in this matter, and they have since had many worthy imitators, such as Ali* Suavi Effendi, Kemal Bey, and Zia Bey. The Imperial Military and Naval Colleges have also been most useful laboratories for the production of new words, the necessity for which was found in instructing the students in European arts and sciences, and in translating French and English works for them. A great number of very useful books have been prepared by the professors of those excellent institutions, and although generally not original, they are very creditable, and have done much good in shaping and improving modern Turkish. Some enlightened and unprejudiced officials, such as Saïd Pasha, who was Minister of Marine in 1878, and formerly Governor of the Naval College,

* Ali Suavi Effendi, a well-known Turkish *savant* and a very able writer, was the editor of a Turkish newspaper, called the "*Mukhbir*" (مخبر), published some years ago in London, to which I myself contributed, which aimed at introducing not merely political reforms into Turkey, such as parliamentary government, financial control, &c., but also recommended and inaugurated a reform of Turkish composition, orthography, &c., and the introduction of a clear and simple style similar to that approved of in most European languages.

have also lately set the example of writing Turkish in a simple and practical style, and encouraged and promoted this improvement. This able statesman (Saïd Pasha) is a striking illustration of what I have stated above, that Turks and Englishmen can acquire each other's language with remarkable purity, as he speaks and writes English like an Englishman.

Yet, notwithstanding the cumbrousness I have above complained of, the language of the Turks possesses a great and interesting literature; works on almost all subjects known to Orientals: history, geography, astronomy, mathematics, logic, theology, geometry, arithmetic, &c., were to be found in Turkish hundreds of years ago—in manuscripts only, of course. Indeed, books on those subjects had been written at so remote a period as a century prior to the conquest of Constantinople, and some historical, astronomical, and poetical works by celebrated writers of that day are still in existence. It is also to the credit of the Turks that they always had in ancient times, and still have, a deep reverence for learning and literary men, while their sovereigns have been great patrons of literature, and have treated authors and *savans* with the most liberal favour and munificence. It is reported that the last words of Sultan Othman to his son Orkhan were, "Be the upholder of the faith and the protector of science;" and no sooner had the crescent been planted on the walls of Broussa than Orkhan gave orders for the erection of a royal college. This example was followed by his successors, who have vied with each other in the protection and encouragement of letters.

The Turkish writers excel particularly in historical composition. They have many valuable works of history, written by private individuals, and a regular series of public annals from the most remote times to the present, compiled by the official historiographers of the empire.

Among their most celebrated historians are Sead-u-din, the historiographer of Murad the Third, the author of "*Taj-u-Tevarikh*," ("The Crown of Histories,") Jelal Zadé, the author of "*Tarikhi Jelal Zadé*," the Annals of the reign of Suleiman I. and Selaniki, whose works are only to be found in manuscript, and Rashid Effendi, Sami, Shagir, and Subhi, whose works have been printed by the Imperial press. Amongst historians also must not be forgotten the learned Haji Khalifé, who wrote several historical and geographical books, and a work on Oriental bibliography, a universal history in Arabic, and also the History of the Maritime Wars of the Turks, the History of Constantinople, and the celebrated Oriental geography called "*Jihan Numa*," ("The World-Shewer").

The Turks have always cultivated poetry with the greatest zeal and considerable success. Poets have ever been greatly honoured and munificently rewarded by them. Their poetry, it is true, is somewhat wild and

extravagant, but full of power and imagination. Amongst others, Fazli's version of the *Gul-u-Bulbul* ("The Rose and the Nightingale") is a really beautiful poem, and a mere list of Turkish poets of respectable ability would fill pages.

In conclusion, the Turkish language, in the simplicity and regularity of its original framework and mechanism, is only equalled among European languages by the Spanish, in the attention it pays to euphony by no European language, except perhaps Hungarian, and in the richness of its resources, if it would make but proper use of them, it might rank with any language of Europe or Asia.

To cement the alliance and the friendship which have existed for so many years between England and Turkey, and to promote the interest of both nations, nothing is more indispensable than that they should acquire each other's language. The Turks have made great efforts and spared no expense to this end. Hundreds of young Turkish officers studied English under me, after my appointment by the Turkish Government as Professor of the English Language at Constantinople, and nearly all of them displayed the greatest zeal and ability. It is to be hoped now that the same ardour will be shown and the same attention given, on the part of the British Government and people, in promoting the study of the Turkish language in England.

Having had great experience in connection with the acquisition of Turkish and other Oriental languages, I venture to call the attention of the Government and the public to the fact that sending out gentlemen to Turkey who have merely given proof of possessing an ordinarily good European education, and who have evinced no special aptitude for acquiring Eastern languages, is not the best method they could have adopted for obtaining a body of Oriental scholars who would be really useful to them. Facilities should be afforded for studying Turkish in England, and then only those who gave proof of capability to master Turkish—a feat by no means in everybody's power—should be appointed student-interpreters. Austrian and Russian officials in the East learn Turkish at their respective universities before going to Turkey, and Russia and Austria have consequently had for many years good Turkish scholars in their service. We shall never have good Oriental scholars in ours until we adopt the same system. No one can learn to speak and write Turkish by mere residence in the country, as is proved by English and other European residents in Turkey not being conversant with the language who have lived there for twenty and thirty years.

But any one who goes to Turkey, having already studied the language successfully, will speedily become thorough master of it. He will find plenty of opportunities for practising his knowledge of Turkish, if he have any; but

if he have none, he will never pick the language up, as it is called, by merely breathing the air of Constantinople. Without study, Turkish, as written and spoken for diplomatic purposes, can never be mastered, and facilities for this study at first, at least, are best found in England. Moreover, it is far better that the government should only help those who have given proof of their ability, and this could be tested by establishing a Turkish Professorship here, and sending out only those who should have passed an examination in Turkish—the plan already adopted, I believe, in the case of Chinese students.

CHARLES WELLS.

LONDON, *December*, 1879.

CONTENTS.

	PAGE
INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION	v
NOTICE	xiv
PREFACE TO THE FIRST EDITION	1
REDHOUSE'S DICTIONARY.—ENGLISH AND TURKISH	25
„ „ TURKISH AND ENGLISH	383
ERRATUM	882
APPENDIX...	883

NOTICE.

The abbreviations ا *and* او *in the Turkish character, and* et *and* òl *in the English, used in both parts of this Dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs* ايتمك *and* اولمق, *and their pronunciations* ètmek *and* òlmak.

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare, "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our Eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value

of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students have been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bygone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shown to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if ever undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the "sick man" of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political and in a commercial view, the tongue of the Osmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally

between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal expressions into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

London, 1856.

ON THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS, AND ON THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st, Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2ndly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3rdly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated classes in the greater part of the kingdom.

Causes analogous to these have also affected the orthography and pronun-

ciation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ى. Of these, the ا represents the sound of *ā*, the و of *ū* (*oo* English), the ى of *ī* (*ee* English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (پ, چ, ژ, گ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definite adoption of a fourth consonant (ه) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ى the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ك) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel-sounds which may exist in Arabic or in Persian, or of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound; whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound;

and there is no system in use among the nations speaking them whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ى as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and اى) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ى are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently, in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قو is read *ku*, and اى *i* as قى is *ki*.*

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:—

1st,	*of* a *in* all.	7th,	*of* i *in* girl.
2nd,	.. a .. far.	8th,	.. o .. go.
3rd,	.. a .. about.	9th,	.. u in the French *tu*.
4th,	.. a .. pan.	10th,	.. u .. full.
5th,	.. e .. pen.	11th,	.. u .. fun.
6th,	.. i .. pin.		

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values;* and second, *No value shall be represented by more than one special character.*

In applying these two rules to the eleven vowel-sounds, we have been led to

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination اوى, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations, اى and وى at the ends of some words and syllables, the ى is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels:—

1st,	a *as in* wall,	*thus*	A	7th,	i *as in* girl,	*thus*	*i*
2nd,	a . . . far,	. . .	a	8th,	o . . . go,	. . .	o
3rd,	a . . . about,	. . .	*a*	9th,	u . . . *tu* French	. .	u
4th,	a . . . pan,	. . .	E	10th,	u . . . full,	. . .	U
5th,	e . . . pen,	. . .	e	11th,	u . . . fun,	. . .	*u*
6th,	i . . . pin,	. . .	i				

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w* if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between certain conditions of our language and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* any *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	*a*b	eb	Eb	ib	*i*b	ob	ub	Ub	*u*b
bA	ba	b*a*	bé	bÉ	bi	b*i*	bo	bu	bU	b*u*
Aw	aw	*a*w	ew	Ew	iw	*i*w	ow	uw	Uw	*u*w
wA	wa	w*a*	wé	wÉ	wi	w*i*	wo	wu	wU	w*u*
Ay	ay	*a*y	ey	Ey	iy	*i*y	oy	uy	Uy	*u*y
yA	ya	y*a*	yé	yÉ	yi	y*i*	yo	yu	yU	y*u*

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and y*i*w analogously;

pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and k*i*y, as also mu*y*, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight: not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the و and the ى reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant; and it will be found that in all these cases the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows:—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khì, د dàl, ذ zèl, ر rì, ز zè, س sìn, ش shìn, ص sàd, ض dàd, ط tì, ظ zì, ع ʻàyn, غ ghàyn, ف fè, ق kàf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nûn, و wòw, ى yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	*derived from*	ب bè.
چ chìm,	. . . . .	ج jìm.
ژ zhè (French j)	. . . . .	ز zè,

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the گ, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last-named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ك has three distinct values, for which no discriminating signs are employed; and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character لا, called *làm-èlif*, being, in fact, nothing more than ل *làm* joined calligraphically to a following ا *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in fl, or the *f and i* in fi, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (èlif), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا, it is always surmounted by the diacritical mark ء, named hèmzé, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the hèmzé never affecting an initial ا, is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant أ, then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (ʻ). The sign hèmzé represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of

speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath: it represents, also, *vice versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hèmzé is, as before stated, altogether overlooked, however, in Turkish, at the beginning of words; and the ا (élif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ا may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named حركه hàréké (motion, *or* movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus ´), is called اوستون ùsstun and فتحه fètha (t-h.) It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels, A, a, *a*, E, *or* é, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اسره èssséré, *or* كسره késsré. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels i or *i*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter و, placed over the

letter it affects, where the ùsstun would otherwise be. This sign is called اوتورى ùturu (and rarely ضمه dàmm*a* *or* zàmm*a*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels o, u, U, or *u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter ا, when it bears the mark ùsstun, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is in fact, in that position, a mere representative of the hèmzé, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the ا, and in ancient manuscripts, and even common African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the ا is affected by one of the remaining vowel-points èsséré *or* ùturu, it takes the value of either i *or* *i*, or of o, u, U, *or* *u*. Thus أَ is read A, a, *a*, É, *or* é; إِ is read i *or* *i*; and أُ is read o, u, U, *or* *u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, بَ is either bA, ba, b*a*, bÉ, *or* bé; بِ is either bi *or* b*i*; and بُ is either bo, bu, bU, *or* b*u*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters و and ى, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently وَ is to be read, vA (*or* wA, &c.), va, v*a*, vÉ, *or* vé; وِ as vi *or* v*i*; وُ as vo, vu, vU, *or* v*u*; while ىَ is read, yA, ya, y*a*, yÉ, *or* y*é*; ىِ as yi *or* y*i*; and ىُ as yo, yu, yU, *or* y*u*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters ا, و, *or* ى, which is homologous with that vowel-point; namely, by ا when the vowel-point is ùsstun, by ى when it is èsséré, and by و when it is ùturu. To avoid the repetition of the ا itself in following out this rule the sign ـٓـ, named مد mèdd, *or* مدّه méddé, is placed over the first ا in lieu of the ùsstun, and the second ا is suppressed. Thus آ is read Ā *or* ā, اى ī *or* *ī*, and اُو ū; بَا is read bĀ *or* bā, بِى bī *or* b*ī*; and بُو bū; &c. The combination وو is

not to be met with in Turkish. The ى final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with ùsstun, takes the value of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with ا instead of the ى, in consequence; as, for instauce, اولا ūlà *for* اولى, اقصا àksà *for* اقصى, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, ا, و, and ى, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the mèdd over the ا is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter ه as a vowel. It has been seen that ا, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point ùsstun is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final ه, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the fètha class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of ت (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the ه was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or É wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, É, *or* é; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the ه vowel never being used unless as the final vowel of a syllable establishes a marked difference between itself and the three letters,

ا, و, and ى, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ه is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter b, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as t, ch, or sh, it acquires the sound of p.

پ has always the sound of p, ت of t (but is sometimes changed orthographically into د d), and ث of s sharp or double, never degenerating into z under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our s: they must never be degraded into z; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters s, as well as to those placed between two vowels, the sound of z, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s;* and if they were written according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English j, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in gat, get, gird, got, gully, and sometimes soft, as in gem, gin, gymnastics.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a t before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of h, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters kh: its power is equivalent to that of the combination ch in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a k, but always as a strongly aspirated h. Thus the word khan must be sounded hàn, and not kèn.

د is a d, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of t; ذ is a z (its Arabic value being that of our *th* in *though;* but it is never so used in Turkish), ر an r, and ز another z; ژ is equivalent to the French j, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination zh.

س is the true Arabic s, ش is equivalent to our sh, and ص is also a pure s in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a z, but in some few Arabic words has the value of d.

ط is generally a t, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of d. ظ is another z. We may here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت *or* ط) is followed by one of the letters h (ح *or* ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a

kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hèmzé, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hèmzé have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (‘‘) in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a *w*. From this they have formed the now so well-known word "razzia," which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of *w* when preceded or followed by o or u, and even by *i*; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*). ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter *q* for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of *y*, as the غ does that of *w*, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as *w*, and in

sighing it is pronounced as *y;* so, in Turkish, صوغان sòghan (onion) is pronounced sòwan, and دكل dìghil is pronounced dìyil. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels a, o, u, ʊ, *u*, takes before the vowel a short and incipient sound of y, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure, pure,* &c., some persons using it also before an *a* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd kĕf (صاغركاف), and even surd nŭn (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing, ring,* &c. It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, showing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اكلامق and دكلەمك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *à*nna*m*a*k*, the second dìnémek, instead of *à*nglam*a*k and dìnglémek, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the g of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer, ringer,* are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er, ring-er; an-ger, fin-ger.*

ل is our l, م is our m, and ن our n. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination ngh, it is to be understood that the combination is not solvable into ng-h, but only into n-gh. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words اكلامق *à*nglam*a*k, and دكلەمك dìnglémek (pronounced respectively *à*nnam*a*k, dìnémek).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure v, sometimes, though not frequently, a pure w, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a v, and ending as a w. In its value as a pure v, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels é, É, i, and u; whereas, before ʌ, a, *a*, o, and ʊ, it is sounded as a combined v and w. At the end of syllables, the same rules occur

with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure v after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter و is always surmounted by the sign hèmzé, before mentioned, thus ؤ; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an *ù*turu (and confined to the two branches of that class u or ʊ, to the exclusion of o and *u*); and this is the reason why the letter و is then selected as the recipient of the hèmzé, as is the ا when the vowel-point is ùsstun; and, it may now be added, as is the ى when the vowel-point is èssérè, this letter also being then always a consonant. Whenever the hèmzé is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the hèmzé itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant. We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The ه, as a consonant, is an aspirated h: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the ه consonant or the ح be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter r at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters ه and ح are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the hèmzé, placed over the letter ه, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The ه, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the hèmzé takes as its own separate vowel the èsserè, which may always, in these cases, be represented by the letter i, as in the terms, بندهٔ خدا bèndè'i-khùdā رتبهٔ ثانیه rùtbè'i-sānìyyè, &c.

The ی consonant is our English y, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel i, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word تربیه, where the consonant ی is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, terbiiè, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of y, as a consonant equivalent to the oriental ی consonant, namely, tèrbìyyé, in which the syllables are tèr-bìy-yé, precisely as in the original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word com̃on. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the hèmzé is placed over a ی in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a ی with a hèmzé is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its hèmzé, and the ی becomes a long vowel, resuming its suppressed dots. Thus the Arabic word استئذان (ìsstì'zān) becomes generally in Turkish استیذان (ìsstīzān).

To finish what we have to note respecting the various uses of the hèmzé, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a و is added under it to those words.—Ex. جزء (*or* جزؤ) jùz', بدء (*or* بدؤ) bèd'. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and جزء is then uttered jùz'u, بدء as bèd'i, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in ا (but which, in the original Arabic, have a hèmzé after that letter) assume a hèmzé after them, with èsséré as its vowel-point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word ایفا īfā (originally ایفاء īfā'), in construction with the word دین dèyn, becomes ایفاءدین īfā'i-dèyn. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental ی instead of the hèmzé in this case, so that the same two words would be written ایفای‌دین īfāyi-dèyn.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall, call, tall,* &c., and of the same letter in *father, arm, part,* &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shows, not having vowel letters by which to paint their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ظ, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ح, خ, ص, ض, ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels A, *a*, *i*, O, U; whereas ت, ز, س, ك, ه, and hèmzé, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels a é, *or* É, i, u, or *u;* and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللانمق (kŭllanmak), where the *l* is doubled, in the word أومق (ŭmmak), where the *m*

is repeated, and in many cases where the locative preposition دە (dé or d*a*) follows a word ending in *d*. The second method is of Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تشديد (tèshdīd), and figured thus ـّـ, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters*. This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ا of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبدالرحيم is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r-Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic اله (for الاه) ìlāh means *a god*, and this word, with the article ال, forms by contraction الله àllāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Abdu-'llāh," generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that ا is

the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant or with a و or a ى intervening; thus ات is either àt or èt, اوت is òt or ùt, ايت is ìt; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel letters ا, و, or ي, and these again may be either long or short. Ex. لب lèb, دل dìl, ذل zùll; باش bàsh, قول kòl, قيز kìz; حاج hājj, زور zūr, تيز tīz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dàkhl, عفو "àfv, عزو "àzv, امر èmr, قتل kàtl, وجه vèjh, رهن rèhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say èmir for èmr, hùk*y*um for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say èmr*i*-'ālī, hùkmu-shèrīf, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state* (سكون sùk*y*ūn), and is denoted in manuscripts by the sign ◌ْ — placed over it. The sign is called جزم jèzm.

We must here add a remark as to two circumstances which will be noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched

upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èsséré (or value of i, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point *ù*turu (o, u, ʊ, *u*), then the syllable or syllables having the èsséré are influenced by the preceding *ù*turu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word *ù*turu is itself an instance: its orthography is أُوتُرِى, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding *ù*turu is one of the hard vowels o or ʊ, then the èsséré takes the sound of ʊ; and when the preceding vowel is either of the soft sounds u or *u*, it takes the value of u. Ex. حُكْمِنى hùkmunu, عُذْرِمِى "*ù*zrumu; قُولكِزِى kòlun*g*uzu, *or* kùlun*g*uzu. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as i or *i*, of the vowel-point *ù*turu accompanied by a vowel و. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative and aorist active participle, of such verbs as form them in ور, which is then pronounced ir or *i*r accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. كلور is pronounced ghèlir, صالانور is pronounced sàll*a*n*i*r. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of *ù*turu. Ex. كيدوب ghìdip, كلوب ghèlip, باقوب bàk*i*p, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable لو which ends so many adjectives, is pronounced li or l*i* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody

uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words اولاد èvlād (children) child; رجال rijāl (men) a state functionary; كبار kìbār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART I.—ENGLISH AND TURKISH.

A, An, *art.* بر bìr.

Abaft, *ad.* and *pr.* كيرودە ghèrida, قيچى طرفندە kìch-tàrafinda.

Abandon, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, وازكچمك vàz-ghèchmek; چيقمق chìkmak; قاچمق kàchmak; —ed, *p.p.* متروك mètrūk; عارسز "ārsiz, چاپقين chàpkin.

Abash, *v.a.* اوطاندرمق ùtàndirmak, قيرمق kìrmak, محجوب ا màhjūb-et.

Abate, *v.a.* ازالتمق àzàltmak, قيرمق kìrmak, تنزيل ا tènzil-et, أشاغى وارمق àshàghi-vàrmak; —, *v.n.* ازالمق àzàlmak.

Abbey, *s.* مناستر mànastir.

Abbot, *s.* مناستر بشى mànastir-bàshi.

Abbreviate, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak, اختصارا ikhtissār-et; —ed, *p.p.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassàr.

Abbreviation, *s.* اختصار ikhtissār; مختصر mùkhtassàr.

Abdicate, *v.n.* ترك سلطنت ا tèrki-sàltanàt-et, سلطنتدن چكلمك sàltanàtdan-chèkilmek.

Abdomen, *s.* قارن kàrn.

Abed, *ad.* يتاقدە yàtakda.

Abet, *v.a.* يوزويرمك yùz-vèrmek; ياردم ا yàrdim-et.

Abhor, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sévmamek, منفور طوتمق mènfūr-tùtmak.

Abhorrence, *s.* تنفر tènèffur.

Abide, *v.a.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساكن او sākin-òl.

Ability, *s.* اقتدار ìktidàr, قدرت kùdret; هنر hùnɛr, قابليت kābilìyyèt.

Abject, *a.* مسكين mìsskin; مسكين كبى mìsskin-ghìbi.

Abjure, *v.a.* يمين ايدوب براقمق yèmin-èdup-bràkmak, ترك ا tèrk-et.

Ablative, *s.* or *a.* مفعول عنه mèfūlun "ành.

Ablaze, *ad.* مشتعل mùshtà"il.

Able, *a.* قادر kādir, النڈن كلور èlindanghèlir, مقتدر mùktèdir.

Able-bodied, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm.

Ablution, *s.* ابدست àbdèsst, غسل [ghùssl.

Aboard, *ad.* كمى ايچنده ghèmi ìchinda.

Abode, *s.* او èv, يير yèr, مسكن mèsskèn.

Abolish, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, لغوا làghv-et فسخ fèsskh-et.

Abominable, *a.* فنا fĒna, مردار mùrdàr (mùn-), منفور mènfūr.

Abominate, *v.a. v.* abhor.

Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk, منفورشی mènfūr-shèy.

Aborigines, *s. pl.* اصل يرلولر àssl-yèrliler.

Abortion, *s.* دوشوك dùshuk.

Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfila, بيهوده bihūdĖ.

Abound, *v.n.* چوق‌او chòk-òl, چوق بولنمق chòk-bùlunmak.

About, *pr.* اطرافنه èträfina, اطرافنده èträfinda; دائر dā'ir; تقريبا tākrība, تخمينا tàkhmīna; جوارنده jìwàrinda, يقينلرنده yàkinlarinda; اوستنده ùsstunda; صره‌لرده sìralarda, صولرنده sùlarinda; —, *ad.* اوته‌برو àté-bèri; اشاغی يوقاری àshàghi-yùkàri; محيطاً mùhītan; برابر طولاشمسيله dòlàshmassìla-bèrābér; to go *or* set about, *v.a.* باشلامق bàshlamak; ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, يول طوتمق yòl-tùtmak.

Above, *pr.* يوقاريسنه yùkàrissina, يوقاريسنده yùkàrissinda; فوقنه fèvkina, فوقنده fèvkinda; دن زياده dànzìyādĖ; —, *ad.* يوقاری yùkàri, يوقاريده yùkàrida.

Abrade, *v.n.* اشنمق àshinmak; —, *v.a.* اشندرمق àshindirmak.

Abreast, *ad.* يان يانه yàn-yàna.

Abridge, *v.a. v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشره tàshra (dìshàri), طشره‌ده tàshrada (dìshàrda).

Abrogate, *v.a. v.* abolish.

Abrupt, *a.* ديك dik, باش اشاغی bàsh-àshàghi; ترس tèrss.

Abscess, *s.* چبان chìban.

Abscond, *v.n.* قاچمق kàchmak; كيزلنمك ghìzlĖnmek, صاقلنمق sàklanmak. [ghàybūbèt.

Absence, *s.* يوقلق yòkluk, غيبوبت

Absent, *a.* يوق yòk, غايب ghā'ib; دالغين dàlghin; — one's self, *v.a.* كتمك ghìtmek, غايب‌او ghā'ib-òl, صاوشمق sàwushmak.

Absinth, *s.* پلين‌اوتی pèlin-òtu.

Absolute, *a.* مطلق mùtlak, مستقل mùsstàkĭll.

Absolutely, *ad.* مطلقا mùtlaka.

Absorb, *v.a.* ايچمك ìchmek, چكمك chèkmek, المق àlmak.

Abstain, *v.n.* پرهيزا pèrhīz-et, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chèkinmek.

Abstemious, *a.* پرهيزكار pèrhīzkyār.

Abstinence, *s.* پرهيز pèrhīz.

Absurd, *a.* مسخره‌لق màsskharalĭk; محال mùhāl (impossible).

Abundance, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, كثرت kèssrèt.

Abundant, *a.* بول bòl, چوق chòk.

Abuse, *s.* فساد fèssàd; يولسزلق yòlsuzluk; يولسزقوللانش yòlsuz-kùllànish; كفر kyùfr, سوكوب‌صايمه sàghub-sàyma; —, *v.a.* يولسزقوللانمق yòlsuz-kùllànmak; سوكمك sùghmek.

Abut, *v.n.* طیانمق dàyanmak; وارمق vàrmak.

Abyss, *s.* وارطه vàrta, حفره hùfré.

Academy, *s.* مکتب mèktɛb; مدرسه mèdréssé.

Accede, *v.n.* قاٴیل‌او kā'il-òl, موافقت‌ا mùwāfakàt-et.

Accelerate, *v.a.* تسریع‌ا tèssrī"-et, تعجیل‌ا tà"jīl-et, حیزلاندرمق hìzlandirmak.

Accept, *v.a.* المق àlmak; قبول‌ا kàbūl-et; اخذ‌ا àkhz-et.

Acceptance, *s.* اخذ àkhz; قبول kàbūl.

Acceptation, Acception, *s.* معنا mà"nà.

Access, *s.* دخول dùkhūl.

Accident, *s.* قضا kàzā; عرض "àraz.

Accidental, *a.* اتفاقی ìttifākī, تصادفی tèssādufī; عرضی "àrazī.

Accidentally, *ad.* از قضا èz-kàzā, قضارا kàzārā, اتفاقا ìttifākā, قضایله kàzāylè.

Acclivity, *s.* یوقش yòkush.

Accommodate, *v.a.* یرویرمك yèr-vèrmek; ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek.

Accommodation, *s.* یر yèr; ایشك کوریلمسی ìshing-ghyùrulmassi.

Accompany, *v.a.* برابرکتمك bèrābèr-ghìtmek, رفاقت‌ا rèfākàt-et.

Accomplice, *s.* قباحت ارقه‌داشی kàbāhat-àrkadashi, ارقه‌داش ārkadash, معاون mu"avin.

Accomplish, *v.a.* بجرمك bèjɛrmek, باشارمق bàshàrmak, حصوله کتورمك hùssūla-ghètirmek; تمام‌ا tàmàm-et, اتمام‌ا ìtmām-et, اکمال‌ا ìkmāl-et, تکمیل‌ا tèkmīl-et.

Accord, *s.* اتفاق ìttifàk, اتحاد ittihàd; —, *v.a.* ویرمك, vèrmek, احسان‌ا ìhsàn-et, انعام‌ا ìn"àm-et.

Accordance, *s.* مطابقت mùtābakàt, وفق wèfk.

According (to *or* as), *pr.* ئه کوره -é-ghyùré; اوزره ùzéré; —ly, *ad.* انکا کوره ànga-ghyùré.

Accouchement, *s.* وضع حمل vwàz'i-hàml.

Accoucheur, *s.* ابه حکیم èbé-hèkīm.

Account, *s.* حساب hìssàb: — *v.a.* صایمق sàymak, طوتمق tùtmak, عدا "àdd-et, اعتبارا ì"tibàr-et; — for, *v.a.* دیمك dèmek; جواب ویرمك jèwàb-vèrmek; سببنی کوسترمك sèbèbini-ghyùsstermek, حکمتنی اکلامق hìkmètini-ànglamak; — book, *s.* دفتر dèftɛr.

Accountable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Accumulate, *v.a.* بریکمك bìrìkmek, طوپلانمق tòplànmak; —, *v.a.* بریکدرمك bìrìkdirmek, طوپلامق tòplamak, جمع‌ا jèm"-et.

Accumulation, *s.* بریکدرش bìrìkdirish; طوپلانش tòplànish; یغین yìghin.

Accuracy, *s.* طوغریلق dòghruluk, صحت sìhhàt.

Accurate, *a.* طوغری dòghru, صحیح sàhih.

Accursed, *a.* ملعون mèl"ūn.

Accusation, *s.* شکایت shìkyàyet, اسناد issnàd, اتهام ìthām.

Accuse, *v.a.* حقنده شکایت‌ا hàkkìnda-shìkyàyet-e-, اتهام‌ا ìthām-et.

Accused, *s.* مدعی علیه mùddà"a-"àlèyh.

Accuser, *s.* مدعی mùddà"i.

Accustom, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak; — one's self, *v.n.* الشمق àlishmak, عادت ایدنمك "ādet-èdinmek; اعتیادا ì"tiyàd-et. [mè'lūf.

Accustomed, *a.* الشق àlishīk, مألوف

Ache, *s.* اغری àghri, صانجی sànji, سزی sìzi, وجع vèja", درد dèrd; —, *v.n.* اغریمق àghrimak, سزلمك sìzlémek.

Achieve, *v.a.* یاپمق yàpmak, فعله کتورمك fì"lé-ghètirmek.

Acid, *a.* اکشی èkshi: sub-acid, *a.* مایخوش màykhòsh. [hùmūzàt.

Acidity, *s.* اکشیلك èkshilik, حموضت

Acknowledge, *v.a.* اقرارا ìkràr-et, اعترافا ì"tiràf-et, تسلیما tèsslīm-et, بلمك bìlmek, طانیمق tànimak.

Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشکر tèshèkkyur; اقرار ìkràr.

Acme, *s.* اوج evj.

Aconite, *s.* خانق الذئب khānik-u'zzīb.

Acorn, *s.* پلاموط pàlamut. [vèrmek.

Acquaint, *v.a.* خبرویرمك khàber-

Acquaintance, *s.* خبر khàber, معاومات mà"lūmāt; بلدك bìldik; الفت ùlfèt.

Acquainted, *a.* خبردار khàberdàr, بلور bìlir, خبری اولان khàbéri-òlan.

Acquiesce, *v.n.* راضی او rāzi-òl, قائل او kā'il-òl, موافقتا mùwāfakàt-et.

Acquiescence, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt.

Acquire, *v.a.* المق àlmak, الهکتورمك èlé-ghètirmek, پیدا pèydā-et, کسبا kèssb-et, تحصیلا tàhsīl-et, استحصالا ìsstìhsāl-et.

Acquit, *v.a.* تبریهٔ ذمتا tèbriyyé-et; — one's self, *v.n.* تبریهٔ ذمتا tèbriyyè-i--zìmmèt-et.

Acquittal, *s.* تبریهٔ معناسنده حکم tèbrìyyé-mà"nàssinda-hùkm.

Acquittance, *s.* مقبوض سندی màkbūzsènédi, ابراسندی ìbrā-sènédi.

Acre, *s.* دونم dùnum.

Acrid, *a.* اجی àji, سرت sèrt.

Across, *pr.* بریاننده اولبریانندن bìr-yànindan-ò-bir-yànina, حاچوارای اولهرق hàchwàri-òlarak, ارقوری àrkiri (àykiri).

Act, *s.* ایش ìsh, فعل fì"l, عمل "àmel; فصل fàssl; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak, حرکتا hàrékèt-et.

Action, *s.* ایش ìsh, فعل fì"l, عمل "àmel; دعوی dà"wà; غوغا ghàwgha (kàwgha), جنك jènk, محاربه mùhārébé, دوکش dùghush.

Active, *a.* ایشکذار ìshghyuzàr; کسکین kèsskin, سرت sèrt; *verb active*, فعل معلوم متعدی fì"li-mà"lūmi-mùta"àddī.

Actor, *s.* اویونجی òyunju, مقلد mùkàllìd.

Actress, *s.* اونجیوی قاری òyunju-kàri.

Actual, *a.* اصل àssl, ذات zāt.

Actually, *ad.* حالا hāla, شمدی shìmdi, الان èl-ān; بالفعل bì-'l-fì"l, حقیقتاً hàkīkàtan, فی الحقیقه fī-'l-hàkīka.

Acute, *a.* سیوری sìvri; اینجه ìnja; عقللو "àkli, درایتلو dìrāyetli; (disease) یکی ظهورایتمس yèngi-zùhūr-ètmish; — angle, زاویهٔ حاده zāviyyè-i-hāddé.

Acuteness, *s.* درایت dirāyèt, فراست fèrāssèt, عقل "àkl.

Adamant, *s.* پولاد pūlād.

Adapt, *v.a.* اویدرمق ùydurmak.

Adapted, *a.* اویغون ùyghun, مناسب mùnāssib, موافق mùwāfik.

Add, *v.a.* قاتمق kàtmak, علاوه "ilāvé-et, ضم zàmm-et; —up, *v.a.* یکون yèkyun-et, طوپلامق tòplamak, جمع jèm"-et.

Adder, *s.* انکرك ènghérèk, افعی èf"à.

Addict one's self, *v.n.* الشمق àlishmak, عادت ایدنمك "ādet-èdinmek.

Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.

Addition, *s.* علاوه "ilāvé, ضم zàmm; (arith.) جمع jèm", قره جمله kàra-jùmlé.

Additional, *s.* قاتمه kàtma, علاوه "ilāvé, زائد zā'id; یدك yèdek. [chùruk.

Addle, Addled, *a.* جلق jèlk, چوروك

Address, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, خطاب ایمك khìtāb-et; کوندرمك ghyùn-dermek; (a letter) مکتوبك اوستنی یازمق mèktubung-ùsstunu-yàzmak; —, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, چابکلك chàbukluk; مکتوبك اوستی mèktubang-ùsstu; سمت sèmt, یر yèr, ادرس àdrèss.

Adduce, *v.a.* ایراد ایمك īrād-et. [ùsstāz.

Adept, *s.* اوستا ùssta, استاد ùsstād, استاذ

Adequate, *a.* الویرر èlvèrir, یتشور yètishir, کافی kyāfi, وافی wāfi.

Adhere, *v.n.* یاپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak; ملازمت ایمك mùlāzémèt-et.

Adherent, *s.* تابع tābi", طرفدار tàrafdàr.

Adhesion, *s.* لسوق lùssūk, یاپشمه yà-pishma.

Adhesive, *à.* یاپشقان yàpishkàn, لزوجیتلو lùzūjiyyètli.

Adieu, *int.* الله اي والله èy-và-'llàh, اللهه اوغوراوله àllàha-ìssmàrladik; اوغورلراوله òghur-òla, اوغورلراوله òghurlar-òla; خوش کلدك صفاکلدك sàfā-ghèlding, خوش کلدك khòsh-ghèlding; سلامتله sèlāmètla; الدعا والسلام èd-du"ā; wè-'ss-sèlām.

Adjacent, *a.* یتبن yàkin, جوار jìwār, همجوار hèmjiwàr; بتشك bìtishik, ملاصق mùlāssik, متصل mùttàssil.

Adjective, *s.* صفت sìfàt. [tèrfīk-et.

Adjoin, *v.a.* قاتمق kàtmak, ترفیق ایمك

Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براقمق bàshka-wàkta-bràkmak; —, *v.n.* بشقه وقت طوپلانمق اوزره مجلس شمدیلك طاغلمق bàshka-wàkit-tòplanmak-ùzéré-mèjliss-shìmdilik-dàghilmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقته احاله bàshka-wàkta-ìhālé.

Adjudicate, *v.n.* دعوی فصل ایمك dà"wà-fàssl-et; —, *v.a.* حکم ایمك hùkm-et.

Adjunct, *s.* تتمه tètìmmé, ضمیمه zà-mīmé; یاردمجی yàrdimji.

Adjure, *v.a.* یالوارمق yàlvàrmak, رجا ایمك rìjā-et, نیاز ایمك nìyàz-et.

Adjust, *v.a.* اویدرمق ùydurmak, طوغریلتمق dòghrultmak, تصحیح ایمك tàsshīh-et.

Adjustment, *s.* تصحیح tàsshīh.

Adjutant, *s.* الای امینی àlay-èmini.

Admeasurement, *s.* مساحه mèssāhè.

Administer, *v.a.* باقمق bàkmak, رؤیت ایمك

rù'yèt-et, اداره‌ا ìdārÉ-et; ویرمك vèrmek, یدرمك yèdirmek, ایچورمك ìchirmek, تناول ایتدرمك tènāvul-èttirmek.

Administration, *s.* اداره ìdārÉ; وكلای طاقمی vùkèlā-tàkimi.

Admirable, *a.* كوزل ghyùzèl, شایان تحسین shāyāni-tàhsīn.

Admirably, *ad.* پك اعلا pèk-à-"là.

Admiral, *s.* بحریه پاشاسی bàhrìyyÉ-pàshassi, امیرال àmiràl; قپودانه پاشا kàpudàna-pàsha; lord-high —, قپودان پاشا kàpudan-pàsha (kàptan-pàsha), قپودان دریا kàpudàni-dèryā; vice — of the fleet, بحریه فریقی bàhrìyyÉ-fèrīki; vice —, پطرونه پاشا pàtrūna-pàsha; rear —, اریاله پاشا ìriyàla-pàsha; — superintendant, لیمان رأیسی پاشا līmàn-rè'yissi-pàsha; —'s ship, پاشا كمیسی pàsha-ghèmissi, سنجاق كمیسی sànjak-ghèmissi.

Admiralty, *s.* بحریه قپوسی bàhrìyyÉ-kàpissi; (at Constantinople) دیوانخانه dìwankhānÉ; first lord of the —, بحریه ناظری bàhrìyyÉ-nāziri.

Admiration, *s.* بكنش bèghÉnish, تحسین tàhsīn, مستحسن mùsstàhsèn.

Admire, *v.a.* بكنمك bèghenmek, تحسین‌ا tàhsīn-et. [mèrākli.

Admirer, *s.* عاشق "āshik, مراقلو

Admission, *s.* اخذ àkhz, قبول kàbūl; كیرش ghìrish, دخول dùkhūl; تسلیم tèsslīm, قبول kàbūl.

Admit, *v.a.* المق àlmak, اخذا àkhz-et, ایچروقومق ìchèri-kòmak, صوقمق sòkmak, قبول kàbūl-et, تسلیم‌ا tèsslīm-et, اذن ویرمك ìzin-vèrmek.

Admittance, *s.* دخول dùkhūl.

Admixture, *s.* قاتما kàtma, قارشدرلمه kàrishdirilma, علاوه "ìlāvÉ.

Admonish, *v.a.* نصیحت ویرمك nàssīhàt-vèrmek, تنبیه‌ا tènbīh-et.

Admonition, *s.* نصیحت nàssīhàt, تنبیه tènbīh.

Adolescence, *s.* كنجلك ghènjlik.

Adopt, *v.a.* طوتمق tùtmak; اویمق ùymak, امتثال‌ا ìmtissàl-et; قبول‌ا kàbūl-et; اولادلغه قبول‌ا èvlàdligha-kàbūl-et.

Adoption, *s.* قبول وامتثال kàbūl-u-ìmtissāl; اخذ وقبول àkhz-u-kàbūl.

Adoptive, *a.* اخرتلك àkhirètlik.

Adorable, *a.* طاپنلور tàpinilir, سجده وعبادته شایان sèjdÉ-vé-"ìbādètÉ-shāyān. ["ìbādèt.

Adoration, *s.* سجده sèjdÉ, عبادت

Adore, *v.a.* سجده‌ا sèjdÉ-e-, عبادت‌ا "ìbādet-e-, پرستش‌ا pèrèstish-e-, طاپنمق tàpinmak.

Adorn, *v.a.* زینتلندرمك zīnetlendirmek, تزیین‌ا tèzyīn-et.

Adrianople, *s.* ادرنه èdìrnÉ. [fezi.

Adriatic, *s.* وندك كورفزی Vènédik-kyùr-

Adrift, *ad.* یالكز صویك اقندیسیله كتمك اوزره yàlngiz-sùyung-àkindissīla-ghìtmek-ùzèrÉ.

Adroit, *a.* چاپك chābuk, تتك tètik, هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"rifètli.

Adroitness, *s.* چاپكلك chābuklik, هنر hùner, معرفت mà"rifèt.

Adulation, *s.* مداهنه mùdāhanė́.

Adult, *a.* and *s.* بيوك biyuk, عقله بالغ "àkla-bāligh.

Adulterate, *v.a.* صافلغنى بوزمق sàfli-ghini-bòzmak, ايچنه شى قاتمق ìchina--shèy-kàtmak.

Adulterer, *s.* زانى zānī, زناكار zìnākyār, زنپاره zènpāré (zàmpàra).

Adulteress, *s.* زانيه zānìyyé, روسپى ròsspi (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Adulterous, *a.* زناكار zìnākyār, زنائى zìnā'ī.

Adultery, *s.* زنا zìnā, زنپارەلك zènpārélik (zàmparalik), روسپيلك ròsspilik (òrosspòluk).

Advance, *v.n.* ايلروكلمك ìléri-ghèlmek, ايلرولمك ìlérilémek; —, *v.a.* ايلرولتمك ìlérilɛtmek, ايلروكتورمك ìléri-ghètirmek, ايلروچكمك ìléri-chèkmek, ايلروسورمك ìléri-sùrmek; درپيش ا dèr-pīsh-et, ايرادا īrād-et, سويلمك sùwèylémek, ايلرودن ويرمك ìléridan-vèrmek: —, *s.* ايلروليش ìlèriléyish, ايلرودن ويرش ìléridan-vèrish.

Advancement, *s.* ايلروليش ìlériléyish; ايلرولدش ìlérilédish.

Advantage, *s.* كار kyār, فائده fā'idé, نفع nèf", منفعت mènfa"àt; to take —, فرصتى قوللانمق fùrsati-kūllanmak.

Advantageous, *a.* كارلو kyārli, فائدەلو fā'idéli.

Advent, *s.* قدوم kùdūm.

Adventure, *s.* ماجرا mājérā, سرگذشت sèrghyuzèsht, سرمايه تجارت حصەسى sèrmāyè'i-tìjārèt-hìssséssi; —, *v.n.* جسارت ا jèssāret-et; —, *v.a.* قورمق kòmak.

Adventurer, *s.* سرسرى sèrsèrī, بختنه كوكنور مجهول الاصل كمسنه bàkhtinaghyùghènir-mèjhūlu-'l-àssl-kìmèssné.

Adversary, *s.* خصم khàssm, دشمن dùshmèn.

Adverse, *a.* ترس tèrss, مخالف mùkhālif.

Adversity, *s.* بختسزلك bàkhtsizlik, دوشكونلك dùshkyunluk, نكبت nìkbèt, فلاكت fèlākèt.

Advert, *v.n.* ايما ا īmā-et, اكدرمق àngdirmak.

Advertise, *v.a.* اعلان ا à"lān-et; خبرويرمك khàbɛr-vèrmek.

Advertisement, *s.* اعلان à"lān.

Advice, *s.* خبر khàbɛr; نصيحت nàs--sīhāt; تدبير tèdbīr.

Advisable, *a.* مناسب mùnāssib.

Advise, *v.a.* نصيحت ويرمك nàssìhàtvèrmek; اخطارا ìkhtār-et; تدبيرا tèdbīr-et; —, *v.n.* استشارەا ìssti--shāré-et, دانشمق dànìshmak. Ill-advised, عقلسز "àklsiz.

Advocacy, *s.* التزام ìltizām, صحابت sàhābet.

Advocate, *s.* صحابت ايدن sàhābet--èdɛn; دعوى وكيلى dà"wà-vèkīli; —, *v.a.* صاحب چيقمق sāhib-chìkmak (sā'ab), صحابت ا sàhābet-et, تصحب ا tàssàhhub-et.

Æra, *s.* تاريخ tārīkh; مبدأ تعداد اوقات mèbdè'i-tà"dādi-èvkāt.

Aerial, *a.* هوائى hàwā"ī.

Æsthetics, *s. pl.* علم جمالات "ilmi-jèmālat.

Afar, *ad.* اوزاق ùzàk, اوزاقده ùzàkda.

Affability, *s.* چلبيلك chèlébilik, تلطف tàlàttuf, تلطيف tàltīf, نوازش nù-wāzish.

Affable, *a.* چلبى chèlébi, تلطيفجى tàl-tifji ; to be affable with, *v.a.* تلطيف ا tàltīf-et.

Affair, *s.* ايش ìsh, مصلحت màsslāhat ; جنك jènk, محاربه mùhārébé ; وقعه wàk"à.

Affect, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et. [-nèzākèt.

Affectation, *s.* بوقدن نزاكت bòkdan-

Affected, *a.* متأثر mùté'èssir ; ياپمه yàpma. [dòkunur.

Affecting, *a.* مؤثر mù'èssir, دوقنور

Affection, *s.* حس قلبى hìssi-kàlbī ; محبت màhàbbèt, خلوص khùlūss, خصوص khùssūss ; علت "illèt, مرض màraz. [bèt-mèshmūl.

Affectionate, *a.* محبت مشمول màhàb-

Affiance, *s.* اعتماد ì"timād, توكل tè-vèkkyul ; —, *v.a.* نكاح ا nìkyāh-et, عقدا "àkd-et.

Affidavit, *s.* بمين تحتنده ويرلان تقرير و yèmīn-tāhtinda-vérilān-tàkrīr-ū-bèyān.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tezèvvujdan - hāssil - òlan - kàrābèt, صهريت sìhrìyyèt ; مناسبت mùnāssé-bèt.

Affirm, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et, اثبات ا issbāt-et, ادعا ا ìddi"ā-et, سويلمك sùwèylémek.

Affirmation, *s.* تصديق tàssdīk, اثبات issbāt ; ادعا ìddi"ā.

Affirmative, *a.* تصديقى tàssdīkī, ثبوتى sùbūtī.

Afflict, *v.a.* كدرويرمك kèdɛr-vèrmek ; دوچارقيلمك dūchār-kìlmak.

Affliction, *s.* كدر kèdɛr ; مصيبت mùs-sībèt, بلا bèlā.

Affluence, *s.* زنكينلك zènghinlik.

Affluent, *a.* زنكين zènghin.

Afford, *v.a.* ويرمك vèrmek, كتورمك ghètirmek, ايراث ا īrāss-et ; تحمل ا tàhàmmul-et.

Affranchise, *v.a.* أزادا āzād-et.

Affray, *s.* غوغا kàwgha.

Affront, *s.* معامله غيرلايقه mū"āmélè'i-ghàyri-lāyika, بدمعامله bèd-mù-"āmélé ; —, *v.a.* قارشوقومق kàrshi-kòmak ; كوجندرمك ghyùjèndirmek, دارلتمق dàrìltmak.

Afghan, *a.* افغان àfghān.

Afghanistan, *s.* افغانستان àfghānìsstān.

Afire, *ad.* يانيور yānìòr.

Afloat, *ad.* يوزيور yùziyor.

Afoot, *ad.* اياقده àyakda.

Afore-mentioned, afore-named, afore-said, *a.* مذكور mèzkyūr, مزبور mèzbūr, مسفور mèssfūr, مومى اليه mùmà-ìlèyh, مشارالیه mùshārun-ìlèyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kòrkmak, خوف ا khàvf-et.

Afresh, *ad.* يكيدن yèngidan, مجدداً mùjèddédan ; سكراً mùkèrréran.

Africa, *s.* افريقه àfrìka.

African, *a.* افريقه لو àfrìkalu.

Afront, *ad.* برابر bèrābèr, برحذاده bir-hìzāda.

Aft, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriya, كيروده ghèrida, قيچه‌طوغرى kìcha-dòghru.

After, *pr.* دنصكره dan-sòngra, بعد bà"da; —, *ad.* صكره sòngra, بعده bà"dahù; —, *a.* (mar.) كيروكى ghèriki, كيرودەكى ghèridèki.

Afterbirth, *s.* صوك sòng.

Afternoon, *s.* ايكندى‌وقتلرى ikindi-wàkitlari. [bà"dahù.

Afterwards, *ad.* صكره sòngra, بعده

Again, *ad.* يىنه yìné (ghèné), تكرار tèkrār, تكراراً tèkrāran, بردها bìr-dàhà.

Against, *pr.* ئه a; ئه‌قارشو a-kàrshi; قارشيسنه kàrshissina; قارشيسنده kàrshissinda; عليهنه "àlèyhina, عليهنده "alèyhinda; خلافنه khìlāfina, خلافنده khìlāfinda.

Agate, *s.* سليمانى sùlèymānī. (?)

Age, *s.* ياش yàsh, سن sìnn; عصر "àssr, دور dèvr, قرن kārn; of age, *a.* بالغ bāligh, عقله‌بالغ "àkla-bāligh; under age, *a.* صبى sàbī.

Aged, *a.* كونلك ghyùnluk; ايلق àylìk; ياشنده yàshinda; اختيار ìkhtiyàr, قوجه kòja, مسن mùssìnn.

Agency, *s.* واسطه wāssita, وساطت wèssātèt, معرفت mà"rifèt.

Agent, *s.* وكيل vèkīl, واسطه wāssita, ادم ādɛm (àdam). [ètmeklìk.

Agglomeration, *s.* طوپ ايتمكلك tòp

Aggrandizement, *s.* بيوتمكلك bìyut-meklìk.

Aggravate, *v.a.* دهافنا dàhà-fèna, et, دهابترا dàhà-bèter-et; قيزدرمق kìz-dirmak, دارلتمق dàrìltmak.

Aggravation, *s.* اغضاب ìgzāb.

Aggregate, *a* & *s.* مجموع mèjmū".

Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tàkhàtti.

Aggressor, *s.* تجاوزوتخطى برله‌نزاعه‌سبب اولان tèjāvuz-vè-takhàtti-bìrla-nìzā"a-sèbeb-òlan.

Aggrieved, *a.* مظلوم màzlūm, مغدور màghdūr, ستمديده sìtemdīdé.

Agility, *s.* چابكلك chàbukluk.

Agio, *s.* باش bàsh.

Agitate, *v.a.* چالقامق chàlkamak; اضطراب‌ويرمك ìztirāb-vèrmek, مضطرب‌ا mùztàrib-et; قارشدرمق kàrishdirmak.

Agitation, *s.* چالقانش chàlkànish; اضطراب ìztirāb; تلاطم tèlātum, نموج tèmèvvuj.

Ago, *ad.* بوندن‌مقدم bùndan-mùkàddɛm, بوندن‌اول bùndan-èvvɛl.

Agony, *s.* اضطراب عظيم "àzīm-ìztirāb; حالةالنزع hālétu-'n-nèz"i.

Agree, *v.n.* قول‌ا kàvl-et, مقاوله‌ا mùkāvélé-et; قرارويرمك kàrār-vèrmek; راضى‌اول rāzi-òl, موافقت‌ا mùwāfakàt-et; ايوكلمك ìyi-ghèlmek, اويمق ùymak, اويغون‌كلمك ùyghun-ghèlmek, موافق‌كلمك mùwāfik-ghèlmek; مطابق‌اولمق mùtābik-òl, توفق‌ا tàwàffuk-et; — together, *v.n.* اويوشمق ùyushmak.

Agreeable, *a.* طاتلو tàtl*i*, كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, شيرين shīrīn, لطيف làtīf.

Agreeably to (*or* with), *ad.* تطبيقاً tàtbīk*a*n, توفيقاً tèvfīk*a*n. [mùkāvélé.

Agreement, *s.* قول kàvl, سوز s*u*z, مقاوله

Agriculture, *s.* زراعت zìrā''*à*t, حراست *and* حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāh*à*t.

Agriculturist, *s.* اهل زراعت èhli-zirā''*à*t.

Aground, *ad.* قره‌يه‌اوطورمش kàr*a*ya-òturmush.

Ague, *s.* ستمه sìtm*a*, ايستمه ìssìtm*a*.

Ah, *int.* اه àh, واه wàh, ايواه èywàh, حيف hàyf, دريغ dirīgh.

Ahead, *ad.* ايلرو ìléri.

Ahoy! *int.* اى èy.

Aid, *s.* ياردم yàrd*a*m, اعانه ì''ānÉ, امداد ìmdād, معاونت mù''āvénèt; —, *v.a.* ياردم‌ا yàrd*a*m-et, اعانه‌ا ì''ānÉ-et, معاونت‌ا mù''āvénèt-et.

Aide-de-camp, *s.* ياور yāvÈr, ياورحرب yāvèri-hàrb.

Ail, *v.n.* what ails me? نه‌م‌وار nèm-vàr; — thee? نه‌ك‌وار nèn*g*-vàr; — him, her, it? نه‌سى‌وار nèssi-vàr; — us? نه‌مزوار nèmiz-vàr; — you? نه‌كزوار nèn*g*iz-vàr; — them? نه‌لرى‌وار nèléri-vàr.

Ailing, *a.* كيفسز kèyfsiz, خسته khàsst*a*, مزاجسز mìzājsiz, نامزاج nāmizāj.

Ailment, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خسته‌لق khàsstal*i*k; علت ''illèt; درد dèrd.

Aim, *v.n.* نشان‌المق nìshàn-àlm*a*k; قورمق kùrm*a*k, امل‌ا èmel-et; —, *s.* قصد kassd, امل èmel, مرام mèrām, مقصود màksūd; نشان‌الش nìshàn-àl*i*sh.

Air, *s.* هوا hèwā (hàwa); نفس nèfess; طور tàwr; —, *v.a.* اتشه‌كوسترمك àtèsh*a*-ghy*ù*sstermek, كونشه‌سرمك ghyùnèsh*a*-sèrmek, هوايه‌سرمك hàway*a*-sèrmek, هواويرمك hàva-vèrmek; to give one's self airs, اطوار صاتمق àtwār sàtm*a*k.

Air-balloon, *s.* بالون bàlon. [(tùfèg*h*i).

Air-gun, *s.* يل‌تفنكى yèl-tùfènghi

Air-hole, *s.* نفسلك nèfesslik, نفس‌دليكى

Airy, *a.* هوادار hàwadār. [nèfess-dèlig*h*i.

Ajar, *a.* اچق àch*i*k.

Akin, *a.* خصم khìssm.

Alabaster, *s.* اق‌مرمر àk-mèrmer.

Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra''*à*t مممونيت mèmnūnìyyèt.

Alarm, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf دهشت dèhshet; خبر khàber; — *v.a.* قورقتمق kòrkutm*a*k, قورقو ويرمك kòrku-vèrmek, تخويف‌ا tàkhwīf-et اخافه‌ا ìkhāfÉ-et.

Alas, *int.* اى àv, واى wày, واه wàh حيف hàyf, دريغ dirīgh.

Albania, *s.* ارناود ولايتى àrnàwd-vìlāyèt

Albanian, *s.* and *a.* ارناود àrnàwd.

Albeit, *c.* هرنقدر hÈr-nàkadar, ايسه‌ده ìss*a*d*a*.

Alchymist, *s.* كيمياكر kìmiyā-ghèr.

Alchymy, *s.* علم‌كيميا ''ìlmi-kìmiy*ā*.

Alcohol, *s.* روح rùh.

Alcove, *s.* حجره hùjrÉ. [àgha

Alder-tree, *s.* مرورا غاجى mùrvè

Alderman, *s.* اعيان a''yān.

Ale, *s.* بیاض ارپه‌صویی bèyaz-àrp*a*-sùyu.
Alembic, *s.* انبیق inbik.
Alert (to be on the), *v.n.* اویانق او ùyànik-òl, دڑت‌کوز او dùrt-gh*y*ùz-ò, کوز قولاق او gh*y*ùz-kùlàk-òl.
Algebra, *s.* جبر jèbr.
Algiers, *s.* جزایر Jézā'ir.
Alias, *ad.* نام‌دیکر nām*i*-dīghèr.
Alien, *s.* اجنبی èjnébi ; یبانجی y*à*bànj*i*.
Alienate, *v.a.* اخرده تملیك ا àkhàr*a*-tèmlīk-et, تبریدا tèbrīd-et. [mak.
Alight, *v.n.* انمك ènmek, قونمق kòn-
Alike, *a.* بکزر bèng*z*èr, مشابه mùshābih, بر bir.
Aliment, *s.* غذا ghìdā, یییه‌جك yèyéjek, بسلیه‌جك bèssléyéjek, یمك yèmek.
Alimony, *s.* نفقه nàfak*a*. [yèmek.
Alive, *a.* دیری diri, صاغ sàgh, برحیات bèr-hàyāt, حیاتده hàyātd*a*.
Alkali, *s.* القلی àlk*a*l*i*.
All, *a.* هپ hèp, بتون bìtun, جمیع jèmī", جمله jùmlé ; above —, خصوصا khùsūsā ; after —, خلاصهٔ کلام khùlāsé-'i kélām.
Allay, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et.
Allegation, *s.* دعوی dà"wà, قضیه kàziyyé.
Allege, *v.a.* ایرادا īrād-e.
Allegiance, *s.* تبعیت tèba"ìyyèt ; صداقت sàdākàt.
Alleviate, *v.a.* خفیفلتمك khàfifletmek, تخفیف ا tàkhfīf-et.
Alley, *s.* دار صوقاق dàr-sòkak, چیقمز صوقاق chìkmàz-sòkak.
Alliance, *s.* اتفاق ittifàk.
Allied, *a.* متفق mùttèfik.
Alligator, *s.* تمساح tìmsāh.
Allocution, *s.* نطق nùtk.
Allot, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et.
Allotment, *s.* حصه hìssé.
Allow, *v.a.* براقمق bràkm*a*k, قومق kòm*a*k, اذن ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek, جوازویرمك jèwāz-vèrmek, ویرمك vèrmek, تعیین ا tà"yīn-et, تخصیص ا tàkhsīss-et ; — of, قبول ا kàbūl-et ; — for, حساب ا hìssāb-et ; —, *v.n.* تسلیم ا tèsslīm-et, اعتراف ا ì"tirāf-et.
Allowable, *a.* جائز jā'iz.
Allowance, *s.* ایلق àylik, کوندهلك ghyùndélik, یللق yìllik, تعیین tà"yīn, تعیینات tà"yīnāt ; to make — for, *v.a.* نظرا nàzar-et, حسابه‌داخل ا hìssāb*a*-dākhil-et.
Alloy, *s.* التونه‌کومشه‌قاتلان باقر àltin*a*-gh*y*ùmish*a*-kàtılan-bàkir ; عیار "àyār.
Allude to, *v.a.* ایما ا īmā-et, اکدرمق àng*d*irmak.
Allure, *v.a.* جزب ا jèzb-et.
Allurement, *s.* جازبه jāzibé.
Alluring, *a.* جازب jāzib.
Allusion, *s.* ایما īmā, اکدرش āng*d*irish.
Ally, *v.a.* رابطهٔ واحده تحتنه ادخال ا rābit*à*'i-wāhidé-tàht*i*n*a*-ìdkhāl-et ; —, *s.* متفق mùttèfik.
Almanack, *s.* تقویم tàkwīm, سالنامه sālnāmé.
Almighty, *a.* قدیر kàdir.
Almond, *s.* بادم bàdem.
Almoner, *s.* امام ìmam.

Almost, *ad.* همان hèman (hèmen), ازقالدی àz-kàldi.

Alms, *s.* صدقه sàdaka.

Aloes, *s.* صبر sàbr; wood of —, عوداغاجی "ud-àghaji.

Aloft, *ad.* یوقاری yùkàri, یوقاریده yùkàrida (yùkàrda).

Alone, *a.* یالکز yàlngiz, تنها tènhā, باشلوباشنه bàshli-bàshina; all —, یاپه‌یالکز yàpa-yàlngiz.

Along, *ad.* بویونجه bòyunja; come along! کل‌باقالم ghèl-bàkàlim; go along, کیت‌بقالم ghit-bàkàlim, ایشکه‌کیت ìshinga-ghit, هایدی‌سکدر hàydi-sìktir.

Alongside, *ad.* یانه yànina, یانده yànında; — one another, قارن‌قارنه kàrn-kàrna, بوردبوردیه bòrda-bòrdaya.

Aloof, *ad.* اوزاقده ùzàkda, الارغه‌ده àlàrghada.

Aloud, *ad.* پك pèk, جهراً jèhran, صوت‌بلندایله sàvti-bùlènd-ila.

Alphabet, *s.* الف‌با èlif-bā (èlif-bè).

Alphabetically, *ad.* حروف‌هجاترتیبی اوزره hùrūfu-hèjā-tèrtībi-ùzéré.

Already, *ad.* شمدی‌بیله shìmdi-bìlé, اول‌وقته‌قالمیه‌رق òl-wàkta-kàlmaya-rak.

Also, *c.* کذلك kèzālik, وکذلك vè-kèzālik, ده dé, دخی dàkhi, ودخی vé-dàkhi, وهمدخی vè-hèm-dàkhi, وبرده vè-bìr-dé, وهمده vè-hèm-dé, همده hèm-dé.

Altar, *s.* مذبح mèzbàh.

Alter, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, بشقه‌هیئته‌قومق bàshka-hèy'èta-kòmak, تبدیل‌ا tèbdīl-et, محوواثبات‌ا màhv-u-ìssbāt-et; —, *v.n.* دیکشمك dìghishmek, تغیرا tàghàyyur-et.

Alteration, *s.* تبدیل tèbdīl; محوواثبات màhv-u-ìssbāt.

Altercation, *s.* نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à, غوغا ghàwgha (kàwgha).

Alternate, *a.* متبادل mùtébādil, متناوب mùténāvib; on alternate days, *ad.* کون‌اشوری ghyùn-àshìri.

Alternate, *v.n.* نوبتلشمك nùbetleshmek.

Alternately, *ad.* نوبتله nùbètla, متناوبة mùténāvibétèn, علی‌المناوبه "àlè-'l-mùnāvébé.

Alternative, *s.* چاره chāré, بشقه‌یول bàshka-yòl, طریق‌اخر tàrīki-àkhàr.

Although, *c.* هرنقدر hèr-nàkadar, ایسه‌ده issada.

Altitude, *s.* ارتفاع ìrtifā".

Altogether, *ad.* نتون‌بتون bìtun-bìtun.

Alum, *s.* شاب shàb.

Alluminium, } *s.* بردرلو معدن bìr-dùrlu
Alluminum, } -ma"den.

Always, *ad.* دائما dā'ima, هرزمان hèr-zàmàn, هروقت hèr-wàkit.

Amanuensis, *s.* کاتب kyātib.

Amass, *v.a.* طوپلامق tòplamak, برکدرمك bìrìkdirmek, جمعا jèm"-et.

Amateur, *s.* هوسلو hàvèssli.

Amaze, *v.a.* تعجب‌ایتدرمك tà"àjjub-èttirmek; amazed, *a.* متعجب mùta"àjjib, حیران hàyrān; to b

—, تعجب ا tà''àjjub-et, شاشمق shàshmak, حیران قالمق hàyrān-kàlmak, قالمق kàlmak, باقه قالمق bàka-kàlmak.

Amazing, *a.* عجیب ''àjīb (àjà'ib), غریب ghàrīb; —ly, *ad.* چوق chòk.

Ambassador, *s.* ایلچی èlchi, سفیر sèfīr.

Amber, *s.* کهربا kèhrubā (kèhlibàr).

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر ''ànbèr.

Ambiguous, *a.* قپانق kàpànik, مغلق mùghlàk.

Ambiguity, *s.* مغلقلق mùghlàklik.

Ambition, *s.* حرص الشان hìrssu-'sh-shān, حرص حکومت hìrssi-hùkyū-mèt. [-'sh-shàn.

Ambitious, *a.* حریص الشان hàrīssu-

Amble, *s.* راهوان ràhwān, اشکین èshkin; —, *v.n.* اشمك èshmek, اشکین کتمك èshkin-ghìtmek, راهوان کتمك ràhwān-ghìtmek,

Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان ràhwān, اشکین بارکیر èshkin-bārghīr (bèghir).

Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو pùssu; to lay an ambush, پوصی قورمق pūssu kùrmak; to fall into an ambush, پوصی یه طوتلمق pūssūyyè tùtul-

Amen, *int.* امین āmīn. [mak.

Amenable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Amend, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحیح ا tàsshīh-et-, اصلاح ا ìsslāh-et-; —, *v.n.* برازایواو bìr-àz-īyi-òl, ایواولمغه یول طوتمق īyi-òlmagha-yòl-

Amendment, *s.* قرق fàrk. [-tùtmak.

Amends, to make, *v.n.* تضمین ا tàz-mīn-et, ترضیه ویرمك tarzìyyé-vèrmek; اجیسنی چیقارمق àjissini-chì-kàrmak.

America, *s.* امریقا Amérika.

American, *s.* and *a.* امریقالو Amérikalì.

Amethyst, *s.* جبلقوم jèbélòkum.

Amiable, *a.* کوزل خویلو ghyùzèl-khùylu, طاتلو tàtli. [dòsstāné.

Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه

Amidst, *pr.* اورته سنده òrtassinda, اراسنده àrassinda.

Amidships, *ad.* اورته یرلرینه طوغری òrta-yèrlérina-dòghru.

Amiss, *a.* فنا fèna, سقط sàkat.

Amity, *s.* دوستلق dòsstluk, دوستی dòsstī, محبت màhàbbèt, مخادنت mùkhādénèt.

Ammonia, *s.* نشادر nìshàdir.

Ammoniac, *s.* نشادر nìshàdir.

Ammunition, *s.* باروت bārut, جبخانه jèbkhāné.

Amnesty, *s.* عفو عام ''àfvi-''āmm.

Among, Amongst, *pr.* اراسنه àrassina, اراسنده àrassinda.

Amorous, *a.* عاشقانه ''āshikāné.

Amount, *s.* مبلغ mèblàgh; طوپ tòp, یکون yèkyūn; —, *v.n.* بالغ او bāligh-òl.

Amphibious, *a.* هم صوده هم قرده یاشار hèm-sūda-hèm-kàrada-yàshar.

Ample, *a.* بول bòl, کنش ghènish.

Amplitude, *s.* سعهٔ مشرق sì''à'i-mèshrik.

Amputate, *v.a.* کسمك kèssmek, قطع ا kàt''-et. [kàt''.

Amputation, s. کسلمه kèssilmé, قطع

Amulet, *s.* نسخه nùsskha (mìsska).

Amuse, *v.a.* اكلندرمك èghlendirmek; — one's self, *v.n.* اكلنمك èghlen-

An, *art.* بر bìr. [mek.

Analogous, *a.* مشابه mùshābih, مقيس màkīss. [قياس kìyāss.

Analogy, *s.* مشابهت mùshābéhèt;

Analysis, *s.* حل hàll.

Analyze, *v.n.* حل ا hàll-et.

Anarchy, *s.* فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.

Anathema, *s.* لعنت là''nèt, بددعا bèd--dù''ā, افوروز àforòz.

Anatomize, *v.a.* تشريح ا tèshrīh-et.

Anatomy, *s.* تشريح tèshrīh.

Ancestor, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād.)

Ancestry, *s.* اجداد èjdād; نسب nèsseb.

Anchor, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), لنكر lènghèr; —, *v.a.* تيمورلمك dèmir-lémek; —, *v.n.* ثيمورلمك dèmirlémek, تيموراتمق dèmir-àtmak; at —, تيمورلو dèmirli; to cast —, دمير اتمق dèmir-àtmak; to weigh —, دميرى قالدرمق démiri-kàldirmak.

Anchorage, *s.* تمورىرى dèmir-yèri, تيمورليه جك ير dèmirléyéjek-yèr.

Anchored, *a.* تيمورلو dèmirli.

Anchovy, *s.* ساردله sārdèla.

Ancient, *a.* اسكى èsski, قديم kàdīm, كارقديم kyāri-kàdīm.

Ancients, *s. pl.* متقدمين mùtakàddimīn, اسكى زمان ادملرى èsski-zàmàn-àdamlari.

And, *c.* و vè, ده dè, دخى dàkhi.

Anecdote, *s.* فقره fìkra, منقبه mànkabé.

Anemone, *s.* مانسه mànissa.

Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكه mèlā'ikè.

Angelic, *a.* ملكى mèlekī.

Anger, *s.* دارغينلق dàrghìnlìk, قيزغينلق kìzghìnlìk, غضب ghàzab.

Angina, *s.* خناق علتى khùnnāk-''ìllèti.

Angina pectoris, *s.* بر نوع ضيق الصدر bìr-nèv-''i-zìku-sàdr.

Angle, *s.* كوشه kyùshé, زاويه zāvìyyé; —, *v.n.* اولته ايله بالق اولامق òlta-ila-bàlìk-àwlamak.

Angry, *a.* دارغين dàrghìn; to be —, *v.n.* دارلمق dàrılmak, قيزمق kìzmak, كوجنمك ghyùjènmek, غضبه كلمك ghàzaba-ghèlmek, حدتلنمك hìddètlenmek.

Anguish, *s.* عظيم درد ''àzīm-dèrd, عظيم كدر ''àzīm-kèder.

Angular, *a.* كوشه لو kyùshéli.

Animal, *s.* حيوان hàywān; —, *a.* حيوانى hàywānī.

Animalcule, *s.* حيوانجق hàywānjìk.

Animate, *v.a.* جان ويرمك jàn-vèrmek, جانلندرمق jànlandirmak, احيا ا ìhyā-et.

Animated, *a.* بشاشتلو bèshāshètli.

Animation, *s.* بشاشت bèshāshèt.

Animosity, *s.* عداوت ''àdāvèt, كين kīn, كنيه kīné.

Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.

Ankle, *s.* طوپوق tòpuk.

Annalist, *s.* مورخ mùvèrrikh, وقعه نويس wàk''à-nùwiss. [tàwārīkh).

Annals, *s. pl.* تاريخ tārīkh (pl. تواريخ

Annex, *v.a.* الحاق ا ìlhāk-et, ضم ا zàmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینی قالدرمق vùjūdini-kàldirmak, یوق یوق yòk-et, افنا ifnā-et.

Anniversary, *s.* کون ghyùn.

Announce, *v.a.* خبرویرمك khàbervèrmek, تبلیغ تبلیغ tèblīgh-et, افاده ifādé-et.

Annoy, *v.a.* تعجیز تعجیز tā''jīz-et, صقندی صقندی sìkinti-vèrmek, اذیت ویرمك اذیت ویرمك èzìyyèt-vèrmek, راحتسز راحتسز rāhatsiz-et; کوجندرمك کوجندرمك ghyùjèndirmek, کوجنه کوجنه ghyùjuna-ghìtmek.

Annoyance, *s.* اذیت èzìyyèt, صقندی sìkinti.

Annoying, *a.* اذمك کوجنه کیدر àdaming-ghyùjuna-ghìder.

Annual, *a.* سنوی sènévī.

Annuity, *s.* سهیم sèhīm, ایراد īrād.

Annul, *v.a.* فسخ فسخ fèsskh-et, ابطال ابطال ibtāl-et, بطال بطال bàttāl-et.

Annular, *s.* حلقه رسمنده hàlka-rèssminda.

Annum, *s.* سنه sèné; per annum, یللده yìlda, سنوی sènévī.

Anoint, *v.a.* یاغ سورمك yāgh-sùrmek, تدهین تدهین tèdhīn-et.

Anointed, *a.* مسیح mèssīh, مدهن mùdhhèn.

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khìlāfu-'l-''ādé.

Anonymous, *a.* امضاسز ìmzāssiz.

Another, *a.* بشقه بر bàshka-bìr, دیکربر dìgher-bìr.

Answer, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.* جواب ویرمك jèwāb-vèrmek; —, *v.n.* اولمق òlmak, اویمق ùymak; — for, کفیل او kèfīl-ol; مسئول او mèss'ūl-ol.

Answerable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Ant, *s.* قارنجه kàrinja.

Antagonist, *s.* خصم khàssim.

Antarctic, *a.* جنوبی jènūbī.

Antecedent, *a.* سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem; —, *s.* مقدم mùkàddem, موصول به mèvsūlun-bìh.

Antechamber, *s.* دیوانخانه dīwankhāné.

Antediluvian, *a.* طوفاندن اول tūfāndan-èvvel.

Antelope, *s.* جیران jèyrān (jèylān), اهو āhū.

Antemeridian, *a.* اویلهدن اول uylédèn èvvel.

Anterior, *a.* سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem.

Anthropophagi, *s. pl.* یامیام yàmyàm.

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl.

Anticipate, *v.a.* اومق ùmmak, مأمول مأمول mè'mūl-et; اول طورانمق èvvel-dāwranmak; طلب اولنمزدن اول حس tàlebòlunmazdan-èvvel-hìsss-èdup-vèrmek-yākhud-yàpmak.

Antics, *s. pl.* مسخرلق màsskharalik.

Antidote, *s.* علاج ''ilāj.

Antimony, *s.* تیموربوزان tīmūr-bòzan (dèmir-bòzan).

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت ''àdāvèt, خصومت khùssūmèt.

Antique, *s.* عتقه ''àntika; —, *a.* اسکی èsski, عتیق ''àtīk, قدیم kàdīm, کارقدیم kyāri-kàdīm.

Antiquity, *s.* عتقه ''àntika; اسکی زمان èsski-zàmàn.

Antler, *s.* بوينوز bòynuz.
Anus, *s.* مقعد màk''àd.
Anvil, *s.* اورس ùrss.
Anxiety, *s.* قصاوت kàssāvèt; تلاشى tèlāshī (tèlàsh).
Any, *pro.* بر bìr, براز bīr-àz, بعض bà''zi; هيچ hìch, هيچ بر hìch-bìr.
Anybody, *pro.* كمسنه kìmèssnÉ (kìmssÉ).
Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nàssl-òlursa; هيچ بر درلو hìch-bìr-dùrlu.
Apace, *ad.* چابك chàbuk.
Apart, *ad.* ايرى àyri.
Apartment, *s.* اوطه òda; دائره dā'irÉ.
Apathy, *s.* قيدسزلق kàydsizlik, عدم تقيد ''àdÉmi-tàkàyyud.
Ape, *s.* ميمون màymūn, شبك shèbek; —, *v.a.* تقليدا tàklīd-et.
Aperient, *a.* مسهل mùsshil (ss-h).
Aperture, *s.* دليك dèlik, ارالق àralik, اچقلق àchiklik, نفسلك nèfesslik.
Apex, *s.* رأس rè'ss, ذروه zìrvÉ.
Aphelion, *s.* حضيض hàdīd.
Apiece, *ad.* بهرينه bèhÈrina.
Apocryphal, *a.* مشكوك mèshkyūk.
Apogee, *s.* حضيض hàdīd.
Apologize, *v.n.* عذرديله‌مك ''ùzr-dìlÉmek.
Apology, *s.* عذرنامه ''ùzrnāmÉ; عذربيانى ''ùzr-bèyāni.
Apoplexy, *s.* طمله dàmla, نزول nùzūl.
Apostasy, *s.* ارتداد ìrtidād.
Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd), دونمه dùnma.
Apostatize, *v.n.* دينندن دونمك dīnindan-dùnmek.
Apostle, *s.* رسول rèssūl, مرسل mùrsèl; the apostles of Christ, حواريون hàwārìyyūn.
Apothecary, s. اجزاجى èjzāji, اسپنچيار ìsspènchiyàr.
Appal, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخويفا tàkhwīf-et.
Appanage, *s.* ارپه‌لق àrpalik, باشمقلق bàshmaklik.
Apparatus, *s.* طاقم tàkim, الات ادوات ālāt-èdawāt.
Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbab), لباس lìbàss, البسه èlbissÉ.
Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بديدار bèdīdār, هوادا hùwÈydā, اشكار āshikyār.
Apparently, *ad.* غالبا ghāliba; ظاهرا zāhira.
Apparition, *s.* ظهور zùhūr; خياله khàyālÉ.
Appeal, *v.n.* دوشمك dùshmek, صيغنمق sìghinmak; مراجعتا mùrāja''àt-et.
Appear, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, كوزكمك ghyùzikmek, ظهورا zùhūr-et; it appears, *v. imp.* غالبا ghāliba; كلور ghèlir, كورنيور ghyùruniyor.
Appearance, *s.* صورت sūrÈt, هيئت hèy'èt; كورنش ghyùrunush; ظهور zùhūr.
Appease, *v.a.* تسكين tèsskīn-et.
Append, *v.a.* ضما zàmm-et, علاوه ''ìlāvÉ-et.
Appendage, Appendix, *s.* تتمه tètìmmÉ, ضميمه zàmīmÉ, علاوه ''ìlāvÉ.
Appertain, *v.n.* راجع او rāji''ol, منوط او mènūt-ol, متعلق او mùta''àllik-ol.
Appetite, *s.* اشتها ìshtihā (ìshtàh.)

Applaud, *v.a.* ستایش‌ا sìtāyish-et.

Applause, *s.* ستایش sìtāyish.

Apple, *s.* الما èlma.

Applicable, *a.* دوقنور dòkunur; مناسبت‌الور mùnāssébèt-àlir.

Application, *s.* دوقندرش dòkundurush, یاپشدرش yàpishdirish; دوشش dùshush, باش‌اورش bàsh-ùrush (wùrush), مراجعت mùrāja"àt; چالشش chàlishish, سعی و غیرت sà"y-u-ghàyrèt, صرف‌ذهن sàrfi-zìhn, جد و جهد jìdd-u-jèhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dòkundurmak, یاپشدرمق yàpishdirmak; سورمك sùrmek; تطبیق‌ا tàtbīk-et; طلا‌ا tìlā-et; —, *v.n.* باش‌اورمق bàsh-wùrmak, دوشمك dùshmek, مراجعت mùrāja"àt-et; — for, استمك ìsstémek, استدعا‌ا ìsstìd"ā-et, مطالبه‌ا mùtālébé-et, مطلوب‌ا màtlūb-et; —, one's self, چالشمق chàlishmak, سعی‌ا sà"y-et, سعی و غیرت‌ا sà"y-u-ghàyrèt-et.

Appoint, *v.a.* تعیین‌ا tà"yīn-et, نصب‌ا nàssb-et, تخصیص‌ا tàkhsīss-et.

Appointment, *s.* مأموریت mè'mūrìyyèt; ایش ìsh.

Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسیم‌ا hìsssé-hìsssé-tàksīm-et. [nāssib.

Apposite, *a.* یوللو yòllu, مناسب mù-

Appraise, *v.a.* قیمت تقدیرا kīmèt-tàkdīr-et, بها بچمك bàhà-bìchmek (pàhà).

Appreciate, *v.a.* تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.

Apprehend, *v.a.* طوتمق tùtmak, یقالمق yàkalamak, اخذ و کرفت‌ا àkhz-u-ghìrìft-et; اکلامق ànglamak (ànnamak), درك‌ا dèrk-et; قورقمق kòrkmak.

Apprehension, *s.* اخذ و کرفت àkhz-u-ghìrìft; فهم و ادراك fèhm-u-ìdrāk; قورقو kòrku. [kussu-òlan.

Apprehensive, *a.* قورقوسی اولان kòr-

Apprentice, *s.* شاکرد shāghird; —, *v.a.* شاکردلکه ویرمك shāghirdlighé-vèrmek.

Apprenticeship, *s.* شاکردلك shāghirdlik. [mek.

Apprize, *v.a.* خبر ویرمك khàber-vèr-

Approach, *s.* یول yòl; تقرب tàkàrrub; —, *v.a.* & *n.* تقرب‌ا tàkàrrub-et, یقینلاشمق yàkinlashmak, یقین‌وارمق yàkin-vàrmak. [ìsstìhsān.

Approbation, *s.* تحسین tàhsīn, استحسان

Appropriate, *v.a.* تخصیص‌ا tàkhsīss-et; —, *a.* مناسب mùnāssib.

Approval, *s.* استحسان ìsstìhsān; on —, *ad.* مخیر mùkhàyyèr.

Approximate, *a.* تقریبی tàkrībī, تخمینی tàkhmīnī; —, *v.n.* تقرب‌ا tàkàrrub-et. [tàkhmīna.

Approximately, *ad.* تقریبا tàkrība, تخمینا

Approximation, *s.* تقرب tàkàrrub; تخمین tàkhmīn.

Apricot, *s.* قیسی kàyssi, زردالو zèrdāli.

April, *s.* نیسان nīssān.

Apron, *s.* پشتمال pèshtamàl.

Apropos, *a.* & *ad.* مناسب mùnāsib.

Apt, *a.* مستعد mùsstā"idd. [vwèjilé.

Aptly, *ad.* مناسبتی وجهله mùn-āsibéti-

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد ìsstì"dād. [kèzab-suyu.

Aquafortis, *s.* تیزاب tīzāb, کذاب صویی

Aqueduct, *s.* صویولی sù-yòlu, کمر kèmer, کمرلر kémerler.

Arab, *s.* عرب "àrab.

Arabia, *s.* عربستان "àrabistan.

Arabic, *s.* عربجه "àrabja.

Arable, *a.* اکلوربچلور èkilir-bìchilir, مزروع mèzrū"; —, land, *s.* مزرعه mèzra"à, طرلا tàrla.

Ararat, Mt., *s.* اغری طاغی àghri-dàghi.

Arbiter, Arbitrator, حکم hàkem.

Arbitrate, *v.n.* ایرد ا àyrd-et.

Arc, *s.* قوس kàvss.

Arch, *s.* کمر kèmer.

Archer, *s.* کمانکش kèmankèsh.

Archery, *s.* کمانکشلك kèmankèshlik.

Architect, *s.* معمار mì"màr, قالفه kàlfa.

Architecture, *s.* فن معماری fènni-mi"-màrī; بنا bìnā; بنالر bìnālar.

Archives, *s. pl.* قیودات kùyùdāt, دفترخانه dèfterkhānė, اوراق مخزنی èvràk-màkhzéni.

Arctic, *a.* شمالی shìmālī.

Ardent, *a.* اتشلو àtèshli; یانار yànar.

Ardour, *s.* کرمیت ghèrmìyyèt.

Arduous, *a.* کوچ ghyùch, چتین chètin, متعسر mùta"àssir.

Area, *s.* سطح sàth (t-h.)

Argue, *v.n.* لقردی ا làkirdi-et, مباحثه ا mùbāhéssé-et; چکه یارشی ا chèngé--yārishi-et.

Argument, *s.* لقردی làkirdi, کلام kèlām, سوز sùz.

Arid, *a.* قورو kùru, چول chùl.

Arise, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طوغمق dòghmak, طلوع ا tùlū"et; نشئت ا nèsh'èt-et, لازم کلمك lāzim-ghèlmek.

Aristocracy, *s.* کبار kìbār.

Aristocrat, *s.* کباردن بری kìbār-den-bìri.

Arithmetic, *s.* علم حساب "ìlmi-hìssāb (hès-). ["ìlmi hìssāb.

Arithmetician, *s.* اهل علم حساب èhli-

Ark, *s.* Noah's —, نوح کمیسی nūh--ghèmissi; — of the covenant, تابوت سکینه tābūti-sèkīnė.

Arm, *s.* قول kòl; سلاح sìlāh; —, *v.n.* سلاحلنمق sìlāhlanmak; —, *v.a.* سلاح ویرمك sìlāh-vèrmek; دونانمق dònatmak.

Armada, *s.* دونانما dònanmā.

Arm-chair, *s.* قولتقلی kòltuklu, قولتقلی صندالیه kòltuklu-sāndālìyyé.

Armenia, *s.* ارمنستان èrmènisstān.

Armenian, *a.* ارمنی èrmènī; —, *s.* ارمنی èrmènī; ارمنیجه èrmènījé.

Armfull, *s.* قوجاق kùjak, قوجاق طولوسی kùjak-dòlussu.

Armillary sphere, *s.* کره مشبکه kyùré--'i-mùshèbbékė.

Armistice, *s.* متارکه mùtārékė.

Armlet, *s.* بازوبند bāzūbènd.

Armorer, قلیجی kìlìjji, تفنکجی tù-fènkji, چاقمقجی chàkmakji.

Armory, *s.* جبه خانه jèbé-khānė.

Armour, *s.* زره zìrh; سلاح sìlāh.

Armpit, *s.* قولتق kòltuk.

Army, *s.* اردو òrdu, عسکر "àssker.

Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.

Around, *ad.* and *pr.* اطرافه èträfa, اطرافده èträfda.

Arouse, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, اویاندرمق ùyàndirmak.

Arrange, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtìb-et, تنظیم ا tànzìm-et, نظامه قومق nìzāma-kòmak; قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak.

Arrangement, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzām; قرار kàràr.

Array, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nīzam, [صف sàff.

Arrayed, *a.* کییلو ghìyili, ملبس mùlèbbèss. [bàkāyā.

Arrears, *s. pl.* مانده māndé, بقایا

Arrest, *s.* حبس hàbss; —, *v.a.* اخذوکرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et; توقیف ا tèvkīf-et.

Arrival, *s.* قدوم kùdūm, کلش ghèlish; وصول vùssūl, وارش vàrish.

Arrive, *v.n.* کلمك ghèlmek, وارمق vàrmak, واصل اول wāssīl-òl, وصول بولمق wùssūl-bùlmak. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تعظم tà"àzzum, تکبر

Arrogant, *a.* متکبر mùtékèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالقشمق kàlkishmak, اوزرینه المق ùzérinè-àlmak.

Arrow, *s.* اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm.

Arse, *s.* کوت ghyùt, دبر dùbr, کون kyùn.

Arsenal, *s.* طوبخانه tòp-khānè.

Arsenic, *s.* سیچان اوتی sìchan-òtu.

Arson, *s.* خانه یاقمق khānè-yàkmak.

Art, *s.* صنعت sàn"àt; فن fènn; معرفت mà"rifèt; حیله hīlè.

Artery, *s.* شاه طمر shāh-dàmar.

Artful, *a.* شیطان shèytàn, حیله باز hīlèbāz.

Artfulness, *s.* حیله بازلك hīlèbāzlik.

Artfully, *adv.* حیله ایله hīlè-ilè.

Artichoke, *s.* انکنار ìnghinār; Jerusalem —, یرالماسی yèr-èlmassi.

Article, *s.* متاع màtā", مال màl; بند bend, فقره fìkra; definite —, حرف تعریف hàrfi-tà"rīf; indefinite —, ادات تبهیم èdāti-tébhīm.

Artifice, *s.* حیله hīlè.

Artificer, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Artificial, *a.* صنعی sùn"ī, مصنع mùsànnà", یاپمه yàpma, تقلید tàklīd.

Artillery, *s.* طوبلر tòplar, طوبجی عسکری tòpji-"àsskeri; — man, *s.* طوپجی tòpji. [èhli-sàn"àt.

Artisan, *s.* اصناف èssnàf, اهل صنعت

Artist, *s.* رسام rèssām.

Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حیله سز hīléssiz.

As, *c.* چونکه chùnku, چون chūn; *ad.* ایکن ìkèn; as . . . as . . ., قدر kàdr; as soon as, دیغی کبی -dighi-ghìbi; as it were, as though, صانکه sànki; as for, as to, کلنجه ghèlinjé; as much, بوقدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-); as much as . . ., قدر kàdr; as well as, کبی ghìbi, قدر kàdr.

Ascend, *v.a.* and *n.* چیقمق chìkmak, صعودا sù"ūd-et.

Ascendency, *s.* نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, حکم hùkm.

Ascension, *s.* صعود sù"ūd.

Ascent, *s.* صعود sù"ūd; يوقش yòkush.

Ascertain, *v.a.* تحقيق‌ا tàhkīk-et.

Ascribe, *v.a.* اسنادا ìssnād-et.

Ash, Ashes, *s.* كول kyùl; ash-tree, ديش بوداق اغاجى dìsh-bùdàk-àghaji.

Ashamed, *a.* محجوب màhjūb; to be —, *v.n.* اوطانمق ùtànmak.

Ashore, *ad.* قرديه kàraya, قردده kàrada.

Asia, *s.* اسيا àssia.

Asiatic, *a.* اسيالو àssiali.

Aside, *ad.* بريانه bìr-yàna, برطرفه bìr-tàrafa; بريانده bìr-yànda, برطرفده bìr-tàrafda; ايرى àyri.

Ask, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال‌ا sù'āl-et; استمك ìsstémek.

Askew, Aslant, *ad.* ارقورى àrkuri (àykiri), چارپق chàrpik.

Asleep, *a.* اويويور ùyuyor, اويومش ùyumush, اويقوده ùykuda.

Asparagus, *s.* قوش‌قونمز kùsh-kònmàz.

Aspect, *s.* منظره mànzara; باقش bàkish; هيئت hèy'èt; نظارت nèzārèt.

Aspire, *v.n.* كوز ديكمك ghyùz-dìkmek, امل‌ا èmel-et.

Ass, *s.* اشك èshek, حمار hìmār, خر khàr.

Ass-colt, *s.* صيپه sìpa.

Assail, *v.a.* هجوم‌ا hùjūm-et.

Assailant, *s.* هجومجى hùjūmju, هجوم ايدن hùjūm-èdɛn.

Assassin, *s.* قانلو kànli, قاتل kātīl.

Assassinate, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل‌ا kàtl-et, تلف‌ا tèlef-et.

Assassination, *s.* قتل kàtl.

Assault, *s.* يورويش yùruyush, هجوم hùjūm; اوزرينه يوريمك ùzérinɛ́-yùrumek, يورويش‌ا yùruyush-et, هجوم‌ا hùjūm-et.

Assay, *v.a.* محكه‌طوتمق màhèkkɛ́-tùtmak (mèhènkɛ́), عيارينه باقمق "àyàrina-bàkmak.

Assayer, *s.* عيارجى "àyyārji.

Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع‌ا jèm"-et; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, جمع‌اول jèm"-òl, تجمع‌ا tèjèmmu"-et.

Assembly, *s.* جمعيت jèm"iyyèt.

Assent, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vèrmek, موافقت‌ا mùwāfakàt-et.

Assert, *v.a.* ادعا‌ا ìddi"ā-et, ديمك dèmek.

Assertion, *s.* لاقردى làkirdi, سوز sùz, قول kàvl, ادعا ìddi"ā.

Assess, *v.a.* تعيين ويركو ايچون كشف‌ا tà"yīni-vèrgū-ìchiɴ-kèshf-et.

Assets, *s. pl.* مال ايله‌اقچه màl-ila-àkcha.

Asseveration, *s.* يمين yèmīn.

Assiduity, *s.* اقدام īkdām.

Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشقان chàlishkàn.

Assign, *v.a.* تعيين‌ا tà"yīn-et, تخصيص‌ا tàkhsī-s-et; حواله‌ا hàwālɛ́-et.

Assignee, *s.* وكيل vèkīl.

Assist, *v.a.* ياردم‌ا yàrdim-et, معاونت‌ا mù"āvénèt-et, امدادا ìmdād-et; —, *v.n.* بولنمق bùlunmak, كلمك ghèlmek, حاضراول hāzir-ol.

Assistance, *s.* ياردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه ì"ānɛ́, معاونت mù"āvènèt.

Assistant, *s.* معاون mù"āvin, ياماق yàmak, ياردمجى yàrdimji

Associate, *s.* ارقه‌داش àrkadash, رفيق rèfīk, قرين kàrīn ; —, *v.n.* قوكشمق kòngushmak, كورشمك ghyùrushmek, ارقه‌داشلق ا àrka-dashlik-et, اختلاط ا ìkhtilāt-et, الفت ا ùlfèt-et.

Association, *s.* شركت shìrkèt, قومپانيا kòmpànya.

Assuage, *v.a.* تسكين ا tèsskīn-et.

Assume, *v.a.* المق àlmak, قبول ا kàbūl-et ; اوزرتنه المق ùzérinè-àlmak ; كيرمك ghìrmek.

Assurance, *s.* سوز sùz, تأمينات tè'mināt (pl.) ; يمين yèmīn ; اعتماد ì''timād, ثبات sèbāt ; عارسزلق ''àrsizlik ; سيغورته sìghūrta.

Assure, *v.a.* تأمين ا tè'mīn-et ; يمين ا yèmīn-et ; امين ا èmīn-et.

Asterisk, *s.* اشارت (*) اشبو

Astern, *ad.* ارقه‌سنه àrkassina, ارقه‌سنده àrkassinda ; اردينه àrdina, اردنده àrdinda.

Asthma, *s.* ضيق النفس zīku-'n-nèfess, ضيق الصدر zīku-'ss-sàdr.

Astonish, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà-''àjjub-ètdirmek.

Astonished, *a.* متعجب mùta''àjjib ; to be —, *v.n.* تعجب ا tà''àjjub-et, شاشمق shàshmak.

Astonishment, *s.* تعجب tà-''àjjub, حيرت hàyrèt.

Astound, *v.a.* حيرته صالمق hàyrèta-[-sàlmak.

Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* ياكلش يول طوتمق yànglish-yòl-tùtmak (yānish).

Astringent, *a.* صيقيجى sìkìji.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjim.

Astrology, *s.* علم نجوم ''ìlmi-nùjūm.

Astronomer, *s.* اهل هيئت èhli-hèy'èt.

Astronomy, *s.* علم هيئت ''ìlmi-hèy'èt.

Asunder, *ad.* ايكى پارچه ìki-pàrcha ; ايرى àyri, منفصل mùnfàssil.

Asylum, *s.* صيغنه‌جق ير sìghinajak-yèr, ملجا mèljā.

At, *pr.* ده è, a ; ده dé, da.

Atheism, *s.* انكار بالله ìnkyār-bì-llàh.

Atheist, *s.* منكر بالله mùnkir-bì-'llāh.

Athens, *s.* اتينا àtinà.

Athletic, *a.* قوى kàwī, قوتلو kùvvètli.

Atlantic, *s.* بحر محيط غربى bàhri-mūhīt-ghàrbī.

Atmosphere, *s.* كره‌ٔ هوا kyùré'i-hàwā ; هوا hàwā.

Atom, *s.* ذره zèrré.

Atone, *v.n.* كفارت ا kèfārèt-et.

Atonement, *s.* كفارت kèfārèt.

Atrocious, *a.* شنيع shènī'', اشنع èshnà''. [shènā''àt.

Atrociousness, Atrocity, *s.* شناعت

Attach, *v.a.* باغلامق bàghlamak, ربط ا ràbt-et, بندا bènd-et ; — one's self, *v.n.* باغلانمق bàghlanmak, علاقه ا ''àlāka-et.

Attaché, *s.* (French) معيت مأمورى mà''iyyèt-mémūri. [màhàbbèt.

Attachment, s. علاقه ''àlāka, محبت

Attack, *s.* هجوم hùjūm ; نوبت nùbèt, ظهور zùhūr, اصابت ìssābèt ; —, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et ; عليهنه چيقشمق ''àlèyhina-chìkishmak ; اصابت ا ìssābèt-et, ظهورا zùhūr-et.

Attain, *v.a.* واصل او wāssil-ol ; بالغ او

bāligh-ol ; نائل‌او nā'il-ol ; مظفراو mùzàffer-ol, موفق‌او mùwàffak-ol ; تحصيل‌ا tàhsīl-et, كسب‌ا kèssb-et.

Attainment, *s.* تحصيل tàhsīl.

Attar, *s.* (Arabic) عطر "ìtr ; — of roses, كل ياغى gyùl-yàghi, عطر ياغى "ìtr-yàghi.

Attempt, *s.* قالفشش kàlkishish ; —, *v.n.* قالقشمق kàlkishmak.

Attend, *v.a.* بكلمك bèklémek ; رفاقت‌ا rèfākàt-et ; باقمق bàkmak, خدمت‌ا khìdmèt-et (hizmet).

Attendance, *s.* رفاقت rèfākàt ; خدمت khìdmèt (hizmet) ; اتباع‌طاقمى ètbā"-tàkimi. [اتباع ètbā".

Attendant, *s.* رفيق rèfīk ; attendants,

Attention, *s.* دقت dìkkàt, تقيد tàkàyyud, اهتمام ihtimām ; to pay —, دقت‌ا dìkkàt-et ; to call — to, دقت جلب‌ا dìkkàt-jèlb-et.

Attentive, *a.* مقيد mùkàyyèd ; to be —, *v.n.* دقت‌ا dìkkàt-et.

Attest, *v.a.* يمين‌ويرمك yèmīn-vèrmek ; —, *v.n.* يمين‌ا yèmīn-et, شهادت‌ا shàhādèt-et. [shàhādèt.

Attestation, *s.* يمين yèmīn ; شهادت

Attic, *s.* طوان‌ارامى tàwàn-àrassi.

Attire, *s.* البسه èlbìssé, زى zìy, قيلق kìlik, كسوت kìssvèt ; —, *v.a.* كيندرمك ghìyindirmek.

Attitude, *s.* دورش dùrush, وضع wàz"i (pl. اوضاع èvzā") ; هيئت hèy'èt.

Attorney, *s.* وكيل vèkīl, دعوا وكيلى dà"-wà-vèkīli ; power of —, وكالتنامه vèkyālet-nāmé.

Attract, *v.a.* جذب‌ا jèzb-et, چكمك chèkmek. [-jāzibé.

Attraction, *s.* قوت‌جاذبه kùvvèti-

Attractive, *a.* جاذب jāzib.

Attribute, *s.* صفت sìfàt ; —, *v.a.* اسناد‌ا, عزوا "àzv-et, ويرمك vèrmek, ìssnād-et.

Auburn, *a.* لپسقه lìpìsska.

Auction, *s.* مزاد mèzād (mèzàt), مزايده mùzāyédé. [dèllāl (tèllàl).

Auctioneer, *s.* مزادجى mèzādji, دلال

Audacious, *a.* جسور jèssūr ; عارسز "ārsiz.

Audacity, *s.* جسارت jèssārèt ; عارسزلق "ārsizlik.

Audible, *a.* ايشديلور ìshìdilir.

Audience, *s.* ملاقات mùlākāt (interview) ; جماعت jèmā"àt, سامعين sāmi"īn ; to hold an —, ديوان قورمق diwan-kùrmak.

Audit, *v.a.* حساب‌يوقلامق hìssāb-yòk-lamak, محاسبه‌ا mùhāssébé-et ; — office, *s.* محاسبه قلمى mùhāssébé-kàlemi.

Auditor, *s.* دكليان dìngléyen (dīnèyen), سامع sāmi" ; محاسبه‌جى mùhāssébéji.

Auger, *s.* بورغى bùrghu.

Aught, *s.* برشى bìr-shèy ; هيچ‌برشى hìch-bìr-shèy.

Augment, *v.n.* ارتمق àrtmak, ازدياد بولمق ìzdiyād-bùlmak, ترقى‌ا tèràkki-et ; —, *v.a.* ارترمق àrtirmak, تكثيرا tèksīr-et.

Augmentation, *s.* ازدياد ìzdiyād, تزايد tèzāyud, ترقى tèràkki.

Augur, *s.* كاهن kyāhin, فالجى fàlji.

Augury, *s.* فال fàl.

August, *s.* اغستوس àghosstoss; —, *a.* عالی "ālī, سامی sāmī.

Aunt, *s.* (paternal) حاله hàla; (maternal) تیزه tèyzé; (uncle's wife) ینکه yènghé.

Auspices, *s. pl.* سایه sāyé, مساعده mùssā"id.

Auspicious, *a.* مساعد mùssā"id.

Austere, *a.* سرت طبیعتلو sert-tàbī"àtli; ریاضتلو rìyāzàtli.

Austerity, *s.* ریاضت rìyāzàt.

Australia, *s.* اوسترالیا Àvstrālia.

Austria, *s.* اوستریا Àvstria.

Authentic, *a.* صحیح sàhīh, معتبر mù"té-

Authenticity, *s.* صحت sìhhàt.

Author, *s.* باعث bā"iss, بادی bādī, صانع sānì"; مؤلف mù'èllif, مصنف mùssānnif.

Authoritative, *a.* امرانه āmirānė.

Authority, *s.* حکم kùkm, امر èmr; حاکم hakim, آمر āmir, ضابط zābit; اذن ìzn, رخصت rùkhsàt; مأذونیت mè'zūnìyyèt; سند sèned, برهان bùrhān.

Authorization, *s.* اذن ìzn, رخصت rukhsàt; مأذونیت mè'zūnìyyèt.

Authorize, *v.a.* اذن ویرمك ìzn-vèrmek, ترخیص ا tèrkhīss-et.

Autumn, *s.* کوز ghyùz, صوك بهار sòng--bàhār, فصل خریف fàssl*i*-khàrīf.

Autumnal, *a.* خریفی khàrīfī.

Auxiliary, *s.* یاردمجی yàrd*i*mj*i*.

Avail, *v.n.* فائده fā'idé-et; — one's self of, *v.n.* قبول ا kàbūl-et.

Available, *a.* حاضر hāzir, موجود mèvjūd,

Avalanche, *s.* (French) چیغ chìgh.

Avarice, *s.* خست khìsssèt, خسیسلك khàssīsslik.

Avaricious, *a.* خسیس khàssīss.

Avenge, *v.a.* انتقامنی المق ìntikāmini-àlmak; — one's self, *v.n.* انتقام المق ìntikām-àlmak.

Average, *a.* وسط wàssat, اورته òrta; on an —, بربری اوستنه bìr-bìri-ùsstuna.

Averse, *a.* راضی دکل rāzi-dìghil.

Aversion, *s.* عدم رضا "àdémi-rìzā; نفرت nèfrèt.

Avoid, *v.a.* قاچنمق kàch*i*nmak, صاقنمق sàk*i*nmak, چکنمك chèkinmek.

Avow, *v a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì"tirāf-et.

Awake, *a.* اویانق ùyànìk; —, *v.a.* اویانمق ùyànmak; —, *v.a.* اویاندرمق ùyàndirmak.

Award, *s.* حکم hùkm, قرار kàrār.

Aware (to be), *v.n.* خبری او khàbéri-òl; (to become), خبر المق khàber-àlmak.

Away, *ad.* اوزاغه ùzàgha, اوزاقده ùzàkda; to do — with, قالدرمق kàldirmak.

Awful, *a.* فورقنجلو kòrkunjlu.

Awhile, *ad.* بروقت bìr-wàkìt, براز bìr-àz.

Awkward, *a.* یاقشمز yàkìshmaz, یاقشقسز yàkìshìksiz.

Awl, *s.* بیز bīz.

Awning, *s.* تنته tènta.

Awry, *a.* چارپق chàrpìk.

Axe, *s.* بالطه bàlta.

Axis, *s.* محور mìhver.

Axle, *s.* دنکل dìnghil.

Azure, *a.* اچق مائی àchìk-mā'ī (màvi), کوك مائیسی ghyùk-mā'īssi (māvissi).

B.

Babbler, *s.* بوش بوغاز ghèvézé, بوش بوغاز bòsh-bò*gh*àz.

Babe, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Baboon, *s.* ميمون màymūn.

Baby, *s.* چوجق chòjuk, ببك bèbek.

Babylon, *s.* بابل شهری Bàbèl-shèhiri.

Bachelor, *s.* بيكار bīky*a*r (bèky*a*r).

Back, *s.* ارد ard; ارقه ark*a*; صرت sırt; ظهر zàhr; ترس tèrss; كيرو ghèri; ورا vèrā; —, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriy*a*, كيرودى ghèrid*a*; —, *v.a.* and *n.* (a boat in rowing) سيه ا sīyé-et.

Backgammon, *s.* طاوله اويونى tàwl*a*-òyunu.

Backwards, *ad.* ترسنه tèrssin*a*, ترس tèrss, كيرو كيرو ghèri-ghèri, قيچين قيچين kìch*i*n-kìch*i*n.

Bacon, *s.* طوكز پاصدرمه‌سى dòng*u*z (dò-muz) pàssdirmàssi.

Bad, *a.* فنا fèna; بوزق bòzuk; قالپ kàlp; كوتى ky*u*tu, ايش يوق ìsh-yòk.

Bag, *s.* توربه tòrb*a*, كيسه kèyssé.

Baggage, *s.* اشيا èshyā, يوك yùk, پرتى pìrti.

Bail, *s.* كفيل kèfil.

Bait, *s.* يم yèm; —, *v.a.* يم ويرمك yèm-vèrmek; يملمك yèmlémek.

Bake, *v.a.* فرونده پشرمك fìrind*a*-pìshir-mek; —, *v.n.* فرونده پشمك fìrind*a*-pìshmek.

Bake-house, *s.* فرون fìr*i*n,

Baker, *s.* اتمكجى ètmekji (èkmekji); فرونجى fìrinj*i*.

Bakery, *s.* اتمكجى دكانى ètmekji-dùk-

Balance, *s.* ترازو tèrāzi; فضله fàzl*a*; باقى قالان مبلغ bākī-kàlàn-mèblagh; محاسبه دفترى mùhāssébé-dèftɛri.

Balanced, *a.* دنك dènk.

Balcony, *s.* شاهنشين shāhnishīn.

Bald, *a.* باشى طاس bàsh*i*-tàss; كل kèl.

Bale, *s.* دنك dènk.

Ball, *s.* طوپ tòp; يومق yùm*a*k; كله ghyùllé; قورشون kùrshun; بالو bàlo.

Ballad, *s.* تركى tùrky*u*.

Ballast, *s.* صفره sàfr*a*.

Balloon, *s.* بالون, bàlon, چادر chàd*i*r.

Ballot, *s.* قرعه kùr"à, پيانقو piyànko.

Bamboo, *s.* قامش kàmish.

Band, *s.* باغ bà*gh*; طاقم tàk*i*m, بولك bùluk; موزيقه mùzik*a*.

Bandage, *s.* صارغى sàrgh*i*.

Banish, *v.a.* سورمك sùrmek, سورگون ا sùrgh*y*un-et, نفى ا nèfy-et; دفع ا dèf"-et.

Banishment, *s.* سورگون sùrgh*y*un, نفى nèfy.

Bank, *s.* صو كنارى sù-kènàri; سد sèdd; بانقه bànk*a*.

Banker, *s.* صراف sàrrāf (sàr*a*f).

Bankrupt, *s.* مفلس mùfliss.

Bankruptcy, *s.* مفلسلك mùflisslik.

Banner, *s.* بيراق bāyrak, سنجاق sànj*a*k, باندره bànd*a*r*a*.

Banquet, *s.* ضيافت zìyāfèt.

Baptize, *v.a.* وافتيزا wàftiz-et.

Bar, *s.* قول kòl; صيرق sìr*i*k; قومسال kùmsàl; مانع mān*i*"; —, *v.a.* منع ا mèn"-et, مانع او mān*i*-òl.

Barb, *s.* عرب اتى "àrab-àt*i*.

Barbarian, *s.* ترك tùrk, وحشی‌ادم vàhshi-àdam.

Barbarity, *s.* انسانیتسزلك ìnsānìyyèt-[sizlik.

Barbarous, *a.* انسانیتسز ìnsānìyyètsiz; قبا kàba, تربیه‌سز tèrbìyyéssiz.

Barber, *s.* بربر bèrbɛr.

Barberries, *s.* عنبربارس "ànbèrbāriss.

Bard, *s.* شاعر shā"ir.

Bare, *a.* چپلاق chìplàk; اچق àchĭk; قورو kùru; —, *v.a.* اچمق àchmak.

Barefoot, *ad.* یالین‌ایاق yàlĭn-āyak.

Barely, *ad.* کوچ‌بلا ghyùch-bèla.

Bargain, *s.* پازارلق pàzarlĭk; —, *v.n.* پازارلق‌ا pàzarlĭk-et.

Barge, *s.* ماغونه màghona; صندال sàndàl, فلوقه fĭlĭka.

Bark, *s.* اغاج‌قبوغی àghaj-kàbughu; ناوی nàvi; —, *v.n.* حاولامق hàwlamak; —, *v.a.* قبوغنی‌صویمق kàbughunu-sòymak.

Barley, *s.* ارپه àrpa.

Barn, *s.* انبار ànbar.

Barometer, *s.* هوا ترازوسی hàwa-tèrāzissi.

Baron, *s.* بر لقب bìr-làkb.

Baronet, *s.* بر لقب bìr-làkb.

Barracks, *s.* قشلا kìshla, قشلاغ kìshlāgh.

Barrel, *s.* فوچی fìchi, واریل vàril; gun-barrel, تفنگك‌تیموری tùfèghing-dèmiri; double-barrel gun, چفته chìfté-tùfék.

Barren, *a.* قسر kìssr; چول chùl, محصولسز màhsūlsiz; خیرسز khàyrsiz.

Barricade, *s.* برنوع مانع دیوار bir-nev'i-

Barrier, *s.* قپو kàpi. [māni"-dùwàr.

Barrow, *s.* ال‌عربه‌سی èl-"àrabassi.

Barter, *s.* ترانپه tràmpa, دیکش dìghish; *v.a.* and *n.* ترانپه‌ا tràmpa-et, دیکش‌ا dìghish-et.

Base, *s.* کرسی kyùrsi; قاعده kā"idé; —, *a.* الچق àlchàk.

Base-line, *s.* ضلع معلوم dìl"i-mà"lūm.

Bashful, *a.* محجوب màhjūb, اوطانغاچ ùtànghàch.

Bashfulness, *s.* حجاب hìjāb.

Basin, *s.* کاسه kyāssé, چناق chànak; حوض hàwz.

Basis, *s.* اساس èssāss.

Basket, *s.* سپد sèped, کوفه kyùfé.

Bason, *s.* لکن lèghɛn.

Bassora, *s.* بصره bàssra.

Bastard, *s.* and *a.* پیچ pìch.

Bastinado, *s.* طیاق dàyak.

Bastion, *s.* طابیه tàbiya.

Bat, *s.* چومق chòmak; یراسه yèrassa.

Bath, *s.* حمام hàmmām (hàmam).

Bathe, *v.n.* صویه کیرمك sùya-ghìrmek; یقانمق yìkanmak; —, *v.a.* یقامق yìkamak.

Battalion, *s.* طابور tàbur.

Batter, *v.a.* دوکمك dùghmek.

Battery, *s.* طابیه tàbiya.

Battle, *s.* جنك jènk, غوغا (kàwgha), محاربه mùhārébé. [bàghirmak.

Bawl, *v.n.* حیقرمق hàykĭrmak, باغرمق

Bay, *s.* (gulf) کورفز kyùrfez; (tree) دفنه dèfné; (colour) دورو dòru.

Bayonet, *s.* سوبکی sùnghyu.

Be, *v.n.* اولمق òlmak; بولنمق bùlunmak, موجود او mèvjūd-òl.

Beach, *s.* یالی‌کناری yàli-kènāri.

Beacon, *s.* نشان nìshàn, علامت "àlāmèt.

Bead, *s.* تسبیح دانه‌سی tèssbīh-dānéssi; beads, *s. pl.* تسبیح tèssbīh.

Beak, *s.* بورون bùrun, غاغه ghàgha; امزك èmzik.

Beam, *s.* (of wood) كرش kìrish; (of light) شعاع shù"ā", پرتو pèrtèv.

Bean, *s.* (broad) باقله bàkla; (kidney) فصولیه fàssūlya.

Bear, *s.* آیو àyi; —, *v.a.* قالدرمق káldirmak; طیانمق dàyanmak, چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et; (fruit, &c.) ویرمك vèrmek; (children) طوغرمق dòghurmak; to bear in mind, درخاطرا dèr [khātir-et.

Beard, *s.* صقال sàkal.

Bearer, *s.* حامل hāmil, داربده dārendé.

Bearing, *s.* (direction) جهت jìhèt, كرتمه kértmé; (armorial) ارمه àrma.

Beast, *s.* حیوان hàywān.

Beastliness, *s.* مردارلق mùrdārlik.

Beastly, *a.* مردار mùrdār.

Beat, *v.a.* دوكمك dùghmek; (overcome) بوزمق bòzmak, الت ا àlt-et.

Beating, *s.* طیاق dàyak. [dìlbèr.

Beautiful, *a.* كوزل ghyùzel, دلبر

Beauty, *s.* كوزللك ghyùzèllik; حسن

Beaver, *s.* قوندوز kùnduz. [hùssn.

Becalmed, *a.* (to be) روزكارسز یاتمق rūzghyārsiz yàtmak.

Because, *c.* زیرا zīrā, چونكه chùnku, شوسببدنكه shù-sèbebdàn-ki.

Beckon, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et.

Become, *v.n.* اولمق òlmak; (suit) یاقشمق yàkishmak.

Bed, *s.* یتاق yàtak, دوشك dùshek; (stratum) طبقه tàbaka; (of flowers) تخته tàkhta.

Bedridden, *a.* كوترم kyuturum.

Bedroom, *s.* یتاق اوطه‌سی yàtak òdassi.

Bedstead, *s.* كرەوت kèrévet.

Bee, *s.* ارى àri, بال اریسی bàl-àrissi.

Beech, *s.* كولكن ghyùlghèn,

Beef, *s.* صیغراتی sìghir-èti.

Beehive, *s.* ارى قوانی àri-kòwàni.

Beer, *s.* ارپه‌صویی àrpa-sùyu, بیره bìra.

Bees'-wax, *s.* بالمومی bàl-mumu.

Beet, Beetroot, *s.* پانجار pànjàr.

Beetle, *s.* (insect) بوجك bùjèk; (fullers', &c.) دیبك الی dībèk-èli.

Before, *pr.* (in front) اوكنده ùnguna, اوكنده ùngunda; (in time) دن اول dan-èvvel; —, *ad.* اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما -mùkàddémā; ایلرو ìléri.

Beg, *v.a.* استمك ìsstémek, دیله‌مك dìlémek; —, *v.n,* دیلنمك dìlenmek.

Beget, *v.a.* حاصل ا hāssil-et, ایراث īrāss-et; (procreate) یاپمق yàpmak, پیدا ا pèydā-et.

Beggar, *s.* دیلنجی dìlènji.

Begin, *v.a.* and *n.* باشلامق bàshlamak.

Beginning, *s.* باش bàsh; باشلانغیج bàshlanghìj; ابتدا ìbtidā, اول èvvel.

Behaviour, *s.* طور و حركت tàwr-u-hàrékèt, اطوار àtwàr, حركت harékèt.

Behead, *v.a.* باشنی كسمك bàshini-kèssmek, بویونی اورمق bòyunu-wùrmak.

Behind, *pv.* اردینه àrdina, ردنده

àrdinda ; ارقەسنە àrkassina, ارقەسندە àrkassinda ; كيروسنە ghèrissina; كيروسندە ghèrissinda ; —, *ad.* كيرو ghèri, كيرودە ghèrida, ورادە vèrāda.

Behindhand, *ad.* گچ ghèch ; to be —, *v.n.* گچ كلمق ghèch-kàlmak ; يتشەمامك yètishémamek.

Behold, *v.a.* باقمق bàkmak, گورمك ghyùrmek ; —, *int.* اشته ìshta, نا nā.

Being, *s.* (thing) شى shèy ; كائن kyā'in, موجود mèvjūd, واراولان vàr-òlan ; (existence) وارلق vàrlīk, وجود vùjūd, موجوديت mèvjūdìyyèt, كون kèvn, كينونت kèynūnèt.

Being, the Supreme, الله àllāh.

Belabour, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Belch, *v.n.* گگرمك ghégh irmek, گيرمك ghèyirmek ; —, *s.* گگرمە ghèghirma, گيرمە ghèyirma.

Beleaguer, *v.a.* محاصرەا mùhāssera-et.

Belgian, *a.* بلجيقالو Bèljikali.

Belgium, *s.* بلجيقا Béljika.

Belief, *s.* اعتقاد i''tikād ; ايمان ìmān.

Believe, *v.a.* اينانمق ìnànmak, قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek ; اعتقادا i''tikàd-et ; ايمانا ìmān-et.

Believer, *s.* مؤمن mù'min, مسلم musslim.

Bell, *s.* (large) چاك chàng ; (small) چنغراق chìngharàk ; (of a time-piece) زل zìl.

Bell-hanger, *s.* چنغراق اصان اهل صنعت chìngaràk-àsān-èhli-sàn''àt.

Belligerent, *a.* and *s.* محارب mùhārib.

Bell-man, *s.* دلال tèllāl.

Bell-metal, *s.* توج *or* طوج tùj (tùnch).

Bellows, *s.* كورك kyùruk.

Belly, *s.* فارن karn.

Belong, *v.n.* مخصوص او màkhsūss-òl ; متعلق او mùta''àllik-òl ; منسوب او mènsūb-òl.

Beloved, *a.* عزنز ''àzīz ; سوكيلو sèvghili ; (mas.) معشوق mà''shūk ; (fem.) معسوقە mà''shūka.

Below, *pr.* التنە àltina, التندە àltinda ; الت يانىنە àlt-yànina, الت يانندە àlt-yànìnda ; تحتنە tàhtina, تحتندە tàhtinda ; زيرينە zīrina, زيرندە zīrinda ; —, *ad.* التە àlta, التدە àltda ; الت يانە àlt-yàna, الت ياندە àlt-yànda ; زيردە zīrda ; اشاغى àshàghi, اشاغيدە àshàghida.

Belt, *s.* (strap) قايش kàyish ; (waist-band) كمر kèmer, قوشاق kùshàk.

Bench, *s.* صرە sìra, پيكە pèykĕ ; (carpenter's, &c.) دستكاه dèsstghyāh (tèzghyàh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek ; —, *v.n.* اكلمك èghilmek, چارپلمق chàrpīlmak ; bend down, *v.a.* ياترمق yàtirmak ; — —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Beneath, *pr.* التنە àltina, التندە àltinda ; مادونندە mā-dùnunda ; — one's notice, دكمز dèghmàz ; — one, ياقشمز yàkishmàz.

Benefactor, *s.* افندى èfèndi, ولى نعمت [vèlī-ni''mèt.

Beneficence, *s.* احسان ìhsān.

Beneficent, *a.* كريم kèrīm.

Beneficial, *a.* یارار yàràr; to be —, *v.n.* یارامق yàramak.

Benefit, *s.* خیر khàyr, ایولك ìyilik, منفعت mènfa"àt; احسان ìhsān, نعمت ni"mèt; —, *v.a.* یرامق yàramak, فائده‌ا fā'idé-et; — by, *v.n.* فائده‌کورمك fā'idé-ghyàrmek.

Benevolence, *s.* خیراندیشلك khàyr-èndìshlik. [-èndìsh.

Benevolent, *a.* خیراندیش khàyr-

Benign, *a.* خیرلو khàyrli.

Benignity, *s.* شفقت shàfakat.

Benumbed, *a.* اویوشمش ùyushmush, اویوشق ùyushuk; to be —, *v.n.* اویوشمق ùyushmak; (with cold) طوکمك dòngmak.

Bequeath, *v.a.* وصیت‌ا vwàssìyet-et.

Bequest, *s.* وصیت vwàssìyet.

Bereft, *a.* محروم màhrūm.

Berry, *s.* یمش yèmish, دانه dānė (tānė).

Berth, *s.* یر yėr; (employ) خدمت khìdmèt (hìzmet).

Beseech, *v.a.* یالوارمق yàlvarmak, رجا‌ا rìjā-et, نیازا nìyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنی المق ètrāfini-àlmak, قوشاتمق kùshàtmak, هجوم‌ا hùjūm-et.

Beside, *pr.* یانه yànína, یانده yànında, یانی باشنده yàni-bàshında.

Besides, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā"adā, دن فضله dan-fàzla; —, *ad.* اندن بشقه àndan-bàshka, بوندن بشقه bùndan-bàshka,

Besiege, *v.a.* محاصره‌ا mùhāssara-et. [&c.

Bespeak, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, سپارش‌ا sìpàrish-et.

Bessarabia, *s.* بوجاق būjàk.

Best, *a.* اك ایو èng-ìyi, اك اعلا èng-à"là.

Bestow, *v.a.* ویرمك vèrmek, انعام‌ا ìn"ām-et. [بحث‌ا bàhss-et.

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* and *n.*

Betray, *v.a.* خائنلق‌ا khā'inlìk-et, خیانت‌ا khìyānèt-et. [kyāh-et.

Betroth, *v.a.* عقدا "àkd-et, نکاح‌ا nì-

Better, *a.* دها ایو dàhà-ìyi, دها کوزل dàhà-ghyùzèl, دها اعلا dàhà-à"là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àrassına, اراسنده àrassında; بینه bèynina, بیننده bèyninda; مابینه mābèynina, مابیننده màbèyninda; —, *ad.* ارایه àraya, اراده àrada; مابینده mābèynda.

Bevel, *s.* Beveled, *a.* شیو shèv.

Beware, *int.* صاقن sàkin; —, *v.n.* صاقنمق sàkınmak.

Bewilder, *v.a.* شاشرتمق shashirtmàk.

Beyond, *pr.* اوته‌سنه ùtéssinė, اوته‌سنده ùtéssindė; —, *ad.* اوته ùtė, اوته‌یه ùtéyė, اوته‌ده ùtédė; اشوری àshìri.

Bias, *s.* عدول "ùdūl; میل mèyl.

Bible, *s.* کتاب‌الله kìtābu-'llāh (God's book. [ویرمك vèrmek.

Bid, *v.a.* امرا èmr-et; (at a sale)

Bier, *s.* تابوت tàbut.

Big, *a.* بیوك bìyuk, ابری ìri, قوجه‌مان kòjamān; (— with child) کبه ghèbè.

Bight, *s.* کورفز kyùrfez, قوی kòy.

Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mùta-

Bigotry, *s.* تعصب tà"àssub. ["àssib

Bile, *s.* صفرا sàfrā (sàfra).

Bilge, *s.* سنتینه sèntina; bilge-water, سنتینه صویی sèntina-sùyu.

Bilious, *a.* صفراوی sàfrāvī ; صفراسی قبارمش sàfrassi-kàbarmish.

Bill, *s.* (account) دفتر dèftɛr, پوصله pùssla ; (for advertising) یافته yàfta ; (bird's —) غاغه ghàgha ; (for cutting) ساطور sàtir ; — of exchange, تحویل tàhvīl ; (cheque) حواله hàwālé ; — of parcels, پوصله pùssla ; exchequer —, خزینه‌تحویلی khàzīné-tàhvīli.

Bill-broker, *s.* تحویل سمساری tàhvīl--sìmsāri.

Billet, *s.* (note) پوصله pùssla, تذکره tèzkéré ; کوتك *or* کوتك kyùtuk ; (soldier's —) قوناق kònak ; —, *v.a.* قوناق ا kònak-et. [nāma.

Billet-doux, *s.* (French) عشقنامه "àshk-

Bin, *s.* انبار ànbar.

Bind, *v.a.* باغلامق bàghlamak ; (— books) جلدلمك jìldlémek ; قابلامق kàblamak. [kàb.

Binding (of a book), *s.* جلد jìld, قاب

Birch-tree, *s.* قاین‌اغاجی kàyn-àghaji.

Bird, *s.* قوش kùsh.

Birdlime, *s.* اوکسه ùksé. [lādèt.

Birth, *s.* طوغش dòghush, ولادت vè-

Birthday, *s.* ولادت کونی vèlādèt-ghyùnu.

Biscuit, *s.* پکسمات pèksémèt, کورك ghèvrèk, قالیته kàlyèta.

Bisect, *v.a.* تنصیف ا tànsīf-et.

Bissextile, *s.* کبیسه kèbīssa.

Bit, *s.* (piece) پارچه pàrcha ; (— of a bridle) کم ghèm, قنطارمه kàntàrma.

Bitch, *s.* قانجق kànjik.

Bite, *v.a.* اصرمق ìssìrmak.

Bitter, *a.* اجی àji.

Blab, *s.* بوش‌بوغاز bòsh-bòghāz ; —, *v.n.* بوش‌بوغازلق ا bòsh-bòghāzlik-et.

Black, *a.* قره kàra, سیاه siyah ; —, *s.* (negro) عرب "àrab.

Blackamoor, *s.* عرب "àrab.

Blackberry, *s.* بوکرتلن bùghurtlɛn.

Blackbird, *s.* قره‌طاوق kàra-tāwuk.

Blackboard, *s.* درس تخته‌سی dèrss-tàhtassi. [kyùlkhāni.

Blackguard, *s.* چاپقین chàpkin, کولخنی

Blackguardism, *s.* چاپقینلق chàpkinlik.

Blacking, *s.* قوندره‌بویاسی kùndura-bòyassi. [dèmirji.

Blacksmith, *s.* تیمورجی *or* دمیرجی

Bladder, *s.* سدیك‌قاوغی sìdik-kàwu-ghu ; (gall —) عود "ūd.

Blade, *s.* (sword —) نامسلو nàmli ; (knife —) اغز àghz ; (shoulder —) کورك kyùrèk ; (grass —) یپراق yàprak.

Blame, *s.* (fault) قباحت kàbāhat ; (censure) ازار àzàr ; —, *v.a.* قباحت بولمق kàbāhat-bùlmak, ازارلمق àzàrlamak, تعییب ا tà"yīb-et.

Blank, *a,* بوش bòsh ; (without ball) قورشونسز kùrshunsuz ; point-blank, تام‌منزل tàmm-menzil ; to fire with blank cartridge, قورو صیقی یه اتمق kùru-sìkiya-àtmak ; —, *s.* (space) بوش‌یر bòsh-yèr.

Blanket, *s,* فانله‌یورغان fānèla-yùrghàn.

Blaspheme, *v.a.* سب ا sèbb-èt.

Blasphemy, *s.* کفر kyùfr.

Blaze, *s.* علو "àlev ; — *v.n.* علولنمك "àlevlɛnmek.

Bleach, *v.n.* اغارمق àgharmak, بیاضلنمق

bèyazlanmak; —*v.a.* اغارتمق àghartmak.

Bleacher, *s.* چرپیجی chìrpiji.

Bleed, *v.n.* قانامق kànamak; —, *v.a.* قان المق kàn-àlmak.

Blemish, *s.* سقط sàkat, عیب "àyb, لکه lèkè.

Bless, *v.a.* (man to man) خیر دعا khàyri-dù"ā-et; (man to God) شکرا shùkr-et; (God to man) خیرنصیب ایملك khàyr-nàssīb-èylémek.

Blessing, *s.* (prayer) خیر دعا khàyri-dù"ā; (fruits of God's goodness) برکت bèrékèt.

Blind, *a.* کور kyùr, اعمی à"mà; —, *v.a.* کورا kyùr-et.

Blister, *s.* (of the skin) قبارجق kàbarjìk; (vesicatory) یاقی yàki; —, *v.n.* قبارمق kàbarmak, ; — *v.a.* قبارتمق kàbartmak.

Block, *s.* (block of stone) طاش tàsh; (of wood) کتوك kyùtuk; (mould) قالب (kàlìp); — *v.n.* قپامق kàpamak, طیقامق tìkamak.

Blockade, *s.* ابلوقه àbloka, محاصره mùhāssara; —, *v.a.* ابلوقه àbloka-et.

Blockhead, *s.* اشك èshek.

Blood, *s.* قان kàn.

Blood-horse, *s.* جنس ات jìnss-àt.

Bloodshed, *s.* سفك دما sèfki-dèma.

Blood-vessel, *s.* طمر dàmar.

Bloody, *a.* قانلو kànli.

Bloom, Blossom *s.* چیچك chìchek; —, *v.n.* چیچك اچمق chìchek-àchmak.

Blot, *v.a.* مرکب طملاتمق mùrèkkèb-dàmlatmak; —up, قوروتمق kùrut-mak; — out, چیزمك chìzmek, بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et.

Blow, *s.* اورش (wùrush), چالش chàlish; — of the fist, مشته mùshta; (misfortune) فلاکت fèlākèt; (injury) ضرر zàrar; تکمه tèkmé.

Blow, *v.n.* (wind) اسمك èssmek; (mouth or bellows) اوفلمق ùflémek; (flower) اچمق àchmak; — one's nose, بورنی سلمك bùrnunu-sìlmek; سومکورمك sùmkyurmek.

Blow up, *v.n.* پاتلامق pàtlamak.

Bludgeon, *s.* صوپه sòpa.

Blue, *a.* (light) مائی mā'ī (māvi), کوك ghyùk, کوك مائیسی ghyùk-mā'ìssi (māvissi); (deep) لاجورد lājivèrd.

Blunder, s. یاکلش yàngilish (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; make a —, یاکلمق yàngilmak (yàngilmak).

Blunderbuss, *s.* قرابینه kārabīna.

Blunt, *a.* کور kyùr, کسمز kèssmàz; (plain spoken) لاقردیسنی صاقنمز làkirdissini-sàkinmàz.

Blush, *v.n.* قزارمق kìzarmak.

Boar, *s.* ارکك طوکز èrkek-dònguz (dòmuz), ازولی طوکز àzīli-dòmuz.

Board, *s.* تخته tàkhta; (food) یمك yèmèk, یه یه جك yèyéjek; on board, *ad.* and *pr.* کمی یه ghèmiyé, کمیده ghè-

Boast, *v.n.* اوکنمك úghènmek. [midé

Boat, *s.* قایق kàyìk; فلوقه fìlìka, صندال [sàndàl

Boat-hook, *s.* قانجه kànja.

Boatswain, *s.* پورصون pòrsun.

Body, *s.* (man's living —) وجود vùjūd بدن bèden, کوده ghyùwdé; (dead o

alive) جسد jèssed; (substance) جسم jìssm; (troop) طاقم tàkìm, سورى sùru, كومه kyùmé.

Bog, *s.* بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklìk.

Bohemia, *s.* چه ché.

Bohemian, *s.* and *a.* چه‌لو chéli.

Boil, *s.* چبان chìbàn; —, *v.n.* قاينامق kàynamak; صوده پسمك sùda-pìshmek; —, *v.a.* قاينا تمق kàynat-mak; حاشلامق hàshlamak, صوده پشورمك sùda-pìshirmek.

Boiled meat, *s.* صويش sùyush.

Boiler, *s.* قزغان kàzghàn (kàzan).

Boiler-maker, *s.* قزغانجى kazganji.

Boisterous, *a.* شماته‌لو shàmatali, فرطونه‌لو fìrtinali. [shàmata.

Boisterousness, *s.* سرتلك sèrtlik, شماته

Bold, *a.* جسور jèssūr, جسارتلو jèssārètli, يكيت yīghit.

Boldness, *s.* جسارت jèssārèt.

Bolster, *s.* ياصدق yàssdìk.

Bolt, *s.* سورغى sùrghu, سورمه sùrmé; (large nail) انكسر ènkser, جواته jìwàta, پرنو pèrno.

Bomb, *s.* خمبر khùmbara (kùmbara).

Bombard, *v.a.* اوزرينه طوپ اتمق ùzérinè-tòp-àtmak.

Bombardier, *s.* خمبره‌جى (kùmbaraji).

Bombardment, *s.* طوپ و خمبره ايله اورمقلق tòp-vé-khùmbara-ìla-wùrmaklik. [gèchmaz.

Bomb-proof, *a.* خمبره كچمز khùmbara-

Bomb-shell, *s.* خمبره khùmbara.

Bond, *s.* تحويل tàhvīl, تمسك tèmèssuk; ايپ ìp, صارغى sàrghi, زنجير zìnjir.

Bone, *s.* كموك kèmik.

Bone-setter, *s.* جراح jèrrèh, چيققجى chìkìkji, قيرقجى kìrìkji.

Book, *s.* كتاب kìtàb.

Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.

Bookseller, *s.* كتابجى kìtābji; (of Corans) صحاف sàhhāf.

Boom, *s.* سرن sèren.

Boot, *s.* چزمه chìzma; —, *v.a.*; what boots it? نه فائده‌سى وار nà-faidassi-vàr.

Bootmaker, *s.* پاپوچجى pàpuchji.

Booty, *s.* يغما yàghma, غنيمت ghànīmèt.

Border, *s.* كنار kènàr; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشى sìnirbàshi.

Bore, *s.* (of a gun) چاپ chàp, دليك dèlik, اغز àghz; (troublesome fellow) ثقيل‌حريف sàkīl-hèrif; —, *v.a.* دلمك dèlmèk; (trouble) صقندى ويرمك sìkindi-vèrmek.

Born, *a.* طوغمش dòghmush; to be —, *v.n.* طوغمق dòghmak.

Borrow, *v.a.* اودنج المق údunj-àlmak, استقراض ايت ìsstikrāz-et.

Borrower, *s.* اودنج الان ùdunj-àlàn.

Bosnia, *s.* بوسنه Bòssna.

Bosnian, *a.* and *s.* بوسنه‌لو Bòssnali.

Bosom, *s.* كوكس ghyukss, قوين kòyn, سنيه sīné. [kàléssi.

Bosphorus, *s.* چناق قلعه‌سى chànak-

Botany, *s.* علم نباتات "ìlmi-nèbātāt.

Botch, *v.a.* بوزمق bòzmak.

Both, *pr.* ايكيسى ìkissi; —, *c.* هم ... وهم hèm ... vè-hèm.

Bother, *s.* صيقندى sìkindi; —, *v.a.*

صیقندی ویرمك sìkindi-vèrmek, تعجیزا tà''jīz-et. [pùtkal.

Bottle, *s.* شیشه shìshé; wine —, پوتقال

Bottom, *s.* دیب dìb; (fundy) كوت

Bough, *s.* دال dàl. [ghyùt.

Bounce, *v.n.* صچرامق sìchramak.

Bound, *s.* حد hàdd, پایان pàyān, صوك sòng, اوج ùj, بوجاق bùjak.

Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sìnir.

Bounteous, Bountiful, *a.* بول bòl, برکتلو bèrékètli; جومرد jùmèrd, الی‌اچق èli-àchìk, سخی sàkhī, سخاوتلو sàkhā-vètli.

Bounty, *s.* احسان ìhsān, انعام ìn''ām; سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.

Bouquet, *s.* (French) چیچك دمتی chìchek-dèméti.

Bow, *s.* (in reverence) باش‌اكمه bàsh--éghmé, باش كسمه bàsh-késsmé; (weapon) یای yày; (of a ship) باش bàsh; —, *v.n.* باش‌اكمك bàsh-éghmek; باش‌كسمك bàsh-kèssmek; — down and worship, سجده séjdé-et.

Bowels, *s. pl.* بغرصق bàghirsak.

Bower, *s.* مهتابیه mèhtābìyye.

Bowie-knife, *s.* بچاق bìchàk.

Bowl, *s.* كاسه kyāssé, طاس tàss, چناق chànak; (wooden) قواته kàwata; (of a pipe) لوله lùlé.

Bowline, *s.* بولینه bòlina, بورینه bòrina.

Bowsprit, *s.* جوادره jìwàdira.

Bowstring, *s.* كرش kìrish, زه zìh.

Box, *s.* (chest) صندق sànkik; (desk) چكمجه chékméjé; (small) قوتی kùtu; (on the ear) شمار shàmar, سیلی sīlì (sìlé); (wood) چمشیر chìmshir; (of instruments) اوستج ùsstuj (ùsstunj). [ghàssi.

Boxing, *s.* مشته غوغاسی mùshta-kàw-

Boy, *s.* اوغلان òghlàn, چوجق chòjuk.

Boyhood, *s.* چوجقلق chòjukluk.

Boyish, *a.* چوجق‌كبی chòjuk-ghìbi.

Brace, *s.* (pair) چفت chìft; (tie) باغ bàgh, قوشاق kùshàk; (of a yard) براصه bràssa; braces (for trousers) اصقی àsski.

Bracelet, *s.* بلازك bìlézik.

Braid, *s.* شرید shèrid; خرج khàrj; —, *v.a.* اورمك ùrmek.

Brain, *s.* بین béyn, دماغ dìmàgh.

Bramble, *s.* چالی chàli.

Bran, *s.* كپك kèpek.

Branch, *s.* دال dàl; (of a road, &c.) قول kòl; (of a family, science, &c.) شعبه shù''bé, فرع fèr''.

Brandy, *s.* راقی ràki.

Brasier, *s.* باقرجی bàkirji; منقال màn-

Brass, *s.* پرنج pìrinj. [ghal.

Brassfounder, *s.* دوكیجی dùkuju.

Brave, *a.* یكیت yìghit, جسور jèssūr.

Bravo, *int.* افرین āférīn (àférim).

Bray, *v.n.* اكرمق àngirmak. [maz.

Brazen, پرنجدن pìrinjden; اوتانمز ùtān-

Brazier, *s.* باقرجی bàkirji, قزغانجی

Brazilwood, *s.* بقام bàkkàm. [(kàzanji).

Bread, *s.* اتمك (èkmek), نان‌عزیز nāni--''àzīz. ['àrz.

Breadth, *s.* ان en, انلولك ènlīlik, عرض

Break, *v.a.* قیرمق kìrmak; — off,

قوپارمق kòparmak ; — a promise, خلف ا khùlf-et ; — a treaty, نقض ا nàkz-et ; —, *v.n.* قیرلمق kìrilmak, قوپمق kòpmak, کسلمك kèssilmek.

Breakfast, *s.* قهوالتی kàhwàlti.

Breast, *s.* کوکش ghyùkss, سینه sīné ; (teat) مهه mèmé.

Breastwork, *s.* سپر sìper.

Breath, *s.* صولوق sòluk, نفس nèfess.

Breathe, *v.n.* صولومق sòlumak, نفس المق nèfess-àlmak, تنفس ا tènèffuss-et.

Breathing, *s.* صولومقلق sòlumakluk.

Breeches, *s.* شلوار shàlwàr, پوطور pòtur.

Breed, *s.* صوی sòy, جنس jìnss ; —, *v.a.* یاورى ویرمك yàvri-vèrmek ; تورهمك tùrémek ; —, *v.a.* تورتمك tùrtmek, حاصل ا hāssil-et, یتشدرمك yètishdirmek ; well-bred, *a.* تربیه لو tèrbìyyàli ; good breeding, *s.* تربیه tèrbiyyà.

Breeze, *s.* روزکار rùzghyār ; (light —) خفیف روزکار khàfīf-rùzghyār ; (fresh —) صیقی روزکار sìki-rùzghyār.

Brethren, *s. pl.* اخوان ìkhwān.

Brevet, *s.* برات bèrāt.

Brevity, *s.* قصه لق kìssalik.

Brew, *v.a.* ارپه صویی یاپمقلق àrpa-sūyū-yàpmaklik.

Brewer, *s.* بیراجی bìrāji.

Brewery, *s.* ارپه صویی فابریقاسی àrpa-sūyū-fàbrikassi.

Bribe, *s.* رشوت rìshvèt ; —, *v.a.* رشوت ویرمك rìshvèt-vèrmek.

Brick, *s.* طوغله tùghla. [dìwàrji.

Bricklayer, *s.* یاپیجی yàpiji, دیوارجی

Bride, *s.* کلین ghèlin, عروس ''àrūss.

Bridegroom, *s.* کویکی ghyùwèghi.

Bridge, *s.* کوپری kyùpru.

Bridle, *s.* باشلق bàshlik ; —, *v.a.* کم اورمق ghèm-wùrmak.

Brig, Brigantine, ابریق ìbrìk.

Brigade, *s.* لوا liwā.

Brigadier, *s.* میرلوا mīri-lìwā. [ìzbàndut.

Brigand, *s.* خرسز khìrsiz, ایزباندوت

Bright, *a.* (light) اچق àchik ; (shining) پارلاق pàrlàk ; (polished) جلالو jìlāli.

Brighten, *v.n.* اچلمق àchilmak.

Brilliant, *a.* پارلاق pàrlàk ; —, *s.* پرلانطه pìrlànta.

Brim, *s.* کنار kènar ; اغز àghz.

Brimstone, *s.* کبریت kìbrit, کوکورد kyùkyurd.

Brine, *s.* صلامورہ sàlamùra. [-kìli.

Bring, *v.a.* کتورمك ghètirmek.

Brink, *s.* کنار kènar.

Bristle, *s.* قیل kìl, طوکز قیلی (dòmuz)-

Brittle, *a.* پك کورك pèk-ghèvrèk, پك قولای قیریلور pèk-kòlay-kìrilir.

Broad, *a.* انلو ènli, کنش ghènish, عریض ''àrīz.

Broadside, *s.* (ship's) بوردہ bòrda ; (of guns fired) الابانده àlabànda.

Broil, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak, اسکره ا ìsskàra-et.

Broken, *a.* قیرق kìrik. [sìmsār.

Broker, *s.* دلال dèllāl (tèllàl), سمسار

Brook, *s.* چای chày, صو sù, دره dèré ; —, *v.a.* چکمك chèkmek, قبول ا kàbūl-et.

Broom, *s.* سپورکه sùpurghé.

Broth, *s.* صویی ات èt-sùyu, چوربا chòrba.

Brother, *s.* قرنداش kàrndàsh (kàrdash), برادر bìrādɛr.

Brotherhood, *s.* قرنداشلق kàrndàshlik.

Brother-in-law, *s.* (wife's brother) قاین kàyn; (sister's husband) انشته ènishté; (wife's sister's husband) باجناق bàjanak, باجناخ bàjanakh.

Brown, *a.* اسمر èssmɛr, قهوه‌رنگی kāhwé-rènghi; — sugar, خام‌شکر khàm-shèkɛr.

Bruise, *s.* بره bèré, چوروك chùruk; —, *v.a.* دوکمك dùghmek; چوروتمك chùrutmek, بره‌لتمك bèréletmek.

Bruised, *a.* بره‌لنمش bèrélɛnmish, بره‌لی bèréli; چوروك chùruk; to become —, *v.n.* بره‌لنمك bèrélɛnmek.

Brush, *s.* فرچه fìrcha; (fine — for painting) قلم kàlɛm; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek.

Brutal, *a.* انسانیتسز insānìyyètsiz.

Brutality, *s.* انسانیتسزلك insānìyyètsizlik.

Brute, *s.* حیوان hàywān.

Bubble, *s.* کپوك kyùpuk, کپوك‌دانه‌سی kyùpuk-tānéssi, حباب hàbāb.

Bucket, *s.* قوغه kògha.

Buckle, *s.* طوقه tòka.

Bud, *s.* طمروق tòmrʊk; —, *v.n.* طمرقلنمق tòmrʊklanmak.

Buffalo, *s.* مانده mànda, صو صیغری sù-sìghiri, جاموس jàmūss (jàmish).

Buffoon, *s.* دالقاوق dàlkàwʊk, مسخره màsskhara (màsskara).

Bug, *s.* تخته بتی tàkhta-bìti, تخته کهله‌سی tàkhta-kèhléssi, تخته قوروسی tàkhta-kùrussu.

Bugle, *s.* بورى bòrʊ.

Build, *v.a.* یاپمق yàpmak, یاپدرمق yàpdirmak, بنا ایتمك bìnā-et, انشا ایتمك ìnshā-et.

Builder, *s.* (founder) بانی bānī; (working —) قالفه kàlfa.

Building, *s.* یاپی yàpi, بنا bìnā.

Bulb, *s.* صوغان sòghan.

Bulk, *s.* بیوکلك biyukluk, حجم hàjm, [جرم jùrm.

Bulkhead, *s.* بولمه bùlmé.

Bull, *s.* بوغا bòghā.

Bullet, *s.* قورشون kùrshun, دانه dānė.

Bullock, *s.* اوکوز ùkyuz.

Bump, *s.* شیش shìsh, یومری yùmrʊ; — against, *v.n.* چاتمق chàtmak.

Bunch, *s.* صالقم sàlkim; دمت dèmet.

Bundle, *s.* بوغچه bòghcha; طوپ tòp.

Bung, *s.* منطار màntàr.

Buoy, *s.* شماندره shàmàndara; — up, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, طوتمق tùtmak.

Burden, *s.* یوك yùk, حموله hàmūlé; [صقندی sìkindi.

Burglar, *s.* خرسز khìrsiz.

Burglary, *s.* خرسزلك khìrsizlik.

Burial, *s.* جنازه‌الایی jènāzé-àlayi; تدفین tèdfīn.

Burn, *v.n.* یانمق yànmak; *v.a.* یاقمق yàkmak.

Burning-glass, *s.* پرتوسوز pèrtèvsūz [(pèrtevsìz).

Burnish, *v.a.* اچمق àchmak, مصقله màsskala-et, جلا ویرمك jìlā-vèrmek.

Burnisher, *s.* (tool) مصقله màsskala.

Burst, *v.n.* پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* پاتلاتمق pàtlatmak.

Bury, *v.a.* کومك ghyàmmek, دفن ایتمك dèfn-et.

Burying-ground, *s.* مزارلق mèzarlik.

Bush, *s.* اغاج àghaj, چالی chàli.

Bushel, *s.* كيله kìlé.

Business, *s.* ايش ìsh, ايش كوچ ìsh-ghyùch; مصلحت màsslàhat; مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Bustard, *s.* (greater) طوى tòy; (smaller) مزملدك mèzmèldèk.

Bustle, *s.* تلاش tèlàsh, عجله "àjélé.

Busy, *a.* مشغول mèshghūl.

But, *c.* لكن làkin, اما àmmà, ولكن vè-làkin, فقط fàkat; —, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن فضله dan-fàzla, دن ماعدا dan-mā"àdā; all but, همان همان (hèmen-hèmen), ازقالدى àz-kàldi.

Butcher, *s.* قصاب kàsssàb (kàssàp).

Butchery, *s.* قصابلق kàssàblik; سفك دما sèfki-dìmā.

Butt, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.a.* and *n.* توس اورمق tòss-wùrmak.

Butt-end, *s.* ديبجك dìbjik; صاپ sàp.

Butter, *s.* ياغ yàgh; (fresh) تره ياغ tèré-yàgh, تره ياغى tèré-yàghi; (clarified) صاى ياغى (sày-yàghi), روغن ساده rùghàni-sādé.

Butterfly, *s.* كله بك kèlébèk.

Buttock, *s.* بوط bùt; قاپناق kàynak, قاپناق يرى kàynak-yèri.

Button, *s.* دوكمه dùghmé (dùymé); —, *v.a.* دوكمه لمك dùyméléмek, ايلكلمك ìliklémek; —*v.n.* دوكمه لنمك dùyméLenmek, ايلكلنمك ìliklenmek.

Buttress, *s.* پايندە pàyèndé, اياق àyak.

Buy, *v.a.* المق àlmak, صاتون المق sà-tìn-àlmak, اشترا ìshtirā-et, مبايعه mùbāya"à-et.

Buyer, *s.* الان àlan, اليجى àlìji, مشترى mùshtèrī.

Buzz, *v.n.* وزلامق wìzzlamak, جزلامق [jìzzlamak.

By, *pr.* دن dan; ايله ìlé; يانه yànina, يانده yànìnda, يانندن yànìndan; — bye, good-bye, *int.* الله اصمارلدق àllàha-ìssmàrladìk; اوغورلر اوله òghur-lar-òla.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-àzdan, برازدن صكره bìr-àzdan-sòngra, براز وقتلردن صكره bìr-àz-wàkìtlardan-sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzàm.

Bye-word, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssèl.

Bygone, *a.* كچمش gèchmish.

C.

Cab, *s.* عربه àraba.

Cabbage, *s.* لحنه làhana; —, *v.a.* چالمق chàlmak. [قامره kàmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubé; (ship's)

Cabin-boy, *s.* ميچو mìcho.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda, خلوت khàlvèt; (chest) چكمجه chèkméjé, صندق sàndìk; (cupboard) طولاب dòlap; (— of ministers) وكلا طاقمى wùkélā-tàkìmi; — council, مجلس خاص mèjlissi-khāsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshàn.

Cable, *s.* غومنه ghòmana; chain —, زنجير zìnjir.

Cadet, *s.* شاكرد shāghird.

Cage, *s.* قفس kàfess.

Cake, *s.* (pastry) قورابيه kùrābìyyé; (moulded form) قالپ kàlip.

Calamity, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā.

Calcine, *v.a.* یاقمق yàkmak; —ed, *a.* یانمش yànmish.

Calculate, *v.a.* حساب ا hìssāb-et.

Calculus, *s.* طاش tàsh; حساب hìssāb.

Caldron, *s.* قزغان kàzghān (kàzan).

Calender, *s.* تقویم tàkwīm, روزنامه rùznāmé. [بالدر bàldir.

Calf, *s.* دانه dàna; — of the leg,

Calibre, *s.* چاپ chàp.

Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.

Caligraphist, *s.* خطاط khàttat.

Caligraphy, *s.* خطاطلق khàttātlik; حسن خط hùssnu-khàtt.

Caliph, *s.* خلیفه khàlīfé.

Caliphate, *s.* خلافت khàlāfèt.

Call, *s.* چاغرش chàghirish, چاغرمه chàghirma, دعوت dà''vét; —, *v.n.* اوغرامق òghramak; —, *v.a.* and *n.* چاغرمق chaghirmak; — at, اوغرامق òghramak; on *or* upon, (invite) دعوت ا dà''vèt-et; (visit) اوغرامق òghramak; — for, استمك isstémek; — in, (visit) اوغرامق òghramak; (collect again) کیرو المق ghèri-àlmak; کیرو چاغرمق ghèri-chàghirmak; طوپلامق tòplamak; — out, *v.n.* باغرمق bàghirmak; —, *v.a.* دوکشمکه دعوت ا dùghushméghé-dà''vèt-et; — over, یوقلامق yòklamak; اوقومق òkumak; —together, طوپلامق tòplamak; — up, دعوت ا dà''vèt-et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek.

Calling, *s.* صنعت sàn''àt, حرفت hìrfèt, مشغولیت mèshghūlìyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پرکاری chāp-pèrghyāri (pèrghèli).

Callous, *a.* دویمز dùymaz.

Calm, *s.* and *a.* (wind or water) لیمانلق līmànlik; —, *a.* (morally) اسوده āssūdé, راحت rāhat; —, *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish.

Calmly, *ad.* یواش yàwāsh. [yish.

Calmness, *s.* راحت rāhat, اسایش āssā-

Calomel, *s.* طاتلو سولمن tàtli-sùlumèn.

Calumniate, *v.a.* افترا ا īftirā-et.

Calumny, *s.* افترا īftirā, بهتان bùhtān.

Cambric, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbènt); [باتسته bàtìsta.

Camel, *s.* دوه dèvé.

Camelopard, *s.* زرافه zùrāfé (zùrāfā).

Camlet, *s.* شالی shàli, صوف sòf.

Camomile, *s.* پاپادیه pàpàdiyé.

Camp, *s.* اردو ìordu; —, *v.n.* اردو قورمق ìordu-kùrmak.

Campaign, *s.* سفر sèfer. [òrdu-kùrmak.

Camphor, *s.* کافور kyāfūr.

Can, *s.* تنکه tènéké; مشربه (màshraba).

Canal, *s.* بوغاز bòghāz (strait), خندق (hèndek) (ditch); قازمه نهر kàzma--nèhir.

Canary-bird, *s.* قناریه kànàriya.

Cancel, *v.a.* بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et, بطال ا bàttàl-et.

Cancer, *s.* (sore) یبان علتی yèyen-''ìlleti, اکله ākilé. [sùwèyler.

Candid, *a.* (truthful) طوغری سویلر dòghru-

Candle, *s.* موم mùm. [(shàmdan).

Candlestick, *s.* شمعه دان shèm''à-dān

Cane, *s.* قامش kàmish, هزارن hèzārèn; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, طیاق اتمق dàyak-àtmak.

Canister, *s.* تنكه tènékÉ.

Cannibal, *s.* يامميام yàmyàm, مردمخوار mÈrdumkhōr.

Cannibalism, *s.* مردمخوارلق mÈrdum-

Cannon, *s.* طوپ tòp. [khōrlik.

Cannonade, *s.* طوپ اتشی tòp-àtèshi; —, *v.a.* طوپ ايله دوكمك tòp-il*a*--dù*gh*mek.

Canon, *s.* قانون kānūn, قاعده kā''idÉ.

Canopy, *s.* شمسيه shèmsiyyÉ, سايه بان sāyébān, طاق tāk.

Canter, *s.* طرس tàr*i*ss; —, *v.n.* طرس كتمك tàr*i*ss-ghìtmek. [jè*gh*i.

Cantharides, *s.* قندوزبوجكی kùnduz-bù-

Cantle (of a saddle), *s.* قاش kàsh.

Canvass, *s.* يلكن بزی yèlkèn-bèzi.

Cap, *s.* فس fèss; شپاقه shàpk*a*; قلپاق kàlpAk; percussion-cap, اجزا èjzā; — of a mast, دسته مورة dèsst*a*mòr*a*.

Capability, *s.* قابليت kābilìyyèt.

Capable, *a.* قادر kādir, مقتدر mùktèdir.

Capacious, *a.* كنش ghènish, واسع wāssi'', بيوك bìyuk.

Capacity, *s.* (size) بيوكلك bìyukluk; (capaciousness) وسعت vùss''àt; (intelligence) عقل ''àkl, ذكا zèkyā, استعداد ìstì''dād; (quality) صفت sìfàt. [cloak) يقا yàka.

Cape, *s.* (headland) بورون bùrun; (of a

Capital, *a.* (good) اعلا à''là; (great) بيوك bìyuk, عظيم ''àzīm, كبير kèbīr; (principal) باش bàsh; —, *s.* (city) پايتخت pày*i*tàkht; (of a column) باش bàsh, باشلق bàshl*i*k. [māyÉ.

Capitalist, *s.* صاحب سرمايه sāhibi-sÈr-

Capitulate, *v.n.* راى استمك rày-ìsstémek; راى ايله تسليم او rày-il*a*-tèsslìmòl; ويره ويرمك vÈr*a*-vÈrmek.

Capitulation, *s.* راى rày; ويره vÈr*a*.

Capon, *s.* ابلق èbl*i*k (ìml*i*k).

Capricious, *a.* عجيب طبيعتلو ''àjàyb--tàbi''àtl*i*, ميمون اشتهالو màymun--ìshtahāl*i*; بردالده دورمز bìr-dàld*a*-dùrmàz.

Capricorn (tropic of), *s.* جدی jèdi, مدار جدی mèdāri-jèdi.

Captain, *s.* (warrior) جنكجی jènkji; (army) يوزباشی yùz-bAsh*i*; (navy) سواری sùwāri, قپودان kàpudān (kàptAn); (merchant) رئيس rè'ïss; (European) قپودان kàpudān (kàptAn).

Captive, *s.* اسير èssīr (yèssir).

Captivity, *s.* اسيرلك èssīrlik.

Capture, *v.a.* المق àlm*a*k, طوتمق tùtm*a*k, ضبطا zàbt-et; اسيرا èssīr-et.

Carat, *s.* قيراط kīrāt.

Caravan, *s.* كروان kÈrwàn, قافله kāfil*a*.

Caravanserai, *s.* خان khàn.

Caraway, *s.* كراويه kÈrāvìyyÉ.

Carbine, *s.* قرابينه kàrabìn*a*.

Carbuncle, *s.* (disease) شير پنچه shīr-pènchÉ; (stone) لعل là''l.

Carcase, *s.* كوده gh*y*àwdÉ, جسد jèssed; لاشه lāshÉ (lèsh); (of war) ياغلو پچاوره yà*gh*li-pàchàvr*a*.

Card, *s.* كاغد k*y*ā*gh*id; مقوا mùkàwwa; (comb) طراق tàr*a*k; —, *v.a.* طرامق tàram*a*k, اتمق àtm*a*k.

Cardamum, *s.* قاقله kākulÉ.

Carder, *s.* حلاج hàllàj (hàlAj).

Care, *s.* (attention) دقت dìkkàt; (anxiety) درد dèrd, كدر kèdɛr; —, *v.n.* وظيفه ايدنمك wàzīfé-èdinmek; — for, باقمق bàkmak; صايمق sàymak; take care, *v.n.* كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, دقت ا dìkkàt-et, صاقنمق sàkınmak; (take pains) اوزنمك ùzènmek; take care of, باقمق bàkmak, صاقلامق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه ياترمق kàlafàta-yàtirmak; —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Careful, *a.* مقيد mùkàyyed; to be —, *v.n.* دقت ا dìkkàt-et, مقيد او mùkàyyed-òl.

Carefulness, *s.* دقت dìkkàt.

Careless, *a.* دقتسز dìkkàtsiz.

Carelessness, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlik.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak; —, *s.* اوخشامه òkhshama.

Cargo, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé.

Caricature, *s.* هجو رسمى hìjv-rèssmi.

Carmine, *s.* لعل là''l.

Carpenter, *s.* (house) دولكر dùlghɛr; (joiner) دوغرامه جى dòghramajì; (ship's) مرانقوز màrankoz (màranghoss).

Carpet, *s.* قالى kālī (hàlì), كليم kìlim, كچه kèchė; prayer —, سجاده sèjjādé.

Carpet-bag, *s.* چانطه chànta.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه ''àraba, حنطو hìntò, تاليقه tàlika, فايطون fàytòn; gun —, (field) عربه ''àraba, (ship's) قوندق kùndàk; (act of carrying) نقل nàkl, طاشيمه tàshima; (— hire) نقليه nàklìyyé.

Carrier, *s.* حمال hàmmàl; قاطرجى kàtirjì.

Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh).

Carronade, *s.* قلومبر kùlumbìr.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صارى sàrì.

Carry, *v.a.* طاشيمق tàshìmak; كوترمك ghyùturmek; (a gun, &c.) سورمك sùrmek; (by assault) ضبط ا zàbt-et; — away *or* off, الوب كوترمك àlìp-ghyùturmek; — on, ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, اويدرمق ùydurmak, بجرمك bèjɛrmek; — the day, غالب او اوسته چيقمق ùssta-chìkmak, غالب او ghālib-òl, قزانمق kàzanmak.

Cart, *s.* عربه ''àraba.

Cartilage, *s.* قيقرداق kìkìrdàk.

Cartridge, *s.* (small arms) فشنك fìshènk (fishèk); (cannon) حارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پلاسقه pàlàsska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dòghramak; (wood, &c.) اويمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اويمه جى òymajì.

Cascade, *s.* چاغليان chàghlayàn.

Case, *s.* (box) صندق sàndìk; محفظه màhfaza; قوتى kùtu, قاب kàb; (sheath) قين kìn; (condition) حال hāl; (matter) ماده màddé, خصوص khùssūss, امر èmir; —, *v.a.* قابلامق kàblamak (kàplamak).

Case-shot, *s.* مسكت mìsskèt.

Cash, *s.* نقد nàkd, پاره pārė (pàra).

Cashier, *s.* صندقدار sàndìkdàr, وزنه دار vèznédàr, خزينه دار khàzīnédàr (khàznadàr); —, *v.a.* رتبه سنى الماق rùtbéssini-àlmak, خدمتدن قوغمق khìdmetdan-kòghmak.

Cask, *s.* فوچی fìchi, واریل vàril.
Casket, *s.* چکمجه chèkméjé, صندق sàndik.
Cassia, *s.* خیارشنبه khìyarshènbé.
Cast, *a.* دوکمه dùkmé; —, *s.* اتم àtim, اتش àtish; (in the eye) شاشیلق shàshilik; —, *v.a.* (throw) اتمق àtmak; (metal) دوکمك dùkmek; — down, قیرمق kìrmak, اوزمك ùzmek, کدر ویرمك kèder-vèrmek; — up, (accounts) یکون ا yèkyūn-et, جمع ا jèm''-et, طوپلامق tòplamak; (vomit) قوصمق kùssmak; — off, اتیویرمك àtivèrmek, دفع ا dèf''-et, طرد ا tàrd-et; صالیویرمك sàlivèrmek, قاپوب صالیویرمك kàpip-sàlivèrmek; — out, قوغمق kòghmak, دفع ا dèf''-et, طردا tard-et.
Castle, *s.* قلعه kàl''a (kàyla).
Castor-oil, *s.* هند یاغی hìnd-yàghi.
Casual, *a.* تصادفی tèssādufī, اتفاقی ìttifākī.
Casualty, *s.* قضا kāzā.
Cat, *s.* کدی kèdi.
Catalogue, *s.* دفتر dèfter.
Cataplasm, *s.* لاپه làpa.
Cataract, *s.* صولرك اوچمسی sùlaring-ùchmassi, جندل jèndèl.
Catarrh, *s.* زکام zùkkyām, نزله nèzlé, نوازل nèwāzìl.
Catch, *v.a.* طوتمق tùtmak, یقالمق yàkalamak; اله کتورمك èla-ghètirmek; — cold, صوغوق المق sòghuk-àlmak.
Catching, *a.* ساری sārī, بولاشر bùlàshir.
Catechise, *v.a.* استنطاق ا ìsstintāk-et, امتحان ا ìmtihān-et.
Categorical, *a.* قطعی kàt''ī.
Category, *s.* مقوله màkūlé.
Caterpillar, *s.* قورت kùrt.
Catgut, *s.* کرش kìrish.
Cathedral, *s.* پسقپوس کلیساسی pìsskaposs-kèlīssassi.
Cattle, *s.* حیوانات hàywānāt.
Caucasus, *s.* چرکسستان chèrkèssìsstān.
Caulk, *v.a.* قلفاط ا kàlafàt-et.
Caulker, *s.* قلفاط kàlafàt.
Cauliflower, *s.* قرنابت kàrnabìt.
Cause, *s.* باعث bā''iss, علت ''ìllèt, سبب sèbeb; دعوی dà''wà; —, *v.a.* باعث او bā''iss-òl, سبب او sèbeb-ol, ایراث ا īrāss-et.
Causeway, *s.* قالدرم kàldirim.
Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jìhènnem-tàshi (jìhànnam).
Cauterize, *v.a.* داغلامق dāghlamak, یاقمق yàkmak.
Cautery, *s.* یاقی yàki, داغ dàgh.
Caution, *s.* بصیرت bàssīrèt, تأنی tè'ènnī, حذر hàzer; —, *v.a.* خبر ویرمك khàber-vèrmek.
Cautious (to be), *v.n.* احترازا ìhtirāz-et, احتذارا ìhtizār-et, صاقنمق sàkinmak.
Cavalry, *s.* سواری عسکری sùwāri-''àsskeri, اتلو àtli.
Cave, Cavern, *s.* مغاره màghara.
Cavity, *s.* چقور chùkur.
Cease, *v.n.* کسلمك kèssilmek, منقطع او mùnkàti''-òl.
Cedar, *s.* سرو ازاد sèrvi-āzād.
Cede, *v.a.* ترك ا tèrk-et, ویرمك vèrmek.
Ceiling, *s.* طوان tàwan.
Celebrate, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et.
Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.

Celery, *s.* كرويز kèréviz.

Celestial, *a.* سماوى sèmāvī.

Cell, *s.* حجره hùjrÉ; خانه khānÉ, كوز ghyùz.

Cellar, *s.* مخزن màkhzèn.

Cement, *s.* الچى àlchi, معجون mà''jūn; —, *v.a.* ياپشدرمق yàpishdirmak, طوتدرمق tùtdurmak.

Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlik, قبرستان kàbristān, مقبره màkbÉrÉ.

Censer, *s.* بخوردان būkhūrdān (bùkhurdanlik).

Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعييب ا tà''yīb-et, ذم ا zèmm-et, لوم ا lèvm-et.

Census, *s.* تعداد نفوس tà''dādi-nùfūss.

Cent. (per cent.), *ad.* يوزده yùzdÉ.

Central, *a.* مركزى mÈrkezi.

Centre, *s.* مركز mÈrkez, اورطه òrta, وسط wàssat.

Centurion, *s.* يوز باشى yùz-bashi.

Century, *s.* مائه mi'É. يوز ييل yùz-yìl, يوز سنه yùz-sènÉ, عصر ''àssr.

Cerecloth, *s.* مشمع mùshèmma'' (mùshàmba).

Ceremony, *s.* رسم rèssm (rèssim); تكليف tèklīf; تكلف tèkèlluf.

Certain, *a.* معلوم mà''lūm, صحيح sàhīh, شبهه سز shùbhéssiz; فلان filan; بعض bà''zi, بر طاقم bìr-tàkim.

Certainly, *ad.* البته èlbèttÉ, شبهه سز shùbhéssiz.

Certificate, *s.* سند sèned.

Certificated, *a.* سندلو sènedli.

Cessation, *s.* انقطاع ìnkità'', كسلمه kèssilmÉ.

Cession, *s.* ترك tÈrk, فراغت fèrāghàt.

Chafe, *v.a.* اشنمق àshinmak.

Chaff, *s.* صمان sàman.

Chafing-dish, *s.* منقال mànkàl (mànghàl).

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè'èssuf; (kind of skin) كلر kèlÈr.

Chain, *s.* زنجير zènjir (zìnjir); —, *v.a.* زنجير ايله باغلامق zìnjir-ila-bàghlamak.

Chair, *s.* صندالیه sàndālìyyÉ; arm —, قولتقلو kòltuklu.

Chairman, *s.* رئيس مجلس rè'ïssi-mèjliss.

Chalk, *s.* تباشير tèbāshīr (tàbèshir).

Challenge, *v.a.* ميدان اوقومق mèydan-òkumak.

Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine, gun, &c.) خزينه khàzīnÉ (hàzna).

Chamberlain, *s.* قپوجى باشى kàpüji-bàshi.

Chance, *s.* تصادف tèssādduf, اتفاق ìttifàk, بخت bàkht; by —, راست كله ràsst-ghèlÉ; —, *v.a.* بخته حواله ا bàkhta-hàwālÉ-et.

Chancellor of the Exchequer, *s.* ماليه ناظرى mālìyyÉ-nāziri.

Chandelier, *s.* اويزه āvīzÉ.

Chandler, *s.* بقال bàkkāl.

Change, *s.* دكش dìghish, دكشش dìghishish, دكشمه dìghishma, تبدل tèbèddul, تبديل tèbdīl, انقلاب ìnkilāb; —, *v.n.* دكشمك dìghishmek, دونمك dònmek; —, *v.a.* دكشدرمك dìghishdirmek; چويرمك chèvirmek; تبديل ا tèbdīl-et; بوزمك bòzmak.

Changeable, *a.* قرارسز kàrarsiz, اويناق òynàk.

Channel, *s.* يول yòl; بوغاز bòghāz; يتاق yàtak, مجرا mèjrā.

Chap, *s.* چاتلاق chàtlak; حريف hèrif.

Chaplain, *s.* امام ìmām; پاپاس pàpass (pàpaz).

Chaplet, *s.* تسبيح tèssbīh.

Chapman, *s.* مدراباز màdrabàz, قولتقجی kòltukju.

Chapter, *s.* باب bāb, فصل fàssl.

Character, *s.* (moral) طبیعت tàbi‘‘àt, جبلت jìbillèt, خوی khùy; (writing) یازی yàzi, خط khàtt; (letter) حرف hàrf (pl. حروفات hùrūfāt).

Charcoal, *s.* کومر *or* کمور kyùmur.

Charge, *s.* (employ) خدمت (khìzmet), مأموریت mè‘mūrìyyèt, ایش ìsh; (command) امر èmir, تنبیه tènbīh; (of powder) اتم àtim; (attack) یورویش yùruyush, هجوم hùjūm; (thing confided) امانت èmānèt; —, *v.a.* (fill) طولدرمق dòldurmak; (attack) هجوم‌ا hùjūm-et; (command) امرا èmr-et, تنبیه‌ا tènbīh-et; (accuse) اسناد‌ا ìssnād-et.

Charity, *s.* (alms) صدقه sàdaka; (humane consideration) انسانیت ìnsānìyyèt, انصاف ìnsāf.

Charm, *s.* (spell) بویو bùyu, سحر sìhr; charms, *s. pl.* حسن hùssn, کوزللك ghyùzèllik.

Charmer, *s.* بویوجی bùyuju, سحرباز sìhrbāz; (beloved) معشوقه mà‘‘shūka; فتنه‌کار fìtnèkyār, دلبر dìlbèr.

Charming, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, لطیف làtīf.

Chart, *s.* خریطه khàrìta.

Charter, *s.* فرمان fèrmàn, برات bèrāt; —, *v.a.* نوله طوتمق nèvla-tùtmak (nàvluna), کرایله‌طوتمق kìrā-ila-tùtmak.

Chase, *s.* آو àv, شکار shìkyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمق kòghalamak; — away, قوغمق kòghmak.

Chasm, *s.* بیوك یارق bìyuk-yàrik.

Chaste, *s.* عفیف ‘‘àfīf, (woman) عفیفه ‘‘àfīfé; (simply elegant) ساده کوزل sādé-ghyùzèl.

Chasten, Chastise, *v.a.* تربیه ویرمك tèrbìyyé-vèrmek, تربیه‌ا tèrbìyyé-et.

Chastisement, *s.* تربیه tèrbìyyé, طیاق dàyak.

Chastity, *s.* عفت ‘‘ìffèt, عصمت ‘‘ìss-[mèt.

Chat, *s.* لاف làf, لقردی làkìrdi; —, *v.n.* لاف‌ا làf-et, قوکشمق kòngushmak.

Cheap, *a.* اوجوز ùjùz.

Cheapness, *s.* اوجوزلق ùjùzluk.

Cheat, *s.* (fraud) حیله hīlé; (knave) حیله‌کار hīlékyār; —, *v.n.* حیله‌ا hīlé-et.

Check, *s.* (pattern) شطرنج shàtrènj (sàntrànch); (in accounts) میزان mīzān; (upon conduct) کم ghèm; (slight defeat) شمار shàmar, (banker's) حواله hàwālé; —, *v.a.* ضبط‌ا zàbt-et, الیقومق àlìkomak, دوردرتمق dùrdurtmak; (defeat) بوزمق bòzmak; (the king at chess) کش‌ا kìsh-et.

Checkmate, *v.a.* مات‌ا màt-et.

Cheek, *s.* یناق yànak.

Cheer, *v.a.* شنلندرمك shènlèndirmek, فراحلندرمق fèrāhlandirmak.

Cheerful, *a.* شن shèn, فراح fèrāh; [مفرح mùfèrrih.

Cheese, *s.* پنیر pènir.

Cheesemonger, *s.* بقال bàkal.

Chemist, *s.* کیمیاکر kìmiyàghèr; اجزاجی èjzāji, اسپنچیار ìsspènchiyàr.

Chemistry, *s.* علم کیمیای جدید "ilmi--kìmiyàyi-jèdīd.

Cherish, *v.a.* عزیز طوتمق "àzīz-tùtmak; بسلمك bèsslémek. [vìshna.

Cherry, *s.* کراز kìrāz; morella —, وشنه

Chess, *s.* شطرنج shàtrànj (sàntrànch); — board شطرنج تخته‌سی sàntrànch--tàkhtassi.

Chest, *s.* (box) صندق sàndìk; (bosom) کوکس ghyùkss, صدر sàdr, سینه sīné; — of drawers, چکمجه chèkméjé.

Chestnut, *s.* کستانه kèsstāné.

Chew, *v.a.* چینه‌مك chìnémek.

Chick, Chicken, *s.* پلج pìlij.

Chickpea, *s.* نخود nòkhud.

Chide, *v.a.* ازارلمق àzarlamak.

Chief, *a.* and *s.* بیوك bìyuk, باش bàsh.

Chiefly, *ad.* خصوصا khùssūssā; اکثریا èksériyyā.

Child, *s.* چوجق chòjuk; children and family, چولق‌چوجق chòluk-chòjuk; with child, کبه ghèbé, حامله hāmilé. [صوغوق sòghuk.

Chill, *v.a.* اوشوتمك ùshutmek; —, *s.*

Chilly, *a.* صوغوق sòghuk; to feel —, *v.n.* اوشومك ùshumek.

Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bàja.

Chin, *s.* چکه chèngé (chèné).

China, *s.* (old) اسکی‌معدن èsski--mà"dɛn; (new) فغفور fàghfūr; (stone) چینی chìni.

Chink, *s.* یارق yàrìk, چاتلاق chàtlàk; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Chintz, *s.* چیت chìt, باصمه bàssma.

Chip, *s.* یونغه yòngha; —, *v.n.* فرلامق fìrlamak; —, *v.a.* فرلاتمق fìrlatmak.

Chisel, *s.* قلم kàlɛm.

Chocolate, *s.* چقولاطه chìkolàta.

Choice, *s.* اختیار ìkhtiyār, انتخاب ìntìkhāb; —, *a.* سچمه sèchma, منتخب mùntakhàb, مختار mùkhtār, کزیده ghyùzīdé.

Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak; — up, *v.a.* طیقامق tìkamak; —, *v.n.* طیقانمق tìkanmak.

Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak, انتخاب‌ا ìntìkhāb-et, اختیارا ìkhtiyār-et.

Chop (mutton), *s.* بریزولیه brìzòlya; —, *v.a.* کسمك kèssmek; — up, *v.a.* (small) قیمق kìymak, (large) طوغرامق dòghramak; (wood) یارمق yàrmak.

Chopper, *s.* ساطور sàtìr.

Chopping-block, *s.* کتوك kyùtuk.

Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtìr).

Chord, *s.* وتر vèter.

Christ, *s.* حضرت عیسی Hàzréti-"Issà.

Christen, *v.a.* وافتیزا wàftiz-et, اد قومق àd-kòmak, اد ویرمق àd-vèrmek.

Christening, *s.* وافتیز wàftiz.

Christian, *s.* خریستیان khrìsstiyàn; —, *a.* عسیوی "issévī, مسیحی mèssīhī.

Christianity, *s.* خریستیانلق khrìsstiyànlìk. [-pàsskàlya.

Christmas, *s.* کچوك‌پاسقالیه kùchuk-

Chronicle, *s.* تاریخ tārīkh.

Chronology, *s.* علم تقویم التواریخ "ilmi--tàkvim-u-tèwārīkh.

Chronogram, *s.* تاريخ tārīkh.
Chronometer, *s.* طول ساعتی tūl-sā''*ati*.
Church, *s.* كليسه kìlīssé.
Churchyard, *s.* مزارلق mèzarl*ik*.
Chyle, *s.* كيلوس kèylūss.
Chyme, *s.* كيموس kèymūss.
Cicatrize, *v.n.* قپانمق kàpanm*ak*, قبوقلنمق kàbuklanm*ak*. [ky*ù*mur.
Cinder, *s.* سونمش كمور sùnmush-
Cinnamon, *s.* دارچين dàrchin (tàrchin).
Cipher, *s.* (zero) صفر sìfr; (secret writing) جفره jìfr*a*; (initials) طغرا tù*gh*ra (for the Sultan), صح sàhh (for a high officer), امضا ìmzā (for any individual). N.B.—These are not initials in Turkish, but each a kind of signature.
Circle, *s.* دائره dā'iré; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtm*ak*, احاطه ihāt*a*-et.
Circuit, *s.* قضا kàzā, دائرهٔ حكومت dā'iré'i-hùky*ū*mèt; to make a —, طولاشمق dòl*a*shm*ak*.
Circuitous, *a.* طولاشق dòlàsh*ik*.
Circular, *a.* مدور mùdèvvèr, دكرمی dè*gh*irmi.
Circulate, *v.n.* دوران dèvérān-et; (as money) تداول tèdāvul-et; —, *v.a.* ادارهٔ ìdāré-et; نشر nèshr-et.
Circulation, *s.* دوران dèvérān; (of money, books, &c.) تداول tèdāvul.
Circumcise, *v.a.* سنت sùnnèt-et, ختان khìtān-et. [khìtān.
Circumcision, *s.* سنت sùnnèt, ختان
Circumference, *s.* چوره chèvré, محيط mùhīt.
Circumlocution, *s.* طولاشقلو لاقيردی dòlashikli-làkirdi.
Circumnavigate, *v.a.* كمی ايله اطرافنی طولاشمق ghèmi-ilé-ètrāfini-dòlashm*ak*.
Circumstance, *s.* خصوص khùssūss, ماده màddé, كيفيت kèyfiyyèt.
Cistern, *s.* صارنج sàrnij, خزينه (khàzn*a*).
Citadel, *s.* ايچ قلعه ìch-kàl''à.
Cite, *v.a.* ذكرا zìkr-et; دعوت ا dà''vet-et.
Citron, *s.* اغاج قاونی à*gh*aj-kàwunu.
City, *s.* شهر shèhr, مملكت mèmlékèt.
Civil, *a.* طاتلو tàtl*i*, ادبلو èdèbli, چلبی chèlébi; (not military) غير عسكری ghàyr*i*-''àsskéri.
Civilian, *s.* باشی بوزوق bàsh*i*-bòzuk, عسكريدن اولميان ''àsskérīd*a*n-òlmay*a*n.
Civility, *s.* طاتليق tàtlìl*ik*, اغز طاتليغی à*gh*z-tàtlìl*igh*i.
Civilization, *s.* تربيه tèrbìyyé.
Civilize, *v.a.* تربيه ا tèrbìyyé-et.
Claim, *s.* دعوی dà''wà, استدعا ìsstid''ā; مطلوب màtlūb; —, *v.a.* دعوی ا dà''wà-et, استدعا ا ìsstìd''ā-et, مطلوب ا màtlūb-et, مطالبه ا mùtālébé-et.
Claimant, *s.* دعواجی dà''wàj*i*, مدعی mùddà''ī.
Clamp, *s.* كنت kìnèt.
Clandestine, *a.* الالتندی èl-àltìnd*a*, كيزلو ghìzli, ساقلو sàkl*i*, خفی khàfī.
Clap, *s.* (disease) بل صوغوغی bèl-sò*gh*u-*gh*u; —hands, *v.n.* الچالمق èl-chàlm*ak*, القشلمق àlk*i*shlam*ak*.
Clarify, *v.a.* تصفيه ا tàssfiyyé-et.
Clasp, *s.* قوپچه kòpch*a*; —, *v.a.* قوجاقلمق kùjàklam*ak*.

Class, *s.* صنف sìnf; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et.

Clatter, *s.* چاتردی chàtirdi, طاقردی tàkirdi, پاطردی pàtirdi.

Clause, *s.* بند bènd, فقره fikra.

Claw, *s.* طرناق tìrnak; پنچه pènchÉ; —, *v.a.* طرمالمق tìrmalamak.

Clay, *s.* بالچق bàlchik, اوزلو طپراق ùzlu-tòprak, لولهجی چاموری lùléji-chàmuru.

Clean, *a.* تمیز tèmiz, پاك pāk, طاهر tāhir; —, cleanse, *v.a.* تمیزلمك tèmizlémek.

Clear, *a.* تمیز tèmiz, براق bèrràk; (free) اچق àchik; — up, *v.n.* اچلمق àchilmak. [یاپشمق yàpishmak.

Cleave, *v.a.* یارمق yàrmak; — to, *v.n.*

Cleaver, *s.* ساطور sàtir.

Clemency, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Clergyman, *s.* پاپاس pàpass.

Clerk, *s.* کاتب kyātib, یازیجی yàzìji.

Clever, *a.* هنرلو hùnèrli.

Cliff, *s.* یار yàr, اوچروم ùchurum.

Climate, *s.* هوا hàwā. [sù''ūd-et.

Climb, *v.n.* چیقمق chìkmak, صعود ا

Clinch, *v.a.* پرچین ا pèrchin-et.

Cling, *v.n.* صارلمق sàrilmak. [kèssmek.

Clip, *v.a.* قرقمق kìrkmak, کسمك

Cloak, *s.* شنل shìnèl, قپوط kàpud.

Clock, *s.* میدان ساعتی mèydan-sā''ati.

Clog, *s.* نعلین (nàlin); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak, طیقامق tìkamak.

Close, *a.* صیق sìk; صیقی sìki; صیقندیلو sìkintìli; قپالو kàpali; یقین yàkin; —, *v.a.* قپامق kàpamak; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; — in, *v.a.* چویرمك chèvirmek; —, *v.n.* صیقلاشمق sìklashmak, یقینلاشمق yàkinlashmak; (the evening) اخشام تیز اولمق àkhsham-(tèz)-òlmak; — up, *v.a.* قپامق kàpamak; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; — with, *v.a.* (in agreement) اویوشمق ùyushmak; (in fight) صارلمق sàrilmak.

Closet, *s.* (room) اوطه جق òdajik; (cupboard) طولاب dòlap.

Cloth, *s.* (broad) چوقه (chòha); (cotton) بز bèz; (table —) صفره بزی sòfra-bèzi.

Clothe, *v.a.* روبایاپمق rùba-yàpmak, روباکیدرمك rùba-ghìdirmek, روبا ویرمك rùba-vèrmek, البلس ا ilbāss-et, اکسا ا iksā-et; اورتمك òrtmek.

Clothes, Clothing, *s.* روبا rùba (ùrùba), اثواب èsswāb (èssbab), البسه èlbissÉ.

Cloud, *s.* بلوط bùlut, سحاب sìhāb.

Clout, *s.* پچاوره pàchàvra.

Clove, *s.* قرنفل kàrenfil.

Cloven, *a.* چتال chàtal.

Clover, *s.* یونجه yònja.

Club, *s.* چوماق chòmak; by way of clubbing together, عارفانه ''ārifānÉ.

Clue, *s.* ایپ اوجی ìp-ùju.

Clumsy, *a.* (person) یاقشمز yàkishmàz; (thing) حنطال hàntàl.

Cluster, *s.* کومه kyùmÉ, طوپ tòp.

Coach, *s.* عربه ''àraba, حنطو hìntò, فایطون fàytòn.

Coagulate, *v.n.* طوکمق dòngmak; کسلمك kèssilmek; پکشمك pèkishmek.

Coal, *s.* کمور kyùmur, معدن کموری mā''den-kyùmuru

Coal-hole, Coal-house, *s.* كومورلك *kyù-murluk.* [*kyùmur-màdèni.*

Coal-mine, Coal-pit, *s.* كومور معدنى

Coarse, *a.* قبا *kàba*; ايرى *ìri.*

Coast, *s.* ساحل *sāhil*, دكز كنارى *dèngiz-kènàri*; يقا *yàka*, قيى *kìyi.*

Coat, *s.* سترى *sètri*, صورطو *surtu*; صورطيقو *sùrtiko*; خرقه *khìrka*; (of a horse) طرن *dòn.* [*-tòkhmu.*

Cocoa, *s.* چيقولاته تخمى *chìkolāta-*

Cocoa-nut, *s.* بيوك هندستان جوزى *bìyuk-hìndòstān-jèvizi.*

Cobbler, *s.* پاپوشجى *pàpushju* (*pàpujju*), اسكيجى *èsskiji.*

Cobweb, *s.* اورمجك اغى *ùrumjek-àghi*, تار عنكبوت *tāri-''ànkébūt.*

Cochineal, *s.* قرمز *kìrmiz.*

Cock, *s.* (bird) خروس *khòross*; (tap) مصلق *mùssluk*; (of a gun) خروس *khòross*; (penis) سك *sìk*; — a gun, *v.a.* اوست تتكه المق *ùsst-tètighé-àlmak.* [*-ìbighi.*

Cock's-comb, *s.* خروس ابكى *khòross-*

Cocoon, *s.* قوزه *kòza*, قوزه لق *kòzalàk.*

Cod, *s.* (fish) مورينه بالغى *mòrina-bàlighi*; (of beans) قبوق *kàbuk*; (scrotum) طاشاق تورپه سى *tàshak-tòrbassi.*

Coffee, *s.* قهوه *kàhwé.*

Coffee-pot, *s.* جزوه *jèzwé*; (large) كوكم *ghyùghyum*, ابريق *ìbrik.*

Coffer, *s.* صندق *sàndìk.*

Coffin, *s.* تابوت *tàbut.*

Cog, *s.* ديش *dish.*

Cogent, *a.* مهم *mùhìmm*, معتنا *mù''ténà*, مبرم *mùbrìm* (*mùbrèm*).

Coil, *s.* قنغال *kànghàl*; —, *v.a.* قنغال ا *kànghàl-et.*

Coin, *s.* سكه *sìkké*; پاره *pàra*, تمچه *àkcha*; (of a gun) سيل *sīl*; —, *v.a.* ضرب ا *dàrb-et*, كسمك *kèssmek*, باصمق *bàssmak.*

Coincide, *v.n.* مطابق او *mùtābìk-òl.*

Coition, *s.* سكش *sìkish*, جماع *jìmā''.*

Cold, *a.* and *s.* صوغوق *sòghuk*; (in the head) نوازل *nèwāzil*, نزله *nèzlé*, زكام *zùkkyām.* [*-àghrissi.*

Colic, *s.* صانجى *sànji*, قارن اغريسى *kàrn-*

Collar, *s.* يقا *yàka*; (horse —) حموط *hàmut*; —, *v.a.* يقالمق *yàkalamak.*

Collate, *v.a.* مقابله ا *mùkābélé-et.*

Colleague, *s.* رفيق *rèfìk*, ارقه داش *àrka-dash.* [*tòplamak.*

Collect, *v.a.* جمع ا *jèm''-et*, طوپلامق

Collection, *s.* جمع *jèm''*; مجمعه *mèj-ma''a*; طاقم *tàkim*; صره *sìra.* [*dressé.*

College, *s.* مكتب *mèktèb*; مدرسه *mè-*

Collier, *s.* كومور قايغى *kyùmur-kàyighi*; كومور معدنى ايشجيسى *kyùmur-mà''-dèni-ìshjissi.* [*déni.*

Colliery, *s.* كومور معدنى *kyùmur-mà''-*

Collision, *s.* چاتشمه *chàtishma*, تصادم *tàssādum*; to come into —, *v.n.* چاتشمق *chàtishmak*, تصادم ا *tàssādum-et.* [عين *ìghmāzi-''àyn.*

Collusion, *s.* مسامحه *mùssāmaha*, اغماض

Colonel, *s.* ميرالاى *mīr-àlày*; lieutenant-—, *s.* قائممقام *kā'im-màkām* (*kày-makàm*).

Colony, *s.* اوجاق *òjak.*

Colour, *s.* رنك *rènk.*

Colt, *s.* طاى *tày*; (of an ass) صيپا *sìpa.*

Column, *s.* دیرك dìrèk, عمود "àmūd, ستون sùtūn ; (of soldiers) طابور tàbur, قول kòl.

Comb, *s.* طراق tàrak ; —, *v.a.* طرامق [tàramak.

Combat, *s.* دوكش dùghush ; —, *v.a.* بوزمغه چالشمق bòzmagha-chàlishmak.

Combination, *s.* ترکیب tèrkīb ; اتفاق ittifāk.

Combine, *v.a.* ترکیب ا tèrkīb-et, مزج ا mèzj-et ; —, *v.n.* اتفاق ا ittifāk-et ; امتزاج ا imtizāj-et.

Combustible, *a.* یانار *or* ینار yànar ; —, *s.* یاقه جق yàkajak.

Combustion, *s.* یانش yànish, یانمه yànma.

Come, *v.n.* کلمك ghèlmek ; — along, کلیویرمك ghèlivermek ; — asunder, قوپمق kòpmak, ایرلمق àyrılmak ; — at, یتشمك yètishmek, یانینه وارمق yanina-vàrmak ; — away, براقوب کلمك bràkip-ghèlmek ; — back, کیرو کلمك ghèri-ghèlmek ; — back again, ینه کلمك *or* بردها bìr-dàha *or* yìné (ghèné)-ghèlmek ; — between, ارایه کیرمك àraya-ghìrmek ; — by, *v.n.* کچمك ghèchmek ; — —, *v.a.* پیدا ا pèydā-et, بولمق bùlmak ; — off, اولمق olmak ; قوپمق kòpmak ; چیقمق chìkmak ; — on, طوتمق tùtmak ; باشلامق bàshlamak ; کلیویرمك ghèlivermek ; — out, چیقمق chìkmak ; — short, اکسك کلمك èksik-ghèlmak ; — to, ایتمك ètmek, بالغ او bālìgh-òl ; — together, طوپلانمق tòplanmak, بر یره کلمك bìr-yèra-ghèlmek, بولشمق bùlushmak, بر لشمك bìrleshmek ; — to light, میدانه چیقمق mèydana-chìkmak, بللواو bèlli-ol ; — up, چیقمق chìkmak ; سورمك sùrmek ; — upon, باصمق bàssmak, طوتمق tùtmak, یقالمق yàkalamak ; —, *int.* دی dèy, دی بقالم dèy-bàkàlim, دی امدی dèy-imdi (dèyindi).

Comet, *s.* قویرقلو یلدز kùyruklu-yìldiz, ذو ذوابه zū-zèwābè. [kerlémé.

Comfit, *s.* شکر shèker, شکرلمه shè-

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat ; (consolation) تسلی tèssèlli ; —, *v.a.* تسلی ویرمك tèssèlli-vèrmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر èmr (èmir), فرمان fèrmān, تنبیه tènbīh ; (military) قوماندهٔ kòmànda ; —, *v.a.* امرا èmr-et, تنبیه ا tènbīh-et, فرمان ا fèrmān-et, بیورمق bùyurmak ; قوماندهٔ ا kòmànda-et ; (as a gun) سپورمك sùpurmek ; دوکمك dùghmek ; (as a fort) محافظه ا mùhāfaza-et, قپامق kàpamak.

Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit, بیوك bìyuk ; سرعسکر sèr-"àsker ; (navy) ملازم قپودان mùlāzim-kàpudān (kàptan), ایکنجی ìkinji.

Commence, *v.a.* and *n.* باشلامق bàshlamak, اغازا àghāz-et, بدء ا bèd'-et.

Commencement, *s.* اول èvvel, باش bàsh, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'i, باشلانغیج bàshlanghìj.

Commend, *v.a.* مدح ا mèdh-et, ثنا sènā-et ; توصیه ا tàvsìyyé-et.

Comment, *s.* شرح shèrh, حاشیه hāshìyyé; لقردی làkirdi, دیه‌جك dèyéjek; —, *v.a.* شرح‌ا shèrh-et; — upon, *v.n.* مطالعه بیان‌ا mùtāla"a-bèyān-et.

Commentary, *s.* شرح shèrh.

Commentator, *s.* شارح shārīh.

Commerce, *s.* تجارت tijārèt, الش‌ویرش àlish-vèrish, بازرکانلق bàzir-ghyānlik.

Commercial, *a.* تجارته متعلق tijārèta-mùta"àllik.

Commiserate, *v.a.* اجیمق àjimak, ترحم‌ا [tàràhhum-et.

Commissariat, *s.* نزل امانتی nùzal-èmānèti; ذخیره zàkhīré.

Commissary, *s.* نزل امینی nùzul-èmīni.

Commission, *s.* سپارش sìpārish; خدمت khìdmet, مأموریت mè'mūrìyyèt; مأمورین mè'mūrīn, مأمورلر mè'mūrlar; فرمان fèrmān, بیورلدی bùyuruldu; قومیسیون kòmīssion.

Commissioner, *s.* مأمور mè'mūr.

Commit, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, ارتکاب‌ا ìrtikyāb-et; تسلیم‌ا tèsslīm-et, سپارش‌ا sìpārish-et, تودیع‌ا tèvdī"-et.

Committee, *s.* ایریجه ومخصوص اولان مجلس àyrïja-vé-màkhsūss-òlan-mèjliss.

Commodious, *a.* راحت rāhat, قوللانلشلو kùllànìlishli, قولایلقلو kòlaylikli.

Commodity, *s.* متعه màt"à, مال màl; راحت rāhat. [boghu.

Commodore, *s.* فیلو باشبوغی filobàsh-

Common, *a.* عادی "ādī, بیاغی bàyàghi; مشترك mùshtérèk; —, *s.* چایرلق chàyrlik, مرعه mèr"à.

Commonly, *ad.* اکثریا èksèrìyyā.

Commons, the House of Commons, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèbūssāni-millèt-mèjlissi.

Commotion, *s.* تلاشی tèlāshī, تلاش tèlàsh.

Communicate, *v.a.* افادا ìfādé-et, تبلیغ‌ا tèblīgh-et; — with, *v.n.* خبرلشمك khàbèrleshmek, مخابره‌ا mùkhābéré-et; متصل‌او mùttàssil-ol.

Communication, *s.* افاده ìfādé, تبلیغات tèblīghāt; مخابره mùkhābéré; یول yòl. [millèt, جماعت jèmā"àt.

Community, *s.* اشتراك ìshtirāk; ملت

Compact, *s.* مقاوله mùkāvélé, قول kàvl; —, *a.* صیق sìk, صیقی sìki.

Companion, *s.* رفیق rèfik, ارقه‌داش àrkadash; اش èsh.

Company, *s.* (set) طاقم tàkim; (set of guests) مسافرلر mùssāfirlar; (people present) حضار hùzzār, حاضرین hāzirīn; (public) قومپانیه kòmpànya; (companionship) ارقه‌داشلق àrkadashlik; رفاقت rèfākàt; (of soldiers) بلوك bùluk; to keep —, *v.n.* قوکشمق kòngushmak, کورشمك ghyùrushmek.

Comparable, *a.* مقیس màkīss, قیاس اولنور kìyāss-òlunur, تشبیه اولنور tèshbīh-òlunur.

Comparatively, *ad.* قیاسله kìyāssla.

Compare, *v.a.* یان‌یانه قومق yàn-yànakòmak, مقابله‌ا mùkābélé-et, مقایسه‌ا mùkāyéssé-et, قیاس‌ا kìyāss-et, تشبیه‌ا tèshbīh-et.

Comparison, *s.* قیاس kìyāss, تشبیه tèshbīh.

Compartment, *s.* خانه khānÉ, بولمه [bùlmÉ.

Compass, *s.* حد hàdd, اندازه èndāzÉ; دائره dā'irÉ; (mariner's) پوصله pùssla; to fetch a —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — one's ends, *v.n.* اویدرمق ùydurmak, مرامنه نائل اول mèrāminanā'il-òl.

Compasses (pair of) *s.* پرکار pèrghyār [(pèrghèl).

Compassion, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Compatriot, *s.* همشهری hèmshèhrī.

Compeer, *s.* کفو kyùfv, اقران àkrān.

Compel, *v.a.* جبرا jèbr-et, اجبارا ijbār-et.

Compendious, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl.

Compensate, *v.a.* تضمین ایتمک tàzmīn-et; —, *v.n.* قارشیلق اولمق kàrshilik-ol.

Compensation, *s.* تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnāt; قارشیلق kàrshilik.

Compile, *v.a.* تصنیف ایتمک tàssnīf-et, جمع ایتمک jèm''-et, تألیف ایتمک tè'līf-et.

Complain, *v.a.* شکایت ایتمک shìkyāyet-et, تشکی ایتمک tèshèkki-et, اشتکا ایتمک ìshtikyā-et.

Complaint, *s.* شکایت shìkyāyet, شکوی shèkwà; مرض màraz, علت "illèt, درد dÆrd. [kim; تتمه tètìmmÉ.

Complement, *s.* ترتیب tÆrtīb, طاقم tà-

Complete, *a.* تکمیل tèkmīl, مکمل mùkèmmèl, تام tàmm, تمام tàmām; — *v.a.* تکمیل ایتمک tèkmīl-et, تماملمق tàmamlamak, بترمک bìtirmek.

Complexion, *s.* رنك rÆnk, لون lèvn.

Complicate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, قارشق kàrishik-et.

Compliment, *s.* سلام sèlām; استحسان افادهسی ìsstìhsān-ìfādéssi.

Comply, *v.n.* امتثال ایتمک ìmtissāl-et; موافقت ایتمک mùwāfakàt-et.

Compose, *v.a.* ترتیب ایتمک tÆrtīb-et, ترکیب ایتمک tÆrkīb-et; یازمق yàzmak, قلمه المق kàléma-àlmak; سویلمك sùwèylémek, نظم ایتمک nàzm-et; داخلی ترکیبنه tÆrkībina-dākhil-òl, اجزای مرکبهسی اولمق èjzāyi - mùrèkkibéssi - òl, اعضاسی اولمق à''zāssi - òl; — one's self, *v.n.* یاتشمق yàtishmak.

Composition, *s.* ترکیب tÆrkīb; ترتیب tÆrtīb; اجزا èjzā; معجون mà''jūn; کتابت kìtābet, شعر shì''r.

Compost, *s.* کوبره ghyùbrÉ.

Compound, *a.* مرکب mùrèkkèb; —, *v.a.* ترکیب ایتمک tÆrkīb-et.

Comprehend, *v.a.* احاطه ایتمک ìhāta-et, شامل اولمق shāmil-ol, شمولی اولمق shùmūli-òl; اکلامق ànglamak (ànnamak), ادراك ایتمک ìdrāk-et.

Compress, *s.* صارغی sàrghi.

Comprise, *v.a.* شامل اولمق shāmil-ol.

Compromise, *s.* صلح sùlh, اوزلاشمه ùzlashma; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak; مسئول ایتمک mèss'ūl-et; اوزلاشمق ùzlashmak, صلح اولمق sùlh-òl.

Compulsion, *s.* مجبوریت mèjbūrìyyèt, اجبار ijbār, اضطرار ìztirār.

Compunction, *s.* ندامت nèdāmèt, پشیمانلق (pìshmànlik).

Compute, *v.a.* حساب ایتمک hìssāb-et.

Comrade, *s.* ارقەداش àrkadash, يولداش yòldash.

Concave, *a.* مقعر mùkà"àr, چقور chùkur.

Conceal, *v.a.* صاقلامق sàklamak, كيزلمك ghìzlémek.

Concede, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et.

Conceivable, *a.* متصور mùtassàvvèr, عقلەصيغار "àkla-sìghàr.

Conceive, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, عقل ا "àkl-et; —, *v.n.* كبەقالمق ghèbékàlmak, حاملەاو hāmilé-òl.

Concentrate, *v.a.* طوپلامق tòplamak; خلاصەا khùlāssa-et.

Conception, *s.* تصور tàssàvvur, تخيل tàkhàyyul, حاملە اولمقلق hāmilé-òlmaklīk.

Concern, *s.* مادە màddé, ايش ish, مصلحت màsslāhat; قساوت kàssāvet, كدر kèder; —, *v.a.* دوقونمق dòkunmak; — one's self, *v.n.* قساوتا kàssàvet-et.

Concert, *s.* اتفاق ittifāk, اتحاد ittihād; چالغىمجلسى chàlghi-mèjlissi; — together, *v.n.* اتفاقا ittifāk-et, قرار كرار ويرمك kàrar-vèrmek.

Conciliate, *v.a.* جلبا jèlb-et.

Concise, *a.* مختصر mùkhtàssàr, قصە kìssa.

Conciseness, *s.* قصەلق kìssalik.

Conclude, *v.a.* بترمك bìtirmek; عقدا "àkd-et: —, *v.n.* بتمك bìtmek; اكلامق ànglamak (*ànnamak*), استخراجا ìsstikhràj-et, معنا ويرمك mà"nà-vèrmek.

Conclusion, *s.* صوك sòng, اخر ākhir; عقد "àkd; قرار kàrār; اكلايش ànglayish (*ànnayish*), استخراج ìsstikhrāj.

Conclusive, *a.* قطعى kàt"ī, مقنع mùkni".

Concord, *s.* وفاق wìfāk, مخادنت mùkhādénèt.

Concourse, *s.* ازدحام izdìhām, غلبەلق [(kàlabàlik.

Concubine, *s.* اوطەلق òdalik.

Concur, *v.n.* برابر او bèrābèr-òl.

Concussion, *s.* صارصش sàrsish, صارصلش sàrsilish, صدمە sàdama.

Condemn, *v.a.* قباحتبولمق kàbāhat-bùlmak; قباحتلوبولمق kàbāhatli-bùlmak; جزاسنە حكما jèzāssina-hùkm-et; يرامز ديو قرار ويرمك yàramàz-dèyu-kàrār-vèrmek.

Condensation, *s.* تكثف tèkèssuf.

Condense, *v.a.* تكثيفا tèksīf-et; —, *v.a.* تكثفا tèkèssuf-et.

Condescend, *v.n.* تنزلا tènèzzul-et.

Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.

Condign, *a.* مستحقاولديغى mùsstahàkk-òldughu.

Condiment, *s.* چرز chèrez, قاتق kàtik.

Condition, *s.* حال hāl; پرسە pèréssé; شرط shàrt.

Condole, *v.n.* تعزيەا tà"zìyyé-et.

Condolence, *s.* تعزيە tà"zìyyé.

Conduce, *v.n.* منتجاو mùntij-ol, موروثاو mùriss-ol, موجباو mùjib-ol.

Conduct, *s.* حركت hàrékèt; —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek.

Conduit, *s.* صويولى sù-yòlu.

Cone, *s.* مخروط màkhrūt.

Confectioner, *s.* شكرجى shèkerji.

Confectionery, *s.* شكر shèker.

Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين mùttèfikīn.

Confederate, *s.* متفق mùttèfik. [tèfikīn.

Confederation, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين mùttèfikīn. [قونفرانس kònferānss.

Conference, *s.* مكالمه mùkyālémé;

Confess, *v.a.* اقرار ا ikrār-et, اعترافا i''tirāf-et.

Confession, *s.* اقرار ikrār, اعتراف i''tirāf.

Confide, *v.a.* تسليما tèsslīm-et, توديعا tèvdī''-et; —, *v.n.* امنيتا èmnìyyèt-et. [i''timād.

Confidence, *s.* امنيت èmnìyyèt, اعتماد

Confident (to be), *v.n.* هيچ شبهه سى اولمامق hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Confine, *v.a.* حبسا hàbss-et, قپاتمق kàpatmak; حصرا hàssr-et; to be confined, *v.n.* طوغرمق dògħurmak; — — — to one's room, طشره چيقمامق tàshra (dìshāri) chìkmamak; — — — (one's bowels) انقباضى او inkibāzi-ol.

Confinement, *s.* ايچرويه قپانمقلق ìchériya-kàpanmaklik, طيشارى چيقمامقلق dìshāri-chìkmamaklik; حبس hàbss; چوجق طوغرمقلق chòjuk-dògħurmak-

Confines, *s. pl.* حدود hùdūd. [lik.

Confirm, *v.a.* (ratify) تصديقا tàssdīk-et; (in office) ابقا ا ìbkā-et.

Confiscate, *v.a.* ضبط ا zàbt-et, مصادره ا mùssādara-et. [hàrīk.

Conflagration, *s.* يانغين yànghin, حريق

Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك jènk; چكشمه chèkishma, منازعه mùnāza''à.

Conform, *v.n.* امتثالا ìmtissāl-et, اقتفا ا ìktifā-et, مماثلتا mùmāssélèt-et, اويمق ùymak.

Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.

Conformably, *ad.* امتثالاً ìmtissālan; تطبيقاً tàtbīkan.

Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.

Confound, *v.a.* مبهوت قيلمق mèbhūt-kìlmak, اسكاتا ìsskyāt-et; قارشدرمق kàrishdirmak, تخليط ا tàkhlīt-et.

Confuse, *v.a.* شاشرتمق shàshirtmak; قارشدرمق kàrishdirmak.

Confused, *a.* (things) قارشق kàrishik; to become — (a person), *v.n.* شاشرمق shàshirmak.

Confusion, *s.* قارشقلق kàrishiklik.

Congeal, *v.n.* طوكمق dòngmak, منجمد او mùnjèmid-ol; —, *v.a.* طوكدرمق dòngdurmak.

Congelation, *s.* انجماد ìnjimād.

Congestion, *s.* سدد sùddé.

Congratulate, *v.a.* تبريكا tèbrīk-et, تهنيها tèhnìyyé-et; I — you! كوزك ايدين ghyùzung-àydin. [tèhnìyyé.

Congratulation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه

Congregate, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, تجمعا tèjèmmu''-et, مجتمعا mùjtèmi''-òl. [جميت jèm''iyyèt.

Congregation, *s.* جماعت jèmā''àt,

Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlissi-mèshvérèt.

Conic, Conical, *a.* سوبى sùbu, مخروطى màkhrūti; conics, *s. pl.* مخروطيات màkhrūtìyyāt.

Conjecture, *s.* ظن zànn; تخمين tàkh-

mīn ; —, *v.n.* ظن ا zànn-et ; تخمين ا tàkhmīn-et.

Conjointly, *ad.* مشتركاً mùshtèrékɛn.

Conjugal, *a.* زوجى zèvjī, ازدواجه متعلق ìzdìvāj*a*-mùt*a*"*à*llik.

Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij ; —, *v.a.* تصريف ا tàssrīf-et, صيغه سنى چكمك sīgh*assi*ni-chèkmek.

Conjugation, *s.* صيغه sīgh*a*.

Conjunction, *s.* حرف عطف hàrf*i*-"àtf.

Conjuncture, *s.* وقت wàk*i*t, حال hāl.

Conjure, *v.a.* پك رجا ا pèk-rìjā-et, پك يالوارمق pèk-nìyāz-et, پك نياز ا pèk-yàlvarm*a*k ; —, *v.n.* سحر ا sìhr-et.

Conjurer, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Connect, *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek, اولاشدرمق ùlashd*i*rm*a*k ; باغلامق bà*gh*lam*a*k.

Connexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt, ارتباط ìrtibāt, علاقه "àlāk*a* ; خصم khìssm, اقربا àkrabā.

Connivance, *s.* مسامحه mùssām*a*h*a*, اغماض عين ìghmāzi-"àyn.

Connive, *v.n.* كورميويرمك ghy*ù*rméyi-vɛrmek, اغماض عين ا ìghmāzi-"àyn-et.

Conquer, *v.a.* (men) مغلوب ا màghlūb-et ; (places) فتح ا fèth-et, ضبط ا zàbt-et, تسخير ا tèsskhīr-et.

Conqueror, *s.* فاتح fātìh ; غالب ghālib.

Conquest, *s.* فتح fèth, تسخير tèsskhīr ; مملكت مفتوحه mèmlékèti-mèftūh*a*.

Conscience, *s.* قلب kàlb, ضمير zàmīr ; انصاف ìnsāf. [mùnsif.

Conscientious, *a.* انصافلو ìnsāfl*i*, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دويمق dùym*a*k, حس ا hìsss-et ; خبرى او khàbéri-ol. واقف او wāk*i*f-òl ; —, *a.* واقف wāk*i*f.

Consciousness, *s.* خبر khàbɛr, وقوف wùkūf ; حس hìsss.

Consecrate, *v.a.* تقديس ا tàkdīss-et ; تخصيص ا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss, مخصص mùkhàsssèss ; مقدس mùkāddèss.

Consecutive, *a.* متوالى mùtévālī, متتالى mùtétālī, متعاقب mùt*a*"ākib.

Consecutively, *ad.* متعاقباً muta"āk*i*b*a*n, متواليه mùtévālìyyétɛn.

Consent, *s.* رضا rìzā ; —, *v.n.* رضا ويرمك rìzā-vèrmek, راضى او rāzī-òl.

Consequence, *s.* نتيجه nètījé, ثمره sèméré ; of —, خاطرى صايلور khāt*i*ri-sày*ı*l*ı*r ; of no —, صايلمز sày*ı*lmàz ; that is of no —, ضررى يوق zàrāri-yòk.

Consequent, *s.* تالى tālī ; —, *a.* تابع tāb*i*", منوط mènūt, مربوط mèrbūt ; (in word and act) ايشى واقوالى بربرينه مطابق اولان ìshi-vé-àkwāl*i*-bìrbirinè-mùtābık-òlan.

Consequently, *ad.* بناء عليه bìnā'*a*n-"àlèyh, بناء على ذلك bìnā'*a*n-"àlà-zālikè, بنابرين bìnābérīn, بوكا بناء bùng*a*-bìnā'*a*n, بوكا مبنى bùng*a*-mèbnī.

Conserve, *s.* رچل rèchel ; — of roses, كل بشكر ghy*ù*l-bé-shèkɛr.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه ا mùtāla"à-et, ملاحظه ا múlāh*a*z*a*-et, دوشنمك dùshunmek ; (a person)

صایمق sàymak; — as, عد ا "àdd-et, اعتبار ا ì"tibār-et, صایمق sàymak.

Considerable, *a.* بیوك bìyuk, جسیم jèssīm; کلی kyùllī, عظیم "àzīm.

Consideration, *s.* ملاحظه mùlāhaza, مطالعه mùtāla"à, تأمل tè'èmmul, صایغی sàyghi; اعتبار ì"tibār; قارشیلق kàrshilik.

Consign, *v.a.* تسلیم ا tèsslīm-et, تودیع ا tèvdī"-et; سپارش ا sìpārish-et.

Consist, *v.n.* عبارت او "ìbāret-òl, مترتب او mùtérèttib-ol. [tèsslìyyèt.

Consolation, *s.* تسلی tèssèllī, تسلیت

Console, *v.a.* تسلی ویرمك tèssèllī-vèrmek, تسلیت ا tèsslìyyèt-et.

Consolidate, *v.a.* تقویت ا tàkvìyyèt-et, تقویت ویرمك tàkvìyyèt-vèrmek, تأکید ا tè'kīd-et. [mùtābik.

Consonant, *s.* حرف hàrf; —, *a.* مطابق

Consort, *s.* زوج zèvj; زوجه zèvjé; ارقه داش àrkadash, رفیق rèfīk; —, *v.n.* قوکشمق kòngushmak, اختلاط ا ìkhtilāt-et. [-àngunda, میداندہ mèydānda.

Conspicuous, *a.* کوز اوکندہ ghyùz-

Conspiracy, *s.* کیزلو فساد ghìzli-fèssād, فتنه

Conspirator, *s.* فتنه کار fitné-kyàr. [fitné.

Constancy, *s.* ثبات sèbāt, رسوخ rùsūkh, صداقت sàdākàt.

Constant, *a.* ثابتقدم sābitkàdem, راسخ rāsikh, صادق sādik; دائم dā'im, دائمی dā'imī, ثابت sābit, مستمر mùsstémèrr.

Constantinople, *s.* استانبول ìsstànbòl; در سعادت dèri-sà"ādet (the Gate of Felicity).

Constantly, *ad.* دائما dā'imā, بردوزیه bìr-dùziyé, لاینقطع lā-yànkàti".

Constipation, *s.* انقباض ìnkibāz.

Constitute, *v.a.* ایتمك ètmek; نصب ا nàssb-et; اولمق òlmak, حاصل ا hāssil-et.

Constitution, *s.* (man's) وجود vùjūd, بنیان bùnyān, مزاج mizāj; (state's) اساس قانون èssāssi-kānūn.

Constitutional, *a.* خلقی khàlkī, طوغشدن اولان dòghushdan - òlan; اساس قوانینه مطابق اولان èssāssi-kàwānīna-mùtābik-òlan; مشروط mèshrūt; مقید mùkàyyèd.

Constrain, *v.a.* جبر ا jèbr-et, زورلامق zòrlamak, اجبار ا ìjbār-et.

Constraint, *s.* ضیقی sìki; ضیقندی sìkindi; جبر jèbr; حبس hàbss.

Construct, *v.a.* اعمال ا ì"māl-et, انشا ا ìnshā-et, بنا ا binā-et, یاپمق yàpmak.

Construction, *s.* اعمال "imāl, انشا ìnshā; بنا bìnā, یاپی yàpi.

Consul, *s.* قونسلوس kònsoloss.

Consult, *v.a.* دانشمق dànishmak, استشاره ا ìsstishāré-et; — together, *v.n.* مشاوره ا mùshāvéré-et, مشورت ا mèshvérèt-et; (doctors) قونسولتو ا kònsùlto-et.

Consultation, *s.* استشاره ìsstishārè; مشاوره mùshāvéré; مشورت mèshvérèt; قونسولتو kònsùlto.

Consume, *v.a.* بتیرمك bìtirmek, دوکتمك dùkètmek, یمك yèmek; —, *v.n.* بتمك bìtmek, تلف او tèlef-òl, کتمك ghìtmek.

Consummate, *v.a.* تکمیل ا tèkmīl-et, اتمام ا ìtmām-et; —, *a.* مکمل mùkèmmèl.

Consumption, *s.* خرج khàrj; (disease) ورم vèrem.

Consumptive, *a.* ورملو vèremli.

Contact, *s.* تماس tèmàsss, تلاقی tèlākī, اتصال ìttissāl.

Contagion, *s.* سرایت sìrāyet, بولاشمه bùlàshma, کچمه ghèchma; علت ساریه "ìllèti-sārìyyé.

Contagious, *a.* ساری sārī, بولاشور bùlàshir, کچر ghècher, سرایت ایدر sìrāyet-èder.

Contain, *v.a.* المق àlmak; حاوی او hāvī-òl, شامل او shāmil-òl, مشتمل او mùshtèmil-òl; ضبط ا zàbt-et; — one's self, طیانمق dàyanmak.

Contaminate, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et, بولاشدرمق bùlàshdirmak, تلویث ا tèlvīss-et.

Contaminated, *a.* بوزق bòzuk, فاسد fāssid; بولاشق bùlàshik, ملوث mùlèvvèss.

Contamination, *s.* سرایت sìrāyet; افساد [ìfsād; تلویث tèlvīss.

Contemn, *v.a.* صایمامق sàymamak, استخفاف ا ìsstìkhfāf-et, استحقارا ìsstìhkār-et.

Contemplate, *v.a.* نظر ا nàzar-et, ملاحظه ا [mùlāhaza-et.

Contemporary, *s.* and *a.* معاصر mù"āssir.

Contempt, *s.* استحقار isstìhkār; استخفاف ìsstìkhfāf; عدم رعایت "àdémi-rì"-āyèt, عدم حرمت "àdémi-hùrmèt.

Contemptible, *a.* (person) مستحقر mùsstàhkàr, ذلیل zèlīl, رذیل rèzīl; (thing) لاشی مقوله سی lā-shèy-màkūléssi, جزئی jùz'ī.

Contend, *v.n.* نزاغ ا nìzā"-et, منازعه ا mùnāza"à-et; ادعا ا ìddi"ā-et.

Content, *a.* راضی rāzī, خشنود khòshnud; قانع kāni"; —, *v.a.* راضی ا rāzi-et; خشنود ا khòshnud-et, اقناع ا ìknā"-et.

Contention, *s.* نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à, غوغا (kàwgha).

Contentment, *s.* قناعت kànā"at.

Contest, *s.* مجادله mùjādélé, مباحثه mùbāhassé; —, *v.a.* عناد ا "ìnād-et.

Context, *s.* سیاق سباق sìyāk-sìbāk.

Contiguous, *a.* متصل mùttàssil, ملاصق mùlāssik, بتشك bìtishik.

Continence, *s.* عصمت "ìssmèt.

Continent, *s.* قاره kàra, بر bèrr; قطعه kìt"à.

Contingent, *a.* اتفاقی ìttifākī, مشکوك mèshkyūk; —, *s.* حصه hìssé.

Continual, *a.* متمادی mùtémādī; —ly, *ad.* بلا فاصله bìlā-fāssìla, لا ینقطع lā-yànkàti".

Continuance, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Continue, *v.n.* دوام ا dèwām-et; دائم او dā'im-òl; تکرر ا tèkèrrur-et; —, *v.a.* ابقا ا ìbkā-et; تکرارا tèkrār-et; الت یانی سویلمك àlt-yànini-sùwèylémek; ینه یاپمق yìné (ghèné) yàpmak.

Contortion, *s.* پیچ وتاب pìch-u-tāb.

Contraband, *a.* یصاق yàssàk, ممنوع mèmnū"; گمرکدن قاچرمه ghyùmrukdan-kàchirma.

Contract, *s.* کوتری پازارلق ghyàturupàzarlik, تعهد tà"àhhud; قونطراطو

kònturàto ; مقاوله mùkāvélé ; —, *v.n.* تعهد ا tà''àhhud-et ; كوترى المق ghyùturu-àlmak ; كوترى ويرمك ghyùturu-vèrmek ; بوزلمك bùzulmek, چكلمك chèkilmek ; دارالمق dàràlmak, ازالمق àzàlmak ; —, *v.a.* الشمق àlishmak ; ايدنمك èdinmek, پيدا ا pèydā-et ; عقد ا ''àkd-et ; قاصمق kàssmak ; دارالتمق dàràltmak, ازالتمق àzàltmak.

Contraction, *s.* قصالش kìssalish, چكلش chèkilish, بوزولش bùzulush.

Contractor, *s.* متعهد mùta''àhhid, ملتزم mùltèzim, كوترى الان ghyùturu-àlan.

Contradict, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contrariety, *s.* خلاف khìlāf, عكسيلك ''àksīlik, ترسلك tèrsslik.

Contrary, *a.* ترس tèrss, عكسى ''àksī, مخالف mùkhālif, ضد zìdd.

Contrast, *s.* فرق fàrk.

Contravene, *v.a.* خلافنه حركت ا khìlāfina-hàrékèt-et.

Contribute, *v.n.* ياردم ا yàrdim-et, اعانه ا ì''ānė-et ; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اعانه ا ì''ānė-et. [vīrghyù (vèrghi).

Contribution, *s.* اعانه ì''ānė, ويركو

Contrition, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق pèchīmānlik (pìshmānlik).

Contrivance, *s.* يول yòl, قولاى kòlay, چاره chārė, معرفت mà''rifèt, ايجاد ījād ; حيله hīlė.

Contrive, *v.a.* ايجاد ا ījād-et, بولمق bùlmak ; —, *v.n.* اويدرمق ùydurmak, يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, قولاينى بولمق kòlayini-bùlmak.

Control, *s.* امر èmr ; ضبط zàbt ; اداره ìdārė ; نظارت nàzārèt ; —, *v.a.* ضبط ا zàbt-et ; قوللانمق kùllànmak ; اداره ا ìdārė-et, نظارت ا nàzārèt-et.

Controversy, *s.* مباحثه mùbāhéssė ; مجادله mùjādélė ; منازعه mùnāza''à.

Controvert, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contumacious, *a.* متمرد mùtémèrrid, غير مطيع ghāyri-mùtī'', عاصى ''āssī.

Contuse, *v.a.* برەلمك bèrélemek.

Contusion, *s.* برە bèrė.

Convalescence, *s.* افاقت ìfākàt.

Convene, *v.a.* جمع ا jèm''-et, طوپلامق tòplamak.

Convenience, *s.* راحت rāhat, قولايلق kòlaylik ; ممشا mèmshà, ابدستخانه àbdesstkhānė.

Convenient, *a.* راحت rāhat ; قولاى kòlay ; قولايلقلو kòlaylikli.

Convent, *s.* قيز مناسطيرى kìz-mànàsstīri.

Convention, *s.* عهد ''àhd, معاهده mù''āhédė, مقاوله mùkāvélė.

Converge, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, برلشمك bìrleshmek, يقينلشمق yàkinlashmak.

Conversation, *s.* صحبت sòhbet, لقردى làkirdi, لاف làf.

Converse, *v.n.* صحبت ا sòhbet-et, لقردى ا làkirdi-et, لاف ا làf-et, سويلشمك sùwèyleshmek ; —, *s.* عكس ''àkss, ترس tèrss.

Convert, *s.* مهتدى mùhtédī ; —, *v.a.* اهتدايه كتورمك ìhtidāyé-ghètirmek ; چويرمك chèvirmek, دوندرمك dùndermek.

Convex, *a.* محدب mùhàddèb, تومسك tùmsèk, قبه‌وارى kùbbévārī.

Convey, *v.a.* (carry) نقل ا nàkl-et; كتورمك ghètirmek; كوترمك ghyù-turmek; (communicate) تبليغ ا tè-blīgh-et; (a meaning) افاده ا ìfādé-et, قالدرمق kàldirmak.

Convict, *s.* پرانغه‌لو pràngha*li*; —, *v.a.* جنحه‌سنى اثبات ا jùnhàss*ini*-ìssbāt-et.

Conviction, *s.* جزم jèzm, علم اليقين "ìlmu-'l-yàkīn; اثبات جنحه ìssbāti--jùnhà.

Convince, *v.a.* قاندرمق kàndirmak, الزام ا ìlzām-et, اسكات ا ìsskyāt-et, اقناع ا ìknā"-et. [-jèm"-et.

Convoke, *v.a.* دعوتله جمع ا dà"vètla-

Convoy, *v.a.* قونبوى ا convoy-et; رفاقت ا rèfākàt-et; —, *s.* قونبوى كمیسى convoy-ghèmissi.

Convulsion, *s.* تشنج tèshènnuj.

Cook, *s.* اشجى àshj*i*; —, *v.n.* پشمك pìshmek; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek.

Cool, *a.* سرين sèrin; (brave) جسور jèssūr; (impudent) عارسز "ārsiz; —, *s.* سرينلك sèrinlik; —, *v.n.* صوغومق sò-*gh*umak; —, *v.a.* صوغوتمق sò*gh*utmak.

Coolness, *s.* سرينلك sèrinlik; جسارت jèssārèt; عارسزلق "ārsizlik; (want of affection) برودت bùrūdèt.

Coop, *s.* كومس ky*ù*mèss.

Cooper, *s.* فوچيجى fich*ìj*i.

Co-operate, *v.n.* براكده ايش كورمك bìrlikdé-ìsh-ghy*ù*rmek.

Co-operation, *s.* معاونت mù"āvénèt.

Copal, *s.* صندروس sàndaròss.

Copious, *a.* بول bòl, بركتلو bèrékètli.

Copper, *s.* (metal) باقر bàk*ir*; (boiler) قزغان kàzghān (kàzan).

Copperas, *s.* (blue) كوزطاشى gh*yù*z-tà-sh*i*; (green) زاج قبريس zāj*i*-kìbr*i*ss.

Copt, *s.* قبطى kìbtī.

Coptic, *a.* قبطى لسانى kìbtī-lìssāni.

Copulate, *v.n.* سكشمك sìkishmek, جماع ا jìmā"-et, چفتلشمك chìftlɛshmek.

Copy, *s.* (model of writing) مشق mèshk; (writing-exercise) قره‌لمه kàr*a*lam*a*; (sample of scholar's writing) تعليم tà"līm; (of a book) نسخه nùsskh*a*; (of a writing) صورت sūrèt; (of a drawing) عين "àyn, اورنك ùrnèk; —, *v.a.* (imitate) تقليدا tàklīd-et; (a writing) يازمق *or* چيقارمق *or* صورتنى المق sūrètini-àlmak, *or* chìkàrmak, *or* yàzmak; (a drawing, &c.) عينى المق "àyn*i*ni-àlmak, اورنكنى المق ùrnè*gh*ini-àlmak.

Coral, *s.* مرجان mèrjān.

Cord, *s.* ايپ ìp. [ìksīr.

Cordial, *a.* صميمى sàmīmī; —, *s.* اكسير

Cordovan, *s.* تلاتين tèlātīn.

Core, *s.* ايچ ìch.

Corfu, *s.* كورفز ky*u*rfez; قورفه kòrf*a*.

Coriander, *s.* كشنش kìshnish.

Cork, *s.* منطار màntàr; (stopper) طپا tàpa. [tàpa-*à*cha*j*ak.

Corkscrew, *s.* بورغى bùrgh*u*, طپا اچه‌جق

Corn, *s.* بوغداى bò*gh*day, حنطه hìnt*a*, ذخيره zàkhīré; (for horses) ارپه àrp*a*; (on the foot) نصر nàss*ir*; (grain) دانه dānė (tānė).

Cornel-berry, *s.* قرلجق kìzìljìk.

Cornelian, *s.* عقيق ''àkīk.

Corner, *s.* كوشه kyùshé.

Cornice, *s.* پرواز pèrwàz.

Corollary, *s.* نتيجه nètījé.

Coronation, *s.* تتويج tètwīj, تتوج tètèvvùj.

Coronet, *s.* تاج tāj.

Corporal, *s.* اونباشی ònbàshi; —, *a.* جسمانی jìssmānī; — punishment, طياق dàyak.

Corporation, *s.* اهالی àhālī; مجلس mèjliss, اشورى shūrà; اصناف èssnāf.

Corporeal, *a.* جسمانی jìssmānī.

Corps, *s.* بلوك bùluk; طابور tàbur; الای àlay; لوا lìwā; طاقم tàkim.

Corpse, *s.* جنازه jènāzé, جسد jèssed.

Corpulent, *a.* ششمان shìshmàn, ملحم mùlàhhàm.

Correct, *a.* طوغرى dòghru, صحيح sàhīh, تام tàmm, تمام tàmām; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحيح ا tàsshīh-et.

Correspond, *v.n.* (by letter) مكتوبلشمك mèktublɛshmek, مخابره ا mùkhābéré-et, مكاتبه ا mùkyātébé-et; (in quality) اويمق ùymak, مطابق كلمك mùtābik-ghèlmek.

Correspondence, *s.* مكاتبه mùkyātébé; مطابقت mùtābakàt.

Correspondent, *s.* مخابر mūkhābir, مخبر [mùkhbir.

Corroborate, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et; تقويت ا tàkvìyyèt-et, تأكيد ا tè'kīd-et.

Corroboration, *s.* تصديق tassdik.

Corroborative, *a.* مصدق mùssàddik; مقوى mùkàvvī.

Corrode, *v.a.* يمك yèmek, چوروتمك chùrutmek, پاصلاندرمق pàsslan-dir-mak.

Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بوزق bòzuk; (mercenary) رشوت يرر rìshvèt-yèr; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et; (with money) رشوت ويرمك rìshvèt-vèrmek, پاره يدرمك pārɛ (pàra)-yèdirmek.

Corruption, *s.* بوزمقلق bòzmaklik, چوروتمكلك chùrutmeklik.

Corsair, *s.* دكز خرسزى dèngiz-khìrsizi.

Corselet, *s.* كوكسلك زره ghyùksslik-zìrh.

Corset, *s.* قورسه kórsetɛ.

Cortege, *s.* الای àlay.

Corvette, *s.* قوروت kùrvèt.

Cosecant, *s.* تمام قاطع tàmāmi-kāti''.

Cosey, *a.* راحت rāhat.

Cosine, *s.* تمام جيب tàmāmi-jèyb.

Cossack, *s.* قزاق kìzāk.

Coss-lettuce, *s.* مارول mārul.

Cost, *s.* بها bàhā (pàha); مصرف màssràf; —, *v.a.* اولمق òlmak.

Costiveness, *s.* انقباض ìnkìbāz.

Costly, *a.* پهالو pàhali; مكلف mùkèllìf.

Costume, *s.* قيافت kìyāfèt.

Cot, *s.* قلبه kùlubé, اوجكز èvjèghiz.

Cotangent, *s.* تمام مماس tàmāmi-mùmāsss.

Cotemporary, *s* and *a.* معاصر mù''āssir.

Cottage, *s.* كوى اوى kyùy-èvi.

Cotton, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk), پنبه pènbé.

Couch, *s.* مندر mìndɛr; قناپه kànapé; دوشك dùshèk, يتاق yàtak.

Cough, *s.* اوكسرك *ùksuruk*; —, *v.n.* اوكسرمك *ùksurmek*.

Council, *s.* مجلس mèjliss.

Councillor, *s.* اعضای مجلسدن اولان à''zāy*i*-mèjlissd*a*n-òlan; مستشار mùsstéshār.

Counsel, *s.* نصيحت nàssīhàt, اوكوت *ùghut*; —, *v.a.* عقل اوكرتمك ''àkl-*ù*gh*r*ètmek, نصيحت ا nàssīhàt-et.

Count, *s.* رتبهٔ ثالثهٔ بكی rùtbé'i-sālissé-bè*gh*i; —, *v.a.* صايمق sāym*a*k; —, *v.n.* صايلمق sày*ï*lm*a*k.

Countenance, *s.* يوز yùz, چهرهٔ chèhré, منظر mànzar, سيما sīmā.

Counter, *s.* پول pùl; (of a shop) پيشتاخته pèshtàkht*a*; (who counts) صايیجی sày*ï*j*i*; (opposite) قارشی kàrsh*i*. [بولمق chàré-bùlm*a*k.

Counteract, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, چاره

Counterbalance, *v.a.* قارشيلق او kàrsh*ï*lïk-òl.

Counterfeit, *a.* قالپ kàlp, ساخته sākhté; —, *s.* تقليد tàklīd; —, *v.a.* تقليد ا tàklīd-et.

Counterfeiter, *s.* قالپزن kàlp*a*zàn, ساختهٔ كار sākhtékyār.

Countermand, *v.a.* امرينی كيرو المق èmrini-ghèri-àlm*a*k, ياپلمسون ديو تنبيهٔ ا y*à*pïlm*a*ss*ï*n-dèyu-tènbīh-et.

Countermarch, *s.* كيرو دونش ghèri-dùnush.

Counterpane, *s.* يورغان yùrghan.

Counterpart, *s.* عين ''àyn.

Counterpoise, *s.* قارشيلق kàrsh*ï*lïk.

Countersign, *v.a.* شهادت ايچون امضا shàdādet-ìchun-ìmzā-kòm*a*k; —, *s.* پاروله pārol*a*. [*gh*aza.

Counting-house, *s.* اوطه òd*a*, مغازه mà-

Country, *s.* (native) وطن wàtan, ولايت wìlāyèt (wìlā'at); (territory) مملكت mèmlékèt, الكا ùlkyā (ùlké); (out of town) كوی ky*ù*y; چفتلك chìftlik; (open —) صحرا sàhrā, قير kìr.

Countryman, *s.* كويلو ky*ù*ylu; (fellow —) همشهری hèmshèhri.

County, *s.* سنجاق sànj*a*k, لوا lìwā.

Couple, *s.* چفت chìft.

Couplet, *s.* بيت bèyt. [y*ì*gh*ï*tlik.

Courage, *s.* جسارت jèssārèt, يكيتلك

Courageous, *a.* يكيت y*ì*gh*ï*t, جسور jèssūr. [kùriyèl.

Courier, *s.* تتار tàtār, منزل mènzil, قوريل

Course, *s.* (whole time) مدت mùddèt; (of studies) صره درسلر sìr*a*-dèrsslɛr; of —, البته èlbètté.

Court, *s.* (royal) سراى sàray, مابين mābèyn; ديوان dīwān, ركاب rìkyāb, بينش bīnish; (of justice) محكمه mèhkémé; (martial) ديوان حرب dīwān-i-hàrb; — plaster, جانفس يا قيسی jàmfèss-y*à*k*ï*ss*i*; — yard, حولی hàvl*i*; to pay —, *v.n.* عرض ال ''àrz*i*-''ùbūdiyyèt-et, عبوديت ا èl-*à*pmek, اياق اوپمك à*y*ak-*à*pmek, اتك اوپمك ètek-*à*pmek.

Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli, خاطر نواز khāt*ï*r-nùwāz.

Courtesy, *s.* خاطر نوازلق khāt*ï*r-nùwāzl*ï*k.

Cousin, *s.* عموجه اوغلی ''àmuj*a*-òghlu, دای اوغلی day-òghlu, &c.

Cove, *s.* كورفز kyùrfez, قوى kòy.

Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl, مقاوله mùkāvélé.

Cover, *s.* اورتى ùrtu; (case) قاپ kàp; (lid) قپاق kàpak; (shelter) بارينه‌جق‌ير bàrinajak-yèr; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek; قاپلامق kàplamak; قپامق kàpamak.

Covering, *s.* اورتى àrtu.

Coverlet, *s.* يورغان yùrghan.

Covert, *a.* ال التنده èl-àltinda, كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī.

Covet, *v.a.* كوز ديكمك ghyùz-dìkmek, طمع ا tàmà"-et.

Covetous, *a.* طمعكار tàmà"kyār, حريص hàrīss, اج كوزلو àj-ghyùzlu.

Covetousness, *s.* طمعكارلك tàma"kyārlik.

Cow, *s.* اينك īnek; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Coward, *s.* قورقاق kòrkàk.

Cowkeeper, *s.* صوتجى sūtji.

Cowl, *s.* قپوط باشلغى kàput-bàshlighi, باشلق bàshlik.

Crab, *s.* ينكج yènghèch, چغانوس chàghanòss; يبانى الما yàbānī-èlma.

Crack, *s.* چاتلاق chàtlàk, يارق yàrik; پاتلايش pàtlayish; اورش wùrush; —, *v.n.* چاتلامق chàtlamak, ياريلمق yàrilmak, پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* چاتلاتمق chàtlatmak, يارمق yàrmak, پاتلاتمق pàtlatmak.

Cracked, *a.* چاتلاق chàtlàk, يارق yàrik; (mad) چالق chàlik, قاچق kàchik.

Cracker, *s.* پاتلانغيج pàtlanghìch.

Cradle, *s.* بشك bèshik.

Craft, *s.* (trade) صنعت sàn"àt; (cunning) حيله hīlé; (shipping) تكنه tèkné, قايق kàyik.

Crafty, *a.* حيله‌كار hīlékyār, شيطان shèytàn, دوباره‌جى dūbāraji.

Cram, *v.a.* صيقى طولدرمق sìki-dòldurmak.

Cramp, *s.* سكيرلرطوتلمسى sìngirler-tùtulmassi; —, *v.a.* صيقمق sìkmak.

Cramp-iron, *s.* كينت kìnèt.

Crane, *s.* (bird) طورنه tùrna; (machine) ماچونه màchūna.

Crank, *s.* ال èl, قول kòl, ديرسك dìrsèk; —, *a.* قولاى دوريلور kòlay-dèvrilir.

Crape, *s.* بورنجك bùrunjuk.

Cravat, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Crawfish, Crayfish, *s.* بوجك bùjek.

Crawl, *v.n.* يره سورينه‌رك يوريمك yèra-sùrunérek - yùrumek; اغر يوريمك àghir-yùrumek.

Crazy, *a.* (mad) قاچق kàchik; (tumble-down) يقله‌جق yìkilajak, (ship) باته‌جق bàtajak.

Creak, *v.n.* چاتردامق chàtirdamak, غجردامق ghìjirdamak.

Cream, *s.* سود يوزى sùd-yùzu; (clotted —) قايمق kàymak.

Crease, *v.a.* قيرمق kìrmak; —, *s.* قيرم kìrim, قيرمه kìrma.

Create, *v.a.* يراتمق yàràtmak, وارا vàr-et, خلق ا khàlk-et; (appoint to a rank or office) ايتمك ètmek, نصب ا nàssb-et.

Creation, *s.* (act of) يرادش yàràdish, خلق khàlk; (being created) يراديلش yàràdilish, خلقت khìlkàt,

آفرینش āférīnish ; (thing created) مخلوق màkhlūk ; (all creation) عالم "ālem ; (of officers) نصب nàssb.

Creator, *s.* یرادیجی yàràdïji, خالق khālik, باری bārī, آفریننده àférīnendé, آفرین āférīn.

Creature, *s.* مخلوق màkhlūk. [ì"tibār.

Credence, *s.* اعتماد ì"timād, اعتبار

Credentials, *s. pl.* اعتمادنامه ì"timād--nāmé. [ویرەسیه vèréssiyé.

Credit, *s.* اعتبار ì"tibār ; on —,

Creditable, *a.* Creditably, *ad.* ایو īyi, کوزل ghyùzel, اعلا à"là.

Creditor, *s.* الهجقلو àlajaklï.

Creed, *s.* ایمن īmān ; آمنت āmèntù.

Creek, *s.* بوغاز bòghàz, اغز àghz ; چای chày, دره dèré. [rek-yùrumek.

Creep, *v.n.* سورینەرك یوریمك sùrunéCremation, *s.* احراق ìhrāk.

Creole, *s.* ملز mèlez.

Crescent, *s.* (new moon) هلال hìlāl ; (decoration) ای ày ; (placed on spires, &c.) علم "àlem. [صو تره‌سی sù-tèréssi.

Cress, *s.* تره اوتی tèré-òtu ; water —,

Crest, *s.* (ridge) صرت sìrt.

Cretan, *s.* and *a.* کریدلو Ghìrìdli.

Crete, *s.* کرید Ghìrìd.

Crevice, *s.* ارالق àralïk, چاتلاق chàt-

Crew, *s.* طائفه tā'ifé. [làk, یارق yàrïk.

Cricket, *s.* (insect) چکرکه chèkirghé.

Crier, *s.* دلال dèllāl, منادی mùnādi.

Crime, *s.* قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch.

Criminal, *s.* قباحتلو kàbāhatlï, قباحت صاحبی kàbāhat-sāhibi, مجرم mùjrim ; —, *a.* (wrong) قبیح kàbīh, خبیث khàbīss. [قرمزی kìrmizi.

Crimson, *a.* آل àl, کوس ghùwèss,

Cripple, *s.* سقط sàkat ; —, *v.a.* قولنی قنادینی قیرمق kòlunu-kànadïni-kìrmak.

Crisis, *s.* (of disease) بحران bùhrān ; (of events) نازك‌وقت nāzik-wàkit.

Crisp, *a.* کورك ghèvrèk.

Criterion, *s.* معیار mì"yār, محك mà-

Criticise, *v.a.* جرحا jèrh-et. [hèkk.

Criticism, *s.* جرح jèrh. [-mèmlékèti.

Croatia, *s.* خروات مملکتی Khìrvāt-

Croatian, *s.* and *a.* خروات Khìrvāt.

Crockery, *s.* چناق‌چوملك chànak-

Crocodile, *s.* تمساح tìmsāh. [chàmlek.

Crocus, *s.* (flower) چیك‌دم chìgh-dèm.

Crooked, *a.* اکری èghri, چارپق chàrpïk.

Crop, *s.* (produce) محصول màhsūl, حاصلات hāssïlāt ; (bird's) قورصاق kùrsàk ; —, *v.a.* کسمك kèssmek, بچمك bìchmek, قرقمق kìrkmak ; (trees) بودامق bùdamak.

Cross, *s.* حاچ hàch, چارمیخ chàrmïkh ; —, *a.* تتیز tìtiz, ترس tèrss, ارغین dàrghïn ; —, *v.a.* کچمك ghèchmek.

Crossbow, *s.* تاتار اوقی tàtar-òku.

Crosslegged, *ad.* to sit —, باغداش bàghdash-kùrmak.

Crosspatch, *s.* ترس و خویسز دارغین کمسه tèrss-vé-khūysiz-dàrghïn-kìmsé.

Crosstree, *s.* قورچته kùrchèta.

Crossway, *s.* صاپه یول sàpa-yòl.

Crotchet, *s.* (fancy) مراق mèrāk.

Crow, *s.* قارغه kàrgha ; cock's —,

خروس اوتمسی khòross-ùtméssi ; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Crowbar, *s.* تیمور قول (dèmir)-kòl.

Crowd, *s.* قلبالق *or* غلبه‌لق (kàlabàlı̀k), ازدحام ìzdihām ; —, *v.a.* صیق‌قومق sı̀k-kòmak ; —, *v.n.* صیقشمق sı̀-kı̀shmak.

Crown, *s.* (regal) تاج tàj ; (of head) دپه (tèpé) ; —, *v.a.* (king) تتویج‌ا tètvı̄j-et, تاج کیدرمك tàj-ghìdirmek ; (heights) دپه‌یه عسکر چیقمق (tèpéyé)-ʻʻàssker-chı̀kmak.

Crucible, *s.* پوته pùtā.

Crucifix, *s.* حاچ hàch.

Crucifixion, *s.* حاچه کرلمسی hàché-ghèrlmessi.

Crucify, *v.a.* حاچه‌کرمك hàcha-ghèrmek, چارمیخه‌کرمك chàrmı̄kha-ghèrmek.

Crude, *a.* خام khàm.

Cruel, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, جفاکار jèfākyār.

Cruise, *s.* (at sea) سفر sèfer, وولته vòlta ; —, *v.n.* وولته‌اورمق vòlta-wùrmak.

Cruiser, *s.* کمی ghèmi.

Crumb, *s.* (not crust) اتمك ایچی (èkmek)-ìchi ; —, (fragment) اتمك اوفاغی èkmek-ùfàghi.

Crumple, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak, ازمك èzmek.

Crupper, *s.* صغری sàghrı̄.

Crush, *v.a.* ازمك èzmek.

Crust, *s.* قابوق kàbuk.

Crutch, *s.* قولتق دینکی kòltuk-dèynéghi.

Cry, *s.* سس sèss, صدا sàdā ; ندا nìdā, باغرمه bàghı̄rma ; —, *v.n.* ندا ا nìdā-et, حیقرمق hàykı̄rmak, باغرمق bàghı̄rmak, چاغرمق chàghı̄rmak, اغلامق àghlamak ; — out, حیقرمق hàykı̄rmak, باغرمق bàghı̄rmak ; — aloud, ندا ا nìdā-et, باغرمق bàghı̄rmak, چاغرمق chàghı̄rmak ; — up, مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et.

Crypt, *s.* بدروم bòdurum, یرالتی کمرلر yèr-àltı̄-kèmerler.

Crystal, *s.* بللور bı̄llūr ; (of salts) ایکنه

Cube, *s.* مکعب mùkyàʻʻʻʻàb. [ìghné.

Cuckold, *s.* پزونك pèzéwènk, کراته kèrātà.

Cuckoo, *s.* قوغوق قوشی kùghuk-kùshu.

Cucumber, *s.* خیار khèyār.

Cud, *s.* کو ghèv ; to chew the —, *v.n.* کو کتورمك ghèv-ghètirmek.

Cuddle, *v.a.* صارلمق sàrı̄lmak.

Cudgel, *s.* صوپه sòpa.

Cue, *s.* ایپ‌اوجی ìp-ùju.

Culpable, *a.* (person) صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatlı̄ ; (act) فنا fèna, کریه kèrīh.

Culprit, *s.* صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatlı̄, مجرم mùjrim.

Cultivate, *v.a.* (sow) اکمك èkmek ; (plant) دکمك dìkmek ; (the ground) حراست‌ا hìrāssèt-et, زراعت‌ا zìrāʻʻàt-et ; (science, &c.) اشتغال‌ا ìshtighāl-et, مشغول‌او mèshghūl-ol, چالشمق chàlı̄shmak.

Cultivation, *s.* زراعت zìrāʻʻàt ; اشتغال ìshtigāl.

Cumbersome, Cumbrous, *a.* حنطال hàntàl.

Cummin, *s.* کمون kèmmūn (kìmiyòn).

Cunning, *a.* شیطان shèytān, اورستپوللو òrosstopòllu ; —, *s.* شیطانلق shèytānlik.

Cunt, *s.* ام àm, فرج fèrj, کس kyùss.

Cup, *s.* فنجان finjān (filjān) ; —, *v.a.* حجامت ا hàjāmèt-et (hàjāmàt).

Cupbearer, *s.* ساقی sākī.

Cupboard, *s.* طولاب dòlab.

Cupid, *s.* عشق "àshk.

Cupidity, *s.* طمع tàmà", حرص hìrss.

Cupola, *s.* قبه kùbbé.

Cupper, *s.* حجامتجی (hàjāmàtji).

Cupping-glass, *s.* حجامت جامی (hàjamàt)-jàmi ; — horn, بوینوز bòynuz.

Curaçoa, *s.* کراسوا kèrasòa.

Curb, *v.a.* ضبط ا zàbt-et, اغزینه کم اورمق àghzina-ghèm-wùrmak.

Curdle, *v.n.* کسلمك kèssilmek.

Cure, *v.a.* ایوا īyi-et ; اصلاح ا àsslāh-et.

Curiosity, *s.* (rare thing) تحاف شی tùhāf-shèy ; عنتیقه "àntīka ; (inquisitiveness) مراق mèrāk.

Curious, *a.* (surprising) عجیب "àjīb ("àjā'ib), غریب ghàrīb ; (rare) تحاف tùhāf ; (inquisitive) مراقلو mèrāklı, هرشی صورار hèr-shèy-sòrar.

Curl, *s.* (of hair) زلف zùlf ; (general) قیوریم kìvrim, بوکلم bùklum ; —, *v.a.* قیویرمق kìvirmak, بوکمك bukmek ; —, *v.n.* قیوریلمق kìvrilmak, بوکلمك bùkulmek.

Currant, *s.* (fresh) فرنك اوزومی firènk-ùzumu ; (dried) قوش اوزومی kùsh-ùzumu.

Current, *s.* اقندی àkindi ; —, *a.* رائج [rā'ij, متداول mùtédāvèl.

Curry, *v.a.* (comb) تیمار ا tīmār-et ; — favour, *v.n.* یلتاقلنمق yàltàklanmak.

Currycomb, *s.* طراق tàrak, ات طراغی àt-tàràghi.

Curse, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd-dù"ā ; —, *v.a.* لعنت ا لعنت اوقومق là"nèt-et, là"nèt-òkumàk.

Cursed, *a.* ملعون mèl"ūn.

Cursory, *a.* مختصر mùkhtàssàr.

Curtail, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak.

Curtain, *s.* پرده pèrdé.

Curve, *a.* منحنی mùnhànī ; curve-line, خط منحنی khàtti-mùnhànī.

Cushion, *s.* یاصدق yàssdàk, (cylindrical) بالین bàlin ; (seat) مندر mìndɛr.

Custom, *s.* عادت "ādèt.

Customer, *s.* مشتری mùshtèri.

Custom-house, *s.* کمرك ghyùmruk ; — duty, کمرك ghyùmruk, کمرك رسم rèss-mi-ghyùmruk ; — officer, کمرکجی ghyùmrukju, دیده بان dīdébān.

Cut, *v.a.* کسمك kèssmek, قطع ا kàt"-et ; —, *s.* (wound) یاره yàra ; (shape) [بچم bìchim.

Cutlass, *s.* قلیج kìlìj.

Cutler, *s.* (knife) بچاقجی bìchàkji ; (penknife) قلمتراشجی kàlɛmtràshji ; (sword) قلیججی kìlìjji.

Cutter, *s.* (who cuts) دوغرایجی dògh-rayìji ; (knife) بچاق bìchàk ; (ship) قوتره kòtra.

Cut-throat, *s.* قاتل kātil ; قانلو قاتل [kànli-kātil.

Cycle, *s.* دائره dā'irɛ́.

Cylinder, *s.* اسطوانه ùsstuwānɛ́.

Cypress, *s.* سلوی sèlvi, سرو sɛ̀rv.

Cyprus, *s.* قبرس Kìbrìs.

D.

Dab down, *v.a.* اتمق àtmak, اتيويرمك àtivermek, براقيويرمك bràkivermek.

Dabble, *v.n.* اوينامق òynamak; قارشمق kàrishmak.

Dad, Daddy, *s.* باباجق bàbajik.

Daffodil, *s.* التون طوب àltin-tòp.

Dagger, *s.* خنجر khànjèr (khànchàr).

Daily, *a.* هر كونكى hèr-ghùnki, يومى yùvmī; —, *ad.* كوندەبر ghyùndé-bìr; هركون hèr-ghyùn.

Dalmatia, *s.* دالمچيا Dàlmàchia.

Dam, *s.* (mother) انا àna; (of earth) سد sèdd; —, *v.a.* سد ايله ضبط ا sèdd-ilazàbt-et.

Damage, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān, [خسارت khàssārèt.

Damages, *s. pl.* تضمينات tàzmīnāt.

Damascus, *s.* دمشق Damashk.

Damask, *s.* داماسقو dàmàssko; — rose, مورگل mòr-ghyùl.

Damn, *v.a.* جهنمەكوندرمك jìhènnéma-ghyùndermek; damn you, جهنم اول jìhènnem-òl.

Damned, *a.* جهنملك jìhènnemlik.

Damp, *a.* and *s.* نم nèm; *a.* نمناك nèmnāk (nèmlàk), رطوبتلو rùtūbètli; —, *s.* رطوبت rùtūbèt; —, *v.a.* نملتمك nèmletmek, اصلاتمق ìsslàtmak;

Damsel, *s.* قيز kìz. [صوغوتمق sòghutmak.

Damson, *s.* موردم اريكى màrdum-èrighi.

Dance, *s.* حورە hòra; —, *v.n.* حورە تپمك hòra-tèpmek, رقص ا ràkss-et.

Dandelion, *s.* هندبا hindibā.

Dane, *s.* دانيمارقەلو Danimarkali.

Danger, *s.* تهلكه tèhlikė, قورقو kòrku, مخاطره mùkhātara.

Dangerous, *a.* قورقولو kòrkulu, تهلكەلو tèhlikėli, مخاطرەلو mùkhātarali.

Dangle, *v.n.* صارقمق sàrkmak.

Danube, *s.* طونا Tūna.

Dapple-grey, *a.* بقلەقيرى bàkla-kìri.

Dardanelles, *s.* چناق قلعەسى Chànak-kàlėssi.

Dare, *v.n.* جسارت ا jèssārèt-et, جرئت ا jùr'èt-et; —, *v.a.* ياپەمزسين ديو yàpamàzsin-dèyu-kìzdirmak.

Daring, *a.* جسور jèssūr, يكيت yìghit; —, *s.* جسارت jèssārèt, يكيتلك yìghitlik.

Dark, *a.* قرانلق kàranlik; — lantern, خرسز فنارى khìrsiz-fènéri. [zùlmèt.

Darkness, *s.* قرانلق kàranlik, ظلمت

Darling, *s.* ايكى كوز ìki-ghyùz, نورعين nūri-''āyn, جكركوشه jìgher-kyùshé.

Darn, *v.a.* اورمك ùrmek.

Dart, *s.* جريد jìrīd; —, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.* اتلمق àtilmak.

Dash, *v.a.* پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et; چالمق chàlmak, چارپمق chàrpmak, اورمق wùrmak.

Dastard, *s.* قورقاق kòrkàk.

Date, *s.* (fruit) خرما khùrma; (epoch) تاريخ tārīkh; —, *v.a.* تاريخ قومق tārīkh-kòmak.

Daub, *v.a.* بولاشدرمق bùlàshdirmak.

Daughter, *s.* قيز kìz, كريمه kèrīmé; — in-law, كلين ghèlin.

Daunt, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Dawn, *s.* شفق shàfak, اورطەلق اغرمسى

òrtalik-ȧgharmassi, فجر fèjir ; —, *v.n.* اغرمغه باشلامق ȧgharmagha-bȧshlamak ; سچلمكه باشلامق sèchil-meghé-bȧshlamak.

Day, *s.* كون ghyùn, يوم yùvm, روز rūz ; — before yesterday, اولسى كون èvvèlsi-ghyùn ; — after to-morrow, اوبركون ò-bìr-ghyùn.

Daybreak, *s.* v. Dawn. [délikji.

Day-labourer, *s.* كونده لكجى ghyùn-

Daylight, *s.* ايدينلق àydinlik, كوندوزايدينلغى ghyùnduz-àydinlighi.

Daytime, *s.* كوندوز ghyùnduz.

Dazzle, *v.a.* كوز قماشدرمق ghyùz-kà-mȧshdirmak, كوز المق ghyùz-ȧlmak.

Dead, *a.* اولو ùlu, اولمش ùlmush, مرد mùrd, مرده mùrdé, متوفا mùtéwèffà.

Deadly, *a.* مهلك mùhlik, اولدرمه درجه سنده مضر ùldurma-dèréjéssinda-mùzirr.

Deaf, *a.* صاغر sàghir, ايشتمز ìshitmàz.

Deafness, *s.* صاغرلق sàghirlik.

Deal, *s.* چوق chòk ; (wood) چام chàm ; —, *v.a.* طاغتمق dȧghitmak ; — in, *v.n.* صاتمق sȧtmak, تجارتنى ا tìjā-rètini-et. [ghyàn.

Dealer, *s.* صاتيجى sȧtiji, بازركان bȧzir-

Dear, *a.* (in price) بهالو (pȧhali) ; (in affection) عزيز ''ȧzīz.

Dear me ! *int.* عجائب ''ȧjāib.

Dearth, *s.* بهالولق pȧhalilik, قيتلق kìtlik, قحط kàht, غلا ghìlā.

Death, *s.* اولم ùlum, موت mèvt, وفات wèfāt, مرك mèrgh, هلاك hèlāk.

Debark, *v.n.* كميدن چيقمق ghèmidan-chìkmak ; —, *v.a.* كميدن چيقارمق ghèmidan - chìkarmak, قره يه دوكمك kȧraya-dùkmek.

Debate, *s.* مشورت mèshvérèt ; —, *v.a.* مشاوره ا mùshāvéré-et, لقرديسنى ا làkirdissini-et, صباحثه ا mùbāhéssé-et.

Debauch, *s.* عياشلق ''àyyāshlik ; —, *v.a.* ايارتمق àyartmak, افسادا ìfsād-et.

Debauchery, *s.* عياشلق ''àyyāshlik, چاپقينلق chȧpkinlik.

Debilitate, *v.a.* ضعيف ا zà''īf-et, ضعيفلتمق zà''īflatmak. [zà''īflik.

Debility, *s.* ضعف zà''f, ضعيفلق

Debt, *s.* بورج bòrj, دين dèyn.

Debtor, *s.* بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn.

Decadence, *s.* زوال zèwāl.

Decamp, *v.n.* صاوشمق sàwushmak, قاچمق kȧchmak, فرار ا fìrār-et.

Decanter, *s.* صراحى sùrāhī.

Decapitate, *v.a.* بويوننى اورمق bòyunu-nu-wùrmak, باشنى كسمك bȧshini-kèssmek.

Decay, *s.* زوال zèwāl ; فساد fèssād ; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak, چورومك chùrumek, زوال بولمق zèwāl-bùlmak.

Decease, *s.* وفات wèfāt ; —, *v.n.* اولمك ùlmek, وفات ا wèfāt-et.

Deceased, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm. [kìzb.

Deceit, *s.* يلانجيلق yàlȧnjilik, كذب

Deceitful, *a.* يلانجى yàlȧnji, كاذب kyāzib ; ايكى يوزلو ìki-yùzlu.

Deceive, *v.a.* الداتمق ȧldatmak, اويون ا òyun-et, حيله ا hīlé-et.

December, *s.* كانون اول kyānūni-èvvel.

Decency, *s.* ادب èdeb, حيا hàyā.

Decent, *a.* يميز tèmiz ; ادبلو èdebli.

Deception, *s.* حيله hīlé, اويون òyun ; الدادش àldàdish ; الدانش àldànish.

Deceptive, *a.* ادمى الدادر àdami-àldàdir.

Decide, *v.a.* فصل ا fàssl-et, قرارلشدرمق kàrarlashdirmak ; —, *v.n.* قرار ويرمك kàrar-vèrmek.

Decimal, *a.* اعشارى à''shārī.

Decipher, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak, سوكمك sùkmek.

Decision, *s.* قرار kàrar ; متانت mètānèt.

Decisive, *a.* قطعى kàt''ī, بترر bìtirir.

Deck, *s.* كوكرته ghyùghèrté ; —, *v.a.* دوناتمق dònatmak, تزيين ا tèzyīn-et, بزه‌مك bèzémek.

Decker, two-decker, *s.* قپاق kàpak ; three-decker, *s.* اوچ انبارلى ùch-ànbàrli.

Declaration, *s.* تقرير tàkrīr ; بيان bèyān, افاده ifādé.

Declare, *v.a.* بيان ا bèyān-et, افاده ا ifādé-et ; تقريرا tàkrīr-et, سويلمك sùwèylémek.

Declination, *s.* (astr.) ميل mèyl ; (of the needle) انحطاط ìnhìtāt.

Decline, *s.* زوال zèwāl ; انحراف ìnhìrāf ; *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et ; كيرشمامك ghìrishmamek ; —, *v.n.* زوال بولمق zèwāl-bùlmak ; منحرف او mùnhàrif-ol, بوزلمق bòzulmak, مختل او mùkhtèll-òl.

Declivity, *s.* انش ènish, يوقش yòkush, باير bàyir.

Decoction, *s.* شربت shèrbèt, صو sù.

Decompose, *v.a.* حل ا hàll-et ; چورو تمك chùrutmek ; *v.n.* چورومك chùrumek.

Decorate, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, بزه‌مك bèzémek.

Decoration, *s.* تزيين tèzyīn ; نشان nìshān.

Decoy, *s.* طوزاق tùzàk ; —, *v.a.* طوزاغه دوشرمك tùzàgha-dùshurmek.

Decrease, *s.* اكسلش èksilish ; —, *v.n.* اكسلمك èksilmek, ازالمق àzalmak ; —, *v.a.* اكسلتمك èksiltmek, ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek.

Decree, *s.* اراده ìrādé ; —, *v.n.* & *a.* اراده ا ìrādé-et, فرمان ا fèrmān-et, بيورمق bùyurmak, امرا èmr-et, حكم ا hùkm-et.

Decrepit, *a.* بونامش bùnamish ; عتوه ''ùtūh-ghètirmish كتورمش.

Decrepitude, *s.* عتوه ''àtūh.

Dedicate, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et ; برينك نامنه يازمق bìrining-nāmina-yàzmak ; — one's self, عمرينى صرف ا ''ùmrunu-sàrf-et.

Deduce, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànnamak), استنتاج ا ìsstintāj-et.

Deduct, *v.a.* تنزيل ا tènzīl-et, اشاغى وارمق àshàghi-vàrmak, قيرمق kìrmak.

Deduction, *s.* استنتاج ìsstintāj ; نتيجه nètījé ; تنزيل tènzīl.

Deed, *s.* ايش ìsh, فعل fi''l, عمل ''àmel, كار kyār ; سند sèned, حجت hùjjèt.

Deem, *v.a.* صايمق sàymak, صانمق sànmak, عدا ''àdd-et, ظن ا zànn-et.

Deep, *a.* درين dèrin, عميق ''àmīk ; (crafty) شيطان shèytān ; —, *s.* دكز dèngiz.

Deer, *s.* كيك ghèyik ; قراجه kàraja.

Deface, *v.a.* بوزمق bòzmak.

Defamation, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān.

Defame, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Defaulter, *s.* بورجنی ویرمیان bòrjunu-vèrméyen ; خدمتدن قاچان khìdmetdan-kàchan (hìz).

Defeat, *s.* بوزغون bòzghun, بوزغونلق bòzghunluk ; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, مغلوب ا màghlūb-et.

Defect, *s.* عیب "àyb, قصور kùssūr, خلل khàlel, اکسك èksik, نقصان nòksān, سقطلق sàkatlik.

Defective, *a.* سقط sàkat ; اکسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān.

Defence, *s.* محافظه mùhāfaza, صیانت sìyānèt, وقایه vìkāyé ; جواب jèwàb.

Defend, *v.a.* قوریمق kòrumak, محافظه ا mùhāfaza-et, صیانت ا sìyānèt-et, وقایه ا vìkāyé-et ; تصحب ا tàssàhhub-et, صاحب چیقمق sāhib-chìkmak, حمایه ا hìmāyé-et.

Defendant, *s.* مدعی علیه mùdda"à-

Defender, *s.* حامی hāmī. ["àlèyh.

Defensive, *a.* تدافعی tèdāfu"ī ; offensive and defensive, تجاوزی وتدافعی tèjāvuzī-vé-tèdāfu"ī ; — armour, زره zìrh.

Defer, *v.a.* تأخیرا tà'khīr-et ; —, *v.n.* بویون اکمك bòyun-èghmek.

Deficiency, *s.* Deficient, *a.* اکسك èksik, نقصان nòksān.

Defile, *s.* بوغاز bòghàz, کچید ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènt) ; —, *v.a.* صیچمق sìchmak, مردارا mùrdār-et (mùndàr), تنجیس ا tènjīss-et.

Define, *v.n.* تحدیدا tàhdīd-et ; (explain) تعریف ا tà"rīf-et.

Definite, *a.* محدود māhdūd ; (fixed) معین mù"àyyèn, معلوم mà"lum, بللو bèlli.

Definition, *s.* حد hàdd ; تعریف tà"rīf.

Definitive, *a.* اصل àssl, قطعی kàt"ī.

Deform, *v.a.* بوزمق bòzmak, چرکین ا chìrkin-et.

Deformed, *a.* اعضاسی اندامندن خارج اولان à"zāssi-èndàmindan-khārij-òlan ; قانبور kànbur, باجقسز bàjaksiz, جوجه jùjé, اغساق àghsàk.

Deformity, *s.* چرکینلك chìrkinlik.

Defraud, *v.a.* طولاندرمق dòlàndirmak.

Defray, *v.a.* ویرمك vèrmek, کورمك ghyùrmek, اودمك ùdémek.

Defunct, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm.

Defy, *v.a.* میدان اوقومق mèydān-òkumak ; قارشی قومق kàrshi-kòmak.

Degenerate, *a.* بوزق bòzuk, بوزلمش bòzulmush ; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak.

Degradation, *s.* تنزیل رتبه tènzīl-i-rùtbé ; رذالت rèzālèt.

Degrade, *v.a.* رذیل ا rèzīl-et ; عیب او "àyb-òl ; رتبه سنی المق rùtbéssini-àlmak.

Degree, *s.* درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé.

Deign, *v.n.* لطف ا lùtf-et, کرم ا kèrem-et, عنایت ا "ināyèt-et, تنزل ا tènèzzul-et. [mà"būd.

Deity, *s.* آله ilāh, الله àllāh, معبود

Deject, *v.a.* محزون ا màhzūn-et.

Dejection, *s.* دوشنمه dùshunma, تکسر tèkèssur, غم ghàm, کدر kèder.

Delay, *s.* تاخير tà'khīr, تأخر tè'èkhkhur; دورمه dùrma, قالمه kàlma, بكلمه bèklémé; مهلت mùhlèt, وقت wàkit; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, بكلمك bèklémek; تأخرا tè'èkhkhur-et, كچ قالمق ghèch-kàlmak, كيرو قالمق ghèri-kàlmak; —, *v.a.* تأخيرا tà''khīr-et; اليقومق àlikòmak.

Delegate, *s.* وكيل vèkīl; مأمور mè'-mūr; مبعوث mèb''ūss; —, *v.a.* وكيلا vèkīl-et; حوالهٔ hàwālé-et; مأمورا mè'mūr-et.

Deleterious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzìrr.

Deliberate, *a.* قصدى kàssdī, عمدى ''àmdī; —, *v.n.* دوشنمك dùshun-mek; مشاوره ا mùshāvéré-et.

Deliberation, *s.* تأنى tè'ènnī; مشاوره mùshāvéré.

Delicate, *a.* نازك nāzik.

Delicious, *a.* طاتلو tàtli, لذيذ lèzīz.

Delight, *s.* سونج sèvinj, ممنونيت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, مسرورا mèss-rūr-et; —, *v.n.* حظ ا hàzz-et, تلذذ ا tèlèzzuz-et; سونمك sèvinmek, ممنون اول mèmnūn-òl.

Delighted, *a.* محظوظ màhzūz.

Delightful, *a.* كوزل ghyùzèl, لطيف làtīf.

Delinquency, *s.* قباحت kàbāhat.

Delinquent, *s.* صوچلو sūchlu, قباحتلو kàbāhatli.

Delirious, *a.* چلغين chìlghin. [jùnūn.

Delirium, *s.* چلغينلق chìlghinlik, جنون

Deliver, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkhlīss-et, خلاصا khàlāss--et; تسليما tèsslīm-et, ويرمك vèrmek.

Deliverance, *s.* قورتارش kùrtàrish; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Delivery, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; تسليم tèsslīm.

Delude, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Deluge, *s.* طوفان tufān; (flood) سيل sèyl (sèl).

Delusion, *s.* مراق mèrāk, قورنتى kùruntu.

Demand, *s.* استدعا ìsstìd''ā; استدك ìsstèdik; دعوى dà''wà; —, *v.a.* صورمق sòrmak; استمك ìsstémek.

Demi, *a.* يارم yārim.

Democracy, *s.* جمهوريت jùmhūriyyèt.

Demolish, *v.a.* بوزمق bòzmak, يقمق yìkmak, هدما hèdm-et.

Demolishment, Demolition, *s.* هدم hèdm.

Demon, *s.* شيطان shèytàn, زبانى zàbānī.

Demonstrate, *v.a.* اثباتا ìssbāt-et.

Demur, *v.n.* ترددا tèrèddud-et, باقنمق bàkinmak.

Den, *s.* اين īn, مغاره màghara.

Denial, *s.* انكار ìnkyār; (refusal) عدم انجاز ''àdémi-ìnjāz.

Denmark, *s.* دانيمارقا Danimarka.

Denominate, *v.a.* تسميهٔا tèssmìyyé-et.

Denomination, *s.* اد àd, اسم ìssm, تسميه tèssmìyyé; (sect) ملت millèt, فرقه fìrka.

Denote, *v.a.* علامت او ''àlāmèt-ol, دلالتا dèlālèt-et.

Denounce, *v.a.* خبر ويرمك khàber-vèr-mek.

Dense, *a.* قوبى kòyu; صيق sìk, كثيف kèssīf, غليظ ghàlīz.

Dentifrice, *s.* ديش توزى dìsh-tòzu.

Dentist, *s.* ديشجى dìshji.

Dentistry, *s.* دیشجیلك dìshjilik.

Denude, *v.a.* صویمق sòymak.

Deny, *v.a.* انكار ا ìnkyār-et; (refuse) انجاز ایتمامك ìnjāz-ètmamek, رد ا rèdd-et.

Depart, *s.* چیقش chìkish; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, كتمك ghìtmek.

Department, *s.* (branch) قول kòl, فرع fèr"; (of state) نظارت nàzārèt; (business) وظیفه wàzīfé, عهده "ùhdé.

Departure, *s.* كیدش ghìdish, قیام kìyām, عزیمت "àzīmèt.

Depend, *v.n.* باقمق bàkmak; تابع او tābi"òl; مربوط او mèrbūt-òl, منوط او mènūt-òl; كوكنمك ghyùghenmek, اعتماد ا i"timād-et, ربط قلب ا ràbti--kàlb-et.

Deplorable, *a.* اجنه جق àjinajak, فنا fèna, پریشان pèrīshān.

Deplore, *v.a.* اغلامق àghlamak.

Depopulate, *v.a.* اهالیدن خالی قیلمق àhālīdan-khālī-kìlmak.

Deportment, *s.* اطوار àtwār, اوضاع èvzā".

Depose, *v.n.* تقریر ا tàkrīr-et; —, *v.a.* خلع khàl"-et, تختدن اندرمك tàkhtdan-èndirmek.

Deposit, *s.* امانت èmānèt; پی pèy; طورطی tòrtu; پوصه pòssa; —, *v.a.* امانت ویرمك èmānèt-vèrmek, تسلیم ا tèsslīm-et; قمق kòmak, وضع ا wàz"--et; براقمق bràkmak.

Depositary, *s.* امانتدار èmānètdār.

Depreciate, *v.a.* قیمتنی ازالتمق kīmètini--àzaltmak; قدرینی انكار ا kàdrini--ìnkyār-et.

Depredation, *s.* خسارت khàssārèt, زیانكارلق zìyānkyārlìk; خرسزلق khàrsizlìk.

Depress, *v.a.* فقیرا fàkīr-et; محتاج ا mùhtāj-et; مكدر ا mùkèddɛr-et; كساد ویرمك kèssād-vèrmek.

Depression (of spirits), *s.* كدورت kèdūrèt; (of market) كساد kèssād; (of ground) حقور chùkur.

Deprive, *v.a.* محروم ا màhrūm-et, خالی براقمق khālī-bràkmak.

Depth, *s.* درینلك dèrinlik, عمق "ùmk; — of winter, قره قیش kàra-kìsh, زمهریر zèmhérīr, اربعین èrba"īn.

Deputation, *s.* وكیللر vèkīllɛr, مبعوثلر mèb"ūsslɛr.

Depute, *v.a.* وكیل ا vèkīl-et.

Deputy, *s.* وكیل vèkīl; — judge, نائب nā'ib; — governor, قائممقام kà'im-makām.

Deride, *v.a.* استهزا ا ìsstìhzā-et.

Derision, *s.* استهزا ìsstìhzā.

Derivation, *s.* (source) اصل àssl; (of words) اشتقاق ìshtikāk.

Derive, *v.a.* بولمق bùlmak, استخراج ا ìsstikhrāj-et, استحصال ا ìsstìhsāl-et.

Derived, *a.* مشتق mùshtàkk.

Descend, *v.n.* انمك ènmek, نازل او nāzil-òl, ساقط او sākit-ol, هبوط ا hùbūt--et; اولادندن او èvlādindan-òl.

Descendant, *s.* اولادندن اولان èvlādindan--òlan; descendants, آل واحفاد āl-u--àhfād.

Descent, *s.* انش ènish, نزول nùzūl, سقوط sùkūt, هبوط hùbūt; (relationship) انتساب ìntissāb; (degree of

—) درجه dèréjé, بطن bàtn, قرن kàrn; (attack) هجوم kùjūm.

Describe, *v.a.* تعريفا tà"rīf-et; (a circle) رسما rèssm-et.

Description, *s.* تعريف tà"rīf; (sort) درلو dùrlu, صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv". [-gyùrmak.

Descry, *v.a.* اوزاقدن كورمك ùzākden-

Desert, *s.* چول chūl, باديه bādìyyé; —, *a.* خراب khàrāb, خالى khālī, اسسز ìsssiz; —, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرارا firār-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, متروك قومق mètrūk-kòmak, ترك ا tèrk-et; deserts, *s. pl.* استحقاق ìsstìhkāk.

Deserter, *s.* فرارى firārī, قاچقين kàchkin.

Desertion, *s.* فرار firār.

Deserve, *v.a.* مستحق او mùsstahàkk-òl.

Deserving, *a.* مستحق mùsstahàkk; سزا sèzā, شايسته shāyèssté, شايان shāyān.

Design, *s.* نيت nìyyèt, مرام mèrām, قصد kàssd, مقصد màksàd, مقصود màksūd, قوردق kùrduk; (drawing) رسم rèssim; —, *v.a.* نيتا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; قصد ا kàssd-et; (plan) ترتيبا tèrtīb-et; (draw) رسما rèssm-et.

Designate, *v.a.* تعيينا tā"yīn-et, اسمنى سويلمك ìssmini-sùwèylémek.

Designation, *s.* تسميه ايتمكلك tèss-mìyyé-ètmeklik.

Desirable, *a.* استنلور ìsstènilir, ارزو اولنور àrzu-òlunur, مرغوب mèrghūb.

Desire, *s.* استك ìsstèk, ارزو àrzu, رغبت ràghbet; (strong) حرص hìrss; (yearning) اشتياق ìshtiyāk; (concupiscence) شهوت shèhvèt; (thing desired) استدك ìsstèdik, مطلوب màtlub; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارزوا àrzu-et, ارامق àramak, املا èmel-et, طلبا tàleb-et; امرا èmr-et, تنبيها tènbīh-et.

Desirous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Desist, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Desk, *s.* چكمجه chèkméjé.

Desolate, *a.* (person) كمسهسز kìmséssiz; منكوب mènkyūb; خراب khàrāb; (place) ويران vīrān, خراب و يباب khàrāb-u-yèbāb, خالية خاوى khālìy-yétun-khāvī; —, *v.a.* خرابا khàrāb-et, ويرانا vīrān-et.

Desolation, *s.* خراب khàrāb, خرابيت khàrābìyyèt; (desolate place) خالية خاوى khālìyyétun-khāvī.

Despair, *s.* يأس yè'ss, اميدسزلك ùmīd-sizlik; —, *v.n.* مأيوس او mè'yūss-òl, قطع اميدا kàt"i-ùmīd-et.

Despatch, *s.* تحريرات tàhrīrāt, كاغد kyāghid. [mè'yūss.

Desperate, *a.* اميدسز ùmīdsiz, مأيوس

Despicable, *a.* (person) الچق àlchàk, رذيل rèzīl, ذليل zèlīl; — thing, رذالت rèzālèt.

Despise, *v.a.* صايمامق sàymamak; (a man) ادم يرينه قومامق àdam-yèrina-kòmamak.

Despite, *s.* in despite, عنادينه "ìnādina; in despite of, هيچ باقميهرق hìch-bàk-mayarak.

Despond, *v.n.* مأيوس او mè'yūss-òl, كنديني براقمق kèndini-bràkmak.

Despondency, *s.* يأس yè'ss.

Despondent, *a.* مایوس mè'yūss.

Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim; (absolute ruler) حاکم مطلق hākimi-mùtlàk.

Despotism, *s.* حکومت مطلقه hùkyūmèt-mùtlàka, ظلم zùlm.

Destine, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et; نامزد ا nāmzèd-et; مقدر ا mùkàddɛr-et.

Destiny, *s.* قدر kàdɛr, قسمت kìssmèt, طالع tāli", بخت bàkht.

Destitute, *a.* فقیر و بیکس fàkīr-u-bīkèss.

Destroy, *v.a.* یوق ا yòk-et, محو ا māhv-et, افنا ا ìfnā-et, وجودینی قالدرمق vùjūdini-kàldirmak; خراب ا khàrāb-et, پرشان ا pèrīshān-et; یقمق yìkmak, بوزمق bòzmak; اولدرمك àldurmek, جانینی المق jànini-àlmak, قهر ا kàhr-et.

Destruction, *s.* خراب khàrāb; تخریب tàkhrīb, خرابیت khàrābìyyèt; محو mahv, افنا ìfnā.

Destructive, *a.* باعث خراب bā"iss-i-khàrāb; مهلك mùhlik.

Detach, *v.a.* چوزمك ckùzmek; صالیویرمك sàlivèrmek; قوپارمق kòparmak; ایرمق àyrmak.

Detachment, *s.* طاقم tàkim, بلوك bàluk, الای àlay, فرقه fìrka.

Detail, *s.* تفصیل tàfsīl; in detail, تفصیلاً tàfsīlan; (one by one) بربر bìrɛr-bìrɛr; details, تفصیلات tàfsīlāt; —, *v.a.* تفصیل ا tàfsīl-et, تفصیلاً نقل ا tàfsīlan-nàkl-et.

Detain, *v.a.* الیقومق àlìkòmak.

Detect, *v.a.* طوتمق tùtmak; بولمق bùlmak.

Detective, *s.* کیزلو ضبطیه نفری ghìzli-zàbtìyyé-nèfèri.

Detention, *s.* توقیف tèvkīf; حبس [hàbss.

Deter, *v.a.* مانع اولمق māni-"òlmak.

Deteriorate, *v.n.* فنالشمك fènāleshmek; بوزمقلق bòzmaklik.

Determination, *s.* تصمیم tàssmīm, نیت nìyyèt; قرار kàrar; ثبات sèbāt; عناد "ìnād; میل mèyl.

Determine, *v.n.* قرار ویرمك kàrar-vèrmek; تصمیم ا tàssmīm-et, نیت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; —, *v.a.* تصمیمه سبب او tàssmīma-sèbeb-òl; میل ایتدرمك mèyl-ètdirmek.

Detest, *v.a.* منفور طوتمق mènfūr-tùtmak, هیچ سومامك hìch-sèvmamek.

Dethrone, *v.a.* خلع ا khàl"-et, تختدن اندرمك tàkhtdan-èndirmek.

Detonation, *s.* باروت سسی bārut-sèssi.

Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقنی انکار ا ìsstìhkākini-ìnkyār-et.

Detriment, *s.* ضرر zàrar.

Deuce, *s.* دو dù; شیطان shèytān; the deuce! *int.* الله سن àllāha-sèn; یوغندی yòghundu.

Devastation, *s.* خراب khàrāb.

Develop, *v.a.* متفرعاتنی میدانه چیقارمق mùtéfèrri"ātini-mèydana-chìkàrmak.

Device, *s.* حیله hīlé; صنعت sàn"àt; رسم rèssim, شکل shèkil.

Devil, *s.* شیطان shèytān, ابلیس ìblīss; (imp) زبانی zàbānī.

Devious, *a.* اکری بوکری èghri-bùghri, صاپق طولاشق sàpik-dòlàshik.

Devise, *v.a.* (bequeath) وصیت ا wàs-

sìyyèt-et; (invent) بولمق bùlmak, دوشنمك dùshunmek.

Devoid, *a.* خالی khālī.

Devolve, *v.n.* دوشمق dùshmek, اصابت ا ìssābet-et, انتقال ا ìntikāl-et.

Devote, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et, فدا ا fèdā-et.

Devotion, *s.* اختصاص ìkhtissāss; تخصیص tākhsīss; فداکارلق fèdākyār-lik; عبودیت "ùbūdìyyèt; دیانت dìyānèt; devotions, نماز nàmaz, عبادت "ìbādèt, دعا dù"ā.

Devour, *v.a.* یمك yèmek, بترمك bìtirmek, یوتمق yùtmak.

Devout, *a.* صوفی sòfu, دیندار dīndār, متقی mùttàki, اهل تقوا èhli-tàkwā.

Dew, *s.* چیك chīgh, شبنم shèbnèm.

Dexterity, *s.* ال چابکلکی èl-chàbiklighi; هنر hùner.

Dexterous, *a.* الی چابك éli-chàbik.

Diadem, *s.* تاج tàj.

Diagonal line, *s.* وتر vèter.

Diagram, *s.* شکل shèkil,

Dial, *s.* (sun) کونش ساعتی ghyùnesh-sā"ati; — plate, ساعت تخته‌سی sā"at-tàkhtassi. [zàbān.

Dialect, *s.* دل dil, لسان lìssān, زبان

Dialogue, *s.* ایکی کیشی بیننده اولان لقردی ìki-kìshi-bèyninda-òlan-làkirdi.

Diameter, *s.* قطر kùtr.

Diamond, *s.* الماس èlmass.

Diarrhœa, *s.* اسهال ìsshāl, قارن سورمسی kàrn-sùrméssi.

Diary, *s.* روزنامه rùznāmé (jùznāmé), مجمعه mèjma"à, ژورنال zhūrnāl.

Dice (pl. of die), *s.* طاوله زارلری tàwla-zàrlari.

Dictate, *v.a.* تقریر ایدوب یازدرمق tàkrīr-èdup-yàzdirmak; جبراً قبول ایتدرمك jèbran-kàbūl-ètdirmek; — *v.n.* آمر او āmir-ol, باشنه ضابط کسلمك bàshina-zābit-kèssilmek. [lùghāt-kìtābi.

Dictionary, *s.* لغات lùghāt, لغات کتابی

Die, *s.* طاوله زاری tàwla-zāri; (for stamping) قالب kàlip, (for coining) سکه sìkké; —, *v.n.* اولمك ùlmek, کوچمك ghyùchmek, وفات ا wèfāt-et; (a beast) کبرمك ghèbermek; (a plant) قورومق kùrumak.

Diet, *s.* پرهیز یمکی pèrhīz-yèmèghi; حمیه hìmyé, پرهیز pèrhīz.

Differ, *v.n.* درلو درلو او (tùrlu-tùrlu)-òl, مختلف او mùkhtèlif-òl; بری برینه اویمامق bìri-bìrina-ùymamak.

Difference, *s.* فرق fàrk; اختلاف ìkhtilāf, مغایرت mùghāyérèt; نزاع nìzā".

Different, *a.* بشقه bàshka, دیکر dīgher, اخر àkhàr; بشقه بشقه bashka-bashka, مختلف mùkhtèlif, کوناکون ghyūnā-ghyūn.

Difficult, *a.* کوچ ghyùch, چتین chètin, صعوبتلو sù"ūbètli, عسرتلو "ùssrètli.

Difficulty, *s.* کوچلك ghyùchluk, چتینلك chètinlik, صعوبت sù"ūbèt, عسرت "ùssrèt.

Diffidence, *s.* محجوبیت màhjūbiyyèt.

Diffident, *a.* محجوب màhjūb, جسارتسز jèssārètsiz.

Dig, *v.a.* قازمق kàzmak, حفر ا hùfr-et; بللمك bèllémek; — up, *v.a.* (ground)

بللمك bèllémek; (plants) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak; (find by digging) بولمق bùlmak.

Digest, *v.a.* هضم ا hàzm-et.

Digestible, *a.* خفيف و تيز هضم khàfif-

Digestion, *s.* هضم hàzm. [-vé-tèz-hàzm.

Dignified, *a.* وقارتلو wàkārètli, تمكينلو tèmkīnli, اغر àghr.

Dignitary, *s.* رجال كباردن اولان rìjāli--kībārdan-òlan, اصحاب مناصبدن اولان àsshābi-mànāssibdan-òlan.

Dignity, *s.* تمكين temkin, وقار wàkār; اغر àghr; رتبه rùtbé.

Dike, *s.* سد sèdd; حندق hèndek.

Dilapidation, *s.* خراب kharāb.

Dilemma, *s.* مشكل mùshkil.

Diligence, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik, اقدام ìkdām, سعى وغيرت sà"y-u--ghàyrèt; سرعت sùr"àt.

Diligent, *a.* چالشقان chàlishkhàn, مقدم mùkdim. [sùlu-et.

Dilute, *v.a.* صو قاتمق sù-kàtmak, صولو ا

Dim, *a.* دومانلو dùmànli, دومان ايچنده dùmàn-ìchinda-ghìbi; قرانلق kāranlik.

Dimension, *s.* بيوكلك bìyuklik; the three dimensions, ابعاد ثلثه èb"ādi--sèlāssé.

Diminish, *v.n.* ازالمق àzalmak; كچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak; —, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek, كچولتمك kùchultmek, اوفاتمق ùfàtmak.

Diminution, *s.* ازالمه àzalma, ازالتمه àzaltma, ازالدلمه àzaldilma; اكسلمه èksilma; اوفالمه ùfàlma, اوفالتمه ùfàltma, اوفالدلمه ùfàldilma, تقليل tàklīl; تصغير tàssghīr.

Diminutive, *a.* اوفاق ùfàk, اوفاجق ùfàjik, كچوك kùchuk, كچوجك kùchujuk; —, *s.* اسم تصغير ìssmi-tàssghīr.

Dimple, *s.* چقور chùkur, چاه chāh.

Dine, *v.n.* يمك يمك yèmèk-yèmek, طعام ا tà"ām-et.

Dinner, *s.* يمك yèmèk, طعام tà"ām, اخشام يمكى àkhsham-yèmèghi.

Diploma, *s.* فرمان fèrmān, برات bèrāt, رؤس rù'ūss, جائزه jā'izé.

Diplomacy, *s.* آداب سفرات ādāb-i--sùférāt.

Diplomatist, *s.* صاحب آداب سفرات sāhib-i-ādāb-i-sùférāt; ديپلومات dìplòmāt.

Direct, *a.* طوغرى dòghru, طوغريدن طوغرى dòghrudan-dòghru; بلاواسطه bìlāwāssita, ذاتى zātī, كندو kèndi; —, *v.a.* (on the road) صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek; (manage) ادارة ا ìdāré-et, نظارت ا nàzārèt-et; (point) طوغريلتمق dòghrultmak, عطف ا "àtf--et, توجيه ا tèvjīh-et, صرف ا sàrf-et; (a letter) اوستنى يازمق ùsstunu-yàzmak; (order) امر ا èmr-et, تنبيه ا tènbīh-et.

Direction, *s.* طرف tàraf, يان yàn, جهت jìhèt; نظارت nàzārèt, اداره ìdāré; امر èmr, تنبيه tènbīh, تعليمات tà"-līmāt; مكتوب اوستى mèktūb-ùsstu; صاغلق sàghlik, عدرس "adrèss.

Directly, *ad.* شمدى shìmdi; اول ساعت òl-sā"at, همانده hèmāndèm; طوغريدن

طوغرى dòghrudan-dòghru, بلا واسطه bìlā-wāssita, ذاتاً zātan.

Director, *s.* مدير mùdīr, ديركتور direktor.

Dirt, *s.* كير kìr, پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik.

Dirtiness, *s.* كيرلولك kìrlilik.

Dirty, *a.* كيرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdàr, ملوث mùlèvvèss.

Disable, *v.a.* سقط ا sàkat-et.

Disadvantage, *s.* ضرر zàrar; مانع māni'', سكته sèktè.

Disagree, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; (food) معده‌يى بوزمق mi''déyi-bòzmak. [كريه kèrih.

Disagreeable, *a.* طاتسز tàtsiz, بد bèd,

Disagreement, *s.* اختلاف ìkhtilāf; نزاع nìzā.

Disappoint, *v.a.* الداتمق àldatmak; ايشنى بوزمق ìshini-bòzmak, قازق صوقمق kàzik-sòkmak.

Disapprove, *v.a.* بكنمامك bèghenmamek, تقبيح ا tàkbīh-et.

Disarm, *v.a.* صويمق sòymak; سلاحنى المق sìlāhini-àlmak; —, *v.n.* سلاح صوينمق sìlāh-sòyunmak.

Disarmament, *s.* ترك‌سلاح tèrk-i-sìlāh; تداركات حربيه برطرف ايتمكلك tèdārukyāt-hàrbiyyè-bèr-tàraf-ètmeklik.

Disaster, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاكت fèlākèt.

Disband, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; —, *v.n.* طاغلمق dàghilmak.

Disbelief, *s.* عدم اعتقاد ''àdémi-i''tikād.

Disbelieve, *v.a.* اينانمامق ìnànmamak.

Disburse, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, مصرف ا màssràf-et.

Discard, *v.a.* طرد ا tàrd-et, قوغمق kòghmak, دفع ا dèf''-et.

Discern, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, سچمك sèchmek, كورمك ghyùrmek.

Discharge, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt; تبريه tèbrìyyè; اتش àtèsh; اتمه àtma, اتلمه àtilma, انداخت èndākht; جراحت jèrāhàt; —, *v.a.* اذن ويرمك ìzin-vèrmek, خدمتدن چيقارمق khìdmetdan-chìkàrmak; صاليويرمك sàlivèrmek, حبسدن چيقارمق hàbssdanchìkàrmak; بوشالتمق bòshàltmak; اتمق àtmak, انداخت ا èndākht-et, اتش àtèsh-et; ايفا ا īfā-et, استيفا ا ìsstīfā-et, ويرمك vèrmek; اجرا ا ijrā-et; —, *v.n.* يوكنى بوشالتمق yùkunubòshàltmak; اقمق àkmak.

Disciple, *s.* شاكرد shāghird, تلميذ tèlmīz; حواريون hàwārìyyūn.

Discipline, *s.* نظام‌وانتظام nìzām-u-ìntizām.

Disclaim, *v.a.* انكار ا ìnkyār-et.

Disclose, *v.a.* كوسترمك ghyùstermek, ميدانه قومق mèydāna-kòmak, كشف ا kèshf-et, سويلمك sùwèylémek, فاش ا fāsh-et. [صيقندى sìkindi.

Discomfort, *s.* راحتسزلق rāhatsìzlìk,

Discommode, *v.a.* راحتسزا rāhatsìz-et.

Disconsolate, *a.* تسلى قبول ايتمز tèsèlli-kàbūl-ètmàz.

Discontent, *s.* خشنودسزلق khòshnudsuzluk, عدم رضا ''àdémi-rìzā.

Discontented, *a.* سويلنيور sùwèylèniyor, خشنودسز khòshnudsuz.

Discontinuance, *s.* قطع kàt‘‘.

Discontinue, *v.a.* كسمك kèssmek; —, *v.n.* كسلمك kèssilmek.

Discord, *s.* نفاق nìfāk.

Discount, *s.* باش bàsh, فائض fā‘iz; —, *v.a.* باشلهالمق bàshla-àlmak, قيرمق kìrmak.

Discountenance, *v.a.* يوز ويرمك yùz-vèrmemek.

Discourage, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak; يوز ويرمامك yùz-vèrmamek.

Discourse, *s.* كلام kèlām, لقردى làkirdi; —, *v.n.* بسط كلامإ bàssti-kèlām-et.

Discourteous, *a.* رعايتسز rì‘‘āyetsiz.

Discourtesy, *s.* رعايتسزلك rì‘‘āyetsizlik.

Discover, *v.a.* بولمق bùlmak, كشفإ kèshf-et, ميدانه چيقارمق mèydāna-chìkàrmak; كوسترمك ghyùsstermek.

Discovery, *s.* كشف kèshf.

Discreet, *a.* عقللو ‘‘àklli, عاقل ‘‘ākil; كتوم kètūm; بصيرتلو bàssīrètli.

Discretion, *s.* عقل ‘‘àkl, تدبير tèdbīr, بصيرت bàssīrèt, حزم hàzm; انصاف ìnsāf; to arrive at years of —, عقله بالغاو ‘‘àkla-bāligh-òl; to surrender at —, ويره ويرمك vèra-vèrmek, شرطسز تسليم او shàrtsiz-tèsslīm-òl, امان ديمك àmān-dèmek; امان طلبإ āmān-tàleb-et.

Discriminate, *v.a.* تفريقإ tèfrīk-et.

Discuss, *v.a.* سويلشمك sùwèylɛshmek, مباحثهإ mùbāhéssé-et.

Discussion, *s.* مباحثه mùbāhéssé.

Disdain, *s.* استكبار ìsstikbār, استخفاف ìsstikhfāf; —, *v.a.* استخفافإ ìsstikhfāf-et; تنزل ايتمامك tènèzzul-ètmamek.

Disdainful, *a.* كبرلو kìbrli.

Disdainfulness, *s.* كبر kìbr.

Disease, *s.* مرض màraz, علت ‘‘illèt, درد dèrd, كيفسزلك kèyfsizlik.

Disembark, *v.n.* كميدن قرديه چيقمق ghèmiden-kàrayé-chìkmak.

Disembarkation, *s.* كميدن قرديه چيقمقلق ghèmiden-kàrayé-chìkmaklik.

Disengaged, *a.* بوش bòsh, بوشده bòshda, خالى khālī, وقتى خالى اولان wàktī-khālī-òlan.

Disentangle, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak.

Disfigure, *v.a.* بوزمق bòzmak; چركين او chìrkin-òl, ياقشمامق yàkishmamak.

Disgrace, *s.* عيب ‘‘àyb, رذالت rèzālèt; نكبت nìkbèt, دوشكونلك dùshkyunluk; —, *v.a.* عيب او ‘‘àyb-òl; رذيلإ rèzīl-et.

Disgraceful, *a.* عيب ‘‘àyb, ياقشقسز yàkishìksiz, كريه kèrīh, چركين chìrkin.

Disguise, *s.* تبديل قيافت tèbdīli-kìyāfèt; —, *v.a.* قيافت تبديلإ kìyāfèt-tèbdīl-et; ديكشدرمك dìghishdirmek.

Dish, *s.* صحن sahn, طباق tàbak.

Dishonest, *a.* خرسز khìrsiz; خائن khā‘in.

Dishonour, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق rùssvàylìk; —, *v.a.* رذيلإ rèzīl-et; — a bill, قبول ايتمامك kàbul-ètmamek, اتيويرمك àtivèrmek.

Disinherit, *v.a.* ميراثدن محرومإ mīrāssdan-màhrūm-et.

Disinterested, *a.* غرض وعوضدن خالی اولان ghàraz-vé-"ìvèzdan-khālī-òlan.

Disjoin, *v.a.* ایرمق ayrmak, تفریق ا tèfrīk-

Dislike, *v.a.* سومامك sèvmamek. [-et.

Dislocate, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Dismal, *a.* صیقندیلو sìkindìli.

Dismay, *s.* قورقو kòrku, دهشت dèhshèt.

Dismember, *v.a.* تقسیم ا tàksīm-et.

Dismemberment, *s.* تقسیم tàksīm.

Dismiss, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vèrmek ; قوغمق kòghmak ; صاومق sàwmak.

Disobedience, *s.* عدم اطاعت "àdémi--ìtā"at, اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Disobey, *v.a.* دكلهمامك dìnglémamek, اطاعت ایتمامك ìtā"at-ètmamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایمامق khātìrini-sàymanak, خاطرینی قیرمق khātìrini-kìrmak.

Disobliging, *a.* مروتسز mùrùvètsiz.

Disorder, *s.* قارشقلق kàrishklik ; پریشانیت pèrīshānìyyèt ; اختلال ìkhtilāl ; نظامسزلق nìzāmsizlik ; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, نظامنی بوزمق nìzāmini-bòzmak.

Disordered, *a.* قارشق kàrishk ; پریشان pèrīshān ; مختل mùkhtèll.

Disorganization, *s.* نظامسزلق nìzāmsizlik.

Dispatch, *s.* چابكلك chàbīklik ; سرعت sùr"at, عجله "àjélé ; تحریرات tàhrīrāt, كاغد kyāghid ; —, *v.a.* چابك بترمك chābìk-bìtirmek, عجله ا "àjélé-et ; كوندرمك ghyùndɛrmek, چیقارمق chìkàrmak ; اولدرمك àldurmek, قتل ا kàtl-et. [dèf"-et, ازاله ا ìzālé-et.

Dispel, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak ; دفع ا

Dispense, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, توزیع ا tèvzī"-et ; —, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek. [*v.n.* طاغلمق dàghìlmak.

Disperse, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak ; —,

Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yèrindan--chìkàrmak.

Display, *s.* كوسترش ghyùsstérish, سلطنت sàltanàt ; —, *v.a.* كوسترمك ghyùsstɛrmek, ابراز ا ìbrāz-et.

Displease, *v.a.* كوجنه كتمك ghyùjuna--ghìtmek, كریه كورنمك kèrìh-ghyùrunmek.

Displeasure, *s.* دارغینلق dàrghìnlìk, غضب ghàzab.

Dispose, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et ; — of, *v.n.* صاتمق sàtmak ; ویرمك vèrmek ; قوللانمق kùllànmak ; اولدرمك àldurmek ; یاپمق yàpmak ; دفع ا dèf"-et, امرا èmr-et.

Disposed, *a.* میال mèyyāl, كوكلی اولان ghyùngulu-òlan (ghyùnu-òlan) ; استعدادی اولان ìssti"dādi-òlan ; to be well-disposed, سومك sèvmek ; to be ill-disposed, سوماماك sèvmamek ; — of, صاتلمش sàtìlmish, ویرلمش vèrìl-mish, كتمش ghìtmish, دفع اولنمش dèf"-òlunmush, قتل اولنمش kàtl--òlunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzām ; خوی khùy, طبیعت tàbī"àt, جبلت jìbìllèt, خلق khùlk.

Dispossess, *v.a.* محروم ا màhrūm-et.

Disproportion, *s.* عدم تناسب "àdémi--tènāssub.

Dispute, *s.* نزاع nìzā" ; غوغا (kàwgha) ;

—, *v.n.* نزاع ا nìzā''-et, مجادله ا mùjādélé-et. [-i-èhlìyyèt.

Disqualification, *s.* عدم اهليت ''àdem-

Disregard, *s.* عدم رعايت ''àdémi-rì''āyèt, رعايتسزلك rì''āyetsizlik; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, قولاق اصمامق kùlàk-àssmamak, طنمامق tènmamak, صايمامق sàymamak, اعتبار ايتمامك ì''tibār-ètmamek.

Disreputable, *a.* عيب ''àyb; رذيل rèzīl, ناموسسز nāmūsssiz.

Disrespect, *s.* رعايتسزلك rì''āyetsizlik, عدم احترام ''àdémi-ìhtirām.

Disrespectful, *a.* رعايتسز rì''āyetsiz.

Dissatisfaction, *s.* خشنودسزلق khòshnudsuzluk.

Dissatisfied, *a.* خشنودسز khòshnudsuz; to be —, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek.

Dissect, *v.a.* تشريح ا tèshrīh-et.

Dissemble, *v.n.* مدارا ا mùdārā-et; —, *v.a.* كتما kètm-et. [nèshr-et.

Disseminate, *v.a.* يايمق yàymak, نشرا

Dissension, *s.* نفاق nìfāk.

Dissent, *s.* عدم موافقت ''àdémi-mùwāfakàt, مخالفت mùkhāléfèt.

Dissertation, *s.* بحث bàhss; رساله rìssālé.

Dissimilar, *a.* غيرمشابه ghàyri-mùshābih, بكزمز bèngzémàz.

Dissipate, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, محوا màhv-et. [sèfih.

Dissipated, *a.* چاپقين chàpkin, سفيه

Dissipation, *s.* سفاهت sèfāhàt, چاپقينلق chàpkinlik.

Dissolute, *a.* فاسق وفاجر چاپقين fāsik-u-fājir-chàpkin.

Dissolution, *s.* اولم àlum, وفات wèfāt, حل hàll, تفريق اعضا tèfrīki-à''zā.

Dissolve, *v.a.* اريتمك èritmek, حلا hàll-et; طاغتمق dàghitmak, اعضاسنى à''zāssini-tèfrīk-et; تفريقا —, *v.n.* اريمك èrimek; طاغلمق dàghilmak, منحلاو mùnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نيتندن چويرمك nìyyètindan-chèvirmek, واز كچورمك vāz-ghèchirmek.

Distaff, *s.* اوركه àrékè.

Distance, *s.* اوزاقلق ùzàklik, بعد bu''d, مسافه mèssāfé, يول yòl, منزل mènzil; اوزاق ùzàk, اوزاق برير ùzàk-bìr-yèr; اوزاق يرلر ùzàk-yèrler.

Distant, *a.* اوزاق ùzàk, ايراق īràk, بعيد bà''īd; (in manners) صوغوق sòghùk.

Distemper, *s.* مرض màraz, خسته لق khàsstalik; رنكلى بادانه rènkli-bàdana.

Distend, *v.a.* كرمك ghèrmek, شيشرمك shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.

Distension, *s.* شيش shìsh, كركيلك

Distich, *s.* بيت bèyt. [ghèrghilik.

Distil, *v.a.* انبيقدن چكمك ìnbīkdan-chèkmek, تقطيرا tàktīr-et; —, *v.n.* تقطرا tàkàttur-et.

Distillation, *s.* تقطير tàktīr. [èden.

Distiller, *s.* راقى تقطير ايدن ràki-tàktīr-

Distinct, *a.* بللو bèlli, واضح wāzih, عيان ''àyān; ايرى àyri, بشقه bàshka.

Distinction, *s.* فرق fàrk; تفريق tèfrīk; امتياز ìmtiyāz; رعايت rì''āyèt.

Distinguish, *v.a.* كورمك ghyùrmek, سچمك sèchmek, چيقارمق chìkàrmak; فرقا fārk-et, تفريقا tèfrīk-et;

— one's self, كندينى كوسترمك kèndini - ghyùsstermek, شهرت قزانمق shùhrèt-kàzanmak, تحصيل نامه tàhsīlinām-et.

Distinguished, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù''-

Distracted, *a.* چلغين chìlghin. [tébèr.

Distraction, *s.* چلغينلق chìlghinlik, تجنن tèjènnun.

Distress, *s.* صيقندى sìkindi, درد dèrd, كدر kèder; —, *v.a.* صيقمق sìkmak, صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek.

Distressing, *a.* باعث كدر bā''iss-i-kèder.

Distribute, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, توزيع ا tèvzī''-et تقسيم ا tàksīm-et.

Distribution, *s.* توزيع tèvzī; تقسيم

District, *s.* ناحيه nāhìyyé. [tàksīm.

Distrust, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsizlik, عدم امنيت ''àdémi-èmnìyyèt; —, *v.a.* امنيت ايتمامك èmnìyyèt-ètmamek, امنيت ايدهمامك èmnìyyèt-èdamamek.

Disturb, *v.a.* قارشدرمق kàrishdìrmak; راحتنى بوزمق rāhatini - bòzmak, راحتسزا rāhatsìz-et.

Disturbance, *s.* كورلدى ghyùruldu, شماطه shàmata; قارشقلق kàrishìklik, فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.

Ditch, *s.* حندق hèndek.

Dive, *v.n.* دالمق dàlmak.

Diver, *s.* دالغيچ dàlghich. [sàpmak.

Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrılmak, صاپمق

Divers, *a.* برطاقم bìr-tàkim, بعض bà''zi.

Diversify, *v.a.* چشيد چشيدا chèshid-chèshid-et.

Diversion, *s.* ايلنجه èylènja; تغليط tàghlīt, شاشرتمه shàshirtma, اشغال ìshghāl, اغفال ighfāl.

Divert, *v.a.* چويرمك chèvirmek, صاپتمق sàpìtmak; ايلندرمك èylèndirmek.

Divest, *v.a.* سويمق sòymak; چيقارمق chìkàrmak; عقلندن چيقارمق ''àklindan-chìkàrmak.

Divide, *v.a.* بولمك bùlmek, ايرمق àyrmak, تقسيم ا tàksīm-et, مقاسمه ا mùkāssémé-et; —, *v.n.* بولنمك bùlunmek, تقسيم قبول ا tàksīm-kàbūl-et.

Divine, *a.* الهى ìlāhī, ربانى ràbbānī; —, *s.* علوم دينيه ده ماهر پاپاس ''ùlūmi-dīnìyyédé-māhir-pàpass.

Divinity, *s.* الله àllāh; الهيت ìlāhìyyèt; معبود باطل mà''būdi-bāṭil; علم دين ''ilm-i-dìn.

Division, *s.* تقسيم tàksīm; بولمه bùlmé, بلوك bùluk, قسم kìssm; فرقه fìrka; نفاق nìfāk; اختلاف ìkhtilāf.

Divorce, *s.* طلق tàlak, تطليق tàtlīk; —, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ا tàtlīk-et.

Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, فاش ا fāsh-et, افشا ا ìfshā-et.

Dizziness, *s.* باش دونمكلك bàsh-dànmeklik, كوزلر قرارمق ghyùzlar-kàrarmak.

Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak, ايلمك èylémek, قيلمق kìlmak, اجرا ا ìjrā-et, فعله كتورمك fi''lé-ghètirmek; پشورمك pìshirmek; —, *v.n.* حركت ا hàrékèt-et; اولمق òlmak, اويمق

ùymak; يتشمك yètishmek; پشمك pìshmek; — away with, قالدرمق kàldirmak; how do you do? نصل سكز nàssl-singiz, نه ياپيورسكز nè-yàpiyor-singiz; that will do, الويور èlvérir, يتشر yètishir, اولدى òldu.

Docile, *a.* مظلوم màzlūm, قوزى كبى kùzu-ghìbi, منقاد mùnkād.

Dock, *s.* حوض hàwz; —, *v.a.* اوجنى كسمك ùjunu-kèssmek; حوضه قومق hàwza-kòmak.

Dockyard, *s.* ترسانه tèrsāné.

Doctor, *s.* (of medicine) هيكم hèykim, طبيب tàbīb; (of laws and divinity) مدرس mùdèrriss; (of philosophy) علم حكمت مدرسى "ilm-i-hìkmet-mùdèrrissi; —, *v.a.* علاجا "ìlāj-et, معالجه‌ا mù"āléjé-et.

Doctrine, *s.* قول kàvl, قوليات kàv-lìyyāt, علميات "ìlmìyyāt; عقائد "àkā'id.

Document, *s.* كاغد kyàghid, سند sèned, حجت hùjjèt; documents, اوراق èvrāk.

Doe, *s.* ديشى كيك dìshi-ghèyik, ديشى قراجه dìshi-kàraja. [ايت īt.

Dog, *s.* كوپك kyùpèk, كلب kèlb,

Dog-days, *s. pl.* ايام باحور èyyāmi-bāhūr.

Doge, *s.* وندیك دوغه‌سى Vènèdìk-dòghassi.

Dollar, *s.* اريال ìriyāl, قره غروش kàra-

Dome, *s.* قبه kùbbé. [ghùrùsh.

Domestic, *a.* اوه الشمش اولان èvé-àlish-mish-òlan; —, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتكار (khìzmètkyār).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كسلمك bà-shina-zābit-kèssilmek.

Dominion, *s.* ملكوت mèlékyūt, حكومت hùkyūmet; dominions, ممالك mèmālik.

Don (the river), *s.* تن صويى tèn-sùyu.

Donkey, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Door, *s.* قپو kàpi, در dèr, باب bāb.

Door-keeper, *s.* قپوجى kàpiji, دربان

Dormitory, *s.* قوغوش kòghush. [dèrbān.

Dose, *s.* غدا ghìdā.

Dot, *s.* نقطه nòkta.

Dotage, *s.* اختيارن بوكالمش حالتى ìkhti-yārin-bùngalmish-hāleti. [ìkhtiyār.

Dotard, *s.* بونامش اختيار bùnamish-

Double, *a.* and *s.* ايكى قات ìki-kàt; —, *v.a.* ايكى قاتا ìki-kàt-et.

Doubt, *s.* شبهه shùbhé, شك shèkk, كمان ghyùmān; —, *v.n.* شبهه‌ا shùbhé-et.

Doubtful, *a.* شبهه‌لو shùbhéli; مشكوك mèshkyūk. [shùbhéssiz.

Doubtless, *ad.* البته èlbètté, شبهه‌سز

Dough, *s.* خمير (khàmur).

Dove, *s.* قمرى kùmru. [نكاح nìkyāh.

Dower, *s.* مهرمؤجل mìhri-mù'èjjèl,

Down, *s.* توى tùy; پوفله pùfla; —, *ad.* اشاغى àshàghi, اشاغيده àshàghida; يره yèra, برده yèrda.

Downcast, *a.* محزون màhzūn.

Downward, *a.* Downwards, *ad.* اشاغى طوغرى àshàghi-dòghru.

Doze, *v.n.* اويوقلمق ùyuklamak.

Dozen, *s.* دوزينه dùzina; دسته dèssté; اون ايكى òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dìrhèm.

Drag, *v.a.* سوركلمك sùruklémek, چكمك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tèrjumān.

Dragon, *s.* اژدر àzhdèr, اژدها èzhdihā (èjdèrhā). ["àsskéri.

Dragoon, *s.* قلجلو اتلو عسكرى kìlìjli-àtli-

Drain, *s.* لغم làghim; لغم سوزكچى làghim-sùzghéchi, لغم دلكى làghim-dèlighi; —, *v.a.* لغم ياپمق làghim-yàpmak; رطوبتنى سوزدرمك rùtūbètini-sùzdurmek; —, *v.n.* سوزمك sùzmek, چكلمك chèkilmek.

Drake, *s.* اركك اوردك èrkek-ùrdek.

Dram, *s.* بر راقى bìr-ràki.

Draper, *s.* چوقه جى (chòhaji); دلبندجى (tùlbentji); بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزكار rùzghyār; ايچم ìchim, يودم yùdum; مسوده mùssvèddé; قبا رسم kàba-rèssim; كمينك صو ghèmining-sù-chèkméssi; چكمسى اغ طوليسى àgh-dòlussu; — board, دامه تخته سى dàma-tàkhtassi; — horse, عربه باركيرى "àraba-(bèghiri); draughts, دامه dàma.

Draw, *v.a.* چكمك chèkmek; رسم ا rèssm-et; —, *v.n.* چكمك chèkmek; رسم ياپمق rèssim-yàpmak; — away, چكوب كوترمك chèkup-ghyàturmek; — back, كيروچكلمك ghèri-chèkilmek; كيروچكمك ghèri-chèkmek; — breath, نفس المق nèfess-àlmak; — out, اوزامق ùzamak; — in, قصالمق kìssalmak; — near, — nigh, يقلاشمق yàklashmak; — on, كچمك ghèchmek; — up, دورمق dùrmak; ديزمك dìzmek; ترتيب ا tèrtīb-et; قلمه المق kàléma-àlmak, يازمق yàzmak; ياپمق yàpmak; يوقارى چكمك yùkàri-chèkmek.

Drawer, *s.* چكمجه chèkméjé; رسام rèssām; چكيجى chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ìch-dònu, طون dòn, طوك dòng.

Drawing, *s.* رسم rèssim. [fir-òdassi.

Drawing-room, *s.* مسافر اوطه سى mùssā-

Dread, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf; —, *a.* مهابتلو màhābètlu, مهيب mùhīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkmak.

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkulu; پك فنا pèk-fènā.

Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh; —, *v.n.* رؤيا كورمك rù'yā-ghyùrmek.

Dreamer, *s.* رؤيا كورن كمسه rù'yā-ghyùren-kimsé.

Dreary, *a.* صيقنديلى sìkintìli, اسسز ìsssiz.

Dredge, Dredging-machine, *s.* ايرمق و ليمانك قوم و چامورينى چيقارمق ايچون بر آلت ìrmak-vé-līmànin--kūm-vé-chàmurini-chìkàrmak-ìchin-bìr-ālet.

Dredge, *v.a.* مذكور الت قولانمق mèzkyūr-ālet-kùllanmak.

Dregs, *s. pl.* تورتى tòrtu, تلوه tèlvé; — of the people, ايا ق طاقمى àyak-tàkimi.

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fènā-ìsslàtmak.

Dress, *s.* روبه rùba (ùruba), اثواب èsswāb (èssbāb), البسه èlbissé; زى zìy, قلق kàlik, قيافت kìyāfèt, كسوت kìssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìyin-

dirmek; (a wound) صارمق sàrmak; (food) پشرمك pìshirmek; (with a dressing) تربيه‌لمك tèrbìyyé-et; (smooth) دوزتمك dùzètmek; —, *v.n.* كينمك ghìyinmek.

Dresser, *s.* مطبخ تسخته‌سی (mùtfak--tèzghyāhi); صاريجی sàrïji.

Dressing, *s.* (surgical) صارغی sàrghi; (for salad, &c.) تربيه tèrbìyyé.

Drift, *s.* مفهوم mèfhūm, معنا mà''nà, مرام mèrām.

Drill, *s.* متقب (màtkàb); تعليم tà''līm; —, *v.a.* دلمك dèlmek; تعليم ايتدرمك tà''līm-ètdirmek.

Drink, *s.* ايچه‌جك ìchéjek, ايچمكی ìchki; —, *v.a.* ايچمك ìchmek.

Drip, *v.n.* طملامق dàmlamak.

Drive, *v.a.* سورمك sùrmek; — away, — off, — out, قوغمق kògħmak; — back, كيروسورمك ghèri-sùrmek; — on, ايلرو سورمك ìléri-sùrmek.

Driver, *s.* سوريجی sùruju; عربه‌جی ''àrabaji; قوچاچ kòchàch.

Drizzling rain, اينجه يغمور ìnjé-yàghmur.

Drogman, Drogoman, *s.* ترجمان tèrju-

Droll, *a.* تحاف tùhāf. [mān.

Dromedary, *s.* هجين hèjīn. [tènbel.

Drone, *s.* يبان اريسی yàban-àrissi; تنبل

Droop, *v.n.* صارقمق sàrkmak; اوزلمك ùzulmek.

Drop, *s.* طمله dàmla; —, *v.n.* طملامق dàmlamak; دوشمك dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Dropsical, *a.* مسقه sìsska, مستسقی mùsstàsskī.

Dropsy, *s.* استسقا ìsstìsskā.

Dross, *s.* بوق bòk, جروف jùrūf.

Drought, *s.* قوراقلق kùràklik.

Drove, *s.* سوری sùru. [chòbàn.

Drover, *s.* صيغرتماج sìghirtmàj, چوبان

Drown, *v.a.* صويه بوغمق sùya-bòghmak; —, *v.n.* صويه بوغلمق sùya-bòghulmak; — one's self, *v.a.* كندينی صويه اتوب بوغلمق kèndini-sùya-àtip-bòghulmak.

Drowsiness, *s.* اويقوسی كلمكلك ùykussu--ghèlmeklik. [-ghèlmish.

Drowsy, *a.* اويقوسی كلمش ùykussu-

Drub, *v.a.* دوكمك dùghmek.

Drubbing, *s.* طياق dàyak.

Drudge, *s.* كوله kyùlé, يسير yèssir; —, *v.n.* يسيركبی چالشمق yèssir-ghìbi--chàlishmak.

Drug, *s.* اجزا èjzā, علاج ''ilāj.

Druggist, *s.* اجزاجی èjzāji, سپنچيار ìsspènchiyàr.

Drum, *s.* ترانپته tràmpèta; (big) طاول dàwul; (kettle) دنبلك dùnbélèk.

Drum-major, *s.* طابورماجور tàbur-màjòr.

Drummer, *s.* ترانپته‌جی tràmpètaji, طاولجی dàwulju, دنبلكجی dùnbélèkji.

Drumstick, *s.* ترانپته‌دينكی tràmpèta--dèyneghi. [kèyf.

Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف

Drunkard, *s.* بكری bèkrī.

Drunkenness, *s.* سرخوشلق sèr-khòshlik.

Dry, *a.* قورو *or* قوری kùru; صوصامش sùssamish; dry land, قره kàra; —, *v.n.* قورومق kùrumak; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak; — up, قورومق kùrumak; قوروتمق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادی dàd*i*, دادا dàdà ; (man) لالا làl*a*. [mèshk*y*ūk.

Dubious, *a.* شبهه‌لو shùbhéli ; مشكوك

Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلی bàj*a*kli, فلمنك‌التونی fìlémènk-àlt*i*ni ; (Austrian) مجارالتونی màjar-àlt*i*ni ; (Venetian) وندك‌التونی vènédik-àlt*i*ni, يالدزالتونی yàldiz-àlt*i*ni.

Duck, *s.* اوردك àrdek ; —, *v.a.* صايه دالدرمق sùy*a*-dàldirm*a*k ; (one's head) باشنی دالمق bàsh*i*ni-dàlm*a*k.

Duckling, *s.* اوردك پلازی àrdek-pàlaz*i*.

Duct, *s.* صو يولی sù-yòlu ; طمر dàmar.

Due, *a.* لازم lāz*i*m, واجب wājib ; (payable) وعده‌سی كلمش wà''déssi-ghèlmish ; —, *s.* رسم rèssim, تكليف tèklīf, ويركو (vèrghi) vìrgh*y*ū.

Duel, *s.* غوغا (kàwgha), دوكش dù*gh*ush.

Dug, *s.* مه mèmé. [-bè*gh*i, دوقه dùk*a*.

Duke, *s.* رتبه ثانيه بكی rùtbé'i-sānìyyé-

Dukedom, *s.* دوقه‌لق حكومت dùk*a*lik-hùk*y*ūmèt ; دوقه‌لق پايه‌سی dùk*a*lik-pāyéssi.

Dulcimer, *s.* صنطور sàntur.

Dull, *a.* (boy) استعدادسز ìsstì''dādsiz ; (in spirits) كيفی يوق kèyfi-yòk ; (place) صيقنديلی sìk*i*ntìli, ادم بوغلور àdam-bò*gh*ulur ; (edge) كور ky*à*r, كسمز kèssm*à*z ; (day) قپانق kàpàn*i*k ; (pain) اينجه ìnj*a* ; (sound) صاغر sà*gh*ir, بوغوق bò*gh*uk ; (colour) دونك dà*n*uk ; (ear) اغر à*gh*ir ; (of hearing) صاغر sà*gh*ir ; (sight) كورمز gh*y*urmàz ; (trade) دورغون dùrghun, كساد kèssàd.

Dumb, *a.* دلسز dìlsiz ; — creature, حيوان hàywān ; — show, اشارت ìshārèt.

Dung, *s.* بوق bòk, نجاست nèjāssèt ; فشقی fìshk*i* ; كوبره ghyùbré.

Dungeon, *s.* حبس (hàpss), محبس màhbèss, زندان zìndàn, بودرم bòdrum.

Dunghill, *s.* مزبله‌لك mèzbélélik.

Dupe, *s.* الدانمش àldànm*i*sh ; —, *v.a.* الداتمق àldàtm*a*k.

Duplicate, *s.* ايكنجی صورت ìkinji-sūrèt ; in —, *ad.* ايكی صورتی اوله‌رق ìki-sūrèti-òl*a*rak.

Duplicity, *s.* يلانجيلق yàlànj*i*lik, ايكی يوزلولك ìki-yùzluluk, شيطانلق shèytànl*i*k, خيانت khìyānèt, خباثت khàbāssèt. [dày*à*n*i*kli.

Durable, *a.* طيانور dày*à*n*i*r, طيانقلو

Duration, *s.* مدت mùddèt ; سورك sùrèk, امتداد ìmtidād, قرار kàrār, استمرار ìsstimrār.

During, *pr.* اثناسنده èssnāss*i*nd*a*, ايچنده ìchind*a*, ده d*a* ; بتنجه‌يه‌قدر bìtinjéyé-kàdar. [kàràrm*a*ss*i*.

Dusk, *s.* اخشام قرارمسی àkhsh*a*m-

Dust, *s.* توز tòz, كبار ghùbàr ; (sweepings) چوپ chù*p*.

Dustman, *s.* چوپچی chùpju.

Dusty, *a.* (superficially) توز tòz ; (mixed with dust) توزلو tòzlu.

Dutch, *a.* فلمنك fìlémènk.

Dutchman, *s.* فلمنك fìlémènk.

Dutiful, *a.* (person) رضاجو rìzājū ; (conduct) رضاجويانه rìzājūyāné.

Duty, *s.* ايش, ìsh, خدمت (khìzmèt) ; مأموريت mé'mūrìyyèt ; واجبه‌ءذمت wājibé'i-zìmmèt ; كمرك gh*y*ùmruk, رسم كمرك rèssmi-gh*y*ùmruk ; نوبت

nùbèt ; to be on —, نوبتجی nùbètji-òl; to present one's — to a person, اللرینی اوپمك èllerini-ùpmek, اتکنی اوپمك ètéghini-ùpmek.

Dwarf, *s.* جوجه jùjé.

Dwarfish, *a.* بودور bòdur.

Dwell, *v.n.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساکن او sākin-òl ; — on, (in thought) دوشونمك dùshunmek, عقلنی ویرمك "àklini-vèrmek, قید ا kàyd-et; (in speech) تکراربتکرارا کدرمق tèkrar - bé - tèkrar - àngdirmak ; پك تفصیلاته کیرشمك pèk-tàfsīlāta-ghìrish-mek ; — (a note) اوزاتمك ùzàtmak.

Dwelling, *s.* یر yèr ; او èv, خانه khāné, مسکن mèsskèn ; — house, او èv, خانه khāné. [مسکن mèsskèn.

Dwelling-place, *s.* یر yèr, یورد yùrd,

Dye, *s.* بویا bòya ; —, *v.a.* بویامق bòyamak ; —, *v.n.* بویانمق bòyan-mak, بویاالمق bòya-àlmak.

Dyer, *s.* بویاجی bòyaji.

Dying, *s.* اولم ùlum ; اولمه ùlmé ; —, *a.* اولیور ùliyor.

Dyke, *s.* خندق hèndek ; سد sèdd.

Dynasty, *s.* اوجاق òjak, سلسله sìlsilé.

Dysentery, *s.* قانلو اسهال kànli-ìsshāl.

Dyspepsia, *s.* ضعف هضم zà"f-i-hàzm.

E.

Each, *pron. s.* هربر hèr-bìr ; —, *pron. a.* هر hèr, هربر hèr-bìr ; each other, بربری bìr-bìri, یکدیکر yèk-dìghèr.

Eager, *a.* پك ارزولو pèk - àrzulu, پك استکلو pèk-ìsstèkli.

Eagerness, *s.* پك استك pèk-isstek, صبرسزلق sàbrsizlik.

Eagle, *s.* قره قوش kàra-kùsh.

Ear, *s.* قولاق kùlàk ; (of corn) باشاق bàshak, سنبله sùnbulé ; a box on the —, شمار shàmar. [-bèghi.

Earl, *s.* دردنجی رتبه بکی dùrdinji-rùtbé-

Early, *a.* ارکن èrken ; طرفاندہ tùrfàndé ; کنجلکده ghènjlikda ; اول èvvel, اسکی èsski ; *ad.* ارکن èrken ; پك صباح pèk-sàbah.

Earn, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Earnest, *a.* جدی jìddī, حقیقی hàkīkī ; کرمیتلو ghèrmìyyètli ; —, *s.* پی pèy ; نمونه nùmūné. [kùlàk-kàrishdirajak.

Earpick, *s.* خلال khìlāl, قولاق قارشدرہ جق

Earring, *s.* کوپه kyùpé.

Earth, *s.* طپراق tòprak ; یر yèr, ارض àrz ; the —, یریوزی yèr-yùzu, دنیا dùnyà, کرہ ارض kyùré'i-àrz.

Earthen, *a.* طپراق tòprak.

Earthenware, *s.* طپراق ایشی tòprak-ìshi, چناق چوملك chànak-chàmlek, طباق مباق tàbak-màbak.

Earthly, *a.* دنیوی dùnyévì, خاکی khākī.

Earthquake, *s.* زلزله zèlzélé (zèrzélé).

Earthwork, *s.* طپراق طابیه tòprak-tàbiya.

Ease, *s.* راحت rāhat, قولایلق kòlaylìk, سهولت sùhūlèt ; رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt ; اسایش āsāyish, اسودکی āsūdéghī ; —, *v.a.* راحت ویرمك rāhat-vèrmek, راحتلندرمق rāhatlan-dirmak ; تسکین ا tèsskīn-et ; کوشتمك ghèvshtmek.

Easel, *s.* رسام صپاسی rèssām sìpassi.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik, كون طوغيسى ghyùn-dòghussu (dògh-
Easter, *s.* پاسقاليا pàsskàlya. [russu).
Eastern, *a.* شرقى shàrkī.
Easy, *a.* قولاى kòlay, سهولتلو sùhūlètli, اسان āssān; راحت rāhat; كوشك ghèvshèk; طاتلو tàtli, يواش yàwàsh.
Eat, *v.a.* يمك yèmek, تناول تènāvul-et, اكل èkl-et.
Eatable, *a.* ننور yènir, يييه جك yèyéjek, ينه جك yènéjek, مأكول mè'kyūl; eatables, *s.pl.* مأكولات mè'kyūlāt, يييه جك شيلر yèyéjek-shèylɛr, يييه جك yèyéjek.
Eaves, *s.pl.* صاچاق sàchak. [yèyéjek.
Echo, *s.* يانقو yànko; —, *v.a.* and *n.* عكس ''àkss-et.
Eclipse, *s.* (sun's) كسوف kyùssūf; (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.* ايدينلكنى كسمك àydinlighini-kessmek; (fig.) كيرو براقمق ghèri-bràkmak, اشمق àshmak; to be eclipsed, طوتلمق tùtulmak.
Economize, *v.a.* ادارهٔ ìdārÉ-èt.
Economy, *s.* ادارهٔ ìdārÉ.
Ecstacy, Ecstasy, *s.* وجد vèjd, وجدان vìjdān.
Eddy, *s.* انافور ànafòr. [vìjdān.
Edge, *s.* (margin) كنار kènār; (cutting) اغز àghiz, قلاغى kìlàghi.
Edible, *a.* مأكول mè'kyūl.
Edifice, *s.* ياپى yàpi, بنا bìnā.
Editor, *s.* غزته مديرى ghàzètA-mùdīri.
Educate, *v.a.* اوقوتمق òkutmak, تعليم تà''līm-et, تدريس tèdrīss-et, تربيهٔ tèrbiyyÉ-et, پرورش pèrvèrish-et.
Eel, *s.* يلان بالغى yìlàn-bàlighi.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek, چيزمك chìzmek.
Effect, *s.* تأثير tè'ssīr; اثر èssɛr; —, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, حاصل ا hāssil-et. [sālih.
Effective, *a.* صاغ sàgh; يرار yàrar, صالح
Effectual, *a.* مرامى كليًا منتج اولان mèrāmi-kyūllìyyan-mùntìj-òlan.
Effervesce, *v.a.* قاينامق kàynamak.
Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir, مرامى منتج اولان mèrāmi-mùntìj-òlan.
Efficiency, *s.* اهليت èhlìyyèt.
Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èhl, ارباب èrbāb, صالح sālih.
Effluvium, *s.* قوقو kòkU, تعفن tà''affun.
Effort, *s.* سعى sà''y, كوشش ghyùshish, ورزش vèrzish; حمله hàmla.
Egg, *s.* يمورطه yìmurta.
Egg-plant, *s.* پاتلجان pàtlijàn.
Egotism, *s.* انانيت ènānìyyèt, خودپسندلك khòdbīnlik, خودبينلك khòdpèssèndlik.
Egotist, *s.* خودبين khòdbīn, خودپسند khòdpèssènd. [hèsht.
Eight, *a.* سكز sèkiz, ثمان sèmān, هشت
Eighteen, *a.* اون سكز òn-sèkiz.
Eighth, *a.* سكزنجى sèkizinji, ثامن sāmin; —, *s.* ثمن sùmn.
Eighty, *a.* سكسان sèksɛn.
Either, *pron.* ياويابو yà-ò-yà-bù; نه اونه بو nÈ-ò-nÈ-bù; بر bìr; ايكيسندن بريسى ìkissindan-bìrissi; —, *conj.* يا.
Elaborate, *a.* اينجه ìnja. [mùrūr-et.
Elapse, *v.n.* كچمك ghèchmek, مرور ا

Elastic, *a.* اسنر èssnèr ; اوزانور چكلور ùzànir-chèkilir.

Elbow, s. درسك dìrsek.

Elder, *a.* بيوك bìyuk ; —, *s.* قوجه‌باشی kòja-bàshi, اق‌صقاللی àk-sàkalli ; — tree, مرور اغاجی mùrvɛr-àghaji.

Eldest, *a.* بيوك bìyuk ; — son, الك‌اوغل ìlk-òghul ; — brother, اغا àgha ; — sister, ابله àbla.

Elect, *a.* منتخب mùntakhàb ; مجتبا mùjtébà, ناجی nājī ; —, انتخاب‌ا ìntikhāb-et, بكنمك bèghɛnmek, سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak.

Election, *s.* انتخاب ìntikhāb.

Electricity, *s.* ايلكتريق ilektrik.

Electrify, *v.a.* ايلكتريق چارپدرمق ilektrik-chàrpdirmak.

Electuary, *s.* معجون mà"jūn, طرياق [tàryàk.

Elegance, *s.* كوزللك ghyùzèllik, ظرافت zàrāfèt, لطافت làtāfèt, حسن hūssn.

Elegant, *a.* كوزل ghyùzèl, ظريف zàrīf, لطيف làtīf.

Elegy, *s.* مرثيه mèrsìyyé.

Element, *s.* اساس èssāss ; جزء jùz" ; elements, اركان èrkyān ; اصول ùssūl ; the four —, عناصر اربع "ànāssiri-

Elephant, *s.* فيل fìl. [èrbà".

Elevate, *v.a.* رفع‌ا rèf"-et, ترفيع‌ا tèrfī"--et, قالدرمق kàldirmak, يوكسلتمك yùkseltmek.

Elevation, *s.* رفعت rìf"àt ; علو "ùlùvv ; يوكسكلك yùkseklik ; دپه (tèpé).

Eleven, *a.* اون بر òn-bìr.

Elicit, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, استخراج‌ا ìsstikhrāj-et.

Eligible, *a.* استنلور ìssténilir, استنله‌جك ìssténilèjek, ارانيلور àrànilir.

Elixir, *s.* اكسير ìksīr. [-nākiss.

Ellipse, *s.* بيضی bèyzī, قطع‌ناقص kàt"i-

Elm, *s.* قره‌اغاج kàra-àghach.

Elogy, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish ; مدحيه mèdhìyyé.

Eloquence, *s.* فصاحت fàssāhàt, بلاغت bèlāghàt, جربزه jèrbézé.

Eloquent, *a.* ميركلام mīri-kèlām, جربزه‌لو jèrbézéli.

Else, *pron.* بشقه bàshka, ديكر dìghèr, غيری ghàyri : —, *c.* يوخسه yòkhsa.

Elsewhere, *ad.* بشقه‌يره bàshka-yèra, بشقه‌يرده bàshka-yèrda.

Elucidate, *v.a.* ايضاح‌ا īzāh.

Elucidation, *s.* ايضاح īzāh.

Elude, *v.a.* صنعت‌ايله‌صاقنمق sàn"àt--ìla-sàkinmak ; قورتلمق kùrtulmak.

Emanate, *v.n.* صادر او sādir-òl, صدور ا sùdūr-et.

Emancipate, *v.a.* ازاد ا āzād-et (àzàd).

Embark, *v.n.* كمی‌يه‌بنمك ghèmiya--bìnmek ; — *v.a.* كمی‌يه‌قومق ghèmiya-kòmak ; كمی‌يه‌بندرمق ghèmiya-bìndirmek.

Embarkation, *s.* كمی‌يه بنمكلك و بندرمكلك ghèmiya-bìnmeklik-vé-bìndirmeklik.

Embarrass, *v.a.* صيقندی‌ويرمك sìkindi--vèrmek ; to be embarrassed, صيقلمق sìkilmak ; بوزلمق bòzulmak, دلی طوتلمق dìli-tùtulmak.

Embarrassment, *s.* صيقندی sìkindi ; دلی‌طوتلمسی dìli-tùtulmassi.

Embassy, *s.* سفارت sèfārèt, سفارتخانه sèfārèt-khanė.

Embellish, *v.a.* تزيينا tèzyīn-et, زينتلندرمك zīnètlendirmek.

Embellishment, *s.* تزيين tèzyīn.

Embers, *s. pl.* اوطون اتشنك قورلرى òdun-àtèshining-kòrlari, قور اتش kòr-àtèsh.

Embezzle, *v.a.* چالمق chàlmak.

Emblem, *s.* علامت "àlāmèt, اشارت ìshārèt.

Embrace, *v.a.* قوجاقلمق kūjàklamak; صارلمق sàrılmak; اوپشمك ùpushmek; قوشاتمق kùshàtmak; احاطه ا ìhāta-et, شامل او shāmil-òl, شمولى او shùmūlì-òl.

Embrasure, *s.* مزغال màzghal.

Embroidery, *s.* اينه ايشى īnė-ìshi, ايشلمه ìshlėmė, نقش nàksh (nàghash).

Embryo, *s.* جنين jènın.

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emerge, *v.n.* چيقمق chìkmak.

Emergency, *s.* ايجاب ījāb; in case of —, ايجابى تقديرجه ijabi-tàkdīrja.

Emery, *s.* سمپاره sìmpārė (zìmpara).

Emetic, *a.* and *s.* مقيى mùkàyyī.

Emigrant, *s.* مهاجر mùhājir.

Emigrate, *v.n.* ترك وطن ا tèrki-wàtan-et, اختيار غربت ا ìkhtiyārì-ghùrbèt-et, هجرت ا hìjrèt-et.

Emigration, *s.* ترك وطن terki-wàtan.

Eminence, *s.* تفوق tèfèvvuk; طاغ dàgh, دپه (tèpė).

Eminent, *a.* فائق الاقران fā'iku-'l-àkrān; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid).

Emolument, *s.* معاش mà"āsh; عوائد "àwā"id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kàzıklamak.

Empalement, *s.* قازقلمه سياستى kàzık-lama-sìyāssèti.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, حكمدار hùkyumdār, ايمپراطور ìmpèrātòr.

Empire, *s.* دولت dèvlet, حكومت hùkyūmèt; ايمپراطورلق ìmpèrātòrluk; ممالك mèmālik.

Employ, *v.a.* قوللانمق kùllànmak; (persons) استخدام ا ìsstìkhdām-et; (things) استعمال ا ìsstì"māl-et; ايش ويرمك ìsh-vèrmek; —, *s.* ايش ìsh, خدمت (khìzmet).

Employment, *s.* ايش ìsh; خدمت (khìzmet), مأموريت mè'mūrìyyèt; مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Empress, *s.* ايمپراطوريچه ìmpèrātòrìcha, (regnant) پادشاه pādishāh.

Empty, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, تهى tèhì; —, *v.a.* بوشالتمق bòshaltmak; — itself, *v.n.* بوشالمق bòshalmak, بوشانمق bòshanmak; (by flowing) اقمق àkmak; (by flowing into) منصب او mùnsàbb-òl.

Emulation, *s.* غيرت ghàyrèt.

Enable, *v.a.* اقدارا ìkdār-et, مقتدر قيلمق mùktèdir-kìlmak.

Enamel, *s.* مينا mīna (mìnė); —, *v.a.* مينا ايشلمك mìnė-ìshlėmek.

Enamoured, *a.* عاشق "āshık; to be — (delighted) بايلمق bàyılmak, خوشلانمق kkòshlanmak.

Encamp, *v.n.* اردو قورمق òrdu-kùrmak.

Encampment, *s.* اردو òrdu ; اردوگاه òrdughyāh ; قورلمش بر قاچ چادرلر kùrulmish-bìr-kàch-chàdirler.

Enchant, *v.a.* سحرا sìhr-et ; سوندرمك sèvindirmek ; خوشنه كلمك khòshuna-ghèlmek.

Enchanter, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Enchanting, *a.* دلبر dìlbɛr.

Enchantment, *s.* سحر sìhr ; سونج sèvinj ; خوشلانش khòshlànish.

Enclose, *v.a.* چويرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmak ; لفا lèff-et, ايچنه قومق ìchina-kòmak.

Enclosure, *s.* حائط hā'it.

Encore, *int.* (French) افرين āfèrim-āfèrim ; بر دها bìr-dàha.

Encounter, *s.* راست كلش ràsst-ghèlish, تصادف tèssāduf ; دوكش dùghush ; —, *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادفا tèssāduf-et ; دوكشمك dùghushmek.

Encourage, *v.a.* يوز ويرمك yùz-vèrmek ; يوركلندرمك yùreklɛndirmek, جسارت ويرمك jèssāret-vèrmek ; پرورش ا pèrvèrish-et.

Encouragement, *s.* تشويق tèshvīk.

Encumber, *v.a.* بار او bār-òl ; صيقندى او sìkindi-òl, صيقندى ويرمك sìkindi--vèrmek.

End, *s.* اوج ùj ; صوك sòng ; نهايت nihāyèt, غايت ghāyèt, انجام ènjām ; —, *v.n.* بتمك bìtmek, كسلمك kèssilmek, دوكنمك dùkènmek, منقطع ا munkàti''-òl, منقرض ا munkàriz-òl ; —, *v.a.* بترمك bìtirmek ; كسمك kèssmek ; دوكتمك dùkètmek ; اتمام ا ìtmām-et ; to make an end of . . . . , كسمك kèssmek, بترمك bìtirmek ; — — — — of one's self, كندى كندينى اولدرمك kèndi-kèndini-ùldurmek ; to put an end to, بترمك bìtirmek, اوكنى المق ùngunu-àlmak, منعا mèn''-et, چاره بولمق chārÉ-bùlmak ; — — — — to life, اولدرمك ùldurmek ; — to sufferings, اذيتدن قورتارمق èzìyyètdan-kùrtarmak, قورتلسون ديو اولدرمك kùrtulsun-dèyu-ùldurmek. [-kòmak.

Endanger, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyÉ-

Endeavour, *v.n.* چالشمق chàlishmak, سعى ا sà''y-et, باقمق bàkmak. [tassi.

Endive, *s.* فرنك صلاطه سى fìrènk-sàla-

Endless, *a.* نهايتسز nìhāyetsiz, دوكنمز dùkènmàz, بى نهايه bì-nìhāyÉ.

Endow, *v.a.* ايرادباغلامق ìrād-bàghlamak ; متصف قيلمق mùttàssif-kìlmak.

Endure, *v.n.* طيانمق dàyanmak, سورمك sùrmek, باقى او bāki-òl, پايدار او pàydār-òl.

Enemy, *s.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, عدو ''àdùvv.

Energetic, *a.* ايشكذار ìshghyuzār ; چالشقان chàlishkàn. [ìlÉ.

Energetically, *ad.* غيرت ايله ghàyrèt-

Energy, *s.* غيرت ghàyrèt ; قوت kùvvèt.

Enfeeble, *v.a.* ضعيفا zà''īf-èt.

Enfilade, *v.a.* ياندن المق yàndan--àlmak, ياندن دوكمك yàndan--dùghmek.

Enforce, *v.a.* اجرا ا ijrā-et, حكمنى فعله چيقارمق hùkmunu-fi''la-chìkàrmak.

Engage, *v.a.* طوتمق tùtmak; مشغول ا mèshghūl-et, اشغال ا ìshghāl-et; يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et; جنك ا jènk-et; —, *v.n.* سوز ويرمك sùz-vèrmek, تعهد ا tà''àhhud-et; يازلمق yàzılmak; مقاوله ا mùkāvélé-et, قول ا kàvl-et; — one's self, سوزلشمك sùzlɛshmek, سوز ويرمك sùz-vèrmek.

Engaged, *a.* تعهدايتمش tà'àhhad-ètmish; وعد ويرمش và''d-vèrmish; مشغول اولمش mèshghūl-òlmish.

Engagement, *s.* ايش ìsh, مشغوليت mèshghūlìyyèt; سوز sùz, وعد và''d; جنك jènk, محاربه mùhārébé; مقاوله mùkāvélé, قول kàvl.

Engine, *s.* چرخ chàrkh, الت ālèt.

Engineer, *s.* چرخجى chàrkhji; (civil or military) مهندس mùhèndiss.

England, *s.* انكلتره Inghìltèrra.

English, *a.* انكليز Inghlìz.

Engrave, *v.a.* قازمق kàzmak, حك ا [hàkk-et.

Engraver, *s.* حكاك hèkkyāk.

Engraving, *s.* باصمه رسم bàssma-rèssim.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالك او mālik-òl, نائل او nā'il-òl; (derive pleasure) خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlɛnmek, متلذذ او mùtélèzziz-ol; — one's self, خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlɛnmek, صفا ا sàfā-et, متلذذ او mùtélèzziz-òl.

Enjoyment, *s.* تلذذ tèlèzzuz.

Enlarge, *v.a.* بيوتمك bìyutmek, كنشلتمك ghènishlɛtmek; —, *v.n.* بيومك bìyumek; — upon, تفصيلاته كيرشمك tàfsīlāta-ghìrishmek.

Enlightenment, *s.* معلومات mà''lūmāt.

Enlist, *v.a.* عسكرلكه يازمق ''àsskɛrligha-yàzmak, تحريرا tàhrīr-èt; —, *v.n.* عسكرلكه يازلمق ''àsskɛrligha-yàzılmak.

Enmity, *s.* دشمنلك dùshmɛnlìk, خصومت khùssūmèt, عداوت ''àdāvèt, غرض ghàraz, نفسانيت nèfsānìyyèt.

Ennui, *s.* (French) جان صيقنديسى jàn-sìkindissi.

Enormity, *s.* فحاشت fàzāhat.

Enormous, *a.* پك بيوك pèk-bìyuk, حددن اشورى hàdddan-àshiri.

Enough, *a.* and *ad.* يتشر yètishir, يتر yètɛr, يتشه جك قدر yètishéjek-kàdar, كفايت مقدارى kìfāyèt-mìkdāri.

Enquire, *v.n.* صورمق sòrmak; — for, *or* after, صورمق sòrmak.

Enrich, *v.a.* زنكين ا zènghin-et; (embellish) تزيين ا tèzyīn-et; (with jewels) ترصيع ا tèrsī''-et.

Ensign, *s.* سنجاق sànjak, بيرق bàyrak, باندره bàndara; بيراقدار bàyrakdàr, سنجاقدار sànjakdàr.

Enslave, *v.a.* اسيرا èssīr-et (yèssir).

Ensue, *v.n.* چيقمق chìkmak, حاصل او hāssıl-òl, ترتب ا tèrèttub-et.

Enter, *v.a.* كيرمك ghìrmek, دخول ا dùkhūl-et, داخل او dākhil-ol; (write down) قيد ا kayd-et; — into (commence), كيرشمك ghirishmek, مباشرت ا mùbāshérèt-et.

Enterprise, *s.* ایش ìsh, کار kyār, مباشرت mùbāshérèt.

Entertain, *v.a.* قبول ا kàbūl-et; الیقومق àlikòmak; اکلندرمك èghlèndirmek; یمك ویرمك yèmèk-vèrmek; بسلمك bèsslémek; عقلنه قبول ا, اضمارا ìzmār-et, "àklina-kàbūl-et. [ضیافت zìyāfèt.

Entertainment, *s.* اکلنجه èghlènjé;

Entice, *v.a.* جزب ا jèzb-et, الداتمق àl-datmak.

Enticing, *a.* دلفریب dìlfìrīb.

Entire, *a.* یکپاره yèkpāré, بتون bìtun, تام tàmm, تکمیل tèkmīl; — horse, ات àt, ایغر āyghir.

Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghirsak.

Entrance, *s.* (act) کیرش ghìrish, دخول dùkhūl; (place) قپو kàpi, مدخل mèdkhàl.

Entreat, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نیاز ا nìyāz-et, یالوارمق yàlvarmak.

Entry, *s.* قپو kàpi, مدخل mèdkhàl; (registering) قید kàyd.

Enumerate, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا tà"dād-et.

Envelop, *v.a.* صارمق sarmak.

Envelope, *s.* ظرف zàrf.

Envious, *a.* قزقانج kìzkànj, حسود hàssūd.

Environs, *s. pl.* جوار jìwār, اطراف ètrāf, قرب kùrb.

Envoy, *s.* اورطه ایلچی òrta-èlchi, مخصوص ایلچی màkhsūss-èlchi.

Envy, *s.* قزقانمه kìzkànma, حسد hàssed; —, *v.a.* قزقانمق kìzkànmak, حسدا hàssed-et.

Epilepsy, *s.* صرعه sàr"à.

Equal, *a.* بر bìr, مساوی mùssāvi; (in age) اقران àkrān; (in rank) کفو kyùfv; —, *v.a.* مساوی او mùssāvi-òl.

Equality, *s.* مساوات mùssāvāt.

Equalize, *v.a.* مساوی ا mùssāvī-et.

Equally, *ad.* مساوات اوزره mùssāvāt-ùzéré.

Equalness, *s.* مساوات mùssāvāt.

Equator, *s.* خط استوا khàtt-i-ìsstiwā.

Equatorial, *a.* خط استوایه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb.

Equilateral, *a.* متساوی الاضلاع mùtéssāvìyyu-'l-àzlā".

Equinoctial, *a.* خط استوایه منسوب khatt-i-ìsstiwāya-mènsūb.

Equinox, *s.* تساوی لیل ونهار tèssāvī'i-[lèyl-u-nìhār.

Equip, *v.a.* دوناتمق dònatmak, تجهیز ا tèjhīz-et.

Equity, *s.* عدالت "ədālèt, حقانیت [hàkkānìyyèt.

Equivalent, *a.* مساوی mùssāvi; —, *s.* عوض "ìvèz, قارشیلق kàrshìlìk.

Era, *s.* مبدأ تاریخ mèbdè'i-tārīkh, حساب تاریخ hìssābi-tārīkh.

Erase, *v.a.* بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et, حك ا hàkk-et.

Erect, *a.* دیك dìk, طوغری dòghru, قائم kā'im, عمود "àmūd; —, *v.a.* دکمك dìkmek, نصب ا nàssb-et; قالدرمق kàldìrmak; یاپمق yàpmak, بنا ا bìnā-et, انشا ا ìnshā-et.

Erivan (capital of Persian Armenia), *s.* روان شهری Rèvān-shèhiri.

Ermine, *s.* قاقوم kākūm.

Err, *v.n.* (mistake) یاکلمق yàngìlmak, خطا ا khàtā-et; (wander) طولاشمق dòlashmak.

Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطا صواب [khàtā-sàwāb.

Erroneous, *a.* یاکلش yāngìlish (yānish).

Error, *s.* یاکلش *yàngïlish* (yānish), یاکلشلق (yānishlik) خطا khàtā, سهو sèhv, ضلالت dàlālèt, ضلال dàlāl; one in error, ضال dāll; one who leads into error, مضل mùdìll. [bàhhir.

Erudite, *a.* عالم "ālim, متبحر mùté-

Erysipelas, *s.* یلانجق yïlànjïk. [-shèhiri.

Erzroum, *s.* ارض روم شهری Erzrūm-

Escape, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt; قاچش kàchïsh, فرار fïrār; —, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak, خلاص بولمق khàlāss-bùlmak, یقایی قورتارمق yàkayï-kùrtarmak; قاچمق kàchmak, فرار ا fïrār-et.

Escort, *s.* یساقجی yàssàkjï; احتیاطاً ترفیق اولنان عسکر ìhtiyātan-tèrfïk-òlunan-"àsker; —, *v.a.* برابر کتمك bèrābèr-ghìtmek. [khāsss.

Especial, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص

Especially, *ad.* مخصوصاً màkhsūssan, خصوصا khùssūssā, خاصةً khāsssātan.

Espouse, *v.a.* المق àlmak, تزوج ا tèzèvvuj-et; (a cause) التزام ا ìltizām-et, تصحب ا tàssàhhub-et.

Essay, *s.* تجربه tèjribé; رساله rìssālé; —, *v.n.* and *a.* باقمق bàkmak, دنه مك dènémek, تجربه ا tèjribé-et; امتحان ا ìmtïhān-et, طارتمق tàrtmak, یوقلامق yòklamak. [روح rūh.

Essence, *s.* اصل àssl, کنه kyunh; (spirit)

Essential, *a.* اصلی àsslī; (volatile) طیار tàyyār; (necessary) لازم lāzïm, متحتم mùtahàttim.

Establish, *v.a.* اچمق àchmak, قورمق kùrmak, تأسیس ا tè'sīss-et, پایدارا pàydār-et. [dùkkyān.

Establishment, *s.* تأسیس tè'siss; دکان

Estate, *s.* املاك èmlāk, اراضی àrāzī, ملك mùlk; مال واشیا māl-u-èshyā; ترکه tèrékė; حال وحیثیت hāl-u-hàysìyyèt; رتبه rùtbé.

Esteem, *s.* اعتبار ì"tibār; نظر nàzar; —, *v.a.* اعتبارا i"tibār-et, صایمق sàymak, نظرا nàzar-et, عد ا "àdd-et.

Estimate, *s.* کشف kèshf, تخمین tàkhmīn; —, *v.a.* تخمین ا tàkhmīn-et.

Eternal, *a.* ابدی و ازلی èbédī-vè-èzélī.

Eternity, *s.* (past) ازل èzel; (future) ابد èbed; (state of) ابدیت èbédìyyèt, ازلیت èzélìyyèt.

Ether, *s.* لقمان روحی lòkmān-rùhu; (ethereal matter) اثیر èssīr.

Ethics, *s. pl.* علم اخلاق "ìlmi-àkhlāk, ادبیات èdébìyyāt.

Ethiopian, *s.* سیاه عرب sìyāh-"àrab.

Etiquette, *s.* عادت "ādèt.

Etymology, *s.* اشتقاق ìshtikāk; علم صرف "ìlm-i-sàrf.

Eulogy, *s.* ستایش sìtāyish.

Eunuch, *s.* خصی khasi; خادم khàdïm; طواشی tàwāshī.

Euphrates (the river) *s.* فرات نهری fùrāt-nèhri. [tàkhlìyyé-et.

Evacuate, *v.a.* چیقمق chïkmak; تخلیه ا

Evacuation, *s.* تخلیه tàkhlìyyé.

Evaporate, *v.n.* اوچمق ùchmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قاینا تمق kàynatmak, اوچرمق ùchurmak, قوروتمق kùrutmak.

Evaporation, *s.* اوچوب بخار اولمقلق ùchup-bùkhār-òlmaklik.

Eve, *s.* اخشام àkhsham.

Even, *s.* اخشام àkhsham; —, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār; طوغری dòghru; برسیاقده bìr-sìyākda; باشه باش bàsha-bàsh; —, *ad.* بیله bīlé, ده da, دخی dàkhi; even so, *ad.* اویله ùylé.

Evening, *s.* اخشام àkhsham, اخشام وقتی àkhsham-wàkti.

Event, *s.* وقعه wàk''à.

Eventually, *ad.* عاقبت ''ākibet.

Ever, *ad.* دائما dā'imā; بر وقتده bìr-wàkitda; for ever, ابداً èbédɛn; for ever and ever, ابدالاباد èbédé-'l-ābād; ever and anon, بردوزیه bìr-dùzìyé; ever since, اول وقتدنبرو òl-wàkitdan-bèri.

Everlasting, *a.* دوکنمز dùkènmaz, بی زوال bī-zèwāl, لم یزل lèm-yèzìl.

Evermore, *ad.* فیمابعد fīmābà''d, بوندن بویله bùndan-bùylé, الی الابد ìlé-'l-èbed.

Every, *a.* هر hèr, هربر hèr-bìr; — day, هرکون hèr-ghyùn; — other day, کون اشوری ghyùn-àshiri, ایکی کونده بر ìki-ghyùnda-bìr; — thing, هرشی hèr-shèy; — one, — body, هرکس hèr-kèss; — where, هریره hèr-yèra, هریرده hèr-yèrda, — whit, — bit, هروجهله hèr-wèjhila; بتون بتون bìtun-bìtun.

Evidence, *s.* شهادت shàhādèt; دلالت dèlālèt.

Evident, *a.* کوز اوکنده ghyùz-ùngunda, میدانده mèydanda, اشکار āshikyār, ظاهر zāhir, بدیهی bèdīhī, بدیدار bèdīdār, هویدا hùwèydā.

Evil, *s.* کوتیلك kyùtuluk, فنالق fènalik, سوء sù'; ضرر zàrar, مضرت màzàrràt; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt; فلاکت fèlākèt; علت ''ìllèt, مرض màraz; —, *a.* کوتی kyùtu, فنا fèna, قبیح kàbīh; the evil one, شیطان لعین shèytāni-là''īn; the evil eye, نظر nàzar; evil-doer, *s.* مجرم mùjrìm; evil-speaking, *s.* بهتان bùhtan.

Ewe, *s.* ماریا māriya, دیشی قویون dìshi-kòyun.

Ewer, *s.* ابریق ìbrik.

Exact, *a.* طوغری dòghru, تمام tàmām, تام tāmm, صحیح sàhīh; —, *v.a.* المق àlmak, سوکوب المق sùkyub-àlmak, مطلق استیوب المق mùtlàk-ìsstéyub-àlmak; تحصیل ا tàhsīl-et; طلب ا tàleb-et.

Exactly, *ad.* تام tāmm, تمام tàmām; صحیحاً sàhīhan.

Exactness, *s.* طوغریلق dòghruluk.

Exaggerate, *v.a.* مبالغه ا mùbāligha-et.

Exaggeration, *s.* مبالغه mùbāligha.

Examination, *s.* یوقلمه yòklamak, امتحان ìmtihān.

Examine, *v.a.* یوقلمق yòklamak, باقمق bàkmak, معاینه ا mù''āyéné-et; امتحان ا ìmtihān-et.

Examiner, *s.* ممیز mùmèyyiz.

Exasperate, *v.a.* قیزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàriltmak.

Exasperation, *s.* فنا دارغینلق fènadàrghìnlik. [òymak ; حفرا hùfr-et.

Excavate, *v.a.* قازمق kàzmak ; اویمق

Exceed, *v.a.* کچمك ghèchmek, اشمق àshmak, تجاوز ا tèjāvuz-et.

Exceedingly, *ad.* غایت ghāyèt, غایتله ghāyètla, بغایت bèghāyèt.

Excel, *v.n.* and *a.* فائق او fā'ik-òl.

Excellence, *s.* ایولك īyilik, اعلالق à''lālik; تفوق tèfèvvuk, رجحانیت rùjhānìyyèt.

Excellent, *a.* پك ایو pèk-īyi, پك اعلا pèk-à''lā, چوق ایو chòk-īyi.

Except, *ad.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā''ada, دن فضله dan-fàzla, دن غیری dan-ghàyri ; —, *v.a.* استثنا ا ìsstissnā-et, مستثناطوتمق mùsstèssnā-tòtmak.

Excepting, *ad.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā''ada, دن فضله dan-fàzla, دن غیری dan-ghàyri.

Exception, *s.* استثنا ìsstissnā.

Excess, *s.* فضله fāzla ; افراط ìfrāt ; to commit excesses, طاشتمق tàshìtmak, اشورمق àshìrmak.

Exchange, *s.* دیکش dìghish, ترانپه tranpa, مبادله mùbādélé ; bill of —, پولیچه pòlicha ; course of —, قانبیو kànbiyo ; —, *v.a.* دیکشدرمك dìghishdirmek, تبدیل ا tèbdīl-et ; —, *v.n.* دیکش ا dìghish-et, ترانپه ا tranpa-et, مبادله ا mùbādélé-et.

Exchequer, *s.* خزینه khàzinè. [

Excise, *s.* احتساب ìhtissāb.

Exciseman, *s.* احتساب مأموری ìhtissāb-mè'mūri.

Excite, *v.a.* تحریك ا tàhrīk-et ; تأثیرا tè'sīr-et.

Exclaim, *v.n.* چاغرمق chàghìrmak, باغرمق bàghìrmak, ندا ا nìdā-et.

Exclamation, *s.* ندا nìdā ; note of —, حرف ندا hàrf-i-nīda.

Exclude, *v.a.* ایچرو المق ìchèri-àlmamak, قبول ایتممك kàbūl-et-memek.

Exclusion, *s.* عدم قبول 'àdm-i-kàbūl.

Excusable, *a.* معذور mà''zūr.

Excuse, *s.* عذر ''àzr ; بهانه bàhānè ; —, *v.a.* عفو ا ''àfv-et.

Execute, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et, فعله کتورمك fì''lè-ghètirmek ; قتل ا kàtl-et ; اصمق

Execution, *s.* اجرا ìjrā ; قتل kàtl. [àssmak.

Executioner, *s.* جلاد jèllād.

Exemplify, *v.a.* مثال کتورمك mìssāl-ghètirmek, تمثیل ا tèmsīl-et.

Exempt, *a.* بری bèrī, معاف mù''āf, ازاد āzād ; —, *v.a.* عفو ا ''àfv-et, معاف ا mù''āf-et.

Exemption, *s.* معافیت mù''āfìyyèt.

Exercise, *s.* (bodily) حرکت hàrékèt ; (for improvement) تعلیم tà''līm ; (military) تعلیم tà''līm ; (performance) اجرا ìjrā ; (lesson) درس dèrss, تعلیم tà''līm, مطالعه mùtāla''à ; —, *v.a.* تعلیم ایتدرمك tà''līm-ètdirmek ; (a profession) ایتمك ètmek ; (a horse, &c.) کزدرمك ghèzdirmek.

Exert, *v.a.* صرف ا sàrf-et ; ابراز ا ìbrāz-et ; — one's self, سعی ا sà''y-et, غیرت ا ghàyret-et, چبالمق chàbalamak. [چبالمه chàbalama.

Exertion, *s.* سعی sà''y, غیرت ghàyret,

Exhalation, *s.* بخار bùkhār. [bìtirmek.
Exhaust, *v.a.* دوكتمك dùkètmek, بترمك
Exhaustion, *s.* دوكتمكلك dùkètmeklik; بترصكلك bìtirmeklik.
Exhibit, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, سير ايتدرمك sèyr-ètdirmek; ابراز ا ìbrāz-et.
Exile, *s.* سوركون sùrghyun, نفى nèfy, منفى mènfī; —, *v.a.* سورمك sùrmek, نفى ا nèfy-et.
Exist, *v.n.* وار او vàr-òl, كائن او kyā'in-òl, موجود او mèvjūd-òl, بولنمق bùlunmak; كچنمك ghèchinmek, تعيش ا tà''àyyush-et.
Existence, *s.* وارلق vàrlìk, كون kèvn, كينونت kèynūnèt, موجوديت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd.
Exorbitant, *a.* حددن متجاوز hàdden-mùtéjāviz; پك پهالو pèk-pàhali.
Exotic, *a.* اجنبى èjnébī.
Expand, *v.n.* يايلمق yàyılmak.
Expansion, *s.* يايلمقلق yàyılmaklìk.
Expect, *v.a.* باقمق bàkmak, اومق ùmmak, مأمول ا mè'mūl-et.
Expectation, *s.* مأمول mè'mūl, اميد ùmīd (ùmut), ترجى tèrèjjī, ترقب tèràkkùb.
Expectorate, *v.a.* توكورمك tùkyurmek.
Expediency, *s.* مناسبت mùnāssébèt, لزوم lùzūm.
Expedient, *s.* چاره chàré, قولاى kòlay, يول yòl; —, *a.* مناسب mùnāssib, لازم lāzim.
Expedite, *v.a.* تعجيل ا tà''jīl-et.
Expedition, *s.* سرعت sùr''àt; عجله ''àjélé; ارسال ìrsāl; سفر sèfer; سفر ارقه داشلرى طاقمى sèfer-àrkadash-lari-tàkimi. [sèrī".
Expeditious, *a.* چابك chàbìk, سريع
Expel, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفع ا dèf''-et.
Expend, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, خرجامق khàrjamak.
Expense, *s.* خرج khàrj, مصرف màssràf, مصارف màssārif, مصارفات màssārifāt.
Expensive, *a.* مصرفلو màssràfli.
Experience, *s.* كوركى ghyùrghi, معلومات mà''lūmāt, تجربه tèjrubé; —, *v.a.* كورمك ghyùrmek, باشنه كلمك bàshina-ghèlmek, تجربه ا tèjrubé-et, چكمك chèkmek; —, دنه مك dènémek.
Experienced, *a.* معلوماتلو mà''lūmātli, كاردیده kyārdīdé, مجرب mùjèrreb.
Experiment, *s.* تجربه tèjrubé, دنه مه dènémé.
Expert, *a.* استاذ ùsstāz (ùssta).
Expire, *v.n.* اولمك ùlmek; سونمك sùnmek, منطفى او mùntàfi-òl; (a term) كلمك ghèlmek, تمام او tàmam-òl, منقضى او mùnkàzi-òl.
Explain, *v.a.* تعريف ا tà''rīf-et, اكلاتمق ànglatmak (ànnatmak).
Explanation, *s.* تعريف tà''rìf.
Explicit, *a.* صريح sàrīh, اچق àchìk.
Explode, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; —, *v.a.* اتش ويرمك àtèsh-vèrmek, اتمق àtmak; چورومك chùrutmak, ابطال ا ìbtāl-et.

Exploration, *s.* کشف و معاینه kèshf-vé-mù"āyénÉ.

Explore, *v.a.* یوقلمق yòklamak, معاینه ا mù"āyénÉ-et, تجسس ا tèjèsssuss-et.

Explosion, *s.* پاطلایش pàtlayish, اتش àtish; سس sèss, صدا sàdā.

Export, *s.* اخراجات ìkhrājāt (*pl.*); —, *v.a.* طیشاری کوندرمك dìshàri-ghyùndermek.

Exportation, *s.* اخراج ìkhrāj, طیشاری کوندرمه dìshàri-ghyùndermа, طیشاری کوندریلمه dìshāri-ghyùndermа.

Exporter, *s.* امتعه طیشاری کوندرر اولان èmtì"a-dìshàri-ghyùnderer-òlan-bàzirghyān.

Expose, *v.a.* (to view) میدانه قومق mèydana-kòmak, میدانه چیقارمق mèydana-chìkàrmak; (to shame) رذیل ا rèzīl-et, الهویرمك èla-vèrmek, لسانه کتورمك lìssāna-ghètirmek; (explain) بیان ا bèyān-et, سویلمك sùwèylémek, بسط ا bàsst-et, اچمق àchmak.

Express, *a.* مخصوص màkhsūss; —, *s.* تاتار tàtār, سوریجی sùruju; —, *v.a.* افاده ا ifādÉ-et, تعریف ا tà"rīf-et, بیان ا bèyān-et, تعبیر ا tà"bīr-et, سویلمك sùwèylémek, اکلاتمق ànglatmak; صیقمق sìkmak, صویني المق sùyunu-àlmak. [تعریف tà"rīf.

Expression, *s.* تعبیر tà"bīr; افاده ifādÉ,

Exquisite, *a.* پك نازك pèk-nāzik, پك لطیف pèk-làtīf.

Extempore, *a.* بلا مطالعه و بدیهی bìlā-mūtāla"à-vé-bèdīhī.

Extend, *v.a.* یایمق yàymak; اوزاتمق ùzàtmak; —, *v.n.* یایلمق yàyılmak; وارمق vàrmak.

Extensive, *a.* واسع vāsi", کنش ghènish, بیوك bìyuk; کلی kyùllī.

Extent, *s.* امتداد ìmtidād; وسعت vùss"àt; مقدار mìkdār; درجه dèréjÉ; حجم hàjm.

Extenuate, *v.a.* تخفیف ا tàkhfīf-èt.

Extenuation, *s.* تخفیف tàkhfīf.

Exterior, *s.* طیش dìsh, خارج khārij; —, *a.* خارجی khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمك bìtirmek, قیرمق kìrmak, کوکنی قازیمق kyùkunu-kàzimak.

Extermination, *s.* استیصال ìsstīssāl.

External, *a.* خارجی khārijī.

Extinction, *s.* اطفا ìtfā; انقراض ìnkìrāz.

Extinguish, *v.a.* سوندرمك sùndurmek, اطفا ا ìtfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak, قلع ا kàl"-et.

Extort, *v.a.* جبراً المق jèbran-àlmak; اجباراً سویلتمك ìjbāran-sùwèylɛtmek.

Extortion, *s.* جبراً پاره المقلق jèbran-pāré-àlmaklik.

Extra, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla, حسابدن خارج hìssābdan-khàrij.

Extract, *v.a.* چیقارمق chìkārmak; المق àlmak; اخراج ا ìkhrāj-et, استخراج ا ìsstikhrāj-et, *s.* نبذه nèbzÉ; برمقدار bìr-mìkdār; خلاصه khùlāssÉ.

Extraordinary, *a.* فوق العاده fèvka-'l-"ādÉ; عجیب ("àjā'ib), غریب ghàrīb.

Extravagance, *s.* اسراف ìssrāf; صاچمه sàchm*a*, دلی‌صاچمه‌سی dèli-sàch-m*a*ssi.

Extravagant, *a.* مسرف mùssrif; دلی dèli, مجنون mèjnūn; مجنونانه mèj-nūnān*é*.

Extreme, *s.* نهایت nìhāyet, غایت ghāyèt, نهایت‌درجه nìhāyéti-dèréj*é*; —, *a.* —ly, *ad.* حددن زیاده hàdddan--zìyād*é*, اشوری àshi*r*i; شدید shèdīd.

Extremity, *s.* نهایت nìhāyet, اوج ūj; شدت shìddèt, فرط fèrt, افراط ìfrāt.

Extricate, *v.a.* قورتارمق kùrtarm*a*k, خلاص‌ا khàlāss-et.

Exult, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظ‌ا hàzz--et, مسرور او mèssrūr-òl, خوشلانمق khòshlanm*a*k.

Exultation, *s.* سونمه sèvinm*é*.

Eye, *s.* كوز gh*y*ùz, عین ''àyn, چشم chèshm; (hook and) — قوپچه kòpch*a*; —, *v.a.* باقمق bàkm*a*k, كوز دكمك gh*y*ùz-dìkmek.

Eyeball, *s.* كوز gh*y*ùz.

Eyebrow, *s.* قاش kàsh.

Eyelash, *s.* كرپك kìrpik.

Eyesight, *s.* كوز gh*y*ùz, بصر bàssar.

Eye-witness, *s.* كوز شاهدی gh*y*ùz--shāhidi, شاهد shāhid, شاهدالعین shāhidu-'l-''àyn.

F.

Fable, *s.* مثال mìssāl, مصال màssal, حكایه hik*y*āy*é*.

Fabric, *s.* یاپی y*à*p*i*, بنا bìnā; هیئت hèy'èt, هیكل hèykèl; قماش kùmàsh.

Fabricate, *v.a.* دوزمك dùzmek, یاپمق y*à*pm*a*k.

Fabulous, *a.* اصلی‌یوق àssl*i*-yòk; اصلی یوق كبی àssl*i*-yòk-ghìbi, مصال كبی màssal-ghìbi.

Face, *s.* یوز yùz, چهره chèhr*é*, صورت sūrèt (sùràt); —, *v.a.* یوزینه باقمق yùzun*a*-bàkm*a*k; قارشی دورمق kàr-sh*i*-dùrm*a*k, طیانمق dàyanm*a*k; اورتمك àrtmek, قاپلامق kàpl*a*m*a*k.

Facet, *s.* فاچته fàchèt*a*.

Facetious, *a.* لطیفه‌جی làtīf*é*ji.

Facetiousness, *s.* لطیفه‌جیلك làtīf*é*jilik.

Facilitate, *v.a.* تسهیل‌ا tèsshīl-et.

Facility, *s.* قولایلق kòlaylīk, سهولت sùhū-[lèt.

Facing, *s.* یوز yùz, قاپلامه kàplam*a*; —, *pr.* قارشیسنه kàrsh*i*ss*i*n*a*, قارشیسنده kàrsh*i*ss*i*nd*a*. [-hāl.

Fact, *s.* وقعه vàk''à; واقع‌حال vāk*i*''*i*-

Factor, *s.* صاتیجی sàt*i*j*i*.

Factory, *s.* فابریقه fàbrik*a*.

Faculty, *s.* خاصه khāsss*a*, قوت kùvvèt; اختیار ìkhtiyār, رأی rè'y; صنف sìnf.

Fade, *v.n.* صولمق sòlm*a*k, اتمق àtm*a*k; — away, زائل‌او zā'il-òl, غائب‌او ghā'ib-òl. [-ghìbi-chàl*i*shm*a*k.

Fag, *v.n.* حمال كبی چالشمق hàmmāl-

Faggot, *s.* اینجه‌اوطون‌دمتی ìnj*a*-òdun--dèméti.

Fail, *v.n.* بوشه چیقمق bòsh*a*-chìkm*a*k, اویمامق ùym*a*mak; بوزلمق bòzulm*a*k; اویدره‌ممق ùyduramamak; مفلس‌او mùfliss-òl, طوپ‌اتمق tòp-àtm*a*k; قصورا kùssūr-et; ایتمامزلك‌ا ètma-mazl*i*k-et.

Failing, *s.* قصور kùssūr, عيب ''àyb, قباحت kàbāha*t*. [lik.

Failure, *s.* افلاس ìflāss, مفلسلك mùfliss-

Faint, *a.* بايلهجق bày*ì*laja*k*; (colour) خفيف khàfīf, اچق àch*ì*k; (smell) اغر àgh*ì*r; (voice) اينجه ìnj*a*, بايغين bàygh*ì*n; —, *v.n.* بايلمق bày*ì*lma*k*.

Fainting-fit, *s.* بايلمه bày*ì*lm*a*.

Fair, *a.* (beautiful) كوزل gh*y*ùzèl, دلبر dìlbèr; (fine) كوزل gh*y*ùzèl, اچق àch*ì*k; (favorable) اويغون ùyghun, موافق mùwāf*ì*k; (not dark) صارى sàr*i*, بياض bèyaz; (hair) لپشقه lìpìsk*a*; (kind) طاتلو tàtl*i*; — play, طوغريلق dò*gh*rulu*k*, حيلهسزلك hīléssizlik; to give fair play, حيله ايتمامك hīlé-ètmamek, خارجدن قارشمامق khārijd*a*n-kàr*i*shmama*k*; the fair sex, قاريلر kàr*ì*lar, طائفهٔنسا tā'ifè'i-nìssā, قارى قسمى kàr*i*-kìssm*i*; —, *s.* پنايير pànày*ì*r.

Fairy, *s.* پرى pèri.

Faith, *s.* ايمان īmān; دين dīn; اعتقاد ì''tikād; امنيت èmnìyyèt, اعتماد ì''timād; bad faith, يلانجيلق yàlàn-j*ì*l*ì*k, خائنلق khā'inl*ì*k, خيانت khìyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādì*k*; the faithful, *s. pl.* مسلمين mùsslimīn, مؤمنين mù'minīn.

Faithfulness, *s.* صداقت sàdākàt.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dò*gh*an.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك dùshmek; يقلمق yìkìlma*k*; انمك ènmek; پهاسى انمك pàhass*i*-ènmek; باشلامق bàshlama*k*; — asleep, اويقوسى كلوب اويومق ùykussu-ghèlup-ùyuma*k*; اولمك àlmek, وفات ا vèfāt-et; — away, دونوب براقمق dànup-bràkma*k*; دوشمك dùshmek, يقلمق yìkìlma*k*; ضعيفلنمق zà''īflanma*k*, يالكزكموك قالمق yàlìngìz-kèmik-kàlma*k*; — back, كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek; — down, دوشمك dùshmek, يقلمق yìkìlma*k*; — in with, تصادف ا tèssāduf-et, راست كلمك ràsst-ghèlmek; موافقت ا mùwāfakàt-et; — off, ازالمق àzàlma*k*; براقوب bràkìp-chèkilmek; — out, تصادف ا tèssāduf-et, واقع او waki''-òl; بوزشمق bòzushma*k*, غوغا (kàw-gha)-et; — short, اكسك كلمك èksik-ghèlmek, نصابنى بولمامق nìssābìni-bùlmama*k*; — to, باشلامق bàsh-lama*k*; — to leeward, روزكارالتنه rùzgh*y*ār-àltì*n*a-ghìtmek.

False, *a.* ياكلش yàng*ì*lish (yānish), فاسد fāssid; يلان yàlàn; يلانجى yàlànj*i*; تقليد tàklīd; ياپمه yàpm*a*, دوزمه dùzmé, اويدرمه ùydurm*a*; قالپ kàlp; ساخته sākhtè; خائن khā'in; بيوفا bīwèfā, صداقتسز sàdā-kàtsì*z*; مزور mùzèvvir; — witness, يلان شاهدى yàlàn-shāhidi, شاهدزور shāhidi-zūr; false-witness, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, يلان yàlàn, تزوير tèzvīr.

Falsehood, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb; يلانجيلق yàlànj*ì*l*ì*k; خائنلق khā'inl*ì*k; صداقتسزلق sàdākàtsì*z*l*ì*k, عدم وفا ''àdémi-wèfā.

Falseness, *s.* يالان yàlàn; ياكلش yàn-*gilish* (yānish), خطا khàtā, ياكلشلق (yānishlik). [نام nām.

Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتهار ìsht*i*hār,

Familiar, *a.* دوست dòsst, صيقى دوست sìk*i*-dòsst; دوستانه dòsstānė; تكليفسز tèklīfsiz; قبا kàba.

Familiarity, *s.* تكليفسزلك tèklīfsizlik.

Familiarize, *v.a.* الشدرمق àlishd*i*rmak; — one's self, الشمق àlish*m*ak.

Family, *s.* چوجق chòjuk, اولاد èvlād; چولق‌چوجق chòluk-chòjuk, اوبارق èv-bàrk, اهل‌وعيال èhl-u-"àyāl, او طاقمى èv-tàk*i*m*i*; اوجاق òjak, سلسله sìlsilė, خانه khānė, خاندان khānédān, دودمان dūdmān, آل āl; نوع nèv", صوى sòy, صوى‌صوب sòy-sòp, جنس jìnss. [غلا ghilā.

Famine, *s.* اچلق àchl*i*k; قحط kàht,

Famish, *v.a.* اج‌قومق àj-kòm*a*k; —, *v.n.* اج‌قالمق àj-kàlm*a*k, اجقمق àj*i*k-m*a*k, اچلق‌چكمك àchl*i*k-chèk-mek. [pèk-àj*i*km*i*sh.

Famished, *a.* پك‌اج pèk-àj, پك‌اجقمش

Famous, *a.* مشهور mèshhūr; پك‌ايو pèk-īyi, پك‌اعلا pèk-à"lā.

Fan, *s.* يلپازه yèlpāzė; قالبور kàlbur; —, *v.a.* يلپازه‌صاللامق yèlpāzė-sàlla-m*a*k.

Fanatic, *s.* متعصب mùt*a*"àsssib; —al, *a.* متعصبانه mùt*a*"àss*i*bānė.

Fanaticism, *s.* تعصب t*à*"àssub.

Fancy, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn; قوت متخيله kùvvèti-mùtékhàyyilė; مراق mèrak; قورنتى kùruntu, صاچمه sàchm*a*; —, *v.a.* قورمق kùrm*a*k, عقلنه كتورمك "àkl*i*n*a*-ghètirmek; ظن‌ا zànn-et; جانى استمك jàn*i*-ìsstémek; بكنمك bè*gh*ėnmek; to take a fancy to . . . , جانى استمك jāni-ìsstémek; بكنمك bè*gh*ėnmek.

Fanfaronade, *s.* لاف làf.

Far, *a.* اوزاق ùzàk, ايراق īràk, بعيد bà"īd; — and wide, *ad.* اطرافه ètrāf*a*, اطرافده ètrāfd*a*; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk; (very) پك pèk, چوق chòk.

Fare, *s.* (food) يمه‌جك‌ايجه‌جك yèyé-jek-ìchèjek; (reception) معامله mù"-āmélė; (carriage-hire) نوبت‌پارەسى nùbet-p*à*r*a*ssi; (passenger) مشترى mùshtèri; —, *v.n.* يبوب‌ايچمك yèyup-ìchmek; كچنمك ghèchinmek; اولمق òlm*a*k; اويمق ùym*a*k.

Farewell, *int.* دعالر dù"ālar, اللهه‌ا àllāh*a*-ìssmàrl*a*dik; اوغور اوله ògh*u*r-òl*a*.

Farm, *s.* چفتلك chìftlik; التزام ìltizām; مقاطعه mùkāt*a*"à; —, *v.a.* كرا ايله كرايه‌ويرمك kirā-il*a*-tùtm*a*k; كرايه kirā*y*a - vèrmek; التزام‌ا ìltizām-et; التزامه ويرمك ìltizām*a* - vèrmek; قوللانمق kùllanm*a*k, باقمق bàkm*a*k, زراعت‌ا zirā"*à*t - et; — out, كرايه ويرمك kirā*y*a-vèrmek; التزامه ويرمك ìltizām*a*-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجى chìftji; اهل‌زراعت èhli-zirā"*à*t; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nàlbàn, nàlbànt) nā"lbènd.

Farther, *a.* دها اوزاق dàhā-ùzàk; —, *ad.* دها اوته‌یه dàhā-*ù*téy*a*, دهااوته‌ده dàhā-*ù*tédé; —, *v.a.* یاردم‌ا yàrd*i*m-et.

Farthermore, *c.* وینه vè-yìné (vè-ghèné), وهمده vè-hèm-dé, وهمدخی vè-hèm-dàkhi, وکذا vèkézā.

Farthest, *a.* اك‌اوزاق èng-ùzàk; at farthest, *ad.* اولسه‌اولسه òls*a*-òls*a*.

Farthing, *s.* اقچه àkch*a*.

Fascinate, *v.a.* كوز باغلامق ghy*ù*z-bà*gh*-lam*a*k, فریفته‌ا fèrīfté-et.

Fascine, *s.* چبوق دمتی chìbùk-dèméti.

Fashion, *s.* عادت ''ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz; —, *v.a.* یاپمق yàpm*a*k; بچم ویرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صیقی sìk*i*; (firm) محكم mùhkèm; (quick) چابك chàb*i*k; —, *s.* اوروج ùrùj, سیام sìyām; Christian —, پرهیز pèrhīz; —, *v.n.* اج‌دورمق àj-dùrm*a*k, اج‌قالمق àj-kàlm*a*k; اوروج‌طوتمق ùrùj-tùtm*a*k; پرهیز طوتمق pèrhīz-tùtm*a*k.

Fasten, *v.a.* باغلامق bà*gh*lam*a*k; صیقشدرمق sìk*i*shdìrm*a*k.

Fastidious, *a.* تتیز tìtiz.

Fasting, *a.* اج àj; اوروجلو ùrùjlu; پرهیزلو pèrhīzli.

Fat, *s.* یاغ yà*gh*; —, *a.* (meat) یاغلو yà*gh*l*i*; (man) شیشمان shìshmàn; (beast) سمیز sèmiz, تاولو tàwl*i*; —, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt; برایشك بوزلمسنه سبب اولان bìr-ìshing-bòzulmass*i*n*a*-sèbeb-òlan; مقدر mù-kàddèr, معین mù''àyyèn; مشئوم mèsh'ūm.

Fatality, *s.* مشئومیت mèsh'ūmìyyèt; شئامت shà'āmèt. [ènjāmi-k*y*ār.

Fate, *s.* قدر kàdɛr; اولم àlum; انجام‌كار

Father, *s.* بابا bàba, پدر pèdɛr; wife's —, قاین‌اتا kàyn-àta; step- —, اویکی اویکی بابا ùvè*gh*i-bàba.

Fatherland, *s.* وطن vuàtan.

Fathom, *s.* قولاج kùlàj; —, *v.a.* اسقاندیل‌ا ìsskàndil-et; اكلامق àngla*m*a*k* (*à*nna*m*a*k*). [maz.

Fathomless, *a.* دیبی بولنمز dìbi-bùlun-

Fatigue, *s.* یورغونلق yòrghunluk, تعب tà''b; مشقت mèshàkkàt; —, *v.a.* یورمق yòrm*a*k.

Fatigued, *a.* یورغون yòr*gh*un.

Fatiguing, *a.* یورار yòrar.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāha*t*, صوچ sùch, قصور kùssūr, جنحه jùnha, جرم jùrm; سقطلق sàkatl*i*k; to find —, *v.n.* قباحت‌بولمق kàbāha*t*-bùlm*a*k; بهانه‌بولمق bàhāné-bùlm*a*k, قصور بولمق kùssūr-bùlm*a*k.

Faultless, *a.* قصورسز kùssūrsiz.

Favour, *s.* كرم kèrem, عنایت ''ìnāyet, لطف lùtf; مساعده mùssā''adé; حسن‌نظر hùssnu-nàzàr; یوز yùz, چهره chèhré, صورت sūrèt; قوردله kòrdèl*a*-bà*gh*i; to curry —, *v.a.*

يلتنمك yeltenmek ; مداهنه mùdāhénḗ-èt. [mùssā''id, اويغون ùyghun.

Favourable, *a.* موافق mùwāfik, مساعد

Favourite, *s.* سودك sèvdik.

Fawn, *s.* كيك ياوريسى ghèyik-yàwr*i*ss*i*, قراجه ياوريسى kàraj*a*-yàwr*i*ss*i* ; —, *v.n.* يالتاقلنمق yàltaklanm*a*k.

Fear, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, بيم bīm, دهشت dèhshèt ; —, *v.n.* and *a.* قورقمق kòrkm*a*k.

Fearful, *a.* قورقولو kòrkul*u*, قورقونجلو kòrkunjl*u*, مخوف màkhūf.

Feasible, *a.* ياقشق الور y*à*k*i*shık-àl*i*r, اولور òlur, ممكن mùmkin.

Feast, *s.* ضيافت zìyāfèt ; (religious) بيرام bāyram ; يورطى yòrt*i*.

Feather, *s.* توى tùy.

Features, *s. pl.* سيما sīmā.

February, *s.* شباط shùbàt.

Fecund, *a.* چوقجه چوجق طوغرر chòkjḗ-chòjuk-dòghurur ; محصولدار màhsūldār.

Federation, *s.* اتفاق ìttifāk ; متفقين mùttèfikīn. [تری àyak-tèri.

Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد ''àwā'id ; اياق

Feeble, *a.* ضعيف zà''īf, قوتسز kùvvètsiz.

Feebleness, *s.* ضعف zà''f, قوتسزلك kùvvètsizlik.

Feed, *s.* يمك yèmèk ; —, *v.n.* يمك yèmek, يمك يمك yèmèk-yèmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek ; يدرمك yèdirmek.

Feel, *v.a.* دويمق dùym*a*k, حس ا hìsss-et ; دوقنمق dòkunm*a*k, باقمق bàkm*a*k ; يوقلامق yòklam*a*k.

Feeling, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli ; حساس hàsssāss ; —, *s.* حس hìsss ; قوت kùvvèti-lāmissḗ ; لامسه حساسلق hàsssāsslık ; مرحمت mèrhàmet, شفقت shèf*a*kàt, رقت قلب rìkkàt*i*-kàlb. [-y*à*pm*a*k, تقليدا tàklīd-et.

Feign, *v.a.* يلاندن ياپمق yàlàndan-

Feigned, *a.* يلاندن yàlàndan, ياپمه y*à*pm*a*, تقليد tàklīd.

Felicitation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyḗ, كوزك ايديرن gh*yù*zung-

Felicity, *s.* سعادت sà''ādèt. [ày*d*in.

Felloe, *s.* اپسد ìpsid.

Fellow, *s.* حريف hèrif, ارقه داش àrk*a*-d*a*sh, اياقداش ày*a*kd*a*sh, يولداش yòld*a*sh ; كدكلو ghèdikli ; fellows, اخوان ìkhwān.

Fellow-citizen, *s.* همشهرى hèm-shèhri.

Fellowship, *s.* ارقه داشلق àrk*a*d*a*shl*ı*k ; اخوانلق ìkhwānl*ı*k ; كدك ghèdik.

Felon, *s.* خرسزوقاتل مقوله سى ادم khìr-s*i*z-vè-kātil-màkūléssi-àdam, خبيث khàbīss. [khàbāssètli.

Felonious, *a.* خبيث khàbīss, خباثتلو

Felony, *s.* خرسزلق ياخود قاتللق كبى خنحه khìrs*i*zl*ı*k-yàkhud-kātillik--ghìbi-jùnhà.

Felt, *s.* كچه kèchḗ, كبه kèbḗ.

Female, *a.* and *s.* ديشى dìshi ; قارى kàr*i* ; قيز kìz.

Feminine, *a.* (gram.) مؤنث mù'ènnèss ; — (womanlike) قارى يه ياقشور kàr*iy*a-y*à*k*i*shır.

Fence, *s.* تخته پرده tàkht*a*-pèrdḗ, پرمقلق pàrm*a*klık, ديوار dìwar, چيت chìt ;

—, *v.a.* چویرمك chèvirmek; —, *v.n.* مچ تعلیمی ا mèch-tà''līmi-et.

Fencing, *s.* مچ تعلیمی mèch-tà''līmi.

Fennel, *s.* دره اوتی dèré-òtu.

Feoff, *s.* تیمار tīmār, زعامت zi''āmet; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik.

Ferment, *s.* مایه māyé (màya); قاینامه kàynama; چوریمه chùrumé, قیزمه kìzma; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قبارمق kàbarmak; قاینامق kàynamak; تخمر ا tàkhàmmur-et; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak; قاینا تمق kàynatmak; تخمیر ا tàkhmīr-et.

Fermentation, *s.* تخمیر tàkhmīr, تخمر tàkhàmmur; قبارمه kàbarma, قاینامه kàynama; قیزمه kìzma; چوریمه

Ferret, *s.* صانصار sànsàr (?). [chùrumé.

Ferrule, *s.* پرازوانه pràzwàna.

Ferry, *s.* کچیدیری ghèchìd-yèri.

Ferry-boat, *s.* قایق kàyik, تومباز tòmbàz, کلك kèlek.

Fertile, *a.* منبت mùnbit, برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fertileness, Fertility, *s.* منبتلك mùnbitlik, برکتلولك bèrékètlilik.

Fester, *v.n.* جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [یورتی yòrtu.

Festival, *s.* کون ghyùn; بیرام bàyràm;

Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمك ghìdup-ghètirmek, کیدوب الوب کلمك ghìdup-àlip-ghèlmek. [àghir-kòkar.

Fetid, *a.* فنا قوقار fèna-kòkar, اغر قوقار

Fetlock, *s.* طوپوق tòpuk.

Fetters, *s. pl.* تیمور (dèmir), زنجیر zìnjir, بوقاغی bùkàghi.

Feud, *s.* نزاع nìzā''.

Fever, *s.* حما hùmmā; (ague) ایستمه ìssìtma (sìtma); (heat) حرارت

Feverish, *a.* حرارتلو hàrārètli. [hàrārèt.

Feverishness, *s.* حرارت hàrārèt.

Few, *a.* از àz; a few, بر از bìr-àz, برقاچ

Fibre, *s.* تل tèl; لیف līf. [bìr-kàch.

Fibrous, *a.* تل تل tèl-tèl, تللو tèlli, لیف کبی līf-ghìbi.

Fickle, *a.* ثباتسز sèbātsiz, بر دالده دورماز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvin.

Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, اویدرمه

Fiddle, *s.* کمان kèmàn. [ùydurma.

Fiddler, *s.* کمانجی kèmànji, کمان چالار kèmàn-chàlar. [kèmàn-òku.

Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی

Fiddlestring, *s.* کمان تلی kèmàn-tèli.

Fidelity, *s.* صداقت sàdākàt, صادقلق sādiklik.

Fidget, *s.* مراقلو mèràkli; راحت دورماز rāhat-dùrmaz; —, *v.n.* مراق ا mèràk-et; راحت دورمامق rāhat-dùrmamak; —, *v.a.* قارشدرمق kàrish-dirmak; راحت براقمامق rāhat-bràkmamak.

Fief, *s.* تیمار tīmār; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik; مالکانه mālikyānè.

Field, *s.* طرلا tàrla; اوه òwa, چایر chàyir; صحرا sàhrā.

Field-day, *s.* بیوك تعلیم کونی bìyuk-tà''līm-ghyùnu.

Field-marshal, *s.* سرعسکر sèr-''àsker.

Field-officer, *s.* بیوك ضابط bìyuk-zābit.

Field-piece, *s.* چرخه طوبی chàrkha-tòpu, ابوس (kùbuss).

Fierce, *a.* سرت sèrt, حديد hàdīd, شديد shèdīd.

Fiery, *a.* اتش‌كبى àtèsh-ghìbi.

Fife, *s.* دودك dùduk.

Fifer, *s.* دودكجى dùdukju.

Fifteen, *a.* اون بش òn-bèsh.

Fifty, *a.* اللى èlli.

Fig, *s.* انجير ìnjir.

Fight, *s.* غوغا (kawgha), دوكش dùghush; جنك jènk, محاربه mùhārébé; —, *v.n.* دوكشمك dùghushmek, غوغا ا (kàwgha)-et, جنك ا jènk-et, محاربه ا mùhārébé-et; — one's way, ايشنى اويدرمق ìshini-ùydurmak.

Figure, *s.* شكل (shèkil) shèkl; بچم bìchim, اندام èndām, بوى بوس bòy-bòss, هيئت hèy'èt; رقم ràkam; —, *v.n.* كوسترش ا ghyùsstèrish-et; كورنمك ghyùrunmek.

Filbert, *s.* تازه فندق tāzé-fìndìk.

Filch, *v.a.* چالمق chàlmak.

File, *s.* اكه èghé; (of soldiers) صره sìra; (of papers) طاقم tàkim; —, *v.a.* اكه لمك èghélémek, اكه ايله المق èghé-ila-àlmak; (papers) طوپلايوب ترتيب ا tòplayup-tèrtīb-et.

Filial, *a.* بنوى bènévī.

Filings, *s.* اكندى èghenti.

Fill, *v.n.* طولمق dòlmak; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak.

Filly, *s.* قسراق طاى kìssràk-tày.

Film, *s.* زار zār.

Filter, *s.* سوزكچ sùzghèch; —, *v.a.* سوزمك sùzmek; —, *v.n.* سوزلمك sùzulmek.

Filth, *s.* پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik (mùn-), اوساخ èvsākh.

Filthy, *a.* پس piss, مردار mùrdàr.

Fin, *s.* بالق قنادى bàlìk-kànadi, قناد kànad.

Final, *a.* صوك sòng, اخر ākhir.

Finally, *ad.* عاقبت "ākibèt, عاقبتده "ākibètda; الحاصل èl-hāssil, حاصل كلام hāssìli-kèlām.

Finance, *s.* امور ماليه ùmūru-mālìyyé; minister of —, ماليه ناظرى mālìyyé-nàziri.

Find, *v.a.* بولمق bùlmak.

Fine, *a.* كوزل ghyùzèl; اينجه ìnja; خاص khāsss; خالص khāliss; —, *s.* جريمه jèrīmé; —, *v.a.* جريمه المق jèrīmé-àlmak, تجريم ا tèjrīm-et; تصفيه ا tàssfìyyé-et.

Finedraw, *v.a.* اورمك ùrmek.

Finedrawer, *s.* اوريجى ùruju.

Finger, *s.* پرمق pàrmak; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, قارشدرمق kàrishdirmak.

Finger-post, *s.* يول كوسترن ديرك yòl-ghyùsteren-dīrèk.

Finish, *s.* صوك ال sòng-èl; —, *v.n.* بتمك bìtmek; دوكنمك dùkènmek; تمام او tàmām-òl, تكميل او tèkmīl-òl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; دوكتمك dùkètmek; تكميل ا tèkmīl-et.

Finite, *a.* محدود màhdūd, متناهى mùténāhī.

Fir, *s.* چام chàm.

Fire, *s.* اتش àtèsh; —, *v.a.* اتمق àtmak, انداخت ا èndākht-et; اتش ا àtèsh-et; اتش ويرمك àtèsh-vèrmek; —up, *v.n.* پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hìddètlènmek.

Firearms, *s. pl.* تفنك طبانجه tùfènk-

-tàbànja ; اسلحهء ناریه èsslihé'i--nārìyyé.

Firelock, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk).

Fireman, *s.* یانغین طلومبه جیسی yànghin--tùlumbajissi. [missi.

Fireship, *s.* آتش کمیسی àtèsh-ghè-

Firewood, *s.* اودون òdun, حطب hàtab.

Firework, *s.* فشنك fìshènk (fìshèk).

Firing, *s.* اودون کمور òdun-kyùmur.

Firm, *a.* محکم mùhkèm, قوی kàwi ; صیقی sìki ; طیانقلو dàyànikli, متانتلو mètānètli, متین mètīn ; ثابت sābit ; راسخ rāsikh, پایدار pàydār ; —, *s.* امضا ìmzā ; شرکت shìrkèt.

Firmament, *s.* کوك یوزی ghyùk-yùzu, سما sèmā, اسمان āssmān ; فلك الافلاك fèleku-'l-èflāk.

Firmness, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt ; محکملك múhkèmlik.

First, *a.* برنجی bìrinji, الك ilk, اول èvvel.

Firstborn, *a.* نخستزاد nùkhùsstzād, نخستزادی nùkhusstzādé, بیوك bìyuk, الك ìlk.

Firstfruits, *s. pl.* ترفاندی tùrfàndé.

Fish, *s.* بالق bàlik ; —, *v.n.* اولامق àvlamak, بالق اولامق bàlik-àvlamak ; قاپمغه باقمق kàpmagha-bàkmak.

Fishbone, *s.* بالق قیلچغی bàlik-kìlchighi.

Fisher, Fisherman, *s.* بالقجی bàlikji, بالق اولایجی bàlik-àvlayìji. [dàlyàn.

Fishery, *s.* بالق اوی bàlik-àvi ; طالیان

Fishmonger, *s.* بالقجی bàlikji, بالق صاتیجی bàlik-sàtìji.

Fishpond, *s.* حوض hàwz.

Fissure, *s.* یارق yàrik, چاتلاق chàtlàk.

Fist, *s.* مشته mùshta, یومرق yùmruk.

Fit, *a.* مناسب mùnāssib, یاقشور yàkishir, لایق lāyik, جسبان jùssbān ; اهل èhl, ارباب èrbāb ; —, *s.* نوبت nùbèt ; صرعه sàr''à ; —, *v.a.* ایو کلمك ìyi-ghèlmek ; اویمق ùymak ; اویدرمق ùydurmak.

Fitness, *s.* مناسبت mùnāssébèt, یاقشق yàkishìk ; لیاقت lìyākàt, اهلیت èhlìyyèt.

Fitting, *a.* مناسب mùnāssib ; —, *s.* طاقم tàkim ; اویدرمقلق ùydurmaklik.

Five, *a.* بش bèsh, خمس khàmss, پنج pènj.

Fix, *v.a.* ثابت ا sābit-et ; تعیین ا tà''yīn--et ; کسمك kèssmek ; قرار ویرمك kàrār-vérmek ; —, one's self, *v.n.* اوطورمق òtùrmak ; اتخاذ مکان ا ìttikhāzi-mèkyān-et ; —, *s.* کوچلك ghyùchluk, مشکل mùshkil.

Fixed, *a.* ثابت sābit ; معین mù''àyyèn, کسلمش kèssilmish ; دیك dìk.

Flag, *s.* سنجاق sànjak, بیراق bāyrak, باندره bàndara ; ساز sàz ; —, *v.n.* قوتی کسلمك kùvvèti - kèssilmek ; یورلمق yòrūlmak ; صارقمق sàrkmak ; کساد او kèssàd-òl.

Flagship, *s.* پاشاکمیسی pàsha-ghèmissi.

Flagstaff, *s.* سنجاق دیرکی sànjak--dìrèghi ; سنجاق کوندری sànjak--ghyùndéri.

Flake, *s.* (of snow) قوش باشی kùsh-bàshi ; (of pastry) قات kàt.

Flaky, *a.* (pastry) قات قات kàt-kàt.

Flambeau, *s.* مشعله mèsh''àlé (màshàla).

Flame, *s.* علو "àlev, زبانه zàbāné; شعله shù"lé; عشق "àshk; معشوقه mà-"shūka; —, *v.a.* علو ويرمك "àlev-vèrmek; to burst into flames, علولنمك "àlevlenmek.

Flaming, *a.* علولو "àlevli, زبانه‌كش zàbà-nékèsh, شعله‌ور shù"lévèr.

Flank, *s.* يان yàn; جناح jènāh; —, *v.a.* ياندن المق yàndan-àlmak.

Flannel, *s.* فانله fānèla. [mek.

Flare, *v.n.* پك پك علولنمك pèk-"àlevlen-

Flash, *s.* علو "àlev; —, *v.n.* علوويرمك "àlev-vèrmek; پارلامق pàrlamak; چاقمق chàkmak; to flash in the pan, المامق àlmamak. [وزنه vèzné.

Flask, *s.* شيشه shìshé; (powder —)

Flat, *a.* دوز dùz; ياصى yàsssi; لذتسز lèzzètsiz, طاتسز tàtsiz-tùzsuz;

Flat-iron, *s.* اوتى àtu. [عقلسز "àklsiz.

Flatten, *v.a.* دوزلتمك dùzletmek, dù-zèltmek; ياصيلتمق yàssilatmak.

Flatter, *v.a.* مداهنه ا mùdāhané-et; — one's self, *v.n.* صانمق sānmak; امق ùmmak, ا اميد ùmīd-et.

Flatterer, *s.* مداهنه جى mùdāhanegi.

Flattery, *s.* مداهنه mùdāhané.

Flavour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنى chāshni (chèshni) طات tàt.

Flaw, *s.* سقط sàkat, عيب "àyb, قصور kùssūr, سقامت sàkāmèt.

Flax, *s.* كتان (kèten).

Flay, *v.a.* يوزمك yùzmek, دريسنى صويمق dèrissini-sòymak.

Flea, *s.* پيره pīré. [dèrissini-sòymak.

Fleabane, *s.* پيره اوتى pīré-òtu.

Flee, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرار ا firār-et.

Fleece, *s.* پوست pòsst; —, *v.a.* صويمق sòymak. [chàbik, سرعتلو sùr"àtli.

Fleet, *s.* دونمما dònanma; —, *a.* چابك

Fleeting, *a.* چابك كچر chàbik-ghècher, سريع الزوال sèrī"u-z-zèwāl, فانى fānī.

Flesh, *s.* ات èt, لحم làhm, كوشت ghyòsht.

Fleshy, *a.* اتلو ètli; ملحم mùlàhhàm.

Flexible, *a.* اكلور èghilir, يموشاق yìmushàk.

Flight, *s.* قاچش kàchish, فرار firār; (of birds) سورى sùru; (of arrows) يايلم yàyilim; (of stairs) قات kàt.

Flimsy, *a.* سيرك sèyrèk, قماشى سيرك kùmàshi-sèyrèk.

Fling, *v.a.* اتمق àtmak.

Flint, *s.* چاقمق طاشى chàkmak-tàshi.

Float, *s.* شماندره shàmàndarə; —, *v.n.* يوزمك yùzmek; —, *v.a.* يوزدرمك yùzdurmek. [ùshushmek.

Flock, *s.* سورى sùru; —, *v.n.* اوششمك

Flog, *v.a.* دوكمك dùghmek, طياق اتمق dàyak-àtmak.

Flogging, *s.* قامچى kàmchi.

Flood, *s.* سيل sèyl (sèl); طوفان tūfān; مد mèdd; —, *v.a.* صو باصمق sù-bàss-mak; صو باصدرمق sù-bàssdirmak.

Floor, Flooring, *s.* دوشه‌مه dùshémé, تخته tàkhta; —, *v.a.* دوشه‌مك dùshémek.

Florid, *a.* قرمزى kìrmizi. [chìchekji-

Florist, *s.* چيچكجى باغچوان -bāghchawān.

Flotilla, *s.* اينجه دونمما ìnja-dònanma.

Flounder, *s.* پسى بالغى pìssi-bàlighi; —, *v.n.* يوارلنمق yìwarlanmak.

Flour, *s.* اون ūn, دقيق dàkīk.

Flourish, *v.n.* نشو و نما بولمق nèshv-u--nèmā-bùlmak; برحيات‌او bèr-hàyāt--òl. [-hālda-òlan.

Flourishing, *a.* حسن‌حالده‌اولان hùssnu-

Flow, *s.* مد mèdd; —, *v.n.* اقمق àkmak, جريان‌ا jèréyān-et; منصب‌او mùnsàbb-ol; مد او mèdd-òl.

Flower, *s.* چيچك chìchek; —, *v.n.* چيچك‌اچمق chìchek-àchmak.

Flowerpot, *s.* صاقسى sàksi.

Fluctuate, *v.n.* بر قراردە دورمامق bìr--kàrārda-dùrmąmak.

Flue, *s.* باجه bàja. [vé-sùhūlèt.

Fluency, *s.* مهارت و سهولت màhārèt-

Fluently, *ad.* سهولت‌ايله sùhūlèt-ìla.

Fluid, *a.* سيال sèyyāl; —, *s.* جسم‌سيال jìssm-sèyyāl. [kòrkutmak.

Flurry, *s.* تلاش tèlàsh; —, *v.a.* قورقوتمق

Flush, *a.* دوز dùz; —, *v.n.* بردن جولان‌ا bìrdan - jèvélān-et; — up, قزارمق kìzàrmak.

Flute, *s.* نای này, نى nèy, فلاوطه flàwta.

Fluting, *s.* يیو yìw, yìv.

Fly, *s.* سينك sìnek; كرا عربه‌سى kìrā--"àrabassi; —, *v.n.* اوچمق ùchmak; قاچمق kàchmak; — about, اطرافه اوچمق ètrāfa-fìrlamak; — at, اوزرينه اتلمق ùzérinė - àtìlmak; — away, اوچمق ùchmak; — back, كيروفرلامق ghèri-fìrlamak; — for refuge, صيغنمق sìghinmak, التجا ìltijā-et; — in pieces, پارەلنمك pārélenmek (pàralanmak); — into a passion, پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hìddètlenmek; — off, اوچمق ùchmak; فرلامق fìrlamak; قاچمق kàchmak; — open, اچليويرمك àchìlivèrmek; — out, اتلمق àtìlmak; صچرامق sìchramak; فرلامق fìrlamak; — up, يوقارى‌فرلامق yùkāri-fìrlamak.

Flying-bridge, *s.* عاريتى كوپرى "ārìyyètī-kyùpru. [dòghurmak.

Foal, *s.* طاى tày; —, *v.n.* طوغرمق

Foam, *s.* كپوك kyùpuk; —, *v.n.* كپورمك kyùpurmek. [مركز mèrkez.

Focus, *s.* نقطهٔ‌احتراق nòkta'i-ìhtirāk;

Fodder, *s.* اوت òt, ارپه‌صمان àrpa-sàman.

Foe, *s.* دشمن dùshmèn.

Fœtus, *s.* جنين jìnīn, چوجق chòjuk, ياورى yàwri. [siss.

Fog, *s.* Foggy, *a.* دومان dùmàn, سيس

Foible, *s.* مراق mèrāk.

Fold, *s.* قات kàt; sheep —, اغل àghìl; —, *v.a.* قات‌قات‌ا kàt-kàt-et; طوپلامق tòplamak, دوشيرمك dèvshirmek; صارمق sàrmak, بوكمك bùkmek; قيرمق kìrmak; —, *v.n.* قات‌قات‌او kàt-kàt-òl; طوپلانمق tòplanmak, دوشيرلمك dèvshirilmek, صارلمق sàrilmak, بوكلمك bùkyulmek, قيرلمق kìrilmak. [عالم "ālèm.

Folk, *s.* خلق khàlk, اورطه‌لق òrtalìk,

Follow, *v.a.* ارقه‌سنه‌دوشمك àrkassina--dùshmek, اردينه دوشمك àrdìna--dùshmek, اردينه كتمك àrdìna--ghìtmek, ارقه‌سى صره‌كلمك àrkassi--sìra-ghèlmek; تابع‌او tābi"-ol; —, *v.n.* چيقمق chìkmak, لازم‌كلمك lāzim-ghèlmek.

Following, *a.* ایرته èrtɛ́ ; آتی ātī ; زیرده‌محرر zīrdɛ́-mùhàrrɛr. [lilik.

Folly, *s.* عقلسزلق "àklsizlik, دلیلك dè-

Foment, *v.a.* سیجاق صوایله‌یقامق sìjàk-sù-ila-yìkamak ; (troubles) فت ویرمك fit-vèrmek, پرمق ویرمك pàrmak-vèrmek, تحریك ا tàhrīk-et.

Fond, *a.* پك‌سور pèk-sèver, چوق‌سور chòk-sèver ; دلیسی dèlissi ; بوش bòsh, بیهوده bīhūdɛ́.

Fondle, *v.a.* قوجاغنه الوب‌اوخشامق kùjaghina-àlip-òkhshamak.

Food, *s.* ییه‌جك yèyéjek, یمك yèmèk, غدا ghìdā. [dìwānɛ́.

Fool, *s.* عقلسز "àklsiz, دلی dèli, دیوانه

Foolery, *s.* مسخره‌لق màsskharalik.

Foolhardy, *a.* جسور دکل دلی jèssūr-dìghil-dèli.

Foolish, *a.* (person) عقلسز "àklsiz, دلی dèli, دیوانه dìwānɛ́ ; (thing) عقلسز "àklsiz.

Foot, *s.* ایاق àyak, قدم kàdɛm, پا pā, پای pāy, پی pèy ; (of hill) اتك ètek.

Footing, *s.* ایاق باصه‌جق‌یر àyak-bàssajak-yèr ; صفت sìfàt, منزلت mènzélèt.

Footman, *s.* اوشاق ùshàk.

Footpath, *s.* پیاده قالدریمی pìyādɛ́-kàldirimi ; پیاده یولی pìyādɛ́-yòlu.

Footstep, *s.* ایاق‌ایزی àyak-ìzi ; اثر èssɛr ; اثر ìssr. [dighi.

Footstool, *s.* ایاق‌یاصدیغی àyak-yàss-

For, *pr.* ایچون (ichin) ìchun ; ئه *a*, یه ya ; دن dan ; دن‌طولایی dan-dòlayi ; —, *c.* زیرا zīrā, چونکه chùnku ; for all that, *ad.* ینه yìnɛ́ (ghèna).

Forage, *s.* اوت òt, ارپه صمان àrpa-sàman ; —, *v.n.* ییه‌جکنی‌ارامق yèyéjéghini-àramak ; — about, *v.n.* اوته بری قارشدره‌رق ارامق ùtɛ́-bèri-kàrishdirarak-àramak.

Forbear, *v.n.* وازکچمك vāz-ghèchmek ; کندینی‌ضبط ا kèndini-zàbt-et, جبر جبری‌نفس‌ا jèbri-nèfss-et. [hàmmul.

Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل tà-

Forbid, *v.a.* ایتمه دیو تنبیه ا ètma-dèyu-tènbīh-et, نهی ا nèhy-et, یساق ا yàssak-et.

Force, *s.* زور zòr, کوچ ghyùch, قوت kùvvèt ; جبر jèbr ; اجبار ìjbār ; —, *v.a.* زورلامق zòrlamak ; جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et ; by —, *ad.* زوراکی zòràki, استمیه‌رك ìsstéméyérek, جبراً jèbran ; to force a sale, طوتدره بلدیکنه‌صاتمق tùtdura-bìldighina-sàtmak ; — back, کیرو ایتمك ghèri-ìtmek, کیرو سورمك ghèri-sùrmek ; — down, اشاغی‌باصمق àshàghi-bàssmak ; — in, ایچرو قاقمق ìchèri-kàkmak ; — out, سوکمك sùkmek.

Forceps, *s.* ماشه màsha, قصاچ kìssàj.

Ford, *s.* کچید ghèchid, کچید یری ghèchid-yèri, معبر mà"bɛr ; —, *v.a.* کچمك ghèchmek ; عبورا "ùbūr-et.

Fore, *a.* اوکده‌کی ùngdéki, ایلروکی ilèriki, ایلروده‌کی ilèridéki ; — and aft, کمینك‌بویونجه ghèmining-bòyunja.

Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād).

Forefinger, *s.* شهادت‌پرمغی shàhādet-pàrmaghi.

Forego, *v.a.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Forehead, *s.* الن àlin (ànn), جبين jèbīn, جبهه jèbhé.

Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبى èjnébī.

Foreland, *s.* برون bùrun.

Forelock, *s.* ناصيه nāssìyyé.

Foreman, *s.* استاد (ùssta), قالفه kàlfa.

Foremast, *s.* پرووه ديركى prùwa-dìrèghi, باش ديركى bàsh-dìrèghi.

Foremost, *a.* الك ايلروده كى èng-ìlèridéki.

Foresail, *s.* ترنكت trìnkèt.

Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حس ا kàbla-'l--vùkū"-hìss-et.

Foresight, *s.* بصيرت bàssīrèt.

Forest, *s.* اورمان òrmàn.

Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبرويرمك kàbla-'l-vùkū"-khàber-vèrmek.

Forge, *s.* تيمورجى دكانى dèmirji-dúkkyāni ; تيمورجى اوجاغى dèmirji--òjaghi ; —, *v.a.* ايشلمك ìshlémek, دوكمك dùghmek ; (a forgery), *v.a.* تقليدا tàklīd-et ; —, *v.n.* ساخته كارلق ا sàkhtékyārlık-et.

Forger, *s.* ياپيجى yàpïji ; ساخته كار sàkhtékyār.

Forgery, *s.* ساخته كارلق sàkhtékyārlık ; ساخته sàkhté.

Forget, *v.a.* اونوتمق ùnùtmak, فراموش ا fèrāmūsh-et, نسيان ا nìssyān-et.

Forgetful, *a.* لونودر ùnùdur.

Forgetfulness, *s.* غفلت ghàflet.

Forgive, *v.a.* عفو ا "àfv-et, بخش ا bàkhsh-et, بخشلامق (bàghishlamak).

Forgiveness, *s.* عفو "àfv ; (by God) مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān.

Fork, *s.* چتال chàtal ; (for digging) بل [bèl.

Forked, *a.* چتال chàtal.

Forlorn, *a.* صاحبسز sāhibsiz.

Form, *s.* شكل shèkil, بچم bìchim, صورت sūrèt, هيئت hèy'èt ; رسم (rèssim), عادت "ādèt ; صورت sùrèt ; صره sìra, پيكه pèykèh ; صنف sìnf ; —, *v.a.* تشكيل ا tèshkīl-et, ياپمق yàpmak ; اولمق òlmak, هيئتنه كيرمك hèy'ètina-ghìrmek.

Formal, *a.* رسمى rèssmī ; صورى sūrī.

Formality, *s.* رسم (rèssim), عادت رسميه "ādèti-rèssmìyyé.

Formally, *ad.* رسماً rèssman.

Formation, *s.* ياپش yàpish ; ياپلش yàpīlish ; تشكيل tèshkīl.

Former, *a.* مقدمكى mùkàddemki, سابق sābīk ; اسبق èssbàk.

Formerly, *ad.* مقدما mùkàddémā, سابقا sābïkā ; بوندن اقدم bùndan-àkdem, اوللرده èvvellerdā, كچنلرده ghèchenlerdé ; اسكى زمانلرده èsski-zàmànlarda. [màkhūf.

Formidable, *a.* قورقلور kòrkulūr, مخوف

Fornication, *s.* زنا zìnā, زنپارەلك (zàmparalık). [para).

Fornicator, *s.* زانى zānī, زنپاره (zàm-

Fornicatress, *s.* زانيه zānìyyé, روسپى (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Forsake, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, وازكچمك vāz-ghèchmek.

Fort, *s.* قلعه kàl"à (kàylé), پلنقه pàlangha.

Forth, *ad.* طشره tàshra, طيشارى dìshāri ; to set —, بيان ا bèyān-et.

Forthwith, *ad.* شمدی shìmdi, درعقب dĕr-"àkab, هماندم hèmāndèm, اوساعت ò-sā"at. [māt.

Fortification, *s.* استحكامات ìsstìhkyā-

Fortify, *v.a.* استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek, قلعه ياپمق kàl"a-yàpmak; تقويت ويرمك tàkvìyyèt - vèrmek, قوت ويرمك kùvvèt-vèrmek, متانت ويرمك mètānèt-vèrmek.

Fortitude, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, ثبات sèbāt, ستانت mètānèt.

Fortnight, *s.* ايكى هفته ìki-hàfta.

Fortress, *s.* قلعه kàl"a (kāylĕ).

Fortuitous, *a.* تصادفى tèssādufī, اتفاقى ìttifākī, راست كله ràsst-ghèlĕ.

Fortunate, *a.* بختيار bàkht-yār.

Fortune, *s.* بخت bàkht, طالع tāli"; مال màl, پاره (pàra), زنكينلك zèn-ghinlik; ميراث mīrāss. [چهل chèhil.

Forty, *a.* قرق kìrk, اربعين èrba"īn,

Forward, *a.* ايلرو كلمش ìléri-ghèlmish, ايلرولمش ìlèrilĕmish; اركن يتشور èrken-yètishir; عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz; —, *ad.* ايلرو ìléri; ايلرويه طوغرى ìlériyĕ-dòghru; —, *v.a.* كوندرمك ghyùn-dĕrmek; ايلرولتمك ìlréilĕtmek; ياردم ا yàrdim-et. [ìlériyĕ-dòghru.

Forwards, *ad.* ايلرو ìléri, ايلرويه طوغرى

Fossil, *a.* تحجرايتمش اولان tàhàjjur-ètmish-òlan; —, *s.* تحجرايتمش نسنه tàhàjjur-ètmish-nèssnĕ.

Foster, *v.a.* بسلمك bèsslémek; سود ويرمك sùd-vèrmek.

Foster-brother, Foster-sister, *s.* سود قرنداشى sùd-(kàrdashi).

Foster-daughter, *s.* سود قيزى sùd-kìzi.

Foster-mother, *s.* سودانا sùd-àna.

Foster-son, *s.* سوداوغلى sùd-òghlu.

Foul, *a.* كيرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdār (mùndār); چپارز chàpàriz; فنا fĕna, بوزق bòzuk; ترس tèrss, مخالف mùkhālif; —, *v.a.* كيرلتمك kìrlĕtmek; —, *v.n.* كيرلنمك kìrlĕn-mek; to run foul of, چاتمق chàtmak, اوزرينه دوشمك ùzérinĕ - dùshmek; چپارز او chàpàriz-òl.

Foundation, *s.* تمل tèmel; اساس èssāss, تاسيس tè'sīss; pious —, وقف wàkf, خيرات khàyrāt, عمارت "ìmārèt.

Founder, *s.* بانى bānī, واضع الاساس vāzi-"u-'l-èssāss; وقف صاحبى wàkf-sāhibi, صاحب الخيرات sāhibu-'l-khàyrāt; دوكيجى dùkuju; —, *v.n.* باتمق bàtmak, قاينامق kàynamak.

Foundered, *a.* ايا قلرى سقط ày*a*klar*i*-sàkat; dumb —, دلى طوتلمش dìli-tùtulmush.

Foundry, *s.* دوكم خانه dùkyum-khānĕ.

Fount, Fountain, *s.* چشمه chèshmĕ; پيكار (pùngàr), ايازمه àyàzma.

Four, *a.* درت dùrt, اربع èrbà", چهار chìhār. [-kyùshĕ.

Four-cornered, *a.* درت كوشه dùrt-

Fourfold, *a.* درت قات dùrt-kàt.

Fourfooted, *a.* درت ايلق dùrd-àyak.

Fourteen, *a.* اون درت òn-dùrt.

Fowl, *s.* طاوق tàwuk; قوش kùsh; —, *v.n.* قوش اوينه كتمك kùsh-àvìna-ghìtmek.

Fowler, *s.* قوشباز kùshbāz.

Fowlingpiece, *s.* آو تفنكى àv-(tùfèghi), فلنته fìlìnta.

Fox, *s.* دلکی or تلکی tìlki; شیطان shèytān, ولد vèled.

Foxglove, اری قوانی àri-kòwàni.

Fraction, *s.* کسر kèssir; پارچه pàrcha, جزء jùz', قسم kìssm.

Fractions, *s.* کسورات kyùsūrāt; vulgār —, کسر kèssr; decimal —, کسراعشاری kèssri-ā''shārī.

Fractious, *a.* ترس tèrrs.

Fracture, *s.* قیرق یری kìrik-yèri, قیرق kìrik; —, *v.n.* قیرمق kìrmak; —, *v.n.* قیرلمق kìrilmak.

Fractured, *a.* قیرق kìrik.

Fragile, *a.* قولای قیریلور kòlay-kìrilir; اینجه ìnja, یوفقه yùfka; ضعیف zà''īf; مه انتس mètānètsiz.

Fragment, *s.* قیرندی kìrinti, دوکندی dùkuntu; پارچه pàrcha, قطعه kìt''à, قسم kìssm.

Fragrance, *s.* کوزل قوقو ghyùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā'ihà, بوی bùy.

Fragrant, *a.* کوزل قوقولو ghyùzèl-kòkulu, معطر mù''àttàr, خوشبو kòshbū.

Frail, *a.* اینجه ìnja, یوفقه yùfka; ضعیف zà'īf, متانتسز mètānètsiz; نازك nāzik; غیر عفیفه ghàyri-''àfīfé.

Frailness, Frailty, *s.* عدم متانت ''àdɛmi--mètānèt; عدم عفت ''àdɛmi-''ìffèt.

Frame, *s.* چرچوه chèrchivé; بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād; —, *v.a.* ترتیب ا tɛrtīb-et.

France, *s.* فرانسه Fràns*a*.

Franchise, *s.* معافیت mù''āfiyyèt; امتیاز ìmtiyāz.

Frank, *a.* کتم ایتمیوب طوغری سویلر kètm--etmeyub-dò*gh*ru-sùwèyler.

Frankincense, *s.* کونلك ghyùnluk, بخور bùkhūr.

Fraud, *s.* حیله hīlé.

Fray, *s.* غوغا kàwgha.

Freckle, *s.* سیل sīl.

Free, *a.* سربست sèrbèsst, ازاد àzād; (of a trade) کدکلو ghèdikli; —, *v.a.* ازاد ا àzād-et.

Freebooter, *s.* حیدود hàydūd.

Freedom, *s.* سربستلك sèrbèsstlik, سربستیت sèrbèsstìyyèt, ازاد àzād, ازادلق àzādlik; (of a trade) کدك

Freehold, *a.* & *s.* ملك mùlk.

Freemason, *s.* فارماصون fàrmàsūn.

Freewill, *s.* ارادهٔ جزئیه ìrādè'ì-jùz'ìyyé.

Freeze, *v.n.* طوکمك dòng*m*ak, منجمد او mùnjèmid-òl; —, *v.a.* طوکدرمق dòng-dur*m*ak.

Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun); یوك yùk, حموله hàmūlé; —, *v.a.* نوله نوللهطوتمق nèvl*a*-vèrmek; ویرمك nèvll*a*-tùtmak; یوکلتمك yùklɛtmek, طولدرمق dòldur*m*ak.

French, *a.* فرانسز fransiz.

Frenchman, *s.* فرانسز fransiz.

Frenzy, *s.* چلغینلق chìlgh*i*nlik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Frequent, *a.* صیق sìk; —, *v.a.* چوق کتمك chòk-ghìtmek, صیقاوغرامق sìk-ò*gh*ra*m*ak.

Frequently, *ad.* صیقصیق sìk-sìk, چوق

Fresh, *a.* تازه tàzé; (water) طاتلو tàtl*i*; (new) یکی yèng*i*; (cool) سرین sèrin; (horse) اویناق òyn*à*k; (wind) صیقیجه sìkij*a*.

Fret, *v.n.* قساوتا kàssàvèt-et, کدر ا

kèder-et; —, *v.a.* كوجه كتمك ghyùjé-ghìtmek.

Friable, *a.* قولای ازیلور kòlay-ézilir, قولای اوفانور kòlay-ùfànir.

Friction, *s.* سورنمه sùrunmé, سورشمه sùrushmé.

Friday, *s.* جمعه jùm''à, جمعه‌کونی [jùm''à-ghyùnu.

Friend, *s.* دوست dòsst, محب mùhìbb, مخلص mùkhliss.

Friendly, *a.* (person) دوست dosst; (thing) دوستانه dòsstāné.

Friendship, *s.* دوستلق dòsstluk, محبت màhàbbèt; خلوص khùlūss.

Frigate, *s.* فرقتین fìrkatīn.

Fright, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf.

Frighten, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, تخویف ایتمك tàkhwīf-et, اخافه ایتمك ìkhāfé-et.

Frightful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونج kòrkunj, مخوف màkhùf.

Fringe, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.* اطرافنه پرواز کبی او èträfina-pèrwāz-ghìbi-òl.

Fro, *ad.*, to and fro, اوته‌برو ùté-bèri, اشاغی یوقاری àshaghi-yùkàri, اننه بوینه ènina-bòyuna.

Frock, *s.* فسطان fìsstān.

Frog, *s.* قوربغه kùrbāgha; (horse's) طبان tàban.

From, *pr.* دن dan.

Front, *s.* اوك ùng, یوز yùz, پیش pīsh.

Frontier, *s.* سنور sìnir, سرحد sèr-hàdd.

Frost, *s.* طوك dòng, قراغی kìràghi.

Frosty, *a.* طوکیور dòngiyor, صوغوق sòghuk.

Froth, *s.* کپوك kyùpuk.

Frown, *s.* قاش چاتمسی kàsh-chàtmassi; —, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-chàtmak.

Frozen, *a.* طوکمش dòngmush, منجمد mùnjèmid.

Fruit, *s.* یمش yèmish, میوه mèyvé, ثمره sèméré; محصول màhsūl.

Fruitful, *a.* برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fruitless, *a.* بوش bòsh, بیهوده bīhūdé, نافله nāfilé, فائده‌سز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزمق bòzmak, سکته وبرمك sèkté-vèrmek, مانع اولمق māni''òl.

Fry, *s.* (of fish) بالق یاورسی bàlìk-yàwrissi; (lamb's, &c.) جكر jìgher; (dish) تاوه tàwa; —, *v.a.* تاوه‌ده پشورمك tàwada-pìshirmek, قاورمق kàwurmak; —, *v.n.* تاوه‌ده پشمك tàwada-pìshmek, قاورلمق kàwrulmak.

Frying-pan, *s.* تاوه tàwa. [کومور kyùmur.

Fuel, *s.* یاقه‌جق yàkajak, اودون òdun;

Fugitive, *s.* and *a.* قاچقین kàchkin, فراری fìrāri.

Fulcrum, *s.* مسند mèssned.

Fulfil, *v.a.* یرینه کتورمك yèrina-ghètirmek, اجرا ایتمك ìjrā-et, ایفا ایتمك ìfà-et.

Full, *a.* طولو dòlu, طولغون dòlghūn, مملو mèmlū; — moon, بدر bèdr, ایك اون بشی àying-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* کل kìl.

Fumigate, *v.a.* توتسیلتمك tùtsùlètmek, توتسولمك tùtsulémek, توتسی ویرمك tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسی tùtsu.

Fun, *s.* شقا shàka, ایلنجه èylènja.

Function, *s.* ایش ìsh, خدمت (khìzmèt).

Fund, *s.* سرمایه sèrmāyé, خزینه (khàzna).

Fundamental, *a.* اصلی àsslī, اساسی èssāssī.

Funeral, *s.* جنازه‌الایی jènāzé-àlay*i*.
Funk, *s.* قورقو kòrku.
Funnel, *s.* حونی hùni ; بوری bòru.
Funny, *a.* تحاف tùhāf. [پوصه pòss*a*.
Fur, *s.* كورك ky*ù*rk ; (dirt) كير kìr,
Furious, *a.* حدتلو hìddètli, قيزغين kìz-gh*i*n ; پك سرت pèk-sèrt, حديد hàdīd, شديد shèdīd.
Furnace, *s.* اوجاق òj*a*k.
Furnish, *v.a.* (give) ويرمك vèrmek ; (sell) صاتمق sàtm*a*k ; (a house) دوشه‌مك dùshémek ; (a house by the agency of another person) دوشتمك dùsh-
Furniture, *s.* دوشه‌مه dùshémé. [ETmek.
Furrier, *s.* كوركجى ky*ù*rkju.
Further, Furthermore, Furthest, *v.* Farther, &c. [غضب ghàzab.
Fury, *s.* حدت hìddèt ; شدت shìddèt ;
Fuse, *v.n.* اريمك èrimek ; —, *v.a.* ارتمك èritmek ; —, *s.* فتيل fītil ; طاپه tàp*a*. [èrimish.
Fusion, *s.* اذابه ìzābé ; in —, اريمش
Fuss, *s.* تلاش tèlash ; to make a —, *v.n.* تلاش ا tèlash-et.
Fustian, *s.* شيطان بزى shèytān-bèzi.
Futile, *a.* بوش bòsh, بيهوده bīhūdé, فائده‌سز fā'idéssiz, نافله nāfilé.
Futility, *s.* بيهوده‌لك bīhūdélik ; بيهوده ايش bīhūdé-ìsh.
Future, *a.* كله‌جك ghèlèjek, آتى ātī, اوله‌جق òl*a*jak ; —, *s.* كله‌جك‌زمان ghèlèjek-zàmān ; in —, *ad.* آتيده ātīd*a*, فيمابعد fī-mā-bà"d, بوندن‌بويله bùnd*a*n-bàylé, بوندنصكره bùnd*a*n-sòng*r*a.
Futurity, *s.* كله‌جك زمان ghèlèjek-zàmān.
Fye, *int.* عيب "àyb, اوطان ùtàn.

G.

Gabion, *s.* طابيه سپدى tàbiy*a*-sèpedi.
Gad about, *v.n.* حيلازلق ايدوب‌كزمك hàylàzl*ī*k-èdup-ghèzmek.
Gadfly, *s.* آت سنكى àt-sinè*gh*i.
Gaiety, *s.* فراح fèrāh, جنبش jùnbush.
Gain, *s.* كار ky*à*r, قزانج kàzanj ; —, *v.a.* قزانمق kàzanm*a*k, كارا ky*ā*r-et ; واصل‌اول vāssíl-òl, يتشمك yètishmek ; ايارتمق àyartm*a*k ; — over, ايارتمق àyartm*a*k ; — upon, ايلرولميوب ìlérìléyup-tùt*a*jak-òl ; — ground, يرقزانمق yèr-kàzanm*a*k, ايلرولمك ìlérilémek ; — time, وقت wàk*i*t-kàzanm*a*k. [tèkzīb-et.
Gainsay, *v.a.* انكارا ìnky*ā*r-et ; تكذيب ا
Galata (a quarter of Constantinople), *s.* غلطه Ghàlàt*a*. [bòr*a*, فرطونه f*ī*rtin*a*.
Gale, *s.* صيقى‌روزكار sìk*i*-rùzghyār ; بوره
Gall, *s.* عود "àd, زهره zèhré ; مرارت mèrārèt ; (rub) يارە yàr*a* ; —, *v.a.* اينجتمك ìnjitmek, يارە ا yàr*a*-et ; كوجه‌كتمك gh*y*ùjé-ghìtmek ; —nut, nutgall, *s.* مازى màz*i*.
Gallant, *a.* يكيت y*ì*gh*i*t, جسور jèssūr, دلاور dìlāvèr, بهادر bàhādir ; —, *s.* عاشق "āsh*ī*k ; زنپاره (zàmpar*a*).
Gallantry, *s.* يكيتلك y*ì*gh*i*tlik, جسارت jèssārèt ; زنپاره‌لق (zàmparal*ī*k).
Gallery, *s.* ديوانخانه dīwànkhāné ; مناره mìnāré - shùrféssi ; اوستى شرفه‌سى

اورتیلویول ùsstu-ùrtulu-yòl, صوقاق sòkak, کوپری kyùpru.

Galley, *s.* چکدرمه chèktirma. [prànghа.

Galleys, *s. pl.* کورك kyùrèk; پرانغه

Galley-slave, *s.* کورکلو kyùrèklu; پرانغه‌لو prànghali.

Gallipoli (town of), *s.* کلیبولی Ghélībòli.

Galloon, *s.* شرید shèrid.

Gallop, *s.* درت نعل dшrt-(nàl); —, *v.n.* درت نعل کتمك dùrt-(nàl)-ghìtmek.

Gallows, *s.* داراغاجی dār-ùghaji.

Galvanic, *a.* غلوانیقی ghalvaniki; — battery, غلوانیق طاقمی ghalvanik-

Galvanism, *s.* غلوانیق ghalvanik. [tàkimi.

Gamble, *v.n.* قماراوینامق kùmàr-òynamak. [kùmārbàz.

Gambler, *s.* قمارجی kùmārji, قمارباز

Gamboge, *s.* پنطالومبه pàntalòmba.

Game, *s.* اویون òyun; (chase) او àv, شکار shìkyār, صید sàyd. [kùmārji.

Gamester, *s.* قمارباز kùmārbāz, قمارجی

Gander, *s.* ارکك قاز èrkek-kàz. [bùluk.

Gang, *s.* طاقم tàkim, سوری sùru, بلوك

Gangrene, *s.* قانغرینه kànghrìna.

Gaol, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss--khānė, محبس māhbèss.

Gaoler, *s.* زندانجی zìndānji.

Gap, *s.* اراللق àralìk, اچقلق àchìklìk, اچق یر àchìk-yèr.

Gape, *v.n.* اسنمك èssnémek; اچلمق àchìlmak, اچق‌قالمق àchìk-kàlmak; — after, — at, *v.a.* باقمق bàkmak.

Garb, *s.* زی zìy, قیلق kìlìk, قیافت kìyāfèt, کسوت kìssvèt. [*pp.* محرف mùhàrrèf.

Garble, *v.a.* تحریف tàhrìf-et; —ed,

Garden, *s.* باغچه bàghcha; kitchen —, بوستان bòsstān; سبزوات باغچه‌سی sèbzéwāt-bàghchassi (zèrzawāt).

Gardener, *s.* باغچوان bàghchawān.

Gargle, *s.* غرغره ghàrghara; —, *v.a.* and *n.* غرغره ghàrghara-et.

Garlic, *s.* صارمصق sàrimsàk.

Garment, *s.* روبه rùba, ثوب sèvb.

Garnet, *s.* لعل là''l.

Garret, *s.* طوان اراسی tàwan-àrassi.

Garrison, *s.* قلعه‌ده موجود اولان عسکر kàl''àda - mèvjūd - òlàn - ''àssker, مستحفظین عسکری mùsstàhfizìn--''àsskéri, اوطوراق عسکری òturàk--''àsskéri; —, *v.a.* عسکر قومق ''àssker-kòmak; اوطورمق òturmak; to be in —, *v.n.* اوطورمق òturmak, اوطوراق او òturàk-òl.

Garter, *s.* دیز باغی dìz-bàghi.

Gash, *s.* یچاق یاره‌سی bìchàk-yàrassi.

Gasp, *s.* نفس nèfess; —, *v.n.* همان نفس الهمامق (hèmen)-nèfess-àlamak.

Gate, *s.* قپو kàpi, باب bāb, در dèr. [mak.

Gateway, *s.* قپو التی kàpi-àlti.

Gather, *v.a.* (pluck) قوپارمق kòparmak; — up, — together, طوپلامق tòplamak, دیوشرمك dèvshirmek, جمع ا jèm''-et; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; (fester) جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [*v.a.* اولچمك àlchmek.

Gauge, *s.* چاپ chàp; اولچی àlchu; —,

Gauntlet, *s.* زره الدوانی zìrh-èldivèni.

Gauze, *s.* بورمجك bùrumjik; wire-gauze, تلدن‌اورمه tèldan-ùrmé.

Gay, *a.* جنبشلو jùnbushlu, ایلنجه‌لو

èylènjéli ; كيف kèyf ; اچق àchik, پارلاق pàrlàk ; فراح fèrāh.

Gaze, *s.* سيرجى كبى باقش sèyrji-ghìbi--bàkish ; —, *v.n.* سيرجى كبى باقمق sèyrji-ghìbi-bàkmak. [āhū.

Gazelle, *s.* جيران jèyrān (jèylān), اهو

Gazette, *s.* غزته ghàzèta, تقويم وقائع tàkwīmī-vàkā'i".

Gear, *s.* طاقم tàkim, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadànlik ; in —, طاقيلو tàkili ; out of —, طاقيلو دكل tàkili-dìghil. [larini-kèssmek.

Geld, *v.a.* طاشاقلرينى كسمك tàshak-

Gelding, *s.* اكدش ìghdish, باركير (bèghir.

Gem, *s.* جوهر jèvhèr (pl. جواهر jèwāhīr).

Genealogy, *s.* نسب nèsseb.

General, *s.* پاشا pàsha ; مشير mùshīr ; سرعسكر sèr-"àsker, سردار sèrdār, سركرده sèrkèrdé ; lieutenant —, فريق fèrik ; major —, *or* brigadier —, ميرلوا mīri-lìwā ; —, *a.* عمومى "ùmūmī ; in —, generally, *ad.* اكثريا èksérìyyā.

Generalissimo, *s.* سردار اكرم sèrdār-èkrèm.

Generate, *v.a.* حاصل ا hāssil-et, ايراث ا īrāss-et.

Generation, *s.* قرن kàrn ; عصر واحد ادملرى "àssri-wāhid-àdamlari ; تكون tèkèvvun ; تناسل tènāssul ; organs of —, الات تناسل ālāti-tènāssul.

Generosity, *s.* سخاوت sàkhāvèt, جومرد jùmerdlik ; كرم الشيم kèremu-'sh-shìyèm.

Generous, *a.* سخاوتلو sàkhāvetli, جومرد jùmerd ; كريم الشيم kèrīmu-'sh-shìyèm.

Genesis, *s.* تورات tèvrāt.

Genie, *s.* جن jìn, جنى jìnnī.

Genius, *s.* هنر hùner ; استعداد ìstì"dād ; هنر صاحبى hùner-sāhibi.

Genoa, *s.* جنويز jenviz.

Genteel, *a.* تميز tèmīz ; (person) كشى زادة kìshi-zādé, افندى èfèndi ; (lady) حانم hànim.

Gentle, *a.* ملايم mùlāyim, يواش yàwàsh ; مظلوم màzlūm ; طاتلو tàtli.

Gentleman, *s.* كشى زادة kìshi-zādé, بكزادة bèghzādé, افندى èfèndi.

Genuine, *a.* خالص khāliss, صحيح sàhīh, خاص khāsss.

Geography, *s.* جغرافيا jàghrāfiya.

Geology, *s.* علم طبقات ارض "ìlmi-tàbakāti-àrz.

Geometer, Geometrician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.

Geometry, *s.* هندسه hèndéssé.

Georgia, *s.* كورجستان ghùrjistān. [ghùrji.

Georgian, *s.* كورجى ghùrji ; —, *a.* كورجى

Geranium, *s.* ساردليه چيچكى sàrdèlya--chìchèghi, ابه كومجى èbé-ghyùmèji.

Germinate, *v.n.* سورمك sùrmek, كوك kyùk-sàlmak, فلزلنمك fìlizlenmek.

Get, *v.a.* (procure) پيدا ا pèydā-et, تحصيل ا tàhsīl-et ; —, *v.n.* (go) كتمك ghìtmek ; (become) اولمق òlmak ; — above, دن زياده يوقارى يه چيقمق dan--zìyādé-yùkāriya-chìkmak ; — abroad, سويلنلمك sùwèylenilmek, نشر اولنمق nèshr-òlunmak ; دويولمق dùyulmak ; طيشارى كتمك dìshāri-ghìtmek ; — a fall, دوشمك dùshmek ; — a foot-

ing, يرلشمك yèrleshmek ; — away, *v.n.* قورتلمق kùrtulmak ; ايرلمق āyrīlmak ; چيقمق chìkmak ; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, ايرمق àyrmak, سوكمك sùkmek ; قورتارمق kùrtarmak ; — before, اوكنه وارمق ùnguna-vàrmak ; — by heart, ازبرلمك èzbèrlémek ; — clear, *v.* — away ; — down, *v.n.* انمك ènmek ; *v.a.* اندرمك èndirmek ; — forward, ايلرولمك ilérilémek ; — in, كيرمك ghìrmek ; — off, *v.* — away ; — on, ايلرولمك ilérilémek ; اوستنه چيقمق ùsstuna-chìkmak ; بنمك bìnmek ; كيمك ghìymek ; — out, *v.* — away ; — ready, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضر او hāzir-ol ; —, *v.a.* حاضرلمق hāzirlamak, حاضر ا hāzir-et ; — the better of, حقندن كلمك kàkkindan-ghélmek ; ينمك yènmek ; غالب او ghālib-òl ; صاوشدرمق sàwushdurmak ; — through, *v.n.* كچمك ghèchmek ; —, *v.a.* كچورمك ghèchirmek ; — together, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak ; —, *v.a.* طوپلامق tòplamak ; — up, *v.n.* قالقمق kàlkmak ; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak ; قالدرمق kàldirmak ; ديكمك dìkmek ; — well, ايو او īyi-òl, افاقت بولمق ifākàt-bùlmak ; — with child, *v.n.* كبه قالمق ghèbé-kàlmak ; —, *v.a.* كبه ا ghèbé-et ; — you gone, *int.* هايدى كيت hāydi-ghìt, يقل شورادن yìkil-shùradan ; هايدى سكدر hàydi-sìkdir.

Ghost, *s.* خياله khàyālé ; روح rūh, جان jàn ; Holy Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùduss ; to give up the —, تسليم روح ا tèsslīmi-rūh-et ; جانى چيقمق jàni-chìkmak.

Giant, *s.* طاغ كبى ادم dàgh-ghìbi-àdam.

Gibbet, *s.* داراغاجى dàr-àghaji.

Gibraltar, *s.* جبل الطر Jèbel-tàr.

Giddiness, *s.* سرسملك sèrsèmlik ; باش دونمسى bàsh-dùnméssi, كوزلر قرارمسى ghyùzlar-kàrarmassi ; عقلسزلق "àklsizlik, خفت مزاج khìffèti-mìzāj.

Giddy, *a.* سرسم sèrsèm ; عقلسز "àklsiz ; to be —, باشى دونمك bàshi-dùnmek, كوزلرى قرارمق ghyùzlari-kàrarmak.

Gift, *s.* هديه hèdìyyé ; عطيه "àtìyyé, احسان ihsān, انعام in"ām ; بخشش bàkhshish ; موهبه، الاهيه mèvhibé'i-ilàhìyyé. [جسيم jèssīm, مفرط mèfrèt.

Gigantic, *a.* بيوك bìyuk, عظيم "àzīm,

Gild, *v.a.* يالدزلمى yàldizlamak, تذهيب ا tèzhīb-et.

Gilding, *s.* يالدز yàldiz. [kùlàklari.

Gills, *s. pl.* بالغك قولاقلرى bàlighing-

Gimlet, *s.* بورغى bùrghu.

Gimp, *s.* قيطان (ghàytān).

Gin, *s.* (spirit) راقى ràki, عرق "àrak ; (trap) طوزاق tùzak ; (machine) چرخ [charkh.

Ginger, *s.* زنجفيل zènjéfīl.

Gipsy, *s.* چنكانه (chìnghèni) قبطى kìbtī.

Giraffe, *s.* زرافه zùrāfa (zùrāfā).

Gird, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak ; — up (a horse) قولانى چكمك kòlànini-chèkmek, — one's self, قوشانمق kùshànmak.

Girdle, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmer.

Girl, *s.* قیز kìz.

Girt, *v.a.* *v.* Gird.

Girth, *s.* محیط mùhīt, چورە chèvrÉ; horse's — bands, قولان kòlàn.

Give, *v.a.* ویرمك vèrmek, vìrmek; اعطا ا ì''tā-et; حاصل ا hāssíl-et; —, *v.n.* (stretch) اسنمك èssnémek; (frost) كوشەمك ghèvshémek; — a call, چاغریویرمك ch*à*ghirivèrmek; اوغرایویرمك òghrayivèrmek; — a guess, بلیویرمك bìlivèrmek; برتخمین ا bìr-tàkhmīn-et; — a look, باقیویرمك bàkivèrmek; — a portion, جهاز ویرمك jìhāz - vèrmek (chèhiz); — away, ویریویرمك vèrivèrmek, هبه ا hìbÉ-et; — back, — back again, كیرو ویرمك ghèri - vèrmek; — battle, جنكه باشلامق jènghÉ-bàshlamak; — ear, قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek; — forth, طیشاری ویرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ا ì''lān-et; — ground, كیرو چكلمك ghèri - chèkilmek; سوزندن دونمك sùzundan-dònmek; — a hand, یاردم ا yàrdim-et; — heed, دقت ا dìkkàt--et; — in charge, تسلیم ا tèsslīm-et; — judgment, اعلام ا ì''lām-et; — the lie, تكذیب ا tèkzīb-et; — notice, خبر ویرمك kbàbER-vèrmek; — one joy, تبریك ا tèbrīk - et; — leave, اذن ویرمك ìzin-vèrmek; رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek; — one's mind, افكاریني بیان ا èfkyārini-bèyān--et; — one's mind to (a thing), صرف ذهن ا sàrfi - zìhn - et, دوشمك dùshmek, توغل ا tèvàghghul - et, مشغول ا mèshghūl-òl; — out, *v.a.* طیشاری ویرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ا ì''lān-et; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak, اوصانمق ùssànmak; دوكنمك dùkènmek; — over, *v.a.* تسلیم ا tèsslīm-et, دور ا dèvr-et; —, *v.n.* وازكچمك wāz--ghèchmek; كسلمك kèssilmek; — place, چكلوب یر ویرمك chèkilup--yèr - vèrmek; — suck, امزرمك èmzirmek, بسلمك bèsslémek; — the slip, صاوشمق sāwushmak; — up, تسلیم ا tèsslīm-et; سویلمك sùwèylémek; — warning, خبر ویرمك khàbER--vèrmek; — way, قیرلمق kìrílmak, قوپمق kòpmak; یقلمق yìkílmak; بوزلمق bòzulmak.

Glad, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr; to be —, حظ ا hàzz-et, خوشلنمق, khòshlanmak. [سرور sùrūr.

Gladness, *s.* ممنونیت mèmnūnìyyèt,

Glance, *s.* باقش bàkish; —, *v.n.* سكمك sèkmek; — over, كوز اتمق ghyùz-

Gland, *s.* بیض bèyz (bèz). [àtmak.

Glare, *s.* پك پارلایش pèk-pàrlayish — *v.n.* پك پارلامق pèk-pàrlamak; — at, كوزلری اتش كبی اولەرق باقمق ghyùzléri-àtèsh-ghìbi-òlarak-bàkmak.

Glass, *s.* جام jàm, بللور bìllūr; (drinking) قدح kàdeh; (looking) ایینه àyina; (eye) كوزلك ghyùzluk; (telescope) دوربین dūrbīn (dùrbun); (hour) قوم ساعت kùm-sā''at.

Glaze, *s.* سر sìrr; —, *v.a.* جام كچورمك jàm-ghèchirmek; جام قاپلامق jàm--kàplamak.

Glazier, *s.* جامجی jamji.

Gleam, *s.* شعاع shù"ā"; —, *v.n.* پارلامق pàrlamak. [àkip-ghèchmek.
Glide, *v.n.* قایمق kàymak; اقوب کچمك
Glitter, *s.* پارلایش pàrlayish; —, *v.n.* پارلامق parlamak.
Globe, *s.* کوره kyùrÉ.
Globular, *a.* کروی kyùrévī. [hàbāb.
Globule, *s.* حبه hàbbÉ, دانه dānÉ; حباب
Gloom, *s.* قرانلق kàranlik; کدر kèdER, مغمومیت màghmūmìyyèt.
Gloomy, *a.* قرانلق kàranlik; مغموم màghmūm. [tèmjīd-et.
Glorify, *v.a.* حمد ا hàmd-et, تمجید ا
Glorious, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr; رونقلو rèvnàkli.
Glory, *s.* حمد hàmd; مجد mèjd; شوکت shèvkèt; رونق rèvnàk, شان shān, شهرت shùhrèt.
Gloss, *s.* جلا jìlā, پارلاقلق pàrlaklik; — over, *v.a.* اورتمك àrtmek.
Glove, *s.* الدوان (èldivèn), الدوانلق (èldivènlik). [àtèsh-késsilmek.
Glow, *v.n.* یانمق yànmak, اتش کسلمك
Glue, *s.* طوتقال tùtkàl; — *v.a.* طوتقال ایله یاپشدرمق tùtkàl-ila-yà-pishdirmak.
Glutton, *s.* اوبور òbur, اکول èkyūl.
Gluttony, *s.* اوبورلق òburlik.
Gnat, *s.* سوری سنك sìvri-sìnek.
Gnaw, *v.a.* کمرمك ghèmirmek.
Gnomon, *s.* عضاده "ìzādÉ.
Go, *v.n.* کتمك ghìtmek, یوریمك yùrumek; — about, دولاشمق dòlashmak; باشلامق bāshlamak; — abroad, طیشاری چیقمق dìshāri-chìkmak; طیشاری کتمك dìshàri-ghìtmek; طاغلمق dàghilmak, نشر اولنمق nèshr-òlunmak; — against, قارشو کتمك kàrshi-ghìtmek; بد کلمك bèd-ghèlmek; — along, همان کتمکده او (hèmEn)-ghìtmekda-òl; — ashore, قره یه چیقمق kàraya-chìkmak; قره یه اوطورمق kàraya-òturmak; — astray, یولنی شاشرمق yòlunu-shàshirmak; فنا یوله صاپمق fÈna-yòla-sàpmak; — asunder, کسلمك kèssilmek; قوپمق kòpmak, — away, کتمك ghìtmek; — back, کیرو کتمك ghèri-ghìtmek; — backwards, کیرولمك ghèrilémek; ترس یوریمك tèrss-yùrumek; — backwards and forwards, کیدوب کلمك ghìdup-ghèlmek; — down, انمك ènmek; باتمق bàtmak; — for, کیدوب المق ghìdup-àlmak; — forth, نشر اولنمق nèshr-òlunmak; چیقمق chìkmak; — from, دونمك dùnmek, ایرلمق àyrílmak; — halves, پایلاشمق pàylashmak; — in, کیرمك ghìrmek; ایچرو کتمك ìchèri-ghìtmek; — off, کیدیویرمك ghìdivèrmek; بوزلمق bòzulmak, اویمامق ùymamak, اولمامق òlmamak; کچمك ghèchmek; کسلمك kèssilmek; پاطلامق pàtlamak; اوچمق ùchmak; — on, ایلرو کتمك ìléri-ghìtmek; دورمامق dùrmamak, قالمامق kàlmamak, فارغ اولمامق fārigh-òlmamak; اویمق ùymak, اولمق òlmak, کیلمك

ghìyilmek ; — out, طیشاری چیقمق dìshàri-chìkmak ; سونمك sùnmek, منطفی اول mùntàfi-ol ; — over, کچمك ghèchmek ; اوستندن کچمك ùsstundan - ghèchmek ; کوزدن کچورمك ghyùzdan - ghèchirmek ; کزمك ghèzmek ; یوقلامق yòklamak ; — through, ایچندن کچمك ìchindan--ghèchmek ; کوزدن کچورمك ghyùzdan-ghèchirmek ; let go the anchor ! فوندہ fònda.

Goad, *s.* اوکندرہ ùghèndérè ; —, *v.a.* دورتمك dùrtmek, دورتشدرمك dùrtushturmek. [màhàlli-màksūd.

Goal, *s.* سرمنزل sèr-mènzil, محل مقصود

Goat, *s.* کچی kèchi ; he —, ارکچ èrghech.

Goblet, *s.* قدح kàdeh, جام jām, پیالہ pìyālé. [ìlāh.

God, *s.* الله àllāh, تنکری tànghri, اله

Godhead, *s.* لاهوت lāhūt.

Godly, *a.* صالح sālìh, دیندار dìndār.

Goitre, *s.* اور ūr.

Gold, *s.* التون àltìn, زر zèr, ذهب zèheb.

Goldbeater, *s.* ورقجی vàrakji.

Golden, *a.* التون àltìn, زرین zèrīn.

Goldfinch, *s.* سقا قوشی sàka-kùshu.

Gold-lace, *s.* سرمہ sìrma.

Goldsmith, *s.* قویومجی kùyumju.

Gonorrhœa, *s.* بل صوغوغی bèl-sòghughu.

Good, *s.* خیر khàyr, ایولك ìyilik, فلاح fèlāh ; —, *a.* ایو ìyi ; یرار yàrar.

Good-humour, *s.* کیف kèyf ; to be in a —, کیفی او kèyfi-òl.

Good-humoured, *a.* کولر یوزلو ghyùlèr--yùzlu, دارلمز dàrìlmàz.

Goodly, *a.* کوزل ghyùzèl ; بیوجك bìyujèk, خیلی khàyli.

Good-nature, *s.* ایو طبیعت ìyi-tàbī''àt.

Good-natured, *a.* ایو ìyi, طاتلو tàtli, کوزل خویلو ghyùzèl-khùylu.

Goodness, *s.* ایولك ìyilik.

Goods, *s. pl.* اشیا èshyā, امتعہ èmta''à, اموال èmvāl, مال màl.

Goose, *s.* قاز kàz ; tailor's —, اوتی ùtu.

Gooseberry, *s.* بکطاشی اوزومی bèktàshi-ùzumu.

Gorge, *s.* بوغاز bòghāz ; —, *v.a.* دویورمق dòyurmak ; طیقامق tìkamak ; —ed, *p.p.* دویمش dòymush ; طیقانمش tìkànmish ; to become —, *v.n.* دویمق dòymak ; طیقانمق tìkànmak.

Gosling, *s.* قازپلازی kàz-pàlazi.

Gospel, *s.* انجیل شریف ìnjīli-shèrīf.

Gossamer, *s.* شیطان عربہسی shèytān--''àrabassi. [ènīss.

Gossip, *s.* بوشبوغاز bòsh-bòghāz ; انیس

Gourd, *s.* قباق kàbak.

Gourmand, *s.* شکمپرست shìkèmpèrèsst.

Gout, *s.* نقریس nìkrīss.

Govern, *v.a.* حکومت ایدارہ ایت hùkyūmèt-et, idārè-et, ضبط و ربط ایت zàbt-u--ràbt-et.

Government, *s.* حکومت hùkyūmèt, ادارہ idārè, ضبط و ربط zàbt-u-ràbt ; دولت dèvlèt ; وکلای دولت vùkélā'i--dèvlèt, وکلا طاقمی vùkélā-tàkimi.

Governor, *s.* والی vāli, متصرف mútassàrrif, متسلم mùtéssèllim ; lieutenant —, قائممقام kā'im-màkām.

Gown, *s.* (woman's) فستان fìsstan; (man's outer) جبه jùbbé; بينش bīnish; (inner) انتاری èntāri.

Grace, *s.* كرم kèrem, لطف lùtf, عنايت "ìnāyèt, احسان ihsān; لطافت làtāfèt, نزاكت nèzākèt, حسن hùssn, ادا èdā; تشكر tèshèkkyur, دعا dù"ā; عفو "àfv; مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān; your —, ذات عاليلری zāti-"ālīléri, ذات دولتلری zāti-dèvlètléri; his —, فخامتلو fàkhāmètlù; —, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, زينت او zīnèt-òl.

Graceful, *a.* حسنلو hùssunlu, نازك nāzik, نزاكتلو nèzākètli.

Gracious, *a.* (person) كريم kèrīm, لطيف làtīf, عنايتكار "ìnāyètkyār, نازك nāzik; (act or word) لطف وعنايت lùtf-vè-"ìnāyet-āmīz, كريمانه kèrīmānė, عنايتكارانه "ìnāyetkyārānė, نازكانه nāzìkyānė.

Gradation, *s.* درجه dèréjé; تدريج tèdrīj.

Gradual, *a.* تدريجی tèdrījī; —ly, *ad.* على التدريج "àlé-'t-tèdrīj.

Graft, *s.* اشی àshi, قلم اشيسی kàlem-àshissi; —, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak; اشلامق àshlamak.

Grain, *s.* دانه dānė (tānė), حبه hàbbé; ذخيره zàkhīré; تخم tòkhum; (of wood) طمر dàmar; to go against the grain, ادمك كوجنه كتمك àdaming-ghyùjuna-ghìtmek.

Grammar, *s.* صرف ونحو sàrf-u-nàhv.

Grammar-school, *s.* مكتب عرفان mèk-tèb-i-"ìrfān.

Granary, *s.* انبار ànbār.

Grand, *a.* بيوك bìyuk; عظامتلو "àzāmètli; طنطنه لو tàntanali.

Grandee, *s.* رجال كباردن بری rìjāli-kìbārdan-bìri, اعاظم رجالدن بری à"āzimi-rìjāldan-bìri.

Grandeur, *s.* عظامت "àzāmèt, طنطنه tàntana, هيبت hèybèt.

Grandfather, *s.* بيوك بابا bìyuk-bàba, ددہ dèdé, جد jèdd.

Grandiloquence, *s.* طمطراق كلام tòm-tòmturàk.

Grandiloquent, *a.* كلامی طمطراق kèlāmi-tòmturàk.

Grandmother, *s.* بيوك انا bìyuk-àna, بيوك والدہ bìyuk-vālidé.

Grandson, *s.* طورون tòrun, حفيد hàfīd, نبيرہ nèbīré.

Grand-Vizier, *s.* صدر اعظم sàdr-à"zàm.

Grant, *s.* احسان ihsān; فرمان fèrmān, برات bèrāt; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, احسان ا ihsān-et; تسليم ا tèsslīm-et, اعتراف ا i"tirāf-et; فرض ا fàrz-et.

Grape, *s.* اوزوم ùzum; — shot, مسكت mìsskèt, صالقم sàlkim.

Grapple with, *v.a.* اوغراشمق òghrash-mak, چكشمك chèkishmek.

Grasp, *v.a.* طوتمق tùtmak, قاورامق kàwramak, قبض ا kàbz-et.

Grass, *s.* اوت òt.

Grasshopper, *s.* چكركه chèkirghé.

Grassplot, *s.* چيم chìm.

Grate, *s.* اوجاق òjak; اسقاره ìsskàra; —, *v.a.* رندہ لمك rèndélémek; —, *v.n.* سورنمك sùrunmek, غجردامق ghìjirdamak; — on one's feelings, ادمك بدينه كتمك àdaming-bèdina-ghìtmek.

Grateful, *a.* مستشكر mùtéshèkkir, شاكرالنعمه shākiru-'n-nì"mé.

Grater, *s.* رنده rèndé.

Gratification, *s.* ممنونيت mèmnūnìyyèt, صفا sàfā; نعمت nì"mèt; بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn"ām; خشنوديت khòshnūdìyyèt; حظ hàzz, حظ نفس hàzzi-nèfss.

Gratify, *v.a.* ممنون ا mèmnūn-et, خشنود ا khòshnūd-et; صفا ويرمك sàfā-vèrmek; خوشلاندرمق khòshlandirmak; حاصل ا hāssil-et; اجرا ا ìjrā-et; اقتضاسنى اجرا ا ìktizāssini-ìjrā-et; تابع او tābi"ol, اويمق ùymak.

Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجانا mèjānan.

Gratitude, *s.* شكر shùkr, تشكر tèshèkkyur, شكرانيت shùkrānìyyèt.

Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa).

Gratuity, *s.* بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn"ām.

Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, مقبره màkbéré; —, *a.* (person) اغر àghir, تمكينلو tèmkīnli; (affair) قورقلور kòrkulur, قورقله جق kòrkulajak; —, *v.a.* قازمق kàzmak, حك ا hàkk-et.

Gravestone, *s.* مزار طاشى mèzār-tàshi.

Graving-tool, *s.* قلم kàlem.

Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمكين tèmkīn; (of affairs) قورقله جق برحال kòrkulajak-bìr-hāl; (of substances) ثقلت sìklèt; specific —, ثقلت ذاتيه sìklèti-zātìyyé.

Gravy, *s.* صو sù.

Grease, *s.* ياغ yàgh; —, *v.a.* ياغلامق yàghlamak.

Great, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbīr, عظيم "àzīm; چوق chòk; the —, *s. pl.* كبار kìbār, كبارطاقمى kìbār-tàkimi, كبرا kyùbérā; a — many, a — deal, برچوق bìr-chòk; — grandfather, دده نك بابا سى dèdéning-bàbassi; — grandson, طورونك اوغلى tòrunung-òghlu; Alexander the —, اسكندر روميى Isskender-rūmi; Peter the — دلى پترو dèli-Pétro.

Great-coat, *s.* قپود kapòt.

Greatness, *s.* بيوكلك bìyukluk; عظامت "àzāmèt.

Greece (kingdom of), *s.* يونانستان Yūnānisstān; — (ancient) روم rūm.

Greedy, *a.* اچ كوزلو àch-ghyùzlu; چوق يير chòk-yèr, اوبور òbūr.

Greek (in general), *a.* روم rūm, روميى rūmi; (of the kingdom) يونان yūnān; (language) *s.* روميجه rūmjé.

Green, *a.* يشل yèshil; خام khàm.

Greengrocer, *s.* سبزواتجى sèbzéwātji.

Greenhouse, *s.* ليمونلق lìmònluk.

Greens, *s. pl.* لهنه làhana.

Greet, *v.a.* سلام ويرمك sèlām-vèrmek.

Grey, *a.* قير kìr; بوز bòz; كومشى ghyùmishī; قورشونى kùrshunī; —, *s.* — of the morning, صباح ايدينلغى sàbah-àydinlighi; — of the evening, اخشام قرانلغى àkhsham-kàranlighi.

Greybeard, *s.* اق صقاللو àk-sàkalli.

Greyhound, *s.* تازى tàzi.

Gridiron, *s.* اسقاره ìsskàra.

Grief, *s.* كدر kèder, درد dèrd, قساوت

kàssāvèt, الم èlem, غم ghàm, اندوه èndūh.

Grievance, *s.* موجب تشکی mùjibi-tèsh-èkki; بلا bèlā, درد dèrd; غدر ghàdr; ظلم zùlm.

Grieve, *v.a.* کدر ویرمك kèder-vèrmek; —, *v.n.* کدرا kèder-et, قساوت چکمك kàssāvèt-chèkmek, غم یمك ghàm--yèmek, مکدر او mùkèddeR-òl.

Grievous, *a.* عظیم والیم "àzīm-vè-èlīm, فنا fèna. [kìzàrtmak.

Grill, *v.a.* اسقاره ده قزارتمق ìsskàrada-

Grind, *v.a.* (flour, &c.) اوکتمك ùghut-mek; چکمك chèkmek; (colours, &c.) ازمك èzmek, سحقا sàhk-et; (iron, &c.) طاشه طوتمق tàsha-tùtmak; (the teeth) غجرداتمق ghìjirdatmak.

Grindstone, *s.* طاش tàsh, بلکی bilèghi, بلکی طاشی bilèghi-tàshi.

Gripe, *s.* ال èl, پنچه pènchÉ, قبضه kàbza; —, *v.a.* صیقی طوتمق sìki-tùtmak; قارن اغرتمق kàrn-àghritmak; gripes, *s.pl.* قارن اغریسی kàrn-àghrissi, صانجی sànji.

Gristle, *s.* قیقرداق kìkirdàk. [

Groan, *s.* ایکلدی ìngilti, انین ènīn; —, *v.n.* ایکلمك ìnglémek.

Grocer, *s.* بقال bàkkāl.

Groin, *s.* قاصق kàssik.

Groom, *s.* سئیس sè'īss, اسپر ìsspir.

Groove, *s.* یيو yīv, yīw.

Gross, *s.* اون ایکی دوزینه òn-ìki-dùzina, یوزقرق درت دانه yùz-kìrk-dùrt--(tānÉ); —, *a.* قبا kàba, فنا fèna, دارەسی چیقمامش dàrassi-chìk-mamish.

Grot, Grotto, *s.* مغاره màghara, این īn.

Ground, *s.* یر yèr, عرصه "àrsa; زمین zèmīn; اساس èssāss; موجب mùjib, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt; —, *a.* اوکدلمش ùghudulmush; دوکلمش dùghulmush, چکلمش chèkilmish, ازلمش èzilmish; —, *v.a.* تأسیسا tè'sīss-et; —, *v.n.* (a ship) اوطورمق òturmak.

Grounded, *a.* متأسسی mùté'èsssiss, مبتنی mùbténi; اصلی وار àssli-vàr.

Groundless, *a.* دیبسز dìbsiz, اصلی یوق àssli-yòk, بوش bòsh.

Grounds, *s.pl.* تلوی tèlvi, طورطو tòrtu, پوصه pòssa.

Ground-swell, *s.* صالنتی sàlinti.

Ground-work, *s.* تمل tèmel.

Group, *s.* کومه kyùmÉ, بلوك bùluk; —, *v.a.* طوپا tòp-et; —, *v.n.* طوپاو tòp-òl.

Grove, *s.* اورمان òrmàn. [

Grow, *v.n.* بیومك bìyumek; بویلانمق bòylanmak; سورمك sùrmek; اولمق òlmak, کسلمك kèssilmek.

Growl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Gruel, *s.* یوان چوربا yàwàn-chòrba.

Gruff, *a.* بوغوق bòghuk; خویسز khùysuz.

Grumble, *v.n.* سویلنمك sùwèylenmek.

Guarantee, *s.* (person) کفیل kèfīl; (thing) کفالت kèfālèt; رهین rèhīn.

Guard, *s.* (man) یساقجی yàssakji, قواص kàwass, عسکر "àsskeR, نوبتجی nùbètji; (soldiers) خاصه عسکری khāsssa-"àsskéri, عساکر خاصه "àssa-kiri-khāsssa; (time or duty) نوبت nùbèt; (of a sword-handle) چاپراز

chàprʌz; (of a gun-trigger) قورقولق kòrkuluk; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et, محافظه mùhāfaza-et; باقمق bʌkmak.

Guard-house, *s.* قوللق kùlluk.

Guardian, *s.* وصی wʌssi; محافظ mùhāfiz.

Guerilla, *s.* باشی بوزق bʌshi-bòzuk.

Guess, *s.* ظن zànn, تخمین tàkhmīn; —, *v.a.* بلمك bìlmek; تخمین ا tàkh-

Guest, *s.* مسافر mùssāfir. [mīn-et.

Guidance, *s.* هدایت hìdāyet; دلالت dèlālèt.

Guide, *s.* قلاغوز kìlāghuz, دلیل dèlīl, هادی hādī, رهنما rèhnumā; —, *v.a.* یول کوسترمك yòl-ghyùsstʀrmek; قلاغوزلق ا kìlāghuzluk-et.

Guild, *s.* اصناف èssnāf. [hīlé.

Guile, *s.* غل وغش ghìll-u-ghìsh, حیله

Guilt, *s.* قباحت kʌbāhʌt, جرم jùrm, کناه ghyùnāh.

Guiltless, *a.* قباحتسز kʌbāhʌtsiz, کناهسز ghyùnāhsiz, بیکناه bī-ghyùnāh. [jùnhali.

Guilty, *a.* قباحتلو kʌbāhʌtli, جنحه لو

Guinea-fowl, *s.* بچ طاوغی bèch-tʌwughu.

Guitar, *s.* کیتاره ghitāra.

Gulf, *s.* (bay) کورفز kyùrfez; (abyss) ورطه vʌrtʌ, حفره hùfré.

Gull, *s.* (bird) مارطی mʌrti; (dupe) شاشقین shʌshkin; —, *v.a.* الداتمق ʌldatmʌk.

Gullet, *s.* غرتلاق ghìrtlʌk, بوغاز bòghāz.

Gum, *s.* صمغ sʌmgh (zʌmk); (of the eyes) چپاق chʌpʌk; (of the teeth) دیش اتلری dìsh-ètléri; —, *v.a.* صمغ ایله یاپشدرمق (zʌmk)-ilʌ-yʌpishdirmʌk.

Gun, *s.* طوپ tòp; تفنك tùfènk (tùfèk).

Gun-barrel, *s.* تفنك دمیری tùfènk-démiri.

Gun-carriage, *s.* قنداق kùndʌk.

Gun-cotton, *s.* پاموق باروتی pʌmūk-bārūti. [tòpji-bʌshi.

Gunner, *s.* طوپجی tòpji; طوپجی باشی

Gunpowder, *s.* باروت bārit.

Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلی tòp-mènzili; قورشون منزلی kùrshun-mènzili; — wound, کله یاره سی ghyùllé-yʌrʌssi; قورشون یاره سی kùrshun-yʌrʌssi. [چقماقجی chʌkmʌkji.

Gunsmith, *s.* تفنکجی tùfènkji (tùfèkji),

Gunstock, *s.* تفنك قونداغی tùfènk-kùndʌghi.

Gush, *v.n.* فشقرمق fìshkirmʌk.

Gust, *s.* روزکارك براسمه سی rùzghyʌring-bìr-èssmʌssi; بوره bòrʌ.

Gut, *s.* باغرصق *or* بغرصاق bʌghirsʌk.

Gutter, *s.* اولق òluk, اولاق ʌwlʌk.

Guzzle, *v.n.* and *a.* ایچمك ìchmek, چاقمق chʌkmʌk.

Gymnasium, *s.* بدن تعلیمی محلی bèdʌn-tà''līmi-mʌhʌli.

H.

Haberdasher, *s.* خرده فروش khùrdé-fùrūsh.

Habit, *s.* عادت ''ādet; خوی khùy.

Habitable, *a.* اوطوریلور òturulur, قابل سکنی kābili-sùknā. [mè'và.

Habitation, *s.* مسکن mèsskèn, مأوی

Habitual, *a.* عادت حكمنه كيرمش "ādet-hùkmun*a*-ghìrmish.

Habituate, *v.a.* الشدرمق ʌ̀l*i*shd*i*rm*a*k; — one's self, الشمق ʌ̀l*i*shm*a*k.

Hack, *v.a.* چنتمك chèntmek; —, hackney, *s.* باركير bārghīr (bèyghir), كراجى باركيرى kìrāji-(bèyghiri).

Hail, *s.* دولو *or* طولو dòlu; —, *v.n.* دولو ياغمق dòlu-yàghm*a*k; —, *int.* السلام عليك ess-sèlāmu- "àlèyké; —, *v.a.* بيورك بيورك ديو قبول ا bùyurun*g*-bù-yurun*g*-dèyu-kʌ̀būl-et; چاغرمق chà-[*ghi*rm*a*k.

Hale, *a.* دنج dìnj.

Half, *a.* يارم yàr*i*m; —, *s.* يارى yʌ̀r*i*; . . . and a half, بچوق . . . bùchuk; —, *ad.* يارى يارى يه yàr*i*-yàr*i*y*a*.

Half-moon, *s.* يارم اى yàr*i*m-ày.

Half-pay, *s.* حضر معاشى hʌ̀zar-m*à*"āshi.

Halfpenny, *s.* اون پاره òn-pāré.

Half-seas-over, *a.* سرخوسجه sèrkhòshjé.

Half-witted, *a.* بوداله bùdʌla.

Hall, *s.* ديوانخانه dīwānkhāné.

Halloo, *int.* اى èy, بكا باق bàn*a*-bāk.

Hallow, *v.a.* تقديس ا tʌ̀kdìss-et, مبارك ا mùbārek-et; رعايت ا rì"āyet-et, مبارك عد ا mùbārek-"*à*dd-et; —ed, *pp.* مبارك mùbārek, مقدس mù-kʌ̀ddèss.

Halt, *s.* ايلنش èylènish; —, *a.* طوپال tòpʌl; —, *v.n.* ايلنمك èylenmek; طوپاللمق tòpʌ̀llam*a*k, اغسيمق ʌ̀ghs*i*-m*a*k; —, *int.* حالط hʌ̀lt.

Halter, *s.* يولار yùlar; ايپ ìp.

Halve, *v.a.* ايكى يه بولمك ìkiy*a*-bùlmek; پايلاشمق pàylashm*a*k.

Ham, *s.* بوط bùt, قايناق kāyn*à*k; دوكز بوطى پاصدرمسى dòngʊz-bùtʊ-pʌ̀ss-d*i*rm*a*ss*i* (dòmʊz). [ùfʌ̀k-k*yù*y.

Hamlet, *s.* كويجكز k*yù*yjè*gh*iz, اوفاق كوى

Hammer, *s.* چكج chèkij; طوقماق tòkm*à*k; sledge —, واريوس vàriyoss; —, *v.a.* دوكمك d*ù*g*h*mek.

Hammock, *s.* براندە brànd*a*.

Hamper, *s.* قپاقلو سپد kʌ̀pʌkl*i*-sèped; —, *v.a.* صيقندى ويرمك sìk*i*nt*i*-vèrmek, النى اياغنى باغلامق èlini-àya*ghi*ni-bʌ̀*gh*lam*a*k, باغلامق bʌ̀*gh*lam*a*k.

Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, يد yèd; (man) ادم ʌ̀dʌm, نفر nèfer, ايشجى ìshji; (signature) امضا ìmzā; hour —, عقرب "àkreb; minute —, يلقوان yèlkowʌ̀n; —, *v.a.* ويرمك vèrmek; — over, تسليم ا tèsslīm-et; — in hand, *ad.* ال اله ويره رك èl-èl*a*-vèrérek; على الاتفاق "àlé-'l-ìttifāk; to live from hand to mouth, اخشام نه ييه جكنى صباحلين بلمامك ʌ̀ksh*a*m-nè-yèyé-jéghini-s*à*bāhléyin-bìlmamek.

Handful, *s.* اوج طوليسى āwʊj-dolussu.

Hand-grenade, *s.* ال خمبره سى èl-khùmb*a*r*a*ssi.

Handicraft, *s.* صنعت sàn"àt.

Handkerchief, *s.* منديل mèndil, چوره chèvré, يمنى yèméni, ياغلق yà*gh*lik, مقرمه màkr*a*m*a*-(màh-).

Handle, *s.* صاپ sʌ̀p, قولپ kùlp, قولاق kùlʌk, قبضه kʌ̀bz*a*; —, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k, قوللانمق kùllʌ̀nm*a*k.

Handsome, *a.* كوزل gh*y*ùzèl, كوسترشلو gh*yù*sstèrishli, ياقشقلو y*à*k*i*sh*i*kl*i*.

Handspike, *s.* مانوله mànavèl*a*.

Handy, *a.* (man) هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd); (thing) راحت ràh*a*t, قولای kòlay, ایشه یرار ìsh*a*-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق àssm*a*k; —, *v.n.* اصلمق àss*ı*lm*a*k; — about, طولاشمق dòl*a*shm*a*k; — back, ایلرو کلمامك ìléri-ghèlmamek, کیرو طورمق ghèri--dùrm*a*k; — down, صارقمق sàrkm*a*k; — out, *v.a.* اصمق àssm*a*k, سرمك sèrmek; صارقتمق sàrk*ı*tm*a*k, قالدرمق kàld*ı*rm*a*k, کوسترمك gh*y*ùsstɛrmek; —, *v.n.* صارقمق sàrkm*a*k; اصلمق àss*ı*lm*a*k; — over, طاشمق tàshm*a*k; صارقمق sàrkm*a*k; — together, برى بريني براقمامق bìri-bìrini-bràkmam*a*k; — up, اصمق àssm*a*k. [kılïj.

Hanger, *s.* قصه جق بر قلج kìss*a*jek-bìr-

Hangman, *s.* جلاد jèllād.

Hank, *s.* قنغال kànghal, طرى tùrré (tùr*a*).

Hanker after, *v.a.* استمك ìsstémek, ارزولمق àrzul*a*mak, ارامق àram*a*k, اشتياق چكمك ìshtiyāk-chèkmek.

Happen, *v.n.* اولمق òlm*a*k, چيقمق chìkm*a*k, واقع او vāk*ı*''òl, تصادف ا tèssādu*f*-et, ظهورا zùhūr-et, وقوع بولمق vùkū''-bùlm*a*k.

Happily, *ad.* سعادتله sà''ādètl*a*; برکت ویرسونکه bèrékèt-vèrsin-k*ı*.

Happiness, *s.* سعادت sà''ādèt; ممنونیت mèmnūnìyyèt.

Happy, *a.* ایشی یولنده راحتی یرنده اولان ìshi-yòlund*a*-rāh*a*t*ı*-yèrind*a*-òlan, سعید sà''īd, مسعود mèss''ūd; ممنون mèmnūn; مسرور mèssrūr.

Harass, *v.a.* یورمق yòrm*a*k, راحت راحتسزا ویرمامك rāh*a*t-vèrmamek, rāh*a*tsı*z*-et, تعجیزا tà''jīz-et.

Harbour, *s.* لیمان lìmàn, مرسی or مرسا mèrsà; —, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k, یتاق او yàt*a*k-òl. [dipòrto.

Harbour-master, *s.* قپتان دیپورتو kàptan-

Hard, *a.* قتی kàt*ı*, سرت sèrt, پك pèk; صیقی sìk*ı*; کوچ gh*y*ùch, چتین chètin, مشکل mùshkil; — of belief, کوچ اینانور gh*y*ùch-ìnànır, اناتمز ìnàn-màz; — to be believed, کوچ اینانلور gh*y*ùch-ìnànılır, اینانلمز ìnànılmàz; — of hearing, صاغر sàghır.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق kàtılashdırmak, سرتلشدرمك sèrtlɛshdirmek, پکشدرمك pèkishdirmek; —, *v.n.* قتیلاشمق kàtılashm*a*k, سرتلشمك sèrtlɛshmek, پکشمك pèkìshmek.

Hard-favoured, Hard-featured, *a.* چرکین chìrkin.

Hard-hearted, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Hardihood, *s.* جسارت jèssārèt.

Hardiness, *s.* طیانقلق dàyànıklık.

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmɛn); کوچ بلا ghyùch-bèlā; هیچ مساعده hìch-mùssā''adé-gh*y*ùsstɛrméyérek.

Hardness, *s.* قتیلق kàtılık, سرتلك sèrtlik; صیقیلق sìkılık; کوچلك gh*y*ùchluk, چتینلك chètinlik, مشکللك mùshkillik, صعوبت sù''ūbèt.

Hardship, *s.* صیقندی sìkınd*ı*, مشقت mèshàkkàt.

Hardy, *a.* طیانقلو dàyànıkl*ı*, دنج dìnj.

Hare, *s.* طاوشان tàwshan. [kulàk-vèr.
Hark, *int.* دكله dìnglé (dìné), قولاق ویر
Harlot, *s.* فاحشه fāhishé.
Harm, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; —, *v.a.* اینجتمك ìnjitmek, ضررا zàrar-et.
Harmless, *a.* ضررسز zàrarsiz. [mùwāfakàt.
Harmony, *s.* طاتلولق tàtlilìk; موافقت
Harness, *s.* قوشم or قوشوم kòshum; طاقم tàkim; —, *v.a.* قوشمق kòshmak; طاقمنی اورمق tàkimini-wùrmak; — maker, سراج sàrrāj.
Harp, *s.* چنك chèngh.
Harpoon, *s.* زبقین zìbkin.
Harpooner, *s.* زبقینجی zìbkinji.
Harpsichord, *s.* كارقدیم پیانو kyàr-kàdīm-piàno.
Harrow, *s.* چفتجی طراغی chìftji-tàraghi; —, *v.a.* طرامق tàramak; — one's feelings, ادمك یورکنی قاناتمق àdamìng-yùrèghini-kànatmak.
Harsh, *a.* سرت sèrt.
Hartshorn, *s.* نشادر nìshàdir; (spirit of) نشادر روحی nìshādir-rūhu.
Harvest, *s.* حصاد hāssād, محصول màhsūl; — time, بچم وقتی bìchim-wàkti, اوراق وقتی òrak-wàkti.
Hash, *s.* یحنی yàhni; —, *v.a.* یحنی یحنی yàhni-et.
Haste, *s.* عجله "àjélé; چابكلك chàbìklìk, سرعت sùr"àt; —, *v.n.* عجله "àjélé-et, چابك او chàbìk-òl.
Hasten, *v.n.* چابك كتمك chàbìk-ghìtmek; —, *v.a.* تعجیل تا "jil-et.
Hastily, *ad.* عجله ایله "àjélè-ila, علی العجله "àlè-'l-"àjélé.
Hasty, *a.* چابك chàbìk; صبرسز sàbrsiz, چابك قزار chàbìk-kìzar.
Hat, *s.* شاپقه shàpka.
Hatch, *v.a.* یاوری چیقارمق yàwri-chìkàrmak; —, *s.* قپو kàpi; انبارقپاغی ànbar-kàpàghi.
Hatchet, *s.* بالطه bàlta.
Hatchway, *s.* انبار اغزی ànbar-àghizi.
Hate, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt; —, *v.a.* هیچ سومامك hìch-sèvmamek; عداوت ا "àdāvèt-et.
Hateful, *a.* منفور mènfūr, مقبوح màkbūh.
Hatred, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt. [(kìbir).
Haughtiness, *s.* تكبر tèkèbbur, كبر kìbr
Haughty, *a.* متكبر mùtékèbbir, كبرلو kìbirli, فرعون fìr"àwn, نوبران nòbràn.
Haul, *v.a.* چكمك chèkmek; هیسه ا hīsa-et.
Haunch, *s.* صغری sàghri.
Haunt, *v.a.* طائف او tā'if-ol.
Have, *v.a.* مالك او mālik-òl.
Havoc, *s.* زیان zìyān, خسارت khàssārèt.
Hawk, *s.* اتمجه àtmaja; —, *v.a.* كزدروب صاتمق ghèzdirip-sàtmak.
Hawker, *s.* كزدریجی بازركان ghèzdiriji-
Hawser, *s.* پلامار pàlamàr. [bàzirghyān.
Hay, *s.* قورو اوت kùru-òt.
Haycock, *s.* اوت یغینی òt-yìghini.
Haymaking, *s.* اوت بچمك òt-bìchmek.
Hayrick, Haystack, *s.* بیوك قورو اوت یغینی bìyuk-kūru-òt-yìghini.
Hazard, *s.* بخت bàkht; تصادف tèssāduf; —, *v.a.* تهلكه یه قومق tèhlikéyé-
Hazardous, *a.* تهلكه لو tèhlikéli. [kòmak.
Haze, *s.* سیس sìss, دومان dùmàn.

Hazel, *s.* فندوق fìndìk ; —, *a.* كستانه رنكلو kèsstānè-rènkli.

He, *pr.* او ò, اول òl ; —, *a.* اركك èrkek.

Head, *s.* باش bàsh ; سر sèr, رأس rè'ss; (of a ship), باش bàsh ; (of a cask) ديب dìb ; (of an arrow) تمرن tèmrèn ; —, *a.* باش bàsh, برنجى bìrinji ; —, *v.a.* باش او bàsh-ol, سركردەاو sèrkèrdè-òl.

Headache, *s.* باش اغريسى bàsh-àghrissi.

Headland, *s.* بورون bùrun.

Headlong, *ad.* باش اشاغى bàsh-àshàghi, دپه تقلاق (tèpè)-tàklak.

Head-quarters, *s.* مركز mèrkez.

Headstrong, *a.* سوز دكلەمز sùz-dìnglèmàz (dìnèmàz).

Headway, *s.* يول yol ; يوريمه yùruma.

Heal, *v.n.* ايواو īyi-òl ; —, *v.a.* ايوا īyi-et.

Health, *s.* صحت sìhhàt, عافيت "āfìyyèt ; كيف kèyf, مزاج mìzāj, طبع tàb" ; your health ! عشقكزه "àshkingiza.

Healthy, *a.* صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Heap, *s.* كومه kyùmè, يغين yìghin ; —, *v.a.* يغمق yìghmak.

Hear, *v.a.* اشتمك ìshìtmek, استماع ا ìsstimā"-et; دكلەمك dìnglèmek (dìnèmek), قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek ; قبول ا kàbūl-et, اجابت ا ìjābet-et.

Hearing, *s.* قوت سامعه kùvvèti-sāmi"a ; in one's —, اشيتديكى حالده ìshìtdighihālda ; to give a —, اذن ويروب سويلتمك ìzin-vèrup-sùwèylètmek, دكلەمك (dìnèmek). [mek.

Hearken, *v.n.* قولاق ويرمك kùlàkvèr-

Hearsay, *s.* مسموعات mèssmū"āt.

Heart, *s.* يورك yùrèk, قلب kàlb, دل dìl ; (of a plant) كوبك ghyùbèk ; (middle) اورطه or اورته òrta ; by —, ازبردن èzbèrden ; to learn by —, *v.a.* ازبرلمك èzbèrlèmek.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* ادملك يوركى طيانمز àdamìng-yùrèghi-dàyanmàz.

Heart-broken, *a.* شكسته دل shìkèssté-dìl.

Hearth, *s.* اوجاق òjak. [انصافسز ìnsāfsiz.

Heartless, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz,

Heart's-ease, *s.* هرجائى بنفشه hèr-jā'ì-bènèfshé (mènèkshé).

Hearty, *a.* قوى kàwī, صاغلام sàghlàm ; صميمى sàmīmī, يوركدن yùrèkdan.

Heat, *s.* سيجاق sìjàk, سيجاقلق sìjàklìk, حرارت hàrārèt; اتش àtèsh ; قيزغينلق kìzghìnlìk ; —, *v.a.* استمق ìssìtmak, قيزدرمق kìzdirmak, تسخين ا tèsskhīn-et. [كتابسزكافر kìtābsiz-kyāfir.

Heathen, *s.* and *a.* كاور ghyàwr, كافر kyāfir,

Heave, *v.a.* اتمق àtmak ; —, *v.n.* باش اورمق bàsh-wùrmak.

Heaven, *s.* جنت jènnèt, فردوس firdàvss.

Heavy, *a.* اغر àghir, ثقيل sàkīl.

Hectic, *a.* ورملو vèrèmli ; — fever, كيزلو استمه ghìzli-ìssìtma.

Hedge, *s.* چيت chìt.

Hedgehog, *s.* اوفاق كرپى ùfàk-kìrpi.

Heed, *s.* دقت dìkkàt, تقيد tàkàyyud, قيد kàyd ; —, *v.a.* and *n.* دقت ا dìkkàt-et, قيد ا kàyd-et.

Heel, *s.* اوكچه àkché ; — over, *v.n.* ياتمق yàtmak ; —, *v.a.* ياترمق yàtirmak.

Hegira, *s.* هجرت hìjrèt; هجرت نبویه hìjréti-nèbévìyyé. [اینك ghènj-ìnek.

Heifer, *s.* دیشی طانه dìshi-dàna, کنج

Height, *s.* بوی bòy; یوکسکلك yùksèklik, ارتفاع ìrtifā"; طاغ dàgh, دپه (tèpé), بایر bàyìr, صرت sìrt; اوج èvj, ذروه zìrvé; اورته òrta, وسط wàssat.

Heinous, *a.* پك قبیح pèk-kàbīh; شنیع shènī"; اشنع èshnà".

Heir, *s.* (after possession) وارث vāriss; (before possession) ولی عهد vèlī-"àhd.

Heiress, *s. f.* وارثه vārissé; ولیة العهد vèlìyyétu-'l-"àhd. [-chìchèghi.

Heliotrope, *s.* وانلیه چیچکی vànìlya-

Hell, *s.* جهنم jìhènnem (jìhànnam), جحیم jàhīm.

Hellenic, *a.* یونانی yūnāni.

Hellespont, *s.* چناق قلعه سی بوغازی chànak-kàléssi-bòghāzi. [یکه yèké.

Helm, *s.* دومن یکه سی dùmèn-yèkéssi,

Helmet, *s.* تاس tàss, مغفر mìghfèr, تغلغه tùghulgha.

Helmsman, *s.* دومنجی dùmènji.

Helot, *s.* اسیر èssir.

Help, *s.* یاردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه ì"ānė, معاونت mù"āvénèt, عون "àvn; یاردمجی yàrdimji, معین mù"īn, معاون mù"āvin; —, *v.a.* یاردم ا yārdim-et, معاونت ا mù"āvénèt-et; اعانه ا ì"ānė-et; امداد ا ìmdād-et, امداده یتشمك ìmdāda-yètishmek; منع ا mèn"-et, چاره بولمق chārė-bùlmak. [èli-àyaghi-tùtmàz.

Helpless, *a.* بیچاره bīchārė, الی ایاغی طوتمز

Helpmate, *s.* ارقه داش àrkadàsh.

Hem, *s.* قیورلمیس کنار kèvrèlmish-kènar; —, *v.a.* کناریني قیورمق kènārini-kèvirmak; — in, چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmak, اطرفنی المق ètrāfìni-àlmak.

Hemisphere, *s.* نصف کره nìsfi-kyùré.

Hemistich, *s.* مصراع mìssrā".

Hemorrhoids, *s.* مایه سیل māyéssīl,

Hemp, *s.* کندر kèndir. [باسور bāssūr.

Hen, *s.* طاوق tāwuk.

Hence, *ad.* بوندن bùndan; بنا علیه bìnā'an-"àlèyh, بوکا بناء bùnga-bìnā'an, بوکا مبنی bùnga-mèbni, بنا علی ذلك bìnā'an-"àlà-zālikė.

Henceforth, Henceforward, *ad.* بوندن بویله bùndan-bàylé, بوندن نصکره bùndan-sòngra, فیمابعد fī-mā-bà"d, بر دها bìr-dàhà, شمدیدن کیرو shìmdidan-ghèri.

Her, *pr. s.* انی àni, ònu; اکا ànga (àna), ònga (òna); *pr. a.* ی i, سی si, انك aning, ònung.

Herald, *s.* منادی mùnādi; —, *v.a.* خبر ویرمك khàbėr-vèrmek.

Herb, *s.* اوت òt, نبات nèbāt.

Herbalist, *s.* کوکجی kyùkju.

Herd, *s.* سورو sùru; — together, *v.n.* سوری سوری کزمك sùru-sùru-ghèzmek.

Herdsman, *s.* صغرتماج sìghirtmàj.

Here, *ad.* بورا bùra, بوراسی bùrassi; بورایی bùrayi, بوراسنی bùrassini; بورایه bùraya; بورادهٔ bùrada; بوراسنه bùrassina; بوراسنده bùrassinda; —, *int.* اشته ìshtė, نا nà; — and there,

اوته‌بری ùté-bèri ; تك‌تك tèk-tèk ; here is, اشته ìshté, نا nà. [bùrala*ra*.

Hereabouts, *ad.* بورالرده bùrala*rda*, بورالره

Hereafter, *ad.* بوندن صكره bùnda*n*-*-sòngra* ; بعدالموت bà''dé-'l-mèvt ; —, *s.* اخرت ākhirèt.

Hereby, *ad.* بومناسبتله bù-mùnāssé-bètl*a* ; بو واسطه‌ايله bù-wāssìtà-il*a*.

Hereditary, *a.* موروث mèvrūss, متوارث mùtévāriss ; وارث vāriss ; ولی عهد vèli-''àhd.

Herein, *ad.* بوندہ bùnd*a* ; بوندن bùnd*an* ; بوكا bùng*a* ; بونی bùnu.

Hereof, *ad.* بونك būnūn.

Hereon, *ad.* بونك اوزرينه būnūn-ùzerinė.

Heresy, *s.* ضلالت dàlālèt, شيعه shī''à, اعتزال ì''tizāl. [mù''tèzil.

Heretic, *s.* ضال dāll, شيعی shī''ī, معتزل

Heretofore, *ad.* شمدی‌يه‌قدر shìmdiya*-*-kàdar, سمدی‌يه كلنجه shìmdiya*-*-ghèlinj*a* ; از قديم èz-kàdīm (ab antiquo), اوته‌دنبرو ùtédan-bèri.

Herewith, *ad.* (inclosed) لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfan.

Heritage, *s.* ميراث mīrāss.

Hermaphrodite, *s.* خنثی khùnsà.

Hermetically, *ad.* هيچ‌هوا المیه جق صورتله hìch-hèwā-'lmaya*j*ak-sūrètl*a*.

Hermit, *s.* منزوی mùnzévī.

Hermitage, *s.* زاويه zāvìyyé, عزلتخانه ''ùzletkhāné. [فتق علتی fètk-''illèti.

Hernia, *s.* قاصق‌ياريغی kàss*ī*k-yàri*gh*i,

Hero, *s.* يكيت yì*gh*it, بهادر bàhādir ; محكی فيه màhkiyun-fīh.

Heroic, *a.* بهادرانه bàhādirāné.

Heroine, *s.* بهادرقاری bàhādir-kà*ri* ; محكيةفيها màhkiyetun-fīhā.

Heroism, *s.* يكيتلك yì*gh*itlik.

Hers, *pr.* انك àni*n*g, ònu*n*g ; انككی àni*n*gki, ònu*n*gku.

Herself, *pr.* كندی kèndi, كنديسی kèndissi, كنديسنی kèndissini.

Herzegovina, *s.* هرسك Hèrsèk.

Herzegovinian, هرسكلو Hèrsèklī.

Hesitate, *v.n.* باقنمق bàkinma*k* ; ترددا tèrèddud-et ; تأحرا tè'èkhkhur-et ; استمامك ìsstémamek ; نه‌يايه‌جغنی nè-yà*p*aja*gh*i*n*i-bìlmamek ; بلمامك سويليه‌جكنی شاشرمق sùwèyléyé-jé*gh*ini-shà*sh*ir*m*a*k*. [shùbhé.

Hesitation, *s.* تردد tèrèddud ; شبهه

Heterodox, *a.* مخالف امته ùmmèt*a*

Hetman, *s.* هتمان hètmān. [mùkhālif.

Hew, *v.a.* يارمق yàrma*k* ; — down, *v.a.* كسمك kèssmek ; يره يقمق yèr*a*-yìkma*k*.

Hexagon, *s.* مسدس mùssèddèss.

Hiatus, *s.* ارالق àralı̄k.

Hibernate, *v.n.* قيشلامق kìshlama*k*.

Hibernation, *s.* قيشلامه kìshlam*a*.

Hiccough, Hiccup, *s.* حنچقرق hìnchki*-*rı̄k ; —, *v.n.* حنچقرمق hìnchki*r*ma*k*.

Hide, *s.* دری dèri ; —, *v.n.* صقلانمق sàk-lanma*k*, كيزلنمك ghìzlɛnmek ; —, *v.a.* صقلامق sàklama*k*, كيزلمك ghìzlémek.

Hideous, *a.* پك‌چركين pèk-chìrkin, كريه‌المنظر kèrīhu-'l-mànzàr.

Hieroglyph, Hieroglyphic, *s.* صورتلو يازی اشارتی sūrètlū-yàz*i*-ìshāreti.

High, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùrtèfi", بالا bālā; عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfī"; طولغون dòlghun, جوشقون jòshkun, طاشقين tàshkin; چوق chòk, پك pèk; the Most High, *s.* حق تعالى hàkk-tà"ālà; — tide, — water, مد كاصل mèdd kyāmil.

Highland, *a.* طاغلق يره مخصوص dàghlik--yèra-màkhsūss, طاغى dàghī.

Highlander, *s.* طاغ ادمى dàgh-àdami; — *s. pl.* طاغ اهاليسى dàgh-àhālissi.

Highlands, *s. pl.* طاغلق يرلر dàghlik--yèrler, طاغستان dàghistān.

Highly, *ad.* چوق chòk, خيلى khàyli.

Highness, *s.* يوكسكلك yùkseklik; شوكتمآب shèvket-mà'āb; شوكتلو shèvkètlū.

Highway, *s.* جاده jāddé, يول yòl, طريق عام tàrīki-"āmm, شاهراه shāhrāh.

Highwayman, *s.* يول كسيجى yòl-kèssiji, قاطع الطريق kāti"u-'t-tàrīk.

Hill, *s.* طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Hillock, *s.* دپه (tèpé).

Hilly, *a.* طاغلق dāghlik.

Hilt, *s.* قبضه kàbza.

Hind, *s.* ديشى كيك dìshi-ghèyik; كويلو kyùylu; —, *a.* ارد àrd, قيچ kìch.

Hinder, *a.* كيروكى ghèriki, كيرودكى ghèridéki; —, *v.a.* مانع او māni"-òl, براقمامق bràkmamak, قومامق kòmamak, سكته ويرمك sèkté-vèrmek.

Hinderance, Hindrance, *s.* مانع māni", سكته sèkté.

Hindermost, Hindmost, *a.* الك كيرودكى èng-ghèridéki.

Hindoo, *s.* هندى hìndī.

Hindoostanee, *s.* هند لسانى Hìndìssāni.

Hinge, *s.* رزه rèzé; منتشه mèntéshé; —, *v.n.* دونمك dùnmek; باقمق bàkmak.

Hint, *s.* اورتيلوافاده ùrtulu-ìfādé, ايما īmā; —, *v.a.* اورتيلوافاده ا ùrtulu--ìfādé-et, ايما ا īmā-et.

Hip, *s.* قالچه kàlcha.

Hire, *s.* كرا kìrā; —, *v.n.* كرايه ويرلمك kìrāya-vèrilmek; —, *v.a.* كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek; كراايله طوتمق kìrā--ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

His, *pr. a.* انك àning, ònung; انككى [àningki, ònungku.

Historian, *s.* مورخ mùvèrrikh.

History, *s.* تاريخ tārīkh, تواريخ tāwārīkh (pl.); حكايه hìkyāyé.

Hit, *v.a.* اورمق wùrmak; دكمك dèghmek, اصابت ا ìssābet-et.

Hither, *ad.* برو bèri, برويه bèriya, بو يانه bù-yàna, بو طرفه bù-tàrafa.

Hitherto, *ad.* شمدى يه قدر shìmdìya--kàdar, بو زمانه كلنجه bù-zàmāna--ghèlinja. [kòwani.

Hive, *s.* قوان kòwan, ارى قوانى àri-

Hoarfrost, *s.* قراغى kìràghi.

Hoarse, *a.* (person) سسى قصلمش sèssi--kìssilmish; (voice) بوغوق bòghuk.

Hoary, *a.* اق āk, اغارمش àgharmish, قير kìr.

Hobgoblin, *s.* زبانى zèbānī.

Hock, *s.* بر نوع شراب bìr-nèv-"i-shèrāb.

Hocus-pocus, *s.* حيله hīlé.

Hod, *s.* تكنه tèknÉ.

Hodge-podge, *s.* بر نوع طعام bìr-nèv"i-tà"ām; قارشقلق kàrishīklīk.

Hoe, *s.* چاپه chàpa. [(dòmuz).

Hog, *s.* ايغدش طوكز ìghdish-dònguz

Hogshead, *s.* بيوك فوچى bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana. [chìkàrmak.

Hoist, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, چيقارمق

Hold, *s.* طوتش tùtush, قبض kàbz, ضبط zàbt; (ship's) انبار ànbār; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قبض ا kàbz-et, ضبط ا zàbt-et; براقمامق bràkmamak, صاليويرمامك sàlivèrmamek; — back, *v.n.* كيرو طورمق ghèri-dùrmak; —, *v.a.* اليقومق àlikòmak; — forth, *v.n.* وعظ ا và"z-et; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — in, ضبطا zàbt-et; — on, *v.n.* براقمامق bràkmamak, وازكچمامك vāz-ghèchmamek; — one's breath, نفسنى حبس ا nèfessini-hàbss-et; — one's tongue, صوصمق sùssmak; اغزينى قپامق àghzini-kàpamak, دلنى طوتمق dìlini-tùtmak; — out, *v.n.* طيانمق dàyanmak; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; ايرادا īrād-et; — true, — good, *v.n.* قول صحيح او kàvli-sàhīh-òl; — up, *v.n.* اچلمق àchīlmak; —, *v.a.* قالدرمق kàldirmak; طوتمق tùtmak; — with, سوزده برابر او sùzda-bèrābèr-òl.

Hole, *s.* دليك dèlik, سوراخ sūrākh; قوبى kùyu, چقور chùkur.

Holiday, *s.* تعطيل tà"tīl; يورتى yòrtu.

Holland, *s.* فلمنك مملكتى filémènk-mèmlekèti.

Hollander, *s.* فلمنك filémènk.

Hollow, *a.* ايچى بوش ìchi-bòsh, مجوف mùjèvf; چقور chùkur, اويوق òyuk; —, *s.* چقور chùkur; —, *v.a.* قازمق kàzmak, اويمق òymak.

Holy, *a.* شريف shèrīf, مقدس mùkàddèss, مبارك mùbārek; — Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùduss, — Land, دارفلسطين dāri-filastīn.

Homage, *s.* عرض عبوديت "àrzi-"ùbūdìyyèt; عبوديت "ùbūdìyyèt, بندكى bèndéghī.

Home, *s.* او èv; وطن wàtàn; —, *ad.* يرينه yèrina, يرنده yèrinda; اوه èva.

Homely, *a.* قباجه kàbaja; چركينجه chìrkinja; فقراجه fùkarāja. [pilmish.

Home-made, *a.* اوده ياپلمش èvda-yàHomeward, *a.* اوه طوغرى èva-dòghru; كندى وطننه طوغرى kèndi-vwātanina-dòghru. [kèndi-vwātanina-dòghru.

Homeward-bound, *a.* كندى وطننه طوغرى

Homicide, *s.* قتل kàtl; قاتل kātil.

Homogeneous, *a.* متجانس mùtajāniss.

Homogeneousness, *s.* تجانس tèjānus.

Hone, *s.* ياغ بلكيسى yàgh-bìlèghissi.

Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-"ìrz, تميز tèmiz; طوغرى dòghru, امين èmīn; (living) حلال hàlāl. [luk.

Honesty, *s.* عرض "ìrz; طوغريلق dòghru-

Honey, *s.* بال bàl, انكبين ènghyubīn, عسل "àssel; — comb, چيك بال chìgh-bàl; — dew, ترنكبين tèrènghyubìn; — suckle, حانم الى hànim-èli.

Honorarium, *s.* عائده ā'idé. [bā-pāyé.

Honorary, *a.* اعتبارى i"tibārī, باپايه

Honour, *s.* استقامت ìsstikāmèt, عرض "ìrz, ناموس nāmūs; نام nām, شان shān; شرف shèref, عزت "ìzzèt; —, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, صايمق sàymak; تشريف ا tèshrīf-et, تبجيل ا tèbjīl-et.

Honourable, *a.* (person) تميز tèmiz, طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm, اهل عرض èhli-"ìrz, صاحب ناموس sāhib-nāmūss; شريف shèrīf, نجيب nèjīb; (thing) باعث شرف bā"issi-shèref; the Right —, دولتلو dèvlètlū.

Hood, *s.* باشلق bàshlık, قوقولته kùkulta.

Hoof, *s.* طرنق tìrnak, ظفر zìfr. [lèta.

Hook, *s.* چنكل chènghel; قانجه kànja; ايلك ìlik; اولطه òlta, زونقه zònka; —, *v.n.* ايلشمك ìlishmek; ايلكلنمك ìliklenmek; —, *v.a.* ايلشدرمك ìlishdirmek; ايلكلمك ìliklémek.

Hoop, *s.* چنبر chènber; حلقه hàlka.

Hooping-cough, *s.* بوغمجه اوكسرك bòghmaja-ùksuruk.

Hope, *s.* اميد ùmīd, اومود ùmut; —, *v.a.* اميد ا ùmīd-et, اومق ùmmak, مأمول ا mè'mūl-et.

Horizon, *s.* افق ùfuk.

Horizontal, *a.* افقى ùfukī, افقه موازى ùfuka-mùwāzi.

Horn, *s.* بوينوز bòynūz; بورى bòrū.

Horoscope, *s.* زائجه zā'ijé.

Horrible, Horrid, *a.* پك فنا pèk-fèna, پك كريه pèk-kèrīh, پك چركين pèk-chìrkin, پك قورقولو pèk-kòrkulu, پك مخوف pèk-mākhūf, پك مهيب pèk-mùhīb.

Horror, *s.* (active) كراهت kèrāhèt; هيبت hèybèt; (passive) قورقو kòrku, دهشت dèhshèt; نفرت nèfrèt, تنفر tènèffur.

Horse, *s.* ات àt; باركير bàrghīr (bèyghir); اتلو àtli; سوارى sùwāri; clothes —, قفس kàfess; blood —, جنس ات jìnss-àt; led —, يدك yèdek; light —, خفيف اتلو عسكرى khàfīf-àtlu-"asskeri; race —, قوشى اتى kòshu-àti. [àt-àlishdiran-jānbāz.

Horse-breaker, *s.* ات الشديران جانباز

Horse-cloth, *s.* جل jùll, چول chùl.

Horse-dealer, *s.* ات جانبازى àt-jānbāzi.

Horse-guards, *s.* سوارى عسكر خاصه سى sùwāri-"assker-khāssassi; سر عسكر قپوسى sèr-"asker-kàpissi.

Horseman, *s.* اتلو àtli; جندى jìndi, بنيجى bìniji. [بنيجيلك bìnijilik.

Horsemanship, *s.* جنديلك jìndilik,

Horse-shoe, *s.* نعل nā"l (nàl).

Hose, *s.* چوراب chòrab; خرطوم khòrtum.

Hosier, *s.* چورابجى chòrabji.

Hospitable, *a.* غريب پرور ghàrīb-pèrvèr, مهمان نواز mìhmān-nùwāz.

Hospital, *s.* خسته خانه khàssta-khānė, اسپتاليه ìsspitàlya.

Host, *s.* خانه صاحبى khānė-sāhibi; مسافر mùssāfir; اردو òrdu.

Hostage, *s.* رهين rèhīn, كريو ghìrīv.

Hostile, *a.* دشمن dùshmèn.

Hostility, *s.* دشمنلك dùshmènlik; —ties, *s. pl.* حرب hàrb.

Hot, *a.* سيجاق sìjàk; قيزغين kìzghin; كرم ghèrm, حرارتلو hàrārètli; حار hārr.

Hotel, *s.* لوقاندهٔ lòkànd*a*.

Hothouse, *s.* صوبهٔ sòb*a*. [-àrd-dìzi.

Hough, *s.* حیوانك ارد دیزی hàywān*ing*-

Hound, *s.* زغر zàg*h*ar.

Hour, *s.* ساعت sā"*at*; وقت wàk*it*, زمان zàmān.

Hourglass, *s.* قوم ساعت kùm-sā"*at*.

House, *s.* او èv, قوناق kòn*a*k, خانهٔ khānÉ, بیت bèyt, دار dār; —, *v.a.* اورتی التنه قومق àrtu-àlt*i*n*a*-kòm*a*k; ایچرو المق ìchèri-àlm*a*k.

House-breaker, *s.* خرسز khìrs*i*z.

Household, *s.* او طاقمی èv-tāk*i*m*i*, اوشاقلری èv-ùshàkl*a*r*i*, چولق چوجق chòluk-chòjuk, اهل و عیال èhl-u-"àyāl; — stuff, اشیا èshyā, اثاث èssāss.

Householder, *s.* او صاحبی èv-sāhibi.

Housekeeper, *s.* کتخدا قادین kètkhudā-kàd*i*n.

Housekeeping, *s.* او ادارهسی èv-ìdāréssi.

Housemaid, *s.* بسلمهٔ bèsslémÉ.

Hovel, *s.* قولبهٔ kùlubÉ.

Hover, *v.n.* طولاشمق dòl*a*shm*a*k; ایرلمامق àyrīlmam*a*k; قناد اوستندهٔ دورمق kànad-ùsstund*a*-dùrm*a*k.

How? *ad.* نصل nàssl, نیجهٔ nìjÉ, نه درلو nè-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-sūrètl*a*, نه وجهله nè-vèjhl*a*; نقدر nàkadar; — much? نقدر nàkadar; — many? قاچ kàch, نقدر nàkadar; — many times? قاچ کرهٔ kàch-kèrrÉ, قاچ دفعهٔ kàch-dèf"à, قاچ نوبت kàch-nùbèt, قاچ سفر kàch-sèfer; — long? نقدر nàkadar, نه مدت nè-mùddèt; — often? — frequently? قاچ وقتده بر kàch-wàk*i*td*a*-bìr.

However, *c.* ولکن vè-lākin, وینهٔ vè-yìnÉ, ینهٔ yìnÉ (ghènÉ), عما "àmmā; مع مافیهٔ mà"*a*-mā-fīh, بونکله برابر bù-nung*l*a-bèrābèr; —, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, نصل nàssl; هرنقدر hèr-nàkadar.

Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbuz).

Howl, *s.* اولویش ùluyush; —, *v.n.* اولومق ùlum*a*k.

Howsoever, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, هرنقدر hèr-nàkadar.

Huckster, *s.* مادراباز màdrabàz, قولتقجی kòltukju, کردیجی ghèzdiriji.

Hue, *s.* رنك rènk, لون lèvn.

Hug, *s.* صارلش sàrīl*i*sh; —, *v.a.* صارلمق sàrīlm*a*k; یقین صوقلمق yàk*i*n-sòkul-m*a*k.

Huge, *a.* پك بیوك pèk-bìyuk, قوجهمان kòj*a*mān, مفرط mèfrèt, عظیم "àzīm.

Hulk, *s.* قشلایه چویرلمش کمی kìshlaya-chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.* سورتنمك sùrtunmek.

Hulks, *s.* پرانغه prànghe.

Hull, *s.* تکنهٔ tèknÉ.

Hum, *s.* اری سسی àri-sèssi; ترنم tèrèn-num; —, *v.n.* اوتمك àtmek; ا ترنم tèrènnum-et.

Human, *a.* بشری bèshèrī, ادمی ādémī, انسانی ìnsānī, مردی mèrdī; a — being, انسان ìnsān.

Humane, *a.* انسانیتلو ìnsānìyyètli, مشفق mùshfik, شفقتلو shàfakàtl*i*.

Humanity, *s.* انسانیت ìnsānìyyèt, شفقت shàfakàt; بشریت bèshè-

rìyyèt, انسان‌حالی ìnsān-hāli; ناسوت nāssūt; ناس nāss.

Humble, *a.* الچق‌کوکللو àlchàk-ghyùn-gullu, متواضع mùtéwāzi‘‘, کمتر kèm-tèr; کمترانه kèmtèrānè, فقیر fàkīr, ناچیزانه nāchīzānè; —, *v.a.* کبرینی کیرمق kìbrini-kìrmak, بورننی ازمك bùrnunu-èzmek.

Humbug, *s.* یالانجی yàlànji, یالان yàlan.

Humid, *a.* رطوبتلو rùtūbètli.

Humidity, *s.* نم nèm, رطوبت rùtūbèt.

Humility, *s.* تواضع tèwāzu‘‘, وضوع wùzū‘‘, خشوع khùshū‘‘.

Humour, *s.* خوی khùy, خلق khùlk, طبیعت tàbī‘‘àt; خلط khìlt (*pl.* اخلاط àkhlāt); صو sù.

Hump, Hunch, *s.* اورکیج ùrghyuj; قانبور kànbur; — backed, قانبور kànbur.

Hundred, *a.* یوز yùz, مائه or مئه mì‘é, صد sàd.

Hunger, *s.* اچلق àchlik, جوع jū‘‘, کرسنکی ghyùrissnéghī; —, *v.n.* اج‌او àj-òl.

Hungered, Hungry, *a.* اج àj, جائع jā‘i‘‘, کرسنه ghyùrissnè.

Hunt, *s.* اوکیدش àva-ghìdish; ارایش àrayish; —, اوینه‌کتمك àvina-ghìt-mek; ارامق àramak.

Hunter, *s.* اوجی àvji; او اتی àv-àti.

Huntsman, *s.* اوجی‌باش àvji-bàshi.

Hurricane, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkir-gha).

Hurry, *s.* عجله ‘‘àjélè; —, *v.n.* عجله‌ا ‘‘àjélè-et; —, *v.a.* عجله‌ایتدرمك ‘‘àjélè-ètdirmek, تعجیل‌ا tà‘‘jīl-et.

Hurt, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; یاره yàra; دوکلمش قیرلمش dùkulmush-kìrilmish; —, *v.n.* اجیمق àjimak; —, *v.a.* اجتمق àjitmak; اینجتمك ìnjitmek.

Hurtful, *a.* مضر mùzìrr, ضررلو zàrarli.

Husband, *s.* قوجه kòja, زوج zèvj, شوهر shèvhèr; sister's —, انشته ènishtè; wife's sister's —, باجناق bàjanàk, باجناخ bàjanàkh, باجناح bā-jènāh; —, *v.a.* اداره‌ا ìdārè-et, از قوللانمق àz-kùllànmak.

Husbandman, *s.* چفتجی chìftji, اهل زراعت èhli-zìrā‘‘àt.

Husbandry, *s.* چفتجیلك chìftjilik, زراعت zìrā-‘‘àt, حراست and حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Hush, *int.* صوص sùss; —, *v.n.* صوصمق sùssmak; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdur-mak.

Husk, *s.* قبوق kàbuk.

Hut, *s.* قولبه kùlubè.

Hyacinth, *s.* سنبل sùnbul (zùnbul).

Hybrid, *s.* ملز mèlez; —, *a.* ملز mèlez.

Hydrogen, *s.* مولدالما mùwèllidu-'l-mā.

Hydrophobia, *s.* قدوز kùduz.

Hyena, *s.* سرتلان sìrtlān.

Hymn, *s.* الاهی ìlāhī.

Hyperbola, *s.* قطع‌زائد kàt‘‘i-zā‘id.

Hyperbole, *s.* مبالغه mùbāligha.

Hypocrisy, *s.* ریا rìyā, ایکی‌یوزلولك ìki-yùzluluk.

Hypocrite, *s.* ریاکار rìyākyār, مرایی mùrāyī, ایکی‌یوزلو ìki-yùzlu.

Hypothenuse, *s.* وترقائمه vètèri-kā‘imè.

Hypothesis, *s.* فرض fàrz, تقدیر tàkdīr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Iceberg, *s.* بوزاطه‌سی bùz-àdassi. [durma.

Ice-cream, *s.* سوتلو طوکدرمه sùtlu-dòng-

Idea, *s.* فکر fìkr ; تخیل tàkhàyyul ; تصور tàssàvvur, مطالعه mùtàla''à; ظن zànn; I have an idea, عقلمه برشی کلیور ''àklima-bìr-shèy-ghèliyor, برشی تصور ایتدم bìr-shèy-tàssàvvur-ètdim.

Ideal, *a.* ظنی zànnī, تصوری tàssàvvurī, تخیلی tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* بلمك bìlmek, سچمك sèchmek, طانیمق tànimak, تشخیص ا tèshkhīss-et.

Idiot, *s.* بوداله bùdàla. [

Idle, *a.* اشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshda ; —, *v.n.* اشسز طورمق ìshsiz-dùrmak ; —, *v.a.* بوش کچورمك bòsh-ghèchirmek.

Idleness, *s.* اشسزلك ìshsizlik, بوشلق bòshluk, عطالت ''àtālèt. [sūrèt.

Idol, *s.* بت (pùt), صنم sànem, صورت

Idolater, *s.* بتپرست pùtpérèsst ; —s, *s. pl.* عبده‌ٔ اصنام ''àbédè'i-àssnām, عبده‌ٔ اوثان ''àbédè'i-èvsān.

Idolatry, *s.* بتپرستلك pùtpérèsstlik, پرستش اصنام pèrèsstishi - àssnām, عبادت اوثان ''ibādèti-èvsān.

If, *c.* اگر èghER, èghER ; (even though) ولو vÈ-lèv.

Ignite, *v.n.* المق àlmak, طوتشمق tùtush-mak ; —, *v.a.* طوتشدرمق tùtushdur-mak ; الدرمق àldirmak ; اتش ویرمك àtèsh-vèrmek.

Ignominious, *a.* رذیل rèzīl, رسوای rùssvāy.

Ignominy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوایلق rùssvāylik.

Ignorance, *s.* جهل jèhl, جهالت jèhālèt, معلوماتسزلق mà''lūmātsizlik.

Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسز mà''lūmātsiz.

Ill, *s.* فنالق fènalik ; ضرر zàrar ; بلا bèlā, درد dèrd ; —, *a.* فنا fèna ; خسته khàssta, کیفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz. [

Ill-bred, *a.* قبا kàba.

Illegal, *a.* یولسز yòlsuz, غیرمشروع ghàyri--mèshrū'', قانونه مغایر kānūna-mù-ghāyir.

Illegible, *a.* اوقنمز òkunmaz.

Illegitimate, *a.* پیچ pìch ; یولسز yòlsuz ; حرام hàrām.

Illicit, *a.* ممنوع mèmnū'', یساق yàssàk, یولسز yòlsuz ; حرام hàrām.

Illnature, *s.* بدخوی bèd-khùy.

Illness, *s.* خسته‌لق khàsstalik, کیفسزلك kèyfsizlik, مزاجسزلك mìzājsizlik.

Illuminate, *v.a.* قندیل دوناتمق kàndīl--dònatmak ; ایدینلق ا àydinlik-et, تنویرا tènvīr-et ; (a book) تذهیب وتزیینا tèzhīb-vè-tèzyīn-et.

Illumination, *s.* قندیل دونماسی kàndīl--dònanmassi.

Illustrate, *v.a.* مثال کتورمك mìssāl--ghètirmek, تمثیل ا tèmsīl-et.

Illustration, *s.* رسم rèssm.

Illustrious, *a.* مشهور mèshhūr ; عالی تبار ''ālī-tèbār. [''àdāvèt, غرض ghàraz.

Illwill, *s.* دشمنلك dùshmènlik, عداوت

Image, *s.* صورت sūrèt, تصویر tàssvīr, مجسم mùjèssèm ; عین ''àyn.

Imaginary, *a.* بوش bòsh, دبسز dìbsiz; تخیلی tàkhàyyulī, ظنی zànnī.

Imagination, *s.* متخیله mùtakhàyyilé, قوت متخیله kùvvèti - mùtakhàyyilé; عقل "àkl, فکر fìkir, تفکر tèfèkkyur, تصور tàssàvvur, تخیل tàkhàyyul; ظن zànn, قورنتی kùruntu, مراق mèrāk.

Imagine, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, تخیلا tàkhàyyul-et; قورمق kùrmak, عقلنه کتورمق "àklina-ghètirmek.

Imbecile, *a.* بوداله bùdala.

Imbecility, *s.* بوداله لق bùdalalik.

Imbibe, *v.a.* ایچمك ìchmek.

Imitate, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et, عیننی یاپمق "àynini-yàpmak.

Imitation, *s.* تقلید tàklīd.

Immaterial, *a.* روحانی rūhānī, غیر هیولانی ghàyri - hèyyulānī; پکده لزومی اولمیان pèkda - lùzūmi - òlmayan; پکده ضرری اولمیان pèkda-zàrari-òlmayan; it is — which, قنغیسی اولورایسه اولسون kànghissi-òlursa-òlsun; — — — how, نصل اولوراسه اولسون nàssl-òlursa-òlsun.

Immature, *a.* خام khām, ناپخته nà--pùkhté.

Immediate, *a.* Immediately, *ad.* درعقب dèr -"àkab, اول ساعت òl - sā"at, علی العجله "àlé -'l-"àjélé; انیده ānida; شمدی shìmdi, چابك chābìk, عجله "àjélé.

Immense, *a.* پك بیوك pèk - bìyuk; پك کلیتلو pèk-kyùllìyyètli.

Immerse, *v.a.* طالدرمق dàldìrmak, باترمق bàtìrmak.

Immortal, *a.* اولمز òlmàz, لایموت lā--yèmūt.

Immunity, *s.* امان èmān; معافیت mù"āfiyyèt, امتیاز ìmtiyāz.

Impair, *v.a.* بوزمق bòzmak, خلل ویرمك khàlel-vèrmek.

Impale, *v.a.* قازقلمق kàzìklamak.

Impalement, *s.* قازقلمه kàziklama.

Impart, *v.a.* ویرمك vèrmek; تبلیغا tèblīgh-et, سویلمك sùwèylémek.

Impartial, *a.* منصف mùnsif, منصفانه mùnsifāné. [ویرمز ghèchid-vèrmàz.

Impassable, *a.* کچلمز ghèchilmàz; کچید

Impatience, *s.* صبرسزلق sàbrsìzlìk.

Impatient, *a.* صبرسز sàbrsìz.

Impeach, *v.a.* ملت مجلسی حضورنده دعوا mìllèt-mèjlissi-hùzūrinda-dà"wà-èt.

Impeachment, *s.* ملت مجلسی حضورنده دعوا ایتمکلك mìllèt - mèjlissi - hùzurinda-dà"wà-ètmeklik.

Impede, *v.a.* مانع او منعا māni"-òl, mèn"-et, سکته ویرمك sèkté-vèrmek.

Impediment, *s.* مانع māni", سکته sèkté; — of speech, پلتکلك pèltèklik.

Impel, *v.a.* سوقا sèvk-et.

Impenitent, *a.* غیر نادم ghàyri-nādim.

Imperative, *a.* امرانه āmirāné; ضروری zàrūrī; — mood, *s.* صیغهٔ امر sīgha--i-èmr.

Imperceivable, *a.* کورلمز ghyùrulmaz.

Imperfect, *a.* ناقص nākiss, اکسك èksik, ناتمام nā-tàmām, غیرتام ghàyri-tàmm.

Imperfection, نقصان nòksān, اکسکلك èksiklik, قصور kùssūr, عیب "àyb.

Imperial, *a.* شاهانه shāhāné, پادشاهانه pādishāhāné.

Impertinence, *s.* عارسزلق "ārsizlīk.

Impertinent, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz.

Impervious, *a.* كچلمز ghèchilmàz ; — to rain, يغمور كچمز yàghmūr-ghèchmàz.

Impetuous, *a.* حدتلو hìddètli, شدتلو shìddètli, حزلو hìzli. [kùvvèt, زور zor.

Impetus, *s.* سرعت sùr"àt, حز hiz; قوت

Impiety, *s.* دينسزلك dīnsizlik, كفر kyùfr.

Impious, *a.* كافر kyāfir, دينسز dīnsiz, كافرانه اللهدن قورقمز kyāfirānÉ; àllàhdan-kòrkmàz; kyāfirānÉ.

Implement, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt).

Implicate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Implicit, *a.* كامل kyāmil, تام tāmm; ضمنى zìmnī. [nìyāz-et.

Implore, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, نيازا

Imply, *v.a.* متضمن او mùtazàmmin-òl, ضمناً افاده zìmnan-ìfādÉ-et, دلالت ا dè-

Impolite, *a.* تربيه سز tèrbìyyÉsiz. [lālet-et.

Impoliteness, *s.* تربيه سزلك tèrbìyyésizlik.

Import, *s.* معنا mà"nà; مفهوم mèfhūm; ادخال ìdkhāl; —, *v.a.* خارجدن khārijdan - ghètirmek; كتورمك خارجدن كتورتمك khārijdan-ghè-tirtmek, ادخال ا ìdkhāl-et; حكمى او hùkmu-òl, دخلى او dàkhli-òl, مدخلى او mèdkhàli-òl.

Importance, *s.* اهميت èhèmmìyyèt; نفوذ nùfūz; of —, خاطرى صايلور khā-tìri-sàyilir; مهم mùhìmm.

Important, *a.* مهم mùhìmm; خاطرى صايلور khātìri-sàyilir, معتبر mù"tébÈr.

Importer, *s.* طشره دن امتعه جلب ايدن بازركان dìshāridan-èmti"à-jèlb-èden-bàzirghyān.

Imports, *s. pl.* ادخالات ìdkhālāt.

Importunate, *a.* معجز mù"jiz, تعجيزايدر tà"jīz-èder.

Importune, *v.a.* صيقشدرمق sìkishdirmak, تعجيزا tà"jīz-et, ابرام ا ìbrām-et.

Impose, *v.a.* قومق kòmak, باغلامق bàghlamak, وضع ا wàz"-et; — upon, اويون ا òyun-et, الداتمق àldàt-

Imposing, *a.* هيبتلو hèybetli. [mak.

Imposition, *s.* وضع wàz" ; اويون òyun, دك dèk, حيله hīlÉ. [ìmkyān.

Impossibility, *s.* عدم امكان "àdem-i-

Impossible, *a.* محال mùhāl, غيرممكن ghàyri-mùmkin, عديم الامكان "àdīmu--'l-ìmkyān. [kyāzib, حيله كار hīlÉkyār.

Impostor, *s.* يلانجى yàlànji, كاذب

Imposture, *s.* حيله hīlÉ, اويون òyun, دك dèk, دولاب *or* طولاب dòlAb.

Impotence, Impotency, *s.* عنينلك "ìnnīnlīk. [ghāyri-mùktèdir.

Impotent, *a.* عنين "ìnnīn ; غير مقتدر

Impracticable, *a.* ياپلامز yàpilamaz.

Impregnable, *a.* النه مز àlìnamàz, تسخيرى غيرممكن tèsskhìri - ghàyri--mùmkin.

Impregnate, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et ; تأثير ايتدرمك tè'sīr-ètdirmek, مسامانته كچورمك mèssāmmātina-ghèchirmek; كبه ا ghèbÉ-et.

Impression, *s.* تأثير tè'sīr ; اثر èssEr ; ظن zànn, قياس kàyāss.

Imprison, *v.a.* حبس ا hàbss-et, تسجين ا tèssjīn-et, قپامق kàpAmak.

Imprisonment, *s.* حبس hàbss. [māl.

Improbability, *s.* عدم احتمال "àdmiìhti-

Improbable, *a.* غیرمحتمل ghàyri-mùhtèmil, غیرمأمول ghàyri-mè'mūl.

Improper, *a.* لایقسز làyiksiz, یاقشمز yàkishmàz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Impropriety, *s.* مناسبتسزلك mùnāssébètsizlik.

Improve, *v.n.* ایلرولمك ìlèrilémek; ایولشمك īyilɛshmek; کوزللشمك ghyùzèllɛshmek; یولنه کیرمك yòluna-ghìrmek; —, *v.a.* ایلرولتمك ìlèrilɛtmek; ایولشدرمك īyilɛshdirmek, کوزللشدرمك ghyùzèllɛshdirmek, اصلاح ایتمك ìsslāh-et, دها بریولنه قومق dàhà-bìr-yòluna-kòmak.

Improvement, *s.* اصلاح ìsslāh. [ìktiyyāt.

Improvidence, *s.* عدم اختیاط "àdm-i-

Imprudent, *a.* عقلسز "àklsiz, دلی dèli.

Impudent, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz, حیاسز hàyāssiz.

Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, اولادهٔ وهله vèhlé'i-ūlāda.

Impunity, *s.* مجازاتدن برى اولمقلق mùjāzātdan-bèrī-òlmaklik; with —, بلا مقابله bìlā-mùkābèlé, بلا مجازاةً bìlā-mùjāzātin.

Impure, *a.* پس pìss, مردار mùrdār, نجس nèjiss, ناپاك nā-pāk.

Impurity, *s.* پیسلك pìsslik; نا پاكلك nā-pāklik.

Imputation, *s.* اسناد ìssnād; عزو "azv.

Impute, *v.a.* ویرمك vèrmek, اسنادا ìssnād-et, عزو ا "àzv-et.

In, *pr.* ئه é, *a*, ده dé, da; ایچنه ìchina, ایچنده ìchinda, درونه dèrūnina, درونده dèrūninda; ظرفنه zàrfina, ظرفنده zàrfinda; مرورنده mùrūrinda; ایله ìla; ایکن ìken.

Inability, *s.* قابلیتسزلك kābilìyyétsizlik; عدم اقتدار "àdémi-ìktidār, عجز "àjz.

Inaccuracy, *s.* یاکلش yàngílish, سهو sèhv.

Inaccurate, *a.* یاکلش yàngílish (yànish), غیر صحیح ghàyri-sàhīh. [-hàrékèt.

Inaction, *s.* عدم حرکت "àdm-i-

Inactive, *a.* تنبل tènbel. [-kìfāyet.

Inadequacy, *s.* عدم کفایت "àdm-i-

Inadequate, *a.* الویرمز èlvɛrmàz, یتشمز yètishmàz, غیرکافی ghàyri-kyāfī.

Inattention, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlik.

Inattentive, *a.* دقتسز dìkkàtsiz.

Inaudible, *a.* ایشیدلمز ìshìdilmàz.

Inaugurate, *v.a.* کشاد ا kyùshād-èt.

Inauguration, *s.* رسمی کشاد rèssmi-kyùshad.

Inauspicious, *a.* منحوس mènhūs.

Inborn, Inbred, *a.* خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī, طبیعی tàbī"ī.

Incapable, *a.* النه دن کلمز èlindan-ghèlmàz, غیرمقتدر ghàyri-mùktèdīr, نااهل nā-èhl, عاجز "ājiz.

Incapacitate, *v.a.* صلاحیتنی بوزمق sàlāhìyyètini-bòzmak.

Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "àdémi-sàlāhìyyèt, عدم اهلیت "àdémi-èhlìyyèt.

Incendiary, *s.* قوندقجی kùndakji; مفسد mùfsid, محرك mùhàrrik.

Incense, *s.* کونلك ghyùnluk, بخور bùkhūr; عیودیت "ùbūdìyyèt; —, *v.a.* قیزدرمق kìzdirmak, دارلتمق

dàrîltmak, كوجندرمك ghyùjèndirmek. [سائق sā"ik, تازيانه tāziyānė.

Incentive, *s.* سبب sèbeb, موجب mūjib,

Incertitude, *s.* شبهه shùbhė, شك shèkk, مشكوكيت mèshkyūkìyyèt.

Incessant, *a.* لاينقطع lā-yànkàti", اردى اراسى اولميان àrdi-àrassi-òl-mayan.

Inch, *s.* پرمق pàrmak, اصبع ùssbu".

Incident, *s.* ماده māddė, فقره fìkra, منقبه mànkabė; —, *a.* عارض "āriz, لازم lāzim. [ìttifākī.

Incidental, *a.* عرضى "àrazī, اتفاقى

Incite, *v.a.* تحريك ا tàhrīk-et, تحريض ا tàhrīz-et, ترغيب ا tèrghīb-et.

Inclement, *a.* فرطونه لو fìrtinali; صوغوق sòghuk, يغمورلو yāghmùrlu.

Inclination, *s.* ميل mèyl; رغبت ràghbet, استك ìsstèk, خواهش khāhish.

Incline, *v.n.* ميل ا mèyl-et, ياتمق yàtmak; مائل او mā'il-òl, استعداد كوسترمك ìssti"dād-ghyùsstermek; رغبت ا ràghbet-et, جانى استمك jāni-ìsstémek; —, *v.a.* ياترمق yàtirmak, اماله ا ìmālė-et, ميل ويرمك mèyl-vèrmek.

Inclined, *a.* مائل mā'il; مستعد mùsstà"idd; استكلو ìsstèkli, استكى اولان ìsstèghi-òlan, رغبتى اولان ràghbeti-òlan. [lèf-et.

Inclose, *v.a.* احاطه ا ihātė-et; لف ا

Include, *v.a.* داخل ا dākhil-et; شامل او shāmil-òl, شمولى او shùmūli-òl, المق àlmak, احاطه ا ihāta-et, مشتمل او mùshtèmil-òl.

Incog, Incognito, *a.* تبديل tèbdīl.

Incoherent, *a.* ربطسز ràbtsiz.

Incombustible, *a.* يانمز yànmàz.

Income, *s.* ايراد īrād; واريت vārìyyèt, كلور ghèlir. [-vèrghissi.

Income-tax, *s.* ايراد ويركوسى īrād-

Incompetence, Incompetency, *s.* عدم صلاحيت "àdm-i-sàlāhìyyèt.

Incompetent, *a.* نااهل nā-èhl, اربابى دكل èrbābi-dìghil, صلاحيتسز sàlāhìyyètsiz.

Incomplete, *a.* اكسك èksik, ناقص nākiss, ناتمام nā-tàmām, غيرتام ghàyri-tàmm.

Incomprehensible, *a.* اكلاشلمز ànglà-shılmàz (ànnàshılmàz).

Inconsiderable, *a.* از àz, قليل kàlīl; كچوك kùchuk, صغير sàghīr; جزئى jùz'ī.

Inconsistent, *a.* غيرمتطابق ghàyri-mùtatābik, بروقتى بروقتنه اويمز bìr-wàkti-bìr-wàktina-ùymàz, برسوزى برسوزينه اويمز bìr-sùzu-bìr-sùzuna-ùymàz, سوزى فعلنه اويمز sùzu-fi"lina-ùymàz.

Inconstancy, *s.* عدم قرار "àdm-i-kàrār.

Inconstant, *a.* قرارسز kàrarsiz, ثباتسز sèbātsiz; بيوفا bī-wèfā.

Inconvenience, *s.* زحمت zàhmet.

Inconvenient, *a.* راحتسز rāhatsiz, صيقندى sìkindi, صيقنديلو sìkindīli.

Incorporate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, مزج ا mèzj-et; قاتمق kàtmak.

Incorrect, *a.* ياكلش yàngilish (yānish), غيرصحيح ghàyri-sàhīh.

Increase, *s.* زياده zìyādé, ازدياد ìzdiyād, ترقى tàràkki; —, *v.n.* بيومك bìyu-

mek; ارتمق àrtmak, چوغالمق chò-*gh*almak, زیادەلنمك zìyādélenmek, زیادەلشمك zìyādéleshmek, ازدیاد ìzdiyād-bùlmak, ترقی بولمق tàràkki-bùlmak, مزداد اول mùzdād-òl, مترقی اول mùtaràkki-òl; —, *v.a.* بیوتمك bìyutmek; ارترمق àrtirmak, چوغالتمق chò*gh*altmak.

Incredible, *a.* اینانلمز ìnànilmàz, کوچ اینانلور gh*y*ùj-ìnànilir.

Incredulous, *a.* اینانمز ìnànmàz, کوچ اینانور gh*y*ùj-ìnànir.

Incubation, *s.* حضون hùzūn.

Inculcate, *v.a.* تعلیم ا tà"līm-et, اوکرتمك ùgh*r*étmek.

Incumbrance, *s.* بار bār, یوك yùk, [اغرلق àghirlik.

Incur, *v.a.* ارایوب بولمق àrayub-bùlmak, کیرمك ghìrmek, اوغرامق ògh*r*amak.

Incurable, *a.* شفاقبول ایتمز shìfā-kàbùl-[-ètmàz.

Incursion, *s.* اقین àkin.

Indebted, *a.* بورجلو bòrjlu, مدیون mèdyūn; مجبور mèjbūr.

Indecent, *a.* عیب "àyb, مغایر ادب mùghāyiri-èdeb.

Indeed, *ad.* حقیقت hàkīkàt, حقیقةً hàkīkàt*a*n, فی الحقیقه fī-'l-hākīka; —, *c.* بیله bīlé; —? کرچکمی ghèrchèkmi, اویله می àylèmi.

Indefatigable, *a.* یورلمز yòrulmàz, یورلمق بلمز yòrulmak-bìlmàz.

Indefinite, *a.* نا محدود nā-màhdūd, غیرمحدود ghàyri-màhdūd, غیرمعین ghàyri-mù"àyyen; — article, *s.* حرف تنکیر hàrf-i-tènkīr.

Indemnify, *v.a.* تضمین ا tàzmīn-et.

Indemnity, *s.* تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnāt; معافیت mù"āfìyyèt, برائة الذمه bèrā'*a*tu-'z-zìmmé.

Independence, Independency, *s.* استقلال ìsstiklāl.

Independent, *a.* باشلی باشنه bàshli-bàsh*i*na, خودبخود khòd-bé-khòd, کندی کندینه kendi-kèndin*a*; سربست sèr-bèsst, مطلق mùtlàk, مستقل mùsstàk*i*ll; کمسه یه محتاج دکل kìmsé*y*é-mùhtāj-dì*gh*il; زنکین zènghin.

Index, *s.* شهادت پرمه غی shàhādet-pàrm*aghi*; فهرس fihriss, فهرست fihrisst.

India, *s.* هند hìnd, هندستان hìndiss-[tān.

Indiaman, *s.* هنده سفر ایدن کمی hìnda--sèfer-èden-ghèmi.

Indian, *a.* هندی hìndi. [-bò*gh*day*i*.

Indian-corn, *s.* مصر بوغدایی mìssir-

Indian-ink, *s.* چینی مرکب chīnī--mùrèkkéb.

India-rubber, *s.* قومناستق kòmnāstīk.

Indicate, *v.a.* دلالت ا dèlàlet-et, اشارت اول ìshārèt-òl.

Indifference, *s.* قیدسزلق kàydsizlik, عدم تمیل "àdémi-tèmèyyul, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Indifferent, *a.* قیدسز kàydsiz, لاقید lā-kàyd, وظیفه سنده دکل wàzīféssindé-dì*gh*il; هپ بر hèp-bìr, برابر bèrābèr, لافرق lā-fārk; بیاغی bày*aghi*, عادی "ādī, اشاغی àshà*ghi*, فنا fèna, قبا [kàba.

Indigenous, *a.* یرلو yèrli.

Indigestible, *a.* اغر àghir, هضمی کوچ hàzmi-gh*y*ùch.

Indigestion, *s.* معدهٔفسادی mì"dé-fès-sādi, امتلا ìmtilā.

Indignant, *a.* کوجنمش ghyùjènmish, دارلمش dàrĭlmish. [dàrghĭnlĭk.

Indignation, *s.* غضب ghàzab, دارغینلق

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù"āmélé, حقارت hàkārèt.

Indigo, *s.* چوید chìvid.

Indispensable, *a.* اهم èhèmm, متحتم mùtahàttem, مطلقا لازم mùtlaka-lāzim.

Indisposition, *s.* کیفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج ìnhĭrāfi - mìzāj; استمامکلك ìsstémameklik, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Indisputable, *a.* مسلم mùsèllèm.

Indistinct, *a.* بللوسز bèllisiz.

Indistinctness, *s.* بللوسزلك bèllisizlik.

Individual, *s.* فرد fèrd, نفر nèfer, کشی kìshi; —, *a.* ایری àyri, منفرد mùn-

Indolent, *a.* تنبل tènbèl. [fèrid.

Indorse, *v.a.* قبول و تصدیق ا kàbūl-vé--tàssdīk-et.

Induce, *v.a.* سوق ا sèvk-et, تحریك ا tàhrīk-et, سبب او sèbeb-òl.

Indulge, *v.n.* مبتلا او mùbtélā-òl, کندینی ویرمك kèndini-vèrmek; —, *v.a.* مساعده ا mùssā"adé-et. [ابتلا ìbtilā.

Indulgence, *s.* مساعده mùssā"adé; Industrious, *a.* چالشقان chàlĭshkàn, ایشکذار ìshghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chàlĭshkànlĭk, ایشکذارلك ìshghyuzārlik, اقدام ìkdām; حرفت hìrfèt, صناعت sànā-

Inebriated, *a.* سرخوش sèr-khòsh. ["at.

Inefficient, *a.* نا اهل nā-èhl.

Inert, *a.* تنبل tènbel.

Inertia, *s.* عطالت "àtālèt.

Inestimable, *a.* قیمتی تقدیراولنهمز kīmé-ti-tàkdīr-òlunamàz.

Inevitable, *a.* قورتلنهمز kùrtulunamàz, چارهسز chārèssiz.

Inexact, *a.* یاکلش yàngĭlīsh.

Inexcusable, *a.* معذور طوتلهمز mà"zur--tùtulamàz.

Inexperienced, *a.* عجمی "àjémī, مبتدی mùbtédi, غیر مجرب ghàyri-mùjèrreb.

Infamous, *a.* عیب "àyb, رذیل rèzīl, رسوای rùssvāy, ناموسسز nāmūssuz.

Infamy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوایلق rùssvāylĭk, ناموسسزلق nāmūsssuzluk.

Infancy, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفولیت tùfūlìyyèt.

Infant, *s.* چوجق chòjuk, اوفاق چوجق ùfàk-chòjūk, ببك bèbek. [kéri.

Infantry, *s.* پیادهٔعسکری piyādé-"àss-

Infatuation, *s.* دلیلك dèlilik.

Infection, *s.* علت ساریه "illèti-sārìyyé; بولاشقلق bùlàshĭklĭk; سرایت sìrāyet.

Infectious, *a.* ساری sārī, کچر ghècher, بولاشور bùlàshĭr.

Infer, *v.a.* اکلامق ànglamak (ànnamak), چیقارمق chìkàrmak, استدلال ا ìsstidlāl-et. [ìsstidlāl.

Inference, *s.* معنا mà"nà; استدلال

Inferior, *a.* اشاغی àshàghi, دون dūn; بیاغی bàyaghi, فنا fèna; —, *s.* کچوك kùchuk, مادونده اولان کمسنه mā--dūndà-òlan-kìmèssné.

Infernal, *a.* جهنمی jìhènnémī, شیطانی shèytànī; پك فنا pèk-fèna.

Infidel, *s.* كافر kyāfir, منكربالله mùnkir-bì-'llāh.

Infidelity, *s.* كفر kyùfr, عدم صداقت "àdémi-"sàdakāt; عدم وفا "àdémi-wèfā; عدم عصمت àdémi-"ìssmèt; عدم عفت "àdémi-"ìffèt.

Infinite, *a.* نامتناهى nā-mùténāhī, بينهايه bī-nìhāyé, بيغايه bī-ghāyé.

Infirm, *a.* سقط sàkat, الى ايا غى طوتمز èli-àya*ghi*-tùtmàz.

Infirmary, *s.* خسته خانه khàssta-khāné.

Infirmity, *s.* علت "ìllèt, درد dèrd; نقيصه nàkīss*a*, قصور kùssūr.

Inflame, *v.a.* علولندرمك "àlevlendir-mek; التهاب كتورمك ìltihāb-ghètir-mek.

Inflammable, *a.* علوايله ينار "àlèv-il*a*-yà-[nar, طوتشور tùtushur.

Inflammation, *s.* التهاب ìltihāb, حمرت hàmrèt.

Inflate, *v.a.* هوا طولدروب شيشرمك hà-wā-dòldurup-shìshirmek.

Inflexible, *a.* اكلمز è*gh*ilmàz; قصدندن دونمز kàssd*i*nd*a*n-dùnmàz.

Inflict, *v.a.* ترتيب واجرا ا tèrtīb-vè-ìjrā-et, عارض ا "āriz-et.

Influence, *s.* نفوذ nùfūz; تأثير tè'sīr; حكم hùkm; —, *v.a.* سوز كچورمك sùz-ghèchirmek, دكلتمك dìnglet-mek (dīnetmek); تأثيرا tè'sīr-et.

Influential, *a.* نفوذصاحبى nùfūz-sāhibi, سوزى كچر sùzu-ghècher.

Influenza, *s.* زكام zùkky*ā*m, نزله nèzlé, نوازل nèwāzil.

Inform, *v.a.* خبر ويرمك khàber-vèr-mek, سويلمك sùwèylémek.

Informant, *s.* خبر ويرن khàber-vèren, سويلين sùwèyléyen, مخبر mùkhbir.

Information, *s.* خبر khàber, معلومات mà"lūmāt, علم "ìlm. [-hàrékèt.

Infraction, *s.* مغاير حركت mùghāy*ir*-

Infringe, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ا ìkhlāl-et, مغاير حركت ا mùghāy*ir*-hàrékèt-et.

Infringement, *s.* نقض nàkz.

Ingenious, *a.* (person) هنرلو hùnerli, هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd); (thing) هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"-rifètli.

Ingenuity, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, صنعت sàn"àt, عقل "àkl.

Ingenuous, *a.* سادەدل sādé-dìl, صاف دروں sāf-dèrūn, طوغرى سويلر dò*gh*ru-sùwèyler.

Ingot, *s.* كولچه kyùlché, سبيكه sèbīké.

Ingraft, *v.a.* اشلامق àshlam*a*k.

Ingratitude, *s.* نانكورلك nān-kyùrluk (nàmkyùrluk), كفران نعمت kyùfrāni-nì"mèt.

Ingredient, *s.* جزء مركب jùz'u-mùrèkkib (*pl.* اجزاى مركبه èjzā'i-mùrèkkibé).

Ingress, *s.* كيرش ghìrish; كيرەجك ير ghìréjek-yèr; دخول dùkhūl; مدخل mèdkhàl.

Inhabit, *v.a.* اوطورمق òturmak, ساكن او sākin-òl, متمكن او mùtémèkkin-òl.

Inhabitant, *s.* يرلو yèrli, ساكن sākin (*pl.* سكنه sèkéné), (*pl.*) اهالى àhālī.

Inhale, *v.a.* نفسله ايچرو چكمك nèfèssla-ìchèri-chèkmek. [mīrāss-yèmek.

Inherit, *v.a.* وارث او vāriss-òl, ميراث يمك

Inheritance, *s.* ميراث mīrāss, وراثت vèrāssèt ; ارث ìrss, توارث tèvāruss.

Inheritor, *s.* وارث vāriss, ميراثخور mīrāsskhòr.

Inhuman, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz.

Inimical, *a.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, خصومتلو khùssūmètli.

Inimitable, *a.* تقليد اولنهمز tàklīd-òlunamàz, بشقه كمسه نك يا پهميه جغى bàshka-kìmsénin*g*-yàpamaya*j*a*gh*i.

Iniquitous, *a.* فاسد fāssid.

Iniquity, *s.* كناه gh*y*ùnāh, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, معصيت mà"sìyyèt.

Initiate, *v.a.* اوكرتمك ùgh*r*ètmek, يولنى كوسترمك yòlunu - gh*y*ùsstermek, تعليم ا tà"līm-et.

Injudicious, *a.* عقلسز "àklsiz, اويغونسز ùyghunsuz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Injunction, *s.* امر èmr (èmir), تنبيه tènbīh, سپارش sìpàrish.

Injure, *v.a.* ضرر ا zàrar-et, سقط ا sàkat-et, بوزمق bòzmak, خلل ويرمك khàlel-vèrmek, اخلال ا ìkhlāl-et.

Injurious, *a.* ضررلو zàrarli, مضر mùzìrr.

Injury, *s.* ضرر zàrar, خلل khàlel, سقامت sàkāmèt, سقطلق sàkatlik. [hàkksizlik.

Injustice, *s.* غدر ghàdr, ظلم zùlm, حقسزلق

Ink, *s.* مركب mùrèkkèb ; —, *v.a.* مركب سورمك mùrèkkèb - sùrmek ; red —, *s.* سرخ sùrkh.

Inkstand, *s.* مركب حقهسى mùrèkkèb--hòkkassi, حقه hòkka. [kyùrfez.

Inlet, *s.* اغز àgh*i*z, بوغاز bò*gh*āz, كورفز

Inn, *s.* خان khān, لوقاندة lòkànd*a*, مسافرقوناغى mùssāfir-kòna*gh*i.

Inner, *a.* ايچروكى ìchèrìki, داخلى dākhilī.

Innermost, *a.* اك ايچروده كى èng-ìchèridéki.

Innkeeper, *s.* لوقاندهجى lòkàndaji.

Innocence, *s.* قباحتسزلق kàbāhatsizlik, معصوميت mà"sūmìyyèt, برائت bèrā'àti-zìmmèt.

Innocent, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, برى الذمه bèrìyyu-'z-zìmmé, معصوم mà"sūm.

Innocuous, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Innovation, *s.* بدعت bìd"àt, يكى اصول yèngi-ùssūl.

Innumerable, *a.* صايلمز sàyīlmàz, لايعد lā-yù"àdd, لايحصا lā-yùhsā.

Inoculate, *v.a.* اشلامق àshlamak ; چيچك اشلامق chìchek-àshlamak.

Inoculation, *s.* اشلامقلق àshlamaklik.

Inoffensive, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Inquest, *s.* تفتيش رسمى tèftīsh-rèssmī.

Inquire, *v.a.* صورمق sòrmak, سؤال ا sù'āl--et ; استفسارا ìsstifsār-et ; استعلام ا ìsstì-"lām-et ; استفتا ا ìsstiftā-et ; تجسس ا tèjèsssuss-et, تحرى ا tàhàrrī-et.

Inquiry, *s.* صورش sòrush, سؤال sù'āl ; استفسار ìsstifsār ; استعلام ìsstì"lām ; استفتا ìsstiftā, تجسس tèjèsssuss, تحرى tàhàrrī ; پرسش pùrsish.

Inquisitive, *a.* مراقلو mèràkli, چوق شى صورار chòk-shèy-sòrar.

Inroad, *s.* اقين àkin.

Insane, *a.* دلى dèli, چلغين chìlghin, قاچق kàchik, مجنون mèjnūn.

Insanity, *s.* دليلك dèlilik, چلغينلق chìlghinlik, قاچقلق kàchiklik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Insatiable, *a.* دویمق بلمز dòymak-bìlmàz, دائما اج dā'imā-àj.

Inscribe, *v.a.* یازمق yàzmak, ا قید kàyd--et, ا تحریر tàhrīr-et.

Inscription, *s.* یازی yàzi ; کتابه kìtābé.

Insect, *s.* بوجك bùjek, (*pl.*) حشرات hàsharāt. [èmīn-dìghil.

Insecure, *a.* قورقلور kòrkulur, امین دكل

Insecurity, *s.* امنیتسزلك èmnìyyètsizlik ; مخاطره mùkhātara.

Insensible, *a.* حس ایتمز hìsss-etmàz ; بلمز bìlmàz ; بایلمش bàyĭlmish, بیخود bīkhòd.

Insert, *v.a.* صوقمق sòkmak, صوقشدرمق sòkushdurmak ; درج ا dèrj-et, ادخال ا [ìdkhāl-et.

Insertion, *s.* درج dèrj.

Inside, *s.* ایچ ìch, ایچرو ìchèri, درون dèrūn, داخل dākhil ; —, *a.* داخلی dākhilī.

Insinuate, *v.a.* بریول ایله اكلاتمق bìr-yòl-ila-ànglàtmak (ànnàtmak), ایما ا īmā--et ; — one's self, صوقلمق sòkulmak.

Insipid, *a.* طاتسز tàtsiz. [lèzzètsizlik.

Insipidity, *s.* طاتسزلك tàtsizlik, لذتسزلك

Insist, *v.n.* وازكچمامك vāz-ghèchmamek, مطلق استمك mùtlàk-ìsstémek.

Insobriety, *s.* سرخوشلق sèrkhòshlik.

Insolence, *s.* ادبسزلك èdebsizlik, عارسزلق "ārsizlik.

Insolent, *a.* ادبسز èdebsiz, عارسز "ārsiz, كستاخ kyùsstākh ; كستاخانه kyùsstākhāné. [مفلس mùfliss.

Insolvent, *a.* مفلس mùfliss ; —, *s.*

Inspect, *v.a.* یوقلامق yòklamak ; نظارت ا nàzārèt-et, معاینه mù"āyéné-et.

Inspection, *s.* یوقلمه yòklama, نظارت nàzārèt ; معاینه mù"āyéné.

Inspector, *s.* یوقلمه جی yòklamaji ; — of schools, ممیز mùmèyyiz.

Inspiration, *s.* وحی vàhy, الهام ìlhām ; نفس چكشی nèfess-chèkishi ; تعلیم tà"līm, تشویق tèshvīk.

Inspire, *v.a.* الهام ا ìlhām-et, وحی طریقیله بلدرمك vàhy-tàrīkīla-bìldirmek ; یورکنه قومق yùrèghina-kòmak ; تعلیم ا tà"līm-et, تشویق ا tèshvīk-et, عقلنه "àklina-kòmak ; —, *v.n.* نفس چكمك nèfess-chèkmek, صولق المق sòluk-àlmak.

Instalment, *s.* تقسیط tàksīt, قسط kìsst.

Instance, *s.* رجا rìjā, نیاز nìyāz ; تكلیف tèklīf ; دعوت dà"vèt ; مثال mìssāl, نمونه nùmūné ; دفعه dèf"à, كره kèrré ; —, *v.a.* مثال ایراد ا mìssāl-īrād-et.

Instant, *s.* ان ān, دقیقه dàkīka, دم dèm ; —, *a.* صیقی sìki, مبرم mùbrèm.

Instantly, *ad.* درحال dèr-hāl, درعقب dèr-"àkab, انیده ānīda.

Instead, *ad.* یرینه yèrina, بدل اوله رق bèdel-òlarak, بدل bèdel, بدلاً bèdelan.

Instep, *s.* ایاغك اوستی àyaghing-ùsstu, اینجك ìnjik.

Instigate, *v.a.* قیشندرمق kìndirmak, ایارتمق àyartmak, پرمقلمق pàrmak-lamak, تحریك ا tàhrīk-et, تحریض ا tàhrīz-et, تشویق ا tèshvīk-et.

Instigation, *s.* تحریك tàhrīk, تحریض tàhrīz, تشویق tèshvīk.

Instinct, *s.* حس hìsss, حس حیوانی hìsssi-hàywānī.

Institute, *s.* مكتب mèktɛb; قاعده kā-"idé, موضوع mèvzū"; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, باشلامق bàshlamak, ابداع ا ìbdā"-et, اختراع ا ìkhtirā"-et; وضع ا wàz"-et, ترتيب ا tèrtīb-et, تاسيس ا tè'sīss-et.

Instruct, *v.a.* اوكرتمك ùghrètmek, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et.

Instruction, *s.* علم "ìlm, معلومات mà"lūmāt; تعليم tà"līm, تدريس tèdrīss; تحصيل tàhsīl; —s, *s. pl.* تعليمات tà"līmāt.

Instructor, *s.* خواجه khòja; معلم mù"àllim, تعليمجى tà"līmji.

Instrument, *s.* الت ālèt (*pl.* الات ālāt).

Insubordinate, *a.* اطاعتسز ìtā"atsiz.

Insubordination, *s.* اطاعتسزلق ìtā"atsizlik.

Insufferable, *a.* تحمل اولنه مز tàhàmmul-òlunamàz.

Insufficient, *a.* اليرمز èlvɛrmàz, يتشمز yètishmàz, كفايت ايتمز kìfāyet-ètmàz, غير كافى ghàyri-kyāfī.

Insult, *s.* حقارت hàkārèt; —, *v.a.* حقارت ا hàkārèt-et; ناموسه دوقنمق nāmūssa-dòkūnmak.

Insupportable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنه مز tàhàmmul-òlunamàz.

Insurance, *s.* سيغورته sìghūrta; — company, *s.* سيغورته قومپانيه سى sìghūrta-còmpànyassi.

Insurgent, *s.* عاصى "āssi.

Insurrection, *s.* ايا قلانش àyaklànish, عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān.

Integer, *s.* عدد صحيح "àdédi-sàhīh.

Integrity, *s.* تماميت tàmāmìyyèt; طوغريلق dòghrulùk, استقامت ìstikāmet.

Intellect, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn.

Intellectual, *a.* عقلى "àkli, عاقل "ākil.

Intelligence, *s.* عقل "àkl, قوت عقليه kùvvèti-"àklìyyé, فهم fèhm, ادراك ìdrāk, ذكا zèkyā, ذكاوت zèkyāvèt, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; خبر khàbɛr, معلومات mà"lūmāt.

Intelligent, *a.* عقللو "àkllì, عاقل "ākil, ذكى zèkī, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn.

Intemperance, *s.* بكريلك bèkrīlik.

Intemperate, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd, حديد hàdīd; بكرى bèkrī; ناپرهيزكار nā-pèrhīzkyār.

Intend, *v.a.* نيت ا nìyyèt-et, نيتنده او nìyyètinda-òl, تصميم ا tàssmīm-et, قورمق kùrmak. [صيقى sìki.

Intense, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd;

Intent, Intention, *s.* نيت nìyyèt, تصميم tàssmīm, مراد mùrād, قصد kàssd.

Intentional, *a.* قصدى kàssdī, مخصوص màkhsūss; —ly, *ad.* بلەرك bìlérek, عمداً "amdan, قصداً kàssdan.

Inter, *v.a.* كومك ghyùmmek, دفن ا dèfn-et.

Intercede, *v.n.* شفاعت ا shìfā"at-et, ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, رجا ا rìjā-et.

Intercept, *v.a.* طوتمق tùtmak, يولنى كسمك yòlunu-kèssmek; حائل او hā'il-òl. [rìjā.

Intercession, *s.* شفاعت shìfā"at, رجا

Intercessor, *s.* شفيع shèfī", رجاجى rìjāji.

Intercourse, *s.* اختلاط ìkhtilāt, الفت ùlfet, مؤانست mù'ānéssèt.

Interdict, *s.* افروز àforòz, لعنت là''nèt; —, *v.a.* يساق ا yàssàk-et, نهى ا nèhy--et, ممنوع ا mèmnū''-et.

Interest, *s.* فائض fā'iz, گذشته ghyùzèshtÉ, نما nèmā (nàmā), ربو rìbv, ربا rìbā, معامله mù''āmélÉ; نفوذ nùfūz, خاطر khātir, اعتبار ì''tibār; تصحب tàssàhhub, التزام ìltizām, ارقه àrka; محبت màhàbbèt; رغبت ràghbèt, مراق mèrāk; تلذذ tèlèzzuz, ايلنجه èylènjÉ; الوب ويرمه جك àlip--vèréjek, اوكرنمه جك ùghrènéjek, بله جك bilÉjek, كورمه جك ghyùréjek, وظيفه wàzīfÉ, حصه hìsssÉ; غرض ghàraz, منفعت mènfà''àt, فائده fā'idÉ; —, *v.a.* تصحب ايتدرمك tàssàhhub - èdirmek, التزام ايتدرمك ìltizām - èdirmek; ايلنجه ويرمك èylènjÉ-vèrmek, يوركنى جزب ا yùrèghini-jèzb-et, قلبه تأثيرا kàlba-tè'sīr--et, قلبه رقت كتورمك kàlba-rìkkàtghètirmek; to take an —, سومك sèvmek, التزام ا ìltizām-et, تصحب ا tàssàhhub-et; to have an —, الوب ويرمه جكى او àlip-vèréjéghi-òl, وظيفه سى wàzīfÉssi-òl; حصه دار او hìsssÉdār-òl; compound —, فائض ايله فائصك فائضى fā'iz-ìla-fā'izin-fā'izi.

Interesting, *a.* كوزل ghyùzèl; دلبر dìlbEr; ايلنجه لو èylènjÉli.

Interfere, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله ا mùdākhala-et; سكته ويرمك sèktÉ-vèrmek, مانع او mānì''-òl.

Interference, *s.* قارشمه kàrishma; مداخله mùdākhala.

Interim, *s.* ارالق àralìk, مدت mùddèt; in the —, ديرايكن dÈr-iken (dÈr-'ken), اول اثناده òl-èssnāda; ad —, موقت mùwàkkàt; موقتاً mùwàkkatan.

Interior, *s.* ايچ ìch, درون dèrūn, داخل dākhil; باطن bātin; —, *a.* درونى dèrūnī, داخلى dākhilī, باطنى bātini; Minister of the —, داخليه ناظرى dākhilìyyÉ-nāziri. [jènāzÉ-dèfni.

Interment, *s.* دفن dèfn, جنازه دفنى

Internal, *a.* داخلى dākhilī, باطنى bātinī.

Interpose, *v.a.* ارايه قومق àraya-kòmak, ارايه صوقمق àraya-sòkmak; —, *v.n.* ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, توسط ا tàwàsssut-et.

Interpret, *v.a.* ترجمه ا tèrjumÉ-et; —, *v.n.* ترجمانلق ا tèrjumānlìk-et.

Interpretation, *s.* ترجمه tèrjumÉ; معنى mà''nà.

Interpreter, *s.* ترجمان tèrjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق ا ìsstintāk-et.

Interrogation, *s.* استنطاق ìsstintāk; note of —, علامت استفهام ''àlāmèt-iìsstifhām.

Interrupt, *v.a.* كسمك kèssmek; منع ا mèn''-et, مانع او māni''-òl.

Intersect, *v.a.* قطع ا kàt''-et; — one another, تقاطع ا tàkātu''-et.

Interstice, *s.* ارالق àralìk; يارق yàrìk, چتلاق chàtlàk.

Interval, *s.* ارالق àralìk, مابين mā-bèyn.

Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek; ارايه كيرمك àraya-ghìrmek; اراده بولنمق àrada-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.

Intervention, *s.* توسط tàvàsssut; ارايه كيرمكلك àraya-ghìrmeklik.

Interview, *s.* ملاقات mùlākāt, كورشمه ghyùrushma.

Intestines, *s. pl.* بغرصاق bàghirsàk.

Intimacy, *s.* صيقى دوستلق sìki-dòsstluk.

Intimate, *a.* محرمانه màhrémānÉ; —, *s.* محرم màhrèm; —, *v.a.* بلدرمك bìldirmek, اكلاتمق ànglatmak (ànnatmak), خبر ويرمك khàber-vèrmek, سويلمك sùwèylémek.

Intimation, *s.* خبر khàber, افاده ìfādÉ, تبليغ tèblīgh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkùtmak, تخويف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfÉ-et.

Intimidation, *s.* اخافه ìkhāfÉ. [dèrūnina.

Into, *prep.* ئه É, *a*, ايچنه ìchina, دروننه

Intolerable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunmàz.

Intoxicate, *v.a.* سرخوش ا sèrkhòsh-et, كيف ا kèyf-et; —ed, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh (sàr-).

Intoxication, *s.* كيف kèyf, سرخوشلق sèrkhòshluk (sàr-), سكر sèkir.

Intrench, *v.n.* مترس ياپمق mètérissyàpmak, تحصن ا tàhàsssun-et; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ويرمك mètériss-ila-ìsstìhkyām-vèrmek.

Intrenchment, *s.* مترس mètériss.

Intrepid, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr, بيباك bībāk, بيپروا bīpèrwā.

Intricacy, *s.* قارشقلق kàrishiklik.

Intricate, *a.* قارشق kàrishik, طولاشق dòlàshik, مشتبك mùshtébèk.

Intrigue, *s.* فتنه fìtnÉ, فساد fèssād, اويون òyun; —, *v.n.* فتنه چيقارمق fìtnÉ-chìkàrmak, فساد چيقارمق fèssād-chìkàrmak, اويون چيقارمق òyun-chìkàrmak.

Introduce, *v.a.* ايچرو صوقمق ìchèri-sòkmak; ايچرو كتورمك ìchèri-ghètirmek, ادخال ا ìdkhāl-et; كورشدرمك ghyùrushdurmek, قوكشدرمق kòngushdurmak, طانشدرمق tànishdirmak; چيقارمق chìkàrmak, ابداع ا ìbdā''-et, اختراع ا ìkhtirā''-et, ايجاد ا ījād-et; اچمق àchmak, لقرديسنى اچمق làkirdissini-àchmak; درج ا dèrj-et; تقديم ا tàkdīm-et, ابراز ا ìbrāz-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimÉ; توصيه tàvsìyyÉ.

Intrude, *v.n.* تعجيز ا tà''jīz-et, اشغال ا ìshghāl-et, مانع او māni''-òl.

Intrust, *v.a.* امانة تسليم ا èmānétEn-tèsslīm-et.

Inundation, *s.* سيل sèyl (sèl), صو باصمسى sù-bàssmassi; طغيان tùghiyyān.

Inure, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak.

Invade, *v.a.* باصمق bàssmak, تخاوز و تخطى ا tèjāvuz-vè-tàkhàttī-et.

Invalid, *a.* غير صالح ghàyri-sālih, بوش bòsh; —, *s.* چوروك chùruk; —, *v.n.* چوروكه چيقمق chùrughÉ-chìkmak; —, *v.a.* چوروكه چيقارمق chùrughÉ-chìkàrmak.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzmak, حكمنى بوزمق hùkmunu-bòzmak.

Invaluable, *a.* پك قيمتلو pèk-kīmètli, قيمتى بلنه‌مز kīmèti-bìlina*màz*.

Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tà-khà*ttī*, استيلا isstīlā. [tirā"-et.

Invent, *v.a.* ايجاد ا ījād-et, اختراع ا ìkh-

Invention, *s.* ايجاد ījād, اختراع ìkh-tirā". [téri".

Inventor, *s.* موجد mūjid, مخترع mùkh-

Inventory, *s.* دفتر dèftɛr.

Inverse, *a.* عكسى "àksī, ترش tèrss; —, *s.* عكس "àks, ترس tèrss.

Invest, *v.a.* اكسا ا ìksā-et, متصف ا mùt-tàssif-et; قوشاتمق kùshàtma*k*, چويرمك chèvirmek, محاصره ا mù-hāssa*ra*-et; ياترمق yàti*r*ma*k*, ويرمك vèrmek.

Investigate, *v.a.* تفتيش ا tèftīsh-et; تحرى ا tàhàrri-et, تجسس ا tèjèsssuss--et. [-dā'imā.

Invincible, *a.* المظفر دائما èl-mùzāffɛr-

Invisible, *a.* كورنمز ghyùrunmàz, كوزكمز ghyùzikmàz.

Invitation, *s.* دعوت dà"vèt.

Invite, *v.a.* دعوت ا dà"vèt-et.

Invoice, *s.* علم و خبر "ìlm-u-khàbɛr, پوصله pùssla, دفتر dèftɛr.

Involuntary, *a.* غير اختيارى ghàyri-ìkh-tiyārī, الدەدكل èldé-dìghil.

Involve, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirma*k*, داخل ا dākhil-et; ايجاب ايتدرمك ījāb-ètdirmek.

Inward, *a.* داخلى dākhilī.

Inwards, *ad.* ايچرويه طوغرى ìchèriya-

Ireland, *s.* ايرلاندە Irlànda. [dòghru.

Iris, *s.* زنبق zànbàk.

Irish, *a.* ايرلاندەلو Irlàndali.

Iron, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), حديد hàdīd,

Iron-clad, *a.* زرەلو zìrhli. [اهن āhèn.

Iron-monger, *s.* تيمورجى dèmirji.

Irony, *s.* استهزا ìsstihzā.

Irregular, *a.* اطرادسز ìttirādsiz; نظامسز nìzāmsiz, انتظامسز ìntizāmsiz; قاعدەسز kā'idéssiz; يولسز yòlsuz; شاذ shāzz; باشى بوزق bàshi-bòzuk.

Irreparable, *a.* تعميرقبول ايتمز tà"mīr--kàbūl-ètmàz; چارەسز chāréssiz.

Irresistible, *a.* قارشى قونلمز kàrshi-kò-nulmàz.

Irresolute, *a.* كندى عقلنى بلمز kèndi--"àkli*ni*-bìlmàz, متردد mùtérèddid.

Irritable, *a.* تيزقيزار tèz-kìzar, چابك دارلور chàbìk-dàrìlir.

Irritate, *v.a.* قيزدرمق kìzdirma*k*, دارلتمق dàrìltma*k*. [kin.

Irruption, *s.* هجوم hùjūm, باصقين bàss-

Isinglass, *s.* بالق طوتقالى bàlìk-tùtkali.

Island, Isle, Islet, *s.* اطه àda, جزيرە jèzīré.

Ispahan (town of), *s.* اصفهان ìssfàhān.

Israelite, *s.* يهودى yàhūdī.

Issue, *s.* چيقه جق ير chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj, قپو kàpi; نخود ياقيسى nòkhud-yàkissi; چوجق chòjuk, اولاد èvlād, ذريت zùrrìyyèt; دعوى dà"wà, اختلاف ìkhtilāf, معارضه mù"āraza; —, *v.n.* چيقمق chìkma*k*; نشئت ا nèsh'èt-et.

Isthmus, *s.* بوغاز bòghāz, دل dìl.

It, *pr.* اول òl (ò); انى ànì, ònu; اكا ànga (ònga).

Italian, *a.* ايتاليا Itàlia. [(ònga).

Italy, *s.* ایتالیا Itàlia.

Itch, *s.* اویوز ùyuz; —, *v.n.* کیدشمك ghìdishmek, قاشنمق kàshinmak.

Item, *s.* قلم kàlem. [àningki, ònungku.

Its, *pr. a.* انك àning, ònung; انککی

Itself, *pr.* کندی kèndi, کندیسی kèndissi; کندیسنی kèndissini; کندیسنه kèndissinè.

Ivory, *s.* فیل‌دیشی fil-dìshi.

Ivy, *s.* صارماشق sàrmàshik.

J.

Jackal, *s.* چقال chàkàl. [hìmār.

Jackass, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار

Jackdaw, *s.* اله قارغه àla-kàrgha(?).

Jacket, *s.* منطان mìntàn.

Jack-ketch, *s.* جلاد jèllād.

Jail, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss-

Jailer, *s.* زندانجی zìndānji. [khānè.

Jalap, *s.* جلاپه jàlapa.

Jam, *s.* رچل rèchel, طاتلو tàtli.

Janissary, *s.* یکیچری yèngichéri.

January, *s.* کانون‌ثانی kyānūni-sānī.

Japan, *s.* یاپونیا yàpònia; روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rùghàn-wùrmak.

Japanese, *a.* یاپونیالو yàpòniali.

Japhet, *s.* یافث yàfeth.

Jar, *s.* قوانوس kàwanòss; on the —, *ad.* اچق àchik; —, *v.n.* قارشمق [kàrishmak.

Jasper, *s.* یشم yèshem.

Jaundice, *s.* صاریلق sàrilik.

Jaw, *s.* چکه chèngè.

Jealous, *a.* قزقانج kìzkànj; غیور ghàyūr; حسود hàssūd, حسدلو hàssedli.

Jealousy, *s.* قزقانجلق kìzkànjlik, غیرت ghàyrèt; حسد hàssed.

Jeer, *v.n.* and *a.* زوقلنمق zèvklènmek.

Jehovah, *s.* الحی القیوم el-Hàyyu-'l--Kàyyūm. [lù''āb.

Jelly, *s.* الماسیه èlmāssìyyè; لعاب

Jeopardy, *s.* تهلکه tèhlikè. [shèrīf.

Jerusalem, *s.* قدس شریف kùdssi-

Jessamine, *s.* یاسمین yāssémīn.

Jest, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfè.

Jesus-Christ, *s.* عیسی المسیح "Īssà-'l--Messīh, حضرت‌عیسی hàzrèti-"Īssà.

Jet, *s.* فسقیه fìsskìyyè.

Jetty, *s.* اسکله ìsskèlè.

Jew, *s.* یهودی yàhūdī; Jewess, یهودی قاریسی yàhūdī-kàrissi.

Jewel, *s.* Jewels, *s. pl.* مجوهرات mù-jèvhérāt. [jèwāhirji.

Jeweller, *s.* قیومجی kùyumju, جواهرجی

Jib, *s.* فلوق flòk.

Jibboom, *s.* باستون bāsstūn. [ایش ìsh.

Job, *s.* حضرت ایوب hàzrèti-èyyūt;

Jobber, *s.* سمسار sìmsār.

Jockey, *s.* بنیجی bìnìji. [làtīfèji.

Jocular, *a.* تحاف tùhāf, لطیفه‌جی

Jog, Joggle, *v.a.* صارصمق sàrssmak.

John Bull, *s.* انکلتره ملتی ìnghìltèrra-mìllèti.

Join, *v.n.* بتشمك bìtishmek, التحاق‌ا ìltihāk-et, ملاصق‌او mùlāssik - ol; واصل‌او vāssil-ol; — *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek; التحاق‌ا ìlhāk-et; وصل‌ا vàssl-et.

Joiner, *s.* دوغرامه‌جی dòghramaji.

Joint, *s.* اك‌یری èk-yèri; اویناق‌یری

òyn*a*k-yèri, مفصل màfsàl; out of —, چیقق chìk*ì*k; get out of —; be put out of —, چیقمق chìkm*a*k; put out of —, چیقارمق chìkàrm*a*k.

Jointly, *ad.* مشترکاً mùshtèrékᴇn, اشتراکاً ìshtirākᴇn.

Joint-stock Company, شرکت shìrkèt.

Jointure, *s.* زوجه یه باغلنان ایراد zèvjéy*a*-bàgh*l*anᴀn-īrād.

Joke, *s.* شقا shàk*a*, لطیفه làtīfé; —, *v.n.* شقا ا shàka-et, لطیفه ا làtīfé-et.

Jolly, *a.* کولر یوزلو ghyùlᴇr-yùzlu; کیف kèyf; ذوقلو zèvkli; — boat, فلوقه fìlīk*a*.

Jolt, *v.a.* صارصمق sàrssm*a*k. [

Jonquil, *s.* فولیه fùly*a*.

Journal, *s.* روزنامه rūznāmé; تقویم وقائع tàkwīmi-vàkā'i''; ژورنال zhùrnàl.

Journalist, *s.* غزته جی ghàzèt*a*ji, جریده جی jèrīdéji.

Journey, *s.* یول yòl, یولجیلق yòljuluk, سفر sèfᴇr; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, یولجیلق ا yòljuluk-et, سفر ا sèfᴇr-et.

Journeyman, *s.* وندهلکجی ghyùndélikji.

Joy, *s.* سونج sèvinj, ممنونیت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr, حبور hùbūr, شادمانی shādumānī.

Joyful, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.

Judge, *s.* حاکم hākim, قاضی kāzī (kàd*i*), مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نائب nā'ib; —, *v.n.* قیاس ا kìyāss-et; ظن ا zànn-et, عد ا "àdd-et; —, *v.a.* محاکمه ا mù-hākémé-et; حکومت ا hùkyūmet-et.

Judgment, *s.* ظن zànn, قیاس kìyāss; عقل "àkl, تدبیر tèdbīr; حکومت hùkyūmèt; جزا jèzā, بلا bèlā; day of —, قیامت کونی kìyāmèt-ghyùnu; — seat, مسند حکومت mèssnèdi-hùkyūmèt.

Judicious, *a.* عقللو "àkll*i*.

Jug, *s.* دستی dèssti, تستی tèssti.

Juggler, *s.* حقه باز hòkk*a*-bāz. [bāzlik.

Jugglery, Juggling, *s.* حقه بازلق hòkk*a*-

Jugular-vein, *s.* حبل الورید h*a*blu-'l-

Juice, *s.* صو sù; شیره shìr*a*. [-vèrīd.

Juicy, *a.* صولو sùlu.

Jujube, *s.* عناب "ùnnāb.

July, *s.* تموز tèmmūz.

Jumble, *v.a.* قارشدرمق kàr*i*shdìrm*a*k; —, *s.* قارمه قارشق شی kàrm*a*-kar-ishik-shèy.

Jump, *s.* صچرایش sìchrayish, اتلایش àtlayish; —, *v.n.* صچرامق sìchram*a*k, اتلامق àtlam*a*k. [موصل mèvsàl.

Junction, *s.* اتصال ìttissāl; تلاقی tèlākī; Juncture, *s.* ارالق àral*ì*k, اثنا èssnā, وقت wàk*i*t, زمان zàmān; حال hāl.

June, *s.* حزیران hàzīrān.

Jungle, *s.* اورمان òrmàn; اورمانلق یر òrmànl*ì*k-yèr, چنکلستان chènghè-lisstān. [اوغلی ògh*l*u, زاده zādé.

Junior, *a.* سنجه کچوك sìnnj*a*-kùchuk;

Juniper, *s.* اردج اغاجی àrdij-àgh*a*ji; — berries, اردج تخمی àrdij-tòkhmi.

Junk, *s.* چین کمیسی chìn-ghèmissi.

Jurisconsult, *s.* مفتی mùftī; فقیه f*à*k*i*h.

Jurisdiction, *s.* حكومت hùkyūmèt.

Jurisprudence, *s.* علم فقه ''ìlmi-fìkh.

Jurist, *s.* فقيه fùkīh.

Jury, *s.* اون ايكى يمينلو كمسنه مجلسى òn-ìki-yèmīnlī-kìmèssnė-mèjlissi.

Juryman, *s.* مذكور يمينلولرك برى mèzkyūr-yèmīnlīlerīn-bìri. [dīrèk.

Jury-mast, *s.* عاريتى ديرك ārìyyèti-

Just, *a.* عادل ''ādil, حق‌شناس hàkk--shìnāss, منصف mùnsif, حقانيتلو hàkkānìyyètli; —, *ad.* تمام tàmām, تام tāmm, تماماً tàmāman; — as, همان . . . ايكن hèmān . . . iken; — now, همان‌شمدى hèmān--shìmdi; — so, تمام بويله tàmām--bùylé, تمام اويله tàmām - ùylé, همان بويله hèmān-bùylé, همان شويله hèmān - shùylé, همان اويله hèmān--ùylé.

Justice, *s.* عدالت ''ùdālèt, حقانيت hàkkānìyyèt, انصاف ìnsāf, حق hàkk; حاكم hākim.

Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zìmmèt.

Justification, *s.* تبريه ذمت tèbrìyyè'i-

Justify, *v.a.* تبريه ذمت‌ا tèbrìyyè'i--zìmmèt-et; حق‌ويرمك hàkk-vèrmek; جائزقيلمق jā'iz-kìlmak, تجويزا tèjvīz-

Juvenile, *a.* كنج ghènj, جوان jìwān. [-et.

Juxtaposition, *s.* اتصال ìttissāl.

K.

Kalendar, *s.* تقويم tàkvīm.

Keel, *s.* اوكرغه òngurgha (òmurgha).

Keen, *a.* كسكين kèsskin, قلاغيلو kìlāghìli, برّان bùrrān, حديد hàdīd.

Keep, *s.* بوغاز bòghāz, يبه‌جك yèyéjek, تغديه tàghdìyyé; *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et; طوتمق tùtmak, اليقومق àlìkòmak, براقمامق bràkmamak, صالويرمامك sàlìvèrmamek; بسلمك bèsslémek; —, *v.n.* طيانمق dàyanmak, بوزلمامق bòzulmamak; دورمق dùrmak, قالمق kàlmak.

Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mùhāfiz, بكجى bèkji.

Keep-sake, *s.* يادكار yādighyār.

Keg, *s.* اوفاجق فوچى ùfàjèk-fìchi.

Kennel, *s.* اولوق òluk.

Kernel, *s.* ايچ ìch, مغز màghz, ب lùbb; بيض bèyz (bèz).

Kerseymere, *s.* قازمير kàzmīr.

Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan); كوكم ghyùghum. [دمبلك dùmbélèk.

Kettledrum, *s.* نقاره nàkkārė (nàghara);

Key, *s.* اناختار ànakhtār, مفتاح mìftāh.

Khan, *s.* خان khān.

Kick, *s.* تكمه tèkmé; چفته chìftė; —, *v.n.* تكمه‌اتمق tèkmé-àtmak; چفته اتمق chìftė-àtmak; —, *v.a.* تپمك or دپمك tèpmek; — out, *v.a.* قوغمق kòghmak, سكدر ا sìkdir-et.

Kid, *s.* اوغلاق òghlàk.

Kidney, *s.* بوكرك bùghrek (bùbrek); — beans, فصوليه fàssùlya.

Kill, *v.a.* اولدرمك òldurmek, قتل ا kàtl-et, تلف ا tèlef-et, هلاك ا hèlāk-

Kiln, *s.* اوجاق òjak. [-et.

Kind, *s.* درلو dùrlu, صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv''; —, *a.* ايو ìyi, طاتلو tàtlı.

Kindle, *v.n.* طوتشمق tùtushmak; —, *v.a.* ياقمق yàkmak; طوتشدرمق tùtushdurmak, ايقاد ا ìkād-et.

Kindness, *s.* ايولك ìyilik, كرم kèrem, عنايت "ìnāyet, لطف lùtf; افنديلك éfèndilik.

Kindred, *s.* اقربا àkrabā, خصم اقربا khìssim-àkrabā; قرابت kàrābèt, خصملق khìssimlik.

King, *s.* قرال kìrāl, حكمدار hùkmdār, پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* قراللق kìrāllik, پادشاهلق pādishāhlik, حكومت hùkyūmèt, دولت dèvlèt, ملك mìlk *or* mùlk, مملكت mèmlékèt, ملكوت mèlékyūt. [-"illèti.

King's-evil, *s.* صراجه علتى sàrajaKinsman, Kinswoman, *s.* خصم khìssm, اقربادن àkrabādan.

Kiss, *s.* اوپش ùpush, شفتالو shèftāli, بوسه būssé; —, *v.a.* اوپمك ùpmek, بوسا būss-et.

Kitchen, *s.* مطبخ màtbàkh (mùtfàk).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chàylāk; (toy) اوچرتمه ùchurtma.

Kitten, *s.* كدى ياوريسى kèdi-yàwrussu.

Knapsack, *s.* چانطه chànta.

Knave, *s.* حيلهكار hīlékyār, چاپقين chàpkin, پزونك pèzéwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمق yògh urmak.

Knee, *s.* ديز dìz, زانو zānū; (of timber) ديرسك dìrsèk.

Kneel, *v.n.* ديز چوكمك dìz-chùkmek.

Knife, *s.* بچاق bìchak; (pocket —) چاقى chàki; (turkish pen—) قلمتراش kàlem-trāsh; (carver) ساطور sàtir; (long weapon) يتاغان yàtaghān.

Knight, *s.* بك bègh, قوالير kàwalīr; (chess) ات àt.

Knit, *v.a.* اورمك ùrmek; —, *a.* اوريلو ùrulu, اورلمش ùrulmush. [bàba.

Knob, *s.* طوپ tòp, طوپوز tòpuz; بابا

Knock, *s.* اورش wùrush; قپو چالنمسى kàpi-chàlinmassi; —, *v.a.* اورمق wùrmak; چالمق chàlmak; — against, چاتمق chàtmak; — down, يقمق yìkmak; — in, ايچرو قاقمق ìchèri-kàkmak; — off, اندرمك èndirmek, دوشرمك dùshurmek; كسمك kèssmek; بترمك bìtirmek; — out, چيقارمق chìkàrmak, دوشرمك dùshurmek; — under, *v.n.* تسليم او tèsslīm-òl.

Knocker, *s.* قپو طوقماغى kàpi-tòkmaghi.

Knot, *s.* دوكم dùghum; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak, دوكملمك dùghumlémek; —, *v.n.* دوكملنمك dùghumlenmek.

Know, *v.a.* بلمك bìlmek; خبرى او khàbéri-òl, خبردار او khàberdār-òl, واقف او wākif-òl; طانيمق tànimak; معلوماتى او mà"lūmāti-òl; — one another, بربرينى طانيمق bìr-bìrini--tànimak, معارفه لرى او mù"āréféléri--òl; — again, طانيمق tànimak; — carnally, سكمك sìkmek, جماع ا jìmā"-et, وطى ا wàty-et.

Knowledge, *s.* علم "ilm, خبر khàber,

معلومات mà''lūmāt, عرفان ''irfān, دانش dānish.

Knuckle-bone, *s.* اشق àshḱ.

Kufic, *a.* كوفى kyūfī.

L.

Label, *s.* يافته yàfta; —, *v.a.* يافته طاقمق yàfta-tàkmak, يافته‌يا پشدرمق yàfta-yàpishdirmak.

Laborious, *a.* اغر àghir, كوچ ghyùch.

Labour, *s.* امك èmek, ايش ìsh, ايشجيلك ìshjilik; —, *v.n.* ايشلمك ìshlémek.

Labourer, *s.* رنجبر rènjbèr (rènchpèr), ايشجى ìshji, ارغاد àrghād, يناشمه yànashma.

Lace, *s.* قيطان (ghàytān); شريد shèrid; دانتله dàntèla; (gold) سرمه sèrma; قلابطان kìlàptàn *or* قلابدان kìlàbdàn; —, *v.a.* قيطانني كچورمك ghàytānini-ghèchirmek.

Lack, *s.* نقصان nòksān, اكسكلك èksiklik; —, *v.a.* اكسك‌او èksik-òl; اكسكى‌او èksighi-òl.

Lacker, *s.* روغن rūghàn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rūghàn-wùrmak.

Lackey, *s.* اوشاق ùshàk.

Laconic, *a.* قصه kìssa. [جوان jùwān.

Lad, *s.* اوغلان òghlàn, دليقانلو dèlikànli,

Ladder, *s.* نردبان nèrdibān (mèrdivèn); اسكله ìsskèlé.

Lade, *v.a.* يوكلتمك yùklɛtmek, تحميل‌ا tàhmīl-et; —, *v.n.* يوك‌المق yùk-àlmak.

Lading, *s.* يوكلنمكلك yùklɛnmeklik; يوكلتمكلك yùklɛtmeklik; يوك yùk, حموله hàmūlé; bill of —, يوك سندى yùk-sènedi; پوليچه دى قاريقو pòlicha-dì-kàriko.

Ladle, *s.* كفچه kèfché, كپچه kèpché.

Lady, *s.* حانم hànim; قوقونه kòkona; دودو dùdu; مادامه màdama.

Lake, *s.* كول ghyùl. [dòghurmak.

Lamb, *s.* قوزى kùzu; —, *v.n.* طوغرمق

Lame, *a.* طوپال tòpàl; — of one hand, چولاق chòlàk; —, *v.a.* ايا غنى سقطا àyaghini-sàkat-et.

Lameness, *s.* طوپاللق tòpàllik.

Lament, *v.a.* and *n.* اغلامق àghlamak.

Lamentation, *s.* اغلامه àghlama, فغان fìghān, ناليش nālish.

Lamp, *s.* قنديل kàndīl. [hìjv-èt.

Lampoon, *s.* هجو hìjv; —, *v.a.* هجو ا

Lance, *s.* مزراق mìzràk; —, *v.a.* دشمك dèshmek, اچمق àchmak.

Lancet, *s.* نيشتر nīshtèr (nèshtɛr).

Land, *s.* قره kàra, بر bèrr; ارض àrz (pl. اراضى àrāzī), الكا (ùlkɛ́), مملك mìlk, مملكت mèmlékèt, طپراق tòprak; plot of —, عرصه ''àrsa; —, *v.n.* قره‌يه‌چيقمق kàraya-chìkmak; —, *v.a.* قره‌يه‌چيقارمق kàraya-chìkàrmak. [ùsstu-àchilir-bìr-nèv-''i-hìnto.

Landau, *s.* اوستى اچلور بر نوع هنطو

Landholder, *s.* املاك صاحبى èmlāk-sāhibi. [ìsskèlé.

Landing, Landing-place, *s.* اسكله

Landlady, *s.* اوصاحبى قادين èv-sāhibi-kàdin.

Landlord, *s.* ملك صاحبى mùlk-sāhibi; خانه صاحبى او صاحبى èv-sāhibi, khānè-sāhibi. [اشارت ìshāret.

Landmark, *s.* سنور طاشى sìnir-tàshi;

Landowner, *s.* املاك صاحبى èmlāk-

Landscape, *s.* نظارت nàzārèt. [-sāhibi.

Lane, *s.* دار يول dàr-yòl; دار صوقاق dàr-sòkak; چيقمز صوقاق chìkmàz--sòkak. [زبان zàbān.

Language, *s.* دل dìl, لسان lìssān,

Languid, *a.* بايغين bàyghin, جانسز jānsiz. [-ghìbi-òl.

Languish, *v.n.* بايغين كبى او bàyghin-

Lantern, *s.* فنار (fènɛr); magic —, *s.* خيالجى فنرى khàyālji-fènɛri.

Lap, *s.* قوجاق kùjak; —, *v.a.* يالايه يالايه ايچمك yàlaya-yàlaya-ìchmek.

Lapidate, *v.a.* رجم ا rèjm-et, طاشلامق tàshlamak.

Lapse, *s.* مرور mùrūr; —, *v.a.* قالمق kàlmak, عائداو "ā'id-òl.

Larboard, *s.* اسكله ìsskèlé.

Larceny, *s.* خرسزلك khìrsizlik.

Larder, *s.* كيلار kìlar (kìlɛr).

Large, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbīr, عظيم "àzīm; كلى kyùllī, كليتلو kyùllìy-yètli.

Larkspur, *s.* هزاررنك چيچكى hèzār--rènk-chìchè*ghi* (هزارن hèzārèn).

Lash, *s.* قامچى kàmchi; —, *v.a.* قامچيلامق kàmchilamak; باغلامق bà*gh*lamak.

Lass, *s.* كيز kìz. [

Last, *s.* قالپ kàlip; صوك sòng; —, *a.* اك صكره كى èng-sòngraki, اخر ākhir, پسين pèssīn; —, *v.n.* سورمك sùrmek; طيانمق dày*a*nmak; باقى قالمق bākī-kàlmak, پايداراو pàydār--òl, مستمراو mùsstémèrr-òl; at —, *ad.* عاقبت "ākibèt, صوك صوكنده sòng-sòng*u*nda, انجام كار ènjāmi-kyār.

Lasting, *a.* طيانقاو dày*à*nìkli; چوق سورر chòk-sùrɛr, پايدار pàydār, مستمر mùsstémèrr.

Lastly, *ad.* خلاصه كلام khùlāssa'i--kèlām, الحاصل èl-hāssil.

Latch, *s.* مندال màndàl, دل dìl.

Late, *a.* كج ghèj, كچ ghèch; سابق sābik; مرحوم mèrhūm, متوفا mùtéwèffà; —, *ad.* سابقا sābika.

Lately, *ad.* بر ازاول bìr-àz-èvvɛl; يقينلرده yàkinlarda, مؤخراً mù'àkhkharan. [-tàkhta, پداوره pàdàwra.

Lath, *s.* شيشه shìshé; چام تخته chàm-

Lathe, *s.* چرخ chàrkh.

Lather, *s.* صابون كپوكى sàbun-kyùpu*gh*u; —, *v.a.* صابونلمق sàbūnlamak.

Latin, *a.* لاطين Lātīn; —, *s.* لاطينجه Lātīnjé.

Latitude, *s.* عرض "àrz, عرض بلد 'àrzi--bèled; وسعت vùss"àt; مساعده mùssā"adé.

Latter, *a.* صكره كى sòngraki, اخر ākhir.

Latterly, *ad.* يقيندە yàkinda, بو يقينلرده bù-yàkinlarda, مؤخرا mù'àkhkharan.

Lattice, *s.* قفس kàfess, شبيكه shèbīké.

Laud, *v.a.* مدحا mèdh-èt.

Laudable, *a.* مستحسن mùsstàhsèn.

Laudanum, *s.* افيون روحى àfyòn-rūhu.

Laudation, *s.* مبالغه ايله مدح mùbālagha--ìla-mèdh.

Laudatory, *a.* مدح متضمن mèdh-mùtazàmmin.

Laugh, *s.* كولش ghyùlush, خنده khàndé; —, *v.n.* كولمك ghyùlmek, خنده‌لا khàndé-et; — at one, برينه كولمك bìrina-ghyùlmek; — in one's sleeve, ايچرودن كولمك ìchèridengyùlmek; — out loud, قهقهه كولمك kàhkaha-gyùlmek.

Laughable, *a.* كولنه‌جك ghyùlenejek.

Launch, *s.* صندال sàndàl; —, *v.a.* دكزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره‌خرجلا pàra-khàrj-et; تفصيله‌باشلامق tàfsīla-bàshlamak.

Laundress, *s.* چماشيرجى قارى chàmàshirji-kàri.

Laureate, *s.* باش‌شاعر bàsh-shā''ir.

Laurel, *s.* يبان‌دفنه‌سى yàban-dèfnéssi.

Lavender, *s.* لوانده làvànda.

Lavish, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —, *v.a.* بذللا bèzl-et, اتمق àtmak.

Law, *s.* شرع shèr'', شريعت shèrī''àt, قانون kānūn, نظام nìzām.

Lawful, *a.* مشروع mèshrū''; جائز jā'iz; حلال hàlāl; مأذون mè'zūn.

Lawgiver, *s.* قانونجى kānūnji.

Lawless, *a.* نظامسز nìzāmsiz.

Lawlessness, *s.* نظامسزلك nizamsizlik.

Lawmaker, *s.* قانونجى kānūnji.

Lawsuit, *s.* دعوى dà''wà.

Lawyer, *s.* مفتى mùftī, فقيه fàkīh; دعوى وكيلى dà''wà-vèkīli; اووقات àvokàt.

Lax, *a.* كوشك ghèvshèk; مساعده‌جى mùssā''adéji, مسامحه‌جى mùssāmahaji; لينتلوجه līnètlija.

Laxative, *a.* ملين mùlèyyin.

Laxity, Laxness, *s.* كوشكلك ghèvsheklik.

Lay, *v.n.* يمورطلمق yìmurtlamak; —, *v.a.* قومق kòmak, ياترمق yàtirmak, قورمق kùrmak, طرحلا وضعلا wàz''-et; tàrh-et; — aside, براقمق bràkmak, ترك‌لا tèrk-et; — before, عرض‌لا ''àrz-et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamak; —, *v.n.* دينمك dìnènmek, راحت‌لا rāhat-et; — down, يره‌قومق yèrakòmak, براقمق bràkmak, ترك‌لا tèrk-et; — hold of, طوتمق tùtmak, ياپشمق yàpishmak, يقالمق yàkalamak; — in, طوپلامق tòplamak, تدارك‌لا tèdāruk-et (tèdārik); — on, سورمك sùrmek; صالدرمق sàldirmak, وضعلا wàz''-et, طرحلا tàrh-et; — open, اچمق àchmak; — out, خرجلا khàrj-et, صرفلا sàrf-et, خرجامق khàrjamak; — over, قاپلامق kàplamak; — up, *v.a.* صاقلامق sàklamak, خسته‌لا khàssta-et; —, *v.n.* خسته‌او khàssta-òl; — waste, *v.a.* خرابلا khàrāb-et; —, *v.n.* ويران‌قالمق vīrān-kālmak; خالى قالمق khālī-[kàlmak.

Layer, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka.

Lazaretto, *s.* تحفظخانه tàhàffuz-khānė, قارنتينه kàrantīna.

Laziness, *s.* تنبللك tènbèllik.

Lazy, *a.* تنبل tènbèl.

Lead, *s.* قورشون kùrshun, اسرب ùssrub; اسقنديل ìsskàndil; قلاغوزلق kàlàghuzluk, ارباشيلق èr-bàshilik, سوزباشيلق sùz-bàshilik; —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek, يدمك yèdmek; —, *v.n.* باشه‌لا ايلرو دوشمك bàsha-ghèchmek, كچمك

ìléri-dùshmek, اوكه دوشمك ùngé-dùshmek, قلاغوزلق kìlàghuzluk - et, هادى او hādī - òl; — away, الوب àlip-ghyùturmek; كوترمك الداتمق àldatmak, ازدرمق àzdirmak, اضلال ìdlāl-et, افسادا ìfsād-et; — astray, يولدن چيقارمق yòldan - chìkàrmak; الداتمق àldatmak, ازدرمق àzdirmak, اضلال ìdlāl-et, افسادا ìfsād-et; to cast the —, اسقندل اتمق ìsskàndil-àtmak.

Leader, *s.* باش bàsh, رئيس rè'ïss, سر sÈr; اوك اتى ùng-àti, اوك حيوانى ùng-hàywāni, غزته نك باشلوجه بندى ghàzètanìng-bàshlìja-bèndi.

Leaf, *s.* يپراق yàpraĸ, ورق vàrak, ورقه vàraka; — gold, التون ورقى àltin--vàraki; — silver, كومش ورقى ghyù-mush-vàraki; — copper or brass, ورق vàrak.

League, *s.* ساعت sā"at, ساعتلق يول sā"atlik-yòl; اتفاق ìttifāk; — together, *v.n.* اتفاق ا ìttifāk-et.

Leak, *s.* دليك dèlik, اچقلق àchìklìk, يارق yàrìk; —, *v.n.* اقمق àkmak; صزمق sìzmak; صوا sù-et.

Lean, *a.* ضعيف zà"īf, زبون zàbun, اريق àrìk; —, *s.* ياغسز ات yàghsiz-èt; —, *v.n.* اكرى دورمق èghri-dùrmak, اكلمك èghilmek, ياتمق yàtmak; — against, *v.n.* طيانمق dàyanmak, يصدانمق yàssdanmak; —, *v.a.* طيامق dàyamak.

Leap, *s.* اتلايش àtlayish, صچرايش sìchrayish; —, *v.n.* اتلامق àtlamak, صحرامق sìchramak.

Leapyear, *s.* كبيسه kèbïssé.

Learn, *v.a.* اوكرنمك ùghrènmek, تحصيل ا tàhsīl-et, استفادا ìsstifādé-et, تعلم ا tà"àllum-et. [دانشمند dānishmènd.

Learned, *a.* عالم "ālim, اوقومش òkumush,

Learner, *s.* شاكرد shāghird.

Learning, *s.* علم "ìlm, عرفان "ìrfān, دانش dānish. [-vé-ìsstījārin-hùjjeti.

Lease, *s.* ايجارواستيجارك حجتى ījār-

Least, *a.* اك اوفاق èng-ùfàk, اك كچوك èng-kùchuk; اك از èng-àz; ادنا èdnā, پك جزئى pèk-jùz'ī; at —, *ad.* هيچ اولمزايسه hìch-òlmàz-ìssa; —, *c.* ياخود yākhùd; not in the —, *ad.* هيچ hìch, اصلا àsslā, قطعا kàt"ā, قطعاً وقاطبةً kàt"àn-vè-kātibétan.

Leather, *s.* مشين mèshīn, سختيان sàkhtiyān, بولغارى bùlghārī; (sole) كوسله kyùssélé, كون ghyùn.

Leave, *s.* اذن ìzn, ìzin, رخصت rùkhsàt; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et; — off, براقمق bràkmak, واز كچمك vāz-ghèchmek; كسلمك kèssilmek, ديكمك dìngmek, منقطع او mùnkàti"--òl; — out, كچمك ghèchmek, اتلامق àtlamak, يازمامق yàzmamak.

Leaven, *s.* مايه māyé; —, *v.a.* مايه لتمك māyélemek.

Lecture, *s.* درس dèrss; درس عام dèrssi-"āmm; وعظ وا"z; —, *v.n.* درس ويرمك dèrss-vèrmek; وعظ ا vā"z-et; —, *v.a.* ازارلمق àzarlamak, نصيحت ويرمك nàssìhàt-vèrmek. [-"āmm-khòjassi.

Lecturer, *s.* درس عام خواجه سى dèrssi-

Led-horse, *s.* يدك yèdek.

Lee, *s.* روزكار التى rùzghyār-àlti.

Leech, *s.* سولوك sùluk; هكيم hèkim, طبيب tàbīb; —, *v.a.* سولوك يا پشدرمق sùluk-yàpishdirmak.

Leek, *s.* پراصه prāssa.

Left, *s.* صول sòl, صول طرفى sòl-tàrafi, يسار yèssār, چپ chèp; — handed, صولاق sòlàk.

Leg, *s.* اياق àyak, باجاق bàjak; بوط bùt.

Legacy, *s.* وصيت wàssìyyèt.

Legal, *a.* شرعى shèr''ī, مشروع mèshrū'', جائز jā'iz, مأذون mè'zūn, حلال hàlāl.

Legation, *s.* سفارت sèfārèt; — house, سفارتخانه sèfārèt-khānė.

Legible, *a.* اوقونور òkunur, اوقوناقلو òkunàkli, عيان ''àyān, جلى jèlī.

Legibility, *s.* اوقوناقلق òkunàklik.

Legion, *s.* الاى àlay, لوا lìvā.

Legislate, *v.n.* قانون وضع ا kānūn-wàz''et.

Legislation, *s.* وضع قانون wàz''-i-kānūn.

Legislator, *s.* واضع قوانين دولت vwāzi''-kàwānīn-i-dèvlet.

Legislature, *s.* وضع قوانين دولت ايچون مجلس wàz''-i-kawanin-i-dèvlet-ìchin-mèjliss.

Legitimate, *a.* يوللو yòllu, يولنده yòlunda; شرعى shèr''ī, مشروع mèshrū'', حلال hàlāl.

Leisure, *s.* بوش وقت bòsh-wàkit, خالى [khālī-wàkit.

Lemon, *s.* ليمون līmòn.

Lemonade, *s.* ليموناطه līmonāta.

Lend, *v.a.* ويرمك vèrmek, عاريه ويرمق ''ārìyyètɛn - vèrmek; اودنج ويرمك ùdunj-vèrmek, قرض ا kàrz-et.

Length, *s.* بوى bòy, طول tūl, اوزونلق ùzūnluk; at —, *ad.* عاقبت ''ākibet, نهايت nìhāyet.

Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, بويلانمق bòylanmak; —, *v.a.* بوى ويرمك bòy--vèrmek, اوزاتمق ùzàtmak.

Lengthy, *a.* اوزون ùzun.

Lenient, *a.* شفقتلو shàfakatli.

Lenity, *s.* شفقت shàfakàt.

Lens, *s.* جام jàm.

Lentile, *s.* مرجمك mèrjumèk.

Leopard, *s.* قپلان kàplàn. [ابرص àbràss.

Leper, *s.* مسكين mìsskin, اله تنلو àla-tènli,

Leprosy, *s.* مسكينلك علتى mìsskinlik-''illèti; اله تنلولك àla-tènlilik.

Leprous, *a.* مسكين mìsskin.

Less, *a.* كچوك kùchuk, دهاكچوك dàhà--kùchuk; از àz, دها از dàhà-àz, اكسك èksik.

Lessen, *v.n.* كچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak; ازالمق àzalmak; —, *v.a.* كچولتمك kùchultmek, اوفالتمق ùfàltmak, ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek.

Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت ''ìbrèt.

Lest, *c.* شايدكه shāyed-ki, مبادا mèbādā-ki, قورقوسندن kòrkussundan, مطالعه سندن mùtāla''àssindan.

Let, *s.* مانع māni''; —, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak; كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek; —, *v.n.* كرايه ويرلمك kìrāya-vèrilmek; — down, اندرمك èndirmek; — loose, صاليويرمك sàlivèrmek; براقمق bràkmak; — off, صاليويرمك sàlivèrmek; اتمق àtmak; عفو ا ''àfv-et; — fly, اتمق àtmak;

— out, طیشاری براقمق dìshàri-bràk-mak ; کرایه ویرمك kìràya-vèrmek ; — in, ایچروالمق ìchèri-àlmak ; ایچرو پارچه قومق ìchèri - kòmak ; پارچه قومق pàrcha-kòmak ; — blood, قان المق kàn-àlmak ; —, *pp.* کرادە kìrāda.

Letter, *s.* حرف hàrf (*pl.* حروف hùrūf, حروفات hùrūfāt); مکتوب mèktūb (mèktup), نامه nāmé.

Lettuce, *s.* ماروك mārul, صلاطه sàlata.

Levant, *s.* ممالك عثمانیه mèmāliki-"òssmānìyyé.

Levantine, *s.* ممالك عثمانیه ده طوغمش فرنك mèmāliki-"ossmānìyyéda-dògh-mish-firènk.

Levee, *s.* بینش bīnish ; رکاب rìkyab.

Level, *s.* افق ùfuk ; دوز dùz ; —, *a.* افقی ùfukī, دوز dùz, طوغری dòghru ; —, *v.a.* دوزلتمك dùzlètmek ; — at, نشان المق nìshān-àlmak.

Lever, *s.* قول kòl, مانوله mànavèla.

Levity, *s.* خفت khìffèt ; خفت مزاج khìffèti-mìzāj.

Levy, *s.* عسکر تحریری "àskker-tàhrīri ; یکی یازلمش عسکر yèngi - yàzılmish-"àskker ; صالغین sàlghın ; تحصیل tàhsīl ; —, *v.a.* تحریرا tàhrīr-et, جمع ا jèm"-et, طوپلامق tòplamak ; تحصیل ا tàhsīl-et, طوپلامق tòplamak, المق àlmak.

Lewd, *a.* شهوتی غالب shehvèti-ghālib.

Lexicographer, *s.* لغت مؤلفی lughàt-mù'èllifi.

Lexicon, *s.* لغت lughàt.

Liability, *s.* مسئولیت mèss'ūliyyèt.

Liable, *a.* قابل kābil, مستعد mùsstà"ìdd ; [مسئول mèss'ūl.

Liar, *s.* یالانجی yàlànji.

Libel, *s.* افترا ìftirā ; —, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Libellous, *a.* افترا نوعندن ìftirā-nèv-["inden.

Liberal, *a.* الی اچق èli-àchık, جومرد jùmèrd, سخاوتلو sàkhāvètli, سخی sàkhī ; مکمل mùkèmmèl.

Liberate, *v.a.* آزاد ا āzād-et.

Liberation, *s.* ازاد āzād.

Liberator, *s.* ازاد ایدن āzād-èden.

Libertine, *s.* چاپقین chàpkın, زنپاره zèn-pāré (*zàmpara*). [زنپاره لق zàmparalik.

Libertinism, *s.* چاپقینلق chàpkınlık ;

Liberty, *s.* سربستلك sèrbèsstlik (sèr-bèsslik), سربستیت sèrbèsstìyyèt, سربستی sèrbèsstī ; حریت hùrrìyyèt, ازاد āzād, ازادکی āzādéghī ; اذن ìzn, مأذونیت mè'zūnìyyèt, رخصت rùkhsàt ; ترك ادب tèrki - èdèb, عارسزلق "ārsızlık, جسارت jèssārèt ; امتیاز ìmtiyāz, معافیت mù"āfiyyèt ; حدود hùdūd ; to be at —, کزمك ghèzmek, محبوس اولمامق màhbūss-òlmamak ; بوشده او bòshda-òl, خالی وقتی او khālī-wàkti-òl ; مأذون او mè'-zūn-ol, اذنی او ìzni-òl ; to take the —, جسارت ا jèssāret-et, اجتسارا ìjtissār-et, جرئت ا jùr'èt-et, اجترا ìjtirā-et ; to take liberties, عارسزلنمق "ārsızlanmak, عاسزلق ا "ārsızlık-et.

Libidinous, *a.* شهوانی shèhwānī.

Libidinousness, *s.* شهوت shèhvèt.

Librarian, *s.* حافظ کتب hāfız-kyùtub.

Library, *s.* کتبخانه kyùtub-khānė.

Lice, *s.* بتلر bìtler.

License, *s.* تذكره tèzkéré. [fāssik.

Licentious, *a.* چاپقين chàpkin ; فاسق

Lick, *v.a.* يالامق yàlamak ; دوكمك dùghmek ; التا àlt - et, مغلوبا màghlūb-et, ينمك yènmek.

Lid, *s.* قپاق kàpak, اورتی àrtu.

Lie, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh ; كول صويی kyùl-sùyu, بوغاده bùghāda ; —, *v.n.* ياتمق yàtmak ; اولمق òlmak, بولنمق bùlunmak, واقع او vāki"-òl ; موضوع او mèvzū"-ol ; يلان سويلمك yàlàn-sùwèylémek ; — down, ياتمق yàtmak, اشاغی ياتمق àshàghi-yàtmak, اوزانمق ùzànmak ; — with, مجامعه ايله mùjāma"à - et ; محول او mùhàvvel - ol, رأينه منوط او rè'yina-mènūt-òl, حواله اولنمق hàwālé-òlunmak ; — at stake, ارادهسنه او àrada-òl.

Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشی yùz-bàshi ; (army) ملازم mùlāzim ; — colonel, — governor, &c., — of grand-vizier, قائممقام kā'im-màkām (kàymakàm) ; — of a judge, نائب nā'ib ; — general, فريق fèrīk ; — of a civil functionary, or individual, وكيل vèkīl.

Life, *s.* جان jān, حيات hàyāt ; — time, عمر "àmr, مدت عمر mùddèti-"àmr ; this —, دنيا dùnyā, عالم دنيا "ālémi - dùnyā, عالم فنا "ālémi - fènā, عالم كون وفساد "ālémi-kèvn-u-fèssād ; the — to come, اخرت ākhirèt, دار بقا dāri-bàkā. [sìghūrtassi.

Life-assurance, *s.* عمر سيغورته سی "àmr-

Life-boat, *s.* قضازده لری قورتارمق ايچون بيوك صندال kàzāzèdéleri-kùrtarmak-ìchin-bìyuk-sàndal.

Lifeless, *a.* جانسز jānsiz.

Lifelessness, *s.* جانسزلق jānsizlik.

Life-preserver, *s.* بر نوع ال دينكی bìr-nèv-"èl-dèyneghi.

Lift, *v.a.* قالدرمق kàldirmak.

Light, *s.* اشيق àshìk, ايديملق àydinlìk, ضيا zìyā, نور nūr ; اتش àtèsh ; موم mùm ; —, *a.* خفيف khàfīf ; —, *v.n.* طوتشمق tùtushmak, يانمق yànmak ; ايديملنمق àydinlanmak ; انمك ènmek, قونمق kònmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak, طوتشدرمق tùtushdurmak, ايقادا īkād-et ; — up, *v.n.* ايديملنمق àydinlanmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak ; ايديملندرمق àydinlandirmak ; — upon, راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادفا tèssāduf-et, اوزرينه قونمق ùzèrina-kònmak.

Lighten, *v.n.* شمشك چاقمق shìmshek-chàkmak ; —, *v.a.* خفيفلتمك khàfīflètmek, تخفيفا tàkhfīf - et ; ايديملندرمق àydinlandirmak, تنويرا tènvīr-et, اضائه izā'a-et ; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, تفريحا tèfrīh-et.

Lighter, *s.* مغونه màghūna, صلاپوريه sàlapùriya, طومباز tòmbàz.

Lighthouse, *s.* فنار fèner. [bèrk.

Lightning, *s.* شمشك shìmshek, برق

Lignum-vitæ, *s.* پلسنك اغاجی pèlé-ssènk-àghaji.

Like, *s.* اش èsh, شبه shìbh ; —, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبيه shèbīh ; —, *v.a.* سومك sèvmek, حظا

hàzz-et, تلذذ ا tèlèzzuz-et, خوشلنمق khòshlanmak; —, *ad.* كبى ghìbi, وش vèsh.

Likelihood, *s.* احتمال ihtimāl.

Likely, *a.* احتمال ihtimāl, محتمل mùhtèmil, مأمول mè'mūl, ملحوظ mèlhūz; كوزل ghyùzèl, ياقشقلو yàki-shkli, كوسترشلو ghyùsstèrishli, دلبر dilbèr. [تشبيه ا tèshbīh-et.

Liken, *v.a.* بكزتمك bèngzètmek,

Likeness, *s.* مشابهت mùshābéhèt; رسم rèssm, تصوير tàssvīr.

Likewise, *ad.* هكذا hākézā, وكذا vè-kézā, كذلك kèzālik.

Lilac, *s.* ليلاك lèylāk; —, *a.* مور mòr.

Liliputian, *a.* اوفاق ùfàk.

Lily, *s.* زنبق zànbàk; — of the valley, اينجوچيچكى ìnji-chìchèghi.

Limb, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā); كنار kènār, محيط mùhīt.

Lime, *s.* كرج *or* كيرج kìrèj; ليمون līmòn; — tree, فلامور filāmūr (ìkhlā-mūr); bird —, — twig, اوكسه ùksé.

Limit, *s.* حد hàdd, پايان pàyān, اوج ùj, دايت ghāyet, نهايت nìhāyet; حدود hùdūd, سرحد sèr-hàdd, سنور sìnir; —, *v.a.* حدتعيين ا hàdd-tà"yīn-et; حصرا hàssr-et, باغلامق bàghlamak.

Limited, *a.* محدود màhdūd.

Limp, *a.* كوسك ghèvshèk, يمشاق yì-mushàk; —, *v.n.* طوپاللمق tòpàlla-mak, اقصيمق àksimak.

Limpid, *a.* براق bèrrāk.

Limpidity, Limpidness, براقلق bèrrāklik.

Linden-tree, *s.* فلامور filāmūr (ìkhlāmūr).

Line, *s.* چيزى chìzi, خط khàtt; سطر sàtr; ايپ ìp, حلاط hàlat; —, *v.a.* استار چكمك àsstar - chèkmek; قاپلامق kàplamak; branch —, شعبه shù"bé-yòl; main —, انا يول àna-yòl; ship of the —, قاليون kàlyòn.

Lineage, *s.* نسل nèssl.

Linen, *a.* كتان kètèn; —, *s.* كتان بزى kètèn-bèzi; بز bèz; چماشير chàmà-shir; body —, چماشير chàmàshir; table —, سفره بزلرى sòfra - bèzléri, پيشكير ميشكير (pèshghir - mèsh-ghir); bed —, چارشب مارشب (chàrshaf-màrshaf); — draper, بزجى bèzji.

Linger, *v.n.* كتميوب وقت كچورمك ghìtméyup - wàkit - ghèchirmek; اولوم درجه لرنده چوق وقت ياتمق ùlum--dèréjélérinda-chòk-wàkit-yàtmak.

Linguist, *s.* چوق لسان بلور اولان كمسنه chòk-lìssān-bìlir-òlan-kìmèssné.

Liniment, *s.* ياغ yàgh.

Lining, *s.* استار àsstar; قاپلامه kàplama.

Link, *s.* زنجير حلقه سى zìnjir-hàlkassi; مشعله mèsh"àlé (màshala).

Linseed, *s.* كتان تخمى kètèn-tòkhumu, بذر تخمى bèzir-tòkhumu; — oil, بذر ياغى bèzir-yàghi.

Lint, *s.* يارە بزى yàra-bèzi, مرهم بزى mèrhèm - bèzi; ديتلمش كتان dìtil-mish-kètèn.

Lintel, *s.* اوست اشيكى ùsst-èshighi.

Lion, *s.* ارسلان àrsslan (àsslan), شير shīr, اسد èssed, غضنفر ghàzanfèr; —ess, ديشى ارسلان dìshi-(àsslan).

Lip, *s.* دوداق dùdàk, شفه shèfé, لب lèb; كنار kènar.

Liqueur, *s.* عنبريه "ànbèrìyyé.

Liquid, *a.* سيال sèyyāl, مائع mā'i"; —, *s.* سياله sèyyālé, اقيجى نسنه àkïji-nèssné.

Liquidate, *v.a.* اودەمك ùdémek, قپاتمق kàpatmak, ايفا ايفا ïfā-et, استيفا ìsstïfā-et.

Liquor, *s.* صو sù; ايچكى ìchki; in —, كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh.

Liquorice, *s.* ميان بالى mìyān-bàli; — root, ميان كوكى mìyān-kyukyu.

List, *s.* دفتر dèftɛr, پوصله pùssla; چوقه كنارى (chòha)-kènàri; ياتمه yàtma, اكريلك èghrilik; lists, *s. pl.* ميدان mèydān; —, *v.n.* استمك ìsstémek, جانى استمك jāni-ìsstémek; قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek, دكلەمك dìnglémek (dïnémek); ياتمق yàtmak, اكلمك èghilmek; civil —, *s.* جيب همايون jèyb-hùmāyūn.

Listen, *v.n.* قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek, دكلەمك dìnglémek (dïnémek).

Literal, *a.* لغوى lùghavī.

Literally, *ad.* حرف بحرف hàrf-bé-hàrf.

Literary, *a.* كتابه متعلق kìtābé-mù-ta"àllik.

Literati, *s. pl.* اصحاب دانش àsshābi-[dānish.

Literature, *s.* مؤلفات mù'èlléfāt; تأليف tè'līf.

Lithography, *s.* ليتوغرافيا lìtografía.

Litigation, *s.* احتجاج ìhtijāj, دعوى dà"wà.

Litter, *s.* پسلك pìsslik; دسكره dèss-kéré, تختروان tàkhti-ràwān; كوبره ghyùbré, صاپ sàp; — down, *v.a.* التنه كوبره سرمك àltïna-ghyùbré-sèr-mek (*or* صاپ sàp); — about, *v.a.* اتمق àtmak, دوكمك dùkmek.

Little, *a.* كچوك kùchuk, اوفاق ùfàk, صغير sàghīr; —, *ad.* از àz, ازبرشى àz-bìr-shèy, جزئيجه jùz'ïja; a —, *s.* جزئى jùz'ī, براز bìr-àz, ازبرشى àz-bìr-shèy, ازبچوق برشى àz-bùchuk-bìr-shèy; — one, ياورى yàvri; چوجق chòjuk; — by —, ازرازر àzer-àzer, يواش يواش yāwàsh-yāwàsh, تدريجله tèdrījla, على التدريج "àlè-'t-tèdrīj, جسته جسته jèssté-jèssté.

Live, *v.n.* يشامق yàshamak, معمراو mù"àmmer-òl; كچنمك ghèchinmek, تعيشا tà"àyyush-et, كفاف نفسا kèfāfi-nèfss-et; بسلنمك bèsslènmek, تغدى tàghàddī-et; — upon, يمك yèmek, بسلنمك bèsslènmek; كچنمك ghèchinmek.

Livelihood, *s.* كچنەجك ghèchinéjek, كفاف نفس kèfāfi-nèfss.

Liveliness, *s.* جانلولق jānlulik; اويناقلق òynaklik; فرح firah; the livelong day, بتون كون bìtun-ghyùn.

Lively, *a.* اوينيور òyniyor, اويناق òynàk; شن شوخ shèn-shūkh; مفرح mùfèrrih, طرب انكيز tàrab-ènghīz.

Liver, *s.* قره جكر kàra-jìgher, جكر jìgher.

Livery, *s.* حذمتكارك رسمى البسەسى hìzmetkyārin-rèssmī-èlbisséssi.

Live-stock, *s.* حيوانات hàywānāt.

Livid, *a.* مور mòr; الاق بولاق àlak-bùlak.

Living, *s.* كچنه جك ghèchinéjek, كفاف نفس kèfāfi-nèfss; صورت تعيش sūrèti - tà''àyyush; يمك yèmèk, طعام tà''ām; امامت ìmāmèt; —, *a.* ديرى dìri, صاغ sàgh, حياتدة hàyātda, برحيات bèr-hàyāt, حى hàyy, جانوار jānvār.

Lizard, *s.* كرتنكلر kèrtènkèlER (kèrtènkèlé).

Load, *s.* يوك yùk, بار bār, حموله hàmūlé; —, *v.a.* يوكلتمك yùklètmek; طولدرمق dòldurmak.

Loadstone, *s.* مقناطيس mìknātīss (mìkhlàdiz-tàshi).

Loaf, *s.* صومون sòmun; كله kèllé.

Loan, *s.* اودنج ùdunj, قرض kàrz, استقراض ìsstikrāz.

Loathe, *v.a.* ايكرنمك ìghrenmek, تكسنمك tìksinmek, استكراه ايتمك ìsstikrāh-et, اكراه ايتمك ìkrāh-et.

Lobster, *s.* استاقوز ìsstàkoz.

Local, *a.* يرلو yèrli, موقعى mèvki''ī; جزئى jùz'ī, منحصر mùnhàssir.

Locality, *s.* ير yèr, محل màhàll, موقع mèvki'', موضع mèvzi''.

Lock, *s.* كليد kìlid; چقماق chàkmak; حوض hàwuz; دمت dèmet; —, *v.n.* كليدلنمك kìlidlenmek, كتلنمك kìtlenmek; —, *v.a.* كليدلمك kìlidlémek, كتلمك kìtlémek; — in, ايچروكتلمك ìchèri-kìtlémek; — out, طيشارى كتلمك dìshāri-kìtlémek; — up, كتلمك kìtlémek, كتليويرمك kìtléyivèrmek.

Locksmith, *s.* چلنكير chìlinghir.

Locust, *s.* چكركه chèkirghé; كچى بويينوزى kèchi-bòynuzu.

Lodge, *s.* قپوجى اوطه سى kàpüji-òdassi, قپوجى اوى kàpüji-èvi; باغ اوى bàgh-èvi; —, *v.n.* اوطورمق òturmak, مسافراو مسافرة اوطورمق mùssāfir-òl, مسافرة اوطورمق mùssāférétEn - òturmak; قالمق kàlmak; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; اتمق àtmak; عرض ا ''àrz-et.

Lodger, *s.* كراجى kìrāji, مسافر mùssāfir.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطه òda, قوناق kònak.

Loft, *s.* طوان اراسى tàwan-àrassi. [tèfi''.

Lofty, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùr-

Log, *s.* اوطون òdun; كتوك kyùtuk; پراكته pàrakèta; انساب ènsāb; log. sine, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyé; log. cosine, تمام نسبت جيبيه tàmāmi-nìssbèti-jèybìyyé; log. tangent, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé; to heave the —, پراكته اتمق pàrakèta-àtmak. [انساب ènsāb.

Logarithm, *s.* لغارتمه lùghārìtma; Log-book, *s.* كمى ژورنالى ghèmi-zhūrnāli.

Loggerhead, *s.* احمق àhmàk; to fall, go to loggerheads, بوزشمق bòzush-

Logic, *s.* منطق màntik. [mak.

Log-line, *s.* پراكته سجيمى pàrakèta-

Logwood, *s.* بقام bàkkàm. [sìjimi.

Loins, *s.* بل bèl, صلب sùlb.

Loiter, *v.n.* كزنمك ghèzinmek, طولاشمق dòlashmak, وقت كچورمك wàkit-ghèchirmek, وقت غائب ا wàkit-(kā'ib)-et.

Lombard, *s.* لومبارديالو lòmbardìali.

Lombardy, *s.* لومباردیا lòmbardìa.

London (town of), *s.* لوندره شهری Lòndra-shèhiri.

Londoner, *s.* لوندره‌لو lòndrali. [ìsssiz.

Lonely, *a.* تنها tènhā; یالکز yàlingiz; اصسز

Long, *a.* اوزون ùzun, طویل tàwīl; as — as, قدر kàdar; —, *v.n.* اش‌یرمك àsh-yèrmek; — for, استمك ìsstémek, جانی استمك jāni-ìsstémek; ارامق àramak; — after, ارامق àramak, مشتاق‌او mùshtāk-òl, اشتیاق‌ا ìshtìyāk-et.

Longer, *a.* دها اوزون dàhà-ùzun; —, *ad.* any —, no —, ارتق àrtik, زیاده zìyādé; a little —, بر از دها bìr-àz-dàhà.

Longevity, *s.* طول عمر tùl-i-''ùmr.

Longitude, *s.* طول tūl, طول بلد tūlibèled.

Look, *s.* باقش bàkish, نظر nàzar, لحظه làhza; بکز bèngz, چهره chèhré, سیما sīmā; قیافت kìyāfèt, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, قیلق kìlik; —, *v.n.* باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et; سیرا sèyr-et, تماشاا tàmāshā-et; کلمك ghèlmek, کوزه‌کورنمك ghyùzé-ghyùrunmek; — like, بکزمك bèngzémek; — about, باقنمق bàkinmak; ارامق àramak; —after, باقمق bàkmak, کوزتمك ghyùzetmek; ارامق àramak; — big, قورلمق kùrulmak, قبادایلق‌ا kàba-dàylik-et; — down upon, یوقاریدن‌اشاغی‌باقمق yùkàridan-àshaghi-bàkmak; استحقارا ìsstìhkār-et, خوارباقمق khòr-bàkmak; — for, ارامق àramak; بکلمك bèklémek, منتظراو mùntàzir-òl, مأمول‌ا mè'mūl-et; — into, تفتیش‌ا tèftīsh-et; تجسس‌ا tèjèsssuss-et; — on, باقمق bàkmak, سیرا sèyr-et; — out, ایوجه ایوجه باقمق īyija-bàkmak, دقت‌ا dìkkàt-et; — well, کوزل‌او ghyùzèl-òl, یاقشمق yàkishmak, یراشمق yàrashmak; چهره‌سی‌ایواو chèhréssi-īyi-òl. [mìr'àt.

Looking-glass, *s.* آیینه āyinė, مرأت

Loom, *s.* بزدستکاهی bèz-dèsstghyāhi, دستکاه dèsstghyāh (tèzghyāh); —, *v.n.* خیال میال کوزکمك khàyāl-màyāl-ghyùzukmek.

Loop, *s.* الملك ìlmik; الیك ìlik.

Loophole, *s.* باجه bàja, ایدینلق‌باجه‌سی àydinlik-bàjassi; قاچامق kàchamak.

Loose, *s.* اطلاق‌عنان ìtlāki-''ìnān; —, *a.* کوشك ghèvshèk; چوزیلو chùzulu; صالالانیور sàllàniyor; مبیم mùbhèm; ربطسز ràbtsiz; رابطه‌سز rābitassiz, یرامز yàramàz, چاپقین chàpkin; —, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; براقمق bràkmak; صالیویرمك sàlivèrmek. [لینت‌ویرمك līnèt-vèrmek.

Loosen, *v.a.* کوشتمك ghèvshtmek;

Looseness, *s.* کوشکلك ghèvsheklik; (of bowels) لینت līnèt; اسهال ìsshāl; (of morals) چاپقینلق chàpkinlik.

Loquacious, *a.* کوزه ghèvézé; لافزن lāfzèn.

Loquacity, *s.* کوزه‌لك ghèvézélik.

Lord, *s.* افندی èfèndi, بك bègh; the Lord God, رب العالمین ràbbu-'l-''ālémīn; the Lord of glory, رب‌العزت ràbbu-'l-''ìzzèt; our Lord, افندیمز èfèndimiz; ربمز تعالی ràbbimiz-tà''ālà;

our Lord Jesus Christ, عیسی المسیح افندیمز حضرتلری ''Īssà-'l-Mèssīh-èfèndimiz-hàzrètléri, *or* ربمز تعالی عیسی المسیح حضرتلری ràbbimiz-tà-''ālà-''īssà-'l-mèssīh-hàzrètléri; our Lord and Saviour, ربمز وخلاصمز ràbbimiz-vè-khàllāssimiz; our sovereign Lord, پادشاهمز افندیمز pādishāhimiz-èfèndimiz; our Lord and Master, ولی نعمتمز افندیمز vèlī-ni''mètimiz-èfèndimiz.

Lose, *v.a.* غائب ا ghā'ib-et (kàybet), ضائع ا zā'*i*''-et, الدن قاچرمق èldan-kàch*ir*mak, دن او dan-òl; — ground, یرغائب ا yèr-ghā'ib-et, کیرولمك ghèrilémek; — one's way, یول غائب ا yòl-ghā'*i*b-et, یول شاشرمق yòl-shà-sh*ir*mak. [tèlef; تلفیات tèlefìyyāt.

Loss, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; تلف

Lot, *s.* قسمت kìssmèt; lots, قرعه kùr''à; to draw lots, قرعه چکمك

Lotion, *s.* صو sù. [kùr''à-chèkmek.

Lottery, *s.* پیانقو pìyànko. [بلند bùlènd.

Loud, *a.* پك pèk, پك سسلو pèk-sèssli,

Louse, *s.* بت bìt, کهله kèhlé; —, *v.n.* بتلنمك bìtlenmek; —, *v.a.* کهله لرینی قیرمق kèhlélérini-kàrmak.

Lout, *s.* اشك èshek.

Love, *s.* عشق ''àshk, سوکی sèvghi; محبت màhàbbet; —, *v.a.* سومك sèvmek; عاشق او ''àshìk-òl.

Love-apple, *s.* فرنك پاطلیجانی fìrènk-pàtlijāni; (green) قواته kàwata.

Lovely, *a.* سوکیلو sèvghili, کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr.

Lover, *s.* عاشق ''āshìk; زنپاره (zàmpara); هوسلو hàvèssli; مراقلو mèrākli.

Low, *a.* اشاغی àshāghi; الچق àlchàk; باصق bàssìk; حقیر hàkīr; دنی dènī; چاپقین chàpkin, نامرد nā-mèrd; یواش yāwàsh; پس pèss; —, *v.n.* اینك کبی سس ویرمك īnèk-ghìbi-sèss-vèrmek. [-dìyāri.

Low Countries, فلمنك دیاری fìlémènk-

Lower, *a.* دها الچق dàhà-àlchàk; دها اشاغی dàhà-àsh*à*ghi; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; اشاغیلتمق àsha*ghi*lat*m*ak; صارقتمق sàrkìtmak; ماینه ا màyna-et; ترذیل ا tèrzīl-et, محقرا mùhàkkàr-et; ضعیفلتمق zà''īflatmak; —, *v.n.* قرارمق kàrarmak. [منقاد mùnkād.

Loyal, *a.* صادق sādìk, مطیع mùtì'',

Lucid, *a.* واضح vwāzìh.

Lucidity, *s.* وضوح vwùzūh.

Lucifer, *s.* کبریت kìbrīt; زهره zùhré; شیطان shèytān.

Luck, *s.* بخت bàkht, طالع tālì''.

Lucky, *a.* بختلو bàkhtli.

Lucrative, *a.* کارلو kyārli.

Lucre, *s.* کار kyār; پاره pāré.

Ludicrous, *a.* کولنه جك ghyùlenejek.

Luff, *v.n.* اورصه ا òrsa-èt.

Luggage, *s.* اشیا èshyā, پرتی pìrti, اثقال èsskāl, یوك yùk, صندق ماندق sàndìk-màndìk.

Lugger, *s.* بیوك صندال bìyuk-sàndal.

Lukewarm, *a.* ایلیجك ìlijàk; اغر àghìr, کوشك ghèvshèk, غیرتسز ghàyretsiz.

Lull, *v.n.* یاتشمق yàtìshmak; —, *s.* تسکین tèsskīn.

Luminary, *s.* جسم منير jìssm-mùnīr.

Luminous, *a.* منير mùnīr.

Lump, *s.* پارچه pàrch*a*, طوپ tòp ; —, *v.a.* كوترى المق ghy*ù*turu - àlm*a*k ; كوترى ويرمك ghy*ù*turu - vèrmek ; كوترى ياپمق ghy*ù*turu - y*à*pmak ; كوترى ياپدرمق ghy*ù*turu-y*à*pd*ì*rmak.

Lunacy, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt,

Lunar, *a.* قمرى kàmérī. [جنون jùnūn.

Lunatic, *a.* and *s.* دلى dèli, مجنون mèjnūn. [altissi.

Lunch, *s.* اويله قهوالتيسى ùylé-kàhwé-

Lungs, *s. pl.* جكر jìgh*è*r, اق جكر àk-

Luscious, *a.* پك طاتلو pèk-tàtl*i*. [jìgh*è*r.

Luserne, Lucerne, *s.* يونجه yònj*a*.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt ; — after, *v.n.* شهوتلنمك shèhvètlɛnmek.

Lustre, *s.* پارلاقلق pàrl*a*lïk, رونق rèvnàk ; اويزه āvīzé.

Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.

Lute, *s.* ساز sāz ; لاوطه làwut*a* ; عود ūd.

Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, بركتلو bèrékètli, چوق chòk, مبذول mèbzūl.

Luxurious, *a.* سلطنتلو sàltanàtl*i*, طنطنه لو tàntan*a*l*i* ; اعلى à''là, نفيس nèfīss.

Luxury, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntan*a* ; سفاهت sèfāhàt ; نفيس شى nèfīss-shèy.

Lying-in, *s.* چوجق طوغرمه جق وقت chòjuk-dòghur*a*j*a*k-wàk*i*t ; لوغوسه لق وقتى lògh*u*ssal*ï*k-wàkt*i*.

Lymphatic, *a.* بلغمى bàlghàmī. [làk.

Lynx, *s.* وشق vàsh*a*k, قره قولاق kàr*a*-kù-

Lyre, *s.* بربط bèrbèt.

Lyric, *s.* غزل ghàzèl.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه màkàrn*a*.

Mace, *s.* طوپوز tòpuz, بوزطغان bòzdagh*à*n ; هندوستان جوزى قبوغى hìndusstān-jèvizi-kàbugh*u*. [lìwā-i-sélanīk.

Macedonia, *s.* فلبه fīlibé ; لواء سلانيك

Machine, Machinery, *s.* چرخ chàrkh, ماكينه màkin*a*, الت ālet, الات ālāt.

Machinist, *s.* چرخجى chàrkhji.

Mackerel, *s.* اسقومرى ùsskùmru.

Mad, *a.* دلى dèli, ديوانه dīwānè ; مجنون mèjnūn, قاچق kàch*ï*k, چلدرمش chìldirmish ; to go —, *v.n.* چلدرمك chìldirmek, دلى اول dèli-òl, تجنن ا tèjènnun-et, جنت كتورمك jìnnèt-ghètirmek. [قوقونا kòkon*a*.

Madam, *s.* خانم افندى khànim-èfèndi ;

Madder, *s.* كوك بويا ky*ù*k-bòya.

Mad-house, *s.* تيمارخانه tīmar-khānè, بيمارخانه bīmar-khānè.

Madman, *s.* دلى dèli.

Madness, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn. [yém.

Madona, *s.* حضرت مريم hàzrèti-mèr-

Magazine, *s.* مغازه màgh*a*z*a* ; انبار *à*nbār ; مخزن màkhzèn ; غزته ghàzèt*a* ; powder —, جبخانه jèb-khānè.

Maggot, *s.* قورت kùrt.

Magic, *s.* سحر sìhr ; — lantern, خيالجى فنارى khàyālj*ï*-fènéri.

Magician, *s.* سحرباز sìhrbāz, سحار sàhhār.

Magistracy, *s.* حاكملك hākimlik ; حكام hùkky*ā*m. [مأمور mè'mūr.

Magistrate, *s.* حاكم hākim, ضابط zābit,

Magnanimity, *s.* علوجناب "ùlùvvi-jènāb, علوفطرت "ùlùvvi-fitrèt.

Magnanimous, *a.* علی جناب "āli-jènāb.

Magnesia, *s.* كهرچله قايمغی ghyùhèr-chilé - kàymaghi ; مغنيسا قصبه‌سی màghnìsia-kàssaba*s*si. [lādiz).

Magnet, *s.* مقناطيس mìknātiss (mìkh-

Magnificence, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé ; فخامت fàkhāmèt.

Magnificent, *a.* پك كوزل pèk-ghyùzèl ; سلطنتلو sàltanàtli ; فخيم fàkhīm, فخامتلو fàkhāmètlù.

Magnify, *v.a.* بيوتمك bìyutmek ; تحميد وتمجيدا tàhmīd-u-tèmjīd-et.

Magnifying-glass, *s.* پرتوسوز pèrtevsūz (pèrtevsiz).

Magnitude, *s.* بيوكلك bìyuklik, حجم hàjm ; اهميت èhèmmìyyèt.

Magpie, *s.* صقصغان sàksaghàn. [-àghaji.

Mahogany, *s.* ماغون اغاجی màghon-

Mahometan, *a.* محمدی mùhàmmédī, اسلامی ìsslāmī ; —, *s.* مسلم mùsslim, اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلمان mùss-limān. [اسلام dīni-ìsslām.

Mahometanism, *s.* اسلام ìsslām, دين

Maid, Maiden, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-òghlan-kìz, باكره bākiré.

Maidenhead, *s.* قيزلق kìzlìk, بكر bìkr.

Maidservant, *s.* (free) بسلمه bèsslémé ; (slave) خلايق khàlāyìk, جاريه jārìyyé.

Mail, *s.* پوسته pòssta ; زره zìrh.

Maim, *v.a.* النی سقطا èlini - sàkat - et, قولنی سقطا kòlunu-sàkat-et.

Main, *a.* بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl ; —, *s.* دكز dèngiz ; قوت kùvvèt ; with all his might and main, وارقوتيله vār-kùvvètīla ; — land, اصل قره àssl-kàra ; — mast, اورطه ديرك òrta-dìrèk, غراندی ديركی ghràndi-dìrèghī ; — sail, غراندی ghràndi ; — topsail, غابيه غراندی ghàbiya-ghràndi.

Maintain, *v.a.* بسلمك bèsslémek ; ارقه او àrka-òl, طوتمق tùtmak ; ادعا ايتمك ìddi"ā-et ; ابقا ايتمك ìbkā - et ; صيانت ايتمك sìyānèt-et, وقايه ايتمك vìkāyé-et.

Maintenance, *s.* كچنه جك ghèchinéjek, تعيش tà"àyyush, نفقه nàfaka, كفاف نفس kèfāfi-nèfss ; ابقا ايتمك ìbkā ; صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé.

Maize, *s.* مصر بغدايی mìssir-bòghdayi.

Majestic, *a.* كوسترشلو ghyùsstérishli ; هيبتلو hèybetli.

Majesty, *s.* شوكت shèvkèt, مهابت màhābèt ; His Majesty (the Sultan), سوكتلو افنديمز shèvkètli - èfèndimiz ; His (or Her) Majesty the King, حشمتلو قرال جنابلری hàshmètli-kìràl-jènābléri, (or قرالیچه kìrālìcha, the Queen, *or* ايمپراطور ìmpérātòr, the Emperor, &c.)

Major, *a.* اكثری èksérī ; اعظم à"zàm, اكبر èkbèr ; كلی kyùllī ; بالغ bāligh ; —, *s.* بيكباشی bìng-bàshi ; drum —, طامبورماژور tàmbur-màzhòr ; — domo, كتخدا kyāya ; وكيلخرج vèkīl-khàrj ; — general, لواپاشا lìwā-pàsha.

Majority, *s.* اكثريت èksèrìyyèt ; بلوغ bùlūgh, سن بلوغ sìnni - bùlūgh ; بيكباشيلك bìng-bàshīlìk.

Make, *s.* بچم bìchim, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, یاپلش yàpilish; اعمالیه i''mālìyyé; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, اعمال ا i''māl-et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek; یراتمق yèratmak, خلق ا khàlk-et; ایتمك ètmek, ایلمك èylémek, قیلمق kìlmak; — a fool of, الداتمق àldatmak, کپازدا képāzé-et, مسخره یه چویرمك màsskharaya-chèvirmek; — a mistake, یاکلمق yàngilmak, سهو sèhv-et, خطا khàtā-et, یاکلشلق ا yàngilishlik-et; — angry, دارلتمق dàrìltmak, قیزدرمق kìzdirmak, کوجندرمك ghyùjèndir-mek; — a pen, قلم یونتمق kàlem-yòntmak, (a new pen) قلم اچمق kàlem-àchmak; — at, صالدرمق sàldirmak, هجوم ا hùjūm-et; — away with, اوچرمق ùchurmak, تلف ا tèlef-et; — for, یول طوتمق yòl-tùtmak; — good, یرینه کتورمك yèrina-ghètir-mek; — haste, چابك او chàbìk-òl, عجله ا i''àjélé-et; — land, دکرده قره dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق ùzàtmak, چوق سویلمك chòk-sùwèylémek; — off, کتمك ghitmek, صاوشمق sàwush-mak; — off with, المق àlmak; چالمق chàlmak; — one of a company, رفاقت ا rèfākàt-et, داخل ا dākhil-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; قورتلمق kùrtūlmak; — out, چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak; اثبات ا ìssbāt-et; حساب ا hìssāb-et; — over, دورا dèvr-et; حواله ا hàwālé-et; — towards, یول طوتمق yòl-tùtmak; — up, طوپلامق tòplamak; تکمیل ا tèkmīl-et, تمام ا tāmām-et; — up to, یاننه وارمق yànina-vàrmak; — it up, بارشمق bàrishmak; — it up to, تضمین ا tàzmīn-et, تماملمق tàmām-lamak; — use of, قوللانمق kùllànmak, استعمال ا ìsstì''māl-et.

Maladministration, *s.* سؤاداره sù'i-ìdāré.

Malady, *s.* درد dèrd, علت ''illèt.

Malaria, *s.* هوای وخیم hàwa-i-vwàkhīm.

Male, *a.* and *s.* ارکك èrkek, نر nèr, ذکر zèker (pl. ذکور zùkyūr).

Malediction, *s.* بد دعا bèd-dù''ā.

Malefactor, *s.* صاحب جنحه sāhib-jùnhà, مجرم mùjrim.

Malevolence, *s.* عداوت ''àdāvèt, عدوان ''ùdvān, حقد hìkd, بغض bùghz.

Malevolent, *a.* کوتی kyùtu.

Malice, *s.* سوء قصد sù'i-kàssd, سوء نیت sù'i-nìyyèt, کوتیلك kyùtulik.

Malicious, *a.* کوتی kyùtu.

Maliciousness, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Malign, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Malignant, *a.* کوتی kyùtu.

Malignity, *s.* کوتیلك kyùtuluk.

Mallet, *s.* طوقمق tòkmàk.

Mallows, *s.* ابه کومجی èbé-ghyùmèji.

Malt, *s.* بیرالق ارپه bìralik-àrpa.

Malta, *s.* مالطه Màlta.

Malt-liquor, *s.* بیرا bìra.

Maltreatment, *s.* اذیت èzìyyèt.

Mamma, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé.

Man, *s.* ادم ādem (àdam), انسان ìnsān,

مرد mèrd, مردم mèrdum; — of war, جنك كميسى jènk-ghèmissi, قاليون kàlyòn, — of war's man, قاليونجى kàlyònji-nèféri; —, *v.a.* ادم ايله àdam-ila-dònatmak, ادم دوناتمق àdam-kòmak; دوناتمق dònatmak, باشنه وارمق bàshina-vàrmak.

Manage, *v.n.* اويدرمق ùydurmak; ايدنمك èdinmek; كچنمك ghèchinmek; —, *v.a.* قوللانمق kùllànmak; ضبطا zàbt-et; ادارهٔ idārè-et; اويدرمق ùydurmak, ياپمق yàpmak, كورمك ghyùrmek.

Management, *s.* ادارهٔ idārè.

Manager, *s.* مدير mùdīr.

Mandate, *s.* ارادهٔ ìrādè, فرمان fèrmān, حكم hùkm, امر èmr.

Mane, *s.* يله yèlé.

Mange, *s.* اويوز ùyuz.

Manger, *s.* يملك yèmlik.

Mangle, *s.* جندره jèndéré; —, *v.a.* يرتمق yìrtmak, پارهلمك pārélémek; جندره دن كچورمك jèndérédan-ghèchirmek.

Manhood, *s.* ادملق àdamlìk.

Mania, *s.* دليلك dèlilik.

Maniac, *s.* دلى dèli, چلغين chìlghin, ديوانه dīwānè, مجنون mèjnūn.

Manifest, *s.* كمينك حجتى ghèmining-hùjjèti; —, *a.* اشكار āshkyār, بديهى bèdīhī, ظاهر zāhir, بديدار bèdīdār, هويدا hùwèydā; —, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, اظهارا ìzhār-et.

Manifesto, *s.* بيانناميه bèyān-nāmé, اعلاننامه ì''lān-nāmé.

Mankind, *s.* بنى ادم bèni-ādem, نوع بنى بشر nèv''i-bèni-bèsher, ناس nāss.

Manly, *a.* مرد mèrd, مردانه mèrdānè, ادم àdam. [-hèlwāssi.

Manna, *s.* قدرت حلواسى kùdrèt-

Manner, *s.* طرز tàrz, درلو dùrlu (tùrlu), وجه vèjh; manners, *s. pl.* اطوار àtwār; اخلاق àkhlāk; اداب ādāb.

Manœuvre, *s.* طولاب dòlab, اويون òyun; مانوره mànèvra; —, *v.n.* طولاب چويرمك dòlab-chèvirmek, اويون چيقارمق òyun-chìkàrmak; مانوره چويرمك mànèvra-chèvirmek.

Mansion, *s.* قوناق kònak.

Mantel-piece, Mantel-shelf, *s.* اوجاق اوستنده اولان راف òjak-ùsstindé-òlan-ràf. [màntua-shèhiri.

Mantua (town of), *s.* مانتوا شهرى

Manual, *s.* رساله rìssālé; —, *a.* ال ايله èl-ìla-ìjrā-òlunan; — exercise, عجمى تفنك تعليمى ''àjémī-tùfèk-tà''līmī; sign —, امضا ìmzā.

Manufactory, *s.* فابريقه fàbrika.

Manufacture, *s.* فابريقه fàbrika, كارخانه kyār-khānè; مال māl, (*pl.*) اعمالات ì''mālāt, مصنوعات màssnū''āt; اعمال ì''māl; —, *v.a.* ياپمق yàpmak, اعمالا ì''māl-et.

Manufacturer, *s.* فابريقه جى fàbrikāji.

Manumission, *s.* ازاد āzād.

Manumit, *v.a.* ازادا āzād-et.

Manure, *s.* كوبره ghyùbrè; —, *v.a.* كوبره ويرمك ghyùbrè-vèrmek.

Manuscript, *a.* ال يازيسى èl-yàzissi; —, *s.* ال يازيسى كتاب èl-yàzissi-kìtāb.

Many, *a.* چوق chòk, وافر wāfir; a great —, چوق chòk, برچوق bìrchòk; — a, Map, *s.* خريطه khàrīta. [نيجه nījé.
Maple, *s.* بر جنس اغاج bīr-jìnss-àghaj.
Marauder, *s.* يغماجى yàghmaji.
Marble, *s.* مرمر mèrmer.
March, *s.* مارت màrt; مارش màrsh; عسكريوروميسى "àssker - yùruméssi; يول yòl; —, *v.n.* يوروملك *or* يوريمك yùrumek; —, *v.a.* يوروتمك yùrutmek; سوقا sèvk-et, كوترمك ghyùturmek; —, *int.* ارش àrsh; — in, كيرمك ghìrmek; — off, كتمك ghìtmek; كوترمك ghyùturmek; — on, ايلرو كتمك ìléri-ghìtmek; — out, چيقمق chìkmak.
Mare, *s.* قسراق kìssràk.
Margin, *s.* كنار kènār; فضله fàzla; marginal note, كنار kènār; حاشيه
Marigold, *s.* نرگس nèrghiss. [hāshìyyé.
Marine, *a.* بحرى bàhrī, بحريه bàhrìyyé; —, *s.* كافه ئ تجملات بحريه kyāffé'i- - tèjèmmulāti - bàhrìyyé; بحريه تفنكجيسى bàhrìyyé - tùfènkjissi; بوش پوتقال bòsh-pùtkal.
Mariner, *s.* كميجى ghèmiji.
Maritime, *a.* بحرى bàhrī; ساحلى sāhilī.
Mark, *s.* چيزى chìzi, اشارت ìshāret, نشان nìshān; اثر èsser; تمغا (dàmgha); شخص shàkhss; نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.n.* يازمق yàzmak, چيزمك chìzmek; دقتا dikkàt-et; —, *v.a.* اشارت قومق ìshāret-komak, نشان قومق nìshān--kòmak; تمغا اورمق dàmgha-wùr-mak; داغلامق dàghlamak; اثر براقمق èsser-bràkmak; دقتا dìkkàt-et; of —, معتبر mù''tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli, متعارف mùta''ārif, معلوم mà''lūm. [چارشى chàrshi.
Market, *s.* پازار pàzàr; چارسو chàrsū,
Marking-iron, *s.* داغ dàgh.
Marmalade, *s.* رچل rèchel.
Marque (letters of), *s.* قورصانلق فرمانى kùrsānlik-fèrmāni.
Marquee, *s.* ايكى ديركلوچادر ìki-dirèkli--chàdir; بيوك چادر bìyuk-chàdir.
Marquess, Marquis, *s.* رتبهٔ ثالثه بكى rùtbé'i-sālissé-bèghi.
Marriage, *s.* نكاح nìkyāh, اولنش èvlènish, تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdiwāj.
Marriageable, *a.* اورهجك èvérèjek; كلينلك ghèlinlik.
Married, *a.* اولو èvli, متأهل mùté'èhhil; قوجهده kòjada, منكوحه mènkyūha.
Marrow, *s.* الك ìlik, مغز màghz.
Marry, *v.n.* اولنمك èvlenmek, قارى المق kàri - àlmak, تأهلا tè'èhhul - et; قوجهيه وارمق kòjaya - vàrmak; —, *v.a.* المق àlmak, تزوجا tèzèvvuj-et; اولندرمك èvlèndirmek, تزويجا tèzvīj-et; قوجهيه ويرمك kòjaya-vèrmek; عقدا "àkd-et, نكاحا nikyāh-et.
Mars, *s.* مريخ يلديزى mèrrīkh-yìldizi; جنك معبودك اسمى jènk - mà''būdūn-ìssmi.
Marsh, *s.* بطاق bàtàk, بطاقلق bàtaklik.
Marshal, *s.* چاوش chàwush; earl —, lord —, جاوش باشى chàwush-bàshi;

field —, سردار پایه‌لوسی sèrdār-pàyé-lissi ; —, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et.

Mart, *s.* بدستان bèdisstèn, بزستان bèzisstèn, بزازاستان bèzzāzisstān ; قپان kàpan ; چارشی chàrshi.

Marten-sable, *s.* سمور (sàmūr).

Martial, *a.* حربی hàrbī ; عسکری "àsskérī ; court —, دیوان حرب dīwāni-hàrb.

Martyr, *s.* شهید shèhīd.

Martyrdom, *s.* شهادت shàhādèt, شهیدلك shèhīdlik. [غریب ghàrīb.

Marvellous, *a.* عجیب "àjīb ("àjā'ib),

Masculine, *a.* مذکر mùzèkker.

Mason, *s.* طاشجی tàshji ; دیوارجی dìwàrji.

Masonry, *s.* طاش دیوار tàsh - dìwàr ; طاشجیلق tàshjilik ; دیوارجیلق dìwàr-jilik.

Mass, *s.* حجم hàjm, جرم jùrm ; یغین yìghin ; طوپ tòp, کومه kyùmé ; طابور tàbur, فوج fèvj ; قتولیکلرك بادراقی kàtoliklèring-bàdaràki ; —, *v.a.* طوپ‌ا tòp-et ; یغمق yìghmak.

Massacre, *s.* قتل‌عام kàtli-"āmm ; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قتل‌ا kàtl-et, اولدرمك àldurmek, پارەلمك (pàralamak). [اغر àghir, قالین kàlin.

Massive, *a.* متین mètīn, قونت kùnt,

Mast, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود "àmūd ; کولکن اغاجنك یمشی ghyùlghèn-àghajining-yèmishi ; top —, غابیه‌چبوغی ghàbiya-chìbùghu ; top-gallant —, بابافنغوچبوغی bàba-fingo-chìbùghu.

Master, *s.* افندی èfèndi ; اغا àgha ; استاد ùsstād (ūssta) ; خوجه khòja ; معلم mù"àllim ; ضابط zābit ; غالب ghālib ; کمی رئیسی ghèmi - rè'ìssi, قپودان kàpudān (kàptan) ; —, *v.a.* حقندن کلمك hàkkindan - ghèlmek, غالب‌او ghālib-òl ; — hand, استادالی ùsstād-èli ; — key, تام‌اناختار tàmm-ànakhtàr ; — of the Horse, میر اخور mìrì-àkhòr (èmrakhòr).

Masterpiece, *s.* استادایشی ùsstād-ìshi.

Mastic, *s.* مصطقی màsstaki, ساقز sàkiz ; معجون mà"jūn.

Mat, *s.* حصیر hàssir ; —, *v.n.* بربرینه بیر - بیرینه - یاپشمق bìr - bìrina - yàpishmak, کچه‌لنمك kèchélènmek.

Match, *s.* کبریت kìbrit ; اش èsh, عین "àyn, مثل mìssl ; کفو kyùfv, اقران àkrān, ارقه‌داش àrkadash, باش bàsh, بر bìr, برابر bèrābèr, مساوی mùssāvi ; چیقشور chìkishir, چیقشه‌جق chì-kishajak, حقندن کلور hàkkindan-ghèlir ; التده قالمز àltda - kàlmàz, اشاغی قالمز àshàghi - kàlmàz ; تزوج tèzèvvuj ; —, *v.n.* براو bìr-òl ; برابر کتمك bèrābèr - ghìtmek, اش‌او èsh-òl ; —, *v.a.* اش بولمق èsh-bùlmak ; اشی یوق دیو اش‌ارامق èsh-àramak ; اشی ادعاا èshi-yòk-dèyu-ìddi"ā-et, اشی یوق دیومیدانه‌قومق èshi - yòk - dèyu-mèydāna-kòmak.

Matchless, *a.* بینظیر bī-nàzīr.

Mate, *s.* ارقه‌داش àrkadash ; اش èsh ; یاماق yàmak ; ملازم mùlāzim ; یازیجی yàzìji ; مات màt ; شاهمات shāhmāt.

Material, *a.* جسمانی jìssmānī, هیولانی hèyyūlānī ; خیلی khàyl*i*, کلی k*y*ùllī, عظیم "àzīm, چوق chòk ; —, *s.* قماش kùmàsh ; کرسته kèressté, خرج khàrj ; —s, *s. pl.* لوازمات lèwāz*i*māt; (old) انقاض ènkāz.

Maternal, *a.* مادرانه mādérāné ; انا طرفندن *àna*-tàraf*i*nd*a*n.

Mathematical, *a.* هندسی hèndéssi.

Mathematician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hèndéssé ; علوم ریاضیه "ùlūmi-rìyāzìyyé.

Matrimony, *s.* ازدواج ìzdivāj, تزوج tè-zèvvuj ; نکاح nìkyāh.

Matron, *s.* ثیبه sèyyibé, ثیب sèyyib, قاری kàr*i* ; کتخداقدین (k*y*āy*a*)-kàd*i*n.

Matter, *s.* هیولا hèyyùlā ; جسم jìssm ; ماده māddé (màddé); خصوص khù-ssūss, کیفیت kèyfìyyèt, امر ẹmr (pl. امور ùmūr), ایش ìsh, مصلحت màss-lāh*a*t ; حراحت jèrāh*à*t, ایرك ìrin*g* ; چپاق ch*à*pak ; ضرر z*à*rar, بأس bè'ss ; —, *v.n.* ضرری او z*à*rar*i*-òl ; no —! ضرریوق z*à*rar-yòk, بأس یوق bè'ss-yòk ; that does not —, ضرری یوق z*à*rar*i*-yòk ; what is the —? نه وار nè-vàr, مصلحت نه ایمش màsslah*a*t-nè-imish (*or* در dir).

Mattock, *s.* قازمه kàzm*a*.

Mattress, *s.* مندر mìnder ; شلته shìlté.

Mature, *a.* اولمش òlmush, یتمش yèt-mish, یتشمش yètishmish, یرشمش yèrishmish, کماله وارمش kèmāl*a*-vàr-m*i*sh, کمال بولمش kèmāl-bùlmush, قوام بولمش kìwām-bùlmush, قرارینی بولمش kàrār*i*n*i* - bùlmush ; پشمش pìshmish ; —, *v.n.* اولمق òlm*a*k, کماله وارمق kèmāl*a* - vàrm*a*k ; —, *v.a.* قرارلاشدرمق kàrārl*a*shd*i*rm*a*k, تکمیل ا tèkmīl - et, قوامه کتورمك kìwām*a*-ghètirmek.

Maturity, *s.* قوام kìwām, قرار kàrār ; بلوغ bùlūgh ; کمال kèmāl ; انقضا ìnk*i*zā.

Maxim, *s.* قاعده kā"idé, قانون kānūn ; ضرب مثل zàrb*i* - mèssèl, موضوع mèvzū". [Grammar.

May, *s.* مایس māy*i*ss ; —, *v. aux.* See

Mayor, *s.* عیان باشی "àyān-bàsh*i*.

Me, *p.* بنی bèni ; بکا bàn*g*a.

Meadow, *s.* چایر chàyr.

Meal, *s.* اون ūn, دقیق dàkīk ; یمك yèmèk, طعام tà"ām, اوین *or* اویون *ù*yun, *or* اوکون *ùgh*un.

Mean, *a.* وسطی vàssàtī, اورته òrt*a* ; الچق àlch*à*k, دنی dènī ; خسیس khàssīss, طمعکار tàmà"k*y*ār ; لایقسز lāy*i*ks*i*z, فنا fènā ; —, *s.* وسط vàssàt, اورته òrt*a* ; —, *v.a.* دیمك استمك dèmek-ìsstémek ; دیمك dèmek, معناسی او mà"nàss*i*-òl ; مرادایتمك mùrād-et, تصمیم ا tàssmīm-et, قورمق kùr-m*a*k, نیت ا nìyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà"nà ; مراد mùrād.

Meanness, *s.* دونلق dūnluk ; طمعکارلك tàmà"k*y*ārlik ; فقیرلق f*à*kīrl*i*k.

Means, *s.* واسطه vāss*i*t*a*, وساطت và-ssāt*à*t ; اقتدار ìktidār, قدرت kùdrèt ; پاره (p*à*r*a*), اقچه àkch*a*.

Meantime, Meanwhile, *ad.* (ò)-àralïk ; دیرایکن dèr-ikèn.

Measles, *s. pl.* قزاموق *or* قزامق kìzāmuk.

Measure, *s.* اولچی àlchu ; اولچك àlchek ; ارشون àrshïn, اندازه èndāzé, ذراع zìrā" ; تدبیر tèdbīr ; (of poetry) وزن vèzn ; —, *v.n.* كلمك ghèlmek, ایتمك ètmek ; —, *v.a.* اولچمك àlchmek, اولچیسنی المق àlchussunu--àlmak.

Meat, *s.* ات èt, لحم làhm, كوشت ghyòsht ; یمك yèmèk, طعام tà"ām.

Mechanic, *s.* اهل حرفت èhli-hìrfèt, اهل صنعت èhli-sàn"àt. [èsskāl.

Mechanics, *s. pl.* علم جراثقال "ìlmi-jèrri-

Mechanism, *s.* چرخ chàrkh, چرخلر chàkhlar, الات ālāt, معرفت mà"-rifèt.

Medal, *s.* نشان nìshān ; سكه sìkké.

Meddle, *v.n.* قارشمق kàrïshmak, مداخله mùdākhala-et.

Mediate, *v.n.* قارشمق kàrïshmak, ارایه àraya-ghìrmek, توسطا tàwàss-

Mediation, *s.* توسط tàwàsssut. [sut-et.

Mediator, *s.* متوسط mùtawàsssit, واسطه wāssïta.

Medical, *a.* طبی tìbbī ; — attendant, هكیم hèkim, طبیب tàbīb ; — attendance, هكیملك خدمتی hèkimlik--khìdméti, هكیمك باقمسی hèkiming--bàkmassi.

Medicine, *s.* علاج "ilāj, دوا dèwā.

Meditate, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tàshïnmak, مطالعه mùtāla"à-et ; مراقبه mùrākaba-et.

Mediterranean, Mediterranean Sea, *s.* اك دكز àk-dèngiz.

Medium, *s.* واسطه wāssïta.

Medlar, *s.* موشمله mùshmula.

Meed, *s.* مستحق mùsstahàkk, مكافات mùkyāfat ; مجازات mùjāzāt.

Meek, *a.* مظلوم màzlūm, حلیم hàlīm.

Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لایق lāyïk, جسبان jùssbān ; —, *v.n.* قاوشمق kàwushmak, تلاقی tèlāki-et ; طوپلانمق tòplanmak, جمع اولمق jèm"-òl, برارایه bìr-àraya-ghèlmek ; —, *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, ملاقات mùlākāt-et ; — one another, بولشمق bùlushmak.

Meeting, *s.* ملاقات mùlākāt ; مجلس mèjliss, جمعیت jèm"ìyyèt ; جماعت jèmā"àt ; ملتقی mùltakà ; — house, مسجد mèssjid, جامع jāmi", معبد mà"bèd.

Melancholy, *s.* غم ghàmm, كدر kèdɛr ; قره سودا kàra-sévdā ; —, *a.* مغموم màghmūm, مكدر mùkèddɛr ; صیقندیلو sìkindìli ; فنا fèna.

Mellow, *a.* اولمش òlmush.

Melodious, *a.* طاتلو tàtlï.

Melody, *s.* ترانه tèrāné ; نغمه nàghma.

Melon, *s.* (water) قارپوز kàrpuz ; (musk) قاون kàwun.

Melt, *v.n.* اریمك èrimek ; —, *v.a.* ارتمك èritmek, اذابه ìzābé-et.

Member, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā).

Membership, *s.* اعضالق à"zālik.

Membrane, *s.* زار zār, دریجك dèrijik.

Memoir, *s.* تذكره tèzkéré ; لائحه lā'iha.

Memorable, *a.* مشهور mèshhūr.

Memorandum-book, *s.* مجمعه mèjma"a, احمق دفترى àhmàk-dèftéri.

Memorial, *s.* عرضحال "àrzihāl, عريضه "àrīza; برکذار bèrghyùzār; اثر èsser.

Memory, *s.* قوت حافظه kùvvèti-hāfiza; ذهن zihn, عقل "àkl, خاطر khātir; in — of, نامنه nāmina, نامنى ابقانيتيله nāmini-ìbkā-nìyyètīla; within the — of, عقلنه كلمك اوزره "àklina-ghèlmek-ùzéré, وقتنده wàktinda.

Menace, *s.* قورقو kòrku, قولاً اخافه kàvlan-ìkhāfé, فعلاً اخافه fi"lan-ìkhāfé; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak; اخافه ا ìkhàfé-et; لسان حال ايله اخافه ا lìssāni-hāl-ìla-ìkhāfé-et.

Menagerie, *s.* ارسلانخانه àrsslankhānė.

Mend, *v.n.* ايواو īyi-òl, ايولشمك īyi-lɛshmek, ايولكه يوزطوتمق īyili*gha*-yùz-tùtmak; اصلاح اولنمق ìsslāh-òlunmak; —, *v.a.* اصلاح ا ìsslāh-et; تعميرا tà"-mīr-et, ترميم ا tèrmīm-et.

Mendacious, *a.* يالانجى yàlànji.

Mendacity, *s.* يالانجيلق yàlànjilik.

Mendicant, *s.* ديلنجى dilɛnji.

Mendicity, *s.* ديلنجيلك dilɛnjilik.

Menses, *s. pl.* عادت "ādet, اى باشى ày-bàshi, حيض hàyz.

Mensuration, *s.* علم مساحه "ilmi-mèssāha.

Mental, *a.* ذهنى zihnī, عقلى "àklī.

Mention, *s.* ذكر zìkr, لقردى làkirdi; —, make — of, *v.a.* اكمق àngmak, اغزه المق àghza-àlmak, ذكرا zìkr-et, قاله المق kāla-àlmak, لقرديسنى ا làkir-dissini-et.

Mentor, *s.* خواجه khòja; نصيحتجى [nàssīhàtji.

Mercantile, *a.* تجارى tùjjārī, تجاره تجارتى متعلق tùjjāra-mùta"àllik, تجارته متعلق tijārèta-mùta"àllik.

Mercenary, *a.* اجرت وبخشش املنده اولان ùjrèt-vè-bàkhshish-èmelindé-òlan; —, *s.* اجرتلو خدمتكار ùjrètlu-hìzmet-kyār; يالكز اجرت ايچون خدمت ايدن yàlingiz-ùjrèt-ìchin-hìzmet-èden.

Merchandise, *s.* مال māl (pl. اموال èmwāl), متعه màt"à (pl. امتعه èmta"à).

Merchant, *s.* بازركان bàzirghyān (bèzir-ghèn), تاجر tājir (pl. تجار tùjjār, generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجار كميسى tùjjār-ghèmissi, بازركان تكنه سى bàzir-ghyān-tèknéssi.

Merciful, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli, رأفتلو rè'fètli, شفقتلو shèfakàtli; the Merciful (God) رحمن Ràhmān; the Most Merciful (God) رحيم Rahīm.

Mercury, *s.* (metal) جيوه jìwa, زيبق zībàk; (planet) عطارد "ùtārid.

Mercy, *s.* مرحمت mèrhàmet, شفقت shèfakàt, رأفت rè'fèt; (of God to the blessed) رحمت ràhmèt.

Mere, *a.* قورو kùru, ساده sādé, صالت sàlt, يالكز yàlngiz.

Meridian, *s.* دائرهٔ نصف نهار dā'iré'i-nìssfi-nìhār; — altitude, غايت ارتفاع ghāyéti-ìrtifā".

Meridional, *a.* جنوبى jènūbī.

Merit, *s.* استحقاق ìsstihkāk, لياقت

liyàkàt, اهليت èhliyyèt; هنر hùnɛr, كمال kèmāl, فضيلت fàzīlèt; —, *v.a.* مستحق او mùsstahàkk-òl, سزا او sèzā--òl, شايسته او shāyèssté-òl, شايان او shāyān - òl, جسبان او jùssbān - òl; قزانمق kàzanmak, تحصيل ا tàhsīl-et.

Meritorious, *a.* ثواب sèwāb; مستحسن mùsstàhsèn.

Merry, *a.* شن shèn, فراح fèrāh, كيف [kèyf, كيفلو kèyfli.

Mesh, *s.* كوز ghyùz.

Mess, *s.* مردارلق mùrdārlik, برابر يمك bèrābèr-yèmèk-yèyan-tàkim; بيان طاقم —, *v.n.* برابر يمك bèrābèr-yèmek.

Message, *s.* خبر khàbɛr, پيام pèyām; سپارش sìpārish, امر èmr.

Messenger, *s.* ادم àdam; پيامبر pèyāmbèr, پيامرس pēyāmrèss; تاتار tātār, اولاق ùlàk; قاصد kāssid, ساعى sā''ī.

Messiah, *s.* حضرت مسيح Hàzrèti-

Metal, *s.* معدن mà''dèn. [-Mèssīh.

Metaphysics, *s.* علم حكمت ''ilmi--hìkmèt.

Method, *s.* يول yòl, اصول ùssūl, ترتيب tèrtīb, تقريب tàkrīb.

Methodical, *a.* منتظم mùntazàm; نظاملو nìzāmli.

Methodically, *ad.* اصول ايله ùssūl-ìla.

Metre, *s.* وزن vwèzn.

Metropolis, *s.* پايتخت pāyi-tàkht, مركز حكومت mèrkèzi-hùkyūmèt.

Mettlesome, *a.* اويناق òynàk; يكيت yìghit, جسور jèssūr.

Mews, *s.* صره اخورلر sìrà-akhorler.

Miasma, *s.* وخيم بخار vwàkhīm-bùkhār.

Microscope, *s.* خرده بين khùrdabīn.

Mid, *a.* ياری yāri, اورته òrta.

Midday, *s.* كوندز اورته سی ghyùnduz--òrtassi, نصف نهار nìssfi-nìhār.

Middle, *s.* اورته òrta, اورته يری òrta--yèri, وسط vàssat; بل bèl, ميان mèyān; — ages, قرون متوسطه kūrūn-mùtéwàssité; — aged, اورتا يشلو òrta-yashli.

Middling, *a.* اورته òrta; شويله بويله shùylé-bùylé, نه پك ايو نه پك فنا nè--pèk-īyi-nè-pèk-fèna.

Midshipman, *s.* بحريه ملازم ثانيسی bàhrìyyé-mùlāzim-sānissi.

Midst, *s.* اورته òrta, وسط vāssat; ارا àra, ميانه mèyāné, مابين mābèyn.

Midsummer, *s.* ياز اورتاسی yàz-òrtassi.

Midwife, *s.* ابه èbé.

Midwifery, *s.* ابه لك èbélik.

Mien, *s.* چهره chèhrè, قيافت kìyāfèt, سيما sīmā.

Might, *s.* قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, اقتدار ìktidār, مكنت mìknèt, زور zòr; —, *v. aux.* See Grammar.

Mighty, *a.* قدرتلو kùdrètli, مكنتلو mìknètli, صاحب اقتدار sāhib-ìktidār; بيوك bùyuk, كليتلو kyùllìyyètli, كلى kyùllī.

Mignonette, *s.* محبت چيچكی màhàbbèt-chìchèghi.

Migrate, *v.n.* كوچمك ghyùchmek.

Migration, *s.* كوچ ghyùch.

Migratory, *a.* كوچبه ghyùchébé.

Mild, *a.* يواش yàwàsh, ملايم mùlàyim, طاتلو tàtli.

Mildew, *s.* كف *or* كوف kyùf.

Mildness, *s.* یواشلق yàwàshlik; ملایمت mùlāyémèt.

Mile, *s.* میل mìl. ["àsskérī.

Military, *a.* حربه hàrbī, عسکری

Militia, *s.* ردیف‌عسکری rèdīf-"àsskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Milkman, *s.* سوتجی sùtji.

Milkwoman, *s.* سوتجی‌قاری sùtji-kà*ri*.

Mill, *s.* دکرمن dè*gh*irmèn; rolling —, حاده hāddé; hand —, الدکرمنی èl-dè*gh*irméni.

Miller, *s.* دکرمنجی dè*gh*irmènji.

Millet, *s.* داری dà*ri*.

Milliner, *s.* قاری شاپقه‌جیسی kàri-shàpka*j*ìssi.

Million, *s.* میلیون mìliòn.

Millionaire, *s.* پك‌زنكین‌ادم pèk-zèn-ghin-àdam.

Mimick, *s.* مقلد mùkàllid; —, *a.* تقلید tàklīd, بكزتمه bèng*z*ètm*a*, یاپمه yàpm*a*; —, *v.a.* تقلید ا tàklīd-et.

Mimicry, *s.* تقلید tàklīd.

Mince, *s.* قیمه kìym*a*; —, *v.a.* قیمق kìym*a*k; — meat, قیمه kìym*a*; it won't do to mince matters, نزاکت وقتی دکل nèzākèt-wàkt*i*-dì*gh*il.

Mind, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn; افکار èfk*y*ār; رغبت ràghbèt, هوس hàvess, استك ìsstek; —, *v.n.* قیدا kàyd-et, وظیفه‌ایدنمك wàzīfé-èdinmek; —, *v.a.* باقمق bàkm*a*k, كوزتمك gh*y*ùz-ètmek, دقت‌ا dìkkàt-èt; دكلمك dìng*l*émek (dīnémek); I have a — to . . . , عقلمه‌كلیور "àkli*m*a-ghè-liyor, همان‌ایده‌جكم‌كلیور hèmèn-èdéjé*gh*im-ghèliyor; I don't — that, اوراسی‌وظیفه‌مده‌دكل òrass*i*-wàzīf-èmd*a*-dì*gh*il; all of one —, هپ‌بر افكارده hèp-bìr-èfk*y*ārd*a*; to bear in —, عقلده‌طوتمق "àkld*a*-tùtm*a*k, عقلده‌صقلامق "àkld*a*-sàklam*a*k, اونوتمامق ùnùtmam*a*k.

Mindful, *a.* اكاه āgh*y*āh, خبردار khàbèr-dār, انتباه‌اوزره ìntibāh-ùzéré; to be —, باقمق bàkm*a*k, دقت‌ا dìkkàt-et; غافل‌اولمامق ùnùtmam*a*k; ghāfil-òlmam*a*k.

Mine, *p.* بنم bènim; بنمكی bènimki, بنمكیلر bènimkil*a*r; —, *s.* معدن mà"dèn; لغم là*gh*im; —, *v.a.* لغملمق là*gh*imlam*a*k.

Miner, *s.* معدنجی mà"dènji; لغمجی [là*gh*imj*i*.

Mineral, *a.* معدنی mà"dènī; —, *s.* معدن mà"dèn, طاش tàsh, فلز fìlìzz; — water, معدن صویی mà"dèn-sùyu.

Mingle, *v.n.* قارشمق kàr*i*shm*a*k; اختلاطا ìkhtilāt-et; —, *v.a.* قاتمق kàtm*a*k, قارشدرمق kàr*i*shdirm*a*k, خلط ا khàlt-et, مزجا mèzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khìdmetk*y*ār (hìz-), خادم khādim, عبد "àbd, نوكر nùkèr; (of state) وكلادن‌بری vùkélādan-bìri, ناظر nāzir, وكیل vèkīl; (foreign —) ایلچی èlchi, سفیر sèfīr; (of religion) پاپاس pàpass, امام ìmām, خنخام khàkhām; —, *v.n.* خدمتا khìdmet-et; باقمق bàkmak; حوائجنی ویرمك hàwā'ijini-vèrmek.

Ministry, *s.* خدمت khìdmet, عبودیت

"ùbūdìyyèt; وكالت vèkyālèt, نظارت nàzārèt; وكلا طاقمى vùkélā-tàkimi; پاپاسلق pàpasslik, امامت ìmāmèt, خخاملق khàkhāmlik.

Minor, *s.* جوجق chòjuk, صبى sàbī, طفل tìfl; —, *a.* جزئى jùz'ī, ادنى èdnà; Asia —, اناطولى ànàdolī.

Minority, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفوليت tùfūlìyyèt; ازلق àzlik. [shā"ir.

Minstrel, *s.* مطرب mùtrib; شاعر

Minstrelsy, *s.* مطربلك mùtriblik; شعر shì"r.

Mint, *s.* (herb), and peppermint, نعنه *or* نعنا *or* نعنع *or* نعناع (nānè); (for coining) ضربخانه zàrb-khānè.

Minute, *s.* دقيقه dàkīka; (paper) مضبطه màzbàta; —, *a.* دقيق dàkīk, اوفاق ùfàk, اينجه ìnja; — down, *v.a.* ضبطاً zàbt-et, يازمق yàzmak.

Minutiæ, *s.* تفصيلات tàfsīlāt.

Miracle, *s.* معجزه mù"jizè; كرامت kèrāmèt; خارق العاده khāriku-'l-

Miraculous, *a.* غريب ghàrīb. [-"ādè.

Mire, *s.* چامور chàmur; mired, *a.* چامورباتمش chàmura-bàtmish.

Mirror, *s.* ايينه āyinè, جام jām.

Mirth, *s.* كيف kèyf, فراح fèrāh, حبور hùbūr, انبساط ìnbissāt, شادمانى shādmānī.

Misanthrope, *s.* ادملردن تنفر ايدن àdamlerden-tènèffur-èden.

Misapprehend, *v.a.* ياكلش اكلامق yānish-*à*nnam*a*k. [yānish-*à*nnam*a*klik.

Misapprehension, *s.* ياكلش اكلامقلق

Misbehave, *v.n.* يرامزلق ا yàram*à*zl*i*k-et.

Misbehaviour, *s.* يرامزلق yàram*à*zlik.

Misbeliever, *s.* كافر kyāfir, ايمانسز īmān-siz, كاور ghyāwur.

Miscalculate, *v.a.* and *n.* ياكلش حساب ا yānish-hìssāb-et. [hìssāb.

Miscalculation, *s.* ياكلش حساب yānish-

Miscarriage, *s.* چوجق دوشرمسى chòjuk-dùshurméssi, اسقاط جنين ìsskāti-jìnīn.

Miscarry, *v.n.* چوجق دوشرمك chòjuk--dùshurmek; ياكلش كتمك yàng*ì*lish--ghìtmek (yānish), غائب اول ghā'ib--òl; بوشه چيقمق bòsh*a*-chìkm*a*k.

Miscellaneous, *a.* متنوع mùténèvvi.

Mischief, *s.* يرامزلق yàram*à*zl*i*k; خسارت zìyānk*y*ārl*i*k, زيانكارلق khàssārèt.

Mischievous, *a.* يرامز yàram*à*z.

Mischievousness, *s.* يرامزلق yàram*à*zlik.

Misconception, *s.* ياكلش yānish.

Misconduct, *s.* سو حركت sù'hàrékèt.

Misdeed, *s.* جنحه jùnha.

Misdirect, *v.a.* ياكلش صاغلق ويرمك yānish-sà*gh*l*i*k-vèrmek.

Miser, *s.* خسيس khàssīss, جمرى jìmri, پنتى pìnti, طمعكار tàma"k*y*ār.

Miserable, *a.* دوشكون dùshk*y*un, پريشان pèrishān, فقير fàkīr, محنتكش mìhnet-kèsh, دردمند dèrdmènd; خبيث khàbīss; بوك bòk, پك فنا pèk-fènа, مسكين mìsskin.

Misery, *s.* درد dèrd, محنت mìhnèt, جفا jèfā, صيقندى sìk*i*nd*i*, بلا bèlā; ازيت èzìyyèt.

Misfortune, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاکت fèlākèt, داهیه dāhìyyé; —s, *s. pl.* دوشکونلك dùshkyunluk, نکبت nìkbèt. [-hùkyūmèt-èt.

Misgovern, *v.a.* یولسز حکومت ا yòlsiz-

Misgovernment, *s.* یولسز حکومت yòl-

Mishap, *s.* قضا kàzā. [siz-hùkyūmèt.

Misinform, *v.a.* یاکلش خبر ویرمك yānish-khàbɛr-vèrmek.

Mislead, *v.a.* الداتمق àldatmak; یاکلتمق yàngìltmak, اغفال ا ìghfāl-et.

Misrepresent, *v.a.* یاکلش اکلاتمق yānish--ènnatmak.

Miss, *s.* حانم‌قیز hànim-kìz, قیز kìz, حانم hànim; —, *v.a.* اورمامق wùrmamak, اصابت‌ایتمامك ìssābet--ètmamek; اتلامق àtlamak; قصورا kùssūr-et; ارامق àramak; —fire, المامق àlmamak, اتش‌المامق àtèsh--àlmamak; do not — coming, صاقن کلمامزلك ایتمه sàkin-ghèlmamàzlik-ètma; I must not — seeing, البته کوره‌جکم èlbètta-ghyùréjéghim (*or* کورملویم ghyùrmàliyim).

Missile, *s.* جسم‌مرمی jìssmi-mèrmī.

Missing, *a.* غائب ghā'ib.

Mission, *s.* مأموریت mè'mūrìyyèt, خدمت khìdmèt (hìz-); ایلچیلك èlchilik, سفارت sèfārèt; سفارت ناسی‌دینه طاقمی sèfāret-tàkimi; دعوت‌ضمننده‌اختیاراولنان‌پاپاس ایلچیلکی nāssi-dīna-dà"vet-zìmnin-da-ìkhtiyār-òlunan-pàpass-èlchiligi; پاپاسلر سفارتی pàpasslar-sèfārèti.

Missionary, *s.* ناسی‌دینه‌دعوت‌ایچون کوندریلان‌پاپاس nāssi-dīna-dà"vet--ichin-ghyùndérilɛn-pàpass.

Missive, *s.* مکتوب mèktūb, تذکره tèzkéré, پوصله pùssla, نامه nāmé.

Misspell, *v.a.* یاکلش املا ایله یازمق yānish-ìmlā-ìla-yàzmak.

Misspelt, *a.* یاکلش املا ایله یازلمش yanish-ìmlā-ìla-yàzilmish.

Misstatement, *s.* یاکلش افاده yānish--ifādé; یالان yàlan.

Mist, *s.* سیش sìss, دومان dùmàn.

Mistake, *s.* یاکلش yàngìlish (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; —, to be mistaken, *v.n.* یاکلمق yàngìlmak, سهوا sèhv-et, خطا ا khàtā-et; —, *v.a.* بشقه‌سنه بکزتمك bàshkassina-bèngɛtmek.

Mistaken, *a.* یاکلش yānish.

Mister, *s.* اغا àghA; افندی èfèndi.

Mistranslation, *s.* یاکلش ترجمه yānish--tèrjumé.

Mistress, *s.* حانم hànim, افندی èfèndi, قوقونه kòkòna, مادامه màdama; معشوقه mà"shūka; اوطه‌لق òdalìk; مخصوص‌روسپی màkhsūss- (òrosspo), زانیه zānìyyé; استاد قاری (ūssta)--kàri, اوسته ùssta; قالفه kàlfa.

Mistrust, *s.* عدم‌امنیت "àdémi-èmnìyyèt, شبهه shùbhé; —, *v.a.* شبهه‌ا shùbhé-et.

Misunderstand, *v.a.* یاکلش‌اکلامق (yānish)-(ànnamak).

Misunderstanding, *s.* یاکلش اکلامقلق yanish-ànnamaklik; بوزشلق bòzushluk.

Mitigate, *v.a.* تخفیف‌ا tàkhfīf-et.

Mitigation, *s.* خفیفلتمك khàfīflɛtmek, تخفیف tàkhfīf.

Mix, *v.n.* قارشمق kàr*i*shm*a*k ; اختلاط ا ìkhtilāt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàr*i*sh--d*i*rm*a*k.

Mixture, *s.* قارشق‌شی kàr*i*sh*ī*k-shèy, ترکیب tèrkīb ; شربت shèrbèt.

Mizen, *s.* قونطره‌مجانه kòntr*a*-màjān*a*.

Moan, *s.* ایکلتی ìng*i*lti, اه āh, انین ènīn, فغان fìghān; —, *v.n.* اه‌چکمك āh-chèkmek, ایکله‌مك ìngl*é*mek.

Moat, *s.* خندق (hèndek).

Mob, *s.* ایاقلنمش‌خلق‌غلبه‌لغی àyakl*a*nm*i*sh - khàlk - (kàl*a*bàl*ighi*) ; *v.a.* خلق‌چویروب بد معامله‌ا khàlk--chèvirup-bèd-mù''āmélé-et.

Mock, *a.* تقلید tàklīd, یاپمه y*à*pm*a*, یلانجی y*à*làngj*i* ; *v.a.* ذوقلنمك zèvkl*e*nmek, استهزا ا ìsstìhzā-et, مسخره‌یه màsskh*a*r*a*ya-chèvirmek ; چویرمك tàklīd-et. تقلیدا

Mockery, *s.* مسخره‌لق màsskh*a*ral*ī*k.

Model, *s.* مودل mòdèl, اورنك *à*rnek, رسم rèssm, قالب kālìb ; نمونه nùmūn*é*, مثال mìssāl.

Moderate, *a.* معتدل mù''tèdil ; خفیف khàfīf; یواش yàwàsh, ملایم mùlāyim; انصافلو ìnsāfl*i*, یولنده yòlund*a*, قراردده kàrārind*a* ; قراردن‌زیاده‌یه‌مازایچمز kàrārd*a*n-zìyādé-yèmàz-ìchmàz ; —, *v.n.* انمك ènmek, ازالمق àzalm*a*k, کسلمك kèssilmek, قالمق kàlm*a*k ; خفیفلشمك khàfīfl*e*shmek ; —, *v.a.* تعدیلا tà''dīl-et, تسکین ا tèsskīn-et, تخفیفا tàkhfīf-et.

Moderately, *ad.* اولدقجه òldùkjé. [sàbr.

Moderation, *s.* اعتدال ì''tidāl ; صبر

Modern, *a.* یکی yèng*i*, یکی‌اصول yèng*i*--ùssūl ; دها صکره dàhà-sòng*r*a, متأخر mùt*a*'àkhkhir ; moderns, *s. pl.* متأخرین mùt*a*'àkhkhirīn, یکی‌زمان ادملری yèng*i*-zàmān-àdaml*ari*.

Modest, *a.* محجوب màhjūb ; ادیب èdīb ; اهل‌پرده èhli-pèrdé, عفیفه ''àfīfé.

Modesty, *s.* حجاب hìjāb, ادب èdeb ; عفت ''èffèt, عصمت ''èssmèt.

Modification, *s.* تبدیل جزئی tèbdìl--jùz'ī.

Modify, *v.a.* برازتبدیلا bìr-àz-tèbdìl-èt.

Mogul, *s.* مغل mùghùl. [اسلام ìsslām.

Mohammedan, *a.* اسلامی ìsslāmī ; —, *s.*

Moist, *a.* نملو nèmli, رطوبتلو rùtūbètli ; — sugar, خام‌شکر khām-shèker.

Moisture, *s.* رطوبت rùtūbèt.

Mole, *s.* کوستبك ky*à*sstébèk ; (pier) اسکله ìsskèlé, ریختم rìkhtim ; (on the skin) بن bèn *or* بك bèng.

Molest, *v.a.* اذیتا èzìyyèt-et, صاتاشمق sàt*a*shm*a*k, ایلشمك ìlishmek, قارشمق kàr*i*shm*a*k, رنجشا rènjish--et, رنجیدهٔا rènjīdé-et.

Molestation, *s.* رنجش rènjish.

Moment, *s.* ان ān, لحظه làhz*a* ; اهمیت èhèmmìyyèt.

Momentaneous, *a.* ان‌واحدسوررسورمز āni-wāhid-sùrer-sùrmàz.

Momentous, *a.* مهم mùhìmm.

Monarch, *s.* پادشاه pādishāh.

Monarchy, *s.* پادشاهلق pādishāhl*ī*k.

Monastery, *s.* مناسطیر (*or* مناستر) màn*a*sst*i*r, دیر dèyr.

Monday, *s.* پازارارتسی pàzàr-èrtéssi, یکشنبه yèkshènbih, یوم‌احد yàvmi-àhàd.

Money, *s.* اقچه àkcha, پاره (pàra); نقد nàkd; ready —, پیشین‌پاره (pèshin-pàra); — changer, صراف sàrrāf (sàraf).

Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.

Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار ìnhissār, یدواحداصولی yèdi-wāhid-ùssūlu.

Monosyllable, *s.* بر هجالو کلمه bìr-hèjāli-kèlimé.

Monotonous, *a.* ادمك جانني صيقار اولان àdamin-jānini-sìkar-òlan.

Monsoon, *s.* موسم نام روزكارلر mòssim-nām-rūzghyārler.

Monster, *s.* خبیث کمسنه khàbīss-kìmèssné; پك بیوك نسنه pèk-bìyuk-nèssné.

Monstrous, *a.* خبیث khàbīss.

Month, *s.* ای ày, ماه māh, شهر shèhr; calendar —, الافرانقه آیی àllafrànka-àyi; lunar —, عربی آیی àràbī-àyi.

Monthly, *a.* ایده بر کره àyda-bìr-kèrré.

Monument, *s.* اثر èsser, برکذار bèr-ghyùzār; طاش tàsh; بنا bìnā.

Moon, *s.* ای ay, ماه māh, قمر kàmer; new —, ای‌باشی ày-bàshi; هلال hìlāl; full —, بدر bèdr.

Moonlight, Moonshine, *s.* ای‌ایدینلغی ày-àydinlighi, ماهتاب māhitāb, مهتاب mèhtāb.

Moor, *s.* قیر kìr, صحرا sàhrā; (man) مغربی màghribī; عرب "àrab.

Mop, *s.* پاپاس pàpass; —, *v.a.* پاپاس ایله صلمك papass-ìla-sìlmek.

Moral, *a.* صالح sālih, مستقیم mùsstakīm; معنوی mà"névī; morals, *s. pl.* اخلاق àkhlāk, اداب ādāb, ادبیات èdebìyyāt.

Morass, *s.* بتاق bàtak.

More, *a.* دها dàhà, زیاده zìyādé, دهاز یاده dàhà-zìyādé; no —, not any —, ارتق àrtik, بردها bìr-dàhà; — and —, کتدکجه‌زیاده ghìtdikja-zìyādé. [vè-dàkhi.

Moreover, *c.* وبرده vè-bìrdé, ودخی

Morn, Morning, *s.* صبح sàbāh, قوشلق‌وقتی kùshluk-wàkti.

Morocco, *s.* سختیان sàkhtiyān; مغرب màghrib; مراکش شهری mèrākèsh-shèhiri. [اکشی صورتلو èkshi-sūrètli.

Morose, *a.* ترس tèrss; خویسز khùysuz, اکشی صورتلو èkshi-sūrètli.

Morrow, *s.* ایرته *or* ارته èrté, فردا fèrdā, صباح sàbāh; to-morrow, یارین yārin.

Morsel, *s.* لقمه lòkma. [ùléjek;

Mortal, *a.* یموت yèmūt, اوله جك مهلك mùhlik, باعث‌موت bā"issi-mèvt; —, *s.* انسان ìnsān, بنی‌ادم bèni-ādem, بشر bèsher.

Mortality, *s.* یموتیت yèmūtìyyèt, فنا fènā; بشریت bèshèrìyyèt, ناسوت nāssūt; جسدفانی jèssedi-fānī; قیرم kìrim, تلف tèlef, وفات wèfāt.

Mortar, *s.* خرج khàrj; صیوه sìwa; (artillery) هاون (hàwan).

Mortgage, *s.* استغلال ìsstighlāl; —, *v.a.* استغلال ا ìsstighlāl-et.

Mortgagee, *s.* مستغل له mùsstàghèl-

Mortmain, *s.* وقف wàkf (*pl.* اوقاف èvkāf); in —, موقوف mèvkūf.

Mosaic, *s.* صدفجی کاری و قاقمه جی ایشی sàdefji-kyāri-vé-kàkméji-ìshi.

Moscow, مسقو شهری mòsskof-shèhiri.

Moslem, *s.* اهلاسلام èhli-ìsslām, مسلم mùsslim, مؤمن mù'min.

Mosque, *s.* (large) جامع jāmi'', (small) مسجد mèssjid.

Moss, *s.* یوصون yòssun; — rose, یوصونلوکل yòssunlu-ghyùl.

Most, *a.* and *ad.* پك pèk, چوق chòk, غایت ghāyet, غایتله ghāyètla, بغایت bìghāyèt; the —, اك èng, اك زیاده èng-zìyādé; for the — part, mostly, اکثریا èksèrìyyā.

Mosul, (town of) *s.* موصل mòssul.

Moth, *s.* پروانه pèrwānè; کوه ghyùwé; — eaten, کوه یمش ghyùwé-yèmish.

Mother, *s.* انا àna, نینه nìné, والده vālidé, مادر mādɛr; پوصی pòssu, طورطی tòrtu; wife's —, قاین انا kàyn-àna; —, *a.* انا àna, اصل àssl; — country, اصل وطن àssl-wàtan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).

Motion, *s.* حرکت hàrékèt, قیملدانش kìmìldanish; عمل "àmɛl; تکلیف tèklīf, اخطار ikhtār; اشارت ishāret; — *v.a.* اشارت ا ishāret-et.

Motionless, *a.* حرکتسز hàrékètsiz.

Motive, *a.* محرك mùhàrrik; —, *s.* سبب sèbeb, علت "illèt, باعث bā''iss, ذریعه zèrī''à, موجب mūjib, موریث mūriss.

Motley, *a.* رنکارنك rènghyārèngh.

Mottled, *a.* بنکلو bènekli.

Mould, *s.* طپراق tòprak; کف *or* کوف kyùf; قالب kàlìb; —, *v.a.* قالب یاپمق kàlìb - yàpmak; پرواز pèrwāz - chèkmek; اویمق چکمك òymak. [دوکلمك dùkyulmek.

Moulder, *v.n.* چورومك chùrumek,

Mouldiness, *s.* کف *or* کوف kyùf.

Mouldy, *a.* کوفلو kyùflu.

Mound, *s.* دپه (tèpé); یغین yìghin, یغینتی yìghinti.

Mount, *s.* دپه (tèpé); —, *v.n.* چیقمق chìkmak, یوکسلمك yùkselmek; —, *v.a.* بنمك binmek, اوستنه چیقمق ùsstuna-chìkmak; طاقم یاپمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònatmak; — Ararat, اغری طاغی àghri-dàghi; — Carmel, کرمل طاغی kìrmìl-dàghi; — Hermon, جبل الشیخ jèbel-u-shèykh; — Hor, جبل هارون jèbeli-hārūn; — Lebanon, جبل لبنان jèbeli-lìbnān; درزی طاغی dùrzī-dàghi; — Olympus (Bithynian), کشیش طاغی keshīsh-dàghi; — Sinai, جبل موسی jèbeli-mūssà. [jèbel.

Mountain, *s.* طاغ dàgh, کوه kyūh, جبل

Mountaineer, *s.* طاغ اهلی ادم dàgh-èhli-àdam.

Mounted, *a.* بنمش bìnmish, بنیلو bìnili; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو tàkimli, دونالو dònali.

Mourn, *v.n.* اغلامق àghlamak, اجیمق àjimak; یاس ا yàss-et, ماتم ا mātèm-et.

Mourning, *s.* یاس yass, ماتم mātèm; کدورت kèdūrèt.

Mouse, *s.* فاره fārÉ, فندق صچانی fìndik-sìchāni; — trap, قپان kàpan.

Moustache, *s.* بیق bìyik.

Mouth, *s.* اغز àghiz, دهان dìhān, فم fèm; بوغاز bòghāz.

Mouthful, *s.* لقمه lòkma.

Mouthpiece, *s.* اغزلق àghizlik.

Move, *v.n.* قیملدانمق kìmildanmak, حرکت ا hàrékèt-et; طاشنمق tàshinmak, کوچ ا ghyùch-et, نقل ا nàkl-et; اودیکشمك èv-dìghishmek; —, *v.a.* قیملداتمق kìmildatmak, دورتمك dùrtmek, تحریك ا tàhrīk-et; یموشاتمق yìmushàtmak, ترحم ایتدرمك tèràhhum-ètdirmek, رقت کتورمك rìkkātghètirmek; begin to —, حرکته کلمك hàrékèta-ghèlmek.

Movement, *s.* قیملدانش kìmildanish, حرکت hàrékèt.

Mow, *v.a.* بچمك bìchmek, طرپان ایله بچمك tìrpàn-ila-bìchmek.

Mower, *s.* طرپانجی tìrpānji.

Much, *a.* چوق chòk; کلی مقدار kyùllī-mìkdār; —, *ad.* چوق chòk, کلیاً kyùllìyyān.

Muck, *s.* کوبره ghyùbrÉ, پیسلك pìsslik.

Mucus, *s.* سموك sùmuk.

Mud, *s.* چامور chàmur.

Muddle, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak; —, *s.* قارشقلق kàrishiklik. [bùlànik.

Muddy, *a.* چامورلو chàmurlu; بولانق

Muff, *s.* ال کورکی èl-kyùrghi.

Mufti, *s.* مفتی mùftī.

Mug, *s.* برداق *or* بارداق bàrdak, مشربه (màshraba); یوز yuz, چهره chèhrÉ, صورت (sūràt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dùt.

Mulct, *v.a.* تجریم ا tèjrīm-et. [èsstèr.

Mule, *s.* قاطر kàtir, بغل bàghl, استر

Muleteer, *s.* قاطرجی kàtirji.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lùfer; (red) تکیر بالغی *or* تکفور tèkir-bàlighi, مرجان بالغی mèrjān-bàlighi, باربونیه bàrbūnya.

Multifarious, *a.* کوناکون ghyūn-ā-ghyūn.

Multiplication, *s.* توره یش tùréyish, چوغالش chòghalish, تکثر tèkèssur; توردش tùrÉdish, چوغالدش chòghaldish, تکثیر tèksīr; (arith.) ضرب zàrb.

Multiplicity, *s.* کثرت kèssret.

Multiply, *v.n.* توره مك tùrémek, چوغالمق chòghalmak, تکثرا tèkèsssur-et; —, *v.a.* تورتمك tùretmek, چوغالتمق chòghaltmak, تکثیرا tèksīr-et; ضرب ا zàrb-et.

Multitude, *s.* وفرت wèfrèt, کثرت kèssrèt; غلبه لق (kàlabàlik), ازدحام ìzdihām, جمعیت jèm''iyyèt; great —, جم غفیر jèmmi-ghàfīr.

Mummy, *s.* مومیا mūmiyā.

Mumps, *s.* بوغاز بیضلرینك شیشمسی bòghāz-bèyzlÉrining-shìshmessi.

Munch, *v.a.* چینه مك chīnémek.

Mundane, *a.* دنیوی dùnyévī.

Municipality, *s.* شهر shèhir, قصبه kàssaba; اهالی àhālī.

Munificence, *s.* سخاوت کلیه sàkhāvèti-kyùllìyyÉ, دریای سخاوت déryā'i-sàkhāvèt.

Munificent, *a.* سخی sàkhī, سخاوتلو sàkhāvetli, بذول bèzùl, جومرد; jùmèrd; (gift) کلی kyùllī.

Munitions, *s. pl.* لوازمات lèwāzimāt.

Murder, *s.* قتل نفس بغیر حق kàtlī-nèfss-bi-ghàyri-hàkk; —, *v.a.* اولدرمق ùldurmek, تلف ا tèlef-et, قتل ا kàtl-et, تپه لمك tèpélémek, قاننه کیرمك kànina-ghìrmek. [-kātil.

Murderer, *s.* قاتل kātil, قانلوقاتل kànli-

Murmur, *s.* مرلدامه mìrildama; سویلنمه sùwèylenma; —, *v.n.* سویلنمك sùwèylenmek, مرلدانمق mìrildanmak.

Muscle, *s.* بالق اتی bàlik-èti, قباات kàba-et; عصبه "àssaba; (fish) میدیه mìdiyé.

Muscovy, *s.* مسقو مملکتی mòsskof-mèmlékèti. [kùvvetlu.

Muscular, *a.* عضله ناك àzàlénāk; قوتلو

Mushroom, *s.* ینور اولان منتار yènir-òlan-màntar. [mūssīkī.

Music, *s.* چالغی chàlghi; موسیقی

Musical, *a.* موسیقی یه منسوب mūsīkīyyé-mènsūb.

Musician, *s.* اهل موسیقی èhli-mūsīkī; چالغیچی chàlghiji; سازنده sāzèndé.

Music-master, *s.* چالغی خواجه سی chàlghi-khòjassi.

Musk, *s.* مشك mìshk (mìsk); — melon, قاون kàwun.

Musket, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk); — proof, *a.* قورشون کچمز kūrshūn-gèch-màz. [àtmaklik-sàn"ati.

Musketry, *s.* تفنك اتمقلق صنعتی tùfek-

Muslin, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbent).

Musquito, *s.* سیوری سینك sìvri-sìnek.

Mussel, *s.* میدیه mìdiyé.

Mussulman, *s.* اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلم musslim, مسلمان mùsslimān.

Must, *v. aux.* see Grammar; —, *s.* کوف kyùf; شیره shìra.

Mustaches, Mustachio, *s.* بیق bìyik.

Mustard, *s.* خردل khàrdàl.

Muster, *s.* یوقلمه yòklama; —, *v.a.* یوقلمق yòklamak, یوقلمه ا yòklama-et; طوپلامق toplamak; — roll, یوقلمه دفتری yòklama-dèftɛri.

Musty, *a.* کوفلو kyùflu, اکشی èkshi, چوروك chùruk.

Mute, *a.* and *s.* دلسز dìlsiz, اخرس àkhrèss; —, *v.n.* صیچماق sìchmak.

Mutilate, *v.a.* بعض یرلرینی کسمك bà"zi-yèrlɛrini-kèssmek.

Mutilation, *s.* کسوب سقط ایتمکلك kès-sub-sàkat-ètmeklik.

Mutineer, *s.* عاصی "āssī, زوربا zòrbā.

Mutiny, *s.* عصیان "ìssyān, طغیان tùghyān, زوربالق zòrbalik; —, *v.n.* ایاقلنمق àyaklanmak, ایاغه قالقمق àyagha-kàlkmak, عصیان ا "ìssyān-et, طغیان ا tùghyān-et.

Mutter, *v.n.* and *a.* دیش اراسنده سویلنمك dìsh-àrassinda-sùwèylenmek.

Mutton, *s.* قویون اتی kòyun-èti; — chop, *s.* بریزوله brìzòla.

Mutual, *a.* مشترك mùshtérèk, ایکی طرفدن اولان ìki-tàrafdan-òlan.

Muzzle, *s.* اغز àghz, بورون bùrun; —, *v.a.* اغزینی باغلامق àghzini-bàghlamak.

My, *p.* م im, ìm, بنم bènim.

Myriad, *s.* اون بیك òn-bìn; بیكلر bìnler.
Myrrh, *s.* مر صافی mùrri-sāfī.
Myrtle, *s.* مرسین اغاجی mèrsin-àghaji.
Mysterious, *a.* اكلاشلمز ànglashılmàz (*ànnashılmaz*), مراق ویرر mèràk-vèrir; كیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفی khàfı, مخفی màkhfī.
Mystery, *s.* اكلاشلمز برماده (*ànnashıl-màz*)-bìr-māddé, معما mù"àmmā, سر sìrr, (pl. اسرار èssrār), رمز rèmz (pl. رموز rùmūz).
Mystic, Mystical, *a.* باطنی bātınī, مخفی màkhfī, معنوی mà"névī, تصوفی tàssàvvufī; mystic, *s.* اهل تصوف èhli-tàssàvvuf, صوفی sūfī (pl. صوفیون sūfiyyūn).
Mysticism, *s.* تصوف tàssàvvuf.
Myth, *s.* مصال màssal; اساطیر الاولین مقوله‌سی èssātıru-'l-èvvélīn-màkūléssi.
Mythology, *s.* اساطیر الاولین èssātīru--'l-èvvélīn, اسكی زمان حكایه‌لری èsski--zàmān-hìkyāyéléri.

N.

Nadir, *s.* حضیض hàdīd; سمت قدم sèmti-kàdem.
Nag, *s.* آت àt, بارگیر (bèghir).
Nail, *s.* (natural) طرناق tìrnak; (metal) چیوی chìvi, انكسر ènkser, میخ mìkh; —, *v.a.* میخلامق mìkhlamak, چیویلمك chìvilémek.
Naked, *a.* چیپلاق chìplak, عاری "ārī, برهنه bèrèhné.
Nakedness, *s.* چیپلاقلق chìplaklik.
Namby-pamby, *a.* حوپا مزاج hòppa-mìzāj.
Name, *s.* اد àd, اسم ìssm, نام nām; —, *v.a.* دیمك dèmek, تسمیه‌ا tèssmìyyé-et; ادقومق àd-kòmak, اد ویرمك àd-vèrmek, اد طاقمق àd-tàkmak; to call names, سوكوب صایمق sùghup-sàymak, بدنام‌ا bèd-nām-et.
Namely, *ad.* یعنی yà"nī; مثلا mèssélā.
Namesake, *s.* اددداش àddàsh, همنام hèmnām.
Nap, *s.* اویقو ùykv; (of cloth) حاو hàw.
Nape of the neck, اكسه ènghsé, عنق
Naphtha, *s.* نفت nèft. ["ùnuk.
Napkin, *s.* پیشكیر (pèshkir).
Naples, *s.* ناپولی nàpoli.
Narcissus, *s.* زرین قدح zèrīn-kàdeh, زرن zèren; trumpet —, بورو چیچكی bòrv-chìchéghi; globe —, *or* daffodil, التون طوپ àltın-tòp.
Narcotic, *s.* مخدر mùkhèddīr. [yāyé-et.
Narrate, *v.a.* نقل‌ا nàkl-et, حكایه‌ا hìk-
Narration, Narrative, *s.* حكایه hìkyāyé.
Narrator, *s.* راوی rāvī.
Narrow, *a.* دار dàr, انسز ènsiz.
Nasal, *a.* بورونه یاخود ككره منسوب bùrvné-yākhod-ghèngzé-mènsūb.
Nasty, *a.* فنا fèna, پس pìss, مردار mùrdār (mùn-).
Nation, *s.* قوم kàvm, قبیله kàbīlé, ملت mìllèt, جنس jìnss. [sūb.
National, *a.* ملته منسوب mìllèté-mèn-
Native, *a.* یرلو yèrli; طوغمه dòghma, خلقی khìlkī, طبیعی tàbī"ī; — country, وطن vwàtan.

Nativity, *s.* ولادت vèlādèt, مولد mèvlèd, مولود mèvlūd, میلاد mīlād; the — میلاد milad; میلاد عیسی mīlādi-"īssà; to cast a —, زائچه استخراج ا zāi'ché-ìsstìkhrāj-èt.

Natural, *a.* طبیعی tàbī"ī; خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī; — history, علم حیوانات "ìlmi-hàywānāt; — philosophy, حکمت طبیعه hìkméti-tàbi"iyyé; — child, پیچ pìch.

Naturalization, *s.* اجنبی یی تبعیته قبول ا èjnébīyyi-tèbà"ìyyèta-kàbūl-èt; letters of —, تبعیتنامه tebà"ìyyètnāmé; پاتنته pàtènta.

Naturalize, *v.a.* اجنبی یی تبعیته قبول ا èjnébīyī-tèbà"ìyyèta-kàbūl-èt.

Naturalized, *a.* یرلو کبی اولمش yèrli-ghìbi-òlmush; یرلشمش yèrlɛshmish.

Nature, *s.* طبیعت tàbī"àt; خالق khālìk, الله àllāh.

Naught, *s.* هیچ hìch.

Naughtiness, *s.* یرامزلق yàramàzlik.

Naughty, *a.* یرامز yàramàz.

Nausea, *s.* یورك بولانمسی yùrèk-bùlàn-massi.

Nautical, *a.* بحری bàhrī.

Naval, *a.* بحری bàhrī, دونمایه متعلق dònanmaya-mùta"àllik.

Nave, *s.* (church) صحن sàhn; (wheel) مویلو mùylu, باشلق bàshlìk.

Navel, *s.* کوبك ghyùbèk.

Navigability, *s.* کمی و قایق ایله کشت و کذارینك امکانی ghèmi-vé-kàyìk-ìla-ghèsht-u-ghyùzārinin-ìmkyāni.

Navigable, *a.* کشت و کذاری ممکن ghèsht-u-ghyùzāri-mùmkin.

Navigate, *v.a.* کمی ایله کزمك ghèmi-ìla-gèzmek.

Navigation, *s.* علم سیر سفائن "ìlmi-seyri-[sèfā'in.

Navigator, *s.* کمی ایله کزك کمسنه ghèmi-ìla-gèzen-kìmèssné.

Navy, *s.* دونمه dònanma.

Nay, *ad.* یوق yòk.

Naze, *s.* بورون bùrun.

Neapolitan, *a.* ناپولیلو nàpolili.

Near, *a.* یقین yàkìn, قریب kàrīb, نزدیك nèzdīk; خسیس khàssīss, طمعکار tàmà"kyār; صول sòl, صول طرفده کی sòl-tàrafdaki; —, *ad.* همان (hèmɛn), تقریبا tàkrībā; —, *pr.* یانه yànìna, یانده yànìnda; قربنه kùrbìna, قربنده kùrbìnda; نزدینه nèzdìna, نزدنده nèzdinda; جواریه jìwārìna, جواریده jìwārìnda, حوالیسنه hàwālīssìna, حوالیسنده hàwālīssinda; (in time) صولرنده sùlarìnda, قرارلرنده kàrārlarìnda.

Nearsighted, *a.* کوتاهبین kyùtāhbīn.

Nearsightedness, *s.* کوتاهبینلك kyùtāhbīnlik.

Neat, *a.* تمیز tèmiz; کوزل ghyùzèl, ساده کوزل sādé-ghyùzèl; — cattle, صیغر مقوله سی حیوانات sìghìr-màkūléssi-hàywānāt.

Nebula, *s.* خفیف بلوط khàfìf-būlut.

Nebular, *a.* بلوط کبی būlut-ghìbi.

Nebulosity, *s.* بلوطلولق būlutluluk.

Necessaries, *s.pl.* حوائج ضروریه hàwā'ìji-zàrūrìyyé, لوازمات làwāzimāt.

Necessarily, *ad.* البته èlbètta, بالضرور bì-'z-zàrūr, بالضرورة bì-'z-zàrūré.

Necessary, *a.* لازم lāzim; (very) الزم èlzèm; —, *s.* لازمه lāzimé; كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àbdesst-khānė. [ètdirmek.

Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك ījāb-

Necessitous, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, *s.* احتياج ihtiyāj, ضرورت zàrūrèt; حاجت hājet.

Neck, *s.* بويون bòyun, كردن ghèrdèn, عنق "ànuk.

Neckcloth, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Necklace, *s.* كردنلك ghèrdenlik, قلاده kìlādé.

Necktie, *s.* بويون باغى bòyun-bàghi.

Nectarine, *s.* دراقى dùrrākī, تويسزشفتالو tùysuz-shèftāli.

Need, *s.* احتياج ihtiyāj, ضرورت zàrūrèt, حاجت hājet; —, *v.a.* محتاج او mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim; the —, ايجاب مصلحت ījābi-màsslāhat; اقچه àkcha, پاره (pàra).

Needle, *s.* ايكنه ìghné, سوزن sūzèn.

Needlework, *s.* دكش dìkish; ايكنه ايشى ìghné-ìshi.

Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Negation, *s.* انكار ìnkyār; نفى nèfy.

Negative, *a.* نفى ايدن nèfy-èden; رد ايدن rèdd-èden; —, *s.* حرف نفى hàrfi-nèfy; —, *v.a.* رد ا rèdd-èt.

Neglect, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlìk, اهمال ihmāl; —, *v.a.* اهمال ا ihmāl-et, باقمامق bàkmamak.

Negleetful, *a.* اهمالجى ihmālji.

Negligence, *s.* اهمال ihmāl.

Negligent, *a.* اهمالجى ihmālji.

Negociate, *v.a.* مكالمه ا mùkyālémé-et, سويلشمك sùwèylshmek; صاتمق sàtmak, سورمك sùrmek.

Negociation, *s.* مكالمه mùkyālémé, مذاكره mùzākérė, مباحثه mùbāhassé.

Negro, *s.* عرب "àrab, سياه عرب siyāh-"àrab.

Neigh, *v.n.* كشنمك kìshnémek.

Neighbour, *s.* قوكشى kòngshu (kòmshu), جار jār; مجاور mùjāvir.

Neighbourhood, *s.* قوكشيلق kòngshuluk; جوار jìwār; مجاورت mùjāvérèt.

Neighbouring, *a.* يقين yàkin, يقينده yàkinda - òlan, جواردە اولان jìwārda-òlan.

Neither, *p.* هيچ بريسى hìch-bìrissi, نه او نه او nè-ò-nè-ò; —, *ad.* ونه دە vènèdé, نه nè.

Nephew, *s.* يكن yèghen, برادرزاده bìrāder-zādé, همشيره زاده hèmshīré-zādé, قاينزاده kàyn-zādé, انشته زاده ènishté-zādé, باجناخزاده bàjénàkh-zādé, &c. &c.

Neptune, *s.* نپطون يلديزى nèptūn-yìldizi.

Nerve, *s.* سكير sìngir, عصبه "àssaba; اق طمر àk-dàmar; متانت mètānèt, جسارت jèssārèt.

Nervous, *a.* قورقاق kòrkàk; متانتلو mètānètli; اق طمردن عبارت اولان àk-dàmardan - "ìbāret - òlan; اق طمرلره àk-dàmarlara-mùta"àllik- متعلق اولان

Nest, *s.* يوه yìwa, لانه lānė. [òlan.

Net, *s.* اغ àgh ; (cast) صاچمه sàchma ; —, *a.* دارەسی چیقمش dàrassi-chìk-mish ; مصرفی چیقمش màssrafi-chìk-mish ; —, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Nettle, *s.* اصرغان اوتی ìssirghàn-òtu ; —, *v.a.* اغرینەدوقنمق àghirina-dò-kunmak, کوجنه کتمك ghyùjuna--ghìtmek.

Neuralgia, *s.* سکیر اغریسی singir-àghrissi.

Neuter, *a.* قارشمیان kàrishmayan, نه ارکك نه دیشی اولان nè-èrkek-nè-dìshi-òlan.

Neutral, *a.* قارشمیان kàrishmayan.

Neutrality, *s.* بیطرفلق bītàraflik.

Neutralize, *v.a.* محوا màhv-èt.

Never, *ad.* هیچ hìch, اصلا àssla, ابداً èbédᴇn.

Nevertheless, *c.* ینه yìnᴇ (ghènᴇ), مع مافیه mà''a-mā-fīh.

New, *a.* یکی yèngi, جدید jèdīd, نو nèv ; مجدد mùjèdded ; تازه tāzᴇ.

News, *s. pl.* خبر khàbᴇr, حوادث hàwādiss. [tàkwīm, جریده jèrīdᴇ.

Newspaper, *s.* غزته ghàzèta, تقویم

Newsvender, *s.* غزته صاتان ghàzèta-sàtan.

Next, *a.* یاندەکی yàndaki ; التیاندەکی àlt-yàndaki, صکرەکی sòngraki ; —, *ad.* صکره sòngra, بعده bà''dahu, پس pèss ; — day, ایرتەسی کون èrtéssi--ghyùn, فرداسی کون fèrdassi-ghyùn, برکون صکره bìr-ghyùn-sòngra ; اوبرکون ò-bìr-ghyùn. [kàt''-et.

Nib, *s.* بورون bùrun ; —, *v.a.* قطعا

Nibble, *v.a.* اوك دیشلر یله یواش یواش اصرمق àn-dìshlarīla-yàwàsh-yàwàsh-ìssirmak.

Nice, *a.* ایو īyi, کوزل ghyùzèl, طاتلو tàtli ; مراقلو mèrākli, پك دقت پك ایدیجی pèk-dìkkàt-èdiji.

Niche, *s.* هجره hūjrᴇ.

Nick, *s.* چنتك chèntik, کدك ghèdik ; in the very — of time, تمام وقتنده tàmām-wāktinda.

Niece, *s.* برادرزاده قیز bìrādèr-zādᴇ-kìz, &c. See Nephew.

Niggard, *s.* خسیس khàssīss, طمعکار tàmà''kyār, جمری jìmri.

Nigh, *a.* یقین yàkin, قریب kàrīb, نزدیك nèzdīk ; well —, *ad.* ازقالدی àz-kàldi. [shèb.

Night, *s.* کیجه ghèyja, لیل lèyl, شب

Nightgown, *s.* کیجەلك ghèyjalik.

Nightingale, *s.* بلبل bùlbul, عندلیب ''àndélīb (pl. عنادل ''ànādil).

Nightman, *s.* لغمجی làghimji.

Nightmare, *s.* کابوس kyābūs.

Nightshirt, *s.* کیجەلك ghèyjalik.

Nile (river), *s.* نیل نهری nīl-nèhri.

Nimble, *a.* چابك chàbik, تتك tètik.

Nine, *a.* طقوز dòkuz, تسع tìss'', تسعه tìss''à, نه nùh.

Nineteen, *a.* اون طقوز òn-dòkuz.

Ninety, *a.* طقسان dòksan, تسعین tìss''īn.

Nip, *v.a.* قسمق kìssmak.

Nippers, *s. pl.* قساج kìssàj. [-bàshi.

Nipple, *s.* مەمه mèmᴇ, مەمەباشی mèmᴇ-

Nitre, *s.* کهرچله ghyùhèrchilᴇ.

Nitrogen, *s.* مولد الکهرچله mùwèllidu-'l-ghyùhèrchilᴇ.

No, *ad.* يوق yòk, خير khàyr, لا lā; —, *p.* هيچ hìch, هيچ بر hìch-bìr; — matter, ضرر يوق zàrar-yòk; — more, *ad.* ارتق àrtik; فيمابعد fī-mā-bà''d.

Nobility, *s.* شرفا shùréfā; اصالت àssālèt; اصلزادكان àsslzādé-ghian.

Noble, *a.* نجيب nèjīb, شريف shèrīf, كريم kèrīm; اصيل àssīl, اصالتلو àssālètlū.

Nobleman, *s.* بكزاده بك bè*gh*-zādé-bè*gh*, اصلزاده àsslzādé.

Nobody, *p.* كمسه kìmsé, هيچ كمسه hìch-kìmsé.

Nocturnal, *a.* كيجه وقتنده اولان ghèyj*a*-wàkt*i*nd*a*-òlan, ليلى lèylī.

Nod, *s.* باش ايله ايديلن اشارت bàsh-il*a*-èdilen-ìshāret; —, *v.a.* and *n.* باش ايله اشارت ا bàsh-il*a*-ìshāret-et; اويقوده باشى كوكسنه دوشمك ùyku-d*a*-bàsh*i*-gh*yù*kssun*a*-dùshmek.

Noise, *s.* سس sèss, صدا sàdā; كورلدى gh*yù*ruldu, شماته sh*à*mat*a*.

Noisy, *a.* شماته sh*à*mat*a*; شماته لو sh*à*mat*a*l*i*; شماته جى sh*à*mat*a*j*i*.

Nomad, Nomade, *a.* كوچبه gh*yù*chébé, بدوى bèdévī.

Nominal, *a.* لفظى làfzī; اسمى ìssmī; اعتبارى ì''tibārī.

Nominate, *v.a.* تعيين ا tà''yīn-et, نصب ا [nàssb-et.

Nominative, *s.* مبتدا mùbtédà.

Nonchalance, *s.* قيدسزلق kàydsizlik.

None, *p.* هيچ hìch, هيچ بر hìch-bìr; كمسه kìmsé, هيچ كمسه hìch-kìmsé, هيچ بر كمسه hìch-bìr-kìmsé (*or* كمسنه kìmèssné).

Nonsense, *s.* صاچمه sàchm*a*, بوش لقردى bòsh-làk*i*rd*i*, معناسزشى mà''nàss*i*z-shèy.

Nook, *s.* كوشه k*yù*shé, قويتى برير kùytu-[-bìr-yèr.

Noon, Noonday, Noontide, *s.* اويله وقتى *ù*ylé-wàkt*i*, ظهر zùhr, زوال وقتى zèwāl-[wàkt*i*.

Noose, *s.* ايلمك ìlmik.

Nor, *c.* ونه ده vè-nè-d*a*, نه nè.

North, *s.* شمال shìmāl, يلدز yìld*i*z; —, *a.* شمالى shìmālī; — east, پويراز pòyraz; — west, قره يل kàr*a*-yèl.

Northerly, *a.* Northward, *ad.* يلدزه طوغرى yìld*i*z*a*-dòghru.

Northern, *a.* شمالى shìmālī.

Norway, *s.* نوروجيا nòrvéj*i*a.

Norwegian, *a.* نوروجيالو nòrvéjiali.

Nose, *s.* بورون bùrun, انف ènf.

Nosegay, *s.* چيچك دمتى chìchek-dèmeti, كلدسته gh*y*ùldessté.

Nostril, *s.* بورون دليكى bùrun-dèli*gh*i.

Not, *ad.* See Grammar.

Notch, *s.* كدك ghèdik, چنتك chèntik, ديش dìsh; —, *v.a.* چنتمك chèntmek.

Note, *s.* تذكره tèzkéré, پوصله pùssl*a*; نوطه nòt*a*; تعين tà''àyyun, اعتبار ì''tibār; —, *v.a.* دقت ا dìkkàt-et; — down, ضبطا zàbt-et, يازيويرمك yàz*i*vèrmek; of —, متعين mùt*a*-''àyyin, معتبر mù''tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli; — of hand, تحويل tàhvīl; bank —, قائمه kā'imé.

Note-book, *s.* مجمعه mèjm*a*''à.

Noted, *a.* مشهور mèshhūr.

Nothing, *s.* هيچ hìch, هيچ برشى hìch-bìr-shèy; عدم ''àdem, نيستى nīsstī.

Notice, *s.* خبر khàbɛr; اعلان ì''lān; دقت dìkkàt; to give —, خبر ویرمك khàbɛr-vèrmek; — — public —, اعلان ì''lān-et; to take —, دقت dìkkàt-et.

Notification, *s.* خبر khàber.

Notify, *v.a.* خبرینی ویرمك khàberini-vèrmek.

Notion, *s.* عقل ''àkl, فكر fìkr (pl. افكار èfkyār), تصور tàssàvvur.

Notoriety, *s.* شهرت ردیه shàhrèt-rèdiyyé.

Notorious, *a.* متواتر mùtéwātir, عالمك معلومی ''ālɛming-mà''lūmi.

Notwithstanding, *c.* ینه yìné (ghènè), مع مافیه mà''a-mā-fīh.

Nought, *s.* صفر sìfr; هیچ برشی hìch-bìr-shèy; to come to —, بوشه چیقمق bòsha-chìkmak, ارقه سی ایشلمامك àrkassi-ìshlémamek.

Nourish, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Nourishment, *s.* یمك yèmèk, یییه جك yèyéjek; بسلمك خاصه سی bèsslémek-khāsssassi.

Novel, *a.* یكی yèngi; —, *s.* حكایه hìkyāyé.

Novelist, *s.* حكایه طراز hìkyāyé-tìrāz.

Novelty, *s.* یكیلك yèngilik; تحاف شی tùhāf-shèy.

November, *s.* تشرین ثانی tèshrīnī-sānī.

Novice, *s.* عجمی ''àjémi.

Now, *ad.* شمدی shìmdi, حالا hālā, الان èl-ān, الیوم el-yèvm, الحالة هذه èl-hālétu-hāzihi; —, *c.* امدی ìmdi; — and then, بعضاً bà''zan, بعض كره bà''zi-kèrré, اراصره àra-sàra, ارادة صرادة àrada-sàrada, احیاناً ihyānan.

Now-a-days, *ad.* شمدی shìndi.

Nowhere, *ad.* هیچ بریرده hìch-bìr-yèrda.

Noxious, *a.* مضر mùzìrr, مضرتلو màzàr-ràtli. [بورون bùrun.

Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha,

Nucleus, *s.* مركز mèrkèz.

Nude, *a.* چپلاق chìplak.

Nuisance, *s.* بلا bèlā. [باطل bātil.

Null, *a.* بوش bòsh, حكمسز hùkmsuz,

Numb, Numbed, *a.* اویوشق ùyushuk, اویوشمش ùyushmush.

Number, *s.* صایی sàyi, عدد ''àded; —, *v.n.* اولمق òlmak, بالغ او bàligh-òl; —, *v.a.* صایمق sàymak, تعدادا tà''dād-et; a great —, چوق chòk, كثیر kèssīr, وافر wāfir. [kèssrèt-ùzéré.

Numerous, *a.* چوق chòk, كثرت اوزره

Nuptial, *a.* اولنمه دوكونه متعلق èvlɛnma-dùghununa-mùta''àllik; nuptials, *s. pl.* اولنمه دوكونی èvlènma-dùghunu, ولیمه vèlīmé, سور sūr.

Nurse, *s.* خسته یه باقیجی khàsstaya-bàkìji; چوجغه باقیجی chòjugha-bàkìji, دادی dàdi; wet —, دایه dāyé, سوت انا sùt-àna; —, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمت ا khìdmet-et(hìz-); سوت ویرمك sùt-vèrmek, امزرمك èmzirmek; صاقلمق sàklamak.

Nursery, *s.* چوچقلره مخصوص اوطه chòjuklera-màkhsūss-òda; فدان بغچه سی fìdan-bāghchassi.

Nurserymaid, *s.* دادی dàdi.

Nut, *s.* فندق fìndik; (of a screw) صمون sòmun.

Nutgall, *s.* مازی màzi.

Nutmeg, *s.* هندوستان جوزی hìndisstān-jèvizi, جوزبوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* يمك yèmèk, بيه‌جك yèyéjek; بسلمك خاصه‌سی bèsslémek--khāssassi. [-vèrir-òlan.

Nutritious, *a.* قوت ويرر اولان kùvvet-

O.

O, *int.* اى èy, يا yā. [mèyshé-àghaji.

Oak, *s.* ميشه mèyshé, ميشه اغاجی

Oakum, *s.* استوپی ùsstùpu.

Oar, *s.* كورك kyùrèk.

Oath, *s.* اند ànd, يمين yèmīn; to take an —, اندا يچمك ànd-ìchmek, يمين ا

Oats, *s. pl.* يولاف yùlàf. [yèmīn-et.

Obdurate, *a.* عنادجی "ìnādji.

Obdurateness, *s.* عناد "ìnād.

Obedience, *s.* اطاعت ìtā"at, انقياد ìnkiyād, امتثال ìmtissāl, مماثلت mùmāssélèt. [mùnkād, رام rām.

Obedient, *a.* مطيع mùtī", منقاد

Obese, *a.* شيشمان shìshmān.

Obey, *v.a.* دكله‌مك dìnglémek (dīné-mek), اطاعت ا ìtā"at - et, منقاد او mùnkād-òl.

Object, *s.* جسم jìssm, مرئی mèr'ī; مرام mèrām, مراد mùrād, مقصود màksūd; مفعول به mèf"ūlun - bìh; —, *v.n.* اعتراض ا ì"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراض ì"tirāz.

Obligation, *s.* مجبوريت mèjbūrìyyèt; بورج bòrj; تحويل tàhvīl, تمسك tèmèssuk.

Oblige, *v.a.* جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; مجبور ا mèjbūr-et; كرم ا kèrem-et, عنايت ا "ìnāyet-et, لطف ا lùtf-et.

Obliging, *a.* عنايتكار "ìnāyetkyār.

Oblique, *a.* مائل mā'il, منحرف mùn-hàrif, اكری èghri. [lik.

Obliqueness, Obliquity, *s.* اكريلك èghri-

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek, چيزمك chìzmek.

Oblivion, *s.* نسيان nìssyān, فراموشی fèrāmūshī. [mūsstatīl.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* مستطيل

Obscene, *a.* پش pìss, فاحش fāhish, ادبه‌مغاير èdeba-mùghāyir. [shèt.

Obsceneness, Obscenity, فحاشت fèhā-

Obscure, *a.* قرانلق kàranlik, مظلم mùzlim; مغلق mùghlàk, مبهم mùbhèm.

Obscurity, *s.* قرانلق kàranlik.

Obsequious, *a.* متواضع mùtéwāzi.

Observation, *s.* نظر nàzar; نظرايتمكلك nāzar-ètmeklik; رصد ràssad; ملاحظه mùlāhaza.

Observatory, *s.* رصدخانه ràssad-khānė.

Observe, *v.a.* باقمق bàkmak, كوزتمك ghyùzètmek, دقت ا dìkkàt-et; طوتمق tùtmak, رعايت ا ri"āyet-et, اتباع ا ìttibā" - et, امتثال ا ìmtissāl - et; سويلمك sùwèylémek, بيورمق bùyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سكته sèktė.

Obstinacy, *s.* عناد "ìnād, معاندت mù"ānédèt, تمرد tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عنادجی "ìnādji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Obstruct, *v.a.* كسمك kèssmek, قپامق kàpamak, طيقامق tìkamak, سدا sèdd--et.

Obstruction, *s.* مانع mān*i*", سده sùddé.

Obtain, *v.a.* تحصيل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et, نائل او nā'il - òl, مظفر او mùzàffer - òl, بولمق bùlm*a*k, المق àlm*a*k, قوپارمق kòparm*a*k.

Obtuse, *a.* كور k*yù*r, كسمز kèssm*à*z; درايتسز dìrāyetsiz, احمق àhm*à*k; منفرج mùnfèrij (fem. منفرجه mùnfèrijé).

Obviate, *v.a.* چاره‌سنی بولمق chāréss*i*ni-bùlm*a*k, علاجنی بولمق "ìlājini-bùlm*a*k.

Obvious, *a.* اچق *à*ch*i*k, اشكار āshik*y*ār, ميدانده mèydānd*a*, واضح wāz*i*h, عيان "àyān.

Occasion, *s.* كره kèrré, دفعه dèf"à; مناسبت mùnāssébèt, اقتضا ìktizā, حاجت hājet; سبب sèbeb, علت "ìllèt, ذريعه zèrī"*à*, وسيله vèssīlé; فرصت fìrsàt, ايپ اوجی ìp-ùju, سررشته sèr-rìshté; —, *v.a.* ايراث ا īrāss-et, انتاج ا ìntāj-et, جلب ا jèlb-et, دعوت ا dà"vèt-et, بادی او bādī-òl, باعث او bā"iss-òl, مورث او mūriss-òl, منتج او mùntij-òl, وسيله او vèssīlé-òl.

Occasional, *a.* ظهوری zùhūrī, اراصره واقع اولان *à*ra-sìra-wāk*i*"-òlan; —ly, *ad.* بعضاً bà"z*a*n, اراصره *à*ra-sìra, احياناً ìhyān*a*n, ايكيده بر ìkid*a*-bìr.

Occupation, *s.* مشغوليت mèshghūlìyyèt, ايش ìsh, شغل shùghl (*pl.* اشغال èshghāl), كار k*y*ār, پيشه pīshé; استيعاب ìsstī"āb; ضبطو محافظه zàbt-u-mùhāf*a*z*a*.

Occupy, *v.a.* ايش ويرمك ìsh-vèrmek, ايش بولمق ìsh-bùlm*a*k, اشغال ا ìshghāl-et; مشغول ا mèshghūl-et; طوتمق tùtm*a*k, وقتنی طوتمق wàkt*i*ni-tùtm*a*k, ايشندن اليقومق ìshind*a*n-àl*i*kòm*a*k, مانع او māni"òl; استيعاب ا ìsstī"āb-et, طوتمق tùtm*a*k, طولدرمق dòldurm*a*k; ضبطو محافظه ا zàbt-u-mùhāf*a*z*a*-et, وجودی ايله غيرك دخولنی منع ا vùjūdi-ìl*a*-ghāyr*i*n*g*-dùkhūlini-mèn"-et; استمك ìsstémek.

Occur, *v.n.* اولمق òlm*a*k, واقع او wāk*i*"òl, ظهورا zùhūr-et, فعله كلمك fì"l*a*-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ايش ìsh, شی shèy, وقعه wàk"à (*pl.* وقائع wàkā'*i*"); —s, *s. pl.* وقوعات wùkū"āt, ظهورات zùhūrāt, حوادثات h*à*wādissāt.

Ocean, *s.* طيش دكزی dìsh-dèn*g*izi, بحر محيط bàhri-mùhīt, عمان "ùmmàn, قاموس kāmūss, اقيانوس ìkyānūss, دريا dèryā.

Ochre, *s.* (red) اشی بوياسی àsh*i*-bòyass*i*.

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثمن mùssèmmen, سكزكوشه لو sèkiz-k*yù*shéli.

October, *s.* تشرين اول tèshrīni-èvvel.

Ocular, *a.* كوزايله كوريلان gh*yù*z-il*a*-gh*yù*rulen; to give — proof, — demonstration, كوزايله كوسترمك gh*yù*z - il*a* - gh*yù*sstermek; to have — —, — —, كوزايله كورمك gh*yù*z-il*a* - gh*yù*rmek, رأی العين مشاهده ا rè'y*a* - 'l - "àyn - mùshāhédé-et; — witness, كوزيله كورن gh*yù*z*i*l*a*-gh*yù*ren,

شاهدالعين shāhidu-'l-'ayn, شاهد shāhid.

Oculist, *s.* گوزجی هكيم ghyùzju-hèkim.

Odd, *a.* تك tèk; عجيب 'àjīb (àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Ode, *s.* (long) قصيده kàssīdé, (short) غزل ghàzèl.

Odious, *a.* منفور mènfūr, مكروه mèkrūh, كريه kèrīh, مستكره mùsstèkrèh.

Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, رائحه‌لو rā'ihàli.

Odour, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'ihà, بو bù, بوی bùy; sweet —, كوزل قوقو ghyùzèl - kòkū, رائحه طيبه rā'ihà'i--tàyyibé, بوی شيرين bùyi - shīrīn; bad —, فناقوقو fèna-kòku, اغرقوقو àghir - kòku, رائحه ءكريهه rā'ihà'i--kèrīhé; in bad —, منكوب mènkyūb, اعتباردن دوشمش i''tibārdan-dùshmush.

Of, *pr.* ك ing, نك ning; دن dan; لو li, lū, ايله ìla; دن‌اوتوری dan-ùturu, دن‌طولايی dan-dòlayi; از èz; من mìn; عن 'àn.

Off, *ad.* اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzerindan; اوزاق ùzàk; اوزاقده ùzàkda, اوزاغه ùzàgha; to be —, كتمك ghìtmek; يقلمق yìkılmak, سكدرمك sìkdirmek, جهنم‌او jìhànnam-òl; to be well —, حسن‌حالده‌او hùssnu-hālda-òl, حالی‌اويغون‌او hālì-ùyghun-òl, رفاه‌حالی‌او rèfāhi-hālì-òl, مرفه‌الحال‌او mùrèffahu-'l-hāl-òl; to come —, چيقمق chìkmak, قوپمق kòpmak; اولمق òlmak, واقع‌او wāki'-òl, وقوع بولمق wùkū'-bùlmak; to go —, كتمك ghìtmek; اتش المق àtèsh-àlmak; اولمق òlmak, اويمق ùymak; to take —, چيقارمق chìkàrmak, قالدرمق kàldırmak; كسمك kèssmek, قطع‌ا kàt'-et; تقليد ا tàklīd-et; to pull —, قوپارمق kòpàrmak; اوستندن‌المق ùsstundan-àlmak; —, *a.* صاغ sàgh, صاغ طرفده‌كی sàgh-tàrafdaki.

Offal, *s.* حيوانك ات صايلميان طرفلری hàywāning-èt-sàyilmayan-tàraflari.

Offence, *s.* قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch; تجاوز tèjāvuz; to give —, كوجندرمك ghyùjèndirmek; to take —, كوجنمك ghyùjènmek.

Offend, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek; —, *v.n.* قباحت‌ا kàbāhat-et; صوچ‌ا sùch-et; كناه‌ا ghyùnāh-et; — against, مغايرحركت‌ا mùghāyir--hàrékèt-et.

Offender, *s.* صوچلو sùchlù, قباحتلو kàbāhatlì, مجرم mùjrim, جنحه‌صاحبی jùnhà-sāhibi; old —, سابقه‌لو sābikali, اسكی قورت èsski-kùrt.

Offensive, *a.* كريه kèrīh, بد bèd; تجاوزی tèjāvuzī; — and defensive, تجاوزی‌وتدافعی tèjāvuzī-vè-tèdāfu''ī.

Offer, *s.* تكليف tèklīf; ويرش vèrish; —, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, ظهورا zùhūr-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek; تكليف‌ا tèklīf-et; عرض‌ا 'àrz-et; — violence, زورلامق zòrlamak; — — to one's feelings,

صوغوق برشی تکلیف ا sòghuk-bìr-shèy-tèklīf-et.

Off-hand, *a.* پك تکلیفسز pèk-tèklifsiz; عارسز "ārsiz; چابك chàbik; —, *s.* صاغ طرفی sàgh-tàrafi.

Office, *s.* قلم kàlem; اوطه òda; مغازه màghaza; خدمت khìdmet (hìz-), مأموریت mè'mūrìyyèt, ایش ìsh.

Officer, *s.* ضابط zābit; مأمور mè'mūr.

Official, *a.* رسمی rèssmī; —ly, *ad.* رسماً rèssman.

Offing, *s.* انکین ènghìn.

Oft, Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.* چوق chòk, چوق کره chòk-kèrré, چوق دفعه chòk-dèf"à, نیجه کره nìjé-kèrré, قاچ کره kàch-kèrré; صیق sìk, صیق صیق sìk-sìk, کراراً kèrāran, مراراً mèrāran.

Ogle, *v.a.* عشوه کارانه یان باقمق "ìshvé-kyāranè-yàn-bàkmak.

Ogre, *s.* مردمخوار mèrdumkhār.

Oh! *int.* اه àh, وای vày, واه wàh.

Oil, *s.* یاغ yàgh, روغن rùghàn; —, *v.a.* یاغلامق yàghlamak, تدهین ا tèdhīn-et.

Ointment, *s.* یاغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Old, *a.* اسکی èsski, قدیم kàdīm; اسکیمش èsskimish, کهنه kyùhnè; (person) قوجه kòja, اختیار ìkhtiyār, مسن mùssìnn, سالدیده sāl-dīdé, سالخورده sāl-khūrdé; — man, پیر pīr, شیخ shèykh, اختیار ìkhtiyār; — woman, قوجه قاری kòja-kàri, پیره زن pìré-zèn, عجوز "àjūz; — Testament, تورات tèvrāt, کتب عهد عتیق kyùtubu-"àhdi-"àtīk; of —, اسکیدن èsskidan, ازقدیم èz-kàdīm, من القدیم mìn-el-kàdīm, عن اصل "àn-àsslin, فی الاصل fī-'l-àssl, اوته دنبرو ùtédan-bèri, اسکیدنبرو èsskidan-bèri.

Oldfashioned, *a.* اسکی زمان طرزی èsski-zèmān-tàrzi.

Oleander, *s.* زقوم zàkkūm.

Olive, *s.* زیتون zèytūn (zèytin); — tree, زیتون اغاجی zèytun-àghaji; — oil, زیتون یاغی zèytun-yàghi.

Omelet, *s.* قیغنه kàyghana.

Omen, *s.* فال fàl.

Ominous, *a.* فال نوعندن fàl-nèv"inden; منحوس mènhūss.

Omission, *s.* قصور kùssūr; تقصیر tàksīr; اتلایش àtlayish; ترك tèrk.

Omit, *v.a.* اتلامق àtlamak, براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, صرف نظر ا sàrfi-nàzar-et; — an opportunity, قصور ا kùssūr-et, فرصت قاچرمق fìrsat-kàchirmak.

Omnibus, *s.* چارشی عربه سی chàrshi-"arabassi.

Omnipotence, Omnipotency, *s.* قدرت کودرت علی الاطلاق kùdret-"alé-'l-ìtlāk.

Omnipotent, *a.* قدیر kàdīr.

Omnipresent, *a.* مکاندن منزه mèkyān-dan-mùnèzzèh.

Omniscience, *s.* علم مطلق "ilmi-mùtlàk.

Omniscient, *a.* اعلم à"lèm, علیم "àlīm, علام "àllām.

On, *pr.* ئه é, *a*; ده dé, da; اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda; اوزرینه ùzerina, اوزرنده ùzerindā; بر bèr; علی "àla; —, *ad.* ایلرو ilèri; اوسته ùsstè, اوستده ùsstdé; ینه yìné

(ghènÉ); بردوزی یه bìr - dùziyÉ, متمادیاً mùtémādiyan; — foot, *ad.* یایان yàyan, ماشیاً māshiyan; —, *a.* پیاده piyādÉ; — high, یوکسکه yùksegha, یوکسکده yùksekda; کوکه ghyùghÉ, کوکده ghyùkdÉ, فی السموات fi-'ss-sèmāvāti; — horseback, ات ایله àt-ila; اتلو àtli, سوار sùwār, سواری sùwāri; — purpose, مخصوص màkhsūss, قصداً kàssdan, عمداً "àmdan; — that day, اول کون òl-ghyùn, یوم مذکور yèvmi-mèzkyūr; to put —, کیمك ghīmek; کیدرمك ghìdirmek; to go —, ایلروکتمك ìléri-ghìtmek; اولمق òlmak, کچمك ghèchmek; کیلمك ghìyilmek; to come —, کلمك ghèlmek, کلیویرمك ghèlivèrmek, ایلرو کلمك ìléri-ghèlmek.

Once, *ad.* برکره bìr-kèrrÉ, بردفعه bìr-dèf"à, برسفر bìr-sèfER; بروقت bìr-wàkit, برزمان bìr-zàmān, وقتامن الاوقات wàktan-mìn-el-èvkàt; — more, بردها bìr-dàhà.

One, *a.* بر bìr; یك yèk; احد àhàd, واحد wàhid (fem. احدی ìhdà); —, *pr.* ادم àdAm, کشی kìshi; some —, بری bìri, بریسی bìrissi, ادم àdAm; no —, کمسه kìmsÉ; every —, هرکس hÈr-kèss; any —, بری bìri, بریسی bìrissi, ادم àdAm; کمسه kìmsÉ; —'s-self, کندی kèndi.

One-eyed, *a.* یکچشم yèkchèshm. [ìnsàf.

Onesidedness, *s.* عدم انصاف "àdEmi-

Onion, *s.* صوغان sòghAn, بصل bàssl.

Only, *ad.* یالکز yàlingiz, فقط fàkAt, صالط sàlt, ساده sādÉ, صافی sāfi, مجرد mùjèrred. [kìtābi.

Onomasticon, *s.* لغات کتابی lùghàt-

Onset, *s.* هجوم hùjūm.

Onslaught, *s.* هجوم hùjūm.

Onward, *ad.* ایلرو ìléri. [-tàshi.

Onyx, *s.* سلیمانی طاشی sùlèymānī-

Ooze, *v.n.* صزمق sìzmak, نشوا nèshv-et (or نشفا nèshf-et), تقاطرا tàkātur-et.

Opal, *s.* عین الشمس "àynu-'sh-shèmss.

Opaque, *a.* دونق dùnuk, کثیف kèssīf.

Open, *a.* اچق àchik, باز bāz, کشاده kyùshādÉ, مفتوح mèftūh; —, *v.a.* اچمق àchmak, فتحا fèth-et (fèt-h); —, *v.n.* اچلمق àchilmak.

Opening, *a.* مسهل mùsshìl; —, *s.* اچقلق àchiklik, ارالق àralik, قپو kàpi; فرصت fìrsAt; اچمه àchma; اچلمه àchilma; فتح fèth (t-h), کشاد kyùshād.

Openly, *ad.* اچق àchik, اچقدن اچغه àchikdan-àchigha, جهراً jèhran, عیاناً "àyānan, اشکار āshikyār.

Opera, *s.* اوپرا òpÉra. [dūrbīnī.

Opera-glass, *s.* اوپرا دوربینی òpéra-

Operate, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایش کورمك ìsh-ghyùrmek; تأثیرا tè'sīr-et; عمل ویرمك "àmEl-vèrmek; اجرای ìjrāyi-sàn"àt-et; صنعتا

Ophthalmia, *s.* رمد rèmed.

Opiate, *s.* اویومق ایچون بر علاج ùyumak-ìchin-bìr-"ilàj.

Opine, *v.n.* ظن ا zànn-et.

Opinion, *s.* رأی rè'y, ظن zànn, قیاس kìyāss, قول kàvl, سوز sùz; (legal) فتوا fètwà.

Opinionated, *a.* عنادجی "ìnādji.

Opium, *s.* افیون àfyūn. [mùkhālif.

Opponent, *s.* خصم khàssm, مخالف

Opportune, *a.* تمام وقتنده اولان tàmām-wàktinda-òlan, مناسبتلو mùnāssébètli.

Opportuneness, *s.* تمام وقتنده اولمقلق tàmām-wàktinda-òlmaklik.

Opportunity, *s.* فرصت fìrsat, وقت wàkt, مناسبت mùnāssébèt.

Oppose, *v.a.* قارشی دورمق kàrshi-dùrmak, مخالفت ا mùkhāléfèt-et, ممانعت ا mùmāna"àt - et; قارشی کوندرمك kàrshi - ghyàndermek, قارشی تعیین ا kàrshi-tà"yīn-et.

Opposite, *a.* قارشی kàrshi, مقابل mùkābil, مواجه mùwājih.

Opposition, *s.* مخالفت mùkhāléfèt, ممانعت mùmāna"àt.

Oppress, *v.a.* صیقندی ویرمك sìkindi-vèrmek; صیقمق sìkmak, ظلم ا zùlm-et, تعدی ا tà"àddi-et.

Oppressor, *s.* ظالم zālim.

Opprobrium, *s.* عیب "ayp.

Optician, *s.* کوزلکجی ghyuzlukji.

Option, *s.* اختیار ìkhtiyār.

Opulence, *s.* ثروت sèrvèt, سامان sāmān, زنکینلك zènghinlik. [témèvvil.

Opulent, *a.* زنکین zènghin, متمول mù-

Oracle, *s.* مکهن mèkhèn (k-h) کاهن کوابی kyāhin-jéwābi.

Oral, *a.* اغزدن àghzdan, شفاهی shìfāhī; —ly, *ad.* شفاهاً shìfāhan.

Orange, *s.* پورتقال pòrtakàl; (Seville) ترنج tùrunj.

Orangoutang, *s.* میمون màymūn.

Oration, *s.* نطق nùtk.

Orator, *s.* میر کلام mīri-kèlām. [yòl.

Orbit, *s.* فلك fèlek; دائره dā'irè; یول

Orchard, *s.* میوه باغی mèyvè-bāghi.

Orchestra, *s.* چالغیجیلر chàlghijiler.

Ordain, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et; امرا èmr-et; نصب ا nàssb-et.

Order, *s.* نظام nìzām, انتظام ìntizām; ترتیب tèrtīb, صره sìra; امر èmr, ارادہ ìrādè, تنبیه tènbīh, سپارش sìpārish; صنف sìnf, جنس jìnss; طریقت tàrīkàt; نشان nìshān; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et; امرا èmr-et, ارادہ ا ìrādè-et, تنبیه ا tènbīh-et; سپارش ا sìpārish-et, اصمارلمق ìssmàrlamak; to —, *a.* اصمارلمه ìssmàrlama.

Ordinary, *a.* بیاغی bàyàghi, عادی "ādī.

Ordnance, *s.* طوپ tòp, هاون (hàvan).

Ore, *s.* معدن mà"dèn, فلز filìzz, جوهر jèvhèr.

Organ, *s.* الت ālet; ارغانون èrghanòn.

Organization, *s.* ترتیب tèrtīb, تنظیم tànzīm.

Organize, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تنظیم ا tànzīm-et, تنسیق ا tènsīk-et, صره سنه قومق sìrassina-kòmak.

Orgie, *s.* عیش و عشرت "īsh-u-"ìshrèt.

Oriental, *a.* شرقی shàrkī.

Orientalist, *s.* اشنا السنه شرقیه èlsinè-shàrkìyyè-āshinā.

Orifice, *s.* دلیك dèlik, اغز àghz, كوز ghyùz, فم fèm, دهان dihān, سوراخ sūrākh.

Origin, *s.* اصل àssl, مبدأ mèbdè', منشأ mènshè', باش bàsh, باشلانغیج bàsh-langhij, تمل tèmel, اول èvvèl, ابتدا ibtidā, بدء bèd'.

Original, *a.* اصلی àsslī; تحاف tùhāf, عجیب "àjīb ("àjā'ib), غریب ghàrīb; دلی dèli; —, *s.* اصل àssl; تحاف ادم tùhāf-àdam, دلی dèli.

Originate, *v.a.* چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, نشئت ا nèsh'èt-et; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, دوشنمك dùshunmek, ابداع ا ibdā"-et.

Ornament, *s.* زینت zīnèt, زیب zīb, زیبا zībā, زیبایش zībāyish; —, *v.a.* تزیین ا tèzyìn-et, زینتلندرمك zīnet-lendirmek, دوناتمق dònatmak; — one's self, بزنمك bèzenmek.

Orphan, *s.* یتیم yètīm, اوکسز ùksuz.

Orthography, *s.* املا ìmlā.

Oscillate, *v.a.* صلانمق sàllànmak.

Oscillation, *s.* صلانمه sàllànma.

Ostensible, *a.* ظاهری zāhirī, علنی "àlénī.

Ostentation, *s.* کوسترش ghyùsstèrish.

Ostler, *s.* سئیس sè'īss.

Ostrich, *s.* دوه قوشی dèvé-kùshu, شتر مرغ shùtur-mùrgh. [àkhàr, سائر sā'ir.

Other, *a.* بشقه bàshka, دیکر dìgher, اخر

Otherwise, *ad.* بشقه درلو bàshka-(tùrlu); —, *c.* یاخود yākhud; نام دیکر nāmi-dìgher.

Otter, *s.* صوسموری sù-sàmūru.

Otto of roses, *s.* کل یاغی ghyùl-yāghi.

Ottoman, *a.* عثمانلو "òssmānli. ["ālìyyé.

Ottoman Empire, *s.* دولت علیه dèvleti-

Ought, *v. aux.* See Grammar.

Ounce, *s.* (troy) اون درهملك طارتی òn--dìrhèmlik-tàrti; (avoirdupois) سكز بچوق درهملك طارتی sèkiz-bùchuk--dìrhèmlik-tàrti; (animal) برنوع قاپلان bìr-nèv"-kàplan.

Our, *a. pro.* مز miz, یمز imiz; بزم bìzim.

Ours, *pro.* بزم bìzim; بزمکی bìzimki, بزمکیلر bìzimkilar.

Ourself, *s.* کندیمز kèndimiz.

Ourselves, *s. pl.* کندیمز kèndimiz.

Oust, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak.

Out, *ad.* خارج khārij, طشره tàshra, دیشاری dìshāri; دیشاریه dìshāriya; دیشارده dìshàrda; —, *a.* طیشاری dìshāri-chìkmish; سونمش sùnmush, منطفی mùntàfi; بتمش bìtmish, دوکنمش dùkènmish, منقضی mùnkàzi; منقرض mùnkàriz, منقطع mùnkàti"; — of, *pr.* دن dan; دن خارج dan-khārij; — —, *a.* سز siz, بلا bìlā, بی bī, نا nā; — of hand, الدن èldan-chìkmish; to put — — —, الدن چیقارمق èldan-chìkàr-mak; — — humour, دارغین dàrghin; — — place, وقتسز wàkitsiz, مناسبتسز mùnāssébètsiz, نابمحل nā-bè-màhàll; بوشده bòshda; معزول mà"zūl; — — pocket, ضرارلو zàrarli, ضرارایتمش zàrar-ètmish, پاره غائب ایتمش (pàra)--(kayb)-ètmish; — — sight, غائب

ghā'ib, مفقود mèfkūd, كورنميور ghyùrunmiyor, كوزكميور ghyùzikmiyor; — — tune, اهنكى بوزلمش āhènghi-bòzulmush.

Outbreak, *s.* عصيان "ìssyān; ظهور zùhur.

Outcast, *s.* مطرود كمسنه màtrūd-kìmèssnė.

Outcry, *s.* ولوله vèlvėlė, فرياد fėryād.

Outdo, *v.a.* ياپمقدە كچمك yàpmakda-gèchmek.

Outer, *a.* طيش dìsh, خارجى khārijī.

Outfit, *s.* خرجراه khàrji-rāh; طاقم tàkim.

Outflank, *v.a.* كندى جنابى دشمنك كندى جنابى دشمنك kèndi-jènābi-dùshmėnin-jènābinden-gèchmek.

Outgoing, *s.* خرج khàrj, مصرف màssraf; خروج khùrūj, چيقش chìkish.

Outguard, *s.* ايلروكى قرەقول ìlėriki-kàrakol, نوبتجى nùbètji.

Outhouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Outlandish, *a.* ياقشقسز yàkishìksiz.

Outlaw, *s.* فرمانلو fėrmānli, عاصى "āssi, قتلى حلال اولان kàtli-hàlāl-òlan.

Outlay, *s.* مصرف màssraf; —, *v.a.* صرف ا sàrf-et.

Outlet, *s.* مخرج màkhrèj, چيقه جق ير chìkajak - yėr, قپو kàpi; نفسلك nèfesslik.

Outline, *s.* قورو چيزلمش رسم kùru-chìzilmish - rèssim, تصلاق tàsslak; شكل shèkil, بچم bìchim.

Outlive, *v.a.* بشقه سى اولدكدن صكره بيله bàshkassi - àldukdan - sòngra-bìlė - yàshamak, بشقه بر شيئك اثرى بشقه قالمدقدن صكره ياشامق bàshka-bìr-shèy'ing - èssėri - bìlė - kàlmadìkdan-sòngra-yàshamak.

Outlook, *s.* نظارت nàzarèt; تيقظ tèyàkkuz; on the —, مقيد mùkàyyed.

Outlying, *a.* خارجده اولان khārijda-òlan, اوزاق دوشن ùzàk-dùshėn.

Out-manœuvre, *v.a.* حيله و دسيسه ده فائق كلمك hìlė-vė-dèssīssėdė-fā'ik-gèlmek.

Outnumber, *v.a.* عددى زيادە او "àdėdi-zìyādė-òl, متجاوز او mùtėjāviz-òl, كچمك ghèchmek. [léssi.

Outport, *s.* طشره اسكله سى tàshra-ìsskè-

Outpost, *s.* ايلروكى قرەقول ìlėriki-kàrakol.

Outrageous, *a.* طاشقين tàshkin, فاحش fāhish; قيزغين kìzghin, دارغين dàrghin.

Outreach, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Outright, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, كلياً kulliyyan.

Outset, *s.* ابتدا ibtidā.

Outside, *s.* طيش dìsh, طيشارى dìshàri, طشره tàshra, خارج khārij, بيرون bīrūn; —, *a.* خارجى khārijī; at the —, نهايت اولسه اولسه òlsa-òlsa, نهايت nihāyet; — price, نهايت پهاسى nihāyet-pàhàssi.

Outskirt, *s.* طيشارى يرى dìshàri-yèri.

Outspoken, *a.* طوغرى سويلر dòghru-sùwèyler.

Outstand, *v.a.* انكار ا ìnkyār-et, عناد ا "ìnād-et.

Outstanding, *a.* هنوز تسويه اولنميوب مطلوب بولنان hènuz-tèssvìyyė-òlunmayub-màtlūb-bùlunan.

Outward, *a.* خارجى khārijī.

Outwards, *ad.* طیشاری یه طوغری dìshàriya--dòghru.

Outweigh, *v.a.* باصقین کلمك bàsskin--ghèlmek ; غالب او ghālib-òl.

Outwit, *v.a.* دسیسه ایله الداتمق dèssīssé-ìla-àldatmak.

Outwork, *s.* قلعه خارجنده اولان استحکامات kàlé-khàrijinda-òlan-ìsstìhkyāmāt.

Oval, *a.* بیضی bèyzī ; —, *s.* قطع ناقص

Oven, *s.* فرون fìrìn. [kàt''i-nākiss.

Over, *a.* کچمش ghèchmish, بتمش bìtmish, تمام اولمش tàmām-òlmùsh ; فضله fàzla, الده èlda ; —, *ad.* اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda, مافوقنه mā-fèvkina, مافوقنده mā-fèvkinda ; بالاسنه bālāssina, بالاسنده bālāssinda ; دن زیاده dan-zìyādé, متجاوز mùtéjāviz ; دوریله رك dèvrilérek ; طاشه رق tàsharak ; —, *pr.* دن dan, اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzérindan ; — and above, دن فضله dan-fàzla, دن ماعدا dan-mā''ada, دن بشقه dan-bàshka ; — against, ئه قارشی a-kàrshi, قارشیسنه kàrshissina, قارشیسنده kàrshissinda ; to run —, *v.n.* طاشمق tàshmak ; *v.a.* اوستندن کچوب چینه مك ùsstundan-ghèchup-chìnémek ; to fall —, دوریلوب دوشمك dèvrilup-dùshmek ; to go —, to pass —, کچمك ghèchmek ; to give —, واز کچمك wāz--ghèchmek, براقمق bràkmak ; کسلمك kèssilmek ; دورا dèvr-et, تسلیم ا tèsslīm--et ; all —, هپ hèp, بتون bìtun, تکمیل tèkmīl, باشدن باشه bàshdan--bàsha ; — again, یکیدن yèngidan, تکرار tèkrār, یکی باشدن yèngi--bàshdan ; all is —, بتمش bìtmish, بتدی bìtdi ; ایشی بتمش ìshi-bìtmish ; ایش ایشدن کچمش ìsh - ìshdan - -ghèchmish.

Overbear, *v.a.* غالب او ghālib-òl ; —ing, *a.* ظالم zālim, متحکم mùtahàkkim.

Overboard, *ad.* دکزه dèngiza, دکزده dèngizda.

Overburden, *v.a.* تحملندن زیاده یوك یوکلتمك tàhàmmulinden-zìyadé-yùk-yùklɛtmek. [nìk, سنبلی sùnbulī.

Overcast, *a.* بلوطلو bùlutlu, قپانق kàpà-

Overcharge, *v.a.* زیاده بهاسویله مك والمق zìyadé-bàha-sùwèylémek-vé-àlmak.

Overcome, *v.a.* غالب او ghālib-òl, ینمك yènmek, التا àlt-et, بوزمق bòzmak.

Overdue, *a.* وعده سی کچمش vwà''déssi--gèchmish.

Overflow, *s.* سیل sèyl (sèl), طغیان tùghyān ; —, *v.n.* طاشمق tashmak ; —, *v.a.* باصمق bàssmak.

Overgrown, *s.* پك بیومش pèk-bìyumish, پك بویلنمش pèk-bòylanmish ; قاپلنمش kàplanmish, اورتلمش ùrtulmush.

Overhang, *v.n.* صارقمق sàrkmak, اصلمق àssílmak ; حواله لواو hàwāléli-òl.

Overhaul, *v.a.* یوقلامق yòklamak ; یتشمك yètishmek, طوتمق tùtmak.

Overhear, *v.a.* اشیتمك ìshìtmek, استماع ا ìsstimā''-et.

Overjoyed, *a.* پك سونمش pèk-sèvinmish.

Overlook, *v.a.* باقمق bàkmak, ناظراو

nāzir-òl, نظارت‌ا nàzārèt-et; عفوا "àfv-et.

Overlooker, *s.* ناظر nāzir, باقیجی bàkïj*i*.

Overpower, *v.a.* غالب‌او ghālib-òl, ینمك yènmek; بوغمق bò*gh*mak, مستغرق‌ا mùsst*a*ghràk-et.

Overreach, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Overrule, *v.a.* اسکات‌ا ìssk*y*āt-et, جرح‌ا jèrh-et.

Overseer, *s.* ناظر nāzir, مدیر mùdīr.

Oversight, *s.* یاکلش y*à*ng*ï*lish (yānish), سهو sèhv. [قاپلامق kàplam*a*k.

Overspread, *v.a.* اورتمك *à*rtmek,

Overtake, *v.a.* یتشمك yètishmek, اولاشمق ùl*à*shm*a*k, طوتمق tùtm*a*k.

Overthrow, *s.* انهزام ìnhizām; خراب khàrāb, انهدام ìnhidām; —, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, منهزم قیلمق mùnhèzim-kìlm*a*k; یقمق yìkm*a*k, هدم‌ا hèdm-et.

Overture, *s.* تکلیف tèklīf; تیاترو کشادی tèyātro-k*y*ùshād*i*-chàlgh*i*ss*i*.

Overturn, *v.a.* دویرمك dèvirmek; —, *v.n.* دوریلمك dèvrilmek.

Overwhelm, *v.a.* مستغرق‌ا mùsst*a*ghràk-et, بوغمق bò*gh*mak.

Overwork, *v.a.* تحملندن زیاده چالشدرمق t*à*h*à*mmulinden-zìyadé-chàl*i*shd*i*rmak.

Owe, *v.a.* بورجلو او bòrjlu-òl, بورجی‌او bòrju-òl, دینی‌او dèyni-òl, مدیون‌او mèdyūn-òl.

Owing, *ad.* مبنی mèbni, مناسبتیله mùnāssébètī*l*a, سببیله sèbébī*l*a, سببندن sèbébind*a*n. [bù*gh*u-kùshu.

Owl, *s.* بایقوش bàykush, بوغوقوشی

Own, *pro. a.* کندی kèndi; —, *pro. s.* my —, کندیمکی kèndimi*ng*ki, thy —, کندوکی kèndi*ng*i*ng*ki, his, her, its —, کندوسکی kèndini*ng*ki, &c.: see Grammar; —, *v.a.* مالك‌او mālik-òl, صاحب‌او sāhib-òl; اقرارا ìkrār-et, اعتراف‌ا ì"tirāf-et.

Owner, *s.* صاحب sāhib, مالك mālik.

Ownership, *s.* صاحبلك sāhiblik.

Ox, *s.* صیغر s*ì*gh*i*r, اوکوز *à*k*y*uz.

Oyster, *s.* استریدیه ìsstrìdiyé.

P.

Pace, *s.* کیدش ghìdish, یورویش yùruyush; یوریمه yùrumé, ادیم àdim, خطوه khàtvé.

Pacific, *a.* صلح سوراولان sùlh-ṣèver-òlan; — (Ocean), *s.* بحر محیط غربی bàhri-mùhīt-ghàrbī.

Pacification, *s.* صلح sùlh, مصالحه mùssālaha, بارش کورش bàrish-gh*y*ùrush, بارشق bàri*sh*ik; تسکین tèsskīn.

Pacify, *v.a.* تسکین‌ا tèsskīn-et, یموشاتمق y*ì*mushàtm*a*k.

Pack, *s.* دنك dènk; بوغچه bò*gh*cha; دسته dèsstė; طاقم tàkim; —, *v.a.* استیف‌ا ìsstif-et; —, *v.n.* استیف‌او ìsstif-ol; — away, قالدروب استیف‌ا kàld*i*rip-ìsstif-et; — off, کتمك ghìtmek; — up, دیوشروب صندوقه قومق dèvshirup-sàndi*gh*a-kòmak, بوغچه‌ا bò*gh*cha-et.

Package, *s.* بوغچه bò*gh*cha, صندوق sàndi*k*, کاغد k*y*àgh*i*d.

Packet, *s.* اوفاق بوغچه ûfàk-bò*gh*cha, كاغد ky*à*g*h*id, طوپ tòp; —, packet-boat, يولجى كميسى yòlju-ghèmissi; تحريرات كميسى tàhrīrāt-ghèmissi.

Packhorse, *s.* سمر باركيرى sèmer--(bèghiri), يوك حيوانى yùk-hàywāni.

Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز chùwàld*i*z.

Packsaddle, *s.* سمر sèmer.

Packthread, *s.* سجم sìjim.

Pad, *s.* كچوك يصدق kùchuk-y*à*ssd*i*k, پاموق pàmuk (pàmbuk); باركير (bèghir); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak; foot —, خرسز khàrs*i*z.

Paddle, *s.* كورك ky*ù*rèk; واپور چرخنك تختەسى vàpòr-chàrkh*i*n*i*ng-tàkht*a*ss*i*; —, *v.n.* كورك چكمك ky*ù*rèk-chèkmek; — box, داولمباز dàwlumbāz.

Padlock, *s.* اصمه كليدى àssm*a*-kìlidi.

Pagan, *s.* پتپرست pùt-pèrèsst.

Page, *s.* صحيفه sàhīfé, يوز yùz; ايچ اوغلانى ìch-òghlan*i*, ايچ اغاسى ìch-àgh*a*ss*i*.

Pail, *s.* قوغه kògh*a*.

Pain, *s.* اجى àj*i*, اغرى àgh*r*i, وجع vèjà'', الم èlem, رنج rènj, رنجش rènjish; *v.n.* اجيمق àjim*a*k, اغريمق àgh*r*im*a*k; *v.a.* اجتمق àj*i*tm*a*k; كدرويرمك kèder-vèrmek.

Painful, *a.* اجيور àjiyor, اجر àj*i*r, اليم èlīm; موثكدر mūrissi-kèder.

Pains, *s.* سعى sà''i; اوزنمه ùzènmé; to take —, اوزنمك ùzènmek.

Paint, *s.* بويا bòya; (for the face) دوزكون dùzgh*y*un; (for the eyebrows) راستق ràstik; —, *v.a.* بويامق bòyam*a*k; —, *v.n.* (as artists) رسم ياپمق rèssim-y*à*pm*a*k; (as ladies) دوزكون قوللانمق dùzgh*y*un-kùllànm*a*k.

Painter, *s.* (house) نقاش nàkkāsh; (artist) رسام rèsssām.

Painting, *s.* بويالورسم bòyal*i*-rèssim.

Pair, *s.* چفت chìft; —, *v.n.* چفت اول chìft-òl; —, *v.a.* اشنى بولمق èshini--bùlm*a*k; چفت چفت قومق chìft-chìft-kòm*a*k.

Palace, *s.* سراى sàrāy.

Palate, *s.* دماغ dimāgh.

Pale, *a.* (colour) اچق àch*i*k; (face) صارى sàr*i*; —, *s.* حولى hàvli, دائره dā'iré; پرمق pàrm*a*k, تخته tàkht*a*; to turn —, بكزى بم بياض كسلمك bèng*z*i-bèm-bèyāz-kèssilmek, بكزى قالمامق bèng*z*i-kàlmem*a*k.

Paling, Palings, *s.* تخته پرده tàkht*a*--pèrdé.

Palissade, *s.* شرامپو shàrampò; پرمقلق pàrm*a*kl*i*k.

Palliate, *v.a.* تخفيف ايمك tàkhfīf-et; رنك ويرمك rènk-vèrmek.

Pallor, *s.* بكزك صاريلغى bèngzin-sàr*i*-l*i*gh*i*.

Palm, *s.* (tree) خرما اغاجى khùrma--àgh*a*j*i*; (of the hand) ال ايەسى èl-àyass*i*; (measure) سره sèré; to palm off, سورمك sùrmek, صاتمق sàtm*a*k.

Palpable, *a.* ظاهر zāhir, اشكار āshik*y*ār.

Palpitate, *v.n.* نبض كبى اورمق nàbz--ghìbi-wùrm*a*k, چالقانمق chàlkanm*a*k, اوينامق òynam*a*k.

Palpitation of the heart, *s.* خفقان khàfakān.

Palsy (paralysis), *s.* فلج علتى fèlij--''illèti, بر يانى طوتلمسى bìr-yàni--tùtulm*a*ss*i*, اجنى چارپمسى ijìnni-

-chàrpm*a*ss*i*; palsied, *a.* مفلوج mèflūj; طوتلمش tùtulmush, چارپلمش chàrp*i*lm*i*sh. [sàchm*a*, بوش bòsh.

Paltry, *a.* مسكين mìsskin; صاچمه

Pampas, *s. pl.* امريقا جنوبى قيرلرى amèrica-jènūbī-kìrler*i*.

Pamper, *v.a.* نازونعيمه مستغرق ايدوب فنا الشدرمق nāz-vè-nà''īmé-mùss-tàghr*à*k-èdup-fèna-à*li*shd*i*rm*a*k.

Pamphlet, *s.* رساله rìssālé, جزء jùz'.

Pan, *s.* چناق chànak, طباق tàbak; كوكج gh*y*ù*gh*èch; — of a gunlock, چقماق تابه‌سى ch*à*km*a*k-(tàw*a*ss*i*); knee —, ديزقپاغى dìz-kàpa*ghi*.

Panacea, *s.* علاج مطلق ''ìlāj-mùtlàk.

Pancake, *s.* كوزلمه gh*y*ùzlémé.

Pandemonium, *s.* مجمع شياطين mèjmà-i-shèyàtīn.

Pander, *s.* پزونك pèzéwènk; —, *v.n.* پزونكلك ا pèzéwènklik-èt.

Pane of glass, *s.* جام j*à*m.

Panegyric, *s.* مديحه mèdīh*a*.

Panegyrize, *v.a.* مدح ا mèdh-èt.

Pang, *s.* وجع vèjà'', درد dèrd.

Panic, *s.* انسزين مستولى اولان حوف عمومى ānsizin-mùsstèvlì-òlan-khàvf-ùmūmī.

Pannier, *s.* كوفه k*y*ùfé. [rèssm.

Panorama, *s.* وسعتلو رسم vwùss''àtli-

Pant, *v.n.* پك صولومق pèk-sòlum*a*k.

Pantaloons, *s.* پانطلون pàntalòn.

Panther, *s.* پارس pārss.

Pantile, *s.* كراميد kìrémid.

Pantomime, *s.* برنوع مسخره‌لق تياترو اويونى bìr-nèv''i-màsskh*a*r*a*lık-teàtro-

Pantry, *s.* كيلار (kìler). [òyunu.

Pap, *s.* لاپه làp*a*; ممه mèmé.

Papa, *s.* بابا bàba, پدر pèder.

Papacy, *s.* روما پاپالغى ròma-pàpàli*gh*i.

Papal, *a.* روما پاپاسنه متعلق ròma-pàpàssin*a*-mut*a*''*a*llik.

Paper, *s.* كاغد k*y*ā*ghi*d, قرطاس kìrtāss; غزته ghàzèt*a*; papers, *s. pl.* اوراق èvrāk.

Paper-mill, *s.* كاغد فابريقه‌سى k*y*a*ghi*d-

Papist, *s.* قتولك kàtolik. [fàbrik*a*ssi.

Parable, *s.* مثال mìssāl, تمثيل tèmsīl.

Parabola, *s.* قطع مكافى kàt''*i*-mùk*y*āfi.

Paradise, *s.* فردوس fìrdèvss, جنت jènnèt. [فقره fìkr*a*.

Paragraph, *s.* بند bènd, جمله jùmlé,

Parallax, *s.* اختلاف منظر ìkhtilāfi-mànzàr.

Parallel, *a.* موازى mùwāzi; (similar) نظير nàzīr; — to each other, متوازى mùtéwāzi; —, *s.* خط موازى khātt*i*-mùwāzi; (similar thing) نظيره nàzīré. [wāziyu-'l-àdlā''.

Parallelogram, *s.* متوازى الاضلاع mùté-

Paralysis, *s.* فلج علتى fèlij-''ìllèti, برطرفك طوتلمسى bìr-tàraf*i*n*g*-tùtul-m*a*ss*i*, اجنى چارپمسى ìjìnni-chàrpm*a*ss*i*. [فلج علتى fèlij-''ìllèti.

Paralytic, *a.* مفلوج mèflūj; — stroke,

Paralyze, *v.a.* حركتدن محروم ا hàrékèt-den-màhrūm-èt. [p*a*r*a*).

Paramour, *s.* زانى zānī, زنپازه (z*à*m-

Parapet, *s.* سپر sìper.

Paraphernalia, *s. pl.* اغرلق à*ghi*rl*i*k; طاقم tàk*i*m, الات ادوات ālāt-èdāwāt.

Paraphrase, *s.* شرح shèrh.

Parasite, *s.* كاسه‌ليس kyāssé-līss.

Parasol, *s.* شمسيه shèmsìyyé.

Parboil, *v.a.* ياری بچق حاشلامق yàri--bùchuk-hàshlamak.

Parcel, *s.* بوغچه bòghcha, كاغد kyāghid; طاقم tàkim; سورو sùru.

Parch, *v.a.* قاورمق kàwurmak; صوصاتمق sùssatmak; قوروتمق kùrutmak; —, *v.n.* قاورلمق kàwrulmak; صوصامق sùssamak; قورومق kùrumak.

Parchment, *s.* ترشه tìrshé.

Pard, *s.* قپلان kàplan.

Pardon, *s.* عفو "àfv; —, *v.a.* عفو ا "àfv-et, بخشا bàkhsh-et, باغشلامق bàghishlamak.

Pare, *v.a.* صويمق sòymak, قبوغنی صويمق kàbughunu-sòymak; كسمك kèssmek, قرقمق kìrkmak, يونتمق yòntmak; قازيمق kàzimak.

Parent, *s.* بابا bàba, پدر pèder; انا àna, نينه nìné, والده vālidé; both parents, والدين vālidèyn. [mādérāné.

Parental, *a.* پدرانه pèdérāné; مادرانه

Parenthesis, *s.* معترضه mù"tériza.

Pariah, *s.* هند مسكين مطرودی hìnd--mèsskin-màtrūdi.

Paring, *s.* قبوق kàbuk; كسندی kèssinti; قرقندی kìrkinti.

Paris (town of), *s.* پارس شهری pàris-

Parish, *s.* محله màhàllé. [-shèhiri.

Parity, *s.* مشابهت mùshābéhèt. [cha.

Park, *s.* اورمانلق باغچه òrmànlìk-bàgh-

Parley, *s.* مكالمه mùkyālémé.

Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèb"ūssāni-mìllèt-mèjlissi.

Parliamentary, *a.* ملت مجلسنه متعلق mìllèt-mèjlissina-mùta"àlìk.

Parlour, *s.* سلاملق اوطه‌سی sèlāmlìk-

Parole, *s.* پاروله pàròla. [-òdassi.

Parricide, *s.* كندی باباسنی قتل ايتمش كندی باباسنی قتل ايتمك kèndi-bàbassini-kàtl-èt-mish--khàbīss; جنحه‌سی kèndi-bàbassini-kàtl-èt-mek-jùnhassi.

Parrot, *s.* پپغان pàpaghān, ببغا bèbghā, *or* bèbéghā, طوطی tūtī.

Parry, *v.a.* دفعا def"-èt.

Parsee, *s.* كبر ghèbr.

Parsimonious, *a.* خسيس khàssīss, طمعكار tàma"kyār, مسكين mìsskīn.

Parsimoniousness, Parsimony, *s.* طمعكارلق tàma"kyārlik.

Parsley, *s.* مايدنوس màydanòss.

Parsnip, *s.* يبان‌هاوجی yàban-hàwuju.

Parson, *s.* پاپاس pàpass.

Part, *s.* پارچه pàrcha, يان yàn, قسم kìssm, جزء jùz', حصه hìsssé, قسط kìsst, پای pày; تصحب tàssàhhub; طرف tàraf, جانب jānib; حوالی hàwālī, جوار jìwār; خدمت khìdmet, واجبه‌ء ذمت wājibè'i-zìmmèt; parts, *s. pl.* ذكا zèkyā, استعداد ìssti"dād; طرفلر tàraflar, جوانب jèwānib, حوالی hàwāli, جوارلر jìwārlar; privy —, عورت يرلری "àvret-yèrléri; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak, مفارقتا mùfāra-kàt-et; قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek; — with, ايرلمق àyrilmak; ويرمك vèrmek; صاتمق sàtmak; قوغمق kòghmak.

Partake, *v.n.* حصه‌مندا‌و hìsssémènd-òl; یمك yèmek.

Partial, *a.* جزئی jùz'ī, غیرعمومی ghày-ri-"ùmūmī, غیرتام ghàyri-tàmm; میال mèyyāl, محب mùhìbb; غرضکار ghàrazkyār, نفسانیتلو nèf-sānìyyètli; to be — to, سومك sèv-mek. [حصه‌سی‌ا‌و hìssséssi-òl.

Participate, *v.n.* شریك‌ا‌و shèrik-òl,

Participation, *s.* حصه‌یاب اولمقلق hissa-yāb-òlmaklik.

Participle, *s.* (active) اسم‌فاعل ìssmi--fā"il; (passive) اسم‌مفعول ìssmi--mèf"ūl.

Particle, *s.* ذره zèrré; ادات èdāt.

Particular, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص khāsss, مختص mùkhtàsss, مخصص mùkhàsssàss; ایری àyri, بشقه bàshka; اینجه‌بقار ìnja-bàkar, پك دقت‌ایدر pèk-dìkkàt-èdɛr, مراقلو mèrākli; —s, *s. pl.* تفصیلات tàf-sīlāt.

Particularly, *ad.* خصوصا khùssūssā.

Parting, *s.* ایریلش àyrılish, مفارقت mùfārakàt. [ghàyretkèsh.

Partisan, *s.* طرفدار tàrafdār, غیرتکش

Partisanship, *s.* طرفدارلق tàrafdārlik.

Partition, *s.* بولمه bùlmé; — off, *v.a.* بولمك bùlmek.

Partly, *ad.* بعض‌مرتبه bà"zi-mèrtébé, یردرجه‌یه‌قدر bìr-dèréjéyé-kàdar.

Partner, *s.* اورتاق òrtàk, شریك shèrīk.

Partnership, *s.* شرکت shìrkèt.

Partridge, *s.* ککلك kèklik,

Parturition, *s.* وضع حمل wàz"i-hàml.

Party, *s.* طاقم tàkim, بلوك bùluk, فرقه fìrka; جمعیت jèm"ìyyèt.

Pasha, *s.* پاشا pàsha.

Pass, *s.* کچید ghèchid, دربند dèrbènd (dèvrènd), بوغاز bòghāz, دره dèré; تذکره tèzkéré, یول‌امری yòl-èmri, بیورلدی bùyurùldu; حال hāl, هیئت hèy'èt; —, *v.n.* کچمك ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) عبورا "ùbūr-et; (current) تداولا tèdāvul-et; —, *v.a.* کچورمك ghè-chirmek; امرارا ìmrār-et; — along, یولنجه کچمك yòlunja-ghèchmek, کچمك ghèchmek; — away, کچوب ghèchup-ghìtmek; کتمك bìtmek, بتمك dùkènmek, دوکنمك fènā-bùlmak; فنا بولمق àngdan-ghèchmek, اوکدن کچمك yàndan-ghèchmek, یاندن کچمك òradan-ghèchmek, اورادن کچمك ghèchmek; —, *v.a.* کچمك ghèchirmek, عفوا "àfv-et; — for, *v.n.* ظن‌اولنمق zànn-òlun-mak; —, *v.a.* دیوویرمك dèyu--vèrmek, دیوصاتمق dèyu-sàtmak; — one's word, سوز ویرمك sùz--vèrmek, کفیل‌او kèfīl-òl, — over, *v.a.* عفوا "àfv-et; — sentence, اعلاما ì"lām-et; to come to —, اولمق òlmak, واقع‌او wāki"-òl, وقوع بولمق wùkū"-bùlmak, ظهورا zùhūr--et, جایکیر او jāyghīr-òl.

Passable, *a.* کچیلور ghèchilir, قابل‌مرور kābili-mùrūr; اپ‌ایوجه èp-īyija, کچر ghèchɛr.

Passably, *ad.* اپ ایوجه èp-īyij*a*.

Passage, *s.* مرور mùrūr, عبور "ùbūr, کچش ghèchish ; ممر mèmèrr, معبر mà"bèr, کچه جك یر ghèchéjek-yèr, یول yòl ; اثنای راه èssnāyi-rāh ; صوقاق sòkak, قپو دهلیزی kàp*i*-dèhlīzi ; عباره "ìbāré, بند bènd.

Passenger, *s.* یولجی yòlju.

Passer-by, *s.* کچك gèchen.

Passion, *s.* دارغینلق dàrgh*i*nlīk, اویکه (ùfké), غضب ghàzab ; هوس hàwèss, مراق mèrāk ; عشق "àshk ; ابتلا ìbtilā, انفعال ìnf*i*"āl ; — flower, چرخ فلك چیچکی chàrkh*i*-fèlèk--chìché*gh*i.

Passionate, *a.* دارغین dàrgh*i*n, غضوب ghàzūb ; —ly, *ad.* پك pèk, أشوری àsh*i*ri.

Passive, *a.* الی قولی باغلو کبی èli-kòlu--bà*gh*li-ghìbi ; verb —, فعل مجهول fì"li-mèjhūl ; — participle, اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl.

Passport, *s.* یول امری yòl-èmri, یول تذکره سی yòl-tèzkèréssi, بیورلدی bùyuruldu, پاسه پورطه pàssapòrta.

Pass-word, *s.* پاروله pàrò*l*a ; شعار shì"ār.

Past, *a.* کچمش ghèchmish ; ماضی māzi ; the —, کچمش زمان ghèch-mish-z*à*mān, ایام سابقه èyyāmi-sāb*ī*ka ; —, *pr.* دن اوته یه d*a*n-*à*téyé ; دن خارج d*a*n-khārij ; — cure, — recovery, چاره سز chāréssiz, علاج قبول ایتمز "ilāj-kàbūl-ètm*à*z, بتمش bìtmish.

Paste, *s.* خمیر (khàmur) ; چریش chìrish ; —, *v.a.* چریش ایله یاپشدرمق chìrish-il*a*-y*à*pishd*ì*rmak.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.

Pastil, Pastille, قرص kùrss.

Pastime, *s.* ایلنجه èylènj*a*. [pass.

Pastor, *s.* چوبان chòbān ; پاپاس pà-

Pastry, *s.* خمیرایشی (khàmur)-ìshi ; — cook, بورکجی bùrèkji.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtlak ; چایر chàyr ; اوت òt ; —, *v.n.* اوتلامق òtlam*a*k ; —, *v.a.* اوتارمق òtarm*a*k, اوتلاتمق òtlàtm*a*k.

Pasty, *s.* بورك bùrèk.

Patch, *s.* یامه yàm*a* ; پارچه pàrch*a* ; —, *v.a.* یامه اورمق yàm*a*-wùrm*a*k, پارچه قومق pàrch*a*-kòm*a*k ; — up, قباجه تعمیرا kàbaj*a*-tà"mīr-et ; اویدریوبرمك ùydurivèrmek.

Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān ; پاتنته pàtènt*a*, امتیازبراتی ìmtiyāz--bèrāt*i* ; —, *a.* پاتنته لو pàtènt*a*l*i*, امتیازلو ìmtiyāzl*i*.

Patented, *a.* پاتنته لو pàtènt*a*l*i*.

Patentee, *s.* نوایجاد نسنه نك پاتنته سی نèv-ījād-nèssnénin-pàtèn-t*a*ss*i*-sāhibi. صاحبی [rāné.

Paternal, *a.* ابوی èbévī, پدرانه pèdé-

Path, Pathway, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh.

Pathetic, *a.* جگرسوز jīgher-sūz.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, شکیبائی shèkībā'ī.

Patient, *a.* صبرلو sàbrl*i*, صبور sàbūr, متحمل mùtàhàmmil, شکیب shèkīb ; —, *s.* خسته khàsst*a*.

Patriarch, *s.* پطريق pàtrīk; —s, *s. pl.* اجدادبنی اسرائيل èjdādi-bèni-ìssrā'īl.

Patriarchate, *s.* پطريقلق صفتی pàtrīk-lik-sìfàti; پطريق قوناغی pàtrīk-kònaghi.

Patrician, *s.* اصلزاده àsslzādé.

Patrimony, *s.* ميراث mirāss, ملك موروث mìlki-mèvrūss.

Patriot, *s.* وطن غيرتنده اولان كمسنه wàtan--ghàyrètinda-òlan-kìmèssné.

Patriotic, *a.* وطننی سور اولان wàtanini--sèver-òlan.

Patrol, *s.* قول kòl; —, *v.n.* قول كزمك kòl-ghèzmek; —, *v.a.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Patron, *s.* ولی نعمت vèlī-ni''mèt, افندی èfèndi; راغب rāghib. [zām.

Patronage, *s.* حمايه hìmāyé; التزام ìlti-

Patronize, *v.a.* التزام ا ìltizām-et; افنديلك ا èfèndilik-et; مشتريسی او mùshtérīssī-ol.

Patten, *s.* نعلين (nàlin). [mùshtérīssī-ol.

Pattern, *s.* اورنك àrnek; رسم rèssim; قالب kàlib; نمونه nùmūné.

Paunch, *s.* قارن kàrn; اشكنبه ìshkènbé.

Pauper, *s.* فقير fàkir.

Pause, *s.* قالش kàlish; سكوت sùkyūt, سكون sùkyūn; دوراق يری dùrak--yèri; —, *v.a.* قالمق kàlmak, دورمق dùrmak; باقمق bàkmak, باقنمق bàkınmak, دوشنمك dùshunmek, تأنی ا tè'ènni-et, تأمل ا tè'èmmul-et. [-dùshémek.

Pave, *v.a.* طاش ايله دوشه‌مك tàsh-ìla-

Pavement, *s.* قالدريم kàldırım; foot —, پياده قالدريمی pìyādé-kàldırımi.

Pavilion, *s.* كوشك kyùshk, قصر kàssr; مهتابيه mèhtābìyyé; چادر chàdir.

Paving, *s.* دوشه‌مه dùshemé.

Pavior, *s.* قالديرمجی kàldırımji.

Paw, *s.* ايلق àyak, پنچه pènché, پا pā, پای pāy.

Pawn, *s.* رهن rèhn; رهين rèhīn; (at chess) پيدق pàydàk; —, *v.a.* رهينه ويرمك rèhīna-vèrmek, رهينه قومق rèhīna-kòmak.

Pay, *s.* كوندلك ghyùndélik; هفتالق hàftalik; ايلق àylik, ماهيه māhìyyé, شهريه shèhrìyyé; يللق yìllik; معاش mà''āsh; —, *v.a.* اودمك òdémek, ويرمك vèrmek, ادا ا èdā-et, ايفا ا ìfā-et, استيفا ا ìsstìfā-et; — a visit, اوغرامق òghramak, زيارت ا zìyārèt-et; — away, ويرمك vèrmek, خرج ا khàrj-et; — —, — out (a rope), موله ا mòla-et; — down, پيشين ويرمك pèshin-vèrmek; — off, قارشيلغنی ا kàrshılighini-et, اجيسنی چيقارمق àjissini-chìkàrmak; ازن ويرمك ìzin-vèrmek, ادملرينه اذن ويرمك àdamlarına-ìzin-vèrmek.

Payable, *a.* وعده‌سی گلمش wà''déssi--ghèlmish, واجب الادا wājibu-'l-èdā.

Paymaster-General, *s.* عسكرك عمومی معاش ناظری "àsskerin-ùmūmī-mà''āsh-nāziri.

Payment, *s.* تأديه tè'dìyyé.

Paynim, *s.* كافر kyāfir.

Pay-office, *s.* سركی sèrghi.

Pea, *s.* نخود nòkhud, بزليه bèzèlya; sweet —, عطرشاهی "ìtri-shāhī.

Peace, *s.* بارشق bàr*i*sh*ī*k, بارش‌كورش bàr*i*sh-gh*y*ùrush, صلح sùlh, مصالحه mùssāl*a*hà; go in —! سلامتله sèlāmètl*a*, بالامن‌والامان bì-'l-ùmni-vè-'l-èmān; —! *int.* صوص sùss; to be at —, بارشق او bàr*i*sh*ī*k-òl; to hold one's —, صوصمق sùssm*a*k.

Peaceable, *a.* اسايشلو āssāy*i*shl*i*.

Peacemaker, *s.* بارشدريجى bàr*i*shd*i*r*i*j*i*.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, يارمه‌شفتالو yàrm*a*-shèftāli; cling stone —, كباد kèbād, صارى‌كباد sàr*i*-kèbād, اتشفتالوسى èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس tàwuss, طاوس‌قوشى tàwuss-kùshu. [tàwuss-kùshu.

Peahen, *s.* ديشى طاوس قوشى dìshi-

Peak, *s.* دپه (tèpé), ذروه zìrvé, كنكره k*y*ùnghyuré.

Peal, *s.* مكرر سس mùkèrrèr-sèss; —, *v.n.* مكرر سس ا mùkèrrèr-sèss-et.

Pear, *s.* ارمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اينجو ìnji, در dùrr, لؤلؤ lù'lù', مروارید mèrvārīd.

Peasant, *s.* كويلو k*y*ùylu. [ch*à*k*ī*l-tàsh*i*.

Pebble, *s.* چاقل ch*à*k*ī*l, چاقل‌طاشى

Peculation, *s.* خرسزلق khàrs*i*zl*ī*k, مأمور سرقتى mè'mūr-sìrkàt*i*.

Peculiar, *a.* مخصوص màkhsūss; عجيب "àjīb (àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Peculiarity, *s.* كيفيت‌مخصوصه kèyfiyyèti-màkhsūss*a*, خاصه khàsss*a*.

Pecuniary, *a.* اقچه‌يه متعلق àkchay*a*-mùt*a*"àllik, اقچه‌جه àkchaj*a*.

Pedestal, *s.* كرسى k*y*ùrsī.

Pedigree, *s.* شجره shèjéré, نسب nèsseb.

Pedlar, *s.* قولتقجى kòltukju, كزدريجى ghèzdiriji, مادراباز màdrabāz.

Peel, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.a.* صويمق sòym*a*k, قبوغنى‌صويمق kàbug*h*unu-sòym*a*k; —, — off, *v.n.* صويلمق sòyulm*a*k. [m*a*k.

Peep, *v.n.* ارالقدن‌باقمق àral*ī*kd*a*n-bàk-

Peer, *s.* زادكاندن اولان zādéghyānd*a*n-òlan; كفو k*y*ùfv, همپايه hèm-pāyé.

Peerage, *s.* اصلزادكان àsslzādéghyān.

Peeress, *s.* اصلزاده قاريسى àsslzādé-

Peerless, *a.* بى نظير bī-nàzīr. [kàr*i*ss*i*.

Peevish, *a.* ترس tèrss, خويسز khùysuz.

Peevishness, *s.* ترسلك tèrsslik.

Peg, *s.* چيوى chìvi.

Pelican, *s.* سقاقوشى (sàka)-kùshu.

Pell-mell, *ad.* قارمه‌قارش kàrm*a*-kàr*i*sh.

Pelt, *v.a.* طاشلامق tàshlam*a*k; —, *v.n.* شدت ايله ياغمق shiddèt-ìl*a*-yàgh-m*a*k.

Pen, *s.* قلم kàlem; اغل àgh*ī*l; —, *v.a.* يازمق yàzm*a*k; اغله‌قپامق àgh*ī*la-kàpam*a*k; — down, يازمق yàzm*a*k; — up, اغله‌قپامق àgh*ī*la-kàpam*a*k; — in, چينيلمك chìnilémek, مركبلمك mùrèkkèblémek; اغله قپامق àgh*ī*la-kàpam*a*k. [nèv"inden.

Penal, *a.* مجازات نوعندن mùjāzāt-

Penalty, *s.* جريمه jèrīmé; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā; under —, مجازات اولنمق شرطيله mùjāzāt - òlunm*a*k-shàrtīl*a*, جريمه‌النمق‌شرطيله jèrīmé-àlinm*a*k-shārtīl*a*.

Penance, *s.* اختيارى جزا ìkhtiyāri-jèzā.

Pencase, *s.* قبور kùbur, قلمدان kàlemdān.

Pence, *s. pl.* باقرلر bàkirlar, منغرلر mànghirlar.

Pencil, *s.* قلم kàlem; lead —, قورشون قلم kùrshun-kàlem; hair —, توی قلم tùy-kàlem, فرچه fìrcha; slate —, طاش قلم tàsh-kàlem; — of light, شعاع shù"ā".

Pendulum, *s.* رقاص ràkkāss.

Penetrate, *v.a.* كيرمك ghìrmek, ايشلمك ìshlémek.

Peninsula, *s.* اطه àda, جزيره jèzīré, نيم جزيره nìm-jèzīré, شبه جزيره shìbhi-jèzīré.

Penitence, *s.* پشيمانلق pèshīmānlik (pìshmanlik), ندامت nèdāmèt; چله chìllé.

Penitent, *a.* پشيمان pèshīmān (pìshman), [نادم nādim.

Penknife, *s.* قلمتراش kàlemtràsh, (pocket —) چاقی chàki.

Penman, *s.* خطاط khàttāt; —ship, خط khàtt.

Pennant, *s.* فلاندره filändara; بيراق [bàyrak.

Penniless, *a.* پاره‌سز pāréssiz.

Pennon, *s.* بيراق bàyrak.

Penny, *s.* باقر bàkir, منغر mànghir.

Pension, *s.* تقاعد معاشی tàkā"ud-mà"āshi, معاش mà"āsh, ايلق àylik; —, — off, *v.a.* معاشله تقاعد ا mà"āshla-tàkā"ud-et, ايلق باغلامق àylik-bàghlamak.

Pensioner, *s.* معاش ايله متقاعد اولان mà"āsh-ìla-mùtakā"id-òlan-kìmèssné; Greenwich —, بحريه متقاعدی bàhriyyé-mùtakā"idi; Chelsea —, بريه متقاعدی bèrrìyyé-mùtakā"idi.

Pentagon, *s.* مخمس mùkhàmmess.

Penthouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Penurious, *a.* طمعكار tàma"kyār.

Penuriousness, *s.* طمعكارلق tàma"kyārlik.

Penury, *s.* فقيرلق fàkīrlik.

Peony, *s.* شقائق shàkā'ik.

People, *s.* ملت millèt, قوم kàvm, قبيله kàbīlé, طائفه tā'ifé, جنس jìnss; خلق khàlk, اورتهلق òrtalik, عامه "āmmé; عوام ناس "àwàmmi-nāss, ايلق طاقمی àyak-tàkimi, قباخلق kāba-khàlk; great —, كبار طاقمی kìbār-tàkimi, اكابرناس èkyābiri-nāss; —, *v.a.* معمورا mà"mūr-et, ابادان ا àbādān-et, شنلندرمك shènlèndirmek; —d, *p.p.* معمور mà"mūr, ابادان àbādān, شن shèn.

Pepper, *s.* ببر bìber; —, *v.a.* ببر قاتمق bìber-kàtmak; — corn, ببر دانه‌سی bìber-(tànéssi); — box, ببر قوتيسی bìber-kùtussu; — mint, نعنه nà"né.

Peradventure, *ad.* بلكه bèlki.

Perambulate, *v.n.* طولاشمق dòlashmak.

Perambulator, *s.* چوجق ايچون ال عربه‌سی chòjuk-ìchin-èl-"àrabassi.

Per annum, *ad.* يللد yìlda, سنوی sènévī

Perceive, *v.a.* كورمك ghyùrmek, تشخيص ا tèshkhīss-et; اكلامق ànglamak (ànnamak), درك ا dèrk-et, ادراك ا ìdrāk-et, فهم ا fèhm-et.

Per cent., *ad.* يوزده yùzda.

Per-centage, *s.* يوزدهلك yùzdalik.

Perceptible, *a.* محسوس màhsūss.

Perch, *s.* طاوق قونه جق صیرق tàwuk-kònajak-sìrik, صیرق sìrik, اغاج àghaj; تربیعی اللی ارشینلق مسافه tèrbī"ī-èlli-àrshinlik-mèssāfé; —, *v.n.* قونمق kònmak; —, *v.a.* دکمك dìkmek.

Perchance, *ad.* بلکه bèlki.

Percussion, *s.* اورش wùrush.

Percussion-cap, *s.* قاپسول kàpsūl.

Perdition, *s.* خراب khàrāb.

Peregrinate, *v.n.* اوته برو کزمك utté-bèri-ghèzmek.

Peremptory, *a.* قطعی kàt"ī, مبرم mù-[brìm.

Perfect, *a.* تام tāmm, کامل kyāmil, عیب ونقصاندن خالی "àyb-u-nòksān-dan-khāli; —, *v.a.* اتمام ìtmām-et, تتمیم tètmīm-et, اکمال ìkmāl-et, تکمیل tèkmīl-et.

Perfection, *s.* کمال kèmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perfidy, *s.* خائنلق khā'inlik.

Perforate, *v.a.* دلمك dèlmek, اچمق àchmak, ثقب sàkb-et.

Perforce, *ad.* ناچار nā-chār.

Perform, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, اجرا ìjrā-et, فعله کتورمك fi"la-ghètirmek, فعله اخراج fi"la-ìkhrāj-et, قوه دن فعله اخراج kùvvé-dan-fi"la-ìkhrāj-et; (as a machine) ایشلمك ìshlémek, کتمك ghìtmek.

Performance, *s.* اجرا ìjrā; ایش ìsh; اویون òyun. [mùkallid.

Performer, *s.* اجرا ایدن ìjrā-èden; مقلد

Perfume, *s.* قوقو kòku, عطر "ìtr, طیب tīb; بخور bùkhūr, توتسی tùtsu; —, *v.a.* معطر mù"àttar-et, مطیب mù-tàyyeb-et; —ed, *a.* معطر mù"àttar, مطیب mùtàyyeb; —ing-pan, بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlik).

Perfumer, *s.* عطرجی "itrji; یاغی yàghji.

Perfumery, *s.* عطرجینك صاتدیغی اشیا "itrjinin-sàtdighi-èshyā.

Perhaps, *ad.* بلکی bèlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrku, تهلکه tèhlikė, مخاطره mùkhātara, خطر khàtar; —, *v.a.* تهلکه یه قومق tèhlikéyé-kòmak; at your —! ایتدهباق èt-da-bàk, ایتدهکورسن èt-da-ghyùrursun, سن سن sèn-bìlirsin, کناهی بویونکده ghyùnāhi-bòyunungda. [mùkhātarali.

Perilous, *a.* تهلکهلو tèhlikéli; مخاطرهلو

Perilousness, *s.* تهلکهلیلك tèhlikélilik.

Period, *s.* مدت mùddèt.

Periodical, *a.* اوقات معینهده واقع اولان èvkāt-mu"ayyènéda-vwāki"-olan; —, *s.* اوقات معینهده نشر اولنان غزته و امثالی èvkāt-mù"ayyenéda-nèshr-òlunan-ghàzèta-vé-èmsāli.

Perish, *v.n.* هلاك او hèlāk-òl, تلف او tèlef-òl, بتمك bìtmek; اولمك òl-mek; قورومق kùrumak; چورومك chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك chùrutmek.

Periwig, *s.* پروقه pèrūka.

Perjure one's self, *v.a.* حنث ایتمك hīnss-et, یالان یره یمین ایتمك yàlan-yèra-yèmīn-et; خلف یمین ایتمك khùlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقی bākī, مستمر mùsstémèrr; تمللو tèmèlli;

چیقمه chìkmàz, بوزلمز bòzulmàz; چیقمیه جق chìkmayajak, بوزلمیه جق bòzulmayajak.

Permission, *s.* اذن ìzn (ìzin), رخصت rùkhsàt, اجازت ìjāzet, جواز jèwāz.

Permit, *s.* تذکره tèzkéré; —, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek, تجویزا tèjvīz-et, ترخیصا tèrkhīss-et.

Pernicious, *a.* مضر mùzìrr, ضرررلو zàrārrli.

Perpendicular, *s.* عمود "àmūd; —, *a.* قائم kā'im, عمودی "àmūdī, طوغری dòghru, دك dìk.

Perpetrate, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, ارتکابا ìrtikyāb-et.

Perpetual, *a.* دائم dā'im; —ly, *ad.* دائما dā'imā.

Perplex, *v.a.* باش اغرتمق bàsh-àghrìtmak, صیقندی ویرمك sìkindi-vèrmek.

Perplexity, *s.* اضطراب ìztìrāb.

Perquisites, *s. pl.* عوائد "àwā'id, عائدات "ā'idāt.

Persecute, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, دالنه بنمك dàlìna-bìnmek, راحت رنجیده ویرمامك rāhat-vèrmamek, رنجیدها rènjīdé-et, دشمنلكا dùshmènlik-et, خصومتا khùssūmèt-et, عداوتا "àdāvèt-et.

Perseverance, *s.* اقدام ìkdām, دوام dèwām; —re, *v.n.* اقداما ìkdām-et, دواما dèwām-et; —ing, *a.* مقدم mùkdim.

Persia, *s.* ایران ìrān.

Persian, *a.* ایرانی ìrānī; —, *s.* عجم "àjem; ایرانی ìrānī; عجم لسانی "àjem-lìssāni.

Persian Gulf, بصره کورفزی bàssra-kyùrfezi.

Persist, *v.n.* عنادا "ìnād-et, وازکچمامك vāz-ghèchmamek.

Persistence, Persistency, *s.* اصرار ìssrār.

Persistent, Persisting, *a.* مصر mùssìrr.

Person, *s.* کشی kìshi, کمسنه kìmèssné, شخص shàkhss, ادم àdam, نفر nèfer; (hypostasis) اقنوم ùknūm (*pl.* اقانیم àkānīm); the three —s of the Trinity, اقانیم ثلثه àkānīmi-sèlāssé; (gram.) first —, نفس متکلم nèfssi-mùtékèllim; second —, مخاطب mùkhātab; third —, غائب ghā'ib.

Personage, *s.* ذات عالی zāt-"ālī.

Personal, *a.* ذاتی zāti; — pronoun, ضمیر zamīr.

Perspective, *s.* علم مناظر "ìlmi-mènāzir.

Perspicacious, *a.* فطانتلو fàtānètli.

Perspicaciousness, Perspicacity, *s.* فطانت fàtānèt.

Perspicuity, *s.* اچقلق àchìklìk.

Perspicuous, *a.* اچق àchìk.

Perspiration, *s.* تر *or* در tèr.

Perspire, *v.n.* ترلمك tèrlémek.

Persuade, *v.a.* ایناندرمق ìnàndìrmak, قاندرمق kàndìrmak, اسکاتا ìsskyāt-et; عقلنی چلمك "àklìni-chèlmek; عقلنه قومق "àklìna-kòmak.

Persuasion, *s.* عقلنی چلمکلك àklìni-chèlmeklik.

Pert, *a.* عارسز "ārsìz.

Pertain, *v.n.* متعلق او mùta"àllik-òl, راجع او rāji"-òl, منوط او mènūt-òl, مربوطاو mèrbūt-òl, محول او mùhàvvel-òl, مخصوص او màkhsūss-òl, منسوب او mènsūb-òl, باقمق bàkmak, دوقنمق dòkunmak.

Pertinacious, *a.* مصر mùssìrr.

Pertinacity, *s.* عناد "ìnād; ثبات sèbāt, اقدام ìkdām. [mùnāssébèt.

Pertinence, Pertinency, *s.* مناسبت

Pertinent, *a.* مناسبتلو mùnāssébètli.

Pertly, *ad.* عارسز "ārsiz; —, *s.* عارسزلق

Perusal, *s.* اوقومه òkuma. [ārsizlik.

Peruse, *v.a.* اوقومق òkumak.

Pervade, *v.a.* تأثيرى او tè'sīri-òl; ايشلمك ìshlémek, كچمك ghèchmek, نافذاو nāfiz-òl.

Perverse, *a.* ترس tèrss; خيرسز khàyrsiz.

Pervert, *v.a.* ايارتمق àyartmak, افسادا ìfsād-et, اضلال ìdlāl-et; —, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd).

Pest, Pestilence, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, خسته لق khàsstalik, يمورجق yùmurjàk.

Pestle, *s.* هاون الى (hàwan)-èli.

Pet, *s.* سودك sèvdik, جان jān, قوزى kùzu, جكركوشه jìgher-kyùshé, ايكى كوز ìki-ghyùz; دارغينلق حالى dàrghinlik-hāli; —, *v.a.* سومك sèvmek; اوخشامق òkhshamak; پك يوز ويرمك pèk-yùz-vèrmek.

Petition, *s.* عرضحال "àrzi-hāl, عريضه "àrīza; رجا rìjā, نياز nìyāz, در خواست dèr-khāsst; —, *v.a.* عرضحال ويرمك "àrzi-hāl-vèrmek. [àrzuhāl.

Petitioner, *s.* صاحب عرضحال sāhibi-

Petrel, *s.* فرطونه مارطيسى fìrtina-màrtissi.

Petrifaction, Petrification, *s.* تحجر tàhàjjur.

Petrify, *v.a.* طاشا tàsh-et; —, *v.n.* طاش كسلمك tàsh-kèssilmek, تحجرا tàhàjjur-et.

Petroleum, *s.* معدن نفتى mà"dèn-nèfti; غاز ghàz.

Petticoat, *s.* ايچ فسطانى ìch-fìsstāni.

Petty, *a.* اوفاق تفك ùfàk-tèfèk, جزئى jùz'ī, صاچمه sàchma.

Pewter, *s.* بياض معدن bèyāz-mà"dèn.

Pharmacy, *s.* اجزاجى دكانى èjzāji-dùkkyāni (dùkkèni).

Pheasant, *s.* سوكلون sùghlun (sùlun *or* sùylun), تذرو tèzrèv.

Phenix, *s.* عنقا "ànkā, ققنوس kàknūss *or* ققنس kàknuss.

Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* علامت "àlāmèt, غريبه ghàrībé; *pl.* علائم "àlā'im, غرائب ghàrā'ib.

Phial, *s.* اوفاق شيشه ùfàk-shīshé.

Philanthropic, Philanthropical, *a.* اهل شفقت èhli-shàfakat. [kat.

Philanthropist, *s.* اهل شفقت èhli-shàfa-

Philanthropy, *s.* شفقت shàfakat.

Philology, *s.* علم تدقيق غور لسان "ìlmi-tèdkìki-ghàvri-lissan.

Philomel, *s.* بلبل bùlbul.

Philosopher, *s.* حكيم hàkīm (*pl.* حكما hùkémā) فيلسوف fèylasòf (*pl.* فلاسفه fèlāséfé); —'s stone, كيميا kìmiyā, اكسير ìksīr, التون اوتى àltin-òtu.

Philosophy, *s.* علم حكمت "ìlmi-hìkmèt.

Phlebotomy, *s.* قان المقلق kàn-àlmaklik.

Phlegm, *s.* بلغم bàlgham.

Phlegmatic, *a.* بلغمى bàlghami; صوغق طبيعتلو sòghuk-tàbi"atli.

Phosphorus, *s.* فوسفور fòssfora.

Photograph, *s.* رسم rèssm. [fìaji.

Photographer, *s.* فوتوغرافيه جى fòtogra-

Photography, *s.* فوتوغرافيه fòtografìa.
Phrase, *s.* عباره "ìbārÉ ; تعبير tà"bīr.
Phraseology, *s.* تعيرات tà"birāt.
Phrenology, *s.* علم قيافت دماغ "ìlmi-kìyāfèti-dìmāgh.
Phrensy, *s.* جنون موقت jùnūn-mùwà-[kkàt.
Phthisis, *s.* ورم علتى vèrem-"ìllèti.
Physic, *s.* علاج "ìlāj ; —s, *s. pl.* حكمت طبيعيه hìkmèti-tàbī"ìyyÉ.
Physical, *a.* طبيعى tàbī"ī ; جسمانى jìssmānī ; —ly, *ad.* طبعاً tàb"an.
Physician, *s.* هكيم hèkīm.
Physiognomist, *s.* اهل علم قيافت èhli-"ìlmi-kìyāfèt.
Physiognomy, *s.* قيافت kìyāfèt, چهره chÈhrÉ, سيما sīmā ; علم قيافت "ìlmi-kìyāfèt.
Physiology, *s.* علم بحث حيات بدنيه "ìlmi-bàhssi-hàyāt-bèdEnìyyÉ.
Pianist, *s.* پيانوچالان استاد piàno-chàlan-[-ùstād.
Piano, Pianoforte, *s.* پيانو piàno.
Piastre, *s.* غروش ghùrùsh.
Pick, (pickaxe), *s.* قازمه kàzma ; tooth —, ear —, خلال khìlāl ; —, *v.a.* (pull off) قوپارمق kòparmak ; (a lock) اچمق àchmak ; (teeth, &c.) قارشدرمق kàrishdirmak, ارقلامق àriklamak (àytlamak) ; (a bone) تميزلمك tèmizlÉmek ; (a quarrel) ارامق àramak ; — pockets, يان كسيجيلك ا yàn-kèssijilik-et ; — out, ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek, انتخاب ا ìntikhāb-et ; — up, *v.a.* قالدرمق kàldirmak ; طوپلامق tòplamak, دوشيرمك dèvshirmek, جمع ا jèm"-et ; تحصيل ا tàhsīl-et ; — —, *v.n.* ايولشمك īyilEshmek, قوتى يرينه كلمك kùvvèti-yÈrina-ghÈlmek ; سمورمك sèmirmek ; — to pieces, سوكمك sùkmek ; دالدرمق dàldirmak.
Picket, *s.* ايلروقراغولى ìléri-kàragholi.
Pickle, (brine) صلاموره sàlamùra ; (of vegetables) ترشى tùrshu ; —, *v.a.* ترشى باصمق tùrshū-bàssmak.
Pickpocket, *s.* يان كسيجى yàn-kèssiji, خرسز khìrsiz.
Picnic, *s.* قيريمكى kir-yèmèghi.
Picture, *s.* رسم rèssim. [كوزل ghyùzèl.
Picturesque, *a.* رسم كبى rèssim-ghìbi ;
Piddle, *s.* چيش chìsh, كچوك چيش kùchuk-chish ; سيدك sìdik, بول bèvl ; —, *v.n.* ايشهمك ìshÉmek, صودوكمك sù-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et.
Pie, *s.* بورك bùrèk.
Piebald, *a.* اله àla, اله جه àlaja.
Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعه kìt"à, جزء jùz', قسم kìssm ; —, *v.a.* اكلهمك èklÉmek.
Piecemeal, *ad.* پارچه پارچه pàrcha-pàrcha.
Pier, *s.* اسكله ìsskèlÉ ; ريختم rìkhtim.
Pierce, *v.a.* دلمك dèlmek, ثقب ا sàkb-et ; ايشلمك ìshlÉmek.
Piety, *s.* ديانت dìyānèt, ديندارلق dīndārlik, تقوى tàkwà, صلاح sàlāh.
Pig, *s.* طوكز dònguz (dòmuz), خنزير khìnzīr, خوك khūk ; — of lead, صمون sòmūn, كولچه kyùlchÉ.
Pigeon, *s.* كوكرجين ghyùghÈrjin, كبوتر kèbutÈr, حمامه hàmāmÉ.
Pigeon-hearted, *a.* قورقاق kòrkak.

Pig-headed, *a.* عنادجی "ìnādji.

Pig-headedness, *s.* عناد "ìnād.

Pigmy, *s.* جوجه jùjé. [nèvi"-bàlïk.

Pike, *s.* حربه hàrba; برنوع بالق bìr-

Pile, *s.* یغین yìghin; بنا bìnā; قازق kàzïk; (of velvet) حاو hàw; —s, *s. pl.* باسور bāssūr, مایه‌سیل māyassīl; —, *v.a.* یغمق yìghmak, یغبن‌ا yìghin-et.

Pilfer, *v.a.* چالمق chàlmak; —, *v.n.* خرسزلق‌ا khìrsïzlïk - et, سرقت‌ا sìrkàt-et.

Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hàjjī (hàjï); زائر zā'ir (*pl.* زوار zùwwār).

Pilgrimage, *s.* حج hàjj; زیارت zìyārèt.

Pill, *s.* حب hàbb (hàp).

Pillage, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret, صویغون sòyghun; اموال منهوبه èmwāli-mènhūbé; *v.a.* صویمق sòymak, یغما‌ yàghma-et, غارت‌ا ghāret-et, نهب‌ا nèhb-et.

Pillar, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود

Pillion, *s.* پلان pàlān. ["àmūd.

Pillow, *s.* یوزیصدیغی yùz-yàssdïghi, بالین bālīn; — case, یصدق یوزی yàssdïk-yùzu.

Pilot, *s.* قلاغوز kìlàghuz; —, *v.a.* قلاغوزلق‌ا kìlàghuzluk-èt.

Pimento, *s.* یکی بهار yèngi-bàhār.

Pimple, *s.* سویلجه sìvilja; (on the lip) اوچق ùchuk.

Pin, *s.* طوپلو tòplu, طوپلوایکنه tòplu-ìghné; چیوی chìvi; جیواطه jìwàta; —, *v.a.* طوپلوایله ایلشدرمك tòplu-ila-ilìshdirmek; چیویلمك chìvilé-mek, میخلامق mìkhlamak.

Pincers, *s. pl.* قصاج kìssāj.

Pinch, *s.* چمدك chìmdik; قصدرش kìssdirish; (of snuff) طوتم tùtum; (necessity) صیقی sìki, ضرورت zàrū-rèt; —, *v.a.* چمدکلمك chìmdiklé-mek; قصمق kìssmak; قصدرمق kìss-dirmak; صیقمق sìkmak.

Pinchbeck, *s.* تومبق tòmbàk.

Pine, *s.* چام chàm; چام اغاجی chàm--àghàji; —, *v.n.* اوزلمك ùzulmek; دردچکمك dèrd-chèkmek; اشتیاق ìshtiyāk-chèkmek.

Pineapple, *s.* اناناس ànanàss.

Pinion, *s.* (feather) شهپر shèh-pèr; (wheel) فنر fènER; —, *v.a.* قوللرینی باغلامق kòllarini-bàghlamak.

Pink, *s.* قرنفل چیچکی kàRENfìl-chì-chéghi; —, *a.* پنبه pènbé; —, *v.a.* اویمه‌اچمق òyma-àchmak.

Pinnace, *s.* فلوقه fìlïka.

Pint, *s.* یوز قرق درهملك اولچی yùz-kìrk--dìrhèmlik-ùlchu.

Pintle, *s.* ایکنه‌جك ìghnéjik.

Pioneer, *s.* بالطه‌جی bàltaji.

Pious, *a.* دیندار dīndār, اهل تقوی èhli--tàkwà, متقی mùttàki, صوفی sòfu.

Pip, *s.* چکردك chèkirdek.

Pipe, *s.* بوری *or* بورو bòru; چبوق chìbùk; دودوك dùduk; بیوك فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.

Pipkin, *s.* طوپراق تنجره tòpRAK-tènjéré.

Pirate, *s.* دکز خرسزی dèngiz-khìrsizi, خرسز khìrsiz; خرسزتکنه‌سی khìrsiz--tèknéssi; —, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت‌ا sìrkàt-et

Piss, *s.* چیش chìsh, کچوك چیش kùchuk-chìsh, بول bèvl; —, *v.n.* چیشلمك chìsh-et, صو دوکمك sù-dùkmek, کچوك صو دوکمك kùchuk-sù-dùkmek, تبولمك tèbèvvul-et.

Pistachio, *s.* فستق fìsstìk.

Pistol, *s.* طبانجه tàbànja, پشطو pìshtow.

Piston, *s.* بقراج bàkraj. [hùfra.

Pit, *s.* قویو kùyu, چقور chùkur, حفره

Pitch, *s.* زفت zìft; درجه dèréjé, کرته kèrté, رادده rāddé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé; نهایت درجه‌سی nihāyet-dèréjéssi; —, *v.a.* اتمق àtmak; زفتلمك zìftlémek; قورمق kùrmak; — upon, ایرمق àyrmak, سچمك sèchmek; — — one's head, باش اشاغی یره دوشمك bàsh-àshà*ghi*-yèra-dùshmek.

Pitcher, *s.* دستی dèssti (tèssti).

Piteous, *a.* اجی àji; اجنه‌جق àjinajak.

Pith, *s.* اوز ùz, مغز màghz.

Pittance, *s.* قوت لایموت kūti-lā-yèmūt.

Pitted with the small-pox, *a.* چیچك بوزوغی chìchèk-bòzu*ghu*.

Pity, *s.* ترحم tèràhhum, مرحمت mèrhàmet; —, *v.a.* اجیمق àji*m*ak, مرحمت‌ا mèrhàmet-et; what a — ! یازق yàzik.

Pivot, *s.* میل mìl, محور mìhvèr.

Placard, *s.* یافته yàfta; —, *v.a.* یافته یاپشدرمق yāfta-yàpishdirmak.

Place, *s.* یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki", موضع mèvzi", مکان mèkyān; یر yèr, خدمت khìdmèt (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt; *v.a.* قومق kòmak, وضع‌ا wàz"-et; اوطورتمق òturtmak; دکمك dìkmek, رکزا rèkz-et, نصب‌ا nàssb-et, تعیین‌ا tà"yīn-et.

Placid, *a.* یواش yàwāsh.

Plague, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, یمورجق yèmurjàk, خسته‌لق khàsstalik; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt, درد dèrd; —, *v.a.* درد او dèrd-òl, بلا او bèlā-òl.

Plain, *s.* دوزلك dùzluk, اووه òwa, قیر kìr, صحرا sàhrā; —, *a.* دوز dùz; ساده sādé; ساده‌کوزل sādé-ghyùzèl; چرکین chìrkin; اچق àchik, بللو bèlli, عیان "àyān, مستبان mùsstébān; عادی "ādī, بیاغی bàyà*ghi*; — spoken, طوغری سویلر dò*gh*rū-sù-wèylɛr, لقردیسنی اسرکماز làkirdissini-èssirghémàz.

Plaintiff, *s.* دعواجی dà"wàji.

Plait, *s.* قیرمه kìrma; اورمه ùrmé; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قیرمه‌ا kìrma-kìrma-et; اورمك ùrmek.

Plan, *s.* رسم rèssim, خریطه khàrīta; ترتیب tèrtīb, تدبیر tèdbīr; اصول ùssūl, یول yòl; —, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمك dùshunmek, عقل‌ا "àkl-et.

Plane, *s.* سطح مستوی sàthi-mùsstèvī; رنده rèndé; —, *a.* مستوی mùsstèvī; —, *v.a.* رنده‌لمك rèndélémek; — tree, چنار chìnar.

Planet, *s.* سیاره sèyyārɛ́.

Plank, *s.* تخته tàkhta; —, *v.a.* تخته قاپلامق tàkhta-kàplamak; تخته دوشه‌مك tàkhta-dùshémek.

Plant, *s.* اوت òt; اغاج àghaj; فدان fìdan; نبات nèbāt; —, *v.a.* دكمك dìkmek, غرس ghàrss-et; نصب nàssb-et, ركز rèkz-et.

Planter, *s.* غرس ايدر اولان ادم ghàrss-èder-òlan-àdam.

Plaster, *s.* صيوه sìwa *or* صيغه sìgha; (of Paris) الچى àlchi; (for wounds) ياقى yàki; —, *v.a.* صيوامق sìwamak, صيغامق sìghamak.

Plate, *s.* طباق tàbāk; تخته tàkhta; كموش طاقم ghyùmush - tàkim; باصمه رسم bàssma - rèssim; شكل shèkil; —, *v.a.* كموش قاپلامق ghyùmush - kàplamak; — glass, ايينه جامى àyina-jàmi.

Plater, *a.* كومش قاپلمه ghyùmish-kàp-lama.

Platinum, *s.* پلاتينه plàtina.

Plato, *s.* افلاطون iflātūn.

Play, *s.* اويون òyun; شقا shàka; قمار kùmār; —, *v.n.* اوينامق òynamak; قمار اوينامق kùmār-òynamak; —, *v.a.* چالمق chàlmak; قومق kòmak, باصمق bàssmak; — high, چوق پاره قومق chòk-pàra-kòmak; — a high game, كوزى پك ايلرى ده او ghyùzu-pèk-ilèrida-ol; — the fool, *v.n.* اشكلك èsheklik-et; دالقاوقلق dàlkàwukluk - et; مسخرلق màsskharalīk-et; ——— with, *v.a.* اشك يرينه قومق èshek-yèrina-kòmak, الداتمق àldatmak; — the truant, مكتبه كتمامك mèktébé - ghìtmamek, مكتبدن قاچمق mèktèbdan - kàchmak; — upon, چالمق chàlmak; — — a word, مضمون سويلمك màzmūn-sùwèylémek.

Player, *s.* مقلد mùkàllid; اويونجى òyunjù.

Plaything, *s.* اويونجق òyunjak; ايلنجه èylènja.

Plea, *s.* لقردى làkirdi; عذر "ùzr; بهانه bàhāné.

Pleasant, *a.* كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, طاتلو tàtli; صفالو sàfāli; لذيذ lèzīz.

Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطيفه làtīfé.

Please, *v.n.* تنسيب تنسيب ا tènsīb - et, مناسب كورمك mùnāssib-ghyùrmek; استمك ìsstémek, ديلمك dìlémek; —, *v.a.* خوش كورنمك khòsh - ghyùrunmek, خوشه كچمك khòsha - ghèchmek, مقبوله كچمك màkbūla-ghèchmek, بكنلمك bèghénilmek; — one's self, استديكى كبى ا ìsstédighi - ghìbi-et, كيفنجه حركت ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

Pleasure, *s.* كيف kèyf, جنبش jùnbush, صفا sāfā, ايلنجه èylènja, حظ نفس hàzzi-nèfss, تلذذ tèlèzzuz.

Plebeian, *a.* قبا kàba; —, *s.* قبا ادم kàba-àdam.

Pledge, *s.* رهين rèhīn; —, *v.a.* رهينه قومق rèhīna - kòmak; عشقنه ايچمك "àshkina-ìchmek.

Pleiades, *s.pl.* ثريا sùrèyyā, يدى قرنداش yèdi-(kàrdash).

Plenipotentiary, *s.* مرخص mùràkhkhàss.

Plenteous, Plentiful, *a.* بول bòl, چوق chòk, برکتلو bèrékètli, غنى ghànī.

Plenty, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, برکت bèrékèt, غنیمت ghànīmèt.

Pleurisy, *s.* ذات الجنب zātu-'l-jènb (sàtlijàn). [قولاى اكلور kòlay-è*gh*ilir.

Pliable, Pliant, *a.* يموشاق yìmushàk,

Plight, *s.* حال hāl; —, *v.a.* ويرمك vèrmek; وعد ا wà''d-et.

Plot, *s.* فتنه fìtné, فساد fèssād; — of ground, عرصه ''àrs*a*; — of a tale, خلاصه khùlāss*a*; grass —, چيم chìm; —, *v.n.* فتنه قورمق fìtné-kùrm*a*k, فساد قايناتمق fèssād-kày-nat*m*ak.

Plough, *s.* صبان sàban; —, *v.a.* صورمك sùrmek; —, *v.n.* صبان صورمك sàban-sùrmek.

Pluck, *s.* ايچ ìch, جكرمكر jìg*h*er-mìg*h*er; مردلك mèrdlik, يكيتلك yìg*h*itlik; —, *v.a.* قوپارمق kòpàrm*a*k; المق àlm*a*k; صويمق sòym*a*k; يولمق yòlm*a*k.

Plug, *s.* طيقاج tìkaj; (for a wound), فتيل fìtil; —, *v.a.* طيقامق tìkam*a*k, قپامق kàpam*a*k; فتيل صوقمق fìtil-sòkm*a*k.

Plum, *s.* اريك èrik; قورى اوزوم kùru-ùzum; يوز بيك ليره مبلغى yùz-bìng-lìr*a*-mèblà*gh*i.

Plumb, *v.a.* لهيملمك lèhīmlémek; اسقاندیل ا ìsskàndīl-et; — line, *s.* شاقول shākūl (shà*gh*ul). [èkmek.

Plum-cake, *s.* اوزوملو اكمك ùzumlu-

Plume, *s.* صورغوچ sòrghuch; توى tùy; — one's self, *v.n.* افتخار ا ìftikhār-et.

Plummet, *s.* قورشون قلم kùrshun-kàlem; اسقاندیل ìsskàndīl.

Plump, *a.* سمز *or* سموز sèmiz; — up, *v.n.* طولمق dòlm*a*k, شيشمك shìsh-mek; — (into), *v.n.* دوشمك dùsh-mek, اتلمق àtìlm*a*k, پاطه‌دق دوشمك pàt*a*dak-dùshmek; —, *ad.* پاطه‌دق pàt*a*dak, لاپه‌دق làp*a*dak.

Plunder, *s.* يغما yà*gh*ma, غارت ghāret, غنيمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im); —, *v.a.* يغما ا yà*gh*ma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et; صويمق sòym*a*k.

Plunderer, *s.* يغماجى yà*gh*maji.

Plunge, *s.* دالش dàlish; —, *v.n.* دالمق dàlm*a*k, غطس ا ghàtss-et; —, *v.a.* دالدرمق dàldirm*a*k, صوقمق sòkm*a*k, غطس ا ghàtss-et.

Plural, *s.* جمع jèm''.

Plurality, *s.* كثرت kèssret.

Plus, *ad.* زائد zā'id.

Plush, *s.* قبا قطيفه kàba-kàdīfé.

Ply, *v.n.* ايشلمك ìshlémek; —, *v.a.* ايشلمك ìshlémek, ايتمك ètmek; صيقشدرمق sìk*i*shdirm*a*k.

P.M. (post meridiem), *ad.* بعد الزوال bà''d-ez-zèwāl. [yèrd*a*-àvlam*a*k.

Poach, *v.n.* يساق يرده آولامق yassàk-

Poacher, *s.* يساق يرده آولايان خرسز yassàk-yèrd*a*-àvlayan-khìrs*i*z.

Pock, *s.* چيبان chìbàn.

Pocket, *s.* جيب (jèb); —, *v.a.* جيبنه قومق jèbin*a*-kòm*a*k; — book, جزدان jùzdān; — money, جيب خرجلغى jèb-khàrjl*igh*i.

Pock-marked, *a.* چیچك بوزق chìchek--bòzuk.

Pod, *s.* قبوق kàbuk; —, *v.n.* باغلامق bāghlamak; —, *v.a.* قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak, قبوقدن چیقارمق kàbukdan-chìkàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long)

Poesy, *s.* شعر shì''r. [قصیده kàssīdé.

Poet, *s.* شاعر shā''ir (*pl.* شعرا shù''arā).

Poetry, *s.* شعر shì''r.

Poignant, *a.* فنا fèna, اجی àji, کسکین kèsskin, الیم èlīm, وجیع vèjī'', جگر سوز jìghER-sūz.

Point, *s.* نقطه nòkta; اوج ūj; بورون bùrun; خصوص khùssūss, ماده māddé, باب bāb, امر èmir, کیفیت kèyfìyyèt, نکته nùkté, دقیقه dàkīka, بحث bàhss, مبحث mèbhàss مطلب màtlàb; درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, رادہ rāddé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé; (of the compass) کرته kèrté, روزکار rùzghyār; —, *v.n.* باقمق bàkmak, دونمك dùnmek; پرمق ایله اشارت ا pàrmakla-ìshāret-et; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak; make a —, مخصوص یاپمق màkhsūss--yàpmak.

Point blank, *ad.* طوغری dòghru; — range, تام منزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سیوری اوجلو sìvri-ūjlu, سیوری sìvri; طوغرلمش dòghrulmush; باقیور bàkiyor; مخصوص màkhsūss, اشکار āshikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd (òt), اغو àghu; —, *v.a.* زهرلمك zèhirlémek, تسمیم ا tèssmīm-et; بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et.

Poke, *v.a.* صوقمق sòkmak, صوقوب قارشدرمق sòkup - kàrishdirmak; دورتمك dùrtmek.

Poland, *s.* لهستان lèhisstān.

Pole, *s.* صیرق sìrik; دیرك dìrèk; سرن sèren; لهلو lèhli; قطب kùtb (kùtub); التی بچوق ارشون àlti-bùchuk-àrshin; — star, قطب یلدزی kùtub - yìldizi, تیمورقازق (dèmir)--kàzik, جدی jùdèyy.

Police, *s.* (matters of) امورضبطیه ùmūri--zàbtìyyé; —man, ضبطیه قواصی zàbtìyyé-kàwwāssi; — agent, ضبطیه مأموری zābtìyyé-mè'mūru.

Policy, *s.* تدبیر tèdbīr, اصول ùssūl, روش rèvish; سند sèned.

Polish, *a.* لهلو lèhli; —, *s.* لهجه lèhjé; جلا jìlā; تربیه tèrbìyyé; —, *v.a.* جلا ا jìlā-et, جلاویرمك jìlā-vèrmek; تربیه ا tèrbìyyé-et.

Polite, *a.* چلبی chèlébi, افندی èfèndi, تربیه لو tèrbìyyéli, مکرم mùkrim, نوازشلو nùwāzishli.

Political, *a.* امورملکیه یه متعلق ùmūr-i--mìlkīyyéya-mùta''allik; — economy, علم اداره ٔ ملکیه ''ìlmi-ìdāréi-mìlkīyyé.

Politically, *ad.* دولتجه dèvletjé.

Politician, *s.* امور ملکیه اشنا ùmūri--mìlkīyyé-āshinā.

Politics, *s.* علم تدبیر دولت ''ìlmi-tèdbīri--dèvlet.

Pollard, *s.* اینجه کپك ìnja-kèpek; دللری هپ بودنمش اغاج dàllari-hèp--bùdànmish-àghaj.

Pollute, *v.a.* تنجيس‌ا tènjīss-et, مردارا mùrdàr-et, پس‌ا pìss-et.

Poltroon, *s.* قورقاق kòrkak.

Poltroonery, *s.* قورقاقلق kòrkaklik.

Polyanthus, *s.* چوقه‌چيچكى (chòha)-chichègi.

Pomegranate, *s.* نار nàr, انار ènār.

Pommel, *s.* ايرقاشى èyer-kàshi; —, *v.a.* دوكمك dùghmek, اورمق wùrmak.

Pomp, *s.* طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, سلطنت sàltanàt.

Pond, *s.* كول ghyùl, حوض hàwuz.

Ponderous, *a.* اغر àghir, ثقيل sàkīl, كران ghìrān.

Pontiff, *s.* امام ìmām, همام hùmām.

Pontoon, *s.* طومباز tòmbàz.

Pony, *s.* مدللى mìdìlli.

Pool, *s.* كول ghyùl, حوض hàwuz.

Poop, *s.* اوصورق òssuruk, ضرطه zàrta; (of a ship) قامره‌اوستى kàmara-ùsstu.

Poor, *a.* فقير fàkīr (*pl.* فقرا fukarā), غريب يكيت (kàripīt); ضعيف zà"īf (*pl.* ضعفا zù"afā, the origin of the French denomination of "Zouave," the *infantry* in Africa being called "the poor," or "the weak," because not able to afford themselves horses to ride against the enemy); فنا fèna, ايش يوق ìsh-yòk.

Poorly, *a.* كيفسز kèyfsiz, مزجسز mìzājsiz, خسته khàssta; —, *ad.* فقيرجه fàkīrja; فنا fèna.

Pop, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; اتلمق àtīlmak, فرلامق fìrlamak; —, *v.a.* اتيويرمك àtìvèrmek; — in, *v.n.* لاپ ايچروكيرمك làp-ìchèri-ghìrmek; — —, *v.a.* ايچرو اتيويرمك ìchèri-àtìvèrmek; — out, *v.n.* طيشارى اوغرامق dìshāri-òghramak; — —, *v.a.* سوندريويرمك sùndurivèrmek; طيشارى قويويرمك dìshàri-kòyuvèrmek; — on, *v.a.* كيويرمك ghìyivèrmek; — off, *v.n.* صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; اولويرمك àluvèrmek; — —, *v.a.* چيقاريويرمك chìkàrivèrmek.

Poplar, *s.* قواق اغاجى kàwak-àghaji, قواق kàwak.

Poppy, *s.* حشحاش hàshhāsh; (wild) كلينجك‌چيچكى ghèlinjik-chìchèghi.

Populace, *s.* عوام ناس "àwāmmi-nāss, اسافل ناس èssāfili-nāss, ايلق طاقمى àyak-tàkimi.

Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-"āmm, عوام پسند "àwāmm-pèssènd.

Populate, *v.a.* معمورا mà"mūr-et.

Population, *s.* اهالى àhālī, نفوس nùfūss.

Populous, *a.* معمور mà"mūr.

Porcelain, *s.* فغفور fàghfūr.

Porch, *s.* دهليز dèhlīz.

Porcupine, *s.* اوقلوكرپى òklu-kìrpi.

Pore, *s.* (*pl.* مسامات mèssāmmāt); — over, *v.a.* دالمق dàlmak, پك باقمق pèk-bàkmak.

Pork, *s.* طوكز اتى dònguz-èti (dòmuz), لحم الخنزير làhmu-'l-khìnzīr.

Porous, *a.* مسامالو mèssāmātli.

Porphyry, *s.* سماقى sòmmākì.

Porpoise, *s.* يونس بالغى yònuss-bàlighi.

Porringer, *s.* طوپراق تنجر tòprak-tènjérè.

Port, *s.* لیمان lìmān; اسکله ìsskèlé; لومبارقپاغی lùmbar-kàpa*ghi*; لومبار lùmbar; پورت شرابی pòrt-shèrābi.

Portable, *a.* خفیف khàfīf, طاشیماسی tàshi*ma*ssi-kòlay.

Porte, *s.* باب عالی bābi-"ālī, پاشاقپوسی pàsha-kàpi*ssi*; دولت علیه dèvlèti--"àlìyyé.

Porter, *s.* حمال hàmmāl (hàmal); قپوجی kàpüji; سیاه ارپه صویی siyāh--àrpa-sùyu.

Porterage, *s.* حمالق hàmmāllik.

Port-hole, *s.* لومبار دلیکی lùmbar-dèli*ghi*.

Portico, *s.* قپودهلیزی kàpi-dèhlīzi.

Portion, *s.* پارچه pàrcha, بلوك bùluk, جزء jùz', قسم kìssm, قطعه kìt"à; حصه hìsssé, پای pày; سهم sèhm, سهیم sèhīm; قسمت kìssmèt; —, — out, *v.a.* تقسیم ا tàksīm-et, بولمك bùlmek; — off, *v.a.* حصه سنی ویروب hìsssé*ssini*-vèrup-dèf"-et; دفع ا marriage —, جهاز jìhāz (chèhiz), اغرلق à*ghir*lik.

Portmanteau, *s.* صندق sàndik, چانطه chànta. [صورت sūrèt.

Portrait, *s.* رسم rèssim, تصویر tàssvīr,

Portrait-painter, *s.* تصویر رسامی tàssvīr--rèssāmi. [tàvsīf-et.

Portray, *v.a.* رسم ا rèssm-et, توصیف ا

Position, *s.* موقع mèvki"; حال hāl.

Positive, *a.* صحیح sàhīh, صحیحاً معلوم sàhīha*n*-mà"lūm, محقق mùhàkkàk; ایو بلور īyi-bìlir; پك قوی سویلر pèk--kàvi-sùwèylɛr; عنادجی "ìnādji; مطلق mùtlàk.

Possess, *v.a.* مالك او mālik-òl, متملك او mùtémèllik-òl; — one's self of, ضبطا zàbt-et, الهكتورمك èlé-ghètirmek, استحصال ا ìsstihsāl-et; whatever possessed you? قنغی شیطانه اویدك (hànghi)-shèytāna-ùydu*ng*, نه درلو عقله خدمت ایتدك nè-dùrlu-"àkla--(hìzmet)-ètding; —ed, *p.p.* دلی dèli, مجنون mèjnūn, دیوانه dīwāné.

Possessed, *a.* دلی dèli; تصرفنده اولان tàssàrrufinda-òlan.

Possession, *s.* تصرف tàssàrruf. [-ilèyh.

Possessive case, مضاف الیه mūzàfun-

Possessor, *s.* صاحب sāhib; متصرف mùtéssàrrif.

Possibility, *s.* امکان ìmkyān. [بلکه bèlki.

Possible, *a.* ممکن mùmkin; —bly, *ad.*

Post, *s.* (wooden) قازق kàzik, دیرك dìrèk; (for letters) پوسته pòssta; (for horses) منزل mènzil; (office) پوست pòsst, مأموریت mè'mūrìyyet, مسند mèssnèd, صدر sàdr; (sentry) قول kòl, قره قول kàra-kòl, قره غول kàra*gh*ol, نوبتجی nùbètji; (place) یر yèr, موقع mèvki", —, *v.a.* پوسته یه ویرمك pòsstaya-vèrmek; قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعیین ا tà"yīn-et; —, — up, *v.a.* (accounts) یازمق yàzmak, قیدا kàyd-et, دفتره dèftɛra-ghèchirmek; (persons) یافته یه یازمق yàftaya-yàzmak; —, *v.n.* منزل سورمك mènzil-sùrmek, منزل كتمك mènzil-ghìtmek; — office, پوسته خانه pòssta-khānė; — house, منزلخانه mènzil-khānė; — master,

پوسته مأموری pòssta - mè'mūru; منزلجی mènzilji; — — general, پوسته ناظری pòssta-nāziri, — horse, منزل بارکیری mènzil-(bèghiri).

Postage, *s.* پوسته اجرتی pòssta-ùjrèti.

Post-boy, *s.* سوریجی sùruju.

Post-chaise, *s.* منزل عربه‌سی mènzil--"àrabassi. [احفاد èvlād-u-àhfād.

Posterity, *s.* ذریت zùrrìyyèt, اولادو

Postilion, *s.* سوریجی sùruju.

Postpone, *v.a.* تأخیرا tè'khīr-et, صکردیه براقمق sòngraya-bràkmak. [hāshìyyé.

Postscript, *s.* کنار kènar, حاشیه

Pot, *s.* قاب kàb, قوانوس kàwanoss, بردق bàrdak; حقه hòkka; تسی tèssti; کوپ kyùp; تنجره tènjéré, قزغان (kàzan); flower —, صقسی sàksi; —, *v.a.* قوانوسه باصمق kàwanossa - bàssmak; صقسی یه دکمك sàksiya-dìkmek.

Potash, *s.* پوتاس pòtāss.

Potassa, *s.* پوتاس pòtāss.

Potassium, *s.* پوتاسیوم pòtāssium.

Potato, *s.* یرالماسی yèr-èlmassi.

Pot-bellied, *a.* قارنلو kàrnli.

Potency, *s.* قوت kùvvet.

Potent, *a.* قوتلو kùvvetli.

Potentate, *s.* حکمدار hùkmdār.

Potential mood, *s.* صیغهٔ اقتداریه sīgha'i--ìktidāriyyé. [ilāj.

Potion, *s.* علاج "

Pottage, *s.* چوربا chòrba; لپه làpa.

Potter, *s.* چوملکجی chàmlekji; — about, — over, بوش شیلرایله ایلنوب وقت کچورمك bòsh - shèylèr - ila--èylènup-wàkit-ghèchirmek.

Poulterer, *s.* طاوقجی tàwukju.

Poultice, *s.* لپه làpa; —, *v.a.* لپه اورمق làpa-wùrmak.

Poultry, *s.* طاوق tàwuk, طاوق ماوق tàwuk-màwuk.

Pound, *s.* (weight) لیبره lìbra; (Turkish = $2\frac{3}{4}$ avoirdupois) قیه kìyyé (òkka); (sterling) لیره lìra; (for cattle) اغل àghil; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, ازمك èzmek, دقمق dàkk-et.

Pour, *v.a.* دوکمك dùkmek, اقتمق àkitmak; —, *v.n.* سیل کبی یاغمق (sèl)-ghìbi-yàghmak; سیل کبی اقمق (sèl)-ghìbi-àkmak.

Pout, *v.n.* صوموتمق sòmutmak.

Poverty, *s.* فقر fàkr, فاقه fāka, فقیرلق fàkīrlik, فقرالق fàkarālik, ضرورت zàrūrèt.

Powder, *s.* توز tòz, غبار ghùbār; (medicine) سفوف sùfūf; gun —, باروت bàrut; —, *v.a.* اوستنه توز سلکمك ùsstuna - tòz - sìlkmek; توز ا tòz-et, ازمك èzmek; — horn, — flask, وزنه vèzné, باروت وزنه‌سی bàrut-vèznéssi; — mill, باروتخانه bārut--khāné; — room, — magazine, جبخانه jèb-khāné.

Power, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, مکنت mìknèt, اقتدار ìktidār; دولت dèvlèt, حکومت hùkyūmèt; نفوذ nùfūz; تأثیر tè'sīr; حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwāss).

Powerful, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli, قوی kàvī, قدرتلو kùdrètli, مکین mèkīn, مقتدر mùktèdir; نفوذلو nù-

fūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-'l-kèlimétèyn ; مؤثر mù'èssir ; سرت sèrt ; all —, قدير kàdīr. [-kùvveti-yòk.

Powerless, *a.* هيچ برقوتى يوق hìch-bìr-

Powerlessness, *s.* هيچ برقوتى اولمامقلق hìch-bìr-kùvveti-òlmamaklik.

Pox, *s.* فرنكى fìrènghi.

Practicable, *a.* ممكن mùmkin, ياپلور yàpılır ; قوللانلور kùllànılır.

Practice, *s.* تعليم tà''līm, دوام dèwām, مداومت mùdāvémèt ; عمل ''àmel ; عمليات ''àmélìyyāt ; عادت ''ādèt ; طبيبك مشتريلرى tàbībing-mùshtèrilèri ; —, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق yàpmak ; تعليم ا tà''līm-et, دوام ا dèwām-et ; هكيملك ا hèkimlik-et.

Praise, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستايش sìtāyish ; (to God) حمد hàmd, شكر shùkr ; —, *v.a.* مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et, ستايش ا sìtāyish-et ; حمد ا hàmd-et, شكر ا shùkr-et. [mèbrūr.

Praiseworthy, *a.* مرضى mèrzī ; مبرور

Prance, *v.n.* اويناماق òynamak, صچرامق sìchramak.

Prawn, *s.* تكه tèkė. [

Praxis, *s.* تعليم tà''līm.

Pray, *v.n.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et ; دعا ا dù''ā-et ; نمازقيلمق nàmaz-kìlmak.

Prayer, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; دعا dù''ā ; (stated) نماز namàz, صلات *or* صلوت sàlāt.

Prayer-book, *s.* دعا كتابى dù''ā-kìtābi.

Preach, *v.n.* وعظ ا wà''z-et.

Preacher, واعظ vwā''iz. [meklik.

Preaching, *s.* وعظ ايتمكلك wà'z-èt-

Preamble, *s.* مقدمه mùkàddimé, ديباجه dībājé. [rèr.

Precarious, *a.* غير مقرر ghàyri-mùkàr-

Precaution, *s.* حذر hàzar, احتذار ìhtizār, احتياط ìhtiyāt, انتباه ìntibāh ; to take —, صاقنمق sàkınmak, كوز اچمق ghyùz-àchmak, حذر ا hàzar-et, احتياطلو بولنمق ìhtiyātlı-bùlunmak, انتباه اوزره ìntibāh-ùzéré-òl.

Precede, *v.a.* and *n.* سبقت ا sàbkàt-et ; مسابقت ا mùssābakàt-et ; —ding, سابق sābık.

Precedence, *s.* مسابقت mùssābakàt.

Precedent, *s.* امثال èmsāl (*pl.*)

Precept, *s.* قاعده kā'idé ; نصيحت nàssìhàt ; ضرب مثل zārbı-mèssel.

Preceptor, *s.* نصيحتجى nàssìhàtji, خواجه khoja.

Precious, *a.* قيمتلو kīmètli, ذى قيمت zī-kīmèt ; عزيز ''àzīz ; — stone, جوهر jèvhèr (*pl.* جواهر jèwāhir) ; — rogue, كدكلو چاپقين ghèdikli-chàpkın. [ورطه vàrta.

Precipice, *s.* يار yàr, اوچروم ùchurum,

Precipitate, *a.* —ly, *ad.* عجلهايله ''àjélè-ila, على العجله ''àlė-'l-''àjélé ; — retreat, رجعت قهقرى rìj''àti-kàhkarà ; —, *s.* توز toz, چوكندى chùkundu ; —, *v.a.* اشاغى اتمق àshàghı-àtmak ; تعجيل ا tà''jīl-et ; —, *v.n.* ديبه چوكمك dìbé-chùkmek ; — things, — matters, عجله ا ''àjélé-

Precipitation, *s.* عجله ''àjélé. [-et.

Precise, *a.* (person) مراقلو mèrākli, اهل دقت èhli-dìkkàt ; (time, &c.)

تام tāmm, تمام tàmām; —, *v.a.* تعيين ا tà''yīn-et, تفريق ا tèfrīk-et, مخصوص برينى كوسترمك màkhsūss--bìrini-gh*yù*sstermek.

Precision, *s.* مراق mèràk; دقت dìkkàt; صحت sìhhàt.

Preclude, *v.a.* مانع او māni''-òl.

Precocious, *a.* وقتندن اول يتشمش vwàktinden-èvvel-yètishmish.

Predecessor, *s.* سلف sèlef (*pl.* اسلاف

Predestination, *s.* قدر kàder. [èsslāf).

Predicament, *s.* فنا حال fènahāl.

Predicate, *s.* خبر khàber.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ويرمك wùkū''undan-èvvel-khàber-vèrmek, استخراج ا ìsstikhrāj-et.

Prediction, *s.* وقوعندن اول خبر ويرمكلك wùkū''undan-èvvel-khàber-vèrmek-

Predilection, *s.* ميل mèyl. [lik.

Predispose, *v.a.* استعداد ويرمك ìsstì''-dād-vèrmek.

Predisposition, *s.* استعداد ìsstì''dād.

Predominant, *a.* غالب ghālib.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, چوق او chòk-òl, زيادەاو zìyādé-òl.

Preface, *s.* مقدمه mùkàddimé, ديباجه dībājé; —, *v.n.* بسط مقدمه ا bàssti--mùkàddimé-et. [tèrfī''i-rùtbé-et.

Prefer, *v.a.* ترجيح ا tèrjīh-et; ترفيع رتبه ا

Preferable, *a.* مرجح mùrèjjàh.

Preference, *s.* ترجيح tèrjīh.

Pregnancy, *s.* كبه لك ghèbélik.

Pregnant, *a.* كبه ghèbé, حامله hāmilé.

Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fènalik; — against, سوءظن sù'ìzànn; — in favour, حسن ظن hùssni-zànn; vulgar —, ظن باطل zànni-bātil; —, *v.a.* ضررا zàrar-et; —, ذهننه شى zìhnina-shèy-kòmak.

Prelate, *s.* پسقپوس pìsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول wàktindàn-èvvel, وقتى كلمدن wàkti-ghèlmadan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق dùshunup-kùrmak, قصدا kàssd-et; —d, *p.p.* قصدى kàssdī; —dly, *ad.* قصداً kàssdan, عمداً ''àmdan.

Premier, *s.* صدراعظم sàdri-à''zàm (sàdrazàm), باش وكيل bàsh-vèkīl.

Premises, *s. pl.* او èv, دكان dùkkyān (dùkkèn), اوطه òda, باغچه bàghcha, عرصه ''àrsa, يير yèr, حدود hùdūd; (logic) مقدمه mùkàddimé (single), مقدمتين mùkàddimétèyn (double), مقدمات mùkàddimāt (several).

Premium, *s.* باش bàsh, كار kyār; اجرت ùjrèt; مكافات mùkyāfāt; شاكردية اقچه سى shāghirdìyyé-àkchassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهننى مشغول ا zìhnini--mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهنى مشغول zìhni-mèshghūl.

Preparation, *s.* تدارك tèdāruk (tèdārik, *pl.* تداركات tèdārikyāt); (compound) تركيب tèrkīb.

Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراو hāzir-òl; —, *v.a.* حاضر ا hāzir-et; — a table, صفره قورمق sòfra--kùrmak; (cook) ياپمق yàpmak, پشورمك pìshirmek; (compound)

ترکیب ا tèrkīb-et; (arrange) ترتیب ا tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.

Preponderate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, باصقمین کلمك bàsskin-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف جر hàrfi-jèrr, جار jārr.

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبط ا ghyùngul-[zàbt-et.

Prepossession, *s.* میل mèyl; عداوت "ədāvèt. [-mùghāyir.

Preposterous, *a.* عقله مغایر "àkla-

Prerogative, *s.* خاصه khāsssa.

Presage, *s.* علامت "àlāmèt, دلیل dèlīl; فال fàl; —, *v.a.* علامت او "àlāmèt--ol, دلالت ا dèlālèt-et; اکلامق ànglamak (ànnamak), استخراج ا isstikhrāj-et. [bīh-et; ترتیب ا tèrtīb-et.

Prescribe, *v.a.* امر ا èmr-et, تنبیه ا tèn-

Prescription, *s.* هکیم ترتیبی hèkim-tèrtībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vàrlik, موجودیت mèvjūdiyyèt, وجود vùjūd; — of mind, عقلی باشنده اولمقلق "àkli - bàshinda - òlmaklik; فتور کتورمامکلك fùtūr-ghètirmameklik; to have, to be in possession of — of mind, هیچ بوزلمامق hìch - bòzulmamak, عقلی باشنده او "àkli-bàshinda-òl, هیچ فتورکتورمامك hìch-fùtūr-ghètirmamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vàr, موجود mèvjūd, بولنور bùlunur, بولنمش bùlunmush; شمدیکی shìmdiki, حالی hālī; —, *s.* هدیه hèdiyyé; پیشکش pīshkèsh; عطیه "àtiyyé; بخشش bàkhshish; شمدیکی حال shìmdiki-hāl, شمدیکی وقت shìmdiki-wàkit, شمدی shìmdi, حال hāl; at —, شمدی shìmdi, شمدیلك shìmdilik, الحال èl-hāl, الان èl-ān, حالا hālā; —, *v.a.* عرض ا "àrz-et, تقدیم ا tàkdīm-et; ابراز ا ibrāz-et, کوسترمك ghyàsstermek; طوغرلتمق dòghrultmak; — arms! سلام طور sèlām-dūr; present! نشان ال nìshān-àl. [dīm, ابراز ibrāz.

Presentation, *s.* عرض "àrz, تقدیم tàk-

Presently, *ad.* شمدی shìmdi, همان شمدی (hèmen)-shìmdi, برازدن bìr--àzdan. [mùhāfaza.

Preservation, *s.* حفظ hìfz; محافظه

Preserve, *s.* طاتلو tàtli, رچل rèchel, شکرلمه shèkerlémé; ترشی tùrshu; قورو kòru, قورولق kòrulùk; —, *v.a.* قورومق kòrumak, صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, وقایه ا vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, محافظه ا mùhāfaza-et; رچلنی یاپمق rèchelini-yàpmak; ترشیسنی یاپمق tùrshusunu-yàpmak; —, *v.n.* رچل او rèchel-òl; ترشی او tùrshu-òl. [-èden-kìmèssné.

Preserver, *s.* حفظ ایدن کمسنه hìfz-

Preside, *v.n.* ریاست ا rìyāssèt-et; باشده او bàshda-òl. [sèr.

President, *s.* رئیس rè'īss; باش bàsh,

Presidentship, *s.* ریاست rìyāssèt.

Press, *s.* باصمه دستکاهی bàssma-dèsstghyāhi; منکنه mènghéné; جندره jèndéré, باصقی bàsski; طولاب dòlap, یوك yùk; باصمه جیلر اصنافی bàss-

majilar-èssnāfi; غزتهلر ghàzètalar; زوراکی عسکرطوپلایان قول zòràki-"àssker-tòplayan-kòl; —, *v.a.* صیقمق sìkmak; باصمق bàssmak; صیقشدرمق sìkishdirmak; تضییقا tāzyīk-et, جبرا jèbr-et, اجبارا ijbār-et; زوراکی عسکریازمق zòràki-"àssker-yàzmak.

Pressure, *s.* صیقش sìkish, باصش bàssish; صیقی sìki, باصقی bàsski; زور zòr, تضییق tàzyīk.

Pretence, *s.* بهانه bàhānè; کوسترش ghyùsstèrish, تقلید tàklīd, یلان yàlàn.

Preterite, *s.* فعل ماضی fìli-māzi.

Pretext, *s.* بهانه bàhānè; وسیله vèssīlè.

Pretty, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, حسنلو hùssnlu; —, *ad.* اپ ایوجه èp-īyija, اولدقجه òldukja, چوقجه chòkja, کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi; — well, ایوجه ایجه īyija, اولدقجه ایو òldukja-īyi.

Prevail, *v.n.* غالب اول ghālib-òl; — with, — upon, راضی ایتمک rāzi-et, کوکلنی ایتمک ghyùngulunu-et (ghyùnunu-[-et).

Prevalent, *a.* جاری jārī.

Prevent, *v.a.* منع ایتمک mèn"-et.

Preventable, *a.* منعی ممکن mèn"i-[-mùmkin.

Prevention, *s.* منع mèn".

Preventive, *s.* مانع māni".

Previous, *a.* اولکی èvvelki, مقدمکی mùkàddemki, اسکی èsski.

Previously, *ad.* اسکیدن èsskidan, اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما mùkàddema, اول امرده èvvéli-èmirdé, اولا èvvéla.

Prey, *s.* او àv, شکار shìkyār, صید sàyd; طعمه tà"ma; — upon, *v.a.* یمک yèmek; اولامق àvlamak, طوتمق tùtmak, صیدا sàyd-et, شکارا shìkyār-et; beast of —, یرتیجی حیوان yìrtìji-hàywān.

Price, *s.* بها bàhā, فیأت fi'àt; high —, اغر فیأت àghir-fi'àt, طولغون فیأت dòlghun-fi'àt; low —, دون بها dūn-bàhā, اهون بها èhvèn-bàhā; fixed —, کسلمش بها kèssilmish-bàhā, مقطوع فیأت màktū"-fi'àt; assize —, نرخ nàrkh, میری فیأتی mīrī-fi'àti; — of blood, دیت dìyyèt, خونبها khūn-bàhā.

Prick, *s.* دیکن dìkèn, خار khār; سك sìk, ذکر zèker, الت تناسل āleti-tènāssul; ایکنه یاردسی ìghnè-yàrassi; —, *v.a.* سیوری شی ایله یاردا sìvri-shèy-ila-yàra-et; —, *v.n.* باتمق bàtmak; — up one's ears, قولاق دیکمك kùlàk-dìkmek.

Prickle, *s.* دیکن dìkèn, خار khār.

Pride, *s.* کبر kìbr (kìbir), نخوت nàkhvèt, تکبر tèkèbbur, تعظم tà"àzzum; فخر fàkhr; افتخار ìfti-khār; — one's self in, *v.n.* افتخارا ìftikhār-et, مراق ایدنمك mèrāk-èdinmek.

Priest, *s.* امام ìmām; پاپاس pàpass, رهبان rùhbān, کشیش kèshīsh; خخام khàkhām.

Prime, *a.* اعلا à"là, علی الاعلا "àlìyyu-'l-à"là, باشدن باش bàshdan-bàsh; اعظم à"zàm, باش bàsh, اول èvvel; اصلی àsslī; —, *s.* اك علاسی èng-

-à"làssi; — of youth, عنفوان شبابت "ùnfuvāni-shèbābèt; —, *v.a.* اغزلامق àghzlamak, يملمك yèmlémek; لقردی اوكرتمك làkirdi - ùghrɛtmek; قفا قوردرمق kàfā - kurdurmak; بويانك بويانمق bòyanmak - àsstarini-wùrmak; — one's-self, قفاقورمق kàfā-kùrmak.

Primer, *s.* الف باجزئی èlif-bé-jùz'u.

Priming, *s.* اغزاوتی àghz-òtu; يملمه yèmlémé; بويا استاری bòya-àsstari; — horn, وزنه vèznÉ.

Prince, *s.* شهزاده shèhzādÉ; برنجی رتبه بکی bìrinji-rùtbÉ-bèghi.

Principal, *a.* باش bàsh, بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl; —, *s.* سرمايه sèrmāyÉ, رأس المال rè'ssu -'l - māl; سركرده sèrkèrdÉ; اصل مال صاحبی àssl-māl-sāhibi; اصل مصلحت صاحبی àssl-màsslāhat-sāhibi. [-mèmlékèt.

Principality, *s.* بكلك مملكت bèghlik-

Principle, *s.* اساس èssāss, تمل tèmel; موضوع mèvzu", ركن rùkn, ماده اصليه māddè'i - àsslìyyÉ; عقيده "àkīdÉ; قاعده kā"idÉ; —s, *s. pl.* اصول ùssūl; اوليات èvvɛlìyyāt; ارکان èrkyān; عقائد "àkā'id; انصاف ìnsāf, استقامت ìsstikāmet; good —, استقامت ìsstikāmet; bad —, شقاوت shàkāvèt.

Print, *s.* باصمه bàssma; —, *v.a.* باصمق bàssmak, طبع tàb"-et; —ing-office, باصمه خانه bàssma - khānÉ, مطبعه màtba"à, مطبع màtbà".

Printer, *s.* باصمه جی bàssmaji.

Prison, *s.* زندان zìndān, حبس hàbss, حبسخانه hàbss-khānÉ, محبس màhbèss.

Prisoner, *s.* حبس (hàpiss), محبوس màhbūss; — of war, اسير èssīr (yèssir).

Privacy, *s.* خلوت khàlvet; كيزلولك [ghìzlilik.

Private, *a.* بياغی bàyaghi, عادی "ādī; خاص khāsss; كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفی khàfī, مخفی màkhfī; — person, عوام ناسدن بری "àwāmmi - nāssdan-bìri; —, *s.* عسكرنفری "àssKɛr-nèfÉri; ادب يری èdeb-yÈri, عورت يری "àv-ret-yèri.

Privateer, *s.* جنكه مأذون بازركان كميسی jènghé-mè'zūn-bàzirghyān-ghèmissi.

Privately, *ad.* كيزلو ghìzli.

Privilege, *s.* امتياز ìmtiyāz, مأذونيت mè'zūnìyyèt.

Privy, *a.* خاص khāsss; محرم màhrèm, خبردار khàbɛrdār; —, *s.* كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àbdesst-khànÉ.

Prize, *s.* قزانلمه جق شی kàzànılajak-shèy, قزانلان شی kàzànılan - shèy; مكافات mùkyāfāt; —, *v.a.* عزيز "àzīz-tùtmak; — open, اوجی طوتمق ūju-sìvri-bìr-shèy-sòkup-àchmak.

Prize-fighter, *s.* پهلوان pèhluwān.

Probable, *a.* محتمل mùhtèmil, احتمال ìhtimāl; —bly, *ad.* احتمال ìhtimāl, احتمالاً ìhtimālan; —bility, *s.* احتمال ìhtimāl.

Probably, *ad.* غالبا ghālbā.

Probe, *s.* ميل mīl, اسقندیل ìsskàndīl;

—, *v.a.* يوقلامق yòklamak, اسقنديل ا ìsskàndīl-et, ميل صوقمق mīl-sòkmak.

Probity, *s.* استقامت ìsstikāmet, طوغريلق dòghrulUk, راستى ràsstī.

Problem, *s.* دعواى عملى dà''wàyi-''àmélī.

Problematic, *a.* شبهه لو shùphéli.

Proboscis, *s.* خرطوم khòrtūm.

Proceed, *v.n.* چيقمق chìkmak, حاصل او hāssil-òl, نشئت ا nèsh'èt-et, ترتب ا tèrèttub-et, لازم كلمك lāzim-ghèlmek; الت طرفنى سويلمك àlt-tàrafini-sù-wèylémek; كچمك ghèchmek; ايلرو كتمك ìléri-ghìtmek. [*pl.* دعوا dà''wà.

Proceeding, *s.* معامله mù''āmélé; —s, *s.*

Proceeds, *s. pl.* حاصلات hāssilāt.

Process, *s.* اصول ùssūl; اعمال ì''māl; دعوا dà''wà. [نشئت nèsh'èt.

Procession, *s.* الاى àlay; حصول hùssūl,

Proclaim, *v.n.* ندا ا nìdā-et, اعلان ا ì''lān-

Proclamation, *s.* اعلان ì''lān. [-et.

Procrastinate, *v.n.* ايشنى صكرديه براقمق ìshini-sòngraya-bràkmak.

Procrastination, *s.* تأخر tà'àkhkhur.

Procreator, *s.* مولد mùwèllid.

Procure, *v.a.* بولمق bùlmak, المق àlmak, اله كتورمك èla-ghètirmek, حاصل ا hāssil-et, تحصيل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et.

Prodigal, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —ity, *s.* اسراف ìssrāf; مبذوليت mèbzūlìyyèt. [bìyuk; چوق chòk.

Prodigious, *a.* عجيب ''àjīb; بيوك

Prodigy, *s.* معجزه mù''jizé.

Produce, *v.a.* حاصل ا hāssil-et, ويرمك vèrmek; احضار ا ìhzār-et, چيقارمق chìkàrmak, كوسترمك ghyùsstermek, ميدانه قومق mèydāna-kòmak, ابراز ا ìbrāz-et; اشهاد ا ìshhād-et; —, *s.* حاصلات hāssilāt (*pl.*); ثمره sèméré; ايراد īrād; محصول màhsūl.

Product, *s.* محصول màhsūl.

Production, *s.* حصول hùssūl; اثر èsser.

Profane, *a.* عادى ''ādī; دينه غير متعلق dīné-ghàyri-mùta''àllik; مقتضاى ديانته مغاير اولان mùktāzāyi-dìyānèta-mùghāyir-òlan; —, *v.a.* مبارك نسنه حقنده مغاير احترام اوضاعه مباشرت ا mùbārek-nèssné-hàkkinda-mùghāyiri-ìhtirām-èvzā''a-mùbāshéret-et.

Profess, *v.a.* علناً اقرار ا ''àlénen-ìkrār-et, دعواسنده او dà''wàssinda-òl, صاتمق sàtmak; مدرسلك ا mùdèrrisslik-et, تدريسيله مشغول او tèdrīssīla-mèsh-ghūl-òl.

Profession, *s.* اقرار علنى ìkrār-''àlénī; دعوى dà''wà, ادعا ìddi''ā; مشغوليت mèshghūlìyyèt, حرفت hìrfèt, صنعت sàn''àt. [khòja, معلم mù''àllim.

Professor, *s.* مدرس mùdèrriss; خواجه

Proficiency, *s.* مهارت màhārèt.

Proficient, *a.* ماهر māhir.

Profile, *s.* رسم مسنم rèssmi-mùssènnem; يان باقشى رسمى yàn-bàkishi-rèssmi.

Profit, *s.* كار kyār, قزانج kàzànj; فائده fā'idé, نفع nèf'', منفعت mènfa''àt; —, *v.n.* كار ا kyār-et, قزانمق kàzan-mak, انتفاع ا ìntifā''-et, فائده كورمك fā'idé-ghyùrmek, فائده مند او fā'idé-mènd-òl; —, *v.a.* كار ويرمك kyār-vèrmek, فائده ويرمك fā'idé-vèrmek,

فائده ا fā'idé-et, فائده‌لو fā'idé-òl, فائده‌سی‌او fā'idéssi-òl, فائده‌لو او fā'idéli-òl.

Profligacy, *s.* چاپقینلق chàpkinlik, فسق وفجور fissk-u-fùjūr, سفاهت sèfāhàt.

Profligate, *a.* چاپقین chàpkin, سفیه sèfīh, فاسق fāssik, فاجر fājir.

Profound, *a.* درین dèrīn, عمیق "àmīk; —ly learned, متبحر mùtébàhhir.

Profoundness, Profundity, *s.* درینلك dèrīnlik.

Profuse, *a.* بول bòl, غنی ghànī; مسرف mùssrif; بذول bèzūl.

Profusion, *s.* چوقلق chòkluk.

Progenitor, *s.* جد jèdd.

Progeny, *s.* ذریت zùrrìyyèt.

Prognostic, *s.* علامت "àlāmèt.

Programme, *s.* لائحه lā'iha.

Progress, *s.* ایلرولیش ìlériléyish; ترقی tèràkki; —, *v.n.* ایلرولمك ìlerilémek, كتمك ghìtmek.

Prohibit, *v.a.* یساق یاسق yàssàk-et, ممنوع ا mèmnū"-et, نهی ا nèhy-et.

Prohibition, *s.* یساق yàssàk; نهی nèhy.

Project, *s.* تصور tàssàvvur, مطالعه mùtāla"à; —, *v.a.* تصور ا tàssàvvur-et, مطالعه‌ا mùtāla"à-et; اتمق àtmak, انداخت‌ا èndākht-et, رمی ا rèmy-et; ایتمك ètmek; —, *v.n.* چیقمق chìkmak, ایلرو كلمك ìléri-ghèlmek, اوزامق ùzamak.

Projectile, *s.* جسم مرمی jìssmi-mèrmī.

Prolific, *a.* برکتلو bèrékètli; یدی ویرن yèdi-vèren; مثمر mùssmir, محصولدار màhsūldār.

Prolix, *a.* اوزون ùzun, مفصل mùfàssàl.

Prologue, *s.* مقدمه mùkkàddimé.

Prolong, *v.a.* اوزاتمق uzàtmak, مد ا mèdd-et, استقامتی اوزره اخراج‌ا ìstikāméti-ùzéré-ìkhrāj-et.

Promenade, *s.* سیر sèyr, سیر و تماشا sèyr-u-tàmāshā; سیریری sèyr-yèri, مسیره mèssiré, مسیره‌گاه mèssirégh*y*āh, مسیر mèssīr; —, *v.n.* گزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* گزدرمك ghèzdirmek, طولاشدرمق dòlàshdirmak.

Promiscuous, *a.* قارشق kàrishik.

Promise, *s.* سوز sùz, وعد và"d; —, *v.a.* سوز ویرمك sùz-vèrmek, وعد ا và"d-et; —, *v.n.* كورنمك gh*y*ùrunmek, امید ویرمك ùmīd-vèrmek.

Promontory, *s.* بورون bùrun.

Promote, *v.a.* رتبه ویرمك rùtbé-vèrmek, ترفیع رتبه‌ا tèrfī"i-rùtbé-et; یاردم ا yàrdim-et, معاونت‌ا mù"āvénèt-et, ایلرولتمك ìlérilètmek.

Promotion, *s.* ترفیع رتبه tèrfī"i-rùtbé.

Prompt, *a.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سریع sèrī"; —, *v.a.* عقلنه‌ش قومق "àklina-shèy-kòmak; لقردی اوكرتمك làkirdi-ùghrètmek, تعلیم‌ا tà"līm-et.

Promptitude, *s.* چابكلك chàbiklik.

Promulgate, *v.a.* اعلان ا i"lān-et, نشر ا nèshr-et, یایمق yàymak.

Prone, *a.* میال mèyyāl, مستعد mùsstà"ìdd; یوزی قویون yùzu-kòyun.

Pronoun, *s.* ضمیر zàmīr.

Pronounce, *v.a.* تلفظ ا tèlàffuz-et;

اغزه‌المق àghza-àlmak, قاله‌المق kàla--àlmak, تفوه‌ا tèfèvvuh-et.

Pronunciation, *s.* تلفظ tèlàffuz.

Proof, *s.* اثبات ìssbāt, سند sèned, حجت hùjjèt, برهان bùrhān, فرقان fìrkān, سلطان sùltàn, دليل dèlīl; شاهد shāhid; امتحان ìmtìhān, تجربه tèjrubé; قرار kàrār, قوام kìwām; تصحيح ايچون باصلان صحيفه tàsshīh - ìchin - bàssılan - sàhīfé; رسمك الك باصلان نسخه‌لرى rèssming--ìlk - bàssılan - nùsskhalari; —, *a.* تام قرار tāmm-kàrār; قبول ايتمز kàbūlètmàz, قورقمز kòrkmàz, طيانور dàyànır.

Prop, *s.* دستك dèsstek, طياق dàyak, پايندە pàyèndé; —, *v.a.* دستك اورمق dèsstek - wùrmak, طوتدرمق tùtdurmak; طوتمق tùtmak.

Propagate, *v.a.* اولاد يتشدرمك èvlād--yètishdirmek, چوجق ياپمق chòjuk--yàpmak; ياورى ياپمق yàvrı-yàpmak; تورتمك tùrɛtmek; نشر ا nèshr-et, يايمق yàymak. [نشر nèshr.

Propagation, *s.* ايلاد ilād; تولد tèvèllud;

Propel, *v.a.* يورو تمك yùrutmek, سوق ا sèvk-et, تحريك ا tàhrīk-et, سورمك sùrmek.

Propensity, *s.* ميل mèyl.

Proper, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyık, سزا sèzā, شايان shāyān; شايسته shāyèssté, جسبان jùssbān; اهل èhl, ارباب èrbāb; كندو *or* كندى kèndi, اصل àssl, اصل كندى àssl--kèndi, ذاتى zātī; خاص khāsss.

Property, *s.* مال māl, منال mènāl, واريت vàrìyyèt; خاصه khāsssa.

Prophecy, *s.* پيغمبر طرفندن ويريلان خبر pèyghàmbèr-tàrafından-vèrilɛn-khàbɛr.

Prophesy, *v.n.* خبر ملهمى اخبار ا khàbɛri - mùlhèmi - ìkhbār - et, الهام طريقيله ناسه غائبدن خبر ويرمك ìlhām - tàrīkìla-nāssa - ghā'ibdan - - khàbɛr - vɛrmek, پيغمبرلك ا pèyghàmbèrlik-et; مستقبلدن بحثله قطعيا حكم ا mùsstàkbeldan - bàhssla - kàt''ìyyan-hùkm-et.

Prophet, *s.* پيغمبر pèyghàmbèr, رسول rèssūl, نبى nèbī. [fakàtìni-tàhsīl-et.

Propitiate, *v.a.* شفقتنى تحصيل ا shè-

Propitious, *a.* مساعد mùssā''id.

Proportion, *s.* نسبت nìssbèt; تناسب tènāssub; rule of —, اربع متناسبه èrbà''i - mùténāssébé; —, *v.a.* تناسب اوزره تقسيم ا tènāssub-ùzéré--tàksīm-et; نسبتنده ياپمق nìssbètindayàpmak.

Proportionate, *a.* متناسب mùténāssib.

Proposal, *s.* تكليف tèklīf.

Propose, *v.a.* تكليف ا tèklīf-et; —, *v.n.* نيت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek; كندينى عرض ا kèndini-''àrz-et, طالب اول tālib-òl.

Proposition, *s.* قول kàvl, دعوى dà''wà, سوز sùz, لاقردى làkırdi; قضيه kàzìyyé.

Propound, *v.a.* درميان ا dèr-mèyān-et, بسط ا bàsst-et, بيان ا bèyān-et.

Proprietor, *m.* Proprietress, *f. s.* مال صاحبى māl-sāhibi; ملك صاحبى mùlk-sāhibi; صاحب sāhib.

Propriety, *s.* مناسبت mùnāssébèt.

Prorogation, *s.* تعطيل tà''tīl.

Prorogue, *v.a.* تعطيل ا tà''til-et.

Prosaic, *a.* منثور mènsūr ; ثقلت ويرر

Prose, نثر nèssr (nèssir). [sìklet-vèrir.

Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوى اچمق mùjrim*a* - dà''wà - *à*chm*a*k, دعواجى او dà''wà*j*i-ol ; دوام ا dèwām-et.

Prosecution, *v.a.* دعوا اچمقلق dà''wa-*à*chm*a*kl*i*k.

Prosecutor, *s.* جنحه دعواسنده مدعى اولان ادم jùnha - dà''wassind*a* - mùddà''i - òlan-*à*dam. [dànmé.

Proselyte, *s.* مهتدى mùhtédī, دونمه

Prosody, *s.* عروض ''*à*rūz.

Prospect, *s.* نظارت nàzārèt ; اميد ùmìd, مأمول mè'mūl.

Prospectus, *s.* اعلاننامه ì''làn-nāmé.

Prosper, *v.n.* فلاح بولمق fèlāh-bùlm*a*k, ايشى طوغرى كتمك ìshi-dò*gh*ru-ghìtmek, ايشى يولندهاو ìshi-yòlund*a*-òl.

Prosperity, *s.* دولت dèvlèt, اقبال ìkbāl.

Prosperous, *a.* صاحب دولت و اقبال sāhibi - dèvlet - vé-ìkbāl ; مساعد mùssā''id.

Prostitute, *s.* فاحشه fāhishé, صوقاق روسپيسى sòkak-(òrosspossu) ; —, *v.a.* فاحشه كبى راست كلنه رام ا fāhishé-ghìbi-ràsst-ghèlén*a*-rām-et ; — one's self, فاحشه او fāhishé-òl, فاحشه لك ا fāhishélik-et.

Prostitution, *s.* فاحشه لك fāhishélik.

Prostrate, *a.* يوزى قوين yùzu-kòyun ; —, *v.a.* يقمق yìkm*a*k, يره چارپمق yèr*a* - chàrpm*a*k ; قوتنى كسمك kùvvètini - kèssmek ; كدره بوغمق kèdér*a*-bò*gh*mak.

Prostration, *s.* يره اتمقلق yèr*a*-àtm*a*klik ; مجالسزلك mèjālsizlik.

Protect, *v.a.* حفظ ا hìfz-et, محافظه ا mūhāfaz*a* - et, حمايه ا hìmāyé - et, صيانت ا sìyānèt-et ; ارقه او àrk*a*-òl, تصحب ا tàssàhhub-et. [hìmāyé.

Protection, *s.* محافظه mùhāfaz*a* ; حمايه

Protector, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mūhāfiz ; حامى hāmī ; ارقه àrk*a* ; محفظه màhfaz*a*.

Pro tem., *ad.* موقتاً mùwàkkat*a*n.

Protest, *s.* پروتسطو pròtèssto ; —, *v.n.* پروتسطو ويرمك pròtèssto - vèrmek ; يمين ا yèmīn-et ; —, *v.a.* ادعا ا ìddi''ā--et, قوياً بيان ا kàvìyyan - bèyān-et ; پروتسطو ا pròtèssto-et.

Protestant, *a.* پروتستانت pròtesstānt ; —, *s.* پروتستانت pròtesstānt.

Protestantism, *s.* پروتستانتلق pròtess-

Protocol, *s.* مضبطه màzbat*a*. [tāntlik.

Protract, *v.a.* اوزاتمق ùzàtm*a*k, تمديدا tèmdīd-et ; رسم ا rèssm-et.

Proud, *s.* كبرلو kìbirli, متكبر mùtékèbbir, فضول fàdūl (fòdul), فرعون fir''àvn ; مفتخر mùftàkh*i*r.

Prove, *v.a.* اثبات ا ìssbāt-et ; —, *v.n.* چيقمق ch*i*km*a*k. [-sàman.

Provender, *v.a.* اوت ارپه صمان òt-àrp*a*-

Proverb, *s.* ضرب مثل zàrb*i*-mèssel, لقردى làk*i*rd*i*.

Proverbial, *a.* ضرب مثل حكمنه كيرمش zàrbi-mèssel-hùkmun*a*-gh*i*rmish.

Provide, *v.a.* تدارك ا tèdāruk-et(-rik) ; ترتيب ا tèrtīb-et ; ويرمك vèrmek ;

— for, *v.n.* تعیشنی ویرمك tà"àyyu-shunu - vèrmek, حوائجنی ویرمك hāwā'ijini - vèrmek, باقمق bàkmak, بسلمك bèsslémek; خدمت بولمق khìdmet - bùlmak, خدمته صوقمق khìdméta-sòkmak; —ded that, شو شرطله‌که shù - shàrtla - ki, بشرطانکه bì-shàrti-ān-ki.

Providence, *s.* عاقبت اندیشلك "ākibet-èndīshlik, عقل "àkl, بصیرت bàssīret; الله Allāh, حق‌تعالی hàkk-tà"ālà; رزاق rèzzāk, حافظ hāfiz, پروردکار pèrvèrdighyār; عنایت "ìnāyet, احسان ihsān, مرحمت mèrhàmet.

Province, *s.* ایالت èyālèt; وظیفه wàzīfé, [ish.

Provision, *s.* تدارك tèdāruk (-ik); اکمك èkmek, نانپاره nān-pārė; شرط shàrt; —s, *s. pl.* ذخیره zàkhīré (*pl.* ذخائر zàkhā'ir). [īrāss.

Proviso, *s.* شرط shàrt.

Provocation, *s.* اغضاب ìghzāb; ایراث

Provoke, *v.a.* قزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàrìltmak; ایراث‌ا īrāss-et, سبب‌او sèbeb-òl.

Proximity, *s.* قرب kùrb, جوار jìwār.

Proxy, *s.* وکیل vèkīl; وکالتنامه vèkyālet-nāmé. [بصیرتلو bàssīrètli.

Prudent, *a.* عقللو "àkllì, عاقل "ākil,

Prune, *s.* قورو اریك kùru-èrik; —, *v.a.* بودامق bùdamak.

Prussia, *s.* پروسیا دولتی Prūssia-dèvleti.

Prussian, *s.* and *a.* پروسیالو Prūssiali.

Puberty, *s.* بلوغ bùlūgh.

Public, *a.* علنی "àlénī; رسمی rèssmī; عمومی "ùmūmī; میری mīrī, بکلك bèghlik; عامره "āmiré; معموره mà"mūré; خاص khāsss; — paper, غزته ghàzèta; — house, میخانه mèy-khāné, لوقانده lòkànda; — service, دولت‌خدمتی dèvlet-khìdméti (hìz-); —, *s.* عالم "ālem, ناس nāss, خلق khàlk, اورته‌لق òrtalìk; جمهور jùmhūr.

Publican, *s.* میخانه‌جی mèy-khānéji.

Publication, *s.* نشر nèshr.

Public-house, *s.* میخانه mey-khāné.

Publish, *v.a.* اعلان‌ا i"lān-et, نشرا nèshr-et; باصمق bàssmak, طبع‌ا tàb"-et, طبع‌وتمثیل‌ا tàb"-u-tèmsīl-et.

Publisher, *s.* کتابجی kìtābji.

Puddle, *s.* کول ghyùl; — about, *v.n.* چامورلرده‌کزنمك chàmūrlarda-ghè-zinmek.

Puerile, *a.* چوجقلق chòjukluk, عبث "àbess, صاچمه sàchma.

Pugilism, *s.* مشته غوغاسی تعلیمی صنعتی mùshta-kàwghassi-tà"limi-sàn"àti.

Pugilist, *s.* مشته غوغاسیجی mùshté-kàwghassiji.

Puke, *v.n.* قوسمق kùssmak, قی‌کتورمك kày-ghètirmek, استفراغ‌ا ìsstifrāgh-et.

Pull, *s.* چکش chèkish; —, *v.a.* چکمك chèkmek; — back, *v.a.* کیرو چکمك ghèri-chèkmek; —, *v.n.* کیرو چکلمك ghèri-chèkilmek; — down, یقمق yìkmak, هدم‌ا hèdm-et; دوشرمك dùshurmek; — in, ایچرو چکمك ìchèri-chèkmek; — off, چیقارمق chìkàrmak, اندرمك èndirmek; قوپارمق kòpàrmak; — out, طیشاری سوکمك dìshàri-chèkmek;

sùkmek, چیقارمق chìkàrmak; — up, *v.a.* سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak; ضابطه کوترمك zābita-ghyùturmek; — —, *v.n.* دورمق dùrmak. [بیومش پلیج bìyumush-pìlij.

Pullet, *s.* کنج طاوق ghènj-tàwuk,

Pulley, *s.* مقره màkara. [*gh*ERa-mènsūb.

Pulmonary, *a.* اق جکره منسوب àk-jì-

Pulp, *s.* میوه‌نك اتی mèyvéning-èti; لاپه‌کبی هیئت làpa-ghìbi-hèy'èt.

Pulpit, *s.* کرسی kyùrsi, منبر mìnbER.

Pulsate, *v.n.* نبض کبی اورمق nàbz-ghìbi--wùrmak. [-hàrékèti.

Pulsation, *s.* نبضك حرکتی nàbzin-

Pulse, *s.* نبض nàbz; حبوبات hùbūbāt.

Pulverize, *v.a.* توز ا tòz-et, سحق ا sàhk--et, ازمك èzmek. [-tàshi.

Pumice-stone, *s.* سونکر طاشی sùnghER-

Pump, *s.* طلومبه tùlumba; اینجه قوندره ìnja-kùndura; —, *v.a.* طلومبه ایشلتمك tùlumba-ìshlETmek; طلومبه ایله چکمك tùlumba-ila-chekmek (*or* المق àlmak), اغزندن لقردی قاپمق àghzindan-làkirdi-kàpmak.

Pumpkin, *s.* قباق kàbAk.

Pun, *s.* مضمون màzmūn; —, *v.n.* مضمون سویلمك màzmūn-sùwèylÉmek.

Punctual, *a.* وقتیله کلان wàktīla-ghèlan.

Punctuality, *s.* وقتیله کلمکلك wàktīla--gèlmeklik. [-wàktinda.

Punctually, *ad.* وقتلو وقتنده wàkitli-

Punctuate, *v.a.* طوراق یرلرینی اشارت ا dùrAk-yèrlERini-ìshāret-et.

Punctuation, *s.* طوراق یرلرینی اشارت ایتمکلك dùrAk-yERlERini-ìshāret--ètmeklik.

Pungent, *a.* سرت sèrt, کسکین kèsskin.

Punish, *v.a.* تأدیب ا tè'dīb-et, تکدیر ا tèkdīr-et, مجازات ا mùjāzāt-et, جزاسنی ویرمك jèzāssini-vèrmek; اینجتمك ìnjitmek.

Punishment, *s.* تأدیب tè'dīb, مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, عقوبت "ùkūbèt.

Punning, *s.* مضمون سویلمکلك màzmūn--sùwèylÉmeklik.

Punster, *s.* مضمونجی màzmūnju.

Puny, *a.* علیل "àlīl.

Pup, *s.* کوپك یاوریسی kyùpek-yàvrissi.

Pupil, *s.* شاکرد shàghird, تلمیذ tèlmīz; وصی‌یه سپارش اولنمش یتیم wàssīya--sìpārish-òlunmush-yètīm; — of the eye, کوز ببکی ghyùz-bèbèghi, مردمك مردومکی mèrdumèki - chèshim, انسان چشم ìnsānu-'l-"àyn.

Puppy, *s.* کوپك یاوریسی kyùpek--yàwrussu; impertinent —, ادبسز قاطر èdebsiz-kàtir.

Purchase, *s.* صاتون النان شی sàtīn-àlinAn--shèy; الش àlish, الم àlim, شرا shìrā, اشترا ìshtirā, ستد sìtèd; جر اثقال قوتی jèrri-èsskāl-kùvvèti; مسند قوت mèssnedi-kùvvèt; واسطه قوت wāssita'i-kùvvèt; —, *v.a.* المق àlmak, صاتون المق sàtin-àlmak, اشترا ا ìshtirā-

Purchaser, *s.* مشتری mùshtérī. [-et.

Pure, *a.* خالص khāliss, صافی sāfī, صاف sàf; تمیز tèmīz, پاك pāk, طاهر tāhir.

Purgative, *a.* and *s.* مسهل mùsshìl.

Purgatory, *s.* اعراف à"rāf, برزخ bèrzàkh.

Purge, *s.* مسهل mùsshìl ; —, *v.a.* عمل تميزلمك ويرمك "àmɛl - vèrmek ; tèmizlémek.

Purify, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek, تطهير tàthīr-et, تصفيه tàssfiyyé-et.

Purity, *s.* تميزلك tèmizlik, خالصلق khālisslik, صفوت sàfvèt ; عفت "iffèt, عصمت "issmet, پاكدامنلك pākdāmɛnlik ; طهارت tàhārèt.

Purloin, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت sìrkàt-et.

Purple, *a.* مور mòr ; —, *s.* كسوث پادشاهى kìssvèti-pādishāhī.

Purport, *s.* مأل mà'āl, معنا mà"nà, فحوى fàhwà, مفهوم mèfhūm ; —, *v.n.* مألنده‌او mà'ālinda-òl.

Purpose, *s.* نيت nìyyèt, مرام mèrām ; —, *v.a.* قورمق kùrmak, نيت‌ا nìyyèt--et ; on —, مخصوص màkhsūss ; قصداً kàssdan, عمداً "àmdan.

Purse, *s.* كيسه kèyssé, همیان hìmyān ; (sum of 500 piastres) كيسه اقچه kèyssé-àkcha. [*jassi*.

Purser, *s.* كمى خواجه‌سى ghèmi-khò-

Purslain, *s.* سميزاوت sèmiz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, تعقيب‌ا tà"kīb-et ; پيشنه دوشمك pèshina-dùshmek ; دوام‌ا dèwām-et, مشغول‌او mèshghūl-òl.

Pursuit, *s.* تعقيب tà"kīb. [-mè'mūru.

Purveyor, *s.* دخيره مأمورى zàkhirɛ́-

Pus, *s.* ارنك ìring, جراحت jèrāhàt.

Push, *v.a.* ايتمك ìtmek, سورمك sùrmek, قاقمق kàkmak ; — back, *v.a.* كيرو سورمك ghèri-sùrmek ; — —, *v.n.* كيرولمك ghèrilémek ; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak ; — —, *v.n.* صوقلمق sòkulmak ; — on, *v.n.* ايلرو سورمك ìlèri-sùrmek ; — out, *v.a.* طيشارى سورمك dìshàri-sùrmek ; — —, *v.n.* طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak.

Pusillanimity, *s.* قورقاقلق kòrkaklik, جبن jùbn. [اوچق ùchuk.

Pustule, *s.* سويلجه sìvilja, چبان chìbàn,

Put, *v.a.* قومق kòmak, وضع‌ا wàz"-et ; — about, *v.a.* راحت براقمامق rāhat--bràkmamak ; — —, *v.n.* كمى يى چويرمك ghèmiyi-chèvirmek ; — a stop to, منع‌ا mèn"-et ; — away, صاقلامق sàklamak ; يرينه قومق yèrina--kòmak ; دفع‌ا dèf"-et ; بوشامق bòshamak ; — back, *v.n.* كيرو دونمك ghèri-dùnmek ; — —, *v.a.* كيرو قومق ghèri-kòmak ; — by, صاقلامق sàklamak ; اداره‌ا ìdārɛ́-et ; — down, باصدرمق bàssdirmak, منع‌ا mèn"-et ; باصمق bàssmak ; ياترمق yàtirmak ; — forth, چيقارمق chìkàrmak ; اوزاتمق ùzàtmak ; اچمق àchmak ; طيشارى‌ا dìshàri - et ; — forward, درپيش‌ا dèr-pīsh-et ; — in fear, قورقتمق kòrkutmak ; — in for, طالب‌او tālib-òl ; — in print, غزته‌يه ghàzètaya-bàssmak ; — off, چيقارمق chìkàrmak ; دفع‌ا dèf"-et ; صكره‌يه براقمق sòngraya - bràkmak, تأخيرا tà'khīr - et ; — — one's clothes, صويندمق sòyunmak ; — on, *v.a.* كيمك ghìymek ; طاقنمق

tàkinmak; — out, سوندرمك sùndurmek, اطفا ا ìtfā-et; چيقارمق chìkàrmak; اچمق àchmak; اوزاتمق ùzàtmak; — — at interest, فائضه ويرمك fā'iza-vèrmek, فائضه ياترمق fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, قيرمق kìrmak, بورننى قيرمق bùrnunu-kìrmak; — — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, *v.n.* قونمق kònmak, قوناق ا kònak-et, انمك ènmek; — —, *v.a.* يرينه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, صاتيلق ا sàtilik-et; — — to auction, مزاده ويرمك mèzāda-vèrmek; — up with, صبر ا sàbr-et, چكمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul-et; اوينه انمك èvina-ènmek, اوندة مسافر او èvinda-mùssāfir-ol; — upon, الداتمق àldatmak; ازيت ا èzìyyèt-et, راحتسز ا rāhatsiz-et.

Putrefy, *v.n.* چورومك chùrumek, قوقمق kòkmak.

Putrid, *a.* قوقمش kòkmush, متعفن [mùta''àffin.

Putty, *s.* جامجى معجونى jàmji-mà''jūnu; —, *v.a.* معجونلمق mà''jūnlamak.

Puzzle, *s.* ياكلتماج yàngiltmàj (yànilt-), اويونجق òyunjak; —, *v.a.* ياكلتمق yàngiltmak (yànilt-), شاشرتمق shàshirtmak.

Pyramid, *s.* اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لرى fir'àvn-tèpélèri.

Pyramidal, *a.* اهرامى الشكل èhrāmìyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, *s. pl.* فشنكجيلك صنعتى fishènkjilik-sàn''àti (fishèk-).

Q.

Quack, *s.* يالاندن هكيم yàlàndan-hèykim, بوقدن هكيم bòkdan-hèykim, حقه باز hòkkabāz; اوردك سسى àrdek-sèssi; —, *v.a.* لاعن علم معالجه ا lā-''àn-''ìlmin-mù''ālèjé-et; —, *v.n.* اوردك سس ا àrdek-sèss-et; اوردك كبى سس ا àrdek-ghìbi-sèss-et.

Quadrangle, *s.* اورته سى حولى درت يانى بنا اولان هيئت òrtassi-hàvli-dùrt-yàni-bìnā-òlan-hèy'et.

Quadrant, *s.* ربع دائره rùb''i-dā'irè; اوقتانت òktànt.

Quadrilateral, *a.* and *s.* ذو اربعة الاضلاع zū-èrbà''atu-'l-àdlā'', درت كوشه dùrt-kyùshé.

Quadrille, *s.* بر نوع رقص bìr-nev''i-ràkss.

Quadruped, *s.* درت ايا قلو حيوان dùrt-àyakli-hàywān, چارپا chàrpā.

Quadruple, *s.* درت قات dùrt-kàt, درت مثلى dùrt-mìssli; —, *v.a.* درت قات ا dùrt-kàt-et; —, *v.n.* درت قات او dùrt-kàt-ol.

Quaff, *v.a.* ايچمك ìchmek, اتمق àtmak, چاقمق chàkmak. [lik.

Quagmire, *s.* بتاق bàtak, بتاقلق bàtak-

Quail, *s.* بلدرجين bùldurjin; —, *v.n.* قورقمق kòrkmak, يلمق yèlmak.

Quaint, *a.* تحاف tùhāf, عجيب ''àjīb (àjā'ib).

Quake, *v.n.* تترمك tìtrémek, دترمك dìtrémek, لرزان او lèrzān-ol.

Qualification, *s.* استحقاق ìsstihkāk; صورت استحقاق sūrèti-ìsstihkāk;

استثنا ìsstissnā, اعتراض ì''tirāz, تعديل tà''dīl, تنبيه tènbīh, شرط shàrt.

Qualify, *v.a.* تعديل ا tà''dīl-et; استحقاق ويرمك ìsstihkāk-vèrmek, وسيلهء استحقاق او vèssīlé'i-ìsstihkāk-òl; —, *v.n.* استحقاق كسب ا ìsstihkāk-kèssb-et.

Quality, *s.* كيفيت kèyfìyyèt, خاصه khāsss*a*; رتبه rùtbé; صوى sòy, جنس jìnss.

Qualm, *s.* كوكل بولانمسى gh*yùng*ul-bù-l*à*nm*a*ss*i*, يورك بولانديسى yùrèk-bù-l*à*nd*i*ss*i*; — of conscience, شبهه shùbhé; ندامت nèdāmèt.

Quantity, *s.* كميت kèmìyyèt, مقدار mìkdār, قدر kàdr (kàdar).

Quarantine, *s.* قرانتينه kàrantìn*a*; تحفظ خانه t*à*h*à*ffuz-khāné.

Quarrel, *s.* غوغا (kàwgha), نزاع nìzā'', منازعه mùnāz*a*''à; —, *v.n.* بوزشمق bòzushm*a*k; غوغا ا (kàwgha)-et, نزاع ا nìzā''-et.

Quarry, *s.* طاش اوجاغى tàsh-òja*ghī*; آو àv, صيد sàyd, شكار shìk*y*ār; بيوك اوق bìyuk-òk; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrm*a*k; ايشلتمك ìshlɛtmek.

Quart, *s.* ايكيوز سكسان درهملك اولچى ìkiyuz-sèksɛn-dìrhèmlik-*ù*lchu.

Quarter, *s.* درتده بر d*ù*rtd*a*-bìr, ربع rùb'', چاريك chàr-yèk (chèyrek); ديلم dìlim; طرف tàraf, يان y*à*n, جانب jānib, سو sū; حوالى hàwāli; جهت jìhèt; سكز كيله لك ذخيره اولچيسى sèkiz-kìlélik-zàkhīré-*ù*l-chussu; —s, *s. pl.* قوناق kòn*a*k; دائره dā'iré; اوطه òd*a*; —, *v.a.* درده بولمك d*ù*rd*a*-b*ù*lmek; اوطورتمق òturtm*a*k, قوناق ا kòn*a*k-et; winter-quarters, قشلا kìshla, قشلاق kìshlàk, قشلاغ kìshlàgh.

Quarterdeck, *s.* كوكرته نك قيچ طرفى gh*yùgh*èrt*a*n*i*n*g*-kìch-tàraf*i*.

Quatrain, *s.* رباعى rùbā''ī.

Quay, *s.* اسكله ìsskèlé, ريختم rìkht*i*m.

Queen, *s.* قراليچه kìràlich*a*.

Queer, *a.* عجيب ''àjīb (''àjā'ib).

Quell, *v.a.* باصدرمق bàssd*i*rm*a*k, حقندن كلمك hàkk*i*nd*a*n-ghèlmek, زجر ا zèjr-et.

Quench, *v.a.* سوندرمك s*ù*ndurmek, اطفا ا ìtfā-et; صوسزلق دفع ا sùssuzluk-dèf''-et.

Query, *s.* سؤال sù'āl; جاى سؤال jāy*i*-sù'āl; —, *v.n.* شبهه ا shùbhé-et.

Quest, *s.* ارامقلق àram*a*kl*i*k; to go in — of, كيدوب ارامق ghìdup-àram*a*k.

Question, *s.* سؤال sù'āl; اذيت èzìyyèt, شكنجه shìkènjé; —, *v.a.* سؤال صورمق sù'āl-sòrm*a*k, سؤال ا sù'āl-et; استنطاق ا ìsstintāk-et; شبهه ا shùbhé-et; to put to the —, اذيت ا èzìyyèt-et.

Quick, *a.* چابك chàb*i*k, تيز tīz (tèz), سريع sèrī'', سرعتلو sùr''àtl*i*; جانلو jānl*i*, ديرى dìri, حى hàyy; حيوانك ديرى اتى hàywān*i*n*g*-dìri-èti, ات èt.

Quicken, *v.a.* تعجيل ا tà''jīl-et, تسريع ا tèssrī''-et; جان ويرمك jān-vèrmek, جانلندرمق jānland*i*rm*a*k, ديرلتمك dìriltmek, احيا ا ìhyā-et; ديرلمك

dìrilmek ; چوجغی دیرلمك chòjughu--dìrilmek.

Quicklime, *s.* سونمامش کیرچ sùnmamish-kìrèch.

Quickly, *ad.* چابك chàbik.

Quickmatch, *s.* فتیل fitil.

Quickness, *s.* چابکلك chàbiklik.

Quicksilver, *s.* جیوه jìwa, زیبق zìbàk.

Quiet, *a.* صوص sùss ; اوصلو ùsslu, تمکینلو tèmkīnli, سکونتلو sùkyūnètli ; اسوده āssūdé ; —, *a.* and *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish ; —, *s.* سکونت sùkyūnèt ; —, *v.a.* تسکین ا tèsskīn--et ; سسنی کسمك sèssini-kèssmek, صوصدرمق sùssdurmak ; — ! *int.* صوص sùss ; to be —, تك دورمق tèk-dùrmak ; in a — way, اصوللە ùssūlla.

Quietly, *ad.* یواش یواش yàwāsh-yàwāsh.

Quietness, *s.* سسسزلك sèsssizlik, تلاشسزلك tèlashsizlik.

Quill, *s.* قوش تویی kùsh-tùyu ; اچلمامش توی قلم àchilmamish-tùy-kàlem ; —, *v.a.* اینجه اینجه قیرمق ìnja-ìnja-kìrmak, قیرمه قیرمه ا kìrma-kìrma-et.

Quilt, *s.* یورغان yùrghan ; —, *v.a.* پاموقلو خرقه کبی دیکمك pàmuklikhìrka-ghìbi-dìkmek.

Quince, *s.* ایوه àywa. [sùlfātò.

Quinine, Sulphate of Quinine, *s.* صولفاتو

Quinsy, *s.* خناق khùnnāk. [-'l-khùlāssa.

Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصه khùlāssatu-

Quire, *s.* کاغد دسته سی kyāghid-dèsstéssi, دسته dèsstė ; خوانندکان کروهی khānèndéghyān-ghyùrūhu.

Quit, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk--et ; —, *v.n.* چیقمق chìkmak.

Quite, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, کلیاً kyùlliyyan ; کاملاً kyāmilan, هر وجهله hèr-wèjhla.

Quitrent, *s.* اجاره ìjārė. [hèr-wèjhla.

Quits, *ad.* باش bàsh, بر bìr, برابر bèrābèr, نه اله جق نه ویره جك nè-àlajak-nè-vèrėjek.

Quiver, *s.* اوقدان òkdān, اوقدانلق òkdanlik, تیرکش tīrkèsh ; —, *v.n.* اوینامق òynamak, تترەمك tìtrémek.

Quiz, *v.a.* ذوقلنمك zèvklenmek.

Quondam, *a.* سابق sābik ; —, *ad.* سابقا sābikā.

Quota, *s.* پای pày, حصه hìsssé.

Quotation, *s.* اقتباس ایله ایراد ایتمکلك ìktibāss-ìla-īrād-ètmeklik.

Quote, *v.a.* بشقه نك الفاظنی ایراد ا bàshkaning-èlfāzini-īrād-et. [met.

Quotient, *s.* خارج قسمت khāriji-kìss-

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خخام khàkhām.

Rabbit, *s.* اطه طوشانی àda-tàwshani.

Rabble, *s.* ایاق طاقمی àyak - tàkimi, اسافل ناس èssāfili-nāss. [mush.

Rabid, *a.* قدوز kùduz, قدورمش kùdur-

Race, *s.* قوشی kòshu ; جنس jìnss, صوی sòy, صوی صوب sòy-sòp, سلسله sìlsilé ; —, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Racecourse, *s.* قوشی میدانی kòshumèydāni.

Racehorse, *s.* یارش ایچون بسلنان آت yàrish-ìchin-bèsslénan-àt.

Racer, *s.* یارش ایدن ات yàrish-èden-àt.

Rack, *s.* شکنجه shìkènjé.

Radiance, Radiancy, *s.* لمعان lèm"ān ; نور nūr.

Radiant, *a.* پارلاق pārlàk, منير mùnīr.

Radiate, *a.* مركزدن اطرافه داغتمق mèrkezdan-ètrāfa-dàghtmak ; —, *v.n.* مركزدن اطرافه داغلمق mèrkezdan-ètrāfa-dàghlmak.

Radical, *a.* كلى kyùllī, اساسدن èssāssdan, كوكدن kyùkdan ; —, *s.* جمهورجى

Radish, *s.* طورپ tùrp. [jùmhūrju.

Radius, *s.* نصف قطر nìssfi-kùtr ; تكرلك پرمغى tèkerlek-pàrmaghi.

Raffle, *s.* پيانقو pìyànko ; —, *v.a.* پيانقويه قومق pìyànkoya-kòmak.

Raft, *s.* صال sàl, كلك kèlek.

Rafter, *s.* كريش kìrish.

Raftsman, *s.* صالجى sàlji.

Rag, *s.* پچاوره pàchàvra, بزپارچه سى bèz - pàrchassi ; rags and tatters, اسكى پوسكى èsski-pùssku. [chàpkini.

Ragamuffin, *s.* صوقاق چاپقينى sòkak-

Rage, *s.* اويكه (ùfkè), حدت hìddèt, غضب ghàzab, خشم khìshm ; —, *v.n.* حدتلنمك hìddetlenmek ; (wind or sea) پك فرطونه او pèk-fìrtina-òl.

Ragged, *a.* يرتق yìrtìk ; پروزلو pùruzlu ; اسكيلركيبلو èsskilar-ghìyili.

Raid, *s.* اقين àkin.

Rail, *s.* پرمق pàrmak ; —s, *s. pl.* پرمقلق pàrmaklìk ; —, *v.n.* تزييف ا tèzyīf - et, اغزينى اچمق àghzini - -àchmak, اطاله ٔ لسان ا ìtālé'i-lìssān-et.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمقلق pàrmaklìk. [-yòl.

Railroad, Railway, *s.* تيموريول (dèmir)

Raiment, *s.* روبه (ùruba), اثواب èsswāb (èssbàb), لباس lìbāss (*pl.* البسه èlbissé).

Rain, *s.* يغمور yàghmur, باران bārān, رحمت ràhmèt, مطر màtar ; —, *v.a.* ياغمق yàghmak ; —, *v.n.* يغمور ياغمق yàghmur-yàghmak.

Rainbow, *s.* علائم السما "àlā'imu-'ss--sèmā (èlèghim - sāmā), قوس قزح kàvssi-kùzāh.

Raise, *v.a.* قالدرمق kàldirmak ; يوكسلتمك yùkseltmek, ترفيع ا tèrfī"--et ; نصب ا nàssb-et, دكمك dìkmek ; (the dead) ديرلتمك dìriltmek, احيا ا ìhyā-et ; (the dead at the resurrection) حشر ا hàshr-et, نشر ا nèshr-et ; (plants) اكوب فلزلندرمك èkip-fìlizlendirmek ; — a siege, محاصره دن چكلمك mùhāssaradan - chèkilmek ; — the voice, پك سويلمك pèksùwèylémek, پك اوقومق pèk-òkumak, پك چاغرمق pèk-chàghirmak ; — the price, بها ارترمق bàhā-àrtirmak ; — an outcry, يغره چيقارمق yàyghara--chìkàrmak ; —seed, چوجق يتشدرمك chòjuk-yètishdirmek ; — one's spirits, كيف يتشدرمك kèyf - yètish - dirmek, شنلندرمك shènlendirmek, فراحلندرمق fèrāhlandirmak ; — the wind, پاره بولمق (pàra)-bùlmak.

Raisin, *s.* قورو اوزوم kùru-ùzum.

Rake, *s.* طراق tàrak, باغچه طراغى bàghcha-tàraghi ; زندوست zèndòsst, زنپاره (zàmpàra) ; —, *v.a.* طرامق tàramak.

Rally, *v.n.* عقلی باشنه کلمك "àkli--bàshina-ghèlmek, ایلمق àyīlmak, داورانمق dàvranmak; طوپلانمق tòplanmak, یکیدن نظامه کیرمك yèngidan-nìzāma-ghìrmek; —, *v.a.* طوپلامق tòplamak, یکیدن نظامه قومق yèngidan-nìzāma-kòmak; اولاشمق ùlashmak, ملاقی او mùlāki-òl; طاقلمق tàkılmak, صاتاشمق sàtashmak, ذوقلنمك zèvklenmek.

Ram, *s.* قوچ kòch; شاهمردان shāh--mèrdān; —, *v.a.* صیقشدرمق sìkish-dirmak; — in, صوقمق sòkmak, سورمك sùrmek; — home, یرینه سورمك yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* کزمه ghèzmè, تفرج tèfèr-ruj; —, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Ramification, *s.* قول kòl, چتال chàtal, فرع fèr", شعبه shù"bé; —s, *pl.* متفرعات mùtéfèrri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه دیواری kàl"à-dìwāri, قلعه بدنی kàl"à-bèdéni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغی tùfènk-chì-bùghu, چبوق chìbùk. [bòzuk.

Rancid, *a.* اکشیمش èkshimish, بوزق

Rancour, *s.* کین kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* at —, *ad.* راست کلشنه ràsst-ghèlishina, راست کلهسیه ràsst-ghèléssiya.

Range, *s.* صره sìra; منزل mènzil; بوی bòy; طولاشش dòlàshish, کزمه ghèzmé; مطبخ اوجاغی màtbàkh-òjàghi; —, —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak, کزمك ghèzmek; سورمك sùrmek, کتمك ghìtmek; —, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صره sìra; — and file, نفرات nèférāt; —, *a.* اجی àji, اکشی èkshi, قوقار kòkar; قوتلو kùvvètli, صیق sìk, بویلو bòylu; —, *v.n.* کلمك ghèlmek; —, *v.a.* صایمق sàymak, عد ا "àdd-et.

Rankle, *v.n.* یارهیه صاپلنوب قالمق yà-raya-sàplanip-kàlmak.

Ransom, *s.* فدیه fìdyé; —, *v.a.* فدیه ویرب قورتارمق fìdyé-vèrup--kùrtàrmak, تخلیص ا tàkhlīss-et.

Ranunculus, *s.* کرید لاله‌سی ghìrid--lāléssi.

Rap, *s.* چالش chàlish, اورش wùrush; —, *v.n.* چالمق chàlmak, اورمق wùrmak.

Rape, *s.* غصباً قاری‌یه‌واقع اولان تصرف ghàssban-kàriyyé-vwāki"-òlan-tàs-sàrruf; —, *v.a.* غصباً تصرف ایتمك ghàssban-tàssàrruf-ètmek.

Rapid, *a.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz), حیزلو sùr"àtli, سریع sèrī", حیزلو hìzli; rapid, rapids, *s.* اقندی‌یری àkindi-yèri. [sùr"àt, حیز hìz.

Rapidity, *s.* چابکلك chàbiklik, سرعت

Rapine, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret.

Rapture, *s.* سونج sèvinj, سرور sùrūr, ممنونیت mèmnūnìyyèt; حال hāl, وجدان vìjdān.

Rare, *a.* نادر nādir, از بولنور àz-bùlunur, نادیده nā-dìdé.

Rarefy, *v.a.* خفیفلتمك khàfīflɛtmek; قبارتمق kàbartmak, تخلخل ایتدرمك tàkhàlkhŭl-ètdirmek.

Rarely, *ad.* از àz, نادراً nādiran.

Rascal, *s.* چاپقین پزونك chàpkin-pèzéwɛnk, خبیث khàbīss.

Rascality, *s.* خباثت khàbāssèt; مزورلك mùzèvvirlik.

Rash, *s.* قرمزیلق kàrmizilik, حمرت hàmrèt, کیدشمه ghìdishma; —, *a.* دلی dèli, عقلسز "àklsiz, بصیرتسز bàssīrètsiz. [-dìlimi.

Rasher, *s.* پصدرمه دلیمی pàssdirma-

Rasp, *s.* تورپی tùrpu; —, *v.a.* تورپیلمك tùrpulémek.

Raspberry, *s.* اغاج چیلکی àghaj-chìlèghi, ایزماوله ìzmàwla. [-sìchàni.

Rat, *s.* صچان sìchàn, کمرصچانی ghèmɛr-

Rate, *s.* فیأت fī'àt; حساب hìssāb; رتبه rùtbé; مرتبه mèrtébé; جنس jìnss, صوی sòy; کیدش ghìdish; —, *v.a.* حسابا hìssāb-et; صایمق sàymak; first-rate, *a.* اعلی à"là; second-rate, اوسط èvsàt; third-rate, &c. ادنی èdnā, بیاغی bàyāghi, اشاغی àshàghi, فنا fĕna.

Rather, *ad.* بر از bìr-àz; جق jak *or* jik, جك jek *or* jik, جه ja; I would —, ترجیح ایدرم tèrjīh-èdèrim; which would you —, قنغیسنی ترجیح ایدرسن kànghissini-tèrjīh-èdèrsin; death — than slavery, اسیراوله جغمزه اولهلم èssīr-òlajàghimiza-ùlèlim.

Ratification, *s.* تصدیق tàssdik.

Ratify, *v.a.* تصدیقا tàssdīk-et.

Ratio, *s.* نسبت nìssbèt. [lānĕ.

Rational, *a.* عاقل "ākil; عاقلانه "ākilà-

Rations, *s. pl.* تعیینات tà"yināt.

Ratsbane, *s.* صچان اوتی sìchan-òtu.

Rattle, *s.* زریلتی zìrìlti; سس sèss; —, *v.n.* سسلا sèss-et; —, *v.a.* سسلندرمك sèsslɛndirmek.

Ravage, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān, خسارت khàssārèt; —, *v.a.* خرابا khàrāb-et, تخریبا tàkhrīb-et, ویرانا vīrān-et.

Rave, *v.n.* دلی کبی سویلنمك dèli-ghìbi-sùwèylɛnmek, چلدرمق chìldirmak, قاچرمق kàchirmak.

Raven, *s.* قوزغون kùzghun. [jik-dèré.

Ravine, *s.* صرپ دره جق دره sàrp-dàra-

Ravish, *v.a.* یغمالا yàghma-et, زورایله المق zòr-ila-àlmak; زورلامق zòrlamak, زورایله سکمك zòr-ila-sìkmek; سونج ایله دلی کبیا sèvinj-ila-dèli-ghìbi-et, چلدرتمق chìldirtmak.

Raw, *s.* چیك chìgh, چی chī, پشمامش pìshmamish, ناپخته nā-pùkhtĕ, خام khām; صوغوق sòghuk.

Ray, *s.* شعاع shù"ā", پرتو pèrtev.

Raze, *v.a.* یقمق yìkmak, هدما hèdm-et, یرایله یکساناا yèr-ila-yèksān-et; کسمك kèssmek, برقاتنی اندرمك bìr-kàtini-èndirmek.

Razor, *s.* استره *or* استوره *or* اوسترە ùsstura, موسی mūssà.

Reach, *s.* منزل mènzil; نهرك ایکی دیرسکی اراسنده اولان طوغریجه یری nèhring-iki-dirsèghi-àrassinda-òlan-dòghruja-yèri; within —, یتشلور

yètishilir; out of —, الیتشمز èl--yètishmàz; —, *v.a.* یتشمك yètishmek, اولاشمق ùlashmak, وارمق vàrmak; الیویرمك àlivèrmek.

Reaction, *s.* مقابله mùkābélé; قارشیلق kàrshilik.

Read, *v.a.* اوقومق òkumak, قرائت kìrā'at - et; تلاوت tìlāvet - et; چیقارمق chìkàrmak; —, *v.n.* اوقونمق òkunmak; — well, کاغد اوزرنده کوزل اوقونمق kyāghid-ùzérinda-ghyùzèl-òkunmak; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك اوقومق pèk-òkumak; — on, قالمیوب همان اوقومق kàlmayup-hèmen-òkumak, دها اوقومق dàhā-òkumak; — over, هپسنی اوقومق hèpsini-òkumak; — again, — over again, بر دها اوقومق bìr-dàhā-òkumak; —, *p.p.* اوقومش òkumush, عالم "ālim; اوقنمش òkunmush.

Reader, *s.* اوقویجی òkuyuju.

Reading, *s.* اوقومقلق òkumaklik.

Ready, *a.* حاضر hāzir; مهیا mùhèyyā, امادہ āmādé, السته ālèssta; to make —, *v.a.* حاضرلمق hāzirlamak, حاضرا hāzir-et; — —, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضر او hāzir-òl.

Real, *a.* کرچك ghèrchèk, حقیقی hàkīkī, صحیح sàhīh; — estate, املاك èmlāk.

Reality, *s.* حقیقت hàkīkàt, کنه kyùnh.

Realize, *v.a.* اینانمق ìnanmak, حقیقتنه اینانمق hàkīkàtina-ìnanmak; صاتوب پاره سنی المق sàtip-(pàrassini)-àlmak.

Really, *ad.* کرچکدن ghèrchèkdan, حقیقة hàkīkatan, صحیحاً sàhīhan.

Realm, *s.* ممالك mèmālik.

Ream, *s.* طوپ tòp.

Reap, *s.* بچمك bìchmek, حصاد ا [hàssād-et.

Reaper, *s.* اوراقجی òrakji.

Reaping-hook, *s.* اوراق òrak.

Rear, *s.* کیرو یانی ghèri-yàni, ارد àrd, ورا vèrā; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek; یتشدرمك yètishdirmek; بیوتمك bìyutmek; ننا ا bìnā - et; تحصیل ا tàhsīl-et; —, *v.n.* شاخ قالقمق shākh-kàlkmak (*or* شاه shāh); — admiral, اریاله پاشا ìriyàla-pàsha.

Reason, *s.* عقل "àkl; سبب sèbeb, علت "illèt, موجب mūjib, ذریعه zèrī"à; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek; سویلمك sùwèylémek; — with, لقردی اکلاتمق làkirdi-ànglatmak (*ànnat-*).

Reasonable, *a.* عاقل "ākil; معقول mà"kūl.

Reassume, *v.a.* تکرار کیرمك tèkrār-[ghìrmek.

Reassure, *v.a.* یکیدن تأمین ا yèngidan--tè'mīn-et.

Rebel, *s.* عاصی "āssi, زوربا zòrba; —, *v.n.* عصیان ا "ìssyān-et, طغیان ا tùghyān-et, زوربالق ا zòrbalik-et, ایاقلنمق àyaklanmak, ایاغه قالقمق āyaghakàlkmak.

Rebellion, *s.* زوربالق zòrbalik, عصیان "ìssyān, طغیان tùghyān.

Rebellious, *a.* عاصی "āssi; عصیان معناسنده اولان "ìssyān-mà"nàsindaòlan.

Rebound, *v.n.* سكمك sèkmek ; كيرو تپمك ghèri-tèpmek. [-et.

Rebuild, *v.a.* يكيدن بنا ا yèngidan-bìnā-

Rebuke, *s.* ازار āzār (àzār), ازارش āzārish ; —, *v.a.* ازارلمق àzarlamak.

Rebut, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et ; انكارا ìnkyār-et ; جرح ا jèrh-et.

Recall, *s.* عزل "àzl ; عودت بوروسى "àvdèt-bòrussu ; —, *v.a.* عزل ا "àzl--et ; كيرو چاغرمق ghèri-chàghirmak ; كيرو المق ghèri-àlmak.

Recapitulate, *v.a.* and *n.* اجمالاً خلاصه ا ìjmālan-khùlāssa-et.

Recapitulation, *s.* خلاصه khùlāssa.

Recapture, *v.a.* كيرو ضبط ا ghèri-zàbt-et.

Recede, *v.n.* كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek, چكلمك chèkilmek ; دونمك dànmek.

Receipt, *s.* اخذ àkhz, قبض kàbz, الش àlish ; مقبوض سندى màkbūz-sènédi ; رچته rèchèta, ترتيب tèrtīb.

Receive, *v.a.* المق àlmak, اخذ ا àkhz-et, قبض ا kàbz-et ; نائل او nā'il-òl, مظهر او màzhàr-òl ; قبول ا kàbūl-et ; يمك yèmek ; كرفتار او ghìriftār-òl, دوچارلو dūchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl.

Receiver, *s.* اخذ ايدن àkhz-èden.

Recent, *a.* يكى yèngi, مجدد mùjèdded, تازه tāzé.

Recently, *ad.* كچنلردە ghèchenlerda.

Receptacle, *s.* قاب kàb.

Reception, *s.* قبول kābūl.

Recess, *s.* هجر hùjré, طولاب يرى dòlāb-yèri ; تعطيل وقتى tà"tīl-wàkti.

Recipe, *s.* رچته rèchèta, ترتيب tèrtīb.

Reciprocal, *a.* طرفيندن اولان tàrafèyndan-òlan. [òkumaklik.

Recitation, *s.* ازبردن اوقومقلق èzbèrdan-

Recite, *v.a.* ذكرا zìkr-et ; اوقومق òku-

Reckless, *a.* قيدسز kàydsiz. [mak.

Reckon, *v.a.* حساب ا hìssāb-et, صايمق sàymak ; داخل ا dākhil - et ; عد ا "àdd-et ; تعداد ا tà"dād-et ; — up, حساب ا hìssāb-et, صايمق sàymak ; — upon, اعتماد ا ì"timād-et, امنيت ا èmnìyyèt-et.

Reclaim, *v.a.* اصلاح ا ìsslāh-et ; (land) معمور ا mà"mūr-et, احيای موات ا ìhyāyi-mèwāt-et ; كيرو استمك ghèri-ìsstémek. [ùzànmak.

Recline, *v.n.* ياتمق yàtmak, اوزانمق

Recluse, *s.* منزوی mùnzèvi, عزلت كزين "ùzlet-ghyùzīn, دنيادن چكلمش dùnyadan-chèkilmish.

Recognition, *s.* طانيمه tànima ; اعتراف ì"tiràf. [bìlmek.

Recognize, *v.a.* طانيمق tànimak, بلمك

Recoil, *s.* كيرو تپش ghèri-tèpish ; —, *v.n.* كيرو تپمك ghèri-tèpmek.

Recollect, *v.a.* خاطرلمق khātirlamak, خاطرده طوتمق dèr-khātir-et ; خاطرلا khātirda-tùtmak, اونوتمامق ùnùtmamak.

Recollection, *s.* خاطرلامه khātirlama.

Recommend, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, نصيحت ا nàssìhàt-et ; توصيه ا tàvsìyya-et ; مدح ا mèdh-et.

Recommendation, *s.* توصيه tàvsiyya.

Recompense, *s.* مكافات mùkyāfāt, اجر èjr ; بخشش bàkhshish ; —, *v.a.*

مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek, اجرينى ويرمك èjrini - vèrmek, بخششنى ويرمك bàkhshishini--vèrmek.

Reconcile, *v.a.* بارشدرمق bàrishdirmak, اوزلاشدرمق ūzlashdirmak, بينلرينى بيينلرينى اصلاح ا bèynlérini - ìsslāh - et, ذات البينلرينى اصلاح ا zātu -'l - bèynlérini-ìsslāh-et; خشنود ا khòshnūd-et, ارضا ا ìrzā-et, تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek.

Reconnoissance, *s.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف و معاينه ايتمكلك dùshmen-hàwālilérini-yòklayup-kèshf--u-mù''ayéné-ètmeklik.

Reconnoitre, *v.a.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف و معاينه ا dùshmen--hàwālilérini - yòklayup - kèshf - u--mù''āyéné-et.

Reconquer, *v.a.* يكيدن فتح ا yèngidanfèth-et. [dàha-dùshènmek.

Reconsider, *v.a.* بر دها دوشنمك bìr-

Reconstruct, *v.a.* يكيدن ياپمق yèngidan--yàpmak.

Record, *s.* قيد kàyd, سجل sìjìll; *pl.* قيود kùyūd, قيودات kùyūdāt, سجلات sìjìllāt; —, *v.a.* يازمق yàzmak, قيد ا kàyd-et, تسجيل ا tèssjīl-et; ضبط ا zàbt-et, تحرير ا tàhrīr-et.

Recount, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حكايه ا hìkyāyé-et, ذكر ا zìkr-et.

Recourse, *s.* مراجعت mùrāja''àt, تشبث tèshèbbuss; to have —, دشمك dùshmek, مراجعت ا mùrāja''àt-et, تشبث ا tèshèbbuss-et.

Recover, *v.a.* كيرو المق ghèri-àlmak; ينه بولمق (ghèna)-bùlmak; —, — one's health, افاقت بولمق ايى او īyi-òl, افاقت بولمق ìfākàt-bùlmak; — one's self, كنديني طوتمق kèndini-tùtmak.

Recovery, *s.* كيرو المه ghèri-àlma; شفا بولمه shìfā-bùlma. [tèdd (mùrtàd).

Recreant, *a.* قورقاق kòrkàk; مرتد mùr-

Recreation, *s.* ايلنجه èylènja.

Recriminate, *v.a.* قارشيلقلواوله رق تهمت اسناد ا kàrshilikli - òlarak - tùhmèt--ìssnād-et.

Recruit, *s.* عسكر عجميسى "àsker--"àjemissi; يكى يازلمش عسكر نفرى yèngi-yàzilmish-"àsker-nèféri; —, *v.n.* يكى عسكر طوپلامق yèngi-"àsker--tòplamak; استراحت ا ìsstirāhat-et; بدنه خدمت ا bèdéna - khìdmet-et; —, *v.a.* يكيدن تقويت ويرمك yèngidan-tàkvìyyèt-vèrmek.

Rectangle, *s.* مستطيل mùsstatīl.

Rectification, *s.* تصحيح tàsshīh.

Rectify, *v.a.* تصحيح ا tàsshīh-et, طوغرلتمق dòghrultmak; مكررًا انبيقدن چكمك mùkèrréran-ìnbikdan-chèkmek.

Rectitude, *s.* طوغريلق dòghruluk, استقامت ìsstikāmet, راستى ràsstī.

Recur, *v.n.* تكرار وقوع بولمق tèkrār--wùkū''-bùlmak; دونمك dùnmek, تكرار اكمق tèkrār-àngmak.

Recurrence, *s.* تكرار وقوع بولمقلق tèkrār--wùkū-bùlmaklik.

Red, *a.* قرمزى kìrmizi, قزل kìzīl, احمر àhmèr, سرخ sùrkh; (hair) صارى sàri.

Redden, *v.n.* قزارمق kìzàrmak; —, *v.a.* قرمزيلق ويرمك kìrmizilik-vèrmek.

Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص‌ا tàkhlīss-et.

Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran, قورتاريجى kùrtàrïji, خلاص khàllāss.

Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish, تخليص tàkhlīss; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Redhot, *a.* قيزغين kìzghin.

Redistribute, *v.a.* يكيدن توزيع‌ا yèngidan-tèvzi"-et.

Redistribution, *s.* يكيدن توزيع yèngidan-[-tèvzi".

Redoubt, *s.* طابيه tàbiya, پلانقه pàlangha.

Redoubtable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب mùhīb; كوچ ghyùch, زور zòr.

Redress, *s.* احقاق حق ìhkāki-hàkk; —, *v.a.* احقاق‌ا ìhkāk-et.

Reduce, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, تنزيل‌ا tènzīl-et, تقليل‌ا tàklīl-et; كچولتمك kùchultmek; تحويل‌ا tàhvīl-et, چويرمك chèvirmek, ايتمك ètmek; قومق kòmak, صوقمق sòkmak, كتورمك ghètirmek; جبر‌ا jèbr-et, يرينه‌قومق yèrina-kòmak, صارمق sàrmak; تنزيل رتبه‌ا tènzīli-rùtbé-et; فتح‌ا fèth-et (t-h), ضبط‌ا zàbt-et, تسخير‌ا tèsskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزيل tènzīl, تقليل tàklīl; تحويل tàhvīl; جبر jèbr; فتح fèth, تسخير tèsskhīr.

Redundance, Redundancy, *s.* فضله وزائد اولان مقدار fàzla-vé-zā'id-òlan-mìkdār.

Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla.

Reed, *s.* قامش kàmish; قلم kàlem.

Reef, *s.* (rocks) دوكنتى dùkuntu, قيالر kàyalar; يلكنك بر قات جامه‌دانى yèlkenin-bìr-kàt-jāmédānī; —, *v.a.* جامه‌دانلى باغلامق jāmédānini-bàghla-

Reef-point, *s.* جامه‌دان jāmédān. [mak.

Reek, *s.* دومان dùmàn, بوغو bùghu; —, *v.n.* دومانى چيقمق dùmàni--chìkmak, بوغوسى چيقمق bùghussu--chìkmak.

Reel, *s.* مقره màkara, طولاب dòlap; —, *v.n.* سندلەمك sèndélémek, يقله‌جق‌او yìkïlajak-òl, سرسم اولوب sèrsem-òlup-àyaklari-tùtmamak; —, *v.n.* صارمق sàrmak. [ìntìkhāb-et.

Re-elect, *v.a.* يكيدن انتخاب‌ا yèngidan-

Re-embark, *v.n.* يكيدن كمى‌يه بنمك yèngidan-ghèmiyyé-bìnmek.

Re-establish, *v.a.* تجديد‌ا tèjdīd-et.

Re-establishment, *s.* تجديد tèjdīd.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek, حواله‌ا hàwālé-et; —, *v.n.* باقمق bàkmak; مراجعت‌ا mùrāja"àt-et; كتمك ghìtmek; كلمك ghèlmek; كنايه او kìnāyé-ol, طولايى‌او dòlayi-òl.

Referee, *s.* حكم hàkem.

Reference, *s.* حواله hàwālé; مراجعت mùrāja"àt; كنايه kìnāyé; كفيل kèfīl; to give a —, كفيل‌كوسترمك kèfīl-ghyùsstermek; to ask for a —, كفيل‌استمك kèfīl-ìsstémek.

Refine, *v.a.* تصفيه‌ا tàssfiyyé-et; —, *v.n.* اينجلتمك ìnjeltmek.

Refined, *a.* پك نازك pèk-nāzik.

Refinement, *s.* نزاكت nèzākèt.

Reflect, *v.a.* عكس‌ا "àkss-et, كيرو

اورمق ghèri-wùrmak; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tà-shinmak, مطالعهٔ mùtāla"à-et; — upon, تويخ ا tèvbīkh-et; عيب او "àyb-òl.

Reflection, *s.* عكس "àkss, انعكاس in"ikyāss; مطالعه mùtāla"à; تويخ tèvbīkh, تعييب tà"yib.

Reflector, *s.* ايينه àyina.

Reform, *s.* اصلاح ìsslāh; اصلاحات ìsslā-hāt, تنظيمات tànzīmāt, تنسيقات tènsīkāt; —, *v.a.* يولنه قومق yòlуna-kòmak, اصلاح ا ìsslāh-et, نظامنه قومق nìzāmina-kòmak.

Reformation, *s.* تهذيب اخلاق tèhzībi-àkhlāk; اصلاح ìsslāh.

Reformer, *s.* مصلح mùsslih.

Refraction, *s.* انكسار شعاعات ìnkissāri-shù"ā"āt.

Refractory, *a.* عاصى "āssī, عنادجى "ìnàdji, معند mù"annid, متمرد mùtémèrrid.

Refrain, *v.n.* واز كچمك wāz-ghèchmek, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chè-kinmek, كندينى طوتمق kèndini-tùt-mak, طيانمق dàyanmak.

Refresh, *v.a.* تازه لندرمك tāzélendir-mek; تازه لتمك tāzélетmek; — one's self, دينمك dīnenmek, يورغونلغنى المق yòrghunlughunu-àlmak; تفريح بدن ا tèfrīhi-bèden-et; to feel refreshed, اچلمق àchílmak.

Refreshment, *s.* يمك yèmèk, يمه جك yèyéjek-ìchéjek.

Refuge, *s.* صيغنه جق ير sìghinajak-yèr, بارينه جق ير bàrinajak-yèr, ملجا mèljà; to take —, صيغنمق sìghin-mak, بارنمق bàrinmak, التجا ìltijā-et.

Refugee, *s.* ملتجى mùltèji.

Refulgence, Refulgency, *s.* پارلاقلق pàr-

Refulgent, *a.* پارلاق pàrlàk. [laklik.

Refund, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèr-mek, رد ا rèdd-et, استرداد ا ìsstirdād-

Refusal, *s.* رد rèdd. [-et.

Refuse, *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et; ويرمامك vèrmamek; راضى اولمامق rāzi-òlmo-

Refutation, *s.* جرح jèrh. [mak.

Refute, *v.a.* جرح ا jèrh-et, هبت ا or هبط ا hàbt-et, چوروتمك chùrutmek.

Regain, *v.a.* تكرار بولمق tèkrār-bùlmak; تكرار واصل او tèkrār-wāssil-òl; تكرار قزانمق tèkrār-kàzanmak.

Regal, *a.* قرالهٔ مخصوص kàrāla-màkhsūss, قرالانه kàrālānė, حكمدارانه hùkmdā-rānė, تاجدارانه tājdārānė.

Regale, *v.a.* ضيافت ا zìyāfèt-et (*or* ايوجه يمك يدرمك vèrmek); ìyija-yèmèk-yèdirmek, قارننى دويورمق kàrnini-dòyurmak; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, خوشلندرمق khòsh-landirmak; —, *v.n.* يمك ايچمك yèmek-ìchmek, قارننى دويورمق kàr-nini-dòyurmak.

Regalia, *s. pl.* پادشاهك تزيينات رسميه سى pādishāhin-tezyinat-rèss-mīyyéssi.

Regard, *s.* باقش bàkish; نظر nàzar, حسن نظر hùssnu-nàzar, اعتبار ì"tibār, احترام ìhtirām, التفات ìltifāt, محبت

màhàbbet; —, *v.a.* باقمق bàkmak; with — to, نظراً nàzaran; بحثنه كلنجه bàhssina-ghèlinja; to have a — for, صايمق sàymak.

Regarding, *ad.* or *pr.* بابنده bābinda.

Regardless, *ad.* باقميه‌رق bàkmayyérek.

Regatta, *s.* قايق وصنداللر يارشى kàyik-vé-sàndaller-yàrishi. [-sàltanàt.

Regency, *s.* نيابت سلطنت nìyābèti-

Regenerate, *a.* معناً يكيدن احيا اولنمش mà"nan-yèngidan-ìhyā-òlunmush; —, *v.a.* معناً يكيدن احيا ا mà"nan-yèngidan-ìhyā-et, تجديد قلب ا tèjdīdi-kàlb-et.

Regent, *s.* نائب سلطنت nā'ibi-sàltanàt.

Regimen, *s.* پرهيز pèrhīz, حميه hìmyé.

Regiment, *s.* الاى àlay, عسكرالايى "àsskeɪ-àlayi.

Regimentals, *s.* فورمه fòrma.

Region, *s.* ارض àrz, مملكت mèmlékèt, ديار dìyār.

Register, *s.* دفتر dèftɪɪ; —, *v.a.* قيد ا kàyd-et, دفتره كچورمك dèftɪɪra-ghè-chirmek, يازمق yazmak.

Registrar, *s.* دفتر امينى dèftɪɪ-èmīnī; سجلات كاتبى sìjìllat-kyātibi.

Registry, *s.* تسجيل tèssjīl; دفتر خانه dèftɪɪ-khānɛ́.

Regret, *s.* اسف èssef, تأسف tè'èsssuf, كدر kèdɪɪ, غم ghàm; —, *v.a.* اسف ا èssef-et, تأسف ا tè'èssuf-et, كدر ا kèdɪɪ-et.

Regular, *a.* يولنده اولان yòlunda-òlan; منتظم mùntazàm; مطرد mùttàrid, قياسى kìyāssī; اصل àssl; سالت sàlt; — troops, نظام عسكرى nìzām-"àsskéri, عساكر منتظمه "àssākiri-mùntàzama.

Regularity, *s.* نظام nìzām.

Regularly, *ad.* نظام اوزره nìzām-ùzèré.

Regulate, *v.a.* نظام ويرمك nìzām-vèrmek, تنظيم ا tànzīm-et; (a watch) عيار ا "àyār-et.

Regulation, *s.* نظام nìzām.

Reign, *s.* سلطنت sàltanàt; ايام سلطنت èyyāmi-sàltanàt; —, *v.n.* سلطنت ا sàltanàt-et, حكومت ا hùkyūmet-et, پادشاهلق ا pādishāhlik-et.

Reimburse, *v.a.* ويرمك vèrmek, ينه ويرمك (ghènɛ́)-vèrmek, اوده‌مك ùdémek.

Rein, *s.* ديزكين dìzghin, عنان "ìnān, زمام zìmām; to give —, اطلاق عنان ا ìtlāki-"ìnān-et.

Reinforce, *v.a.* امداد ويرمك ìmdād-vèrmek, موجوده دها عسكر قاتمق mèvjūda-dàhā-"àsskɪɪ-kàtmak.

Reiterate, *v.a.* تأكيد ا tè'kīd-et, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Reiteration, *s.* تكرر tèkèrrùr; تكرير tékrīr.

Reject, *v.a.* رد ا rèdd-et, طرد ا tàrd-et, دفع ا dèf"-et. [tàrd.

Rejection, *s.* دفع def"; رد rèdd; طرد

Rejoice, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظ ا hàzz-et, محظوظ او màhzūz-òl, مسرور او mèssrūr-òl; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, محظوظ ا màhzūz-et, مسرور ا mèssrūr-et. [màhzūzìyyèt.

Rejoicing, *s.* شنلك shènlik; محظوظيت

Rejoin, *v.a.* جواب ویرمك jèwāb-

Rejoinder, *s.* جواب jèwāb. [-vèrmek.

Relapse, *s.* نكس nùkss; ارتداد ìrtidād; —, *v.n.* یكیدن فنالشمق yèngidan-fènalashmak, علتی نكس ا "illèti--nùkss-et; مرتد او mùrtèdd-òl (mùrtàd); یكیدن فنالغه صاپمق yèngidan-fènaligha-sàpmak.

Relate, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حكایه ا hìkyāyé-et, بیان ا bèyān-et, تقریر ا tàkrīr-et; —, *v.n.* منسوب او mènsūb--òl; متعلق او mùta"àllik-ol; —ted, *p.p.* منسوب mènsūb, متعلق mùta"-àllik, خصم khìssm; اقربا àkrabā (*pl.*).

Relation, *s.* حكایه hìkyāyé, تقریر tàkrīr; مناسبت mùnāssébèt, تعلق tà"àlluk, منسوبیت mènsūbìyyèt; خصملق khìssmlik, اقربالق àkrabālik, قربت kùrbèt; انتساب ìntissāb; نسبت nìssbèt; خصم khìssm, اقربا ākrabā (*pl.*)

Relative, *s.* خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*); —, *a.* نسبتله واقع اولان nìssbètla--wāki"-òlan; — pronoun, موصول mèvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nìssbètla, نسبةً nìssbétɛn, قیاسله kìyāssla, نظراً nāzaran, كوره ghyùré.

Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek; كوشكلك كتورمك ghèvsheklik--ghètirmek; لینت ویرمك līnet-vèrmek; —, *v.n.* یموشانمق yìmushànmak; یموشامق yìmushamak; كوشه مك ghèvshémek. [tènèffuss.

Relaxation, *s.* اكلنجه èylɛnja; تنفس

Release, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; —, *v.a.* صالیویرمك sàlivèrmek, خلاص ا khàlāss-et; قورتارمق kùrtarmak, تخلیص ا tàkhlīss-et, ازاد ا āzād-et.

Relent, *v.n.* یموشامق yìmushamak, رقت كتورمك rìkkāt-ghètirmek.

Reliance, *s.* اعتماد ì"timād, امنیت èmnìyyèt.

Relief, *s.* راحت rāhat; امداد ìmdād; اعانه ì"ānɛ́; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; in —, قاقمه kàkma, قبارتمه kàbàrtma.

Relieve, *v.a.* راحت ویرمك rāhat--vèrmek, راحت ایتدرمك rāhat-ètdirmek; امداد یتشدرمك ìmdād-yètishdirmek; قورتارمق kùrtarmak, اعانه ا ì"ānɛ́-et, دفع ا dèf"-et, تسكین ا tèsskīn-et; — the guard, نوبتجی دیكشمك nùbètji-dìghishmek.

Religion, *s.* دین dīn.

Religious, *a.* دیندار dīndār, متدین mùtédèyyin, صوفی sòfu.

Relinquish, *v.a.* وازكچمك wāz-ghèchmek, براقمق bràkmak, ال چكمك èl-chèkmek, ترك ا tèrk-et, قصر ید ا kàssri-yèd-et, كف ید ا kèffi-yèd-et.

Relinquishment, *s.* ترك tèrk.

Relish, *s.* مزه mèzé, قاتق kàtik; لذت lèzzèt; —, *v.a.* لذیذ بولمق lèzīz--bùlmak, تلذذ ا tèlèzzuz-et, خوشلانمق khòshlanmak.

Reluctance, *s.* كوكلسزلك ghyùngulsuzluk; with —, reluctantly, استمیه رك ìsstéméyérek, مع كراهة mā"a-kérāhétin, مع الكراهه mà"a-'l-kèrāhé.

Reluctant, *a.* كوكلسز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* كوكنمك ghyùghenmek, اعتماد ا i''timād-et, استناد ا isstinād--et; — upon God, توكل ا tèvèkkyul--et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ساكن ا sākin-òl; باقی قالمق bāki-kàlmak, فضله قالمق fàzla-kàlmak, ارتمق àrtmak.

Remainder, *s.* قالان kàlan.

Remains, *s.* بقایا bàkāyā, —, *s. pl.* فضله fàzla; mortal —, جنازه jènāzé.

Remark, *s.* لقردی làkirdi; تنبیه tènbīh; اعتراض i''tirāz; —, *v.n.* كورمك ghyùrmek; دقت ا dìkkàt-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylémek; اشعار ا ish''ār--et. [-shāyān.

Remarkable, *a.* دقته شایان dìkkàta-

Remedy, *s.* چاره chāré; —, *v.a.* چاره بولمق chāré-bùlmak.

Remember, *v.n.* and *a.* خاطرلمق khātirlamak, یاد ا yād-et.

Remind, *v.a.* اخطار ا ìkhtār-et, خاطرینه كتورمك khātirina-ghètirmek.

Remiss, *a.* تنبل tènbèl, اهمالجی ihmālji; to be —, اهمال ا ihmāl-et, قصور ا kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال ihmāl, قصور kùssūr.

Remission, *s.* عفو ''àfv, صفح sàfh.

Remit, *v.a.* عفو ا ''àfv-et, صفح ا sàfh-et, بخش ا bàksh-et, بخشلمق (bàghishlamak); كوندرمك ghyùndermek; —, *v.n.* كوشه مك ghèvshémek, كسلمك kèssilmek, ازالمق àzalmak, خفیفلشمك khàfīflèshmek.

Remittance, *s.* مكتوب ایله كوندریلان mèktūp-ìla-ghyùndèrīlan-pāré; پاره پاره كوندرلمسی pāré-ghyùndèrilmassi.

Remnant, *s.* فضله fàzla, بقیه bàkìyyé; ارتمش àrtmish; ارتمش پارچه àrtmish-pàrcha.

Remonstrate, *v.n.* اعتراض كونا بعض i''tirāz-ghyūnā-bà''zi--ìfādāti-wāki''òl.

Remorse, *s.* ندامت كلیه nèdāmèti--kyùllìyyé, ندامت مع یأس nèdāmèt--mà''à-yè'ss.

Remote, *a.* اوزاق ùzàk, بعید bà''īd.

Removal, *s.* نقل nàkl, كوچ ghyùch; عزل ''àzl; دفع dèf'', اخراج ìkhrāj.

Remove, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, نقل ا nàkl-et; عزل ا ''àzl-et; دفع ا dèf''--et; چیقارمق chìkàrmak, اخراج ا ìkhrāj-et; —, *v.n.* او دیكشمك èv--dìghishmek.

Remunerate, *v.a.* حقنی ویرمك hàkkini--vèrmek, مكافاتنی ویرمك mùkyāfātini-vèrmek. [اجر èjr; پاره pāré.

Remuneration, *s.* مكافات mùkyafāt;

Rend, *v.a.* یارمق yàrmak, یرتمق yìrtmak, چاك ا chāk-et.

Render, *v.a.* ایتمك ètmek, قیلمق kìlmak; ویرمك vèrmek; تسلیم ا tèsslīm-et; كیروویرمك ghèri-vèrmek.

Renegade, Renegado, *s.* مهتدی mùhtédī, دونمه dùnma.

Renew, *v.a.* یكیلتمك yèngilètmek, تجدیدا tèjdīd-et.

Renewal, *s.* تجدید tèjdīd. [-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقه ا kàt''ì-''àlāka-

Renovate, *v.a.* تازەلتمك tāzéletmek, تجديد ا tèjdīd-et.

Renown, *s.* صيت sīt, شهرت shùhrèt, نام nām, نيكنام nīk-nām, شان shān, اشتهار ìshtihār.

Renowned, *a.* مشهور mèshhūr.

Rent, *s.* كرا kìrā; quit —, اجاره ìjārέ; يرتق yìrtık; يارق yàrık; —, *v.a.* كرا ايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمير tà''mīr; ترميم tèrmīm; يتاق yàtak, ير yèr, ملجا mèljā; —, —, *v.a.* تعميرا tà''mīr-et, ترميما tèrmīm-et; تسويه ا tèssvìyyέ-et; اصلاحا ìsslāh-et; چارەسنى بولمق chāréssini--bùlmak; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, صيغنمق sìghinmak; in —, in good —, تعميرەغيرمحتاج tà''mīra-ghàyri--mùhtāj; out of —, in bad —, تعميرە محتاج tà''mīra-mùhtāj.

Reparation, *s.* تعمير tà''mīr, ترميم tèrmīm; تضمين tàzmīn, ترضيه tàrzìyyέ.

Repartee, *s.* جواب jèwāb; quick at —, حاضرجواب hāzır-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fèsskh, لغو làghv; —, *v.a.* فسخا fèsskh-et, لغوا làghv-et.

Repeat, *v.a.* تكرارياپمق tèkrār-yàpmak, تكرار سويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Repeatedly, *ad.* مكرراً mùkèrréran.

Repeater, *s.* باصمغله چالار اولان قوين bàssmaghila - chàlar - òlan--kòyn-sā''ati.

Repel, *v.a.* دفعا dèf''-et; — an attack, مدافعه ا mùdāfa''a-et.

Repent, *v.n.* پشيمان اول pèshīmān-òl (pìshmàn), نادم اول nādim-òl; توبه ا tùbέ-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmanlık); vow of —, توبه tùbέ.

Repetition, *s.* تكرر tèkèrrur.

Repine, *v.n.* تشكى ا tèshèkki-et, متشكى اول mùtéshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb; —, *v.n.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek, جوابا jèwāb-et.

Report, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz, اوازه āwāzέ; تواتر tèwātur, خبر khàbER, حوادث hàwādiss; تقرير tàkrīr, افاده ìfādέ, بيان bèyān; —, *v.a.* افادهٔا ìfādέ-et, بيانا bèyān--et, تقريرا tàkrīr-et, خبر ويرمك khàbER-vèrmek; تواترا tèwàtur-et.

Reporter, *s.* ضبط كاتبى zàbt-kyātibi.

Repose, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat, اسايش āssāyish, اسودكى āssūdéghī, سكون sùkyūn, سكونت sùkyūnèt; —, *v.n.* راحتا rāhat-et, استراحتا ìsstirāhat - et, اسودهاول āssūdέ-òl, اسايشدهاول āssāyishda-òl; — confidence, اعتمادا ì''timād-et.

Repository, *s.* مخزن màkhzen.

Reprehend, *v.a.* ازارلمق āzàrlamak, توبيخا tèvbīkh-et, تقبيحا tàkbīh-et, تعييبا tà''yīb-et.

Represent, *v.a.* كوسترمك ghyùsstERmek, رسمى اول rèssmi-ol; افادهٔا ìfādέ--et, بيانا bèyān-et; وكيلى اول vèkīli-ol, يرينه قائم اول yèrina-kā'im-òl.

Representation, *s.* ترسيم tèrsīm; افاده ìfādέ.

Representative, *s.* وكيل vèkīl.

Repress, *v.a.* منع ا mèn"-et, زجرا zèjr--et, حقندن كلمك hàkkindan-ghèlmek ; باصدرمق bàssdirmak.

Reprieve, *v.a.* قتلنی امهال ا kàtlini-ìmhāl-et.

Reprimand, *s.* ازار āzār (àzàr), تكدير tèkdìr ; —, *v.a.* ازارلمق àzàrlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reprint, *v.a.* تكرار باصمق tèkrār-bàss-

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل mùkābélé-bì-'l-mìssl.

Reproach, *s.* عيب "àyb, عار "ār, رسوايی rùssvāyī ; تعييب tà"yīb, قدح kàdh, توبيخ tèvbīkh, تقبيح tàkbīh ; —, *v.a.* تعييب ا tà"yīb-et, قدح ا kàdh-et, توبيخ ا tèvbīkh-et ; — with, يوزينه اورمق yùzuna-wùrmak.

Reprobate, *s.* فاسق fāssik.

Reproduce, *v.a.* يكيدن حاصل ا yèngidan-hāssil-et.

Reproof, *s.* ازار āzār (àzar), ازارش [āzārish, تكدير tèkdīr.

Reprove, *v.a.* ازارلمق àzarlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنی اوستنده سورنان حيوان kàrni-ùsstunda-sùrunan-hàywān.

Republic, *s.* جمهور jùmhūr.

Republican, *a.* جمهوری jùmhūrī ; —, *s.* اهل جمهور èhli-jùmhūr.

Republication, *s.* يكيدن نشر ايتمكلك yèngidan-nèshr-ètmeklik.

Republish, *v.a.* يكيدن نشر ا yèngidan--nèshr-et.

Repudiate, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ا tàtlīk-et ; قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, انكارا ìnkyār-et.

Repudiation, *s.* تطليق tàtlīk ; انكار ìnkyār.

Repugnance, *s.* كراهت kèrāhèt, استكراه ìsstikrāh.

Repugnant, *a.* كريه kèrìh ; منفور mènfūr.

Repulse, *s.* مغلوبيت màghlūbìyyèt, بوزغونلق bòzghunluk ; —, *v.a.* هجومنی دفع ا hùjūmunu-dèf"-et ; رجاسنی قبول ايتمامك rìjāssini-kàbūl-ètmamek.

Reputation, *s.* شهرت shùhrèt, نام nām.

Repute, *v.a.* صايمق sàymak, عدا "àdd--et, اعتبارا ì"tibār-et.

Request, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; —, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Require, *v.a.* استمك ìsstémek, محتاج او mùhtāj-òl, احتياجی او ìhtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لازم lāzim ; —, *s.* لازمه lāzimé (*pl.* لوازمات làwàzimāt).

Requisition, *s.* استدعا ìsstid"ā, مطالبه mùtālébé.

Rescript, *s.* ارادهٔ ìrādé, خط khàtt.

Rescue, *s.* امداد ìmdād ; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص ا tàkhlīss-et.

Research, *s.* تجسس tèjèsssus, تحری [tàhàrri.

Resemble, *v.a.* بكزمك bèngzémek, مشابه او mùshābih-òl, مشابهتی او mùshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* داريلوب قارشيلغنی ا dàrilip--kàrshilighini-et.

Resentment, *s.* دارغينلق dàrghinlik, غضب ghàzab.

Reserve, *s.* كتم kètm, كتوملك kètūmlik, احتراز ìhtirāz ; احتياط ìhtiyāt ; —, *v.a.* صاقلامق sàklamak, احتياطاً ìhtiyātan-sàklamak, صاقلامق ìhtiyātan-sàklamak.

Reservoir, *s.* حوض hàwz, خزينه khàzīné (hàzn*a*).

Reside, *v.n.* اوطورمق òturm*a*k, ساكن اول sākin-òl, متمكن اول mùtémèkkin-òl, اقامت ايتمك ìkāmet-et, مقيم اول mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساكن sākin, متمكن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; —s, *s. pl.* اهالى àhālī, سكنه sèkénė; minister —, كچوك ايلچى kùchuk-èlchi, اقامتهمأمور ايلچى ìkāmét*a*-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* باقى bākī, فضله fàzl*a*, قالان kàlan, ارتان àrtan, بقيه bàkìyyé.

Resign, *v.n.* استعفا ايتمك ìssti"fā-et; —, *v.a.* براقمق bràkm*a*k, ترك ايتمك tèrk-et.

Resignation, *s.* استعفا ìssti"fā; تسليم tèsslīm. [chàm-s*à*k*i*z*i*; ساقز sàk*i*z.

Resin, *s.* رچينه rèchin*a*, چام ساقزى

Resist, *v.a.* and *n.* طيانمق dàyanm*a*k, تحمل ايتمك tàhàmmul-et; قارشى قومق kàrsh*i*-kòm*a*k.

Resistance, *s.* مقاومت mùkāvémèt.

Resolute, *a.* يوركى پك yùrè*gh*i-pèk, كوزى پك gh*y*ùzu-pèk, ثابتقدم sābit-kàdėm; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; نيت nìyyèt; قرار kàrār; حل hàll, كشف kèshf.

Resolve, *v.n.* نيت ايتمك nìyyèt-et; قرار ويرمك kàrār-vèrmek; —, *v.a.* حل ايتمك hàll-et, كشف ايتمك kèshf-et; — itself into, دونمك dònmek, اولمق òlm*a*k, اوليويرمك òluvèrmek, كسلمك kèssilmek.

Resort, *s.* يتاق y*à*t*a*k, مرجع mèrjà", —, *v.n.* كثرت اوزره كتمك kèssret-ùzérė-ghìtmek; تشبث ايتمك tèshèbbuss-et, دوشمك dùshmek.

Resound, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس طنين انداز اولمق sèss-vèrmek; tìnīn-èndāz-òl.

Resource, *s.* چارە chārė; منبع ثروت mènbà"i-sèrvèt; اسباب قوت èssbāb*i*-kùvvèt, وسيلهٔ خلاص vèssīlé'i-khàlāss.

Respect, *s.* حرمت hùrmèt, رعايت ri"āyet, احترام ìhtirām, اعتبار ì"tibār; ماده māddė, خصوص khūssūss, باب bāb, امر èmir; نظر nàzar, نسبت nìssbèt, مناسبت mùnāssébèt; —, *v.a.* حرمت ايتمك hùrmèt-et, رعايت ايتمك ri"āyet-et; in —, with —, نظراً nàzar*a*n, نسبتله nìssbètl*a*; بحثنه كلنجه bàhss*i*n*a*-ghèlinj*a*.

Respective, *a.* بشقه بشقه bàshk*a*-bàshk*a*, ايرى ايرى àyr*i*-àyr*i*.

Respite, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl; —, *v.a.* امهال ايتمك ìmhāl-et, مهلت ويرمك mùhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* پارلاق pàrlàk, تابناك tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

Respond, *v.n.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek; مقابله ايتمك mùkābélé-et.

Responsibility, *s.* مسئوليت mèss'ūliyyèt.

Responsible, *a.* مسئول mèss'ūl.

Rest, *s.* راحت rāh*a*t, استراحت ìsstirāh*a*t; باقى bākī, فضله fàzl*a*, قصور kùssūr; طيانه جق نسنه dàyan*a*j*a*k - nèssné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kàlm*a*k, استراحت ايتمك

ìsstirāhat-et, دیننمك dìnenmek; —, v.a. دیننـدرمك dìnèndirmek; — on, — upon, v.n. طیانمق dàyanmak, یاتمق yàtmak; — —, — —, v.a. طیامق dàyamak, طیاندرمق dàyandirmak, یاترمق yàtir-

Restaurant, s. لوقانده lòkànda. [mak.

Restitution, s. کیرو ویرش ghèri-vèrish, استرداد ìsstirdād; to make —, کیرو ویرمك ghèri-vèrmek, یرینه قومق yèrina-kòmak, ردا rèdd-et.

Restless, a. هیچ طورمز hìch-dùrmàz.

Restlessness, s. راحتسزلق rāhatsizlik.

Restoration, s. رد rèdd; اعاده ì''ādé; تعمیر tà''mīr; تصحیح مزاج tàsshīhī-mìzāj.

Restore, v.a. کیروویرمك ghèri-vèrmek, ردا rèdd-et, اعادهٔا ì''ādé-et; تعمیرا tà''mīr-et; صاغالتمق sàghaltmak, شفاویرمك shìfa-vèrmek.

Restrain, v.a. ضبطا zàbt-et, طوتمق tùtmak, جبرا jèbr-et, زجرا zèjr-et, منعا mèn''-et.

Restraint, s. ضبط zàbt; زجر zehjr.

Restrict, v.a. حصرا hàssr-et.

Restriction, s. حصر hàssr.

Result, s. حاصل hāssil, ثمره sèméré, نتیجه nètījé, فائده fā'idé; —, v.n. حاصل او hāssil-òl, چیقمق chìkmak, ترتبا tèrèttub-et.

Resume, v.a. تکرار باشلامق tèkrār-bàshlamak, تکرارالهالمق tèkrār-èla-àlmak; خلاصهٔا khùlāssa-et.

Resurrection, s. قیامت kìyāmèt, قیام kìyām, بعث bà''ss.

Retail, s. قیه اندازهایله صاتش (òkka-)-èndāzé-ìla-sàtish; —, a. قیه اندازهایله اولان (òkka)-èndāzé-ìla-òlan; —, v.a. قیه اندازه ایله صاتمق (òkka)-èndāzé-ìla-sàtmak.

Retain, v.a. الیقومق àlikòmak, طوتمق tùtmak; صالیویرمامك sàlivèrma-mek, براقمامق bràkmamak; غائب ایتمامك ghā'ib-ètmamek.

Retainer, s. اوشاق ùshàk.

Retaliate, v.n. مقابله بالمثلا mùkābélé-bì-'l-mìssl-et, قارشیلغنیا kàrshili-ghini-et. [bì-'l-missl.

Retaliation, s. مقابله بالمثل mūkābélé-

Retard, v.a. کجکدرمك ghèjikdirmek; الیقومق àlikòmak, مانعاو māni''-òl.

Retentive, a. اونوتماز اولان ùnùtmàz-òlan.

Retinue, s. اتباع طاقمی ètbā''-tàkimi, خدم وحشم khàdem-u-hàshem.

Retire, v.n. چکلمك chèkilmek; — from the world, عزلتا ''ùzlèt-et.

Retirement, s. عزلت ''ùzlet.

Retiring, a. محجوب màhjūb. [mek.

Retract, v.a. کیرو چکمك ghèri-chèk-

Retreat, s. کیرو چکلش ghèri-chèkilish, رجعت rìj''àt, رجوع rùjū''; دلیك dèlik, سوراخ sūrākh; کوشه kyùshé, زاویه zāvìyyé, عزلتخانه ''ùzlet-khāné; —, v.n. کیرو چکلمك ghèri-chèkil-mek; چکلمك chèkilmek.

Retrench, v.n. مصارفنی ازالتمق màssā-rifini-àzaltmak.

Retrenchment, s. مترس mètériss; تقلیل مصارف tàklili-màssārif.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, لايق lāyik.

Retrieve, *v.a.* الدن كتمش شی‌یی تكرارالە èldan - ghìtmish - shèy'yi - -tèkrār-èla-ghètirmek.

Retrograde, *a.* كيرويه طوغرى ghèriya- -dòghru, قيچين قيچين kìchin-kìchin, —, *v.n.* كيروكتمك ghèri-ghìtmek, قيچين قيچين كتمك kìchin-kìchin- -ghìtmek, رجعت‌ا rìj''àt-et.

Return, *s.* عودت ''àvdet, دونش dùnush; معاودت mù''āvèdet, رجعت rìj''àt, رجوع rùjū''; مقابله mùkābélé; (of a disease) نكس nùkss; —, *v.n.* دونمك dùnmek, عودت‌ا ''àvdet - et; كيرو دونمك ghèri - dùnmek, رجوع‌ا rùjū'' - et; نكس‌ا nùkss-et, كيرو دپمك ghèri- -tèpmek; —, *v.a.* كيرو ويرمك ghèri-vèrmek, رد ا rèdd-et; مقابله‌ا mùkābélé-et.

Reveal, *v.a.* فاش‌ا fāsh - et, افشا ا ìfshā-et, اچمق àchmak, كشف‌ا kèshf-et; الهام‌ا ìlhām-et, وحى ايله vàhy-ila-bìldirmek.

Revealed, *a.* ملهم mùlhèm.

Revelation, *s.* كشف اسرار kèshfi-èssrār; الهام ìlhām, وحى vàhy.

Revenge, *s.* اوج àj, انتقام ìntikām; —, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāmini-àlmak.

Revengeful, *a.* كينه خواه kìné-khāh.

Revengefulness, *s.* كينه خواهى kìné- khāhī. [واردات vāridāt.

Revenue, *s.* ايراد īrād, كلور ghèlir,

Revere, *v.a.* احترام‌ا ìhtirām-et, عزيز طوتمق ''àzīz - tùtmak, حرمت‌ا hùrmet - et; مبارك عد ا mùbārek - ''àdd-et.

Reverence, *s.* حرمت hùrmet, احترام ìhtirām, رعايت rì''āyet; دامنبوسى dāmen-būsī; his —, ذات فضيلتمأبلرى zāti-fàzīlèt-mà'ābléri, ذات عاليلرى zāti - ''ālīléri; —, *v.a.* حرمت‌ا hùrmet-et; رعايتى‌او rì''āyèti-òl.

Reverse, *a.* and *s.* ترس tèrss, ارقه àrka; فلاكت fèlākèt, بلا bèlā; —, *v.a.* ترس‌چويرمك tèrss-chèvirmek, ترسنه tèrssina-chèvirmek; قلب‌ا kàlb-et, تعكيس‌ا tà''kīss-et.

Revert, *v.n.* دونمك dùnmek, كيرو دونمك ghèri-dùnmek; تكرارعطف tèkrār - ''àtfi - èfkyār - et, تكرار افكار ا tèkrār-àngmak.

Review, *s.* بيوك تعليم bìyuk-tà''līm; معاينه mù''āyéné; غزته ghàzèta; —, *v.a.* معا ينه‌ا mù''āyéné - et, مكرراً كوزدن كچورمك mùkèrréren-ghyùz- dan-ghèchirmek.

Revile, *v.a.* سب‌ا sèbb-et, دشنام‌ا dùshnām-et, شتم‌ا shètm-et.

Revise, *v.a.* تنقيح‌ا tènkīh-et, تصحيح‌ا

Revision, *s.* تصحيح tàsshīh. [tàsshīh-et.

Revive, *v.n.* ايلمق àyilmak, ديرلمك dìrilmek, جانلنمق jānlanmak, عقلى باشنه كلمك ''àkli-bàshina-ghèlmek, اچلمق àchilmak; ينه‌پارلامق (ghèné)- -pàrlamak; —, *v.a.* ديرلتمك dìrilt- mek, عقلنى باشنه كتورمك ''àklini- -bàshina-ghètirmek; اچمق àchmak; تكرار پارلاتمق tèkrār-pàrlatmak.

Revocation, *s.* فسخ fèsskh.

Revoke, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et; كيرو المق ghèri-àlmak.

Revolt, *s.* عصيان "issyān, طغيان tùghyān, ايا قلنش àyaklanish; —, *v.n.* عصيان ا "issyān-et, ايا قلنمق àyaklanmak; —, *v.a.* اكراه ايتدرمك ìkrāh-ètdirmek.

Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, كردش ghìrdish; تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkılāb, تحول tàhàvvul; تبدل كلى tèbèddulu-kyùllī; اختلال ìkhtilāl.

Revolve, *v.n.* دونمك dùnmek, دور ا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek.

Reward, *s.* مكافات mùkyāfāt; بخشش bàkhshish; —, *v.a.* مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek.

Rhetoric, *s.* علم تزيينات كلام "ilmi-tèzyīnāti-kèlām.

Rheumatism, *s.* يل yel, ريح طيار rīhi-tàyyār, وجع المفاصل vèjà"u-'l-mèfāssil.

Rhinoceros, *s.* كركدان ghèrghédān.

Rhodes, *s.* رودوس ròdòs.

Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà"īn.

Rhomboid, *s.* شبه معين shìbhi-mà"īn.

Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd; (garden) رباس rùbāss.

Rhyme, *s.* قافيه kāfìyyé; سجع sèj"; شعر shì"r, —d, *a.* مقفا mùkàffà, Rhythm, *s.* وزن vèzn. [مسجع mùsèjjà".

Rib, *s.* قبورغه kàburgha; اهل بيت èhli-bèyt, قارى kàri, زوجه zèvjé.

Ribald, *a.* اغزى پيس àghzi-pìss.

Ribaldry, *s.* هزليات hèzlìyyāt.

Riband, Ribbon, *s.* قوردله kòrdèla.

Rice, *s.* پرنج pìrinj, ارز ùrùzz.

Rice-pudding, *s.* سوتلاج sùtlāj.

Rich, *a.* زنكين zènghin, غنى ghànī (*pl.* اغنيا àghniyā), متمول mùtémévvil, مالدار māldār, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt; اغر àghir, طاتلو tàtli, ياغلو yàghli.

Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, زنكينلك zènghinlik, پاره (pàra).

Rickety, *a.* محكم اولميان mùhkèm-òlmayan. [قورتارمق kùrtarmak.

Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.* قورتلش kùrtulush; دفع dèf". [معما mù"àmmà.

Riddle, *s.* قالبور kàlbur; بلمجه bìlméjé,

Ride, *v.n.* and *a.* بنمك bìnmek, سوار او sùwār-òl, راكب او rākib-òl; ات ايله كزمك àt-ila-ghèzmek, عربه ايله كزمك "àrabà-ila-ghèzmek; — at anchor, دميردە ياتمق dèmirda-yàt-mak; — out a gale, فرطونه بتنجه يه قدر دميرلو دورمق fìrtina-bìtinjaya-kàdar-dèmirli-dùrmak.

Ridge, *s.* صرت sìrt; بل bèl, بويون bòyun; صره sìra.

Ridicule, *s.* استهزا ìsstìhzā; هجو hìjv; مسخره لق màsskharalìk; —, *v.a.* استهزا ا ìsstìhzā-et; هجو ا hìjv-et; كولمك ghyùlmek.

Ridiculous, *a.* كولنه جك ghyùlenéjèk.

Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khāné (shìshāné); —, *v.a.* صويمق sòymak.

Rig, *s.* زی ziy, قیلق kìlìk, قیافت kìyāfèt; ارمه àrma; —, *v.a.* دوناتمق dònatmak; اوروبه ویرمك ùrùba-vèrmek; طاقلمق tàkilmak, ذوقلنمك zèvklènmek.

Rigging, *s.* ارمه àrma; اوروبه ùrùba, اثواب èsswāb (èssbab).

Right, *a.* طوغری dòghru; صحیح sàhīh; تام tāmm, تمام tàmām; مستقیم mùsstakīm; قائم kā'im (fem. قائمه kā'imé); صاغ sàgh, یمین yèmīn, راست rāsst; حقلو hàkkli; —, *s.* حق hàkk; صاغ طرفی sàgh-tàrafi; —, *ad.* پك pèk, چوق chòk, کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi; —, *v.n.* طوغرولمق dòghrulmak; —, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak; حقنی الیویرمك hàkkini-àlìvèrmek.

Righteous, *a.* اهل صلاح èhli-sàlāh, صالح sālih (*pl.* صلحا sùlahā).

Righteousness, *s.* صلاح sàlāh. [èghilmàz.

Rigid, *a.* قتی kàti, سرت sèrt, اکلمز

Rigorous, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd; صیقی sìki; دقتلو dìkkàtli; مدققانه mùdàkkìkāné. [شدت shìddèt.

Rigorousness, Rigour, *s.* سرتلك sèrtlik;

Rill, *s.* صوجغز sùjàghiz.

Rim, *s.* کنار kènar, لب lèb.

Rime, *s.* قراغی kìràghi.

Rind, *s.* قبوق kàbuk, قشر kàshr.

Ring, *s.* حلقه hàlka; یوزك yùzuk; چالش chàlish; سس sèss, سدا sàdā; —, *v.a.* چالمق chàlmak; —, *v.n.* چالنمق chàlinmak; اوتمك àtmek; سس ویرمك sèss-vèrmek.

Ringleader, *s.* ارباشی èr-bàshi, باش bàsh, سرکرده فساد sèrkèrdé'i-fèssād.

Ringlet, *s.* کاکل kyākyùl, زلف zùlf.

Rinse, *v.a.* چالقامق chàlkamak; خفیفجه یقامق khàfīfja-yìkamak.

Riot, *s.* قارشقلق kàrishklik, غوغا (kàwgha); چاپقینلق chàpkinlik, سفاهت sèfāhàt; —, *v.n.* قارشقلق چیقارمق kàrishiklik - chìkàrmak; باشدن چیقمق bàshdan - chìkmak, طاشرمق tàshirmak.

Rip, *v.a.* سوکمك sùkmek; یارمق yàrmak.

Ripe, *a.* اولمش òlmush, کماله یتشمش kèmālé-yètishmish.

Ripen, *v.n.* اولمق òlmak, کماله یتشمك kèmālé-yètishmek; —, *v.a.* اولدرمق òldurmak, یتشدرمك yètishdirmek.

Ripple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.a.* بورشدرمق bùrushdurmak; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak.

Rise, *s.* منبع mènbà", باش bàsh, منشأ mènshè', مبدأ mèbdè'; باشلانغیج bàshlanghìj, نشئت nèsh'èt, ابتدا ìbtidā; طلوع tùlū", طوغش dòghush; —, *v.n.* قالقمق kàlkmak; ایاغه قالقمق àyàgha - kàlkmak, قیام ا kìyām - et; چیقمق chìkmak; یوکسلمك yùkselmek; ایلرولمك ìlérilémek, طی مراتب ا tàyi - mèrātib - et; طوغمق dòghmak, طلوع ا tùlū"-et; چیقمق chìkmak, نبع ا nèb"-et; بدء ا bèd"--et, نشئت ا nèsh'èt-et; دیرلمك dìrilmek, بعث اولنمق bà"ss - òlunmak; قبارمق kàbarmak; طولمق

dòlmak ; بهایه چیقمق bàhāya-chìkmak ; ایاقلنمق àyaklanmak.

Risk, *s.* قورقو kòrku, تهلکه tèhlikè, مخاطره mùkhātara ; —, *v.a.* قومق kòmak, بخته حواله bàkhta-hàwālè-et, تهلکه یه قومق tèhlikèyè-kòmak.

Rite, *s.* ایین āyīn, رسم عبادت rèssmi-'ìbādèt.

Rival, *s.* انکل ènghel, رقیب ràkīb ; —, *v.a.* باش او bàsh-òl ; رقابت ا ràkābèt-et.

Rivalry, Rivalship, *s.* رقابت rakābèt.

River, *s.* صو sù, چای chày, ایرمق ìrmak, دره dèrè, نهر nèhr (nèhir).

Rivet, *s.* میخ mìkh ; —, *v.a.* میخلامق mìkhlamak.

Rivulet, *s.* صو sù, چای chày, دره dèrè.

Road, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, جاده jāddè, راه rāh ; لیمان lìmàn ; اچق àchìk.

Roadstead, *s.* لیمان līmàn ; مرسا mèrsà.

Roam, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Roar, *s.* صیحه sàyhà, پك سس pèk-sèss, کورلیش ghyùrléyish ; —, *v.n.* پك سس ویرمك pèk-sèss-vèrmek, حیقرمق hàykìrmak, باغرمق bàghìrmak ; کورلمك ghyùrlémek.

Roast, *s.* شیش کبابی shìsh-kèbābi, اورمان کبابی òrmàn-kèbàbi ; —, *v.a.* کباب ا kèbāb-et.

Robber, *s.* خرسز khìrsiz, حرامی hàrāmī, دزد dùzd.

Robbery, *s.* خرسزلق khìrsizlìk.

Robe, *s.* اوزون البسه ùzun-èlbissè ; —, *v.n.* اوزون البسه سنی کیمك ùzun-èlbissèssini-ghìmek.

Robust, *a.* دنج dìnj, قوی kàwī, قوتلو [kùvvètli.

Rock, *s.* قیا kàya ; قیاپارچه سی kàya-pàrchassi ; صاللانش sàllanish ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak ; —, *v.a.* صاللامق sàllamak, صاللاندرمق sàllàndirmak.

Rocket, *s.* هوائی فشنك hàwā'ī-fìshènk, [هوائی hàwā'ī.

Rocky, *a.* قیالق kàyalìk.

Rod, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek ; اینجه دللردمتی ìnja-dàllar-dèméti ; التی بچوق ارشونلق اولچی àlti-bùchuk-àrshìnlìk-ùlchu.

Rodomontade, *s.* قورولاف واوکنمه لاقیردیسی kùru-lāf-vè-ùghunmè-làkìrdissi.

Roe, *s.* دیشی قراجه dìshi-kàraja ; بالق یمورطه سی bàlìk-yìmurtassi ; — buck, قراجه kàraja.

Rogue, *s.* چاپقین chàpkìn, کولخانی kyùlkhānī, طولاندریجی dòlandìrìji, مزور mùzèvvir. [مزورلك mùzèvvirlik.

Roguery, *s.* طولاندریجیلق dòlandìrìjìlìk ;

Roguish, *a.* چاپقینجه chàpkìnjè.

Roguishness, *s.* چاپقینلق chàpkìnlìk.

Roll, *s.* تومار tòmar ; طوپ tòp ; یوارلنش yìwarlanish ; تکرلنش tèkerlenish ; —, *v.n.* یوارلنمق yìwarlanmak ; — over, تکرلنمك tèkerlenmek, دوریلمك dèvrilmek ; —, *v.a.* یوارلمق yìwarlamak ; — up, طوپلامق tòplamak, دیوشرمك dèvshirmek, صارمق sàrmak.

Roller, *s.* یوالق yìwalàk ; صالنتی طالغه سی sàlìnti-dàlghassi ; طوپ tòp, پصطال pàsstàl.

Rolling-pin, *s.* اقلاغی òklaghi.

Roman, *a.* رومی rūmī ; رومالو ròmali ; —, *s.* روم rūm ; اسکی روما آدمی èsski-ròmà-ādami.

Romance, *s.* مصال màssal ; —, *v.n.* مصال سویلمك màssal-sùwèylémek.

Rome, *s.* روما شهری ròma-shèhiri.

Romp, *s.* چوجق اویونی chòjuk-òyunu ; پك اویناماق سون چوجق pèk-òynamak--sèven - chòjuk ; —, *v.a.* اویناماق òynamak.

Roof, *s.* دام dàm ; flat —, باجه bàja, سطح sàth (t-h) *pl.* سطوح sùtūh ; —, *v.a.* اورتمق òrtmek.

Rook, *s.* قارغه kàrgha ; (chess) رخ rùkh.

Room, *s.* اوطه òda ; یر yèr ; لزوم lùzūm, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt.

Roomy, *a.* گنش ghènish, وسعتلو vùss''àtli.

Roost, *s.* کومس kyùmèss ; —, *v.n.* قونوب اویومق kònup-ùyumak.

Root, *s.* کوك kyùk, اصل àssl ; —, *v.n.* طوتمق tùtmak, کوك صالمق kyùk--sàlmak ; — up, سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak, استئصال ا ìss-ti'sāl-et, قلع ا kàl''-et.

Rope, *s.* ایپ ìp, حلاط hàlat.

Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz (jàmbàz).

Rope-maker, *s.* ایپجی ìpji.

Ropery, Rope-walk, *s.* ایپجی کارخانه سی ìpji-kyār-khānéssi.

Ropeyarn, *s.* تل tèl.

Rosary, *s.* تسبیح tèssbīh.

Rose, *s.* کل ghyùl, ورد vèrd ; — bud, غنچه ghòncha ; — bush, کل اغاجی ghyùl - àghaji ; — water, کل صویی ghyùl-sùyu ; — wood, کل اغاجی ghyùl-àghaji ; otto of —, عطر "ètr, عطر یاغی "ètr-yàghi.

Roseate, *a.* قرمزی kirmizi.

Rosin, *s.* چام ساقزی chàm-sàkizi.

Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kìrmizi, کلکون ghyùlghyūn, کلفام ghyùlfām ; (lips) ال àl. [چوروتمك chùrutmek.

Rot, *v.n.* چورومك chùrumek ; —, *v.a.*

Rotary, Rotatory, *a.* دوری dèvrī ; دوار dèvvār ; دونیجی dònuju.

Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, تدور tèdèvvur ; in —, نوبتله nùbètla, صرایله sìrà-ila.

Rote, *s.* ازبر èzbèr ; to know by —, ازبردن بلمك èzbèrdan-bìlmek ; to do by —, دوشونمیه رك الت کبی dùshunméyérek - ālet - ghìbi - یاپمق yàpmak.

Rotten, *a.* چوروك chùruk. [

Rouge, *s.* دوزکون dùzghyun, قزلجه kìzīlja.

Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu ; قبا kàba ; طاصلاق tàsslàk ; — draft, تسوید tèssvīd, مسوده mùssvèddé ; طاصلاق tàsslàk.

Roughness, *s.* پوروزلوك pùruzluluk ; قبالق kàbalik ; سرتلك sèrtlik.

Round, *s.* قول kòl ; دور dèvr ; —, *a.* (circular) دکرمی dèghirmi, مدور mùdèvver ; (globular) طوپ tòp, کروی kyùrévi ; *ad.* and *pr.* اطرافنه ètrāfina ; اطرافنده ètrāfinda ; هرطرفه hèr-tàrafina ; هرطرفنده hèr--tàrafinda ; all —, *ad.* هرطرفه hèr-tàrafa, هرطرفده hèr-tàrafda ; to go —,

to come —, طولاشمق dòlashmak; to come — again, طولاشوب ينه كلمك dòlaship-(ghènè)-ghèlmek; — about, اطرافده ètrāfda, جواردە jìwārda.

Roundabout, *a.* طولاشق dòlàshik; صاپه sàpa.

Roundness, *s.* دكرميلك dègh*i*rmilik.

Rouse, — up, *v.a.* اويانديرمق ùyàndirmak, قالديرمق kàldirmak; — —, *v.n.* اويانمق ùyanmak, كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, قالقمق kàlkmak.

Rout, *s.* بوزغونلق bòzghunluk, انهزام ìnhizām; اخشام جمعيتى àkhsham-jèm"ìyyèti; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, طاغتمق dàghitmak; — out, كركى كبى سلوب سپورمك ghèrèghi - ghìbi - sìlip - sùpurmek; چيقاروب دفعا chìkàrip-dèf"et.

Route, *s.* يول yòl; عسكرك يول تذكرەسى "àsskéring-yòl-tèzkèrèssi.

Rove, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Rover, *s.* اواره اولەرق چوق يرلر كزر اولان آدم āwārè - òlarek - chòk - yèrler - -ghèzer-òlan-àdam; قورصان kùrsān.

Row, *s.* صره sìra, ديزى dìzi, صف sàff; غوغا (kàwgha); كورلدى ghyùrultu, شماطه shàmata, —, *v.n.* كورك چكمك kyùrèk-chèkmek.

Rower, *s.* كوركجى kyùrèkji.

Rowing, *s.* كورك چكمه kyùrèk-chèkma.

Rowlock, *s.* اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* قرالانه kìrālānè, حكمدارانه hùkmdārānè, شاهانه shāhānè; —, *s.* قونطره بابافنغو kòntra-bàbafìngho.

Royalty, *s.* قراللق kìràllik.

Rub, *s.* اوغالايش òghalayish; سورتش sùrtush; سورونش sùrunush; شمار shàmar, توقات tòkat; مشكل mūshkil, كوچلك ghyùchluk, درد dèrd; —, *v.a.* اوغالمق òghalamak; — on, — in, سورمك sùrmek; — against, سورونمك sùrunmek.

Rubber, *s.* سله جك sìléjek, بز bèz, پچاوره pàchàvra; India —, قومالاستق kòmalàsstik (*or* kòmanàsstik).

Rubbish, *s.* سپورندى sùpuruntu; heap of —, سپورنديلك sùpuruntuluk, مزبله mèzbélè.

Ruby, *s.* ياقوت yākūt; —, *a.* ال àl, قرمزى kìrmizi.

Rudder, *s.* دومن dùmèn.

Ruddiness, *s.* قرمزيلق kìrmizilik.

Ruddle, *s.* اشى بويا سى àshi-bòyassi.

Ruddy, *a.* قرمزى kìrmizi, قزل kìzil.

Rude, *a.* قبا kàba, حنطال hàntàl; ادبسز èdebsiz, عارسز "ārsiz, خويرات khòyràt. [vwàhshīlīk.

Rudeness, *s.* قبالق kàbalik, وحشيلك

Rudiment, *s.* باشلانغيج bàshlanghìj, ابتدا ìbtidā, مبدأ mèbdè'; (*pl.*) اصول ùssūl, مبادى mèbādi, اوليات èvvélìyyāt.

Rue, *s.* صدف اوتى *or* سدف sèdef-òtu; —, *v.a.* پشيمان اول (pìshmàn)-òl.

Ruffian, *s.* خنزير khìnzir, خبيث khàbīss.

Ruffle, *s.* قيرمه لو ينلك kìrmali-yènlik; بوروشوق bùrushuk; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak; دارلتمق dàrìltmak.

Rug, *s.* سجاده sèjjādè, كبه kèbè, كچه kèchè, پوست pòsst.

Rugged, *a.* پوروزلو pùruzlu, سیوری‌سیوری sìvri-sìvri, دیش‌دیش dìsh-dìsh.

Ruin, *s.* خراب khàrāb, خرابیت khàrābìyyèt, پریشانی pèrīshānī, پریشانلق pèrīshānlik; خرابه khàrābÉ, ویرانه vīrānÉ; آثار قدیمه āssāri-kàdīmÉ; —, *v.a.* خراب‌ا khàrāb-et, پریشان‌ا pèrīshān-et, کول‌ا kyùl-et; —ed, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān.

Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrīshān; مخرب mùkhrib, خراب‌ایدر khàrāb-èdEr, باعث‌خراب bā''issi-khàrāb.

Rule, *s.* قاعده kā''idÉ; نظام nìzām; دستورالعمل dèsstūru-'l-''àmEl; اصول ùssūl; حکومت hùkyūmèt; حکم hùkm; جدول تخته‌سی jèdvel-tàkhtassi; جدول jèdvel; ارشون àrshin; foot —, قدم kàdEm; —, *v.a.* حکومت‌ا hùkyūmèt-et; چیزمك chìzmek.

Ruler, *s.* حاکم hākim, حکمدار hùkmdār; جدول تخته‌سی jèdvel-tàkhtassi.

Rum, *s.* روم rùm; —, *a.* عجیب ''àjīb (''àjā'ib).

Rumour, *s.* تواتر tèwātur; false —, (*pl.*) اراجیف èrājīf; —, *v.a.* تواترا tèwātur-et.

Rump, *s.* صغری sàghri, قیچ kìch, کوت ghyùt, قایناق kàynak.

Rumple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.n.* بوروشمق bùrushmak; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak.

Run, *s.* قوشش kòshush; سورك sùrèk, دوام dèwām; بچم bìchim; —, *v.a.* یوروتمك yùrutmek, اوغراتمق òghratmak; —, *v.n.* قوشمق kòshmak, سکرتمك sèghirtmek, چاپمق chàpmak, اشمك èshmek; اقمق àkmak; ایتمك ètmek, قطع‌ا kàt''-et, کسمك kèssmek, کتمك ghìtmek, یورومك yùrumek; — against, چاتمق chàtmak; — aground, *v.n.* دیبه‌دوقنمق dìba-dòkunmak, اوطورمق òturmak; — —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; — a race, قوشی‌ا kòshu-et; — ashore, *v.n.* قره‌یه‌اوطورمق kàraya-òturmak, قره‌یه اوغرامق kàraya-òghramak; — —, *v.a.* قره‌یه‌اوطورتمق kàraya-òturtmak, قره‌یه‌اوغراتمق kàraya-òghratmak; — away, قاچمق kàchmak, صاوشمق sàwushmak, فرارا fìrār-et; — — with, الوب قاچمق àlip-kàchmak, برابر قاچمق bèrābèr-kàchmak; — — — the idea, ظن‌ا zànn-et; — smoothly, اقمق àkmak, قایمق kàymak, کوزل کتمك ghyùzèl-ghìtmek, یولنجه کتمك yòlunja-ghìtmek; — the gauntlet, صره ایله جمله‌نك شمارینی ییوب تحمل‌ا sìrà-ila-jùmlÉning-shàmarini-yèyup-tàhàmmul-et; — through, *v.n.* ایچندن کچمك ìchindan-ghèchmek, ایچندن اقمق ìchindan-àkmak; — —, *v.a.* ییوب بترمك yèyup-bìtirmek; — over, *v.n.* طاشمق tàshmak, دوکلمك dùkyulmek; —, *v.a.* اوستندن کچمك ùsstundan-ghèchmek, چینه‌مك chīnÉmek.

Runaway, *s.* قاچقين kàchk*i*n, فراری fìrārī.

Runner, *s.* قوشيجی kòshujū; اشكين آت èshkin-àt; قاصد kāssid.

Running, *a.* اقار àkar, جاری jārī.

Rupee, *s.* هندستانك بر سكه‌سی hìndisstānin-bìr-sìkkéssi.

Rupture, *s.* قاصق ياريغی kàss*i*k-yàr*i*ghi; بوزشقلق bòzushukluk.

Rural, *a.* كويلو ky*ù*ylu, طشره‌لو tàshra*l*i, طيشاريلو dìshàr*ī*li, صحراوی sàhrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khùd''à, حيله hīlé, دسيسه dèssīssé.

Rush, *s.* ساز sāz; حيزلواقش hìzl*i*-àk*i*sh; حيزلوقوشش hìzl*i*-kòshush; —, *v.n.* حيزلواقمق hìzl*i*-àkmak; حيزلوقوشمق hìzl*i*-kòshmak.

Rusk, *s.* كورك ghèvrèk.

Russia, *s.* روسيه rūssia.

Russian, *a.* روسيه‌لو rūssiali; مسقو mòss-[kov.

Rust, *s.* پاس pàss; —, *v.n.* پاسلانمق pàssl*a*nmak; —, *v.a.* پاسلاندرمق pàsslandirmak.

Rustic, *a.* كويلو ky*ù*ylu.

Rusticate, *v.n.* بر مدت كويده اوطورمق bìr-mùddèt-k*y*ùyd*a*-òturmak.

Rusty, *a.* پاسلو pàssl*i*, پاسلانمش pàss-lanm*i*sh.

Rut, *s.* تكرلك ايزی tèkerlèk-ìzi; —, rutting-time, قزغينلق وقتی kìzgh*i*nlìk--wàkt*i*.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, بی امان bī-āmān.

Rye, *s.* چاودار chàvdàr, قره‌باش kàra--bàsh.

S.

Sabbath, *s.* پازار كونی pàzar-gh*y*ùnu; جمعه ايرتسی jùm''à-èrtéssi; يوم السبت y*à*vmu-'ss-sèbt, تعطيل‌كونی tà''tīl-gh*y*ùnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sàmur); —, *a.* قره kàr*a*, سياه siyāh, اسود èsswèd.

Sabre, *s.* قلنج kìlìj, سيف sèyf, تيغ tīgh; —, *v.a.* چال قلنجا chàl-kìlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwàl; يغما y*à*gh*h*ma, غارت ghāret; —, *v.a.* يغما يا y*à*gh*h*ma--et; —cloth, غرر (hàrer); large sack of —, غرارە (hàrer).

Sacred, *a.* حرام hàrām, مبارك mùbārek, مقدس mùkàddess, عزيز ''àzīz; مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, مخصص mùkhàsssess.

Sacrifice, *s.* قربان kùrbān; فداكارلق fèdākyārlìk; ضرر zàrar; —, *v.a.* قيمق kìymak; قربان‌ا kùrbān-et; فدا‌ا fèdā-et; قيرمق kìrmak.

Sad, *a.* مكدر mùkèdder, كدرلو kèderli, غمناك ghàmnāk; فنا fèna, پريشان pèrīshān; باعث‌كدر bā''issi-kèder, فنا fèna.

Saddle, *s.* ايار èyer; (pillioned) پلان pàlan; (pack) سمر sèmer; —, *v.a.* ايرلمك èyerlémek, ايرينی اورمق èyérini-wùrmak, ياپمق yàpmak.

Saddle-bow, *s.* ايار قاشی èyer-kàsh*i*.

Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sàraj).

Safe, *a.* امين èmīn, صاغلم sàgh*l*àm, قورقوسز kòrkussuz; صاغ sàg*h*, سليم

sèlīm; قورتلمش kùrtulmush; —, *s.* صندق sàndĭk, طولاب dòlap.

Safe-conduct, *s.* يول تذكره‌سى yòl-tèzkĕréssi. [nèt.

Safeguard, *s.* حفظ hĭfz; صيانت sìyā-

Safety, *s.* امنيت èmnìyyèt, سلامت sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.

Saffron, *s.* زعفران zà''férān (sàfràn).

Sag, *v.n.* بل ويرمك bèl-vèrmek, اكلمك èghilmek.

Sagacious, *a.* عقللو ''àklli, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn; حساس hàsssāss.

Sagacity, *s.* عقل ''àkl, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; حس hìsss.

Sage, *a.* عقللو ''àklli; تمكينلو tèmkīnli, اوصلو ùsslu; —, *s.* حكيم hàkīm; اطه‌چايى àda-chàyi.

Sagittarius, *s.* قوس برجى kàvss-bùrju.

Sail, *s.* يلكن yèlken, بادبان bādibān, شراع shìrā''; تكنه tèknĕ, كمى ghèmi, سفينه sèfīnĕ; پاره pārĕ (pàra), قطعه kìt''à; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, يورومك yùrumek; قالقمق kàlkmak, يالكن‌اچمق yèlken-àchmak, قيام‌ا kìyām-et, عزيمت‌ا ''àzīmèt-et, بادبانكشا او bādibān-kyùshā-òl.

Sailcloth, *s.* كرباس kìrbāss; يلكن بزى yèlken-bèzi.

Sailing-master, *s.* قلاغوز kĭlaghuz.

Sailmaker, *s.* يلكنجى yèlkenji.

Sailor, *s.* كميجى ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Sainfoin, *s.* يونجه yònja. [عزيز ''àzīz.

Saint, *s.* ولى vèlī, ولى‌الله vèlìyyu-'llāh,

Sake, *s.* خاطر khātĭr, محبت màhàbbet; for the sake, حبة hìbbétan; — — — of God, حبةلله hìbbétan-lì-'llāh; for God's sake! اللهى سورسه‌كز àllāhi-

Salad, *s.* سلاطه sàlàta. [-sèvĕrséngiz.

Salary, *s.* معاش mà''āsh, ايلق àylĭk, ماهيه māhìyyĕ.

Sale, *s.* صاتم sàtim, صاتش sàtish; for —, on —, صاتيلق sàtĭlĭk; — by auction, مزاد mèzād, مزايده mùzāyédĕ.

Saleable, *a.* صاتلور sàtilir.

Saliva, *s.* توكرك tùkruk, اغزك‌صويى àghzing-sùyu, صليار sàlyār.

Sallow, *a.* بكزى‌صرارمش bèngzi-sàràrmish; صارى sàri.

Sally, *s.* هجوم hùjūm, يورويش yùruyush; — out, *v.n.* يورويش‌ا yùruyush-et.

Salmon, *s.* صومون بالغى sòmòn-bàlighi.

Salonica, *s.* سلانيك شهرى sèlānìk-shèhiri.

Saloon, *s.* بيوك‌اوطه bìyuk-òda. [hiri.

Salt, *s.* طوز tùz, نمك nèmek, ملح mìlh; —, *a.* طوزلو tùzlu; —, *v.a.* طوزلمق tùzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tùzlanmak.

Saltcellar, *s.* طوزلق tùzluk. [mak.

Saltpetre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilĕ.

Salts, *s. pl.* انكليز طوزى ìnglīz-tuzu.

Saltworks, *s. pl.* طوزله tùzla.

Salubrious, *a.* ايو ĭyi, صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm.

Salutary, *a.* شفالو shìfāli; فائده‌لو fā'idéli.

Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالق àshnalĭk.

Salute, *v.a.* سلام‌ويرمك sèlām-vèrmek; سلام‌كوندرمك sèlām-ghyùndĕrmek; اشنالق‌ا àshnalĭk-et; سلاملمق sèlāmlamak; سلام‌دورمق sèlām-dùrmak; اوپمك àpmek, بوس‌ا būss-et, تقبيل‌ا

tàkbīl-et; — in return, سلام المق sèlām-àlmak; —, *v.n.* طوپ اتمق tòp--àtmak; —, *s.* سلام sèlām; اوپش ùpush, بوسه būssé; طوپ اتشی tòp--àtishi.

Salvation, *s.* قورتلش kùrtulush, نجات nèjāt, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt.

Salve, *s.* یاغ yàgh, مرهم mèrhèm; —, *v.a.* یاغ سورمك yàgh-sùrmek, مرهم سورمك mèrhèm-sùrmek.

Salver, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni.

Salvo, *s.* شرط shàrt; استثنا isstissnā; طوپ یایلمی tòp - yàyilimi, الاباندہ àlabàndа.

Sal-volatile, *s.* نشادر روحی nèshādir--rūhu.

Samaria, *s.* نابلس nābulus.

Same, *a.* اوینه yīné (ghènè)-ò; او ò; کندی kèndi; بر bìr; عین "àyn, اش èsh; —, *a.* شی ٔواحد shèyi-wāhid, هپ بر hèp-bìr, فرقی یوق fàrki-yòk.

Sample, *s.* اورنك ùrnek, موسطره mòsstra, نمونه nùmūné.

Sanctify, *v.a.* تقدیس ا tàkdīss-et.

Sanction, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt, جواز jèwāz, تجویز tèjvīz, تصویب tàsswīb, استصواب ìsstisswāb, رضا rìzā; —, *v.a.* تجویز ا tèjvīz-et, تصویب ا tàsswīb-et.

Sanctity, *s.* حرمت hùrmèt, قدسیت kùdsìyyèt, مبارکلك mùbāreklik.

Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā; معبد mà"bèd; to take —, مبارك بر mùbārek - bìr - màhàlla--ìltijā-et.

Sand, *s.* قوم kùm, ریك rīgh, رمل rèml; — bank, قومصال kùmsàl.

Sandal, *s.* چاریق chàrik.

Sand-fly, *s.* تاتارجق tàtarjik.

Sandy, *a.* قومصال kùmsal, قوم kùm; (hair) صاری sàri, لپسقه lìpìsska.

Sane, *a.* عاقل "ākil, عقلی باشنده "àkli--bàshinda.

Sanguinary, *a.* قانلو kànli, سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz; خونریزانه khūnrīzāné.

Sanguine, *a.* دموی dèmévī, خونین khūnīn; پك امیدجی pèk-ùmīdji.

Sanguineness, *s.* پك امیدجیلك pèk--ùmīdjilik; دمویت dèmévīyyèt.

Sanity, *s.* صحت عقل sihhati-"akl.

Sap, *s.* نباتلرك صویی nèbātlèring-sùyu; صو sù; خام اغاج khām-àghaj; صیچان یولی sìchan-yòlu; —, *v.a.* التنی قازمق àltini-kàzmak, اشمك èshmek.

Sapper, *s.* لغمجی làghimji.

Sapphire, *s.* کوك یاقوت ghyùk-yākūt,

Saracen, *s.* عرب "àrab. [صفیر sàfīr.

Sarcasm, *s.* استهزا ìsstihzā. [-èdèr-òlan.

Sarcastic, *a.* استهزا ایدر اولان ìsstihzā-

Sardine, *s.* ساردله بالغی sàrdèlé-bàlighi.

Sarmatia, *s.* اسکی لهستان èsski-lèhisstān.

Sarmatian, *a.* اسکی له ولایتنه منسوب èsski-lèh-vìlāyètina-mènsūb.

Sarsaparilla, *s.* سپارینه sèpāriné.

Sash, *s.* کمر kèmer, قوشاق kùshàk; (window) چرچوه chèrchivé, قناد kànad.

Satan, *s.* شیطان shèytān, ابلیس ìblīss.

Satchel, *s.* کتاب توربه سی kìtāb-tòrbéssi.

Satellite, *s.* پیك pèyk; ملازم mùlāzim, ایرلمزكولكەسی àyrılmàz-ghyùlghéssi.

Satiate, *v.a.* طویورمق dòyurmak, اقناع ا

Satin, *s.* اطلس àtlàss. [ìknā"-et.

Satire, *s.* هجو hìjv; —rize, *v.a.* هجو ا hìjv-et.

Satisfaction, *s.* رضا rìzā, خشنودی khòshnūdī; ترضیه tàrzìyyé; to give —, خشنودا khòshnūd-et; ترضیه ویرمك tàrzìyyé-vèrmek. [-òlunur.

Satisfactory, *a.* خشنود اولنور khòshnūd-

Satisfied, *a.* قانمش kànmish; خشنود khòshnūd. [kàndırmak.

Satisfy, *v.a.* طویورمق dòyurmak; قاندرمق

Saturday, *s.* جمعه ایرتسی jùm"à-èrtéssi, سبت sèbt.

Saturn, *s.* زحل یلدزی zùhàl-yıldızı.

Sauce, *s.* تربیه tèrbìyyé; صو sù; ادبسزلك èdebsizlik.

Saucepan, *s.* تنجره tènjéré. [èdebsizlik.

Saucer, *s.* ظرف zàrf, فنجان طباغی fìnjān (fìl-)-tàbàghi.

Saucy, *a.* عارسز "ārsız, ادبسز èdebsiz.

Saunter, *s.* كزنش ghèzinish; —, *v.n.* كزنمك ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوجق *or* سجوق sùjuk, مومبار mùmbār (bùmbar); — meat, قیمه kìyma, — — balls, كوفته kyūftéh.

Savage, *a.* صالدرر sàldırır, اصرر àssırır; قزغین kızghın, دارغین dàrghın; وحشی wàhshī, یبانی yàbānī; —, *s.* وحشی یبان ادمی yàbān-àdamı, وحشی wàhshī.

Savanna, *s.* قیر kır.

Savant, *s.* عالم "ālim.

Save, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاص ا khàlāss-et, تخلیص ا tàkhlīss-et; صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et; محافظه mùhāfaza-et, قورومق kòrumak; ادارهٔ ìdārέ-et, ارترمق àrtırmak; —, *pr.* نقصان اولهرق nòksān-òlarak, مستثنا اولهرق mùsstessnā-òlarak.

Saving, *a.* قورتاریجی kùrtàrìji; اداره جی ìdāréji; —, *s.* اداره ìdārέ; قورتارش kùrtàrish, خلاص khàlāss; —, *pr.* نقصان اولهرق nòksān-òlarak, مستثنا اولهرق mùsstessnā-òlarak.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاریجی kùrtarìji, خلاص khàllāss; our —, خلاصمز khàllāssımız; our Lord and —, ربمز و خلاصمز ràbbımız-vé-khàllāssımız.

Savour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنی chāshni (chèshni), داد dàd (tàd); —, *v.a.* دادمق dàdmak; —, *v.n.* لذتی او lèzzèti-òl.

Saw, *s.* دسترهٔ dèsstέré (tèsstέré), ارهٔ èrré; (large) بچقی bìchkı; ضرب مثل zàrbı-mèssel.

Sawdust, *s.* دسترهٔ توزی dèsstέré-tùzu.

Sawmill, *s.* ارهٔ خانه èrrékhānέ.

Sawyer, *s.* بچقیجی bìchkìji.

Saxon, *s.* ساقسون قبائلی ادمی sàksòn-kàbā'ili-àdami; —, *a.* مذكور قبائله mèzkyūr-kàbā'ila-mènsūb.

Say, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, دیمك dèmek; —, *s.* لقردی làkırdı, سویلیه جك sùwèyléyéjek.

Saying, *s.* لقردی làkırdı, قبا لقردی kàbalàkırdı, ضرب مثل zàrbı-mèssel.

Scab, *s.* یارەقبوغی yàra-kàbu*gh*u, قبوق kàbuk; کل kèl, اویوز ùyuz; —, *v.n.* قبوقلنمق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* قین kìn, نیام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسکله ìsskèlé.

Scald, *s.* قاینارصویاردسی kàynar-sù--yārassi; —, *v.a.* حاشلامق hàshlamak.

Scale, *s.* مقیاس mìkyāss, جدول jèdvel; بالق‌پولی bàlìk-pùlu, پول pùl; (of a balance) کوز ghyùz; pair of —s, ترازو tèrāzi, میزان mīzān; —, *v.a.* دیواردن یوقاری چیقمق dìwārdan-yùkàri-chìkmak, اتلامق àtlamak; (a gun) یاقمق yàkmak. [-'l-àzlā".

Scalene, *a.* مختلف‌الاضلاع mùkhtèlifu-

Scamp, *s.* یرامز yàramàz.

Scamper, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Scan, *v.a.* (poetry) تقطیع تمك tàktī"-et; باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et, کوز کردرمك ghyùz-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān; ارا‌جیف èrājīf; رذالت rèzālèt, عیب "àyb.

Scandalous, *a.* عیب "ayb.

Scant, Scanty, *a.* از àz, قیت kìt; دار dàr; قصه kìssa.

Scapegrace, *s.* یرامز yàramàz.

Scar, *s.* یارەنشانی yàra-nìshāni; —, *v.a.* نشان‌براقمق nìshàn-bràkmak.

Scarce, *a.* از àz, قیت kìt, بولنمزکبی bùlunmàz-ghìbi, نادر bùlunur; —ly, *ad.* کوچ‌بلا ghyùch-bèlā, همان hèmān (hèmen).

Scarcity, *s.* قیتلق kìtlìk, ندرت nèdrèt, قحط kàht, غلا ghìlā.

Scare, *v.a.* اورکتمك ùrkyutmek, قورقوتمق kòrkutmak.

Scarf, *s.* شال shàl, اوزون‌شال ùzun-shàl.

Scarlatina, *s.* خفیف قزل حما khàfīf--kìzìl-hùmmà.

Scarlet, *a.* ال àl; — fever, قزل‌حما kìzìl-hùmmà; — runner, چیچك فصولیه‌سی chìchek-fàssūlyassi.

Scarp, *s.* خندقك‌شیوداخلیسی (hèndè*gh*ing)-shèvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* داغتمق dà*gh*itmak, تارومارا tār-u-mār-et, پریشانا pèrīshān-et; —, *v.n.* داغلمق dà*gh*ilmak, تارومارلو tār-u-mār-òl, پریشانلو pèrīshān-òl.

Scavenger, *s.* چوپجی chùpju.

Scene, *s.* نظراولنان‌هیئت nàzar-òlunan--hèy'èt; نظارت nàzārèt; وقعه wàk"à; (of a play, or as a picture of life) مجلس mèjliss; (place) موقع mèvki".

Scent, *s.* قوقو kòku, رأحه rā'iha, بوی bùy; —, *v.a.* قوقتمق kòkutmak; قوقوسنی قوقو سورمك kòku-sùrmek; حسلامق kòkussunu-àlmak, حسا hìsss-

Sceptic, *s.* لاادری lā-ìdrī. [-et.

Sceptre, *s.* عصای‌حکومت "àssāyi--hùkyūmèt.

Scheme, *s.* ترتیب tèrtīb; تصور tàssàvvur; حیله hīlé; —, *v.n.* شی‌قورمق shèy-kùrmak.

Schism, *s.* نفاق nìfāk; اعتزال ì"tizāl, شیعه shī"à; تفرق tèfèrruk.

Schismatic, *s.* اهل‌اعتزال èhli-ì"tizāl,

معتزل mù''tèzil, شیعی shī''ī, متفرق mùtéfèrrik.

Scholar, *s.* عالم ''ālim, فاضل fāzil; شاکرد shāghird, طالب علم tālibi-''ilm.

Scholarship, *s.* علم ''ilm.

School, *s.* مکتب mèktɛb; —, *v.a.* معلومات ویرمك mà''lūmāt-vèrmek, تعلیمات ویرمك tà''līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòja, مکتب خواجه‌سی mèktɛb-khòjassi.

Schooner, *s.* اسقونه ùsskūna; brig —, غولت ghùlèt.

Sciatica, *s.* عرق النسا ''ìrku-nìssā.

Science, *s.* علم ''ilm.

Scimitar, *s.* پاله pàla.

Scirocco or Sirocco, *s.* لدوس کبی اق lòdos-ghìbi-àk--dèngizda-èssɛr-bìr-rūzghyār.

Scissors, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz. [zèvklɛnmek.

Scoff, *v.n.* استهزا ìsstihzā-et, ذوقلنمك

Scoffer, *s.* حرمتسز مستهزی hùrmetsiz-mùsstèhzī.

Scold, *s.* دارغین قاری dàrghin-kàri; —, *v.a.* دارلمق dàrılmak; ازارلمق àzàrlamak.

Scollop, *v.a.* اویمق òymak, اویه‌ا òya-et.

Scoop, *s.* خلال khèlāl; —, *v.a.* اویمق òymak; — out, ایچنی اویمق ìchini--òymak, بوشالتمق bòshaltmak.

Scope, *s.* مطمح نظر màtmàhi-nàzar; اریم èrim; بوی bòy; منزل mènzil; to give —, میدان ویرمك mèydān-vèrmek.

Scorch, *v.a.* یاقمق yàkmak.

Score, *s.* یکرمی yìghirmi; حساب hìssāb; خصوص khùssūss; باب bāb; خاطر khātir, سبب sèbeb, وسیله vèssīlé; —, *v.a.* چیزمك chìzmek, اشارت‌ا ìshāret-et.

Scorn, *s.* استحقار ìsstìhkār, استخفاف ìsstìkhfāf; —, *v.a.* تنزل یتمامك tènèzzul-ètmamek.

Scornful, *a.* اهانت و استحقار ایدر ìhānet-vé-ìsstìhkār-èdɛr.

Scornfully, *ad.* اهانت و استحقار صورتی ایله ìhānet-vè-ìsstìhkār-sūrèti-ìla.

Scorpio, *s.* (Latin) عقرب ''àkreb.

Scorpion, *s.* عقرب ''àkreb.

Scotch, *a.* اسقوچیالو ìsskòchiali.

Scotland, *s.* اسقوچیا ìsskòchia.

Scoundrel, *s.* کولخانی kyùlkhānī, چاپقین chàpkin, اوغورسز ùghursuz, خبیث khàbīss.

Scour, *v.a.* سلمك sìlmek, یقامق yìkamak; یاغنی لکه‌سنی چیقارمق yàghini - lèkéssini - chìkarmak; اسهال ویرمك ìsshāl-vèrmek; — over, — about, *v.n.* قوشمق kòshmak, قوششمق kòshushmak.

Scourer, *s.* لکه‌جی lèkéji.

Scourge, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kìrbàch, تازیانه tāziyānè; آفت āfet, بلا bèlā, داهیه dāhìyyé; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, ضرب‌ا dàrb-et.

Scout, *s.* اوزاقده طولاشان قره‌قول ùzàkda--dòlashan-kàrakol.

Scowl, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-chàtmak, یوزبورشدرمق yùz-bùrushdurmak.

Scramble, *v.n.* قاپشمق kàpishmak, طرماشمق tìrmashmak; —, *s.* قاپش

kàpish ; طرماشه‌رق كيدش tìrmasha-rek-ghìdish.

Scrap, *s.* اوفاق پارچه ùfàk-pàrcha.

Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kàzā, درد dèrd ; —, *v.a.* قازيمق kàzimak ; — together, چالشه‌چالشه‌طوپلامق chà-lisha-chàlisha-tòplamak, هزاركلفت ايله‌الله‌كتورمك hèzār-kyùlfèt-ila-èla-ghètirmek.

Scratch, *s.* طرناق ياره‌سى tìrnak-yàrassi ; —, *v.a.* قاشيمق kàshimak ; طرمه‌لمق tìrmalamak, جزئى ياره‌ا jùz'ī-yàra-et ; —, *v.n.* قاشنمق kàshinmak ; — out, *v.a.* چيزمك chìzmek, ترقين‌ا tèrkīn-et. [فنايازمق fèna-yàzmak.

Scrawl, *s.* فنايازى fèna-yàzi ; —, *v.n.* فنايازمق fèna-yàzmak.

Scream, *s.* فرياد fèryād, صيحه sàyha ; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak ; فرياد ا fèryād-et.

Screen, *s.* پرده pèrdé, سپر sìpèr, حائل hā'il ; قالبور kàlbur ; —, *v.a.* حائل‌او hā'il-òl ; اورتمك ùrtmek, محافظه‌ا mùhāfaza-et ; قالبورلمق kàlburlamak.

Screw, *s.* ويده vīdɛ, بورغى bùrghu ; بورمه bùrma ; خسيس khàssīss, طمعكار tàma"kyār, جمرى jìmri ; —, *v.n.* ويده‌لنمك vīdélɛnmek ; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek ; ويده‌لمك vīdélémek ; — in, بريول ايله‌صوقمق bìr-yòl-ila-sòkmak ; — up, كيف‌ا kèyf-et ; — — courage, جسارت‌ا jèssāret-et ; — down, تابوته‌قپايوب ويده‌لمك tàbuta - kàpayup - vīdé-lémek.

Scribble, *v.a.* قره‌لمق kàralamak ; چابك چابك يازمق chàbìk-yàzmak ; فنايازمق fèna-yàzmak ; دقتسزيازمق dìkkàtsiz--yàzmak. [-yàzan-mù'èllif.

Scribbler, *s.* فنا يازان مؤلف fèna-

Scribe, *s.* كاتب kyātib ; خطاط khàttāt.

Scripture, *s.* ايت‌كريمه āyéti-kèrīmé ; —s, *s. pl.* كتب‌سماويه kyùtubi--sèmāvìyyé.

Scrofula, *s.* صراجه عاتى sàraja-"ìllèti.

Scrofulous, *a.* صراجه‌لو sàrajali.

Scroll, *s.* تومار tòmār. [khayé-tòrbassi.

Scrotum, *s.* (Latin) خايه توربه‌سى

Scrub, *v.a.* سرت‌برشى ايله‌يقامق sèrt--bìr-shèy-ila-yìkamak ; باتمق bàtmak ; —, *s.* اوفاق چاليلق ùfàk-chà-lilik. [-fìrcha.

Scrubbing-brush, سرت فرچه sèrt-

Scruple, *s.* اجزاجى درهمنك اوچده‌برى èjzāji-dìrhèmining-ùchda-bìri, ثلث sùlssu-dìrhèm ; چكندك chèkindik, اعتراض ì"tirāz, قورقو kòrku ; —, *v.n.* چكنمك chèkinmek.

Scrupulous, *a.* پك چكنور pèk-chèkinir.

Scrutiny, *s.* يوقلايش yòklayish, يوقلمه yòklama ; امتحان ìmtìhān, تحرى tàhàrri.

Scuffle, *s.* غوغا kàwgha.

Scull, *s.* خفيف كورك khàfīf-kyùrèk.

Scullion, *s.* اشجى يماغى àshji-yàmaghi.

Sculptor, *s.* اويمه‌جى òymaji ; مجسمجى mùjèsssemji, تصويرجى tàssvīrji, مصور mùssàvvir. [اويمق òymak.

Sculpture, *s.* اويمه òyma ; —, *v.a.*

Scum, *s.* كپوك kyùpuk ; — of the people, اسافل‌ناس èssāfili-nāss, ايماق طاقمى àyak-tàkimi.

Scurf, *s.* كپك kèpek, توز tòz.

Scurrility, *s.* شتم shètm. [shètm-āmīz.

Scurrilous, *a.* شتام shètām, شتم آميز

Scurvy, *a.* مروتسز mùrùvètsiz, طمعكار tàma"kyār; —, *s.* اسقورپيت علتى ìsskòrpìt-"ìllèti.

Scutcheon, *s.* ارما àrma.

Scythe, *s.* طرپان tàrpàn.

Sea, *s.* دكز dèngiz, دريا dèryā, بحر bàhr; طالغه dàlgha, موج mèvj.

Seafaring, *a.* كميجى اولان ghèmiji-

Sea-gull, *s.* مارطى màrti. [-òlan.

Sea-kale, *s.* دكز لحنه‌سى dèngiz-là-hanéssi.

Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātèm; (animal) كوپك‌بالغى kyùpèk-bàlighi (?); —, *v.a.* مهرلمك mùhur-lémek; —ing wax, مهربالمومى mùhr-bàl-mùmu.

Seam, *s.* دكش dìkish, دكش‌يرى dìkish-yèri; اك‌يرى èk-yèri; يارە نشانى yàra-nìshāni; (of ship's planks) اسقارموز ìsskàrmoz (?).

Seaman, *s.* كميجى ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Seamanship, *s.* كميجيلك ghèmijilik.

Seaport, *s.* اسكله ìsskèlé. [lamak.

Sear, *v.a.* ياقمق yàkmak, داغلامق dàgh-

Search, *s.* ارايش àrayish, ارامه àrama, يوقلمه yòklama, تحرى tàhàrri; —, *v.a.* ارامق àramak, يوقلامق yòklamak, تحرى‌ا tàhàrri-et; — for, ارامق àramak; — into, حقيقتنى تجسس‌ا hàkīkàtini-tèjèsssuss-et; — out, ارايوب بولمق àrayup-bùlmak.

Seashore, Seaside, *s.* دكزكنارى dèngiz-kènāri, يالى‌كنارى yàli-kènāri, ساحل sāhil, دكزقييسى dèngiz-kìyissi.

Seasick, *a.* دكزطوتمش dèngiz-tùtmush; —ness, *s.* دكزطوتمسى dèngiz-tùtmassi.

Season, *s.* موسم mèvsim, فصل fàssl; وقت wàkit; —, *v.a.* طوز ببر قاتمق tùz-bìber-kàtmak; خاملغنى المق khàmlighini-àlmak; the four —s, فصول اربع fùssūli-èrbà".

Seat, *s.* اوطوره‌جق يرى òturajak-yèri, يرى yèri, جاى jày, محل màhàll; مسند mèssned; مركز mèrkez, كرسى kyùrsī; مقعد màk"àd, كوت ghyùt, قاياناق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrā, قيچ kìch; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اقعادا ìk"ād-et; — one's self, be seated, اوطورمق òturmak, قعودا kù"ūd-et; — — on the throne, جلوسا جلوس‌ا تختە tàkhta-jùlūss-et, جلوسا jùlūss-et; *v.a.* اجلاسا ìjlāss-et.

Secant, *s.* قاطع kāti".

Secede, *v.n.* ايرلمق àyrılmak, اعتزالا ì"tizāl-et.

Secession, *s.* افتراق و اعتزال ìftirāk-vé-ì"tīzāl.

Seclude, *v.a.* ايرمق àyrmak, ايرى قپامق àyri-kàpamak; — one's self, قپانمق kàpanmak, چكلمك chèkilmek, عزلتا "ùzlet-et. [ìkhtilātsiz.

Secluded, *a.* تنها tènha; اختلاطسز

Seclusion, *s.* عزلت ùzlet; تنهالك tènhalik.

Second, *a.* ايكنجى ìkinji, ثانى sānī,

دوم dùwum; —, *s.* ثانیه sānìyyé; معاون mù''āvin; یماق yàmak; —, *v.a.* یاردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù''āvénèt-et; — hand, *a.* قوللانلمش kùllànılmish, مستعمل mùsstà''mel; —ly, *ad.* ثانیا sānìyyā.

Secrecy, *s.* کیزلولك ghìzlilik, مکتومیت mèktūmìyyèt; کتم kètm, اخفا ìkhfā.

Secret, *s.* سر sìrr (*pl.* اسرار èssrār); —, *a.* کیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, مخفی màkhfī, خفی khàfī, مکتوم mèktūm.

Secretary, *s.* کاتب kyātib, سرکاتبی sìrr-kyātibi, کاتب اسرار kyātibi-èssrār.

Secrete, *v.a.* کیزلمك ghìzlémek, صاقلمق sàklamak, اخفا ا ìkhfā-et; کتم ا kètm-et; (organs) اعمال ا ì''māl-et, اخراج ا ìkhrāj-et, ویرمك vèrmek.

Secretly, *ad.* سراً sìrran.

Sect, *s.* فرقه fìrka, مذهب mèzhèb.

Section, *s.* قسم kìssm, بلوك bùluk; قطع kàt'', تقسیم tàksīm; طاقم tàkim; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm.

Secular, *a.* عصری ''àssrī, دهری dèhrī; اسکی èsski, قدیم kàdīm; دنیوی dùnyévī; عادی ''ādī.

Secundine, *s.* صوك sòng.

Secure, *a.* امین èmīn; صاغ sàgh; صاغلم sàghlàm; قوی kāvī, محکم mùhkèm; شبهه سز shùbhéssiz; —, *v.a.* صاغلاتمق sàghlatmak; قویلشدرمك kàvilɛshdirmek, محکم ا mùhkèm-et; یقالمق yàkalamak, طوتمق tùtmak; قزانمق kàzanmak, جلب ا jèlb-et; امین یره قومق èmīn-yèra-kòmak; محکم باغلامق mùhkèm-bàghlamak; وقایه ا vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, قورومق kòrumak.

Security, *s.* امنیت èmnìyyèt; امن ùmn, امان èmān, امینلك èmīnlik; صاغلملق sàghlamlik, قویلك kàvilik; کفیل kèfīl; کفالت kèfālèt; رهن rèhn, رهین rèhīn.

Sedan-chair, *s.* سدیه sédia.

Sedate, *a.* اغر àghir, تمکینلو tèmkīnli.

Sedateness, *s.* اوصاولق ùsslulùk.

Sedative, *s.* تسکین اضطراب ایدن علاج tèsskīnī-ìztirāb-èden-''ilāj.

Sedentary, *a.* طیشاری چیقمز حرکت dìshari-chìkmaz-hàrékèt-ètmàz ایتمز.

Sediment, *s.* طورطی tòrtu, پوصه pòssa.

Sedition, *s.* فساد fèssād, نفاق nìfāk, فتنه fìtné. ["āssi.

Seditious, *a.* فتنه کار fitnékyār, عاصی

Seduce, *v.a.* ایارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, افسادا ìfsād-et, اغفال ا ìghfāl-et, اضلال ا ìzlāl-et; قائل ایدوب کا'il-èdup-jìmā''-et. جماع ا

Seduction, *s.* اضلال ìzlāl; قائل ایدوب کا'il-èdup-jìma''-ètma. جماع ایتمه

Sedulous, *a.* مقدم mùkdim, ملازم mùlāzim.

Sedulousness, *s.* مداومت mùdāvémèt.

See, *s.* پسقپوسلق pìsskapòssluk; —, *v.a.* کورمك ghyùrmek, مشاهده ا mùshāhédé-et; انکلامق ànglamak (ànnamak), سزمك sèzmek; صاقنمق sàkinmak, باقمق bàkmak; — into, حقیقتنی انکلامق hàkīkàtīni-ànglamak; — to, باقمق bàkmak, اقتضاسنه باقمق ìktizāssina-bàkmak.

Seed, *s.* تخم tòkhum, بذر *and* بزر bèzr; —, *v.n.* تخمه‌وارمق tòkhuma--vàrmak; — time, اكين‌وقتى èkin--wàkti.

Seek, *v.a.* ارامق àramak; — for, — after, ارامق àramak, تفقد ا tàfàkkud - et; — out, ارايوب‌بولمق àrayip-bùlmak.

Seem, *v.n.* كلمك ghèlmek, كورنمك ghyùrunmek, كوزكمك ghyùzukmek, كوسترمك ghyùsstermek, بكزمك bèngzémek. [mùnāssib.

Seemly, *a.* ياقشور yàkishir, مناسب

Seer, *s.* پيغمبر pèyghàmbèr, نبى nèbī.

Seesaw, *s.* صالنجق sàlīnjàk; —, *v.n.* صاللانمق sàllànmak.

Segment, *s.* قطعه kàt"à.

Seize, *v.a.* قاپمق kàpmak, يقالمق yàkalamak, ضبط ا zàbt-et; طوتمق tùtmak, اخذ و كرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et.

Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.

Select, *a.* سچمه sèchma, كزيده ghyùzīdé, منتخب mùntakhàb; —, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak, انتخاب ا ìntikhāb-et. [àyrma.

Selection, *s.* انتخاب ìntikhāb, ايرمه

Self, *s.* كندى kèndi, ذات zāt, اوز àz, خود khòd. [pèssèndlik.

Self-conceit, *s.* خودپسندلك khòd-

Self-denial, *s.* جبر نفس jèbri-nèfss.

Self-destruction, *s.* كندى كندينى تلف ايتمكلك kèndi-kèndini-tèlef-ètmek-lik. [pèssèndlik.

Self-esteem, *s.* خودپسندلك khòd-

Selfish, *a.* خودبين khòdbīn.

Selfishness, *s.* خودبينلك khòdbīnlik.

Self-will, *s.* عناد "ìnād.

Self-willed, *a.* عنادجى "ìnādji.

Sell, *v.a.* صاتمق sàtmak, ويرمك vèrmek, فروخت ا fùrūkht-et, بيع ا bèy"-et; — off, جملةً صاتوب دفع ا jùmlétɛn-sàtip-dèf"-et; — by auction, مزاد ا mèzād-et; مزاده ويرمك mèzāda-

Seller, *s.* صاتيجى sàtìji. [vèrmek.

Selvage, *s.* كنار kènār.

Semblance, *s.* بكزه يش bèngzéyish, مشابهت mùshābéhèt.

Semi, *a.* يارم yàrim, نصف nìssf; —circle, نصف دائره nìssfi - dā'iré; —diameter, نصف قطر nìssfi-kùtr.

Seminary, *s.* مكتب mèktɛb.

Sempiternal, *a.* ازلى وابدى èzelī - vé--èbédī, جاودانى jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* كوندرمك ghyùndɛrmek, ارسال ا ìrsāl - et, اسبال ا ìssbāl - et, تسيارا tèssyār-et; — for, استتمك ìsstetmek; كتورتمك ghètirtmek; اراتمق àratmak; — word, خبر كوندرمك khàbɛr-ghyùndɛrmek.

Senior, *a.* سنجه بيوك sìnnja - bìyuk, ياشجه بيوك yàshja - bìyuk; اسكى èsski; بابا bàba, پدر pèdɛr.

Senna, *s.* سنا sènā, سناءمكى sènā'i--mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss); تعجب tà"àjjub; سونج sèvinj; كدر kèdɛr.

Sense, *s.* حس hìsss, حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwāsss); معنى mà"nà,

مفهوم mèfhūm ; عقل "àkl, ذكا zèkyā, درايت dìrāyet ; the five senses, حواس خمسهٔ ظاهره hàwāsssi-khàmsa'i-zāhirÉ.

Sensible, *a.* حساس hàsssāss ; دويلور dùyulur, محسوس māhsūss ; عقللو "àklli, دراينلو dìrāyetli ; عاقلانه "ākilānÉ, درايتكارانه dìrāyetkyārānÉ ; متشكر mùtéshèkkir ; خبردار khàbERdār.

Sensitive, *a.* حساس hàsssāss ; چكنيجى chèkiniji ; — plant, كوسكون kyùsskyun.

Sensual, *a.* حسى hìsssī ; نفسانى nèfsānī ; شهوانى shèhwānī.

Sensualist, *s.* هوا پرست hèwā-pèrèsst.

Sensuality, *s.* هوا پرستلك hèwā-peresstlik.

Sentence, *s.* عباره "ìbārÉ, قضيه kàzìyyÉ ; اعلام ì"lām, فتوى fètwā, حكم hùkm ; —, *v.a.* حقنده اعلام ويرمك hàkkında-ì"lām-vèrmek.

Sentiment, *s.* حس hìsss ; فكر fikr (*pl.* èfkyār).

Sentinel, Sentry, *s.* نوبتجى nùbètji.

Separate, *a.* ايرى àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفصل mùnfàssil, منفرد mùnfèrid ; —, *v.a.* ايرمق àyrmak, ايرى ايرى قومق àyri-àyri-kòmak, تفريق ا tèfrīk-et ; —, *v.n.* ايرلمق àyrılmak. [mùfārakàt.

Separation, *s.* تفريق tèfrīk ; مفارقت

September, *s.* ايلول èylūl. [làhd.

Sepulchre, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد

Sepulture, *s.* دفن dèfn, تدفين tèdfīn.

Sequel, *s.* صوك sòng, الت يانى àlt-yàni ; نتيجه nètījÉ.

Sequester, *v.a.* مصادره ا mùssādara-et ; توقيف ا tèvkīf-et.

Seraglio, *s.* سراى sàrāy ; public apartments of the —, مابين mābèyn ; private — —, حرم hàrem.

Serene, *a.* اچق àchik, كوزل ghyùzèl, لطيف làtīf, ساكن sākin, سكونتلو sùkyūnetli. [-kyùlÉ.

Serf, *s.* روسيه ده يرلو كوله rūssiada-yèrli-

Serfdom, *s.* كوله لك kyùlÉlik.

Sergeant, *s.* چاوش chàwush.

Series, *s.* صره sìra.

Serious, *a.* اغر àghir, تمكينلو tèmkīnli ; صوفى sòfu, متدين mùtédèyyin ; كلى kyùllī, خيلى khàyli, عظيم "àzīm.

Sermon, *s.* وعظ wà"z.

Serpent, *s.* يلان yìlàn, حيه hàyyÉ, مار mār.

Servant, *s.* (male) خدمتكار khìdmetkyār (hìz-), اوشاق ùshàk, اغا àghA ; (waiter) خدمتجى khìdmètji (hìz-) ; (maid) بسلمه bèsslémÉ ; (male-slave) كوله kyùlÉ, (female-slave) جاريه jārìyyÉ, خلائق khàlā'ik.

Serve, *v.a.* خدمت ا khìdmet-et (hìz-) ; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek ; —, *v.n.* يارامق yàramak, فائده سى او fā'idéssi-òl ; عسكرلك ا "àsskERlik-et ; مستخدم او mùsstàkhdEm-òl, استخدام اولنمق ìsstikhdām-òlunmak ; — as, — for, —لك ا, —lik-et ; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek ; — one a trick, اويون ا òyun-et ; — out, (distribute) داغتمق dàghitmak, ويرمك vèrmek ; (punish) ياپمق yàpmak ;

— one's turn, ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek, الویرمك èlvɛrmek, اولمق òlmak.

Servia, *s.* سربستان sèrpisstān.

Servian, *a.* سرب sèrp; سربلو sèrpli; —, *s.* سربلو serpli.

Service, *s.* خدمت khìdmet (hìz-); مأموریت mè'mūrìyyèt; ایش ìsh; منفعت mènfa''at, فائده fā'idé; کرم kèrem, عنایت ''ìnāyet, افندیلك èfèndilik; to render a —, ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek; ایولك ìyilik-et, افندیلك èfèndilik-et; to be of —, فائدهسی او fā'idéssi-òl, ایشه یرامق ìsha-yàramak, ایش کورمك ìsh-ghyùrmek.

Serviceable, *a.* ایشه یرار ìsha-yàrar.

Serviceableness, *s.* ایشه یرارلق ìsha-yàrarlik.

Servile, *a.* حقیر hàkīr; ذلیل zèlīl.

Servility, *s.* رقیت rìkkìyyèt; عبودیت ''ùbūdìyyèt.

Servitor, *s.* حذمتکار hìzmetkyār.

Servitude, *s.* رقیت rìkkìyyèt.

Sesame, *s.* سیسام sīssām (sùssàm); oil of —, شیرلغان یاغی shìrlaghàn-yàghi.

Session, *s.* جلسه jìlsé.

Set, *s.* طاقم tàkim; —, *a.* رسمی rèssmī; معین mù''àyyen, کسلمش kèssilmish; —, *v.a.* قومق kòmak, وضع wàz''-et; دکمك dìkmek, نصب nàssb-et; رکز rèkz-et; قورمق kùrmak; باشلاتمق bàshlatmak, ایتدرمك ètdirmek; (bones) صارمق sàrmak, جبرا jèbr-et; (razors, &c.) بلهمك bīlémek; (a diamond, &c.) اوطورتمق òturtmak, میخلامق mìkhlamak; (seed) اکمك èkmek; (plants) دکمك dìkmek, غرسا ghàrss-et; —, *v.n.* (stars, &c.) باتمق bàtmak, غروبا ghùrūb-et; (clothes, &c.) اولمق òlmak; (jelly, &c.) طوکمق dòngmak; — in, (commence) باشلامق bàshlamak; — about, باشلامق bàshlamak, الهالمق èla-àlmak, مباشرتا mùbāshérèt-et, مبادرتا mùbādérèt-et, ابتدارا ìbtidār-et, مشابرتا mùssābérèt-et; — against, (indispose) کوجندرمك ghyùjèndirmek, خصومت ایتدرمك khùssūmèt-ètdirmek, خصماخصم khàssim-et; (as a counterbalance) قارشیلق طوتمق kàrshilìk-tùtmak, قارشیلق صایمق kàrshilìk-sàymak; — aside, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; برطرفا bèr-tàraf-et, دفعا dèf''-et, طردا tàrd-et, صاومق sàwmak; — at, *v.a.* هجوما hùjūm-et; هجوم ایتدرمك hùjūm-ètdirmek; — at defiance, — at nought, قارشی قومق kàrshi-kòmak; هیچ صایمامق hìch-sàymamak, هیچ یرینه قومق hìch-yèrina-kòmak; — by, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; — great store by, عزیزطوتمق ''àzīz-tùtmak; — down, یره قومق yèra-kòmak; قیدا kàyd-et, یازمق yàzmak; صانمق sànmak, ظنا zànn-et; — forth, *v.n.* یوله چیقمق yòla-chìkmak, قیاما kìyām-et, عزیمتا ''àzīmèt-et; — —, *v.a.* بیانا bèyān-et; — free, ازادا āzād-et (àzad); — off, *v.n.* کتمك ghìtmek,

قالقمق kàlkmak, چیقمق chìkmak; — —, *v.a.* صالیویرمك sàlivèrmek; باشلاتمق bàshlatmak; ایشلتمك ìshlɛtmek; کوسترمك ghyùsstɛrmek, حسن ویرمك hùssn-vèrmek, زیبایش zībāyish - vèrmek, یاقشمق yàkishmak; — on edge, قماشدرمق kàmàshdirmak; — on, تشویق ا tèshvīk-et; — one's hand to, امضا ا ìmzā-et; — out, *v.n.* یوله چیقمق yòla - chìkmak, قیام ا kìyām - et, عزیمت ا "àzīmèt-et; — —, *v.a.* سرمك sèrmek, دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtīb-et; — sail, یللکن yèlken-àchmak, قالقمق kàlkmak, بادبان کشای عزیمت او bādibān - kyùshāyi - "àzīmèt-òl; — to, باشلامق bàshlamak, اغاز ا àghāz-et, مبادرت ا mùbādérèt-et; — up, *v.n.* دکان اچمق dùkkyān-àchmak, تجارته tìjārèta-bàshlamak; باشلامق bàshlamak; — —, *v.a.* دکمك dìkmek, قالدرمق kàldirmak, نصب ا nàssb-et, رکز ا rèkz-et; کرمك ghèrmek; مالزمه سنی ویرمك mā-lèzéméssini - vèrmek; — up for, کندینی صاتمق kèndini-sàtmak, دعوی ا dà"wà-et, ادعا ا ìddi"ā-et.

Settle, *s.* صندق sàndik; پیکه pèyghèh (pèykɛ́), صره sìra; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak, اسکان ا ìsskyān-et; ویرمك vèrmek, اودمك ùdémek, ادا ا èdā-et, ایفا ا īfā-et; قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak, قرار ویرمك kàrār-vèrmek; ارضا ا ìrzā-et, اغزینی قپاتمق àghzini-kàpatmak, صوصدرمق sùssdurmak اولدرمك ùldurmek; (money upon) باغلامق bàghlamak; (accounts) حسابلشمك hìssāblɛshmek; —, *v.n.* اوطورمق òturmak; توطن ا tàwàttun-et, اتخاذ مکان ا ittikhāzi-mèkyān-et; تمللواوطورمق tèmèlli-òturmak, تمللو tèmèlli - ghìrishmek; (weather) قرارلشمق kàrārlashmak; (liquors) دورلمق dùrulmak, طورطیسی چوکمك tòrtussu-chàkmek; (walls, &c.) چوکمك chàkmek; اوطورمق òturmak, یرلشمك yèrlɛshmek.

Settlement, *s.* فصل fàssl; تأدیه tè'dìyyé; مهر مؤجل mèhri-mù'èjjèl; اوجاق òjak.

Settler, *s.* خالی مملکتده توطن ایدن ادم khāli - mèmlékètda - tèwàttun - -èden-àdam.

Settling, *s.* خالی مملکتده اسکان ایدن محاسبه khāli - mèmlékètda - ìsskyān; mùhāssébé.

Seven, *a.* یدی yèdi, سبع sèb", سبعه sèb"à, هفت hèft; the — planets, سبعه سیاره sèb"à'i-sèyyāré.

Seventeen, *a.* اون یدی òn-yèdi.

Seventh, *a.* یدنجی yèdinji, سابع sābi", هفتم hèftum, هفتمین hèftumīn; —, *s.* سبع sùb".

Seventy, *a.* یتمش yètmish, سبعون sèb"ūn, سبعین sèb"īn, هفتاد hèftād.

Sever, *v.a.* ایرمق àyrmak, فصل ا fàssl-et; —, *v.n.* ایرلمق àyrılmak; مفارقت ا mùfārakàt-et.

Several, *a.* برقاچ bìr-kàch, چند chènd;

ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bàshka-bàshka.

Severally, *ad.* برر برر bìrer-bìrer, ایری ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفرداً mùnfèrida*n*, یکان یکان yèghyān-yèghyān.

Severe, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd; صیقی sìki; اغر fènā, اغر àghir, کلی kyùllī; الیم èlīm.

Severity, *s.* سرتلك sèrtlik, شدت shìddèt; افراط دقت ifrāti-dìkkàt; (of life) ریاضت rìyāzèt, فرط عفت fèrti-"iffèt, افراط پرهیزکاری ifrāti-pèrhīz-kyārī. [dìkish-dìkmek.

Sew, *v.a.* دکمك dìkmek, دکش دکمك

Sewer, *s.* لغم làghim, کاریز kyārīz (ghìriz). [fàzlāt.

Sewerage, *s.* لغملر làghimler; فضلات

Sex, *s.* ارکلك دیشیلك عرضی èrkek-lik-dìshilik-"àrazi.

Sextant, *s.* سکستانت sèkisstānt.

Sexton, *s.* مزارجی mèzārji.

Shabby, *a.* اسکیمش èsskimish, اسکی èsski, فرسوده fèrsūdé; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, چنکانه chìnghyāné (chìnghèni).

Shade, *s.* کولکه ghyùlghé, سایه sāyé, ظل zìll; کولکه لك ghyùlghélik; (in drawing) سوس sùss; —, *v.a.* کولکه لا ghyùlghé-et, سایه انداز او sāyé-èndāz-ol; اورتمك àrtmek; (drawings) سوسنی یاپمق sùssunu-yàpmak.

Shadow, *s.* کولکه ghyùlghé, سایه sāyé, ظل zìll; — forth, دومان ایچنده dùmàn-ìchinda-sùwèylémek, سویلمك اوزاقدن ایما ا ùzàkdan-īmā-et.

Shady, *a.* کولکه ghyùlghé, سایه انداز sāyé-èndāz.

Shaft, *s.* (arrow) اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm; (well) قویی kùyu, چاه chāh; (column) دیرك dìrèk, میل mìl; (cart, &c.) اوق òk, قول kòl.

Shagreen, *s.* کلر kèler.

Shake, *s.* صاللانش sàllànish; صاللایش sàllayish; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; صارصمق sàrssmak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; صارصلمق sàrsılmak; — off, سلکمك sìlkmek; دفع ا dèf"-et; — one's self, سلکنمك sìlkinmek.

Shako, *s.* عسکر شاپقه سی "àsker-shàpkassi. [kèyfsiz.

Shaky, *a.* یارق یارق yàrik-yàrik; کیفسز

Shall, *v. aux.* See Grammar.

Shallot, *s.* یبانی سارمساق yàbānī-sārimsàk.

Shallow, *a.* صیغ sìgh; احمق àhmak, درایتسز dìrāyetsiz; قبا kàba, صاچمه sàchma.

Sham, *s.* and *a.* تقلید tàklīd, یلان yàlàn; —, *v.n.* تقلید ا tàklīd-et.

Shambles, *s. pl.* سلخ خانه sèlkh-khāné (sàl-khāné).

Shame, *s.* عار "ār, حیا hàyā, شرم shèrm, حجاب hìjāb; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; —, *v.a.* اوطاندرمق ùtāndirmak, محجوب ا màhjūb-et; —, *int.* عیب "àyb!

Shameful, *a.* عیب "àyb.

Shameless, *a.* اوتانمز ùtànmàz.

Sham-fight, *s.* جنك تقليدى jènk--tàklīdī.

Shampoo, *v.a.* عثمانلو دلاك كبى آدمى اوغالمق òssmānli-tèllāk-ghìbi-àdami--òghalamak.

Shampooer, *s.* دلاك tèllāk.

Shank, *s.* قويروق *or* قويرق kùyruk, حلقه hàlka; (anchor) اڭا àna.

Shape, *s.* بچم bìchim, شكل shèkil, رسم rèssim, هيئت hèy'èt; —, *v.a.* بچم ويرمك bìchim-vèrmek, بچمه صوقمق bìchima-sòkmak; (a course) طوتمق tùtmak.

Share, *s.* پاى pày, حصه hìsssé, بهره bèhré; —, *v.a.* تقسيم ا tàksīm-et; حصه مند او hìsssémènd-òl; —, *v.n.* حصه مند او شريك او hìsssémènd-òl, شريك او shèrīk-òl, مشترك او mùshtérèk-òl.

Shareholder, *s.* حصه دار hissé-dār.

Shark, *s.* كوپك بالغى kyùpek-bàlighi (?), ايو بالغى àyi-bàlighi (?); طولاندريجى dòlandirìji.

Sharp, *a.* (cutting) كسكين kèsskin, حديد hàdīd, بران bùrrān; (pointed) تيز tīz (tèz), سيورى sìvri; (violent) سرت sèrt, شديد shèdīd; (pain) اجى àji, اليم èlīm; (intellect) مستعد mùsstà''idd, جن عقللو jìnn--''àklli; (sound) ديك dìk; (taste) اكشى èkshi, ترش tùrsh, مايخوش màykhòsh.

Sharpen, *v.a.* بلەمك bìlémek, طاشه طوتمق tàsha-tùtmak, مصادە سورمك màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.

Sharper, *s.* طولاندريجى dòlàndirìji.

Sharpness, *s.* كسكينلك kèsskinlik; سرتلك sèrtlik; اكشيلك èkshilik.

Shatter, *v.a.* پارەلمك pārélémek (pàra-lamak), پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et.

Shave, *v.a.* تراش ا tràsh-et; —, *v.n.* تراش او tràsh-òl; — off, تراش ا tràsh-et, اوسترە ايله المق ùsstura-ila--àlmak; رندە ايله المق rendé-ila--àlmak. [رندە طلاشى rènda-tàlàshi.

Shavings, *s. pl.* تلاش *or* طلاش tàlash,

Shawl, *s.* شال shàl.

She, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ديشى dìshi, قارى kàri; قيز kìz.

Sheaf, *s.* دمت dèmet, باغ bàgh.

Shear, *v.a.* قرقمق kìrkmak.

Shears, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz; (for masts) مقاص màkass, داراغاجى dàr-àghaji.

Sheath, *s.* قين kìn, نيام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif); — (sheathe), *v.a.* قپامق kàpamak, قينەنه قومق kìnina--kòmak, در نيام ا dèr-nìyām-et; with sheathing, قاپلامق kàplamak.

Sheave, *s.* دل dìl, مقرەدلى màkara-dìli.

Shed, *s.* سوندرمه sùndurma *or* صوندرمه sùndurma, اورتى ùrtu; —, *v.a.* دوكمك dùkmek, ارا قه ا ìrāka-et, سفك ا sèfk-et; —, *v.n.* دوكلمك dùkyulmek, اقمق àkmak; دوشمك dùshmek.

Sheep, *s.* قويون kòyun, طوار dàwar, مال māl; (small-tailed) قويرجق kìvirjik; (large-tailed) قرمان kàramàn; —fold, اغل àghil.

Sheep-walk, *s.* مرعا mèr''a.

Sheer, *a.* صافی sāfī, ساده sādé, خالص khāliss, محض màhz, صالت sàlt, قورو kùrū; (steep) دیك dìk; — hulk, قورو تکنه kùru-tèkné; —, — off, *v.n.* ایرلمق àyrılmak; کتمك ghìtmek; صوقلمامق sòkulmamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jārshèb, چارشاف chàrshaf; (of paper) طبقه tàbaka; (of a sail) اسقوط ìsskòt (shkòt); winding—, کفن kèfen (kèfin); — anchor, اوجاقلق تیموری òjaklik-dèmiri; — iron, *s.* تیمور تخته‌سی dèmir-tàkhtassi; — lead, *s.* قورشون تخته‌سی kùrshun-tàkhtassi.

Shelf, *s.* راف ràf; (of rocks) قیا kàya.

Shell, *s.* قبوق kàbuk; bomb —, خمبره (kùmbara); —, *v.a.* قبوغندن چیقارمق kàbughundan-chìkàrmak, قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak; (with shells) خمبره‌اتمق kùmbara-àtmak; —fish, بوجك bùjek.

Shelter, *s.* اورتی ùrtu, ملجا mèljā, مأوی mè'và, صیغنه‌جق یر sìghinajak-yèr, بارینه‌جق یر bàrinajak-yèr, سایه sāyé, معاذ mà''āz; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et; ایچرو المق ìchèri-àlmak.

Sheltered, *a.* قویتی kùytu.

Shelving, *a.* دیك dìk, چقور chùkur, باش‌اشاغی bàsh-àshàghi.

Shepherd, *a.* چوبان chòbàn, راعی rà''ī.

Sherbet, *s.* شربت shèrbèt. [-shèrāb.

Sherry, *s.* بیاض بر شراب bèyāz-bìr-

Shield, *s.* قلقان kàlkan, سپر sìper, ترس tùrss; —, *v.a.* قورومق kòrumak, حفظ ا hìfz-et, وقایه‌ا vìkāyé-et, صیانت‌ا sìyānèt-et, محافظه‌ا mùhāfaza-et.

Shift, *s.* (chemise) کوملك ghyùmlek, قمیص kàmīss, پیراهن pìrāhèn; (of linen) قات kàt; (distress) صیقندی sìkindi, ضرورت zàrūrèt; (substitute) قولای kòlay, چاره chāré; —, *v.a.* یرینی دیکشدرمك yèrini-dìghishdirmek; دیکشدرمك dìghishdirmek; — one's self, چماشیر دیکشدرمك chàmàshir-dìghishdirmek; —, *v.n.* (in place) یرندن اوینامق yèrindan-òynamak; (manage) اویدرمق ùydurmak; کچنمك ghèchinmek; ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek; قولاینی بولمق kòlayini-bùlmak.

Shin, *s.* اینجك ìnjik.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlamak, ضیا ویرمك zìyā-vèrmek, ایدینلق ویرمك àydìnlìk-vèrmek, اشیق ویرمك ìshìk-vèrmek, منیر او mùnīr-òl, (with borrowed light) مستنار او mùssténār-òl, منور او mùnèvver-òl.

Shingle, *s.* (sea) یالی‌چاقللری yàli-chàkìllari, قبا قوملق kàba-kùmluk; (roofing) پداوره pàdàvra, یارمه‌چام تخته‌سی yàrma-chàm-tàkhtassi.

Shining, *a.* پارلاق pàrlàk, منیر mùnīr, منور mùnèvver, مستنار mùssténār.

Ship, *s.* کمی ghèmi, تکنه tèkné, سفینه sèfīné, کشتی kèshtī; —, *v.a.* کمی‌یه قومق ghèmiya - kòmak; کمی‌یه المق ghèmiya - àlmak; (in

its place) طاقمق tàkmak, كچورمك ghèchirmek; (a sea) يمك yèmek, ايچرو المق ichèri - àlmak; (men) يازمق yàzmak; —, *v.n.* كمی يه يازلمق ghèmiya - yàzılmak; (in its place) طاقلمق tàkılmak, كچمك ghèchmek.

Ship-broker, *s.* كمی سمساری ghèmi-sìmsāri.

Ship-builder, *s.* كمی معماری ghèmi-mì''māri.

Shipbuilding, *s.* فن انشای سفائن fènni-ìnshāy-sèfā'in.

Shipowner, *s.* كمی صاحبی ghèmi-[sāhibi.

Shipper, *s.* كمی يه مال يوكلدان كمسنه ghèmiyyé-māl-yùklédan-kìmèssné.

Shipping, *s.* كميلر ghèmilɛr, صفائن sèfā'in.

Shipwreck, *s.* قضا kàzā; to be shipwrecked, كضايه اوغرامق kàzāya-òghramak, او قضازده kàzāzèdé-òl.

Shipwright, *s.* مرانقوز (màranghòss), دولكر dùlghɛr.

Shire, *s.* سنجاق sànjak, لوا lìwā; قضا kàzā; ايالت èyālèt.

Shirt, *s.* كوملك ghyùmlek, قميص kàmīss, پيراهن pīrāhèn.

Shiver, *s.* اوشومه ùshumé; دترديش (tìtréyish), لرزه lèrzé, رعشه rà''shé; پارچه pàrcha, قيرندی kìrindi; —, *v.n.* اوشومك ùshumek, دترمك (tìtrémek), لرزان او lèrzān -òl, لرزه ناك او lèrzénāk-òl; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, پارلمك (pàralamak).

Shoal, *s.* صيغ ير sìgh - yɛr, قومصال kùmsàl; بالق سوروسی bàlík-sùrussu, سوری sùru; —, *a.* صيغ sìgh; —, *v.n.* صيغلشمق sìghlashmak.

Shock, *s.* چاتش chàtish, تصادم tàssādum; صارصش sàrsish; خلل khàlɛl, ضرر zàrar; (of sheaves) اون دمت طاقمی òn-dèmet-tàkimi; —, *v.a.* صارصمق sàrssmak; پك فنا pèk - fèna - ghèlmek, كريه كلمك kèrīh-ghyùrunmek كورنمك.

Shoe, *s.* ايايق قابی àyak-kàbi, قوندره kùndura, لاپچين làpchin, پاپوش pāpūsh (pàbuch); (horse) نعل nà''l (nàl); —, *v.a.* نعللمق (nàllamak).

Shoeblack, *s.* پابوچ بويايان چوجق pàbuch-bòyayan-chòjuk.

Shoemaker, *s.* پاپوچجی pàpuchji.

Shoot, *s.* دال dàl; پيچ pìch; اتش àtish, اتم àtim; فرلايش fìrlayish; —, *v.n.* (plant) دال سورمك dàl--sùrmek; پيچ ويرمك pìch-vèrmek; (pain) زونقلامق zònklamak, صيزلامق sìzlamak; (in motion) فرلامق fìrlamak, اتلمق àtılmak; (with a gun) تفنك اتمق tùfènk - àtmak; (with a bow) اوق اتمق òk - àtmak; —, *v.a.* اولدرمك àldurmek; يارەلمق yàralamak; اورمق wùrmak; (as a punishment) قورشونه ديزمك kùrshuna - dìzmek; (branches, &c.) سورمك sùrmek; — out, — forth, سورمك sùrmek; — down, *v.a.* (coals, &c.) دوكمك dùkmek, بوشالتمق bòshaltmak; (a man, ox) اوروب دوشرمك àldurmek, اولدرمك wùrup-dùshurmek.

Shop, *s.* دكان dùkkyān (dùkkèn), مغازه màghaza; —, *v.n.* چارشی یه کتمك chàrshiya-ghìtmek.

Shopkeeper, *s.* دكانجی dùkkyānji.

Shoplifter, *s.* دكان خرسزی dùkkyān-khìrsizi. [-khìrsizlighi.

Shoplifting, *s.* دكان خرسزلكی dùkkyān-

Shopman, *s.* دكانجی قالفه‌سی dùkkyānji-kàlfassi. [dùkkyānji-kàlfassi-kàri.

Shopwoman, *s.* دكانجی قالفه‌سی قاری

Shore, *s.* ساحل sāhil, دكز كناری dèngiz-kènari, قیی kèyi, یالی yàli; (prop) پایندهٔ pāyèndé, دستك dèsstek; —, — up, پایندهٔ اورمق pāyèndé-wùrmak, دستك اورمق dèsstek-wùrmak.

Short, *a.* قصه kìssa, بویسز bòysuz; (abridged) مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl; (wanting) اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān; to be taken —, چیشی كلمك chìshi-ghèlmek; to be — of breath, نفس الهمامق nèfess - àlamamak, ضیق النفس او zīku-'n-nèfess-òl (tìk-nèfess-òl); in —, *ad.* الحاصل èl-hāssil, القصه èl-kìsssa.

Shortcoming, *s.* قصور kùssūr.

Shorten, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak; —, *v.n.* قصالمق kìssalmak.

Shorthand, *s.* پك چابك یازیلور برنوع اشارت یازیسی pèk-chàbik-yàzilir-bìr-nèv''i-ìshāret-yàzissi.

Shortly, *ad.* قصه kìssa; مختصراً mùkhtàssaran; — after, بر ازصكره bìr-àz-sòngra, از صكره àz-sòngra, متعقبا mùta-''àkkìban.

Short-sighted, *a.* كوركبی kyùr-ghìbi, كوزی كورمز ghyùzu - ghyùrmàz, قصیرالبصر kàssīru-'l-bàssar; (morally) قصه دوشنور kìssa-dùshunur, بصیرتسز bàssīrètsiz, فراستسز fèrāssètsiz.

Shot, *s.* صاچمه sàchma; كله ghyullé; قورشون kùrshun; اتش àtish, اتم àtim; اتلش àtilish, اتلمه àtilma; اتار àtar, اتیجی àtìji, نشانجی nìshànji; حساب hìssāb; small —, صاچمه sàchma; gun— wound, قورشون یاره‌سی kùrshun-yārassi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اومز òmuz (òmz); —, *v.a.* اوموزلمق òmuzlamak, اوموزینه اورمق òmuzina-wùrmak, اوموزینه المق òmuzina - àlmak; — blade, — bone, كورك kyùrek, كتف kètf (*pl.* اكتاف èktāf); — arms! دیوان دور dīwān-dùr.

Shout, *s.* صیحه sàyha, فریاد fèryād, ولوله vèvélé, باغرش bàghirish, جاغرش chàghirish; باغرشمه bàghirishma, جاغرشمه chàghirishma; —, — out, باغرمق bàghirmak, جاغرمق chàghirmak; (together or repeatedly) باغرشمق bàghirishmak, جاغرشمق chàghirishmak.

Shove, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; —, *v.a.* (move) قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek, سورمك sùrmek; (without moving) دورتمك dùrtmek.

Shovel, *s.* كورك kyùrèk; —, *v.a.* كوركله‌اتمق kyùrèkla-àtmak.

Show, *s.* كوسترش ghyùsstèrish; كورنش

ghyùrunush ; سير sèyr ; —, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek ; ارائه ìrā'é--et, ابرازا ìbrāz-et.

Shower, *s.* خفيف ياغمور khàfīf-yàghmūr ; heavy —, سرت ياغمور sèrtyàghmur ; صاغناق sàghanak ; —, *v.a.* ياغمق yàghmak ; ياغدرمق yàghdirmak. پارلاق pàrlàk.

Showy, *a.* كوسترشلو ghyùsstérishli ;

Shrapnell shell, *s.* بر نوع خمبره bìrnev''i-khùmbara.

Shred, *s.* ديلم dìlim, كسندى kèssindi, پارچه pàrcha ; —, *v.a.* دتمك dìtmek.

Shrewd, *a.* شيطان shèytān, جن عقللو jìnn-''àklli, درايتلو dìrāyetli, فراستلو fèrāssètli.

Shriek, *s.* صيحه sàyha, فرياد fèryād ; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak, فرياد ا fèryād-et.

Shrill, *a.* ديك dìk, اينجه ìnja.

Shrimp, *s.* تكه tèké.

Shrink, *v.n.* چكلمك chèkilmek, قصالمق kìssalmak ; بوزلمك bùzulmek ; —, *v.a.* اصلادوب چكدرمك ìsslàdip-chèkdirmek ; — from, چكنمك chèkinmek, قورقمق kòrkmak.

Shrivel, *v.n.* بوزلمك bùzulmek.

Shroud, *s.* كفن kèfen (kèfin) ; (of a mast) چارميخ chàrmīkh ; —, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك òrtmek, تكفين ا tèkfīn-et.

Shrub, *s.* اغاج àghaj, چالى chàli.

Shrug, *s.* قالدرش kàldirish ; —, — up, *v.a.* قالدرمق kàldirmak.

Shudder, *v.n.* تويلرى اورپرمك tùyléri-òrpermek ; قانى صوغومق kànisòghumak.

Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق kàrishdirmak ; —, *v.n.* حيله ا hīlé-et ; يلان سويلمك yàlàn-sùwèylémek.

Shun, *v.a.* قاچنمق kàchinmak.

Shut, *a.* قپالو kàpali ; —, *v.a.* قپامق kàpamak, سد ا sèdd-et ; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak ; — in, ايچرو قپامق ìchèri-kàpamak ; — out, طيشارى براقمق dìshàri-bràkmak ; — up, قپامق kàpamak.

Shutter, *s.* قناد kànad, كپنك kèpenk.

Shy, *s.* اوطانور ùtànir, اوطانغاج ùtànghàj ; (horse) اوركك ùrkèk ; —, *v.n.* اوركمك ùrkmek.

Sicily, *s.* سيچيليه اطه‌سى sìcīlia-adassi.

Sick, *a.* خسته khàssta, كيفسز kèyfsiz, مريض màrīz ; to be —, قوصمق kùssmak, استفراغ ا ìsstifrāgh-et, قى كتورمك kàyy-ghètirmek, قى ا kàyy-et.

Sicken, *v.n.* خسته‌لنمق khàsstalanmak, كيفسز او kèyfsiz-òl ; —, *v.a.* بزدرمك bèzdirmek. | mīhsàd.

Sickle, *s.* اوراق òrak, داس dāss, محصد

Sickness, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خسته‌لق khàsstalīk, علت ''illèt, مرض màraz, درد dèrd ; قى kàyy, استفراغ ìsstifrāgh, قوصمه kùsssma ; sea —, دكزطوتمسى dèngiz-tùtmassi.

Side, *s.* يان yàn, طرف tàraf, جانب jānib, سو sū ; (of the body) جنب jènb ; —, *v.n.* دن يانه او dan-yàna-òl,

طرفدار او tàrafdār-òl.

Side-saddle, *s.* قاری ایری kàri-èyeri.

Siege, *s.* محاصره mùhāssara.

Sieve, *s.* الك èlek, قالبور kàlbur.

Sift, *v.a.* الهمك èlémek, قالبوردن kàlburdan - ghèchirmek; (any one) اغزندن لاقردی المغه باقمق àghzindan - làkirdi - àlmagha - bàkmak; — out, ارایوب بولمق àrayip-bùlmak, اکلامق ànglamak (*ànnamak*).

Sigh, *s.* اه àh; —, *v.n.* اه چکمك àh--chèkmek; — for, پك استمك pèk--ìsstémek; ارامق àramak, حسرت چکمك hàssret-chèkmek, تحسر ا tàhàsssur-et; — to, قولاغنه اه دیمك kùlàghina-àh-dèmek, عاشق او "āshik--òl.

Sight, *s.* بصر bàssar, قوت بصر kùvvèti--bàssar; نظر nàzar, مشاهده mùshāhédé; سیر sèyr, کورینه جك شی ghyùrunéjek - shèy; کوریشان شی ghyùrunen-shèy; in —, کورنیور ghyùruniyor, کوزکیور ghyùzukiyor, میداندہ mèydānda; in one's —, کوزی اوکنده ghyùzu-ùngunda; — of a gun, نشانکاه nìshānghyāh.

Sign, *s.* اشارت ìshāret; علامت "àlāmèt; (of zodiac) برج bùrj; —, *v.a.* امضا ا ìmzā-et; —, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et; — manual, امضا ìmzā.

Signal, *s.* اشارت ìshāret; —, *a.* باهر bāhir, ظاهر zāhir; —, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et.

Signature, *s.* امضا ìmzā.

Signet, *s.* مهر mùhr.

Significance, *s.* معنادارلق mà"nadārlik.

Significant, *a.* معنادار mà"nadār.

Signification, *s.* معنی mà"nà.

Signify, *v.a.* دیمك dèmek, دلالت ا dèlālet-et, معناسی او mà"nàssi-òl; —, *v.n.* ضرری او zàrari"-òl.

Sign-post, *s.* یول کوسترمك ایچون دیکلمش دیرك yòl - ghyùsstermek--ìchin-dìkilmish-dīrèk.

Silence, *s.* سکوت sùkyūt; —, *v.a.* اسکات ا صوصدرمق sùssdurmak, ìsskyāt-et; —! *int.* صوص sùss.

Silent, *a.* صوص sùss, ساکت sākit; سسسز sèsssiz, صداسز sàdāsiz.

Silk, *s.* ایپك ìpèk, حریر hàrīr; (sowing) ابرشیم ìbrishim; (stuff) جانفس jān-fèss (*jàmfèss*).

Silkworm, *s.* ایپك بوجکی ìpèk-bùjeghi.

Silky, *a.* ایپك کبی ìpèk-ghìbi.

Sill, *s.* اشك èshik, الت اشیکی àlt--èshighi.

Silly, *a.* عقلسز "àklsiz, بوداله bùdàla; چوجقلق chòjukluk; معناسز mà"nàssiz.

Silver, *s.* کموش *or* کومش ghyùmush, سیم sīm, فضه fìdda, نقره nùkra; (of looking-glasses) سر sìrr; —, *v.a.* کومش ایله یالدزلمق ghyùmush--ila - yàldizlamak; (looking-glasses) سر چکمك sìrr-chèkmek, سرلمق sìrr-lamak; —smith, قویومجی kùyumju.

Similar, *a.* بکزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبیه shèbīh, مماثل mùmāssil.

Similarity, *s.* مشابهت mùshābéhèt.

Simile, *s.* تجنيس tèjnīss, مثال mìssāl, تشبيه tèshbīh, تمثيل tèmsīl.

Similitude, *s.* مشابهت mùshābéhèt; صورت sūrèt, هيئت hèy'èt.

Simple, *a.* ساده sādé; عادی "ādī, بياغی bàya*ghi*; (in mind) ساده‌دل sādé-dìl; —, *s.* قوجه قاری علاجی kòj*a*-kà*ri*-"ìlāj*i*.

Simplicity, *s.* ساده‌لك sādélik; قولايلق kòlayl*ī*k.

Sin, *s.* كناه gh*y*ùnāh, معصيت mà"sìyyèt, اثم ìssm (*pl.* اثام āssām), سوء عمل sù'i-"àmel; —, *v.n.* كناه‌ا gh*y*ùnāh-et, كناه‌ايشلمك gh*y*ùnāh-ìshlémek.

Since, *pr.* دنبرو d*a*n-bèri; —, *c.* چونكه chùnki, مادامكه mādāmki.

Sincere, *a.* صميمی sàmīmī, حقيقی hàkīkī, حقيقتلو hàkīkàtl*i*, خالص khāliss, بيريا bī-rìyā.

Sine, *s.* جيب jèyb; log. —, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyé.

Sinew, *s.* سكير sìng*i*r, عصبه "àss*a*b*a*.

Sinful, *a.* (person) كناهكار gh*y*ùnāhk*y*ār, آثم āssim; (thing) كناه gh*y*ùnāh.

Sing, *v.n.* تركی چاغرمق tùrku-chà-*ghi*rmak; (birds) اوتمك àtmek; —, *v.a.* مقامله‌سويلمك màkāmla-sùwèy-lémek.

Singer, *s.* خواننده khānèndé.

Single, *a.* (alone) يالكز yàl*i*ng*i*z; تك tèk, تاك tāk; (not double) ياليڭات yàl*i*nkat *or* يالكڭات yàl*i*ngkat; (unmarried) بيكار bīk*y*ār (bèyk*y*ār), مجرد mùjèrred; — out, *v.a.* ايرمق àyrm*a*k, سچمك sèchmek; — life, بيكارلق (bèyk*y*ārl*ī*k), تجريد tèjrīd, تجرد tèjèrrud.

Singly, *ad.* يالكز yàl*i*ng*i*z, منفرداً mùnfèrid*a*n, تك تك tèk-tèk, برر برر bìrer-bìrer, يكان يكان yègh*y*ān-yègh*y*ān.

Singular, *a.* مفرد mùfrèd; يالكز yàl*i*ng*i*z; غريب gh*à*rīb, تحاف tùhāf, عجيب ("àjā'ib). [تحافلق tùhāflik.

Singularity, *s.* مفردلك mùfrèdlik,

Sinister, *a.* اوغورسز ògh*u*rsiz.

Sink, *s.* قرنه kùrn*a*; —, *v.n.* باتمق bàtm*a*k, قينامق kàynam*a*k; —, *v.a.* باترمق bàt*i*rm*a*k; (a well) قازمق kàzm*a*k; (a die) قازمق kàzm*a*k, حك‌ا hàkk-et. [āssim, عاصی "āssi.

Sinner, *s.* كناهكار gh*y*ùnāhk*y*ār, آثم

Sir, *s.* افندم èfèndim; بك bè*gh*.

Sire, *s.* بابا bàba.

Siren, *s.* جاذبه‌لو قاری jāzibéli-kà*ri*.

Sirname, *s.* فاميليا آدی fàmīlia-àdi.

Sister, *s.* قيزقرنداش kìz-kàr*i*nd*a*sh (kārd*a*sh), همشيره hèmshīré, باجی bàj*i*; eldest —, ابله àbl*a*; wife's —, بالدز bàld*i*z; husband's —, كورمجه gh*y*àrumjé.

Sit, *v.n.* اوطورمق òturm*a*k, قعود ا kù"ūd-et; (in council) مجلس عقد ا mèjlīss-"àkd-et; (fowls) قولوچقه‌يه اوطورمق kùlùchkay*a*-òturm*a*k; — up; طوغری دوغرو اوطورمق dò*gh*ru-òturm*a*k; — — late, گچ اوطورمق ghèch-òturm*a*k; — — all night, بتون گيجه‌يا تمامق bìtun-ghèyjé-y*à*tmam*a*k; — in judgment, حاكم‌اول hākim-òl.

Site, *s.* یر yèr, موقع mèvki", محل màhàll, موضع mèvzi".

Situate, Situated, *a.* (place) واقع vāki", كائن kyā'in, موضوع mèvzū"; (person) حالده hālda; situated as I am, بنم حالمده bènim-hālimda, بنم بولندیغم bènim-bùlundu*gh*um-hālda.

Situation, *s.* (place) موقع mèvki", موضع mèvzi", محل màhàll; (moral) حال hāl; هیئت hèy'èt; (employ) یر yèr, خدمت khìdmet (hizmet), مأموریت mè'mūrìyyèt.

Six, *a.* التی àlti, ست sìtt, سته sìtta, Sixteen, *a.* اون التی òn-àlti.

Sixth, *a.* التنجی àltinji, سادس sādiss, ششم shèshum; —, *s.* التیده بر àltida--bìr, سدس sùdss.

Sixty, *a.* التمش àltmish, ستون sìttūn, ستین sìttīn, شصت shàsst.

Size, *s.* بیوکلك bìyukluk, قطعه kìt"à, حجم hàjm; (height) بوی bòy, قامت kāmet, اندام èndām, قد kàdd, بالا bālā; (glue) طوتقال tùtkal.

Skein, *s.* دمت dèmet.

Skeleton, *s.* قورو kùru, تشریح tèshrīh; — key, میمونجق màymūnjuk.

Sketch, *s.* طاصلاق رسم tàsslak-rèssim; (in words) قباجه تعریف kàbaja--tà"rīf; —, *v.a.* قباجه رسم ا kàbaja--rèssm-et; قباجه تعریف ا kàbaja--tà"rīf-et.

Skewer, *s.* کباب شیشی kèbāb-shìshi,

Skiff, *s.* خفیف یلکنلو فلوقه khàfīf-yèl-kènli-fl*i*ka.

Skilful, *a.* هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"ri-fètli, استاد ùsstād (ùssta), ماهر māhir; (physician) حاذق hāzik.

Skill, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, استادلق (ùsstal*i*k), مهارت màhāret; (medical) حذاقت hàzākàt.

Skim, *v.a.* یوزندن المق yùzunda*n*-àlma*k*; یاغنی المق yàg*h*ini-àlma*k*; قایمغنی kàyma*gh*ni-àlma*k*; (a book) گوزگزدرمك ghyùz-ghèzdirmek; —, *v.n.* (as a bird) یره همان دوقنه رق yèra (*or* صویه sùya)-hèmen--dòkuna*r*ak-ùchma*k*; (as a boat) اوچمق ùchma*k*.

Skin, *s.* دری dèri, جلد jìld; (animal's) پوست pòsst; sheep —, پوستکی pòsstéki; whole sheep or goat —, طلوم tùlum; whole ox —, یدك yèdek; —, *v.a.* یوزمك yùzmek, صویمق sòyma*k*, سلخ ا sèlkh-et.

Skip, *v.a.* اتلامق àtlama*k*; —, *v.n.* صیچرامق sìchrama*k*.

Skirmish, *s.* چرخه جیلرك چاتشمسی chàrkha*j*ilari*ng*-chà*t*ishma*ss*i; —, *v.n.* چاتشمق chà*t*ishma*k*.

Skirmisher, *s.* چرخه جیلر chàrkha*j*iler.

Skirmishing, *s.* چرخه جیلق chàrkha--jilik.

Skirt, *s.* اتك ètek, ذیل zèyl, دامن dāmen; —, *v.a.* جوارنده او jìwāri*n*da--òl, قربنده او kùrbunda-òl.

Skittish, *a.* اورکك ùrkek, اویناق òynàk.

Skulk, *v.n.* ایشدن قاچمق ìshda*n*-kàch-ma*k*, حیلازلق ا hàylazlik-et; کزلنمك gh*i*zlenmek.

Skull, *s.* قفا kàfa.

Sky, *s.* کوك gh*y*ùk, کوك یوزی gh*y*ùk-

-yùzu, سما sèmā (*pl.* سموات sèmā-wāt), اسمان āssmān; — light, دپه جامی (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائی فشنك hàwā'ī-fishènk (fishèk).

Slab, *s.* پارچه pàrch*a*, لوحه lèvh*a*, تخته tàkht*a*.

Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime, سونمش كيرچ sùnmush-kìrèch; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshᴇtmek; سوندرمك sùndurmek.

Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshᴇtmek.

Slag, *s.* معدن بوقی mà''dᴇn-bòku.

Slain, *a.* مقتول màktūl.

Slake, *v.a.* اطفا ا ìtfā-et.

Slander, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, قذف kàzf; —, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Slanderer, *s.* افتراجی ìftirāji.

Slanderous, *a.* افترا نشر ايدر اولان ìftirā-nèshr-èder-òlan.

Slang, *s.* چاپقين لسانی chàpkin-lìssāni.

Slanting, *a.* اكری èghri, يان yàn, ياتق yàt*i*k, ارقوری àrkuri (àyk*i*ri) مائل mā'il.

Slap, *s.* سيلی sīlī (sìlé), شمار shàmar; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtm*a*k; —, *ad.* تمام tàmām.

Slash, *v.a.* كسمك kèssmek.

Slate, *s.* يازی طاشی yàz*i*-tàsh*i*; سياه مرمر siyāh-mèrmᴇr.

Slattern, *a.* پك صاپسال قاری pèk-sàpsàl-kàri.

Slaughter, *s.* قيرم kìr*i*m, قتل عام kàtl*i*-''ām; —, *v.a.* كسمك kèssmek, ذبح ا zìbh-et; اولدرمك àldurmek, قتل ا kātl-et; قيرمق kìrm*a*k, هلاك ا hèlāk-et; —house, سلخخانه sèlkh-khānᴇ (sàl-khānᴇ).

Slave, *s.* (male) كوله ky*à*lᴇ, بنده bèndᴇ, عبد ''àbd; (female) جاريه jārìyyᴇ, خلائق khàlā'ik; (concubine) اوطه لق òd*a*lik; — (while on sale) اسير èssīr (yèssir); — market, اسير پازاری èssīr-pàzār*i* (yèssir); — dealer, اسيرجی èssīrji (yèssirj*i*); —, *v.n.* اسيركبی (yèssir)-ghìbi-chà*l*ishm*a*k.

Slavery, *s.* اسيرلك èssīrlik (yès-), كوله لك ky*à*lélik, رقيت rìkkìyyèt.

Slay, *v.a.* اولدرمك àldurmek, قتل ا kàtl-et, هلاك ا hèlāk-et.

Slayer, *s.* قاتل kātil.

Sledge, *s.* قزاق kìzàk; — hammer, واريوس vàriyoss.

Sleek, *a.* سميز sèmiz, تاولو tàvl*i*.

Sleep, *s.* اويقو ùykᴜ, نوم nèvm, خواب khāb; —, *v.n.* اويومق ùyᴜm*a*k; —ing, asleep, اويويور ùyᴜyor, اويقوده ùykᴜd*a*, نائم nā'im, خوابيده khābīdᴇ; —less, اويقوسز ùykussuz.

Sleepy, *a.* اويقوسی كلمش ùykussu-ghèlmish, خواب الود khāb-ālūd; (pear) چوروك chùruk.

Sleet, *s.* صولو سپكن sùlu-sèpken; —, *v.n.* صولو سپكن ياغمق sùlu-sèpken-yà*gh*-m*a*k; سپمك sèpmek.

Sleeve, *s.* قول kòl, ين yèn, *or* يك yèn*g*, استين āssitīn, كم ky*ù*mm.

Sleigh, *s.* قزاق kìzàk.

Slender, *a.* اينجه ìnj*a*, نارين nàrin, يوفقه yùfk*a*, رقيق ràkīk.

Slice, *s.* دليم dìlim; —, *v.a.* كسمك kèssmek, دليم دليم كسمك dìlim-dìlim-kèssmek.

Slide, *v.n.* قايمق kàymak; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; —, *s.* كچمه قپاق ghèchma-kàpak; قايله جق ير kàyila-jak-yèr.

Slight, *s.* حقارت hàkārèt; —, *a.* خفيف khàfīf, اينجه ìnja, نارين nàrin; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, صايمامق sàymamak, حقارت ا hàkārèt-et.

Slim, *a.* اينجه ìnja, نارين nàrin.

Slime, *s.* سموك sùmuk; چامور chàmur.

Sling, *s.* صپان sàpan; اصقى āsski; —, *v.a.* صپان ايله اتمق sàpan-ila-àtmak; اصمق àssmak.

Slip, *s.* قايش kàyish, قايمه kàyma, صورچش sùrchush, زله zèllé; (of paper) شقه shùkka; (mistake) ياكلش yàngilish (yànish), سهو sèhv, خطا khàtā; (for ships) اسكله ìsskèlé; — of the tongue, اغز ياكلشلغى àghz-yàngilishlighi (yànishlighi); —, *v.a.* قايمق kàymak, سورچمك sùrchmek; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; — in, *v.n.* كيريوايرمك ghìrivèrmek; كليويرمك ghèlivèrmek, اوغرايويرمك òghrayivèrmek; — —, *v.a.* صوقيويرمك sòkuvèrmek; — out, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; قاچمق kàchmak; — —, *v.a.* قاچرمق kàchirmak; — on, *v.a.* كييويرمك ghìyivèrmek; — off, *v.a.* چيقاريويرمك chìkàrivèrmek; — —, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; — knot, الملك ìlmik. [ترلك tèrlik.

Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pàbuch);

Slippery, *a.* قيار kàyar, قيپاخ kàypàkh.

Slit, *s.* يارق yàrik, يارمه yàrma; دليك dèlik; يرتق yìrtik; يرتماج yìrtmàj; —, *v.a.* يارمق yàrmak; يرتمق yìrtmak; اچمق àchmak; شقا shàkk-et; —, *v.n.* يارلمق yàrilmak; يرتلمق yìrtilmak. [قوتره kòtra.

Sloop, *s.* قوروت kùrvèt; ابريق ìbrik;

Slop, *s.* دوكلان صو dùkyulen-sù; —, — over, — about, *v.a.* دوكمك dùkmek; —s, *s. pl.* خسته يه يدريلان khàsstaya-yèdirilen-chòrba-mòrba; چوربا موربا حاضر صاتلان اثواب hāzir-sàtilan-èsswāb (èssbab).

Slope, *s.* شيو shèv; باير bàyir; —, — off, *v.a.* المق àlmak, سيو ياپمق shèv-yàpmak. [mā'il.

Sloping, *a.* شيو shèv; باير bàyir, مائل

Sloth, *s.* تنبللك tènbellik.

Slothful, *a.* تنبل tènbel.

Slothfulness, *s.* تنبللك tènbellik.

Slough, *s.* چامور chàmur; بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik; (of a sore) جراحت jèrāhàt; —, *v.n.* چوروپوب جراحت او chùruyup-jèrāhàt-òl.

Sloven, *s.* پس كزن ادم piss-ghèzen-àdam.

Slow, *a.* اغر àghir, يواش yāwàsh, بطى bàtī; (watch) كيرو ghèri; — match, ماهتاب māhitāb, فتيل fitil.

Slug, *s.* قبوقسز سموكلو بوجك kàbuksuz-sùmuklu-bùjek; قورشون كسنديسى kùrshun-kèssindissi.

Sluggard, *s.* دائما اویور اولان تنبل dā'imā--ùyur-òlan-tènbel.

Slumber, *s.* اویقو ùyku; —, *v.n.* اویومق [ùyumak.

Sly, *a.* شیطان shèytān, حیله کار hīlé-kyār; on the —, کیزلو کیزلو ghìzli--ghìzli, مخفیاً màkhfiyyan.

Smack, *s.* شمار shàmar, سیلی sīlī (sìlé); لذت lèzzèt; قوقو kòku; قایق kàyık; —, *v.a.* شمار اتمق shàmar-àtmak; (one's lips) سس ایله اغزینی یلامق sèss--ìla-àghzini-yàlamak.

Small, *a.* اوفاق ùfāk, کچوك kùchuk, [صغیر sàghīr.

Smallpox, *s.* چیچك علتی chìchek--'ìlleti, جدری jùdérī.

Smart, *a.* پارلاقجه کینمش pàrlàkja--ghìyinmish; پارلاقجه pàrlàkja, جیجیلو jìjili; تتك tètik, مستعد mùstà''idd; سرت sèrt, صیقی sìki; —, *s.* اجی àji, وجع vèjà''; —, *v.n.* اجیمق àjimak.

Smash, *s.* قیرلش kìrılish, پارهلنش pàra-lanish; (bankruptcy) طوپ اتش tòp--àtish; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et.

Smattering, *s.* پك جزئی اولان معلومات pèk-jùz'i-òlan-ma''lūmāt.

Smear, *v.a.* سورمك sùrmek, بولاشدرمق bùlàshdırmak.

Smell, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'ihà, بوی būy; (sense of) قوت شامه kùvvèti--shāmmé; —, *v.n.* قوقمق kòkmak; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak; قوقوسنی المق kòkussunu-àlmak; استشمام ا ìsstishmām-et; — a rat, حیله سزمك hīlé-sèzmek.

Smelt, *v.a.* معدن قال ا mà''dèn-kàl-et.

Smelter, *s.* قالجی kàlji.

Smelting, *s.* قال kàl.

Smelting-furnace, *s.* قال اوجاغی kāl--òjaghi.

Smelting-works, *s.* قالخانه kàlkhānė.

Smile, *s.* خفیف کولمه khàfīf-ghyùlmė, تبسم tèbèssum; —, *v.n.* خفیف کولمك khàfīf-ghyùlmek, تبسم ا tèbès-sum-et.

Smite, *v.a.* اورمق wùrmak, ضرب ا [dàrb-et.

Smith, *s.* تیمورجی tīmūrji (dèymirji), حداد hàddād, اهنکر āhenghèr.

Smithy, *s.* تیمورجی دکانی dèymirji--dùkkyāni.

Smitten, *a.* افتاده ùftādé; چارپلمش [chārpılmish.

Smoke, *s.* تتون tùtun, دومان dùmàn, دخان dùkhān; —, *v.n.* توتمك tùtmek, دومان ویرمك dùmàn-vèr-mek, دومانی چیقمق dùmànı-chìk-mak; (tobacco) تتون ایچمك tùtun--ìchmek, چبوق ایچمك chìbùk-ìch-mek; —, *v.a.* توتسی ویرمك tùtsu--vèrmek, توتسیلمك tùtsulémek, تدخین ا tèdkhīn-et; دومانه اصمق dùmàna-àssmak.

Smoking, *a.* دومانی چیقان dùmāni--chìkan; —, *s.* توتون ایچمکلك tùtun-ìchmeklik.

Smoky, *a.* توتونلو tùtunlu; دومانلو [dùmànli.

Smooth, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār.

Smother, *s.* قویو دومان kòyu-dùmàn; پك صیقلق غلبه لق pèk-sıklık-(kàlabà-lik); —, *v.a.* بوغمق bòghmak; اورتوب باصدرمق àrtup-bàssdırmak.

Smuggle, *v.a.* کمرکدن قاچرمق

ghyùmrukdan - kàchirmak ; كيزلو كتورمك ghìzli-ghètirmek.

Smuggler, *s.* كمركدن مال قاچران آدم ghyùmrukdan-māl-kàchiran-àdam.

Smuggling, *s.* كمركدن مال قاچرمقلق ghyùmrukdan-māl-kàchirmaklik.

Smut, *s.* قوروم دانه‌سى kùrum-tānéssi.

Smutty, *a.* قوروملو kùrumlu. [-shèhiri.

Smyrna (town of), *s.* اسميرشهرى èssmìr-

Snail, *s.* قبوقلوسموكلوبوجك kābuklu--sùmuklu-bùjek, صليانقوس sàlyankòss.

Snake, *s.* يلان yìlàn, حيه hàyyé, مار mār ; (of waterpipe) مارپيچ mārpīch (màrpuch).

Snap, *s.* قيرش kìrish ; چاقش chàkish ; (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —, *v.n.* قيرلمق kìrilmak, قوپمق kòpmak ; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, قوپارمق kòparmak ; (a pistol, &c.) چكمك chèkmek, چاقمق chàkmak, صيقمق sìkmak ; (one's fingers) پرمق چاترداتمق pàrmak - chàtirdatmak ; (one's fingers in one's face) صقالنه كولمك sàkalina-ghyùlmek, ذوقلنمك zèvklenmek ; — up, قاپمق kàpmak ; — at, اصرمق ìssirmak, اصرمغه چبالمق ìssirmagha-chàbalamak.

Snare, *s.* توزاق *or* دوزاق tùzak, دام dām, حباله hìbālé (*pl.* حبائل hàbā'il) ; حيله hīlé, دسيسه dèssīssé ; —, *v.a.* توزاغه طوتمق tùzàgha-tùtmak.

Snarl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Snatch, *v.a.* قاپمق kàpmak.

Sneak, *s.* سينسى sìnsi.

Sneaking, *a.* سنسى كبى sinsi-ghìbi.

Sneer, *s.* استهزا ìsstìhzā, هجو hìjv ; —, *v.n.* استهزا ا ìsstìhzā-et, هجو ا hìjv-et.

Sneeze, *s.* اقسرق àksirik, اقسرش àksirish, عطسه "àtsa ; —, *v.n.* اقسرمق àksirmak, عطسان ا "àtsān-et.

Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmé ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.

Snip, *s.* قرقندى kìrkindi ; (tailor) ترزى *or* درزى tèrzi ; —, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك kèssmek.

Snipe, *s.* يلوه‌قوشى yèlvé-kùshu, يلوه yèlvé. [-yàmaghi ; الچق àlchàk.

Snob, *s.* قوندره‌جى يماغى kùnduraji-

Snobbish, *a.* الچق àlchàk.

Snot, *s.* سموك sùmuk. [bīnī.

Snout, *s.* بورون bùrun, انف ènf, بينى

Snow, *s.* قار kàr, برف bèrf, ثلج sèlj ; —, *v.n.* قار ياغمق kàr-yàghmak ; — ball, قار طوپى kàr-tòpu.

Snuff, *s.* انفيه ènfìyyé, سعوط sù"ūt ; (of a candle) مومك بورنى mùmung-bùrnu ; —, *v.a.* بورننى المق bùrnunu--àlmak ; — box, انفيه قوطيسى ènfìyyé-kùtussu.

Snuffers, *s. pl.* موم مقاصى mùm-màkassi.

Snug, *a.* راحت rāhat.

So, *ad.* (absolutely) بويله bùylé ; شويله shùylé ; اويله ùylé, بو وجهله bù-wèjhla ; (in comparison) قدر kàdar ; —, *c.* بناءعليه bìnā'an -"àlèyh, بنابرين bìnābèrīn, بو سببدن bù - sèbebdan ; so much, بوقدر bù-kàdar, شوقدر shù-kàdar, اولقدر òl(ò)-kàdar ; — that, شويله كه shùylé-ki.

Soak, *v.a.* صويه قويوب براقمق sùya-

-kòyup-bràkmak, كركى كبى اصلاتمق ghèrèghi - ghìbi - ìsslàtmak ; —, *v.n.* صودهٔ دوروب كركى كبى اصلانمق sùda--dùrup-ghèrèghi-ghìbi-ìsslànmak ; — into, ايچنه كچمك ìchina-ghèchmek ; — through, كچمك ghèchmek.

Soap, *s.* صابون sàbun ; —, *v.a.* صابونلمق sàbunlamak ; — wort, چوكن chùghen.

Soap-boiler, *s.* صابون ياپان صابونجى sàbun-yàpan-sàbunji. [-kyùpughu.

Soap-suds, *s.* صابون كوپوكى sàbun-

Soar, *v.n.* اوچوپ يوكسكده دورمق ùchup--yùksekda-dùrmak.

Sob, *s.* اغلامقده نفسك شدتله ايچرو چكلمسى àghlamakda-nèfessing-shìddètla - ìchèri - chèkilméssi ; —, *v.n.* اغلامقده نفسى ايچروچكمك àghlamakda-nèfessi-ìchèri-chèkmek.

Sober, *a.* (person) ايق àyik ; عقللو "àkllu, عاقل "ākil ; قناعتجى kànā-"atji ; (thing) قناعتكارانه kānā"atkyārāné ; (colour) دونق dùnuk ; —, *v.a.* عقلنى باشنه كتورتمك àyiltmak, ايلتمق "àklini-bàshina-ghètirtmek.

Soberness, Sobriety, *s.* ايقلق àyiklik.

Sociable, *a.* انيس ènīss, الوف èlūf, طاتلو tàtli ; —ness, *s.* انسيت ùnsìyyèt.

Socialism, *s.* كافهٔ اموالك مشتركاً تصرف اولنمسى اوصولى kyāffé - èmwālin - - mùshtérèkan - tàssàruf - òlunmassi - -ūsūlu.

Socialist, *s.* اشتراكى اموالك اصولى طرافدارى ìshtirāki - èmwālin - ūsūlu--tàrafdāri.

Society, *s.* الفت ùlfèt ; اختلاط ìktilāt ; احباب طاقمى àhbāb-tàkimi ; جمعيت jèm"ìyyèt ; مجلس mèjliss ; (at large) مجالس ومحافل mèjāliss-vé-màhāfil.

Sock, *s.* قصه چوراب kìssa-chòrab.

Socket, *s.* كچمه دليكى ghèchma--dèligh, دليك dèlik, يو yÈr.

Sod, *s.* چيم chìm.

Soda, *s.* صودا sòda.

Soda-water, *s.* صودا واطر sòda-vàter.

Sodom (town of), *s.* شهر لوط shèhiri-lūt.

Sodomite, *s.* لوطى lūtī ; غلامپاره lùlambara.

Sodomy, *s.* لواطه lìwātÉ. [

Soever, *pro.* هر hÈr ; whosoever, هركيم hèr-kìm ; whatsoever, هرنه hÈr-nÈ.

Sofa, *s.* مندر mìndÈr ; (European) قناپه kànapé ; raised platform for a —, صدر sàdr (sèdir).

Soft, *a.* يموشاق yìmùshàk, نرم nèrm ; (water) طاتلو tàtli.

Soften, *v.n.* يموشامق yìmushamak ; —, *v.a.* يموشاتمق yìmushatmak.

Soil, *s.* (earth) طوپراق *or* طپراق tòprak, تراب tùrāb ; (dirt) لكه lèkÉ ; night —, ممشامزخرفاتى mèmshā-mùzàkhréfāti, —, *v.a.* كيرلتمك kìrlÈtmek ; —, *v.n.* كيرلنمك kìrlÈnmek ; —ed, *a.* كيرلو kìrli, لكه لو lèkÉli.

Sojourn, *s.* اقامت ìkāmet ; —, *v.n.* مسافرة قالمق mùssāfirétÈn - kàlmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, اقامت ا ìkāmet-et, ساكن او sākin-òl, مقيم او mùkīm-òl.

Solace, *s.* تسلى tèssèlli ; صفا sàfā ; —, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek, صفا ويرمك sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسی shèmsī; — system, منظومهٔ شمسیه mànzūméi-shèmsìyyé.

Solder, *s.* لهیم lèhīm; —, *v.a.* لهیملمك lèhīmlémek; —, *v.n.* لهیملنمك lèhīmlenmek.

Soldier, *s.* عسکر "àskker; (private) نفر nèfer.

Sole, *s.* (foot) طبان tàban; (shoe) کوسله kyùssélé; (fish) دل بالغی dìl-bà-*ligh*i (?), پسی pìssi, پسی بالغی pìssi-bà*ligh*i (?); —, *a.* یالکز yàl*ingiz*, باشلو باشنه bàshl*i* - bàsh*ina*, واحد wāhid, احد àhàd; —, *v.a.* کوسلهسنی اورمق ky*ù*ssélé*ss*ini-wùrm*a*k.

Solemn, *a.* اغر à*gh*ir; مکلف mùkèllèf, مطنطن mùtàntàn; رسمی rèssmī.

Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا ا rèssmen-ìjrā-et; رسمیاتنی اجرا ا rèssmìyyāt*i*ni-ìjrā-et.

Solicit, *v.a.* رجا ا rìjā-et, یلوارمق yàlvar-[ma*k*, نیازا nìyāz-et.

Solicitor, *s.* دعوا وکیلی dà"wa-vèkīlī.

Solicitous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Solicitude, *s.* مراق mèrāk; اشتیاق ìshtiyāk; خیر خواهانه آرزو khàyr-khāhānė-àrzu.

Solid, *a.* یکپاره yèkpārė; مجسم mùjès-sem; قونت kùnt, قالین kàlin, اغر à*gh*ir; محکم mùhkèm, متین mètīn, قوی kàwī, مستحکم mùsstàhkem; —, *s.* جسم jìssm.

Soliloquize, *v.n.* کندی کندینه سویلنمك kèndi-kèndinė-sùwèylenmek.

Soliloquy, *s.* کندی کندینه سویلنلان کلام kèndi-kèndinė-suweylenilan-kèlām.

Solitary, *a.* تنها tènhā, یالکز yàl*ingiz*, یاپه یالکز yàp*a*-yàl*ingiz*; اسسز ìsssiz.

Solitude, *s.* تنهالق tènhālik, یالکزلق yàl*ingiz*lik; بیابان bèyābān, اسسزیر ìsss*iz*-yèr.

Solomon, *s.* سلیمان sùlèymān.

Solstice, *s.* انقلاب ìnkilāb; summer —, انقلاب سرطان ìnkilāb*i*-sèratān; winter —, انقلاب جدی ìnkilāb*i*-jèdī.

Solution, *s.* حل hàll.

Solve, *v.a.* حلا hàll-et.

Solvency, *s.* بالجمله بورجلرینی ادایه اقتدار bi'l-jùmlé-bòrjlerini-èdāya-ìktidār.

Solvent, *a.* بالجمله بورجلرینی ادایه مقتدر bi'l-jùmlé-bòrjlerini-èdāya-mùktèdir.

Sombre, *a.* قویو kòyu; قرانلق kàranlik.

Some, *a.* (one) بر bìr; (few) بعض bà"*zi*; (quantity) براز bìr-àz, برمقدار bìr-mìkdàr; (number) برقاچ bìr-kàch; —body, — one, — person, بری bìri, بریسی bìrissi, برادم bìr-àdam, بر کمسنه bìr-kìmèssné; — how, بردرلو bìr-(tùrlu); — thing, برشی bìr-shèy; — time, مقدما mùkàddémā, سابقا sābikā; — times, بعضاً bà"*z*an, بعض کره bà"*zi*-kèrré, — what, بعض مرتبه bà"*zi*-mèrtébé; — where, بر یره bìr-yèr*a*; بر یرده bìr-yèrd*a*.

Son, *s.* اوغل òg*h*ul; مخدوم màkhdūm; — of, اوغلی òg*h*lu, ابن ìbni, زاده zādé; — in-law, داماد dāmād; step —, اویکی اوغل ùwèg*h*i-òg*h*ul.

Song, *s.* ترکی tùrku, شرقی shàrk*i*, مانی mān*i*.

Soon, *ad.* چابك chàbik, تیز tīz (tèz); I would *as soon* stay *as* go,

كتمك ايله قالمق بكا بر در ghìtmek--ila-kàlmak-bàngа-bìr-dir ; I would *sooner* stay than go, كتمكدن ايسه قالمق بكا يكدر ghìtmekdan - issa - kàlmak -

Soot, *s.* ايس ìss. [bàngа-yè*gh*-dir.

Sooth, *s.* حقيقت hàkīkàt ; in —, in good —, حقيقت hàkīkàt, فى الحقيقه fī'l-hàkīka.

Soothe, *v.a.* تسكين ا tèsskīn-et.

Sophism, *s.* سفسطه sàfsata.

Sophist, *s.* سفسطه جى sàfsataji.

Sophistry, *s.* سفسطه sàfsata.

Sorcerer, *m.* Sorceress, *f. s.* جادى jàdi, سحرباز sìhrbāz, بوكوجى bù*gh*uju *or* بويوجى bùyuju. [bùyu.

Sorcery, *s.* سحر sìhr, بوكو bù*gh*u *or* بويو

Sordid, *a.* چنكانه (chìnghèni), دنى dènī.

Sore, *a.* اجر àjir, وجيع vèjī" ; دارغين dàrghin, جانى صيقلمش jāni-sìkīl-mish ; —, *s.* يارا yàra, زخم zàkhm, جرح jùrh ; — throat, بوغاز bò*gh*āz, خناق khùnnāk.

Sorrel, *s.* قوزى قولاغى kùzu-kùlà*gh*i.

Sorrow, *s.* كدر kèder, الم èlem, درد dèrd, قساوت kàssāvèt, تأسف tè'èsssuf, غم ghàm, اندوه èndūh.

Sorrowful, *a.* مكدر mùkèddèr, غمناك ghàmmnāk.

Sorry, *a.* مكدر mùkèddeR, متأسف mùté'èsssif ; فنا fèna, مسكين mìsskīn.

Sort, *s.* درلو dùrlu (tùrlu), صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv" ; —, *v.a.* ايرمق àyrmak, جنس جنس ايرمق jìnss-jìnss-àyrmak ; —, *v.n.* اويمق ùymak, يراشمق yàrashmak.

Sortie, *s.* محاصره اولنان عسكرك طيشارى يه مùhāssara - òlunan - "ass-kerin-dìshàriyyé-bìr-hùjūmi.

Sot, *s.* بكرى bèkrī ; —, *v.n.* ايچوب ايچوب سرخوش اولمق ìchub-ìchub--sèrkhòsh-òlmak.

Soul, *s.* جان jān, روح rūh, جنان jènān.

Sound, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz ; (gulf) كورفز kyùrfez, خليج khàlīj ; —, *a.* صاغ sà*gh*, صاغلم sà*gh*làm ; ايو īyi ; قوى kàwī ; دنج dìnj ; محكم mùhkèm ; (sleep) اغر à*gh*ir, درين dèrin ; —, *v.a.* چالمق chàlmak, ضرب ا dàrb-et, اوتدرمك ùtdurmek ; (depth, &c.) اسقنديل ا ìsskàndīl-et ; (persons) اغزينى يوقلمق à*gh*zini - yòklamak ; —, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس ويرمك sèss-vèrmek.

Soundings, *s. pl.* اسقانديل ايله تحقيق اولنان صو درينلكى ìsskàndīl-ìla-tàhkīk--òlunan - sū - dèrinli*gh*i ; to take —, اسقانديل اتمق ìsskàndīl-àtmak.

Soup, *s.* چوربا chòrba.

Sour, *a.* اكشى èkshi, ترش tùrsh ; —ish, *a.* مايخوش màykhòsh.

Source, *s.* پيكار pùnàr, پيكار باشى pùnàr-bàshi, منبع mènbā".

South, *s.* جنوب jènūb, قبله kìbla ; —, *a.* جنوبى jènūbī ; — east, كشملمه kèshishlémé.

Southerly, *a.* and *ad.* قبله كبى kìbla-ghìbi.

Southern, *a.* جنوبى jènūbī.

Southernwood, *s.* كافوريه kyāfūrìyyé.

Southward, *a.* and *ad.* قبله‌یه طوغری kìblaya-dòghru.

South-west, *s.* لدوس lòdoss.

South-wester, *s.* لدوس lòdoss; لدوس روزکاری lòdoss-rūzghyāri. [ghìbi.

South-westerly, *a.* لدوس کبی lòdoss-

South-western, *a.* لدوس طرفنده واقع lòdoss-tàrafinda-vwāki.

Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حکمدار hùkmdār; (coin) لیره lìra; —, *a.* مستقل mùsstàkill.

Sovereignty, *s.* حکومت hùkyūmèt; ملکیت mìlkìyyèt; استقلال ìsstiklāl, استبداد ìsstibdād; دولت dèvlet.

Sow, *s.* دیشی طوکز dìshi - dònguz (dòmuz); —, *v.a.* اکمك èkmek, زرع ا zèr''-et.

Space, *s.* یر yèr; محل màhàll, مکان mèkyān; میدان mèydān; open —, اچق یر àchik-yèr, اچق میدان àchik--mèydān; ارالق àralik; absolute —, خلاوملا khàlā - u - mèlā; absolute vacant —, خلا khàlā; — of time, مدت mùddèt, ارالق àralik.

Spacious, *a.* کنش ghènish, واسع wāssi'', وسعتلو vùss''àtli, اچق àchik.

Spade, *s.* بل bèl, کورك kyùrèk.

Spain, *s.* اسپانیا ìsspānia.

Span, *s.* قارش kàrish; (of thumb and fore-finger) سره sèré; (of an arch) کمر kèmer, اچقلق àchiklik, وتر wèter; (of life) مدت mùddèt; —, *v.a.* قارشلامق kàrishlamak; اوستنده کمرکبی دورمق ùsstunda--kèmer - ghìbi - dùrmak; احاطه ا ìhāta-et, المق àlmak; — new, spick and — new, یپ یکی yèp-yèngi, جدید و مجدد jèdīd-u-mùjèdded.

Spangle, *s.* پول pùl.

Spaniard, *s.* اسپانیالو ìsspāniali.

Spanish, *a.* اسپانیالو ìsspāniali; —, *s.* اسپانیولجه ìsspānioljé.

Spanish fly, *s.* قندوز بوجکی kùnduz--bùjèghi; — liquorice, میان بالی mìyān-bàli.

Spanker, *s.* (sail) رانده ràndа.

Spar, *s.* (timber) سرن sèren; چبوق chìbùk; (mineral) معدن طاشی mà''dɛn-tàshi; —, *v.a.* مشته تعلیمنی ا mùshta-tà''līmini-et.

Spare, *a.* (extra) یدك yèdek, یدکلك yèdeklik; (superabundant) فضله fàzla; بوش bòsh, بوشده bòshda; (lean) ضعیف zà''īf, زبون zàbun, (diet) یوان yàwan, یاغسز yàghsiz; —, *v.a.* عفو ا ''àfv-et, بخش ا bàksh--et, باغشلمق bàghishlamak; اداره‌لو قوللانمق ìdārélì - kùllànmak; اسرکمك èssirghémek; ویرمك vèrmek, ویره‌بلمك vèré-bìlmek.

Spark, *s.* قغلجیم kàghìljim, شراره shèrāré; (beau) حوپه hòppa.

Sparkle, *v.n.* پارلامق pàrlamak, پرلدامق pàrìldamak.

Sparrow, *s.* سرچه sèrché, سرچه قوشی sèrchɛ - kùshu, عصفور ''àssfūr, کنجشك kyùnjìshk; — hawk, اتمجه àtmaja.

Sparse, *a.* سیرك sèyrèk.

Sparseness, *s.* سیرکلك sèyrèklik.

Spasm, *s.* اسپازموس ìsspāzmūss.

Spatula, *s.* مبلق màblàk.

Spavin, *s.* شيش shìsh.

Spawn, *s.* بالق يمورطه‌سى bàlĭk-yìmurtassi; —, *v.n.* and *a.* يمورطلمق yìmurtlamak.

Speak, *v.n.* لقردى‌ا làkirdi-et, تكلم‌ا tèkèllum-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, ديمك dèmek.

Speaker, *s.* سويليان ادم sùwèyléyan-àdam; نطق ايدر اولان ادم nùtk-èdɛr-òlan-àdam; رئيس rè'ïss.

Speaking-trumpet, *s.* اغز بوريسى àghz-bòrussu.

Spear, *s.* مزراق mìzràk, غرغى ghàrghi, نيزه nïzé; —, *v.a.* مزراقله‌اورمق mìzràkla-wùrmak.

Special, *a.* خاص khāsss, مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàsss; خصوصى khùssūssī.

Speciality, *s.* خصوصيت khùssūssìyyèt; علم‌مخصوص "ìlmi-màkhsūss, فن مخصوص fènni-màkhsūss, صنعت مخصوصه sàn"àti-màkhsūssa.

Specially, *ad.* خصوصا khùssūssā, على الخصوص "àlé-'l-khùssūss.

Specie, *s.* نقد nàkd.

Species, *s.* نوع nèv".

Specify, *v.a.* تخصيص‌ا tàkhsïss-et, تعيين‌ا tà"yïn-et.

Specimen, *s.* نمونه nùmūné. [zèrré.

Speck, *s.* لكه lèké; نقطه nòkta; ذره

Spectacle, *s.* سير sèyr; سيره‌شايان‌نسنه sèyra-shāyān-nèssné; —s, *s. pl.* كوزلك ghyùzluk. [شاهد shāhid.

Spectator, *s.* سيرجى sèyrji; ناظر nāzir,

Spectre, *s.* خياله khàyālé.

Speech, *s.* نطق nùtk; قوت‌ناطقه kùvvèti-nàtĭka; تكلم tèkèllum.

Speed, *s.* كيدش ghìdish, سرعت sùr"àt; —, *v.a.* صاغلق‌ويرمك sàghlĭk-vèrmek; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, چابك‌كتمك chàbĭk-ghìtmek; full — (of a horse) طولو ديزكين dòlu-dìzghin.

Speedily, *ad.* چابك chàbik.

Speedy, *a.* چابك chàbik.

Spell, *s.* بوكو bùghu *or* بويو bùyu, افسانه èfsānė, افسون èfsūn; —, *v.a.* املاسنى‌سويلمك ìmlāssini-sùwèylémek, املاسنى يازمق ìmlāssini-yàzmāk; هجالمك hèjélémek.

Spend, *v.a.* خرج‌ا khàrj-et, صرف‌ا sàrf-et, مصرف‌ا màssraf-et, بذل‌ا bèzl-et; (time) كچورمك ghèchirmek, امرار‌ا ìmrār-et; — itself, حزينى‌المق hìzini-àlmak, قوتى‌قالمامق kùvvèti-kàlmamak; —, *v.n.* بلى‌كلمك bèli-ghèlmek, نفسى‌كلمك nèfssi-ghèlmek, منى‌انزال‌ا mèny-ìnzāl-et.

Spendthrift, *s.* مسرف mùssrif, ميراث يدى mīrāss-yèdi. [nùtfé.

Sperm, *s.* منى mèny, نفس nèfss, نطفه

Spermaceti, *s.* بالق‌نفسى bàlĭk-nèfssi.

Sphere, *s.* كره kyùré; فلك fèlek; دائره dā'ïré.

Spherical, *a.* كروى kyùrévī. [dā'ïré.

Spherics, *s. pl.* كرويات kaùrévìyyāt.

Spice, *s.* بهار bàhār; (touch) مايه māyé, قوقو kòku.

Spider, *s.* اورمجك àrumjèk, عنكبوت "ànkébūt; —'s web, اورمجك اغى

ùrumjèk-àghi, تارعنكبوت tāri--"ànkébūt.

Spike, s. انكسر ènksɛr; —, v.a. انكسرچاقمق ènksɛr-chàkmak.

Spill, v.a. دوكمك dùkmek; —, v.n. دوكلمك dùkyulmek.

Spin, v.a. اكرمك èghirmek, اغزال ا ìghzāl-et; —, v.n. دونمك dùnmek, فرلدانمق fìrīldanmak; (silkworms) ايپك حاصل ا ìpèk-hāssīl-et.

Spinach, s. اسپناك ìsspànāk, اسفناج ìssfināj.

Spindle, s. ايك ìgh; ميل mīl.

Spine, s. ارقه كميكى àrka-kèmighi, اوكرغه òngurgha (òmurgha).

Spinning-wheel, s. چقرق chìkrīk.

Spiral, a. هلزونى hèlézònī; — line, s. هلزون hèlézon.

Spire, s. قله kùllé (kùlé), مناره mìnāré; مناره كلاهى mìnāré-kyùlāhi.

Spirit, s. روح rūh; spirits, ارواح èrwāh; روح rūh, عرق "àrak, راقى ràki.

Spiritual, a. روحانى rūhānī; معنوى mà"névī. [dan.

Spirituous, a. عرق نوعندن "àrak-nèv"in-

Spirt, s. اتش àtish, فشقرش fìshkirish; —, v.n. اتمق àtmak, فشقرمق fìshkirmak.

Spit, s. كباب شيشى kèbāb-shìshi, سيخ sīkh; (of land) دل dil; —, v.n. توكرمك tùkyurmek.

Spite, s. نفسانيت nèfsānìyyèt; —, v.a. نفسانيت ا nèfsānìyyèt-et; in — of, هيچ باقميه رق hìch-bàkmayarak; in — of him, اكا رغماً ànga-ràghman.

Spittle, s. توكرك tùkruk.

Splash, s. زيفوس zìfoss; —, v.a. اوستنه چامور صچراتمق ùsstuna--chàmur-sìchratmak; —, v.n. چامور صچراتمق chàmur-sìchratmak.

Spleen, s. (organ) دلاق dàlak; (passion) قره سودا kàra-sèvdā; غضب ghàzab; مراق mèrāk, اوصانج ùssànj, جان صيقنديسى jān-sìkindissi.

Splendid, a. رعنا rà"nà, پك اعلا pèk--à"là.

Splendour, s. رونق rèvnàk, سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé. [v.a. اكلمك èklémek.

Splice, s. اك èk, اك يرى èk-yèri; —,

Splint, s. قيرقجى اغاجى kìrīkji-àghaji.

Splinter, s. خرده khùrda; اغاج قيرندیسى àghaj-kìrindissi, خمبره (kùmbara)-kìrindissi; —, v.n. قيرندیسى حاصل او kìrindissi--hāssīl-òl; —, v.a. خردا khùrd-et, خردوخاش ا khùrd-u-khāsh-et.

Split, s. يارق yàrīk; —, v.a. يارمق yàrmak, چاك ا chāk-et; —, v.n. يارلمق yàrīlmak, چاتلامق chàtlamak.

Spoil, s. يغما yàghma, غنيمت ghànīmèt (pl. غنائم ghànā'im), سلب sèleb; —, v.n. بوزلمق bòzulmak; —, v.a. بوزمق bòzmak; صويمق sòymak, يغما ا yàghma-et, غارت ا ghāret--et, نهب ا nèhb-et, سلب ا sèlb-et.

Spoke, s. تكرلك پرمغى tèkerlèk--pàrmaghi, پرمق pàrmak; I'll put a — in his wheel, بن اكابر اويون بيارم bèn-ànga-bir-òyun-yàpàrim, بن اكابر

طولاب چویررم bèn-àng*a*-bìr-dòlap--chèvirir*i*m.

Spoliate, *v.a.* نهب و غارت ا nèhb-u--ghāret-et, صویمق sòymak.

Spoliation, *s.* صویغون sòyghun.

Sponge, *s.* سونکر sùngher.

Sponsor, *s.* کفیل kèfīl.

Spontaneous, *a.* کندی کندینه ظهورایدن kèndi-kèndin*a*-zùhūr-èden.

Spoon, *s.* قاشق kàsh*i*k.

Spoonful, *s.* قاشق kàsh*i*k, قاشق طولوسی kàsh*i*k-dòlussu.

Sport, *s.* اویون òyun, ایلنجه èylènj*a*; آو àv, شکار shìk*y*ār, صید sàyd, صیادت sìyādèt; —, *v.a.* اوینامق òynam*a*k, اویناشمق òynashm*a*k; آوه کتمك àv*a*-ghìtmek.

Sportsman, *s.* آوجی àvji.

Sportsmanship, *s.* اوجیلق àvjilik.

Spot, *s.* لکه lèk*é*; نقطه nòkt*a*, بنك bènek; یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki"; —, *v.a.* لکه lèk*é*-et; —, *v.n.* لکه لنمك lèk*é*lenmek; on the —, محلنده màhàllind*a*; اول محلده òl-màhàlld*a*; دوردیغی یرده dùrdu*gh*u--yèrd*a*; انیده ānīd*a*, او ساعت ò-sā"àt, همانده hèmāndèm.

Spotless, *a.* لکه سز lèk*é*siz; پاك pāk.

Spotlessness, *s.* لکه سزلك lèk*é*sizlik; پاکی pākī.

Spotted, *a.* لکه لو lèk*é*li, بنکلو bènekli.

Spotty, *a.* بنکلو bènekli.

Spouse, *s.* زوج zèvj, قوجه kòj*a*; زوجه zèvj*é*, قاری kàr*i*.

Spout, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, اولوق òluk; —, *v.n.* فشقرمق fìshk*i*rmak; —, *v.a.* فشقرتمق fìshk*i*rtmak.

بورون bùrun, اغز àgh*z*; (pipe)

Sprain, *s.* بورقلش bùrkulush; —, *v.a.* بورقتمق bùrkutmak; to be sprained, بورقلمق bùrkulmak.

Sprat, *s.* حمسی بالغی hàmsi-bàli*gh*i, حمسی hàmsi, *or* خمسی khàmsi.

Spray, *s.* (wood) دال dàl, اینجه دال ìnj*a*-dàl; (froth) دکزك یغمورکبی dèng*i*zing - yà*gh*mur--ghìbi-fìrlay*a*n-k*y*àpu*gh*u.

Spread, *v.a.* یایمق yàymak; سرمك sèrmek; بسط ا bàsst-et; نشر ا nèshr-et; —, *v.n.* یایلمق yàyılmak; سرایت ا sìrāyèt-et.

Sprig, *s.* اینجه دال ìnj*a*-dāl.

Sprightly, *a.* شنشوخ shènshūkh, فراح fèrāh, مفرح mùfèrrih.

Spring, *s.* (season) بهار bàhār, اول بهار èvvel-bàhār, الك بهار ìlk-bàhār; (water) پیکار (pùngàr), پیکارباشی (pùngàr)-bàsh*i*, صوباشی sù-bàsh*i*, ایازمه àyàzm*a*, سرچشمه sèr-chèshm*é*, منبع mènbà", ینبوع yènbū"; (lock) یای yày; (watch) زنبرك zènbérek; (jump) صچرایش sìchrayish, اتلش àtılish; —, *v.n.* صچرامق sìchramak; اتلمق àtılmak; فرلامق fìrlamak; نشئت ا nèsh'èt-et, نبع ا nèb"-et; حاصل او hāssıl-òl, ترتب ا tèrèttub--et; —, *v.a.* (a mine) اتمق àtmak; (a mast) سقط ا sàkat-et; — a leak, صوایتمکه باشلامق sù-ètmé*gh*é-bàsh-

lamak; — up (as plants), سورمك sùrmek, چيقمق chìkmak.

Sprinkle, *v.a.* and *n.* سرپمك sèrpmek; —, *s.* سرپش sèrpish.

Sprout, *s.* طمروق tòmruk, طمروجق tòmrujuk, فلز fìliz; —, *v.n.* فلزسورمك fìliz--sùrmek, فلزلنمك fìlizlɛnmek; چيقمق chìkmak, سورمك sùrmek.

Spun, *a.* اكرلمش èghirilmish.

Spur, *s.* مهمز (māhmuz); (mountain) قول kòl; —, *v.a.* مهمزلمق màhmuzlamak; تشويقا tèshvīk-et, دورتشدرمك dùrtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bìdāhé, وهله اولاده vèhlè'i-ūlàda.

Spurious, *a.* ساخته sàkhta, يالان yàlàn.

Spuriousness, *s.* قالپلق kàlplik.

Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دفعا yùzuna-bàkmayup-hàkārètla-dèf"-et.

Spy, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid); —, *v.n.* جاسوسلقا jāssūssluk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dùrbun).

Squabble, *s.* بوقدن نزاع bòkdan-nìzā"; —, *v.n.* بوقدن نزاعا bòkdan-nìzā"-et.

Squad, *s.* طاقم tàkim.

Squadron, *s.* (ships) دونمه dònanma, اينجه دونمه ìnja-dònanma; (horse) بلوك bùluk.

Squall, *s.* (wind) بوره bòra; (child's) كچوك چوجغك فريادى kùchuk-chòjughung-fèryādi; —, *v.n.* فريادا fèryād-et, اغلامق àghlamak.

Squander, *v.a.* اسرافا ìssrāf-et, تلفا tèlef-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbà"; (houses) ميدان mèydān; (carpenter's) كونيه ghyùnya; —, *a.* طوغرى dòghru, كونيه ghyùnya; درت كوشه dùrt-kyùshé; —, *v.n.* اويمق ùymak, طوغرى كلمك dòghru-ghèlmek; — accounts, *v.a.* حسابلشمك hìssāblɛshmek; we are —, الوب ويره جكمز قالمدى àlip-vèréjéghimiz-kàlmadi.

Squash, *v.a.* ازمك èzmek.

Squeeze, *s.* صيقش sìkish; —, *v.a.* صيقمق sìkmak. [(satire) هجو hìjv.

Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitāb;

Squint, *s.* شاشيلق shàshilik; —, *v.n.* شاشى اول shàshi-òl; — eyed, شاشى shàshi, احول àhvèl.

Squire, *s.* اغا àghà.

Squirrel, *s.* تيون tèyyūn.

Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak; —, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

Stab, *s.* خنجر يارەسى khànjar-yàrassi; —, *v.a.* خنجرايله اورمق khànjar-ila--wùrmak.

Stability, *s.* متانت mètānèt, ثبات sèbāt, استحكام ìsstìhkyām.

Stable, *s.* اخور àkhir, طوله tàvla, اصطبل ìsstàbl; —, *a.* ثابت sābit, متين mètīn, مستحكم mùsstàhkèm.

Stable-boy, Stable-man, *s.* سئيس يماغى sè'īss-yàmaghi.

Stack, *s.* يغين yìghin, كومه kyùmé; —, *v.a.* يغينلا yìghin-et.

Staff, *s.* (stick) دينك dèynek, عصا "àssā; (body of assistants) معيت

مأمورلرى mà''iyyèt - mè'mūrlèri ; (army) ارکان حرب èrkyāni-hàrb.

Stag, *s.* کیك ghèyik.

Stage, *s.* (of a journey) منزل mènzil ; (of transition) حال hāl, کرته kèrté ; (scaffold) اسکله ìsskèlé ; (of a theatre) منصه mànàssé, اویونجیلرك یرى òyun-jularing-yèri ; (theatres in general) تیاترولر tèyàtrolar ; — over, *v.a.* اسکله قوروب دوشه‌مه قاپلمق ìsskèlé-kùrup--dùshémé-kàplamak.

Stage-coach, *s.* منزل عربه‌سى mènzil--'àrabassi.

Stagger, *v.n.* سندەلمك sèndélémek, یقله‌جق‌او yìkílajak - òl ; —, *v.a.* زدەلمك zèdélémek ; ثباتنه خلل ویرمك sèbātina-khàlɛl-vèrmek.

Stagnant, *a.* دورغون dùrghun, راکد rākid ; ارکلمش ìrkilmish ; (market) کساد kèssād.

Stagnate, *v.n.* اقمامق àkmamak, ارکمك ìrkmek, ارکلمك ìrkilmek, دورمق dùrmak, دورغون‌او dùrghun-òl, راکد او rākid-òl ; (market) کساد او kèssād-òl.

Stagnation, *s.* ارکمه ìrkmé.

Staid, *a.* تمکینلو tèmkīnli.

Staidness, *s.* تمکین tèmkīn.

Stain, *s.* لکه lèké ; —, *v.a.* لکه‌لمك lèkélémek ; لکه‌ا lèké-et ; —, *v.a.* لکه‌لنمك lèkélɛnmek.

Stair, *s.* باصه‌مق bàssamak, درجه dèréjé ; —s, *s. pl.* —case, *s.* نردبان nèrdibān (mèrdivèn).

Stake, *s.* (wood) قازق kàzik ; (wager) بحث bàhss ; —, *v.a.* بحث‌ا bàhss-et ; at —, تهلکه‌ده tèhlikédé, مخاطره‌ده mùkhātarada.

Stale, *a.* بیات bàyat ; اسکی èsski ; —, *v.n.* قشانمق kàshanmak.

Stalk, *s.* صاپ sàp ; —, *v.n.* یورومك yùrumek, کزمك ghèzmek ; قورلمق kù-rulmak.

Stall, *s.* خانه khāné, یر yèr.

Stallion, *s.* ات àt, ایغر àyghir.

Stalwart, *a.* قوی البنیان و طویل القامه kàvī-èl-bùnyān-vé-tàvīl-èl-kāmet.

Stamina, *s.* قوت kùvvet.

Stammer, *v.n.* پلتك‌سویلمك pèltèk--sùwèylémek.

Stamp, *s.* تمغا (dàmgha) ; —, *v.a.* تمغا اورمق dàmgha-wùrmak ; (in a mill) دیبکده دوکمك dìbèkda-dùghmek ; (under foot) چینه‌مك chīnémek, ایاق التنه المق àyak-àltina-àlmak ; —, *v.n.* (with the feet) دپنمك (tèpin-mek), ایاق چالمق àyak-chàlmak.

Stanch, *a.* قوی kàwī, متین mètīn.

Stand, *s.* (pedestal) ایاق àyak ; کرسی kyùrsī ; (stall) سرکی sèrghi ; (of arms) عدد ''àded, قطعه kàt''à ; (opposition) مقاومت mùkāvémèt ; —, *v.n.* دورمق dùrmak ; (on foot) ایاقده دورمق àyakda - dùrmak ; (bear) طیانمق dàyanmak ; چکمك chèk-mek, تحمل‌ا tàhàmmul - et ; (be situated) اولمق òlmak, واقع‌او wāki''-òl ; (a course, a ship) کتمك ghìtmek, یول طوتمق yòl-tùtmak ; (be permanent) سورمك sùrmek, پایدار او pàydār-òl ; — for, دلالت‌ا dèlālet-et ; بدل‌او bèdel-òl, مقامنده قائم‌او màkā-

minda-kā'im-ol; معناسندهاو mà''nà-ssinda-ol; (an office) طالباو tālib--ol; — in, (cost) اولمق olmak; (a ship) قرهیه یقلاشمق kàraya-yàklash-mak; — off, چکلمك chèkilmek; (a ship) اچلمق àchilmak; — one's ground, — out, ثابتقدماو sābit-kàdem-ol, طیانمق dàyanmak; — sentry, نوبت بکلمك nùbèt-bèklé-mek; — still, دورمق dùrmak, قیملدانمامق kìmildànmamak; — up, ایاغه قالقمق àyagha-kàlkmak; طوغری دورمق dòghru-dùrmak; — — for, وقایه تصحبا vikāyé-et, tàssàhhub--et; استمك ìsstémek; — on end, دیکلمك dikilmek; to come to a — still, پوصله یی شاشرمق دورمق dùrmak, pùssulayi-shàshirmak, قالمق kàlmak.

Standard, s. سنجاق sànjak, علم ''àlem, لوا liwā, بیراق bàyrak, باندره bàndara; (of weight, &c.) عیار ''àyār, معیار mì''yār, میزان mīzān, قرار kàrār; (in machinery) ایاق àyak; (tree) اوزون کتوکلو اغاج ùzun-kyùtuklu-àghaj; — bearer, بیراقدار bàyrakdār.

Standing, s. صفت sìfât; رتبه rùtbé; اعتبار ì''tibār; (in time) قدم kìdèm; —, a. ایاقده àyakda, قائم kā'im; قالقمش kàlkmish; (permanent) دائمی dā'imī, پایدار pàydār; (water) دورغون dùrghun, راکد rākid, اقمیان àkmayan.

Staple, s. (iron) کوپری kyùpru; (mart) چارشی chàrshi, قپان kàpan; (of wool, &c.) بوی bòy; —, a. بیوك bìyuk, باشلوجه bàshlùja; اصل àssl, انا àna.

Star, s. یلدز yìldìz, نجم nèjm, کوکب kèvkèb, ستاره sìtāré; (of knighthood) نشان nìshān; (person of eminence) معتبرکمسنه mù''tébèr-kìmèssné.

Starboard, s. سنجاق sànjak, کمینك ghèmining-sànjak-tàrafi. سنجاق طرفی

Starch, s. نشاسته nìshàssta (نشسته nìshèsstè, a deposit ?); —, v.a. نشاسته اورمق nìshàssta-wùrmak.

Stare, v.n. دیك باقمق dìk-bàkmak, پك باقمق pèk-bàkmak; کوزینی چوق اچمق ghyùzunu-chòk-àchmak.

Stark, ad. بتون bìtun.

Starling, s. صیغرجق sìghirjìk.

Start, s. صچرایش sìchrayish; قوپش kòpush, چیقش chìkish; میدان mèydān; —, v.n. (jump) صچرامق sìchramak; (in motion) چیقمق chìkmak; قوپمق kòpmak; to get the —, ایلرودپرنمك ìléri-dèprenmek (or داورانمق dàvranmak); کیرودهٔ ghèrida-bràkmak; —, v.a. براقمق chìkàrmak; (game) چیقارمق kàldirmak; (water) دوکمك قالدرمق dùkmek, بوشاتمق bòshatmak; (the anchor) اویناتمق òynatmak, دیبدن ایرمق dìbdan-àyrmak.

Startle, v.a. تعجب ایتدرمك tà''àjjub--ètdirmek, حیران قیلمق hàyrān-kìl-mak; قورقتمق kòrkutmak; بردن بره اویاندرمق bìrdan-bìré-ùyàndirmak.

Starve, v.a. اج براقمق àj-bràkmak, اج قومق àj-kòmak; —, v.n. اجلقدن

àjlikdan-ùlmek ; اجلق چكمك اولمق àjlik-chèkmek ; — to death, *v.a.* اولنجه يه قدر اجلق قومق ùlinjéya-kàdar-àj--kòmak ; — —, *v.n.* اجلقدن اولمك àjlikdan - ùlmek ; — with cold, صوغوقدن اولمك sòghukdan-ùlmek.

State, *s.* (condition) حال hāl ; (government) دولت dèvlet, حكومت hùkyūmet ; (pomp) سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, الای àlay ; —, *v.a.* ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek, تقريرا tàkrīr-et, بيانا bèyān-et, ذكرا zìkr-et ; تعيينا tà"yīn-et.

Statesman, *s.* مدبر امور جمهور mùdèbbiri--ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* يرyèr, محل màhàll ; منزل mènzil, موقف mèvkif ; حد hàdd, پايه pāyé, رتبه rūtbé ; —, *v.a.* قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعيينا [tà"yīn-et.

Stationary, *a.* ثابت sābit.

Stationer, *s.* كاغدجی kyāghidji.

Stationery, *s.* كاغد قلم مقوله سی شيلر kyāghid-kàlem-màkūléssi-shèylер.

Statue, *s.* تصوير tàssvīr, تصوير مجسم tàssvīri-mùjèsssem.

Stature, *s.* بوی bòy, قامت kāmet, قد kàdd, بالا bālā.

Status quo, *s.* استاتو قوو ìsstātū-kuò.

Statute, *s.* قانون kānūn, نظام nìzām.

Stave, *s.* فوچی تخته سی fìchi-tàkhtassi.

Stay, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish, اقامت ìkāmet ; (prop) دستك dèsstek, طياق dàyak, پاينده pàyèndé ; (moral) ركن rùkn ; آل èl, كوز ghyùz ; طوتارقول كورركوز tùtar - kòl - ghyùrur--ghyùz ; (of a mast) استرالیه ìsstràlya ; —s. *s. pl.* قورسته kòrsèta ; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ايلنمك èylenmek ; (a ship) اورسه الابانده òrsa - àlabànda - et ; — one's hunger, صفرايی باصدرمق sàfrayi--bàssdirmak.

Stead, *s.* بدل bèdel ; in stead, بدلاً bèdelen, يرينه yèrina.

Steadfast, *a.* متانتلو mètānètli, ثابتقدم sābitkàdem, پايدار pàydār.

Steady, *a.* قوی kàwī, محكم mùhkèm, قرار kàrār, بردوزی يه bìr-dùziyé ; دترهمز (tìtrémàz), ركاكت كوسترمز rèkyākèt--ghyùsstermàz ; (in character) امين èmīn, معتمد mù"témèd, اوصلو ùsslu, تميز tèmiz ; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, اوينامسنی منع ايا òynamassini-mèn"-et.

Steak, *s.* كول باصدی kyùl-bàssdi.

Steal, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقتا sìrkat-et, اوغريلمق òghrulamak ; —, *v.n.* خرسزلق ايا khirsizlik-et, سرقتا sìrkàt-et ; (move quietly) اصوللهحركتا ùssūlla-hàrékèt-et ; — in, اوصوللهكيرمك ùssūlla-ghìrmek ; — out, اوصوللهچيقمق ùssūlla-chìkmak ; — on, اصوللهكچمك ùssūlla-ghèchmek ; time steals on, يواش يواش وقت كچيور yāwàsh-yāwàsh-wàkit-ghèchiyor ; — away, سيوشمك sivishmek, اصوللهصاوشمق ùssūlla-sàwushmak.

Stealth (by), *ad.* كيزلو كيزلو ghìzli-ghìzli, قچامقله kàchamakla, علی خفية "àla--khùfyétin.

Steam, *s.* بوغی bùghu, بخار bùkhār, واپور vàpor; — engine, واپور چرخی vàpor-chàrkhi; — boat, — ship, واپور چرخ کمیسی vàpor, chàrkh-ghèmissi; locomotive — engine, واپور عربه‌سی vàpor-"àrabassi; —, *v.n.* بوغیسی bùghussu-chìkmak; چرخ ایله کتمك chàrkh-ila-ghìtmek; —, *v.a.* بوغی یه کوسترمك bùghuya-ghyùsstɛr-mek; بوغی ایله پشورمك bùghu-ila--pìshirmek.

Steed, *s.* آت àt, اسب èssb.

Steel, *s.* چلك chèlik; (for striking fire) قاو چقماغی kàv-chàkmaghi; (of a flint lock) قارشیلق kàrshilik; —, *v.n.* چلك کسلمك chèlik-kèssil-mek; —, *v.a.* چلك کبی سرت ا chèlik--ghìbi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار kàntār.

Steep, *a.* دیك dìk; —, *v.n.* صوده یاتمق sùda-yàtmak; —, *v.a.* صویه براقمق sùya-bràkmak.

Steeple, *s.* کلسه قله سی kilìssé-kùléssi.

Steer, *s.* کنج بوغه ghènj-bògha, کنج اوکوز ghènj-àkyuz; —, *v.a.* قوللانمق kùl-lànmak; کوترمك ghyùturmek; —, *v.n.* دومن قوللانمق dùmèn-kùllànmak; (as a ship) دومن دکله‌مك dùmèn--dìnglémek (dìnémek); (a course) کتمك ghìtmek.

Steersman, *s.* دومنجی dùmènji.

Stem, *s.* کتوك kyùtuk, کوده ghùwdé; (of straw, &c.) صاپ sàp; (of a ship) باش بدوسلمه‌سی bàsh-bòdosslamassi; —, *v.a.* قارشی کتمك kàrshi-ghìtmek.

Stench, *s.* فنا قوقو fènа-kòku, تعفن tà"àffun, راحه‌ٔ کریهه rā'ihà'i--kèrīhé.

Step, *s.* ادیم àdim, خطوه khàtvé; (of a ladder) باصه‌مق bàssamak, ایاق àyak; (of a door) اشیك èshik, استان āssitān; (of promotion) رتبه rùtbé, درجه dèréjé; (of a mast) انا دیرکك àna-dīrèghing-bàssdighi--yèr; —, *v.n.* ایاق اتمق àyak-àtmak; ایاق باصمق àyak-bàssmak; (walk) یورومك yùrumek; —, *v.a.* (a mast) یرینه اوطورتمق yèrina-òturtmak; — aside, بر طرفه چکلمك bìr-tàrafa--chèkilmek; — back, کیروکتمك ghèri-ghìtmek; کیرو کلمك ghèri--ghèlmek; — down, اشاغی انمك àshàghi-ènmek; — forward, ایلرو کلمك ìléri-ghèlmek; — in, ایچرو کلمك ìchèri-ghèlmek; — out, چابك یورومك chàbìk-yùrumek; بیوك ادیم اتلامق bìyuk-àdim-àtlamak; — over, اتلامق àtlamak; — up, یوقاری چیقمق yùkàri-chìkmak; — this way, بو طرفه بیورك bù-tàrafa--bùyurung; —, *a.* اویکی ùwèghi; — son, اویکی اوغل ùwèghi-òghul; — daughter, اویکی قیز ùwèghi-kìz; — father, اویکی بابا ùwèghi-bàba; — mother, اویکی انا ùwèghi-àna.

Steppe, *s.* قیر kìr.

Sterile, *a.* (animal) قسیر kìssir; (land) خیرسز khàyrsiz, چول chùl; (plant) محصولسز màhsūlsizz.

Sterility, *s.* قسیرلق kìssirlik; خیرسزلق

khàyrsizlik ; محصولسزلق màhsūl-suzluk.

Sterling, *a.* حقیقی hàkīkī, خالص khāliss.

Stern, *s.* قیچ kìch ; —, *a.* سرت sèrt, سرت‌خویلو sèrt-khùylu, حدید مزاجلو hàdīd-mìzājli ; — post, قیچ‌بدوسلمه‌سی kìch-bòdosslamassi.

Stern-chaser, *s.* قیچ طوپی kìch-tòpu.

Stethoscope, *s.* سینه بین sīné-bīn.

Stew, *s.* یحنی yàhni ; (of fruit) قومپوسته kòmpòssta ; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek ; یحنی‌یاپمق yàhni-yàpmak ; —, *v.n.* پشمك pìshmek ; to be in a —, قورقمق kòrkmak, قورقوسی‌او kòrkussu-òl ; —s, *s. pl.* کارخانه kyār-khāné.

Steward, *s.* کتخدا kètkhudā (kyāya) ; (ship's) خدمتجی khìdmetji (hìz-).

Stick, *s.* دینك dèynek, چبوق chìbùk, عصا "àssā ; —, *v.a.* بچاق صاپلایوب اولدرمك bìchàk-sàplayup-ùldurmek ; بچاق صاپلایوب یاره‌لمق bìchàk-sàplayup-yàralamak ; —, *v.n.* یاپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak ; یاپشوب قالمق yàpiship-kàlmak ; — at, چکنمك chèkinmek, کیرو دورمق ghèri-dùrmak ; — by, ایرلمامق àyrīlmamak ; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak ; صاپلامق sàplamak ; — —, *v.n.* صاپلانمق sàplanmak ; — out, طیشاری دیشاری dìshàri-òghramak.

Sticky, *a.* یاپشقان yàpishkàn.

Stiff, *a.* اکلمز èghilmàz, قتی kàti, سرت sèrt ; صیرق‌کبی sìrik-ghìbi, طاش‌کبی tàsh-ghìbi ; قالقمش kàlkmish ; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمك pèkishmek, قتیلاشمق kàtilashmak ; قالقمق kàlkmak ; طاش‌کسلمك tàsh-kèssilmek.

Stiffness, *s.* اکلمزلك èghilmàzlik.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لکه lèké.

Stigmatize, *v.a.* تعییب ا tà"yīb-et, تقبیح ا tàkbīh-et, قدح ا kàdh-et.

Stile, *s.* پرمق‌قپو pàrmak-kàpi.

Still, *a.* ساکت sākit ; ساکن sākin ; دورغون dùrghun, سسسزصداسز sèsssiz-sàdāssiz ; حرکتسز hàrékètsiz ; راحت rāhat, تك tèk ; —, *s.* انبیق ìnbīk ; —, *ad.* ینه yìné (ghèné) ; حالا hālā, حالاینه hālā-yìné (ghèné) ; —, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et ; صوصدرمق sùssdurmak. [حرکتسزلك hàrékètsizlik.

Stillness, *s.* سسسزلك sesssizlik ;

Stimulate, *v.a.* تشویق ا tèshvīk-et.

Sting, *s.* ایکنه ìghné, دیکن dìken, خار khār ; (pain) اجی àji, وجع vèjà" ; —, *v.a.* صوقمق sòkmak ; اجتمق àjitmak ; —, *v.n.* اجیمق àjimak.

Stinginess, *s.* طمعکارلق tàma"kyārlik.

Stingy, *a.* خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, جمری jìmri, چنکانه (chìnghéni).

Stink, *s.* فنا قوقو fèna-kòku, تعفن tà"àffun, رائحهٔ‌کریهه rā'ihà'i-kèrīhé ; —, *v.n.* فنا قوقمق fèna-kòkmak ; —, *v.a.* فنا قوقوتمق fèna-kòkutmak ; — out, فنا قوقو ایله قاچرمق fèna-kòku-ìla-kàchirmak ; — aloud, پك فنا قوقمق pèk-fèna-kòkmak.

Stinking, *a.* فنا قوقار fèna-kòkar.

Stint, *v.a.* حدتعيين ا hàdd-tà''yīn-et, حصرا hàssr-et; without —, بلاحصر bilā-

Stipend, *s.* معاش mà''āsh. [-hàssrin.

Stipulate, *v.a.* مشروطقيلمق mèshrūt--kìlmak, مقاوله ا mùkāvélé-et, قول ا kàvl-et; —, *v.n.* شرطشروطباغلامق shàrt-shùrūt-bàghlamak.

Stipulation, *s.* شرط shàrt; قول kàvl, مقاوله mùkāvélé.

Stir, *s.* كورلدى ghyùruldu, پاطردى pàtirdi; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قيملدانمق kìmìldanmak, حركت ا hàrékèt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Stirrup, *s.* اوزنكى ùzènghi, ركاب rìkyāb; — leather, اوزنكى قايشى ùzènghi-kàyishi.

Stitch, *v.a.* ديكمك dìkmek.

Stock, *s.* (wood) كتوك kyùtuk, اودون òdun; (flower) شبيوى shèbbùy; (for grafting) انا àna; (of an anchor), چيپو chìpo; (in trade) سرمايه sèrmāyé, بضاعه bìzā''a; (funds) سهيم sèhīm; ايراد īrād; خزينه khàzīné (hàzna); (for the neck) بويون باغى bòyun - bàghi; (race) صوى sòy, سلسله sìlsilé; (store) موجود mèvjūd; ذخيره zàkhīré; احتياط تداركى ihtiyāt--tèdāruku; (of a gun) قندق kùndak; —, *v.a.* لوازماتنى ويرمك lèwāzimātini - vèrmek, دوناتمق dònatmak; — out, *v.n.* داللنمق dàllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق tòmruk; (for ships) قراق kìzàk.

Stockade, *s.* شرانپو shàranpò; —, *v.a.* شرانپو چورمك shàranpò-chèvirmek.

Stockbroker, *s.* حصه و سهم سمسارى hìssa-vè-sèhīm-sìmsāri.

Stockholder, *s.* حصه و سهم صاحبى hìssa-vè-sèhīm-sāhibi.

Stocking, *s.* چوراب chòrap.

Stoker, *s.* واپورك اتشجيسى vàporin--àtèshjissi.

Stomach, *s.* قارن kàrn, معده mì''dé, شكم shìkèm; —, *v.a.* يوتمق yùtmak, قبول ا kàbūl-et, تحمل ا tàhàmmul-et.

Stomach-ache, *s.* صانجى sànji.

Stone, *s.* طاش tàsh; حجر hàjar, سنك sènk; (testicle) طاشاق tàshak, خايه khāya; (of fruit) چكردك chèkirdek; —, *v.a.* طاشلامق tàshlamak, رجم ا rèjm-et; (fruit) چكردكلرينى chèkirdeklérini-chìkàrmak; چيقارمق —, horse, ات àt, ايغر àyghir.

Stoning, *s.* رجم rèjm; چكردكلرينك chèkirdeklérining - chì--kàrilmassi.

Stony, *a.* طاشلق tàshlìk; طاش كبى [tàsh-ghìbi.

Stool, *s.* اسكمنى isskèmni (isskèmlé); (of the bowels) عمل ''àmel; to go to —, عمل ا ''àmel-et, طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak.

Stoop, *s.* اكلش èghilish, قانبورلق kànburluk; —, *v.n.* اكلمك èghilmek; قانبور او kànbur-òl; (morally) تنزل ا tènèzzul-et.

Stop, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish; كسلش kèssilish, منع mèn''; (in reading) دوراق يرى dùrak-yèri;

—, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, ایلنمك èylenmek; —, *v.a.* دوردرمق dùrdurmak, الیقومق àlikomak; ضبط ا zàbt-et, طوتمق tùtmak; طیقامق tìkamak; منع ا mèn"et, اوكنی المق àngunu-àlmak, كسمك kèssmek; مانع او māni-"òl.

Stoppage, *s.* مانع māni"; منع mèn"; سدد sùddé, طیقانقلق tìkànìklìk.

Stopper, *s.* طیقاج tìkaj, طاپه tàpa.

Store, *s.* (of provisions) ذخیره zàkhīré; (of necessaries) موجود mèvjūd, تدارکات tèdārukyāt, احتیاط ìhtiyāt; (magazine) انبار ànbār; (shop) دكان dùkkyān; —, *v.a.* لوازماتله طولدرمق lèwāzimātla-dòldurmak; — up, — away, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et, در انبارا dèr-ànbār-et; to set — by, سومك sèvmek, عزیز طوتمق "àzīz-tùtmak; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāzimāt, مهمات mùhìmmāt.

Storehouse, *s.* مخزن màkhzen.

Storekeeper, *s.* انبار امینی ànbār-èmīni.

Storeroom, *s.* انبار ànbār, مخزن màkhzen; (closet) كیلار kìlār (kìler).

Stork, *s.* لكلك lègḧlek.

Storm, *s.* فرطونه fìrtina, بوره bòra; (assault) یورویش yùruyush, هجوم hùjūm; —, *v.a.* یورویش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et; —, *v.n.* دارلمق dàrılmak, باغرمق bàghirmak; to take by —, یورویشله المق yùruyushla-àlmak.

Stormy, *a.* فرطونه لو fìrtinali.

Story, *s.* (tale), مصال màssal, حكایه hìkyāyé, فقره fìkra, منقبه màngabé; (falsehood) یالان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh; (of a house) قات kàt.

Storyteller, *s.* مداح mèddāh; یالانجی [yàlanji.

Stout, *a.* قالین kàlin; متین mètīn, قوی kàwī; دنج dìnj; جسور jèssūr; —, *s.* سیاه ارپه صویی sìyāh-àrpa-sùyu.

Stove, *s.* صوبه sòba.

Stow, *v.a.* استفا ìsstif-et; (to hold) المق [àlmak.

Straddle, *v.a.* ابانمق àbanmak.

Straggle, *v.n.* طاغلمق *or* داغلمق dàghılmak, طاغنق كتمك dàghınìk-ghìtmek.

Straggler, *s.* اردودن ایریلان آدم òrdu-dan-àyrilan-àdam.

Straight, *v.n.* طوغری dòghru, مستقیم mùsstakīm; دوز dùz; —, *ad.* اول ساعت òl-sā"at, درعقب dèr-"àkab.

Straighten, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak.

Straightforward, *a.* طوغری dòghru.

Straightforwardness, *s.* طوغریلق dòghru-luk.

Straightness, *s.* طوغریلق dòghruluk.

Straightways, *ad.* در عقب dèr-"àkab, اول ساعت òl-sā"at, هماندم hèmān-dèm.

Strain, *s.* زور zòr; كركیلك ghèrghilik; —, *v.a.* زورلمق zòrlamak; كرمك ghèrmek; (with a strainer) سوزمك sùzmek; —, *v.n.* كیرلمك ghèrilmek; كندینی زورلمق kèndini - zòrlamak; سوزلمك sùzulmek.

Strainer, *s.* سوزكچ sùzghech.

Strait, *s.* بوغاز bòghāz, خلیج khàlīj; —, *a.* دار dàr, ضیق zīk, تنك tènk;

—s, *s. pl.* بوغاز bòghāz, خليج khàlīj; صيقندى sìkindi, ضرورت zàrūrèt.

Straiten, *v.a.* دارالتمق dàraltmak; مضايقه يه دوشورمك mùzāyakaya--dùshurmek. [دارالمش dàralmish.

Straitened, *a.* مضايقه دى mùzāyakada,

Strait-laced, *a.* پك صوفى pèk-sòfu.

Strand, *s.* ياڵى كنارى yàli-kènāri, ساحل sāhil, قيى kìyi; —, *v.a.* قره يه كاره يه اوغراتمق kàraya - òghratmak, قره يه اوطورتمق òturtmak; قره يه چكمك kàraya-chèkmek; —, *v.n.* قره يه اوطورمق kàraya-òturmak.

Strange, *a.* غريب ghàrīb, عجيب "àjīb (*pl.* عجائب "àjā'ib); يبانجى yàbànji; —! *int.* عجائب "àjā'ib!

Strangeness, *s.* عجائبلق "àjā'iblik, يكيلك yèngilik.

Stranger, *s.* يبانجى yàbànji; (foreigner) اجنبى èjnébī.

Strangle, *s.* بوغمق bòghmak.

Strangury, *s.* سديك زورى sìdik-zòru.

Strap, *s.* قايش kàyish; (of plaster) اوزون ياقى پارچه سى ùzun-yàki-pàrchassi; — up, *v.a.* قايشلرينى چكمك kàyishlarini - chèkmek; ياقى پارچه لرينى ياپشدرمق yàki-pàrchalarini-yàpishdirmak.

Stratagem, *s.* حيله hīlé, خدعه khùd"à, دسيسه dèssīssé.

Stratum, *s.* قات kàt, طبقه tàbaka; strata, *s. pl.* طبقات tàbakāt.

Straw, *s.* (whole) صاپ sàp; (ground) صمان sàman.

Strawberry, *s.* چليك chìlèyk.

Stray, *a.* صاحبسز كزن sāhibsiz-ghèzen; دوشمه dùshmé; —, *v.n.* ايرلمق àyrilmak; كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Streak, *s.* چيزى chìzi; طمر dàmar.

Stream, *s.* چاى chày, ايرمق ìrmak, دره dèré, صو sù, نهر nèhr; اقندى àkindi; —, *v.n.* اقمق àkmak, چوق اقمق chòk-àkmak.

Streamlet, *s.* چاى chày.

Street, *s.* صوقاق sòkak, زقاق zùkāk, طريق tàrīk; — door, صوقاق قپوسى sòkak-kàpissi.

Street-walker, *s.* روسپى òrosspo.

Strength, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt; متانت mètānèt, استحكام ìsstìhkyām; شدت shìddèt; كسكينلك kèsskinlik.

Strengthen, *v.a.* قوت ويرمك kùvvèt--vèrmek; قويلشدرمك kàvilesh-dirmek, متانت ويرمك mètānèt--vèrmek, تقويت اتا tàkvìyyèt - et; تقويت ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek; استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek.

Stress, *s.* زور zòr; — of weather, هوانك فرطونه لولغى hàwāning-fìrtina-lìlighi; to lay — upon, لقرديده اهميت ويرمك làkirdida - èhèmmìyyèt-vèrmek.

Stretch, *s.* كرش ghèrish, كريلش ghèrilish; —, *v.a.* كرمك ghèrmek; قاصمق kàssmak; —, *v.n.* كرلمك ghèrilmek; اوزامق ùzamak; (in relating) مبالغه يا mùbāligha-et; on the —, كركى ghèrghi, كريلو ghèrili, قاصيلو kàssìli; the utmost — of

imagination, حوصلهٔ تخیل hàwsalà'i-tàkhàyyul; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — —, — forward, *v.n.* اوزانمق ùzànmak. [(tèsskéré).

Stretcher, *s.* دستکاره dèsstkyāré

Strew, *v.a.* صاچمق sàchmak, دوکمك dùkmek, یایمق yàymak, سرمك sèrmek. [mùbtélà.

Stricken, *a.* اورلمش wùrulmish; مبتلا

Strict, *a.* صیقی sìki; دقیق dàkīk; مدقق mùdàkkik; مدققانه mùdàk-

Strictly, *ad.* صیقی sìki. [kikāné.

Strictness, *s.* صیقیلق sìkilik; کمال کمال صحت kèmāl-sìhhàt.

Stricture, *s.* (moral) جرح jèrh, اعتراض ì''tirāz, فصل fàssl; (physical) سده sùddé.

Stride, *s.* ادیم àdim; ایاق àyak; ایلریلیش ilèriléyish; —, — over, *v.n.* اوستندن کچمك ùsstundan-ghèchmek, اتلایوب کچمك àtlayup-ghèchmek.

Strife, *s.* نفاق nifāk; نزاع nizā'', چکشمه chèkishma, غوغا (kàwgha).

Strike, *v.a.* اورمق wùrmak, ضرب ا dàrb-et; چالمق chàlmak; (lower) ماینه ا màyna-et, اندرمك èndirmek; (appear) کلمك ghèlmek, کورنمك ghyùrunmek; — a bargain, پازارلق ا pàzarlik-et; — against a rock, قیایه چاتمق kàyaya-chàtmak; — blind, کورا کوزینی کورا kyùr-et, ghyùzunu-kyùr-et; — down, یره یقمق yèra-yìkmak; — fire, اتش چاقمق àtèsh-chàkmak, قاو چاقمق kàw-chàkmak; — off, کسمك kèssmek; اسمنی چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقین ا tèrkīn-et; — out, اسمنی چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقین ا tèrkīn-et; چیقارمق chìkàrmak, دوشورمك dùshurmek; *v.n.* یوزمکه باشلامق yùzméghé-bàshlamak; مشته اتمق mùshta-àtmak; — root, کوك صالمق kyùk-sàlmak, طوتمق tùtmak; — (a plant) دالدن دالدن یتشدرمك dàldan-yètishdirmek, قلمدن یتشدرمك kàlemdan-yètishdirmek, دیکوب یتشدرمك dìkup-yètishdirmek; — terror into, القای دهشت ا ìlkāyi-dèhshet-et, ترهیب ا tèrhīb-et; — the hour, —, *v.n.* چالمق chàlmak; — up, باشلامق bàshlamak.

Striking, *a.* عجیب "àjīb, غریب ghàrīb; it is a — likeness, پك بکزر pèk-bèngzer.

String, *s.* ایپ ìp, سجیم sìjim, تل tèl; (of camels, &c.) قطار kàtār; (of beads, &c.) دیزی dìzi, صره sìra; —, *v.a.* دیزمك dìzmek; کچورمك ghèchirmek; (an instrument) تللرینی تللرینی دوناتمق tèllérini-dònatmak. [èkkèd.

Stringent, *a.* صیقی sìki; موکد mù''-

Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-pàrcha; —, *v.a.* صویمق sòymak; اچمق àchmak; —, *v.n.* صویمق sòyunmak; صویلمق sòyulmak.

Stripe, *s.* چبوق chìbùk, پرمق pàrmak, یول yòl, زه zìh; دینك dèynek, ضرب dàrb, ضربه dàrba.

Striped, *a.* یول یول yòl-yòl; پرمق پرمق pàrmak-pàrmak.

Stripling, *s.* نو جوان nèv-jùwān.

Strive, *v.n.* چالشمق chàlishmak, سعی ا sà"y-et; — with, اوغراشمق òghrashmak, چکشمك chèkishmek, یراشمق yàrashmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چیزی chìzi; (of an oar) چکلش chèkilish; (of a sword) ضربه dàrba; thunder—, یلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Stroll, *v.n.* کزمك ghèzmek; —, *s.* کزمه ghèzmé.

Stroller, *s.* در بدر dèr-bé-dèr.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli; قوی kàwī, متین mètin, طیانقلو dàyànikli, مستحکم mùsstàhkem; سرت sèrt, کسکین kèsskin, دوقناقلو dòkumak; تعلیم ا tà"līm-et.

Stronghold, *s.* قلعه kàlé. [nakli.

Strop, *s.* اوسترہ قایشی ùsstura-kàyishi.

Structure, *s.* بنا bìnā, بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād; ترتیب tèrtīb; هیکل hèykèl.

Struggle, *s.* یراشمه yàrashma, اوغراشمه òghrashma, چکشمه chèkishma; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* یراشمق yàrashmak, چکشمك chèkishmek; اوغراشمق òghrashmak, چبالمق chàbalamak; — for life, جان چکشمك jān-chèkishmek.

Strumpet, *s.* فاحشه fāhisha, روسپی (òrosspo).

Strychnia, Strychnine, *s.* قارغه بوکن خلاصه سی kàrgha-bùken-khùlāssassi.

Stubborn, *a.* عنادجی "ìnādji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid, عاصی "āssī.

Stubbornness, *s.* عناد "ìnād.

Stucco, *s.* الچی àlchi; مرمر mèrmer.

Student, *s.* مکتب شاکردی mèktèb-shāghirdi; (of law and divinity) سوخته sūkhté (sòfta), طالب العلم tālibu-'l-"ìlm (*pl.* طلبه tàlébé, طلبا tùlébā).

Studio, *s.* کارخانه kyār-khāné.

Studious, *a.* چالشقان chàlishkàn.

Studiousness, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik.

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāla"à; (object of —) درس dèrss; (closet) اوطه òda; (exercise) تعلیم tà"līm; —, *v.a.* مطالعه ا mùtāla"à-et; چالشمق chàlishmak; اوقومق òkumak; تعلیم ا tà"līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) صوف sòf; (rubbish) صاچمه sàchma; bread —, ذ خیره zàkhīré; household —, اشیا èshyā; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak; طیقامق tìkamak.

Stumble, *v.n.* (horse) قپانمق kàpanmak; (man) ایاغنی چارپمق àyaghinichàrpmak.

Stump, *s.* کتوك kyùtuk, کوك kyùk.

Stun, *v.a.* سرسم ا sèrsem-et.

Stupefaction, *s.* سرسملك sèrsemlik.

Stupefied, *a.* سرسم sèrsem.

Stupefy, *v.a.* سرسم ا sèrsem-et.

Stupendous, *a.* عظیم "àzim.

Stupendously, *ad.* پك pèk.

Stupid, *a.* احمق àhmak, عقلسز "àklsiz, اشك èshek, شاشقبن shàshkin.

Stupidity, *s.* حماقت hàmākàt, عقلسزلق "àklsizlik, اشكلك èsheklik, شاشقينلق shàshkinlik.

Stupidly, *ad.* عقلسزلق ايله "àklsizlik-ìla.

Stupidness, *s.* عقلسزلق "àklsizlik.

Stupor, *s.* بيهوشلك bīhushluk.

Sturdy, *a.* طيانور dàyànir; قوتلو kùv-[vetli.

Sturgeon, *s.* مورينه بالغى mòrina-bàlighi.

Stutter, *v.n.* پپكى سويلمك pèpèghi-sùwèylémek.

Sty, *s.* طوكزاخورى dònguz-àkhiri (dòmuz); (on the eyelid) ارپه جق àrpajik.

Style, *s.* (manner) طرز tàrz, يول yòl, وجه wèjh, صورت sūrèt; (title) لقب làkab (làghab, *pl.* القاب èlkāb), عنوان "ùnwān; (splendour) سلطنت sàltanàt; (of writing) اغز àghz, لسان lìssān, روش rèvish; —, *v.a.* ديمك dèmek, القاب ويرمك èlkāb-vèrmek, القاب قومق èlkāb-kòmak; old —, رومى rūmī; new —, الافرانغه àla-frànghe.

Subacid, *a.* مايخوش màykhòsh.

Subaltern, *s.* ملازم mùlāzim; —, *a.* مادون mā-dūn, مادوندەاولان mā-dūnda-òlan.

Subdivision, *s.* تقسيم tàksim; تقسيمك تقسيمى tàksīming-tàksīmi.

Subdue, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, رامك rām-et, اطاعته كتورمك ìtā"ata-ghètirmek.

Subject, *a.* (in point of authority) تابع tābi", تحت حكومتده اولان tàhti-hùkyūmètda-òlan, امر تحتنده اولان èmir-tàhtinda-òlan; (physically or morally) مبتلا mùbtélā, بعضاً كرفتار bà"zan-ghìriftār, بعضاً دوچار bà"zan-dūchār; (under) محول mùhàvvel, تحتنده tàhtinda; تحتنده اولەرق tàhtinda-òlarak; (under condition of) شرطيله shàrtīla; —, *s.* (politically) تبعەدن برى tèba"àdan-bìri; (of discussion) مادە māddé, مبحوث عنه mèbhūssun-"ành, (of a recital) محكى màhkīyun-fīh; —, *v.a.* (in point of authority) تسخيرا tèsskhīr-et, رامك rām-et; تحتنه كتورمك tàhtina-ghè-tirmek; تحتنه قومق tàhtina-kòmak, تحتنه احالەا tàhtina-ìhālé-et; احالەا ìhālé-et; تابعا tābi"-et; (physically or morally) دوچارا dūchār-et, كرفتارا ghìriftār-et, مبتلاا mùbtélā-et; قوشمق kòshmak. [ìtā"at.

Subjection, *s.* تبعيت tèbà"iyyèt, اطاعت

Subjoin, *v.a.* تذييل ا tezyil-et; علاوه ا "ilāvé-et. [hàrrèr.

Subjoined, *a.* محرر ذيلده zèylda-mù-

Subjugate, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, اطاعته كتورمك ìtā"ata-ghètirmek, امرينه منقادا èmrina-mùnkād-et.

Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن àk-sùlémèn.

Sublime, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfī"; —, *v.n.* اوچمق ùchmak, صعودا sù"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق ùchur-mak, صعودايتدرمك sù"ūd-ètdirmek.

Sublimeness, Sublimity, *s.* علو "ùlùvv.

Sublunar, Sublunary, *a.* ارضی àrzi.

Submarine, *s.* دكز ديبنده واقع dèngiz--dìbinda-vwāki". [dàldirmak.

Submerge, *v.a.* صويه طالدرمق sūyé-

Submersion, *s.* طالمقلق dàlmaklik; طالدرلمقلق dàldirilmaklik.

Submission, *s.* اطاعت ìtā"at, انقياد ìnkiyād; تسخير tèsskhīr; (presentation) عرض "àrz, تقديم tàkdīm.

Submissive, *a.* مطيع mùtī", متواضع mùtéwāzi. [-ìla.

Submissively, *ad.* تواضع ايله tèwāzu"-

Submissiveness, *s.* تواضع tèwāzu".

Submit, *v.a.* عرض ا "àrz-et, تقديم ا tàkdīm-et; —, *v.n.* اطاعت ا ìtā"at--et; اطاعته كلمك ìtā"ata-ghèlmek, اطاعته كيرمك ìtā"ata - ghìrmek, منقاد او mùnkād-òl, رام او rām-òl; تسليم او tèsslīm-òl; راضی او rāzi-òl.

Subordinate, *a.* مادون mā-dūn, مادونده mā-dūnda, اشاغی àshàghi.

Subordination, *s.* اطاعت ìtā"at.

Subscribe, *v.a.* امضالمق ìmzālamak; يازمق yàzmak, قومق kòmak; (money) ويرمك vèrmek.

Subscriber, *s.* مشترى mùshtérī.

Subscription, *s.* امضا ìmzā; پاره pāré.

Subsequent, *a.* صكره sòngra, صكره دن sòngradan.

Subside, *v.n.* انمك ènmek; چكلمك chèkilmek; ازالمق àzalmak, خفيفلشمك khàfīflɛshmek.

Subsidize, *v.a.* اقچه جه اعانه ا àkchajé--ì"ané-et.

Subsidy, *s.* اقچه اعانه ì"āné-àkcha.

Subsist, *v.n.* موجود او mèvjūd-òl, كائن او kyā'in-òl, وار او vàr-òl; كچنمك ghèchinmek, تعيش ا tà"àyyush-et, كفاف نفس ا kèfāfi - nèfss - et; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Subsistence, Subsistency, *s.* وارلق vwàrlik, كچنمه gèchinma.

Substance, *s.* جسم jìssm; مال māl, واريت vàrìyyèt.

Substantial, *a.* محكم mùhkèm; قارن دويورر kàrn-dòyurur; اساسلو èssāsslì; زنكين zènghin.

Substantive, *s.* اسم ìssm; common —, اسم عام ìssmi-"āmm; علم "àlɛm, proper —, اسم خاص ìssmi-khāsss.

Substitute, *s.* بدل bèdel; نائب nā'ib, وكيل vèkīl, قائممقام kā'immàkām; —, *v.a.* يرينه قومق yèrina-kòmak, ابدال ا ìbdāl-et. [mùkābilinda-òl.

Subtend, *v.a.* وتر او vètɛr-òl, مقابلنده او

Subterfuge, *s.* بهانه bàhāné, عذر "ùzr.

Subterranean, Subterraneous, *a.* زير زمين zīr-zèmīn.

Subtle, *a.* پك شيطان pèk-shèytān.

Subtract, *v.a.* اخراج ا ìkhrāj-et, چيقرمق chìkàrmak; طرح ا tàrh-et, تنزيل ا tènzīl-et, اشاغی وارمق àshàghi-vàrmak.

Subtraction, *s.* طرح tàrh, تنزيل tènzīl.

Suburb, *s.* واروش vàrūsh, حوالی hàwālī, جوارکويی jìwār-kyùyu.

Subvention, *s.* مقرر اعانه پاره سی mùkàrrèr-ì"ané-pāréssi.

Subversion, *s.* نسنه يی الت اوست ايتمكلك nèssnéyi-àlt-ùsst-ètmeklik.

Subversive, *a.* الت اوست ايدر àlt-ùsst-èdER.

Subvert, *v.a.* الت‌اوست‌ا àlt-ùsst-et, خراب‌ا khàrāb-et, ديكركون‌ا dīghER-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjERmek, ايشنى بجرمك ìshini-bèjERmek, نائل‌مرام‌او nā'ili-mèrām-òl, مظفر او mùzàffER-òl, موفق‌او mùwàffak-òl; ايشى طوغرى كتمك ìshi-dòghrughìtmek, ايشى اويمق ìshi-ùymak; (an experiment) اولمق òlmak; اويمق ùymak; چيقمق chìkmak; ايوكتمك ìyi-ghìtmek; (follow) اولمق òlmak, چيقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et; (to the throne) جلوس‌ا jùlūss-et, مسند حكومته قعود ا mèssnèdi-hùkyūmèta-kù''ūd-et; —, *v.a.* (follow another) تعاقب‌ا tà''ākūb-et, متعاقب‌او mùta''ākib-òl; (in power) خلف‌او khàlef-òl.

Success, *s.* ظفر zàfER, موفقيت mùwàffakìyyèt, حصول‌مرام hùssūlu-mèrām; غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt.

Successful, *a.* موفق mùwāfik. [-ìla.

Successfully, *ad.* موفقت ايله mùwāfakàt-

Succession, *s.* صره sìra, توالى tèwālī, تتالى tètālī, تسلسل tèssèlsul, سلسله sìlsilé, تعاقب tà''ākub, تخالف takhāluf; (to the throne) جلوس jùlūss; نوبت‌جلوس nùbèti-jùlūss; نوبت‌سلطنت nùbèti-sàltanàt; in —, صره ايله sìrà-ila, صره‌وارى sìra-vārī (vàrdi); على التوالى ''àlé-'t-tèwālī; متوالية mùtéwālìyyétEn, متعاقباً mùta''ākiban, بر برينك اردى صره bìr-bìrining-àrdi-sìra.

Successive, *a.* اردى صره àrdi-sìra, متعاقب mùta''ākib, متوالى mùtéwāli, متتالى mùtétālī.

Successor, *s.* خلف khàlef.

Succinct, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassar, مجمل mùjmèl, اجمالى ìjmālī.

Succinctly, *ad.* قصه kìssa.

Succinctness, *s.* قصه‌لق kìssalik.

Succour, *s.* ياردم yàrdim, امداد ìmdād, عون ''àvn, نصر nàssr; —, *v.a.* ياردم‌ا yàrdim-et; قورتارمق kùrtarmak.

Succulent, *a.* صولو sùlu, ابدار ābdār.

Succumb, *v.n.* ينلمك yènilmek.

Such, *a.* مثللو mìssìllu, كبى ghìbi; بويله bùylé, شويله shùylé, اويله ùylé; — a one, فلان filan, فلان‌ادم filan-àdam; — and —, فلان filan, فلان‌فلان filan-filan.

Suck, *s.* سوت sùt *or* سود sùt; —, *v.a.* امزمك èmzémek; to give —, امزرمك èmzirmek, سوت ويرمك sùt-vèrmek, مه ويرمك mèmé-vèrmek.

Sucker, *s.* بقراج bàkraj.

Suckle, *v.a.* سوت‌ويرمك sùt-vèrmek, مه‌ويرمك mèmé-vèrmek, بسلمك bèsslémek, امزرمك èmzirmek.

Sudden, *a.* بديهى‌الظهور bèdīhìyyu-'z-zùhūr, فجائى fùjā'ī, ناكهانى nāghèhānī; —ly, *ad.* بردن‌بره bìrdan-bìré, انسز ànsiz, انسزين ànsizin, اپ‌انسز àp-ànsiz, فجئة fùj'étEn, بالبداهه bi-'l-bèdāhé.

Sue, *v.a.* محكمه يه چكمك mèhkéméya-chèkmek ; —, *v.n.* ا طلب tàleb-et.

Suet, *s.* ايچ ياغى ìch-yàghi.

Suffer, *v.n.* زحمت چكمك zàhmet--chèkmek, صيقندى چكمك sìkindi--chèkmek, مشقت چكمك mè-shàkkàt-chèkmek ; قتل اولنمق kàtl--òlunmak ; —, *v.a.* چكمك chèk-mek, تحمل ا tàhàmmul-et, متحمل او mùtahàmmil - òl, راضى او rāzi - òl, مساعدا mùssā"ada-et, تجويزا tèjvīz--et, قومق kòmak, براقمق bràkmak.

Sufferer, *s.* دردمند dèrdmènd.

Suffering, *s.* اذيت èzìyyèt.

Suffice, *v.n.* يتشمك yètishmek, الويرمك èlvermek, كافى او kyāfi-òl, اكتفا ا ìktifā-et.

Sufficient, *a.* يتشر yètishir, يتشه جك yètishéjek, الويرر èlvérir, الويره جك èlvéréjek, كافى kyāfi, وافى wāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمق bòghmak ; —, *v.n.* بوغلمق bòghulmak.

Suffocating, *a.* ادامى بوغار àdami-bò-ghar.

Suffocation, *s.* بوغلمه bòghulma.

Suffrage, *s.* رأى rè'y.

Sugar, *s.* شكر shèker, سكر sùkker, قند kànd ; — candy, نبات شكرى nèbāt--shèkéri (nùbèt) ; loaf —, كله شكرى kèllé-shèkéri ; moist —, خام شكر khām - shèker ; —, *v.a.* شكر قومق shèker-kòmak ; —, *v.n.* شكر باغلانمق shèker-bàghlanmak.

Suggest, *v.a.* عقل اوكرتمك "àkl--àghrètmek, عقل ا "àkl-et.

Suggestion, *s.* ايما īmā ; عقله قومقلق "àkla-kòmaklik.

Suicide, *s.* كندى كندينى اولدرمكلك kèndi - kèndini - àldurmeklik ; كندى كندينى اولدرن kèndi-kèndini-òldurен.

Suit, *s.* (of clothes) قات kàt ; (request) رجا rìjā ; (cause) دعوى dà"wà ; —, *v.n.* اويمق ùymak, اولمق òlmak ; —, *v.a.* ايشنى بولمق ìshini-bùlmak ; اويدرمق ùydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyik.

Suitor, *s.* طالب tālib, استكى ìsstèkli ; عاشق "āshik.]

Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.

Sulky, *a.* كوسمش kyùssmish.

Sully, *v.a.* كيرلتمك kìrlètmek.

Sulphur, *s.* كوكورت kyùkyurt, كبريت kìbrīt. [خنكار khùnkyār.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh,

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدين kàdin ; (sultan's daughter) سلطان sùltān ; (sultan's mother) والده سلطان wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سيجاق sìjàk, حار hārr.

Sum, *s.* (total) يكون yèkyūn, مجموع mèjmū", طوپ tòp, جمع jèm" ; (question) سؤال sù'āl ; —, — up, طوپلامق tòplamak, جمعا jèm"-et, يكونا yèkyūn-et ; خلاصه ا khùlāssa--et, اجمالاً ذكرا ìjmālan - zìkr-et ; خلاصه طوپلامق khùlāssa-tòplamak.

Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال ìjmāl, ذكر اجمالى zìkri-ìjmālī ; —, *a.* اجمالى ìjmālī, مختصر mùkhtassàr ; چابك chàbìk ; —rily, *ad.* چارچابك

chàr-chàbïk, چابيجك chàbïjek *or* چابيجق chàbïjak.

Summer, *s.* ياز yàz, صيف sàyf, تابستان tābisstān, كرما ghèrmā.

Summer-house, *s.* كوشك kyùshk.

Summit, *s.* دپه (tèpé), رأس rè'ss, ذروه zìrvé, كنكره kyùnghyuré.

Summon, *v.a.* دعوت ا dà''vet-et, جلب ا jèlb-et, احضارا ihzār-et.

Sumptuous, *a.* مكلف mùkèllef, اغر àghïr, مطنطن mùtàntàn.

Sumptuousness, *s.* تكلف tèkèlluf.

Sun, *s.* كونش ghyùnèsh, كون ghyùn, شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam, *s.* پرتو pèrtev, شعاع shù''ā''.

Sunburnt, *a.* كونشده يانمش ghyùnèshda-yànmish.

Sunday, *s.* پازار pàzār, پازار كونى pàzār-ghyùnu, يوم احد yàvmu-àhàd, يكشنبه yèkshenbih.

Sunder, *v.a.* ايرمق àyrmak; in —, دونيم dū-nīm, ايكى پارچه ìki-pàrcha.

Sun-dial, *s.* كونش صاعتى ghyùnèsh--sā''ati; بسيطه bèssīta. [bàtmassi.

Sundown, *s.* كونش باتمسى ghyùnèsh-

Sun-dried, *a.* كونشده قورودلمش ghyù-nèshda-kùrudulmush.

Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif; برطاقم bìr - tàkim; بشقه بشقه bàshka--bàshka.

Sunflower, *s.* آى چيچكى ày-chichèghi.

Sunlight, *s.* كونش ghyùnèsh; كونش ايدينلغى ghyùnèsh-àydinlighi.

Sunny, *a.* كونشى چوق ghyùnèshi--chòk.

Sunrise, Sunrising, كون طوغمسى ghyùn-dòghmassi. [bàtmassi.

Sunset, *s.* كونش باتمسى ghyùnèsh-

Sunshine, *s.* كونش ghyùnèsh.

Sunstroke, *s.* كونش چارپمسى ghyùnèsh-chàrpmassi. [-yèmèghini-yèmek.

Sup, *v.n.* كيجه يمكنى يمك ghèyjé-

Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā''id; —ation, تقاعد tàkā''ud. [رعنا rà''nà.

Superb, *a.* اعلى à''là, كوزل ghyùzèl,

Supercilious, *a.* مغرور màghrūr.

Superficial, *a.* سطحى sàthī; يوزده اولان yùzda-òlan.

Superficies, *s.* سطح sàth, يوز yùz.

Superfine, *a.* اعلى à''là, على الاعلى ''àlìyyu-'l-à''là. [ارتق àrtïk.

Superfluous, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla,

Superintend, *v.a.* نظارت ا nàzārèt-et, باقمق bàkmak.

Superior, *a.* دها اعلا dàhà - à''là; فائق fā'ik; باصقين bàsskin, غالب ghālib; بيوك bìyuk, ما فوقنده اولان mā - fèvkinda - òlan; —, *s.* بيوك bìyuk; ضابط zābit.

Supersede, *v.a.* يرينه كچمك yèrina--ghèchmek; عزل ا ''àzl-et, چيقارمق chìkàrmak. [صاچمه sàchma.

Superstition, *s.* باطل اعتقاد bātïl-ì''tikād,

Supper, *s.* كيجه يمكى ghèyjé-yèmèghi; the Lord's —, بادارق bàdarak, عشاى ربانى ''ìshāyi-ràbbānī.

Supplement, *s.* ضميمه zàmīmé, تتمه tètìmmé.

Supplicate, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Supply, *s.* موجود mèvjūd, الده اولان èldé-òlan; يولده اولان yòlda-òlan, كلمكده اولان ghèlmekda-òlan; مقدار mìkdār; كلش ghèlish; حصول hùssūl; حوائج hàwā'ij, لوازمات làwāzimāt, مهمات mùhìmmāt, ذخيره zàkhīré; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, بولوب ويرمك bùlup-vèrmek; حوائجنى ويرمك hàwā'ijini-vèrmek.

Support, *s.* ايلق àyak, تمل tèmel; دستك dèsstek, طيانق dayak, پايندە pāyèndé; ياردم yàrdim, امداد ìmdād; ارقه àrka, تصحب tàssàhhub; يمك yèmek, قوت ويرەجك kùvvèt-vèréjék-shèylɛr; اعانه ì''ānė, احسان ìhsān, صدقه sàdaka; كفاف نفس kèfàfi-nèfss; نفقه nàfaka; —, *v.a.* طوتمق tùtmak; قالدرمق kàldirmak; طيانمق dàyanmak; تحمل ا tàhàmmul-et; ياردم ا yàrdim-et; تصحب ا tàssàhhub-et; ارقه او àrka-òl, اعانه ا ì''ānė-et; بسلمك bèsslémek.

Supportable, *a.* تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur, چكلور chèkilir, صبر اولنور sàbr-òlunur.

Supporter, *s.* طرفدار tàraf-dār; ناصر [nāssir.

Suppose, *v.a.* فرض ا fàrz-et, طوتمق tùtmak, صايمق sàymak; ظن ا zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Supposition, *s.* فرض fàrz; ظن zànn.

Suppress, *v.a.* باصدرمق bàssdirmak; منع ا mèn-''et.

Suppression, *s.* منع mèn''.

Suppurate, *v.n.* جراحت اقمق jèrāhàt-àkmak.

Suppuration, *s.* جراحتك اقمسى jèrāhàtin-àkmassi.

Supremacy, *s.* امارت ìmārèt.

Supreme, *a.* عالى ''ālī, اعلى à''là, والا vālā; — council, مجلس والا mèjlissi-vālā; — office of state, باب عالى bābi-''ālī.

Surd, *a.* اصم àssàmm; — root, جذر اصم [jèzri-àssàmm.

Sure, *a.* (safe) امين èmīn; (free from doubt) شبهەسز shùbhéssiz; to be —, ايو بلمك īyi-bìlmek, يقيناً بلمك yàkīnan-bìlmek, شبهەسز بلمك shùbhéssiz-bìlmek; to feel —, همان هيچ شبهەسى اولمامق (hèmɛn)-hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Surety, *s.* كفيل kèfīl; كفالت kèfālèt; of a —, البته èlbèttė.

Surf, *s.* طالغه كپوكى dàlgha-kyùpughu; كپوكلو طالغەلر kyùpuklu-dàlghalar.

Surface, *s.* يوز yùz, سطح sàth (t-h); طيش dìsh, طيشارى dìshàri, خارج khārij, بيرون bīrūn.

Surgeon, *s.* جراح jèrrāh; (bone-setter) چيققجى chìkìkji, قيرقجى kìrìkji.

Surgery, *s.* جراحلق jèrrāhlik, جراحخانه jèrrāh-khānė.

Surmise, *s.* ظن zànn, صان sàn; —, *v.n.* ظن ا zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب او zāhib-òl.

Surmount, *v.a.* حقندن كلمك hàkkìndan-ghèlmek, غالب او ghālib-òl; اوستندن اتلامق ùsstundan-àtlamak.

Surname, *s.* كنيه kyùnyé.

Surpass, *v.a.* كچمك ghèchmek, فائق او fā'ik-òl.

Surplus, *s.* فضله fàzla.

Surprise, *s.* تعجب tà"àjjub, حیرت hàyrèt, ولهٔ vèlEh; باصقین bàsskin, شبخون shèbkhūn; بریندك خوشلنهٔ جغی bìrining-khòsh-lanajaghi-shèy'ing-ghìzli-yàpilmassi; —, *v.a.* تعجب ایتدرمك tà"àjjub-ètdirmek, حیران ا hàyrān-et; باصمق bàssmak; طوتمق tùtmak; —sed, *a.* متعجب mùtà"àjjib, حیران hàyrān; to be —sed, شاشمق shàshmak, تعجب ا tà"àjjub-et, متعجب او mùta-àjjib-òl, حیرتدهٔ قالمق hàyretda-kàlmak, ولهٔ کلمك vèlEh-ghèlmek; to my surprise, شاشدم کورنجهٔ ghyù-runja-shàshdim.

Surprising, *a.* عجیب "àjīb.

Surrender, *s.* تسلیم tèsslīm; —, *v.n.* تسلیم او tèsslīm-òl; —, *v.a.* تسلیم ا tèsslīm-et.

Surreptitious, *a.* کیزلو ghìzli; —ly, *ad.* التنده ال èl-àltinda.

Surround, *v.a.* چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshatmak, اطرافنی المق ètrāfini-àlmak, احاطهٔ ìhāta-et.

Surrounding, *a.* اطرافده اولان ètrāfda-òlan.

Survey, *s.* باقش bàkish, کوزکزدرش ghyùz-ghèzdirish, نظر nàzar, معاینه mù"āyénE, کشف kèshf, یوقلمهٔ yòklama; (mental) مطالعهٔ mùtāla"à; (plan) خریطه khàrīta (khàrta); (plan-taking) خریطه استخراجی khàrīta-àsstikhrāji; —, *v.a.* باقمق bàkmak, کوزکزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, نظر ا nàzar-et; معاینه ا mù"āyénE-et, یوقلمه ا yòklama-et, کشف ا kèshf-et; مطالعه ا mùtāla"à-et; خریطه سنی المق khàrītassini-àlmak.

Surveying, *s.* فن مساحه fèni-mèssāha.

Survive, *v.a.* ینه یاشامق yìnE-yàshamak (ghènE), اولمامك àlmamek; —, *v.a.* بری اولدکدهٔ دیکری اولمامك bìri-àldukda-dìghEri-àlmamek; برفلاکته مبتلا اولوب ینه اولمامك bìr-fèlākèta-mùbtélā-òlup-yìnE-àlmamek (ghènE).

Susceptible, *a.* قابل kābil, قبول ایدر kàbūl-èdEr; (in feeling) حساس hàsssāss, چابك دویار chàbik-dùyar; چابك کوجنور chàbik-ghyùjènir.

Suspect, *v.a.* شبهه ا shùbhE-et, شبهه لنمك shùbhélEnmek.

Suspend, *v.a.* (hang up) اصمق àssmak, تعلیق ا tà"līk-et; (a functionary) موقتاً خدمتدن قالدرمق mùwàkkAtan-khìdmetdan-kàldirmak; (action) کسمك kèssmek, دوردرمق dùrdur-mak, تعطیل ا tà"tīl-et, معطل ا mù"àt-tAl-et.

Suspense, *s.* شبهه shùbhé; انتظار ìntizār; in —, مشکوك mèshkyūk; انتظارده ìntizārda.

Suspicion, *s.* شك shèkk, شبهه shùbhE.

Suspicious, *a.* موسوس mùwèsswìss; شبهه لو shùphéli.

Sustain, *v.a.* (support) طوتمق tùtmak; بسلمك bèsslémek; طیانمق dàyan-mak, تحمل ا tàhàmmul-et; اثبات ا ìssbāt-et; تأیید ا tè'yīd-et; (receive) یمك yèmek, مبتلا او mùbtélā-òl.

Sustenance, *s.* یمك yèmek, قوت kŭt, غدا ghìdā.

Swaddling-clothes, قوندق kùndak, ببك bèbèk-kùndaghi.

Swallow, *s.* بوغاز bòghāz; (bird) قیرلانغیچ kìrlanghìch; —, *v.a.* یوتمق yùtmak, بلع bèl''-et; — up, *v.a.* بتوی یوتمق bìtévi-yùtmak, بترمك bìtirmek, یوق yòk-et.

Swamp, *s.* بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik; —, *v.a.* صو طولوب باترمق sù-dòlup-bàtirmak; صو باصدرمق sù-bàssdirmak; (a market) بوغمق bòghmak.

Swampy, *a.* بتاقلق bàtaklik.

Swan, *s.* قوغو kùghu.

Swarm, *s.* اری سوروسی àri-sùrussu, سوری sùru; —, *v.n.* قاینامق kàynamak.

Sway, *s.* حکومت hùkyūmèt; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; چویرمك chèvirmek; ادارہ ایدارہ ìdāré-et.

Swear, *v.n.* (an oath) یمین ایمک yèmīn-et, قسم ایمک kàssem-et, اند ایچمكànd-ìchmek; (curse) کفرا kyùfr-et, اغزینی بوزمق àghzini-bòzmak; (blaspheme) سب ایمک sèbb-et. [-èmeklik; کفر kyùfr.

Swearing, *s.* یمین ایتمکلك yèmīn-

Sweat, *s.* تر or در tèr, عرق ''àrak; —, *v.n.* ترلمك tèrlémek; — out, *v.a.* ترلیوب دفع ایمک tèrléyup-dèf''-et.

Swede, *s.* اسوچ آدمی ìssvèch-àdami.

Sweden, *s.* اسوچ ìssvèch.

Swedish, *a.* اسوچلو ìssvèchli; —, *s.* اسوچ لسانی ìssvèch-lìssāni.

Sweep, *s.* اوجاقجی òjakji, اوجاق سپوران òjak-sùpuren; (oar) کورك kyùrèk; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek; — away, سلوب سپورمك silip-sùpurmek; — along, حیزلوکتمك hìzli-ghìtmek; — by, حیزلوکچمك hìzli-ghèchmek.

Sweepings, *s. pl.* سپورندی sùpurundu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtli, شیرین shīrīn, حلاوتلو hàlāvètli; کوزل ghyùzèl, خوش khòsh, لطیف làtīf; لذیذ lèzīz, خوشکوار khòsh-ghyùwār; — smelling, *a.* کوزل قوقار ghyùzèl-kòkar, خوشبو khòsh-bū, معطر mù''àttar; — heart, *s.* عاشق ''āshik; معشوقه mà''shūka.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tàtli, شکرلمه shèkerlémé.

Swell, *s.* (of the sea) صالندی sàlindi; —, *v.n.* شیشمك shìshmek, قبارمق kàbarmak; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak. [kàba, تومسك tùmsèk.

Swelling, *s.* شیش shìsh; —, *a.* قبا

Swift, *a.* چابك chàbik, سریع sèrī'', سرعتلو sùr''àtli, حیزلو hìzli; —, *s.* قرلانغیچ kìrlanghìch. [bik.

Swiftly, *ad.* چابك چابك chàbik-chà-

Swim, *v.n.* یوزمك yùzmek, سباحت ایمک sèbāhàt-et.

Swindle, *s.* حیله hīlé, اویون òyūn, طولاب dòlap; —, *v.a.* طولاندرمق dòlandirmak.

Swindler, *s.* طولاندریجی dòlandiriji.

Swine, *s.* طوکز dònguz (dòmuz), خنزیر khìnzīr, خوك khùgh.

Swing, *s.* صالنجق sàlinjàk; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; —, *v.a.* صاللاندرمق sàllàndirmak.

Swiss, *s.* اسویچرالو ìssvìcherali; —, *a.* اسویچرالو ìssvìcherali.

Switch, *s.* اینجه چبوق inja-chìbùk;

سلکش sìlkish, صاللایش sàllayish; —, *v.a.* سلکمك sìlkmek, چارپمق chàrpmak, صاللامق sàllamak.

Switzerland, *s.* اسویچرا ìssvìchera.

Swivel, *s.* (gun) چقالوس طوپی chàkalòss--tòpu; (for turning) میل mīl; میللو mìlli-hàlka حلقه.

Swoon, *s.* بایلمه bàyılma; —, *v.n.* بایلمق bàyılmak, بیخود او bīkhòd-òl; in a —, بایلمش bàyılmish; to go off in a —, بایلمق bàyılmak.

Sword, *s.* قلیج kìlij, سیف sèyf, تیغ tīgh.

Sword-belt, *s.* قلیج قایشی kìlij-kàyishi.

Sword-fish, *s.* قلیج بالغی kìlij-bàlighi.

Sycamore, *s.* چنار chìnār.

Sycophant, *s.* کاسه‌لیس kyāssé-līss, دالقاوق dàl-kàwuk.

Syllable, *s.* هجا hèjā (hèjé).

Syllogism, *s.* قیاس kıyāss. ["àlāmèt.

Symbol, *s.* اشارت ìshārèt, علامت

Symmetry, *s.* تناسب اعضا tènāssubu--à"zā, انتظام ìntizām. [-hìss.

Sympathy, *s.* اشتراك حس ìshtirāki-

Symptom, *s.* علامت "àlāmèt.

Synagogue, *s.* حوره hàwra.

Syndic, *s.* کتخدا kètkhùdā (kyāya), اسکی èsski.

Synod, *s.* علما مجلسی "ùlèmā-mèjlissi, علما شوراسی "ùlémā-shūrāssi.

Synonym, *s.* مترادفه mùtérādifé.

Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif, هم‌معنا hèm-mà"nà. [-nàhv.

Syntax, *s.* نحو nàhv, علم‌النحو "ìlmu-'n-

Syra (island of), *s.* اطه‌سی سیره sīrà-àdassi.

Syria, *s.* شام shām, سوریه sūriyyé.

Syriac, *a.* سریانی sūriānī.

Syrian, *a.* شامی shāmī; —, *s.* شام ادمی shām-àdami.

Syringa, *s.* فول بهار fūli-bàhār.

Syringe, *s.* حقنه hòkna; طلومبه tùlumba; —, *v.a.* احتقان ایتمك ìhtikān-et; طلومبه باصمق tùlumba-bàssmak.

Syrup, *s.* شروب shùrūb.

System, *s.* (practical) اصول ùssūl; (hypothesis) قول kàvl; (physical) منظومه mànzūmé; طاقم tàkım.

T.

Tabernacle, *s.* مأوی mè"và, مسکن mèsskèn, خانه khāné, بیت bèyt.

Table, *s.* تربزه trèbézé, ماصه màssa; (set with food) صفره sòfra, مائده mā'idé; (mathematical) جدول jèdvel; (astronomical) زیج zīj; — land, یایله yàyla, دوز dùz; — cloth, صفره sòfra-bèzi. [linda.

Tabular, *a.* جدول شکلنده jèdvel-shèk-

Tacit, *a.* معنوی mà"névī; —ly, *ad.* معناً mà"nan, لسان‌حال ایله lìssāni--hāl-ila.

Tack, *s.* (nail) چیوی chìvi, قارفیچه kàrficha; (taste) لذت lèzzèt, طات tàt, چاشنی (chèshni); (of a sail) قونطره اسقوت kòntra-skòt; —, *v.a.* چیوی ایله ایلشدرمك chìvi-ila-ìlish-dirmek; —, *v.n.* (a ship) چویرمك chèvirmek, دونمك dònmek, اورصه الاباندا òrsa-àlabanda-et; to be on the starboard —, to have the star-

board —s aboard, روزكارسنجاقدن‌او rùzghyār-sànjakdan-òl (*or* صاغدن sàghdan); . . . larboard . . , اسكله‌دن ìsskèlédan (or صولدن sòldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, اوادانلق àwadànlik, الات ālāt, اداوات èdāwāt; (pulley) پلانقه pàlangha.

Tackling, *s.* طاقم tàkim.

Tactics, *s. pl.* تدبير tèdbīr, حركات hàrékyāt.

Tail, *s.* قويرق kùyruk, زنب zèneb, دمباله dùmbālé; (entail) وقف‌مشروط wàkfi-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزى (tèrzi), خياط khàyyāt.

Taint, *s.* قوقو kòku, فناقوقو fèna-kòku, تعفن tà''àffun; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, قوقتمق kòkutmak.

Take, *v.a.* المق àlmak, اخذ ا àkhz-et, قبول ا kàbūl-et, قبض ا kàbz-et, ضبط ا zàbt-et; —, *v.n.* المق àlmak; مقبوله كچمك màkbūla-ghèchmek; مودەاو mòda-òl; — after, بكزەمك bèngzémek; — a leap, صچرامق sìchramak, اتلمق àtílmak; — a turn, كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak; دونمك dùnmek, دكشمك dìghishmek; بشقه صورته كيرمك bàshka-sūrèta-ghìrmek, بشقه حال كسب ا bàshka-hāl-kèssb-et; —, *v.a.* طولاشدرمق dòlashdirmak, ايلشدرمك ìlishdirmek; — away, قالدرمق kàldirmak, الوب كوترمك àlip-ghyàturmek; — care, ايوجه‌باقمق īyija-bàkmak, صاقنمق sàkinmak, دقت ا dìkkàt-et, كوزينى اچمق ghyàzunu-àchmak, حذرا hàzɪr-et; — care of, صقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et; باقمق bàkmak; خدمتنى ا khìdmètini-et; — down, اشاغى المق àshàghi-àlmak; اندرمك èndirmek; يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et; بورنى قيرمق bùrnunu-kìrmak, قيرمق kìrmak; — hold, طوتمق tùtmak; — in, ايچرو المق ìchèri-àlmak; المق àlmak; دارالتمق dāraltmak; الداتمق àldatmak, اويون ا òyun-et; — in hand, اله‌المق èla-àlmak; ال سورمك èl-sùrmek, بولاشمق bùlashmak; — off, قالدرمق kàldirmak; چيقارمق chìkàrmak; كسمك kèssmek; تقليد ا tàklīd-et; — on, *v.n.* كدر ا kèder-et; *v.a.* كيرمك ghìrmek, كسب ا kèssb-et; — — one's self, اوزرينه‌المق ùzèrina-àlmak; — out, چيقارمق chìkàrmak, طيشارى dìshàri-àlmak; كزمكه‌كوترمك ghèzméghé-ghyùturmek; — ship, كمى‌يه بنمك ghèmiya-bìnmek; — to pieces, *v.a.* سوكمك sùkmek, بوزمق bòzmak; *v.n.* سوكلمك sùkyulmek; — to task, دارلمق dàrílmak, ازارلمق àzarlamak, ياپديغنك حكمتنى صورمق yàpdighining-hìkmètini-sòrmak; — up, المق àlmak; قالدرمق kàldirmak; يوقارى المق yùkàri-àlmak; (a position) ضبط ا zàbt-et, داخل او dākhil-òl, كيرمك ghìrmek, كتمك ghitmek; (an offender) طوتمق tùtmak, اخذ ا àkhz-et, كرفت ا ghìrìft-et; (out of the ground) چيقارمق chìkàrmak; (a question) مباحثه‌سنه كيرشمك mùbā-

hissasina - ghìrishmek ; (a quarrel) كيرشمك ghìrishmek.

Tale, *s.* مصال màssal, حكايه hìkyāyé, فقره fìkra, قصه kìsssa, منقبه mànkabé; (count) صايى sàyi, عدد حسابى "àded--hìssābi ; — bearer, غماز ghàmmāz.

Talent, *s.* يوك كبى برمبلغ yùk-ghìbi-bìr--mèblàgh ; استعداد ìssti"dād, هنر hùnER.

Talented, *a.* هنرلو hùnERli.

Tale-teller, *s.* مداح mèddāh ; غماز ghàmmāz.

Talisman, *s.* طلسم tàlìssm *or* tàlsim.

Talk, *s.* لقردى làkirdi, لاف làf ; —, *v.n.* لقردى اk làkirdi-et, لاف اk làf-et ; تكلم اk tèkèllum - et ; صحبت اk sùhbet-et, قوكشمك kòngushmak ; — over, (a thing) لقردیسنى اk làkirdissini-et ; (a person) عقلنى چلمك "àklini-chèl-mek, قاندرمق kàndirmak, الزام اk ìlzām--et, اقناع اk ìknā"-et.

Talkative, *a.* كوزه ghèvézé, قوال kàwwāl, بوش بوغاز bòsh-bòghāz.

Talkativeness, *s.* كوزه لك ghèvézélik.

Tall, *a.* اوزون بويلو ùzun-bòylu, طويل tàwīl ; بالا bālā, يوكسك yùksek.

Tallow, *s.* طوك ياغى dòng-yàghi.

Tallow-chandler, *s.* موممجى mùmji.

Tally, *s.* چتله chètélé ; —, *v.n.* اويمق ùymak, مطابق او mùtābik-òl.

Tamarind, *s.* تمر هندى tèmri - hìndī (dèmirhìnd).

Tambourine, *s.* دف dèf.

Tame, *a.* الشمش àlishmish ; او èv (house) ; مظلوم màzlūm, يواش yā-wàsh ; —, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak, تربيه اk tèrbìyyé-et.

Tamper, *v.n.* حيله اk hīlé-et ; قارشدرمق kàrishdirmak ; (with a person) رشوت تكليف اk rìshvet - tèklīf - et ; رشوت ويرمك rìshvet - vèrmek ; ايارتمغه باقمق àyartmagha-bàkmak.

Tan, *s.* دباغت تربيه سى dìbāghàt-tèr-bìyyéssi ; (of the skin) يانقلق اسمرلكى yànìklìk-èssmERlighi ; —, *v.a.* دباغت اk dìbāghàt-et, تربيه اk tèrbìyyé-et ; —, *v.n.* (leather) دباغت قبول اk dìbāghàt--kàbūl-et ; (the face, &c.) يانمق yànmak, اسمرلنمك èssmERlENmek ; — yard, دباغ خانه dèbbāgh-khānÉ (tàbAk) ; — pit, دباغخانه قويوسى (tàbAk)-khānÉ-kùyussu.

Tangent, *s.* مماس mùmāsss, ظل zìll ; log. —, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé.

Tangle, *s.* قارشقلق kàrishklìk ; —, *v.n.* قارشمق kàrishmak ; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Tanner, *s.* دباغ dèbbāgh (tàbAk).

Tap, *s.* (blow) خفيف اورش khàfīf--wùrush, دوقنش dòkunush ; (cock) مصلق *or* مصلوق mùssluk ; (of a tavern) ميخانه پيشتخته سى mèykhānÉ-pèsh-tàkhtassi ; (tapped cask) اچلمش فوچى àchìlmish-fìchi ; —, *v.a.* (a cask) اچمق مصلوق اورمق mùssluk-wùrmak, àchmak ; (strike) خفيفجه اورمق khà-fīfja-wùrmak.

Tape, *s.* شريد shèrid, قبا شريد kàba-[shèrid.

Taper, *a.* صوبى sùbu, كتدكجه اينجه ghìtdikja-ìnja ; اينجه ìnja ; —, *s.*

شمعه shèm"à (shàma); — off, *v.n.* كتدكجه اينجلمك ghìtdikja-ìnjelmek; —, —, *v.a.* كتدكجه اينجلتمك ghìtdikja-ìnjeltmek.

Tar, *s.* قطران kàtrān; (sailor) كميجى ghèmiji, قليونجى kàlyonjʊ.

Tardy, *a.* گچ ghèch.

Tare, *s.* (in weight) دارا dàra; —s, *s. pl.* بورچاق bùrchàk (?), دليجه dèlija (??). [قلقان kàlkan.

Target, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef;

Tariff, *s.* تعرفه tà"rifé; نرخ nàrkh.

Tarnish, *v.n.* قرارمق kàrarmak, لكه‌لنمك lèkélenmek; —, *v.a.* سياه‌ا siyāh-et, لكه‌لندرمك lèkélendirmek.

Tarpaulin, *s.* مشمع mùshèmmà" (mùshàmba). [èkshija.

Tart, *s.* بورك bùrèk; —, *a.* اكشيجه

Tartar, *s.* تاتار tàtar.

Tartary, *s.* تاتارستان tàtarìsstān.

Task, *s.* (lesson) درس dèrss; (duty) كسلمش ايش kèssilmish - ish, مأموريت معينه mè'mūrìyyèti-mù"àyyéné, تكليف tèklīf, واجبه‌ء ذمت wājibè'ī-zìmmèt; —, *v.a.* ايش كسمك ìsh-kèssmek, ايش تعيين‌ا ìsh-tà"yīn-et; چالشدرمق chàlishdirmak.

Tassel, *s.* پوسكل pùsskyul.

Taste, *s.* (savour) طات tàt, چاشنى chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام tà"ām; (sense of) قوت ذائقه kùvvèti-zā'ika; (artistic) طبيعت tàbī"at; —, *v.a.* طاتمق tàtmak; —, *v.n.* طادى‌او tàdi-òl, چاشنيسى‌او (chèshnissi)-òl, لذتى‌او lèzzèti-òl.

Tasteful, *a.* ظريف zārif.

Tastefully, *ad.* ظرافت ايله zàrāfèt-ìla.

Tastefulness, *s.* ظرافت zàrāfèt.

Tasteless, *a.* طاتسز tàtsiz.

Tastelessness, *s.* طاتسزلق tàtsizlik.

Tastily, *ad.* ظرافت ايله zàrāfèt-ìla.

Tasty, *a.* ظريف zārif.

Tavern, *s.* ميخانه mèykhānė.

Tax, *s.* ويركو vìrghyù, وركى vèrghi, رسم rèssm (*pl.* رسومات rùssūmāt); property or income —, ويركو (vèrghi), تكليف tèklīf, سالياندنه sāliyānė, صالغين sàlghin; capitation —, خراج khàrāj, جزيه jìzyé; (expense) بار bàr; —, *v.a.* (a thing) رسم تعيين‌ا rèssm-tà"yīn-et; (a person) صالغين صالمق sàlghin-sàlmak; خراج باغلامق khàrāj-bàghlamak, جزيه تعيين‌ا jìzyé-tà"yīn-et (*or* قطع‌ا kàt"et); (accuse) يوزينه يوزمق yùzuna-wùrmak, اسناد‌ا ìssnād-et, عزو‌ا "àzv-et; — gatherer, خراججى khàrājji; تحصيلدار tàhsīldār.

Tea, *s.* چاى chày, مسقو چايى mòsskov-chàyi; — tray, تپسى tèpsi; — spoon, قهوه‌قاشغى kàhwé-kàshighi; — kettle, كوكم ghyùghum.

Teach, *v.a.* اوكرتمك ùghrètmek, تعليم‌ا tà"līm-et, تدريس‌ا tèdrīss-et.

Teacher, *s.* خواجه khòja, معلم mù"àllim, مدرس mùdèrriss.

Teacup, *s.* چاى فنجانى chày-fìljani.

Tea-dealer, *s.* چايجى chàyji.

Teapot, *s.* چاى ابريغى chày-ìbrighi.

Tear, *s.* كوزياشى ghyùz-yàshi, سرشك

sìrìshk, دمع dèm"ع, دمعه dèm"à, (*pl.* دموع dùmū"); —, *v.a.* يرتمق yìrtmak, چاك chāk-et, خرق khàrk-et, هتك hètk-et.

Teat, *s.* مه mèmé, پستان pìsstān.

Teaze, *v.a.* طاقلمق tàkılmak, صاتاشمق sàtashmak, اذيت ezìyyèt-et, تعجيز tà"jiz-et, عذاب "àzāb-et.

Technical, *a.* علمى "ìlmī; فنى fènnī; اصطلاحى ìsstılāhī; — term, اصطلاح ìsstılāh. [اوصاندرر ùssàndırır.

Tedious, *a.* اوزون ùzun; اوزار ùzar;

Teem, *v.n.* قاينامق kàynamak, چوق او chòk-òl.

Telegram, *s.* تلغرافنامه tèlègrāf-nāmé.

Telegraph, *s.* تلغراف tèlègrāf.

Telegraphic, *a.* تلغرافه منسوب tèlègrāfé-mènsūb.

Telegraphy, *s.* تلغراف ايله خبركوندرمك صنعتى tèlègrāf-ìla-khàbr-ghyùndermek-san"ati. [ايينه àyina, جام jām.

Telescope, *s.* دوربين dūrbīn (dùrbun),

Tell, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, نقل nàkl-et; (count) صايمق sàymak, تعداد ا tà"dād-et; —, *v.n.* خبر ويرمك khàbɛr-vèrmek; (in account) صايلمق sàyılmak; (produce an effect) تأثيرى او tè'sīri-òl, تأثير tè'sīr-et; (strike) اورمق wùrmak, ديكمك dègh mek, اصابت ا issābet-et. [dèlilik.

Temerity, *s.* جرئت jùr'èt, دليلك

Temper, *s.* (natural) خوى khūy, طبيعت tàbī"àt, خلق khùlk, جبلت jibìllèt, مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù, اب āb; —, *v.a.* (steel) صو ويرمك sù-vèrmek; (the cold) ملايم ا mùlàyim-et.

Temperance, *s.* پرهيزكارلق pèrhīzkyārlık, اعتدال ì"tidāl, اجتناب افراطدن ìfrātdan-ìjtināb.

Temperate, *a.* پرهيزكار pèrhīzkyār, از يرازايچر àz-yèr-àz-ìchɛr; (in quality or in heat), معتدل mù"tèdil; — zone, منطقهٔ معتدله màntıka'i-mù"tèdilé.

Temperature, *s.* حرارت hàrārèt, درجهٔ حرارت dèréjè'i-hàrārèt.

Tempest, *s.* چوق فرطونه chòk-fırtına, بوره bòra. [fırtınalı.

Tempestuous, *a.* فرطونه fırtına, فرطونه لو

Temple, *s.* معبد mà"bèd, عبادتكاه "ìbādet-ghyāh, عبادتخانه "ìbādet-khānė, (of idols) بتخانه (pùt)-khānė; — of Jerusalem, مسجد اقصى mèssjidi-àksà, المسجدالاقصى èl-mèssjidu-'l-àksà; — of the head, شقق يرى shàkak-yèri, شقق shàkak.

Temporarily, *ad.* موقتاً mùwàkkatan.

Temporary, *a.* موقت mùwàkkàt; عاريتى "ārìyyètī (èyréti).

Tempt, *v.a.* ايارتمغه چالشمق àyartmagha-chàlishmak, اغوايه سعى ا ìghwāya-sà"y-et; (an object) دعوت ا dà"vet-et; — successfully, ايارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, اغوا ìghwā-et, اغفال ا ìghfāl-et, اضلال ا ìdlāl-et. [دهٔ dèh.

Ten, *a.* اون òn, عشر "àshar, عشره àshara,

Tenable, *a.* قابل محافظه kābili-mùhāfaza, محافظه سى ممكن mùhàfazassi-

mùmkin ; (assertion) اثباتی ممکن ìssbāti-mùmkin, صالح sàlih.

Tenacious, *a.* براقمز bràkmàz.

Tenacity, *s.* عناد "ìnād.

Tenant, *s.* کراجی kìrāji, مستأجر mùsstè'jir ; —, *v.a.* کرا ایله طوتمق kìrā-ila-tùtmak ; اوطورمق òturmak.

Tend, *v.a.* باقمق bàkmak, خدمتنی ا khìdmetini-et ; —, *v.n.* مائل او mā'il-òl, متمایل او mùtémàyyil-òl ; منتج او mùntij-òl, وارمق vàrmak, طیانمق dàyanmak, نتیجه ویرمك nètījé-vèrmek, منجر او mùnjèrr-òl.

Tendency, *s.* میل mèyl, تمایل tèmàyyul, استعداد ìsstì"dād, رکون rùkyūn.

Tender, *a.* نازك nāzik ; یموشاق yìmushàk ; —, *s.* (offer) تکلیف tèklīf ; —, *v.a.* تکلیف ا tèklīf-et, عرض ا "àrz-et ; ویرمك vèrmek.

Tendon, *s.* سکیر sìngir, عصبه "àssaba.

Tenor, *s.* مأل mà'āl, فحوا fèhwà, معنی mà"nà.

Tense, *s.* زمان zàmān ; —, *a.* کرکی ghèrghi, کریلو ghèrili ; present —, حال hāl ; imperfect —, حال ماضی hāli-māzī ; perfect —, ماضی māzī ; aorist —, مضارع mùzāri" ; future —, مستقبل mùsstàkbel.

Tent, *s.* چادر chàdir, خیمه khàymé, خرکاه khàrghyāh.

Tenth, *a.* اونجی ònunju, عاشر "āshir, دهم dèhum ; —, *s.* عشر "àshr.

Tepid, *a.* ایلیجه ìlìja, ایلیجق ìlìjàk.

Term, *s.* (word) تعبیر tà"bīr ; (technical) اصطلاح ìsstìlāh ; (stipulation) شرط shàrt ; (of time) مدت mùddèt ; (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt, وعده wà"dé ; (price) فی fī, فیأت fì'àt ; —, *v.a.* تعبیرا tà"bīr-et, تسمیه ا tèssmìyé-et, دیمك dèmek, منقطع اه mùnktàti"-òl.

Terminate, *v.n.* بتمك bìtmek, منتهی او mùntèhi-òl, انتهابولمق ìntihā-bùlmak —, *v.a.* بترمك bìtirmek, کسمك kèssmek, قطع ا kàt"-et.

Termination, *s.* صوك sòng, نهایت nihāyet, انتها ìntihā.

Terra firma, *s.* قره kàra.

Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ; (house-top) سطح sàth (t-h), دام dàm, باجه bàja ; (of houses) صره اولر sìra-èvlɛr.

Terrestrial, *a.* دنیوی dùnyévī ; ارضی àrzī ; — globe, کره ارض kyùré'i-àrz.

Terrible, *a.* مخوف màkhūf, مدهش mùdhìsh, مهیب mùhīb.

Terrify, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخویف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfa-et, ترهیب ا tèrhīb-et.

Territory, *s.* اراضی àrāzi (*pl.* of ارض arz, land), ممالك mèmālik (*pl.* of مملکت country). [دهشت dèhshèt.

Terror, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf,

Testament, *s.* وصیتنامه wàssìyyèt-nāmé, وصیت wàssìyyèt. [nāmé-sāhibi.

Testator, *s.* وصیتنامه صاحبی wàssìyyèt-

Testicle, *s.* طاشاق tàshak, خایه khāya.

Testify, *v.n.* شهادت ا shàhādet-et ; اظهارا ìzhār-et, کوسترمك ghyùsstɛrmek, ابرازا ìbrāz-et.

Testimonial, *s.* شهادتنامه shàhādet-nāmé.

Testimony, *s.* شهادت shàhādet; افاده ìfādé, تقرير tàkrīr.

Tether, *s.* پايبند pàybènd (pàywand), ايپ ìp; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mètn.

Texture, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Thank, *v.a.* تشكرا tèshèkkyur-et; —s, *s. pl.* تشكر tèshèkkyur, شكر shùkr; —ful, متشكر mùtéshèkkir; to give —, to return —, شكرا shùkr-et, تشكرا tèshèkkyur-et.

That, *pron.* شو shù, اول òl *or* او ò; —, *rel. pron.:* see Grammar; —, *c.* كه ki.

Thatch, *s.* صاپدن اورتی sàpdan-ùrtu; —, *v.a.* صاپ ايله اورتمك sàp-ila--ùrtmek.

Thaw, *s.* قارلرك اريمسی kàrlaring--èriméssi, بوزلرك چوزلمسی bùzlaring--chùzulmassi; —, *v.n.* اريمك èrimek; چوزلمك chùzulmek; —, *v.a.* ارتمك èritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تياترو tèyàtro. [-mùta''alik.

Theatrical, *a.* تياتروية متعلق tèyàtroya-

Theatrically, *ad.* تياتروية مخصوص طرز ايله tèyàtroya-màkhsūs-tàrz-ìla.

Theatricals, *s. pl.* تياترو اويونلری tèyàtro--òyunleri.

Theft, *s.* خرسزلق khìrsizlìk, سرقت sìrkàt, سرقه sèrika.

Their, *a. pron.* لری lari, انلرك ànlaring; —s, *pron.* انلرككی ànlaringki.

Theist, *s.* موحد mùwàhhid (Unitarian).

Themselves, *pron. pl.* كندیلری kèndiléri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wàkìt, اولزمان òl--zàmān; (afterwards) صكره sòngra, بعده bà''dahū, پس pèss; —, *c.* اويله ايسه àylè-issa, بوصورتده bù--sūrètda, امدی ìmdi.

Thence, *ad.* محلدن اول òl-màhàldan; اول وقتدن ol-vwàktden; اول سببدن òl-sèbebden. [ba''da-hù.

Thenceforth, Thenceforward, *ad.* بعده

Theology, *s.* علم كلام ''ilmi - kèlām, حكمت الهيه hìkmèti-ìlāhìyyé.

Theorem, *s.* دعوای نظری dà''wàyi-nàzarī.

Theoretical, *a.* علمی ''ilmī, نظری nàzarī.

Theory, *s.* قول kāvl, يول yòl, مذهب mèzhèb, طريق tàrīk, نظر nàzar.

Therapeutics, *s.* علم طب ''ilmi-tìbb.

There, *ad.* اورا òra; اورايه òraya; اورادە òrada; شورا shùra; شورايه shùraya, شورادە shùrada; انده ànda, ònda; —! *int.* اشته ìshta, نا nà, تها tèhā; — about, — abouts, اورالر òralar, اورالره òralara, اورالردە òralarda; اول صولره (ò)-sùlarda, اول صولره طوغری ò-sùlara-dòghru; —by, اول مناسبتله òl-mùnāssébètla; — after, اندن نصكره àndan-sòngra; — at, اكا àngа, ònga; — from, اندن àndan, òndan; —in, اكا àngа; انده àndа; اندن àndan; —of, اندن àndan; —on, اكا àngа; انده àndа; انك اوزرينه àning--ùzérina; انك اوزرنده àning--ùzérinda; — to, — unto, اكا àngа, اكا طوغری àngа-dòghru; — out, اندن àndan; — under, انك التنه àning-

-àltina; انك التنده àning-àltinda; — upon, انك اوزرينه àning-ùzérina; انك اوزرنده àning-ùzérinda; —with, انك ايله àning-ila, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr; معاً mà''an; لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfan; — withal, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr.

Therefore, *c.* امدى ìmdi, بوسببدن bù-sèbebdan, بوسببه بناءً bù-sèbéba-bīnā'an, بوسببه مبنى bù-sèbéba-mèbni, بوكا مبنى bùnga-mèbni, بوكا بناءً bunga-bìnā'an, بناءً عليه bìnā'an-''àlèyh, بناءً على ذلك bìnā'an-''àlà-zālikɛ́, بنا برين bìnābɛ́rīn.

Thermometer, *s.* ميزان حرارت mīzāni-hàrārèt, هواترازوسى hàwā-tèrāzissi.

Thessaly, *s.* لواديه lìvādia; تساليا tèssālia.

They, *pro.* انلر ànlar, ònlar.

Thibet, *s.* تبّت tìbbèt.

Thick, *a.* (in solidity) قالين kàlin; (in fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssīf; (coarse) قبا kàba; (close) صيق sìk; (intimate) صيقى sìki; —, *s.* اك قويو ير èng-kòyu-yèr, اورطه *or* اورته òrta, اورته يرى òrta-yèri, اك فناير èng-fèna-yèr.

Thicken, *v.n.* قالينلشمق kālinlashmak; قويولشمق kòyulashmak; صيقلشمق sìklashmak; فنالشمك fènalɛshmek; —, *v.a.* قالينلشدرمق kàlinlashdirmak; قويولتمق kòyulatmak; صيقلشدرمق sìklashdirmak.

Thief, *s.* خرسز khìrsiz, سارق sārik, دزد dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, *v.n.* خرسزلك ا khìrsizlik-et, سرفت ا sìrkàt-et.

Thigh, *s.* بوط bùt, بجاق bàjak, اويلق ùyluk, فخذ fàkhz.

Thimble, *s.* يوكسوك yùksuk.

Thin, *a.* (in solidity) اينجه ìnja; (in flesh) ضعيف zà''īf, زبون zàbun; (in fluidity) صولو sùlu; (wide apart) سيرك sèyrèk; —, *v.a.* سيرلتمك sèyreltmek; —, *v.n.* سيرلمك sèyrelmek.

Thine, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sèning; —, *pro.* سنككى sèningki.

Thing, *s.* شى shèy, شىء shèy' (*pl.* اشيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chīz.

Think, *v.n.* دوشونمك dùshunmek, تفكرا tèfèkkyur-et; (ponder) ملاحظه ا mùlāhaza-et; — over, مطالعه ا mùtāla''a-et; —of, خاطرلمق khātirlamak, خاطره كتورمك khātira-ghètirmek; — about, دوشونمك dùshunmek, قورمق kùrmak; —, *v.a.* (imagine) صانمق sànmak, ظن ا zànn-et; (esteem) صايمق sàymak, عد ا ''àdd-et.

Third, *a.* اوچنجى ùchunju, ثالث sāliss, سيم sìyum; —, *s.* اوچده بر ùchda-bìr, ثلث sùlss (sùluss).

Thirst, *s.* صوسزلق sùssuzluk, عطش ''àtsh; حرارت hàrārèt; —, *v.n.* صوصامق sùssamak, عطشان او ''àtshān-òl, تشنه او tìshnɛ́-òl; —y, *a.* صوصامش sùssamish, عطشان ''àtshān, تشنه tìshnɛ́.

Thirteen, *a.* اون اوچ òn-ùch.

Thirty, *a.* اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn, ثلثين sèlāssīn, سى sī.

This, *pro.* بو bū, شو shū.

Thistle, *s.* اشك ديكنى èshek-dìkéni, دوه ديكنى dèvé-dìkéni.

Thither, *ad.* اورايه òraya.

Thorn, *s.* ديكن dìkèn, ايكنه ìghné, خار khār, شوك shèvk; —y, *a.* ديكنلو dìkènli.

Thorough, *a.* اصل àssl, تام tāmm, كامل kyāmil; —bred, جنس jìnss, صوى sòy; —fare, چيقار صوقاق chìkar - sòkak; no —fare, چيقمز صوقاق chìkmàz - sòkak; —ly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, تماماً tàmāman, كاملاً kyāmilan, هر وجله hèr-wèjhla, كركى كبى ghèrèghi-ghìbi.

Thou, *pro.* سن sèn.

Though, *c.* ايسه‌ده ìssa-da, هر نقدر hèr-nàkadar; ينه yìné (ghèné).

Thought, *s.* فكر fìkr (*pl.* افكار èfkyār); مطالعه mùtāla"à.

Thoughtful, *a.* دوشنور dùshunur.

Thoughtless, *a.* دوشنمز dùshunmàz.

Thoughtlessness, *s.* صايغيسزلق sàyghisizlik. [hèzār.

Thousand, *a.* بيك bìng, الف èlf, هزار

Thraldom, *s.* رقيت rìkkìyyèt.

Thrash, *v.a.* دوكمك dùghmek; (corn) خرمن‌ا khàrman - et; (the enemy) بوزمق bòzmak.

Thrashing, *s.* خرمن ايتمكلك khàrman-ètmeklik; طياق dàyak.

Thrashing-machine, *s.* خرمن چرخى khàrman-chàrkhi.

Thread, *s.* ايپلك ìplik; تيره tìré; تل tèl; رشته rìshté; —, *v.a.* (a needle) ايپلك كچورمك ìplik-ghèchirmek; (a path) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak, كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et.

Threat, *s.* قورقو ويره‌جك لقردى kòrku-vèréjek-làkìrdi, قورقو kòrku.

Threaten, *v.a.* قورقو ويرمك kòrku-vèrmek; قورقولو كوزكمك kòrkulu-ghyùzukmek.

Three, *a.* اوچ ùch, ثلثه sèlāssé, سه sèh.

Threshold, *s.* قپو اشكى kàpi-èshighi, استان āssitān, استانه āssitāné, عتبه "àtébé.

Thrice, *ad.* اوچ كره ùch - kèré, اوچ دفعه ùch-dèf"à, اوچ سفر ùch-sèfer. [ìdāréjilik.

Thrift, *s.* اداره ìdāré, اداره‌جيلك

Thrifty, *a.* اداره‌جى ìdāréji.

Thrive, *v.n.* كلشمك ghèlishmek; —ving, *a.* كلشاتلو ghèlishātli.

Throat, *s.* بوغاز bòghāz, حلقوم hùlkūm.

Throb, *s.* يورك اوينامسى yùrek-òynamassi; يارە زونقلامسى yàra-zònklamassi; —, *v.n.* اوينامق òynamak; زونقلامق zònklamak.

Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèssned, صدر sàdr; — of God, عرش "àrsh; —, *v.a.* تخته اوطورتمق tàkhta-òturtmak.

Throng, *s.* غلبه‌لق (kàlabàlik), ازدحام ìzdihām; —, *v.n.* اوششمك ùshushmek, قوششمق kòshushmak; غلبه‌لق‌ا (kàlabàlik) - et, ازدحام‌ا ìzdihām-et.

Throttle, *s.* بوغاز bòghāz; —, *v.a.* بوغمق bòghmak, بوغازینی صیقمق bòghāzini-sìkmak.

Through, *pr.* دن dan; ایچندن ìchindan; — and —, یاندن یانه yàndan-yàna; —out, *ad.* باشدن باشه bàshdan - bàsha; اولندن اخرینه قدر èvvɛlindan-ākhirina-kàdar.

Throw, *s.* اتم àtim; —, *v.a.* اتمق àtmak, اندا خت ا èndākht-et, رمی ا rèmy-et; — away, اتمق àtmak; اسراف ا ìssrāf-et, تلف ا tèlef-et; — off, چیقارمق chìkàrmak, دفع ا dèf"-et.

Thrust, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; دورتش dùrtush; صوقش sòkush; اورش wùrush; —, *v.a.* قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek; دورتمك dùrtmek; صوقمق sòkmak; اورمق wùrmak; — away, دفع ا dèf"-et, طرد ا tàrd-et.

Thumb, *s.* باش پارمق bàsh-pàrmak; —, *v.a.* پیراقلرینی پرمقله کیرلدوب yàprʌklarini - pàrmàkla - kìrlèdup-ùrsélémek.

Thump, *s.* مشته اورشی mùshta - -wùrushu; —, *v.a.* مشته ایله اورمق mùshta-ila-wùrmak.

Thunder, *s.* کوك کورلمسی ghyùk- -ghyùrlémessi, رعد rà"d; —, *v.n.* کورلمك ghyùrlémek; — bolt, یلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —clap, کوکك بر کورلمسی ghyùghing - bir- -ghyùrlémessi; —stroke, یلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —struck, یلدرم چارپمش yìldirim-chàrpmish, صاعقه اصابت ایتمش sā"ika-ìssābet-ètmish; متعجب mùta"àjjib, حیران hàyrān, سرسم sèrsèm, شاشه قالمش shàsha- -kàlmish; to be — struck, قالمق kàlmak, شاشه قالمق shàsha-kàlmak.

Thursday, *s.* پنجشنبه pènjshènbìh (pèrshamba), خمیس khàmīss.

Thus, *ad.* بویله bùylé, بویله جه bùylé-ja; بو صورتله bù-sūrètla; بو وجهله bù- -wèjhla; بو تقدیرجه bù-tàkdīrja; — far, بورایه قدر bùraya-kàdar, بورایه دك bùrayadak.

Thwart, *v.a.* ایشنی بوزمق ìshini-bòzmak, سکته ویرمك sèktɛ́-vèrmek.

Thy, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sèning; —self, کندك kèndìng.

Thyme, *s.* ککك اوتی kèkik - òtu, ککك kèkik.

Tick, *s.* (insect) کنه ghènɛ́; upon —, ویرهسی یه vèrɛ́ssiyɛ́; —, *v.n.* طیق طیق ا tìk-tìk-et.

Ticket, *s.* کاغد kyāghid; یافته yàfta.

Tickle, *v.n.* غجقمق ghìjìkmak; —, *v.a.* غجقدرمق ghìjìkdirmak; — one's fancy, خوشنه کتمك khòshina- -ghìtmek.

Tide, *s.* جذر و مد jèzr-u-mèdd; high —, مد mèdd; مد کامل mèddi-kyāmil; ebb —, جذر jèzr.

Tidy, *a.* تمیز tèmiz.

Tie, *s.* باغ bàgh; (in architecture) قوشاق kùshàk; (moral) علاقه "àlāka, مناسبت mùnāssèbèt, انتساب ìntissāb; (impediment) عقده "ùkdɛ́,

مانع māni"; —, *v.a.* باغلامق bàgh-lamak, عقد ا "àkd-et.

Tier, *s.* صرا sìra ; قات kàt.

Tiger, *s.* ببر bùbr.

Tight, *a.* صيقى sìki ; water—, صوكچمز sù-ghèchmàz ; air—, هوا كچمز hàwā--ghèchmàz.

Tighten, *v.a.* صيقشدرمق sìkishdirmak.

Tigris (the river), *s.* دجله dèjlé. [tùghla.

Tile, *s.* كراميد kìrémīd ; (flat) طوغله

Till, *s.* پارهچكمجهسى pàra-chèkméjéssi ; —, *v.a.* تيمارا tīmār-et, زراعت ا zirā"àt-et, حراست ا hìrāssèt-et ; —, *pr.* ئهقدر a-kàdar, ئهدك é-dek, ئهدق a-dak.

Tillage, *s.* زراعت zirā"àt.

Tiller, *s.* زراعتجى zirā"àtji ; (of a rudder) يكه yèké.

Timber, *s.* كرسته kèresstÉ, احشب àhshàb, احشاب àhshāb ; — yard, كرستهجى دكانى kèresstéji-dùkkyāni.

Time, *s.* وقت wàkit, زمان zàmān ; هنكام hènghyām ; period of —, مدت mùddèt, دور dèvr, عصر "àssr, قرن kàrn, ايام èyyām (*pl.* of يوم yùvm, a day) ; (number in recurrence) كره kèrré, مره mèrré, دفعه dèf"à, سفر sèfer, نوبت nùbèt ; —, *v.a.* وقت wàkit-tà'yīn-et ; وقتنه دقت ا wàktina-dìkkàt-et ; there's — enough, دها وقت وار dàhā-wàkit-vàr, وقت چوق wàkit-chòk ; from — immemorial, from — out of mind, اوتهدنبرو ùtédan-bèri, از قديم èz-kàdīm, من القديم mìn-el-kàdīm.

Timid, *a.* قورقاق kòrkàk, اوركك ùrkek ; محجوب màhjūb, اوطانور ùtànir, اوطانغيج ùtànghàch. [hìjāb.

Timidity, *s.* قورقاقلق kòrkàklik, حجاب

Tin, *s.* قلاى kàlay ; (in sheets) تنكه tènékÉ ; —, *v.a.* قلايلمق kàlaylamak.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh ; (slight mixture) قوقو kòkU, شائبه shā'ibÉ ; —, *v.a.* جزئيجه بر رنك ويرمك jùz'ījabìr-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kàw *or* kàv ; — box, چقماق كيسهسى chàkmàk-kèysÉssi.

Tinge, *v.a.* جزئيجه بر رنك ويرمك jùz'ījabìr-rènk-vèrmek, تلوين ا tèlvīn--et, بويامق bòyamak.

Tinker, *s.* چنكانه (chìnghèni, a gipsy) ; —, *v.a.* قباجه تعمير ا kàbajata-tà"mīr-

Tinman, *s.* تنكه جى tènékÉji. [-et.

Tinsel, *s.* شماته تلى shàmatatèli.

Tint, *s.* چشيد chèshid, رنك rènk, لون

Tiny, *a.* اوفاجق ùfàjèk. [lèvn.

Tip, *s.* اوج ūj, دپه (tèpÉ) ; بخشش bàkhshish ; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اتمق àtmak ; —, *v.n.* بخشش ويرمك bàkhshish-vèrmek ; — up, بر اوجنى قالدرمق bìr-ùjùni-kàldirmak ; — off, — over, *v.n.* دوريلوب دوشمك dèvrilip-dùshmek ; —, *v.a.* دويروب دوشورمك dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* ايچكى ìchki ; —, *v.n.* ايچمك ìchmek, چاقمق chàkmak.

Tippler, *s.* بكرى bèkrī.

Tipstaff, *s.* قواص kàvwàss. [(sàr-).

Tipsy, *a.* كيف kèyf, سرخوش sÈrkhòsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chènbÈr,

تیمور (dèymir); —, *v.a.* یورمق yòrmak; (in liking) اوصاندرمق ùssàndirmak; (in patience) صبرینی دوکتمك sàbrini-dùkètmek; (cause disgust) بزدرمك bèzdirmek; —, *v.n.* یورلمق yòrulmak; اوصانمق ùssànmak; بزمك bèzmek; صبری دوکنمك sàbri-dùkènmek.

Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz; اوصانج ویرر ùssànj-vèrir, اوصاندرر ùssàndirir; آدمك جانني صيقار àdam-ing-jānini-sìkar.

Tissue, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à"shār), اوندەلق òndalìk.

Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right) حق hàkk; (deed) سند sèned, حجت hùjjèt.

Tittle-tattle, *s.* دیدی قودی لاقردیسی dèdi-kòdu-làkirdissi.

To, *pr.* ئه É, *a*; ئه قدر *a*-kàdar; ئه طوغری *a*-dòghru; ایچون ìchin; —day, بوکون bù-ghyùn; —night, بوکیجه bù-ghèyjé, بو اوکمزدەکی کیجه bù-ùngumuzdéki-ghèyjé; —morrow, یارین yàrin.

Toad, *s.* قره قوربغه kàra-kùrbagha, اودلوبغه òdlu-bàgha; — stool, زهرلو منتار zèhirli-màntar.

Toady, *v.a.* مداهنه ا mùdāhéné-et.

Toadyism, *s.* مداهنه mùdāhéné.

Toast, *s.* اکمك قزارتمسی èkmek-kìzàrtmassi; عشقنه شراب ایچلان کمسنه "àshkina-shàrāb-ìchilen-kìmèssné; —, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak; عشقنه شراب ایچمك "àshkina-shàrāb-ìchmek.

Tobacco, *s.* توتون or تتون tùtun, دخان dùkhān.

Tobacconist, *s.* توتونجی tùtunju.

Toe, *s.* پرمق pàrmak, ایاق پرمغی àyak-pàrmaghi.

Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلکده bìrlikda; بریره bìr-yèra; بریرده bìr-yèrda; جمعاً jèm"àn; جمیعاً jèmī"àn.

Toil, *s.* ایش ìsh, رنج rènj, کلفت kyùlfèt, مشقت mèshàkkàt; —s, *s. pl.* طوزاق tùzàk; —, *v.n.* چالشمق chàlìshmak, چبالمق chàbalamak, ایشلمك ìshlémek.

Token, *s.* نشان nìshān, اشارت ìshāret, علامت "àlāmèt; (of remembrance) برکذار bèrghyuzār.

Tolerable, *a.* چکلور chèkilir, تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur; اب ایوجه èp-īyija.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل tàhàmmul, هضم hàzm, مساعده mùssā"adé.

Tolerate, *v.a.* مساعده ا mùssā"adé-et, تجویزا tèjvīz-et, قبول ا kàbūl-et, چکمك chèkmek.

Toll, *s.* باج bàj, قپو ویرکوسی kàpi-vèrghissi, مروریه mùrūrìyyé; —, *v.a.* (a bell) چالمق chàlmak; —, *v.n.* چالنمق chàlinmak.

Tomato, *s.* طوماته dòmāta.

Tomb, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd; تربه tùrbé; — stone, مزار طاشی mèzār-tàshi.

Tomfool, *s.* دالقاوق dàl-kàwuk.

Tomfoolery, *s.* مسخرەلق màsskharalìk.

Ton, *s.* طونلاته tònélàta.

Tone, *s.* سس sèss ; پردہ pèrdé ; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.

Tongs, *s. pl.* ماشہ màsha. [zàbān.

Tongue, *s.* دل dìl, لسان lìssān, زبان

Tongue-tied, *a.* دلی طوتلمش dìli-tùtul-

Tonic, *s.* مقوی mùkàvvī. [mush.

Tonnage, *s.* كمينك طونلاتہ سی ghèminin--tònélàtassi.

Too, *ad.* (also) دخی dàkhi, دہ da, كذلك kèzālik ; (more than needful) حد لزومدن زیادہ hàddi-lùzūmdan--zìyādé. (This particle is not in use in Turkish ; the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt) ; —s, *s. pl.* ادوات èdawāt, اداوات èdāwāt, اوادانلق àwadanlìk, طاقم tàkim.

Tooth, *s.* دیش dìsh, سن sìnn (*pl.* اسنان èssnān), دندان dèndān, دندانہ dèndāné ; —pick, خلال khèlāl, دیش قارشدرہ جق dìsh-kàrishdirajak.

Top, *s.* اوست ùsst, یوقاری yùkàri, فوق fèvk, بالا bālā ; (summit) دپہ (tèpé), ذروہ zìrvé ; (of a mast) چناقلق chànaklìk ; (plaything) فرلداق fìrldàk ; —, *a.* اوستدہکی ùsstdèki, اوستندہکی ùsstundèki ; — mast, غابیہ چبوغی ghàbìya-chìbùghu ; — sail, غابیہ ghàbiya ; —most, الك یوقاریکی èng-yùkàriki, الك یوقاریدہکی èng-yùkàridéki.

Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd (?), صاری یاقوت sàri-yākūt.

Topgallant, *a.* بابا فنغونك bàba-fingonin.

Topic, *s.* مادہ māddé.

Topography, *s.* خریطہ تفصیلاتی khàrīta--tàfsīlāti ; تفصیلات زمین tàfsīlāti--zèmīn. [زیروزبر zīr-u-zèber.

Topsy-turvy, *ad.* الت اوست àlt-ùsst,

Torch, *s.* مشعلہ mèsh"àla (màshala).

Torment, *s.* اذیت èziyyèt ; —, *v.a.* اذیت ا اذیت èzìyyèt-et ; اذیت ویرمك èzìyyèt-vèrmek.

Tornado, *s.* قصرغہ kàssìrgha.

Torpedo, *s.* تورپیل tòrpīl.

Torpid, *a.* اویشق ùyushuk, اویشمش ùyushmush, جانسز کبی jānsiz-ghìbi.

Torpor, *s.* اویشقلق ùyushukluk.

Torrent, *s.* سیل sèyl (sèl) ; حیزلو اقان صو hìzli-àkan-sù.

Torrid, *a.* حار hārr ; — zone, منطقہ حارہ màntìka'i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلو بغہ kàpli - bàgha (kàplimbagha) ; — shell, بغہ bàgha.

Torture, *s.* اذیت èzìyyèt, شکنجہ shìkènjé, اسکنجہ ìsskènjé ; —, *v.a.* اذیت ا èzìyyèt-et, اسکنجہ ا ìsskènjé--et, اویقوسز براقمق ùykussuz--bràkmak.

Toss, *s.* اتش àtish, فرلادش fìrlàdish ; —, *v.a.* اتمق àtmak, فرلاتمق fìrlatmak ; —, — about, *v.n.* صچرامق sìchramak, فرلامق fìrlamak, اتلمق àtilmak ; (waves) قبارمق kàbarmak.

Total, *s.* یکون yèkyūn, طوپ tòp, مجموع mèjmū" ; —, *a.* کلی kyùllī ; مجموع mèjmū".

Totter, *v.n.* سندہلمك sèndélémek, یقلہ جق او yìkilajak-òl.

Touch, *s.* دوقنش dòkunùsh ; (sense

of) قوت لامسه kùvvèti - lāmissé; last —, صوك ال sòng-èl; (tincture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé, اثر èsser; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, ال صورمك èl-sùrmek, ال اورمق èl-wùrmak; متصل او mùttàssil-òl, ملاصق او mùlāssik-òl; دكمك dèghmek; بتشمك bìtishmek; ياپشمق yàpishmak; (move the heart) قلبنه رقت كتورمك kàlbina-rìkkàt-ghètirmek, يموشاتمق yìmushatmak; — upon (in speaking) اكدروب كچمك àngdirip-ghèchmek; — hole, فاليه fàlya, فاليه دليكى fàlya-dèlighi; —stone, محك màhèkk (mèhènk, mèhènk-tàshi); —wood, قاو kàw *or* kàv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قوپمز kòpmàz; قتى kàti, كسلمز kèssilmàz; (difficult) كوچ ghyùch, چتين chètin; (of endurance) جانى پك jāni-pèk.

Tour, *s.* جزئى بر سياحت jùz'ī-bìr-sèyāhàt. [ichin-gìden-sèyyāh.

Tourist, *s.* ذوق ايچون كيدن سياح zèvk-

Tournament, *s.* مزراق اويونى mìzrak-òyunu.

Tow, *s.* بياض استوپى bèyāz-ùsstùpu, كتان فضله‌سى kèten-fàzlassi; قتيق kàtik; —, *v.a.* يدكه المق yèdégha-àlmak, چكمك chèkmek; — rope, پلامار pàlamār; — line, يدك ايپى yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* طوغرى ئه a- - dòghru, طرفنه طوغرى tàrafina - - dòghru, جهتنه طوغرى jìhètina - - dòghru.

Towel, *s.* حاولو hàwli; پشتمال pèshtamāl, فوطه fùta.

Tower, *s.* قله kùllé *or* قوله kùlé; (in town walls) برج bùrj; —, *v.n.* يوكسلمك yùkselmek.

Town, *s.* قصبه kàssaba, شهر shèhr, مملكت mèmlékèt, محروسه màhrūssa, محميه màhmìyyé, مدينه mèdīné.

Town-clerk, *s.* شهرك دفتر اميني shèhirin-dèfter-èmini. [-mùnādīssī.

Town-crier, *s.* شهرك مناديسى shèhirin-

Town-hall, *s.* شهر قوناغى shèhir-kòna-

Townsman, *s.* همشهرى hèm-shèhrī. [*ghi.*

Toy, *s.* اويونجق òyunjàk; —, *v.n.* اوينامق òynamak, اويناشمق òynashmak, ايلنمك èylenmek.

Trace, *s.* ايز ìz, نشانه nìshānė, نشان nìshān, اثر èsser; (of harness) قوشم قايشى kòshum-kāyishi; —, *v.a.* ايزلمك ìzlémek, اثارينه تتبعا āssārina - tètèbbu'' - et; (on paper) چيزمك chìzmek, رسما rèssm-et; سلكمك sìlkmek; ياغلو كاغده المق yàghli - kyāghida - àlmak; ايسلو كاغد ايله چيزمك ìssli - kyāghid - ila - -chìzmek; جامده چيزمك jàmda- -chìzmek.

Track, *s.* ايز ìz; بللو بللوسز پياده يولى bèlli-bèllissiz-pìyāda-yòlu; —, *v.a.* قردن يدك ايله چكمك kàradan-yèdek-ila-chèkmek.

Tract, *s.* ناحيه nāhìyyé, الكا (ùlkė); (book) رساله rìssālé, جزء jùz'.

Tractable, *a.* مظلوم màzlim, سوزدكلر sùz-(dīner), منقاد mùnkād.

Trade, *s.* صنعت sàn"at, حرفت hìrfèt; الش ویرش àlish-vèrish, تجارت tijāret, اخذ وعطا àkhz-u-"àtā, داد وستد dād-u-sìtèd; —, *v.n.* الش ویرش‌ا àlish-vèrish-et, تجارت‌ا tijāret-et; —sman, دکانجی dùkkyānji, بازرگان bāzirghyān, اصناف èssnāf.

Tradition, *s.* حدیث hàdīss, حدیث شریف hàdīssi-shèrīf; روایت rìwāyet; —al, *a.* منقول mènkūl, مروی mèrvī.

Traffic, *s.* الش ویرش àlish-vèrish, تجارت tijāret; (on a road) کلن کچن ghèlen-ghèchen; اشلکلك ishleklik; having much —, اشلك ishlèk; —, *v.n.* الش ویرش‌ا àlish-vèrish-et; تجارت‌ا tijāret-et.

Tragedy, *s.* عاقبتی وخیم اولان وقعه "ākibéti-wàkhīm-òlan-wàk"à.

Train, *s.* اوزون اتك ùzun-ètek, ذیل zèyl (*pl.* اذیال èzyāl), دامن dāmen; (suite) اتباع طاقمی ètbā"-tàkimi, خدم khàdem, حشم hàshem; (of powder) یملمه yèmlémé; فتیل fitil; صجوق sùjuk; (series) صره sìra, الای àlay, سورو sùru; (of guns) طوپلر tòplar; siege —, محاصره طوپلری mùhāssara-tòplari; —, *v.a.* تعلیم‌ا tà"līm-et; تربیه‌ا tèrbìyyé-et; (a tree) دالرینی بر رسمه قومق dàllarini-bìr-rèssma-kòmak; — on, *v.n.* اوزامق ùzamak, سورمك sùrmek, بتمامك bìtmamek.

Traitor, *s.* دولت خائنی dèvlet-khā'ini, دولتنه خائن dèvlètina-khā'in.

Traitress, *s.* خائن قاری khā'in-kàri.

Trample on, *v.a.* چینمك chīnémek, ایاق باصمق àyak-bàssmak; — under foot, ایاق التنه المق àyak-àltina-àlmak.

Tranquil, *a.* راحت rāhat, اسوده āssūdé, ساکن sākin; مأمون mè'mūn.

Tranquillity, *s.* راحت rāhat, اسایش āssāyish, سکونت sùkyūnèt, امنیت èmnìyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تأمین‌ا tè'mīn-et.

Transaction, *s.* وقعه wàk"à, سرگذشت sèr-ghyùzèsht; معامله mù"āmélé.

Transcribe, *v.a.* عینینی یازمق "àynini-yàzmak, صورتنی یازمق sūrètini-yàzmak, صورتنی المق sūrètini-àlmak, صورتنی چیقارمق sūrètini-chìkàrmak, نسخه سنی یازمق nùsskhassini-yàzmak, استنساخ‌ا ìsstinsākh-et.

Transfer, *v.a.* نقل‌ا nàkl-et, دور‌ا dèvr-et, چویرمك chèvirmek, کچورمك ghèchirmek.

Transform, *v.a.* بشقه هیئته قومق bàshka-[hèy'èta-kòmak.

Transgress, *v.n.* قباحت‌ا kàbāhat-et, جنحه‌ا jùnhà-et; گناه‌ا ghyùnāh-et; —, *v.a.* تخطی‌ا tàkhàtti-et, تجاوز‌ا tèjāvuz-et; خلافنده حرکت‌ا khìlāfinda-hàrékèt-et.

Transgression, *s.* خطا khàtā, جنحه jùnhà, جرم jùrm, قباحت kàbāhat, گناه ghyùnāh, معصیت mà"sìyyèt.

Transient, *a.* سورکسز sùreksiz, قرارسز kàrārsiz, بیقرار bīkàrār, زائل zā'il, فانی fānī.

Transit, *s.* مرور mùrūr.

Translate, *v.a.* ترجمه‌ا tèrjumé-et, چویرمك chèvirmek, نقل‌ا nàkl-et.

Translation, *s.* ترجمه tèrjumé; نقل nàkl.

Translator, *s.* مترجم mùtèrjim, ترجمان tèrjumān.

Transmigration, *s.* تناسخ tènāssukh.

Transmission, *s.* نقل nàkl, ارسال ìrsāl, ایصال ìssāl; امرار ìmrār; مرور mùrūr.

Transmit, *v.a.* یوللامق yòllamak, کوندرمك ghyùndermek, ارسال ا ìrsāl-et, ایصال ا ìssāl-et; کچورمك ghèchirmek, امرار ا ìmrār-et, واسطه‌سیله مروری او wāssita'i-mùrūru-òl. [bèrrāk.

Transparent, *a.* شفاف shèffāf, براق

Transpire, *v.n.* سزلمك sèzilmek, دویلمق dùyulmak, شیوع بولمق shùyū"--bùlmak.

Transport, *s.* (ship) عسكر كمیسی "àskker-ghèmissi; (convict) سورگون ادم sùrghyun-àdam; منفی mènfī; (excessive sensation) فرط fèrt, افراط ìfrāt; (ecstasy) وجدان vìjdān; (carriage) نقل nàkl; —, *v.a.* (a criminal) سورمك sùrmek, سورگون ا sùrghyun-et, نفی ا nèfy-et; (carry) طاشیمق tàshimak, كوترمك ghyùturmek, نقل ا nàkl-et; (cause joy) سوندرمك sèvindirmek.

Transportation, *s.* سورگون sùrghyun, نفی nèfy, جلا jìlā, اجلا ìjlā; place of —, منفی mènfī *or* mènfà.

Transylvania, *s.* اردل ولایتی èrdèl-vìlāyèti. [باجه bàja.

Trap, *s.* طوزاق tùzàk, دام dām; — door,

Trash, *s.* بوق bòk; صاچمه sàchma; (idle talk) هرزه hèrzé.

Travel, *s.* سیاحت sèyāhàt; سفر sèfer, —, *v.n.* سیاحت ا sèyāhàt-et, سفر ا sèfer-et, كزمك ghèzmek, یولجیلق ا yòljuluk-et. [نورد nèvèrd.

Traveller, *s.* سیاح sèyyāh, یولجی yòlju,

Traverse, *v.a.* یاندن یانه كچمك yàndan-yàna-ghèchmek; باشدن باشه كزمك bàshdan-bàsha-ghèzmek; (impede) منع ا mèn"-et, مانع او māni"-òl, سكته ویرمك sèkté-vèrmek, بوزمق bòzmak. [tàbla.

Tray, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni, طبله

Treacherous, *a.* (person) خائن khā'in; (act) خائنانه khā'inānè; to have a — memory, چابك اونوتمق chàbìk-ùnutmak, خاطرده شی طوتمامق khātìrda-shèy-tùtamamak. [khā'inlìk.

Treachery, *s.* خیانت khìyānet, خائنلق

Treacle, *s.* بكمز bèkmez, پتمز pètmez.

Tread, *v.a.* ایاق باصمق àyak-bàssmak.

Treason, *s.* دولته ایدیلن خیانت dèvlétè-èdilen-khìyānèt.

Treasonable, *a.* دولته خیانت نوعندن dèvlèta-khìyānèt-nèv"inden.

Treasure, *s.* مال māl, پاره (pàra), اقچه àkcha; (hidden) دفینه dèfinè, خزینه khàzīnè (hàzna); (in affection) ایكی كوز ìki-ghyùz, جكر jìgher, جكرگوشه jīgher-kyùshè; (in estimation) چوق ایشه یارشی chòk-ìsha-yàrar-shèy; — up, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ ا hìfz-et. [nadār).

Treasurer, *s.* خزینه‌دار khàzīnèdār (hàz-

Treasury, *s.* خزینه khàzīnè; مالیه نظارتی mālìyyè-nàzārèti; مالیه قپوسی mālìyyè-kàpissi.

Treat, *s.* ضيافت zìyāfèt; ايلنجه èylɛnj*a*; —, *v.a.* (use) قوللانمق kùllanm*a*k, معامله‌ا mù''āmélé-et; (a sick person) باقمق bàkm*a*k, معالجه‌ا mù''āléjé-et; (feast) ضيافت ويرمك zìyāfèt-vèrmek; (pay for) پاره‌سنى ويرمك pàrass*i*ni-vèrmek; —, *v.n.* (on a subject) بحث‌ا bàhss-et; (negotiate) مكالمه‌ا mùkyālémé-et.

Treatise, *s.* رساله rìssālé. [mù''āléjé.

Treatment, *s.* معامله mù''āmélé; معالجه

Treaty, *s.* معاهده mù''āhédé, عهد ''àhd; عهدنامه ''àhd-nāmé.

Treble, *s.* اوچ‌قات ùch-kàt; (voice) اينجه سس ìnj*a*-sèss, قارى‌سسى kàri--sèssi; —, *v.a.* اوچ‌قات‌ا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچ‌قات‌او ùch-kàt-òl.

Tree, *s.* اغاج àgh*a*j, شجر shèjɛr, درخت dìràkht; — nail, قويليه kàvìly*a*; cross—, قورچته kùrchèt*a*.

Tremble, *s.* دترەمه (tìtrémé), لرزه lèrzé, رعشه rà''shé; —, *v.n.* دترەمك (tìtrémek), لرزان‌او lèrzān-òl; —bling, لرزان lèrzān, لرزه‌ناك lèrzénāk, رعشه‌دار rà''shédār.

Tremendous, *a.* مهيب mùhīb, مدهش mùdhìsh; چوق chòk, پك pèk.

Trench, *s.* خندق (hèndek); مترس mètériss; —, *v.a.* ايكى‌اوچ‌بل‌درينلكنده قازمق ìki-ùch-bèl-dèrinlig*h*inda--kàzmak; — round, خندق چويرمك (hèndek)-chèvirmek; — upon, تجاوزا tèjāvuz-et, الاوزاتمق èl-ùzàtmak.

Trespass, *s.* جنايت jìnāyet; جنحه jùnhà, كناه gh*y*ùnāh; —, *v.n.* جنايت‌ا jìnāyet-et, كناه‌ا gh*y*ùnāh--et; — on one, — on one's time, اشغال‌ا ìshghāl-et, تعجيز‌ا tà''jīz-et, تصديع‌ا tàssdī''-et, باش‌اغرتمق bàsh--à*gh*ritmak.

Trevet, *s.* صاج اياق sàj-àyak.

Trial, *s.* (experiment) دنه‌يش dènéyīsh, تجربه tèjrubé; (by law) دعوى dà''wà, محاكمه mùhākémé; on —, *a.* مخير mùkhàyyɛr.

Triangle, *s.* مثلث mùssèllèss.

Triangular, *a.* مثلث شكلنده mùssèllɛss--shèkilind*a*.

Tribe, *s.* قبيله kàbīlé (*pl.* قبائل kàbā'il), عشيرت ''àshīrèt (*pl.* عشائر ''àshā'ir), ايل īl (*pl.* ايلات īlāt); (of Israel) سبط sèbt (*pl.* اسباط èssbāt).

Tribulation, *s.* محنت mìhnèt.

Tribunal, *s.* محكمه màhkémé, حاكم حضورى hākim-hùzūrɯ.

Tributary, *a.* خراجكذار اولان khàrāj--gh*y*ùzār-òlan. [khàrāj, جزيه jìzyé.

Tribute, *s.* ويركو vìrgh*y*u *or* vèrghi, خراج

Trick, *s.* اويون òyɯn; حيله hīlé; (custom) خوى khūy; —, *v.a.* اويون‌ا òyɯn-et, الداتمق àldatm*a*k.

Trickery, *s.* حيله hīlé. [-àkm*a*k.

Trickle, *v.n.* اينجه‌اينجه‌اقمق ìnj*a*-ìnj*a*-

Trifle, *s.* صاچمه sàchm*a*, اويون òyɯn, جزئى‌شى jùz'ī-shèy, لاشى‌مقوله‌سى lā-shèy-màkūléssi; —, *v.n.* اوينامق òynam*a*k, صاچمه‌ا sàchm*a*-et, دليلك‌ا délilik-et; —fling, *a.* جزئى jùz'ī; —, *s.* صاچمه sàchm*a*, دليلك dèlilik; —fler, دلى dèli.

Trigger, *s.* تتك tètik.

Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ilmi-mùssèllɛssāt.

Trim, *s.* (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قیافت kıyāfèt; —, *a.* بچملو bìchimli; —, *v.a.* دوزلتمك dùzèltmek; دنكلا dènk-et, دنكنی دوزلتمك dèn*gh*ini-dùzèltmek.

Trimming, *s.* خرج khàrj, قیطان (ghàytān); (moral) مواضعه mùwāza"à.

Trinity, *s.* اقانیم ثلثه àkānīmi-sèlāssé.

Trip, *s.* (slip) ایاق قپانمسی àya*k*-kàpanma*ss*i; (moral) خطا khàtā; (excursion) كزمه ghèzm*a*, طولاشمه dòlashm*a*; —, *v.n.* ایاغی قپانمق àya*gh*i-kàpanma*k*; خطا ا khàtā-et; — up, *v.n.* ایاغی قپانوب دوشمك àya*gh*i-kàpàn*ı*p-dùshmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Tripe, *s.* اشكنبه ìshkènbé.

Triple, *s.* اوچ قات ùch-kàt; —, *v.a.* اوچ قاتلا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچ قات او ùch-kàt-òl.

Tripoli, *s.* (town in Barbary) طرابلوس غرب tàràbàlūsi-ghàrb; —, (town of Syria) طرابلوس شام tàràbàlūsi-shām.

Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحقلا sàhk-et.

Triumph, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt; (procession) الای àlay; —, *v.n.* غالب او ghālib-òl; —, — over (exult) اوكنمك u*gh*ènmek, تفاخر ا tèfākhur-et.

Triumphant, *a.* غالب ghālib.

Trivial, *a.* صاچمه sàchm*a*, جزئی jùz"ī.

Triviality, *s.* صاچمه لق sàchm*a*lik; جزئیلك jùz"ilik.

Troop, *s.* سوری sùru, طاقم tàk*i*m, الای àlay; (of cavalry or horse-artillery) بلوك bùluk; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —s, *s. pl.* عسكر "àsskɛr.

Trooper, *s.* سواری نفری sùwāri-nèfɛri.

Trophy, *s.* ظفرك علامتی zàfɛrin-"àlāmèti.

Tropic, *s.* مدار mèdār; — of Cancer, مدار سرطان mèdāri-sèratān; — of Capricorn, مدار جدی mèdāri-jèdī.

Trot, *s.* لنك lìnk, لنكلمه lìnklémé; —, *v.n.* لنك كتمك lìnk-ghìtmek, لنكلمك lìnklémek.

Trotters, *s. pl.* پاچه pàch*a*; ایاق àya*k*.

Trouble, *s.* صیقندی sı*k*indi, زحمت zàhmet, مشقت mèshàkkàt, اذیت èzìyyèt, (care) درد dɛrd, بلا bèlā, باش اغریسی bàsh-à*gh*rissi; — *v.a.* تعجیزا صیقندی ویرمك sı*k*indi-vèrmek, تعجیز ا tà"jīz-et; زحمت ویرمك zàhmet-vèrmek; — one's self, زحمت ا zàhmet-et; — one's self about . . . , قیدا kàyd-et; وظیفه ا wàzīfé-et; قساوت ا kàssāvet-et.

Troublesome, *a.* صیقندی sı*k*indi, صیقندیلو sı*k*indı*l*i, زحمت ویرر zàhmet-vèrir.

Trough, *s.* یكنه tèknɛ; اولاق àvlàk.

Trousers, *s. pl.* پانطلون pàntalòn; شالوار shàlwar; پوطور pòtur, چاقشیر [chàkshır.

Trout, *s.* اله بالق àla-bàlık.

Trowel, *s.* ماله màla.

Truce, *s.* متاركه mùtāréké.

Truck, *s.* ال عربه‌سی èl-''àrabassi; (exchange) ترانپه tràmpa; (of a mast) شاپقه shàpka.

True, *a.* (not false) كرچك ghèrchek, صحيح sàhīh; (real) حقيقى hàkīkī; (faithful) صادق sādik, وفادار wèfādār; (right) طوغرى dòghru, صحيح sàhīh; (well ascertained) محقق mùhàkkàk.

Truly, *ad.* واقعا wāki''ā, حقيقت hàkīkàt, فى الحقيقه fī-'l-hàkīka.

Trumpet, *s.* بورو bòru; سورنا sūrnā (zùrna); —, *v.a.* اعلان ايتمك i''lān-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bòruzèn (-zàn).

Trunk, *s.* صندق sàndik, چانطه chànta; (of a tree) كتوك kyùtuk; (of the body) كوده ghyàwdé; (of an elephant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مويلو mùylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد i''timād, امنيت èmnìyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ويرەسيه vèréssiyé; —, *v.a.* امانة تسليم ايتمك èmānétèn-tèsslīm-et; —, *v.n.* اعتماد ايتمك i''timād-et, امنيت ايتمك èmnìyyèt-et; (in God) توكل ايتمك tèvèkkyul-et, متوكل اول mùtévèkkil-òl.

Trustee, *s.* متولى كبى امانتدار mùtévèllī-ghìbi-èmānètdār.

Trustworthiness, *s.* صداقت sàdākàt.

Trustworthy, Trusty, *a.* صادق sādik.

Truth, *s.* (absolute) حق hàkk; (of an assertion) صحت sìhhàt, حقيقت hàkīkàt; (true speech) طوغرى لاقردى dòghru-làkirdi; to speak the —, طوغرى سويلمك dòghru-sùwèylémek.

Truthful, *a.* طوغرى dòghru.

Truthfulness, *s.* طوغريلق dòghrulùk.

Try, *v.n.* (endeavour) چاليشمق chàlishmak, سعى ايتمك sà''y-et; غيرت ايتمك ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bàkmak, دنه‌مك dènémek, تجربه ايتمك tèjribé-et; (as a proof) امتحان ايتمك ìmtihān-et; (cause a great exertion) زورلمق zòrlamak; يورمق yòrmak; اوصاندرمق ùssàndirmak; كوجنه كتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Trying, *a.* تحملكداز tàhàmmul-ghyùdāz.

Tub, *s.* باديه bàdiya, كردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bòru, زوانه zìwānè; (of a water-pipe) مارپيچ màrpich.

Tuberose, *s.* تبر tèbèr.

Tubular, *a.* بورو شكلنده bòru-shèklinda, بوروكبى bòru-ghìbi.

Tuesday, *s.* صالى sàli, صالى كونى sàli-ghyùnu, ثلاثا sèlāsā, سه‌شنبه sèh-shènbih.

Tug, *s.* چكش chèkish; (ship) يدك واپورى yèdek-vàporu; —, *v.a.* چكمك chèkmek; يدكه المق yèdéghé-àlmak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدريس tèdrīss, تعليم tà''līm; تعلم tà''àllum, تحصيل [tàhsīl.

Tulip, *s.* لاله lālé.

Tumble, *s.* دوشش dùshush, يقلش yìkilish; —, *v.n.* (fall) دوشمك dùshmek, يقلمق yìkilmak; (be disarranged) بوروشمق bùrushmak, اورسه‌لنمك ùrsélènmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek, يقمق yìk-

mak; بوروشدرمق bùrushdurmak, اورسەلتمك ùrsélétmek.

Tumbler, *s.* بيوك قدح bìyuk-kàdeh, صو قدحى sù-kàdéhi.

Tumour, *s.* شيش shìsh, چبان chìbàn.

Tumult, *s.* قارشقلق kàrishiklik; كورلدى ghyùruldu, پاطردى pàtirdi, شماته shàmata. [-(òkkalik)-fìchi.

Tun, *s.* سكزيوزقيەلق فوچى sèkiz-yuz-

Tune, *s.* هوا hàwā; in —, اهنك āhènk, اويغون ùyghun; —, *v.a.* اهنك ا āhènk-et, اويدرمق ùydurmak.

Tunnel, *s.* يرالتى يول yèr-àlti-yòl, يرالتى كمر yèr-àlti-kèmer.

Tunny, *s.* پلامید pàlamīd(?), التى پرمق àlti-pàrmak(?); (preserved) لاكردە lākèrda.

Turban, *s.* صارق sàrik.

Turbid, *a.* بولانق bùlànik.

Turbot, *s.* قالقان kàlkan, قالقان بالغى kàlkan-bàlighi.

Turbulent, *s.* (person) زوربا zòrba; (meeting) كورلديلو ghyùruldulu.

Turcoman, *s.* تركمن tùrkmèn.

Turcomania, *s.* تركمن ولايتى tùrkmèn-vìlāyèti.

Turf, *s.* (green) چيم chìm; (peat) يرتزكى yèr-tèzèghi.

Turk, *s.* عثمانلو "òssmānli; ترك tùrk, ترك اوشاغى tùrk-ùshàghi, مسلمان mùsslimān.

Turkey, *s.* (fowl) هند طاوغى hìnd-tàwughu; (empire) دولت عليه dèvléti-"àlìyyé, دولت عثمانيه dèvléti-"òssmānìyyé, دولت ال عثمان dèvléti-āli-"òssmān; (territory of) ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssa, ممالك دولت عليه mèmāliki-dèvléti-"àlìyyé, عثمانلو مملكتى "òssmānli-mèmlékéti, عثمانلو طپراغى "òssmānli-tòpraghi, عثمانلو ولايتى "òssmānli-vìlāyéti (wìlā'ati).

Turkish language, *s.* تركجه tùrkja, عثمانلوجه "òssmānlija, مسلمانجه mùsslimānja.

Turmeric, *s.* زردەچاو zèrdéchàv.

Turmoil, *s.* كورلدى ghyùruldu, حارلدى hàrīldi, پاطردى pàtirdi.

Turn, *s.* (revolution) دونش dùnush, دور dèvr; (deviation) دونش dùnush, صاپش sàpish, بورغاج bùrghàj, ديرسك dìrsèk; (in rotation) نوبت nùbèt; (change) دونش dùnush, ديكشش dìghishish, تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkīlāb; فرق fàrk; —, *v.n.* (round) دونمك dùnmek, دورا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; (to one side) دونمك dùnmek; صاپمق sàpmak; (become) كسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination), اولمق òlmak; (change) ديكشمك dìghishmek; (as remade clothes) چويرلمك chèvirilmek; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek; (cause to become) ايتمك ètmek, لتمك letmek *or* لتمق latmak (as a verbal termination); a good —, ايولك īyilik; — about, *v.a.* چويرمك chèvirmek; قارشدرمق kàrishdirmak; — —, *v.n.* دونمك dùnmek; — away, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفعا dèf"-et, طرد ا

tàrd-et; (the eyes, &c.) چويرمك chèvirmek; — —, *v.n.* بشقه طرفه bàshk*a*-tàraf*a*-dùnmek; — back, *v.n.* كيرو دونمك ghèri-dùnmek; عودت ا "àvdet-et; (on a hinge, &c.) اچلمق àchılmak; — —, *v.a.* كيرو چويرمك ghèri-chèvirmek; — down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak; (a hill) انمك ènmek; (leaves, &c.) اشاغى قيوريلمق àshàghi-kìvrılmak; — —, *v.a.* صاپتمق sàpıtmak; اشاغى كوندرمك àshàghi-ghyùndèrmek; اندرمك èndirmek; قيويرمق kìvirmak, بوكمك bùkmek; — in, *v.n.* ياتمق yàtmak; ايچرو كيرمك ìchèri-ghìrmek, ايچرو كتمك ìchèri-ghìtmek, ايچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — —, *v.a.* ايچرو چويرمك ìchèri-chèvirmek, ايچرو صوقمق ìchèri-sòkmak; ايچرو قيويرمق ìchèri-kìvirmak; —off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek; صاپتمق sàpıtmak; سكدرمك sèkdirmek; (a cock) قپامق kàpamak; (water) كسمك kèssmek; (a remark) الدرمامق àldırmamak; — —, *v.n.* صاپمق sàpmak; (a projectile) سكمك sèkmek; — out, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak, طيشارى اوغرامق dìshāri-òghramak; (prove) چيقمق chìkmak; (the weather) لشمك lɛshmek (as a verbal termination); — —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak; — over, *v.n.* دونمك dùnmek; دوريلمك dèvrilmek; — —, *v.a.* چويرمك chèvirmek, دويرمك dèvirmek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حواله ا hàwālé-et, احاله ا ihālé-et; (in one's mind) دوشونمك dùshunmek, طاشنمق tàshınmak, مطالعه ا mùtāla"à-et; (disappoint) اميدينى بوزمق ùmīdini-bòzmak; — up, *v.n.* چيقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, پيدا او pèydā-òl; قالقمق kàlkmak; اچلمق àchılmak; يوقارى دونمك yùkàri-dùnmek; — —, *v.a.* يوقارى چويرمك yùkàri-chèvirmek; اشمك èshmek, قازمق kàzmak; قالدرمق kàldırmak; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام *or* شلغم shàlghàm.

Turnkey, *s.* زندانجى zìndānji.

Turnpike, *s.* قپو kàpi.

Turpentine, *s.* ترمنتى tèrmènti; spirits of —, نفت ياغى nèft-yàghi.

Turquoise, *s.* فيروزه firūzé-tàshi.

Turret, *s.* قوله kùlé, قوله جك kùléjik.

Turtle, *s.* دكز قاپلوبغه سى dèngiz-kàplibàghassi (kàplim-); — dove, قمرى

Tuscan, *a.* توسقانه لو Tòsscànali. [kùmru.

Tuscany, *s.* توسقانه ولايتى Tòsscàna-

Tusk, *s.* ازو àzi, ديش dìsh. [-vìlāyèti.

Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.* اوكرتمك ùghrɛtmek, تعليم ا tà"līm-et.

Twaddle, *s.* بوش لاقردى bòsh-làkırdi.

Tweezers, *s.* جمبز jìmbiz.

Twelve, *a.* اون ايكى òn-ìki; —month, يل yìl, سنه sènɛ́, سال sāl.

Twenty, *a.* يكرمى yìghirmi, عشرون "ìshrūn, عشرين "ìshrīn, بيست bīsst.

Twice, *ad.* ايكى كره ìki-kèrrɛ́, ايكى دفعه

ìki-dèf''à, ایکی نوبت ìki-nùbèt, ایکی سفر ìki-sèfer. [چبوق chìbùk.

Twig, *s.* دال dàl, اینجه دال ìnja-dàl,

Twilight, *s.* (morning) اورطه لق اغارمسی òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir, شفق shàfak; (evening) صولر قرارمسی sùlar-kàrarmassi, اورطه لق قرارمسی òrtalik-kàrarmàssi. [*pl.* ایکز ìkiz.

Twin, *s.* ایکز ìkiz, توأم tèv'àm; —s,

Twine, *s.* سجیم sìjim; —, *v.n.* صارلمق sàrilmak, طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* طولاشدرمق dòlashdirmak, صارمق sàrmak. [بوکلمك bùkyulmek.

Twist, *v.a.* بوکمك bùkmek; —, *v.n.*

Two, *a.* ایکی ìki, اثنین ìssnèyn, دو dù.

Type, *s.* (model) نمونه nùmūné; (for printing) حرف hàrf (*pl.* حروفات hùrūfāt); in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب اولنمش tèrtīb-òlunmush.

Typhus, *s.* قره حما kàra-hùmmà, تیفو tīfo.

Typographer, *s.* باصمه جی bàssmaji.

Typography, *s.* حروفات باصمه سی hùrūfāt-bàssmassi.

Tyrannical, *a.* ظالمانه zālimāné, ظلمکارانه zùlumkyārāné.

Tyranny, *s.* ظلم zùlm, تعدی tà''àddī, غدر ghàdr, جفا jèfā.

Tyrant, *s.* ظالم zālim, غدار ghàddār, جفاکار jèfākyār; سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz.

Tyro, *s.* عجمی ''àjémī, مبتدی mùbtédī.

U.

Udder, *s.* مه mèmé. [kèrīhu-'l-mànzar.

Ugly, *a.* چرکین chìrkin, کریه المنظر

Ulcer, *s.* یاره yàra.

Ultimate, *a.* صوك sòng.

Umbrage, *s.* اغبرار ìghbirār.

Umbrageous, *a.* کولکه لك ghyùlghélik.

Umbrella, *s.* شمسیه shèmsìyyé.

Umpire, *s.* حکم hàkem; to act as —, حکم ا hùkm-et, دعوایی فصل ا dà''wàyi-fàssl-et.

Unable, *a.* الندن کلمز èlindan-ghèlmàz, مقتدر دکل mùktèdir-dìghil, عاجز ''ājiz. [mish.

Unaccustomed, *a.* الشمامش àlishma-

Unadvisable, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Unanimity, *s.* اتفاق ارا ìttifāki-ārā.

Unanimous, *a.* متفق mùttèfik, متحد الارا mùttàhidu-'l-ārā, یکزبان yèkzabān.

Unarmed, *a.* سلاحسز sìlāhsiz; (ship or battery) طوپسز tòpsuz. [zàrūrī.

Unavoidable, *a.* ناچار nāchār; ضروری

Unawares, *ad.* علی الغفله ''àlé-'l-ghàflé.

Unbecoming, *a.* یاقشمز yàkishmàz, یاقشقسز yàkishīksiz, بد bèd, چرکین chìrkin. [کفر kyùfr, جهالت jàhālet.

Unbelief, *s.* عدم ایمان ''àdémi-īmān,

Unbeliever, *s.* غیرمؤمن ghàyri-mù'min, کافر kyāfir, کاور ghyàwr, جاحل jāhil.

Unbend, *v.a.* (a bow) یایك کریشنی yàying-kìrishini-chìkàrmak; چیقارمق (sails) اشاغی المق àshàghi-àlmak; —, *v.n.* اچلمق àchìlmak. [àchmak.

Unbind, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق

Unbounded, *a.* بیحد bīhàdd, حدسز hàddsiz, بیپایان bīpāyān.

Unburthen (one's self, one's mind), *v.n.* دردینی سویلمك dèrdini-sùwèylémek.

Unbutton, *v.a.* اچمق àchmak.

Uncertain, *a.* بللوسز bèllisiz, بللو دكل bèlli-dìghil, شبهه‌لو shùbhéli, مشكوك mèshkyūk.

Uncertainty, *s.* مشكوكيت mèshkyū-kìyyèt ; مشكوك‌شى mèshkyūk-shèy.

Unchangeable, *a.* دائمى dā'imī, ديكشمز dìghishmàz.

Uncharitable, *a.* صدقه ويرمز sàdaka-vèrmàz ; فنا شبهه ايدر fèna-shùbhé--èdɛr. [sizlik.

Uncharitableness, *s.* انصافسزلق insāf-

Unchaste, *a.* غير عفيف ghàyrì-''àfīf.

Uncivil, *a.* ترس tèrss, قبا kàba.

Uncivilized, *a.* وحشى vwàshī.

Uncle, *s.* (father's brother) عموجه ''àmuja (àmja), عم ''àmm, عمى ''àmmī ; (mother's brother) داى dày. [نجس nèjiss.

Unclean, *a.* پس pìss, مردار mùrdār,

Uncleanliness, *s.* پسلك pìsslik.

Uncleanly, *a.* پس pìss.

Uncleanness, *s.* پسلك pìsslik.

Unclose, *v.a.* اچمق àchmak. [-sòymak.

Unclothe, *v.a.* روباسنى صويمق rùbassini-

Unclouded, *a.* بلوطسز bùlutsiz.

Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsiz.

Uncommon, *a.* از بولنور àz-bùlunur, نادر nādir, ناديده nādīdé, نادر كوريلور nādir-ghyùrulur.

Uncommunicative, *a.* كتوم kètūm.

Unconceivable, *a.* تصور اولنه‌مز tàssàvur--òlunamàz. [lā-kàyd.

Unconcerned, *a.* قيدسز kàydsiz, لاقيد

Unconditional, *a.* شرطسز shàrtsiz.

Unconscionable, *a.* انصافسز insāfsiz.

Unconscious, *a.* خبرسز khàbɛrsiz, بيخبر bīkhàbɛr.

Uncorrupt, *a.* طوغرى dòghru, مستقيم الاطوار mùsstakīmu-'l-àtwār.

Uncover, *v.a.* اچمق àchmak, قپاغنى kàpàghini - kàldirmak, قالدرمق اورتيسنى چيقارمق àrtussunu-chìkàrmak.

Uncreate, Uncreated, *a.* غير مخلوق ghàyri-màkhlūk, قائم بالذات kā'im--bì-'z-zāt.

Undecided, *a.* قرارسز kàrārsiz ; (person) كندى عقلنى بلمز kèndi-''àklini-bìlmàz.

Under, *a.* التده اولان àltda - òlan ; اشاغى رتبه‌ده اولان àshàghi-rùtbédé--òlan ; اشاغيكى àshàghiki ; —, *pr.* التنه àltina, التنده àltinda, التندن àltindan ; تحتنه tàhtina, تحتنده tàhtinda, تحتندن tàhtindan ; زيرينه zīrina, زيرنده zīrinda, زيرندن zīrindan ; دن اشاغى dan-àshàghi ; دن اكسك dan--èksik ; — age, چوجق chòjuk, صبى sàbī. [چيك قالمش chìgh-kàlmish.

Underdone, *a.* از پشمش àz-pìshmish,

Undergo, *v.a.* گرفتار او ghìriftār-òl, دوچار او dùchār-òl, مبتلا او mùbtélā-òl ; طوتلمق tùtulmak ; اولمق òlmak.

Underhand, *a.* كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī ; —, *ad.* التنده ال èl--àltinda.

Undermine, *v.a.* التنى قازمق àltini--kàzmak ; (a person) اياغنى قايدرمق àyaghini-kàydirmak.

Undermost, *a.* الك التدەكی èng-àltdaki.

Underneath, *pr.* التنه àltina, التندە àltinda; —, *ad.* الته àlta, التدە àltda.

Under-secretary, *s.* (of state) مستشار mùsstéshār; (of an office) معاون mù"āvin.

Undersign, *v.a.* امضا ا ìmzā-et.

Undersigned, *a.* زیردە واضع الامضا zīrda-vwàzi"-'l-ìmzā.

Understand, *v.a.* اكلامق ànglamak (*ànnamak*), تفهم ا tèfèhhum - et, درك ا dèrk-et, ادراك ا ìdrāk-et, تعقل ا tà-"àkkūl-et.

Understanding, *s.* عقل "àkl; (agreement) قول kàvl, مقاوله mùkāvélé; شرط shàrt.

Undertake, *v.a.* اوزرينه المق ùzérina--àlmak, ا درعهدە dèr-ùhdé-et.

Undertaker, *s.* تابوتجی tābūtju.

Undertaking, *s.* ایش ìsh.

Underwriter, *s.* كمی ایله كمی یوكنی سیغورتەیه آلان اصناف ghèmi-ìla-ghèmi - yùkunu - sìghūrtāya - àlan - -èssnāf.

Underwriting, *s.* كمی ایله كمی یوكنی سیغورتەیه المقلق ghèmi-ìla-ghèmi--yùkunu-sìghūrtaya-àlmaklik.

Undesignedly, *ad.* لاعن قصد lā-"àn--kàssdin; سهواً sèhvɛn; اتفاقا ìttifākā.

Undivided, *a.* بتون bìtun; (common) مشاع mùshā".

Undo, *v.a.* بوزمق bòzmak; (a knot, &c.) اچمق àchmak, چوزمك chùzmek.

Undone, *a.* یاپلمامش yàpilmamish; (ruined) خراب khàrāb; (in reputation) رذیل rèzīl, رسوای rùssvày.

Undoubtedly, *ad.* شبهەسز shùbhéssiz; البته èlbèttɛ́.

Undress, *v.a.* صویمق sòymak, اوروبەسنی چیقارمق ùrùbassini-chìkàrmak; —, *v.n.* صویمق sòyunmak, دوكلمك dùkyulmek.

Undulation, *s.* طالغه dàlgha; (of ground) بایر bàyir, تومسكلك tùmseklik.

Undutiful, *a.* رعایتسز rì"āyetsiz.

Undying, *a.* لایموت lā-yèmūt.

Uneasiness, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik, صیقندی sìkindi; اضطراب ìztirāb.

Uneasy, *a.* راحتسز rāhatsiz; (in body or mind) مضطرب mùztàrib.

Unemployed, *a.* ایشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshda, عاطل "ātil, معطل mù"àttal.

Unequal, *a.* بر دكل bìr-dìghil, غیر مساوی ghàyri-mùssāvī; (to a task) عاجز "ājiz, ارابی دكل èrbābi - dìghil, كوجی یتمز ghyùju-yètmàz, الندن كلمز èlindan-ghèlmàz.

Unequivocal, *a.* صریح sàrīh, اچق àchik, اشكار āshikyār.

Unerring, *a.* صائب sā'ib. [nā-hèmvār.

Uneven, *a.* دوزدكل dùz-dìghil, ناهموار

Unexampled, *a.* كورلمامش ghyùrulmamish, مثالسز mìssālsiz, غیرمسبوق ghàyri-mèssbūk.

Unexpected, *a.* اوملمامش ùmulmamish; —ly, *ad.* من غیرمأمول mìn-ghàyri--mè'mūlin.

Unexpired, *a.* وعده‌سی کلمامش wà"déssi--ghèlmamish. [sāfsiz.

Unfair, *a.* حقسز hàkksiz, انصافسز ìn-

Unfairness, *s.* حقسزلق hàkksizlik.

Unfaithful, *a.* خائن khā'in. [mùghāyir.

Unfashionable, *a.* مودەیه مغایر mòdàya-

Unfasten, *v.a.* اچمق àchmak.

Unfathomable, *a.* دبسز dìbsiz, ناقعریاب nā-kà"r-yāb.

Unfavourable, *a.* ترس tèrss, مخالف mùkhālif, اویغونسز ùyghunsuz.

Unfeeling, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Unfeigned, *a.* خالص khāliss, بیریا bī--rìyā. [اکسك èksik.

Unfinished, *a.* بتمامش bìtmamish,

Unfit, *a.* اویمز ùymàz, یاقشمز yàkish-màz, الویرمز èlvermàz; (person) نااهل nā-èhl, اربابی دکل èrbābi-dìghil, لیاقتسز lìyākàtsiz; —, *v.a.* اهلیتنی اهلیتنی èhlìyyètini - ìzālé-et; مانع‌او مانع‌او mānì"-òl, منع‌ا mèn"-et.

Unfold, *v.a.* اچمق àchmak, سرمك sèrmek, نشرا nèshr-et, بسطا bàsst-et.

Unforeseen, *a.* کورنمیان ghyàrunmé-yen, دوشنلمامش dùshunulmamish.

Unforgiving, *a.* عفوایتمز "àfv-ètmàz, اونوتمز ùnutmàz. [mish.

Unforgotten, *a.* اونودلمامش ùnùdulma-

Unfortified, *a.* غیر مستحکم ghàyr-mùsstàhkèm. [nàhiss.

Unfortunate, *a.* بختسز bàkhtsiz; نحس

Unfortunately, *ad.* نه فائده nè-fā'idé, چه فائده chì-fā'idé.

Unfounded, *a.* اصلی یوق àssli-yòk.

Unfrequent, *a.* نادر nādir.

Unfriendliness, *s.* عداوت "àdāvèt.

Unfriendly, *a.* دشمن dùshmen; دارغین dàrghin. [عقیم "àkīm.

Unfruitful, *a.* میوه ویرمز mèyvé-vèrmàz;

Unfurnish, *v.a.* صویمق sòymak, دوشمه‌سنی قالدرمق dùshméssini-kàl-dirmak.

Unfurnished, *a.* دوشمه‌سز dùshmésiz.

Ungainly, *a.* بد bèd; چرکین chirkin.

Ungallant, *a.* قاری‌یه رعایتسز kàrìyyé--rì"āyetsiz.

Ungenerous, *a.* خسیس khàssīss.

Ungodly, *a.* (man) فاسق‌وفاجر fāssik-u--fājir; (act) فاسقانه fāssikāné, فاجرانه fājirāné.

Ungovernable, *a.* ضبط اولنه‌مز zàbt-òlu-namàz, سرت sèrt, حدید hàdīd.

Ungrammatical, *a.* قواعد صرف و نحوه kàwā"idi - sàrf-u-nahvé-mù-khālif.

Ungrateful, *a.* نانکور nānkyūr (nàm-), نمك بحرام nèmek - bùhrām, خائن khā'in.

Ungrounded, *a.* اصلی یوق فصلی یوق àssli--yòk - fàssli - yòk, بوش bòsh, باطل bātil, بی اساس bī-èssās.

Unguarded, *a.* نوبتجی و قره قول و استحکامدن خالی nùbètji-vé-kàré-kòl--vé-ìsstìhkyāmdan-khāli; غافل ghàfil.

Unguent, *s.* یاغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Unhappy, *a.* دردلو dèrdli, دردمند dèrdmènd.

Unhealthy, *a.* (person) چوروك chùruk, علیل "àlīl; (place) وخیم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli.

Unheard of, *a.* اشیدلمامش ìshìdilma-mish, غیرمسموع ghàyri-mèssmū".

Unhoped for, *a.* اومیلمامش ùmulmamish; مأمولدن زیادهٔ mè'mūldan-zìyādé.

Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمك àtindan--dùshurmek (*or* اتدن àtdan).

Unhurt, *a.* اینجنمامش ìnjinmamish.

Uniform, *a.* منتظم mùntazàm, برسیاقده bìr-sìyākda; —, *s.* اونیفورمه ùnifòrma, رسم البسه‌سی rèssm-èlbisséssi, نظام روبه‌سی nìzām - rùbassi, عسکر روبه‌سی "àskeR-rùbassi.

Uniformity, *s.* مطابقت mùtābakàt.

Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; شاشمیه‌رق shàshmayarak; نظام اوزره nìzām-ùzéré.

Unimportant, *a.* غیر مهم ghàyri-mùhìmm.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن خالی hèr - nèv"i - bār-ū-māni"dan--khāli; بورجسز bòrjsiz.

Uninhabitable, *a.* خیرسز khàyrsiz, غیر قابل سکنی ghàyri-kābili-sùknà.

Uninhabited, *a.* غیرمسکون ghàyri--mèsskyūn, بوش bòsh. [-màssūn.

Uninjured, *a.* ضرردن مصون zàrardan-

Unintelligible, *a.* اکلاشلمز ànglashìl-màz (*ànnàsh-*). [-nèv"indan.

Unintentional, *a.* قضا نوعندن kàzā-

Unintentionally, *ad.* "عن غیر قصد àn--ghàyri-kàssdin.

Uninterrupted, *a.* اراسی یوق àrassi-yòk; —ly, *ad.* ارا ویرمیه‌رك àra-vèrméyérek, اردی ارا سی اولمیه‌رق àrdi-àrassi-òlmayarak, بلا فاصله bìlā - fāssìla, لا ینقطع lā-yànkàti".

Union, *s.* اتحاد ìttìhād; جمع jèm", تجمع tèjèmmu", اجتماع ìjtimā", برارایه کلش bìr - àraya - ghèlish; قارشش kàrishish, قاتشمه kàtishma, مزج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdivāj.

Unit, *s.* فرد fèrd.

Unitarian, *s.* موحد mùwàhhid, اهل توحید èhli-tèvhīd.

Unite, *v.n.* برلشمك bìrlɛshmek; برلکده‌او bìrlikda-òl, اتفاق ا ìttifāk-et; جمع‌او jèm"-òl, برارایه‌کلمك bìr--àraya - ghèlmek; بری برینه قارشمق bìri-bìrina-kàrishmak, قاتشمق kàtish-mak; امتزاجا ìmtizāj-et; بری برینه وارمق bìri - bìrina - vàrmak, تزوجا tèzèvvuj - et; قاینامق kàynamak, یاپشمق yàpishmak, باغلانمق bàgh-lanmak; متصل او mùttàssil - òl; مربوط او mrèbūt-òl, منتسب‌او mùn-tèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك bìr-lɛshdirmek; قارشدرمق kàrishdirmak, امتزاجایتدرمك ìm-tizāj-ètdirmek; اولندرمك èvlɛndir-mek, تزویجا tèzvīj-et, ویرمك vèrmek; قاینا تمق kàynatmak; یاپشدرمق yàpishdirmak; باغلامق bàghlamak, ربطا ràbt-et, بتشدرمك bìtish-dirmek.

United States, *s. pl.* جماهیر مجتمعهٔ امریقا jèmāhīri-mùjtémi"a-i-Amèrika.

Unity, *s.* برلك bìrlik; (of God) وحدانیت wàhdānìyyèt; اتفاق ìttifāk, اتحاد ìttihād.

Universal, *a.* کلی kyùllī; عمومی

"ùmūmī; —ly, *ad.* عموماً "ùmūman, على العموم "àlé-'l-"ùmūm. [kyā'ināt.

Universe, *s.* عالم "ālem, كائنات

University, *s.* دارالفنون dāru-'l-fùnūn.

Unjust, *a.* (man) غدار ghàddār, ظالم zālim, انصافسز ìnsāfsiz; (man or act) حقسز hàkksiz. [sèbebsiz.

Unjustifiable, *a.* حقسز hàkksiz, سببسز

Unkind, *a.* (person) جفاكار jèfākyār; (person or act) ترس tèrss, طاتسز tàtsiz, صوغوق sòghuk.

Unknown, *a.* مجهول mèjhūl, نامعلوم nā-mà"lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم بولميه رق bènim-khàbérim-òlmayarak.

Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق bòshaltmak, يوكنى بوشالتمق yùkyunu--bòshaltmak; يوكنى چيقارمق yùkyunu-chìkàrmak; (a horse, &c.) يوكنى اندرمك yùkyunu-èndirmek; —, *v.n.* بوشالمق bòshalmak.

Unlawful, *a.* حرام hàrām; غيرمشروع ghàyri-mèshrū"; ممنوع mèmnū", منهى mènhī, يساق yàssàk; فضولى fùzūlī, ناحق nā-hàkk; —ly, *ad.* بغيرحق bì-ghàyri-hàkkin, فضولى اولهرق fùzūli-òlarak.

Unlearned, *a.* جاهل jāhil.

Unleavened, *a.* خميرسز khàmirsiz.

Unless, *c.* مكركه mègher-ki. (This conjunction is hardly ever used, but the sense is rendered by employing the conditional negative of the verb which follows in English. Ex.— Unless I go, بن كتمسم bèn-ghìtmassam, *if I go not.*)

Unlikely, *a.* اوملمز ùmulmàz, ياقشق المز yàkishìk-àlmaz; it is very unlikely, دكمهدر dèghmédé, اوممم ùmmàm, مأمول ايتمم mè'mūl-ètmàm.

Unlimited, *a.* حدسز hàddsiz, بيحد

Unload, *vid.* Unlade. [bìhàdd.

Unlock, *v.a.* اچمق àchmak; كليدينى اچمق kìlidini-àchmak; —, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Unlooked-for, *a.* اوملميان ùmulmayan; مأمولدن زيادة mè'mūldan-zìyādé.

Unloose, *v.a.* اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; صاليويرمك sàlivèrmek.

Unluckily, *ad.* نه فائدة nè-fā'idé, چه فائدة chì-fā'idé.

Unlucky, *a.* (man) بختسز bàkhtsiz, بدبخت bèd-bàkht; (day) نحس nàhiss; (house, &c.) شئامتلو shà'ā-metli, مشئوم mèsh"ūm.

Unman, *v.a.* چوجق كبى اغلاتمق chòjuk-ghìbi-àghlatmak; to be —ed, چوجق كبى اغلامق chòjuk-ghìbi-àghlamak, يوركى طيانمامق yùrèghi-dàyànmamak, اغلايه جغى كلمك àghlayajaghi-ghèlmek.

Unmanageable, *a.* ضبط اولنهمز zàbt-òlunamaz; (ship) دومن دكلهمز dùmèn--(dīnémàz). [-yàkishmàz.

Unmanly, *a.* اركه ياقشمز èrkéghayakishmaz.

Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا kàba, خويراط khòyrāt.

Unmarried, *a.* (man) بيكار bīkyār (bèykyār), اولودكل èvli-dìghil, مجرد mùjèrred; (woman) قوجهدهدكل kòjadadìghil (*or* اولميان òlmayan); قيز kìz.

Unmerciful, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz; —ly, *ad.* فنا fènа.

Unmindful, *a.* دقتسز dikkàtsiz, دقت ایتمز dikkàt-ètmàz, غافل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خالص khāliss, صاف sāf, صافی sāfī.

Unmoor, *v.a.* باش قیپچ باغلرینی چوزمك bàsh-kìch-bà*gh*lari*n*i-chùzmek, یالکز برتیمور ایله براقمق yàl*in*giz - bìr -(dè-mir)-il*a*-bràkm*a*k.

Unnatural, *a.* طبیعتك خلافی tàbī"àting--khìlāfi. [bī-lùzūm.

Unnecessary, *a.* لزومسز lùzūmsuz, بیلزوم

Unnerve, *v.a.* ثباتنی اخلال sèbātini-ìkhlāl-et.

Unnumbered, *a.* حسابسز hìssābsiz, لا یعدولایحصا lā-yù"àdd-vé-lā-yùhsā.

Unobjectionable, *a.* اعتراض اولنهمز ì"tirāz-òlunamàz.

Unoccupied, *a.* بوش bòsh, خالی khālī.

Unoffending, *a.* صوچسز sùchsuz, قباحتسز kàbāhatsiz, ضررسز zàrarsiz.

Unopposed, *a.* مانعسز mānі"siz, بلامانع bìlā-mānі"in, بلامخالفه bìlā-mùkhā-léfé. [مجهول sāhibi-mèjhūl.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحبی

Unpack, *v.a.* اچمق àchmak; صندقدن چیقارمق sàndikdan-chìkàrmak.

Unpaid, *a.* ویرلمامش vèrilmamish; (officer) معاشسز mà"āshsiz, ایلقسز àylıksiz. [àjі. Unpalatable, *a.* اجی

Unparalleled, *a.* مثالسز mìssālsiz, کورلمامش ghyùrulmamish, اشیدلمامش ìshìdilmamish, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unpardonable, *a.* عفواولنمز "àfv-òlun-màz, پكلایقسز pèk-lāyiksiz, پك مناسبتسز pèk-mùnāssébetsiz.

Unpaved, *a.* قالدیریمسز kàldirimsiz.

Unperceived, *ad.* كورلمیهرك ghyùrul-méyérek, دویولمهرق dùyulmayarak.

Unpleasant, *a.* فنا fénā, طاتسز tàtsiz, بد bèd, كریه kèrīh, ناخوش nā-khòsh; اویغونسز ùyghunsuz; —ness, *s.* اویغونسزلق ùyghunsuzluk.

Unpolite, *a.* قبا kàba, خویراط khòyràt.

Unpopular, *a.* خلق بیننده مقبول و پسندیده khàlk-bèyinda-màkbūl-vé--pèssendīdé-òlmayan.

Unprecedented, *a.* امثالسز èmsālsiz, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim; (person) غرضسز ghàrazsiz, منصف mùnsif.

Unpremeditated, *a.* لاعن قصد lā-"àn--kàssdin.

Unprepared, *a.* خبرسز khàbrsiz; حاضردكل hāzir-dìghil.

Unpretending, *a.* محجوب màhjūb, كندی كندی حالنده kèndi-hālinda.

Unprincipled, *a.* چاپقین chàpkin, عارسز "ārsiz, حیاسز hàyāssiz, ادبسز èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائدهسز fā'idéssiz, فائدهدن خالی fā'idédan-khālī, بوش bòsh, نافله nāfilé, بیهوده bīhūdé, لاطائل lā-tā'il.

Unquestionable, *a.* شبههسز shùbhéssiz, محقق mùhàkkàk; —bly, *ad.* البته èlbéttè, مطلقا mùtlakā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسز mùnāssébet-siz; انصافسز ìnsāfsiz.

Unremitting, *a.* لاينقطع lā-yànkàti", اردی اراسی اولميان àrdi - àrassi - òlmayan.

Unreserved, *a.* بلاكتم bìlā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr; انتقامسز ìntikāmsiz.

Unrewarded, *a.* مكافاتسز mùkyāfātsiz.

Unrighteous, *a.* (person) كناهكار ghyù-nāhkyār; (act) كناه ghyùnāh.

Unripe, *a.* خام khām, اولمامش òl-mamish.

Unrivalled, *a.* مثالسز mìssālsiz, بيمثال bīmissāl, يكتا yèktā, بيهمتا bīhèmtā.

Unruly, *a.* زوربا zòrba, عاصی "āssī, متمرد mùtémèrrid. [èmīn-dìghil.

Unsafe, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل

Unsaid, *a.* دينلمامش dènilmamish, سويلنلمامش sùwèylenilmamish.

Unsaleable, *a.* صاتلهمز sàtilamàz.

Unsatisfactory, *a.* غيرمرضی ghàyri-mèrzī.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك sùzundan-dùnmek, انكارا ìnkyār-et.

Unscrew, *v.a.* اچمق àchmak, ويدهسنی اچمق vidéssini-àchmak.

Unscriptural, *a.* كتب سماويه‌نك مأنه kyùtubu-sèmāvìyyéning-mà-'ālina-mùghāyir. [mùhrunu-àchmak.

Unseal, *v.a.* اچمق àchmak, مهرينی اچمق

Unseasonable, *a.* وقتسز wàkitsiz.

Unseaworthy, *a.* دكز سفرينه غير صالح dèngiz-sèferina-ghàyri-sālih.

Unseemly, *a.* چركين chìrkin, ياقشمز yàkishmàz, ياقشقسز yàkishìksiz.

Unseen, *a.* كورنميان ghyùrunméyen; كورلمامش ghyùrulmamish; —, *ad.* كورلميه‌رك ghyùrulméyérek.

Unsettle, *v.a.* قراريني بوزوب مشوشا kàrārini-bòzup-mùshèvvèsh-et.

Unsheath, *v.a.* چكمك chèkmek, سلا sèll-et.

Unship, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, يرندن چيقارمق yèrindan-chìkàrmak.

Unsightly, *a.* چركين chìrkin, بد bèd, ياقشقسز yàkishìksiz.

Unskilful, *a.* عجمی "àjémī.

Unslaked, *a.* (lime) سونمامش sùn-mamish; (thirst) كسلمامش kèssil-mamish. [fāssid.

Unsound, *a.* چوروك chùruk; فاسد

Unsown, *a.* اكلمامش èkilmamish, غير مزروع ghàyri-mèzrū".

Unsparing, *a.* بول بول bòl-bòl; —ly, *ad.* اسركميه‌رك èssirghéméyérek.

Unspeakable, *a.* تعبيراولنهمز tà"bīr-òlunamàz. [sèbātsiz.

Unstable, *a.* قرارسز kàrārsiz, ثباتسز

Unsteady, *a.* اويناز òynar; صاللانور sàllànir; دترر (tìtrer); (person) حواردە hòwàrda, چاپقين chàpkin.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنی بجرەمامش ìshini - bèjeramamish, موفق اولهمامش mùwàffak - òlamamish; (attempt) اويمامش ùymamish.

Unsuitable, *a.* ياقشمز yàkishmàz, اويمز ùymàz.

Unsuitable, *a.* اوكردلمامش ùghrèdilmamish; برشی اوكرنمامش bìr - shèy--ùghrenmamish.

Untenable, *a.* (assertion) باطل bātil, بوش bòsh; (position) محافظه‌سی محال mùhāfazassi-mùhāl.

Untenanted, *a.* بوش bòsh.

Unthankful, *a.* شکر ایتمز shùkr-ètmàz.

Unthankfulness, *s.* عدم شکر "àdemi-shùkr.

Unthinking, *a.* دوشونمز dùshunmàz.

Unthought-of, *a.* دوشونلمامش dùshunulmamish, خاطره تخطر ایتمامش khātira-tàkhàttur-ètmamish.

Untidy, *a.* هر شی‌سی پیس و قارشق hèr-shèy-si-pìss-vé-kārishik.

Untie, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak, حل ا hàll-et.

Until, *pr.* ئه‌قدر a-kàdar, ئه‌دك édek, *or* ئه‌دق adak, ئه‌دكین édèghin (*or* a-).

Untimely, *a.* وقتسز wàkitsiz; — end, وقتسزاولم wàkitsiz-ùlum, تلف tèlef, هلاك hèlāk.

Unto, *pr.* ئه É, *a.* [

Untold, *a.* صایلمامش sàyılmamish; افاده‌اولنمامش ifādé-òlunmamish.

Untoward, *a.* چرکین chìrkin, فنا fĕna, مناسبتسز mùnāssébetsiz.

Untried, *a.* دنملمامش dènɛnilmamish.

Untrodden, *a.* ایاق باصمامش àyak-bāssmamish. [باطل bātil.

Untrue, *a.* یالان yàlàn, کاذب kyāzib,

Untrustworthy, *a.* اعتماد اولنه‌مز ì"timād-ùlunamaz.

Untruth, *s.* یالان yàlàn, کذب kìzb, دروغ dùrūgh, بطلان bùtlān.

Unusual, *a.* عادت دکل "ādet-dìghil, خلاف عادت khìlāfi-"ādet; —ly, *ad.* سائر وقته نسبتله sā'ir-wàkta-nìssbètla.

Unutterable, *a.* تعبیر اولنه‌مز tà"bīr-òlunamàz.

Unveil, *v.a.* and *n.* یاشماغنی چیقارمق yàshmaghini-chìkàrmak (*or* اچمق àchmak). [-òlunmàz.

Unwarrantable, *a.* تجویز اولنمز téjvīz-

Unwary, *a.* غافل ghāfil.

Unwell, *a.* کیفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz, خسته khàssta.

Unwholesome, *a.* (air) وخیم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli; (food) مضر mùzìrr.

Unwilling, *a.* استکسز ìssteksiz, رغبتسز ràghbetsiz, کوکلسز ghyùngulsuz; —ly, *ad.* کرهاً kèrhan, مع الکراهه mà"a-'l-kèrāhé, استمیه‌رك ìsstéméyérek, چکنه‌رك chèkinérek; —ness, *s.* کوکلسزلك ghyùngulsuzluk, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Unworthy, *a.* (person) نااهل nā-èhl, استحقاقسز ìsstìhkāksiz; (act) لایقسز lāyiksiz.

Up, *a.* قالقمش kàlkmish; یوکسلمش yuksèlmish; پهایه‌چیقمش pahāya-chìkmish; —, *ad.* یوقاری yùkāri; یوقاریه yùkāriya, یوقاریده yùkārida (yùkārda); یوقاریه‌طوغری yùkāriya-dòghru; —, *pr.* دن یوقاری dan-yùkāri; —, *int.* دی بقالم dè-bàkàlim! قالق بقالم kàlk-bàkàlim; — and down, اشاغی یوقاری àshàghi-yùkāri; اوته‌بری àté-bèri; — hill, یوقش yòkush-yùkāri; کوچ ghyùch, مشکل mùshkil, چتین chètin; — there! هی یوقارده hèy-yùkàrda, هی

كيم واريوقارده hèy-kìm-vàr-yukarda ; — with the helm ! اورصه òrsa !

Upbraid, *v.a.* يوزينه اتمق yùzuna-àtmak.

Uphold, *v.a.* طوتمق tùtmak, تصحب ا tàssàhhub-et, صحابت ا sàhābet-et, التزام ا ìltizām-et, ارقه او àrka-òl ; (a thesis) ادعا ا ìddi"ā-et, تصديق ا tàssdīk-et.

Upholsterer, *s.* يورغانجى yùrghanji, دوشمه جى dùshémèji.

Upland, *s.* ياياله yàyla, ياياق yàylàk.

Uplift, *v.a.* يوقارى قالدرمق yùkāri-kàldirmak.

Upmost, *a.* اك يوقارى èng-yùkāri.

Upon, *pr.* اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda ; اوزرينه ùzérina, اوزرنده ùzérinda.

Upper, *a.* يوقاريكى yùkāriki, يوقارده كى yùkàrdéki ; اوستده كى ùsstdéki, اوستنده كى ùsstundéki ; — hand, غلبه ghàlébé, غالبلق ghāliblik.

Uppermost, *a.* اك يوقاريكى èng-yùkāriki, اك اوستده كى èng-ùsstdéki.

Upright, *a.* طوغرى dòghru, قائم kā'im ; (in morals) طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm.

Uproar, *s.* كورلدى ghyùruldu, حارلدى hàrildi, پاطردى pàtirdi, ولوله vèlvélé.

Upset, *v.a.* دويرمك dèvirmek ; كيفنى بوزمق kèyfini - bòzmak ; —, *v.n.* دويرلمك dèvirilmek ; —, *a.* دويرلمش dèvirilmish ; كيفى قاچمش kèyfi-kàchmish ; —, *s.* دويرلمه dèvirilmé.

Upside-down, *ad.* الت اوست àlt-ùsst, زيروزبر zīr-u-zèber.

Upstart, *s.* مجهول الاصل اولان نو رسيده mèjhūl-èl-àssl-òlan-nèv-rèssidé.

Upwards, *ad.* يوقارى يه طوغرى yùkāriya-dòghru, يوقارى yùkāri ; (more) زياده zìyādé.

Urchin, *s.* پيچ pìch. [

Ureter, *s.* ممر البول mèmèrr-ùl-bèvl.

Urge, *v.a.* ابرام ا ìbrām-et, الحاح ا ìlhāh-et, صيقشدرمق sìkishdirmak ; (a plea) ايرادا īrād-et, درپيش ا dèr-pīsh-et ; (a horse) سورمك sùrmek, سوق ا

Urgency, *s.* عجله "àjélé. [

Urgent, *a.* مستعجل mùsstà"jel.

Urine, *s.* سديك sìdik, بول bèvl, كچوك صو kùchuk-sù ; —, *v.n.* ايشه مك ìshémek, صودوكمك sù-dùkmek, تبول ا tèbèvvul-et ; (a horse) قشانمق kàshanmak ; (a dog) سيمك sīmek.

Us, *pro.* بزى bìzi, بزه bìzé, بزلرى bìzléri, بزلره bìzléra.

Usage, *s.* قوللانش kùllànish, استعمال ìsstì"māl ; (treatment) معامله mù"āmélé ; (custom) عادت "ādet.

Use, *s.* قوللانش kùllànish, قوللانمه kùllànma, استعمال ìsstì"māl ; (benefit) فائده fā'idé, منفعت mènfà"at ; —, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, استعمال ا ìsstì"māl-et ; (treat) معامله ا mù"āmélé-et ; to be of —, ايشه يرامق ìsha-yàramak, فائده سى او fā'idéssi-òl, فائده سى مشاهده اولنمق fā'idéssi-mùshāhédé-òlunmak ; to be used to, الشق ا àlishik-òl, الشمش ا àlishmish-òl ; to become — —, الشمق àlish-mak ; to be used up, بتمك bìtmek, دوكنمك dùkènmek ; (a man) بتمك

bìtmek, ایشی بتمك ìshi-bìtmek, بر خیری قالمامق bìr-khàyri-kàlmamak.

Useful, *a.* ایشه یارار ìsha-yàrar, فائده سی fā'idéssi-vàr, فائده لو fā'idéli, نافع nāfi", مفید mùfid.

Useless, *a.* برایشه یرامز bìr-ìsha-yàramàz, فائده سز fā'idéssiz, بوش bòsh, نافله nāfilé.

Usher, *s.* (school) خلیفه khàlīfé (kàlfa); (at a door) چاوش chàwush, تشریفاتجی tèshrīfātji, محضر mùhzir; — in, *v.a.* ایچروکتورمك ìchèri-ghè-tirmek, ایچروکوترمك ìchèri-ghyù-turmek, دلالت ا dèlālet-et, احضارا ìhzār-et.

Usual, *a.* عادی "ādī, عادت اولان "ādet-òlan; —ly, *ad.* اکثریا èksérìyyā.

Usufruct, *s.* غله ghàllé.

Usurer, *s.* فاحش معامله جی fāhish-mù"āmélèji.

Usurp, *v.a.* فضولی ضبطا fùzùli-zàbt-et, [غصب ا ghàssb-et.

Usurpation, *s.* غصب ghàssb.

Usurper, *s.* غاصب ghāsib; فضولی اولهرق تخت پادشاهی یه جلوس ایدن غاصب تاج و نکین fuzuli-òlarak - tàkhti - pādishāhìyyé - jùlūss-èden-ghāsibi-tāj-u-nìghīn.

Usury, *s.* ربا rìbā, فاحش معامله fāhish-mù"āmélé; فاحش معامله جیلك fāhish-mù"āmélèjilik.

Utensil, *s.* خانه التی khāné-āléti; —s, *s. pl.* قاپ قچاق kàp-kàchak, چناق چوملك chànak-chùmlek.

Uterine, *a.* (brother or sister) لام lì-ùmm, اناطرفندن àna-tàrafìndan.

Utility, *s.* فائده fā'idé, نفع nèf", منفعت mènfà"at.

Utmost, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk, صوك sòng, اقصی àksà; نهایت درجه ده nìhāyet - dèréjédé, اك زیاده èng-zìyādé, نهایت nìhāyet, غایت ghàyet; الدن کلدیکی قدر èldan-ghèldighi-kàdar, ممکن مرتبه mùmkin-mèrtébé; —, *s.* الدن کلن èldan-ghèlen; to the —, *ad.* نهایت درجه ده nìhāyet-dèréjédé, ممکن مرتبه mùmkin-mèrtébé, غایتله ghāyètla.

Utter, *v.a.* (pronounce) سویلمك sùwèy-lémek, تلفظا tèlàffuz-et; اغزه المق àghza-àlmak; (coin, &c.) کچورمك ghèchirmek, ویرمك vèrmek, کچورمکه باقمق ghèchirméghé-bàkmak; —, *a.* کامل kyāmil, تام tāmm, کلی kyùllī.

Utterly, *ad.* بتون بتون bìtun - bìtun, بسبتون bìss - bìtun, کاملاً kyāmilan, تماماً tàmāman, کلیاً kyùllìyyan, بالکلیه bi-'l-kyùllìyyé, هروجهله hèr-vèjhla.

Uttermost, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk, اقصی àksà; صوك sòng. [chuk-dìl.

Uvula, *s.* دلجك dìljik, کچوك دل kù-

V.

Vacancy, *s.* بوش یر bòsh-yèr, اچق یر àchìk-yèr, خالی یر khālī-yèr; محلول màhlūl.

Vacant, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, اچق àchìk; محلول màhlūl; — look, شاشقین باقشی shàshkin-bàkìshi.

Vacate, *v.a.* براقمق bràkmak, چیقمق chìkmak, خالی براقمق khālī-bràkmak, ترك ا tèrk-et.

Vacation, *s.* تعطیل وقتی tà"tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak, اینك چیچکی مادهسیله اشلاتمق īnek-chìchéghi-māddéssīla-àshlatmak.

Vaccination, *s.* اینك چیچکنك اشلانلمسی īnek-chìchéghinin-àshlanilmassi; تلقیح بقری tèlkīh-bākārī.

Vaccinator, *s.* اینك چیچکنی اشلایان هکیم īnek-chìchéghini-àshlayan-hèkīm.

Vaccine, Vaccine matter, *s.* اینك چیچکنك جراحتی مادهسی īnek-chìchéghinin-jèrāhàti-māddéssi.

Vacillate, *v.n.* تردد ا tèrèddud-et.

Vacillation, *s.* تردد tèrèddud.

Vacuum, *s.* خلا khàlā, خلای مطلق khàlāyi-mùtlàk.

Vade-Mecum, *s.* مجمعه mèjma"à.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقین chàpkin, کولخانی kyùlkhānī; دربدر dèrbédèr, سرسری sèrsérī; —, *a.* اواره āwāré.

Vague, *a.* مبهم mùbhèm, غیرمحقق ghàyri-mùhàkkàk.

Vain, *a.* مغرور màghrūr, خودپسند khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh, دیبسز dìbsiz, اصلی یوق àssli-yòk, نافله nāfilé, فائدهسز fā'idéssiz, بیهوده bīhūdé; in —, vainly, *ad.* نافله nāfilé, اصلی یوقدن àssli-yòkdan.

Valance, *s.* سایبان sàybān, *or* سایوان *sàywan* (sàywànt), صاچاق sàchak.

Vale, *s.* دره dèré.

Valerian, *s.* کدی اوتی kèdi-òtu.

Valet, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتکار khìd-metkyār (hìz-), اغا àghà.

Valetudinarian, *s.* علیل کمسنه "àlīl-kìmèssné, علیل "àlīl, چوروك chùruk, دائماخسته dā'imā-khàssta.

Valiant, *a.* یکیت yìghit, جسور jèssūr, بهادر bàhādir, دلاور dìlāver, مردانه mèrdāné. [tùtar, یوار yàrar.

Valid, *a.* صالح sālīh, صحیح sàhīh, طوتار

Valise, *s.* جانطه jànta.

Valley, *s.* دره dèré.

Valorous, *a.* یکیت yìghit.

Valorously, *ad.* جسارت ایله jèssarèt-ìla.

Valour, *s.* یکیتلك yìghitlik, جسارت jèssārèt, جرئت jùr'èt, مردانکی mèrdānéghī.

Valuable, *a.* ذی قیمت zī-kīmèt, قیمتلو kīmètli; عزیز "àzīz; ایشهیرار ìsha-yàrar.

Valuation, *s.* کشف kèshf, تخمین tàkhmīn, تعیین قیمت tè"yīni-kīmèt, بهاپچمکلك pàhā-bìchmeklik.

Value, *s.* دکر dèghèr, قیمت kīmèt, بها pàhā; (moral) قدر kàdr; —, *v.a.* صایمق sàymak, اعتبارا ì"tibār-et, معتبرطوتمق mù"tébèr-tùtmak; عزیز "àzīz-tùtmak; کشفا kèshf-et, قیمت تقدیرا kīmèt-tàkdīr-et, بهاپچمك pàhā-bìchmek, بهاتعیین ا pàhā-tà"yīn-et; تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.

Valve, *s.* قپاق kàpak, دل dil.

Vampire, *s.* وامپیر vàmpīr, جادی jàdi.

Van, *s.* عربه "àraba; (of an army)

مقدمة الجيش mùkàddimétu-'l-jèysh, قره غول kàraghòl.

Vane, *s.* يلقوان yèlkowan, بادنما bād-nùmā.

Vanish, *v.n.* غائب اول ghā'ib-òl, كوزدن غائب اول ghyùzdan-ghā'ib-òl, زائل اول zā'il-òl.

Vanity, *s.* غرور ghùrūr; (emptiness, worthlessness) بوشلق bòshluk, ديبسزلك dìbsizlik.

Vanquish, *v.a.* مغلوب ا màghlūb-et, الت ا àlt-et, ينمك yènmek.

Vapour, *s.* بخار bùkhār, دومان dùmàn.

Variable, *a.* اطرادسز àttirādsiz, قرارسز kàrārsiz, ديكشر dìghishir.

Variance, *s.* اختلاف ìkhtilāf; at —, *a.* بوزشق (persons) bòzushuk; (things) برى برينه اويمز bìri-bìrina-ùymàz.

Variation, *s.* اختلاف ìkhtilāf, انحراف ìnhirāf; تبدل tèbèddul, تحول tàhàvvul.

Variegated, *a.* رنك رنك rènk-rènk, رنكارنك rènghyārènk, كوناكون ghyūnāghyùn.

Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چشيد chèshid, نوع nèv''; (collection of different sorts) درلو درلو (tùrlu-tùrlu), درلو (tùrlu), انواع درلو ènvā''i-(tùrlu); (not sameness) ديكشمه dìghishma, تخلف tàkhàlluf.

Various, *a.* (several) برقاچ bìr-kàch, بعض bà''zi, برچوق bìr-chòk, چوق chòk; (different) درلو درلو (tùrlu-tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع mùténèvvi'', كوناكون ghyūnāghyūn.

Varnish, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن اورمق rùghàn-wùrmak.

Vary, *v.n.* تخلف ا tàkhàlluf-et, شاشمق shàshmak, ديكشمك dìghishmek; —, *v.a.* تبديل ا tèbdīl-et, ديكشدرمك dìghishdirmek.

Vase, *s.* قاپ kàp.

Vassal, *s.* قول kùl; چاكر chākèr.

Vassalage, *s.* قوللق kùlluk.

Vast, *a.* بيوك bìyuk, عظيم 'àzīm; چوق chòk, كلى kyùllī, وافر wāfir.

Vastly, *ad.* چوق chòk.

Vastness, *s.* بيوكلك bìyukluk.

Vat, *s.* بيوك تكنه bìyuk-tèknè, بيوك فوچى bìyuk-fìchi.

Vault, *s.* كمر kèmer; قبه kùbbè; (underground) بودروم dòdrūm; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Vaunt, *s.* لاف làf, تفاخر tèfākhur, تمادح tèmāduh; —, *v.n.* اوكنمك ùghènmek, قورولمق kùrulmak, تفاخرا tèfākhur-et, تمادح ا tèmāduh-et.

Veal, *s.* دانه اتى dàna-èti.

Veer, *v.n.* ديكشمك dìghishmek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* موله ا mòla-et.

Vegetable, *a.* نباتى nèbātī; —, *s.* نبات nèbāt; (for food) صبزه sèbzè (*pl.* سبزوات sèbzèwāt, vulg. zèrzèwāt), يشللك yèshillik; —marrow, *s.* قباق kàbak; ساقز قباغى sākiz-kàbàghi.

Vegetation, *s.* نشو و نما neshv-u-nèmā; نبت nèbt.

Vegetate, *v.n.* يشامق yàshamak.

Vehemence, *s.* شدت shìddèt, حدت hìddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شدتلو shìddètli, شديد shèdīd, حدتلو hìddètli, حديد hàdīd, سرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* عربه ''àraba; (fig.) وسيله vèssīlé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) ياشماق yàshmak, نقاب nìkāb; (curtain) پرده pèrdé, ستر sìtr; (covering) اورتى àrtu; —, *v.a.* اورتمك àrtmek, سترا sètr-et; —, *v.n.* ياشمقلنمق yàshmaklanmak.

Vein, *s.* طمر dàmar, عرق ''àrk (*pl.* عروق ''ùrūk), رك règh; —ed, طمرلو dàmarli.

Vellum, *s.* ترشه tìrshé. [dàmarli.

Velocity, *s.* سرعت sùr''àt, حز hìz.

Velvet, *s.* قطيفه (kàdīfé).

Venal, *a.* رشوت‌يير rìshvet-yèr, رشوتخوار rìshvetkhòr, مرتشى mùrtèshi.

Venality, *s.* ارتشا ìrtishā.

Vend, *v.a.* صاتمق sàtmak, فروخت‌ا fùrūkht-et, بيع‌ا bèy''-et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak; —ed, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem; مبارك mùbārek; (ancient) اسكى èsski, كارقديم kyāri-kàdīm.

Venerate, *v.a.* صايمق sàymak, رعايت‌ا rì''āyet-et, حرمت‌ا hùrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنكى fìrènghi, فرنكى‌علتى fìrènghi-''illèti.

Vengeance, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām.

Venison, *s.* كيك‌اتى ghèyik-èti, قراجه‌اتى kàraja-èti. [زهرلو zèhirli.

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm; —ous,

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā; (hole) نفسلك nèfesslik, منفس mènfèss; (of a gun) فاليه fàlya; to give — to one's feelings, قلبده اولاننى سربستجه اظهارا kàlbda-òlanini-sèrbèsstja-īzhār--et. [mek.

Ventilate, *v.a.* هواويرمك hàwā-vèr-

Ventilation, *s.* هوا ويرمكلك hàwā--vèrmeklik.

Venture, *v.n.* جسارت‌ا jèssāret-et; قورقميوب كتمك kòrkmayup-ghìtmek; —, *v.a.* تهلكه‌يه قومق tèhlikéya - kòmak; بخته حواله‌ا bàkhta--hàwālé-et.

Venus, *s.* شعرجه حسن معبوده نك اسمى shì''rjé - hussn - mà''būdénin - ìssmi; زهره يلدزى zùhré-yìldizi; ناحيد nāhīd.

Veracious, *a.* طوغرى dòghru.

Veracity, *s.* طوغرى‌سويليه‌جيلك dòghru--sùwèyléyijilik, صداقت sàdākàt.

Verb, *s.* فعل fi''l; — active, فعل‌معلوم fi''li-mà''lūm; — passive, فعل‌مجهول fi''li-mèjhūl; — neuter, *or* intransitive, فعل‌لازم fi''li-lāzim, — transitive, فعل‌متعدى fi''li-mùta''àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظى làfzī; (of a verb) فعلى fi''lī; (oral) شفاهى shìfāhī, اغزدن àghzdan; —ly, *ad.* لفظاً làfzan; شفاهاً shìfāhan.

Verbatim, *ad.* لفظ‌بلفظ làfz-bé-làfz, لفظاً làfzan.

Verbena, *s.* مينا چيچكى mīnā-chìchéghi.

Verbiage, *s.* حشويات hàshvìyyāt.

Verbose, *a.* الفاظى چوق èlfāzi-chòk.

Verbosity, *s.* كثرت الفاظ kèssreti-èlfāz;

Verdict, *s.* قرار kàrār. [اطناب ìtnāb.

Verdigris, *s.* زنكار zènghyār, ژنكار zhènghyār, باقرك يشل پاسى bàkiring-yèshil-pàssi.

Verdure, *s.* يشللك yèshillik; اوت òt (grass), يپراقلر yàpraklar (leaves).

Verge, *s.* (brink) كنار kènār, لب lèb; (limit) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd (*pl.*); (vicinity) يقين yàkin, يقينلر yàkinlar, قرب kùrb, جوار jìwār; — on, *v.n.* چاتمق chàtmak, وارمق vàrmak, يقلاشمق yàklashmak, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقيننده او yàkinindà-òl, قريب او kàrīb-òl, تقرب ا tàkàrrub-et.

Verification, *s.* تحقيق tàhkīk.

Verify, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et; to be —fied (by examination), تحقيق اولنمق tàhkīk-òlunmak; (by the event) تحقق ا tàhàkkuk-et, صحيح چيقمق sàhīh-chìkmak.

Verily, *ad.* واقعا wāki''ā, فى الحقيقه fì-'l-hàkīka, عالم الله 'àlima-'llāh.

Verjuice, *s.* قوروق كوروق kòruk; قوروق صويى kòruk-sùyu.

Vermicelli, *s.* شعريه shà''riyyé (shèh-[riyyé).

Vermin, *s.* (body or bed) كهله پيره مقوله سى kèhlé-pìré-màkūléssi; (house or barn) صچان صانصار مقوله سى sìchan-sànsàr-màkūléssi.

Vernacular tongue, *s.* انادلى ànà-dìli, بياغى لسان bàyàghi-lìssān, چارشى دلى chàrshi-dìli.

Verse, *s.* (hemistich) فرد fèrd; مصراع mìssrā''; (couplet) بيت bèyt; (triplet) مثلث mùssèlless, (quatrain) رباعى rùbā''ī; &c. &c.; (poetry) شعر shì''r; (of a chapter) ايت āyet, ايت كريمه āyéti-kèrīmé (only used in speaking of the Kur'an); بند bènd (paragraph).

Versed, *a.* عالم 'ālim, معلوماتلو mà''lù-[mātli.

Versification, *s.* نظم nàzm.

Versify, *v.a.* نظم ا nàzm-et; —, *v.n.* شعر ياپمق shì''r-yàpmak.

Version, *s.* ترجمه tèrjumé; روايت [rìwāyet.

Vertical, *a.* (perpendicular) عمودى 'àmūdī; (angle) رأسده اولان rè'ssda-òlan; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-rè'ssda; ديك يوقاريده dìk-yùkàrìda; سمت رأسده اولان sèmti-rè'ssda-òlan.

Very, *ad.* پك pèk, چوق chòk, غايت ghàyet; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb; (ship) كمى ghèmi, تكنه tèkné, سفينه sèfīné; blood —, طمر dàmar, عرق 'àrk, رك règh.

Vest, *s.* يلك yèlek.

Vestige, *s.* اثر èsser, نشان nìshān, [نشانه nìshāné.

Veteran, *s.* اسكى èsski; (soldier) عسكر اسكيسى 'àsker - èsskissi; —s, *s. pl.* قدما kùdémā.

Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī; — surgeon, *s.* بيطار bàytār.

Vex, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek, قزدرمق kìzdirmak; كوجه كتمك ghyùjé-ghìtmek.

Vial, *s.* شيشه shìshé.

Vibrate, *v.n.* صاللانمق sàllanmak, اوينامق òynamak; تترهمك or دترهمك (tìtrémek); (a pendulum) رقص ا ràkss-et; (inner particles) حركته كلمك hàrékèta-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سؤعمل sù'i-''àmɛl, سيئه sèyyi'É; عيب ''àyb, سؤ sù', قبح kùbh; (in horses) خوى khùy, فنا خوى fènа--khùy, سقط sàkat; the —s, *s. pl.* معيبات mù''àyyébāt, سيئات sèyyi'āt; (a smith's vice) منكنه mènghénÉ; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im--màkām; — admiral, پطرونه پاشا pàtrūna-pàsha (*formerly* بك bègh), — admiral of the fleet, بحريه فريقى bàhrìyyÉ-fèrīkī.

Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr; (horse) سقط sàkat, يرامز yàramàz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkat, سقامتلو sàkāmètli.

Vicissitude, *s.* انقلاب ìnkílāb; —s of fortune, انقلابات دهر ìnkílābāti-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān; (of slaughter) مقتول màktūl; (of fraud) مغدور màghdūr; (of tyranny) مظلوم màzlūm; (in general) كرفتار ghìriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùb-

Victor, *s.* غالب ghālib. [tèlā, اسير èssīr.

Victorious, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه ghàlébÉ, نصرت nùssrèt.

Victual, —s, *s.* يميه جك yèyéjek, طعام tà''ām; —, *v.a.* ذخيره ترتيب ا zàkhīrÉ - tèrtīb - et; (a ship) قومانيه سنى المق kùmànyassini-àlmak; قومانيه سنى ويرمك kù-mànyassini-vèrmek.

Victualler, *s.* يميه جك نسنه صاتيجيسى yèyéjek-nèssnÉ-sàtijissi.

Vide, *v.a.* (Latin) مراجعت اولنه mù-rāja''at-òluna.

Videlicet, *c.* (Latin) يعنى yà''nī.

Vie with, چيقشمق chìkishmak, يراشمق yàrashmak.

View, *s.* نظارت nàzārèt; (picture) رسم rèssm (rèssim); —, *v.a.* باقمق bàkmak, معاينه ا mù''āyénÉ - et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوز اچقلغى ghyùz--àchiklighi, تيقظ tèyàkkuz, تقيد tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ìhtimām.

Vile, *a.* (person) الچك àlchàk, رذيل rèzīl, دنى dènī, رسواى rùssvāy; (thing) پس pìss, مردار mùrdār.

Village, *s.* كوى kyùy, كند kènd, قريه

Villager, *s.* كويلو kyùylu. [kàrìyyÉ.

Villain, *s.* خبيث khàbīss, خنزير khìnzīr, پزونك pèzéwènk.

Villainy, *s.* خباثت khàbāssèt.

Vindicate, *v.a.* حقنى تأييد ا hàkkini--tè'yid-et.

Vindication, *s.* تأييد tè'yīd. [duju.

Vindictive, *a.* كين كوديجى kīn-ghyù-

Vindictiveness, *s.* انتقامه ميل ìntikāmÉ--mèyl.

Vine, *s.* (trained) اصمه àssma; (pollard) باغ كتوكى bāgh-kyùtughu.

Vine-dresser, *s.* باغجى bāghji.

Vinegar, *s.* سركه sìrkÉ.

Vineyard, *s.* باغ bāgh.

Vintage, *s.* باغ بوزومی bāgh-bòzūmū.

Vintner, *s.* میخانه‌جی mèy-khānéji.

Violate, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ا ìkhlāl-et, نقص ا nàkss-et, هتك ا hètk-et; (women) زورلمق zòrlamak; — one's chastity, هتك پرده عفت ا hètki-pèrdè'i-"èffèt-et.

Violation, *s.* نقص nàkss; هتك hètk.

Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shìddet; (in forcing) زور zòr, جبر jèbr, عنف "ùnf, عنوت "ànvèt.

Violent, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd, شدتلو shìddètli.

Violet, *s.* بنفشه bènèfshé (mènèkshé); —, *a.* مور mòr. [kèmānché.

Violin, *s.* کمان kèmān, کمانچه

Violinist, *s.* کمانی kèmānī.

Viper, *s.* انکرك ènghérek.

Virgin, *s.* قیز kìz, قیزاوغلان قیز kìz-ògʰlan-kìz, باکره bākiré; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Múhammed).

Virginity, *s.* قیزلق kìzlìk, بکر bìkr, بکارت bèkyārèt.

Virgo, *s.* سنبله sùnbulé.

Virility, *s.* ارکلك èrkeklik.

Virtue, *s.* خیر khàyr, صلاح sàlāh, فضیلت fàzīlèt (*pl.* فضائل fàzā'il), محمدت màhmédet (*pl.* محامد màhāmid).

Virtuous, *a.* اهل خیر èhli-khàyr, صالح sālìh; (woman) عفیفه "àfīfé, عفتمآب "èffèt-mà-āb, عصمتلو "èssmètlū, عفتلو "èffetlū, اهل پرده èhli-pèrdé.

Viscount, *s.* رتبهٔ خامسه‌بکی rùtbé'i-khāmissa-bèghi.

Visé, *a.* and *s.* ویزه vìzé.

Visible, *a.* کورینور ghyùrunur, کوزکور ghyùzukyur, میداندہ mèydānda, ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār, بدید bèdīd.

Vision, *s.* (sight) بصر bàssar, دیدار dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش dūsh, عالم‌مثال "ālémi-mìssāl.

Visit, *s.* (of respect) زیارت zìyārèt; (friendly and prolonged) مسافرلك mùssāfirlik; (medical) ویزیته vìzita; (formal — on arrival) رسم خوش رسمی امدی rèssmi-khòsh-āmédī; —, *v.a.* کتمك ghìtmek, زیارت ا zìyārèt-et, زیارتنه کتمك zìyārètina-ghìtmek; کورشمکه‌کتمك ghyùrushmégha-ghìtmek; استفسارخاطره‌کتمك ìsstifsāri-khātìra-ghìtmek; (on arrival) خوش کلدك دیمکه کتمك khòsh-ghèlding-dèmégʰé-ghìtmek; (as a physician) ویزیته ا vìzita-et, باقمق bàkmak; (search) تحری ا tàhàrrī-et, باقمق bàkmak, ارامق àramak, یوقلامق yòklamak; — with, مظهرا màzhar-et; کرفتارا ghìriftār-et, دوچارا dūchār-et, مبتلاا mùbtélā-et; to go on a —, مسافرلکه‌کتمك mùssāfirlighé-ghìtmek.

Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or, سیرجی sèyrji; ناظر nāzir.

Vital, *a.* وسیله‌حیات vèssilé'i-hàyāt; (important) الزم èlzèm, اهم èhèmm.

Vitality, *s.* حیات hàyāt.

Vitriol, *s.* (green) زاج‌قبرس zāji-kìbriss;

(blue) كوزطاشى ghyùz-tàshi; oil of —, زاج‌ياغى zāj-yàghi.

Vituperate, *v.a.* دشنام‌ا dùshnām-et.

Vituperation, *s.* دشنام dùshnām.

Vituperative, *a.* اغزى پيس àghzi-pìss.

Vivacious, *a.* نشاطلو nìshātlu.

Vivacity, *s.* نشاط nìshāt.

Vivat, *int.* (Latin) ياشاسون yàshasun.

Vocabulary, *s.* مختصر لغات كتابى mùkhtàssàr-lùghāt-kìtābi.

Vocation, *s.* ايش ìsh, مشغوليت mèsh-ghūlìyyèt; استعداد ìsstì"dād, دعوت قلبيه dà"vèti-kàlbìyyé.

Voice, *s.* سس sèss; صدا sàdā, اواز āwāz.

Void, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, تهى tèhī; باطل bātìl, فاسد fāssid; —, *s.* بوش‌يرى bòsh-yèr, خالى‌يرى khālī-yèr; —, *v.a.* ابطال‌ا ìbtāl-et; (excrement) تبول‌ا tèbèvvul-et, صچمق sìchmak, ايشه‌مك ìshémek.

Volatile, *a.* اوچار ùchar, طيار tàyyār; (in disposition) بردالده‌دورمز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvin.

Volcano, *s.* يناراطاغ yànar-dàgh.

Volition, *s.* اختيار ìkhtiyār, اراده ìrādé.

Volley, *s.* يايلم yàyìlim.

Volume, *s.* بيوكلك bìyukluk, حجم hàjm, قطعه kìt"à, جرم jùrm; (of a book) جلد jìld. [mùfàssàl.

Voluminous, *a.* بيوك bìyuk, مفصل

Voluntary, *a.* اختيارى ìkhtiyārī.

Volunteer, *s.* كوكللوعسكر ghyùngullu-"àsker.

Voluptuous, *a.* (person) حظانفسه مائل hàzzi-nèfsa-mā'il, اهل‌صفا èhli-sàfā; (thing) نفيس nèfiss.

Vomit, *s.* (emetic) مقيى mùkàyyī; (vomiting) قى kàyy, استفراغ ìsstifrāgh; (thing ejected) قوصلان‌ماده kùssulan-māddé; —, *v.n.* and *a.* قوصمق kùssmak, قى‌ا kàyy-et, استفراغ‌ا ìsstifrāgh-et.

Voracious, *a.* پك اجقمش pèk-àjìk-mish; چوق‌يير chòk-yèr.

Vortex, *s.* كرداب ghìrdāb.

Votary, *s.* عابد "ābid, پرست pèrèsst.

Vote, *s.* رأى rè'y; —, *v.n.* رأى ويرمك rè'y-vèrmek.

Vouch, *v.n.* كفيل‌او kèfīl-òl.

Voucher, *s.* سند sèned. [ìn"ām-et.

Vouchsafe, *v.a.* احسان‌ا ìhsān-et, انعام‌ا

Vow, *s.* (of sacrifice) نذر nèzr, اداق àdak; (oath) يمين yèmin, اند ànd; —, *v.a.* يمين‌ا yèmīn-et, اندايچمك ànd-ìchmek.

Vowel, *s.* حركه hàréké. [سفر sèfer.

Voyage, *s.* دكزسفرى dèngiz-sèfèri,

Vulgar, *a.* قبا kàba; عيب "àyb; —, *s.* عوام‌ناس "àwāmmi-nāss.

Vulgarity, *s.* قبالق kàbalik. [kàrtāl.

Vulture, *s.* اق‌بابا àk-bàba (?), قرتال

W.

Wad, *s.* صيقى sìki; (of a cannon) پالاسطروپه pàlasstrùpa.

Wadding, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk).

Wade, *v.n.* صوايچنده يوريمك sù-ìchinda-yùrumek.

Wafer, *s.* مكتوب پولی mèktūb - pùlu; (cake) كاغد حلواسی kyāghid - hèlwāssi; —, *v.a.* پول ايله ياپشدرمق pùl - ìla - yàpishdirmak; sacred —, بادارق bàdarak.

Waft, *v.a.* كوترمك ghyùturmek; كتورمك ghètirmek.

Wag, *s.* لطيفه جی làtīféji; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Wage, Wages, *s.* كوندلك ghyùndélik, ايلق àylik; يللق yìllik; — war, *v.n.* محاربه ايتمك mùhārébé-et, حرب ايتمك hàrb-et, محارب اولمق mùhārib - òl; عداوت ايتمك "àdāvèt-et, خصومت ايتمك khùssūmèt-et.

Wager, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* بحث ايتمك bàhss-et, بحث طوتمق bàhss-tùtmak, قومق kòmak.

Waggon, *s.* يوك عربه سی yùk-"àrabassi, عربه "àraba; —er, عربه جی "àrabaji.

Wagtail, *s.* قويرق صاللان kùyruk-sàllan.

Wailing, *s.* نالش nālish, فغان fighān.

Wain, *s.* عربه "àraba; Charles's —, دب اكبر dùbbi-èkbèr.

Wainscot, *s.* دوغرامه جی ايشی dòghramaji-ìshi, دوغرامه dòghrama.

Waist, *s.* بل bèl, ميان mìyān; — band, *s.* كمر kèmer, اوچقورلق ùchkurluk; —coat, يلك yèlek.

Wait, *v.n.* بكلمك bèklémek; (serve) خدمت ايتمك khìdmet-et (hìz-); — on, — upon, خدمت ايتمك khìdmet-et; (for orders, &c.) كلمك ghèlmek, اوغرامق òghramak.

Waiter, *s.* خدمتجی khìdmetji; (tray) تپسی tèpsi.

Wake (of a ship), *s.* دومنك صويی dùmèning - sùyu; —, *v.n.* اويانمق ùyanmak; —, *v.a.* اويانديرمق ùyàndirmak. [-tayàkkiz.

Wakeful, *a.* اويانق ùyànik, متيقظ mù-

Wales, *s.* وليس ممالكی vélīs-mèmāliki.

Walk, *s.* كزمه ghèzmé, سير sèyr, تفرج tèfèrruj; (path) يول yòl; (pace) يورويش yùruyush; —s of life, احوال بشريه àhwāli - bèshériyyé, مراتب بشريه mèrātībi-bèshériyyé; —, *v.n.* يورومك or يوريمك yùrumek; مشی ايتمك mèshy-et; — about, كزمك ghèzmek; — in, ايچرو كيرمك ichèri-ghirmek; ايچرو كتمك ichèri-ghìtmek; ايچرو كلمك ichèri-ghèlmek; — off, *v.n.* كتمك ghìtmek; — —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek, دفع ايتمك dèf"-et; — off with, الوب كتمك àlip - ghìtmek; قاپمق kàpmak; چالمق chàlmak; — out, *v.n.* چيقمق chìkmak, طيشاری چيقمق dìshàri-chìkmak; —, *v.a.* طيشاری كتورمك dìshàri-ghètirmek, طيشاری كوترمك dìshàri-ghyùturmek; — the rounds, قول كزمك kòl-ghèzmek; — up and down, كزنمك ghèzinmek; اشاغی يوقاری كزنمك àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.

Wall, *s.* ديوار dīwàr, جدار jidār, حائط hā'it; —, *v.a.* ديوارچويرمك dīwār-chèvirmek (or چكمك chèkmek).

Wallachia, *s.* افلاق ولايتی ìflàk-vilāyèti.

Wallachian, *s.* افلاقلو iflàklu.

Wallet, *s.* توبره tobr*a*, *or* توربه tòrb*a*, چانطه chànt*a*. [būy.

Wall-flower, *s.* صاری شبیوی sàr*i*-shèb-

Wallow, *v.n.* یوارلنمق yìwarlanm*a*k.

Walnut, *s.* جوز jèv*i*z.

Walrus, *s.* دکز ایغری dèng*i*z-àygh*i*r*i*.

Waltz, *s.* بر نوع رقص اویونی bìr-nèv"i--r*à*kss-òyunu; والس vàlss; —, *v.n.* مذکور رقص اویونی اویناماق mèzky*ū*r--r*à*kss-òyunun*u*-òynam*a*k.

Wan, *a.* صاری sàr*i*, بکزی اتمش bèng*z*i--*à*tm*i*sh, بکزی قالمامش bèng*z*i--kàlm*a*m*i*sh. [عصا "àssā.

Wand, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek,

Wander, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashm*a*k.

Wanderer, *s.* اوارہ āwāré.

Wane, *v.n.* انقراض بولمق ìnk*i*rāz-bùlm*a*k.

Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات hājāt, *and* حوائج hàwā'ij), احتیاج ihtiyāj; (severe) ضرورت zàrūrèt, صیقندی sìk*i*ndi; (necessity) لزوم lùzūm; (absence) نقصان nòksān, بولنمامہ bùlunmam*a*, عدم "àdem; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارامق àram*a*k; اکسك‌او èksik-òl; —, *v.n.* محتاج‌او mùhtāj-òl; to be —ed, لازم‌او lāz*i*m-òl, لزومی‌او lùzūmu-òl, اقتضا ایتمك ìktizā-et, اقتضاسی‌او ìktizāss*i*--òl, مقتضی‌او mùktàzī-òl; —ing, اکسك èksik.

Wanton, *a.* (playful and innocent) پك pèk-sèvinjli; قیدسز kàydsiz; (wicked) کناہ ghyùnāh; (shameless) اچق‌مشرب àch*i*k-mèshreb; —, *s.* فاحشہ fāhish*é*, روسپی (òrosspo).

War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfer, غوغا (kàwgha), جنك jènk; —, *v.n.* حرب‌ایتمك hàrb-et, محاربہ‌ایتمك mùhārébé--et; عداوت‌ایتمك "àdāvèt-et, خصومت‌ایتمك khùssūmèt-et; at war, *a.* محارب mùhārib, بوزشق bòzushuk.

Warble, *v.a.* and *n.* اوتمك ùtmek.

Ward, *s.* (of a town) محلہ màhàll*é*; (of a hospital) قوغوش kògh*u*sh; (of a key) چنتك chèntik, کرتك kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off, *v.a.* صاوشدرمق sàwushdurm*a*k.

Warden, *s.* محافظ mùhāf*i*z.

Wardrobe, *s.* (clothes) البسہ èlbiss*é*, البسہ موجوداتی èlbiss*é*-mèvjūdāt*i*; (closet) طولاب dòlap.

Warehouse, *s.* مغازہ màgh*a*za.

Wares, *s. pl.* امتعہ èmt*a*"à (*pl. of* متعہ màt"à, a piece of goods).

Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات حربیہ mù"āmélāt*i*-hàrbìyyé.

Warlike, *a.* حربی hàrbī; — stores, مهمات حربیہ mùhìmmāt*i*-hàrbìyyé.

Warm, *a.* سیجاق sìjàk, سیجاجق sìjàj*i*k, کرم ghèrm, حار hārr; ایلیجق ìlìjàk; —, *v.a.* استمق ìsstmak; —, *v.n.* اسنمق ìssìnmak. [-sìjàk.

Warm-hearted, *a.* یورکی سیجاق yùreghi-

Warmth, *s.* سیجاق sìjàk, سیجاقلق sìjàkl*ı*k, کرمی ghèrmī, کرمیت ghèrmìyyèt, حرارت hàrārèt.

Warn, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek, اخبارا ìkhbār-et; اخطارا ìkhtār-et.

Warning, *s.* خبر khàber, اخبار ìkhbār, اخطار ìkhtār.

War-office, *s.* حربیه نظارتی قپوسی hàrbìyyé-nàzārèti-kàpissi.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār; (rope) پلامار pàlamār; —, *v.n.* چارپلمق chàrpilmak, اکلمك èghilmek; —, *v.a.* چارپلمسنه سبب او chàrpilmassina - sèbeb - òl; (a ship) چکمك chèkmek.

Warrant, *s.* بیورلدی bùyurouldu, فرمان fèrmān; برات bèrāt; سند sèned, حجت hùjjèt; —, *v.a.* کفیل او kèfīl-òl, تکفل ا tèkèffel-et.

Warranted, *a.* صلاحیتلو sàlāhìyyètli; جائز jā'iz; قصورسزلغنه کفالت ویرلمش kùssūrsizlighina-kèfālèt-vèrilmish.

Warranty, *s.* کفالت kèfālèt.

Warrior, *s.* جنکجی jènkji, غازی ghāzī.

Wart, *s.* نصر nàssir, طاوق کوتی tàwuk-ghyùtu.

Wary, *a.* اویانق ùyànīk, بصیرتلو bàssīrètli.

Wash, *s.* (cosmetic) صو sù; (of clothes) چماشیر chàmàshir, چماشیر یقانمسی chàmàshir - yìkanmassi; (mess for animals) چوربا chòrba; (of the sea) طالغه لرك یورویوب چکلمسی dàlgha-laring-yùruyup-chèkilmassi; —, *v.a.* یقامق yìkamak, تطهیرا tàthīr - et (t-h); —, *v.n.* یقانمق yìkanmak; (for prayers) ابدست المق àbdesst-àlmak; (for purification) غسل ا ghùssl-et.

Washerman, *s.* چماشیرجی chàmàshirji; —woman, *s.* چماشیرجی قاری chàmàshirji-kàri.

Wash-tub, *s.* چماشیرتکنه سی chàmàshir--tèknéssi.

Wasp, *s.* اشك اریسی èshek-àrissi.

Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف ìssrāf; (wilderness) بیابان bèyābān; ویرانه vīrānè; خالی یر khālī-yèr; —, *a.* بوش bòsh; خالی khālī; ویران vīrān, خراب khàrāb; —, *v.a.* تلف ا tèlef--et, اسراف ا ìssrāf-et; —, lay —, خراب ویباب ا khàrāb - et, خراب khàrāb-u-yàbāb-et, ویران ا vīrān-et; —, *v.n.* تلف او tèlef-òl; — away, اریوب کتمك èriyup-ghìtmek.

Watch, *s.* (guard) قول kòl, قره غول kàraghòl; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) واردهٔ vàrda; (time-piece) ساعت sā"at, قوین ساعتی kòyn--sā"ati; —, *v.a.* کوزلمك ghyùzlémek, کوزتمك ghyùzètmek, باقمق bàkmak; —, *v.n.* اویومامق ùyumamak, تیقظ اوزره دورمق tèyākkuz-ùzérè--dùrmak; بکلمك bèklémek, بکجیلك ا bèkjilik-et, نوبت بکلمك nùbèt--bèklémek, واردهٔ بکلمك vàrda-bèklémek, واردهٔ جیلق ا vàrdajilik - et; —man, *s.* بکجی bèkji; واردهٔ جی vàrdaji, دیدهٔ بان dīdébān; — house, قوللق kùlluk; — maker, ساعتجی sā"atji; — word, پاروله pàrola.

Water, *s.* صو sù, ما mā, اب àb; (on stuffs) منویش mènévish (?), طالغه dàlgha; —, *v.a.* (a horse, &c.) صوارمق sùwarmak; (a garden) صولامق sùla-

mak; (stuffs) منویش mènévish-et (?), طالغه‌لتمق dàlghalatmak; —, *v.n.* (the mouth) صولنمق sùlanmak, صولری‌اقمق sùlari-àkmak; (the eyes, &c.) یشارمق yàsharmak; (a ship) صوالمق sù-àlmak; high —, مد mèdd; low —, جزر jèzr; fresh —, soft —, طاتلوسو tàtli-sù; salt —, طوزلوصو tùzlu-sù; sea —, دکزصویی dèngiz-sùyu; hard —. اجی صو àji-sù; — course, *s.* صویك اقدیغی‌یر sùyung-àkdighi-yèr, مجرا mèjrà; صویولی sù-yòlu; — cresses, *s.* صوتره‌سی sù-tèréssi; — fall, *s.* صولرك‌اوچدیغی‌یر sùlaring-ùchdughu-yèr, چغلایان chàghlayan; — gruel, *s.* یوان‌چوربا yàwan-chòrba; — man, *s.* قایقجی kàyikji; — melon, *s.* قارپوز kàrpuz; — mill, صودکرمنی sù-dèghirmèni; — pipe, *s.* کونك kyùnk; (for smoking) نارکله nàrghilé; — proof, *a.* صوکچمز sù-ghèchmàz; — spout, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkirgha); — tight, *a.* اقمز àkmàz, صیزمز sìzmàz; — wheel, طولاب dòlab; چرخ chàrkh; to make —, چیش‌ا chìsh-et, صودوکمك sù-dùkmek, کچوك‌صودوکمك kùchuk-sù-dùkmek, ایشه‌مك ìshémek, تبول‌ا tèbèvvul-et; (a ship) صوایتمك sù-èmek.

Watering-place, *s.* قدرت‌حمامی kùdrèt-hàmmāmi, قاپلوجه kàplija, ایلیجه ìlija, بانیه bànya; یالی‌کویی yàli-kyùyu, ساحل‌برمحل sāhil-bìr-màhàll; — pot, قوغه kògha.

Watery, *a.* صولو sūlu.

Wave, *s.* طالغه dàlgha, موج mèvj; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Waver, *v.n.* شبهه‌یه‌دوشمك shùbhéyé-dùshmek, پوصله‌یی‌شاشرمق pùsslayi-shàshirmak, ثباتی‌بوزلمق sèbāti-bòzulmak, تردد ا tèrèddud-et, رکاکت کوسترمك rèkyākèt-ghyàsstermek.

Wavering, *a.* تردده tèrèddudda.

Wavy, *a.* طالغه‌لو dàlghali.

Wax, *s.* بالمومی bàl-mumu, شمع‌عسل shèm"i-"àssel, موم mūm; (of the ears) قولاق‌کیری kùlak-kìri; —, *v.a.* بالمومی‌سورمك bàl-mūmu-sùrmek; —, *v.n.* اولمق òlmak, کسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination); — candle, — light, بالمومی bàl-mumu; — taper, شمعه shèm"à (shàma).

Way, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh; (manner) درلو (tùrlu) وجه wèjh, اسلوب ùsslūb, صورت sūrèt, طرز tàrz; (custom) عادت "ādet; رسم rèssm; (behaviour) خوی khùy; (side) طرف tàraf; — in, قپو کیره‌جك‌یر kàpi, ghìréjek-yèr, مدخل mèdkhàl; — out, قپو kàpi, چیقه‌جق‌یر chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj; — through, یول yòl, کچه‌جك‌یر ghèchéjek-yèr, ممر mèmèrr; high —, جاده jāddé, شاهراه shāhrāh, طریق‌عام tàrīki-"āmm; bye—, صاپه‌یول sàpa-yòl; by the —, یولده yòlda, یول‌اوستنده yòl-ùsstunda, اثنای‌راهده èssnāyi-rāhda; ways and means, ایراد īrād, واردات vāridāt.

Wayfarer, *s.* يولجى yòlju.
Wayfaring, *s.* يولجيلق yòljuluk.
Wayward, *a.* ترس tèrss.
Waywardly, *ad.* ترس ترس terss-terss.
Waywardness, *s.* ترسلك tèrsslik.
We, *pr.* بز bìz, بزلر bìzlɛr.
Weak, *a.* ضعيف zà''īf, قوتسز kùvvetsiz; (in mind) عقلسز ''àklsiz; دلى dèli; مراقلو mèràkl*i*; (in character) متانتسز mètānètsiz, ثباتسز sèbātsiz, خفيف khàfīf; — side, مراق mèrāk.
Weaken, *v.a.* ضعيفلتمق zà''īflatm*a*k, قوتنى كسمك kùvvètini - kèssmek, ضعيف براقمق zà''īf-bràkm*a*k, خلل ويرمك khàlel-vèrmek.
Weakly, *a.* عليل ''àlīl.
Weakness, *s.* ضعف zà''f, ضعيفلق zà''īfl*i*k; (of character) مراق mèràk, دليلك dèlilik.
Wealth, *s.* زنكينلك zènghinlik, مال māl, ثروت sèrvèt, غنا ghànā.
Wealthy, *a.* زنكين zènghin, مالدار māldār, متمول mùtémèvvil, غنى ghànī, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt.
Wean, *v.a.* سوددن كسمك sùdd*a*n--kèssmek, كسمك kèssmek; واز كچورمك vāz-ghèchirmek.
Weapon, *s.* صلاح sìlāh (*pl.* اسلحه èsslih*à*), آلت حرب āléti-hàrb.
Wear, *s.* قوللانش kùllàn*i*sh; ايپرنش ìprènish; اسكيش èsskiyish; —, *v.a.* (as clothing) كيمك ghīmek; (out) اسكتمك èsskitmek, ايپرتمك ìprètmek; (away) يمك yèmek, اشندرمق àsh*i*ndirm*a*k; —, *v.n.* (well) طيانمق dàyanm*a*k; (not well) طيانمامق dàyànmam*a*k; — out, *v.a.* (clothes) اسكتمك èsskitmek, (ropes, &c.) ايپرتمك ìprɛtmek; (a person) يورمق yòrm*a*k; —, *v.n.* (clothes) اسكيمك èsskimek; (ropes, &c.) ايپرنمك ìprɛnmek; — — one's patience, صبرينى دوكتمك sàbr*i*ni - dùkètmek, اوصاندرمق ùssàndirm*a*k; — away, *v.a.* يمك yèmek, اشندرمق àsh*i*n-dirm*a*k; —, *v.n.* اشنمق àsh*i*nm*a*k; (time) كچمك ghèchmek, مرورا mùrùr--et; — on, (time) كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et; — off, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, سلمك sìlmek; —, *v.n.* بوزلمق bòzulm*a*k, سلنمك sìlinmek, كتمك ghìtmek; (grief, &c.) اونودلمق ùnùdulm*a*k. [àdamin-jāni-sìk*i*lir.
Wearisome, *a.* آدمك جانى صيقلور
Weary, *a.* يورغون yòrghun, يورلمش yòrulmush; —, *v.a.* يورمق yòrm*a*k; —, *v.n.* يورلمق yòrulm*a*k.
Weasel, *s.* كلينجك ghèlinjik (?), صانصار sànsār (?).
Weather, *s.* هوانك حالى hàwān*i*ng--hāl*i*, هوا hàwā; fine —, كوزل هوا ghyùzèl-hàwā; bad —, فناهوا fènā--hàwā; rough —, سرت هوا sèrt-hàwā; mild —, ملايم هوا mùlāyim - hàwā; —, *a.* روزكارطرفى rùzghyār-tàraf*i*; *v.a.* (a cape, &c.) كچمك ghèchmek; (a difficulty) كچورمك ghèchirmek; — cock, يلقوان yèlkowan, فرلداق fìrīldàk, بادنما bādnùmā; — gage, روزكاراوستى rùzghyār-ùsstu.

Weave, *v.a.* دوقومق dòkumak, نسجا nèssj-et. [nèsssāj.

Weaver, *s.* دوقوییجی dòkuyujū, نساج

Web, *s.* قماش kùmàsh, نسج nèssj; — footed, قازایاقلو kàz-àyakli.

Wed, *v.a.* (take to wife) المق àlmak, تزوجا tèzèvvuj-et; (accept as husband) وارمق vàrmak; (find a wife for) اولندرمك èvlendirmek; (find a husband for) ویرمك vèrmek, قوجه‌یه‌ویرمك kòjaya-vèrmek; (husband or wife) تزویجا tèzvīj-et; (as a priest) عقدا "àkd-et, نکاحا nìkyāh-et; —ed, *a.* (man) اولو èvli; (woman) نکاحلو nìkyāhli, نکاح تحتنده nìkyāh-tàhtinda, منکوحه mènkyūha, قوجه‌ده kòjada.

Wedding, *s.* (feast) دوکون dùghun, ولیمه vèlīmé; (ceremony) عقدنکاح "àkdi-nìkyāh.

Wedge, *s.* قامه kàma, چیوی chìvi, سیل sīl.

Wedlock, *s.* نکاح nìkyāh, ازدواج ìzdiwāj.

Wednesday, *s.* چهارشنبه chìhàrshènbìh (chàrshàmba), اربعا èrba"ā.

Weed, *s.* اوت òt, خیرسزاوت khàyrsiz-òt; —s (widow's) دول قارینك ماتم البسه‌سی dūl-kàrining-mātem-èl-bisséssi; —, *v.a.* خیرسزاوتلرینی یولمق khàyrsiz-òtlarini-yòlmak; — out, *v.a.* سوکمك sùkmek, یولمق yòlmak.

Week, *s.* هفته hàfta, اسبوع ùssbū"; — day, بیاغی کون bàyaghi-ghyùn, عادی کون "ādī-ghyùn.

Weekly, *a.* and *ad.* هفته‌ده بر hàftada-bìr.

Weep, *v.n.* اغلامق àghlamak, کوز یاشی دوکمك ghyùz-yàshi-dùkmek,

Weevil, *s.* قورت kùrt. [بکاا bùkyā-et.

Weigh, *v.a.* طارتمق tàrtmak, وزنا vèzn-et, چکمك chèkmek; (in mind) دوشونمك dùshunmek, مطالعه‌ا mùtāla"à-et; —, *v.a.* کلمك ghèlmek, چکمك chèkmek; — upon, کدر ویرمك kèder-vèrmek, اضطراب ویرمك ìztirāb-vèrmek; — anchor, تیمور المق (dèmir)-àlmak, تیمور قالدرمق (dèmir)-kàldirmak.

Weight, *s.* طارتی tàrti, وزن vèzn; اغرلق àghirlik, ثقلت sìklèt; (personal influence) نفوذ nùfūz, اعتبار ì"tibār, خاطر khātir; (moral influence) تأثیر tè"sīr, حکم hùkm.

Weighty, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl; (important) مهم mùhìmm, اهم èhèmm.

Welcome, *int.* بیورك bùyurung, بیورسونلر bùyursunlar; خوش کلدك khòsh-ghèlding, صفا کلدك sāfā-ghèlding; —, *s.* رسم خوش امدی rèssmi-khòsh-āmédī; —, *a.* باعث مسرت bā"issi-mèssèrrèt; —, *v.a.* خوش کلدك دیمك khòsh-ghèlding-dèmek, رسم خوش امدی‌یی اجرا rèssmi-khòsh-āmédīyi-ìjrā-et; you are — (on arriving), ماشاالله بیورك mā-shā-'llāh! bùyurung! you have been — (on leaving), خوش کلدك صفا کلدك khòsh-ghèlding-sàfā-ghèlding; you are — to it, الکز سزنکدر àlingiz-sìzing-dir.

Weld, *v.n.* قاینامق kàynamak, یاپشمق yàpishmak ; —, *v.a.* قایناتمق kàynatmak.

Welfare, *s.* حسن حال hùssnu-hāl, ایولك īyilik, رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt, سعادت حال sà"ādéti-hāl.

Well, *s.* قیو *or* قویی kùyu, چاه chāh, بئر bì'r ; —, *ad.* ایو īyi ; —, *int.* ای èy ! افرین (àfèrim) ! ماشاالله mā-shā-'llāh ! very —, پك ایو pèk-īyi, پك كوزل pèk-ghyùzèl, پك اعلا pèk-à"là ; to be —, to become —, ایواو īyi-òl ; —, — up, — out, *v.n.* اقمق àkmak, نبعا nèb"-et ; — and good, فیها فه-بهه fè-bèhā, نه كوزل nè-ghyùzèl.

Well-being, *s.* سعادت حال sà"ādet-hāl.

Well-bred, *a.* تربیه‌لو tèrbìyyéli.

Well-informed, *a.* معلوماتلو mà"lūmātli.

Well-known, *a.* مشهور mèshhūr.

Well-wisher, *s.* خیر خواه khàyr-khāh.

Welsh, *a.* ولیس مملکتی اهالیسندن vélìss-mèmlékèti-àhālīsindan ; —, *s.* ولیس اهالیسنك لسانی vélìss-àhālīsīnin-[-lìssāni.

Wen, *s.* اور ūr.

Wench, *s.* بیومش قیز bìyumush-kìz, قاری kàri ; فاحشه fāhisha.

West, *s.* باطی bàti, مغرب màghrib, غرب ghàrb ; south —, لدوس lòdoss ; north —, قره‌یل kàra-yèl ; —ern, *a.* غربی ghàrbī ; —erly, غربی ghàrbī ; غربدن‌یانه ghàrbdan-yàna ; —ward, غربه طوغری ghàrba-dòghru.

Wet, *s.* یاش yàsh ; یاغمور yàghmur ; چامور chàmur ; —, *a.* یاش yàsh, اصلاق ìsslāk, اصلانمش ìsslànmish, صو كسلمش sù-kèssilmish ; (over head) یاغمور yàghmur, یاغمورلو yàghmurlu ; (under foot) چامور chàmur, چامورلو chàmurlu ; —, *v.a.* اصلاتمق ìsslàtmak ; —, to get —, *v.a.* اصلانمق ìsslànmak ; — nurse, سودانا sùd-àna, (slave) دایه dàya.

Wether, *s.* قویون kòyun.

Wetness, *s.* یاش yàsh.

Whack, *v.a.* اورمق wùrmak.

Whale, *s.* اطه بالغی àda-bàlighi.

Whaler, *s.* اطه بالغی شكارینه كیدن كمی àda-bàlighi-shìkyārina-ghìdɛn-ghèmi.

Wharf, *s.* اسكله ìsskèlé.

Wharfage, *s.* اسكله حقی ìsskèlé-hàkki.

Wharfinger, *s.* اسكله و مخزن صاحبی اولوب تجار ìsskèlé-vè-màkhzɛn-sāhibi-òlup-tùjjār.

What ? *pro.* نه nè ? —! *int.* نه nè ! (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar.) [hèr-nè.

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه nè, هرنه

Wheat, *s.* بوغدای bòghday, حنطه hìnta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشایه‌رق یالوارمق òkh-shayarak-yàlvarmak, نازو ادا ایله nàz-u-èdā-ila-yàlvarmak, جلوه‌ا jìlvé-et.

Wheel, *s.* (carriage) تكرلك tèkɛrlèk ; (of machinery) چرخ chàrkh ; —, *v.a.* تكرلك اوستنده یوروتمك tèkɛrlèk-ùsstunda-yùrutmek, یوروتمك

yùrutmek ; كتورمك ghètirmek ; كوتورمك ghyùturmek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek ; — about, *v.a.* اوته بروكوترمك ùté-bèri-ghyùturmek ; —, *v.n.* دونوب طولاشمق dùnup-dòlash-mak ; دونمك dùnmek ; balance —, رقاص چرخی ràkkāss-chàrkhi ; fly —, پروانه pèrwāné ; turner's —, چرخ chàrkh ; spinning —, چقرق chìkrìk ; — barrow, ال عربه‌سی èl-'àrabassi.

Wheelwright, *s.* تكرلكجی tèkerlikji.

When ? *ad.* نه‌زمان nè-zàmān, نه‌وقت nè-wàkit ; —, *rel.* قچان kàchan (also see Grammar) ; —ever, —soever, هرنه‌زمان hèr-nè-zàmān, هرنه‌وقت hèr-nè-wàkit.

Whence ? *ad.* نردن nèrédan (nèrdan) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* and *c.* ايمدی *or* امدی ìmdi, اشته بو سببدن ìshta-bù-sèbebdan ; —soever, *ad.* هرنردن hèr-nèrédan.

Where ? *ad.* نرده nèréya ; نردن nèréda (nèrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ; — about ? — abouts ? نردلره nèrélèra ; نردلردن nèrélerda ; —, *rel.* (see Grammar).

Whereas, *c.* چونكه chùnku, chùnki.

Wherefore, *ad.* نیچون nìchin ; —, *c.* امدی ìmdi. [نردن hèr-nèréda.

Wherever, *ad.* هرنرده hèr-nèréya, هر

Wherry, *s.* پیاده‌قایغی piyādé-kàyighi.

Whet, *s.* اشتهالق ìshtahālìk, راقیجق ràkijìk ; —, *v.a.* بیلمك bìlémek.

Whether, *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ; —, *ad.* مي mi, mi.

Whey, *s.* ايران àyrān.

Which ? *pro.* قنغی kànghi (hànghi) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —ever, —soever, *pro.* هرقنغی hèr-kànghi.

Whiff, *s.* نفس nèfess, چكم chèkim, چكش chèkish.

While, Whilst, *ad.* ايكن ìken ; اثناسنده èssnāssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ; worth the —, دكر dègher ; not worth the —, دكمز dèghmàz.

Whim, *s.* مراق mèràk.

Whip, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kìrbàch, تازیانه tāzyāné ; —, *v.a.* قامچیلمق kàmchìlamak ; دوكمك dùghmek ; (conquer) غالب‌اول ghālib-òl ; (into a froth) چالقامق chàlkamak, كپوك‌ا kyùpuk-et ; — about, *v.n.* فرلامق fìrlamak, صچرامق sìchramak.

Whirl, *v.a.* چويرمك chèvirmek, دوندرمك dùndermek ; —, *v.n.* دونمك dùnmek.

Whirlpool, *s.* كرداب ghìrdāb. [gha).

Whirlwind, *s.* قصرغه kàssìrgha (sàkìr-

Whiskers, *s. pl.* ايكی يناقده اولان صقال ìki-yànakda-òlan-sàkal.

Whisky, *s.* راقی ràki.

Whisper, *s.* فسلداما fìssìldama, فسلدی fìssìldi ; —, *v.n.* فسلدامق fìssìlda-mak ; —, *v.a.* قولاغه‌سويلمك kùlàgha--sùwèylémek, يواش‌سويلمك yāwàsh--sùwèylémek.

Whistle, *s.* اصلق ìsslìk ; —, *v.n.* اصلق چالمق ìsslìk-chàlmak ; boatswain's —, دودوك dùduk.

Whit, *s.* ازبرشی àz-bìr-shèy.

White, *a.* and *s.* اق àk, بياض bèyāz, ابيض èbyàd (*fem.* بيضى bèyzà), سفيد sèfīd, سپيد sèpīd; — of an egg, يمورطه‌نك‌اقى yìmurtan*i*ng-àk*i*.

Whitelead, *s.* استوبج ùsstubèj; اسويداج

White-livered, *a.* قورقاق kòrkak. [ìssvīdāj.

Whiten, *v.a.* اغارتمق àghartmak; بياضلتمق bèyāzlatmak; —, *v.n.* اغارمق àgharmak; بياضلنمق bèyāz-

Whiteness, *s.* بياضلق bèyāzlik. [lanmak.

Whitesmith, *s.* چلنكر chìlinghir.

Whitewash, *s.* بادانه bàdana; —, *v.a.* بادانه‌ا bàdana-et, بادانه‌اورمق bàdana--wùrmak.

Whither? نره‌يه nèréya; —, *rel.* (see Grammar); —soever, مرنره‌يه hèr-

Whitlow, *s.* طولامه dòlama. [-nèréya.

Whiz, *v.n.* وزلامق wìzlamak, وزوزاوتمك wìz-wìz-ùtmek.

Who? *pro.* كيم kìm; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هركيم hèr-kìm.

Whole, *s.* (quantity) بتون bìtun; (number or quantity) هپ hèp; —, *a.* يكپاره yèkpāré, بتون bìtun, قيرلمامش kìrilmamish (not broken), كسلمامش kessilmamish (not cut), &c. [-ùzéré.

Wholesale, *ad.* كليت‌اوزره kyùllìyyèt-

Wholesome, *a.* خاصيتلو khāsssìyyètli, شفالو shìfāli.

Wholly, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bìtun, كلياً kyùllìyyan, بالكليه bi-'l-kyùllìyyé.

Whore, *s.* روسپى ròsspu (òrosspo), فاحشه fāhishé; —, *v.n.* زنپاره‌لكده زمپاره‌لكده (zàmparalìkda)-ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هركيم hèr-kìm.

Why? *ad.* نيچون nìchin; —, *c.* or *int.* اونه ò-né, بونه bù-né.

Wick, *s.* فتيل fìtil.

Wicked, *a.* (thing) كناه ghyùnāh, فنا fēna; — person, كناهكار ghyùnāh-kyār, اثم āssim, عاصى "āssī.

Wickedness, *s.* كناه ghyùnāh, اثم ìssm, معصيت mà"sìyyèt, فسق‌وفجور fìssk--u-fùjūr. [basket, سپد sèped.

Wicker, *s.* سپدايشى sèped-ìshi; —

Wicket, *s.* قپو kàpi.

Widdin, *s.* ويدن‌شهرى vìdìn-shèhiri.

Wide, *a.* انلو ènli, عريض "àrīz; (spacious) كنش ghènish, واسع wāsi"; (in fullness) بول bòl; far and —, *ad.* اطراف‌واكنافه ètrāf-u-èknāfa, اطراف واكنافده ètrāf-u-èknāfda.

Widow, *s.* دول‌قارى dùl-kàri, ارمل èrmèl *or* ارمله èrmélé (*pl.* ارامل èrāmil), بيوه bìvé; —er, قاريسى‌اولمش‌ادم kàrissi - ùlmush - àdam; —hood, ارملك èrmèllik.

Width, *s.* ان èn, عرض "àrz. [sàwurmak.

Wield, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, صاورمق

Wife, *s.* قارى kàri, اهل èhl, اهل‌بيت èhli-bèyt, حليله hàlīlé, منكوحه mènkyūhé, باجى bàji, ارقه‌داش àrkadàsh; حرم hàrem; husband's brother's —, التى *or* ايلتى èlti.

Wild, Wilderness, *s.* بيابان bèyābān, قير kìr, صحرا sàhrà, دشت dèsht.

Wild, *a.* يبانى yàbānī, دشتى dèshtī; (mad) دلى dèli.

Wile, *s.* دسيسه dèssīssé.

Wilful, *a.* قصدی kàssdī, اختیاری ìkhtiyārī; (man) ترس tèrss, معند mù"ànnid, عنادجی "ìnādj*i*; —ly, *ad.* عمداً "àmd*a*n, قصداً kàssd*a*n; مخصوص màkhsūss.

Will, *s.* اختیار ìkhtiyār, ارادہ ìrādé; (testament) وصیتنامہ wàssìyyèt-nāmé; —, *v.a.* ارادہ ایلمک ìrādé-et; وصیت ایلمک wàssìyyèt-et; free— (human) ارادۂ جزئیہ ìrādé'i-jùz'ìyyé; (of God) ارادۂ کلیہ ìrādé'i-kyùllìyyé; —, *v. aux.* (see Grammar).

Willing, *a.* راضی rāzī; کوکللو ghyùng-ullu; —ly, *ad.* باش اوستنہ bàsh-ùsstun*a*, ازدل وجان èz-dìl-u-jān.

Willow, *s.* سوکود sùgh*u*d.

Wily, *a.* حیلہ کار hīlékyār, شیطان [shèytān.

Wimble, *s.* مثقب (màtkàb).

Win, *v.a.* and *n.* قزانمق kàzanm*a*k.

Wince, *v.n.* چکنمک chèkinmek.

Winch, *s.* طولاب dòlāb, چرخ chàrkh.

Wind, *s.* روزکار rùzghyār, یل yèl, ریح rīh, باد bād; هوا hàwā; fair —, ایی هوا īyi-hàwā, ایی روزکار īyi-rùzghyār, موافق هوا mùwāfik-hàwā, مساعد روزکار mùssā"id-rùzghyār; foul —, ترس هوا tèrss-hàwa, مخالف روزکار mùkhālif-rùzghyār; high —, سرت هوا sèrt-hàwā, صیقی روزکار sìk*i*-rùzghyār; reigning —, prevailing —, اکثری اسان èksérī-èssen-rùzghyār.

Wind, *v.a.* صارمق sàrm*a*k, طولاشدرمق dòlashd*ì*rm*a*k; —, *v.n.* طولاشمق dòlashm*a*k; — round, — about, *v.n.* صارلمق sàrìlm*a*k; طولاشمق dòlash-m*a*k; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمق kùrm*a*k; (a string, &c.) طوپلامق tòplam*a*k; (a discourse) ختم ایلمک khàtm-et.

Windfall, *s.* روزکارك دوشوردیغی rùzghyār*i*ng-dùshurdu*gh*u, دوشوك dùshuk; (of fortune) کله پیر kèlépīr, باد اورد bād-āvèrd, باداورده bād-āvèrdé.

Winding-sheet, *s.* کفن kèfen (kèfin).

Window, *s.* پنجره pènjéré; — blind, *s.* کونش پرده‌سی ghyùnèsh-pèrdéssi.

Windpipe, *s.* غرتلاق ghìrtlàk.

Windsail, *s.* مانیقه mànik*a*.

Windward, *s.* روزکاراوستی rùzghyār-[-ùsstu.

Windy, *a.* روزکارلو rùzghyārl*i*.

Wine, *s.* شراب shàrāb (shàr*a*p), باده bādé; — merchant, *s.* شراب صاتان بازرکان shàrāb-sàtan-bàz*ì*rghyān; — press, *s.* شراب باصقیسی shàrāb-bàsskiss*i*.

Wing, *s.* قناد kànad, جناح jènāh, پر pèr; (of an army) قول kòl, جناح jènāh; —, *v.a.* (a bird) قنادینی قیرمق kànad*i*n*i*-kìrm*a*k; — one's flight, اوچمق ùchm*a*k.

Wink, *s.* کوزاشارتی ghyùz-ìshārèti; طرفة العین tàrféti-'l-"àyn; —, *v.n.* کوزقیپمق ghyùz-kìpm*a*k; — at, *v.n.* (a person) کوزایله اشارت ایلمک ghyùz-il*a*-ìshāret-et; — (any impropriety) کوز قپامق ghyùz-kàpam*a*k, کورمه‌مزلق ایلمک ghyùrmamazl*i*k-et, مسامحه ایلمک mùssāmah*a*-et, اغماض عین ایلمک ìghmāz*i*-"àyn-et.

Winnow, *v.a.* صاورمق sàwurm*a*k.

Winter, *s.* قیش kìsh, شتا shìtā, زمستان zìmisstān ; —, *v.n.* قیشلامق kìshla-mak ; the depth of —, قره‌قیش kàra--kìsh, اربعین èrba"īn, زمهریر zèmhérīr.

Wintry, *a.* قیش‌کبی kìsh-ghìbi.

Wipe, *s.* سلش sìlish (fig.) تکمه tèkmé (kick) ; —, — off, — out, *v.a.* سلمك sìlmek.

Wire, *s.* تل tèl ; gold —, سرمه sìrma ; silver —, کومش‌سرمه ghyùmush--sìrma ; iron —, تیمورتل (dèmir)--tèl ; copper —, باقرتل bàkır-tèl ; gold — drawer, سرمه‌کش sìrma-kèsh.

Wisdom, *s.* عقل "àkl, عقللولق "àkllılık ; (of an act) حکمت hìkmèt, مناسبت mùnāssèbèt.

Wise, *a.* عاقل "ākil, عقللو "àkllı ; all — (all-knowing) علیم "àlīm, علام "àllām.

Wiseacre, *s.* بودالا bùdala.

Wish, *s.* (for an event) ارزو àrzu ; خواهش khāhish, امل èmel ; (to do) مراد mùrād, مرام mèrām ; (for a thing) استك ìsstek ; —, *v.n.* ارزوا àrzu-et, خواهش‌ا khāhish-et, امل‌ا èmel-et ; مرادا mùrād-et, مرام‌ا mèrām-et ; —, *v.a.* استمك ìsstémek, استك‌ا ìsstek-et ; ارزوا àrzu-et, ارزولمق ārzulamak ; — joy, تبریك‌ا tèbrīk-et, تهنیه‌ا tèhnìyyé-et ; I wish you —, کوزك ایدین ghyùzung--àydın (may thy eyes be brightened), مبارك‌اولسون mùbārek-òlsun (may it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذکا zèkyā ; (of a saying) لطافت làtāfèt ; (witty person) حاضرجواب hāzır-jéwāb, لطیفه‌کو làtīfé-ghyū ; to —, یعنی yà"nī.

Witch, *s.* جادی jàdı, بوکوجی‌قاری bughuju-kàrı, سحربازقاری sìhrbāz--kàrı ; (old woman) قوجه‌قاری kòja--kàrı ; (knowing woman) پیغمبر pèyghàmbèr ; (beautiful woman) دلبر dìlbèr, جلوه‌کار jìlvékyār.

Witchcraft, *s.* بوکو bùghu, *or* بویو bùyu, سحر sìhr.

Witchery, *s.* جلوه jìlvé, ناز nāz, ادا èdā.

Witching, *a.* کوزل ghyùzèl, نازلی nāzlı, دلبر dìlbèr, جلوه‌کارانه jìlvékyārāné.

With, *pr.* ایله ìla (ìlen) ; ب bi, مع mà" ; together —, ایله‌برابر ìla-bèrābèr, معاً mà"an.

Withal, *ad.* بونك ایله برابر bùnun-ìla--bèrābèr.

Withdraw, *v.n.* چکلمك chèkilmek, ایرلمق àyrılmak, کتمك ghìtmek ; —, *v.a.* کیرو المق ghèri-àlmak ; چیقارمق chìkàrmak ; قالدرمق kàldırmak.

Withdrawal, *s.* چکلمکلك chèkilmeklik.

Wither, *v.n.* صولمق sòlmak, قورومق kùrumak ; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak.

Withhold, *v.a.* ویرمامك vèrmamek, الیقومق àlı-kòmak, طوتمق tùtmak.

Within, *pr.* ایچنده ìchında, داخلنده dākhilında, درونده dèrūnunda ; —, *ad.* ایچرده ìchèrida (ìchèrda) ; (at home) اوده èvda ; — reach, الیتشر èl-yètishir ; — ear-reach, قولاق اشیدر kùlak-ìshìdir ; — range, کله‌یتشر ghyùllé-yètishir, قورشون‌یتشر kùrshun--yètishir.

Without, *pr.* سز siz, *siz*, بى bī, بلا bìlā; (outside of) طيشاريسنده dìshàrissinda, خارجنده khārijinda, بيرونده bīrūnunda; —, *ad.* طيشارده dìshàrda, طشرده tàshrada.

Withstand, *v.a.* and *n.* طيانمق dàyanmak, تحمل ا tàhàmmul-et.

Witness, *s.* (one present) كورن ghyùren; اشيدن ìshìden; (at a trial) شاهد shāhid, كواه ghyùwāh; (testimony) شهادت shàhādet; —, *v.a.* كورمك ghyùrmek, مشاهده ا mùshāhédé-et; to bear —, شهادت ا shàhādet-et, شاهداو shāhid-òl; false —, (person) يلان شاهدى yàlàn-shāhidi, شاهدزور shāhidi-zūr; (testimony) شهادت زور shàhādeti-zūr, يلان yàlàn.

Wits, *s. pl.* عقل "àkl; he has his wits about him, عقلى باشنده در "àkli-bàshindà-dir.

Wittol, *s.* پزونك pèzéwènk, ديوث dèyyūss.

Witty, *a.* (person) تحاف سويلر tùhāf-sùwèyler, نكره لو nèkréli; (saying) كوزل ghyùzèl, تحاف tùhāf.

Wive, *v.n.* اولنمك èvlènmek, تأهل ا tè'èhhul-et, قارى المق kàri-àlmak.

Wizard, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Wo! Woe! *int.* واى wāy, واه wāh, ايواه èywāh, يازق yàzìk; —, *s.* بلا bèlā, فلاكت fèlākèt, درد dèrd, كدر kèder.

Woful, Woeful, *a.* كدرلو kèderli, دردالود dèrd-ālūd, دردناك dèrdnāk.

Wolf, *s.* قورت kùrt, كرك ghyùrgh, ذئب zè'b.

Wolfsbane, *s.* قورت بوغان kùrt-bòghan.

Woman, *s.* قارى kàri, عورت "àvret, زن zèn, نسا nìssā; —kind, قارى قسمى kàri-kìssmi, طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā.

Womanish, *a.* قارى كبى kàri-ghìbi.

Womb, *s.* دول يتاغى dūl-yàtaghi, رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà"àjjub, حيرت hàyret, وله vèleh; (thing) عجيب شى ("àjā'ib)-shèy, عجيبه "àjìbé, غريبه ghàrìbé, غرائبدن ghàrā'ìbdan; (miracle) معجزه mù"jizé; —, *v.n.* شاشمق shàshmak, قالمق kàlmak, تعجب ا tà"àjjub-et, متعجب او mùta"àjjib-òl, حيرتده hàyretda-kàlmak, حيران او hàyrān-òl, متحيراو mùtahàyyir-òl, وله كلمك vèleh-ghèlmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجيب "àjīb ("àjā'ib), غريب ghàrīb, عقلدن خارج "àkldan-khārij, شاشله جق shàshìlajak.

Wont, *s.* عادت "ādet; —ed, *a.* عادت ايدلمش "ādet-èdilmish, معتاد mù"tād.

Woo, *v.a.* عرض عشق ا "àrzi-"àshk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج āghāj; (of trees) اورمان òrmàn; (for burning) اوطون òdun, حطب hàtab.

Woodbine, *s.* يبان حانم الى yàban-hànim-èli.

Woodcock, *s.* چوللق chùlluk.

Wood-cutter, *s.* بالطه جی bàltaji.

Wooden, *a.* اغاج àghaj, اغاجدن àghaj-dan; (of timber) احشب àhshàb, احشاب àhshāb.

Woodpecker, *s.* اغاج قاقان àghaj-kàkan.

Woof, *s.* اتقی àtki, پود pūd.

Wool, *s.* یون yùn *or* یوك yùng, یپاغی yàpaghi; goat's —, تفتك tìftik.

Woollen, *a.* یون yùn, یوكدن yùngdan; —draper, چوقه جی (chòhajì).

Word, *s.* سوز sùz, لقردی làkirdi, لفظ làfz, كلمه kèlimé; تعبیر tà''bīr; كلام kèlām; —, *v.a.* تعبیرات قوللانمق tà''bīrāt-kùllanmak; — of mouth, شفاء shìfāh, مشافهت mùshāféhèt; by — — —, شفاهاً shìfāhan; — of God, كلام قدیم kèlāmi-kàdīm (applied to the Kùr'ān); high —s, غوغا (kàwgha), نزاع nìzā''.

Work, *s.* ایش ìsh, ایش كوچ ìsh-ghyùch; كار kyār, صنع sùn''; فعل fi''l, عمل ''àmel; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek, ایش ایشلمك ìsh-ìshlémek, چالشمق chàlishmak; (a machine) ایشلمك ìshlémek; (in fermentation) قاینامق kàynamak, تخمرا tàkhàm-mur-et, قبارمق kàbarmak; (medicine) عمل ویرمك ''àmel-vèrmek; —, *v.a.* (embroider) ایشلمك ìshlémek; (any material) ایشلمك ìshlémek; (a mine) ایشلتمك ìshletmek; (a person) ایشلتمك ìshletmek; یورمق yòrmak, باشنه ایش چیقارمق bàshina-ìsh-chìkàrmak; — up, (materials) ایشلمك ìshlémek; خرجا khàrj-et, قوللانمق kùllanmak; — one's self up into a passion, قوروب قیزمق kùrup-kìzmak, قوردقجه قیزمق kùrdukja-kìzmak; — out, باشارمق bàsharmak, بجرمك bèjermek, وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek; (a problem) حلا hàll-et; — upon, تأثیرا tè'sīr-et; (a person's feelings) مرحمت ایتدرمك mèrhàmet-ètdirmek.

Workhouse, *s.* محله نك فقرا خانه سی màhàllénin-fùkarā-khānéssi.

Workman, *s.* ایشجی ìshji.

Workmanship, *s.* ایشجیلك ìshjilik; كار kyār.

Workshop, *s.* دكان dùkkyān (dùkkèn).

Workwoman, *s.* ایشجی قاری ìshji-kàri.

World, *s.* عالم ''ālem; this —, دنیا dùnyā; عالم دنیا ''ālémi-dùnyā; the habitable —, ربع مسكون rùb''i-mèsskyūn; — (great quantity) دنیا قدر dùnyā-kàdar.

Worldly, *a.* دنیوی dùnyévī, خاكی khākī.

Worm, *s.* صوغلجان sòghuljàn; (maggot) قورت kùrt; (of a gun) طوكزایاغی (dòmuz)-àyaghi; (of a still) بورو bòru; (of a screw) تل tèl, بورمه bùrma; — out, *v.a.* اكلامق àngla-mak (ànnamak); — one's self in, صوقلمق sòkulmak; — one's self into one's favour, چاتمق chàtmak; to try and . . . , یلتنمك yèltenmek; — eaten, قورت یمش kùrt-yèmish.

Wormwood, *s.* پلین pèlin.

Worry, *v.a.* (as a dog) صالدرمق sàldir-

mak ; (teaze) اذیت‌ویرمك èzìyyèt--vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-et.

Worse, *a.* دهافنا dàhā-fèna, دهااشاغی dàhā-àshàghi, بتر bètter, دهابتر dàhā-bètter ; — and worse, کتدکجه‌فنا ghìtdikja-fèna.

Worship, *s.* عبادت "ìbādet, پرستش pèresstish, طاپنش tàpinish ; —, *v.a.* طاپنمق tàpinmak, عبادت‌ا "ìbādet--et, پرستش‌ا pèresstish-et ; your —, his —, ذات‌عطوفیلری zāti-"ùtūfilèri ; —ed, معبود mà"būd ; —er, عابد "ābid (*pl.* عبده "àbédé).

Worst, *a.* الك‌فنا èng-fèna ; الك‌اشاغی èng-àshàghi ; —, *v.a.* ینمك yènmek, الت‌ا àlt-et.

Worsted, *s.* یوك‌اپلکی yùng-ìplighi ; — stockings, یوك‌جوراب yùng-chòrab.

Worth, *s.* and *a.* دکر dèghER ; —, *s.* قدر kàdr, قیمت kìmet ; to be —, دکمك dèghmek, ایتمك ètmek ; —less, *a.* براقچه‌لق bìr-àkchalik, بر اقچه‌ایتمز bìr-àkcha-ètmàz.

Worthy, *a.* دکرلو dèghERli ; — (of) شایان shāyān, شایسته shāyèssta, لایق lāyik, جسبان jùssbān.

Wound, *s.* یاره yàra, جرح jùrh, جرحه jùrha ; —, *v.a.* یاره‌لمق yàralamak, یاره‌ا yàra-et, جرح‌ا jùrh-et.

Wrangle, *v.n.* غوغاا (kàwgha)-et, نزاع‌ا nìzā"-et, منازعه‌ا mùnāza"a-et.

Wrap, *v.a.* صارمق sàrmak ; — round, *v.a.* صارمق sàrmak, طولاشدرمق dòlashdirmak ; —, *v.n.* صارلمق sàrilmak, طولاشمق dòlashmak ; — up, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك ùrtmek ; —, *v.n.* صارلمق sàrilmak, اورتنمك ùrtunmek.

Wrapper, *s.* اورتی ùrtu.

Wrath, *s.* دارغینلق dàrghinlik, اویکه (ùfkÉ), غضب ghàzab.

Wreak, *v.a.* اجرا ìjrā-et.

Wreath, *s.* چیچك‌باغی chìchek-bàghi, یپراق‌باغی yàprak-bàghi (*or* اوریسی

Wreathe, *v.a.* اورمك ùrmek. [ùrussu).

Wreck, *s.* بقیه bàkìyyÉ, دوکندی dùkyundu, خرابه khàrābÉ, ویرانه vīrānÉ ; —, *v.a.* قضایه اوغراتمق kàzāya - òghratmak ; to be —ed, قضایه‌اوغرامق kàzāya-òghramak, قضا زده‌او kàzā-zèdÉ-òl ; —ed, قضایه اوغرامش kàzāya-òghramish, قضازده kàzāzèdÉ.

Wren, *s.* بوقلوجه‌بلبل bòkluja-bùlbul.

Wrench, *s.* بورقلش bùrkulush ; زورلایش zòrlayish ; —, *v.a.* (a joint) بورقتمق bùrkutmak ; (open) زورلامق zòrlamak.

Wrest, *v.a.* زورایله‌المق zòr-ila-àlmak, سوکوب‌المق sùkyup-àlmak.

Wrestle, *v.a.* کورشمك ghyùreshmek, کولشمك ghyùleshmek.

Wrestler, *s.* پهلوان pèhliwān.

Wrestling, *s.* کولشمه ghyùleshma.

Wretch, *s.* خبیث khàbīss ; (poor) بیچاره bīchārÉ, زواللو zàwālli.

Wretched, *a.* فنا حالده fèna - hālda, پریشان pèrīshān, پژمرده pèzhmùrdÉ ; (in mind) پریشان خاطر pèrīshāni-khātir.

Wring, *v.a.* صیقمق sìkmak ; بورمق

bùrmak ; — off, بوكه‌بوكه قوپارمق bùké-bùké-kòpàrmak.

Wrinkle, *s.* بورشق bùrushuk ; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak ; —, *v.a.* بورشدرمق bùrushdurmak ; —led, *a.* بورشق bùrushuk ; بورشقلو bùrushuklu.

Wrist, *s.* بلك bìlèk.

Wristband, *s.* يك yèng.

Write, *v.a.* يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et, تنميقا tènmīk-et, تسطيرا tèsstīr-et ; — down, قيدا kàyd-et ; ضبطا zàbt-et ; —, *v.n.* يازى‌يازمق yàzi-yàzmak.

Writer, *s.* (author) مصنف mùssànnif, مؤلف mù'èllif ; (penman) خطاط khàttāt ; (clerk) يازيجى yàziji, كاتب kyātib ; (of a letter) محررالحروف mùhàrriru-'l-hùrūf.

Writhe, *v.n.* قيورلمق kìvrilmak, پيچ‌و تاب‌ا pīch-u-tāb-et.

Writing, *s.* يازى yàzi ; hand—, يازى yàzi, خط khàtt ; —s, *s. pl.* محررات mùhàrréràt ; كاغدلر kyāghidlɛr.

Written, *a.* يازيلو yàzīli ; يازلمش yàzīlmish ; مكتوب mèktūb, مسطور mèsstūr, محرر mùhàrrɛr, مقيد mùkàyyed.

Wrong, *a.* (erroneous) ياكلش yàngilish (yānish) ; (bad) فنا fènа ; —, *s.* حقسزلق hàkksizlik, غدر ghàdr, ظلم zùlm ; —, *v.a.* حقسزلقا hàkksizlik-et, غدرا ghàdr-et, ظلما zùlm-et ; — side, ترس tèrss, ترس‌طرفى tèrss-tàrafi ; — side outwards, — side up, ترس tèrss.

Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحق‌يره nā-hàkk-yèra.

Wroth, *a.* دارغين dàrghin.

Wrought, *a.* ايشلمه ìshlémé, دوكمه dùghmé.

Wry, *a.* چارپق chàrpik.

Y.

Yacht, *s.* سيركميسى sèyr-ghèmissi.

Yankee, *s.* امريقان ادمى àmèrikān-àdami.

Yard, *s.* (measure) ياردە yàrda, ارشون àrshin ; (of a house) حولى hàvli ; (of a ship) سرن sèren ; (of a horse) سك sìk, ذكر zèkɛr ; — arm, سرن اوجى sèren-ūju.

Yarn, *s.* اپلك ìplik, تل tèl ; (fig.) مصال màssal.

Yawn, *v.n.* اسنمك èssnémek.

Ye, *pro.* سز sìz, سزلر sìzlɛr.

Yea, *ad.* بلى bèli, اوت èvɛt, نعم nā''m.

Year, *s.* ييل *or* يل yìl, سنه sènė, سال sāl.

Yearling, *s.* برسنه‌لك bìr-sènélik.

Yearly, *a.* and *ad.* سنوى sènévī, يلده‌بر yìlda-bìr.

Yearn, *v.n.* اشتياق‌چكمك ìshtiyāk-chèkmek, ارزولامق àrzulamak.

Yeast, *s.* ارپه‌صويى‌مايه‌سى àrpa-sùyu-màyassi.

Yell, *s.* حيقرش bàykirish ; —, *v.n.* حيقرمق bàykirmak.

Yellow, *a.* صارى sàri, اصفر àssfèr, زرد

zèrd, زرد zèrdé; —s, *s. pl.* صاریلق sàrılık.

Yellow-fever, *s.* صاری حما sàri-hùmmà.

Yelp, *v.n.* باغرمق bàghırmak.

Yeoman, *s.* اغا āghʌ.

Yes, *ad.* بلی bèli, اوت èvet.

Yesterday, *s.* دون dùn, دونکی کون dùnku-ghyùn.

Yesternight, *s.* دون کیجه dùn-ghèyjé.

Yet, *ad.* دها dàhā; (still) حالا hālā; (again) ینه yìné (ghènɛ); not —, هنوز hènuz (hèniz); more —, دها dàhā; —, *c.* لکن lākin, ولکن vè-lākin, اما àmmā, ینه yìné (ghèné).

Yew, *s.* بورصق اغاجی bòrsuk-àghʌji (?).

Yield, *s.* محصول màhsūl; —, *v.a.* (give) ویرمك vèrmek, حاصل ا hāssıl--et; (give up) تسلیم ا tèsslīm-et; —, *v.n.* تسلیم او tèsslīm-òl.

Yoke, *s.* بویوندروغ bòyundurugh; (pair) چفت chìft; —, *v.a.* قوشمق kòshmak. [-sàrissi.

Yolk, *s.* یمورطه نك صاریسی yìmurtaning-

Yon, Yonder, *a.* شو shù, شورادهکی shùradéki; yonder, *ad.* شورا shùra, شوراسی shùrassi, اورا òra, اوراسی òrassi; شورایه shùraya, اورایه òraya; شورادهٔ shùrada, اورادهٔ òrada.

Yore, *s.* اسکی زمان èsski-zàmān, ایام ماضی èyyāmi-māzī.

You, *pro.* سز sìz, سزلر sìzlɛr; سزی sìzi, سزلری sìzléri; سزهٔ sìzé, سزلرهٔ sìzléra.

Young, *a.* کنج ghènj; —, — one, *s.* یاوری yàvri; —er, کچوك kùchuk; —est, اك کچوك èng-kùchuk; —ish, کنججه ghènjja.

Youngster, *s.* دلیقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.

Your, *pro. a.* کز ngiz, ingiz; سزك sìzing, سزلرك sìzlèring.

Yours, *pro.* سزك sìzing, سزلرك sìzlèring; سزکی sìzingki, سزلرکی sìzlèringki.

Yourself, *pro.* کندیکز kèndingiz; —lves, کندیلریکز kèndilér-ingiz.

Youth, *s.* کنجلك ghènjlik, جوانلق jìwānlık, شبابت shèbābèt; (lad) اوغلان òghlan, دلیقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.

Youthful, *a.* کنج ghènj.

Z.

Zeal, *s.* غیرت ghàyret, حمیت hàm-mìyyèt; (blind) تعصب tà"-àsssub.

Zealot, *s.* متعصب کمسنه mùta"àsssib--kìmèssné.

Zealous, *a.* غیرتلو ghàyretli, غیور ghàyūr.

Zealousness, *s.* غیرت ghàyret.

Zebra, *s.* یبان اشکی yàban-èshèghi.

Zenith, *s.* سمت رأس sèmti-rè'ss.

Zephyr, *s.* بادصبا bādi-sàbā.

Zero, *s.* صفر sìfr.

Zigzag (of trenches) صچان یولی sìchan--yòlu.

Zinc, *s.* توتیا tùtya.

Zodiac, *s.* منطقةالبروج mìntakatu-'l--bùrūj (màntík —).

Zone, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmer; (geographical) منطقه mìntaka (màntíka); torrid —, منطقهٔ حاره (màntíka'i)-hārré; temperate —, منطقهٔ معتدله (màntíka'i)-mù''tèdilé; frigid —, منطقهٔ منجمده (màntíka'i)--mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات 'ilmi - bàhssi - hày - wānāt.

Zoological, *a.* حيواناته متعلق hày-wānāta-mùta''àllik.

END OF PART THE FIRST.

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART II.—TURKISH AND ENGLISH.

N.B.—The form of the aorist indicative, which is the same as that of the aorist active participle, of every Turkish simple verb, is given in parenthesis immediately after the verb itself, for the reason that it is not subject to any definite rule, easy of enunciation. The *a*, *p*, or *t*, after each word, denotes it to be of either Arabic, Persian, or purely Turkish origin. All the verbs are Turkish.

ا èlif. First letter of the Turkish alphabet. In chronograms and astronomical tables it has the value of 1. Pronounced as ā, it is a Turkish interjectional affix of affirmation, something of the value of our English *do* in affirmations. It is also a Persian vocative affix, often employed in poetry. It is, further, placed between a repetition of a word, in the sense of *and* or *with*. In the dates of letters, when following one of the characters ذ zèl, ر rè, *or* ج jìm, as را, جا, it indicates the first of the couple in three couples of months with the same name, and those characters alone, without the ا, indicate the second month in each couple (see ذا, را, and جا).

اب āb, *s. p.* Water; juice; lustre; honour, spotlessness; temper (of steel); —, *s. a.* A father, master, possessor. Used in the composition of Arabic words, altering its termination according to its case, having ابو abū in the nominative, ابا aba in the accusative, and ابی abi in the other cases; as, ابوبکر Abubeker.

ابا èbā, *in* اباعن جد èbā-"*a*n-jèddin, *ad. a.* From father to son (*lit.* through the father from the grandfather), hereditarily.

ابا ābā, *s. pl. a.* (*of* ابو èbu) Fathers; ancestors, forefathers.

ابا ìbā, *s. a.* Refusal, rejection, abstaining; ا—, —et, *v.n.* To refuse, reject, abstain from.

اباد ābād, *s. pl. a.* (*of* ابد èbed)

Eternities; —, *a. p.* Cultivated; peopled; populous; flourishing; —, *s. p.* City, town, place of residence.

ابادان àbādān, *a. p.* Cultivated; peopled; populous.

ابالیس èbālīss, *s. pl. a.* (*of* ابلیس [Devils.

ابانمق àbanmak (*aor.* ابانور àbanır), *v.n.* To lean forward over another.

ابتدا ìbtidā (ìp-), *s. a.* Beginning, commencement; —, *ad. t.* First, in the first place.

ابتدار ìbtidār, *s. a.* Setting about any work; ا—, —et, *v.n.* To set about, begin.

ابتسام ìbtissām, *s. a.* Smiling, smile; ا—, —et, *v.n.* To smile.

ابتلا ìbtilā, *s. a.* The being subject or addicted to anything wrong or unpleasant.

ابتهاج ìbtihāj, *s. a.* Hilarity, joy, [cheerfulness.

ابجد èbjed, *s. a.* The alphabet in its old arrangement, conformable to the order in which the letters are placed in the Hebrew alphabet, with some additions at the end. It is this order which gives the numerical value to the letters, and very useful to be known. This system of notation is called ابجدحسابی èbjed - hìssābi. The order, mode of reading, and values of the letters are as follows:—

ابجدهوزحطی کلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ èbjed-hèwwàz-hùttī-kèlémèn--sà"fàss-kàrashàt-sàkhaz-dàzagha.

ا 1, ب or پ 2, ج or چ 3, د 4, ه 5, و or ژ 6, ز 7, ح 8, ط 9, ی 10; ك or گ or ڭ 20, ل 30, م 40, ن 50, س 60, ع 70, ف 80, ص 90, ق 100, ر 200, ش 300, ت 400, ث 500, خ 600, ذ 700, ض 800, ظ 900, غ 1000.

The letters may be arranged regularly or irregularly; they have always the same value, and the addition of the several values gives the value of the whole. This system is much used in chronograms, and in books of astronomical tables, &c.

ابحار èbhār, ابحر èbhùr, *s. pl. a.* (*of* بحر bàhr). Seas, oceans.

ابخره èbkhirè, *s. pl. a.* (*of* بخار bùkhār), Vapours.

ابد èbed, *s. a.* Eternity to come; الی الابد ilé-'l-èbed, *ad. a.* To all eternity; ابداً èbédan, *ad. a.* To all eternity; never.

ابدار ābdār, *a. p.* Having water or juice; tempered (steel); lustrous.

ابداع ìbdā", *s. a.* Invention, production, innovation; ا—, —et, *v.a.* To produce a new thing, invent, innovate.

ابدان èbdān, *s. pl. a.* (*of* بدن bèden), Bodies.

ابدست àbdesst, *s. p.* The smaller ablution before prayer; المق—, —àlmak, *v.n.* To perform one's ablution.

ابدی èbédī, *a. a.* Which will endure to all eternity.

ابدیت èbédìyyét, *s. a.* Quality of
ابر èbr, *s. p.* A cloud. [eternal durability.
ابرا ìbrā, *s. a.* Quittance, acquittal, discharge; ا—, —et, *v.a.* To free, acquit, discharge, exonerate.
ابرار èbrār, *s. pl. a.* (*of* بر bèrr), The good, just, virtuous.
ابراز ìbrāz, *s. a.* Production, manifestation, showing; ا—, —et, *v.a.* To manifest, produce, show, display.
ابرام ìbrām, *s. a.* Importunity, urging; ا—, —et, *v.a.* To importune, urge.
ابرشیم ìbrishim, *s. p.* Double-twisted silk thread. [A leper; leprosy.
ابرص èbràss, *a. a.* Leprous; —, *s. a.*
ابرو èbru, *a. t.* Marbled; —, *s. t.* Marbled appearance in colours; —, *s. p.* The eyebrow; —ābrū, *and* ابروی ābrūy, *s. p.* Honour, spotlessness.
ابریق ìbrik, *s. t.* Ewer for washing; a brig; brigantine; sloop of war.
ابصار èbsār, *s. pl. a.* (*of* بصر bàssar), Eyes; penetrations, sagacities.
ابطال èbtāl, *s. pl. a.* (*of* بطال bàttāl), Champions, heroes; —, ìbtāl, *s. a.* Avoiding, abolishing, annulling; ا—, —et, *v.a.* To make void, *or* of no value, annul, abolish.
ابعاد èb"ād, *s. pl. a.* (*of* بعد bù"d), Distances; —, ìb"ād, *s. a.* Removal to a distance; ا—, —et, *v.a.* To remove to a distance.
ابعد èb"àd, *a. a.* More or most distant; very distant.

ابقا ìbkā, *s. a.* A causing to continue, continuance, confirmation; ا—, —et, *v.a.* To confirm, cause to remain or continue (in an office). [Virgins.
ابکار ébkyār, *s. pl. a.* (*of* بکر bìkr),
ابلا *or* ابله àbla, *s. t.* Eldest sister.
ابلاغ ìblāgh, *s. a.* A causing to reach, attain, or arrive at; ا—, —et, *v.a.* To cause to reach, arrive at, attain, mount up to.
ابلغ èblàgh, *a. a.* More, most, or very eloquent.
ابلق èblàk, *a. a.* Piebald; —, *s. a.* A piebald horse; (fig.) Time *or* the world, as consisting of night and day; — *or* ایملق èblìk (èmlìk), *s. t.* A capon.
ابله ābilé, *s. p.* A bubble; a pimple; —, àbla, *s. t.* Eldest sister; —, èblèh, *a. a.* More, most, or very stupid.
ابلیس ìblīss, *s. a.* Iblis, Satan; a devil.
ابن ìbn, *s. a.* Son of, as احمدابن محمد Ahmed - ìbni - Mùhàmmed, Ahmed, son of Mùhàmmed.
ابنة ìbnèt, *s. a.* A daughter.
ابنا èbnā, *s. pl. a.* (*of* ابن), Sons, children; ابنای سبیل èbnāyi - sèbīl, Sons of the road, travellers.
ابنوس àbanòss, *s. t.* Ebony.
ابنیه èbnìyyé, *s. pl. a.* (*of* بنا bìnā), Buildings, edifices; ابنیهٔ خیریه èbnìyyè'i - khàyrìyyé, Buildings for charitable or benevolent purposes.
ابو èbu, *s. a.* Father of, as ابوسینا èbu-Sīnā, Avicenna.

ابواب èbvāb, *s. pl. a.* (*of* باب), Gates, doors; chapters. [ship.

ابوت ùbùvvet, *s. a.* Paternity, father-

ابوين èbévèyn, *s. dual a.* (*of* ابو èbu, a father), The two parents.

ابه èbé, *s. t.* A midwife; ابه‌كوبجى èbè-ghyùmèji, Mallows; geranium.

ابهام ìbhām, *s. a.* Enunciating obscurely and so as to create doubt.

ابهت ùbbéhèt (ùbhèt), *s. a.* Grandeur, glory, magnificence, pomp.

ابيات èbyāt, *s.pl.a.* (*of* بيت), Houses; verses, *or rather* distichs.

ابيض èbyàd, *a. a.* White.

ابين èbyèn, *a. a.* More, most, or very clear, explicit, manifest, evident.

اپ àp. Turkish particle placed before a few adjectives, and there signifying *quite, very, altogether*, as اپ‌اچق àp-àchik, wide open, اپ‌انسز àp-ànsiz, all of a sudden, &c.

اپارمق àparmak (*aor.* اپارر àparir), *v.a.* (*provincial*), To bring; to carry away.

اپرتمك ìprɛtmek (*aor.* اپردر ìprèdir), *v.a.* To wear by use, to make a stuff ragged and rough; اپرنمك ìprèn-mek (*aor.* اپرنور ìprènir), *v.n.* To become rough and worn.

اپسد *or* اپسيد ìpsid, *s.t.* Felloe of a wheel.

اپش àpish, *s.t.* The grip of the legs, or that part of the thighs, knees, &c., by which a seat is obtained in a saddle.

اپشمق àpishmak (*aor.* اپشور àpishir), *v.n.* To open the legs and stand or sit a-straddle.

اپلك ìplik, *s.t.* Thread.

ات èt, *s.t.* Flesh; meat; —, àt, *s.t.* A horse; a stallion.

اتا àta, *s.t.* (*old*), Father; اتابك àta-bègh (*lit.* Prince-father), Tutor of the monarch, *or* regent (in some of the old Mussulman dynasties).

اتالق àtalik, *s.t.* Tutor, guardian.

اتباع ètbā", *s. pl. a.* (*of* تبع tèba", *not in use*), Followers, suite, dependants, servants; —, ìttibā", *s. a.* A following, complying with, imitating; ا—, —et, *v.n.* To follow, obey, act up to, comply with.

اتحاد ìttihād, *s. a.* Union, concord, friendship; unanimity; ا—, —et, *v.n.* To join one's self to another, act in concert, be unanimous.

اتحاف ìthāf, *s. a.* Presenting, giving; ا—, —et, *v.a.* To give as a present, to present. [*v.a.* To take; to use, adopt.

اتخاذ ìttikhāz, *s. a.* A taking; ا—, —et,

اتش àtèsh, *s.p.* Fire; —, àtish, *s.t.* Action *or* manner of throwing; اتشپرست àtèsh-pèrèsst, *s.p.* A fire-worshipper; اتشكده àtèsh-kèdé, *s.p.* A fire temple. [with a quality.

اتصاف ìttissāf, *s. a.* Being endowed

اتصال ìttissāl, *s. a.* Being joined, touching, reaching to.

اتعاب ìt"āb, *s. a.* A fatiguing, a causing fatigue; ا—, —et, *v.a.* To fatigue, wear out.

اتفاق ittifāk, *s. a.* Union, concord; confederacy, alliance; hazard, chance; ا—, —et, *v.n.* To come to an agreement together, make an alliance; to chance, happen; على الاتفاق "àlé-'l-ittifāk, *ad. a.* Unanimously; اتفاقا ittifākā, *ad. a.* By chance, fortuitously; اتفاقی ittifākī, *a. a.* Fortuitous.

اتقان ittikān, *s. a.* Certain knowledge.

اتقی ātki, *s. t.* The woof of cloth carried by the shuttle. [or of mountains.

اتك ètek, *s. t.* The skirts of clothes,

اتكا ittikyā, *s. a.* A leaning upon or against; a relying on, trusting in; ا—, —et, *v.n.*

اتكال ittikyāl, *s. a.* A leaving one's matters entirely to another.

اتلاف itlāf, *s. a.* A destroying; ا—, —et, *v.a.* To destroy, waste, ruin; kill.

اتلامق àtlamak (*aor.* اتلار àtlar), *v.a.* To spring, or jump over, or across; to omit, leave out.

اتلمق àtılmak (*aor.* اتلور àtılır), *v.n.* To spring or jump up, spring upon; —, *v.p.* To be thrown.

اتلنمق àtlanmak (*aor.* اتلانور àtlànır), *v.n.* To mount on horseback.

اتلو àtlı, *a. t.* On horseback; —, *s. t.* A horseman; cavalry.

اتم ètèmm, *a. a.* More, most, or very complete; —, ātim, *s. t.* A cast, a throw; a charge (of powder).

اتمام ìtmām, *s. a.* Action of completing, completion; ا—, —et, *v.a.* To finish, complete.

اتمجه àtmaja, *s. t.* A sparrow-hawk.

اتمق àtmak (*aor.* اتار àtar), *v.a.* To throw, cast, project; to throw away, down, aside, up, &c.; to fire (a gun, &c.); to card (cotton); —, *v.n.* To fade, lose colour (stuffs); turn pale (countenance); grow light (the morning); طوپ اتمق tòp-àtmak, to fire guns, to fire a salute; (*fig.*) to become bankrupt. [livelihood.

اتمك (èkmek), *s. t.* Bread; (*fig.*)

اتهام ìthām, *s. a.* Imputation, accusation; ا—, —et, *v.a.* To impute, to accuse.

اتی ātī, *a. a.* Future, coming, to come; further on, lower down (in writing).

اتیان ìtyān, *s. a.* A bringing forward, mentioning; ا—, —et, *v.a.* To adduce, mention.

اتینا Atina, *s. t.* Athens.

اثاث èssāss, اثاث بیت èssāssı-bèyt, *s. a.* Household stuff, goods, furniture.

اثار āssār, *s. pl. a.* (*of* اثر èsser), Vestiges, traces, signs, marks; remains; monuments; buildings; books, writings, works; doings; sayings.

اثارة ìssārÉ, *s. a.* A raising (the dust); an exciting (of troubles).

اثالت èssālet, *s. a.* Nobility of extraction.

اثام āssām, *s. pl. a.* (*of* اثم ìssm), Sins, iniquities, wickednesses.

اثبات ìssbāt, *s. a.* A making firm, fixing; a proving, demonstrating; a proof; ا—, —et, To prove, demonstrate; to fix, stablish, confirm; محو واثبات màhv-u-ìssbāt, A taking away some parts, and leaving or adding others;

alteration (in buildings or in writings).

اثر èsser, *s. a.* A vestige, trace, sign, mark; an effect; a monument (of art); a writing, saying, or doing; اثرطراز èsser-tìrāz, An historian.

اثقال èsskāl, *s. pl. a.* (*of* ثقل *not used*), Baggage, luggage, impedimenta.

اثم ìssm, *s. a.* A sin; —, āssim, *s. a.* A sinner.

اثمار èssmār, *s. pl. a.* (*of* ثمره sèmérɛ), اثمان èssmān, *s. pl. a.* (*of* ثمن sèmen), Prices; values. [Fruits.

اثنا èssnā, *s. pl. a.* (*of* ثنی *not used*), Windings, foldings, sinuosities; —, *s. t.* Time or duration of any action; یول اثناسنده yòl-èssnāss*i*nd*a*, *or* اثنای راهده èssnāy*i*-rāhd*a*, while on the journey, مکالمه اثناسنده mùky*ā*lémé--èssnāss*i*nd*a*, during the conference.

اثنین ìssnèyn, *s. a.* Monday.

اثواب ésswāb (èssbab), *s. pl. a.* (*of* ثوب sèvb), Clothes.

اج àj, *or* اچ àch, *a. t.* Hungry; fasting, not having eaten; اج کوزلو àj-gh*y*ùzlu (hungry-eyed), Covetous, insatiate, insatiable; اج قارنه àj-kàrn*i*n*a*, *ad.* On an empty stomach, fasting.

اجابت ìjābet, *s. a.* Acceptance of a request, compliance; ا—, —et, *v.n.* To comply.

اجار ājār, *s. pl. a.* (*of* اجر èjr), Recompenses, remunerations; rewards.

اجاره ìjārɛ́, *s. a.* Rent; ground-rent paid for land, &c. in mortmain; اجاره معجله ìjārɛ́'i-mù''àjjélɛ́, the sum or fine paid on first acquiring possession; اجاره مؤجله ìjārɛ́'i--mù'èjjélɛ́, the monthly or yearly quit-rent paid ever afterwards.

اجازت ìjāzet, *s. a.* Permission, authorization; diploma or authority to act as a teacher of the humanities, or of divinity. [circulate.

اجاله ìjālɛ́, *s. a.* A causing to flow, or

اجانب èjānib, *s. pl. a.* (*of* اجنبی èjnébī), Strangers, aliens (in blood, or of race).

اجبار ìjbār, *s. a.* A forcing, compelling; force, compulsion; ا—, —et, *v.a.* To compel.

اجبال èjbāl, *s. pl. a.* (*of* جبل jèbel), Mountains. [selection, election.

اجتبا ìjtìba, *s. a.* A choosing; choice,

اجترا ìjtirā, *s. a.* A daring; audacity; courage; ا—, —et, *v.n.* To dare, have the courage.

اجتماع ìjtimā'', *s. a.* A coming together, being collected, united, gathered together; meeting, conjunction; unanimity of opinion or decision (in matters of faith or discipline).

اجتناب ìjtināb, *s. a.* An abstaining, avoiding; ا—, —et, *v.n.* To abstain from, avoid.

اجتهاد ìjtihād, *s. a.* Exertion, endeavour; a striving to arrive at the true meaning of any point in law or religion.

اجداد èjdād, *s. pl. a.* (*of* جد jèdd), Ancestors, forefathers.

اجر èjr, *s. a.* Recompense, remuneration; reward.

اجرا ijrā, *s. a.* A causing to flow; a putting in force, in operation; ا—, —et, *v.a.* To cause to flow; to put in force, execute; to perform the formalities of taking up a commission of office.

اجرت ùjrèt, *s. a.* Pay for any service, remuneration.

اجزا èjzā, *s. pl. a.* (*of* جزء jùz'), Parts; particles, atoms; ingredients; drugs, chemicals; sheets (of a book), or parts containing twenty pages; (as a Turkish singular) a chemical composition of any kind; a percussion cap; اجزاجی èjzāji, A chemist or apothecary.

اجقمق àjikmak (*aor.* اجقر àjikir), *v.n.* To become hungry, قارنم اجقدی kàrnim-àjikdi (lit. my stomach has become hungry), I am hungry.

اجل ājil, *a. a.* Future, to come, postponed to a future time; —, èjl (èjil), *s. a.* Cause, reason, motive, consideration; —, èjel, *s. a.* An appointed time; the appointed time of death; —, èjèll, *a. a.* More, most, or very great and glorious.

اجلا ijlā, *s. a.* Banishment, exile; ا—, —et, *v.a.* To banish, exile.

اجلاس ijlāss, *s. a.* A causing to sit down; ا—, —et, *v.a.* To cause to sit, to seat; to place on (the throne).

اجلال ijlāl, *s. a.* Praise, glory, honour.

اجله èjillé, *s. pl. a.* (*of* جلیل jèlīl), Those who are very great and noble.

اجماع ijmā", *s. a.* A collecting; the unanimity of opinion or decision (of the Fathers of the Church on points of faith or discipline, this being one of the fundamental sources of authority in Muhammedan canon law, in matters where an explicit Divine command or apostolic word or deed cannot be cited: it is called also اجماع امت ijmā"i-ùmmèt, *the unanimous decision of the Church*).

اجمال ijmāl, *s. a.* The making a summary, an abbreviating; a summary, abbreviation; ا—, —et, *v.a.* To condense, abbreviate.

اجمتراق àjimtràk, *a. t.* Rather bitter.

اجناد èjnād, *s. pl. a.* (*of* جند jùnd), Troops, legions, cohorts.

اجناس èjnāss, *s. pl. a.* (*of* جنس jìnss), Sorts, kinds; اجناس اقچه èjnāss-àkcha, Mixed coins, foreign or old, no longer legally current.

اجنبی èjnébī, *s. a.* A foreigner.

اجوبه èjvibé, *s. pl. a.* (*of* جواب jèwāb), Answers.

اجی àji, *a. t.* Bitter; hot (spices, &c.); —, *s. t.* Pain, smart; the word حاجی hājjī (hàji), *a pilgrim to Mecca at a certain season, and with certain rites*, is sometimes thus spelt when applied to non-Muslim pilgrims to Jerusalem.

اجیمق àjimak (*aor.* اجر *or* اجیر àjir), *v.n.* To be painful, to hurt, smart,

ache; —, *v. a.* To be sorry for, to pity, feel for, compassionate.

اچ *àch*, *a. t.* Hungry; fasting; اچ‌کوزلو *àch-ghyàzlu* (having hungry eyes), *a. t.* Covetous, insatiable.

اچق *àchĭk*, *a. t.* Open; clear, serene; plain, clear, explicit; light (colour); اچق‌مشرب *àchĭk-mèshreb*; (of an open character), *a. t.* Forward, impudent; —, *s. t.* The open sea, the offing; any open space away from buildings.

اچلق *àchlĭk*, Hunger.

اچلمق *àchĭlmak* (*aor.* اچلور *àchĭlir*), *v.n.* To open; to become bright and shining, polished; to become clear and serene; to become lively, quick, merry; to acquire cleverness, expertness, experience; to lose one's bashfulness; to quit the shore or the harbour; to commence, begin, be entered upon; —, *v. p.* To be opened.

اچمق *àchmak* (*aor.* اچار *àchar*), *v.a.* To open; to polish; to begin; to explain clearly; to make explicit; to make a new pen; to unravel, untie, undo; to spread, set (sails), roll out (paste).

احاد *āhād*, *s. pl. a.* (*of* احد *àhàd*), Units; individuals.

احادیث *àhādīss*, *s. pl. a.* (*of* حدیث *hàdīss*), Events, happenings; traditions of the sayings or doings of Muhammad (These, as a collection, hold a rank among Mussulman divines, corresponding to that of the book of the Acts of the Apostles and the Apostolic Epistles with us: they are a perfectly valid and binding source of authority in the determination of canonical questions), called generally احادیث نبویه *àhādissi-nèbévìyyé*, the Apostolic Acts.

احاطه *ìhāta*, *s. a.* A surrounding; a comprising, comprehending, containing, holding; ا—, —et, *v.a.* To encircle, surround; to comprise, contain, hold; to comprehend, understand.

احاله *ìhālé*, *s. a.* A giving in charge, committing to the care, referring; ا—, —et, *v.a.* To refer, commit, give in charge, leave.

احبا *àhìbbā*, احباب *àhbāb*, *s. pl. a.* (*of* حبیب *hàbīb*), Friends.

احتجاج *ìhtijāj*, *s. a.* A bringing forward proofs and documents; احتجاجه صالح *ìhtijāja-sālĭh*, Valid, fit for exhibition as documentary evidence.

احتراز *ìhtirāz*, *s. a.* Taking care, avoiding, using circumspection; ا—, —et, *v.n.* To take care, avoid.

احتراق *ìhtirāk*, *s. a.* A burning, being burnt.

احترام *ìhtirām*, *s. a.* Respect, reverence, veneration.

احتساب *ìhtissāb*, *s. a.* The municipal excise; احتساب اغاسی *ìhtissāb-àghassi* (*or* ناظری *nāziri*), The superintendant of excise at Constantinople; احتسابیه *ìhtissābìyyé*, *s. a.* The excise dues.

احتشام *ìhtishām*, *s. a.* Pomp, majesty; the having a large retinue.

احتقان ihtikān, *s. a.* The using an injection or glyster.

احتكار ihtik*y*ār, *s. a.* The holding back grain from market in hopes of a time of scarcity and dearth.

احتمال ihtimāl, *s. a.* Probability, the being probable; —, *a. t.* Possible, probable; —, *ad. t.* It is possible, perhaps, may be.

احتواء ihtìwā, s. *a.* Comprehending, containing, collecting, protecting, occupation, enjoyment. [wanting, need.

احتياج ihtiyāj, *s. a.* The being in want,

احتياط ihtiyāt, *s. a.* Prudence, circumspection; the keeping a reserve; the reserve itself; احتياط عسكرى ihtiyāt-"àsskéri, the reserve of an army.

احداث ihdāss, *s. a.* A producing, creating, making, inventing; ا—, —et, *v.a.* To produce, create, make, invent.

احدى ihdà, *s. a.* (*fem. of* احد), One.

أحديت *à*hàdiyyèt, *s. a.* The quality of being unique; the unity of God.

احرار àhrār, *s. pl. a.* (*of* حر hùrr), Freemen; noblemen.

احراز ihrāz, *s. a.* An obtaining, gaining, reaching; ا—, —et, *v.a.* To obtain, gain, reach.

احراق ihrāk, *s. a.* A burning, consuming by fire; ا—, —et, *v.a.* To burn, consume by fire.

احرام ihrām, *s. a.* Sacred vestment of the pilgrims at Mecca; a kind of woollen tissue, covered on one side with little twisted bullions.

احزان àhzān, *s. pl. a.* (*of* حزن huzn), Griefs, sorrows; —, ihzān, *s. a.* Vexing, grieving.

احسان ihsān, *s. a.* A benevolent act; goodness, kindness; a present (to an inferior); ا—, —et, *v.a.* To give, make present; —, *v.n.* To have the kindness, do the favour, be so kind, &c. [bering.

احصا ihsā, *s. a.* A counting, num-

احضار ihzār, *s. a.* A bringing into some one's presence, producing; citing to appear, summoning; ا—, —et, To produce, bring into presence.

احفاد àhfād, *s. pl. a.* (*of* حفيد hàfīd), Grandsons; posterity.

احقاق ihkāk, *s. a.* A rendering justice, righting; ا—, —et, *v.a.* To right, (authoritatively); احقاق حق ihkāki--hàkk-et, *v.n.* To right any one (authoritatively; lit. to right one's rights).

احكام àhk*y*ām, *s. pl. a.* (*of* حكم hùkm, not used in this sense). Tenours, meaning; orders, commands, requisitions, ordinances (discoverable in writings); influences (of the stars); —, ihk*y*ām, *s. a.* A strengthening, fortifying, consolidating. [dark.

احمر àhmèr, *a. a.* Red; tawny, swarthy,

احمق àhm*à*k, *a. a.* Stupid.

احوال àhwāl, *s. pl. a.* (*of* حال hāl), States, conditions, situations.

احيا àhyā, *s. pl. a.* (*of* حى hàyy), Those who are alive, the living; —,

ìhyā, *s. a.* A raising to life, animating; a resuscitation, reanimating; a rendering vigorous, powerful, populous, cultivated; ا—, —et, *v.a.* To animate, give life to; to reanimate, restore to life; to give new vigour to, enforce anew; to make populous; to restore from neglect or ruin, renovate; to bring into cultivation, reclaim (waste lands); to pass (the night) watching or in activity.

احيان àhyān, *s. pl. a.* (*of* حين hīn), Times, moments; احياناً àhyāna*n*, *ad. a.* Now and then, from time to time, at times, sometimes.

اخافه ìkhāfé, *s. a.* A frightening; ا—, —et, *v.a.* To frighten, to menace.

اخبار àkhbār, *s. pl. a.* (*of* خبر khàbER), News, informations, reports; —, ìkhbār, *s. a.* A giving intelligence, informing; ا—, —et, *v.a.* To communicate (information). [star-fish.

اختپوط àkhtapòt, *s. g.* (οκταποδος), The

اختتام ìkhtitām, *s. a.* The being finished; completion; —بولمق, —bùlma*k*, *v.n.* To be completed.

اختر àkhtER, *s. p.* A star.

اختراع ìkhtirā", *s. a.* An inventing, invention; ا—, —et, *v.a.* To invent.

اختصار ìkhtissār, *s. a.* A shortening, abbreviation; ا—, —et, *v.a.* To abbreviate. [devotion, friendship.

اختصاص ìkhtissāss, *s. a.* Devotedness,

اختفا ìkhtifā, *s. a.* A hiding one's self, concealment.

اختلاط ìkhtilāt, *s. a.* A mixing with, intercourse; ا—, —et, *v.n.* To mix, have intercourse.

اختلاف ìkhtilāf, *s. a.* Difference, want of agreement, variation; ا—, —et, *v.n.* To differ; to vary, اختلاف منظر ìkhtilāf*i*-mànzàr, (Difference of place of observation) Parallax.

اختلال ìkhtilāl, *s. a.* Trouble, sedition; confusion, derangement.

اختيار ìkhtiyār, *a. t.* Old, aged; —, *s. t.* An old man; —, *s. a.* Choice, option; ا—, —et, *v.a.* To choose; to prefer; to undertake *or* submit to in preference.

اختيارى ìkhtiyārī, *a. a.* Of choice, optional.

اخذ àkhz, *s. a.* A taking; a receiving; ا—, —et, *v.a.* To take, to receive; اخذواعطا àkhz-u-ì"tā, Buying and selling, commerce, trade, traffic.

اخر ākhi*r*, *a. a.* The last; يوم الاخر yàvmu-'l-ākhi*r*, The last day; —, *s. a.* The end; conclusion; —, àkhàr, *a. a.* Other, another; اخرالامر ākhiru-'l-èmr, *ad. a.* At last, at length; lastly, in conclusion.

اخراج ìkhrāj, *s. a.* A putting out, pulling out, extraction; subtraction; a prolonging, producing (in mathematics); expense; ا—, —et, *v.a.* To pull out, extract; to subtract; to prolong, produce; اخراجات ìkhrājāt, *s. pl. a.* Expenses, outgoings.

اخرت ākhi*r*èt, *s. a.* The future state;

اخرتلك اوغلی ākhirèt-òghlu *or* ākhirètlik, An adopted child.

اخروی ùkhrévī, *a. a.* Relating to the future life.

اخری ùkhrà, *a. a.* (fem. of اخر àkhàr), [Other, another.

اخشام àkhsham (àk-), *s. t.* The evening.

اخشاملمق àkshamlamak (*aor.* اخشاملار àkshamlar), *v.n.* To become evening; to pass the evening.

اخص àkhàsss, *a. a.* More, most, or very special, intimate, or pure.

اخضر àkhzàr, *a. a.* Green.

اخطار àkhtār, *s. pl. a.* (*of* خطر khàtar), Dangers; —, ìkhtār, *s. a.* A putting in mind, calling to one's attention; ا—, —et, *v.a.* To recall to one's mind; —, *v.n.* To warn, put upon one's guard, call one's attention.

اخفا ìkhfā, *s. a.* A hiding, secreting, concealing; ا—, —et, *v.a.* To hide, secrete, conceal.

اخکر àkhghèr, *s. p.* Charcoal, a piece of charcoal; a piece of burning charcoal.

اخلاص ìkhlāss, *s. a.* Sincere and [devoted attachment.

اخلاط àkhlāt, *s. pl. a.* (*of* خلط, *not used*), The humours of the body, blood, bile, phlegm, and *black-bile;* —, àkhlàt, *s. t.* A wild pear.

اخلاف àkhlāf, *s. pl. a.* (*of* خلف khàlef), Successors; posterity.

اخلاق àkhlāk, *s. pl. a.* (*of* خلق khùlk), Moral qualities, points of character or disposition; (of خلق khàlk), Creatures; human creatures; علم اخلاق ''ilmi-àkhlāk, Ethics, moral science, metaphysics.

اخلال ìkhlāl, *s. a.* A putting in disorder, deranging, spoiling; ا—, —et, *v.a.* To spoil, derange, disorder.

اخوان ìkhwān, *s. pl. a.* (*of* اخ *not used*), Brethren; comrades, fellows; co-religionists. [brotherhood.

اخوت ùkhùvvet, *s. a.* Fraternity,

اخور (àkhir), *s. p.* A stable; میراخور mīrì-àkhòr (èmrakhòr), Master of

اد àd, *s. t.* A name. [the horse.

ادا èdā, *s. a.* A paying; a fulfilling; a manner; a tone; grace or affectation of manner or tone; ا—, —et, *v.a.* To pay; to fulfil.

اداب ādāb, *s. pl. a.* (*of* ادب èdeb), Manners, modes of behaviour; gentlemanly behaviour.

ادات èdāt, *s. a.* An instrument, implement, tool; a particle (in grammar).

اداره ìdārè, *s. a.* A causing to turn round, revolve, or circulate; the conduct of business, supervision, superintendence; economy; savings; ا—, —et, *v.a.* To cause to turn round, revolve, or circulate; to conduct, or superintend; to save by economy; —, *v.n.* To be economical.

اداق àdak, *s. t.* A vow; an offering made according to a vow.

اداوات èdāwāt, *s. pl. a.* (*of* ادات èdāt), Instruments, implements, tools; particles.

ادب èdeb, *s. a.* Modesty, politeness, good manners, respectful behaviour; ترك‌ادب tèrki-èdeb, A want of proper respect; ادب‌يرلرى èdeb-yèrléri, The privities.

ادبار ìdbār, *s. a.* A going backwards or downwards (in the world); adversity.

ادخال ìdkhāl, *s. a.* An introducing, causing to enter; ا—, —et, *v.a.* To introduce, cause to enter.

اددداش àddàsh, *s. t.* A namesake.

ادرار ìdrār, *s. a.* A flowing, or causing to flow, copiously (wine, milk, &c.); a bestowing abundantly.

ادراك ìdrāk, *s. a.* An overtaking, coming up with; an understanding, comprehending; comprehension, intelligence; ا—, —et, *v.a.* To comprehend, understand; to catch, come up with, overtake; to be partly contemporaneous with (one who was born earlier).

ادرنه Edìrné, *s. t.* The town of [Adrianople.

ادعا ìdd*i*''ā, *s. a.* A pretension, claim, pertinacious assertion; ا—, —et, *v.a.* To assert pertinaciously, to maintain; —, *v.n.* To be pertinacious in assertion.

ادعيه èd''ìyyé, *s. pl. a.* (*of* دعا dù''ā), [Prayers; thanksgivings.

ادلامق àdlam*a*k (*aor.* ادلار àdlar), *v.a.* To measure by paces; to step over.

ادله èdillé, *s. pl. a.* (*of* دليل dèlīl), Guides; indications; proofs, arguments.

ادم ādem (àdam), *s. a.* A man; a human creature; an agent, servant, messenger; a person; somebody; (in negations) nobody; حضرت ادم Hàzréti-Adem, Adam, the father of mankind; بنى‌ادم bènī-ādem, the sons of men, mankind; — àd*i*m, *s. t.* A step, pace.

ادمان ìdmān, *s. a.* The facility, or power of endurance, gained by long practice.

ادملامق àd*i*mlam*a*k (*aor.* ادملار àd*i*mlar), *v.a.* To measure by paces.

ادمى ādémī, *a. a.* Human; ادميان ādémìyyān, *s. pl. a.* Human beings, [men.

ادنا èdnā, *a. a.* Less; the least.

ادويه èdvìyyé, *s. pl. a.* (*of* دوا dèwā), Medicines, drugs.

ادهم èdhèm, *s. a.* A black horse.

اديان èdyān, *s. pl. a.* (*of* دين dīn), Religious.

اديب èdīb, *a.* and *s. a.* Modest, polite, well-behaved; refined in mind and [manners.

اذا èzā, Molestation, hurt.

اذابه ìzābé, *s. a.* A melting, causing to melt; ا—, —et, To melt, bring into fusion.

اذان èzān, *s. a.* The call to prayer; —, — اوقومق òkum*a*k, To perform the call to prayer.

اذعاج ìz''āj, *s. a.* A teazing, worrying, urging; ا—, —et, *v.a.* To teaze, worry, urge.

اذعان ìz''ān, *s. a.* A complying, acting in obedience; a comprehending, understanding.

اذكار èzkyār, *s. pl. a.* (*of* ذكر zìkr), Services of prayer and praise.

اذكيا èzkiyā, *s. pl. a.* (*of* ذكى zèkī), Men of intelligence.

اذن ìzn (ìzin), Permission, leave; — ويرمك —, — vèrmek, To give leave, grant permission; to discharge, dismiss.

اذهان èzhān, *s. pl. a.* (*of* ذهن zìhn), [Minds, intellects.

اذيال èzyāl, *s. pl. a.* (*of* ذيل zèyl), Skirts; appendices.

اذيت èzìyyèt, *s. a.* Pain, torture, suffering; ا—, —et, *v.n.* To cause pain; to put to the torture, to torture; ويرمك —, — vèrmek, *v.n.* To cause trouble, or suffering; to teaze.

ار èr, *s. t.* A man; a husband; — (for اكر èghER), *c. p.* If.

ارا àra, *s. t.* The midst; an interval; — ārā, *s. pl. a.* (of رأى rè'y), Opinions; —, ārā, *a. p.* (*in composition*), Adorning, which adorns.

اراجيف èrājīf, *s. pl. a.* (*of* ارجوفه, *not in use*), Scandal; false rumours.

ارادة ìrādé, *s. a.* The will, volition; a rescript, command, injunction; ارادهٔ كليه ìrādé'i-kyùllìyyé, The Divine, or universal will; ارادهٔ جزئيه ìrādé'i-jùz'ìyyé, Human, or partial will, free-will; ارادهٔ شاهانه ìrādé'i-shāhānè, An imperial rescript.

ارازل èrāzil, *s. pl. a.* (*of* ارذل èrzèl), The vilest men.

اراسته ārāssté, *a. p.* Equipped; prepared; [adorned.

اراشدرمق àrashdirmak (*aor.* اراشدرر àrashdirir), *v.a.* To cause search or inquiry after to be made.

اراضى àrāzī, *s. pl. a.* (*of* ارض àrz), Lands.

اراقه ìrāka, *s. a.* A shedding, pouring out, spilling; ا—, —et, *v.a.* To shed, spill, pour out; اراقهٔ دما ìrāka'i-dìmā, A shedding of blood.

ارالق àralìk, *s. t.* An interval, space; an interval of time; a time.

ارام ārām, ارامش ārāmish, *s. p.* Repose, tranquillity.

ارامق àramak (*aor.* ارار àrar), *v.a.* To seek, look for, search after, inquire for; to miss, feel the absence or want of; to search (a place, pockets, &c.).

ارايش ārāyish, *s. p.* An adornment, an ornament.

ارباب èrbāb, *s. pl. a.* (*of* رب ràbb, *not in use in this sense*), Possessors, owners; persons endowed with; people occupied about; competent and fitting persons; people belonging to, or occupied with; (*as a Turkish singular*) a competent and fit person; رب الارباب ràbbu-'l-èrbāb, The Lord of Lords, God.

اربع èrbà" (fem. اربعه èrba"à), *a. a.* Four.

اربعين èrba"īn (*rarely* اربعون èrba"ūn), [*a. a.* Forty.

ارپه àrpa, *s. t.* Barley; ارپه جق àrpajìk, *s. t.* (*lit.* little barley-corn), A sty on the eye; the dispart or sight-piece placed near the muzzle of fire-arms; ارپه صويى àrpa-sùyu, (barley-water) Beer.

ارپەلق àrpalĭk, *s. t. Barley-field* or *Barley-money*, The title under which various districts were given to certain functionaries, under the old system, now abolished, and from the revenues of which they were supposed, according to the feudal theory, to supply their horses with barley.

ارتباط ìrtĭbāt, *s. a.* A being connected, connexion.

ارتجا ìrtijā, *s. a.* An expecting, a wishing [for, desiring.

ارتحال ìrtĭhāl, *s. a.* A change of abode, a journeying, migration; the passing from this life; دار بقا—, ìrtĭhālĭ-dārĭ--bàkā, The passage to the world (abode) of permanency; ا—, —et, *v.n.* To change one's abode, migrate; to die.

ارتداد ìrtidād, *s. a.* Apostacy, an apostatizing (from isslām).

ارتسام ìrtissām, *s. a.* A being marked or remarkable; مودت ارتسام mèvèddet--ìrtissām, Bearing the stamp of affection.

ارتشا ìrtishā, *s. a.* The receiving a bribe.

ارتفاع ìrtifā", *s. a.* Height, elevation; altitude; غایت ارتفاع ghāyeti-ìrtifā", (astr.) (extreme) meridian altitude.

ارتق àrtĭk, *a. t.* Over and remaining; —, *ad. t.* (with a negative) no more; never again; (with an affirmative) now, at last; under those circumstances.

ارتقا ìrtikā, *s. a.* A going upwards, rising; advancing in rank; increasing.

ارتکاب ìrtikyāb, *s. a.* The committing any bad act, a stooping to anything base; ا—, —et, *v.a.* To commit, stoop to.

ارتمق àrtmak (*aor.* ارتار àrtar), *v.a.* To augment, increase, become more in quantity or degree.

ارتمك èritmek (*aor.* اریدر èridir), *v.a.* To melt, fuse, liquefy, dissolve.

ارتیاب ìrtiyāb, *s. a.* Doubt.

ارث ìrss, *s. a.* Inheritance; ارثاً ìrssen, *ad. a.* By inheritance.

ارجمند èrjumènd, *a. p.* Noble, worshipful, excellent.

ارحام èrhām, *s. pl. a.* (*of* رحم ràhm), Relatives (on the mother's side, or in general).

ارحم èrhèm, *a. a.* More, most, or very merciful and compassionate; ارحم الراحمین Erhèmu-'r-rāhimīn, The Most Merciful of those who show mercy, God.

ارخا ìrkhā, *s. a.* A loosening, slacking; ارخای عنان ìrkhāyi-"ìnān-et, *v.n.* To slack the reins, give a horse his head, to start on a journey.

ارد àrd, *s. t.* The back side of anything; the space behind anything; اردی صره àrdi-sìra, *ad. t.* Immediately following *it* (him or her); اردم صره àrdim-sira, After me; اردك صره àrding-sìra, After thee; &c. &c.

اردج àrdij, *s. t.* Juniper.

اردل or اردل مملکتی Erdèl *or* Erdèl--mèmlékèti, *s. t.* Transylvania.

اردو òrdu, *s. t.* A camp; an army.

ارذل èrzèl, *a. a.* More, most, or very vile.

ارزاق èrzāk, *s. pl. a.* (*of* رزق rìzk, *not used in this sense*), Provisions, corn, &c.

ارزان èrzān, *s. p.* Deemed fit and worthy; ارزان بیورمق èrzān-bùyurmak, *v.a.* To deem fit and worthy; ارزانی èrzāni, *s. p.* A deeming fit and worthy.

ارزو àrzu, *s. p.* Wish, desire; ا—, —et, *v.a.* To wish, to desire, to long for; ارزوکش àrzukèsh, ارزومند àrzumènd, *a. p.* Desirous.

ارسال ìrsāl, *s. a.* A sending, forwarding, despatching; ا—, —et, *v.a.* To send.

ارسلان àrsslan (àsslan), *s. t.* A lion; ارسلانلو (àsslanlı), ارسلانی àrsslānī, *a. t.* A piastre (*term used only by auctioneers and criers*).

ارشاد ìrshād, *s. a.* A showing the right way, directing truly; a teaching the true religion or tenets; ا—, —et, *v.a.* To put in the right way (moral or physical).

ارشون *or* ارشین àrshin, *s. t.* The Turkish yard, of which there are two; one called معمارارشونی mì"-mār-àrshini, *architect's yard*, of 29½ inches English, the other named چوقهٔارشونی (chòha)-àrshini, *cloth yard*, of about 28 inches; the first is divided into 24 پرمق pàrmak, *inches;* the latter into 8 ربع rùb", *quarters.*

ارض àrz, *s. a.* Land; کرهٔارض kyùré'i-àrz, The world, the terraqueous globe; a terrestrial globe.

ارضروم *or* ارض‌روم Arzi-rūm, *s. t.* The city of Erzeroum.

ارضا ìrzā, *s. a.* A satisfying, contenting, making willing; ا—, —et, *v.a.* To make willing, content, satisfied; to obtain one's consent, or assent.

ارغاج àrghàj, *s. t.* Warp of cloth, the threads stretched lengthwise in weaving.

ارغاد ìrghàt, *s. g.* A labourer.

ارغوان èrghawān, *s. p.* Judas-tree; ارغوانی èrghawānī, *a. p.* Red, as the flowers of the Judas-tree.

ارق àrk, *s. t.* A small water-course for irrigation; —, àrık, *a. t.* Thin, lean.

ارقام èrkām, *s. pl. a.* (*of* رقم ràkam). Arithmetical figures; written characters; diplomas, commands.

ارقوری àrkuri (àykiri), *a.* and *ad. t.* Thwartwise; slantwise; exorbitant, out of bounds or reason.

ارقه àrka, *s. t.* The back; support, protection; a patron, protector.

ارکان èrkyān, *s. pl. a.* (*of* رکن rùkn), Pilasters, pillars, columns; customs, rules; chief men, people of rank and influence, ministers; ارکان حرب èrkyāni-hàrb, The staff of an army.

ارکچ èrghech, *s. t.* A male goat.

ارکك èrkek, *s. t.* A male; a man; —, *a. t.* Male.

ارکمك ìrkmek (*aor.* ارکر ìrker), *v.n.* To stagnate, become stagnant and offensive.

ارکن èrken, *a.* and *ad. t.* Early; —,

èrghèn, *s. t.* A bachelor, unmarried man; ارکنلك èrghenlik, *s. t.* Pimples on the face of young people.

ارمغان èrmaghān (ìrmighān), A present, gift.

ارمل èrmel (fem. ارمله èrmélé), *s. a.* A widow; a widower.

ارمنجه Ermènjé, *s. t.* The Armenian language; ارمنستان Ermènisstān, *s. t.* Armenia; ارمنی Ermènī, *s. t.* An Armenian; —, *a. t.* Armenian.

ارمود àrmud, *s. t.* A pear; ارمود اغاجی àrmud-à*gh*aj*i*, A pear-tree; التونی —, — àlt*ini*, A pear-shaped gold medallion, worn by women or children, on the cap, on the forehead, or suspended round the neck.

ارمه àrm*a*, *s. t.* (*of Italian origin*), A coat of arms; the rigging of a ship.

ارن èrɛn, *act. part.* (*of* ایرمك ìrmek *or* ermek, to arrive at), An adept, one initiated into the mysteries of any order or secret society, one who has arrived at the truth; ارنلر èrɛnlɛr, term used by the old Bèktàshī dervishes to designate themselves and those affiliated to their order: they were in reality atheists or pantheists.

ارناود Arnāwd, *a. t.* Albanian; —, *s. t.* An Albanian, Albania.

ارواح èrwāh, *s. pl. a.* (*of* روح rūh), Souls, spirits; spirituous liquors.

ارہ èrré, *s. p.* A saw; ارہ خانه èrré-khānė, A saw-mill.

ارى àr*i*, *s. t.* A bee; یبان اریسی yàban-àr*issi*, A drone (bee of the wilds); اشك اریسی èshek-àr*issi*, A wasp; ارى قوانی àr*i*-kòwan*i*, A bee-hive; foxglove.

ارياح èryāh, *s. pl. a.* (*of* ریح rīh), Winds.

اریك èrik, *s. t.* A plum; قورى اریك kùru-èrik (dried plum), A prune; موردم اریکی mùrdum-èri*ghi*, A damson; جان اریکی jàn-èri*ghi*, The Orleans plum; برداق اریکی bàrda*k*-èri*ghi*, The egg-plum; &c., &c.

اریکه èrīkė, *s. a.* A throne.

اریمك èrimek (*aor.* اریر èrir), *v.n.* To melt, become melted, fused, liquefied.

از àz, *a. t.* Little in quantity; few in number; —, *ad. t.* Seldom; little; —, *s. t.* The less part; براز bìr-àz, A little; a few; برازدن bìr-àzda*n*, In a little while, shortly, by-and-bye, presently; ازاجق àzaj*ik* (*dim.*), A very little in quantity, the least quantity; — āz, *s. p.* Vehement lust and desire, avidity, cupidity, covetousness; —, èz, *pr. p.* From; of; by, through, over, under.

ازاد āzād (àzàd), *a. p.* Free; enfranchised, set at liberty; —, *s. p.* Freedom, enfranchisement; —, —et, *v.a.* To give freedom, enfranchise.

ازادہ āzādé, *a. p.* Free, exempt.

ازار āzār (àzar), *s. p.* Blame, reprimand; —, *a. p.* (in compound words), Which vexes, troubles, pains; دل ازار dil-āzār, Giving trouble to the heart.

ازارش āzārish, *s. p.* Vexation, trouble; anguish, pain.

ازارلمق àzarlamak (*aor.* ازارلار àzarlar), *v.a.* To scold, reprimand.

ازاله ìzālé, *s. a.* A removing, causing to disappear, obliterating, annihilating; ا—, —et, *v.a.* To remove, extirpate, eradicate, obliterate, annihilate.

ازالمق àzalmak (*aor.* ازالور àzalır), *v.n.* To diminish, grow less in number, quantity, or degree.

ازباندید ìzbàndit, *s. t.* (*Italian*), A highwayman, bandit, outlaw.

ازبر èzbèr, *in* ازبردن èzbèrdan, By heart; *and* ازبرلمك èzbèrlémek, *v.a.* To learn by heart.

ازدحام ìzdiham, *s. a.* A collecting together in crowds; a crowd. [in pairs.

ازدواج ìzdiwāj, *s. a.* Marriage; being

ازدیاد ìzdiyād, *s. a.* An increasing, increase, augmentation; بولمق—, —bùlmak, *v.n.* To increase, be augmented. [tressed.

ازرده āzùrdé, *a. p.* Hurt; afflicted, dis-

ازرق èzràk, *a. a.* Blue.

ازغون *or* ازغین àzghin, *a. t.* Depraved, rebellious, refusing all restraint; furious; in heat; grown beyond all natural or usual bounds.

ازکیا èzkiyā, *s. pl. a.* (*of* زکی zèkī), The good, pure, virtuous.

ازل èzel, *s. a.* Past eternity; من الازل mìn-el-èzel, *ad. a.* From all eternity; ازلی èzélī, *a. a.* Who has existed from all eternity; ازلیت èzélìyyèt, *s. a.* Quality of having eternally existed.

ازما āzmā, *a. p.* (*in comp.*), Who knows, who has learnt, has had experience.

ازمان èzmān, *s. pl. a.* (*of* زمان zàmān), Times, seasons, epochs; —, àzmān, *a. t.* Grown out of all natural or usual bounds.

ازمق àzmak (*aor.* ازار àzar), *v.n.* To become depraved, rebellious (man); to become furious, *or* in heat (animal); to grow beyond all natural or usual bounds; —دوش dūsh—, To take a lascivious form (a dream) and cause pollution.

ازمك èzmek (*aor.* ازر èzer), *v.a.* To crush, bruise, pound, triturate, smash.

ازمنه èzminé, *s. pl. a.* (*of* زمان zàmān), Times, seasons, epochs.

ازموده āzmūdé, *a. p.* (*in composition*), Who has learnt, experienced.

ازمه àzma, *s. t.* A becoming rebellious; furious; a growing beyond all usual bounds; a monster; —, èzìmmé, *s. pl. a.* (*of* زمام zìmām), Reins.

ازو àzi, *and* ازودیشی àzi-dìshi, *s. t.* A canine tooth; a tusk, tush.

ازواج èzwāj, *s. pl. a.* (*of* زوج zèvj), Couples, pairs; spouses, husbands, wives. [Flowers.

ازهار èzhār, *s. pl. a.* (*of* زهره zèhré), ازهر èzhèr, *a. a.* More, most, or very shining, splendid, brilliant.

اژدر èzhdèr, اژدرها èzhdɛrhā, and اژدها èzhdihā, *s. p.* A dragon.

اس āss, *s. a.* The myrtle; —, ùsss, *s. a.* A foundation, basis.

اسا āssā, *a. p.* (*in composition*), Like, resembling.

اساتذه èssātizé, *s. pl. a.* (*of* استاذ ùsstāz, *for* استاد ùsstād, *s. p.*), Masters (of an art or science).

اسارا ùssārà, *s. pl. a.* (*of* اسير èssīr), Captives, prisoners of war; slaves on sale.

اساس èssāss, *s. a.* Foundation; basis; fundamental rule or principle.

اساطير àssātīr, *s. pl. a.* Fables; اساطير الاولين àssātīr-u'l-èwwèlīn*a*, The fables of the ancients, myths.

اسافل èssāfil, *s. pl. a.* (*of* اسفل èssfèl), The lowest classes, ranks, or places.

اسامه èssāmé, *s. t.* Ticket or document for pay and rations under the old Janissary system.

اسامى èssāmī, *s. pl. a.* (*of* اسم ìssm), Names.

اسان āssān, *a. p.* Easy; اسانلق āssān-līk, *s. t.* اسانى āssānī, *s. p.* Ease, facility.

اسايش āssāy*i*sh, *s. p.* Tranquillity.

اسب èssb, *s. p.* A horse.

اسباب èssbāb, *s. pl. a.* (*of* سبب sèbeb), Reasons, motives; materials; means; (*for* اثواب èsswāb, clothes, clothing); مسبب الاسباب mùssèb-bibu-'l-èssbāb, The causer of all means, God.

اسبق èssbàk, *a. a.* Former, last but one (in past time), or any former.

اسبوع ùsbū", *s. a.* (*pl.* اسابيع àssābī"), A week.

اسپناك or اسپانك ìsspànak, *s. t.* [Spinach.

اسپانيا Isspān*ya*, *s. t.* Spain.

اسپانيالو Isspanyali, *a. t.* Spanish; —, *s. t.* A Spaniard.

اسپير ìsspir, *s. t.* A groom (of Roumelian nationality).

استاد ùsstād, *s. p.* استاذ ùsstāz, *s. a.* A master in any profession or calling.

استاده ìsstādé, *a. p.* (*in composition*), Standing.

استار èsstār, *s. pl. a.* (*of* ستر sìtr), Vails, curtains; —, àsstar, *s. t.* Lining; coarse cloth fit only for linings or for clouts.

استاقوس ìsstàkoss, *s. t.* (*Greek*), A [lobster.

استان āssitān, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; استانه āssitānė, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; the capital, Constantinople.

استانبول Isstànbòl, *s. t.* Constantinople; Stamboul.

استاوروس ìsstàvross, *s. t.* (*Greek*), A cross, crucifix; sign of the cross.

استبداد ìsstibdād, *s. a.* Absolute and independent power.

استبدال ìsstibdāl, *s. a.* A changing, giving one thing and receiving another; the regular discharge of soldiers who have served their time, and the enlistment of fresh recruits by ballot in the new system.

استثقال ìsstisskāl, *s. a.* A deeming any-

one a bore, and showing it; ا—, —et, *v.a.* To show anyone that you deem him a bore.

استثنا ìsstissnā, *s. a.* An excepting; an exception; ا—, —et, *v.a.* To except.

استنج ùsstuj (ùsstùnj), Case of mathematical instruments (or surgical).

استجلاب ìsstijlāb, *s. a.* An attracting, drawing to one; ا—, —et, *v.a.* To attract, draw to *or* upon one's self.

استحسان ìsstìhsān, *s. a.* An approving; approval, approbation; ا—, —et, *v.a.* To approve.

استحصال ìsstìhsāl, *s. a.* An acquiring, obtaining, gaining; acquisition; ا—, —et, *v.a.* To acquire.

استحقار ìsstìhkār, *s. a.* A treating with contempt; ا—, —et, *v.a.* To treat with contempt.

استحقاق ìsstìhkāk, *s. a.* A right, just claim, merit.

استحكام ìsstìhkyām, *s. a.* Strength, solidity; استحكامات ìsstìhkyāmāt, *s. pl. a.* Fortifications; the science of fortification; استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek, *v.n.* To fortify; to make strong, give solidity.

استخارة ìsstikhārέ, *s. a.* A looking for some dream, sign, or portent, which may serve as a guide in some business on hand.

استخبار ìsstikhbār, *s. a.* A demanding *or* a receiving intelligence; ا—, —et, *v.a.* To receive intelligence; to demand intelligence.

استخدام ìsstìkhdām, *s. a.* An employing in one's service; ا—, —et, *v.a.* To employ as a servant or in an office.

استخراج ìsstìkhrāj, *s. a.* An extracting; a deducing; ا—, —et, *v.a.* To extract; deduce.

استخفاف ìsstìkhfāf, *s. a.* A looking upon as of no account; contempt, disdain; ا—, —et, To despise, make no account of.

استدامة ìsstidāmέ, *s. a.* Perpetuity, a being perpetual.

استدانة ìsstidānέ, *s. a.* A borrowing.

استدراج ìsstidrāj, *s. a.* A gradual descent in wickedness, through a gradually increasing apparent success, but real temptation.

استدعا ìsstìd"ā, *s. a.* A demanding; a demand; ا—, —et, *v.a.* To demand.

استدلال ìsstidlāl, *s. a.* A concluding or deducing by means of indications; ا—, —et, *v.a.* To deduce, to conclude.

استراحت ìsstirāhat, *s. a.* Rest, repose.

استراق ìsstirāk, *s. a.* A stealing, thieving; ا—, —et, *v.a.* To steal, thieve.

استرجا ìsstirjā, *s. a.* A begging, praying, soliciting; ا—, —et, *v.a.* To ask for, solicit.

استرداد ìsstirdād, *s. a.* A demanding restitution; a making restitution, a giving back; ا—, —et, *v.a.* To demand restitution; to restore, give back.

استريديه ìsstrìdiya, *s. t.* (*Greek*), An oyster.

استرقاق ìsstirkāk, *s. a.* A reducing to slavery, an enslaving.

استسقا ìsstisskā, *s. a.* The dropsy; an offering of prayers for rain in time of drought.

استشارہ ìsstishārĕ, *s. a.* A consulting, or deliberating with; ا—, —et, *v.n.* To consult, or deliberate with.

استشمام ìsstishmām, *s. a.* A perceiving by the smell; a perceiving, comprehending in a slight degree.

استصحاب ìsstisshāb (ss-h), *s. a.* A taking with one; an acquiring, acquisition; ا—, —et, *v.a.* To take with one; to acquire possession of.

استصواب ìsstisswāb, *s. a.* An approving, approval.

استطاعة ìsstitā"a, *s. a.* Power, ability.

استطراد ìsstitrād, *s. a.* A digression.

استظہار ìsstizhār, *s. a.* A seeking for protection.

استعارہ ìssti"ārĕ, *s. a.* A borrowing, taking for temporary use; a kind of metaphor.

استعانہ ìssti"ānĕ, *s. a.* A demand for assistance; ا—, —et, *v.n.* To ask for assistance.

استعجال ìssti"jāl, *s. a.* A hasting, haste.

استعداد ìssti"dād, *s. a.* A state of preparedness; an inclination, tendency, predisposition; natural disposition, genius, ability, talent.

استعفا ìssti"fā, *s. a.* A request to be superseded in office, a resignation; ا—, —et, *v.n.* To beg to be allowed to quit office.

استعلام ìssti"lām, *s. a.* An official demand for information from inferior functionaries, an official inquiry; ا—, —et, *v.n.* To address an official demand for information; to seek for information in general.

استعمال ìssti"māl, *s. a.* A using, making use of, employing (things); ا—, —et, *v.a.* To use, make use of, employ.

استغراب ìsstighrāb, *s. a.* A being struck with surprise, surprise, wonder.

استغفار ìsstìghfār, *s. a.* The addressing to God a prayer or ejaculation for pardon of sin by saying استغفرالله èsstàghfiru-'llāh, *I ask pardon of God!*

استغنا ìsstìghnā, *s. a.* The not being in want; an accounting one's self free from want and therefore contemning things.

استف ìsstif, *s. t.* (*Italian*), A packing or stowing; ا—, —et, *v.a.* To pack or stow.

استفادہ ìsstifādĕ, *s. a.* A reaping some advantage; a gain; a learning; a comprehending, gathering; ا—, —et, *v.a.* To derive benefit, reap an advantage; to learn, to gather, comprehend, understand.

استفتا ìsstiftā, *s. a.* An application to a jurist (mufti) for a legal opinion on a case.

استفراغ ìsstifrāgh, *s. a.* A vomiting; ا—, —et, *v.n.* To vomit.

استفسار ìsstifsār, *s. a.* An inquiring

after; استفسارخاطرا ìsstifsāri-khātir--et, *v.n.* To ask after one's health.

استفهام ìsstifhām, *s. a.* An effort or question made in order towards understanding anything; an interrogation.

استقامت ìsstikāmet, *s. a.* Rectitude, uprightness, integrity, probity; straightness; a straight direction.

استقبال ìsstikbāl, *s. a.* A going forth to meet one; a meeting face to face; future time; ا— —et, *v.a.* To go forth to meet; to meet face to face.

استقرار ìsstikrār, *s. a.* Permanency, a not being liable to change, firmness, fixedness.

استقراض ìsstikrāz, *s. a.* A borrowing; a loan (of money); ا—, —et, *v.a.* To borrow.

استقصا ìsstìksā, *s. a.* Minute attention.

استقلال ìsstiklāl, *s. a.* Independency, absolute authority; independent sovereignty.

استك ìsstek, *s. t.* Desire; استكلو ìsstekli, *a. t.* Desirous; desirous to become purchaser.

استكبار ìsstikbār, *s. a.* Pride.

استكراه ìsstikrāh, *s. a.* A loathing, looking upon as filthy.

استكشاف ìsstikshāf, *s. a.* An effort or question made to elucidate a matter.

استكمال ìsstikmāl, *s. a.* A completing.

استكناه ìsstiknāh, *s. a.* Minute attention in investigation.

استماع ìsstimā", *s. a.* A hearing; ا—, —et, *v.a.* To hear.

استمداد ìsstimdād, *s. a.* The demanding succour or help; ا—, —et, *v.n.* To demand help.

استمرار ìsstimrār, *s. a.* Uninterrupted continuance in duration; استمراراً ìsstimrāran, Without ceasing.

استمق ìssìtmak (*aor.* اسبدر ìssìdir), *v.a.* To warm, to heat, make warm or hot.

استمك ìsstémek (*aor.* استر ìsstER), *v.a.* To wish, wish for, desire; to take, require; to demand, ask for; to ask a price.

استمه ìssìtma, *s. t.* The ague, intermittent fever.

استمهال ìsstimhāl, *s. a.* The asking for a delay, term, or respite.

استناد ìsstinād, *s. a.* A relying on for support, taking as a basis of operations.

استنباط ìsstinbāt, *s. a.* A deducing, inferring; ا—, —et, *v.a.* To deduce, infer.

استنتاج ìsstintāj, *s. a.* The drawing a conclusion; ا—, —et, *v.a.* To draw (a conclusion).

استنساخ ìsstinsākh, *s. a.* The taking a copy in writing (of a book); ا—, —et, *v.a.* To copy.

استنطاق ìsstintāk, *s. a.* An interrogating; interrogatory; ا—, —et, *v.a.* To interrogate.

استنكاف ìsstinkyāf, *s. a.* A refusing, rejecting, disdaining.

استوا ìsstiwā, *s. a.* Equality, evenness; خط استوا khàtti-(ùsstuwā), The equinoctial line, the equator.

استوار ùsstuwār, *a. p.* Firm, strong; استواری ùsstuwārī, *s. p.* Firmness, strength.

استوپی ùsstùpu, *s. t.* (*Italian*), Oakum.

استهزا ìsstihzā, *s. a.* A ridiculing; derision; ا—, —et, *v.a.* To ridicule, deride.

استیجار ìsstījār, *s. a.* A taking on hire; ا—, —et, *v.a.* To take on hire.

استیذان ìsstīzān, *s. a.* An asking for permission; ا—, —et, *v.n.* To ask for permission.

استیصال ìsstīssāl, *s. a.* An extirpating, [eradicating.

استیعاب ìsstī"āb, *s. a.* A filling, covering, occupying; ا—, —et, *v.a.* To take up, occupy, fill, cover.

استیفا ìsstīfā, *s. a.* A paying completely (debts, or values); ا—, —et, *v.a.* To pay completely.

استیلا ìsstīlā, *s. a.* An overrunning, conquering (countries); ا—, —et, *v.a.* To overrun, conquer.

استیمان ìsstīmān, *s. a.* A demand by an alien for safe-conduct and immunity in a foreign or hostile country (especially by non-Musslims in a Musslim country).

استین āssitīn, *s. p.* A sleeve.

اسد èssed, *s. a.* A lion.

اسر èssr, *s. a.* The taking prisoner of war, making captive; —, ùssr, *s. a.* Captivity.

اسرا ùssérā, *s. pl. a.* (*of* اسیر èssīr), Prisoners of war, captives; —, ìssrā, *s. a.* A sending; ا—, —et, *v.a.* To send.

اسرار èssrār, *s. pl. a.* (*of* سر sìrr), Secrets; mysteries; (*Turk. singular*) the narcotic preparation of hemp, &c., known as *bang*. [diture.

اسراف ìssrāf, *s. a.* A wasteful expen-

اسرکمك èssirghémek (*aor.* اسرکر èssirghER), *v.a.* To spare, to be chary of.

اسرهٔ èssérÉ, *s. t.* The vowel-point for the vowels i and *i*.

اسطوانهٔ ùsstuwānÉ, *s. a.* A column; a cylinder.

اسعار èss"ār, *s. pl. a.* (*of* سعر, *not used*), Prices of commodities shown in a market roll.

اسعاف ìss"āf, *s. a.* A granting, conceding, complying with (a suit or request).

اسف èssef, *s. a.* Regret, sorrow.

اسفار èssfār, *s. pl. a.* (*of* سفر sèfER), Travels, voyages; campaigns; books.

اسفل èssfèl, *a. a.* More, most, or very low; —, *s. a.* The lowest place; the anus. [lead, ceruse.

اسفیداج ìssfīdāj (ùsstubèch), *s. p.* White

اسقارهٔ ìsskàra, *s. t.* Gridiron; the bars of a grate; a grill, grilled or broiled food; ا—, —et, *v.a.* To grill, broil.

اسقاط ìsskāt, *s. a.* A causing to fall, *or* drop down, *or* off; ا—, —et, *v.a.* To cause to fall; اسقاط جنین ìsskāti-jìnīn-et, *v.n.* To have a miscarriage.

اسقندیل ìsskàndil, *s. t.* A sounding lead and line; ا—, —et, *v.a.* To sound the depth of anything; sound a person's thoughts.

اسقوچیا Isskòchia, *s. t.* Scotland;

اسقوچیالو Isskòchiali, *a. t.* Scotch; —, *s. t.* A Scotchman.

اسقومری ùsskùmrı, *s. t.* (*Greek*), A mackerel.

اسقونه ùsskùna, *s. t.* (*Italian*), A schooner.

اسکات ìsskyāt, *s. a.* A causing to be silent, a silencing; a convincing, a satisfying; ا—, —et, *v.a.* To silence; to convince, satisfy.

اسکان ìsskyān, *s. a.* A causing to inhabit; an inhabiting; ا—, —et, *v.a.* To cause to inhabit; —, *v.n.* To inhabit, dwell, live, settle.

اسکتمك èsskitmek (*aor.* اسکیدر èsskidir), *v.a.* (*causal of* اسکیمك èsskimek), To wear out.

اسکدار Uskùdār, *s. t.* Town of Scutari.

اسکله ìsskèlé, *s. t.* (*Italian*), A port, harbour; a landing-place, stairs, wharf; a scaffold; a platform.

اسکمله ìsskèmlé, اسکمنی ìsskèmni, *s. t.* [A stool.

اسکنجه ìsskènjé, *s. t.* The torture; ا—, —et, *v.a.* To put to the torture, to torture.

اسکندرون Isskènderūn, *s. t.* Alexandretta in Syria (Scanderoon), اسکندریه Isskèndèrìyyé, *s. t.* Alexandria in Egypt.

اسکی èsski, *a. t.* Old (not new), ancient, of long-standing; اسکیلر èsskilER, *s. pl.* Old clothes; old members of any corps; اسکیجی èsskiji, *s. t.* Dealer in old clothes; a cobbler.

اسکیمك èsskimek (*aor.* اسکر èsskir), *v.n.* To wear out; to become old in service, to be of long standing.

اسلاف èsslāf, *s. pl. a.* (*of* سلف sèlef), Predecessors.

اسلام ìsslām, *s. a.* The Muhammedan religion, Islamism; the Muhammedan Church or community; اهل اسلام èhli-ìsslām, a member of the Muhammedan Church, a Mussulman, a Muhammedan; شیخ الاسلام shèykhu-'l-ìsslām (the Elder of the Muhammedan Church), the chief legist and jurist of the Turkish Empire; اسلامی ìsslāmī, *a. a.* Of, or pertaining to, the Mussulman faith.

اسلحه èssliha, *s. pl. a.* (*of* سلاح sìlāh), Arms, weapons.

اسلوب ùsslūb, *s. a.* Fashion, form; [method, manner.

اسم ìssm (ìssim), *s. a.* A name; a noun, A noun substantive; اسم خاص ìssmi-khāsss, A noun proper; اسم عام ìssmi-"āmm, A noun common; اسم تفضیل ìssmi-tàfdīl, A noun or adjective of the superlative degree, being of the form افعل èf"àl; اسم تصغیر ìssmi-tàssghīr, A diminutive, being of the form فعیل fù"èyl; اسم فاعل ìssmi-fā"il, The active participle, name of the actor; اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl, The passive participle, name of the receiver of the action; بسم الله bì-'ssmi-'llāh, *or* bì-'ssmi-'llāhi, In the name of God! (an ejaculation used whenever any work is about to be entered upon, and at the beginning of most books, as of every chapter of the Kur'ān. It is rendered more complete by adding the terms, الرحمن

الرحيم, the compassionate, the very merciful, when it is pronounced, bi--'ssmi-'llāhi-'r-Ràhmāni-'r-Ràhīm; and to this is also sometimes appended ولاحول ولاقوة الاباالله العلى العظيم và-lā--hàvla-vè-lā-kùvvéta-illā-bi-'llāhi-'l--"àlìyyi-'l-"àzīm, and there is no power or strength but through God, most high, most great).

اسما èssmā, *s. pl. a.* (*of* اسم ìssm), Names, attributes of God; —, èssmà, *a. a. fem.* Very exalted (*proper name*).

اسمان āssimān, *s. p.* The sky; heaven; a sphere; اسمانه āssimānÉ, A cieling.

اسمر èssmèr, *a. a.* Dark of complexion, tawny.

اسمك èssmek (*aor.* اسر èssER), *v.n.* To blow (the wind).

اسمير Essmìr, *s. t.* Smyrna.

اسناد ìssnād, *s. a.* A causing to lean or bear upon; an imputing, casting upon; ا—, —et, *v.a.* To cause to lean, stand, or bear upon; to impute, to cast upon.

اسنمك èssnÉmek (*aor.* اسنر èssnER), *v.n.* To gape, yawn; to give, be elastic.

اسواق èsswāk, *s. pl. a.* (*of* سوق, *not used*), Streets; streets of shops.

اسود èssvèd, *a. a.* Black.

اسوده āssūdÉ, *a. p.* Tranquil, undisturbed, at rest; اسودكى āssūdéghī, *s. p.* Tranquillity, quiet, rest, repose.

اسويداد ìssvīdād, *s. a.* Blackness.

اسهال ìsshāl, *s. a.* Diarrhœa, looseness of bowels.

اسهام èsshām, *s. pl. a.* (*of* سهم sèhm, *or* سهيم sèhīm), Shares, portions; shares or assignments of stock, issued by the treasury at Constantinople, and bearing interest as a life annuity, but formerly transferable to any new life.

اسهل èsshèl, *a. a.* More, most, or very easy.

اسيا āssyā, *s. p.* A mill; —, *s. t.* Asia.

اسير èssīr (yèssīr), *s. a.* A prisoner of war, a captive; a galley-slave (formerly); a slave while in the market for sale, or on the road to a market.

اش àsh, *s. t.* (*old*), Food; اشجى àshji, *s. t.* A cook; اش يرمك àsh-yÈrmek, *v.n.* To long for things to eat (a pregnant woman); —, èsh, *s. t.* A fellow, similar one, the second of a pair.

اشارت ìshāret, *s. a.* A sign; a signal; a mark; ا—, —et, *v.n.* To make a sign, signal, or mark; —چكمك, —chekmek, To hoist a signal.

اشاعه ìshā"a, *s. a.* A divulging, promulgating; ا—, —et, *v.a.* To divulge; to promulgate.

اشاغى àshàghi, *s. t.* The lower part or portion; —, *a. t.* Lower in position, or rank; —, *ad. t.* Down lower; down.

اشبو ìshbù, *pron. dem. t.* This.

اشتباه ìshtibāh, *s. a.* Doubt; doubtfulness.

اشتداد ìshtidād, *s. a.* A becoming or being violent, vehement; violence, vehemency.

اشتر ùshtùr, *s. p.* A camel.

اشترا ìshtirā, *s. a.* A buying, purchasing; ا—, —et, *v.a.* To buy, purchase.

اشتراك ìshtirāk, *s. a.* A possessing or acting in common.

اشتعال ìshti"āl, *s. a.* A breaking out into flame, burning with flame; ا—, —et, *v.n.* To break out in flames; to catch fire; to burn with flame.

اشتغال ìshtighāl, *s. a.* A being occupied; an occupying one's self; ا—, —et, *v.n.* To be occupied; to occupy one's self.

اشتقاق ìshtikāk, *s. a.* A being derived, [derivation.

اشتكا ìshtikyā, *s. a.* A complaining; ا—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

اشتكاك ìshtikyāk, *s. a.* A being [doubtful.

اشتمال ìshtimāl, *s. a.* A comprehending, holding, containing.

اشتمك ìshtmek (*aor.* اشيدر ìshidir), *v.a.* [To hear.

اشته ìshtɛ́, *int. t.* Here! Lo! Behold.

اشتها ìshtıhā, *s. a.* An appetite; the feeling an appetite or desire for.

اشتهار ìshtıhār, *s. a.* A becoming known or famous; celebrity, fame.

اشتياق ìshtiyāk, *s. a.* A longing for; a longing to see.

اشجار èshjār, *s. pl. a.* (*of* شجر shèjer), [Trees.

اشخاص èshkhāss, *s. pl. a.* (*of* شخص shàkhss), Persons.

اشرا èshìrrā *s. pl. a.* (*of* شرير shèrīr), The mischievous, malignant persons.

اشراب ìshrāb, *s. a.* A giving information; ا—, —et, *v.a.* To communicate (information).

اشرار èshrār, *s. pl. a.* (*of* شرير), Mischievous, malignant persons; (*of* شر shèrr), Ills, evils.

اشراف èshrāf, *s. pl. a.* (*of* شريف shèrīf), The noble; nobles; the descendants of Muhammed; نقيب الاشراف nàkību-'l-èshrāf, *The chief of the nobles,* title of an officer of high rank who is charged at Constantinople with a certain jurisdiction in matters relating to the pedigree and privileges of the descendants of Muhammed.

اشرف èshrèf, *a. a.* More, most, or very noble or sacred.

اشعار èsh"ār, *s. pl. a.* (*of* شعر shì"r), Pieces of poetry; —, *s. a.* A notifying; ا—, —et, *v.a.* To notify, communicate.

اشعال ìsh"āl, *s. a.* A lighting, causing to flame; ا—, —et, *v.a.* To light, to make blaze.

اشغال èshghāl, *s. pl. a.* (*of* شغل shùghl), Occupations; —, ìshghāl, *s. a.* A giving occupation, occupying; ا—, —et, *v.a.* To give occupation, to occupy.

اشفته āshùftɛ́, *a. p.* Bewildered, confounded, astonished; beside one's self with love.

اشق àshık, *s. t.* A knuckle-bone (which children play with).

اشقيا èshkiyā, *s. pl. a.* (*of* شقى shàkī), Ruffians, rascals; rebels.

اشك èshk, *s. p.* A tear; —, èshek, *s. t.* An ass, donkey; jackass; a fool, stupid fellow; —, èshik, *s. t.* A threshold; a lintel; الت اشيكى àlt-èshighi, A threshold; اوست اشيكى ùsst-èshighi, A lintel.

اشكار āshikyār, *a. p.* Manifest, evident, plain. [cult matter.

اشكل ìshkil, *s. a.* A dubious or diffi-

اشكين èshkin, *s. t.* The amble; —, *a. t.* An amber, ambling; —كتمك —ghìtmek, *v.n.* To amble, to go the amble. [*v.a.* To graft, engraft, bud.

اشلامق ìshlamak (*aor.* اشلار ìshlar), اشمق ìshmak (*aor.* اشار ìshar), *v.a.* To go beyond, to pass over or beyond; —, *v.n.* To cover (a stallion, a mare, &c.)

اشمك èshmek (*aor.* اشر èshʀ), *v.n.* To go to the wars on horseback; to amble, go the amble; —, *v.a.* To scratch or dig holes in the earth.

اشنا āshinā, *a. p.* Knowing, acquainted with, accustomed to; اشنالق āshinālik (ìshnalik), *s. t.* A bow, salutation, sign of friendly recognition, acquaintance, knowledge (of a person); ا—, —et, *v.n.* To bow, to make any sign of friendly recognition.

اشنمق ìshinmak (*aor.* اشنور ìshinir), *v.n.* To wear away, be worn by friction.

اشوب āshūb, *s. p.* Confusion, tumult.

اشورمق ìshirmak (*aor.* اشورر ìshirir), *v.a.* (*causal of* اشمق), To carry, or cast over or beyond, to send, project, to pass. [bounds.

اشورى ìshiri, *a.* and *ad. t.* Beyond

اشهاد èshhād, *s. pl. a.* (*of* شاهد shāhid), Witnesses; —, ìshhād, *s. a.* To cite or bring forward as a witness.

اشيا èshyā, *s. pl. a.* (*of* شى shèy), Things; goods, chattles; merchandize.

اشيان āshyān, اشيانه āshyānė, *s. p.* A nest.

اصابت ìssābet, *s. a.* A hitting the mark, attaining the object; a striking, hitting, or falling upon; —, *int. t.* I am glad of it, that is as it should be; ا—, —et, *v.n.* To hit, strike, attain, fall upon; to do what should be; او—, —òl, *v.n.* To be as it should be.

اصالت ìssālèt, *s. a.* Nobility of extraction; the quality of being the real officer, and not the temporary substitute; اصالتلو ìssālètlū, *a. t.* Noble; اصالةً ìssālétɛn, *ad. a.* As the real and permanent officer, not as a substitute. [An inch.

اصبع ùssbù", *or* اصبوع ùssbū", *s. a.*

اصحاب ìsshāb, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib), Possessors; companions; the companions of Muhammed in his lifetime.

اصدار ìssdār, *s. a.* A causing to go forth or emanate, an issuing, giving out (orders, &c.); ا—, —et, *v.a.* To issue, give forth, cause to emanate.

اصرار ìssrār, *s. a.* A being pertinacious, a persisting; ا—, —et, *v.n.* To persist.

اصرغان ìssirghàn, *or* اصرغان اوتى ìssirghàn-òtu, *s. t.* A stinging nettle, a nettle. [*v.a.* To bite.

اصرمق ìssirmak (*aor.* اصرر ìssirir), اصطبل ìsstàbl, *s. a.* A stable, mews;

اصطبل عامره ìsstàbli-"āmirÉ, the royal mews.

اصطلاح ìsstílāh, *s. a.* A technical mode of term; a technical expression.

اصغا ìssghā, *s. a.* A listening to; a consenting to; ا—, —et, *v.a.* To accede to.

آصف āssef, *s. a.* Asaph (reputed in the East to have been Solomon's vizier); the Grand Vizier; a pasha having the rank of Grand Vizier; آصفانه āséfānÉ, *a. p. and* آصفی āséfī, *a. a.* Vizirial.

اصفر àssfÈr, *a. a.* Yellow; pale-faced, [white-faced.

اصفرار ìssfirār, *s. a.* Yellowness.

اصفهان Issfàhān, *s. t.* The town of Ispahan, in Persia.

اصفیا àssfiyā, *s. pl. a.* (*of* صفی sàfī), The pure, the virtuous.

اصقی àsskí, *s. t.* Anything suspended to or over another thing as an ornament; a string, cord, or strap, by which anything is suspended, as braces, sword-belt, &c.; a state of suspension; a state of suspense, of uncertainty.

اصل àssl, *s. a.* A root; an origin; foundation; —, *s. t.* Real, true; original; فی الاصل fī-'l-àssl, *ad. a.* Originally, at the commencement, at first; اصل زاده àssl-zādÉ, *s. p.* A person of good or noble family; اصلی فصلی یوق àssli-fàssli-yòk, There is no truth in it, it is altogether unfounded.

اصلا àsslā, *ad. a.* Never, not at all.

اصلاتمق ìsslàtmak (*aor.* اصلادر ìsslàdir), *v.a.* To wet.

اصلاح ìsslāh, *s. a.* A correcting, improving; ا—, —et, *v.a.* To improve, ameliorate, set right, correct; اصلاح ذات البین ìsslāhi-zāté-'l-bèyn, An adjusting differences, removing causes of quarrel.

اصلاق ìsslàk, *a. t.* Wet, wetted.

اصلانمق ìsslànmak (*aor.* اصلانور ìsslànir), *v.n.* To get wet, to be wetted.

اصلی àsslī, *a. a.* Original, primitive, fundamental.

اصمارلامق ìssmàrlamak (*aor.* اصمارلار ìssmàrlar), To order or request that a thing may be made or done.

اصمق àssmak (*aor.* اصار àssar), To hang, hang up, suspend.

اصمه àssma, *s. t.* A vine, grape-vine; اصمه قباغی àssma-kàbàghi, A kind of pumpkin or vegetable-marrow, the plant of which is usually trained as a vine, and which grows itself to the length of three feet and more.

اصناف èssnāf, *s. pl. a.* (*of* صنف sènf), Classes; sorts, kinds; trades, corporations; (*as a Turkish singular*), a tradesman, artisan, shopkeeper; an artificer in the army or navy.

اصول ùssūl, *s. pl. a.* (*of* اصل àssl), Roots; origins; principles; (*as a Turkish singular*) a method, way, manner, custom; اصوللة ùssūlla, *ad. t.* Gently; براصول ایله bìr-ùssūl-ila, *ad. t.* Somehow or other.

اضائه ìzā'é, *s. a.* The throwing light upon; elucidation; ا—, —et, *v.a.* To elucidate.

اضاعه ìzā"a, *s. a.* A wasting; ا—, —et, *v.a.* To waste.

اضافت ìzāfet, *s. a.* Construction of noun with noun; an incidental quality.

اضحا (*for* اضحی) àdhà, *s. pl. a.* (*of* اضحاة, *not in use*), Sacrifices; عید اضحا "ìdi-àdhà, The feast of sacrifices, called usually قربان بیرامی kùrbān-bàyrāmi.

اضطراب ìztirāb, *s. a.* Agitation; pain; tribulation, grief, anxiety; —چکمك, —chèkmek, *v.n.* To be in pain; to be under anxiety; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give pain; to cause anxiety.

اضطرار ìztirār, *s. a.* Necessity.

اضعاف èz"āf, *s. pl. a.* (*of* ضعف zì"f), Twice or more quantities; —, ìz"āf, *s. a.* An enfeebling, weakening.

اضلاع àdlā", *s. pl. a.* (*of* ضلع dìl"), Sides of a figure; متساوی الاضلاع mùtéssāvìyyu-'l-àdlā", Equilateral.

اضلال ìdlāl, *s. a.* A leading astray, a causing to go astray, a perverting; ا—, —et, *v.a.* To lead astray, cause to wander from the right path; to pervert.

اضمار ìzmār, *s. a.* Concealing in one's mind or heart; ا—, —et, *v.a.* To conceal in one's mind or heart.

اضمحلال ìzmìhlāl, *s. a.* A total disappearing, dispersing.

اطاعت ìtā"at, *s. a.* An obeying; obedience, submission; ا—, —et, *v.n.* To obey; to submit.

اطاله ìtālé, *s. a.* A stretching forth; اطاله ٔید ا ìtālé'i-yèd-et, To stretch forth the hand; اطاله ٔلسان ا ìtālé'i--lìssān-et (*lit.* To stretch forth the tongue) to speak ill of.

اطبا àtìbbā, *s. pl. a.* (*of* طبیب tàbīb), Physicians, doctors of medicine; سراطبا sèri-àtìbbā, The chief of the physicians.

اطراد ìttirād, *s. a.* Regularity, subjection to rule.

اطراف ètrāf, *s. pl. a.* (*of* طرف tàraf), Sides, parts; districts; every side, all sides; اطرافیله ètrāfīla, *ad. t.* In a properly detailed manner, with all its circumstances.

اطفا ìtfā, *s. a.* An extinguishing; ا—, —et, *v.a.* To put out, extinguish.

اطلاع ìttilā", *v.a.* A becoming aware, informed; —کسب ا, —kèssb-et, *v.n.* To become aware, acquire a knowledge or information.

اطلاق ìtlāk, *v.a.* A setting free; a divorcing; the applying (a name or term); ا—, —et, *v.a.* To set free, to set at liberty; to divorce; to apply (a term); اطلاق عنان ا ìtlāki-"ìnān-et, *v.n.* To let go the reins, give a horse his head; to set out on a journey; علی الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, *ad. a.* Generally, in a general manner or sense.

اطلس àtlàss, *a. a.* Plain, unornamented; فلك اطلس fèléki-àtlàss, The empy-

rean or primum-mobile, the sphere beyond that of the fixed stars, being without the ornament of stars; called also فلك الافلاك fèléku-'l-èflāk, *the sphere of spheres*; —, *s. a.* Satin; an atlas of geography.

اطماع ìtmā", *s. a.* An exciting to cupidity, a causing to long for possession; ١—, —et, *v.a.* To cause one to be desirous of possessing or acquiring, to tempt, to raise expectations.

اطمينان ìtmīnān, *s. a.* A sense of safety and security. [bombast.

اطناب ìtnāb, *s. a.* Sublimity of style;

اطوار àtwār, *s. pl. a.* (*of* طور tàvr), Manners, the outward indicative active signs of inward feelings towards other people.

اطه àda, *s. t.* An island, isle, islet.

اظهار ìzhār, *s. a.* A showing, manifesting, making visible, causing to be seen; ١—, —et, *v.a.* To manifest, show.

اعاده ì"ādé, *s. a.* A causing to return; ١—, —et, *v.a.* To cause to return, to send back, drive back, bring back; to return, restore, give back. [Enemies.

اعادى à"ādī, *s. pl. a.* (*of* عدو "àdùvv),

اعانه ì"ānḗ, *s. a.* An assisting, helping; help, assistance; ١—, —et, *v.n.* To help, assist.

اعتبار ì"tibār, *s. a.* Esteem, consideration; mercantile credit; ١—, —et, *v.n.* To hold in esteem.

اعتدال ì"tidāl, *s. a.* The being of a mean, average, or moderate degree.

اعتذار ì"tizār, *s. a.* The begging to be excused, the offering an excuse; ١—, —et, *v.n.* To offer an excuse or apology; to beg to be excused.

اعتراض ì"tirāz, *s. a.* The offering an objection; finding fault; ١—, —et, *v.n.* To offer objections; to find fault; —, *v.a.* To allege (an objection).

اعتراف ì"tirāf, *s. a.* An admission, an avowal; ١—, —et, *v.a.* To admit, avow.

اعتساف ì"tissāf, *s. a.* Oppression, tyranny.

اعتقاد ì"tikād, *s. a.* A believing in, holding to be true; belief; religious belief; ١—, —et, *v.n.* To believe in, to hold to be true.

اعتماد ì"timād, *s. a.* A placing trust or confidence in; trust, confidence; ١—, —et, *v.n.* To place trust, to put confidence, to put faith.

اعتنا ì"tinā, *s. a.* A taking pains, a paying great attention; ١—, —et, *v.n.* To take great pains, pay great attention.

اعتياد ì"tiyād, *s. a.* The contracting a habit; ١—, —et, *v.a.* To adopt as a habit. [Enemies.

اعدا à"dā, *s. pl. a.* (*of* عدو "àduvv),

اعداد à"dād, *s. pl. a.* (*of* عدد "àded), Numbers; —, ì"dād, *s. a.* A preparing, making ready; ١—, —et, *v.a.* To make ready, prepare.

اعدام ì"dām, *s. a.* An annihilating; a killing, putting to death; ١—, —et,

v.a. To annihilate; to kill, put to death.

اعزا à"ìzzā, *and* اعزز à"ìzzÉ, *s. pl. a.* (*of* عزيز "àzīz), The dearest, most honoured.

اعزاز ì"zāz, *s. a.* A raising to dignity and glory; ا—, —et, *v.a.* To dignify, glorify.

اعشار à"shār, *s. pl. a.* (*of* عشر "ùshr), [Tithes.

اعضا à"zā, *s. pl. a.* (*of* عضو, *not used*), Members (of the body, or of a council or assembly); (*as a Turkish singular*) a member; اعضالق à"zālĭk, *s. t.* Membership. [*v.a.* To give.

اعطا ì"tā, *s. a.* A giving; ا—, —et,

اعظم à"zàm, *a. a.* Greater, greatest, or very great; صدراعظم sàdri-à"zàm (sàdrāzàm), The Grand Vizier.

اعلا (*for* اعلى) à"là, *a. a.* Higher, highest, most or very high; the best; good, excellent, admirable; —, *ad. t.* Well; —, ì"lā, *s. a.* A raising up, elevating; ا—, —et, *v.a.* To raise, raise up, set up, to elevate.

اعلام à"lām, *s. pl. a.* (*of* علم "àlɛm), Signs, signals; flags, standards; —, ì"lām, *s. a.* A declaring, making known; a declaration; an official report given in answer to an official inquiry; a judicial sentence in writing; ا—, —et, *v.a.* To report officially in answer to an official inquiry.

اعلان ì"lān, *s. a.* A publishing, making publicly known; an advertisement; ا—, —et, *v.a.* To publish, to make publicly known; to advertise; اعلاننامه ì"lān-nāmÉ, A manifesto; an advertisement.

اعلم à"lɛm, *a. a.* More, most, or very knowing; الله اعلم àllāhu-à"lɛm (àllā'lɛm) (God is He who knows best) *int. a.* I am not sure, but I think so; I am very much inclined to believe so, &c. [—, *s. a.* A blind man.

اعما (*for* اعمى) à"mà, *a. a.* Blind;

اعمار à"mār, *s. pl. a.* (*of* عمر "ùmr), Lives; life-times; —, ì"mār, *s. a.* A rendering cultivated, populous, full of life; ا—, —et, *v.a.* To reclaim (waste lands); to people, populate.

اعمال à"māl, *s. pl. a.* (*of* عمل "àmɛl), Acts, actions; —, ì"māl, *s. a.* A making, manufacturing; ا—, —et, *v.a.* To make, prepare, manufacture.

اعوام à"wām, *s. pl. a.* (*of* عام "ām), Years.

اعيان à"yān, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Persons of note; (*as a Turkish singular*) a mayor; an alderman; اعيان باشى à"yān-bàshi, the mayor.

اغ àgh, *s. t.* A net; اورمجك اغى ùrumjèk-àghi, A spider's web, a cobweb.

اغا àghA, *s. t.* A country gentleman; a master (of servants); the eldest brother; a superior servant, officer of a household; the title of military or naval officers from the bìng-bàshi (mayor or chef-de-bataillon) downwards; the title of various chief offi-

cers in the civil service; يكيچرى اغاسى yèngichéri-àghassi, The Aga or chief of the janissaries; اغا قپوسى àgha-kàpissi, The office and official residence (formerly) of the Aga of the janissaries, now changed into that of the Shèykhu-'l-ìsslām; قيزلر اغاسى kìzlar-àghassi, The chief eunuch of the imperial household; حرم اغاسى hàrem-àghassi, A eunuch in a private family.

اغاج àghaj, *s. t.* A tree; a shrub; a bush; wood; — قره kàra —, An elm-tree; elm-wood; — قاونى —, — kàwunu, A citron; — قاقان —, — kàkan, A woodpecker.

اغارمق àgharmak (*aor.* اغارر àgharir), *v.n.* To become white or grey (the hair, beard; or the morning).

اغاز āghāz, *s. p.* A beginning, commencing; ا—, —et, *v.n.* To begin, set about, commence.

اغبرار ìghbirār, *s. a.* A becoming dusty; — خاطر ìghbirāri-khātir, A taking offence, a being offended.

اغتنام ìghtinām, *s. a.* A seizing prey, making booty; ا—, —et, *v.a.* To seize as booty.

اغر àghir, *a. t.* Heavy; slow in motion; hard to digest, indigestible; ill-savoured, bad-smelling, fetid; hard to be borne, insupportable; high (price); —, *s. t.* Serious, or stately demeanour; اغرينى طاقنمق āghirini-tàkinmak, *v.n.* To put on a serious countenance, assume a formal manner.

اغرا ìghrā, *s. a.* An exciting, inciting; ا—, —et, *v.a.* To excite, incite.

اغرتمق àghritmak (*aor.* اغريدر àghridir), *v.a.* (*causal of* اغريمق), To cause to ache; — باش bàsh —, *v.n.* To cause one's head to ache, give the headache; to importune, teaze.

اغرلق àghirlik, *s. a.* Weight, heaviness; luggage, baggage, impedimenta; a girl's bridal dower or trousseau; the nightmare; a burden (on one's purse).

اغرى àghri, *s. t.* A pain, ache; باش اغريسى bàsh-àghrissi, The headache; an importunate, tiresome bore; قارن اغريسى kàrn-àghrissi, The belly-ache, gripes; a peevish child; اغرى طاغى àghri-dàghi, Mount Ararat on the confines of Georgia and Armenia.

اغريمق àghrimak (*aor.* اغرر àghrir), *v.n.* To ache, to be painful.

اغز àghz, *s. t.* The mouth; the mouth or opening into anything; the special place at a stairs where passengers get into boats, or out of them; نهر اغزى nèhr-àghzi, The mouth of a river; قويو اغزى kùyu-àghzi, The mouth of a well; اغز جوابى àghz-jèwābi, A verbal answer; اغزاوتى àghz-òtu, The priming of a gun; درت يول اغزى dùrt-yòl-àghzi, The place where four roads meet; اغزلق àghzlik, A mouthpiece (of a pipe, or of a musical instrument).

اغسامق àghsamak (*aor.* اغسار àghsar), *v.n.* To limp in walking.

اغستوس àghosstoss, *s. t.* The month of August.

اغضاب ìghzāb, *s. a.* A moving to anger, an angering; ا—, —et, *v.a.* To anger.

اغفال ìghfāl, *s. a.* A putting off one's guard; ا—, —et, *v.a.* To put off one's guard, to lull into security, to deceive.

اغل àghl, *s. t.* A fold, or pound for sheep.

اغلامق àghlamak (*aor.* اغلار àghlar), *v.n.* To weep, cry, shed tears; —, *v.a.* To weep for, mourn over, deplore the loss of.

اغماز ìghmāz, *s. a.* A speaking ill of; tale-bearing.

اغماض ìghmāz, *s. a.* A shutting the eyes; اغماض عينا ìghmāzi-"àyn-et, *v.n.* To shut the eyes (to faults or improper conduct).

اغمق àghmak (*aor.* اغار àghar), *v.n.* To rise in the air (dust, &c.); to be preponderant and sink (one side of a balance).

اغنام àghnām, *s. pl. a.* (*of* غنم, *seldom used*), Sheep. [The rich.

اغنيا àghniyā, *s. pl. a.* (*of* غنى ghànī),

اغوا ìghwā, *s. a.* A seducing, a turning from rectitude; ا—, —et, *v.a.* To seduce, pervert, lead from rectitude, cause to do wrong. [brace.

اغوش āghūsh, *s. p.* Lap, bosom, em-

اغيار àghyār, *s. pl. a.* (*of* غير ghàyr), Others, strangers, rivals.

افاته ìfātè, *s. a.* An allowing to escape out of one's power or possession, a losing; ا—, —et, *v.a.* To lose, allow to escape.

افاده ìfādè, *s. a.* An explaining, representation, relation; ا—, —et, *v.a.* To explain, represent, relate.

افاضه ìfāzè, *s. a.* A pouring out abundantly.

افاق āfāk, *s. pl. a.* (*of* افق ùfuk), Horizons; districts (as being bounded by their horizons); افاقى āfākī, *a. a.* Common to the whole world, public, spread through all lands; wandering, vagabond.

افاقت ìfākàt, *s. a.* Convalescence; — بولمق, — bùlmak, To get well, be relieved from sickness.

افت āfet, *s. a.* A calamity; —, ìft, A prodigy; a fruitful she-camel; a portent; extraordinary calamity; a lie.

افتا īftā, *s. a.* The giving a positive legal opinion (on a supposed case), well known by the name *fetwa*.

افتاب āfitāb, *s. p.* The sun.

افتاده ùftādè, *a. p.* Fallen; fallen into; fallen into the power of; a prisoner to the beauty, wiles, or charms of; which has happened, taken place.

افتان ìftān, *s. a.* A leading into some improper practices, a perverting; —, ùftān, *ad.* or *a. p.* Falling, falling down; — وخيزان, —u-khīzān, Falling and rising (as a drunken or wounded person).

افتحاص ìftihāss, *s. a.* Diligence in inquiry, in searching into.

افتخار ìftikhār, *s. a.* Well-founded pride; ا—, —et, *v.n.* To pride one's self; — نشان nìshāni —, *or* — نشانی —, — nìshāni, The former decoration of the order of merit, founded by Mahmud the Second.

افترا ìftirā, *s. a.* A calumniating; a calumny; ا—, —et, *v.n.* To calumniate. [(from friends.)

افتراق ìftirāk, *s. a.* A being separated

افتقار ìftikār, *s. a.* Poverty, the being poor. [dividuals.

افراد èfrād, *s. pl. a.* (*of* فرد fèrd), In-

افراز èfrāz, *a. p.* (*in composition*), Which raises, lifts up; —, ìfrāz, *s. a.* A separating, dividing; ا—, —et, *v.a.* To separate, divide.

افراط ìfrāt, *s. a.* Excess; ا—, —et, *v.n.* To exceed due bounds.

افراغ ìfrāgh, *s. a.* A casting in a mould; a putting into order, shape, or form; ا—, —et, *v.a.* To pour into a mould; to reduce to order, shape, or form.

افروخته èfrūkhtÉ, *a. p.* Lighted, on fire, burning. [fire, or illuminates.

افروز èfrūz, *a. p.* Which lights, sets on

افریدکار āfèrīdéghyār, *s. p.* The Creator.

افریده āfèrīdÉ, *a. p.* Created; —, *s. p.* A creature.

افرین āfèrīn, *a. p.* (*in composition*), Who creates; —, *int. p.* (āfÈrim), Well done!

افریقا Afrika, *s. t.* Africa. [tion.

افرینش āfèrīnish, *s. p.* A creating, crea-

افزا èfzā, *a. p.* (*in composition*), Which augments.

افزون èfzūn, *a. p.* More in number or quantity; (*in composition*), Augmented; much, many; افزونی èfzūnī, *s. p.* The being augmented; the being much or many, abundance.

افساد ìfsād, *s. a.* A corrupting; a throwing into disorder; a leading into bad practices; ا—, —et, *v.a.* To corrupt; to throw into disorder; to introduce abuses into; to lead into bad practices. [mance.

افسانه èfsānÉ, *s. p.* A tale, fiction, ro-

افسر èfsÈr, *s. p.* A crown, diadem.

افسون èfsūn, *s. p.* A spell, incantation.

افشا ìfshā, *s. a.* A divulging, revealing; ا—, —et, *v.a.* To divulge, reveal.

افشان èfshān, *a. p.* (*in composition*), Who sheds or spreads abroad.

افضال èfdāl, *s. pl. a.* (*of* فضل fàzl), Favours, graces.

افضل èfdàl, *a. a.* More, most, or very worthy (person), or advantageous (thing).

افطار ìftār, *s. a.* The breaking of the fast in times of abstinence; the food with which the fast is broken; ا—, —et, *v.n.* To partake of meat and drink after a religious fast.

افعی èf''à, *s. a.* A viper.

افق ùfuk, *s. a.* The horizon; افقی ùfukī, *a. a.* Horizontal.

افك ìfk, *s. a.* A lie, a falsehood.

افکار èfkyār, *s. pl. a.* (*of* فکر fikr), Ideas, thoughts.

افکن èfkèn, *a. p.* (*in composition*),

Which throws, throws down, throws out.

افلاس ìflāss, *s. a.* The becoming poor and bankrupt; bankruptcy; poverty.

افلاق Iflak, *s. t.* Wallachia.

افلاك èflāk, *s. pl. a.* (*of* فلك fèlek), Skies, heavens, spheres.

افنا ìfnā, *s. a.* An annihilating, destroying; ا—, —et, *v.a.* To annihilate, destroy.

افندى èfèndi, *s. t.* (*Greek*), A gentleman of education; a man of polished manners; a master (of servants); a patron, protector, benefactor; a prince of the blood; افندم èfèndim! (my master) Sir! افنديمز èfèndimiz (our master), Our sovereign, the Sultan; our lord, his excellency, his worship, his grace, &c. &c.; شوكتلوافنديمز shèvkètli-èfèndimiz, Our imperial master (the Sultan).

افواه èfwāh, *s. pl. a.* (*of* فم fèm), Mouths.

افول ùfūl, *s. a.* A setting or decreasing in altitude; ا—, —et, *v.n.* To descend in altitude towards the horizon; to set, go down.

افيون àfyòn, *s. t.* Opium.

اق àk, *a. t.* White; —, *s. t.* The white part of certain things; كوزك اقى gbyùzung-àki, The white of the eye; يمورطه نك اقى yìmurtaning-àki; اق جكر àk-jìgher, The lungs, the lights; اق صقاللو àk-sàkalli, One with a white beard, an old man; an elder; the chief man *or* petty magistrate of a village; اق بابا àk-bàba, A kind or vulture; اق دكز àk-dèngiz, The Mediterranean; يوزى اق yùzu-àk, (whose face is white) metaphor meaning one who has performed his duty well and honourably, who has cause to feel a just pride; اقلق àklìk, *s. t.* Whiteness; يوزاقلغى yùz-àklighi, (whiteness of face) metaphor meaning the having no cause to feel ashamed, but every cause to feel proud of one's self.

اقاليم àkālīm, *s. pl. a.* (*of* اقليم ìklīm), Climes (in geography, the world being supposed to be divided into seven such sections, whence اقاليم سبعه àkālīmi-sèb"à, *the seven climes*, means the whole world).

اقامت ìkāmet, *s. a.* A staying in a place, stay, residence; ا—, —et, *v.n.* To stay (in a place), to live, dwell, reside.

اقامه ìkāmé, *s. a.* (*identic originally with the preceding word*), A setting a thing up, establishing it, fixing it upright; a producing (proofs or indications); a performing (prayers); ا—, —et, *v.a.* To set (a thing) in its place; to set up; to produce, adduce, bring forward; to perform (prayers).

اقانيم àkānīm, *s. pl. a.* (*of* اقنوم ùknūm), The persons of the Trinity; اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssé, The three Persons of the Trinity.

اقبال ìkbāl, *s. a.* Good luck; a turning the face or the mind towards any

object; a desiring; a slave-girl taken into the imperial favour, but not yet advanced as one of the Sultan's seven acknowledged state concubines.

اقتار àktār, *s. pl. a.* (*of* قتر, *not used*), Districts, regions; —, *s. t.* (*for* عطار "àttār, *s. a.* A seller of perfumes), a kind of druggist, grocer, perfumer, and toyman, in one, and in a small way.

اقتارمق àktarmak (*aor.* اقتارر āktarır), To shift (things) from one vessel to another; to turn over.

اقتباس ìktibāss, *s. a.* A borrowing (phrases or arguments from the works of another author), a citing (the words of another); ı—, —et, *v.a.* To borrow, to cite, to use (words or arguments).

اقتحام ìktìhām, *s. a.* An attacking courageously; an embarking heart and soul in any affair; ı—, —et, *v.n.* To attack; to embark in heart and soul.

اقتدا ìktidā, *s. a.* A taking as one's ensamplar, following the teaching, and imitating the actions of; ı—, —et, *v.n.* To follow as a guide and example.

اقتدار ìktìdār, *s. a.* Power, might, [puissance, capacity.

اقتران ìktìrān, *s. a.* Conjunction (of the heavenly bodies).

اقتضا ìktizā, *s. a.* A being needful, requisite, or necessary; ı—, —et, and اقتضاسی‌او ìktizāssì-òl, *v.n.* To be needful, requisite, or necessary.

اقتفا ìktifā, *s. a.* A following after, (physically or morally); ı—, —et, To follow after.

اقچه àkcha, *a. t.* Rather white, whitish; —, *s. t.* Money in general, coin, cash; a small monetary value (formerly a coin), one-third of a pàra, and consequently the $\frac{1}{120}$ of a piastre, or the $\frac{1}{55}$ of a penny; it is frequently mentioned under the name of *asper*, a corruption of the Greek equivalent for the proper Turkish word.

اقدام àkdām, *s. pl. a.* (*of* قدم kàdem), Feet; —, ìkdām, *s. a.* Perseverance; ı—, —et, *v.n.* To persevere.

اقدم àkdem, *a. a.* Prior, anterior; —, *ad. t.* Before, anterior, prior; بوندن اقدم bùnd*a*n-àkdem, Some time ago; بوندن اقدمجه bùnd*a*n--àkdemj*a*, Some little time ago, a few days since.

اقرار ìkrār, *s. a.* A confessing, avowing, admitting; ı—, —et, *v.a.* To confess, avow, admit.

اقران àkrān, *s. pl. a.* (*of* قرن kàrn, *not in use*), Equals (in rank or age); (*as a Turkish singular*) an equal (in rank or age).

اقربا àkrabā, *s. pl. a.* (*of* قريب kàrīb), [Near relatives.

اقسامق *or* اقصامق àksamak (*aor.* اقصار), *v.n.* To lean over to one side in walking, from one leg being longer than the other, the person having this infirmity being called اقساق *or* اقصاق àksàk.

اقسرمق or اقصرمق àksirmak (*aor.* اقصرر àksirir), *v.n.* To sneeze.

اقصا or اقصى àksà, *a. a.* More or most remote, ultimate; —, *s. a.* The ultimate point or degree.

اقطار àktār, *s. pl. a.* (*of* قطر kùtr), Countries, districts; (*of* قطرة kàtra), Drops.

اقعاد ik"āad, *s. a.* A causing to sit, placing on a seat; ا—, —et, *v.a.* To place on a seat.

اقل àkàll, *a. a.* The least in number or quantity; اقلى àkàlli, *ad. t.* At least, at the very least.

اقلام àklām, *s. pl. a.* (*of* قلم kàlem), Pens; offices, rooms of clerks under government.

اقليم iklīm, *s. a.* A clime.

اقمشة àkmishé, *s. pl. a.* (*of* قماش kùmāsh), Stuffs, cloths. [run, flow.

اقمق àkmak (*aor.* اقار àkar), *v.n.* To

اقناع iknā", *s. a.* A contenting, satisfying; ا—, —et, *v.n.* To content, satisfy. [water, stream, rapid.

اقندى àkindi, *s. t.* A current, flow of

اقنوم ùknūm, *s. a.* A Person of the Trinity. [an enemy's country.

اقين àkin, *s. t.* Predatory incursion in

اك èk, *s. t.* A joint, joining of two parts or pieces; —يرى, —yèri, A joint of the members; —, èng, *ad. t.* The most. [The greatest persons.

اكابر èkyābir, *s. pl. a.* (*of* اكبر èkbèr),

اكارم èkyārim, *s. pl. a.* (*of* اكرم èkrèm), The most noble or generous persons.

اكاه āghyāh, *a. p.* Aware, on one's guard; informed.

اكبر èkbèr, *a. a.* More, most, or very great; greater; the greatest.

اكترا iktirā, *s. a.* A taking on hire; ا—, —et, *v.a.* To take to one's self on hire.

اكتساب iktissāb, *s. a.* An acquiring to one's self; ا—, —et, To acquire.

اكتفا iktifā, *s. a.* A being sufficient; ا—, —et, *v.n.* To suffice, to be sufficient.

اكتنا iktinā, *s. a.* A being surnamed.

اكتناه iktināh, *s. a.* The striving to understand a thing thoroughly.

اكثر èksèr, *a. a.* More or most in number or quantity; اكثرى èksèrī, *ad. t.* and اكثريا èksèriyyā, *ad. a.* For the most part, most generally.

اكر ègher, *c. p.* If.

اكرام ikrām, *s. a.* Deference, respect, a receiving well; a present; ا—, —et, *v.n.* To receive well, treat with respect; —, *v.a.* To give as a present.

اكراه ikrāh, *s. a.* The feeling an utter aversion and disgust.

اكرچه èghèrché or èghèrchi, *c. p.* If; although; true it is that.

اكرلمك èghrilmek (*aor.* اكريلور èghrilir), *v.n.* To bend, to become bent; to become leaning, out of the perpendicular.

اكرم èkrèm, *a. a.* More, most, or very noble or generous.

اكرمق àngirmak (*aor.* اكرر àngirir), *v.n.* To bray (an ass).

اكرمك èghirmek (*aor.* اكرر èghirir), *v.a.* To spin (thread).

اكرى èghri, *a. t.* Bent, crooked; slanting, out of the perpendicular; اكرى بوكرى èghri-bùghri, Very crooked, devious, tortuous.

اكسك èksik, *a. t.* Incomplete, wanting in number, quantity, or part; —, *s. t.* A defect; a number, quantity, or part which is wanting.

اكسلمك èksilmek (*aor.* اكسلور èksilir), *v.n.* To become less in number or quantity, to diminish, decrease.

اكسه èngsé, *s. t.* The back of the head or upper part of the neck; the back or hind part of an object.

اكسير ìksīr, *s. a.* An elixir, liqueur; the philosopher's stone or philtre.

اكشى èkshi, *a. t.* Sour, acid, tart; unfavourable, unpromising, menacing (countenance).

اكشيمك èkshimek (*aor.* اكشير èkshir), *v.n.* To become sour; to put on an unfavourable or menacing aspect (a countenance).

اكل èkl, *s. a.* An eating; —وشرب —u-shùrb, Eating and drinking; ا—, —et, *v.a.* To eat.

اكلامق ànglamak (*aor.* اكلار ànglar) (ànnamak, *aor.* ànnar), *v.a.* To understand, comprehend; سوزاكلار sùz-ànnar (understanding fully what is said to him), intelligent; tractable; reasonable (person).

اكلمك èklémek (*aor.* اكلر èklER), *v.a.* To join (two pieces together, or one to another); to add; —, ìnglémek, *v.n.* To groan, to moan.

اكليل ìklīl, *s. a.* A diadem.

اكمال ìkmāl, *s. a.* A completing, finishing, perfecting; ا—, —et, *v.a.* To complete, finish, perfect, fill up.

اكمق àngmak (*aor.* اكار àngar), *v.a.* To think of, call to mind, or pronounce the name of.

اكمك èkmek (*aor.* اكر èkER), *v.a.* To sow (seed); to sprinkle (salt, &c.); — (*for* اتمك), *s. t.* Bread; —, èghmek, *v.a.* To bend.

اكندى *or* اكنتى èghenti, *s. t.* Filings.

اكه èghé, *s. t.* A file (steel instrument for filing metals). [*v.a.* To file with a file.

اكەلمك èghélémek (*aor.* اكەلر èghélER), اكى èghi, *or* اكى كموكى égh-kèmigh, *s. t.* A rib, rib-bone.

اكيد èkīd, *a. a.* Very strong.

اكين èkin, *s. t.* Seed-sowing; sown seed; cereal crops; —وقتى, —wàkti, seed-time; —اكمك, —èkmek, To sow corn; —بچمك, —bìchmek, To cut down the corn.

ال èl, *art. a.* The Arabic definite article, placed equally before nouns and adjectives: it is found in many Turkish adverbial and qualifying expressions. When preceded by the Arabic preposition ل (lì, for, &c.), the ا is suppressed, and the two letters ل are joined, as, للتأديب lì-'t-tè'dīb, *for punishment;* and the word الله Allāh,

God, in that case becomes لله lì-'llàh, *for God, for God's sake.* The case of suppressing the sound of the ل of this article is explained in our prefatory remarks; —, èl, *s. t.* The hand, a hand; a stranger in blood; another person; ال ایشی èl-ìshi, Work of hand; ال یازیسی èl-yàz*i*ss*i*, Writing, manuscript; ال التنده èl-àlt*i*nd*a*, Underhand, in secret; الده در èld*a*--dir, It is in hand, in course of preparation; it is not beyond control, it is in man's power; المده در èlimd*a*--dir, It is in my power, it is at my option; اله ویرمك èl*a*-vèrmek, To betray; to give up to the authorities; اله کتورمك èl*a*-ghètirmek, To acquire possession of; to catch, take, make prisoner; ال چکمك èl-chèkmek, To withdraw one's assistance or co-operation; to have nothing more to do with a thing; الدن کلمك èld*a*n--ghèlmek, To be in (one's) power (to do), as, المدن کلمز èlimd*a*n-ghèlmàz, It is not in my power, I am not able (to do it); —, àl, *a. t.* Scarlet; red, rosy; —, *imper. of* المق àlm*a*k, Take, take thou; as, ال سنا àl-sèn-a! There, take that! there's for you! —, āl, *s. a.* A family, race, dynasty, as, ال عثمان āl*i*-''òssmān, The Ottoman dynasty; —, *s. p.* Fraud, deceit, stratagem.

الا ālā, *s. pl. a.* (*of* الا èlā, *not used*), Graces, favours; —, *a. p.* (*in composition*), Which defiles, pollutes; —, èlā, *int. a.* Ho! —, àl*a*, *a. t.* Spotted, diversified with large bright or white spots on a dark ground; الابالق àl*a*--bàl*i*k, A trout; الاقارغه àl*a*-kàrgh*a*, A jack-daw; الاتنلو àl*a*-tènli, A leper, leprous; الاجه àl*aja*, Somewhat diversified by spots; —بولاجه, —bùl*aja*, Very grossly diversified with colours; —illā, *c. a.* Unless, but, except; or otherwise; only that, saving that.

الارغه àlàrgh*a*, *s. t.* (*Italian*), A certain distance from shore, or from any object; —, *a.* and *ad. t.* At a distance from shore, or from any object; —, *int. t.* Be off! keep away! keep your distance! [actually, presently.

الآن èl-ān, *ad. a.* Now, at this moment,

الاه *or* آله ìlāh, A god; God; الاهی *or* آلهی ìlāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. t.* An anthem or carol; الاهیت *or* آلهیت ìlāhìyyèt, *s. a.* Divineness, divinity, Godhead.

الای àlay, *s. t.* A procession; a regiment; a line deployed; a set, lot, parcel; الای مالای àlay-màlay, *ad. t.* One over the other, all together as when a crowd rushes; میرالای mīri--àlày (mìralày), A colonel, commandant of a regiment; —, ālāy, *a. p.* (*in composition*), Which defiles, pollutes.

الایش ālāyish, *s. p.* Defilement, pollution, filthiness; —, *s. t.* Pomp, parade.

البته èlbèttè, *ad. a.* Assuredly, certainly; without fail.

البسه èlbissé, *s. pl. a.* (*of* لباس lìbāss), Clothes, garments, raiment.

الت àlt, *s. t.* The under part or side; the space underneath; —, اوست —ùsst, Upside down, topsy-turvy; —, یانی —yàni, طرفی —tàrafi, The next place lower down; the remainder, the sequel; ا—, —et, *v.a.* To vanquish, overcome; —, او—òl, *v.n.* To be vanquished, conquered, overcome; —, ālet, *s. a.* An instrument, tool, implement; an organ; الت تناسل āléti-tènāssul, The organ of generation.

التباس iltibāss, *s. a.* The wearing an appearance calculated to create doubt.

التجا iltijā, *s. a.* A taking refuge, seeking an asylum; ا—, —et, *v.n.* To take refuge, seek an asylum.

التحاق iltihāk, *s. a.* The joining one's self or becoming joined to; adhesion; ا—, —et, *v.n.* To join one's self on to.

التحام iltihām, *s. a.* The heat of battle.

التزام iltizām, *s. a.* The taking upon one's self, undertaking; the taking a great interest in, protecting, giving one's influence; the taking the public revenues on farm; ا—, —et, *v.a.* To undertake; to take (the public revenues) on farm; to protect or support actively.

التفات iltifāt, *s. a.* A turning one's face towards; taking notice of (persons or things); showing attentions to (persons); ا—, —et, *v.n.* To take notice of; to show attentions.

التماس iltimāss, *s. a.* The making a request, begging a favour; a request; ا—, —et, *v.a.* To request.

التمش àltmish, *a. t.* Sixty.

التون àltin, *s. t.* Gold; a piece of gold [money.

التهاب iltihāb, *s. a.* Inflammation.

التی àlti, *a. t.* Six; —, èlti, The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

التیام iltiyām, *s. a.* A being healed (a wound).

الچق àlchàk, *a. t.* Low; mean, base; —, کوکللو —ghyùngullu, Meek, low in spirit; —, طبیعتلو —tàbi''àtli, Of a mean, low, base disposition.

الچی àlchi, *s. t.* Plaster of Paris.

الحاح ilhāh, *s. a.* A soliciting with importunity.

الحاد ilhād, *s. a.* A departing from the true doctrine in religion; heresy.

الحاصل èl-hāssil, *ad. a.* In fine, in short, to sum up all.

الحاق ilhāk, *s. a.* The adjoining one thing to another; ا—, —et, *v.a.* To adjoin, annex.

الحال èl-hāl, *ad. a.* Now, at the present time; فی الحال fi-'l-hāl, At once, immediately; الحالة هذه èl--hālétu-hāzihi, *ad. a.* Now, at present.

الحق èl-hàkk, *ad. a.* In sooth, in truth, truly, verily.

الداتمق àldatmak (*aor.* الدادر àldàdir), *v.n.* To deceive; to cheat; to disappoint.

الدانمق àldanmak (*aor.* الدانور àldànir), *v.n.* To be deceived; to make a mis-

الدوان èldivèn, *s. t.* A glove. [take.

الزام ìlzām, *s. a.* A convincing; ا—, —et, *v.a.* To convince. [necessary.

الزام èlzèm, *a. a.* More, most, or very

السنه èlsinė, *s. pl. a.* (*of* لسان lìssān), Tongues, languages; السنه شرقيه èlsinė-shàrkìyyė-āshinā, An Orientalist.

الش àlish, *s. t.* A taking; a mode of taking; —ويرش, —vèrish, Trade, commerce.

الشمق àlishmak (*aor.* الشور àlishir), *v.n.* To grow used, become accustomed; to get into a habit; to grow tame; to grow easy in action (a machine).

الغا ìlghā, *s. a.* An abolishing, annulling; ا—, —et, *v.a.* To abolish, to annul.

الغار ìlghàr, *s. t.* A canter or gallop; ا—, —et, *v.n.* To go at a canter or gallop; to make an incursion or military reconnaissance on horseback.

الغرض èl-ghàraz, *ad. a.* In short, what we want to explain is this.

الف èlf, *s. a.* A thousand; —, èlif, Name of the first letter of the alphabet; the upright figure of a handsome young person.

الفت ùlfet, *s. a.* Acquaintanceship, a knowledge of; ا—, —et, *v.n.* To become acquainted; to cultivate one's friendship; to become accustomed (to a thing). [miserable.

الفته ālùftė, *a. p.* Beside one's self;

القا ìlkā, *s. a.* A throwing, casting out of the hand before one, a merely dropping a thing without projecting it to a distance; ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, drop; to impute, cast upon.

القشلمق àlkìshlamak (*aor.* القشلار àlkìshlar), *v.a.* To greet with applause.

القصه èl-kìsssa, *ad. a.* In fine, in short; the fact of the matter is this.

الك èlek, *s. t.* A sieve; —, ìlk, *a. t.* First; الك بهار ìlk-bàhār, Spring, early spring; الك ابتدا ìlk-ìptidā, First and foremost, first of all, in the first place; الكين ìlkin, *ad. t.* First and before doing anything else; —, ìlik, *s. t.* Marrow; a loop for a button to pass into; an eye for a hook to pass into. [tory, land.

الكا ùlkyā (ùlkė), *s. t.* Country, terri-

الكلمك ìliklémek (*aor.* الكلر ìliklER), *v.a.* To button; to hook; to fasten with hooks or buttons.

اللمك èllémek (*aor.* اللر èllER), *v.a.* To touch, finger, handle; to turn out of doors.

الله àllāh, *s. a.* God; —كريم, —kèrīm! God is beneficent, never mind! ماشالله mā-shā-'llāh! Well! Wonderful! (*lit.* What things God wills!) ان شالله ìn-shā-'llāh! God willing! If God so wills! Let us hope so! الله سورسك àllāhi-sèvèrsEn! If you love God! For God's sake! —راضى اولله, —rāzi-

-òla! May God be satisfied (and reward you)! —مقلاسون, —sàklassin! —كوسترمسون, —ghyùsstermassin! God forbid! May God preserve us! —ويره, —vèré (*or* ويرسون vèrsin)! God grant it! اللهه اصمارلدق àllāha-ìssmàrladik! Good bye! we commend you to God! والله wà-'llāhi! بالله bì-'llāhi! تالله tà-'llāhi! By God! (These three expressions are used, either the first alone and most frequently, or with the second after it pretty commonly, or with the third following them as a very solemn oath). اللهالله àllah-àllāh! (O God! O God!) Wonderful! What a shame! What a pity! What's all this!

اللى èlli, *a. t.* Fifty; اللنجى èllinji, Fiftieth; الليشر èllishèr, Fifty a-piece.

الم àlim, *s. t.* A taking, a buying; the quantity taken at once; كوزالمى ghyùz-àlimi, The space the eye can take in; صاتم—, —sàtim, Purchase and sale, transfer; —, èlem, *s. a.* Pain, suffering; grief, anguish.

الما èlma, *s. t.* An apple; —قزل kìzil—, Rome; —صويى —sùyu, Cider.

الماس èlmāss, *s. a.* A diamond; a rose diamond.

المق àlmak (*aor.* الور àlir), *v.a.* To take; to receive; to buy; to hold, contain, take; —, *v.n.* To take, catch (a fire); to take fire, to go off (fire-arms); —نفس, nèfess—, *v.n.* To breathe; to take breath; to have a hole whence air or water escapes (any vessel, pipe, or reservoir that should be air-tight).

الملك ìlmek, *s. t.* A noose, slip-knot.

الن àlin, *s. t.* The forehead.

الود ālūd (*in composition*), الودە ālūdé, (*in composition or alone*), *a. p.* Soiled, polluted, stained, smeared over.

الوهيت ùlūhìyyèt, *s. a.* Godhead, the quality of being God, divinity.

الويه èlviyé, *s. pl. a.* (*of* لوا lìwā), Flags, standards; provinces.

آله ìlāh, *s. a.* A god; God; الهى ìlāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. a.* A hymn, anthem, carol; الهيت ìlāhìyyèt, *s. a.* The quality of being divine.

الهام ìlhām, *s. a.* (God's) inspiring or revealing (divine truths to his prophets); ا—, —et, *v.a.* To inspire into the mind, to reveal.

الهجق àlajak, *fut. pass. part.* (*of* المق àlmak), Anything which is to be taken or received; a debt receivable; الهجقلو àlajakli, A creditor, one who has debts to receive.

الهمك èlémek (*aor.* الر èlèr, *v.a.* To sift, pass through a sieve; الهمه èlémé, Anything which has been sifted and freed from dust or broken parts.

الى ìlà, *p. a.* (ilé before the definite article ال), To, towards (*used in Turkish adverbial expression*), —ماشا الله, —mā-shā-'llāh, To *or* until (the

امالة ìmālé, *s. a.* A causing to incline; ا—, —et, *v.a.* To cause to incline; to turn, to bend.

امام ìmām, *s. a.* A chief, leader; a leader in the ritual performance of prayer; امامت ìmāmèt, *s. a.* امامليق ìmāmlik, *s. t.* The office of ìmam.

امامه ìmāmé, *s. a.* The longish and somewhat pear-shaped ornament at the end of the tassel of prayer-beads; the similarly shaped, but much larger, mouthpiece of a smoking-pipe.

امان èmān, *s. a.* Safety, security; safe-conduct, protection; quarter, mercy; —, āmān! *int. a.* Oh! O dear me! Mercy!

امانت èmānèt, *s. a.* Anything placed in trust, either to be returned to the giver, or to be given to a third party; an office of trust under government, and conducted on government account, not on farm; اللهامانت اولة àllāha-èmānet-òla (àllā'mānet-òla), Thank you! (used when anyone wishes us health after we drink or have been shaved, by saying عافيت اولة "āfiyyèt-òla, *or* صحتلر اولة sìhhàtlar-òla; it means literally, *may that* (or *may you*) *be left in trust with God's providence*), امانتدار èmānetdār, *s. p.* One who holds something in trust.

امت ùmmèt, *s. a.* The church, the whole body of the followers of a religion; محمد—, ùmmèti-Mùhàmmed, The Muhammedan Church;

time) which God wills; اخرة—, —ākhirihi, To the end, and so forth, &c.; الى الابد ilé-'l-èbed, To all eternity.

اليقومق àlikòmak (*aor.* اليقور àlikor), *v.a.* To keep, retain, detain, stop.

اليم èlīm, *a. a.* Painful. [present day.

اليوم èl-yùvm, *ad. a.* Now, at the

اليويرمك àlivèrmek (*aor.* اليويرر àlivèrir), *v.a.* To take, reach, or obtain, and then hand or give to another.

ام àm, *s. t.* The female organ of generation; —, ùmm, *s. a.* A mother; ام الولد ùmmu-'l-vèled, A slave who has borne an acknowledged child to

اما àmmā, *c. a.* But. [her owner.

اماثل èmāssil, *s. pl. a.* (*of* امثل, *not used*), Equals, persons of like rank.

امادة āmādé, *a. p.* Ready, prepared.

امارت ìmārèt, *s. a.* Commandership, chieftainship.

امارة èmāré, *s. a.* Sign, trace; sign, signal, indication; —, èmmāré, *a. a.* (*fem. of* امار èmmār, *not used*), Which commands and will be obeyed; —نفس nèfsi— (the commanding spirit), the uncontrolled passions, (one of the three states of the passions in Mussulman ethics, the two others being نفس لوامة nèfsi-lèvwāmé (the reproaching spirit), when the passions are controlled, but still struggle for mastery, and نفس مطمئنة nèfsi-mùtma"ìnné, (the resigned spirit), when the passions are completely subdued).

—عیسی, ùmmèti-"Īssà, The Church of Jesus; —ناجیه, ùmmèti-nājìyyé, The body of those who will be saved (from hell).

امتثال ìmtissāl, *s. a.* A conforming to, obeying, following, imitating; ا—, —et, *v.n.* To conform.

امتحان ìmtiḥān, *s. a.* A trying, putting to the proof; examination; ا—, —et, *v.n.* To prove, try; to examine (scholastically); او—, —òl, To submit to a formal examination; براى ايله —او bìri-ìla —òl, *v.n.* To be examined competitively with another. [(in time).

امتداد ìmtidād, *s. a.* Duration; length

امتزاج ìmtizāj, *s. a.* A combining or agreeing with; ا—, —et, *v.n.* To agree well (with anyone), get on well together. [Goods, merchandise.

امتعه èmti"à, *s. pl. a.* (*of* متاع màtā"),

امتلا ìmtilā, *s. a.* Indigestion, oppression of the stomach.

امتناع ìmtinā", *s. a.* A refusing, drawing back; ا—, —et, *v.n.* To draw one's self back and refuse.

امتنان ìmtinān, *s. a.* A taunting one with the favours you have done him; the being under obligations for a favour; ا—, —et, *v.n.* To taunt one with favours bestowed. [vilege.

امتياز ìmtiyāz, *s. a.* Distinction; pri-

امثال èmsāl, *s. pl. a.* (*of* مثل mìssl), Similar things; precedents; (*as a Turkish singular*) a precedent; ضروب امثال zùrubu-èmsāl, Proverbs, proverbial expressions; امثال كثيره سنى èmsāli - kèssīréssini - mùyèsser-èyléyé, May (God) grant (you) many such (happinesses)! *equivalent to our* Many happy returns of the day! *and used on any occasion of rejoicing.*

امد āmed, *s. p.* Coming, arrival; امدى āmédī, *s. p.* امدجى āmedji, *s. t.* The title of one of the higher functionaries of the Turkish government; to him are delivered all papers and reports *coming* from the provinces and departments, which are to be submitted to the grand vizier and sultan; —شد, —shùd, Coming and going; ا— —, — —et, *v.n.* To come and go, backwards and forwards; —, èmed, *s. a.* Space of time.

امداد ìmdād, *s. a.* Assistance, helping, succouring; ا—, —et, *v.a.* To give assistance.

امدى ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore; wherefore, —, āmédī (*see* امد āmed).

امديه āmédìyyé, *s. t.* Import duty on merchandise.

امر āmir, *s. a.* A commander, one who commands, the competent authority; امرانه āmirāné, *a. p.* Suitable or proper for a commander; imperative; —, èmr (èmir) *s. a.* A command, order, injunction; a matter, affair, business; من له الامر mèn-làhū-'l-èmr, He to whom the right of commanding belongs, *i.e.* the competent authority; *also, by implication,* you yourself;

امرعالی èmri-"ālī, The supreme command, a firman, imperial rescript or edict; یول امری yòl-èmri, A passport or order for post-horses; امرسزك èmir-sìzing, It is for you to say, to order, to command; امرنامه èmir-nāmé, Any letter received from a superior; ا—, —et, *v.a.* To order, command (a thing to be done): *it is intransitive as to the person to whom the order is addressed;* بکاامرایتدی he commanded it *to me.*

امرا ùmérā, *s. pl. a.* (*of* امیر èmīr), Commanders, lords, officers.

امرار ìmrār, *s. a.* A causing to pass, through, by, over, &c.; ا—, —et, *v.a.* To cause to pass; امرار وقت ا ìmrāri--wàkt-et, To procrastinate, lose time, gain time.

امروز ìmrūz, *s. p.* To-day.

امزرمك èmzirmek (*aor.* امزیرر èmzirir), *v.a.* To suckle, give suck to.

امزك èmzik, *s. t.* The spout of a vessel.

امزمك èmzémek (*aor.* امزر èmzer), *v.a.* To suck (as a lozenge, &c.).

امساك ìmsāk, *s. a.* An abstaining; a restraining one's self; economy, parsimony, avarice; the putting away food and entering on a fast; ا—, —et, *v.n.* To enter on a fast by putting away food; to practise abstinence, to restrain one's self.

امضا ìmzā, *s. a.* The signing a paper; a signature; ا—, —et, *v.a.* To sign, زیرده واضع الامضا zīrda-wāzi"u-'l--ìmzā, The undersigned.

امعان ìm"ān, *s. a.* The regarding very attentively, giving great attention.

امك èmek, *s. t.* Labour, pains, trouble, work; امکدار èmekdār, An old servant; صرف ا —, — sarf-et, To bestow labour, take pains.

امکان ìmkyān, *s. a.* Possibility, the being possible; امکانی وارمی ìmkyāni-vàr-mi? Does the (its) possibility exist? Is there a possibility?

امل èmel, *s. a.* A desire, wish (to obtain); ا—, —et, *v.a.* To covet, desire, wish for, seek after.

املا ìmlā, *s. a.* A writing, penning; spelling, orthography; ا—, —et, *v.a.* To write.

املاك èmlāk, *s. pl. a.* (*of* ملك mùlk), Lands; freehold properties.

امم ùmèm, *s. pl. a.* (*of* امت ùmmèt), Churches, religious aggregations of mankind.

امملك èmmek (*aor.* امر èmer), *v.a.* To suck, draw by suction.

امن ùmn, *s. a.* Safety, security.

امنیت èmnìyyèt, *s. a.* Safety, security, confidence.

امنیه ùmnìyyé, *s. a.* Hope, wish, desire.

امرات èmvāt, *s. pl. a.* (*of* میت mèyyit), The dead.

امواج èmvāj, *s. pl. a.* (*of* موج mèvj), Waves.

امرال èmwāl, *s. pl. a.* (*of* مال māl), Possessions, properties, goods.

امواه èmvāh, *s. pl. a.* (*of* ما mā), Waters.

امور ùmūr, *s. pl. a.* (*of* امر èmr), Affairs, matters, businesses; (*as a Turkish singular*) an affair of importance; ا—,

—et, *v.n.* To make a fuss, as though it were an affair of importance; امورمده دكل ùmūrumd*a*-dì*gh*il, I don't care a fig about it.

امهال ìmhāl, *s. a.* A putting off for a term, deferring; granting a delay; ا—, —et, *v.a.* To put off, defer; to grant a delay.

اميد ùmīd (ùmut), Hope; ا—, —et, *v.a.* To hope for, expect, build upon; —ويرمك, —vèrmek, To give some hope; —كسمك, —kèssmek, *and* قطع اميدا kàt"*i*-ùmīd-et, To give up all hope, to despair; اميدوار ùmīdvār, *a. p.* Hopeful, hoping still, in expectation. [Cape of Good Hope.

اميد بورونى ùmīd-bùrunu, *s. t.* The

امير èmīr, *s. a.* A commander; a prince, chief, chieftain; a descendant of Muhammed. [with, containing.

امين ämīz, *a. p.* (*in composition*), Mixed

امين āmīn! *int. a.* Amen! —, èmīn, *a. a.* Sure, safe, secure; (a man) who may be trusted, honest, upright; —, *s. a.* A high civil functionary, having charge of government property, a superintendant; الاى امينى àlay-èmīni, A military officer of the new regular army, ranking next to the lieutenant-colonel, who had charge of the stores and accounts of the regiment; the title and rank are now abolished; ترسانهٔ امينى tèrsāné-èmini, The (former) superintendant of the imperial dockyard at Constantinople.

ان ān, *s. a.* Time; a moment, instant; الان èl-ān, *ad. a.* Now, at present; الى الان ilé-'l-ān, *ad. a.* Until the present time, hitherto; من الان mìn-el-ān, *ad. a.* Henceforward, henceforth; انيده ānid*a*, *ad. t.* Instantly, in an instant, immediately; —, *s. p.* Beauty, grace, gracefulness; —, ān, *pron. p.* That; اين وان īn-u-ān, This and that; this world and the world of spirits *or* the world to come; all things; —, èn, *s. t.* Width, breadth; —, ìn, *c. a.* If; ان شاالله ìn-shā-'llāh! If God wills it!

انا àna, *s. t.* A mother; the principal or chief kind or part of some things; انا ديرك àna-dirèk, A *lower* mast; انا لغم àna-là*gh*im, A *main* drain or sewer; دميرك اناسى قيرلدى dèmiring-*à*nassi-kìrildi, The *shank* of the anchor has broken; بيوك انا biyuk-àna, A grandmother; اويكى انا ùwè*gh*i-àna, A stepmother; قاين انا kàyn-àna, A mother-in-law, the mother of one's wife; انا بابا كونى àna-bàba-gh*y*ùnu, An uproar.

انابت ìnābet, *s. a.* A repenting, repentance; ا—, —et, *v.n.* To repent, to feel repentance for sin.

اناث ìnāss, *s. pl. a.* (*of* انثى, *not used*), Women, womankind.

اناختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

انار ènār (nār), *s. p.* A pomegranate.

اناس ùnāss, *s. pl. a.* (*of* انسان ìnsān), Men, mankind.

اناطولی Anadoli, *s. t.* Asia Minor.

انافور ànafòr, *s. t.* (*Greek*), A counter-current, up-current in bays, &c., near the shore.

انام ènām, *s. a.* Mankind.

انانمق ìnanmak (*aor.* انانور ìnànır), *v.a.* To believe (an assertion); —, *v.n.* To believe in, to believe (anything other than an assertion).

انانیت ènānìyyèt, *s. a.* Egotism.

انبا ìnbā, *s. a.* The communicating intelligence; ا—, —et, *v.a.* To communicate.

انبار ànbar, *s. t.* A granary, storehouse, room, or chest; a gun-deck in a man-of-war; the hold of a ship; اوچ‌انبارلو ùch-ànbarlı, A three-decker.

انباز āmbāz, *s. p.* A companion, partner.

انبساط ìnbissāt, *s. a.* An unfolding, opening itself out; خاطر —, ìnbissāti-khātır, Pleasure, an opening out of the heart.

انبوه ènbūh, *a. p.* Numerous, bountiful, [copious, large.

انبیا ènbiyā, *s. pl. a.* (*of* نبی nèbī), The prophets.

انبیق ìnbīk, *s. a.* A still, a retort, an [alembic.

انتاج ìntāj, *s. a.* The producing as a consequence, a causing; ا—, —et, *v.a.* To produce, cause.

انتباه ìntibāh, *s. a.* The being on one's guard, vigilance, circumspection.

انتخاب ìntıkhāb, *s. a.* A choosing, selecting, electing; ا—, —et, *v.a.* To choose, select, elect.

انتزاع ìntizā", *s. a.* A plucking out or off; ا—, —et, *v.a.* To pluck out or off.

انتساب ìntissab, *s. a.* A being related to, in relations with.

انتظار ìntizār, *s. a.* A waiting for, waiting in expectation; الانتظار اشد من النار èl-ìntizāru-èshèddun-mìn-en-nār, Expectancy is worse than fire (*Arabic proverb*).

انتظام ìntizām, *s. a.* The being ranged in order; order, regularity.

انتفاع ìntifā", *s. a.* The being benefited, deriving a profit or advantage; ا—, —et, *v.a.* To derive, gain; —, *v.n.* To reap a benefit, derive a profit, gain an advantage.

انتقال ìntikāl, *s. a.* The changing one's place or residence; the passing from this life to the future state; the passing from in thought, and comprehending, one subject after another; ا—, —et, *v.n.* To pass from one place to another; from one subject to another, mentally, and so to comprehend fully; from this life; دار بقا ا—, ìntikāli-dāri-bàkā-et, *v.n.* To die; سریع الانتقال sèrī"u-'l-ìntikāl, *a. a.* Quick in comprehending subjects.

انتقام ìntikām, *s. a.* Vengeance, revenge; المق —, —àlmak, *v.n.* To take vengeance, to take revenge, to avenge one's self.

انتما ìntimā, *s. a.* The being connected, or having a relation with, a growing out of.

انتها ìntihā, *s. a.* The coming to an end, finishing; a reaching to, terminating at.

انتهاز ìntihāz, *s. a.* The taking or seizing (an opportunity); ا—, —et, *v.a.* To take, seize (an opportunity).

انجاز ìnjāz, *s. a.* The fulfilment (of a promise); ا—, —et, *v.a.* To fulfil, perform (a promise).

انجام ènjām, *s. p.* The end, upshot, conclusion; انجامپذیر ènjām-pèzīr, *a. p.* Ending, being finished, coming to an end.

انجق ànjak, *ad. t.* Only, just, hardly; —, *c. t.* But, however, still.

انجك ìnjik, *s. t.* The bone of the leg below the knee (in men) or the hough (in animals); the instep of the foot.

انجم ènjum, *s. pl. a.* (*of* نجم nèjm), Stars.

انجماد ìnjimād, *s. a.* The becoming congealed, frozen, solid.

انجمن ènjumèn, *s. p.* An assembly, society; دانش—, ènjumèni-dānish, The Scientific Institution of Constantinople.

انجیر ìnjir, *s. t.* A fig; قورو انجیر kùru-ìnjir, A dried fig; قوطی انجیری kùtu-ìnjiri, Figs in drums or boxes; الهمه انجیری èlémé-ìnjiri, Picked figs (this very likely should be اللمه èllémé, *picked by hand*); انجیردلن ìnjir-dèlen, The becafico.

انجیل ìnjīl, *s. a.* The gospel, the book of the gospel.

انحراف ìnhirāf, *s. a.* A turning away, swerving; خاطر—, ìnhirāfi-khātir, An unfriendly or unpleasant state of mind; مزاج—, ìnhirāfi-mìzāj, An ailment, indisposition in health; ابره—, ìnhirāfi-ìbré, پوصله—, ìnhirāfi-pùssla, The variation of the compass.

انحصار ìnhissār, *s. a.* A being surrounded, bounded, restricted (in action, number, &c.); monopoly.

انحطاط ìnhitāt, *s. a.* A descending from on high; ابره—, ìnhitāti-ìbré, The dip of the magnetic needle; افق—, ìnhitāti-ùfuk, The dip of the horizon.

انحنا ìnhinā, *s. a.* A being bent, deflected, curved.

انختار ànakhtàr, *s. t.* A key.

اند ànd, *s. t.* An oath; ایچمك—, ànd-ìchmek, *v.n.* To take an oath.

انداخت èndākht, *s. p.* A casting, throwing, projecting; a firing (of guns); ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, project; to fire (a gun).

انداخته èndākhté, *a. p.* Cast, thrown, projected; fired (a gun).

انداز èndāz, *a. p.* (*in composition*), Which throws, casts, projects; who fires (a gun); لنكرانداز lènghER-èndāz, *a. p.* At anchor, anchored.

اندازه èndāzé, *s. p.* Measure (in general); بی—, bī—, beyond measure; —, *s. t.* A Turkish ell of 26 English inches, used for measuring linens, silks, &c.

اندام èndām, *s. p.* Stature, figure, form; symmetry of shape, proportion.

اندرون èndérun, *s. p.* The inside; the

inner, private, or women's apartments; همایون—, èndérūnu-hùmāyun, The more private apartments of the Sultan's court; اغالری—, èndérūn-àghalari, The superior attendants attached to the more private apartments of the Sultan's court.

اندفاع ìndifā", *s. a.* The being repelled, expelled, repulsed.

اندود èndūd, *a. p.* (*in composition*), Covered, plated, or plastered over with.

اندوه èndūh, *s. p.* Grief, affliction, [sadness.

اندیش èndīsh, *a. p.* (*in composition*), Who thinks.

اندیشه èndīshé, *s. p.* Thought, care, [anxiety.

انزال ìnzāl, *s. a.* A causing to descend, sending down; emission of seed (*in coitu*); ا—, —et, *v.a.* To cause to descend; ا—, —et, *v.n.* To emit seed (*in coitu*).

انزوا ìnziwā, *s. a.* A going into retirement; retirement.

انس ìnss, *s. a.* Mankind, the human species; a man, a creature of the human species.

انساب ènsāb, *s. pl. a.* (*of* نسب nèsseb), Relatives, kindred; (*of* نسبت nìssbèt) logarithms, proportional numbers.

انسان ìnsān, *s. a.* A man, a human being; العین—, ìnsānu-'l-"àyn, The pupil of the eye; انسانی ìnsānī, *a. a.* Human; انسانیت ìnsānìyyèt, *s. a.* Humanity; انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, *a. t.* Inhuman, brutal.

انسز ānsiz, انسزین ānsizin, اپ‌انسزین àp-ānsizin, *ad. t.* Suddenly, all on a sudden; —, ànsiz, *ad. t.* Without that; —, ènsiz, *a. t.* Narrow.

انسیت ùnsìyyèt, *s. a.* More or less intimate acquaintanceship; ا—, —et, *v.n.* To be more or less intimately acquainted with (any one).

انشا ìnshā, *s. a.* A making; a building, constructing, erecting; the art of epistolary or literary composition; ا—, —et, *v.a.* To make, build, construct, erect.

ان‌شاالله ìn-shā-'llāh, *int. a.* God willing! If God wills it! Let us hope so!

انشته ènishta, *s. t.* A brother-in-law, [husband of one's sister.

انشراح ìnshirāh, *s. a.* A being open, expanded; joy, pleasure.

انصار ànsār, *s. pl. a.* (*of* ناصر nāssir, *not used in this sense*), Helpers, viz. those inhabitants of Medina who joined Muhammed's standard, and *assisted* him in his struggles until the conquest of Mecca.

انصاف ìnsāf, *s. a.* Conscience, a sense of justice; ا—, —et, *v.n.* To have a conscience, to act with consideration and a sense of justice.

انصراف ìnsirāf, *s. a.* A turning aside from the road; a desisting from continuing to advance; a turning back; ا—, —et, *v.n.* To desist form advancing straight on, to turn on one side or back.

انصمام ìnzimām, *s. a.* A being added, appended, affixed; رأى—, ìnzimāmi--rè'y, The addition of some one's approval or favourable opinion.

انطفا ìntifā, *s. a.* The being extinguished, being put *or* going out.

انعام èn"ām, *s. pl. a.* (*of* نعمت ni"met), Favours, benefits, graces; —, ìn"ām, *s. a.* The bestowing (a gift, a favour); a gift (from a superior); ا—, —et, *v.a.* To bestow, give (a superior to an inferior).

انعطاف ìn"itāf, *s. a.* A being turned aside, deflected.

انعقاد ìn"ikād, *s. a.* The becoming tied or bound (a knot, a contract).

انغاريه ànghārìyyé, *s. t.* Any work which brings in no return, forced labour.

انف ènf, *s. a.* The nose; رغماً لانفه ràghman-lì-ènfihi, *ad. a.* In spite of him, in order to vex and mortify him (*lit.* so as to strip the skin off his nose), —, ānif, *a. a.* Going before, preceding (*in* انف الذكر ānifu-'z-zìkr, *a. a.* the afore-mentioned); انفا ānifā, *ad. a.* Before, above.

انفاذ ìnfāz, *s. a.* A causing an order to have weight, to be respected, to be put in execution; ا—, —et, *v.a.* To cause to be executed, respected, or put in force.

انفراد ìnfirād, *s. a.* The being single, alone; على الانفراد "àlé-'l-ìnfirād, By himself, &c., separately; one by one.

انفراق ìnfirāk, *s. a.* A being separated.

انفس ènfùss, *s. pl. a.* (*of* نفس nèfss), Persons; souls; —, ènfèss, *a. a.* More, most, or very exquisite.

انفصال ìnfissāl, *s. a.* The leaving an office (either by resignation, dismissal, or appointment to something else); the being judged and determined (a cause).

انفصام ìnfissām, *s. a.* The being cut or broken in two (a thread, &c.).

انفعال ìnfi"āl, *s. a.* A being displeased, hurt, vexed, grieved.

انفيه ènfiyyé, *s. t.* Snuff; —قوطيسى, —kùtussu, A snuff-box.

انقباض ìnkibāz, *s. a.* A being seized, laid hold of; costiveness.

انقراض ìnkirāz, *s. a.* The being cut off; coming to an end, totally failing (in succession.)

انقسام ìnkissām, *s. a.* The being divided into parts, division.

انقضا ìnkizā, *s. a.* The coming to an end, being terminated.

انقطاع ìnkità", *s. a.* The being cut off, the being interrupted, discontinued.

انقلاب ìnkilāb, *s. a.* A being reversed; a reverse, a change in circumstances.

انقياد ìnkiyād, *s. a.* Obedience, submission; ا—, —et, *v.n.* To yield obedience, to submit.

انكار ìnkyār, *s. a.* A denial, negation; ا—, —et, *v.a.* To deny.

انكبين ènghyubīn, *s. p.* Honey.

انكرك ènghérek, *s. t.* A viper.

انکسار ìnkissār, *s. a.* A being broken, smashed to pieces; a being put out of all temper; a cursing; ı—, —et, *v.n.* To be heart-broken and to curse in consequence.

انکسر ènksɛr, *s. t.* A nail (for nailing).

انکشاف ìnkishāf, *s. a.* A clearing up, brightening up.

انکشت ènghyùsht, *s. p.* A finger.

انکشتر ènghyushtèr, *s. p.* A finger-ring.

انکل ènghèl, *s. t.* A rival.

انکلتره Inghilterra, *s. t.* England.

انکلیز Inghliz, *a. t.* English; —, *s. t.* An Englishman.

انکور ènghyūr, *s. p.* A grape, grapes.

انکیز ènghīz, *a. p.* (*in composition*), Which excites, raises. [from shore.

انکین ènghin, *s. t.* The open sea, far

انمك ènmek (*aor.* انر ènɛr), *v.n.* To descend, come *or* go down; to subside; to flow downwards (as humours are supposed to do in some diseases).

انها ìnhā, *s. a.* A reporting, communicating; ı—, —et, *v.a.* To report, communicate.

انهدام ìnhidām, *s. a.* A being demolished, falling *or* being pulled down. [defeated; defeat.

انهزام ìnhizām, *s. a.* A being routed,

انهماك ìnhimāk, *s. a.* Diligent application, setting heart and soul about a thing.

انیس ènīss, *s. a.* A familiar and intimate friend. [beautiful.

انیق ènīk, *a. a.* Graceful, elegant,

انی‌قونی èni-kònu, *ad. t.* In detail and

انین ènīn, *s. p.* A moan. [at leisure.

او ò (*or* اول òl), *pron. t.* He, she, it; that; —, èv, *s. t.* A house; —, àv, *s. t.* The chase, field sport of any kind, as hunting, shooting, fishing, &c.; game; اوبارق èv-bàrk, *s. t.* House and household; wife, children, and attendants; اوصاحبی èv-sāhibi, The master of the house; a housekeeper, householder; او اوشاقلری èv--ùshàkl*ari*, The family, the wife and attendants, or wife, children, and attendants; اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; اولولك èvlilik, *s. t.* The married state.

اواخر èwākh*ir*, *s. pl. a.* (*of* اخر akh*ir*), The last (decade or ten) days of a month. [set of tools.

اوادانلق àwadànl*ĭ*k, *s. t.* A workman's

اواره āwārɛ́, *a. p.* Vagabond, errant.

اواز āwāz, اوازه āwāzɛ́, *s. p.* A voice, sound; rumour, fame.

اواسط àwāssit, *s. pl. a.* (*of* اوسط èvsāt, *not used in this sense*), The middle (decade or ten) days of a month.

اوامر èwāmir, *s. pl. a.* (*of* امر emr), Commands. [ments, instants, times.

اوان āwān, *s. pl. a.* (*of* ان ān), Mo-

اوانی èwāni, *s. pl. a.* (*of* انا ina, *rarely used*), Vases, vessels.

اوائل àwā'il, *s. pl. a.* (*of* اول ÈvvɛI), The first (decade or ten) days of a month.

اوبا òba, *s. t.* A tartar tent or hut.

اوباش èvbāsh, *s. pl. a.* (*of* وبش, *not used*), Low fellows, rascals.

اوپمك ùpmek (*aor.* اوپر ùpeR), *v.a.* To kiss.

اوت òt, *s. t.* Grass; a herb: قورواوت kùru-òt, Hay, dry grass; —, èvet, *ad. t.* Yes.

اوتارمق òtarmak (*aor.* اوتارر òtarir), To lead to pasture (provincial). [tent.

اوتاغ òtāgh, اوتاق òtāk, *s. t.* A large

اوتانغمج ùtànghàch *a. t.* Modest, timid, bashful.

اوتانمق ùtànmak (*aor.* اوتانور ùtànir), *v.n.* To be ashamed, abashed.

اوترى ùturu, *ad. s.* Concerning, about, on the subject, on account of; name of the vowel point ـُـ.

اوتلاق òtlàk, *s. t.* Pasture; —يرى, —yèri, A place of pasture, a pasturage, pasture-ground.

اوتلامق òtlamak (*aor.* اوتلار òtlar), *v.n.* To graze, pasture.

اوتلق òtluk, *s. t.* Grass; a place abounding in grass, or from whence grass or hay is procured.

اوتمك ùtmek (*aor.* اوتر ùteR), *v.n.* To sound, to echo, to ring; to sing (birds).

اوتورى ùturu, *s. t.* The vowel-point ـُـ, corresponding to o, u, U, or *u*.

اوتوز òtuz, *a. t.* Thirty.

اوته ùté, *s. t.* The space beyond or farther off; —, *ad. t.* far off, farther off; برو—, —bèri, Hither and thither; بريا—, —beri-et, *or* اوته ابريا ùté-bèri-et, *v.n.* To try all manner of ways; اوتهدن برو ùtéden--bèri, Always, ever.

اوتى ùtu, *s. t.* An iron for ironing, a tailor's goose.

اوتلمك ùtulémek, (*aor.* اوتيلر ùtuleR), *v.a.* To iron, to press with a hot iron.

اوج àwuj, *s. t.* The palm of the hand; the inside of the hand held so as to contain anything; a handful; —طولوسى, —dòlussu, a handful; —, ùj, *s. t.* Revenge, vengeance; —, ūj, *s. t.* The end, extremity; —, èvj, *s. a.* The highest pinnacle; the perigee, or perihelion.

اوجاق òjak, *s. t.* A fireplace, hearth; a chimney; a family; a dynasty; a corps, and especially *the Corps of Janissaries;* a colony, and especially the *Colonies* (or *regencies*) *of Tripoli, Tunis, and Algiers;* اوجاغمز سونمسون òjaghimiz-sùnmassin, May our hearth (family *or* corps) never be extinguished!

اوجوز ùjùz, *a. t.* Cheap, low-priced.

اوچ ùch, *a. t.* Three.

اوچق ùchuk, *s. t.* A pimple on the [lips.

اوچقور ùchkur, *s. t.* The string or riband with which drawers or trousers are fastened round the waist like the mouth of a bag; اوچقورلق ùchkurluk, the waistband or broad hem through which the string passes all round so as to tie drawers or trousers about the body.

اوچمق ùchmak (*aor.* اوچار ùchar), *v.n.* To fly; to fall down (a precipice, &c.), be precipitated.

اوچورم ùchurum, *s. t.* A precipice; —, *a. t.* Precipitous, like a precipice.

اوچیوز ùchyuz, *a. t.* Three hundred.

اوخ òkh! *int. t.* Oh! I am glad of it! I am delighted!

اوخشامق òkhshamak (*aor.* اوخشار òkhshar), *v.a.* To caress, stroke, pat.

اود ùd, *s. t.* The gall, the gall-bladder; اودی قوپمق ùdu-kòpmak, *v.n.* (Anyone's) gall-bladder to burst (through fear), to have any great or sudden fright; —, (òt), *s. t.* (*almost obsolete itself*), Fire; poison; a depilatory mixture used in baths; اغزاودی àghz-òtu, the priming of a gun; اودیرلری (ot)-yèrlèri, those parts of the body which require the application of depilatory substances; اودلوبغه òtlu-bàgha (the poisonous batrachian), the toad.

اودنج ùdunj, *s. t.* Money which has to be repaid, borrowed money.

اودهمك ùdémek (*aor.* اودر ùdER), *v.a.* To pay (a debt).

اور āvèr, *a. p.* (*in composition*), Which brings; which possesses; —, ūr, *s. t.* A wen.

اورا òra, *s. t.* That place, that spot; اورام òram (my that place) there, that part of my body; اوراك òrang, there, that part of thy body; اوراسی (its that place) there, that part of him, her, or it, &c.; اورایه òraya, to that place, there; اورادہ òrada, at that place, there; اورالره óralara, to those places, thereabouts; اورالردہ òralarda, at those places, thereabouts.

اوراق òrak, *s. t.* A sickle, reaping-hook; —وقتی, —wàkti, Harvest-time.

اورپرمك ùrpermek (*aor.* اورپرر ùrpérir), *v.n.* To stand on end (the hairs of the head or body).

اورتاق òrtak, *s. t.* A partner, sharer; —او, —òl, *v.n.* To be a partner, *or* partners; to take part with.

اورتالق òrtalik, *s. t.* The general term for which we say in English "*the world*," and meaning two different things, viz. *the inanimate world*, or *nature*, and *the public;* in the first sense they say اورتالق اغاردی òrtalik-àghardi (*the world became bright*), day-light dawned (or قراردی *darkened, i.e.* the shades of evening fell on nature); and in the second, اورتالقده نه خبر وار what news is there abroad (among the public)?

اورتانجه òrtànja, *a. t.* The middle in age or size.

اورتمك ùrtmek (*aor.* اورتر ùrtER), *v.a.* To cover, cover up.

اورته òrta, *s. t.* The middle; the midst; a regiment (of Janissaries); —, *a. t.* Of a middling degree or quality; —ایلچی, —èlchi, A diplomatic minister of the second class, an envoy extraordinary, or a minister plenipo-

tentiary (though these have each their special designations). [covering.

اورتی ùrtu, *s. t.* A cover, a cloth for

اورد āvèrd, *s. p.* Battle, fight, combat; —, àwurd, *s. t.* The inner or lower part of the cheek, used as a bag by monkeys; the jowl.

اوردك ùrdek, *s. t.* A duck; a urinal.

اوردی āvèrdé, *a. p.* Brought; related, narrated; carried away.

اورس ùrss, *s. t.* An anvil.

اورسەلمك ùrséléмek (*aor.* اورسەلر ùrséler), *v.a.* To handle roughly and rumple; to treat roughly.

اورصه òrsa, *s. t.* (*Italian*), A going near the wind; luffing; —, *int.* Luff! ا—, —et, *v.n.* To luff; —كتمك, —ghìtmek, *v.n.* To be on a wind, to go on a wind; اورصەالاباندی òrsa-àlabànda! Down with the helm! Helm's a-lee! ا— —, — —et, *v.n.* To put the helm hard a-lee; to tack, to go about. [camel's back.

اورکیج ùrghyuj, *s. t.* The hump on a

اوركك ùrkek, *a. t.* Shying, which shies (a horse).

اوركمك ùrkmek (*aor.* اوركر ùrker), *v.n.* To shy, to be frightened, to take fright.

اوركه ùrkéké, *s. t.* A distaff.

اورمان òrmàn, *s. t.* A wood, forest.

اورمجك ùrumjèk, *s. t.* A spider.

اورمق (wùrmak) (*aor.* اورر wùrur), *v.n.* To strike, beat, knock, hit, rap; —, *v.a.* To pop (anything) into its place; to attack and pillage (a town, &c.) to take (an adverse piece at chess, &c.); —ال èl—, *v.n.* To put a hand (to work), to take in hand, to set to work upon; —باش bàsh—, *v.n.* To apply to, have recourse to for assistance, &c.; to pitch (a ship, boat, &c.); —بويونني bòyunun—, To decapitate (a person); —يوزينه yùzuna—, To taunt with, reproach with, cast in one's teeth; —طيشاری dìshàri—, *v.n.* To come out, make its appearance on the surface (an eruption, &c.); —بريولدن bìr-yòldan—, *v.n.* To strike into, to take a road; —بويا bòya—, *v.n.* To paint with paint; —ايير èyer—, *v.n.* To put on a saddle (&c.), to saddle; —كوزه ghyùzé—, To be very conspicuous, striking; —قولاق kùlak—, *v.n.* To give ear, to listen; —تيمورە (dèymira)—, *v.a.* To put in irons.

اورمك ùrmek (*aor.* اورر ùrer), *v.a.* To knit; to net; to tress, braid; to fine-draw; to build up (a wall, &c.); —, èvermek (*aor.* اوريير èvérir), *v.a.* To give in marriage.

اورنك ùrnek, *s. t.* A pattern; a sample; —, èvrèngh, *s. p.* A throne.

اوروپا Urupa, *s. t.* Europe.

اوروج ùruj, *s. t.* A fasting, observation of total abstinence from earliest dawn to sunset; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To fast (in that manner).

اورومك ùrumek (*aor.* اورور ùrur), *v.n.* To howl (a dog).

اوردمك ùrémek (*aor.* ا . ùrer), *v.n.*

To multiply, increase in numbers (a race of animals).

اوز *ūz*, *s. t.* The heart, pith, sap, marrow, or essence of anything; —قرنداشی, —(kàrdash*i*), One's own brother (of the same father and mother); اوزلو *ùz*lu, *a. t.* Being charged with sap, unctuous and tough.

اوزاتمق *ùzàtmak* (*aor.* اوزادر *ùzàdir*), *v.a.* To stretch out *or* forth; to lengthen out; to delay, put off, procrastinate; to make many words, much ado, a fuss.

اوزادی *ùzādi*, *in* اوزون اوزادیه *ùzun-ùzàdiya*, *ad.* In detail, with all details, at great length.

اوزاق *ùzàk*, *a. t.* Distant, far off; —, *s. t.* The distance, a distance off.

اوزامق *ùzamak* (*aor.* اوزار *ùzar*), *v.n.* To go away to a distance; to be long (time); to take a long time.

اوزانمق *ùzànmak* (*aor.* اوزانور *ùzānir*), *v.n.* To lie at full length, to lie down; to stretch, become longer.

اوزر *ùzer*, *s. t.* The space (*or* degree) over anything; اوزرم *ùzérim*, The space over *me*; اوزرك *ùzérin*g, The space over *thee*; اوزری *ùzéri*, The space over *him*, *her*, or *it*; اوزریمه *ùzérima*, Over or *on to* me; اوزرمده *ùzérimda*, Over *or upon* me; اوزرلرینه *ùzerlerina*, Over *or* on to them; اوزرلرنده *ùzerlerinda*, Over *or* upon them.

اوزره *ùzéré*, *pr. t.* Upon, by, according to.

اوزلاشمق *ùzlashmak* (*aor.* اوزلاشور *ùzlashir*), *v.n.* To come to terms together.

اوزلمك *ùzulmek* (*aor.* اوزیلور *ùzulur*), *v.n.* or *p.* To be much pulled down (by grief or illness).

اوزمك *ùzmek* (*aor.* اوزر *ùzer*), *v.a.* To pull down, to render weak and feeble.

اوزنكی *ùzènghi*, *s. t.* A stirrup.

اوزنمك *ùzènmek* (*aor.* اوزنور *ùzènir*), *v.n.* To take great pains, and use one's best endeavour (over any work).

اوزوم *ùzum*, *s. t.* A grape; grapes; —قورو *kùru*—, Raisins, plums, dried grapes; قوش اوزومی *kùsh-ùzumu*, (Bird-grapes) currants (of Corinth); فرنك اوزومی *fìrènk-ùzumu*, (European grapes) Currants (red, white, or black); بكطاشی اوزومی *bèktāshi-ùzumu*, (from its resemblance to the striped cap worn by the Bektashi dervishes) Gooseberries.

اوزون *ùzun*, *a. t.* Long; tall (man); اوزون بویلو *ùzun-bòylu*, *s. t.* Tall (man).

اوس *ùvèss*, *s. t.* An insipid wild fruit (the berry of the sorb or service tree?).

اوست *ùsst*, *s. t.* The upper part; —یانی *—yàni*, The upper side, the place next above; اوستم باشم *ùsstum-bàshim*, (My head (*for* my head-gear) and what is on me) my clothes; اوستمه *ùsstuma*, To the upper part of me, to what is on me, *i.e.* on to me, on to my clothes; اوستكده *ùsstungda*, At the upper part of thee, upon thee,

upon thy clothes; اوستندن ùsstund*an*, From the upper part of him, her, it, from it, off from it, off of it, &c.; اوسته‌چيقمق ùssta-chìkm*ak*, *v.n.* To get the upper hand, to get uppermost.

اوستريا Avstria, *s. t.* Austria.

اوسترة *or* اوسترە ùsstur*a*, *s. t.* A razor.

اوستون ùsstun, *s. t.* The vowel-point ـَ, designating one or other of the five vowel-sounds A, a, *a*, É, *or* é.

اوشاق ùshàk, *s. t.* A boy, lad; a man-servant; اواوشاقلرى èv-ùshàkl*ari*, The household, the family, *or* the women and children.

اوشمك ùshmek (*aor.* اوشر ùshER), *and* اوششمك ùshushmek (*aor.* اوششور ùshushur), *v.n.* To run together crowdingly, to collect, be collected in flocks and crowds.

اوشنمك ùshènmek (*aor.* اوشنور ùshènir), *v.n.* To be too idle or indifferent to do a thing, to leave a thing undone from want of inclination.

اوشيمك *or* اوشومك ùshumek (*aor.* اوشور ùshur), *v.n.* To feel cold, to be cold (a man or beast).

اوصاف èvsāf, *s. pl. a.* (*of* وصف, *not used in this sense*), Moral qualities.

اوصانج ùssànj, *s. t.* The losing all relish for, or pleasure in anything.

اوصانمق ùssànm*ak* (*aor.* اوصانور ùssàn*ir*), *v.n.* To lose all relish or pleasure.

اوصلنمق ùsslanm*ak* (*aor.* اوصلنور ùsslan*ir*), *v.n.* To behave better in future, to become docile, quiet, and well-behaved. [behaved.

اوصلو ùsslu, *a. t.* Docile, quiet, well-

اوصورق òssuruk, *s. t.* A fart.

اوصورمق òssurm*ak* (*aor.* اوصورر òssurur), *v.n.* To fart, break wind.

اوضاع èvzā", *s. pl. a.* (*of* وضع wàz"), Postures; gestures; actions, conduct, behaviour.

اوطوراق òturàk, *s. t.* A seat; a stool or chair, with pan, for invalids; stationary troops, local, reserve, or militia forces in garrison.

اوطورمق òturm*ak* (*aor.* اوطورر òturur), *v.n.* To sit down; to sit up, not go to bed, keep up a meeting, not separate; to sink (the foundations of a building); to get ashore, touch the bottom (a ship, &c.)

اوطون òdun, *s. t.* Firewood.

اوطه òd*a*, *s. t.* A room; an office, bureau; a counting-house.

اوغراشمق ògh*r*ashm*ak* (*aor.* اوغراشر ògh*r*ash*ir*), *v.n.* To strive, struggle.

اوغرامق ògh*r*am*ak* (*aor.* اوغرار ògh*r*ar), *v.n.* To call in at, to pass by or through, to touch at; بلايه‌اوغرارسن bèlāy*a*-ògh*r*ars*in*, you will meet with some accident (judgment or punishment).

اوغرى ògh*r*u, *s. t.* (*old*), A thief, robber.

اوغشمق ògh*u*shm*ak* (*aor.* اوغشور ògh*u*shur), *v.n.* (*recip. of* اوغمق ògh-m*ak*), To rub each (hand) with the other.

اوغل ògh*l*, *s. t.* A son.

اوغلاق ògh*l*ak, *s. t.* A kid.

اوغلان ògh*l*an, *s. t.* A boy, lad; ایچ اوغلانی ìch-ògh*l*an*i*, (Formerly) a lad studying in a special school with a view to future admission as an officer of the Sultan's palace; دل اوغلانی dìl-ògh*l*an*i*, A student attached to any one of the European embassies at Constantinople to learn the language; قپو اوغلانی kàp*i*-ògh*l*an*i*, A kind of clerk, or under-agent of an embassy, acting under the dragomans or interpreters to call at the various offices of the Porte, and receive such papers and documents as may have been in course of preparation, &c. &c.; قیز اوغلان قیز kìz-ògh*l*an-kìz, A maid, a virgin.

اوغمق ògh*m*ak (*aor.* اوغار ògh*a*r), *v.a.* To rub with the palm of the hand or inside of the fingers.

اوغور ògh*u*r, *s. t.* (*Latin* ?), A good augury, a good presage; اوغورلو ògh*u*rl*u*, *a. t.* Of good augury, auspicious, lucky; اوغورلراوله ògh*u*rlar-òl*a*! May (your journey) be auspicious! Happy journey to you! وطن اوغورنده اولمك wàt*a*n-ògh*u*rund*a*-ùlmek, To die for the good of one's country; براوغوردن bìr-ògh*u*rd*a*n, *ad.* All at once, all together.

اوفاتمق ùfàt*m*ak (*aor.* اوفادر ùfàd*ir*), *v.a.* To make small; to break small.

اوفاق ùfàk, *a. t.* Small, little; —, *s. t.* Crumbs, or the small pieces of anything.

اوفلمك ùflémek (*aor.* اوفلر ùflEr), *and* اوفورمك ùfurmek (*aor.* اوفورر ùfurur), *v.a.* To blow upon *or* into, with the mouth, *or* a bellows.

اوق òk, *s. t.* An arrow; a fiddlestick; the pole (of a waggon or carriage); تاتاراوقی tàtar-òk*u*, A cross-bow.

اوقاف èvkāf, *s. pl. a.* (*of* وقف wàkf), Properties in mortmain.

اوقلاغی òkla*gh*i, *s. t.* A rolling-pin.

اوقومق òkum*a*k (*aor.* اوقور òkur), *v.a.* To read; to say or repeat solemnly; —میدان mèydān—, *v.n.* To challenge, to make a challenge.

اوقه òkk*a*, *s. t.* (*written generally* وقیه), An oke (the Turkish pound, being equal to about $2\frac{3}{4}$ lbs. avoirdupois).

اوك ùng, *s. t.* The front, fore part; the space in front of anything.

اوكتمك ùgh*u*tmek (*aor.* اوكودر ùgh*u*dur), *v.a.* To grind (corn to flour) in a mill.

اوكجه ùngjé, *ad. t.* in الك اوكجه ilk-ùngjé, First, first of all, before all other things.

اوكچه ùkché, *s. t.* The heel of the foot, *and especially* the back of the heel; the heel part of the upper leather of a shoe or boot.

اوكدل ùngdul, *s. t.* The *cup* or prize to be won at a race, &c.

اوكرتمك ùgh*r*ètmek (*aor.* اوكردر ùgh*r*èdir), *v.a.* To teach (a thing to anyone), cause to learn.

اوكرغه òngurgha (òmurgha), *s. t.* The spine, back-bone; the keel of a ship.

اوكرنمك *ùgh*renmek (*aor.* اوكرنور *ùgh*rènir), *v.a.* To learn.

اوكسرك ùksuruk, *s. t.* A cough.

اوكسرمك ùksurmek (*aor.* اوكسرر ùksurur), *v.n.* To cough.

اوكسز ùksuz, *s. t.* An orphan.

اوكسه ùksé, *s. t.* Birdlime on twigs.

اوكندره ùghèndéré, *s. t.* A goad.

اوكنمك ùghunmek (*aor.* اوكنور ùghunur), (ùghènmek, *aor.* ùghènir), *v.n.* To praise one's self, sound one's own trumpet.

اوكوت ùghut, *s. t.* Advice, counsel.

اوكوز ùkyuz, *s. t.* An ox.

اول òl (ò), *pron. t.* He, she, it; that; اول بر òl-bir (ò-bir), The other, not this one; —, èvvel, *a. a.* The first; —, *s. a.* The first, beginning, commencement; the first day (of a month); —, *ad. t.* Firstly; before; earlier; برگون اول bìr-ghyùn-èvvel, One day earlier; برساعت اول bìr--sā"at-èvvel, برآن اول bìr-ān-èvvel, As early as possible, with the greatest possible dispatch; اولسی گون èvvelsi--ghyùn, The day before yesterday; —اك èng—, First of all, in the very first place; —بهار, —bàhār, Spring, the early spring; اولکی èvvelki, *pron. a.* The first.

اولا (*for* اولی) ūlà, *a. a.* (*fem. of* اول èvvel), The first; — (*for* اولی), èvlà, Better, more advantageous, preferable; —, èvvélā, *ad. a.* In the first place, firstly.

اولاد èvlād, *s. pl. a.* (*of* ولد vèled), Sons; children, offspring; (*as a Turkish singular*) a child.

اولاشمق ùlashmak (*aor.* اولاسور ùlàshir), *v.n.* To reach, come up to, attain, join on.

اولامق àvlamak (*aor.* اولار àvlar), *v.a.* To take, *or* try to take, by hunting, fishing, &c. [*v.a.* To measure.

اولچمك ùlchmek (*aor.* اولچر ùlcher), اولچی ùlchu, *s. t.* A measure.

اولسی èvvelsi, *a. t.* Before yesterday; —گون, —ghyùn, The day before yesterday.

اولطه òlta, *s. t.* A fishing line; a fish-hook; —, vòlta, A tack, a board (in sailing); a time, a turn (in repetition); —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To beat, to sail to and fro.

اولم ùlum, *s. t.* A mode or manner of dying; death.

اولمق òlmak (*aor.* اولور òlur), *v.n.* To become, to acquire or enter upon any state; to be, to possess any state; to acquire any fitting or required state, to become ripe, cooked, sufficient, &c.

اولمك ùlmek (*aor.* اولور ùlur), *v.n.* To die. [*v.n.* To marry, take a wife.

اولنمك èvlenmek (*aor.* اولنر èvlènir), اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife; —, ùlu, *a. t.* Dead; —, *s. t.* A dead body, a corpse; —, ùlu, *a. t.* (*old*) Large, great; —, ūlu, *s. pl. a.* (*of*

ذو zu), Lords, possessors, people connected with; اولوالامر ūlu-'l-èmr, Those in authority, who have a right to command. [rain pipe.

اولوق òluk, *s. t.* A gutter; a spout; a

اولویت èvlévìyyèt, *s. a.* Superiority in advantageousness, preferableness.

اولی èvlà, *a. a.* (*fem.*) Superior, preferable; —, ūlà, *a. a.* (*fem.*) First; —, ūlī, *s. pl. a.* (*accus. of* اولو), Lords, possessors, people connected with; —, ùlu, *a. t.* Dead; —, èvli, *a. t.* Married (man).

اولیا èvliyā, *s. pl. a.* (*of* ولی vèlī), The next of kin; people intimately connected with; saints, holy men (as being in more intimate relation with God); (*as a Turkish singular*) a saint, a holy man. [To hope, expect, look for.

اومق ùmmak (*aor.* اومار ùmar), *v.a.*

اوموز òmuz, *s. t.* The shoulder.

اون òn, *a. t.* Ten; —, ūn, *s. t.* Flour, meal; —, ùn, *s. t.* Fame; a voice;

اوندهبر òndà-bìr, A tenth, the tenth part; اوندهلق òndalīk, *s. t.* A tithe; tithes. [*v.a.* To forget.

اونوتمق ùnùtmak (*aor.* اونودر ùnùdur),

اوه òva, *s. t.* A plain, a field.

اویالمق òyalamak (*aor.* اویالار òyalar), *v.a.* To put (a person) off with vain promises or excuses.

اویانمق ùyanmak, (*aor.* اویانر ùyànir), *v.n.* To wake from sleep. [up.

اویخته āvīkhtè, *a. p.* Suspended, hung

اویدرمق ùydurmak (*aor.* اویدرر ùydurur), *v.a.* To cause to suit, fit, or be adapted; to arrange; to manage; to bring into submission; to invent (tales or stories); to deceive, pervert, seduce; to have carnal connection with. [suspends.

اویز āvīz, *a. p.* (*in composition*), Which

اویزه āvīzè, *s. t.* A chandelier.

اویشمق or اویوشمق ùyushmak (*aor.* اویشور ùyushur), *v.n.* To be benumbed; to become favourable, compliant, accommodating.

اویغون ùyghun, *a. t.* Favourable; fitting, appropriate; good, proper;

اویغونسز ùyghunsuz, *a. t.* Unfavourable; bad, unbeseeming, improper;

اویغونسزلق ùyghunsuzluk, *s. t.* Unfavourableness; impropriety; badness; abuse.

اویقو ùyku, *s. t.* Sleep; اویقوم کلدی ùykum-ghèldi, *or* اویقوموار ùykum-vàr, I am sleepy;

اویقوسز ùykussuz, *a. t.* Sleepless;

اویقوسز براقمق ùykussuz-bràkmak (*or* قومق kòmak), *v.a.* To torture by depriving of sleep.

اویکه (ùfkè), *s. t.* Anger, passion, rage.

اویکی ùvèghi, *a. t.* Step; بابا—, —bàba, A step-father; &c. [inner part of it.

اویلق ùyluk, *s. t.* The thigh, or the

اویله ùylè, *s. t.* Noon; noon prayer; —, *pron. t.* Such, that sort, that kind; —, *ad. t.* So, in that manner, in that way.

اویمق òymak (*aor.* اویار òyār,), *v.a.* To carve or dig out, to make hollow;

to cut out, to cut into a stuff so as to form ornamental patterns; to carve (wood, stone, &c.); —, ùymak (*aor.* اویار ùyar), *v.n.* To adapt one's self, *or* be adapted; to follow, submit, fall in with, be led by; to fit, suit, do.

اویمه òyma, *s. t.* Carving, carver's work; scalloping, pinking (the edges of stuffs).

اویناق òynàk, *a. t.* Fresh, playful, skittish (horse); inconstant, capricious (person); —یری, —yèri, The joints of the body.

اوینامق òynamak (*aor.* اوینار òynar), *v.n.* To play; to dance; to move on a joint; —, *v.a.* To play (a game).

اویوز ùyuz, *s. t.* The mange; the scab; the itch; —, *a. t.* Mangy (beast); itchy (person).

اویوق òyuk, *a. t.* Hollow, cavernous, [dug or scraped out.

اویوقلامق ùyuklamak (*aor.* اویوقلار ùyuklar), *v.n.* To doze, be sleepy, to fall asleep.

اویومق ùyumak (*aor.* اویور), *v.n.* To [sleep; go to sleep.

اویون òyun, *s. t.* Play; a game; fraud, deceit, a trick, a stratagem; —, *ù*yun, *s. t.* A meal.

اویونجق òyunjak, *s. t.* A toy, a plaything.

اویه òya, *s. t.* The hem or border of a garment (if scalloped ?).

اه āh! *int. t.* Ah! O! —, *s. t.* A sigh; —ا, —et, *and* —چکمك, —chèkmek, *v.n.* To sigh.

اهار àhar, *s. t.* A glazing used for writing paper, commonly made of the white of egg rubbed up with alum till it coagulates.

اهالی àhālī, *s. pl. a.* (*of* اهل èhl), Inhabitants.

اهانت ihānet, *s. a.* The doing anything to a person which shows you do not love or esteem him; ا—, —et, *v.n.* To insult, to show an utter want of respect for.

اهتزاز ihtizāz, *s. a.* The trembling or vibrating of long flexible things; vibratory motion.

اهتمام ihtimām, *s. a.* A bestowing of every care; ا—, —et, *v.n.* To bestow care.

اهدا ihdā, *s. a.* A conducting in the right road; a presenting, giving a present; ا—, —et, *v.a.* To conduct in the right road, bring into the fold of the true church; to present, give.

اهرام èhrām, *s. pl. a.* (*of* هرم *not used*), The pyramids of Egypt; —, ihrām, *s. t.* A pyramid.

اهسته āhèsstè, *a. p.* Slow in motion; [low in sound.

اهل èhl, *s. a.* A person connected with anything; a wife; a proper, competent, suitable person; اهل بیت èhli-bèyt, A wife; اهل اسلام èhli-ìsslām, A Musslim, Muhammedan believer; اهل عرض èhli-''ìrz (èhl*iriz*), An honourable, honest man *or* woman; اهل کتاب èhli-kìtāb, People of the dispensations which have revealed books of religion, as the Jews and Christians.

اهلیت èhlìyyèt, *s. a.* The quality of

being a fit, proper, and competent person. [urgent *or* important.

اهم èhèmm, *a. a.* More, most, *or* very

اهمال ìhmāl, *s. a.* A neglecting; ا—, —et, *v.a.* To neglect, not pay due attention to.

اهن āhèn, *s. p.* Iron; اهنربا *à*hènrùbā, *s.p.* The loadstone; a magnet.

اهنك āhènk, *a. p.* Properly prepared for any action; properly tuned (a musical instrument).

اهنكر āhènghèr, *s. p.* A blacksmith.

اهنين āhénīn, *a. p.* Of iron, iron.

اهو āhū, *s. p.* The gazelle.

اهون èhvèn, *a. a.* More, most, or very trifling, unimportant, or easy; cheap.

اى èy, *int. t.* O! eh! holloa! —, ày, *s. t.* The moon; a crescent or figure of a crescent; a month; a lunation; اى ايله يلديز ày-(l*a*n)-yìld*i*z, The star and crescent (symbol of the Turks); ايلق àyl*i*k, *s. t.* Monthly wages or salary; —, *a.* A month old; sufficient for a month; باشى—, —bàsh*i*, The first of a month; a woman's monthly courses; چيچكى—, —chìchèghi, The sunflower; طوتلمسى—, —tùtul-m*a*ss*i*, A lunar eclipse.

ايا àya, *s. t.* The inside or palm of the hand; —, àyā, *ad. t.* I wonder whether, let us see whether; —, èyā, *int. a.* O! اياصوفيه Àya-Sòfiy*a*, The mosque (originally the cathedral church) of Saint-Sophia (or of *the Divine Omniscience*) at Constantinople.

اياب ìyāb, *s. a.* The returning, coming back; ذهاب و اياب zìhāb-u-ìyāb, A going forth and a returning, a coming and going.

ايادى èyādī, *s. pl. a.* (*of* يد yèd), Hands.

ايارتمق àyartm*a*k (*aor.* ايار در àyard*i*r), *v.a.* To pervert, seduce, lead astray.

اياز àyaz, *s. t.* Frost, clear bright weather with frost.

ايازل àyazil, *s. t.* (*corruption from* خيال ظل khàyālī-zìll), *called also* خيال khàyāl, A kind of puppet-show, or exhibition of shadows behind a cloth screen.

ايازمه àyàzm*a*, *s. t.* (*Greek*), A sacred spring or source of water.

اياق ày*a*k, *s. t.* The foot; the whole leg and foot; the leg of any piece of furniture; the tail-stream of any water, by which it flows away, as the head-water is called باش bàsh, and water which has not these two appendages is esteemed unfit for drinking or washing; يولى—, —yòlu, *s. t.* A privy, water-closet; طاقمى—, —tàk*i*m*i*, *s. t.* The common people, lower classes; سوز اياغه دوشمك sùz-àya*gha*-dùshmek, *v.n.* To be in a state of anarchy, so that the lower classes rule the day; اياق قابى ày*a*k-kàb*i*, A shoe, boot, slipper; اياقداش ày*a*kd*a*sh, *s. t.* A fellow, companion; اياقلو ày*a*kl*i*, *a. t.* Footed, having a foot or feet; اياقلنمق ày*a*klanm*a*k, *v.n.* To rise into action, *or* into sedition, rebellion, &c., *or* to

remonstrate; ایاغه قالقمق àyaghakàlkmak, *v.n.* To rise and stand, to get up on one's feet; to rise in sedition or rebellion; ایاقدهدورمق àyakda--dùrmak, *v.n.* To stand, to remain standing; ایاق باصمق àyak-bàssmak, *v.n.* To tread, place the foot on.

ایالت èyālèt, *s. a.* A province governed by a والی wālī, a government-general.

ایام èyyām, *s. pl. a.* (*of* یوم yèvm), Days; (*as a Turkish singular*) a space of time; —باحور, èyyāmi-bāhūr, The dog-days.

ایبك ìbik, *s. t.* The comb (of a cock, &c.); خروس ایبکی khòross-ìbighi, Cock's-comb (a flower).

ایپ ìp, *s. t.* A cord, string; a rope; —اوجی, —ūju (the end of the string), A clue (to any secret matter).

ایت āyet, *s. a.* A verse, phrase, or sentence of the Kur'an, generally mentioned as —کریمه, āyéti-kèrīmé, A sacred verse; —, īt, *s. t.* A dog; ایت اوغلی ایت īt-òghlu-īt, Dog, son of a dog.

ایتالیا Italia, *s. t.* Italy.

ایتالیالو Italiali, *a. t.* Italian; —, *s. t.* An Italian.

ایتام èytām, *s. pl. a.* (*of* یتیم yètīm), [Orphans.

ایتشمك ìtishmek (*aor.* ایتشر ìtishir), *v.n.* (*recip. of* ایتمك ìtmek), To push one another about, to teaze one another, plague one another, quarrel with one another, bother with one another.

ایتلامق àytlamak (*aor.* ایتلار àytlar), *v.a.* To clean out (a pipe, &c.); to pick (the teeth, &c.); to clean or pick (rice, raisins, &c., clear of stones, dirt, &c.).

ایتمك ètmek (*aor.* ایدر èdER), *v.a.* To do; to render, cause to become, make; —, ìtmek (*aor.* ایتر ìtER), *v.a.* To push.

ایثار īssār, *s. a.* A giving, bestowing; ا—, —et, *v.a.* To give, bestow.

ایجاب ījāb, *s. a.* A being necessary, requisite; ا—. —et, *v.n.* To be requisite, necessary.

ایجاد ījād, *s. a.* A bringing into existence; an inventing; an invention; ا—, —et, *v.a.* To invent.

ایجار ījār, *s. a.* A giving for hire, a hiring; ا—, —et, *v.a.* To hire.

ایجاز ījāz, *s. a.* A shortening, abbreviating.

ایچ ìch, *s. t.* The inside; ایچ یاغی ìch-yàghi, Suet, fat of the inside; ایچ اوغلانی ìch-òghlani, A young man (in former times) preparing by training and study to become an officer of the Sultan's palace; ایچ اغاسی ìch-àghassi, A personal attendant, who waits on his master and the guests in person.

ایچری *or* ایچرو ìchèri, *s. t.* The inside, space contained inside.

ایچکی ìchki, *s. t.* Wine, spirits, and such like drink.

ایچم ìchim, *s. t.* Enough for one drink.

ایچمك ìchmek (*aor.* ایچر ìchER), *v.a.* To drink; to smoke (pipes *or* tobacco).

ایچون ìchin, *pr. t.* For; as; on account of; by reason of; for the sake of.

ايداع īdā", *s. a.* A depositing in trust; ا—, —et, *v.a.* To deposit in trust.

ايدنمك èdinmek (*aor.* ايدنور èdinir), *v.a.* (*indet. of* ايتمك ètmek), To procure for one's self, provide one's self with, gain for one's self.

ايدى èydī, *s. pl. a.* (*of* يد yèd), Hands.

ايدين àydin, ايدينلك àydinlik, *s. t.* Light, daylight, firelight, &c.; كوزك ايدين ghyùzung-àydin! (May) your eyes (be *as bright as*) light! This is the usual mode of wishing anyone joy.

ايير èyer, *s. t.* A saddle; —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To put the saddle on; ايرلمك èyerlémek, *v.a.* To saddle.

ايراث īrāss, *s. a.* A causing, a bringing about; ا—, —et, *v.a.* To cause.

ايراد īrād, *s. a.* A putting forward, bringing forward (arguments); revenue, income; ا—, —et, *v.a.* To put or bring forward, adduce, cite.

ايراق ìràk, *a. t.* Distant, far off;—, *s. t.* A distance, a distant place.

ايران Irān, *s. t.* Persia.

ايرانى Irānī, *a. p.* Persian.

ايرته èrtè *or* ìrtè, *s. t.* The day after, the next day; پازار ايرتسى pàzār-èrtéssi, Monday (the day after Sunday); جمعه ايرتسى jùm"à-èrtéssi, Saturday (the day after Friday); ايرتسى èrtéssi, *or* ايرتسى كون èrtéssi--ghyùn, The day after that (its next day).

ايرشمك èrishmek *or* ìrishmek (*aor.* ايريشر èrishir), *v.n.* To reach, attain.

ايرك ìring, *s. t.* Pus, matter of sores.

ايركمك ìrkmek (*aor.* ايركر ìrkeR), *or* ايركلمك ìrkilmek (*aor.* ايركلور ìrkilir), *v.n.* To collect in pools and stagnate (water).

ايركورمك ìrghyurmek (*aor.* ايركورر ìrghyurur), *v.a.* (*old*), To cause to reach or attain.

ايرمق (*or* ايرماق) ìrmak, *s. t.* A river; —, àyrmak (*aor.* ايرير àyrir), *v.a.* To separate, disjoin, put asunder; to choose, select, pick.

ايرمك èrmek (*aor.* ايرر èreR), *v.n.* To reach, arrive, attain; —عقل "àkl —, *v.n.* To understand, comprehend, عقلم ايرميور "àklim-èrmiyor, I do not understand, my mind does not go so far as to comprehend; عقل ايررشى دكل "àkl-èreR-shèy-dìghil, It is an incomprehensible thing (it is not a thing which the mind can reach).

ايرى àyri, *a. t.* Separate, apart; غيرى —, —ghàyri, Separate things; ايريمز غيريمزيوق àyrimiz-ghàyrimiz-yòk, We have no separate interests; —, iri, *a. t.* Large.

ايز ìz, *s. t.* A footmark, track, trace; ايزلمك ìzlémek (*aor.* ايزلر ìzleR), *v.a.* To follow by the traces.

ايس ìss, *s. t.* Soot; lampblack.

ايش ìsh, *s. t.* Work, business, occupation; service; action; a matter, affair; workmanship; the work of one's hands,

handiwork; the thing worked, made, or done; —كوچ, —ghyùch, Business, occupation; —ايشلمك, —ìshlémek, To be occupied with work; —كورمك, —ghyùrmek, To do business, to finish a business; to be of use, to be useful in any work or business; ايشكذار ìsh-ghyùzār, *a. t.* Diligent, clever, enterprising, energetic; —كورمش, —ghyùrmush, *a.* (A person) of experience, who has had a hand in many and various affairs; (a thing) old and worn, which has done service; ايشه يرامق ìsha-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable; برايشه يرامامق bìr-isha-yàramamak, *v.n.* To be of no use whatever; ايشمه يرار ìshima-yàrar, It will be (*or* is) useful to me; ايشى اويمق ìshi-ùymak (*or* بتمك bìtmek, *or* دوزلمك dùzèlmek, *or* طوغرلمق dòghrulmak), Anyone's affairs to be in good train, or settled to his satisfaction; ايشجى ìshji, *s. t.* A workman; ايشجيلك ìshjilik, *s. t.* Workmanship.

ايشتمك ìshìtmek (*aor.* اشيدر ìshìdir), *v.a.* To hear; —, ìshɛtmek (*aor.* ايشدر ìshèdir), *v.a.* (*caus. of* ايشه مك ìshémek), To cause or allow one to make water.

ايشق ìshik, *s. t.* Light, daylight, fire-light, candle-light, &c.

ايشلتمك ìshlɛtmek (*aor.* ايشلدر ìshlédir), *v.a.* (*caus. of* ايشلمك ìshlémek), To cause, *or* to allow to work, *or* to be worked; to cause (an ulcer, &c.) to suppurate; to work (a mine, quarry, forest, &c.); to cause to be embroidered, carved, illuminated, &c.

ايشلك ìshlek, *a. t.* (A thing) which works easily or quickly; (a road) which has much traffic on it; (handwriting) which is easy and flowing; (a pipe) which is free from stoppage, or from an accumulation of the oil of tobacco.

ايشلمك ìshlémek (*aor.* ايشلر ìshlɛr), *v.a.* To work at; to work up; to embroider, carve, illuminate, or ornament with work; —, *v.n.* To go, to work, to perform (a machine); to have much traffic on it (a road); to be free from stoppage (a pipe, &c.); to suppurate (a sore).

ايشه مك ìshémek (*aor.* ايشر ìshɛr), *v.n.* To piss, to make water, pass urine.

ايصال ìssāl, *s. a.* A causing to reach, join, arrive; ا—, —et, *v.a.* To bring or send.

ايضاً èyzan, *ad. a.* As above, in the same manner, also, likewise.

ايضاح ìzāh, *s. a.* A making clear and explicit; ا—, —et, *v. a.* To make clear and explicit.

ايغدش ìghdish, *s. t.* A gelding.

ايغر àyghir, *s. t.* A stallion, stone-horse.

ايفا ìfā, *s. a.* A duly performing, accomplishing, *or* paying; ا—, —et, *v.a.* To perform, accomplish, or pay.

ايق àyik, *a. t.* Sober, not intoxicated.

ايقاد ìkād, *s. a.* A lighting, setting fire to; ا—, —et, *v.a.* To light, set on fire.

ايقاظ īkāz, *s. a.* A waking, rousing, making vigilant; a rousing from torpor or inaction; an exciting to any action; ا—, —et, *v.a.* To wake, to rouse; to excite, stir up.

ايك īgh, *s. t.* A spindle; a small spindle and wheel for spinning yarn by hand.

ايكرنمك ìghrɛnmek (*aor.* ايكرنور), *v.n.* To feel an abhorrence for (anything nasty).

ايكلمك ìnglémek (*aor.* ايكلر), *v.n.* To moan, to groan; ايكلدى ìngildi, A moaning.

ايكندى ìkindi, *s. t.* The prayer, or prayer-time, of the middle of the afternoon.

ايكنه ìghné, *s. t.* A needle; a pin; a prickle, thorn; a sting; ايكنه جك ìghnéjik, *dimin. t.* (a little needle) A pintle of a rudder.

ايكو èghi, *or* ايكو كموكى èghi-kèmighi, *s. t.* A rib, a rib-bone.

ايكى ìki, *a. t.* Two; —قات, —kàt, Twofold, double; ايكيمز ìkimiz, The two of us, both of us; ايكيكز ìkingiz, Both of you; ايكيسى ìkissi, Both of them; ايكيدى بر ìkida-bìr, *ad. t.* Now and then, once (in fact) for every twice (that should be); —يوزلو, —yùzlu, *a. t.* Double-faced, treacherous, false, hypocritical; ايكنجى ìkinji; *a. t.* Second.

ايكيز ìkiz, *s. t.* Twins; one of twins, [a twin.

ايكيوز ìkiyuz, *a. t.* Two hundred.

ايل īl *or* èyl, *s. t.* A country; a wandering pastoral tribe; روم ايلى rūm-èyli, The land of the Romans, Rumelia; ايلات īlāt (*Arabic plural of the word*), The wandering pastoral tribes of the mountains between Turkey and Persia.

ايلتمك ìlɛtmek (*aor.* ايلدر ìlèdir), *v.a.* To send forward, forward, send.

ايلتى èlti, *s. a.* The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

ايلچى èlchi, *s. t.* An ambassador, an envoy (literally *the agent of his country* or *tribe*).

ايلخان īlkhān, *s. t.* The Sultan (literally *the prince of the tribe*).

ايلرو ìléri, *s. t.* The space further in advance; —, *ad.* Further on, in advance.

ايلشك ìlishik, *s. t.* A scruple, doubt, dislike, anything that holds one from acting; —, *a. t.* Slightly caught or tacked on.

ايلشمك ìlishmek (*aor.* ايلشر ìlishir), *v.n.* To catch, adhere to, or be hooked slightly on to anything; to pause in doubt; to feel a scruple or a dislike.

ايلق àylĭk, *s. t.* Monthly wages or salary; quantity (of anything) sufficient for a month; —, *a. t.* A month old.

ايلك ìlik, *s. t.* A loop for a button; an eye for a hook; ايلكلمك ìliklémek, *v.a.* To button; to hook (a dress, &c.).

ايلمق àyilmak (*aor.* ايلور àyilir), *v.n.* To become sober (from drunkenness); to regain one's senses (from fainting, or from being stunned).

ايلمك èylémek (*aor.* ايلر èylER), *v.a.* To do; to make, render, cause to become; —, ìlmek, *s. t.* A noose, a slip-knot; —, ìlmik, *s. t.* Semoule, a preparation of paste in small grains, semolina.

ايلنجه èylEnja, *s. t.* Amusement, pastime, fun.

ايلنمك èylEnmek (*aor.* ايلنور èylénir), *v.n.* To amuse one's self; to be amused; to stay, stop, wait.

ايلول èylūl, *s. t.* September.

ايله ìla (*often pronounced* ìlEn *or* ìlan, *and contracted in writing to* له la, *which is also frequently pronounced* lEn *or* lan), *p. t.* With.

ايليجق ìlijàk, *a. t.* Tepid.

ايليجه ìlija, *s. t.* A natural tepid spring.

ايما īmā, *s. a.* An allusion, a slight mention; a hint; ا—, —et, *v.a.* To allude to *or* mention slightly; to hint at.

ايمان èymān, *s. pl. a.* (*of* يمين yèmīn), Oaths; —, īmān, *s. a.* A believing, holding as a creed or faith; religious faith or belief; the Muhammedan faith; ا—, et, *and* كتورمك—, —ghètirmek, *v.n.* To believe in; ايمانه كلمك īmāna-ghèlmek, *v.n.* To be converted, to receive the faith; to become a Muhammedan; ايمانه كتورمك īmāna-ghètirmek, *v.a.* To convert, bring to the faith.

ايمپراطور ìmpèratūr, *s. t.* An emperor.

ائمه è'ìmmé, *s. pl. a.* (*of* امام ìmām), Pontiffs; fathers of the church; imams.

ايمدى ايمدى (*or* امدى) ìmdi, *c. t.* Now, then, [therefore, wherefore.

ايمرنمك ìmrEnmek (*aor.* ايمرنور ìmrènir), *v.n.* To have a longing for (anything nice).

ايمن èymèn, *a. a.* More, most, *or* very safe, secure, or fortunate.

اين īn, *s. t.* A cave, cavern, grotto; a den; —, *pron. p.* This; —(*or* ان), èn, *s. t.* Width, breadth.

اينجتمك ìnjitmek (*aor.* اينجدر ìnjidir), *v.a.* To hurt, injure, cause pain, sorrow, or injury to.

اينجنمك ìnjinmek (*aor.* اينجنور ìnjinir), *v.n.* To be hurt, injured, or pained.

اينجو ìnji, *s. t.* A pearl.

اينجه ìnja, *a. t.* Thin, fine, small.

ايندهٔ āyèndé, *a. p.* Coming, to come, future.

اينك ìnèk, *s. t.* A cow.

اينه (*for* ايينه) àyna, *s. t.* A looking-glass, a mirror.

ايو àyi, *s. t.* A bear; —, īyi, *a. t.* Good; —, *ad. t.* Well; پك ايو pèk-īyi, Very good; very well; اپ ايو èp-īyi, Pretty good; pretty well; ايوجه īyija, Rather good, rather well, rather better; ايولك īyilik, *s. t.* Goodness; kindness.

ايوا àywa, *s. t.* A quince.

ايوان èywān, *s. p.* A court, a large state apartment.

ايواه èywāh! *int. t.* Alas!

ايوب èyyūb, *s. t.* Job.

ایهام īhām, *s. a.* Ambiguous language, amphibology; ا—, —et, *v.a.* To hint darkly, or disguise in ambiguous language. [formal method.

ایین āyīn, *s. t.* A rite, ceremonial,

ایینه āyīné, *s. p.* A looking-glass, mirror; a telescope; a reflector.

ب

ب bā (bé). Second letter of the Turkish alphabet, having the value of *b* in English, though in some cases taking the sound of *p*, when placed before or after any of the sharp sounding letters, and at the end of the first gerund of verbs. It is sometimes interchanged, in Persian words, with پ pè, and و wāw; as, بستر bìsstɛr, or پستر, pìsstɛr; تاب tāb, or تاو tāv; also, but much less frequently, with ف fé and م mìm. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 2. In the dates of letters it stands for the month رجب Rèjeb; —, bé, *pr. p.* (*in composition*), With; by, in, for; —, bì, *pr. a.* (*in composition*), With; by; in; on.

با bā, *s. a.* Name of the letter ب; —, *pr. p.* (*in composition*), With; by; in.

باب bāb, *s. a.* A door; a gate; a chapter; a matter, subject, category; a house of government, a ministerial official residence or place of business; —عالی, bābi-"ālī, The chief office of the Ottoman government (the so-called *Porte* or *Sublime Porte*, a perverted French translation of the original, which merely means "the High House" as we say the High Court of Chancery), otherwise called پاشاقپوسی pàsha-kàpissi, "*the House of the Pasha*," or simply قپو kàpi, *the Office;* these two latter terms being also applied, in the provinces, to the residence of the governor. The extravagant and unmeaning term "*Sublime Porte*," or rather its original, is never applied by the Turks to the Sultan or to the government, but simply to the premises where the general business of the government is carried on; —سرعسکری, bābi - sɛr"àsskérī, "The Horse-Guards" of Constantinople, or its War-Department; —فتوا پناهی, bābi-fètvà-pènāhī, The offices of the Shèykhu-'l-ìsslām; —همایون, bābi--hùmāyūn, The principal gate of entrance to the premises of the old imperial residence, opening near the mosque of St. Sophia.

بابا bàbA, *s. t.* A father; —, *a.* Fatherly, old and kind or respectable; اق بابا àk-bàbA, A kind of vulture; بابالق bàbAlik, A sort of father, a second father, one who takes care of a child; an old man, one who can be looked upon as a father; بابا قوری bàbA-kòrU, A kind of hard stone; an agate(?).

بابل Bàbèl, *s. t.* Babylon.

باترمق bàtirmak (*aor.* باترر bàtirir), *v.a.* (*causal of* باتمق) To dip, plunge, submerge; to cause to sink, to sink, send to the bottom.

باتمق bàtmak (*aor.* باتار bàtar), *v.n.* To sink, go to the bottom; to set, go down (stars, &c.); to be lost to the owner (money).

باتی *or* باطی bàti, *s. t.* The west; the west wind; —لدوس, —lòdoss, west-south-west; —قره یل, —kàra-yel, west-north-west.

باج bāj, *s. p.* A toll; black-mail.

باجاق *or* باجق bàjak, *s. t.* The thigh; the whole leg; باجاقسز bàjaksiz, A person with very short legs; باجاقلو bàjakli, A person with long legs, all legs; a Dutch ducat, so called from the figure of a man on one side of it, in armour, with his legs rather open and long.

باجناح bājénāh, (*or* باجناخ bājénākh, *or* باجناق bājénak, *or* باجیناق bàjinak), *s. t.* (bàjanàk), A brother-in-law, husband of one's wife's sister, fellow sharer in two sisters as wives.

باجه bàja, *s. t.* A chimney; an air-shaft; a loop-hole, *or* small opening for light or air in towers or dungeons; the flat terraced roof of a house; قپو باجه kàpi-bàja, Door and roof, *or* door and chimney, saying used to signify a house, a home; all over the house.

باجی bàji, *s. t.* A sister; a wife.

باحور bāhūr, *s. a.* The heat of the dog-days; —ایام èyyāmi-bāhūr, The dog-days.

باخصوص bā-khùssūss, *ad. p.* In particular, particularly, especially, above all.

باد bād, *s. p.* Wind; a wind, breeze; —صبا, bādi-sàbā, The gentle, cool, and delicious breeze that usually blows in spring and early summer, the zephyr; —هوا, bàdi-hèvā (bèdāwā), Gratis, without money and without price; —فنا, bādi-fènā, The cold wind of death or annihilation.

بادبان bādbān, *or* bādibān, *s. p.* A sail.

بادم bādem (*or* بادام bādām), *s. p.* An almond.

بادنجان bādinjān (pàtlijàn), *s. t.* The purple egg-plant.

بادنه bàdana, *s. t.* Whitewash; —اورمق, —wùrmak, *v.n.* To whitewash.

بادۀ bādé, *s. p.* Wine.

بادی bādī, *s. a.* One who begins, brings about, or causes anything; a cause; بادیٔ نظر bādi'i-nàzar, The first glimpse or look.

بادیه bādiyé, *s. a.* A desert, a wilderness, unreclaimed country; —, bàdya, *s. t.* A tub.

بار bār, *s. p.* A load, burthen; fruit (as the burthen of the tree); a time; —, *a. p.* (*in composition*) Which rains, pours forth; —اولمق, —òlmak, *v.n.* To be at charge, to be a burthen; برك وبار bèrgh-u-bār, Leaves and fruit; هربار hèr-bār, Every time, always; کهربار ghyùher-bār, Which sheds precious stones; بارخانه bār-khāné, The

baggage and baggage horses of a grandee.

باران bārān, *s. p.* Rain. [unpleasant.

بارد bārid, *a. a.* Cold; disagreeable,

برداق bàrdak, *s. t.* A drinking cup, a mug.

بارز bāriz, *a. a.* Apparent, conspicuous.

بارش bàrish, *s. t.* Peace, cessation of hostilities; —كورش, —ghyùrush, Peace and friendship; —او —, — —òl, To make peace and see each other on friendly terms.

بارشق bàrishik, *a. t.* At peace; بارشقلق bārishiklik, *s. t.* Peace.

بارشمق bàrishmak (*aor.* بارشور bàrishir), *v.n.* To make friends with one another, make it up again, make peace, to be reconciled to each other.

بارگاه bārghyāh, *s. p.* A royal court, or hall of audience.

بارگیر bārghīr (bèghir), *s. p.* A gelding; a hack; a pack-horse. [or tower.

بارو bārū, *s. p.* A castle wall, battlement,

بارود bārūt (bārit), *s. t.* (*from ar.* بارود saltpetre, the salt used for cooling), Gunpowder; بارودخانه bārit-khānė, A powder-mill, powder-mills; بارودجی باشی bāritji-bàshi, The director of the imperial powder-works.

باره bāré, *s. p.* A time; دوباره dū-bāré, (Two times) twice; deuces (of the dice at backgammon); a trick, piece of trickery or knavery.

باری bārī, *s. a.* The Creator, God; —, *s. p.* One time, once; —, (*and* bārim) *ad. t.* At least, if nothing else, just, only, anyhow, at all events, at any rate.

باز bāz, *s. p.* A falcon; a time, return, repetition; —, *a. p.* Open; (*in composition*) who plays; —, *ad. p.* Again, anew.

بازار bāzār (*also* پازار pāzār), *s. p.* A fair, a movable market; Sunday; —ايرتسى, —èrtéssi, Monday (day after Sunday); —ا, —et, *v.n.* To make a bargain; بازارلشمق pàzarlashmak, *v.n.* To talk over a bargain, and perhaps conclude it.

بازخاست bāz-khāsst, *s. p.* The resurrection, a rising again (from the dead).

بازرگان bàzirghyān (bèzirghèn), *s. p.* A merchant; a shopkeeper; a pedlar; a Jew.

بازو bāzū, *s. p.* The arm; strength, power, might; —, (bàzi), *s. t.* The upper arm; وار قوتنى بازويه ويرمك vàr-kùvvètini-bāzuya-vèrmek, To put forth one's whole strength (to give one's existing strength to the arm); بازوبند bāzubènd, *s. p.* An armlet.

بازى bāzī, *s. p.* Play, playing, a game; بازيچه bāzīché, *dim. p.* A plaything.

بأس bè'ss, *a. a.* Harm, injury, injuriousness, ill; بأس يوق bè'ss-yòk, No matter, it does not signify.

باستون bāsstūn, *s. t.* A jibboom.

باسور bāssūr, *s. a.* Hemorrhoids, the piles; hemorrhoidal or scrofulous humours.

باش bàsh, *s. t.* The head; a chief; a

commencement; an end; a spring, source; a summit, top; the head of a ship or boat, the bows; صوباشی sù--bàshi, A spring, source, head-water; a kind of rural mayor of a village; an equal; agio; discount; dress, clothes; باشی بوزق bàshi-bòzuk, One whose clothes are not uniform; باش اوستنه bàsh-ùsstuna, *ad. t.* (Upon the head) with pleasure, your command shall be obeyed; باش اوجنده bàsh-ùjunda, *and* یانی باشنده yàni-bàshinda, *ad. t.* Close by, near at hand; یکی باشدن yèngi - bàshdan, *ad.* Anew, over again; باشدن ایاغه قدر bàshdan-àyagha - kàdar, *ad.* From head to foot; بر باشدن او برباشه bir-bàshdan--ò-bir-bàsha, From one end to the other; باشلو bàshli, *a. t.* Headed; بللو باشلو bèlli-bàshli, *a.* One who is well known; باشلو باشنه bàshli--bàshina, *ad. t.* Separately, apart, independently; باشلق bàshlik, *s. t.* A cowl; a bridle; the capital of a column or cross-piece over a post or pillar; چاوش باشی chàwush-bàshi, The chief pursuivant, herald, or messenger of state, now in some respects a minister of justice; the title of باشی bàshi added to the name of any follower of a trade or occupation, is often a mere mark of courtesy; thus every medical man is called هکیم باشی hèkim-bàshi, every tailor درزی باشی (tèrzi)-bàshi, &c., though strictly these titles belong only to the tradesmen, &c., of the Sultan, they being, as it were, the heads of their several professions; ارباشی èr-bàshi, A leader of his fellows; a ringleader; سوز باشی sùz-bàshi, A spokesman; اون باشی òn-bàshi, A decurion, a corporal, a second-class petty naval officer; یوز باشی yùz-bàshi, A centurion, a captain of the army, a lieutenant of the navy; بیکباشی bìng-bàshi, A chiliarch, a chef-de-bataillon, major, or lieutenant-colonel in the army, a commander in the navy; باشبوغ bàsh-bògh, A commodore, a commander of an army or division; باش اولمق bàsh-òlmak, *v.a.* To be one's peer or equal; باشه کچمك bàsha - ghèchmek, *v.n.* To become chief, to take the lead; باشه چیقمق bàsha - chìkmak, *v.n.* To strive to equal, to emulate, to rival; باشدن چیقمق bàshdan - chìkmak, *v.n.* To become undutiful, rebellious, disobedient, to cast away restraint; باشدن چیقارمق bàshdan-chìkàrmak, *v.a.* To entice to disobedience; باش قالدرمق bàsh - kàldirmak, *v.n.* To raise the head; to revive, regain one's strength, courage, or spirits; to appear, show one's self, come into active being; باشك ایچون bàshing--ìchin! By your head! For your head's sake! باشك صاغ اولسون bàshing--sàgh-òlsun, May your head be in

health! (said when a misfortune has happened to anyone, as though we should say: "Well, you have your health, and this misfortune can be remedied"); باشدن قرديه اورمق bàshdan - kàraya - wùrmak, *v.n.* To run straight ashore; عقلی باشنده در "àkli-bàshindā-dir, (His senses are in his head), he has not lost his senses, he knows what he is about; عقلی باشنده دكل "àkli - bàshinda - dìghil, *or* عقلی باشندن كتدی "àkli-bàshindan-ghìtdi, He has lost his wits, he does not know what he is about; بالق باشدن قوقار bàlik-bàshdan-kòkar, *Fish first stink at the head*, proverbial expression to signify that *the bad example of the upper classes causes their inferiors to become similarly infected with vice.*

باشارمق bàsharmak (*aor.* باشارر bà-sharir), *v.a.* To accomplish, to manage to bring to the desired end or state.

باشاق bàshak, *s.* The ear or spike of corn. [*v.n.* To commence, begin.

باشلامق bàshlamak (*aor.* باشلار bàshlar), باصامق bàssamak, *s. t.* A step in a ladder, a stair.

باصره bāssira, *s. a.* The sight; —, *a. a. fem.* Seeing, which sees; قوت باصره kùvvèti-bāssira, The sight, the seeing faculty.

باصقی bàsski, *s. t.* A press for pressing.

باصقين bàsskin, *s. t.* A military surprise; a seizure *or* entry by the police, generally for affairs of gallantry; —, *a.* Preponderant, overbearing, irresistible.

باصمه جی bàssmaji, *s. t.* A printer.

باصمق bàssmak (*aor.* باصار bàssar), *v.n.* To press, weigh upon; to tread; —, *v.a.* To print; to attack suddenly, to surprise; to make a seizure or domiciliary visit; to take in the act; —ایاق àyak—, *v.n.* To tread, set the foot; باصدرمق bàssdirmak (*aor.* باصدرر bàssdirir), *v.a. causal.* To press *or* beat down; to put down; to put out, extinguish (a conflagration); to get under, to hold down, prevent from rising.

باطل bātil, *a. a.* Vain, unfounded, untrue, false, groundless.

باطن bātin, *s.* and *a. a.* Interior; باطنی bātinī, *a. a.* Internal; mystical.

باطی bàti, *s. t.* The west; the west wind (see باتی).

باع bā", *s. a.* A fathom, the length to which the two arms can stretch.

باعث bā"iss, *s. a.* A cause, a causer.

باغ bāgh, *s. p.* A vineyard; (*in poetry*) a garden; —بوزمق, —bòzmak, *v.n.* To gather the grapes of a vineyard; —bàgh, *s. t.* A tie, binding, string, &c.; a knot; باغبان bāghbān, *s. p.* A gardener; باغلق bàghlik, *s. t.* Land appropriate to vineyards; باغلو bàghli, *a. t.* Tied, bound; dependent on; —بوكی bùghu—, *a. t.* Bound by some charm.

باغچه bāghcha, *s. p. dim.* A garden (*lit.*

a little garden); باغچوان bāghchawān, *s. p.* A gardener.

باغرمق bàghirmak (*aor.* باغرر bàghirir), *v.n.* To call out, cry out, cry, cry aloud.

باغشلامق bàghishlamak (*aor.* باغشلار bàghishlar), *v.a.* (*for* بخشلامق bàkhshlamak), To forgive, to pardon (a fault); to spare, spare the life of (a person).

باغلامق bàghlamak (*aor.* باغلار bàghlar), *v.a.* To tie, bind, fasten, make fast; —بوکی bùghu—, To make a charm, use some kind of sorcery; —صلح sùlh—, *v.n.* To make peace, conclude a peace; —نکاح nìkyāh—, *v.n.* To assign a dower, on marriage, in case of separation; —ایراد īrād—, To assign a revenue or income.

باغی bāghī, *a. a.* A rebel; a sinner.

بافته bāftė, *a. p.* Woven, wove.

باقر bàkir, *s. t.* Copper (metal); a piece of copper money; copper sheathing of ships; *pl.* باقرلر bàkirlar, Copper utensils, pots and pans, kettles and cans.

باقمق bàkmak (*aor.* باقار bàkar), *v.a.* To look; to regard; to consider; to superintend; to attend; to treat medically; to face, be opposite to; to depend, be dependent; to hope.

باقی bākī, *a. a.* Permanent, durable; remaining; —, *s. a.* The remainder, the rest; —, *ad. t.* As to anything else; —قالمق —, —kàlmak, *v.n.* To remain.

باك bāk, *s. p.* Fear; —وپروا —, —u-pèrwā, Fear and dread; بی باك bī-bāk, Fearless.

باکره bākirė, *s. a.* A virgin.

بال bàl, *s. t.* Honey; —, bāl, *s. a.* The heart; the mind; —, *s. p.* A wing; بال یماز bàl-yèmàz, *a. t.* The common long kind of cannon, neither carronade nor chambered; کومج بالی ghyùmèj-bàli, Honey in the comb; بالموی bàl-mùmu, Bees'-wax, wax; a wax-candle; —, bi-'l (at the beginning of many Arabic adverbial expressions), in, with, by, &c. (it is the *prep.* ب, and the *def. art.* ال).

بالا bālā, *a. p.* High; —, *s. p.* Height, stature; the top, summit; رتبهٔ بالا rùtbé'i-bālā, The highest civil grade after which the holders are generally made mushirs, and take the title of pasha; some ministers hold this rank.

بالچق bàlchik, *s. t.* Tenacious clay; the cross-piece or guard of a sword-handle.

بالجمله bi-'l-jùmlė, *a. a.* All, every one.

بالدر bàldir, *s. t.* The calf of the leg; بالدری چپلاق طاقمی bàldiri-chìplàk-tàkimi, The rabble (those who go bare-legged).

بالدز bàldiz, *s. t.* A man's sister-in-law, the sister of his wife.

بالذات bi-'z-zāt, *ad. a.* In person, personally.

بالطه bàlta, *s. t.* An axe; a battle-axe; بالطه جی bàltaji, A woodcutter, one

who cuts up firewood; one of a former corps of guards to the Sultan.

بالغ bāligh, *a. a.* Reaching, arriving; amounting, mounting up to; arrived at years of puberty (also expressed عقله بالغ "àkla-bāligh, *arrived at* (years of) *discretion*).

بالفعل bi-'l-fi"l, *ad. a.* Actually, really, in act and deed.

بالق bàlik, *s. t.* A fish; —اوی, —àvi, fishing; —اولامق, —àvlamak, To fish; —یمورطه‌سی, —yìmurtassi, the roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; —اغی, —àghi, A fishing-net. [with forests.

بالقان bàlkan, *s. t.* A mountain covered

بالین bālīn, *s. p.* A cushion, bolster, pillow; —, *s. t.* A round long bolster.

بالیوس bàlyoss, *s. t.* (*Italian*), A consul (*formerly* an ambassador).

بام bām, *s. p.* The dawn, early morn; the terraced roof of a house.

باندره bàndara, *s. t.* (*Italian*), A foreign flag, colours, or ensign.

بانك bānk, *s. p.* A voice, a cry.

بانی bànī, *s. a.* A builder, founder.

باور bāver, *s. p.* Truth; credit, belief; —قیلمق, —kìlmak, *v.a.* To credit,

باه bāh, *s. a.* Sexual intercourse. [believe.

باهر bāhir, *a. a.* Manifest, evident.

بای bày, *s. p.* A rich or great man.

بایات bàyat, *a. t.* Stale, old, not fresh.

بای‌حال bì-èyyi-hāl, *ad. a.* In any case, under whatever circumstances it may be.

بایر bàyir, *s. t.* A rising, sloping ground.

بایع bāyi", *s. a.* A seller, vendor.

بایغین bàyghin, *a. t.* Faint, fainting, swooning; drooping.

بایقوش bàykush, *s. t.* An owl.

بایلمق bàyilmak (*aor.* بایلور bàyilir), *v.n.* To faint, swoon; to droop.

ببر bìber, *s. t.* Pepper; —, bùbr, *s. p.* A tiger; قرمزی‌ببر kìrmizi-bìber, Red pepper, cayenne, and the like; ببریه bìbérìyyé, *s. t.* Rosemary.

ببك bèbek, *s. t.* An infant, child in swaddling-clothes; کوزببکی ghyùz-bèbèghi, The pupil of the eye.

بت bìt, *s. t.* A louse; —, (pùt), *s. p.* An idol, object of false worship; a mistress, sweetheart; —پازاری, bìt-pāzāri, A market for old clothes (*and lice*); تخته‌بتی tàkhta-bìti, A bug; قاصق‌بتی kàssik-bìti, A crab-louse; بتلنمك bìtlenmek, *v.n.* To louse one's self; بتخانه (pùt)-khāné, An idol-temple; بتپرست (pùt)-pèrèsst, An idolater, worshipper of idols.

بتاق bàtak, *s. t.* A morass, a slough, a slime-pit; a quick-sand; a place where travellers sink in; a bad business where money is lost; a cut-throat's den where people are secretly made away with; بتاقجی bàtakji, A secret cut-throat who entices people to his house, and then makes away with them; a swindler, who sinks people's money or goods.

بتر bèter, *a. p.* Worse.

بترمك bìtirmek (*aor.* بترر bìtirir), *v.a.* (*caus. of* بتمك bìtmek), To finish, conclude, bring to an end, make an end of.

بتمك bìtmek (*aor.* بتر bìtER), *v.n.* To end, be finished, come to an end, be all used up, or spent; to grow, sprout (as plants).

بتون bìtun, *a. t.* Whole, entire; —, *s. t.* The whole, the entire; — *or* بتون بتون bìtun-bìtun, *ad. t.* Wholly, entirely.

بتوی bìtévī, *s. a.* and *ad. t.* Same meanings as بتون.

بجا bè-jā, *a. p.* Which is in its place, worthy, suitable; نابجا nā-bè-jā, *a. p.* Unworthy, improper; بجایش bè--jāyesh (bèjàyish), *s. t.* (in its place, in lieu, *ad. p.*) An exchange of places or offices; ا—, —et, *v.n.* To exchange offices with one another.

بجالت bèjālèt, *s. a.* Beauty and portliness combined.

بچ Bèch, *s. t.* Vienna.

بچاق bìchàk, *s. t.* A knife; a cutter; بچاقجی bìchAkji, A knife cutler.

بچقی bìchki, *s. t.* A cross-cut saw, a sawyer's saw; بچقیجی bìchkiji, A sawyer.

بچم bìchim, *s. t.* Cutting; a mode of cutting, cut, shape, form; harvest, reaping.

بچمك bìchmek (*aor.* بچر bìchER), *v.a.* To mow; to reap; to saw into planks; to cut out (clothes); to estimate (the value).

بچوق bùchuk, *s. t.* A half over any whole numbers, as بربچوق bìr-bùchùk, One and a half, ایکی بچوق ìki-bùchuk, Two and a half, &c.

بچه bèché, *s. p.* The young of an animal; a child.

بحار bìhār, *s. pl. a.* (*of* بحر bàhr), Seas.

بحث bàhss, *s. a.* A dissertation, discourse; a wager; ا—, —et, *v.n.* To discourse, treat, enlarge upon; —, *v.a.* To wager, bet, lay.

بحر bàhr, *s. a.* The sea; any great water; —محیط, bàhri-mùhīt, The ocean (as formerly supposed to surround the habitable part of the world); —ابیض, bàhri-èbyàd, The Mediterranean; —اسود, bàhri-èssvèd, The Black Sea; —احمر, bàhri-àhmèr, *or* —قلزم, bàhri-kùlzùm, *or* —سویس, bàhri-Sùwèyss, The Red Sea; —خزر, bàhri-hàzER, The Caspian; —لوط, bàhri-Lūt, The Dead Sea; بحرین bàhrèyn, *s. a. dual.* The two seas, *i.e.* the Black Sea and the Mediterranean; بحری bàhrī (*fem.* بحریه bàhrìyyé), *a. a.* Maritime; marine; naval; nautical.

بحران bùhrān, *s. a.* The crisis of a fever.

بخار bùkhār, *s. a.* Vapour, exhalation.

بخارا Bùkhārā, *s. t.* Bokhara.

بخت bàkht, *s. p.* Luck, fortune; good luck, good fortune; بختلو bàkhtli, *a. t.* بختیار bàkht-yār, بختاور bàkht--āvèr, *a. p.* Lucky, fortunate; بختسز bàkhtsiz, *a. t.* بدبخت bèd-bàkht, *a. p.* Unfortunate, unlucky.

بخش bàkhsh, *and* بخشا bàkshhā, *a. p.* (*in composition*), Who gives, a giver.

بخشش bàkhshish, *s. p.* A giving; a present in money (from a superior).

بخل bùkhl *or* bàkhl, *s. a.* Stinginess, avarice.

بخور bùkhūr, *s. a.* Incense; بخوردان bùkhūrdān (*or* بخوردانلق bùkhurdanlik), *s. p.* A censer, pan or box in which incense is burnt.

بخیل bàkhīl, *s. a.* A miser; a stingy, avaricious man. [improper.

بد bèd, *a. p.* Bad, ill; ugly, shocking,

بدء bèd', *s. a.* A beginning, commencing; a commencement; ا—, —et, *v.n.* To begin, commence.

بداهت bèdāhèt, *s. a.* A sudden appearance or effusion; بالبداهه bi-'l-bèdāhé, Suddenly, unexpectedly, unpreparedly, extemporarily.

بدایت bidāyet, *s. a.* A beginning, commencement.

بدر bèdr, *s. a.* The full moon.

بدرقه bèdraka, *s. a.* A guide; a fellow-traveller; an escort.

بدعت bid"àt, *s. a.* An innovation; —حسنه, bid"àti-hàssana, A praiseworthy *or* useful innovation, a reform, an opportune departure from routine.

بدل bèdel, *s. a.* Anything set in lieu of another; money paid instead of rations; a substitute given for a person drawn by ballot for the army.

بدن bèdɛn, *s. a.* The body; the trunk of the body; the main body of a building; the walls (of a castle or town); قلعهٔ بدنی kàl"a-bèdéni, The walls of a (the) castle.

بدوح bèdūh, Mystical word usually written under the address of letters, and sometimes represented by the numeral equivalents of its component letters, thus ٨٦١٤٢, as an invocation for its safe arrival.

بدوی bèdévī, *a. a.* Inhabiting, *or* growing in the desert or unreclaimed wilderness (*pl.* بدویون bèdévìyyūn, and *accus.* بدویین bèdévìyyīn; this latter word, in which the *v* is pronounced *w* by the Arabs, is the original of the French *bedouin*, adopted by us also).

بدیدار bèdīdār, *a. p.* Visible, apparent, manifest.

بدیع bèdī", *a. a.* New, never seen or heard of before, beautiful, wonderful, astonishing; (*fem.* بدیعه bèdī"à, A wonderful, *or* beautiful thing, act, *or* quality).

بدیهه bèdīhé, *s. a.* A witty impromptu, a spiritual saying or remark.

بدیهی bèdīhī, *a. a.* Which happens suddenly; self-evident, manifest.

بذل bèzl, *s. a.* A bestowing profusely; ا—, —et, *v.a.* To bestow.

بر bèr, *pr. p.* On, upon; over; according to; —, *s. p.* The breast, bosom; fruit; —, *a. p.* (*in composition*), Who carries, brings, or carries away; —, bir, *a. t.* One; the same; equal; a,

an; —, bèrr, *s. a.* Land; mainland; a just man; —, bìrr, *s. a.* Virtue; طرف—, bèr-tàraf, *a. p.* Aside, on one side, out of the way; ا— —, — —et, *v.a.* To get rid of, dispose of, put out of the way; برمنوال محرر bèr-mìnvāli-mùhàrrer, According to the manner described, as above-mentioned; سیمین بر sīmīn-bèr, *a. p.* Silver-breasted; نامه بر nāmé-bèr, Who carries a letter; بری bìri, *or* بریسی bìrissi, One, a person, a man; one (of them); بریکی bìr-ìki, One or two; ایکیده بر ìkida-bìr, Every now and then; بر ده bìrda, *c. t.* And also, moreover; او—, bìr-òl, *v.n.* To act together, be as one; بربرینی bìr--bìrini, *or* بری بربرینی bìri-bìrini, *pron. acc.* One another; بربرینه bìr-bìrina, To one another; بربرندن bìr-bìrindàn, From one another, بربریله bìr--bìrīla, With one another; &c.; بربر bìr-bìr, One by one; برلك bìrlik, *s. t.* Unity; concord; براكده bìrlikda, (In unity) together.

برء bùr', *s. a.* A being healed, a cure; الساعه—, bùr'u-'ss-sā"a, An instantaneous cure.

برابر bèrābèr, *a. p.* Equal, on a footing of equality, on a line, breast and breast; —, *ad. p.* Together, at the same time, along with.

برات bèrāt, *s. t.* A warrant, or letters-patent of the second class; a diploma; a consul's exequatur; براتلو bèràtli, A merchant, or other, holding a patent of privilege.

برادر bìrādɛr, *s. p.* A brother; a friend, comrade, companion, fellow; برادرانه bìrādérāné, *a. p.* Brotherly (thing).

براعت bèrā"at, *s. a.* Elegance, perfection of beauty; استهلال—, bèrā"-àti-ìsstihlāl, The beauty of symbolic literary composition, by which the technical terms of any science are used (for example, in a preface) and symbolized.

براغه bràgha, *s. t.* (*Italian*), The breeching of a cannon on board ship.

براق bèrrāk, *a. t.* Clear, limpid (liquid), free from mistiness, cloudiness, or turbidity; —, bùrāk, *s. a.* Name of the celestial steed said to have carried Muhammed to the highest heaven, and variously explained by the commentators.

براقمق bràkmak (*aor.* براقر bràkir, *or* براغر bràghir, *or* bràghàr), *v.a.* To leave, quit, forsake, abandon; to let go, loose; to let, permit; to leave, not meddle with, let alone; to put down, lay down.

بران bùrrān, *a. p.* Sharp, keen, cutting.

برای bèràyi, *pr. p.* For, for the sake of, on account of.

برایا bèrāyā, *s. pl. a.* (*of* بریه, *not used*), Creatures; men; Musslim subjects of the Sultan, free from tribute; رعایاو برایا ri"āyā-u-bèrāyā, The subjects of the Sultan, free and protected.

برائت bèrā'at, *s. a.* Freedom, a being free from any defect or blemish.

برباد bèrbād (bèrbàt), *a. p.* Gone to the winds, destroyed, ruined; spoilt, dirtied. [aboriginal of Barbary.

بربر bèrbèr, *s. t.* A barber; a Berber,

بربط bìrbèt, *s. p.* A lute, a harp.

برتر bèrtèr, *a. p.* Higher; برترین bèrtérīn, *a. p.* The highest.

برج bùrj, *s. a.* A round or square tower at intervals in old castle walls; a sign of the zodiac.

برچاق bùrchàk, *s.* t. A lupin? a vetch?

برخوردار bèrkhòrdār, *a. p.* Prosperous, fortunate, happy.

برد bèrd, *s. a.* Cold, coldness.

بردار bèrdār, *a. p.* On the gibbet, gibbeted; ا—, —et, *v.a.* To hang, to gibbet; —او, —òl, *v.n.* To be hung.

برزخ bèrzàkh, *s. a.* An unfathomable gulf; the great gulf between this world and heaven, or between this life and the eternal future.

برف bèrf, *s. a.* Snow.

برق bèrk, *s. a.* Lightning; —, bàrk, *s. t.* Always follows the word او èv, *a house*, and corroborates it; اوبرق èv-bàrk, House and home, wife and family; اولو برقلو èvli-bàrkli, Who possesses house and home, wife and family; برقلنمق bàrklanmak (*aor.* برقلنور bàrklanır), *v.n.* To become possessed of home and family.

برك bèrgh, *s. p.* A leaf of a tree.

برکت bèrékèt, *s. a.* (*pl.* برکات bèrékyāt), God's blessing; increase; plenty; برکتلو bèrékètli, *a. t.* Plentiful, abundant (year); blessed as the widow's cruse, and yielding much increase, prolific (plant or animal); برکت‌ویرسون bèrékèt-vèrsin! *int. t.* May it be returned to you a hundredfold! (*lit.* May it bring you a blessing of increase). [souvenir.

برکذار bèr-ghyùzār, *s. p.* A keepsake,

برله bìrla, *pr. t.* With, in, by.

برنا bèrnā, *s. p.* A young person, a young man.

برنجق bùrunjuk, *s. t.* Gauze, crape.

برو bèri, *s. t.* The space on the hither side of any object; —, *ad. t.* Hither; hitherwards; بروسی bèrissi, The space on the hither side of it; بروسنه bèrissina, To the hither side, to this side of it; بروسنده bèrissinda, On *or* at this side of it; —دن‌برو, *or* —دنبرو, —dan-bèri, From — till now, ever since —.

برودت bùrūdèt, *s. a.* Coldness, frigidity; coolness of feeling, interruption of friendship.

بروز bùrūz, *s. a.* Evidence, the being evident, manifest, clear, palpable.

برە brè! *int. t.* Sirrah! Fellow! —, bèré, *s. t.* A bruise; برەلنمك bèrélenmek, *v.n.* To be bruised, become bruised; ا—, —et, *v.n.* To bruise, make a bruise. [demonstration.

برهان bùrhān, *s. a.* A proof, evidence,

برهنه bìrèhné, *a. p.* Naked, bare.

بری bèrī, *a. a.* Free, exempt (from ill or

defect); —, bèrrī, *a. a.* Wild, growing wild.

بریان bùryān, *s. p.* Roast meat, a roast.

بریزولیه brìzòly*a*, *s. t.* A mutton chop.

بریه bèrrìyyé, *s. a.* A wilderness, unreclaimed tract of country.

بریق brìk (ìbrik), *s. t.* A brig.

بریق bèrīn, *a. p.* Highest, most high; —, bèrrèyn, *s. a. dual.* Two lands or continents.

بز bèz, *s. t.* Cotton or linen cloth; —, bìz, *pron. t.* We; صوغوق بز sòghuk-bèz, (Cold cloth) Linen cloth; بزی bèzi, The cloth; its cloth; —, bìzi, Us; بزم bìzim, Our; ours; بزه bìzé, To us; بزده bìzdé, At *or* in us; بزدن bìzdan, From us; بزمله bìzimla, With us; بزسز bìzsiz, Without us; بزجه bìzja, Our fashion; according to us.

بزر (bèzir), *s. a.* Seed; linseed; بزر تخمی bèzir-tòkhumu, Linseed; بزر یاغی bèzir-yàghi, Linseed-oil.

بزرك bùzùrgh, *a. p.* Great, large; بزرگوار bùzurghvār, *a. p.* Great in esteem.

بزم bèzm, *s. p.* A banquet, feast; —, bìzim (*gen. of* بز), *pron. t.* Our; ours.

بزمك bèzmek (*aor.* بزر bèzer), *v.n.* To become tired of, lose one's taste for.

بزنمك bèzenmek (*aor.* بزنور bèzénir), *v.n.* To adorn one's self, put on one's fine clothes and ornaments.

بساط bìssāt, *s. a.* A cloth *or* carpet for spreading.

بست bèsst, *s. p.* A tying, binding; —وبندا, bèsst-u-bènd-et, *v.n.* To bind, tie.

بستر bìsster, *s. p.* A mattrass or bed, [a cushion.

بستان bòsstan, *s. p.* A large market-garden; a melon-garden; melons; بستانجی bòstanj*i*, A soldier of one of the corps of guards of the Sultan's palace in the time of the Janissaries; a soldier of the foot-guards in the early days of the new system; بستانجی باشی bòsstanj*i*-bàsh*i*, The commander of the Bosstanji guards, and superintendent of police in the Bosphorus.

بسته bèssté, *a. p.* Tied, bound.

بسط bàsst, *s. a.* A spreading out, extending; a laying down, explaining at length; ا—, —et, *v.a.* To spread out, lay, extend; to lay down, declare, *or* explain at length.

بسلمك bèsslémek (*aor.* بسلر bèssler), *v.a.* To feed, nourish, keep, maintain, support; to fatten; بسلمه bèsslémé, *s. t.* A maid or woman servant; a child fed in the house for charity; بسلو bèssli, *a. t.* Fed, fattened.

بسم الله bi-'ssmi-'llāh! *int. a.* In the name of God! (*Invocation used before commencing any kind of work*).

بسیار bìssyār, *a. p.* Many in number; much in quantity.

بسیط bàssīt, *a. a.* Spread out, extended; simple, uncompounded.

بسیم bèssīm, *a. a.* Smiling.

بسیطه bèssītė, *s. a.* A sun-dial.

بش bèsh, *a. t.* Five; بشنجی bèshinji, *a. t.* Fifth; بشلك bèshlik, *s. t.* A five-piastre piece.

بشارت bèshārèt, *s. a.* Joy caused by any happy event; the announcement of a happy event. [ness of countenance.

بشاشت bèshāshèt, *s. a.* Hilarity, bright-

بشر bèshER, *s. a.* A human being, a man; mankind; —, *a. t.* Five a-piece; بشری bèshérī, *a. a.* Human; بشریت bèshérìyyèt, *s. a.* Humanity, the quality of being human, human nature. [news, joyful intelligence.

بشرا (*for* بشری) bùshrà, *s. a.* Good

بشقه bàshk*a*, *pr. t.* Other; بشقه‌سی bàshk*assi*, Another of them; دن— —بشقه —d*a*n-bàshk*a*, Other than —, beside —.

بشك bèshik, *s. t.* A cradle.

بصر bàssar, *s. a.* The sight.

بصره Bàssr*a*, *s. t.* Bassora (town of).

بصیرت bàssīrèt, *s. a.* Foresight; circumspection. [in trade.

بضاعت bìzā"*a*t, *s. a.* Capital, stock

بطال bàttāl, *a. a.* Of no further use; large; —, *s. a.* A letter, paper, or document which has been answered, or which does not require answering, or which is laid aside as of no further use; a champion, man of valour.

بطائت bàtā'*à*t, *s. a.* Slowness, heaviness, sluggishness; indigestibleness; stupidity of intellect; tiresomeness, wearisomeness of manner.

بطش bàtsh, *s. a.* Martial strength and impetuosity.

بطلان bùtlān, *s. a.* A being unfounded, futile, vain; absurdity, futility.

بطمان bàtmàn, *s. t.* A weight of six okes, or about 16lbs: it varies in different places.

بطن bàtn, *s. a.* The belly, inside; a sept, a tribe; a generation, or degree of relationship; an interior or mystical sense of a writing. [of digestion.

بطی bàtī, *a. a.* Slow in motion; difficult

بعث bà"ss, *s. a.* A sending; a deputing; a resuscitating, raising from the dead; —, —et, *v.a.* To send.

بعد bù"d, *s. a.* Distance; —, bà"d*a*, *pr. a.* After; بعده bà"d*a*-hŭ, *ad. a.* Afterwards, then; بعدالسلام bà"d*a*-'ss--sèlām, After salutation; من بعد mìn--bà"d, *ad. a.* (Never) more, (never) again, (never) afterwards; فیما بعد fī-mā-bà"d, *ad. a.* Henceforward, thenceforward, henceforth; بعد بعد bà"d*a*-bù"din, *ad. a.* After a while, after a certain length of time; وبعد vè-bà"du, اما بعد amma-ba"d, *c. a.* And now then (an introductory formula to the proper matter of any discourse or treatise, after the customary prayers and praises); مابعد mā--bà"d, *s. a.* The word or words next after, or the place occupied by them.

بعض bà"*z*i, *a. a.* Some, certain; —کره, —kérré, *ad. t.* Sometimes.

بعید bà"īd, *a. a.* Distant, far off.

بعینه bì-"àyni-hi, *ad. a.* As though it were the very self, exactly.

بغات bùghāt, *s. pl. a.* (*of* باغى bāghī), Rebels; wicked sinners.

بغتة bàghtétɛn, *ad. a.* Suddenly, all of a sudden.

بغداد Bàghdād, *s. t.* Bagdad (town of).

بغدادى bàghdādī, *s. t.* Lath and plaster work.

بغدان Bòghdān, *s. t.* Moldavia.

بغداش bà*gh*dàsh, *s. t.* A tailor's mode of sitting cross-legged; —قورمق, —kùrm*a*k, *v.n.* To sit cross-legged as tailors do.

بغداى bòghdày, *s. t.* Wheat; a grain weight; مصربغدايى mìss*i*r-bòghdày*i*, Indian corn.

بغر bàgh*i*r (*little used*), بغرصاق bàgh*i*r-sà*k*, *s. t.* The guts, bowels, intestines.

بغض bù*gh*z, *s. a.* Hatred, enmity, ill-will; —, —et, *v.n.* To bear malice.

بغل bàghl, *s. a.* A mule; *s. p.* The arm-pit; رسم بغلكيرى rèssmi-bàghl--ghīrī, The ceremony of supporting persons of rank as they walk, by holding them by the arm close to the arm-pits, like crutches.

بغه bà*gh*a, *s. t.* The generic name for animals of the frog and tortoise kinds; tortoise-shell; قوربغه kùr-b*agh*a (*or* قوروبغه kùru-bà*gh*a, The naked batrachian) the frog; اوتلوبغه (òtlu)-bà*gh*a, قره قوربغه kàr*a*-kùr-b*agh*a, The toad; توسبغه tòssb*agh*a, قاپلوبغه kàpl*i*-bà*gh*a (kàpl*im*b*agh*a), The tortoise; دكز قاپلوبغه سى dèn*g*iz--kàpl*i*-bà*gh*assi, The turtle.

بغير bì-ghàyri, *pr. a.* Without; بغيرحق bì-ghàyri-kàkk*i*n, Without right or justice, unjustly.

بقا bàkā, *s. a.* Permanency, a remaining without change; داربقا dār*i*-bàkā, The mansion of permanency, the future life.

بقال bàkkāl (bàkal), *s. a.* A grocer, a chandler.

بقايا bàkāyā, *s. pl. a.* (*of* بقيه bàkɨyyɛ́), Remnants; outstanding deficits of revenue due to government or to farmers by the people, arrears.

بقراج bàkr*a*j, *s. t.* A leather bucket; the piston of a pump.

بقلوا bàklawā, *s. t.* A dish of flaky pastry, sweetened with syrup or honey, and cut up in rhomboidal pieces; hence بقلوابقلوا bàklawā-bàklawā means, *divided into rhomboidal figures.*

بقله bàkl*a*, *s. a.* A broad bean, a horse bean; —قيرى, —kìr*i*, *a. t.* Dapple grey (horse).

بقم bàk*a*m, *s. t.* Brazil-wood, log-wood.

بقمق bìkm*a*k (*aor.* بقار bìkar), *v.n.* To become cloyed, disgusted, tired (of anything).

بقيه bàkɨyyɛ́, *s. a.* A remnant.

بك bè*gh*, *s. t.* A bey; a prince; a lord; a squire; the son of a pasha or high functionary; the style of colonels, lieutenant-colonels, post-captains, and commanders; the style of ambassadors, and of the governors of Moldavia, Wallachia, and Samos; the style often given abusively to sons of private

individuals, embassy interpreters, consuls, and even to servants; بكزادە bègh-zādé, Son of a bey, a Christian whose father held the title of bey; a European gentleman; بكلربكى bèghler-bèghi, Bey of beys, style formerly given to the viceroys or governors-general of Rumelia and Anatolia; —, bèng, *s. t.* A mole on the skin.

بك اوغلى Bègh-òghlu, *s. t.* Pera (a suburb of Constantinople).

بكجى bèkji, *s. t.* A watchman, watcher.

بكر bìkr, *s. a.* Virginity; a virgin; ازالهٔ بكرا ìzālé'i-bìkr-et, *v.n.* To deflower.

بكرش Bùkrèsh, *s. t.* The town of Odessa.

بكرى bèkrī, *a. a.* An habitual drunkard.

بكز bèngz, *s. t.* Countenance, complexion.

بكزمك bèngzémek (*aor.* بكزر bèngzer), *v.n.* To resemble.

بكلك bèghlik, *s. t.* The rank of bey, beyship; a principality, state under the rule of a bey; government property of any kind; بكلكجى bèghlikji, Title of one of the principal functionaries of the Ottoman government, who is at the head of the imperial chancery, from which all letters patent, commissions, treaties, &c. &c. emanate.

بكلمك bèklémek (*aor.* بكلر bèkler), *v.n.* To wait; to act as watchman; —, *v.a.* To wait for; to watch over, act as guard or watchman over.

بكمز bèkmaz (pètmaz) *s. t.* Grape-treacle.

بكنمك bèghenmek (*aor.* بكنور bèghènir), *v.a.* To like, approve.

بل bèl, *s. t.* The waist; a fork, a pronged spade for digging; a passage over a range of mountains where the heads of two opposite valleys meet and the ridge is lower than elsewhere; —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To droop in the middle, as a horse's back, when the two ends are supported (a beam, &c.); —صوغوغى, —sòghughu, Gonorrhea.

بلا bèlā, *s. a.* A misfortune, plague, trouble; —, bìlā, *pr. a.* Without; بلايه اوغرامق bèlāya-òghramak, To meet with irretrievable misfortune, to be utterly ruined; الله بلاسى allāh-bèlāssi, A plague sent by God; الله بلاكى ويرسون allāh-bèlāngi-vèrsin! God damn you! الله بلاسنى ويرسون allāh-bèlāssini-vèrsin! God damn him (her, it)!

بلابان bàlabàn, *a. t.* Big, large, huge.

بلاد bìlād, *s. pl. a.* (*of* بلد bèled), Cities, towns; countries. [Persian Irak.

بلاد الجبل Bìlād-u'-l-jèbel, *s. t.* Media,

بلادت bèlādèt, *s. a.* Stupidity.

بلازك bìlāzik (bìlèzik), *s. t.* A bracelet.

بلاغت bèlāghàt, *s. a.* The eloquence which fully explains one's meaning.

بلاهت bèlāhèt, *s. a.* Extreme stupidity.

بلايا bèlāyā, *s. pl. a.* (*of* بلا bèlā), Evils, misfortunes, plagues.

بلبل bùlbul, *s. p.* The nightingale; بوقلوجه —bòkluja—, The wren (?).

بلد bèled, *s. a.* A city, town, village; a country.

بلدان bùldān, *s. pl. a.* (*of* بلد bèled), Cities, towns; countries.

بلده bèldé, *s. a.* A city, town, village.

بلغار Bùlgār, *s.* and *a. t.* Bulgarian; a Bulgarian; بلغارستان Bùlgārisstān, *s. t.* Bulgaria.

بلغارى bùlghārī, *s. t.* A kind of Russia leather, very thick and coarse; a kind of small lute strung with wires. [grade.

بلغراد Bèlègràd, *s. t.* The town of Bel-

بلغم bàlghàm, *s. a.* Phlegm; بلغمى bàlghàmī, *a. a.* Phlegmatic; —, *or* —يشم, —yèshem, Veined jasper, of the colour of phlegm.

بلغور bùlghur, *s. t.* Wheat grains prepared like rice or like pearl-barley.

بلكه bèlki, *ad. t.* Perhaps, may be, by chance.

بلكى *or* بلكو bìlèghi, *s. t.* A hone; a grind- or whet-stone; ياغ بلكيسى yàgh-bìlèghissi, A hone used with oil.

بللمك bèllémek (*aor.* بللر bèllER), *v.a.* To dig with a fork or spade; to learn by heart so as to remember again.

بللو bèlli, *a. t.* Known; بللو باشلو bèlli--bàshli, *a. t.* (A person) publicly known, whose person and physiognomy are generally known.

بللور bìllūr, *s. a.* Crystal, cut-glass.

بلمجه bìlméjé, *s. t.* A riddle, an enigma.

بلمك bìlmek (*aor.* بلور bìlir), *v.a.* To know; to guess; to recognize; to know as, or suppose to be; (*in composition with the root of any verb increased by the syllable* ئه or يه) to be able, as: كله بلمك ghèlé-bìlmek, To be able to come.

بلند bùlènd, *a. p.* High; loud.

بلوت *or* بلوط bùlut; *s. t.* A cloud; بلوتلو bùlutlu, *a. t.* Cloudy, clouded.

بلوغ bùlūgh, *s. a.* Maturity, puberty.

بلوك bùluk, *s. t.* A division, subdivision; a piece; a company of infantry; a squadron of horse; a number of persons. [whet, set, sharpen.

بلەمك bìlémek (*aor.* بلر bìlER), *v.a.* To

بلى bèli, *ad. a.* Yes.

بليه bèlìyyé, *s. a.* A misfortune, plague,

بليد bèlīd, *a. a.* Stupid. [visitation.

بليغ bèlīgh, *a. a.* Eloquent in expressing ideas; copious, plentiful; strenuous.

بن bèn, *pron. t.* I; بنم bènim, My; mine; بنى bèni, Me; بكا bànga, To me; بندە bènda, At *or* in me; بندن bèndan, From me; بنمله bènimla, With me; بنسز bènsiz, Without me; بنجه bènja, My fashion; according to me; —, bin, *s. a.* Son of, as احمد بن محمود àhmed bin Màhmūd, Ahmed, son of Mahmud; —, bùn, *s. p.* The foot, stock, bottom, lower end or base of anything.

بنا bìnā, *s. a.* A building; the building of buildings; the *voice* of verbs in grammar; ا—, —et, *v.a.* To build; —امينى, —èmīni, A clerk of the works and paymaster; بناء bìnā'an,

ad. a. Consequently; as بوكابناء bùnga--bìnā'an, *or* بناءعليه bìnā'an-"àlèyh, In consequence thereof.

بند bènd, *s. p.* A sentence, a paragraph, an article, a verse of literary composition; a band, ligature, tie; a dam shutting up a valley so as to form a reservoir of water or artificial lake; —, *a. p.* (*in composition*), Which ties, binds, makes fast. [A seaport.

بندر bèndèr *or* بندركاه bèndèrghiāh, *s. t.*

نده bèndé, *s. p.* (*pl.* بندكان bèndéghyān), A servant, bondsman; بندكى bèndéghī, *s. p.* بندهلك bèndélik, *s. t.* Servitude, service; بنده خانه bèndé--khānė, *s. p.* The house of your humble servant (used in polite conversation instead of "*my house*," as دولتخانه dèvlet-khānė, *the house of prosperity*, is instead of "*your house*").

بنفشه bènefshė (mènèkshė), *s. p.* A violet.

بنك bènek, *s. t.* A spot; —, bìnek, *s.* and *a. t.* A saddle-horse, horse for riding; بنكلو bènekli, *a. t.* Spotted, speckled.

بنم bènim, *pron. t.* (*gen. of* بن bèn, I), My, of me; mine; بنمكى bènimki, *pron. t.* Mine.

بنمك bìnmek (*aor.* بنر bìnER), *v.n.* To mount, get upon; to get into (a carriage or boat); to ride (on a horse, in a carriage, or boat).

بنى bènī, *s. pl. a.* (*of* بن bìn), Sons, children; ادم—, —ādEm, Sons of Adam, children of men, men, mankind. [sical constitution.

بنياد bùnyād, *s. p.* A foundation; phy-

بنيان bùnyān, *s. a.* The building, constructing; construction; physical constitution.

بو bù, *pron. t.* This; —, bū, *s. p.* Smell, odour; —, *a. p.* (*in composition*), Smelling, having an odour; —, bù, *s. a.* Father; خوشبو khòsh-bū, Sweet-smelling; بوالفضول bù-'l-fùzūl, (The father of presumption), presumptuous.

بواب bèwwāb, *s. a.* A door-keeper, gate-keeper, porter; a chamberlain; سربوابين sèr-bèwwābīn, A chief chamberlain (title of dignity something like our knight-bachelor).

بوار bèvār, *s. a.* Destruction; دارالبوار dāru-'l-bèvār, (The house of destruction) hell.

بوبرك bùbrek, *s. t.* A kidney.

بوت bùt, *s. t.* A thigh of an animal, a leg (of mutton, &c.).

بوجاق bùjàk, *s. t.* A distant out-of-the-way corner; Bessarabia.

بوجك bùjek, *s. t.* Any creeping animal, as a slug, silkworm; a crayfish; سموكلو بوجك sùmuklu-bùjek, A slug or snail; قوندز بوجكى kùnduz-bùjè-*ghi*, Cantharides. [gnarl in a tree.

بوداق bùdāk, *s. t.* A knot in wood; a

بوداله bùdala, *s. t.* A simpleton, idiot.

بودامق bùdamak (*aor.* بودار bùdar), *v.a.* To prune, thin out, lop.

بودور bòdur, *a. t.* Dwarf, short in stature amounting to deformity.

بودین Būdìn, *s. t.* The town of Buda.

بورا bùra, *s. t.* This place, this spot; بورام bùram, (my this place) here, this place in my body; بوراك bùrang, Here, this place in thy body; بوراسی bùrassi, Here, this place in it; &c.; بورایه bùrayа, Here, to this place; بوراﻣه bùramа, Here, to this place in my body; &c.; بورادە bùradа, Here, in this place; بورادن bùradan, Hence, from hence; &c. &c.; بورالر bùralar, Hereabouts, these parts or places; &c. &c.

بورج bòrj, *s. t.* A debt; duty incumbent; —, bùrj, *s. t.* The misletoe; بورجلو bòrjlu, In debt; indebted; a debtor; بورجه‌كیرمك bòrjа-ghìrmek, *v.n.* To get in debt.

بوردە bòrdа, *s. t.* (*Italian*), A ship's side; a board, tack (in sailing); بوردە بوردەیه bòrdа-bòrdаyа, Side by side, porthole to porthole.

بورشمق bùrushmak (*aor.* بورشور bùrushur), *v.n.* To become wrinkled, rumpled, ruffled. [a screw.

بورغو *or* بورغی bùrghu, *s. t.* A gimlet; بورقتمق bùrkutmak (*aor.* بورقودر bùrkudur), *v.a.* To sprain (a joint); بورقلمق bùrkulmāk (*aor.* بورقلور bùrkulur), *v.n.* To be sprained.

بورك bùrek, *s. t.* A pie, tart, pasty.

بورمق bùrmak (*aor.* بورار bùrar), *v.a.* To twist (with strength, *e.g.* A bar of iron, a person's arm); بورمه bùrmа, *s. t.* A twist; a screw; —, *a. t.* Twisted.

بورون bùrun, *s. t.* The nose; the point of anything; a cape, promontory, point; the snuff (of a candle).

بورنمك bùrunmek (*aor.* بورنور bùrunur), *v.n.* To wrap one's self, cover one's self up (in a scarf, mantle, &c.)

بورو *or* بوری bòru, *s. t.* A horn, trumpet; بوروزن bòruzèn, *s. t.* A trumpeter.

بوره bòrа, *s. t.* Borax (?), Sal-ammoniac (?); a storm of wind, a squall; a good scolding; بوره یمك bòrа-yèmek, *v.n.* To be exposed to a squall; to get a good scolding.

بوز bùz, *a. t.* Ice; بوزكبی bùz-ghìbi, Like ice; very white; very smooth; —, bòz, *a. t.* Dark iron grey.

بوزاغی bùzаghi, *s. t.* A young calf.

بوزجه اطه‌سی Bòzchè-λdassi, The island of Tenedos. [arms.

بوزطغان bòz-dàghān, *s. t.* A mace of

بوزشمق bòzushmak (*aor.* بوزشور bòzushur), *v.n.* To quarrel, fall out with each other; بوزشق bòzushuk, *a. t.* At variance, not on good terms together; بوزشقلق bòzushukluk, *s. t.* Variance, bad terms.

بوزغون bòzghun, *a. t.* Defeated, routed; troubled, cast down; —, *s. t.* Defeat, rout; بوزغونلق bòzghunluk, *s. t.* Defeat, rout; troubled, broken-spiritedness.

بوزق bòzuk, *a. t.* Spoilt, bad; changed

into a small coin; بوزق پاره bòzuk-pàra, Small change.

بوزلمك bùzulmek (*aor.* بوزيلور bùzulur), *v.n.* To become contracted, to contract.

بوزمق bòzmak (*aor.* بوزار bòzar), *v.a.* To spoil; to take to pieces; to rout, defeat; to contradict (one) to a third person, to put to the blush by saying something; to deflower (a virgin); to violate, act in contrariety to, infringe; to change (money), give change (for it).

بوزه bòza, *s. t.* A kind of thick white drink made of millet fermented.

بوس būss, *s. p.* A kissing; —, *a. p.* (*in composition*), Who kisses; ا—, —et, *v.a.* To kiss; بوسى būssī, *s. p.* The act or quality of a kisser.

بوستان bòsstān, *s. p.* See بستان

بوسنه Bòssna, *s. t.* Bosnia.

بوسه būssé, *s. p.* A kiss, a buss.

بوش bòsh, *s. t.* Empty; vain, useless, void of sense, meaning, or utility; idle, unemployed; loose, not tied, not tight; loosened, let go; divorced; —لاقردى, —làkirdi, Nonsense; —وقت, —wàkit, Leisure time; —بوكر, —bùghur, The part of the side of the belly just below the ribs; —بوغاز, —bòghāz, A babbler; —كزمك, —ghèzmek, *v.n.* To wander about without employment; to be without a place, out of service.

بوشاتمق bòshatmak (*aor.* بوشادر bòshà-dir), *or* بوشالتمق bòshaltmak (*aor.* بوشالدر bòshaldir), *v.a.* To empty (a vessel of anything, or anything from a vessel).

بوشامق bòshamak (*aor.* بوشار bòshar), *v.a.* To divorce, repudiate, put away (one's wife).

بوشانمق bòshanmak (*aor.* بوشانور bòshà-nir), *v.n.* To empty itself; to become loose, loosened; to burst forth, break loose from restraint (people, a horse, a spring, a bow, &c.); to be divorced (a wife).

بوغ bògh, *s. t.* (*in* باشبوغ bàsh-bògh, A commodore (at sea); a commander (of a corps on land).

بوغا bòghа, *s. t.* A bull.

بوغاز bòghāz, *s. t.* The throat, gullet, windpipe; a defile, pass; a strait, channel; the mouth of a river; the quinzy, a sore-throat; the Bosphorus, and particularly the middle portion of it; —بوش bòsh—, A babbler; —أو, —òl, To have a sore-throat or the quinzy; بوغازلمق bòghāzlamak, *v.a.* To kill (any animal) by cutting open its throat.

بوغچه bòghchа, *s. t.* A square shawl; a large square piece of stuff used as a wrapper for bundles or parcels; a bundle, a parcel in a wrapper.

بوغق bòghuk, *a. t.* Hoarse, stifled (voice).

بوغم bòghum, *s. t.* A joint in a reed; a knot in wood; a constricted place in any channel or pipe.

بوغمجه bòghmaja, *a. t.* Which chokes;

—اوكسرك, bòghmaja-ùksuruk, *s. t.* The whooping-cough.

بوغمق bòghmak (*aor.* بوغار bòghar), *v.a.* To stifle, strangle, drown, suffocate; بوغلمق bòghulmak (*aor.* بوغلور bòghulur), *v.n.* and *p.* To be stifled, strangled, drowned, suffocated; to be ready to burst (with rage, laughter, &c.). [of hot water.

بوغو *or* بوغى bùghu, *s. t.* Steam, reek

بوق bòk, *s. t.* Excrement, dung, turd, shit; scoria of ores; anything bad or disagreeable; —, *a. t.* Bad; disagreeable; شيطان بوقى shèytān - bòku, (Devil's dung) assafœtida.

بوقاغى bùkàghi, *s. t.* Fetters, hobbles.

بوكالمق bùngalmak (*aor.* بوكالور bùngàlir), *v.n.* To become stupified.

بوكر bùghur, *s. t.* (*in* بوش بوكر bòsh--bùghur, The side part of the belly just below the ribs).

بوكرتلن bùghurtlèn, *s. t.* A blackberry.

بوكرك bùghrek (bùbrek), *s. t.* A kidney. [French bean.

بوكرلجه bùghrulja, *s. t.* A small white

بوكرى bùghru, *a. t.* (*in* اكرى بوكرى èghri-bùghru), Very crooked, tortuous, devious. [thing), a twist.

بوكلم bùklum, *s. t.* A curl (in any-

بوكمك bùkmek (*aor.* بوكر bùker), *v.a.* To twist between the fingers; to fold double; to bend.

بوكو *or* بوكى bùghu, *s. t.* A charm, spell, sorcery; بوكوجى bùghuju, *s. t.* A sorcerer, sorceress.

بول bòl, *a. t.* Plentiful, abundant; ample; wide, loose, in folds (clothing, &c.); —, bèvl, *s. a.* Dung; urine; بوللق bòlluk, *s. t.* Abundance, plenty; looseness (of clothes, &c.).

بولاشق bùlàshik, *a. t.* Daubed, besmeared, contaminated.

بولاشمق bùlàshmak (*aor.* بولاشور bùlàshir), *v.n.* To become irregularly spread upon in daubs (as paint, tar, mud, &c.); to pass by contagion (disease); to set (about any business); to meddle.

بولاماج bùlamaj, *s. t.* Grape-juice boiled to the consistency of honey.

بولانق bùlànik, *a. t.* Turbid, not clear (water, &c.); cloudy and foggy (weather); sick, nauseated (the stomach).

بولانمق bùlànmak (*aor.* بولانور bùlànir), *v.n.* To become turbid, thick, cloudy; to become sick (the stomach).

بولدر bùldur (bèldir), *s. t.* Last year.

بولدرجين bùldurjin, *s. t.* A quail.

بولمق bùlmak (*aor.* بولر bùlur), *v.a.* To find.

بولمك bùlmek (*aor.* بولر bùler), *v.a.* To divide, parcel out, partition off.

بولنمق bùlunmak (*aor.* بولنور bùlunur), *v.n.* To be found, to be present; —, *v. p.* To be found.

بولوط *or* بولوت bùlut, *s. t.* A cloud; بولوتلو bùlutlu, *a. t.* Cloudy; بولوتلنمق bùlutlanmak, *v.n.* To become cloudy.

بومبار bùmbār (*for* مومبار mūmbār), The large gut of sheep; fresh sausage made in the fresh gut.

بونجق bònjuk, *s. t.* A small shell, a bead, a bugle (with which certain ornaments are made); قاطر بونجغی kàtir-bònjughu, The small shell used as coin in some parts of Africa.

بونجه bùnja, *a. t.* (This is simply another *case* of the demonstrative pronoun بو bŭ), After this fashion, thus; thus long, thus much, so much, so many; بونجه‌لین *or* بونجلین bùnjaleyin, *ad. t.* Thus long.

بوی bòy, *s. t.* Length; height of stature; —, bŭy, *s. p.* Smell, scent, odour; بوی بوص bòy-bòss, Stature and general appearance; بویلو bòylu, *a. t.* Having stature; tall; اوزون‌بویلو ùzun-bòylu, Tall in stature; اورته بویلو òrta-bòylu, Of a middling stature; قصه‌بویلو kìssa-bòylu, Short in stature.

بویا bòya, *s. t.* Paint; dye; اشی‌بویاسی àshi-bòyassi, Ochre; یاغلوبویا yàghli-bòya, Oil-paint; قوندره بویاسی kùndura-bòyassi, Blacking; بویاجی bòyaji, A dyer.

بویار bòyàr, *s. t.* A Wallachian noble.

بویامق bòyamak (*aor.* بویار bòyar), *v.a.* To dye; to paint; بویاتمق bòyatmak, *v. caus.* To give to be dyed, to cause to be painted; بویانمق bòyanmak, *v. p.* To be dyed; to be painted; —, *v.n.* To take the dye.

بویله bùylé, *a. t* This kind, this sort; —, *and* بویله‌جه bùylé*ja*, *ad.* Thus, so, in this manner, way, or fashion.

بوین *or* بویون bòyn *or* bòyun, *s. t.* The neck; بویون‌باغی bòyun-bà*ghi*, A neck-tie; گناهی بویونکه ghyùnàhi-bòynun*ga*! May the sin be on thy neck! [tree, the yoke (for oxen).

بویندروغ bòyndurugh, *s. t.* A yoke-

بوینوز bòynuz, *s. t.* A horn (of an animal); horn; کچی‌بوینوزی kèchi-bòynuzu, The fruit called the locust, a kind of sweet pod.

به bé, *ad. p.* To, for, in; —, bìh, *a. p.* Good, excellent, safe, sound; —, bìhi, (*mas.*) بها bìhā (*fem.*) *pron. a.* (*in composition*), To *or* with him, her, it.

بها bàha (pàha), *s. p.* Price in money, money value; —, bàhā, *s. a.* Beauty; فیها fè-bàhà, Well and good! That will do very nicely! بهالو pàhali, Dear, high-priced. [hero.

بهادر bàhādir, *s. p.* A brave man, a

بهار bàhār, *s. p.* The spring; —, *s. a.* Spice; —اول èvvel—, —الك ìlk—, Spring, early spring; —صوك sòng—, Autumn; بهارات bàhārāt, *s. pl. a.* Spices; بهارلو bàhārli, *a. t.* Spiced, spicy.

بهانه bàhāné, *s. p.* A pretext; an idle excuse; a finding fault; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To find an excuse; to find fault (with a thing). [accusation.

بهتان bùhtān, *s. a.* Calumny, false

بهجت bèhjèt, *s. a.* Beauty and cheerful pleasing look of countenance.

بهر bèhèr (ب bè, *for* هر hèr, *each*), *ad. p.* Each; بهرینه bèhèriné, Each, a-piece, for each one of them; بهرماه bèhèr-māh, Each month, monthly.

بهره bèhré, *s. p.* A lot, share, portion; بهرهدار bèhrédār, بهرهمند bèhrémènd; بهرهور bèhrévèr, *a. p.* Sharing, having a share.

بهشت bihìsht, *s. p.* Heaven, paradise.

بهی bèhèy! *int. t.* O! Ho! بهی اشك bèhèy-èshek, Ass that thou art! —, bèhī, *a. a.* Beautiful.

بی bī, *prep. p.* (*in composition*), Without; بیباك bī-bāk, *a. p.* Without fear, fearless.

بیابان bèyābān, *s. p.* The desert, a [wilderness, the wilds.

بیات bàyat, *a. t.* Stale, not new or fresh.

بیاض bèyāz, *s. a.* Whiteness; —, *a. t.* White; —, *s. t.* A fair copy of a writing; unwritten paper; بیاض اوزرنده ارادهٔ bèyaz-ùzérinda-ìrādé, An imperial command given *propriâ motu*, and not on any petition or ministerial report; بیاضه چکمك bèyaza-chèk-mek, *v.a.* To copy out fairly.

بیاغی bàyaghi, *a. t.* Mere, sheer; common, ordinary, every-day; —, *ad. t.* Neither more nor less, simply, in good sooth.

بیان bèyān, *s. a.* A setting forth, explaining, expounding; ا—, —et, *v.a.* To set forth, declare, expound; آتی البیان ātiyyu-'l-bèyān, The following, the hereinafter mentioned.

بیت bèyt, *s. a.* A house; a couplet, a distich; بیت الله الحرام bèytu-'llāhi-'l-hàrām, (The holy house of God) the Temple of Mecca; بیت المال bèytu-'l-māl, *or* بیت مال المسلمین bèytu-māli-'l-mùsslimīn, (The house of the treasure of the Musslim community) the public treasury; بیت المالجی bèytu-'l-mālji (bèytamàlji), An officer who takes cognizance of the estates of deceased persons, or of spoils of war, assesses them for succession dues, &c.

بیتوتت bèytūtèt, *s. a.* A passing the night in any abode; ا—, —et, *v.n.* To pass the night in any abode.

بیچاره bī-chārè, *s.* and *a. p.* Poor, helpless, forlorn.

بیخ bīkh, *s. p.* A root.

بیخود bī-khòd, *a. p.* Insensible, swooned, fainted; insane, beside one's self.

بیدار bīdār, *a. p.* Awake; vigilant; —بخت, —bàkht, *a. p.* One whose good fortune is awake and active, slumbering not.

بیدق (pàytak), *s. a.* A peon, or pawn at chess.

بئر bi'r, *s. a.* A well.

بیراق bàyrak, *s. t.* A flag, banner, standard; بیراقدار bàyrakdàr, *s. p.* A standard-bearer.

بیرام bàyram, *s. p.* A holy feast, a holy day, festival; شکربیرامی shèkar-bàyrami, (The feast of sugar), the feast of three days next after the close of Ramazan; قربان بیرامی kùrbān-bàyrami, The

feast of sacrifice, in commemoration of Abraham's intended offering of Ishmael (according to the Kur'an), held on the tenth day of the last month of the Musslim year, Zī-'l--hìjjé (the month of pilgrimage); قامش بیرامی kàmish - bàyrami, The Jewish feast of tabernacles.

بیرون bīrūn, *s. p.* The outside; —, *ad. p.* Out of; beyond.

بیز bìz, *s. t.* An awl.

بیزار bīzār, *a. p.* Tired, weary, annoyed.

بیش bīsh, *a. p.* More in number or quantity.

بیضی bèyzī, *a. a.* Egg-shaped, oval, elliptical; —, *s. t.* An oval, ellipse.

بیطار bàytār, *s. a.* A farrier, veterinary surgeon; بیطارلق bàytārlik, *s. t.* بیطاری bàytārī, *s. p.* بیطرت bàytaret, *s. a.* The veterinary art or profession.

بیع bèy", *s. a.* A selling; بیع وشرا bèy"-u-shìrā, Buying and selling, trade.

بیعت bī"àt, *s. a.* The ceremony of swearing allegiance; ا—, —et, *v.n.* To declare one's self a loyal subject or vassal.

بیق bìyik, *s. t.* The mustachio.

بیك bìng, *a. t.* A thousand, one thousand; بیکباشی bìng - bàshi, (A chiliarch, chief of a thousand), A major or *chef de bataillon* in the army; a commander in the navy.

بیکار (pùngar), *s. t.* A spring, source of water; بیکار باشی pùngar-bàshi, The head water or spring of a stream; —, bī-kyār (bèkyar), *s. p.* A bachelor.

بیکانه bīghyānė, *s. p.* A stranger.

بیلك bìlek, *s. t.* The wrist.

بیله bìlė, *ad. t.* Even; together.

بیم bīm, *s. p.* Fear.

بیمار bīmār, *a. p.* Sick, ill, diseased; بیمارخانه bīmār-khānė, *s. p.* A hospital; a mad-house.

بین bèyn, *s. a.* The interval between two things; the relation between two things; the midst of several or many things; بینلری bèynléri, Their interval *or* relation; بینلرینه bèynlérina, To their interval, between them, among them; بینلرنده bèynlérinda, In their interval, between them, among them; بینلرندن bèynlérindan, From between them, from among them; &c. &c.; —, bīn, *a. p.* (*in composition*), Who sees, perceives; دوربین dūrbīn, (Far-seeing), A telescope; خردهبین khùrda-bīn (Small-seeing) a microscope; —, bèyn, *s. t.* The brain.

بینش bīnish, *s. p.* A seeing, viewing; an old ceremony of court, a kind of levee; a kind of outer and very full robe in the old costume.

بینه bèyyinė, *s. a.* A proof, evidence, conclusive fact.

بیوت bùyūt, *s. pl. a.* (*of* بیت bèyt), [Houses.

بیورلدی bùyurùldu, *s. t.* A governor's written order.

بیورمق bùyurmak (*aor.* بیورور bùyurur),

v.n. To exercise authority, act as master, give orders; to say, to do (anything, used when speaking of a superior); نه بیوردیکز nè-bùyurdun-*g*uz, What did you say? ایچرو بیوریکز ìchèri-bùyurun*g*uz, Pray walk in; بیورك bùyurun*g*! I beg you! Do me the favour!

بیوك bìyuk, *a. t.* Great, large, big, vast; high in rank.

بیومك bìyumek (*aor.* بیور bìyur), *v.n.* To grow, increase in size; to grow up; to become an adult; to rise in

بیوه bīvé, *s. p.* A widow. [rank.

بیهوده bīhūdé, *a. p.* Vain, fruitless, useless; —, *ad. p.* In vain.

بیهوش bīhush, *a. p.* Senseless, swooned.

پ

پ pè *or* pā'i-fārsī. Third letter of the Turkish alphabet, having the value of *p* in English. In old manuscripts, as in many modern writings from the pens of pedantic or ignorant students of Arabic, this letter is ignored, and its place supplied by the ب, so that sometimes words written with that letter will be found ranged in the present chapter, want of space forbidding the repetition in each place. It is sometimes interchangeable with ف fè; as, فیل fīl, *or* پیل pīl. In chronograms this letter has the same numeral value with ب, and is never used in astronomical tables, or in the dates of letters, by reason that it is not of Arabic origin.

پا pā, *s. p.* A foot. (Abbreviated from پای pày, and entering into the composition of many words, sometimes in the one form, sometimes in the other).

پاپادیه pàpàdiy*a*, *s. t.* Camomile.

پاپاس pàpass, *or* پاپاز pàpaz, *s. t.* A priest (Christian or Pagan).

پابوس pā-būss, *s. p.* Foot-kissing.

پاپوش pā-pūsh (pàbuch), *s. p.* Any covering for the feet, particularly a kind of slipper worn out of doors.

پاتردی pàtir*d*i, *s. t.* Noise.

پاترونه pàtrūn*a*, *s. t.* (*Italian*), The vice-admiral, formerly entitled a Bey, now a Pasha.

پاتلامق pàtlam*a*k (*aor.* پاتلار pàtlar), *v.n.* To crack or explode with a great noise; to burst without noise.

پاتلجان pàtlijàn, *s. t.* The egg-plant; فرنك پاتلجانی firènk-pàtl*ij*àn*i*, The love-apple or tomata. [pectedly.

پاتهدق pàt*a*d*a*k, *ad. t.* Suddenly, unex-

پاچارز pàchàriz, *s. t.* A thing likely to give trouble, as a ship coming athwart hawse.

پاچاورهٔ pàchàvr*a*, *s. t.* A rag, clout; یاغلو پاچاورهٔ yà*gh*li-pàchàvr*a*, (A greased rag), a fire-ball thrown against ships or towns by the enemy.

پاچه pàch*a*, *s. p.* Sheep's trotters; trotter jelly; any dish made to imitate trotter jelly; the lower part of

the legs of trousers; the feet and leg parts of furs.

پادشاه pādishāh, *s. p.* The Sultan; an emperor; پادشاهی pādishāhī, *s. p.* The imperial dignity or function; —, *a. p.* Imperial; پادشاهانه pādishāhānė, *a. p.* Imperial.

پارچه pàrcha, *s. p.* A piece, fragment, morsel; a whole individual thing; پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et, *v.a.* To cut, pull, or knock to pieces.

پارس Paris, *s. t.* Paris.

پارلاق pàrlàk, *a. t.* Bright, shining, clear; handsome; promising, talented.

پارلامق pàrlamak (*aor.* پارلار pàrlar), *v.n.* To shine, to be bright; to break out in flame; to acquire a conspicuous station and reputation; to get in a rage.

پارمق pàrmak, *s. t.* A finger; a toe; an inch; a rail, a bar; a spoke of a wheel; a stripe (in stuffs, &c.); پارمقلق pàrmaklĭk, *s. t.* Railings; a grating, a grate; التی پارمق àlti-parmak, *s. t.* The tunny-fish (?); a kind of striped stuff. (See پرمق).

پاره pārė (*pàra*), *s. p.* A piece, fragment; a whole individual thing; money; a small coin, the fortieth of a piastre, about $\frac{1}{20}$ of a penny; اوچ پاره تکنه ùch-pārė-tèknė, Three individual ships; پاره پاره pārė-pārė, *ad. p.* Piecemeal, in pieces, یکپاره yèk-pārė, *a. p.* Of one single piece; پارهلمك pārėlėmek (*aor.* پارهلر pārė-lėr), *v.a.* (*pàralamak*, *aor.* *pàralar*), To cut or knock to pieces; پارهلنمك (*pàralanmak*), *v.n.* To be broken in pieces.

پازی pàzi, *s. t.* White beet, of which the leaves are used as a vegetable.

پاس pāss, *s. p.* A sentry's round, guard, watch; —, pàss, *s. t.* Rust; پاسلنمق pàsslanmak (*aor.* پاسلنور pàsslanir), —طوتمق, —tùtmak, *and* —باغلامق, —bàghlamak, *v.n.* To become rusty, to contract rust; پاسبان pāssbān, *or* پاسوان pāsswān, *s. p.* A watchman, guard, sentry.

پاش pāsh, *a. p.* (*in composition*), Which sprinkles, scatters, diffuses.

پاشا pàsha, *s. t.* The highest title in the civil or military hierarchy in Turkey. There are now many grades of pashas. 1st. The grand-vizier and those who rank with him; 2d. Those who have filled that office; 3d. Those connected by marriage with the imperial family; 4th. The general class of ministers or secretaries of state, and those to whom the rank is given; 5th. Simple mùshīrs not ministers of state; these are governors-general of large provinces, or generals commanding corps-d'armée, &c.; 6th. Vèzīrs, also governors-general; 7th. Fèrīks or lieutenants-general; 8th. Mīri-Mīrān, or civil fèrīks, governors of smaller provinces; 9th. Mīri-Lìwā, or generals of brigade; and 10th. Mīru-'l-

-Umérā, or civil lìwās, governors of small provinces also. All these functionaries, and all those who have ever received the grades, retain the title of pasha for life, unless degraded for some offence. This title is sometimes given to children and young men by their family or companions. پاشا قپوسی pàsha-kàpissi, The official place of business of the government in Constantinople, and of the governor in a province. پاشالق pàshalik, *s. t.* The grade or functions of a pasha; a government held by a pasha; پاشالو pàshali, *a. t.* (Suitable for a pasha) name of a certain style of clothing.

پاك pāk, پاکیزه pākīzé, *a. p.* Clean, pure, undefiled.

پالاسطروپه pàla-strùpa, *s. t.* (*Italian*), A rope wad for a gun. [tridge-box.

پالاسقه pàlasska, *s. t.* A soldier's car-

پالان pàlan, *s. t.* A kind of soft-cushioned saddle or pillion.

پاموق pàmuk, *s. t.* Cotton.

پانطلون pàntalòn, *s. t.* Trousers.

پای pāy, *s. p.* The foot. (This word, sometimes contracted into پا pā, enters into the composition of many words, either at the beginning or end; as, پانهادهٔ pā-nìhādé, Who has placed his foot, چارپا chār-pā, Four-footed); —, pày, *s. t.* A share, part, portion; پایلاشمق pàylashmak, *v.a.* To share (anything) with others; پای بچمك pày-bìchmek, *v.n.* To draw comparisons from an instance given. [limit, term.

پایان pāyān, *s. p.* The end, extremity,

پایبند pāy-bènd (pàywànt), *s. p.* Ligatures with which the feet of horses are bound in stable, or at picket.

پایتخت pāyìtàkht, *s. p.* (Foot of the throne) the capital city, the seat of government. [blished.

پایدار pāydār, *a. p.* Permanent, sta-

پایدوس pàydoss, *s. t.* A cessation from work; —, *int. t.* All hands knock off work! ا—, —et, *v.n.* To knock off working; —, *v.a.* To cause work to be suspended.

پایمال pàymāl, *a. p.* Trodden under foot; ا—, —et, *v.a.* To tread under foot. [support.

پایندهٔ pàyèndé, *s. p.* A prop, stay,

پایه pāyé, *s. p.* Footing, grade, rank, dignity; the footstool or platform of a throne; a step, a stair.

پپکی pèpèghi, *s. t.* A stammerer, stut-

terer; سویلمك—, —sùwèylémek, پپهلمك pèpélémek, *v.n.* To stammer, to stutter.

پخته pùkhté, *a. p.* Cooked; ripe; experienced in worldly wisdom.

پختی pùkhti, *s. p.* Jelly.

پداورهٔ pàdàvra, *s. t.* A shingle, split lath, or rough thin board.

پدر pèder, *s. p.* A father; پدرانه pèdérāné, *a. p.* Fatherly, paternal.

پذير pézīr, *a. p.* (*in composition*), Which receives or has received.

پر pùr, *a. p.* Full; filled with, replete with; —, pèr, *s. p.* A feather.

پرازوانه pìràzwàn*a*, *s. t.* The ferrule usually placed at the bottom of sticks, scabbards, &c.

پراکنده pèrakèndé, *a. p.* Scattered, dispersed, not collected together.

پران pèrān, *a. p.* Flying, which flies.

پرانغه pràngh*a*, *s. t.* The convict's chain; the galleys, the convict's punishment of imprisonment and forced labour.

پرتاب pèrtāb, پرتاو pèrtàv, *s. p.* A cast, a throw, a launch; a jump; a precipitating; a summerset.

پرتو pèrtev, *s. p.* A ray of light; —انداز, —èndāz, *a. p.* Throwing rays of light, shining, sparkling; —سوز, —sūz (pèrtevs*i*z), *s. p.* (Burning by rays), a lens, a burning-glass, a magnifier.

پرچم pèrchem, *s. p.* The tuft of hair left on the summit of the head in the East, when the rest of the hair is shaved off.

پرچین pèrchin, *s. p.* The clenching of a nail; ا—, —et, *v.a.* To clench (a nail).

پرخاش pùrkhāsh, *s. p.* Strife, battle, contention.

پرداخت pèrdākht (pèrdāh), *s. p.* Polish, burnish; ا—, —et, *v.a.* To polish, burnish.

پرداخته pèrdākhté, *a. p.* Worked with great pains, finished and polished off.

پرداز pèrdāz, *a. p.* (*in composition*), Who makes, works at, completes, finishes and polishes off.

پرده pèrdé, *s. p.* A curtain, a veil; a musical key; a cataract in the eye; تخته پرده tàkht*a*-pèrdé, *s. t.* Palings, a partition of boards; اهل پرده èhli-pèrdé, A chaste, modest, honest woman; پرده نشین pèrdé-nìshīn, *a. p.* Who sits behind a curtain; پرده دار pèrdé-dār, *s. p.* The keeper of the curtain, the waiter at the door, who lifts the curtain for those who enter, and refuses admittance to improper people.

پرست pèrèsst, *s. p.* (*in composition*), A worshipper, adorer.

پرستار pèresstar, *s. p.* A servant.

پرستش pèresstish, *s. p.* Worship, adoration.

پرسش pùrsish, *s. p.* An asking, inquiry.

پرکار pèrghyār (pèrghel), *s. p.* A pair of compasses.

پرلانتی pèrlànt*i*, *s. t.* A brilliant.

پرمق pàrmak, *s. t.* (See پارمق), —باش, bàsh—, The thumb; ایاق باش پرمغی àyak-bàsh-pàrma*ghi*, The great toe; شهادت پرمغی shàhādet-pàrma*ghi*, The fore-finger; اورته پرمق òrta-pàrma*k*, The middle finger; یوزك پرمغی yùzuk-pàrma*ghi*, The fourth finger; سرچه پرمغی sèrché-pàrma*ghi*, The little finger.

پرمقلق pàrma*klik*, *s. t.* Railings, rails, banisters, a grating.

پرنده pèrendé, *a. p.* Flying, which flies;

s. p. A summerset; پرنده باز pèrèndébāz, *s. p.* A thrower of summersets in the air. [sion.

پروا pèrvā, *s. p.* Fear, fright, apprehen-

پرواز pèrwāz, *s. p.* A raised border or cornice; the act of flying, flight by wing; —, *a. p.* (*in composition*), Which flies, soars.

پروانه pèrwānè, *s. p.* A moth, night moth which flies round lights; the fly-wheel of a machine.

پروردکار pèrvèrdighyār, *s. p.* God the nourisher.

پرورده pèrvèrdè, *a. p.* Nourished, cherished, brought up, educated.

پرورش pèrvèrish, *s. p.* Care, the care bestowed in feeding, protecting, and teaching one's children or dependants, kind care.

پرهیز pèrhīz, *s. p.* Regimen, diet; a Christian fast; abstaining, abstinence; ا—, —et, *v.n.* To abstain; to keep a regimen, be careful what we eat; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To keep a fast (as Greeks and Catholics do); —کار, —kyār, *s. p.* One who abstains.

پری pèri, *s. p.* A fairy.

پریشان pèrishān, *a. p.* In disorder; in ruin; پریشانلق pèrishānlik, *s. t.* پریشانی pèrishānī, *s. p.* پریشانیت pèrishānìyyet, *s. a.* Disorderedness; ruin. [a bawd.

پزونك pèzéwènk, *s. t.* A pimp, a pander,

پژمرده pèzhmùrda, *a. p.* Shabby, in sad plight, old and faded.

پژوه pùzhūh (pù-zhūh), *a. p.* (*in composition*), Who diligently seeks after.

پس pèss, *c. p.* Then, after that, after which, moreover; —, *s. p.* The hind, or after part; the bass of music; —, *ad. p.* Behind; after; —, pìss, *a. t.* Dirty, filthy, unclean. [bass in music.

پست pèsst, *a. p.* Low; —, (pèss), The

پستان pìsstān, *s. p.* A teat, pap, dug.

پسقپوس pìsskaposs, *s. t.* (*Greek*), A bishop.

پسند pèssènd, *a. p.* (*in composition*), Approving; approved; خودپسند khòd--pèssènd, *a. p.* Self-approving, vain; عوام پسند "àwāmm-pèssènd, Approved by the common people, popular.

پسندیده pèssendīdè, *a. p.* Approved, liked.

پسی pìssi, *s. t.* A sole or dab (flat-fish).

پسین pèssīn, *a. p.* The hindermost, the last.

پشت pùsht, *s. p.* The back; پشت پای pùshti-pāy, The sole of the foot; پشت پای زن pùshti-pāy-zèn, *a. p.* Who walks or runs (striking the soles of his feet on the ground).

پشتمال pùshtmāl (pèshtamāl), *s. p.* A coarse large towel and an apron.

پشکین pìshkin, *a. t.* Crisp, well baked (bread); thoroughly baked (bricks, &c.); ripe and well hardened (reeds used in writing, &c.); well broken into business, thoroughly acquainted with the roughs of life and service (man).

پشم pèshm, *s. p.* Wool; down.

پشمك pìshmek (*aor.* پشر pìshER), *v.n.* To cook, be cooked (whether baked, roasted, or boiled, &c.); to become properly ripened, hardened, or prepared; to become thoroughly acquainted with the roughs and requirements of life and service.

پشورمك pìshirmek (*aor.* پشورر pìshirir), *v.a.* To cook, to prepare by cooking; to boil, to roast, to stew, to bake; to harden, make hardy in matters of life and service.

پشیمان pèshīmān (pìshmAN), *a.p.* Sorry, regretting an action or omission; او—, —òl, *v.n.* To repent, be sorry, regret.

پصدرمه pàssdirm*a*, *s. t.* Jerked beef, hung beef, ham, bacon, dry, salt, smoked, &c.

پصطال pàsstAl, *s. t.* A whole piece of broad-cloth.

پطریق pàtrik, *s. t.* (*Greek*), A patriarch (title of the spiritual chiefs of the several Christian nationalities subject to the Sultan).

پف pùf, *s. p.* A puff of breath; پفکرده pùf-kèrdé, *a. p.* Blown out.

پك pèk, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very.

پکسمات pèksémāt (pèksémèt), *s. t.* Bread, twice baked, or biscuit for provisions.

پکشمك pèkishmek, (*aor.* پکشور pèkishir), *v.n.* To become hard, to harden.

پلاز pàlAz, *s. t.* A gosling, a duckling; a young pigeon.

پلاسقه pàlasska, *s. t.* A cartridge-box.

پلامار pàlamar, *s. t.* A hawser or stream cable.

پلامود pàlamud, *s. t.* An acorn; acorn husks, vallonea.

پلامید pàlamīd, *s. t.* A kind of very large mackerel.

پلاو pìlaw, *s. p.* Rice prepared by boiling, with the addition of flesh or scalded butter or oil; زرده—, —zèrdé (yellow pilaw), The same with saffron and sugar or honey added.

پلتك pèltek, *s. t.* A stutterer, stammerer.

پلته pèltÉ, *s. t.* A kind of jelly of wheat sweetened with honey.

پلج pìlij, *s. t.* A chick, chicken.

پلسقه pàlAsska, *s. t.* A soldier's cartridge-box.

پلنقه (pàlAngh*a*), *s. t.* A small fort or stockade; a tackle or double pulley.

پلنك pèlenk, *s. p.* A leopard or panther.

پلین pèlin, *s. t.* Absinthe, wormwood.

پناه pènàh, *s. p.* An asylum, refuge.

پنایر pànày*i*r, *s. t.* (*Greek*), A country fair.

پنبه pènbÉ, *s. p.* Cotton; —, *a. t.* Rose-colour, light-pink.

پنتالومبه pàntalòmba, *s. t.* Gamboge.

پنتی pìnti, *a. t.* Dirty, ragged, and miserable-looking; miserly.

پنج pènj, *a. p.* Five; پنجم pènjum, *and* پنجمین pènjumīn, *a. p.* The fifth; پنجاه pènjāh, *a. p.* Fifty.

پنجار pànjar, *s. t.* Beet-root.

پنجره pènjérÉ, *s. t.* A window.

پنجشنبه pènjshènbih (pèrshembÉ), *s. p.* Thursday.

پنجك pènjik, *s. t.* A kind of title-deed

to a slave, given to the first purchaser by Government when the duty is paid, and passed on to each successive owner.

پنچه pènché, *s. p.* The hand of man, or foot of birds or beasts, viewed as an instrument of prehension; a kind of official signature for ministers of state or governors, something like the *tughra* of the Sultan. [tion.

پند pènd, *s. p.* Counsel, advice, admoni-

پنهان pìnhān, *a. p.* Hidden, concealed, [secret.

پنیر pènir, *s. p.* Cheese.

پو pù, *s. p.* A running about; —, *a. p.* (*in composition*), Who runs about.

پوته pùté, *s. p.* A crucible.

پوجه pòj*a*, *s. t.* (*Italian*), An easing of the helm, a bearing up; —, —et, *v.n.* To ease the helm; to bear up.

پود pūd, *s. p.* The woof or weft in cloth, the thread *which goes to and fro* with the shuttle. [weather.

پوس pūss, *s. t.* Fogginess, thickness of

پوست pòsst, *s. p.* The fell or furry skin of an animal, tanned or not; the same tanned and used as a cushion to sit on; a special seat; a seat of office, an office under Government.

پوستکی pòsstéki, *s. p.* A sheepskin, tanned or not.

پوسته pòsst*a*, *s. t.* (*Italian*), The post for letters; a watch or relay of workmen. [cloak.

پوستین pòsstīn, *s. p.* A fur or sheepskin

پوسکورمك pùsskyurmek (*aor.* پوسکورر pùsskyurur), *v.a.* To blow (water) out of the mouth in a fine shower.

پوسکی pùsskyu, *iterative of* اسکی èsski, *a. t.* اسکی‌پوسکی èsski-pùsskyu, Rags and tatters.

پوش pūsh, *a. p.* (*in composition*), Who wears, clothes himself with; which clothes. [concealed, kept secret.

پوشیده pūshīdé, *a. p.* Covered, hidden,

پوصله pùssl*a*, *s. t.* A short note or letter; a short account or bill; a mariner's compass. [ambuscade.

پوصو *or* پوصی pùssu, *s. t.* An ambush,

پوطور pòtur, *s. t.* A kind of trousers, full to the knee, but fitting tight below with hooks and eyes, and garters above the calf of the leg.

پوغاچه pòg*h*àch*a*, *s. t.* A kind of pastry like pie-crust. [pillows.

پوفله pùfl*a*, *s. t.* The down used in

پول pùl, *s. p.* A bridge; a small piece of money, or money in general; a spangle; a fish-scale; a thin disc of ivory or bone placed over a seal in wax to preserve the impression; a wafer.

پولاد pūlād, *s. p.* An imaginary metal, after the nature of our word *adamant*, the characteristic of which is hardness.

پولیچه pòlich*a*, *s. t.* (*Italian*), A bill of exchange.

پوی pūy. The same with پو pū; پویان pūyān, *a. p.* Who runs to and fro.

پویراز pòyraz, *s. t.* (*Greek boreas*), The north-east wind or quarter.

پهلو pèhlu, *s. p.* The side of the body.

پهلوان pèhluwān, *s. p.* A wrestler.

پهن pèhn, *and* پهنا pèhnā, *s. p.* Width; —, —, *a. p.* Wide.

پی pèy (*for* پای pay), *s. p.* A foot; a step; —, *s. t.* Earnest-money; پیاپی pèyā-pèy, *and* پیدرپی pèy-dɛr-pèy, *ad. p.* By degrees, by instalments; successively; continuously.

پیاده pìyādé, *s. p.* A man on foot; a boat built for only one pair of oars; infantry.

پیاله pìyālé, *s. p.* A drinking-cup, glass, [or bowl.

پیام pèyām, *s. p.* A message; پیامبر pèyambèr, پیامرس pèyamrèss, A messenger.

پیانقو pìyànko, *s. t.* A lottery, a raffle.

پیچ pìch, *s. t.* A bastard; a sucker from the root of a plant; —, pīch, *s. p.* A twisting, convulsion, contortion; پیچاپیچ pīchāpīch, *a. p.* Twisted fold on fold.

پیچیده pīchīdé, *a. p.* Twisted, contorted.

پیدا pèydā, *a. p.* Existing, forthcoming, present, visible; ا—, —et, *v.a.* To find, to manage and have in one's possession, to get; او—, —òl, *v.n.* To spring up, come, come into existence, become visible or present.

پیده pīdé, *s. t.* A flat, thin cake of bread, something like a muffin.

پیر pīr, *s. p.* An old man; the patron saint or superior of any order or guild.

پیرا pīrā, *a. p.* (*in composition*), Who adorns, decks out.

پیراسته pīrāsstɛ́, *a. p.* Adorned, decked out.

پیرامن pīrāmèn, *s. p.* The circuit or inclosure or environs of a place.

پیرایش pīrāyish, پیرایه pīrāyɛ́, *s. p.* An ornament, adornment.

پیرو pèy-rèv, *s. p.* A follower; a companion.

پیره pīrɛ́, *s. t.* A flea; —زن, —zèn, *s. p.* An old woman.

پیش, pīsh, *s. p.* The front, fore part of anything, the space in front of anything.

پیشانی pīshāni, *s. p.* The forehead.

پیشتخته pīsh-tàkht*a* (pèsh—), *s. p.* The counter of a shop, shop-board.

پیشرو pīsh-rèv (pèsh—), *s. p.* A guide, forerunner; grape-shot.

پیشگاه pīsh-gh*y*āh, *s. p.* The space in front of anything.

پیشکش pīsh-kèsh (pèsh—), *s. p.* A gift offered to a superior as homage.

پیشگیر pīsh-ghīr (pèshkir), *s. p.* A napkin for use at table.

پیشنهاد pīsh-nìhād, *s. p.* A model, thing placed to be copied or followed.

پیشوا pīsh-vā, *s. p.* A leader.

پیشه pīshɛ́, *s. p.* An art, trade, occupation, profession, calling.

پیشین pīshīn (pèshin), *a. p.* Foremost; former; foregoing; old, antique, ancient; ready (money); —, *ad. t.* Before proceeding further in the matter; —, *s. t.* Ready money.

پیغام pèyghām, پیغم pèygh*a*m, پیام pèyām, *s. p.* A message; پیغامبر pèyghāmbèr, پیغمبر pèygh*a*mbèr, پیامبر pèyāmbèr, *s. p.* A messenger, bearer

of a message; a prophet, bearer of God's message to man.

پیغوله pèyghūlé, *s. p.* A corner; a retired nook or spot; any narrow, retired place.

پیك pèyk, *s. p.* A valet, footman, footmessenger; a satellite.

پیکار pèykyār, *s. p.* Battle, fight, combat, action; —, pìngàr (pùnàr), *s. t.* A spring, fountain.

پیکر pèykèr, *s. p.* The face, countenance.

پیل pīl (*for* فیل fīl), *s. p.* An elephant.

پیما pèymā, *a. p.* (*in composition*), Who measures; who paces, paces over.

پیمان pèymān, *s. p.* A promise, undertaking, treaty, agreement.

پیوست pèyvèsst, *a. p.* (*in composition*), Reaching, touching, joining, attaining.

پیوسته pèyvèsstÉ, *a. p.* Reaching, touching, joining, attaining; —, *ad. t.* Always, continually, without interruption.

پیوند pèyvènd, *s. p.* See پایبند; (*also, in composition*), *a. p.* Reaching, touching, joining.

ت

ت *or* ẗ tÈ *or* tā. Fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *t* in English. At the end of many words and roots, this letter is changed, both in writing and pronouncing, into د dàl, having the value of our *d*. Compared with the letter ط tì, which is also an equivalent to our *t*, the ت tÈ is a soft consonant, and is followed *in preference* by soft vowels in words of Turkish origin, though in this respect there are but too many exceptions in practice. In chronograms and astronomical tables, this letter has the numerical value of 400, but is not used in the dates of letters. In the Arabic asseveration تالله tà-'llāhī (By God!), it is a preposition, which is used in no other case, and the asseveration is generally placed third in the series of corroborative import والله بالله تالله wà-'llāhī, bì-'llāhi, tà-'llāhi, the most solemn form of asseveration employed. In the case of verbs of Turkish origin, the roots of which, being of more than one syllable, end in a vowel, or in one of the letters ر rì *or* ل làm quiescent, their causatives are formed by adding to the root this letter ت in the quiescent form also, instead of the usual causative increment در dir. Ex. سویلمك sùwèylémek, To say, سویلتمك sùwèylEtmek, To cause to say; اوکسرمك ùksurmek, To cough, اوکسرتمك ùksurtmek, To cause to cough; قصالمق kìssAlmak, To become shorter, قصالتمق kìssAltmak, To shorten. At the end of many Arabic nouns this letter is interchangeable with the *s* vowel, the word being sometimes written with the one letter, sometimes with the other. When the form ẗ is used (at

the end of Arabic feminine nouns only) it is read either as tin or tɛn. (See تنوین).

تا tā, *s. a.* Name of the letter ت; —, *s. p.* (*in composition*), Fold (in number), as یکتا yèk-tā, Onefold, single; دوتا dū-tā, Twofold, double, &c.; —, *ad. p.* Even as far, even until you arrive (at such a place or time).

تاب tāb, *s. p.* Strength, power, might; power of resistance; a twisting, contortion, writhing; brightness; splendour; heat; burning, ardour; the required degree of temper, hardness, softness, lustre, &c., in any manufactured article; —, *a. p.* (*in composition*), Which illumines; which warms or burns.

تابان tābān, *a. p.* Shining, bright, brilliant.

تابع tābi", *a. a.* Subject, under subjection; following, depending upon.

تابوت tābūt (tàbut), *s. a.* A bier or coffin; the ark.

تابه tābé (tàwa), *s. p.* A frying-pan.

تأبید tè'bīd, *s. a.* A causing to endure, a causing to be everlasting; ا—, —et, *v.a.* To cause to endure; to make everlasting.

تاتار tàtar, *s. t.* A courier; a Tartar; تاتارجق tàtarjĭk, *s. t. dim.* A little insect that gets under people's skin and causes itching.

تأثر tè'èsssur, *s. a.* A being affected, [grieved, vexed.

تأثیر tè'sīr, *s. a.* An affecting, producing an effect; an effect; ا—, —et, *v.n.* To produce an effect.

تاج tāj (tàj), *s. a.* A crown; a sort of turban worn by some dervishes.

تاجر tājir, *s. a.* A merchant.

تأخر tà'àkhkhur, *s. a.* A being too late or too slow.

تأخیر tà'khīr, *s. a.* A causing to be late or slow; a delaying, deferring; a putting after; ا—, —et, *v.a.* To delay, defer; to put after.

تأدیب tè'dīb, *s. a.* Correctional punishment; ا—, —et, *v.a.* To punish correctionally.

تأدیه tè'dìyyé, *s. a.* A paying, payment; ا—, —et, *v.a.* To pay (debts).

تار tār, *s. p.* A thread, string, yarn, wire; the warp of woven textures, or threads stretched lengthwise ready to receive the woof; —, *a. p.* Dark, sombre, obscure; —عنکبوت, tāri-"ànkébūt, A spider's web, cobweb; تارمار tār-mār, *or* تارومار tār-u-mār, *a. p.* Scattered, dispersed, disordered, in shreds.

تاراج tārāj, *s. p.* Pillage, plunder, rapine.

تارةً tārétɛn, *ad. a.* Once, one time, now (and then).

تاریخ tārīkh, *s. a.* The date of an event or letter, including the year, month, and day; the date of an event or year only; an era; a style of computing dates; a history, annals, chronicles; a chronogram, or piece of literary composition of one or more words, so arranged and chosen that the numeric value of each letter contained therein,

when added into one sum, shall represent the date of the year in which any specific event occurred; sometimes the letters with dots, and sometimes those without dots, are alone taken into the computation, leaving out the values of the others; تاريخ هجرى tārīkhi-hìjrī, The year of the Hejira, the emigration, or, as commonly called, Flight of Muhammed; تاريخ رومى tārīkh*i*-rūmī, The Roman, *i.e.* Greek, or Old Style; الافرانغه تاريخى àlafràngh*a* - tārīkh*i*, The Frank, *i.e.* European, or New Style.

تاريك tārīk, *a. p.* Dark, sombre, obscure.

تاز tāz, *a. p.* (*in composition*), Who runs, rushes.

تازه tāzé, *a. p.* Fresh, new, young; تازه لمك tāzélémek, *v.a.* To make fresh again; to refill (a pipe).

تازى tàz*i*, *s. t.* A greyhound; —, tāzī, *a. p.* Arabian.

تازيانه tāziyānė, *s. p.* A whip.

تأسف tè''èsssuf, *s. a.* Regret, sorrow; ا—, —et, *v.n.* To regret, be sorry.

تاسه (tàsss*a*), *s. p.* Grief, sorrow, care, disquietude; تاسه لنمق tàsss*a*lanm*a*k, *v.n.* To become sorrowful, to entertain grief.

تأسيس tè'sīss, *s. a.* A founding, placing on a firm basis; ا—, —et, *v.a.* To found; to base.

تاقمق tàkm*a*k (*aor.* تاقار tàkar), *v.a.* To stick or fasten (anything on to another; to put on (any ornament); تاقلمق tàkïlm*a*k (*aor.* تاكلور tàkïlïr), *v. p.* To be stuck, fastened, or put on; —, *v.n.* To tease, worry, meddle with, make game of, skylark with (a person); to attach one's self to, stick to as a burr; تاقنمق tàkïnm*a*k (*aor.* تاقنور tàkïnïr), *v.a.* To put on one's self; — اغرينى àgh*i*rïn*i*—, *v.n.* To put on a formal demeanour.

تأكيد te''kīd, *s. a.* A strengthening, confirming; repeating, making peremptory; ا—, —et, *v.a.* To strengthen, confirm, consolidate; to repeat, to make peremptory.

تالان tālān, *s. p.* Plunder, pillage, rapine.

تاليقه tàlik*a*, *s. t.* A light four-wheeled Turkish carriage.

تالى tālī, *s. a.* A consequent.

تأليف te'līf, *s. a.* The writing a book; a book; ا—, —et, *v.a.* To write, compose, compile; تأليفات te'līfāt, *s. pl. a.* Books, works.

تام tāmm, *a. a.* Complete, perfect, finished, entire; —چرخ, —(chàrk), *s. t.* A patent lathe with improvements.

تأمل te'èmmul, *s. a.* A deliberate [weighing and consideration.

تأمين te'mīn, *s. a.* The giving a feeling of confidence and security; ا—, —et, *v.a.* To impart full confidence.

تأنى te'ènni, *s. a.* A slowness in commencing or in carrying on work, arising from care or caution.

تأنيث te'nīss, *s. p.* The giving a feminine form to a word; ا—, —et, *v.a.* To put into the feminine form.

تأنيس tè'nīss, *s. a.* A rendering familiar, tame, domesticated.

تاو tàw, *s. t.* A proper degree of hardness, or other requisite quality, in manufactures; the proper degree of heat in a furnace; تاولنمق tàwlanmak, *v.n.* To grow fat, get into condition (animals); تاو ويرمك tàv-vèrmek, *v.a.* To give the proper degree of hardness, &c.; to anneal glass.

تأويل tè'vīl, *s. a.* The putting a peculiar meaning or construction on words, explaining differently; ا—, —et, *v.a.* To explain in a peculiar manner.

تأهل tè'èhhul, *s. a.* The taking a wife; ا—, —et, *v.n.* To take a wife, become a married man, to marry.

تائب tā'ib, One who repents, vows to forsake sin.

تأييد tè'yīd, *s. a.* A giving strength, strengthening, supporting, backing; ا—, —et, *v.a.* To give strength, support, back.

تب tèb, *s. p.* Fever, burning heat.

تبار tèbār, *s. a.* Ruin, destruction, perdition; —, *s. p.* Family, race, stock, lineage.

تباشير tèbāshīr, *s. pl. a.* (*of* تبشير tèbshīr), Happy tidings; the cheering signs of approaching dawn; —, *s. t.* Chalk.

تباعد tèbā"ud, *s. a.* A going to a distance; a being at a distance; ا—, —et, *v.n.* To go away, go to a distance.

تباه tèbāh, *a. p.* Spoilt, ruined, destroyed.

تباين tèbāyun, *s. a.* A being separate, distinct from one another.

تبت Tibbèt, *s. t.* Thibet.

تبجيل tèbjīl, *s. a.* A rendering illustrious or noble; an honouring; treating with great respect.

تبخير tèbkhīr, *s. a.* A fumigating; ا—, —et, *v.a.* To fumigate with incense.

تبدل tèbèddul, *s. a.* A change of any kind; ا—, —et, *v.n.* To change, become altered or replaced; تبدلات tèbèddulāt, *s. pl. a.* Changes in office.

تبر tèber, *s. p.* A battle-axe; —, *s. t.* A tuberose; تبردار tèberdār, *s. p.* A battle-axe man; a kind of royal bodyguardsman.

تبرع tèbèrru", *s. a.* An act of donation, or of attaching something to any property in mortmain, without an intention of claiming payment for it; تبرعاًللوقف tèbèrru"an-li-'l-wàkf, *ad. a.* As a voluntary free service done to the property in mortmain.

تبرك tèbèrruk, *s. a.* Accounting or receiving, or doing anything as sacred, holy, or likely to draw down blessings; تبركاً tèbèrrukɛn, *ad. a.* As a sacred, or holy act, as a blessing or as a means of blessing.

تبريد tèbrīd, *s. a.* A making cool or [cold.

تبريك tèbrīk, *s. a.* A congratulating; congratulation, felicitation; ا—, —et, *v.n.* To congratulate.

تبريه tèbrìyyé (for تبرئه tèbri'é), *s. a.* A freeing, making free or exempt; تبريهٔ ذمت tèbrìyyè'i-zìmmèt, *s. a.* A freeing from any charge or imputation.

تبسم tèbèssum, *s. a.* A smiling; a smile; ا—, —et, *v.n.* To smile.

تبشير tèbshīr, *s. a.* A giving good news; ا—, —et, *v.a.* To communicate (good news to a person); تبشيرنامه tèbshīr-namé, *s. p.* A letter of good news.

تبصبص tèbàssbùss, *s. a.* Insinuating, flattering words and actions.

تبعيت tèb"ìyyèt *or* tèbà"ìyyèt, *s. a.* The being, *or* the becoming a subject.

تبعيد tèb"īd, *s. a.* A removing (anything) to a distance; ا—, —et, *v.a.* To remove (anything) to a distance.

تبليغ tèblīgh, *s. a.* The causing (a thing) to reach or attain; the communication (of intelligence); ا—, —et, *v.a.* To communicate (a message or intelligence to a person); to cause (a thing) to reach or attain.

تبول tèbèvvul, *s. a.* The act of easing nature by passing urine or fæces; ا—, —et, *v.n.* To ease nature, to make water or go to stool.

تبويب tèbvīb, *s. a.* Arranging by chapters; ا—, —et, *v.a.* To arrange in chapters.

تبيان tìbyān, *s. a.* A manifesting, exposition, declaration.

تبين tébèyyun, *s. a.* A becoming manifest; ا—, —et, *v.n.* To appear, to become manifest.

تبييض tèbyīz, *s. a.* A copying out fairly; a fair copy; ا—, —et, *v.a.* To copy fairly.

تپسی tèpsi, *s. t.* A tray, salver, waiter.

تپمك tèpmek (*aor.* تپر tèpER), *v.a.* and *n.* To kick; —كيرو ghèri—, *v.n.* To return (a disease, fever, &c.)

تپنمك tèpinmek (*aor.* تپنور tèpinir), *v.n.* To stamp with the feet as children in a rage; to jump about in an agitated manner.

تتبع tètebbu", *s. a.* A studying diligently; ا—, —et, *v.a.* To study diligently (books).

تترەمك tìtrémek (*aor.* تترر tìtrER *or* tìtirir), *v.n.* To shiver and shake, to quake.

تتك tètik, *a. t.* Quick, sharp, wide-awake; nice, delicate, requiring to be managed with great care; —, *s. t.* The trigger of a gun or pistol; the notches in the tumbler of a gun-lock; —اوست ùsst—, The last notch which makes the hammer ready for firing; —الت àlt—, The first notch, at which the trigger will not pull; اوست تتكه المق ùsst-tètig*h*é-àlmak, *v.a.* To cock a gun full cock; الت تتكه المق àlt-tètig*h*é-àlmak, *v.a.* To half-cock a gun from the hammer being down; الت تتكه اندرمك àlt-tètig*h*é-èndirmek, *v.a.* To half-cock a gun from full-cock; —دورمق, — dùrmak, *v.n.* To be on one's guard, to keep one's eyes well open, to be vigilant.

تتمه tètìmmé, *s. a.* Any necessary appendage to a thing without which it is not complete; a complement, supplement, appendix. [—et, *v.a.* To complete.

تتميم tètmīm, *s. a.* A completing; ا—,

تتويج tètvīj, *s. a.* A crowning; a coronation; ا—, —et, *v.a.* To crown with a crown. [please.

تتيز tìtiz, *a. t.* Peevish, cross, difficult to

تثبيت tèssbīt, *s. a.* A rendering firm, fixed, stable.

تثليث tèsslīss, *s. a.* A doing anything in threes; a tripling; a dividing into three equal parts; a boiling down to one-third; an avowal of belief in the Trinity; ا—, —et, *v.a.* To triple; to divide into three equal parts; زاويه—tèsslīssi-zāvìyyé, The tri-section of an angle.

تثنيه tèssnìyyé, *s. a.* The dual form of nouns, pronouns, and verbs.

تجار tùjjār, *s. pl. a.* (*of* تاجر tājir), Merchants; (*as a Turkish singular*), a merchant.

تجارت tìjāret, *s. a.* Commerce, trade; ناظرى—, tìjāret-nāziri, *s. t.* The minister of commerce.

تجاسر tèjāssur, *s. a.* A daring, hardihood; ا—, —et, *v.n.* To dare, have the hardihood. [ness.

تجانس tèjānùss, *s. a.* Homogeneous-

تجاوز tèjāvuz, *s. a.* A passing beyond a limit in space, time, number, &c.; being transitive (*a verb*), governing; an offensive act, an infringement; ا—, —et, *v.n.* To pass beyond; to infringe; to invade; to govern (*a verb*).

تجاوزى tèjāvuzī, *a. a.* Offensive (treaty); وتدافعى—, —vè-tèdāfu"ī, Offensive and defensive.

تجاهل tèjāhul, *s.a.* A feigning ignorance; ا—, —et, *v.a.* To feign ignorance of.

تجبر tèjèbbur, *s. a.* Pride, haughtiness.

تجدد tèjèddud, *s. a.* A becoming new, a being renewed.

تجديد tèjdīd, *s. a.* A renewing, renewal; ا—, —et, *v.a.* To renew.

تجربه tèjribé, *s. a.* An experiment, trial; ا—, —et, *v.a.* To try.

تجريد tèjrīd, *s. a.* Asceticism.

تجريم tèjrīm, *s. a.* The condemning to pay a fine; ا—, —et, *v.a.* To condemn to pay a fine.

تجسس tèjèsssuss, *s. a.* Diligent search by examination and inquiry; ا—, —et, *v.a.* To inquire into, search into.

تجسم tèjèsssum, *s. a.* A taking a solid form; appearing a solid body; ا—, —et, *v.n.* To take a bodily form; appear a solid body.

تجلى tèjèlli, *s. a.* A being manifested in full glory; lot, fate, luck, fortune.

تجليد tèjlīd, *s. a.* The binding up, *or* causing to be bound up, of a book; ا—, —et, *v.a.* To bind (a book); to cause (a book) to be bound.

تجمع tèjèmmu", *s. a.* A congregating, assembling together.

تجمل tèjèmmul, *s. a.* Any handsome or

pleasant incidental thing; تجملات tèjèmmulāt, *s. pl.* Embellishing accessories.

تجنن tèjènnun, *s. a.* A going mad, a being possessed; ⌇—, —et, *v.n.* To go mad.

تجنيس tèjnīss, *s. a.* A figure of speech [like a trope.

تجويز tèjvīz, *s. a.* A granting permission; ⌇—, —et, *v.a.* To permit, authorise.

تجهيز tèjhīz, *s. a.* A fitting out; ⌇—, —et, *v.a.* To fit out; equip; rig.

تحاشى tàhāshi, *s. a.* A withdrawing, an abstaining from; ⌇—, —et, *v.n.* To keep one's self clear of, to avoid.

تحاف tùhāf, *a. t.* Funny, curious.

تحت tàht, *s. a.* The under or lower part of a thing; the space beneath it; —, tàhta, *pr. a.* (*in composition*), Under, beneath.

تحتانى tàhtānī, *a. a.* (A letter) which has its dot or dots beneath it; the ground or basement (story of a house).

تحجر tàhàjjur, *s. a.* A being changed into stone.

تحدث tàhàdduss, *s. a.* An arising, springing into existence (events); ⌇—, —et, *v.n.* To arise, spring into being, happen in consequence of something else.

تحديد tàhdīd, *s. a.* The assigning limits; ⌇—, —et, *v.a.* To assign limits (either by description, by maps, or on the spot).

تحرى tàhàrri, *s. a.* Inquest, search, examination; ⌇—, —et, *v.a.* To search, examine, inquire into.

تحرير tàhrīr, *s. a.* A writing; an enrolling, enlisting; an enregistering; ⌇—, —et, *v.a.* To write; to enrol, enlist; to register; تحريرات tàhrīrāt, *s. pl.* Despatches, official letters; (*as Turkish singular*) a despatch; تحريراً tàhrīran, *ad. a.* In writing, by letter.

تحريض tàhrīz, *s. a.* An exciting, encouraging; ⌇—, —et, *v.a.* To excite, encourage.

تحريف tàhrīf, *s. a.* A changing the sense of any writing by slight literal or verbal alterations; a tampering with writings; an anagram; ⌇—, —et, *v.a.* To tamper with writings, and alter the sense by making literal or verbal changes.

تحريك tàhrīk, *s. a.* A setting in motion; an exciting, instigating; ⌇—, —et, *v.a.* To set in motion; to excite, instigate.

تحسر tàhàsssur, *s. a.* A longing and pining after an absent object of affection.

تحسين tàhsīn, *s. a.* An approving, esteeming a thing to be worthy of approval; ⌇—, —et, *v.a.* To approve.

تحصن tàhàsssun, *s. a.* A shutting one's self up in a stronghold; ⌇—, —et, *v.n.* To shut one's self up in any strong place.

تحصيل tàhsīl, *s. a.* A gathering (things) into one's own possession; acquisition; collecting (dues, &c.); study, acquisition of learning; ⌇—, —et, *v.a.* To acquire; to collect; to study;

تحصیلدار tàhsīldār, *s. p.* A collector.

تحفهٔ tùhfé (*pl.* تحف tùhàf), *s. a.* Any elegant thing fit for a present.

تحفظ tàhàffuz, *s. a.* A guarding one's self, preserving one's self (from contagion, &c.); —خانهٔ, —khāné, A place of quarantine, a lazaretto.

تحقق tàhàkkuk, *s. a.* A turning out to be true; ا—, —et, *v.n.* To turn out true.

تحقیر tàhkīr, *s. a.* A treating with contempt and insult; ا—, —et, *v.a.* To contemn and insult.

تحقیق tàhkīk, *s. a.* An ascertaining; ا—, —et, *v.a.* To ascertain; تحقیقاً tàhkīkan, *ad. a.* (To know) for certain, of a certainty.

تحکم tàhàkkyum, *s. a.* An excessive or unwarrantable assumption of authority.

تحمل tàhàmmul, *s. a.* A power or act of bearing, supporting; patience, longanimity; ا—, —et, *v.n.* To bear, support; to be patient in enduring.

تحمیل tàhmīl, *s. a.* A placing (a load) on anything; ا—, —et, *v.a.* To place (a load) on or in anything.

تحول tàhàvvul, *s. a.* A changing, being changed from one state to another.

تحویل tàhvīl, *s. a.* The changing (anything) from one state to another; a passage from sign to sign of the zodiac; a cheque or promissory note; ا—, —et, *v.a.* To change, to reduce from state to state; —, *v.n.* To pass from sign to sign of the zodiac.

تحیر tàhàyyur, *s. a.* A being astonished, bewildered.

تحیه tàhìyyé, *s. a.* A salutation, a [greeting.

تخت tàkht, *s. p.* A throne; —روان, tàkhti-rèwān, *s. p.* A palanquin carried between two mules on poles, one leading, the other following; پای تخت *or* پایتخت pāyi-tàkht, *s. p.* (The foot of the throne) the capital city of a state.

تخته tàkhta, *s. p.* A plank, board; a board used for any special purpose; a sheet (of metal, &c.); half the quantity of fur required for a robe; —, *s. t.* Made of boards; جدول تختهسی jèdvɛl-tàkhtassi, A flat ruler for drawing lines; ربع تخته rùb"u-tàkhta, A small astronomical quadrant of wood, with lines and circles on either side, and a plummet, used for taking the sun and computing time; تخته پوش tàkhta-pòsh, A kind of flooring fixed above the roof of a house, and used for drying linen and for taking the air; تخته بتی tàkhta-bìti, A bug; تخته پردهٔ tàkhta-pèrdé, Palings; تخته بولمه tàkhta-bùlmé, A partition of planks.

تخدیش tàkhdīsh, *s. a.* A grating, scratching, excoriating; ا—, —et, *v.a.* To grate, graze, scratch, excoriate.

تخریب tàkhrīb, *s. a.* A laying waste, desolating; ا—, —et, *v.a.* To lay waste, to desolate, waste, destroy.

تخصیص tàkhsīss, *s. a.* A making or being made special to anything; ا—

—et, *v.a.* To make (anything) special to a purpose; to consecrate, assign; to designate, determine, name, appoint, point out; بالتخصيص bì-'t-tàkhsīss, بتخصيص bì-tàkhsīss, *ad. a.* Specially; تخصيصات tàkhsīssāt, *s. pl.* Funds of government assigned to special purposes.

تخفيف tàkhfīf, *s. a.* A making light or lighter, a lightening in weight; a soft mode of sounding a letter in pronunciation ا—, —et, *v.a.* To lighten, make lighter in weight or severity.

تخلف tàkhàlluf, *s. a.* A getting out of agreement, differing, varying; ا—, —et, *v.n.* To differ, vary, change.

تخليص tàkhlīss, *s. a.* A making, or being made, free and exempt from any impurity, ill, or defect); ا—, —et, *v.a.* To free (from impurity, ill, or defect). [adulterating.

تخليط tàkhlīt, *s. a.* A mixing or adding;

تخليف tàkhlīf, *s. a.* A making (some one) successor to another.

تخلیه tàkhlìyyé, *s. a.* An emptying, evacuation; ا—, —et, *v.a.* To empty, تخم tòkhm, *s. p.* Seed. [to evacuate.

تخمير tàkhmīr, *s. a.* A causing (wine, &c.) to ferment; a compounding of the dough or materials of any object.

تخمين tàkhmīn, *s. a.* A guess, approximation; ا—, —et, *v.a.* To guess approximately (number or value); تخمينا tàkhmīna, *ad. a.* About, approximately.

تخويف tàkhwīf, *s. a.* A frightening; ا—, —et, *v.a.* To frighten.

تخيل tàkhàyyul, *s. a.* An imagining, forming an idea; imagination; ا—, —et, *v.a.* To imagine, to conceive in idea.

تداخل tèdākhul, *s. a.* Action of interpenetration; a getting into arrears (pay, salary, &c.); تداخله بنمك tèdākhula-bìnmek, *v.n.* To get into arrears (payments) so that the payment of one term is not made before the next is due or overdue.

تدارك tèdāruk (tèdārik), *s. a.* A procuring anything wanted; ا—, —et, *v.n.* To procure (anything wanted); تدارکات tèdārikyāt, *s. pl. a.* Preparation and laying in of various necessaries; تدارکاتنی کورمك tèdārikyātini-ghyàrmek, *v.n.* To make one's preparations; تدارکلو tèdārikli, *a. t.* In a state of preparedness with respect to necessaries; تدارکلو بولنمق tèdārikli-bùlunmak, *v.n.* To be prepared with what is required.

تدافع tèdāfu", *s. a.* Defence; تدافعی tèdāfu"ī, *a. a.* Defensive; تجاوزی و تدافعی tèjāvuzī-vè-tèdāfu"ī, Offensive and defensive.

تداول tèdāvul, *s. a.* A passing current from hand to hand (money or books); ا—, —et, *v.n.* To pass current, be in common use.

تداوی tèdāvi, *s. a.* The treatment of disease with medicine.

تدبير tèdbīr, *s. a.* Any measure, plan, or design, adopted after mature deliberation, for the accomplishment of an object; the ruling, governing or ordaining, business by fit measures; ا—, —et, *v.a.* To conceive or lay down a plan of action; —ملك, tèdbīri-mìlk, The art of governing, political economy, politics; تقدير تدبيرى بوزار tàkdīr-tèdbīri-bòzar, The Divine decree (often) sets at nought the designs of man.

تدريج tèdrīj, *s. a.* Progress by successive steps; تدريجى tèdrījī, *a. a.* Progressive and successive; على التدريج ''àlé-'t-tèdrīj, Little by little, by degrees.

تدريس tèdrīss, *s. a.* A giving lessons [or lectures.

تدقيق tèdkīk, *s. a.* Very minute inquiry; ا—, —et, *v.a.* To inquire into.

تدمير tèdmīr, *s. a.* A ruining, destroying, destruction.

تدوين tèdvin, *s. a.* A collecting into a volume; ا—, —et, *v.a.* To collect into a volume (an author's works).

تدهين tèdhīn, *s. a.* An anointing, oiling; ا—, —et, *v.a.* To oil, anoint.

تذكار tèzkyār, *s. a.* A recalling to memory by name.

تذكر tèzèkkyur, *s. a.* A talking (any matter) over; the private study of any subject explained in public lecture.

تذكره tèzkéré, *s. a.* A note, missive, billet; a memoir; a passport, permit, pass; تذكره جى tèzkéréji, *s. t.* A functionary of the Ottoman Government (or rather two, one being called بيوك تذكره جى biyuk-tèzkéréji, and the other كچوك تذكره جى kùchuk-tèzkéréji).

تذكير tèzkīr, *s. a.* A mentioning by name; a calling to memory; a putting into the masculine form; ا—, —et, *v.a.* To mention, to call to memory.

تذلل tèzèllul, *s. a.* A becoming abased, abject.

تذليل tèzlīl, *s. a.* An abasing, making abject; ا—, —et, To abase, make abject. [—et, *v.a.* To gild with gold.

تذهيب tèzhīb, *s. a.* A gilding; ا—,

تذييل tèzyīl, *s. a.* The adding a supplement or appendix.

تر tèr, *s. t.* Sweat, transudation; —, *a. p.* Fresh; —, Comparative affix of Persian adjectives, answering to our English syllable *er* in similar use; as بد bèd, *bad*, بدتر bèdtèr (*badder*) *worse*; تر و تازه tèr-u-tāzé, Fresh and young; quite fresh; اياق ترى àyak-tèri (Foot-sweat), a doctor's or foot-messenger's fee for coming.

تراب tùrāb, *s. a.* Earth.

تراتور or تراطور tèrātòr, *s. a.* A condiment of nuts pounded with garlic, oil, and curdled milk, esteemed to be cooling.

تراخى tèrākhī, *s. a.* A want of zeal, neglect.

ترازو tèrāzi, *s. p.* A balance, pair of scales; ترازونك كوزى tèrāzining-ghyùzu, One pan, scale, or side of

a balance; صو ترازوسی sū-tèrāzissi, *s. t.* A device in hydraulics for carrying water across a valley without losing the level, and so as to allow the easy escape of air from the pipes: it consists in a small tower with a small reservoir at top, the pipes being led up one side to the reservoir, and down the other from it.

تراش tìrāsh (tràsh) *a. p.* (*in composition*), Which shaves; —, *s. p.* The state of hair or beard which requires shaving; ا—, —et, *v.a.* To shave (another's head or beard); to cut or shave away a little of any substance; او—, —òl, To shave one's self; to be shaved by another; تراشم کلدی tràshim-ghèldi, I require shaving; قلمتراش kàlem--tràsh, A pen-knife (*Turkish*).

تراضی tèrāzī, *s. a.* Mutual satisfaction.

ترافع tèrāfu‘‘, *s. a.* A mutual appealing to a tribunal.

تراکم tèrākyum, *s. a.* A becoming collected in heaps; ا—, —et, *v.n.* To become collected in great quantities.

تربزه tìrèbézé, *s. t.* (*Greek*), A table.

ترانه tèrānė, *s. p.* Melody, symphony.

تراویح tèrāvīh, *s. pl. a.* (*sing.* not used), The long prayers or litanies peculiar to the nights of Ramazan; the literal meaning is *recreations*.

تربه tùrbé, *s. a.* (*Originally* one portion of earth, *then* a grave), A mausoleum or chapel built over a tomb; تربه‌دار tùrbédār, A keeper of a tùrbé.

تربیه tèrbìyyé, تربیت tèrbìyyèt, *s. a.* The doing something to a thing in order to improve its quality; education; sauce for meats; preparation for stuffs; good and polite manners; punishment; ا—, —et, *v.a.* To educate; to punish; to prepare or ameliorate by any special treatment; تربیه‌سنی ویرمك tèrbìyyéssini - vèrmek, *v.n.* To punish.

تربیع tèrbī‘‘, *s. a.* A squaring; ا—, —et, *v.a.* To square; دائره—, tèrbī‘‘i-da‘irė, The squaring of the circle; تربیعی tèrbī‘‘ī, Square (measurement).

ترتب tèrèttub, *s. a.* A taking form, proceeding, resulting, coming into being; ا—, —et, *v.n.* To take form and being, to proceed, result.

ترتیب tèrtīb, *s. a.* An arranging; arrangement; order; a set, series; a row, line; a system, method; a disposition, plan of action; a prescription, recipe; ا—, —et, *v.a.* To arrange, dispose; to prescribe.

ترجمان tèrjumān, *a. a.* An interpreter; —افندی, —èfèndi, *and* —دیوان همایون tèrjumāni-dīwāni-hùmāyūn, The Chief Interpreter of the Ottoman Government; سفارت ترجمانی sèfāret-tèrjumāni, An interpreter to an embassy.

ترجمه tèrjumé, *s. a.* A translating, an interpreting; translation; interpretation; a translation; ا—, —et, *v.a.* To translate; to interpret.

ترجی tèréjji, *s. a.* Hope, expectation.

ترجیح tèrjīh, *s. a.* A preferring; ⌇—, —et, *v.a.* To prefer.

ترحم tèràhhum, *s. a.* Commiseration, compassion, pity.

ترحیب tèrhīb, *s. a.* A giving the salutation مرحبا mèrhabā! May you be prosperous! [dry curds.

ترخانهٔ tàrkhānė́, *s. t.* A preparation of

ترخون tàrkhòn, *s. t.* Tarragon (herb).

ترخیص tèrkhīss, *s. a.* A granting permission; ⌇—, —et, *v.a.* To give permission.

تردد tèrèddud, *s. a.* A going to and fro; a vacillation in purpose, hesitation.

تردیف tèrdīf, *s. a.* A sending (anyone) as companion to another, or as an escort; ⌇—, —et, *v.a.* To send (anyone) as a companion or escort (to another).

ترذیل tèrzīl, *s. a.* A humbling, humiliating, mortifying; ⌇—, —et, *v.a.* To humble, humiliate, mortify.

ترزی tèrzi, *s. t.* A tailor.

ترس tèrss, *s. t.* The reverse or wrong side or way of anything; dung, excrement; —, *a. t.* Cross, peevish, ill-tempered, obstinate; contrary; ترسلمك tèrsslémek, *v.a.* To scold severely; —, tùrss, *s. a.* A shield, buckler; —, tèress, *s. t.* A cuckold.

ترسانهٔ tèrsānė́, *s. t.* (*Italian, darsena*, an inner harbour), Dockyard.

ترش tùrsh, *a. p.* Sour; ترشرو tùrsh-rū, *a. p.* Sour-faced.

ترشح tèrèshshuh, *s. a.* A percolation, exudation.

ترشهٔ tìrshė́, *s. t.* Parchment; —, *a. t.* Of a very light bluish-green colour.

ترشی tùrshu, *s. t.* Pickles in vinegar or with leaven. [or clamping together.

ترصیص tèrsīss, *s. a.* A firmly joining

ترصیع tèrsī“, *s. a.* An adorning with precious stones.

ترضیهٔ tàrzìyyė́, *s. a.* A giving satisfaction or begging pardon.

ترغیب tèrghīb, *s. a.* The making (anyone) desirous; ⌇—, —et, *v.a.* To make desirous, excite to emulation.

ترفندهٔ tùrfàndа, *s. t.* The first of the season of any fruits or vegetables.

ترفیع tèrfī“, *s. a.* An elevating, raising on high; ⌇—, —et, *v.a.* To raise, elevate. [others) ease and prosperity.

ترفیهٔ tèrfīh, *s. a.* The procuring (for

ترقب tèràkkub, *s. a.* A waiting in expectation.

ترقی tèràkkі, *s. a.* An increasing in quantity or in dignity; بولمق—, —bùlmak, *v.n.* To increase, be increased, be raised.

ترقیم tèrkīm, *s. a.* A writing down; ⌇—, —et, *v.a.* To write, pen down.

ترقین tèrkīn, *s. a.* A running the pen through, an effacing, defacing; ⌇—, —et, *v.a.* To run the pen through, efface, blot out.

ترك tèrk, *s. a.* A leaving, abandoning, quitting, forsaking knowingly and intentionally; —, tùrk, *s. t.* An Asiatic

provincial Turk; a rustic, clod-hopper; ا—, tèrk-et, *v.a.* To leave, abandon, quit, forsake; ترکجه tùrkj*a*, *s. t.* The Turkish language.

ترکمن Tùrkmèn, *s.* and *a. t.* Turcoman; ترکمن ولایتی Tùrkmèn-vìlāyèti, *s. t.* Turcomania.

ترکه tèrikė (tèrėkė), *s. a.* The estate or movable effects of a deceased person.

ترکی tùrky*u*, *s. t.* A song; —, tùrkī, *a. a.* Turkish.

ترکیب tèrkīb, *s. a.* A compounding, composing; a composition; ا—, —et, *v.a.* To compound; to compose; ترکیبی tèrkībī, *a. a.* Appertaining to composition; composite; وصف ترکیبی wàssf*i*-tèrkībī, A composite qualificative epithet, as بادبانکشا bādbān-k*y*ùshā, Sail-opening, which spreads its sails. [or leather.

ترلك tèrlik, *s. t.* House slippers of cloth

ترلمك tèrlémek (*aor.* ترلر tèrlɛr), *v.a.* and *n.* To sweat; to perspire.

ترمیم tèrmīm, *s. a.* A repairing, patching; ا—, —et, *v.a.* To repair, patch up.

ترنج tùrunj, *s. a.* The bitter or Seville orange; ترنجی tùrunjī, *a. p.* Of the reddish colour peculiar to the Seville orange.

ترنکت trìnkèt, *s. t.* (*Italian*), The fore-sail; ترنکتین trìnkétīn, The fore-stay-sail.

ترنم tèrènnum, *s. a.* Any melodious and continued sound, as chanting, warbling, humming, praying, or reading.

ترویج tèrvīj, *s. a.* A giving currency and briskness to markets or business; ا—, —et, *v.a.* To promote, advance, assist, make brisk (commerce or business).

ترە tèré, *s. t.* Cress; صوترەسی sù-tèréssi, Water-cresses; ترەیاغی téré-y*à*ghi, Fresh butter. [words.

ترهات tùrréhāt, *s. pl. a.* Nonsense, vain

ترهیب tèrhīb, *s. a.* A frightening, terrifying; ا—, —et, *v.a.* To terrify, frighten.

تریاق tìryāk, *s. a.* A kind of electuary, theriaca, of various kinds, one of which is eaten with opium, and hence opium-eaters are called تریاقی tìryākī (tìràki), A theriaca-man. [with gravy or broth.

ترید tìrid, *s. t.* A dish of bread stewed

تزاید tèzāyud, *s. a.* An increasing, becoming augmented; augmentation.

تزك tèzek, *s. t.* Dung in cakes and dried as fuel.

تزکیه tèzkìyyé, *s. a.* A man's character as known by inquiry; an inquiring about a person's character; a giving of a tenth of one's possessions as alms, and so rendering the rest blessed.

تزلزل tèzèlzul, *s. a.* The shaking of an earthquake.

تزوج tèzèvvuj, *s. a.* The taking a wife to one's self; ا—, —et, *v.a.* To marry, to take as a wife, to espouse.

تزویج tèzvīj, *s. a.* A causing to marry, a giving in marriage; ا—, —et, *v.a.* To procure a wife for a man, or a husband for a wife, and cause them to marry.

تزویر tèzvīr, *s. a.* Any fraudulent act or assertion.

تزیین tèzyīn, *s. a.* An ornamenting; ⌇—, —et, *v.a.* To beautify, adorn, ornament.

تسالیا Tèssàli*a*, *s. t.* Thessaly.

تساوی tèssāvi, *s. a.* A being mutually equal; تساوی لیل ونهار tèssāviyi-lèyl-u--nàhār, The equinox.

تسبیح tèssbīh, *s. a.* A rosary of beads; a litany of praises said by tale, for which the beads are used as counters; — بوجکی, —bùjè*ghi*, The wire-worm (?).

تسبیل tèssbīl, *s. a.* A consecrating (anything) to pious or charitable uses.

تستر tèssèttur, *s. a.* A covering or hiding one's self behind a vail.

تستی tèssti, *s. t.* A jug, a pitcher.

تستیر tèsstīr, *s. a.* A covering (anything), hiding it; ⌇—, —et, *v.a.* To hide, cover.

تسجیل tèssjīl, *s. a.* An enregistering in the public records of a court.

تسخیر tèsskhīr, *s. a.* A subjugation, conquest; ⌇—, —et, *v.a.* To conquer, take, subjugate, subdue.

تسخین tèsskhīn, *s. a.* A making warm; ⌇—, —et, *v.a.* To warm, to heat.

تسطیر tèsstīr (tàss—), *s. a.* A writing down line by line; ⌇—, —et, *v.a.* To write.

تسع tùss", *s. a.* A ninth; —tìss", *and* تسعه tìss"*a*, *a. a.* Nine; تسعون tìss--"ūn, *and* تسعین tìss"īn, *a. a.* Ninety.

تسکین tèsskīn, *s. a.* A quieting, calming, appeasing; ⌇—, —et, *v.a.* To calm.

تسلسل tèssèlsul, *s. a.* A concatenation; a passing by pedigree; a series of promotions when one high office is vacated.

تسلط tèssàllut, *s. a.* An assumption of sovereign power; an arbitrary assumption of power and authority; a vexatious exercise of power or physical force.

تسلم tèssèllum, *s. a.* A receiving possession or into charge when another delivers (anything) over.

تسلی tèssèlli, تسلیت tèsslìyyèt, *and* تسلیه tèsslìyyé, *s. a.* Consolation; تسلی ویرمك tèssèlli-vèrmek, *and* تسلیت ا tèsslìyyèt-et, *v.a.* To console; تسلی بولمق tèssèlli-bùlmak, *v.n.* To find consolation.

تسلیم tèsslīm, *s. a.* A salutation; a giving up; a delivery; a conceding a point in reasoning, submitting; ⌇—, —et, *v.a.* To give up, deliver over; —او, —òl, *v.n.* To give one's self up.

تسمیه tèssmìyyé, *s. a.* A naming; a name; ⌇—, —et, *v.a.* To name, call.

تسوید tèssvīd, *s. a.* A foul copy of a letter.

تسویه tèssvìyyé, *s. a.* An arranging, setting straight, putting to rights; a smoothing, rendering even and regular; ⌇—, —et, *v.a.* To arrange, put to rights; to smooth, make even, straight, and regular.

تسهيل tèsshīl, *s. a.* A facilitating; ا—, —et, *v.a.* To facilitate, make easy.

تسيار tèssyār, *s. a.* A sending, forwarding; ا—, —et, *v.a.* To send, forward.

تسيب tèssèyyub, *s. a.* A neglecting important affairs, either through sloth, indifference, or the pursuit of pleasure.

تسيير tèssyīr, *s. a.* A sending, forwarding; ا—, —et, *v.a.* To send, to forward.

تشبث tèshèbbuss, *s. a.* A setting about, a taking in hand; ا—, —et, *v.n.* To take in hand; to set about, to begin; to apply one's self to.

تشبيه tèshbīh, *s. a.* A comparing or likening (one thing or another), a comparison; ا—, —et, *v.a.* To compare, to liken.

تشتت tèshèttut, *s. a.* A being dispersed, scattered, separated.

تشخيص tèshkhīss, *s. a.* A distinguishing individually, making out, recognising, seeing, perceiving; ا—, —et, *v.a.* To distinguish, make out, recognise.

تشديد tèshdīd, *s. a.* A making strong, severe, or violent; the pronunciation of a letter twice following, as with our *d* in *mid-day*, or as *l* in *full lips;* the name of the orthographical mark ـّـ, used to denote this mode of pronunciation by being placed over the reduplicated letter.

تشريح tèshrīh, *s. a.* A dissecting, anatomizing; anatomy; a skeleton, or anatomical drawing or preparation; ا—, —et, *v.a.* To dissect, anatomize; علم تشريح "ilmi-tèshrīh, The science of anatomy.

تشريف tèshrīf, *s. a.* A making honourable, rendering noble, conferring honour; ا—, —et, *v.a.* To make honourable, confer honour, render noble; to do the honour of visiting; تشريفات tèshrīfāt, *s. pl. a.* Court ceremonies, with the order of precedence; تشريفاتجى tèshrīfātj*i*, *s. t.* The Master of Ceremonies to the Ottoman Court; خارجيه تشريفاتجيسى khārijiyyé - téshrīfātj*issi*, The Master of Ceremonies for the Foreign Department; تشريفساز tèshrīfsāz, *a. p.* Who confers honour.

تشريك tèshrīk, *s. a.* The making (one) a partner or associate (with another); ا—, —et, *v.a.* To associate, make a partner.

تشرين tèshrīn, *s. a.* Name of two Syro-Roman months, corresponding with October and November; one is distinguished as تشرين اول tèshrīni--èvvel, The first Teshrin; the other as تشرين ثانى tèshrīni-sānī, The second Teshrin.

تشكر tèshèkkyur, *s. a.* A feeling thankful; a giving thanks; thanks; ا—, —et, *v.n.* To be thankful; to express gratitude.

تشكى tèshèkki, *s. a.* A complaining;

ا—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.

تشکیل tèshkīl, *s. a.* A giving form and shape, a shaping, forming; ا—, —et, *v.a.* To shape, to form.

تشمیر tèshmīr, *s. a.* A tucking up (skirts or sleeves) in order to work; ا—, —et, *v.a.* To tuck up (skirts or sleeves).

تشنه tìshnÉ, *a. p.* Thirsty, athirst; تشنکی tìshnéghī, *s. p.* Thirst.

تشویش tèshvīsh, *s. a.* A confusing, putting in confusion.

تشویق tèshvīk, *s. a.* A stimulating, exciting, stirring up, urging on; ا—, —et, *v.a.* To stimulate, excite, stir up, urge on (to action).

تشهیر tèshhīr, *s. a.* A making publicly known; an exposing (a false witness, &c.) to public ignominy by parading through the streets.

تشیید tèshyīd, *s. a.* A building, constructing; ا—, —et, *v.a.* To found, build, construct.

تشییع tèshyī", *s. a.* The accompanying a person a short distance on his road when he sets out.

تصادف tèssādduf, *s. a.* An accidental or undesigned meeting; chance; ا—, —et, *v.n.* To meet accidentally; to happen, to chance.

تصادم tèssādum, *s. a.* The shock of two bodies against each other.

تصارلمق tàssarlamak (*aor.* تصارلار tàssarlar), *v.a.* To arrange (any scheme) in one's mind.

تصحیح tàsshīh (ss-h), *s. a.* A correcting, rectifying; ا—, —et, *v.a.* To correct, to rectify; تصحیح مزاج tàsshīhi - mìzāj - et, *v.n.* To regain one's health.

تصدق tàssàdduk, *s. a.* The giving of alms.

تصدی tàssàddī, *s. a.* A setting about (any work): ا—, —et, *v.n.* To set about.

تصدیر tàssdīr, *s. a.* A causing to emanate.

تصدیع tàssdī", *s. a.* The giving a headache; plaguing, importuning; ا—, —et, *v.a.* To give the headache; to plague, annoy, importune.

تصدیق tàssdīk, *s. a.* A confirming, corroborating, affirming; ا—, —et, *v.a.* To confirm, corroborate, affirm; to ratify (a treaty); تصدیقنامه tàssdīk--nāmÉ, *s. p.* The ratifications (of a treaty).

تصرف tàssàrruf, *s. a.* The possession, disposal, or using of anything; the using economy, in endeavouring to curtail expense; the having carnal connexion (with a woman) viewed as an exercise of physical power.

تصریح tàssrīh, *s. a.* An explicit declaration; ا—, —et, *v.a.* To express, declare explicitly.

تصفیه tàssfìyyÉ, *s. a.* A purifying, clarifying, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To purify, clarify, cleanse.

تصلیت tàssllìyyèt, *s. a.* A benediction (on Muhammed, by saying صلی الله علیه sàllA-'llāhu-"àlèyh! May God be propitious unto him!)

تصمه tàssma, *s. t.* A strap or latchet.

تصميم tàssmīm, *s. a.* An intending, a resolving; intention, resolution; ا—, —et, *v.a.* To intend, resolve.

تصنيف tàssnīf, *s. a.* A compiling, composing, writing (a book); a book, work, compilation, composition; ا—, —et, *v.a.* To write, compose.

تصور tàssàvvur, *s. a.* The forming an idea, picturing to one's self; ا—, —et, *v.a.* To form an idea of, picture to one's self.

تصوف tàssàvvuf, *s. a.* Mystical philosophy.

تصويب tàssvīb, *s. a.* An approving, approbation; ا—, —et, *v.a.* To approve.

تصوير tàssvīr, *s. a.* A drawing, designing, painting; a picture; a statue; a portrait.

تضرع tàzàrru", *s. a.* A humbling one's self; humility.

تضعيف tàz"īf, *s. a.* A doubling in number or quantity; ا—, —et, *v.a.* To double.

تضمين tàzmīn, *s. a.* A making reparation for injury, repaying damages; ا—, —et, *v.a.* To make reparation, indemnify; تضمينات tàzmīnāt, *s. pl.* Damages, indemnity.

تضييع tàzyī", *s.a.* A wasting; ا—, —et, *v.a.* To waste, lose, throw away.

تضييق tàzyīk, *s. a.* A pressing, squeezing; an importuning; a using gentle violence; a pressing sorely, a driving to extremities; ا—, —et, *v.a.* To press.

تطاول tètāvul, *s. a.* Rapacity, oppression.

تطبيق tàtbīk, *s. a.* The applying (one thing to another) so as to touch and fit, or to see whether it accords, either physically or morally; ا—, —et, *v.a.* To apply; to compare; مهرى—, —mùhuru, *s. t.* An impression of a seal left with an agent or banker for comparison in case of doubt of forgery.

تطليق tàtlīk, *s. a.* A repudiating, divorcing a wife; ا—, —et, *v.a.* To divorce, put away, repudiate (a wife).

تطويل tàtvīl, *s. a.* Prolixity of discourse.

تطهير tàthīr, *s. a.* A cleansing, cleaning; ا—, —et, *v.a.* To cleanse, clean.

تطييب tàtyīb, *s. a.* A making pleased and happy; ا—, —et, *v.a.* To make pleased and happy.

تظلم tàzàllum, *s. a.* A plaint against oppression; حال ا—, tàzàllumu-hāl-et, *v.n.* To complain of one's oppressed condition.

تعاقب tà"ākub, *s. a.* A following in succession; ا—, —et, *v.n.* To follow (one another) in succession.

تعالى tà"ālà, *int. t.* May (His name) be glorified! حق تعالى Hàkk-tà"ālà! (God) the Truth, may His name be glorified! This is as common a designation of God as when we say *Our heavenly Father.*

تعب tà"b, *s. a.* Fatigue, trouble.

تعبير tà"bīr, *s. a.* A naming, calling; an explaining; a word, an expression; ا—, —et, *v.a.* To apply (a name to a thing); to explain (a dream).

تعجب tà"àjjub, *s. a.* A being surprised; astonished; \—, —et, *v.n.* To be astonished, surprised; to wonder.

تعجيز tà"jīz, *s. a.* A teasing, annoying; \—, —et, *v.a.* To tease, annoy, worry.

تعجيل tà"jīl, *s. a.* A hurrying, hastening; \—, —et, *v.a.* To expedite, hasten.

تعداد tà"dād, *s. a.* A counting; \—, —et, *v.a.* To count.

تعدى tà"àddi, *s. a.* An injuring, vexing, oppressing.

تعديل tà"dīl, *s. a.* A changing slightly, a modifying; \—, —et, *v.a.* To modify.

تعرض tà"àrruz, *s. a.* A meddling without a right, an injuring; \—, —et, *v.n.* To meddle with wrongfully, to offer injury.

تعريض tà"rīz, *s. a.* A finding fault with, [a reproaching.

تعريف tà"rīf, *s. a.* An explaining; a describing; description; \—, —et, *v.a.* To describe; to explain; حرف تعريف hàrfi-tà"rīf, *and* لام تعريف lāmi-tà"rīf, The Arabic definite article ال

تعزير tà"zīr, *s. a.* A reprimanding; a legal punishment of less than eighty stripes; \—, —et, *v.a.* To reprimand; to punish legally with less than eighty stripes.

تعزيه tà"zìyyé, *s. a.* An expression of condolence; a letter of condolence.

تعسف tà"àsssuf, *s. a.* Violent tyranny and oppression.

تعشق tà"àshshuk, *s. a.* A falling in love; \—, —et, *v.n.* To fall in love (with).

تعشير tà"shīr, *s. a.* A collecting of tithes; \—, —et, *v.a.* To tithe.

تعصب tà"àsssub, *s. a.* Bigotry, fanaticism, a being bigoted; \—, —et, *v.n.* To be a bigot.

تعصير tà"sīr, *s. a.* A pressing, expressing (juice).

تعطف tà"àttuf, *s. a.* Condescending kindness.

تعطيل tà"tīl, *s. a.* A causing (any thing or body) to remain idle or unemployed; a remaining, being caused to remain idle; a holiday; \—, —et, *v.a.* To stop from work, hinder, cause to remain inactive.

تعظم tà"àzzum, *s. a.* Pride, false greatness.

تعظيم tà"zīm, *s. a.* A respecting, revering, treating with consideration and honour; a deeming and treating as important; \—, —et, *v.a.* To honour, respect, revere, venerate; to treat with great consideration; to deem and treat as important, to give importance to.

تعفن tà"àffun, *s. a.* A stink of putrefaction; \—, —et, *v.n.* To stink.

تعقل tà"àkkul, *s. a.* A finding out (a method) by thought; \—, —et, *v.a.* To find out by thinking, to think of.

تعقيب tà"kīb, *s. a.* A following, pursuing; \—, —et, *v.a.* To pursue, follow.

تعلق tà"àlluk, *s. a.* A being attached to, or depending on (anything), being related to, in relations with, having anything to do with; \—, —et, *v.n.* To become attached to, affixed to; to

regard, become dependent on, or connected with; تعلقات tà"àllukāt, *s. pl. a.* Things or persons dependent on, or connected with.

تعلل tà"àllul, *s. a.* A delaying under various pretences, or an alleging pretexts so as to avoid or delay doing something.

تعلم tà"àllum, *s. a.* A learning (any art [or science).

تعليق tà"līk, *s. a.* A suspending, hanging up (anything); the making (anything) dependent (on another); a fixing (the eye on anything); the Persian mode of writing the Arabic character; ا—, —et, *v.a.* To hang up, suspend; to fix (the eye on anything); to give (a thing) some relation (to some other).

تعليم tà"līm, *s. a.* A teaching, instructing, exercising; practice, exercise; military exercise, drill; a specimen copy of scholar's writing; ا—, —et, *v.a.* To teach, instruct; ا—ايتدرمك —ètdirmek, *v.n.* To cause one to practice or do exercise; تعليمات tà"līmāt, *s. pl. a.* Instructions; تعليمجى tà"līmji, *s. t.* A military instructor.

تعمير tà"mīr, *s. a.* A repairing, mending; reparation; ا—, —et, *v.a.* To repair, mend.

تعميم tà"mīm, *s. a.* A making general or common; ا—, —et, *v.a.* To make general.

تعهد tà"àhhud, *s. a.* An undertaking to perform, rendering the performance (of something) obligatory to one's self; ا—, —et, *v.n.* To undertake, to make one's self responsible for (the performance of something).

تعيش tà"àyyush, *s. a.* A maintaining one's self, living, maintenance; ا—, —et, *v.n.* To live, maintain one's self.

تعين tà"àyyun, *s. a.* A becoming conspicuous, remarkable.

تعييب tà"yīb, *s. a.* A reproaching, finding fault with, blaming, shaming; ا—, —et, *v.a.* To reproach, blame, shame.

تعيين tà"yīn, *s. a.* A pointing out, designating to the eye; a naming, appointing; a fixing, allotting, allowing; a ration; ا—, —et, *v.a.* To point out, designate; to name, appoint; to fix, allot, allow; تعيينات tà"yīnāt, *s. pl. a.* Rations of all kinds.

تغلغه tùghulgha, *s. t.* A helmet.

تغليط tàghlīt, *s. a.* A leading into error, causing to make a mistake; ا—, —et, *v.a.* To mislead.

تغنى tàghànni, *s. a.* A singing, chanting, [warbling.

تغير tàghàyyur, *s. a.* An undergoing change, becoming changed; ا—, —et, *v.n.* To change, become different.

تغيير tàghyīr, *s. a.* A changing, altering; ا—, —et, *v.a.* To change, to alter, make different.

تفاخر tèfākhur, *s. a.* An ostentatious boasting of talents or superiority over others (usual, and considered quite proper among poets).

تفاضل tèfāzul, *s. a.* A superiority (in number or quantity) over another; a remainder, a difference; علم تمامی وتفاضلی "ìlmi - tàmāmi - vè - tèfāzulī, The integral and differential calculus.

تفأل tèfe' 'ul. (See تفؤل, the correct orthography).

تفاوت tèfāvut, *s. a.* A surpassing another; the surplus, remainder, difference.

تفتك tìftik, *s. t.* The wool of Angora [goats.

تفتيح tèftīh, *s. a.* An opening, causing to open; a breaking the wind off the stomach, causing eructation.

تفتيش tèftīsh, *s. a.* A diligent searching and examining; ا—, —et, *v.a.* To search and examine.

تفحص tèfàhhuss, *s. a.* Inquiry, investigation; تفتيش و تفحصا tèftīsh-u--tèfàhhuss-et, *v.a.* To investigate, inquire into.

تفخيم tèfkhīm, *s. a.* An honouring; a giving honour to; ا—, —et, *v.a.* To honour, to give honour to.

تفرج tèfèrruj, *s. a.* The taking a walk or ride for recreation.

تفرد tèfèrrud, *s. a.* A separating one's self; an acting rebelliously.

تفرس tèfèrruss, *s. a.* A judging sagaciously from physiognomy or appearance.

تفرقه tèfrika, *s. a.* Separation, separateness, dispersion.

تفريح tèfrīh, *s. a.* A cheering, exhilarating; ا—, —et, *v.a.* To cheer, to make glad.

تفريط tèfrīt, *s. a.* A doing less than necessary; افراط و— ìfrāt-u—, Exaggeration and shortcoming, the doing more than necessary and the doing less.

تفريق tèfrīk, *s. a.* A separating, dividing; a distinguishing; ا—, —et, *v.a.* To separate, divide, put asunder; to distinguish, make out.

تفسير tèfsīr, *s. a.* A commenting on the Kur'an word by word; a commentary on the Kur'an.

تفصيل tàfsīl, *s. a.* A going into details; ا—, —et, *v.a.* To detail; تفصيلاً tàfsīlan, *ad. a.* In detail; تفصيلات tàfsīlāt, *s. pl. a.* Details.

تفقد tèfàkkud, *s. a.* An inquiring after an absent person.

تفكر tèfèkkyur, *s. a.* A thinking, pondering, turning over in one's mind; ا—, —et, *v.n.* To think, to ponder.

تفنك tùfènk (tùfèk), *s. t.* A gun (not a cannon), musket, fowling-piece, rifle, carbine; —طولدرمق, —dòldurmak, *v.n.* To load a gun; —اتمق, —àtmak, *v.n.* To fire off a gun; آو تفنكی àv--tùfèghi, A fowling-piece; چفته تفنك chìfté-tùfèk, A double-barrelled gun; ششخانه‌لو تفنك shèsh-khānéli-tùfèk (*or* ششخانه shèsh-khāné *simply*), A rifle; آتلو تفنكی àtli-tùfèghi, A carbine; فتيللو تفنك fitilli - tùfèk, A match-lock; چاقمقلو تفنك chàkmakli-tùfèk, A flint musket, &c.; اجزالو تفنك èjzāli-tùfèk, A percus-

sion gun; تیموری—, —dèmiri, A gun-barrel; قونداغی—, —kùndàghi, A gunstock; چاقمغی—, —chàkmaghi, A gunlock; چبوغی—, —chìbughu, A ramrod; تفنکجی tùfèkji, *s. t.* A musketeer; an infantry soldier; a soldier on police duty; a kind of irregular police soldier; a kind of rural police soldier; a marine (*called also more especially* بحریه تفنکجیسی bàhrìyyé-tùfèkjissi, *a naval musketeer*); a gunsmith.

تفوق tèfèvvuk, *s. a.* Superiority over another.

تفوّل tèfè''ul, *s. a.* The drawing an augury; an appeal to the *sortes Virgilianæ*; ١—, —et, *v.a.* To take (any conclusion) from an omen or augury; to appeal to the *sortes Virgilianæ*.

تفوه tèfèvvuh, *s. a.* An uttering from the mouth; ١—, —et, *v.a.* To utter, mention.

تفویض tèfvīz, *s. a.* A dispensing (favours, honours, &c.); ١—, —et, *v.a.* To dispense, confer (honours, &c., upon a person).

تفهم tèfèhhum, *s. a.* A comprehending, understanding; ١—, —et, *v.a.* To comprehend, to understand.

تفهیم tèfhīm, *s. a.* An explaining, giving to understand, causing to be comprehended; ١—, —et, *v.a.* To explain, to cause (a person) to understand (something).

تقاص tàkāsss, *s. a.* A mutual exercise of the law of reprisal (*lex talionis*); a mutual exchange of employment or the like.

تقاضا (*for* تقاضی) tàkāzà, *s. a.* A dunning, an importuning, a worrying for anything due.

تقاطع tàkātu'', *s. a.* Intersection.

تقاعد tàkā''ud, *s. a.* The state of an old servant pensioned off; the pensioning off of old servants; ١—, —et, *v.a.* To pension off, to dismiss from service with a pension.

تقبیح tàkbīh, *s. a.* A looking upon and stigmatizing as bad and improper; ١—, —et, *v.a.* To stigmatize as bad and improper.

تقبیل tàkbīl, *s. a.* A kissing in respect; ١—, —et, *v.a.* To kiss in respect.

تقدس tàkàddéssé, *int. a.* May (He) be glorified and hallowed! حق تعالی و تقدس Hàkk-tà''āla-vè-tàkàddéssé, God, may He be glorified and hallowed!

تقدم tàkàddum, *s. a.* A taking precedence; ١—, —et, *v.n.* To take precedence.

تقدیر tàkdīr, *s. a.* The Divine predestination or foreknowledge of events; an appreciation of worth or value; the supposing or understanding any word implied in a sentence; a supposition, not arbitrary but implied; a case supposed by implication; ١—, —et, *v.a.* To appreciate the worth, to value highly; تقدیر تدبیری بوزار tàkdīr-tèd-

bìri-bòzar, The Divine prescience overrules the counsels of man; بوتقديرده bù-tàkdìrda, In this case; تقدمى تقديرنده tàkàddumu-tàkdìrinda, In the case of his taking the precedence; تقديرجه tàkdìrja, *ad. t.* According to the supposition in the case.

تقديس tàkdìss, *s. a.* A consecrating, making holy.

تقديم tàkdìm, *s. a.* A bringing forward; a causing to precede; a presenting; ا—, —et, *v.n.* To present, lay before.

تقرب tàkàrrub, *s. a.* A drawing nigh, approaching; a being near; ا—, —et, *v.n.* To approach, to draw near.

تقريب tàkrìb, *s. a.* A means, a consideration; برتقريب ايله bìr-tàkrìb-ila, *ad. t.* Somehow or other; بو تقريب ايله bù-tàkrìb-ila, By these means, through this consideration; تقريبا tàkrìba, *ad. a.* About, approximatively.

تقرير tàkrìr, *s. a.* A making permanent and stable, an establishing; a formal declaration, an affidavit; an official report or diplomatic note; ا—, —et, *v.a.* To establish; to declare, depone; to represent in an official note or report.

تقريض tàkrìz, *s. a.* A peculiar kind of approbatory criticism of any book by a person supposed to be an excellent judge of the subject, and which is always prefixed to the work to which it relates; ا—, —et, *v.a.* To approve (a book in this peculiar critical form).

تقسيم tàksìm, *s. a.* A dividing; division; a division; a mark of division; the arithmetical rule of division; ا—, —et, *v.a.* To divide.

تقصير tàksìr, *s. a.* A making short or shorter; a shortcoming, failing, fault; ا—, —et, *v.a.* To shorten; —, *v.n.* To fail in point of duty; تقصيرات tàksìrāt, *s.pl. a.* Faults, failings.

تقطر tàkàttur, *s. a.* A dripping, falling by drops; ا—, —et, *v.n.* To fall by drops.

تقطير tàktìr, *s. a.* A distillation; a causing to fall by drops; ا—, —et, *v.a.* To distil; to cause to fall by drops.

تقطيع tàktì", *s. a.* A cutting in pieces; a scanning (of verses); ا—, —et, *v.a.* To cut in pieces; to scan (verses).

تقلدامق tàkìldamak (*aor.* تقلدار tàkìldar), *v.n.* To make a noise (by one thing striking against another, as a loose thing in a box on a porter's back).

تقلاق tàklak, *s. t.* A turning head over heels; —قيلمق, —kìlmak, *v.n.* To tumble, to turn head over heels; بر اقچه يه بيك تقلاق قيلار bìr-àkchaya-bing-tàklak-kìlar, He does, will, would tumble over head and heels a thousand times for one farthing; *i.e.* he is a mean, sordid fellow.

تقليد tàklìd, *s. a.* A placing round one's own neck like a necklace, or over one

shoulder as a baldric; a becoming obedient to, following, imitating; an imitation; a mimicking; ا—, —et, *v.a.* To imitate, to mimic; to follow and obey; سيف—, tàklīdi-sèyf, The investiture with the sword (the parallel ceremony to crowning the Sultan).

تقليل tàklīl, *s. a.* A lessening in number or quantity. [God, piety.

تقوا (*for* تقوى) tàkwà, *s. a.* The fear of

تقويت tàkvìyyèt, *s. a.* A strengthening; ا—, —et, *v.a. and* ويرمك—, vèrmek, *v.a.* To strengthen; بولمق—, —bùlmak, *v.n.* To become strengthened.

تقويم tàkvīm, *s. a.* A making straight or upright; a setting in order; an almanack; ا—, —et, *v.a.* To make straight or upright; to set in order, arrange properly; to rectify.

تقيد tàkàyyud, *s. a.* An employing one's whole attention, taking great care and pains; ا—, —et, *v.n.* To take great care and pains.

تقيه tàkyé, *s. t.* A small linen cap worn under the turban.

تك tèk, *a. t.* Odd (not even); quiet (alone, to one's self); دورمق—, —dùrmak, To be quiet, keep still, keep one's self to one's self; —, *ad. t.* Merely, only, but once; تك تك tèk-tùk, *ad. t.* Now and then; here and there one; —, *s. p.* A running about. [puffed up.

تكابر tèkyābur, *s. a.* Pride, a being

تكاثر tèkyāssur, *s. a.* An increasing in number, becoming numerous.

تكاسل tèkyāssul, *s. a.* Negligence.

تكاليف tèkyālīf, *s. pl. a.* (*of* تكليف), Government dues, taxes; propositions, proposals.

تكبر tèkèbbur, *s. a.* Pride.

تكبير tèkbīr, *s. a.* A making great; a saying الله اكبر Allāhu-èkbèr! God is very great.

تكثير tèksīr, *s. a.* A making numerous; ا—, —et, *v.a.* To make numerous, increase the number of.

تكدير tèkdīr, *s. a.* A reprimanding, a causing grief; ا—, —et, *v.a.* To reprimand; to cause grief, to hurt one's feelings.

تكذيب tèkzīb, *s. a.* A contradicting flatly, telling one he lies; ا—, —et, *v.a.* To contradict flatly.

تكر tèkir, *s. t.* The red mullet; —, tèker, *s. t.* A wheel.

تكرار tèkrār, *s. a.* A repetition; —, *ad. t.* Again, anew, once more; ا—, —et, *and* تكرارلمق tèkrārlamak (*aor.* تكرارلار tèkrārlar), *v.a.* To repeat, do or say again; بتكرار—, —bé--tèkrār, *ad. p.* Again and again.

تكرك tèghèrk, *s. p.* Hail.

تكرلنمك tèkerlenmek (*aor.* تكرلنور tèkerlénir), *v.n.* To roll over and over; to fall down and roll.

تكرى tàngri, *s. t.* God.

تكرير tékrīr, *s. a.* A repeating, doing again. [and respect.

تكريم tèkrīm, *s. a.* A showing honour

تكسر tèkèssur, *s. a.* A being broken or damaged.

تكسنمك tiksinmek (*aor.* تكسنور tiksinir), *v.n.* To loathe, feel a disgust at, an aversion for.

تكفل tèkèfful, *s. a.* A standing surety, making one's self responsible, standing bail; ا—, —et, *v.n.* To stand surety, stand bail, be answerable, make one's self responsible.

تكفور tèkfūr (tèkir), *s. t.* (*Greek* τοῦ Κυρίου), The Greek Emperor of old.

تكفين tèkfīn, *s. a.* A wrapping in a winding-sheet; ا—, —et, *v.a.* To wrap in a winding-sheet.

تكلتى tè*gh*elti (tèlti), *s. t.* The straps behind the saddle with which a cloak, &c., may be bound.

تكلف tèkèlluf, *s. a.* Expensive and ceremonious observances, preparations, or decorations; تكلفلو tèkèlluflu, *a. t.* Sumptuous.

تكلم tèkèllum, *s. a.* A speaking, conversing; ا—, —et, To speak, talk.

تكليف tèklīf, *s. a.* The making a proposal, proposing; a proposal; the casting any charge or duty (upon one); a tax, a due, an impost; ceremony, ceremonious behaviour; ا—, —et, *v.a.* To propose; to offer; to cast (any duty) upon (some one); —خام khām—, An unduly-weighed proposal; تكليفسز tèklīfsiz, *a.* and *ad. t.* Without ceremony.

تكمه tèkmé, *s. t.* A kick; —اتمق, —àtma*k*, *v.n.* To kick, give a kick.

تكميل tèkmīl, *s. a.* A making complete, perfecting; —, *a. t.* Finished; complete; ا—, —et, *v.a.* To finish, perfect, complete.

تكنه tèkné, *s. t.* A trough; a washing-tray; the hull of a ship; a ship.

تكوين tèkvīn, *s. a.* A calling into existence, creating. [prawn.

تكه tèké, *s. t.* A he-goat; a shrimp, a

تكيه tèkyé, *s. a.* A convent of dervishes, as asylum, place of repose.

تل tèl, *s. t.* A thread; a wire; a rope-yarn; شماتەتلى shàmata-tèli, Tinsel.

تلاتين tèlātīn, *s. t.* Russia leather.

تلاش tèlash, *s. t.* A fuss; a hurry; ا—, —et, *v.n.* To make a fuss, be alarmed.

تلاشى tèlāshī, *s. a.* A being alarmed, in a fuss. [waves.

تلاطم tèlātum, *s. a.* The heaving of the

تلافى tèlāfi, *s. a.* A making up (for lost time or opportunity). [two or more.

تلاقى tèlāki, *s. a.* The mutual meeting of

تلامذه tèlāmizé, *s. pl. a.* (*of* تلميذ tèlmīz), Disciples, pupils.

تلاوت tìlāvet, *s. a.* The decorous reading aloud or intoning of a holy book.

تلبس tèlèbbuss, *s. a.* A wearing (of apparel).

تلبيس tèlbīss, *s. a.* Fraud, deceit, lies.

تلخ tèlkh, *a. p.* Bitter.

تلخيص tèlkhīss, *s. a.* The customary report laid by the grand vizier before the Sultan daily on current affairs.

تلذذ tèlèzzuz, *s. a.* A being pleased in point of taste, an enjoying; ا—, —et, *v.n.* To be pleased, to enjoy.

تلطف tèlàttuf, *s. a.* A manifestation of kindness, friendship, and favour.

تلطيف tàltīf, *s. a.* (A superior's) making (some one) feel that he is an object of favour, a treating with marked kindness and condescension.

تلف tèlef, *s. a.* A wasting; a killing; ا—, —et, *v.a.* To waste; to kill.

تلفظ tèlàffuz, *s. a.* A pronouncing; pronunciation; ا—, —et, *v.a.* To pronounce.

تلقيب tèlkīb, *s. a.* The giving a name [or title.

تلقيح tèlkīh, *s. a.* An inoculating, *or* vaccinating.

تلقين tèlkīn, *s. a.* An instructing or prompting *vivâ voce* (especially as done to the dead, when first buried, by an imam, on the subjects of their creed); ا—, —et, *v.a.* To explain or communicate *vivâ voce, or* generally.

تلكى tìlki, *s. t.* A fox.

تلميذ tèlmīz, *s. a.* A student, scholar, [pupil.

تلوث tèlèvvuss, *s. a.* A becoming soiled, polluted.

تلون tèlèvvun, *s. a.* Capriciousness or inconstancy of disposition, versatility of character.

تلوه tèlvé, *s. t.* Grounds, dregs, sediment.

تلويث tèlvīss, *s. a.* A soiling, polluting; ا—, —et, *v.a.* To soil, pollute.

تليين tèlyīn, *s. a.* A softening, emolliating; a loosening (the bowels); ا—, —et, *v.a.* To soften, emolliate; to loosen (the bowels).

تم tèmma, *3rd pers. sing. pret. a.* It was finished (the *Finis* of Eastern books).

تمارض tèmāruz, *s. a.* A feigning sickness; ا—, —et, *v.n.* To feign sickness.

تماس tèmāsss, *s. a.* A mutual contact; ا—, —et, *v.n.* To touch each other.

تماشا tèmāshā (tà—), *s. a.* A sight-seeing, surveying, viewing (any spectacle) on a promenade.

تمام tàmām, *s. a.* A being complete, completed, finished; a being correct, right, just, accurate; a state of completeness; the arriving at completion; the complement (of any trigonometrical quantity); —, *a. t.* Complete; finished; correct, accurate, right; —, *int. t.* That's right! I dare say!

تماماً tàmāman, *ad. a.* Completely, entirely; تمامى tàmāmī, *a. a.* Relating to completeness; حساب تمامى وتفاضلى hìssābi-tàmāmī-vè-tèfāzulī, The integral and differential calculus.

تمايل tèmāyul, *s. a.* A leaning, an inclination.

تمتع tèmèttu", *s. a.* A deriving some pecuniary or equivalent profit or advantage from the possession of anything.

تمثال tìmsāl, *s. a.* A figure, comparison; a representation; a drawing or statue.

تمثيل tèmsīl, *s. a.* The comparing or likening (one thing to another); a

comparison; an illustrating by comparison or by an example; ا—, —et, *v.a.* To liken; to illustrate by comparison or example.

تمجيد tèmjīd, *s. a.* An acknowledging as most glorious, a glorifying; a special prayer of praise sung at early dawn from the minarets; ا—, —et, *v.a.* To glorify, attribute glory to; —وقتی, —wàkt*i*, The time of earliest dawn.

تمدن tèmèddun, *s. a.* Settling in a town; ا—, —et, *v.n.* To settle (in a town).

تمديد tèmdīd, *s. a.* A making extensive or extended in space or time; ا—, —et, *v.a.* To extend.

تمر tèmr, *s. a.* A date (fruit); —هند, tèmri-hìnd (dèmir-hìnd), *or* —هندی, tèmri-hìndì, (The Indian date) A tamarind.

تمرد tèmèrrud, *s. a.* Obstinacy, stiff-neckedness; rebellion; wickedness.

تمزيق tèmzīk, *s. a.* A tearing, rending.

تمساح tìmsāh, *s. a.* A crocodile.

تمسك tèmèsssuk, *s. a.* A keeping fast hold, not quitting one's grasp; a document; a title-deed; a promissory note.

تمشيت tèmshìyyèt, *s. a.* A causing to move on, a giving motion; ا—, —et, *v.a.* To cause to make progress, to push forward (affairs).

تمغا (dàmgh*a*), *s. t.* A stamp; a mark made by a stamp; تمغالو dàmghal*i*, *a. t.* Stamped, bearing a stamp mark; —اورمق, dàmgh*a*-wùrm*a*k, *v.n.* To stamp, mark with a stamp.

تمكن tèmèkk*y*un, *s. a.* The becoming fixed or resident.

تمكين tèmkīn, *s. a.* A making fixed or resident; a being dignified in rank or demeanour.

تمل tèmel, *s. a.* A foundation; تمللو tèmèlli, *a. t.* Having a foundation; founded, grounded; permanent.

تمليك tèmlīk, *s. a.* A causing (anything) to belong (to some one); ا—, —et, *v.a.* To cause to belong (to some one).

تمنا (*for* تمنی) tèmènnà, *s. a.* A begging, praying for, entreating for (some favour); a salutation of thanks or respect, consisting in carrying the inner portion of the fingers, joined together, to the lips, kissing them, and then carrying them to the top of the forehead or head; ا—, —et, *v.n.* To salute in this fashion; تمنی ا tèmènni-et, *v.a.* To beg, pray, or entreat for (some favour).

تموج tèmèvvuj, *s. a.* A rising in waves.

تموز tèmmuz, *s. a.* The Syro-Roman month of July.

تمهيد tèmhīd, *s. a.* A making the foundations broad and solid; ا—, —et, *v.a.* To establish on broad and solid foundations.

تمهير tèmhīr, *s. a.* A sealing; ا—, —et, [*v.a.* To seal.

تميز tèmiz, *a. t.* Clean; pure; honour-

able, respectable, estimable, loveable; good; desirable; considerable; ا—, —et, تمیزلمك tèmizlémek, *v.a.* To clean; to clean up; تمیزلك tèmizlik, *s. t.* Cleanness; purity; cleanliness; —, tèmèyyuz, *s. a.* A becoming distinguished; distinction.

تمییز tèmyīz, *s. a.* A distinguishing; ا—, —et, *v.a.* To distinguish, see or point out a distinction, make a distinction.

تن tèn, *s. p.* The body.

تن صویی Tèn-sūyu, *s. t.* The river Don.

تناسب tènāssub, *s. a.* The being in mutual proportion; gracefulness of proportion.

تناسخ tènāssukh, *s. a.* The transformation of bodies, or transmigration of souls, metempsychosis.

تناسل tènāssul, *s. a.* A generating one another, or being generated one from another; —الت āléti—, The organ of generation.

تناقض tènākuz, *s. a.* A mutually contradicting and destroying the validity of each other.

تناوب tènāvub, *s. a.* A doing things by turns, alternating.

تناول tènāvul, *s. a.* A taking, partaking, eating; ا—, —et, *v.a.* To eat.

تنباکو *or* تنبکی tùnbéki, *s. t.* Persian tobacco, used for smoking through water.

تنبل tènbel, *a. t.* Lazy, slothful.

تنبه tènèbbuh, *s. a.* The being aroused to attention and carefulness.

تنبیه tènbīh, *s. a.* The calling to attention; a giving orders; issuing injunctions or proclamations; a public notice, injunction, or proclamation; a *nota bene* in a book; ا—, —et, *v.a.* To recommend or give orders to (a person) to do or leave undone something.

تنته tènta, *s. t.* (*Italian*), An awning.

تنجره tènjéré, *s. t.* A saucepan.

تنجیس tènjīss, *s. a.* A making foul, impure, or unclean; ا—, —et, *v.a.* To make unclean.

تند tùnd, *a. p.* Swift, impetuous, violent.

تنزل tènèzzul, *s. a.* A condescending; condescension; ا—, —et, *v.n.* To condescend.

تنزه tènèzzuh, *s. a.* A being exempt, free from; —, tènèzzéhé! He (God) is free and exempt (from any defect)!

تنزیل tènzīl, *s. a.* A reducing in height, degree, or quantity; a subtracting; the Kur'an; ا—, —et, *v.a.* To reduce in height, degree, or quantity; to subtract.

تنسوخ tènsùkh, *s. t.* Amulets or stamped cakes of odoriferous paste, used for making bracelets, brooches, &c.

تنسم tènèsssum, *s. a.* A gentle blowing or breathing of wind.

تنسیب tènsīb, *s. a.* A deeming fit and proper, approving; ا—, —et, *v.a.* To deem fit and proper, to approve.

تنسیق tènsīk, *s. a.* A ranging in regular order; ا—, —et, *v.a.* To range in order; تنسیقات عسکریه tènsīkāti-

-"àsskèrìyyé, The new regulations for the army as to time of service, recruiting, pensions, pay, promotion, &c.

تنصیف tànsīf, *s. a.* A dividing into two equal portions; ا—, —et, *v.a.* To divide equally into two; to bisect.

تنظیف tànzīf, *s. a.* A cleaning, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنظیم tànzīm, *s. a.* A putting in order; ا—, —et, *v.a.* To put in order; تنظیمات tànzīmāt, *s. pl. a.* The new regulations in financial, civil, criminal, and political affairs.

تنفر tènèffur, *s. a.* Aversion, avoiding [from dislike.

تنفس tènèffuss, *s. a.* A breathing, respiration; a taking breathing time, reposing a short while for refreshment; ا—, —et, *v.n.* To breathe; to repose a little after labour.

تنفیذ tènfīz, *s. a.* The causing (anything) to penetrate (into another); a giving effect (to commands), causing them to have weight and be respected; ا—, —et, *v.a.* To give effect, execute, or cause to be executed (orders).

تنفیر tènfīr, *s. a.* The causing of fright or dislike, and so driving away.

تنقیح tènkīh, *s. a.* A revising and trimming up literary compositions, removing any obnoxious forms or expressions.

تنقیه tènkìyyé, *s. a.* A cleaning, cleansing; ا—, —et, *v.a.* To clean, cleanse.

تنك tènk *or* tèngh, *a. p.* Narrow, pinched or cooped up.

تنکار tènékyār, *s. t.* Borax (?).

تنکری tànghri, *s. t.* God.

تنکنای tènknāy, *s. p.* A narrow, close place; تنکنای دنیا tènknāyi - dùnyà, The world, this nether vale.

تنکه tènéké, *s. t.* Tin in sheets; any vessel of tin; —صاری sàri—, Sheet-brass.

تنکیل tènkīl, *s. a.* A punishing, chastising, putting down.

تنمیق tènmīk, *s. a.* A writing down, inditing; ا—, —et, *v.a.* To write, pen, indite.

تنمیه tènmìyyé, *s. a.* A causing to grow, to flourish.

تنور tènnūr (tàndir), *s. a.* An oven, or hole dug in the ground and used as an oven; an Eastern arrangement of a pan of charcoal placed under a small table and covered with a large carpet or quilt which hangs to the ground and confines the warmth, so that, when sitting round this table, the legs and feet are kept warm.

تنویر tènvīr, *s. a.* A making bright, luminous, light; ا—, —et, *v.a.* To illuminate, light up.

تنوین tènvin, *s. a.* The addition of a letter *n* at the end of the word in pronouncing Arabic nouns, which is denoted by doubling any one of the three vowel-points; thus كتابٌ is read kìtābun, كتابٍ kìtābin, and كتاباً kìtāban, the third case generally requiring the addition of an ا as well as the double vowel-point. The first

form is never used in Turkish; the second is seldom used, and then generally in the case of an indefinite noun feminine ending in ت or ئه, and preceded by a preposition, when, to denote this peculiar pronunciation, the ت or ئه is converted into ئة, as in على خفية "àla - khùfyétin. The third form is very frequently used in Turkish, and by it a noun or adjective of Arabic origin becomes converted into a Turkish adverb. In the case of nouns feminine ending in ت or ه, these letters become changed into ه̈, the distinction between this form and the second being, that here the noun is not preceded by a preposition. Ex. امانة èmānétᴇn, On trust.

تنها tènha, *a. p.* Solitary; alone; —, *s. p.* Solitude.

توابع tèwābi", *s. pl. a.* (*of* تابعه tābi"a), Dependent things or persons.

تواتر tèwātur, *s. a.* Public rumour, notoriety; ا—, —et, *v.a.* To publish abroad by mentioning to one person after another.

توارث tèvāruss, *s. a.* A succeeding to possession by inheritance.

توارد tèwārud, *s. a.* An arriving; a successive arriving; ا—, —et, *v.a.* To arrive.

تواريخ tèwārīkh, *s. pl. a.* (*of* تاريخ tārīkh), Histories, chronicles; dates; chronograms.

تواضع tèwāzu", *s. a.* Humility.

توافق tèwāfuk, *s. a.* A coinciding with, an agreeing with.

توالى tèwāli, *s. a.* A succeeding, following one another; على التوالى "àlé-'t--tèwāli, *ad. a.* Successively, in succession.

توأم tèv'àm, *s. a.* A twin; بصرت توأم nùssret - tèv'àm, *a. p.* Which is the twin-brother of victory, *i.e.* victorious.

توان tèwān, *s. p.* Power, strength, might.

توانا tèwānā, *a. p.* Strong, powerful; توانايى tèwānāyī, *s. p.* Strength.

توانكر tùwānghèr, *s. p.* A rich man.

توبره tòbra (tòrba), *s. t.* A bag.

توبه tèvbé (tùbé), *s. a.* A renunciation (of any particular sin), vow of renunciation so as never to do it again; ا—, —et, *v.n.* To renounce sin, to vow renunciation; توبه اولسون tùbé--òlsun, توبه لر اولسون tùbélᴇr - òlsun! May it be a vow! I repent me of it! I am sorry for it, and will never do it again; توبه لو tùbéli, *a. t.* Who has made a vow of renunciation.

توبيخ tèvbīkh, *s. a.* A finding fault with, reproaching, blaming; ا—, —et, *v.a.* To blame, reproach.

توت tùt, *s. a.* A mulberry, white mulberry; قره توت kāra-tùt, *s. t.* A black mulberry.

توتسى tùtsu, *s. t.* A fumigation; توتسيلمك —, —vèrmek, *v.n.* tùtsulémek, *v.a.* To fumigate.

توتمك tùtmek (*aor.* توتر tùter), To smoke, to give out smoke.

توتن or توتون tùtun, *s. t.* Tobacco; smoke.

توتیا tùtya, *s. a.* A fabulous mineral, a kind of philosopher's stone, but said also to be good for the eyes; —, *s. t.* Zinc, zinc ore.

توثیق tèvsīk, *s. a.* Confirming, ratifying; ا—, —et, *v.a.* To confirm, ratify.

توج tūj (tūnj), *s. t.* Bronze, gun-metal.

توجه tèvèjjuh, *s. a.* A turning the face, attention, or favour towards any object; ا—, —et, *v.n.* To turn the face, prepare to advance towards; توجهات tèvèjjuhāt, *s. pl. a.* Favours, indications of favour.

توجیه tèvjīh, *s. a.* A turning (anything) towards (any object), a pointing, directing; a conferring (any office); ا—, —et, *v.a.* To turn (anything) in a certain direction, point, direct; to give, confer (an office or dignity); توجیهات tèvjījhāt, *s. pl. a.* New appointments to office or dignity by the sovereign, and mentioned in the gazette.

توحید tèvhīd, *s. a.* A declaration of a belief in the unity of God.

تودہ tūdé, *s. p.* A heap, hill.

تودیع tèvdī", *s. a.* A consigning (anything) to the care or custody (of some one), a depositing for safe keeping; ا—, —et, *v.a.* To consign, deposit.

تورات tèvrāt, *s. a.* The Pentateuch of Moses.

توربه tòrba, *s. t.* A bag.

تورپی tùrpu, *s. t.* A rasp; تورپیلمك tùrpulémek, *v.a.* To rasp.

تورهمك tùrémek (*aor.* تورر tùrer), *v.n.* To breed and increase and multiply in a prolific manner; تورتمك tùretmek, *v.a.* To cause to breed greatly.

توریث tèvrīss, *s. a.* A causing to inherit.

توز tòz, *s. t.* Powder; dust; —, *a. t.* Dusty; توزاتمق tòzatmak (*aor.* توزادر tòzadır), *v.n.* To make a dust, raise a dust; توزلق tòzluk, *s. t.* Gaiters.

توزیع tèvzī", *s. a.* A distributing; distribution; ا—, —et, *v.a.* To distribute.

توسط tèvàssut, *s. a.* A being, going, or coming between; intervention; mediation; ا—, —et, *v.n.* To go or come between; to intervene; to mediate.

توسل tèvèsssul, *s. a.* A drawing nigh (unto God).

توسن tèvsèn, *s. a.* A steed, horse, charger.

توسیخ tèvsīkh, *s. a.* A making filthy.

توسیع tèvsī", *s. a.* A making wide or wider, a widening, making spacious; ا—, —et, *v.a.* To enlarge, widen, make spacious.

توشه tūshé, *s. p.* Provisions.

توشیح tèvshīh, *s. a.* An ornamenting with a band of any kind, or with lines of writing.

توصیه tàvsìyyé, *s. a.* A recommendation; a letter of recommendation; a recommending; ا—, —et, *v.a.* To recommend (a person).

توصیف tàvsīf, *s. a.* A describing, mentioning the qualities; mentioning the good qualities, praising; ا—, —et, *s. a.* To describe; to praise.

توصیل tàvsīl, *s. a.* A causing (one thing) to reach or join (to another).

توطن tèwàttun, *s. a.* The settling one's self in a place, and making it one's home and country; ⌇—, —et, *v.n.* To settle (in a country).

توغ tùgh, *s. t.* The special kind of banner or insignia (*tail*) of a pasha in the old system, as the fasces were of the lictors in Rome, or the spurs of a knight with us. There were one, two, or three of these (*tails*) given to pashas according to rank, the greater number to the higher functionary.

توغل tèvàghghul, *s. a.* The busying one's self seriously (with anything) as a study or occupation.

توفیر tèvfīr, *s. a.* A making numerous; ⌇—, —et, *v.a.* To increase numerously.

توفیق tèvfīk, *s. a.* The making (one thing) accord (with another); God's favour by which He makes success attend upon endeavours, or endeavours and wishes accord with His prescient resolves; ⌇—, —et, *v.a.* To make (one thing) agree (with another); الله توفیق ویرسون ʌllāh-tèvfīk-vèrsin! May God grant you (*or* him) success!

توق tòk, *a. t.* Full, satiated (the stomach); قارنم توق kàrnım-tòk, My belly is full, I am not hungry; کوزی توق ghyùzu--tòk, His eye is satiated, he is not covetous, he is as rich as he wishes to be.

توقع tèvàkku", *s. a.* Hoping, expecting.

توقف tèwàkkuf, *s. a.* A stopping, staying, halting, tarrying, lingering; a waiting for, being dependent on; ⌇—, —et, *v.n.* To stop, rest, stay; to wait for, or be dependent on.

توقیر tèvkīr, *s. a.* An honouring, treating with respect; ⌇—, —et, *v.a.* To treat with great respect and consideration.

توقیع tèvkī", *s. a.* The cypher of the Sultan, called also طغرا tùghra (q. v.) and نشان nìshān; the imperial letters-patent or rescript (called also فرمان fĕrmān) bearing this cypher; توقیعی tèvkī"ī, *s. a.* An officer of state, called also نشانجی nìshānjı in old times, and طغراکش tùghra-kèsh at present, in whose office this cypher is apposed to muniments.

توقیف tèvkīf, *s. a.* An arresting, stopping, detention, causing to stop or stand still; ⌇—, —et, *v.a.* To arrest, stop, hold, keep, detain.

توکرك tùkruk, *s. t.* Spittle.

توکرمك tùkyurmek (*aor.* توکرر tùkyurur), *v.a.* and *n.* To spit.

توکل tèvèkkyul, *s. a.* A depending upon and trusting in God for the working of His divine will in all our affairs; ⌇—, —et, *v.a.* To trust entirely (in God); توکللو (tèvékĸlli), *ad. t.* (*with a negative verb*) Without good reason.

توکیل tèvkīl, *s. a.* The appointing (some one) as one's agent; ⌇—, —et, *v.a.* To appoint agent.

تولد tèvèllud, *s. a.* A being born; ا—, —et, *v.n.* To be born.

تولیت tèvlìyyèt, *s. a.* The appointing (some one) to certain offices.

تومار tòmār, *s. p.* A roll, scroll (of paper).

تومان tūmān, *s. p.* A body of ten thousand men, a legion; تومان پاچه tūman-pàch*a*, *a. t.* (Trousers) having the legs very wide, and not fastened at the bottom in any way; —, *ad. t.* (To be dressed) in loose, wide trousers or drawers, *en négligé*.

تومباز tòmbàz, *s. t.* A pontoon.

تونس Tùnùs, *s. t.* Tunis.

توهم tèvèhhum, *s. a.* A doubting, surmising, or fearing.

توی tùy, *s. t.* A feather; a downy soft hair; down; —قلم, —kàlɛm, A hair pencil; قوش توبی kùsh-tùyu, A bird's feather; feathers; دوه توبی dèvé-tuyu, Camel's down; the colour of camel's down (resembling that of grated nutmeg); تویلو tùylu, *a. t.* Feathered; downy; hairy.

تهدید tèhdīd, *s. a.* A menacing, threatening, frightening; ا—, —et, *v.a.* To menace by words, threaten, try to frighten; to frighten.

تهران Tèhrān, *s. t.* Teheran.

تهذیب tèhzīb, *s. a.* A correcting, amending, beautifying; ا—, —et, *v.a.* To correct, amend, polish, beautify; —اخلاق, tèhzīb*i*-àkhlāk, A correcting the defects of one's character or disposition.

تهلکه tèhlikɛ́, *s. a.* Danger, peril; تهلکه یه صوقمق tèhlikɛ́yɛ́ - sòkm*a*k, To put in danger; تهلکه لو tèhlikɛ́li, *a. t.* Dangerous.

تهلیل tèhlīl, *s. a.* The utterance of the formula لا اله الا الله lā-ilāh*a*-illā-'llāh, *There is no god but God.*

تهمت tùhmet, *s. a.* A fault, a blameable action; تهمتلو tùhmetli, *a. t.* Culpable.

تهنیت tèhnìyyèt, تهنیه tèhnìyyɛ́, *s. a.* A congratulating; congratulations; ا—, —et, *v.a.* عرض تهنیه ا "àrzi-tèhniyɛ́-et, *v.n.* To congratulate, offer congratulations.

تهور tèhèvvur, *s. a.* Impetuosity, inconsiderate violence.

تهی tèhi, *a. p.* Empty; vain, futile; تهی دست tèhi-dèsst, *a. p.* Empty-handed.

تهیه tèhìyyɛ́, *s. a.* A preparing, making ready, disposing; ا—, —et, *v.a.* To prepare, dispose, make ready.

تهییج tèhyīj, *s. a.* A causing (dust) to get in motion and blow about.

تیر tīr, *s. p.* An arrow, a bolt; تیر کش tīr-kèsh, *s. p.* A quiver for arrows.

تیره tīrɛ́, *a. p.* Dark, gloomy; —, *s. t.* Sewing cotton thread.

تیز tīz (tèz), *a. p.* Quick, swift; hasty; —, *ad. t.* Quickly, quick.

تیزاب tīzāb (kèzzʌb-sùyu), *s. p.* Aqua-fortis, nitric acid.

تیزه tèyzɛ́, *s. t.* A maternal aunt, mother's own sister.

تیشه tīshɛ́, *s. p.* An axe, a hatchet.

تیغ tīgh, *s. p.* A sword; a dagger; a sunbeam; a pointed summit; the long prow of a kayik.

تیقظ tèyàkkuz, *s. a.* A being awake and vigilant.

تیقن tèyàkkun, *s. a.* A knowing for certain, the acquiring a knowledge (of any fact) entirely void of doubt or uncertainty.

تیمار tīmār, *s. p.* The care and culture bestowed on any object, a tending (a sick person, a horse, a garden); a military fief in the now obsolete feudal system of Turkey, the value of which was under 20,000 (or 3,000?) àkcha in the Doomsday Book of the empire, and the holder of which was held to go to the wars on horseback, equipped at his own expense on certain special contingencies arising; —خانه, tīmār-khānė, *s. p.* A madhouse.

تیمم tèyèmmum, *s. a.* The ceremonial act of ablution with the dry hands, when water cannot be had, merely touching some object with the open palm instead of taking up water.

تیمن tèyèmmun, *s. a.* A being the receptacle of good fortune and happiness; تیمناً tèyèmmunan, *ad. a.* Happily, fortunately.

تیمور tīmūr (dèmir) *s. t.* Iron; any iron instrument; an anchor; —اتمق, dèmir-àtmak, *v.n.* To cast anchor; تیمورباش (dèmir)-bàsh, (Iron-head), The stock-in-trade of cattle, seed, and implements belonging to a farm, and let with it; an old servant or pensioner. (This is the term which was applied to Charles XII. of Sweden, and meaning "*an established pensioner*," but translated by his biographers, "iron-headed" or "obstinate.")

تیون tèyyūn, *s. t.* A squirrel.

تیها tèyhā! *int. t.* Lo yonder!

تیهو tīhū, *s. p.* A smallish grey partridge (?).

ث

ث sé *or* sā'i-mùssèllɛss. (The three-pointed sā.) Fifth letter of the Turkish alphabet, having the sharp value of s *or* ss in English. In Arabic it is properly of the sharp value of our *th* in *thin* (the θ of the Greek), but is generally pronounced as a *t* by the nations who speak Arabic. This has, however, no influence in Turkish. Its numeral value in chronograms, &c., is 500.

ثا sā, *s. a.* Name of the letter ث.

ثابت sābit, *a. a.* Fixed, firm, immovable; proved, proven, demonstrated, incontrovertible; ثابته sābitɛ, *s. a.* (*pl.* ثوابت sèwābit), A fixed star.

ثار (*for* ثأر sè'r) sār, *s. a.* Revenge, vengeance; —اخذ àkhzi-sār, The taking vengeance, using reprisals.

ثاقب sākib, *a. a.* Penetrating.

ثالث sāliss, *a. a.* The third; ثالثه

sālissé, *s. a.* A third, $\frac{1}{60}$ of a second; ثالثا sālissā, *ad. a.* Thirdly.

ثامن sāmin, *a. a.* The eighth; ثامنا sāminā, *ad. a.* Eighthly.

ثانى sāni, *a. a.* The second; ثانيه sānìyyé, *s. a.* A second, $\frac{1}{60}$ of a minute; ثانيا sānìyyā, *ad. a.* Secondly.

ثبات sèbāt, *s. a.* Firmness, steadiness, immovableness.

ثبت sèbt, *s. a.* A fixing; a writing down; ا—, —et, *v.a.* To fix; to write down.

ثبوت sùbūt, *s. a.* A being incontrovertible, certainty in point of fact; ثبوتى sùbūtī, *a. a.* Affirmative, positive; صفات ثبوتيه sìfāti - sùbūtìyyé, The positive attributes (of God, as power, knowledge, will, &c.).

ثروت sèrvèt, *s. a.* Opulence, wealth.

ثريا sùrèyyā, *s. a.* The Pleiades.

ثغور sùghūr, *s. pl. a.* (*of* ثغر sàghr), Frontier towns, passes, and places by which an enemy may penetrate into the country.

ثقات sìkāt, *s. pl. a.* (*of* ثقة *not used*), The faithful friends and companions (of Muhammed).

ثقب sàkb, *s. a.* A piercing, boring through or into; a hole pierced or bored; ا—, —et, *v.a.* To pierce, to bore.

ثقلين sàkalèyn, *s. dual a. oblique case.* The two material worlds, or the two grosser races of intelligent and responsible creatures, mankind and genii, to both of whom Muhammed's mission was addressed, and from whence he is styled رسول الثقلين rèssūlu-'ss-sàkalèyn, The apostle of the two gross or material races.

ثقلت sìklet, *s. a.* Weight, heaviness; heaviness, oppression; gravity; —ذاتيه, sìkléti-zātìyyé, Specific gravity; —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To oppress one's spirits, worry, annoy.

ثقيل sàkīl, *a. a.* Heavy, weighty, ponderous; oppressive, unpleasant; ugly, disagreeable, unbecoming, unseemly.

ثلاثا sèlāssā, *s. a.* Tuesday, the third day of the week.

ثلاثى sùlāssī, *s. a.* The triliteral root of any congeries of co-derivative Arabic words.

ثلث sùlss, *s. a.* A third, a third part; ثلثان sùlsān, *s. dual a.* Two-thirds.

ثلثه sèlāssé, *a. a.* Three; ثلثون sèlāssūn, *and* ثلثين sèlāssīn, *a. a.* Thirty.

ثلثى sùlussī (sùluss), *a. a.* A kind of Arabic handwriting, corresponding to our *large text.*

ثلج sèlj, *s. a.* Snow.

ثم sùmma, *c. a.* And then, and afterwards.

ثمان sèmān, *and* ثمانيه sèmānìyyé, *a. a.* Eight; ثمانون sèmānūn, *and* ثمانين sèmānīn, *a. a.* Eighty.

ثمره sèméré, *s. a.* Fruit; result, consequence.

ثمن sèmen, *s. a.* Price, value; —, sùmn, *s. a.* An eighth, eighth part.

ثمين sèmīn, *a. a.* Of price, valuable.

ثنا sènā, *s. a.* Praise; a praising; —ا, —et, *v.a.* To praise, speak well of.

ثواب sèwāb, *s. a.* A meritorious action in the sight of God; a reward or degree of merit attached to actions by God.

ثوب sèvb, *s. a.* A garment.

ثور sèvr, *s. a.* The sign Taurus.

ثيب sèyyib, *s. a.* (*fem.* ثيبه sèyyibé) *m.* and *f.* One who is no longer a virgin.

ج

ج jìm. Sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *j* in English, though sometimes acquiring the sound of *ch* in *church*. It has the numeral value of 3 in astronomical tables, and in chronograms; and in the dates of letters it is the sign of the month جمادى الاخر Jèmāzìyyu-'l-ākhir.

جا jā. In dates of letters this is an abbreviation of the name of the month جمادى الاول Jèmāzìyyu-'l-èvvel; —, *s. p.* Place, spot, station; جابجا jā-bè-jā, *ad. p.* Here and there.

جابلوسى jābilūssī, *s. p.* Flattery, adulation.

جابى jābi, *s. a.* The collector of rents to property in mortmain.

جادو jādū, *and* جاذو jāzū (jàdi), *s. p.* A witch; a charmer; an old woman; a vampire (dead person supposed to rise from its grave by night and feed on the blood of living people); witchery.

جادّه jāddé, *s. a.* A highway, public road.

جاذب jāzib, *a. a.* Attractive, attracting;

جاذبه jāzibé, *s. a.* Attractive power, attraction.

جار jār, *s. a.* A neighbour; —, jārr, *a. a.* Which draws, pulls; (a noun, particle, or preposition) which causes its dependent noun to be read with its last consonant followed by the vowel *i* or syllable *in*; —, *s. a.* A preposition, particle, or preceding noun in construction with a noun; —, *s. p.* A single whole shawl; a square shawl.

جاروب jārūb, *s. p.* A broom, besom; —زن, —zèn, *s. p.* A sweeper.

جارى jārī, *a. a.* Flowing, running (water, &c.); current (time, custom, &c.).

جاريه jārìyyé, *s. a.* A female slave, a white female slave.

جاسوس jāssūss (shàshid), *s. a.* A spy.

جالب jālib, *a. a.* Which attracts, draws from a distance.

جالس jāliss, *s. a.* A seated person, one who is sitting.

جام jām (jàm), *s. p.* Glass; a drinking glass; a mirror; a telescope.

جامع jāmi", *a. a.* Which collects, assembles; which assembles and contains within itself; comprehensive, containing much; (a mosque) which has ceremoniously been consecrated, and may no more be converted to

secular purposes; —, *s. a.* A public mosque; a collector or compiler of writings.

جامکان jāmékyān, *s. p.* The outer hall of a bath used for dressing and undressing.

جاموس jāmūss (*jàmish*), *s. a.* A buffalo.

جامه jāmé, *s. p.* Clothing, apparel; —شوی, jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen; linen itself, wash-linen; the washing of linen.

جان jān, *s. p.* The soul; the life; a soul, individual; جانم jānim! My soul! My life! My dear! My good fellow! My dear sir! &c.; جانم صیقلدی jānim-sìkildi, My soul is oppressed; my feelings were hurt; I was sorry (for what occurred); I was tired and disgusted; جانسز jānsiz, *a. t.* Lifeless, inanimate; wanting in animation; جان اتمق jān-àtmak, *v.n.* To give one's life (for a thing), throw it away; —چکشمك, —chèkishmek, *v.n.* To be in the agonies of death; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give life, animate; از دل و جان èz-dìl-u-jān, *ad. p.* also جان و کوکلدن jān-u-ghyùnguldan, *ad. t.* With all (my, &c.) heart and soul; جان صیقلمق jān-sìkilmak, *v.n.* To be weary at heart, to be vexed or sorry at heart (*with a pronoun affixed to* جان).

جانان jānān, *s. p.* The beloved object, a mistress.

جانب jānib, *s. a.* A side; a direction; لین الجانب lèyyinu-'l-jānib, *a. a.* Kind, compassionate.

جانباز jānbāz (*jàmbàz*), *s. p.* (One who risks his life) A breaker of horses; a horse-dealer; a rope-dancer.

جانفس jānfèss (*jànfèss*), *s. t.* Plain silk stuff, gros de Naples.

جانلنمق jānlanmak (*aor.* جانلنور jān-lanir), *v.n.* To come to life; to become lively.

جانوار jānvār (*jànavàr*), *s. p.* An animal; a disagreeable or noxious animal; a pig, hog, swine.

جاود jāvid, جاوید jāvīd, جاودان jāvidān, جاویدان jāvīdān, جاودانه jāvidāné, جاویدانه jāvīdāné, جاودانی jāvīdānī, *a. p.* Eternal.

جاه jāh, *s. p.* Rank, dignity.

جاهل jāhil, *a. a.* Ignorant; inexperienced in life; جاهلیت jāhilìyyèt, *s. a.* The state of ignorance, the pre-Muhammedan pagan state of Arabia.

جای jāy, *s. p.* A special spot, station.

جائز jā'iz, *a. a.* Licit, allowed, not improper, permissible; possible, probable, feasible.

جایکاه jāy-ghyāh, *s. p.* A special place.

جایکیر jāy-ghīr, *a. p.* Which occurs, takes place.

جبا jàba, *a. t.* Gratis, for nothing.

جبار jèbbār, *s. a.* A tyrant, oppressor; an excessively proud man; God, the curber of the proud and of oppressors.

جبال jibāl, *s. pl. a.* (*of* جبل jèbel), Mountains.

جبانت jèbānèt, *s. a.* Cowardice, want of courage.

جبایت jìbāyet, *s. a.* The office and functions of collector of rents to property in mortmain.

جبخانه jèb-khānÉ, *s. t.* A powder-magazine; gunpowder in store.

جبر jèbr, *s. a.* A constraining; force, constraint; a binding up (of broken or sprained bones); algebra; ا—, —et, *v.a.* To constrain, force; to bind up (broken bones); جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélÉ, Algebra; جبراً jèbran, *ad. a.* By force, not willingly.

جبروت jèbérūt, *s. a.* God's quality of being the irresistible Ruler and Constrainer.

جبرهٔ jìbrÉ, *s. t.* The lees of any fruit, &c., from which the juice has been drawn off.

جبل jèbel, *s. a.* A mountain.

جبل الشیخ Jèbel-u-shèykh, Mount Hermon; جبل موسی Jèbel-i-Mūssà, Mount Sinai.

جبلت jìbìllèt, *s. a.* Nature, character, disposition; جبلتسز jìbìllètsiz, *a. t.* Ungenerous, disagreeable in character.

جبلقوم jèbèllakūm, *s. t.* The amethyst (?).

جبلی jèbéli, *a. a.* Pertaining to mountains; —, jìbìllī, *a. a.* Natural, inherent in one's nature. [courage.

جبن jùbn, *s. a.* Cowardice, want of

جبندانلق jìbindanlik *and* جبنلك jìbinlik, *s. t.* A mosquito net.

جبه jèbÉ, *s. p.* Arms, armour; —, jàbbÈ, *s. a.* A kind of light cloak; جبه‌لو jèbèli, *s. t.* A kind of irregular horse patrol; جبه‌جی jèbÉji, *s. t.* A kind of soldier in the old system, who had charge of the spare arms, ammunition, tents, &c.; جبه‌خانه jèbÉ-khānÉ, An arsenal, armoury, store of warlike muniments; (also جبخانه jèb-khānÉ), a powder-magazine; gunpowder in store.

جبهه jèbhÉ, *s. a.* The forehead.

جبین jèbīn, *s. a.* The forehead; —سای, jèbīn-sāy, *a. p.* Who rubs his forehead (on the ground, &c., out of respect).

جثه jùsssÉ, *s. a.* The body; the size of body; جثه‌لو jùssÉli, *a. t.* Large-bodied.

جحیم jàhīm, *s. a.* Hell.

جد jèdd (*fem.* جده jèddÉ), *s. a.* A grandfather; a forefather, ancestor; —اعلی, jèddì-à''là, The most remote ancestor, origin of a family; ابا عن جدن èbā-''àn-jèddin, *ad. a.* (Through the father from the ancestors) from father to son; —, jìdd, *s. a.* A strenuous persevering effort, a real endeavour; جدی jìddī, *a. a.* Real, serious, not in fun or in mockery.

جدا jùdā, *a. p.* Separate, separated, divided, asunder.

جدار jìdār, *s. a.* A wall.

جدال jìdāl, *s. a.* A disputing, contesting; a fighting, quarrelling; battle.

جدری jùdérī, *s. a.* The small-pox; جدری بقری jùdérī'i-bàkarī, The cow-pox.

جدول jèdvɛl, *s. a.* A canal; a mathematical or statistical table; —تختهسی, —tàkht*a*ssi, *s. t.* A flat ruler.

جدی jèdi, *s. a.* The sign Capricorn; —, jùdèy, *s. a.* (diminutive), The pole-star.

جدید jèdīd, *a. a.* New.

جذب jèzb, *s. a.* An attracting; ا—, —et, *v.a.* To attract.

جذر jèzr, *a.* A root; an arithmetical root of a number; مربع—, jèzri--mùrèbbà", A square root; مکعب—, jèzri-mùk*y*à" "àb, A cube root; دردنجی جذر dàrdinji-jèzr, A fourth root, &c., &c.; جذرتام jèzri-tāmm, A perfect root; اصم—, jèzri-āssàmm, A surd root.

جر jèrr, *s. a.* A drawing, pulling, training; a causing the last consonant of Arabic words to be pronounced with the vowel *i* or the syllable *in* after it; اثقال—, jèrri-èsskāl, The art or science of mechanics or of the power of moving heavy bodies.

جراح jèrrāh, *s. a.* A dresser of wounds; a surgeon.

جراحت jèrāhàt, *s. a.* A wound; a sore; [pus, matter.

جرار jèrrār, *a. a.* Who ravishes, carries off booty, slaves, &c.; bold, valorous; impudent, importunate; —, *s. a.* A brave warrior, adventurous soldier; an impudent beggar.

جربزه jèrbézé, *s. a.* Ready wit and facility of argument, the gift of the gab.

جرح jèrh, *s. a.* A wounding; a controverting; —, jùrh, *s. a.* A wounding; a wound; ا—, jèrh-et, *v.a.* To wound; to controvert; — —, jùrh-et, *v.a.* To wound; جرحه jùrh*a*, *s. a.* A wound.

جرع jèr", *s. a.* A drinking; ا—, —et, *v.a.* To drink; جرعه jùr"*a*, *s. a.* A draught.

جرم jìrm, *s. a.* A body, solid body; size (of a body); —, jùrm, *s. a.* A fault, culpability; لاجرم la-jèrem, *ad. a.* Without fail, in any case.

جرمانیا Jèrmāni*a*, *s. t.* Germany.

جروف jùrūf, *s. t.* The scoriæ of metals.

جری jèrī, *a. a.* Brave, bold, adventurous.

جریان jèrɛ́yān, *s. a.* A flowing; a being current; a happening, taking place; ا—, —et, *v.n.* To flow; to be current; to happen, take place.

جرئت jùr'et, *s. a.* Boldness, courage, [hardihood.

جرید jèrīd, *s. a.* A stick used as a dart in a peculiar kind of military exercise or game on horseback.

جریده jèrīdɛ́, *s. a.* A register, roll, ledger.

جریمه jèrīmɛ́, *s. a.* A fine paid for any [misdemeanour.

جزء jùz', *s. a.* A part, portion; a small book of a few pages; a portion of twenty pages in a large written book, or of a sheet in a printed book; جزئی jùz'ī, *a. a.* Partial; small, insignificant; ارادهٔ جزئیه ìrādé'i-jùz'-ìyyɛ́, The partial free-will of man (which is but a portion of the ارادهٔ کلیه ìrādé'i-k*y*ùllìyyɛ́, the universal will of God); ذکر جزء وارادهٔ کل zìkri-jùz'-vɛ́-ìrādé'i-k*y*ùll, The men-

tion of a part instead of the whole, as *a sail* when we mean *a ship*.

جزا jèzā, *s. a.* Retribution; punishment; روز جزا rūzi-jèza, The day of judgment; الله جزاسنی ویرسون àllāh-jèzāssini-vèrsin! May God give him retribution!

جزائر jèzā'ir, *s. pl. a.* (*of* جزیرہ jèzīré), Islands; Algiers in Barbary; —بحرسفید, jèzā'iri-bàhri-sèfīd, The islands of the Grecian Archipelago; —سبعہ, jèzā'iri-sèb''à, The seven Ionian islands.

جزدان jùzdān (jùzdànlīk), *s. p.* A portfolio; a pocket-book; a kind of book or thin cushion held in the hand under a sheet of paper when writing, so as to keep it flat and unbending.

جزر jèzr, *s. a.* The ebb-tide, low water.

جزع jèz'', *s. a.* A crying, lamenting.

جزم jèzm, *s. a.* A deciding in one's mind that a thing must be so and so, a deducing very positively (though still liable to mistake); the orthographical sign ◌̲, which, placed over a consonant, shows that a syllable ends with that consonant, or that it is not followed by a vowel in the syllable; ا—, —et, *v.a.* To decide, deduce very positively.

جزو jùzv *or* جزوء jùz' (*for* جزٔ jùz', *which see*); جزوی jùzvī, *for* جزئی (*see* جزٔ jùz'). [without a cover.

جزوہ jèzvé, *s. t.* A small coffee-pot

جزئی jùz'ī, *a. a.* Partial; trifling, insignificant; جزئیات jùz'iyyāt, *s. pl. a.* Partial things; special sciences; trifles, insignificant things.

جزیہ jìzyé, *s. a.* The special tax or tribute paid by non-Muslim subjects to a Muslim state for safety and protection. It is also called خراج khàrāj.

جزیرہ jèzīré, *s. a.* An island; جزیرۃ العرب jèzīrétu-'l-''àrab, The Arabian peninsula.

جزیل jèzīl, *a. a.* Copious, abundant.

جسارت jèssāret, *s. a.* Valour, courage, boldness, hardihood; ا—, —et, *v.n.* To dare, to have the courage.

جسامت jèssāmèt, *s. a.* Great size of body; importance (of affairs) in respect of the vastness of the interests they affect. [fitting, meet.

جسبان jùssbān, *a. p.* Worthy, suitable,

جست‌وجو jùsst-u-jū, *s. p.* A seeking, looking for; ا—, —et, *v.a.* To seek.

جسد jèssed, *s. a.* The body (of man or animals).

جسر jìssr, *s. a.* A bridge; a viaduct; a causeway through a morass, or along the low banks of a river.

جسم jìssm, *s. a.* A body; a solid body; a mathematical solid figure. [terial.

جسمانی jìssmānī, *a. a.* Corporeal; ma-

جسور jèssūr, *a. a.* Brave, bold, valorous, courageous. [important.

جسیم jèssīm, *a. a.* Large, great, vast;

جغرافیا jàghrāfiya, *s. t.* Geography.

جفا jèfā, *s. a.* Ill-treatment, ill-usage; جفاکار jèfā-kyār, A cruel person.

جكر jìghER, *s. p.* The pluck; the liver; the lungs; —آق àk-jìghER, The lungs, lights; —قره kàra-jìghER, The liver; جكرجى jìghERji, A seller of plucks; a cat's-meat man; جكرم jìghèrim! (My liver!) My darling! جكركوشه‌م jìghER-kyùshém! (Corner of liver!) My ducky darling!

جل jèlla, *int. a.* May He (*or* His name) be magnified! — jùll, *s. a.* The totality, or principal portion (of anything); a horse-cloth.

جلا jìlā, *s. a.* A polishing, burnishing; polish; —, jèlā, *s. a.* Exile; ا—, —et, jìlā-et, *v.a.* —ويرمك, jìlā-vèrmek, *v.n.* To polish, burnish.

جلاب jèllāb, *s. a.* A factor who imports cattle or slaves from distant places. [man, hangman.

جلاد jèllād, *s. a.* An executioner, heads-

جلادت jèlādèt, *s. a.* Bravery, intrepidity.

جلال jèlāl, *s. a.* Greatness, grandeur; a great passion; ذو الجلال zū-'l-jèlāl, God of greatness; جلاللنمق jèlāl-lanmak, *v.n.* To get into a great passion.

جلالت jèlālèt, *s. a.* Human greatness.

جلب jèlb, *s. a.* A sending for and causing to come from a distance; importing; ا—, —et, *v.a.* To send for and cause to come or to be brought; to draw (anything) towards one's self; — (*for* جلاب jèllāb), jèleb, *s. a.* A drover of cattle or slaves, one who brings them from their native place to the place of sale.

جلد jìld, *s. a.* The hide of an animal; a volume; the binding of a book.

جلدلمك jìldlémek, *v.a.* To bind (a book); جلدلتمك jìldlETmek, *v.a. causal,* To cause (a book) to be bound, to give (it) to be bound.

جلسه jìlsé, *s. a.* A sitting, one interval of sitting.

جلق jèlk, *a. t.* Rotten (egg).

جلوس jùlūss, *s. a.* The accession of a sovereign to the throne; ا—, —et, *v.n.* To ascend the throne, become sovereign.

جلوه jìlvé, *s. a.* The airs, manners, coquetries, blandishments of beauties; the natural graces and beauties of various objects.

جلى jèlī, *a. a.* Conspicuous, patent; a kind of handwriting, something similar to that used in firmans called ديوانى dīwānī.

جليس jèlīss, *s. a.* A social companion, one who sits much with another.

جليل jèlīl, *a. a.* Great, grand.

جم jèmm, *s. a.* A multitude; جم غفير jèmmi-ghāfīr, A great multitude.

جمادات jèmādāt, *s. pl. a.* (*of* جماد jèmād), Inanimate objects, the mineral world.

جمازى jèmāzī, *s. a.* Name of two consecutive lunar months in the Muhammedan year; one, called جمازى الاول jèmāzìyyu-'l-èvvEl (The first Jemazi), is the fifth, and in the dates of letters

is represented by the abbreviation حا (*for* جا); the other, named جمازى الاخر jèmāzìyyu-'l-ākhir (the latter Jemazi), is the sixth, and is represented in dates by ح (*for* ج).

جماع jìmā", *s. a.* Copulation, sexual intercourse; ا—, —et, *v.n.* To copulate, have sexual intercourse.

جماعت jèmā"at, *s. a.* A congregation.

جمال jèmāl, *s. a.* Severe beauty.

جماهير jèmāhīr, *s. pl. a.* (*of* جمهور jùmhūr), Republics, commonwealths.

جمرهٔ jèmréh, *s. a.* A live coal; an astronomical or meteorological term used to signify the infusion of vital heat into the elements in spring, or rather at the end of winter. According to the theory there are three jèmréh; one, the infusion of heat into the air, occurs thirty days before the vernal equinox; the second, affecting the waters, seven days later; and the third, vivifying the earth, sixteen days before the equinox. They are said to fall into or upon their elements, as بوگون جمرهٔ هوایه دوشدی bù-ghyun-jèmréh-hàwāya-dùshdu, To-day the *vital heat* has fallen on the air. [fellow.

جمرى jìmri, *s. t.* A miserable, avaricious

جمشيد Jèmshīd, *s. p.* Name of a Persian king.

جمع jèm", *s. a.* A collecting together, aggregating; a collection, assembly, congregation; an adding up, adding together; addition in arithmetic; an adding something more; the plural number; ا—, —et, *v.a.* To collect, bring together; to add up, add together; to add something more; او—, —òl, *v.n.* To collect together, come together; اولنمق—, —òlunmak, *v. p.* To be collected, brought together; صحيح—, jèm"*i*-sàhīh, The regular form of plural; مكسر—, jèm"*i*-mùkèssser, An irregular form of plural in Arabic nouns; الجمع—, jèm"u-'l-jèm", A plural of a plural (frequently used in Arabic words).

جمعه jùm"à, *s. a.* Friday, the Day of Congregation; ايرتهسى—, —èrtéssi, Saturday, the morrow of the Day of Congregation.

جمعيت jèm"ìyyèt, *s. a.* An assembly, a party; a state of tranquillity or collectedness (of mind).

جمله jùmléh, *s. a.* The whole, totality; a whole, a totality; all; a sentence, phrase, paragraph, proposition; a category, class; بالجمله bì-'l-jùmléh, *a. a.* All, every one; فى الجمله fì-'l-jùmléh, *ad. a.* In a summary manner, concisely; بو جمله دن bù-jùmlédan, Of this class, in this category; جملةً jùmlétɛn, *ad. a.* Totally, all, altogether; جمله سى jùmléssi, All of it; all of them.

جمهور jùmhūr, *s. a.* A republic; the commonwealth; anarchy; جمهوريت jùmhūrìyyèt, *s. a.* A republican form of government; anarchy.

جمیع jèmī‘‘, *s. a.* All, every one; جمیعاً jèmī‘‘*an*, *ad. a.* All together.

جمیل jèmīl, *a. a.* Beautiful, handsome.

جن jìnn, *s. a.* The Genii, a race of material intelligent beings, whose bodies are similar to the essence of fire or smoke; جنی jìnnī (ijinni), One of the Genii; جن طائفه‌سی jìnn-tā'ifésși, The race of Genii; ایچنده جنلر طوپ اوینار ìchinda-jìnnlER-tòp-òynar, (The Genii play at bowls in it) It is quite empty and deserted (a house, &c.).

جناب jènāb, *s. a.* Presence, dignity; a sense of pride and honour; a title of respect of universal signification, from Godhead, Majesty, Highness, Grace, Excellency, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. In the case of God, and of all exalted personages of the Muslim hierarchy, this title precedes the word indicative of office; whereas, in cases of non-Muslim personages the title follows that word, or the mere name of the person (man or woman), and takes the pronominal affix of the third person, singular or plural according to the degree of respect shown: there was, therefore, a combination of disrespect in the application of this title; or better, it should be considered as a compromise between national or sectarian pride and the natural kindly feelings entertained for friends; جناب حق jènābi-hàkk, His Divine Majesty the Essence of Truth; جناب رسالتپناهی jènābi - rèssālet - pènāhī, His Holiness the Refuge of the Apostolic office (Muhammed); جناب شهریاری jènābi-shèhriyārī, His Majesty the Sultan; جناب وکالتپناهی jènābi - vèkyālet - pènāhī, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); انکلتره قرالیچه‌سی جنابلری ìnghiltèra - kìRalìchassi - jènāblari, Her Majesty the Queen of England; ایلچی بك جنابلری èlchi-bègh-jènāblari, His Excellency the Lord Ambassador; ارمنی پطریقی جنابلری èrméni - pàtriki - jènāblari, His Reverence the Armenian Patriarch; &c. &c. The Armenian practice of addressing people by this title followed by the pronominal affix of the second person is not used by the Turks, either among themselves or with people of other nationalities. (See حضرت hàzret) عالیجناب ‘‘ālī-jènāb, *a. p.* Magnanimous, high-principled, proud in honour.

جنابت jènābèt! *int. t.* You beast! you polluted fellow!

جناح jènāh, *s. a.* A wing; a wing of an army; جناحین jènāhèyn, *s. dual a.* The two wings.

جنازه jènāzé, *s. a.* A dead human body; [a funeral.

جناس jìnāss, *s. a.* A double-entendre, play upon words.

جنایت jìnāyet, *s. a.* A trespass, of-

fence; a trespassing; ا—, —et, *v.n.* To trespass (against).

جنب jènb, *s. a.* The side; ذات الجنب zātu-'l-jènb (sàtlijàn), The pleurisy.

جنبان jùnbān, *a. p.* Which moves, plays.

جنبز jìnbiz, جنبسترہ jìnbìsstra, *s. t.* Tweezers.

جنبش jùnbush, *s. a.* Motion, play; fun, amusement, play.

جنت jènnèt, *s. a.* Heaven, paradise; جنتمكان jènnɛt-mèkyān, *a. p.* Whose place is in paradise, the late (Sultan); —, jìnnet, *s. a.* Madness.

جنحہ jùnha, *s. a.* An offence, crime; —صاحبی, jùnha-sāhibi, A criminal, offender.

جند jùnd, *s. a.* A troop, body of troops.

جندرہ jèndéré, *s. p.* A press for pressing.

جندی jìndi, *s. t.* A perfect military horseman.

جنس jìnss, *s. a.* A genus, kind, sort; —, *a. t.* Of race, of blood.

جنك jènk, *s. p.* Battle; war; ا—, —et, *v.n.* To do battle, fight; جنكجی jènkji, *s. t.* A warrior, one skilful in war.

جنوب jènūb, *s. a.* The south; جنوبی jènūbī, *a. a.* South, southern.

جنود jùnūd, *s. pl. a.* (*of* جند jùnd), Bodies of troops.

جنون jùnūn, *s. a.* Madness.

جنویز Jènvìz, *s. t.* Genoa.

جو jèv, *s. p.* Barley; —, jū, *a. p.* (*in composition*), Who seeks, looks for; —, jèvv, *s. a.* The vacant space (of air); جو سما jèvvi-sèmā, The vacant space of air towards the sky.

جواب jèwāb, *s. a.* An answer; ا—, —et, *v.a.* To say in answer; — ویرمك jèwāb-vèrmek, *v.n.* To give an answer.

جوار jìwār, *s. a.* The vicinity, neighbourhood.

جوارح jèwārih, *s. pl. a.* (*of* جارحہ jārih*a*), Those members of the body with which necessities are supplied.

جواری jèwāri, *s. pl. a.* (*of* جاریہ jārìyyé), Female slaves.

جواز jèwāz, *s. a.* Permission given; —كوسترمك, —ویرمك, —vèrmek, —ghyùsstɛrmek, *v.n.* To give permission, to allow.

جوان jùwān, *s. p.* A young man, a youth; —بخت, —bàkht, *a. p.* Whose fortune or star is on the ascendant, like a young man's progress.

جوانمرد jùwānmèrd (jùmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جواهر jèwāhir, *s. pl. a.* (*of* جوهر jèvhèr), Jewels, precious stones; atoms; جواهرجی jèwāhirji, *s. t.* A dealer in precious stones, a jeweller.

جوجہ jùjé, *s. t.* A dwarf.

جود jūd, *s. a.* Goodness, kindness, beneficence.

جودت jèvdèt, *s. a.* Goodness, excellence.

جور jèvr, *s. a.* Unkind and unjust treatment, tyranny; ا—, —et, *v.n.* To treat tyrannically, unkindly, and unjustly.

جوز jèvz (jèviz), *s. a.* A walnut; walnut-tree-wood; بوا—, jèvzi-bèvwà, *and*

هندستان جوزی hìndisstān-jèvizi, A nutmeg; هندستان جوزی قبوغی hìndisstān-jèvizi-kàbu*ghu* (cuticle of nutmeg), Mace.

جوزا jèvzā, *s. a.* The sign Gemini.

جوش jūsh, *s. p.* A boiling; a rushing; a violent motion; جوش و خروش ا jūsh-u-khùrūsh-et, *v.n.* To rush; to be in violent commotion.

جوشان jūshān, *a. p.* Which boils, boiling; which rushes; which is in violent motion.

جوشش jūshish, *s. p.* A boiling up; a rushing; a violent motion.

جوشقون jòshkun, *a. t.* Full, high, overflowing (water of streams).

جوع jū", *s. a.* Hunger.

جوف jèvf, *s. a.* A hollow, hollow place, [cavity.

جولان jèvélān, *s. a.* Motion; agitation; circulation; ا—, —et, *v.n.* To be in motion, to circulate.

جومرد jùmèrd (*for* جوانمرد jùwānmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جوی jūy, *s. p.* A stream, canal.

جویبا jūybār, *s. p.* A great river; a place abounding in springs or running streams.

جوهر jèvher, *s. a.* A precious stone, a jewel; the essence of any being; mineral ore, especially if in the form of sand; the lines and marks on Damascus blades; فرد—, jèvhéri-fèrd, An atom, a primitive particle of matter.

جه jé *or* ja, *pr. t.* or *inseparable particle.* When joined to a noun or pronoun substantive it signifies *manner* or *style*, as ادم àdam, Man; ادمجه àdamj*a*, In a manly way, like a man; when joined to an adjective it forms a kind of diminutive, corresponding to our *rather* or *ish*, though this is still an expression of the primitive value of *manner* or *style*, as طاتلو tàtl*i*, Sweet; طاتلوجه tàtlïj*a*, Sweetish; يواشجه ياوآشج*a*-sùwèylé سويله, Speak rather gently; when joined to an adjective of nationality it implies *language*, still without losing the idea of manner, *manner of speaking*, as ترك tùrk, A Turk; تركجه tùrkj*a*, The Turkish language, *or* the Turkish manner. This particle is sometimes followed by the syllables ليين léyin, but then the ه of جه is suppressed as redundant, and the whole particle becomes جليين jéléyin. This form is of the same value as the simple جه, or it adds to it the idea of affection or regard; it may be likened to the difference between Tom and Tommy.

جهاد jihād, *s. a.* A zealous striving; a fighting the good fight, either against wicked inner lusts, or against outward enemies of the faith.

جهاز jihāz (chèhiz), *s. a.* A bride's marriage portion of clothes, jewels, furniture, &c.

جهالت jàhālet, *s. a.* Ignorance, lack of knowledge or information.

جهان jìhān, *s. p.* The world, this world; a world; جهانبان jìhān-bān, جهاندار jìhān - dār, جهانپناه jìhān - pènāh, جهانكشا jìhān-kyùshā, جهانگير jìhān--ghīr, A sovereign, the Sultan, keeper, possessor, asylum, conqueror, holder, of the world; جهانيان jìhānīyān, *s. pl. p.* The inhabitants of the world.

جهت jìhèt, *s. a.* A direction, side, quarter; respect, relation, head, cause.

جهد jèhd (jàhd), *s. a.* A strenuous endeavour; ا—, (jàhd)-et, *v.n.* To try very hard.

جهر jèhr, *s. a.* A speaking aloud, openly; جهراً jèhran, *ad. a.* Aloud.

جهرى jèhri, *s. t.* Yellow berries.

جهل jèhl, *s. a.* Ignorance; —مركب, jèhli-mùrèkkeb, Compound ignorance, which is not even aware of being ignorant.

جهنم jìhànnam, *s. a.* Hell; —اول, jìhànnam-òl! Go and be d—d!

جى ji *or* ji, A Turkish particle, which, added to any noun, expresses the person who sells or makes the thing denoted by the noun, or who has some constant relation with that thing, as شكرجى shèkérji, A seller of sugar or sweetmeats; قايقجى kàyikji, A boatman; يالانجى yàlànji, A liar.

جيب jèyb, *s. a.* The breast or bosom, or breast-pocket of a garment; the sine of an arc; (jèb) a pocket; —همايون, jèybi--hùmāyun, The Sultan's privy purse; تمام جيب tàmāmi-jèyb, A cosine; نسبت جيبيه nìssbèti - jèybìyyé, A log. sine; تمام نسبت جيبيه tàmāmi--nissbèti-jèybìyyé, A log. cosine.

جيجى jìji, *s. t.* Any pretty little plaything; جيجيلو ميجيلو jìjili-mìjili, *a. t.* Ornamented so as to please children.

جيران jèyrān (jèylàn), *s. t.* A gazelle; —, *s. pl. a.* (*of* جار jār), Neighbours.

جيش jèysh, *s. a.* An army.

جيفه jìfé, *s. a.* A carrion carcase.

جيم jīm, *s. a.* Name of the letter ج.

جيوش jùyūsh, *s. pl. a.* (*of* جيش jèysh), Armies.

جيوه jìwa, *s. t.* Quicksilver, mercury.

چ

چ chīm *or* jīmi-fārsī. Seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *ch* in *church*. Like ج it has the numeral value of 3 in chronograms, but is not used elsewhere as a numeral.

چابك chàbik, *a. p.* Quick; *ad. t.* Quickly; soon.

چاپ chàp, *s. t.* The bore or calibre of guns, or size of balls and bullets.

چاپقين *or* چاپقون chàpkin, *a. t.* Which runs fast, a good runner; —, *s. t.* A blackguard; good-for-nothing, low fellow.

چاپمق chàpmak (*aor.* چاپار chàpar), *v.n.* To run.

چاپوت chàpùt, *s. t.* A clout, cloth, rag.

چاپول chàpul, *s. t.* A predatory incursion.

چاپه chàpa, *s. t.* A hoe; چاپه‌لمق chàpalamak, *v.a.* To hoe.

چات‌پات chàt-pàt, *ad. t.* Now and then, but rarely.

چاتردامق chàtirdamak (*aor.* چاتردار chàtirdar), *v.n.* To chatter (the teeth); to creak, make a loud noise (as the timbers of a ship in a storm).

چاتردی chàtirdi, *s. t.* A noise of crushing, bumping, creaking.

چاتره پاتره chàtara-pàtara, *ad. t.* (To be able to say a few words of a language) in a broken manner. [Cracked, split.

چاتلاق chàtlak, *s. t.* A crack; —, *a. t.* چاتلامق *or* چاتلمق chàtlamak (*aor.* چاتلار chàtlar), *v.n.* To crack, split, become cracked; to burst (with rage, &c.).

چاتمق chàtmak (*aor.* چاتار chàtar), *v.n.* To knock against, run against, run foul of; to meet with; to become thick or intimate with, make great friends with; to come (time); —, *v.a.* To baste (needle-work preparatory to sewing); —قاش kàsh—, *v.n.* To frown. [a house.

چاتی chàti, *s. t.* The skeleton roof of

چادر chàdir, *s. t.* A tent; —قورمق —kùrmak, To pitch a tent.

چار chār, *a. p.* Four; —, *s. p.* Rescue, remedy; چاروناچار chār-u-nā-chār, *ad. p.* Whether there be a remedy or not; will ye, nill ye; —, *s. t.* The Czar of Russia; چارپا chārpā, *s. p.* A quadruped; چارپاره chār-pāré (chàlpara), *s. p.* The castanets (four pieces); چارطاق chār-tāk, Any little arbour or building with posts or columns.

چارپلمق chārpilmak (*aor.* چارپلور chàrpilir), *v.n.* To become warped or crooked; —, *v. p.* To be struck.

چارپمق chàrpmak (*aor.* چارپار chàrpar), *v.a.* To strike (with any long thing, as the hand, the tail, &c.); to strike or dash (anything against another); to strike (with palsy or other affliction); to strike (anything, as lightning does).

چارداق chàrdak, *s. t.* A kind of terrace on a housetop, or in a garden, provided with trellis-work for drying linen, or for training vines, &c.

چارسو chārsū (چارشو *or* چارشی chàrshi), *s. p.* A street of shops; the (by Europeans so called) bazaars of towns in the Levant.

چارشب chār-shèb (چارشف chàrshaf), *s. p.* A sheet for a bed.

چارق chàrik, *s. t.* Sandals such as shepherds and peasants wear in the East, as also soldiers on a march.

چارمیخ chàrmīkh (chàrmik), *s. p.* A full size cross for criminals; the shrouds of a mast. [avoiding.

چاره chāré, *s. p.* A remedy, a means of

چاریك chār-yèk (chèyrek), *s. p.* A quarter of an hour; a quarter, fourth part.

چاسار chāsār, *s. t.* Cæsar, emperor.

چاشنی chāshni (chèshni), *s. p.* The

taste, savour (of food); چاشنیکیر chāshnighīr, *s. p.* An officer whose duty it is to taste the food of his master.

چاغرمق chàghirmak (*aor.* چاغرر chàghirir), *v.a.* To call; to sing (a song); —, *v.n.* To call out; —ترکی tùrkyu—, *v.n.* To sing songs.

چاغلدامق chàghldamak (*aor.* چاغلدار chàghldar), چاغلامق chàghlamak (*aor.* چاغلار chàghlar), *v.n.* To make a murmuring, splashing, or rippling noise in running over rocks or stones (water); چاغلدی chàghldi, *s. t.* The noise of water running over a cascade; چاغلیان chàghlayan, *s. t.* A cascade which murmurs.

چاغنوس chàghanoss, *s. t.* A crab, sea [crab.

چاقشر chàkshir, *s. t.* A kind of wide trousers which tie round the ankle.

چاقل chàkl, *s. t.* A pebble, round smooth stone.

چاقمق chàkmak, *s. t.* A steel to strike fire with; the lock of a gun; —, *v.a.* (*aor.* چاقار chàkar), To strike (fire); —, *v.n.* To drink, to use intoxicating drinks; —طاشی, —tàshi, *s. t.* A flint, or agate to strike fire with, or for a gunlock; —شمشك shìmshek—, *v.n.* To lighten, flash with lightning.

چاقی chàki, *s. t.* A pocket-knife, clasp-knife, pocket pen-knife.

چاك chāk, *s. p.* A rent; —, *a. p.* Rent, torn; —, chàng, *s. t.* A large bell.

چاکر chākèr, *s. p.* A servant; چاکریکز chākèringiz, I, your servant.

چالاك chālāk, *a. p.* Quick, agile, nimble.

چالشقان chàlishkàn, *a. t.* Industrious, assiduous.

چالشمق chàlishmak (*aor.* چالشور chàlishir), *v.n.* To work, be busy, occupy one's self.

چالغی chàlghi, *s. t.* Any instrument of music; چالغیجی chàlghiji, *s. t.* A musician. [crazy.

چالق chàlk, *a. t.* Cracked, half-witted,

چالقامق chàlkamak (*aor.* چالقار chàlkar), *v.a.* To shake violently; to shake up; to beat up (eggs, &c.); to rinse; چالقانمق chàlkanmak (*aor.* چالقانور chàlkanir), *v.n. or p.* To be violently shaken or agitated.

چالمق chàlmak (*aor.* چالار chàlar), *v.a.* To strike, beat, knock; to steal; to play (any musical instrument), sound, beat, strike, blow; to strike (the hours, a clock); —, *v.n.* To draw or approach (to any shade of colour).

چالی chàli, *s. t.* A briar, any prickly bush.

چام chàm, *s. t.* Deal or pine, or firwood; —اغاجی, —àghaji, A pine or fir tree; —ساقزی, —sàkizi, Resin, rosin.

چامور chàmur, *s. t.* Mud, mire; clay.

چانته *or* چانطه chànta, *s. t.* A knapsack.

چاوش chàwush, *s. t.* A serjeant in the army; a herald or serjeant at arms in olden times; —باشی, chàwush-bàshi, Formerly the Grand Usher and

Marshal of the Empire, now a kind of Chief Baron of the Court of Chancery.

چاه chāh, *s. p.* A well; a pit; —زنخدان, chāhi-zènakhdàn, The dimple of the chin.

چای chày, *s. t.* A river, rivulet, brook, stream, streamlet; tea (the herb, or an infusion); مسقو چایی mòsskov-chày*i*, (Russian tea) Tea (the herb); اطه چایی àda-chày*i*, Sage (the herb).

چایر chàyir, *s. t.* A field, meadow, pasture-land; چایر چایر chàyir-chàyir, *ad. t.* (To burn) vehemently with flame and a crackling noise; —پنیری, chàyir-pèniri, Cream cheese, new cheese; —قوشی, chàyir-kùshu, The lark.

چایلاق chàylak, *s. t.* The kite (bird).

چبالمق chàbalam*a*k (*aor.* چبالار chàbalar), *v.n.* To strive, struggle, make efforts.

چبوق chìbùk, *s. t.* A stick, wand; a pipe for smoking; a bar (of metal); a stripe (in stuffs).

چپ chèp, *s. p.* The left-hand side; — (*in* چپ چورد chèp-chèvré, All round, quite round), a Turkish particle of completeness. [eyes.

چپاق chàpak, *s. t.* The gum of the

چپراز chàpraz, *s. t.* The frogs or braidings across the breast of some military coats, with their loops and buttons.

چپکن chèpken, *s. t.* A kind of coat or jacket, like that worn by hussars.

چپلاق chìplak, *a. t.* Naked, bare.

چتال chàtal, *s. t.* A fork; the forking of a branch or road; —, *a. t.* Forked; —طرناقلو, chàtal-tìrnakl*i*, *a. t.* Cloven-hoofed; چتاللانمق chàtall*a*nm*a*k, *v.n.* To fork, become forked; چتاللاشمق chàtall*a*shm*a*k, *v.n.* To become intricate or complicated (any question or business).

چتر chètr, *s. p.* A tent; a vail, a veil.

چتله chètélé, *s. t.* A tally-stick, tally-score.

چتین chètin, *a. t.* Difficult.

چدیك or چدك chèdik, *s. t.* A kind of light boot.

چرا chìrā, *ad. p.* Why? بی چون و چرا bī-chūn-u-chìrā, *a. p.* (God) Who is without a why or a wherefore, unaccountable for what He wills; —, chèrā, *s. p.* Pasturage; —, chìra, *s. t.* The resinous part of pine-wood.

چراغ chìrāgh, *s. p.* A lamp, candle, flambeau; an apprentice, pupil; a client; a pensioner, protégé, one who owes his station to another (the idea of a *lamp* or *candle lighted and made visible*, being the prevailing figure in all these secondary meanings).

چرب chèrb, *a. p.* Fat and smooth, plump.

چرپمك chìrpmek (*aor.* چرپر chìrper), *v.a.* To mark (timber) with a tight cord and chalk or ruddle; to bleach (linen or wax).

چرپی chìrpi, *s. t.* The cord with which carpenters mark timber with straight lines; a straight line.

چرپیجی chìrpìji, *s. t.* A bleacher.

چرچوه chèrchivé, *s. t.* A frame; the sash of a window.

چرخ chàrkh (chàrk), *s. p.* A wheel (of any machinery); a turner's lathe; an engine, a machine; the sphere, the firmament, the universe; fate, fortune.

چرخه chàrkh*a*, *s. t.* A wheeling about and skirmishing; *in* چرخه طوپی chàrkh*a*-tòpu, A fieldpiece, light gun for campaigning; چرخه‌جی chàrkh*aji*, *s. t.* A skirmisher; چرخه‌جیلر غوغاسی chàrkh*ajilar*-kàwgh*assi*, A skirmish.

چرز chèrez, *s. t.* Condiments served on [small saucers as relish.

چرك chìrk, *s. p.* Dirt, filth; چرکاب chìrk*yāb*, *s. p.* Dirty water, water which has been used for washing; (chìrghèf) a sink, a drain.

چرکین chìrkin, *a. p.* Nasty; ugly; disagreeable or unsuitable (act).

چرنده chèrèndé, *a. p.* Which pastures, grazes; —, *s. p.* A grazing animal.

چریش chìrish, *s. t.* A peculiar kind of paste used in the East; the powder of which this is made; —اوتی, chìrish-òtu, The plant, from the dried roots of which the paste-powder is prepared by pounding.

چزمك chìzmek (*aor.* چیزر chìzer), *v.a.* To mark with lines; to draw, design; to efface by a mark with the pen; to scratch, make scratches. [*and* چیزی.

چزمه chìzm*a*, چزی chìzi. See چیزمه

چشم chèshm, *s. p.* The eye.

چشمه chèshm*a*, *s. p.* A fountain; a spring, source.

چشید chèshid, *s. t.* A shade of colour.

چغرتمه chìgh*ir*tm*a*, *s. t.* A small kind of fife or pipe.

چغرمق chìgh*ir*mak (*aor.* چغرر chìgh*ir*ir), *v.a.* To call (anyone).

چفت chìft, *s. p.* A pair; a pair of oxen at the plough; an even number; چفتجی chìftji, *s. t.* A farmer; a ploughman; چفتلشمك chìftlesh-mek, *v.n.* To have sexual connexion (animals); چفت سورمك chìft-sùr-mek, *v.n.* To drive the oxen at the plough, to follow the plough; چفتلك chìftlik, *s. t.* A farm.

چفته chìftè, *s. p.* A pair (of some special things; as, oars, gun-barrels, kicks with the hind legs of a horse); برچفته bìr-chìftè, A boat with only one pair of oars, called also پیاده pìyādè; ایکی چفته ìki-chìftè, A boat with two pairs of oars, &c. &c.; چفته تفنك chìfté-(tùfèk), A double-barrelled gun; چفته‌اتمق chìftè-àtmak, *v.n.* To kick with both hind legs at once (a horse, &c.); چفته‌لو chìftèli, *a. t.* Sly, deceitful, not to be trusted.

چفوت chìfut, *s. t.* A Jew; a mean, sordid fellow.

چقارمق chìkàrmak (*aor.* چقارر chìkàrir), *v.a.* To take out, pull out, put out, push out; to take off, pull off, put off; to get out or off, cause to come or go out or off; to make out, decipher,

read; to cause to go up, cause to ascend, make go up, cause to rise; to cause to go or come out, leave or abandon, to expel, to turn out; to extract; to invent or introduce to use; to have (any eruptive disease); —باشدن bàshdan —, *v.a.* To render disobedient and unruly, to pervert; —اقچه‌دن àkchadan—, *v.a.* To put to expense, cause to spend money; —چیچك chìchek—, *v.n.* To have the small-pox.

چقال chàkal, *s. t.* A jackall.

چقرق chìkrik, *s. t.* A spinning-wheel.

چقشمق chìkishmak (*aor.* چقشور chìkishir), *v.n.* To display one's skill, ability, or courage; to try to do so; to try to show off; to try to equal, strive, compete (with another).

چقلوس chàkaloss, *s. t.* A wall-piece, small swivel-gun.

چقمق chìkmak (*aor.* چقار chìkar), *v.n.* To go or come forth, out, off, up; to come out of joint, be dislocated; to arise, proceed, result; to come into season, or into use; to ascend, rise, mount; to emanate; to leave, set out, depart, start, set sail, sail; to prove, be found, be; to mount to, make, cost; to be visible; to be published (a book or paper), be out; to be paid (salary); —صاهب sāḥìb —, *v.n.* To declare one's self the owner (of anything found) or protector (of any person in trouble); —پهایه pàhāya—, *v.n.* To rise in price; —پاردن pàradan —, *v.n.* To lose or be obliged to spend money; —باشدن bàshdan, *v.n.* To become rebellious or unruly; —, chàkmak, *s. t.* and *v.a.* and *n.* See چاقمق.

چقین chìkin, *s. t.* A small muslin packet of money corresponding to a rouleau.

چقور chùkur, *s. t.* A cavity, hollow place; —, *a. t.* Sunk and hollow.

چك chìgh, *a. t.* Raw, uncooked; —, *s. t.* Dew; —, chìng, *a. t.* Early (*in* چك‌صباح chìng-sàbàh, Early dawn); —, chùk, *s. p.* Penis (in speaking to a child).

چکترمه or چکدرمه chèktirma, *s. t.* A [galley (in bye-gone days).

چکردك chèkirdek, *s. t.* A pip or stone in fruit; a weight among druggists.

چکغراق chìnggharak, *s. t.* A small bell, a hand or house bell.

چکرکه chèkirghé, *s. t.* A [a locust.

چکشمك chèkishmek (*aor.* چکشور chèkishir), *v.n.* To quarrel, pull one another about; —جان jàn—, *v.n.* To be in the throes of death.

چکلمك chèkilmek (*aor.* چکلور chèkilir), *v.n.* To retire; withdraw, draw one's self back; to shrink (cloth, &c.); to be low (water), to dry up, totally or partially disappear; —, *v. p.* To be drawn; to be borne, supported; to be supportable; —(*or* چکله‌مك), chìnglémek (*aor.* چکلر chìnglir), *v.n.* To ring (as metals do).

چکمجه chèkméjé, *s. t.* A portable wri-

ting-desk, a jewel or money-box; a bureau, escritoire, chest of drawers; a drawer (in a table, box, or cupboard); a drawbridge.

چكمك chèkmek (*aor.* چكر chèkER), *v.a.* To pull, draw, drag, haul; to attract; to draw (as a blister); to bring out (a horse or carriage for riding); to bear, support; to suffer, endure; to tolerate; —اذيت èzìy-yèt—, *v.n.* To suffer pain or ill-treatment; —كورك kyùrek—, *v.n.* To row, pull at the oar; —ال èl—, *v.n.* To pull away the hand, have nothing more to do with; —عسكر "àsskER—, *v.n.* To lead troops, lead an army (against a place); —اخوره àkhìra—, *v.a.* To put into the stable; بنى چكه‌ميور bèni-chèkémiyor, He cannot bear me, he is envious of me.

چكنمك chèkinmek (*aor.* چكنور chèkinir), *v.n.* To be unwilling, loth; to scruple, have scruples; to hang back, be bashful; to be afraid to speak out.

چكه chèkÉ, *in* چكه‌دوزن‌ويرمك chèkÉ-dùzEn-vèrmek, *v.n.* To put on fine clothes and ornaments, attire in full fig; —, chèngÉ, *s. t.* The chin; چكه‌يورمق chèngÉ-yòrmak, *v.n.* (To tire the chin) To talk very much; to cause to talk very much; چكه‌يارش‌ا chèngÉ-yārish-et, *v.n.* (To have a chin-race) To dispute tenaciously (with anyone).

چكى chèki, *s. t.* A horse-load, a weight of 180 okkas or about 500 lbs.

چكيج chèkij, *s. t.* A hammer.

چل chìl, *s. t.* A freckle; —, *a. t.* New and bright (money); —قوشى chìl-kùshu, *s. t.* A bird good for eating, a francolin (?), grey partridge (?), wood-hen (?). [God.

چلاب chàlAb, *s. t.* Jalap; (obsolete)

چلبور chìlbìr, *s. t.* Eggs with butter.

چلبى chèlébi, *s. t.* A Greek or European gentleman; (formerly) a prince of the blood; a gentleman; —, *a. t.* Gentlemanly, polite. [ground.

چلتك chèltik, *s. t.* A rice-field, rice-

چلدرمق chìldirmak (*aor.* چلدرر chìldirir), *v.n.* To go mad.

چلك chèlik, *s. t.* Steel.

چلمك chèlmek (*aor.* چلر chèlER), *v.a.* To change (one's mind).

چلنك chèlenk, *s. t.* A kind of ornament worn on the head-dress.

چلنكر chìlinghir, *s. t.* A locksmith.

چله chìllÉ, *s. p.* A period of forty days devoted to ascetic practices, either as a noviciate or as an expiation; any period of suffering; suffering itself (chìlÉ) a bowstring.

چليك chìlèk, *s. t.* A strawberry; اغاج‌چليكى àghAj-chìlèghi, A raspberry.

چماشير chàmàshir, *s. t.* Body-linen; wash-linen; a washing (of linen); —برقات bìr-kàt—, A suit of body-linen; —يقامق, —yìkamak, To wash

linen; ا—, —et, *v.n.* To have a wash (of clothes in the house); چماشیرجی *chàmàshirji*, A man who washes clothes.

چمچاق *or* چامچاق *chàmchak*, *s. t.* A wooden cup, bowl, or water-vessel.

چمدك *chìmdik*, *s. t.* A pinch with the thumb and finger; چمدكلمك *chìmdiklémek*, *v.a.* To pinch with the thumb and finger.

چمشير *chìmshir*, *s. t.* Boxwood; box-tree; dwarf box.

چمن *chìmèn*, *s. p.* A green grass-field; a grass-plot.

چمندر *chìmendèr*, *s. p.* An ass, donkey.

چنار *chìnār*, *s. t.* A plane tree, a sycamore.

چناق *chànak*, *s. t.* An earthen bowl, plate, or saucer; —چوملك, —*chàmlek*, Pots and pans; باش‌چناغی *bàsh-chànaghi*, The skull.

چناق قلعه‌سی Chànak-kàléssi, The Dardanelles.

چناقلق *chànaklik*, *s. t.* The top (scaffold aloft on board ship, round the foot of the topmast); باش‌چناقلغی *bàsh* (*or* چروه *prùwa*)-*chànaklighi*, The fore-top; غراندی‌چناقلغی *ghràndi-chànaklighi*, The main-top.

چنان *chùnān*, *ad. p.* As, even as.

چنتك *chèntik*, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; چنتمك *chèntmek* (*aor.* چنتر *chèntèr*), *v.a.* To notch.

چند *chènd*, *pron. p.* How many? several; هرچند *hèr-chènd*, *c. p.* Although; how many soever, how much soever.

چندان *chèndān*, *ad. p.* In a certain degree, to a certain point, so much, so many, as much, as many.

چنك *chèngh*, *s. p.* A harp; چنكی *chènghi*, *s. p.* A public dancer.

چنكل *chènghel*, *s. p.* A hook, large iron hook.

چنين *chùnīn*, *ad. p.* So, thus, in this manner.

چو *chū*, *ad. p.* Like, as.

چوال *chùwal*, *s. p.* A sack; چوالدوز *chùwāldūz* (—*diz*), *s. p.* A large needle for sewing sacks.

چوب *chòb*, *s. p.* A stick, a wand; wood, a piece of wood.

چوبان *chòbàn*, *s. t.* A shepherd; a clownish fellow.

چوپ *chùp*, *s. t.* A small splinter or fragment of wood; the sweeping of houses; چوپجی *chùpju*, *s. t.* A dustman; چوپلك *chùpluk*, *s. t.* A heap or place where dust and rubbish is thrown.

چوتره *chòtra*, *s. t.* A wooden travelling bottle or flask.

چوجق *chòjuk*, *s. t.* A child; چوجقلق *chòjukluk*, *s. t.* Childhood; childishness.

چور *chòr*, *in* چورچوپ *chòr-chòp*, Sticks and stakes.

چوراب *chòrab*, *s. p.* A stocking, a sock.

چوراق *chòràk*, *a. t.* Saltish, brackish (water); desert because salt (land).

چوربا *chòrba*, *s. t.* Soup; چورباجی *chòrbaji*, *s. t.* The master of a household, the master of a shop; (formerly) the colonel of a regiment of Janissaries.

چورك *chùrek*, *s. t.* A kind of cake or bun; —, *chùruk*, *a. t.* Rotten, decayed;

proud (flesh); bruised (flesh); vain or stupid (reasoning).

چوروﻣك *or* چوريمك chùrumek (*aor.* چورور chùrur), *v.n.* To rot, decay, putrefy, decompose.

چوره chèvré, *s. p.* The circuit, contour, circumference; a muslin handkerchief; —چپ chèp—, *or* —چپه chèpé, *ad. t.* All round.

چوريش chèvrish (*or* چرويش chèrvish), *s. t.* (*in* چوريش‌ياغی chèvrish-yàghi, A kind of fat or butter used in cooking).

چوزلمك chùzulmek (*aor.* چوزيلور chùzulur), *v.n.* To melt or break up (ice on ponds, rivers, &c.); —, *v.p.* To be or become untied. [*v.a.* To untie (a knot).

چوزمك chùzmek (*aor.* چوزر chùzer), چوغالمق chòghalmak (*aor.* چوغالور chòghalur), *v.n.* To increase in number or quantity.

چوغان chòghan (chùghen), *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

جوق chòk, *a. t.* Much; many; great; long (time or while); —, *s. t.* The majority, greater part or number; —, *ad. t.* Very; چوقلق chòkluk, *s. t.* A great quantity, abundance; —, *ad. t.* Often (*used with a negative verb only*); —شی, —shey! How odd! That's very surprising! چوقدن chòkdan, A long while ago, for a long while.

چوقه (chòha), *s. t.* Broad-cloth; چوقه‌دار chòhadār, *s. p.* (Formerly) a kind of upper personal attendant, who walked by the side or before his master's horse in the street, and waited upon him at home or at his office. [used in playing at hockey.

چوكان chèvghyān, *s. p.* A crooked stick

چوكمك chùkmek (*aor.* چوكر chùker), *v.n.* To give way, settle down (a wall), to fall in (a well, &c.); —ديز diz—, *v.n.* To kneel, bend the knee; —ديبه dibé—, *v.n.* To be precipitated, settle, depose (lie, sediment). [naria or soap-wort.

چوكن chùghen, *s. t.* The plant sapo-

چول chùl, *s. t.* A desert, unproductive land; —, chūl, *s. t.* A horsecloth.

چولاق chòlak, *s. t.* A man who has lost an arm.

چوللق chùlluk, *s. t.* A woodcock.

چوماق chòmak, *s. t.* A club, mace, or beetle.

چوملك chùmlek, *s. t.* An earthenware pot, jar, or vase; —چناق chànak—, Pots and pans.

چوملمك chùmulmek (*aor.* چوملور chùmulur), *v.n.* To crouch down.

چون chūn, *ad. p.* As; when, as soon as; since; چونكه chùnku, *c. t.* Since, as, because; بيچون bī-chūn, *a. p.* Who is without a *why*, who is not to be asked His reasons for His acts (God).

چوی (*or* چيوی) chìvi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge; چويلمك chìvilémek, *v.a.* To nail, fix with a nail or pegs.

چويد chìvid, *s. t.* Indigo, blue.

چویرمك chèvirmek (*aor.* چویرر chèvirir), *v.a.* To turn, turn round, turn over, turn back; to change into, turn into; to surround, hem in, inclose.

چه Ché, *or* چه ولایتی Ché-vìlāyèti, Bohemia; —, chi, *pron. p.* What? چه فائده chì-fā'idé, What is the use? unfortunately, as bad luck would have it; —, chī, *s. t.* Dew; —, chèh (*for* چاه chāh), *s. p.* A well.

چهار chàhār, *a. p.* Four; درت چهار dàrt-chàhār, All fours (at dice).

چهارشنبه chàhār-shènbih (chàrshanba), *s. p.* Wednesday.

چهره chèhré, *s. p.* The face, visage, countenance, physiognomy.

چیت chìt, *s. p.* Chintz, printed cotton; a fence of cut brushwood and brambles.

چیچك chìchek, *s. t.* A flower; a blossom, bloom; the small-pox; —چیقارمق, —chìkàrmak, To have the small-pox.

چیده chīdé, *a. p.* Gathered, gathered up, picked, picked up.

چیز chīz, *s. p.* A thing; ناچیز nā-chīz, Nothing; ناچیزانه nā-chīzānè, *a. p.* Of no account, insignificant, poor.

چیزمك chìzmek (*aor.* چیزر chìzer), *v.a.* To draw, mark with lines, &c. (See چزمك).

چیزمه chìzma, *s. t.* A boot. [scratch.

چیزی chìzi, *s. t.* A line, a mark, a

چیش chìsh, *s. t.* The want of relief, and the relief itself of nature, either by stool or urine; —بیوك bìyuk—, The stool; —کچوك kùchuk—, Urine (or their passing); چیشم وار chìshim-vàr, *or* چیشم کلدی chìshim-ghèldi, I want to go to the water-closet; ا—, —et, *v.a.* To pass urine, *or* to go to stool.

چیغ chìgh, *s. t.* An avalanche.

چیقمق chìkmak. (See چقمق).

چیك chīgh, *a. t.* Raw, uncooked; underdone; —, *s. t.* Dew; —, chìng, *a. t.* Early; —صباح, —sàbāh, Early dawn.

چیل chìl. (See چل chìl).

چیم chìm, *s. t.* Turf, greensward; a grass-plot; name of the letter چ.

چین chìn, *a. p.* (*in composition*), Who gathers, picks up; —, *s. p.* A plait, fold, wrinkle; China; چین وماچین chīn-u-māchīn, The Chinese Empire.

چینمك chīnémek (*aor.* چینر chīner), *v.a.* To chew, masticate; to trample upon; چینمك ایاق التنده àyak-àltında-chīnémek, *v.a.* To trample under foot. [tiles.

چینی chìni, *s. t.* China-ware; Dutch

چیوی chìvi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge.

ح

ح hà. Eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of an aspirated *h* in English, with this difference, that it is always aspirated, in

whatever position it may occupy, whether at the beginning, in the middle, or at the end of words. Compared with ه, which is also an *h*, it is a hard consonant, and is consequently associated with hard vowels. In chronograms, and in astronomical tables, it has the numeral value of 8. In the dates of letters, the ج takes this form by the omission of its diacritical point, but is still read jìm, and stands for the month of Jèmāzìyyu-'l-ākh*i*r, the sixth of the Muhammedan year.

حا hā, *s. a.* Name of the letter ح; in the dates of letters, this form is used, by the omission of the diacritical point, instead of جا, but is still read jā, and denotes the month of Jèmāzìyyu-'l-èvvel, the fifth of the Muhammedan year.

حاج hājj, *s. a.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca, with all its attendant ceremonies; the word is generally written with the Arabic definite article الحاج èl-hājj, but is commonly pronounced Hàj*i*.

حاجب hājib, *s. a.* A door-keeper, usher, chamberlain; —العين, hājibu-'l-"àyn, The eyelid.

حاجت hājet, *s. a.* A want; want, need; اكاحاجت يوق λn*g*a-hājet-yòk, There is no need of that; نه حاجت nè-hājet, What necessity is there?

حاجى hàj*i*, *s. p.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca; a Jew or Christian who has religiously visited Jerusalem.

حاچ hàch, *s. t.* A cross; a crucifix; حاچه كرمك hàch*a*-ghèrmek, *v.a.* To crucify, stretch on a cross.

حاد hādd (*fem.* حاده hāddé), *a. a.* Sharp, acute; زاويهٔ حاده zāvìyyè'i-hāddé, An acute angle; مثلث حاد الزوايا mùssèlléssi-hāddu-'z-zèwāyā, An acute-angled triangle.

حادث hādiss, *a. a.* Recently come into being, recently happened; not having eternally existed; حادثه hādissé, *s. a.* An event; an accident; حادث اولمق hādiss-òl, *v.n.* To happen, come to pass; to take rise, originate, come into being.

حاده hāddé, *s. a.* A wire-drawer's guage; a rolling machine for making wire, bars, plates, &c., of metal; حاده خانه hāddé-khāné, A rolling-mill house.

حاذق hāzik, *a. a.* Sagacious and clever physician.

حار hārr (*fem.* حاره hārré), *a. a.* Hot; منطقهٔ حاره mànt*i*kà'i-hārré, The torrid zone.

حارطوج hàrtuj, *s. t.* A cartridge for a cannon; حارطوج پلاسقه‌سى hàrtuj-pàlassk*a*ss*i*, A cartridge-box (on board a ship).

حاسه hāsss*a* (*pl.* حواس hàwāsss), *s. a.* A sense, faculty of perceiving.

حاشا hāshā, *int. a.* God forbid!

حاشلمق hàshlam*a*k (*aor.* حاشلار hàsh-

lar), *v.a.* To boil, cook by boiling; to ice, cool with ice.

حاشیه hāshìyyé, *s. a.* A border, margin; a marginal note; a postscript.

حاصل hāssíl, *a. a.* Produced, resulting; —, *s. a.* Produce, proceeds, result, fruit; ا—, —et, *v.a.* To produce; او—, —òl, *v.n.* To result, come, proceed; حاصلات hāssílāt, *s. pl. a.* The produce or fruit, or revenue of land, &c.; ضرب—, hāssíli-zàrb, The product (in multiplication); الحاصل èl-hāssíl, *ad. a.* or حاصل‌کلام hāssíli-kèlām, *ad. p.* In short, in fine, to sum up all.

حاضر hāzir, *a. a.* Present in person; ready, prepared; ا—, —et, *and* حاضرلمق hāzirlamak, *v.a.* To make ready, get ready, prepare; او—, —òl, *v.n.* To be present in person; to be ready, to make one's self ready; اول—, —òl! *int. t.* Make ready! جواب—, hāzir-jèwāb, *a. p.* Quick at repartee, quick in replying; امر حاضر èmri-hāzir, The second person imperative of an affirmative verb active.

حافظ hāfiz, *s. a.* God the guardian; a guardian; one who knows the Kur'an by heart; کتب—, hāfizi-kyùtub, A librarian; حافظه hāfiza, *a. a.* (*fem. of* حافظ), Which guards, keeps; قوت‌حافظه kùvvéti-hāfiza, The retentive faculty of the mind, memory.

حاکم hākim, *s. a.* One who gives decrees, a judge, a ruler, a king; مطلق—, hākimi-mùtlàk, God the absolute Ruler; حاکمانه hākimāné, *a. p.* Royal, princely, rulerlike, judgelike (act, word, or thing).

حال hāl, *s. a.* The present moment; the present tense (in grammar); a state, condition, case, position, situation; —, *a. a.* The present, current (month); حال بوکه hāl-bù-ki, *c. t.* Whereas, whereas at the same time, and all the while; درحال dèr-hāl, *ad. p.* In the same instant, instantly, immediately; بهرحال bè-hèr-hāl, بهمه‌حال bè-hèmé-hāl, *ad. p.* In any case, however things may be, without fail; عرضحال "àrzi-hāl (àrzuhàl), A petition, a declaration of one's case; کندی‌حالنده kèndi-hālinda, *a. t.* Who is quiet and contented with his condition, and gives trouble to no one, inoffensive and quiet; لسان‌حال lìssāni-hāl, (The tongue of one's state) the language that may be supposed to be addressed to one's mind by the circumstances or condition of any other person or thing; حالا hālā, *ad. a.* At the present moment, still; حالاً hālan, *ad. a.* By, *or* as regards, the state or condition (in which a thing is); حالی hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time; حالیا hāliyā, *ad. a.* At present.

حالت hālet, *s. a.* One single time, state, or condition; الحالة هذه èl-hā-

létu-hāzihi, *ad. a.* Now, at this present time.

حالی hàl*i*, *s. t.* A large, thick carpet; —, hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time.

حامل hāmil, *s. a.* A bearer, carrier; حاملهٔ hāmilé (*fem.*), *a. a.* Big with child.

حامی hāmi, *s. a.* A protector, defender.

حاو hàw, *s. t.* The nap of cloth, the pile of velvet.

حاویار hàvyār, *s. t.* Caviar.

حاوی hāvi, *a. a.* Containing, which [contains.

حائز hā'iz, *a. a.* Possessing, who possesses, who has acquired.

حائط hā'it, *s. a.* A wall; any fence which encloses a space.

حائل hā'il, *s. a.* Anything which intercepts, obstructs, or hinders sight or communication between two objects or persons.

حب hàbb (hàp), *s. a.* A grain, a berry; a pill; —, hùbb, *s. a.* Love, affection; —الوطن, hùbbu-'l-wàtan, Love of one's country.

حباب hàbāb (*and* حبابهٔ hàbābé), *s. a.* A bubble on water; —, hìbāb, *s. a.* Love, affection.

حبائل hàbā'il, *s. pl. a.* (*of* حبالهٔ, *not used*), Nets, snares, gins; —الشیطان, hàbā'ilu-'sh-shèytān, The snares of Satan; women.

حبس hàbss, *s. a.* An imprisoning, detaining, shutting up; imprisonment; (hàpiss) a prisoner, man in prison; ا—, —et, *v.a.* To imprison, incarcerate, lock up; to hold (the breath); to hoard (money); کوزحبسی ghyùz--hàpsi, The being a prisoner in charge, but without being locked up.

حبش Hàbsh, *s. t.* Abyssinia.

حبل hàbl, *s. a.* A rope, tendon, vein; حبل الورید hàbl-ul-wèrīd, The jugular vein.

حبوبات hùbūbāt (*pl. of* حبوب hùbūb, *the pl. of* حب hàbb), The various kinds of pulse.

حبور hùbūr, *s. a.* Joy, gladness.

حبه hàbbé, *s. a.* One grain, one berry; حبه یی قبه ا hàbbéyi-kùbbé-et, *v.n.* To make domes of berries, *i.e.* to make mountains of molehills; —حبّة hùbbétan—, *ad. a.* For the love, for the sake; حبّة لله hùbbétan-lì-'llāh, For the love of God, for God's sake.

حبیب hàbīb, *s. a.* A dearly-beloved friend; —الله, hàbību-'llāh, The dearly-beloved of God, Muhammed.

حتف انفه hàtfa-ènfi-hī, *ad. a.* Of a natural death.

حتی hàttà, *c. a.* So much so that, to such a degree that; and, in proof of it, I may as well mention that . . . .

حج hàjj, *s. a.* The pilgrimage to Mecca, including all its formalities.

حجاب hìjāb, *s. a.* A vail, veil, curtain; modesty, shame; ا—, —et, *v.n.* To feel ashamed, be ashamed; to feel timid.

حجاج hùjjāj, *s. pl. a.* (*of* حاج hājj), [Pilgrims to Mecca.

حجامت hìjāmet (hàjamàt), *s. a.* The application of cupping-glasses or horns; ا—, —et, *v.n.* To apply cupping, to cup.

حجت hùjjet, *s. a.* A document, a [proof, a title-deed.

حجر hàjar, *s. a.* A stone; stone.

حجره hùjré, *s. a.* A small retired chamber, a cell; a niche in a wall.

حد hàdd (*pl.* حدود hùdùd), *s. a.* A limit, term, boundary; a point or degree (reached or defined); a definition; one's proper place, station, and behaviour; a legal punishment of eighty stripes; حددن زیاده hàddan-zìyādé, *ad. t.* More than the usual limit; حد ذاتنده hàddi-zātinda, *ad. t.* Originally, in reality; نه حدی nè-hàddi! I should like to see him dare to do it! حدم یوق hàddim-yòk, I dare not, my station is not high enough for that; برینه حدینی بلدرمك bìrina-hàddini-bìldirmek, To teach one, by punishment or admonition, to know how to behave according to his station, to teach one his place; حدیمی بلورم hàddimi-bìlirim, I know my place and the behaviour it requires.

حداثت hàdāssèt, *s. a.* Youth, youngness; —سن, hàdāssèti-sìnn, Youth in point of years.

حدت hìddèt, *s. a.* Impetuosity, violence; sharpness (of temper, &c.).

حدوث hùdūss, *s. a.* A coming into existence, happening; the being recent, not being from everlasting.

حدود hùdūd, *s. pl. a.* (*of* حد hàdd), Limits; boundaries, borders, frontiers; definitions; legal punishments by stripes.

حدیث hàdīss, (*pl.* احادیث) *and* حدیث شریف hàdīssi-shèrīf, A sacred tradition (of Muhammed), a saying, proverb, or sentence uttered by Muhammed, considered of secondary authority and holiness to the divine words of the Kur'an alone, and constituting the second basis of Muhammedan canon law; احادیث نبویه àhādīssi-nèbévìyyé, The sayings of the prophet.

حدید hàdīd, *s. a.* Iron; —, *a. a.* Sharp; [violent, impetuous.

حدیقه hàdīka, *s. a.* A garden.

حذا hìza, *s. t.* The space opposite to anything.

حذاقت hìzākàt, *s. a.* Sagacity and [cleverness in a physician.

حذر hàzer, *s. a.* Care, caution in avoiding or keeping free from any evil.

حذف hàzf, *s. a.* Elision; ا—, —et, *v.a.* To cut off or out (a letter from a word, or a word from a sentence).

حر hùrr, *s. a.* A freeman.

حراثت hìrāssèt, *s. a.* Tillage, agricul- [ture.

حرارت hàrārèt, *s. a.* Heat, warmth; fever; thirst.

حراست hìrāssèt, *s. a.* A guarding, taking care of; tillage, agriculture.

حرام hàrām, *a. a.* (Anything) the use or doing of which is specially forbidden by God, unlawful; حرامزاده hàrām-zādé, An illegitimate child; a

rascal; حرامی hàrāmī, *s. a.* A thief; a robber.

حرب hàrb, *s. a.* War; battle; دار الحرب dāru-'l-hàrb, The whole world which is not subject to the Muslim power, the enemy's country; حربی hàrbī, *s. a.* An enemy, a person belonging to the enemy's country, an alien; — (*fem.* حربیه hàrbìyyé), *a. a.* Pertaining to war; مهمات حربیه mùhìmmāti-hàrbìyyé, Muniments of war; حرباً hàrban, *ad. a.* By war.

حربه hàrba, *s. a.* A halberd, javelin.

حرص hìrss, *s. a.* Avidity; cupidity; —الشان, hìrssu-'sh-shān, Avidity for fame, ambition; حرص جاه hìrssi-jāh, Avidity for place, ambition.

حرف hàrf (*pl.* حروف hùrūf, *and* حروفات hùrūfāt), *s. a.* A letter of the alphabet; a grammatical particle, other than a noun or a verb; حرف بحرف hàrf-bé-hàrf, Literatim, letter by letter; حرف انداز hàrf-èndāz, *a. p.* Who reproaches, reviles; —, hìref, *s. pl. a.* (*of* حرفت hìrfet), Trades, arts.

حرفت hìrfet, *s. a.* A trade, an art; —اهل èhli-hìrfet, An artisan.

حرق hàrk, *s. a.* A burning with fire; ا—, —et, *v.a.* To consume by fire, to burn.

حرکت hàrékèt, *s. a.* Motion, movement; behaviour, conduct, action, act, proceeding; ا—, —et, *v.n.* To move, be in motion; to conduct one's self, behave, act, proceed; حرکته کلمك hàrékètè-ghèlmek, *v.a.* To get into motion, begin to move; —ارض, hàrékèti-àrz, An earthquake.

حرکه hàrékè, *s. a.* The Arabic vowel-points, of which there are three simple and three complex. (See Grammar.)

حرم hàrem, *s. a.* A sacred place; the women's apartments in a house; the female part of a family; a wife or concubine; حرمین hàrémèyn, *s. a. dual.* The two sacred territories of Mecca and Medina.

حرمان hìrmān, *s. a.* Disappointment of one's hopes, utter disappointment.

حرمت hùrmet, *s. a.* Respect, reverence; unlawfulness, prohibitedness; ا—, —et, *v.n.* To respect, to hold in reverence.

حروانی hàrwāni, *s. t.* A half, three-quarter, or full circle cloak.

حرون hàrūn, *a. a.* Restive, refractory (a horse). [manship.

حریت hùrrìyyèt, *s. a.* Freedom, free-

حریر hàrīr, *s. a.* Silk.

حریص hàrīss, *a. a.* Greedy, covetous.

حریف hàrīf (hèrif), *s. a.* A man, a fellow. [of houses, &c.

حریق hàrīk, *s. a.* A fire, conflagration

حزب hìzb, *s. a.* A body of men; a portion of the Kur'an, resulting from its division into 120 parts.

حزم hàzm, *s. a.* Wariness and circumspection in acting.

حزن hùzn, *s. a.* Sadness, melancholy.

حزيران hàzīrān, *s. a.* The Syro-Roman month of June.

حزيم hàzīm, *a. a.* Cautious, prudent in [acting.

حزين hàzīn, *a. a.* Sad, melancholy.

حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss), A perceiving, being sensible of, feeling, seeing, hearing, smelling, tasting; a sense, power of perception; a perception, sensation; the instinct of animals; ا—, —et, *v.a.* To perceive, be sensible, feel, see, hear, smell, taste; to be sensible of intellectually, feel pretty sure; to know by instinct; حسى hīsssī, *a. a.* Pertaining to sense or instinct.

حساب hìssāb (hèssap), *s. a.* A calculating; calculation; arithmetic; an account, bill; ا—, —et, *v.a.* To calculate; to reckon, count, include in a calculation; —طوتمق, —tùtmak, *v.n.* To keep an account; —كورمك, —ghyùrmek, To reckon, go over accounts; to settle an account, pay an account; حسابلشمك hìssāblĕshmek, *v.n.* To settle accounts mutually; حسابسز hìssābsiz, *a. t.* Innumerable, uncounted, untold, of which no account is kept.

حسب hàssb, *s. a.* A portion, a share, a lot, what falls to one's share by calculation of heads; a requirement; a reason; —, hàsseb, *s. a.* Personal condition, rank, quality; a requirement; a reason; حسب ونسب hàsseb-u-nèsseb, (A person's) rank and family connexions; —, hàssba, *ad. a.* *and* برحسب bèr-hàssbi, *ad. p.* According to, in accordance with; حسب الاشارة hàssba-'l-ìshārĕ, According to the order given; برحسب فرمان bèr-hàssbi-fĕrmān, According to the requirements of the command; خرسزى كورمامسى حسبيله khìrsizi-ghyùrmamassi-hàssébīla, By reason of his not having seen the thief; حسبحال ا hàssbi-hāl-et, *v.n.* To tell one's tale, confide one's sorrows, recount one's difficulties.

حسد hàssed, *s. a.* An envying; envy; ا—, —et, *v.n.* To be envious.

حسرت hàssret, *s. a.* The feeling of regret for the absence of anything, with a desire for its return; —چكمك, hàssret-chèkmek, *v.n.* Sorrowfully to sigh for the return or presence of anything.

حسن hùssn, *s. a.* Beauty, fairness, agreeableness, loveliness, goodness; —, hàssan (*fem.* حسنه hàssana), *a. a.* Beautiful, lovely, good; —تعبير, hùssnu-tà"bīr, A beautiful expression; —ظن, hùssnu-zànn, A favourable opinion entertained (of anyone); —خط, hùssnu-khàtt, A beautiful handwriting; اخلاق حسنه àkhlāki-hàssana, Good moral qualities; —ويرمك, hùssà-vèrmek, *v.n.* To set off to advantage, cause to look well.

حسنا hàssnà, *s. a.* A beautiful woman; —(*for* حسنى) hùssnà, *a. a.* (*fem. of*

أحسن àhsĕn), More, most, or very beautiful; the best.

حسنه hàssana (*pl.* حسنات hàssanāt), *s. a.* A good action, charitable deed; صاحب الخيرات والحسنات sāhibu-'l--khàyrāt -vè-'l - hàssanāt, (The possessor or author of these good and charitable works) The charitable and benevolent founder.

حسنيات hùssnìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*) Good qualities, praiseworthy points of quality or character. [person.

حسود hàssūd, *a. a.* Envious; an envious

حشر hàshr, *s. a.* A causing the dead to arise from their graves and assemble to be judged; ا—, —et, *v.a.* To assemble the dead for judgment.

حشرات hàsharāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Reptiles and insects; vile, contemptible people.

حشم hàshem, *s. pl. a.* (*no sing.*), Attendants, retinue, suite.

حشمت hàshmet, *s. a.* The being attended by a crowd of servants, grandeur, pomp, magnificence, majesty; حشمتلو hàshmetlu, *a. a.* Majestic or Magnificent (the title usually given to European sovereigns in Turkish state papers, the Sultan being styled شوكتلو shĕvkĕtlū, &c. &c. &c.).

حشويات hàshvìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Words or phrases used merely to fill up space and make any literary composition appear of a decent or proper length.

حصاد hàssād, *s. a.* A reaping the harvest; وقتى —, wàkti, Harvest-time.

حصار hìssār, *s. a.* A castle, fort; a besieging, shutting in.

حصانت hàssānet, *s. a.* A being strong and impregnable; the chastity or virtue of women.

حصر hàssr, *s. a.* A confining, limiting, shutting in; ا—,—et, *v.a.* To confine, limit, bound, shut up or in.

حصن hìssn, *s. a.* A castle, fort, stronghold, fastness.

حصول hùssūl, *s. a.* A coming into existence, forthcoming, proceeding, realization, accomplishment, taking a form and a being; مرام —, hùssūlu--mèrām, The fruition of one's wishes; حصوله كلمك hùssūla-ghĕlmek, *v.n.* To come into existence, to be realized; حصولپذير hùssūl-pèzīr, *a. p.* Realized, accomplished, done.

حصه hìsssa, *s. a.* (*pl.* حصص hìssàss), A share; حصه‌دار hìsssa-dār, *s. p.* A sharer, participator; a shareholder; حصه‌مند hisssamènd, *s. p.* A sharer, participator; صاحبى —, hìsssa-sāhibi, A shareholder; حصه‌لشمك hìsssa-lĕshmek, *v.n.* To share together.

حصير hàssir, *s. t.* A mat, matting; — سپوركه‌سى —sùpurghéssi, A broom for sweeping indoors.

حصين hàssīn, *a. a.* Strong, fortified.

حضر hàzar, *s. a.* A state of peace and repose (*opposed to* سفر sèfĕr, A state of travelling or campaigning).

حضرت hàzrèt, *s. a.* Presence, dignity; a title of respect of universal signification from Godhead, Majesty, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. (See جناب jènāb). This title may either precede or follow the official title of any personage respected by the Muslim church: in the former case it stands alone in the singular number, or without any pronominal affix; as, حضرت خدا hàzrètī-khùdā, God, His Divine Majesty; حضرت رسالتپناهی hàzrèti--rèssālèt-pènāhī, His Holiness the Prophet, &c., &c.; in the latter case, and whenever the name of the person (man or woman) is mentioned, this title takes after it the pronominal affix of the third person plural; as, حق تعالی حضرتلری hàkk-tà"ālà-hàzrètléri, His Divine Majesty the God of Truth, whose name be sanctified; شوکتمأب افندیمز حضرتلری shèvkèt--mà'āb-èfèndimiz-hàzrètléri, His Majesty our Imperial Master; دولتلو فؤاد پاشا حضرتلری dèvletlū-Fù'ād-Pàsha--hàzrètléri, His excellency the very noble Fu'ad Pasha, &c., &c. Until thirty or forty years ago this title was never given to non-Muslim personages; but since then it has been applied to the Sovereigns of the greater powers; and after the Crimean war it was extended to some of the Generals of the Allies. It is now often given to European private gentlemen. It is to be hoped that such puerile distinctions will be utterly discontinued, and the two words جناب *and* حضرت used quite synonymously, or with a distinction according to rank only, not according to religion. The Armenian practice of addressing people by this title, followed by the pronominal affix of the second person, is never used by the Turks in any case; عالیحضرت "ālī-hàzrèt, *a. p.* High in dignity.

حضور hùzūr, *s. a.* Presence; a being present; the imperial presence; tranquillity. [cubation.

حضون hùzūn, *s. a.* Sitting on eggs, in-

حضیض hàdīd, *s. a.* The apogee; the aphelion; the lowest point.

حط hàtt, *s. a.* A casting down, throwing on the ground; ا—, —et, *v.a.* To throw on the ground, throw off, cast down.

حطب hàtab, *s. a.* Firewood.

حظ hàzz (*pl.* حظوظ hùzūz), *s. a.* Enjoyment, pleasure; ا—, —et, *v.n.* To be pleased, derive pleasure, be glad (of anything); —نفس, hàzzi-nèfss, Sensual pleasure.

حفر hàfr, *s. a.* A digging, excavating; ا—, —et, *v.a.* To dig out, excavate.

حفره hùfré, *s. a.* A pit, hollow, cavity dug out.

حفظ hàfz, *s. a.* A preserving; a guarding; a keeping; a learning the Kur'an

by heart, *or* the knowing it by heart; ا—, —et, *v.a.* To preserve; to keep safely; to put safely away; to learn (the Kur'an) by heart; حفظه چالشمق hìfz*a*-chàl*ish*m*a*k, To be busily engaged in learning the Kur'an by heart.

حفيد hàfīd, *s. a.* A grandson.

حق hàkk, *s. a.* The truth, the pure verity; God, the essence of truth; (*pl.* حقوق hùkūk) right, a person's rights or due; —, *a. a.* True; ا—, —et, *v.a.* To do justice to, to right; حق تعالى hàkk-t*à*"ālà, God, may (His name) be glorified; حقك وار hàkk*ing*-vàr, You are right, the right is on your side; حقمدر hàkk*im*-d*ir*, It is my right, my due; حقدر hàkk--d*ir*, It is true, it is the pure verity; حق دين hàkk-dīn, The true religion; دينك حقى ايچون dīnin*g* - hàkk*i* --ìchin! For the truth of your religion! برينك حقندن كلمك bìrinin*g*--hàkk*in*dan-ghèlmek, *v.n.* To master or overcome anyone; برينك حقنى حق ا bìrinin*g*-hàkk*in*i-hàkk-et, To right a person, obtain justice for him, do justice to him. With the locative preposition and a pronominal affix, this noun is equivalent to our preposition *against*, or adverb *in respect of*; as, حقمده hàkk*im*d*a*, Against me, *or* in respect of me; &c., &c.; الحق èl-hàkk, *and* حقا hàkkā, *ad. a. and* حقاكه hākkā-ki, *ad. p.* Truly, verily.

حقارت hàkārèt, *s. a.* Contemptuous treatment, insulting treatment; ا—, —et, *v.n.* To treat insultingly or with contempt.

حقانيت hàkkānìyyèt, *s. a.* Justice, equity; حقانيتلو hàkkānìyyètli, *a. t.* Just (person); equitable (manner, &c.).

حقائق hàkā'ik, *s. pl. a.* (*of* حقيقت hàkīkàt), True things, true words.

حقد hìkd, *s. a.* Hatred, enmity.

حقنه hòkna, *s. a.* A clyster-pipe; a squirt; an injection.

حقوق hùkūk, *s. pl. a.* (*of* حق hàkk), [Rights, dues.

حقه hòkk*a*, *s. a.* An inkstand, or any small pot or vessel for containing a little jam, electuary, or the like; حقه باز hòkk*a*-bāz, *s. p.* A juggler, conjuror.

حقير hàkīr, *a. a.* Low in station, humble, poor, abject, vile (used in speaking of people's own selves).

حقيقت hàkīkàt, *s. a.* A true thing; a true saying; the truth; truth; —, *ad. t.* Indeed, really; حقيقة hàkīkat*an* *and* فى الحقيقه fī-'l-hàkīka, *ad. a.* Truly, really, in effect; حال —, hàkīkàt*i*-hāl, The truth of the case; حقيقتلو hàkīkàtl*i*, *a. t.* Sincere (in friendship).

حقيقى hàkīkī (*fem.* حقيقيه hàkīkìyy*a*), [*a. a.* True, real.

حك hàkk, *s. a.* A graving, engraving, cutting in; a scraping, scratching, erasing; ا—, —et, *v.a.* To engrave (a seal); to scratch out (writing).

حكاك hàkk*y*āk (hèkk*y*āk), *s. a.* An engraver of seals, amulets, &c.

حكام hùkkyām, *s. pl. a.* (*of* حاكم hākim), Judges; rulers.

حكايه hìkyāyé, *s. a.* A narration, narrative, tale, story, history; a narrating; ا—, —et, *v.a.* To narrate, recount, tell, relate.

حكم hàkem, *s. a.* An arbitrator, umpire; —, hìkem, *s. pl. a.* (*of* حكمت hìkmet), Portions of wisdom, sound reasons; —, hùkm (hùkyum), A decreeing; (*pl.* احكام àhkyām), A decree; a requirement; authority, weight, power, influence; ا—, —et, *v.a.* To make (a decree); give (a sentence); —, *v.n.* To rule, govern, exercise authority; حكمى كچمك hùkmu-ghèchmek, To pass or be received as an authoritative decree, as an authority; حكمدار hùkmdār, حكمران hùkmrān, *s. p.* A ruler, a sovereign.

حكما hùkémā, *s. pl. a.* (*of* حكيم hàkīm), Sages, doctors, philosophers.

حكمت hìkmet, *s. a.* Wisdom; a determining reason influencing the mind of an actor, good and sufficient reason; hidden, mysterious cause or reason; philosophy; طبيعه—, hìkméti-tàbī"-ìyyé, Natural philosophy; a natural cause; الهيه—, hìkméti-ilāhìyyé, Metaphysics; a cause arising out of God's will and determination.

حكومت hùkyūmèt, *s. a.* The exercise of rulership; the office of sovereign, ruler, or judge; the sphere of a jurisdiction; a state; مركز—, mèrkézi—, The seat of jurisdiction, seat of government; ا—, —et, *v.n.* To rule, govern.

حكيم hàkīm (*pl.* حكما hùkémā), *s. a.* A sage, a philosopher; —, *a. a.* Very wise in decision; مطلق—, hàkīmi-mùtlàk, God, the absolutely wise.

حل hàll, *s. a.* A melting; an untying; a solving, resolving, dissolving, analyzing; ا—, —et, *v.a.* To melt, dissolve, to untie; to solve, resolve; to analyse.

حلاج hàllāj (hàlach), *s. a.* A carder of [cotton.

حلاط hàlat, *s. t.* A rope.

حلال hàlāl (hèlāl), *a. a.* Permitted by God's law, (anything) the use of which is expressly permitted and consequently free from sin; حلاللشمق hàlāllashmak, *v.n.* To forgive mutually any trespass or unlawful advantage taken of each other (usual between persons who are bidding each other a long adieu); ا—, —et, *v.a.* To declare lawful, to renounce any claim one might possibly have to a thing possessed by another, and say: "Be it thy lawful property."

حلاوت hàlāvèt, *s. a.* Sweetness.

حلقه hàlka, *s. a.* A ring, a link of a chain.

حلقوم hùlkūm, *s. a.* The throat, the gullet; راحت الحلقوم rāhatu-'l-hùlkūm (rāhat-lòkūm), A celebrated sweetmeat prepared from wheat-starch, sugar, and perfume, with blanched almonds sometimes bedded in it.

حلو hùlu (hùru), *s. p.* A choice kind of melting peach.

حلوا hèlwā, *s. a.* Name of various kinds of sweetmeats or sweet dishes; as, اون حلواسی ūn-hèlwāss*i*, made with flour; ایرمك حلواسی ìrmik-hèlwāss*i*, made with semolina; نشاسته حلواسی nìshàsst*a*-hèlwāss*i*, made with wheat-starch; which are all dishes and appear at table as such; قار حلواسی kàr--hèlwāss*i*, made with snow, a frolicking winter dish; کاغد حلواسی ky*āghi*d--hèlwāss*i*, made of two large wafers; کتان حلواسی (kètɛn)-hèlwāss*i*, made to look like hanks of unspun flax; طحن حلواسی tàh*a*n (tàyn)-hèlwāss*i*, made of honey and saponaria root; —فندق fìndĭk—, —جوز jèviz—, —بادم bādem—, made respectively with nuts, walnuts, and almonds, which are all eaten as sweetmeats or with bread for lunch, &c.; —قدرت kùdrèt-hèlwāss*i*, Manna. Helwā is always a standing dish at feasts among the people, and may be likened, in that respect, to our plum-pudding.

حلول hùlūl, *s. a.* A passing into (as the soul into the body); a coming (as time does); ا—, —et, *v.n.* To pass (into); to come; حلولیون hùlūlìyyūn, Those who hold that God passes into man's body.

حلیله hàlilé, *s. a.* A legitimate consort, [wife or concubine.

حلیم hàlīm, *a. a.* Kind, gentle, long-suffering, slow to anger.

حلیه hìlyé, *s. a.* An ornament, a jewel.

حما hùmmà, *s. a.* Burning fever.

حمار hàmār, *s. a.* An ass, donkey.

حمارات hàmāràt, *a. t.* Hard-working and industrious (woman).

حماست hàmāssèt, *s. a.* Courage, valour, bravery.

حماقت hàmākàt, *s. a.* Stupidity.

حمال hàmmāl (hàmal), *s. a.* A porter; carrier; برکیر حمالی (bèghir)-hàmmal*i*, A town carrier who employs pack-horses; صیرق حمالی sìrĭk-hàmmal*i*, A porter who works in a pair or in gangs, with poles, to carry heavy loads; حمالیه hàmmālìyyé, Carriage, porter's hire.

حمام hàmmām (hàmam), *s. a.* A bath; bathing-place; a bathing; قدرت حمامی kùdrèt-hàmàmi, A natural hot-spring or bath; —, hìmām, *s. a.* Death; حمامی hàmmām*i*, *s. a.*, حمامجی hàmamj*i*, *s. t.* A bath-keeper.

حمامه hàmāmé, *s. a.* A pigeon or [dove.

حمایت hìmāyet, حمایه hìmāyé, *s. a.* Protection; a protecting; ا—, —et, *v.a.* To protect, guard from harm or oppression.

حمائل hàmā'il, *s. pl. a.* (*as a Turkish sing.*), The cord or belt by which the sword is slung over the shoulder.

حمد hàmd, *s. a.* Thanks, praise, glory offered in prayer; الحمد لله lì-'llāhi--'l-hàmd! *or* الحمدلله èl-hàmdu-lì--'llāh! Praise be to God! praise is due to

God alone! حمد اولسون hàmd-òlsun!

Thank God! حمداً hàmdan, *ad. a.* Thanks; حمداً ثم حمدا hàmdan-sùmmé-hàmdā, Thanks upon thanks.

حمدله hàmdélé, *s. a.* The pronouncing the formula الحمدلله èl-hàmdu-lì-'llāh.

حمرت hùmret, *s. a.* Redness; a colouring up from shame or modesty.

حمق hùmk, *s. a.* Stupidity.

حمل hàml, *s. a.* A bearing, carrying; a loading; a load; pregnancy, or the fœtus; an imputing, casting upon the shoulders; —, hàmɛl, *s. a.* The sign Aries; ا—, hàml-et, *v.a.* To attribute, impute, cast upon; to load, place (in or upon something) as a load; وضع حملا wàz"*i*-hàml-et, *v.n.* To bear, bring forth (a child or young).

حمله hàml*a*, *s. a.* An effort; a pull; a charge; an attack; حملهجی hàml*aji*, *s. t.* The strokesman or chief boatman of a row-boat.

حمولة hàmūlé, *s. a.* A load; a cargo.

حميت hàmmìyyèt, *s. a.* Zeal, jealous feeling of honour.

حميد hàmīd (*fem.* حميدة hàmīdé), *a. a.* Very praiseworthy; —, *s. a.* God.

حميه hìmyé, *s. a.* Abstinence, diet.

حنا hànnā (kàn*a*), *s. a.* The herb henna.

حنث hànss, *s. a.* The violation of an [oath.

حنچقرق hànchk*ir*ìk, *s. t.* The hiccup; حنچقرمق hànchk*ir*mak, *v.n.* To hiccup.

حنطه hànt*a*, *s. a.* Wheat.

حوادث hàwādiss, *s. pl. a.* (*of* حادثه hādissé), Events; news; (*as a Turkish sing.*), a piece of news.

حواردة hòwàrd*a*, *s. t.* A wild, unsteady fellow, a scamp.

حوارى hàwārī (*pl.* حواريون hàwārìyyūn), *s. a.* An apostle, *or* a companion of a prophet, especially those of our Lord.

حواس hàwāsss, *s. pl. a.* (*of* حاسه hāsss*a*), Senses, faculties of sense; حواس خمسهٔ ظاهره hàwāsss*i*-khàms*a*'i-zāhirɛ́, The five external senses.

حواشى hàwāshi, *s. pl. a.* Servants, attendants.

حواله hàwālɛ́, *s. a.* A referring, trusting, confiding (the execution of any matter to a person); a cheque, money order; overhanging height; ا—, —et, *v.a.* To refer, trust, confide (business to a person); حوالهلو hàwāléli, *a. t.* High and overhanging.

حوالى hàwāli, *s. pl. a.* (*no sing.*), Environs, vicinity; اول حواليلردة òl-hàwāli-lɛrd*a*, In that neighbourhood, thereabouts; in those parts.

حوائج hàwā'ij, *s. pl. a.* (*of* حاجت hājet), Wants, necessities; necessaries.

حوپا hòppa, *s. t.* An affected coxcomb.

حوت hūt, *s. a.* The sign Pisces.

حور hūr, *a. pl. a.* Black-(eyed); حورالعين hūru-'l-"àyn, *and* حورعين hūru-"àyn, Those (damsels of Paradise) who have black eyes, the houris; حورى hūrī,

s. p. One of the black-eyed damsels of Paradise.

حورة hàvr*a*, *s. t.* A Jewish synagogue.

حوزة hàvz*a*, *s. a.* A containing fold, circle, or circuit; حوزهٔ اسلام hàvz*a*'i-ìsslām, The fold or church of Islamism.

حوصله hàvs*ala*, *s. a.* The crop or stomach of an animal; intellectual capacity in man; solid capacity for containing.

حوض hàvz (hàwuz), *s. a.* A reservoir of [water, pond, tank.

حول hàvl, *s. a.* Change, mutation; a year; strength, power, might; لاحول ولاقوة الا بالله lā-hàvl*a*-vè-lā-kùvvét*a*-illā-bì-'llāh, There is no power, neither is there any strength, unless in God.

حولامق hàvlam*a*k (*aor.* حولار hàvlar), *v.n.* To bark (a dog).

حولی hàvl*i* (hàvlu), *s. t.* A court-yard, a yard; a towel.

حونی hùni, *s. t.* A funnel for filling [bottles, &c.

حویار hàvyàr, *s. t.* Caviar.

حی hàyy, *a. a.* Alive, living; حی القیوم hàyyu-'l-kàyyūm, The living and self-existent God; —, hàyy*a*! *int. a.* Come! hasten! حی علی الصلاح علی الفلاح hàyy*a*-''àlé-'ss-sàlāh! Hàyy*a*-''àlé-'l-fèlāh! Come to what is a solid advantage! hasten to what is truly profitable! (This is a part of the call to prayer.)

حیا hàyā, *s. a.* A feeling of shame, bashfulness, modesty; بی حیا bī-hàyā, *a. p.* Shameless (person), impudent.

حیات hàyāt, *s. a.* Life; life-time; اب حیات āb*i*-hàyāt, The water of life; حیات اولسون hàyāt-òlsun! May it be life (to you)! (said to a person when he has drunk).

حیثیت hàysìyyèt, *s. a.* Status, station, dignity, consideration.

حیدود hàydūd, *s. t.* A brigand, robber.

حیران hàyrān, *a. a.* Bewildered, confounded, astounded.

حیرت hàyret, *s. a.* Bewilderment, confusion, utter astonishment.

حیز hàyz, *s. a.* A containing fold, court, or circuit.

حیض hàyz, *s. a.* The menstrual discharge.

حیف hàyf, *s. a.* Harm, injury; —! *int. a.* Alas!

حیقرمق hàyk*ir*mak (*aor.* حیقرر hàyk*ir*ir), *v.n.* To call out, cry out.

حیلاز hàylaz, *s. t.* An idler, idle fellow.

حیله hīlé, *s. a.* A trick, fraud, deceit; —, —et, *v.n.* To play tricks, to use fraud; حیله باز hīlé-bāz, حیله کار hīlé-kyār, *s. p.* A cheat; knave.

حین hīn, *s. a.* Time, a small indefinite space of time, a moment.

حیوان hàywān, *s. a.* Life; (*pl.* حیوانات hàywānāt) a living creature, an animal; a horse; a brute; a boor, clown; —ناطق hàywāni-nāt*i*k, A talking (rational) animal; حیوانلق hàywānl*i*k, *s. t.* حیوانیت hàywānìyyèt, *s. a.* Stupidity; boorishness, clownishness; حیوانی (*fem.* حیوانیه hàywānìyyé) hàywānī, *a. a.* Animal, pertaining to animals, or to animal life.

حیوت hàyāt (an Arabic form of حیات hàyāt), *s. a.* Life.

حیه hàyyé, *s. a.* A serpent, snake.

خ

خ khì (*or* خاءشخذ khā'i-sàkhaz, the letter *kh* in the word sàkhaz). Ninth letter of the Turkish alphabet, having no equivalent value in English, but corresponding with the *ch* of the German, Scotch, &c. It is better for the learner to pronounce this letter as an *aspirated h* until he can acquire the correct sound from a teacher, and he should *never sound it as a* k. In chronograms this letter has the numeral value of 600.

خا khā, *s. a.* The letter خ; —, *a. p.* (*in composition*), Which eats.

خاتم khātem, *s. a.* A seal, signet, signet-ring; —, khātim, *s. a.* The last of a series, that which closes or finishes; —الانبیا khātimu-'l-ènbiyā, The last of the prophets, Muhammed; خاتمه khātimé, The conclusion, concluding phrase or prayer of a book, epilogue.

خاتون khātun, *s. t.* A woman; a lady; a wife.

خاج khāj, *s. p.* A cross.

خادم khādim, *s. a.* A servant, servitor; (khàdim) an eunuch; —الحرمین الشریفین khādimu-'l-hàrémèyni-'sh-shèrīfèyn, Servitor of the two sacred spots at Mecca and Medina (one of the titles of the Sultan).

خار khār, *s. p.* A thorn, prickle; a sting.

خارا khārā, *a. p.* Hard (stone).

خارج khārij, *s. a.* The outside; —, *a. a.* Outside, beyond, exceeding, not included, excluded; خارجی khārijī, *s. a.* A rebel, outlaw; — (*fem.* خارجیه khārijìyyé), *a. a.* Pertaining to the outside; external, exterior; foreign; provincial; خارجیه ناظری khārijìyyé-nāziri, *or* ناظرامورخارجیه nāziri-ùmūri-khārijìyyé, The Minister for Foreign Affairs.

خارق khārik, *a. a.* Which rends; خارق العاده khāriku-'l-"ādé, *a. a.* Extraordinary, strange.

خاسته khāsstė, *a. p.* Risen.

خاسر khāssir, *a. a.* Who is completely disappointed, and has lost all hope of success in his undertaking.

خاشاك khāshāk, *s. p.* Sticks and straws blown about.

خاص khāsss (*fem.* خاصه khāsssa), *a. a.* Special, peculiar, proper; pure, unalloyed, unadulterated; white (bread or flower); fixed (dye); public (buildings); royal or imperial (guard, &c.); —, *s. a.* (*pl.* خواص khàwāss), A person of note, of mark; a royal domain or due.

خاصه khāsssa, *s. a.* A peculiar property, virtue, or quality; a virtue, power, beneficial property; خاصةً khāsssétɛn, *ad. a.* Especially, specially.

خاصکی khāsséki, *s. t.* Certain special

officers of the Sultan's court in the olden time.

خاصیت khāssìyyèt, *s. a.* A nutritive or sanative virtue, wholesomeness; خاصیتلو khāssìyyètli, *a. t.* Wholesome, nutritive, or sanative.

خاط khātir, *s. a.* The memory; the heart or mind, or the faculty of being vexed or pleased; خاطردهطوتمق khātirda-tùtmak, *v.a.* To bear in mind, not to forget; خاطری قالمق khātiri--kàlmak (*the pron. affix being changed as required*), *v.n.* To be vexed, hurt, angry; خاطرده قالمق khātirda-kàlmak, *v.n.* To remain in the memory, not be forgotten; خاطرینی یاپمق khātirini-yàpmak (*varying the affix*), To make one feel satisfied or pleased (by promises, presents, &c.); خاطرینی قیرمق khātirini-kìrmak (*or* یقمق yìkmak), *v.n.* To make one feel vexed, hurt, or angry (by refusing his request, by rudeness, &c.); خاطرینی صایمق khātirini-sàymak, To have regard for one, hold him as worthy of consideration, esteem him, love him; خاطره کلمك khātira-ghèlmek, *v.n.* To come into one's mind, be recalled to memory, occur to one; خاطرهکتورمك khātira-ghètirmek, *v.a.* To call to mind, recall to mind, remember; برینك خاطرینهکتورمك bìrining-khātirina-ghètirmek, *v.a.* To recall to one's mind, put him in mind of; خاطردن چیقمق khātirdan-chìkmak (*with pron. affixes as required*), *v.n.* To be forgotten, be out of memory; خاطرم ایچون khātirim-ìchin, For my sake, for love of me, out of consideration for me; صفای خاطرایله sàfāyi--khātir-ila! (Go) in peace of mind! (said to anyone who takes leave); خاطر صورمق khātir-sòrmak, *v.n.* To ask after anyone, ask how one is; خاطرلمق khātirlamak, *v.a.* To remember, call to mind; خاطرلو khātirli, *a. t.* (A person) of consideration; خاطرخواه khātir-khāh, *s. p.* The wish of one's heart; خاطرمانده khātir--māndé, *a. p.* Hurt, vexed, grieved.

خاطره khātira, *s. a.* A thought, an idea.

خاقان khākān, *s. t.* (*pl.* خواقین khàwākīn), The Sultan; a sovereign; خاقانی khākānī, *a. a.* Imperial, sovereign, pertaining to the khākān.

خاك khāk, *s. p.* Earth; the ground; the earth; خاکی khākī, *a. p.* Earthy, earthly; خاکپای khāki-pāy, *s. p.* The ground under the foot (as we say "*the feet*") of a superior; a superior himself.

خاکستر khākisstèr, *a. p.* Ashes.

خال khāl, *s. p.* A mole on the skin.

خالص khāliss, *a. a.* Pure, unmixed; sincere, true, real.

خالق khālik, *s. a.* The Creator.

خاله khālé, *s. a.* A maternal aunt, mother's own sister. (The corrupted form of this word, حاله hàla, signifies

in Turkish a paternal aunt, a father's own sister).

خالی khāli, *a. a.* Empty; free, exempt.

خام khām (khàm), *a. p.* Unripe, green (fruit); unprepared, rough (material); stupid, unreasonable (proposal); inexperienced, raw (person); unseasoned, untrained (for travelling); brown (sugar).

خامس khāmiss, *a. a.* The fifth; خامسا khāmissā, *ad. a.* Fifthly.

خاموش khāmūsh, *a. p.* Silent; dead (person); out, extinguished (fire).

خامه khāmé, *s. p.* A pen *or* reed for writing.

خان khān, *s. p.* The Sultan; a lord (in Persia); (khàn) an inn, a public building for the accommodation of travellers or merchants.

خاندان khānédān, *s. p.* A noble family; a person belonging to a noble family.

خانقاه khānkāh, *s. p.* A convent for dervishes.

خانکی khānéghī, *a. p.* Domestic, house, [tame.

خانم khànim, *s. t.* A Turkish lady.

خانمان khānumān, *s. p.* A family (of distinction).

خانه khāné, *s. p.* A house, dwelling; (*in composition*) a manufactory, a special house *or* room; a place of figures (in arithmetic); a place, partition, pigeon-hole, square (on a chess-board), stall, hole, &c.; a family; ادب خانه èdeb-khāné, ابدستخانه àbdesst-khāné, A privy, water-closet; کتبخانه kyùtub-khāné, A library; بنده خانه bèndé-khāné, (The house of a servant) My house; دولتخانه dèvlet-khāné, (The house of prosperity) Your house; (*with the pron. affix of the third pers. plur.*) his *or* their house; خانه زاد khāné-zād, *a. p.* Born in the house, home-bred.

خائب khā'ib, *a. a.* Utterly disappointed and deceived in his hopes.

خائن khā'in, *s. a.* A perfidious, treacherous fellow.

خایه khāyé, *s. p.* An egg; a testicle.

خباثت khàbāssèt, *s. a.* Turpitude; a villainous act; villainousness of disposition.

خبائث khàbā'iss, *s. pl. a.* (*no sing.*), Vices; ام الخبائث ùmmu-'l-khàbā'iss, (The mother of the vices) Wine.

خبر khàber, *s. a.* Information possessed or imparted; intelligence, news; historical information; the attribute or predicate in grammar or logic; ا—, —et, ویرمك —, —vèrmek, *v.n.* To give notice, to give information, to inform; المق —, —àlmak, *v.n.* To receive intelligence, to hear, to be informed; خبریکزوارمی khàbéringiz-vàrmi? Do you know? Are you aware? خبرم یوق khàbérim-yòk, I do not know, I am not aware, I have no information on the subject; علم وخبر 'ilm-u-khàber, Information and intelligence; an invoice sent with goods,

or a letter of advice on business; خبردار khàberdār, *a. p.* Informed, aware; خبرلشمك khàberleshmek, *v.n.* To correspond, send mutual information.

خبره khìbré, *s. a.* Experimental or practical knowledge; اهل خبره èhli-khìbré, (èhli-kìbl*a*), An adept, a person well and practically acquainted with any subject to whom disputes are referred.

خبيث khàbīss, *s. a.* A villain, a rascal; —(*fem.* خبيثه khàbīssé), *a. a.* Depraved, villainous, infamous.

خبير khàbīr, *a. a.* Informed, aware.

ختام khìtām, *s. a.* An ending, completion; بولمق—, —bùlm*a*k, *v.n.* To be completed, finished; ختامپذير khìtām-pèzīr, *a. p.* Finished, completed; حسن ختام hùssni-khìtām, A happy conclusion. [cumcision.

ختان khìtān, *s. a.* A circumcising, circ-

ختم khàtm, *s. a.* The bringing any discourse to an end; a finishing the complete reading of the Kur'an; a sealing; ا—, —et, *v.a.* To finish (reading the Kur'an through); to bring to an end (a discourse); to seal; —, khàtémé! May (God) finish and complete!

ختمی khàtmī, *s. t.* The hollyoak, hollyhock; اغاج ختميسی àgh*a*j-khàtmīssi, *s. t.* The gum-cistus (?) or hollyhock tree. [bashfulness.

خجالت khìjālet, *s. a.* A sense of shame;

خجسته khùjèssté, *a. p.* Lucky, blessed, fortunate, auspicious.

خخام khàkhām, *s. t.* A Jewish rabbi; —باشی, —bàsh*i*, The chief rabbi.

خد khàdd, *s. a.* The cheek.

خدا khùdā, *s. p.* God; خداداد khùdā--dād, Theodore or Theodosius, the gift of God.

خدام khùddām, *s. pl. a.* (*of* خادم khādim), Servants, servitors.

خداوند khùdāvènd, خداوندكار khùdāvèndigh*y*ār, *s. p.* A lord, a master; a sovereign; God.

خدشه khàdshé, *s. a.* A scratching, itching; خدشهٔ خاطر khàdshé'i-khātir, An uneasiness of mind, apprehension, misgiving.

خدعه khùd"a, *s. a.* A trick, piece of deceit, stratagem. [train, retinue.

خدم khàdem, *s. pl. a.* Servants, suite,

خدمت khìdmet (hìzmet), *s. a.* Service, ministry; a servant's place, a situation; a government situation; mission, commission, employ, employment; a fee; ا—, —et, *v.n.* To do service, act as servant; كورمك—, —gh*y*àrmek, To be of essential service, to do good service; خدمتده قوللانمق khìdmetda--kùllanm*a*k, To employ in one's service; خدمتجی (hìzmetji), *s. t.* خدمتكار (hìzmetk*y*ār), *s. p.* A servant.

خدنك khàdengh, *s. p.* An arrow.

خديو khìdīv, *s. p.* A prince, a lord.

خذلان khìzlān, *s. a.* Abandonment, the being without friends or means.

خذله khàzélé, *s. pl. a.* (*no sing.*), Wretched fellows, poor wretches.

خر khàr, *s. p.* An ass, donkey.

خراب khàrāb, *s. a.* A making desolate, laying waste; desolation, ruin; —, *a. t.* Desolate, ruined, in ruins; ا—, —et, *v.a.* To ruin, lay waste; to do a great injury to; او—, —òl, *v.n.* To be ruined or greatly injured.

خرابه khàrābé (*pl.* خرابات khàrābāt), *s. a.* A ruin, heap of ruins; خراباتی khàrābātī, *s. a.* A confirmed drunkard.

خراج khàrāj, *s. a.* Tribute paid to the government, either by a subject country, or by subject individuals in the governing country; this latter is also called جزیه jìzyé; خراجگذار khàrāj-ghyùzār, *s. p.* A tributary; خراججی khàrājji, *s. t.* A collector of individual tribute.

خراسان khòrāssān, *s. p.* Name of a country in the east of Persia; powdered brickdust for making cement when mixed with lime; —قره kàra—, One of the most esteemed kinds of Damascus sword-blades.

خراش khìrāsh, *a. p.* (*in composition*), Which irritates, scratches, pricks, annoys.

خرام khìrām (*in composition*), and خرامان khìrāmān, *a. p.* Who walks, carries himself.

خرج khàrj, *s. a.* A spending, expending; expense; materials for any work; braid or lace on clothes; mortar, cement; ا—, —et, *v.a.* To spend, expend; خرجراه khàrji-rāh, *s. p.* Money for travelling expenses and outfit; وکیل خرج vèkīl-khàrj, A domestic whose duty it is to go to market and buy provisions, &c.; خرجلق khàrjlik, *s. t.* Pocket-money, money for necessary expenses; —, khùrj, *s. a.* A large saddle-bag, put in pairs upon pack-horses.

خرد khìrèd, *s. p.* Intelligence, sagacity; باخرد bā-khìrèd, *and* خردمند khìred-mènd, *a. p.* Intelligent; —, khùrd, *a. p.* A fragment, piece; —, *a. p.* Small, little; خردسال khùrd-sāl, *a. p.* Young in years.

خردل khàrdal, *s. t.* Mustard or cress seed used as mustard at table.

خرده khùrdé, *a. p.* Small, little; —, *s. p.* A small piece or fragment; a crumb; (*pl.* خردوات khùrdawāt), Small things, small wares; —فروش, khùrda-fùrūsh, *s. p.* A chapman, small dealer; خرده بین khùrda-bīn, *s. p.* A microscope; a person who takes notice of trifles.

خرسز khìrsiz, *s. t.* A thief; a robber; an embezzler; دگز خرسزی dèngiz-khìrsizi, A pirate; خرسزلق khìrsizlik, *s. t.* Theft; robbery; embezzlement, peculation; خرسزلقا khìrsizlik-et, *v.n.* To commit theft; to commit robbery; to commit embezzlement or peculation.

خرطوم khòrtum, *s. a.* The trunk of an ele-

phant, proboscis; the hose of a fire-engine. [ا—, —et, *v.a.* To rend, tear.

خرق khàrk, *s. a.* A rending, tearing;

خرقه khàrk*a*, *s. a.* A kind of quilted jacket; a ragged garment.

خرگاه khàrgh*y*āh, *s. p.* A tent, pavilion; a royal court.

خرگوش khàrgh*y*ush, *s. a.* (donkey's ears) A hare; —خواب khāb*i*—, (hare's sleep) Vigilance under seeming carelessness, sleeping with one eye open.

خرلدامق khàr*i*ldam*a*k (*aor.* خرلدار khàr*i*ldar), *and* خرلامق khàrlam*a*k (*aor.* خرلار khàrlar), *v.n.* To snarl or growl (a dog); to snore; خرلدی khàr*i*ldi, *s. t.* A snarling, growling; a snoring, خرلاشمق khàrl*a*shm*a*k, *v.n.* To growl at each other. [pleasant.

خرم khùrrem, *a. p.* Cheerful, smiling,

خرما khùrma, *s. a.* A date (fruit).

خرمن khàrmɛn (hàrmàn), *s. p.* The threshing and winnowing of corn after harvest; the threshing-floor or circular space where this is performed; the produce of the operation.

خروات Khìrvāt, *s.* and *a. t.* Croatian; a Croat; خروات مملکتی Khìrvāt--mɛ̀mlékɛ̀ti, Croatia.

خروار khàrvār, *s. p.* A donkey-load; a horse-load.

خروب khàrrūb (khārub), *s. a.* The locust fruit; شربتی—, —shèrbéti, A drink prepared from that fruit.

خروج khùrūj, *s. a.* A going out, coming out, exit, passing out; a rebelling, rebellion; صاحب خروج sāhib-khùrūj, A great conqueror; خروج علی السلطان khùrūj -"àlé - 'ss - sùltān, Rebellion against the sovereign.

خروس khòross, *s. t.* A cock (fowl); the cock or hammer of a gun-lock.

خروش khùrūsh, *s. p.* A noise, row, tumult, tumultuous motion.

خرید khìrīd, *s. p.* A buying; فروخت وخرید fùrùkht-u-khìrīd, Buying and selling; — (*in composition*), *a. p.* Bought; زرخرید zɛ̀r-khìrīd, *a. p.* Bought with gold.

خریدار khìrīdār, *s. p.* A buyer, purchaser.

خریده khìrīdé, *a. p.* Bought.

خریستان khrīsstiyān, *s. t.* (*Greek*), A Christian man. [chart, plan.

خریطه khàrīt*a* (hàrt*a*), *s. a.* A map,

خریف khàrif, *s. a.* The autumn.

خزان khìzān, *s. p.* The autumnal cold wind which causes the leaves to fall.

خزائن khàzā'in, *s. pl. a.* (*of* خزینه khàzīné), Treasuries; treasures.

خزینه khàzīné (hàzn*a*), *s. a.* A treasury; a treasure; public treasure, or treasure being conveyed over the country; a special fund for administering a department of state; a sum of 36,000 purses (about £150,000); a reservoir for water above ground and covered in; the chamber (of a gun or mine); buried treasure, treasure-trove; خزینه دار (hàzn*a*dār), *s. p.* A treasurer.

خس khìss, *s. p.* Rubbish, sticks and straws.

خسار khàssār, خسارت khàssārèt, *s. a.* A doing damage; injury; ا—, khàssāret-et, *v.n.* To do damage.

خست khìsssèt, *s. a.* Avarice, avariciousness.

خسته khàsstа, *a. p.* Sick, ill; خانه—, —khānÉ, *s. p.* A hospital; a sick-ward; a sick-bay; خستهلق khàsstalìk, *s. t.* Sickness, illness, malady, disease, the plague.

خسرو khùssrev, *s. p.* A prince, monarch; خسروانه khùssrévānÉ, *a. p.* Princely, royal.

خسوف khùssūf, *s. a.* A lunar eclipse, eclipse of the moon.

خسيس khàssīss, *s. a.* A miser; a sordid, parsimonious fellow.

خشت khìsht, *s. p.* A brick.

خشخاش khàshkhāsh, *s. a.* A poppy from which opium is extracted.

خشك khùshk, *a. p.* Dry, dried.

خشم khìshm, *s. p.* Anger, rage, fury; الود—, khìshm-ālūd, *a. p.* Angry, furious; خشمناك khìshmnāk, *a. p.* Angry, easily angered.

خشنود khòshnūd, *a. p.* Satisfied, content, contented, pleased.

خشوع khùshū", *s. a.* Humility.

خشونت khùshūnèt, *s. a.* Severity, hardness, harshness, sharpness.

خشيان khàshéyān, خشيت khàshyet, *s. a.* Fear, terror, fright.

خشين khàshīn, *a. a.* Severe, harsh, sharp (in disposition).

خصال khìssāl, *s. pl. a.* (*of* خصلت khàsslet), Points of character, moral qualities. [Qualities, properties.

خصائص khàssā'iss, *s. pl. a.* (*of* خصيصه), خصائل khàssā'il, *s. pl. a.* (*of* خصيله), Points of character, moral qualities.

خصلت khàsslet, *s. a.* A quality of the heart, a point of character.

خصم khàssm, *s. a.* (*pl.* خصما khùssémā), An adversary; an enemy; —, khìssm, *s. t.* A relative, relation; خصملق khìssmlìk, *s. t.* Affinity or consanguinity, relationship.

خصوص khùssūss, *s. a.* Any particular subject, matter, affair, business; speciality; devotedness, love, friendship; خصوصا khùssūssā, على الخصوص "àlé-'l-khùssūss, *ad. a.* Especially, particularly, more particularly, above all, more than all; خصوصى khùssūssī (*fem.* خصوصيه khùssūssìyyÉ), *a. a.* Special, particular; خصوصيت khùssūssìyyèt, *s. a.* The quality of being special; the quality of being devoted, devotedness, love, friendship.

خصومت khùssūmèt, *s. a.* Enmity, ill-will; contention, litigation, adversary-ship.

خصى khàsi, *s. a.* A eunuch.

خصيتين khùssyétèyn, *s. a. dual* (*of* خصيه), The two testicles.

خضاض khìdād, *s. a.* Ink.

خضرا khàzrā, *s. a.* The sky; —, *a. a. fem.* Green, verdant.

خضوع khùzū", *s. a.* Humility.

خط khàtt, *s. a.* A fine hair or down; (*pl.* خطوط khùtūt), A line drawn;

a line, row; writing, handwriting; the Sultan's autograph commands; — مستقيم khàtti-mùsstakīm, A straight line; —منحنى, khàtti-mùnhàni, A curve line; —مختلط, khàtti-mùkhtèlit, A mixed line; —موازى, khàtti-mùwāzī, A parallel line; خطين متوازيين khàt-tèyni-mùtévāzìyyèyn (*dual*), Two lines reciprocally parallel; خطوط متوازيه khùtūti-mùtévāzìyyé (*plur.*), Lines parallel to each other; —استوا, khàtti-ìsstiwā (ùsstuwā), The equator, equinoctial; —نصف النهار, khàtti-nìssfu-'n-nàhār, The meridian; حسن خط hùssnu-khàtt (Beauty of handwriting), Beautiful handwriting; —شريف, khàtti-shèrīf, —همايون, khàtti-hù-māyūn, The gracious *or* august autograph commands.

خطا khàtā, *s. a.* A fault, mistake, error; ا—, —et, *v.n.* To make a mistake, commit a fault, an error.

خطاب khìtāb, *s. a.* The addressing one's speech to a person; ا—, —et, *v.n.* To address one's speech; خطاباً khìtāb*an*, *ad. a.* خطابله khìtābl*a*, *ad. t.* By way of address, as an address (of speech).

خطاط khàttāt, *s. a.* A calligrapher, professed writer of calligraphy.

خطايا khàtāyā, *s. pl. a.* (*of* خطا khàtā), Faults, faulty actions.

خطبه khùtbé, *s. a.* The public prayer for the life and prosperity of the sovereign.

خطر khàtar, *s. a.* Danger, peril.

خطوه khàtvé, *s. a.* A step, pace, foot.

خطور khùtūr, *s. a.* A coming into the mind; ا—, —et, *v.n.* To come into the mind. [Lines.

خطوط khùtūt, *s. pl. a.* (*of* خط khàtt),

خطه khìtté, *s. a.* A district, region, country, tract.

خطيب khàtīb, *s. a.* The officiating clerk or priest who pronounces the خطبه or public prayer for the sovereign.

خطير khàtīr, *a. a.* Grave, important.

خفاف khàffāf (kàwwàf), *s. a.* A shoemaker or seller.

خفت khìffèt, *s. a.* Lightness; volatileness of character, want of stability.

خفقان khàfakān, *s. a.* A palpitation of the heart through disease or fear.

خفى khàfī, *a. a.* Hidden, concealed, secret.

خفيف khàfīf (hàfif), *a. a.* Light of weight, volatile, unstable in character; slight, not severe; light, gentle (wind).

خلا khàlā, *s. a.* A vacuum, empty space; a privy, water-closet; خلاوملا khàlā-u-mèlā, Vacuum and plenum.

خلاص khàlāss, *s. a.* A being saved, delivered; salvation, deliverance; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To be saved, delivered; —, khàllāss, *s. a.* A saviour, redeemer.

خلاصه khùlāss*a*, *s. a.* The extract or quintessence of anything; a summary.

خلاف khìlāf, *s. a.* A being contrary, or in opposition (to anything); a lie, untruth.

خلافت khèlāfèt, *s. a.* The Caliphate, office of Caliph; the being Caliph; ا—, —et, *v.n.* To be Caliph, reign as Caliph.

خلاق khàllāk, *s. a.* God, the continual Creator.

خلال khèlāl, *s. a.* A toothpick, an ear-pick; a time, point of time; a grammatical conjugation, or paradigma of derivation; friendship; the centre, bottom.

خلائق khàlā'ik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Creatures; (*as a Turkish sing.*), a female slave. [tion.

خلجان khàléjān, *s. a.* A tremor, agita-

خلط khàlt, *s. a.* A mixing, mingling; any one of the four elementary humours of an animal body; ا—, —et, *v.a.* To mix, mingle; —, *v.n.* To be quite wrong and be d—d; —يمك, —yèmek, *v.n.* (To eat humour) To mean, to pretend; to make a great mistake (an insulting expression).

خلع khàl", *s. a.* A dethroning; ا—, —et, *v.a.* To dethrone; —, khèlà", *s. pl. a.* (*of* خلعت khèl"àt), Robes of honour.

خلعت khèl"àt, *s. a.* A robe of honour.

خلف khàlef, *s. a.* A successor; ناخلف nā-khàlef, *a. p.* Unworthy to be a successor, degenerate; —, khùlf, *s. a.* An acting contrary to (a promise); ا—, khulf-et, *v.a.* To act contrary to (a promise); —وعد ا, khùlfu-và"d-et, *v.n.* To break a promise, act contrary to promise.

خلفا khùléfā, *s. pl. a.* (*of* خليفه khàlīfé), Caliphs, successors of Muhammed in ruling the empire, pontiffs; assistants, ushers (in schools); assistant clerks (in public offices).

خلق khàlk, *s. a.* A creating; (khàlk) people, men; the public; ا—, —et, *v.a.* To create, bring into being; —قبا kàba-khàlk, Common people; —, khùlk, *s. a.* A point of natural disposition; خلقى khèlkī, *a. a.* Natural, innate. [created; natural disposition.

خلقت khèlkàt, *s. a.* A creating; a being

خلل khàlel, *s. a.* Injury, damage, detriment; —كلمك, —ghèlmek, *v.n.* To be received (injury); —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To damage, spoil, hurt, destroy.

خلوت khàlvet, *s. a.* Retirement, solitude, privacy; a private room; a private room in a bath.

خلود khùlūd, *s. a.* The being eternal.

خلوص khùlūss, *s. a.* Sincere friendship, devotion; —چاقمق, —chàkmak, *v.a.* To make protestations of friendship, to show a zeal in performing little services as a proof of devotion.

خليج khàlīj, *s. a.* A gulf, a bay, a strait or arm of the sea.

خليع khàlī", *a. a.* (*in* خليع العذار khàlī"u-'l-"izār, *a. a.* Barefaced, shameless).

خليفه khàlīfé, *s. a.* A successor to Mu-

hammed in governing the community of believers, a Caliph; the Sultan; (kàlfa) a school-usher; a clerk in a public office; (قالفه kàlfa) a builder, an architect; an elder female slave who has others under her, and directs a department; a journeyman artisan who has duly served his apprenticeship.

خليل khàlīl (*fem.* خليله khàlīlé, A wife), *s. a.* An intimate friend; —الله, khàlīlu-'llàh, The patriarch Abraham.

خم khàm, *a. p.* Crooked, bent; —, *s. p.* A bend, a curl, a fold, a wrinkle; —, khùm, *s. p.* A jar; a drum; the sky.

خمار khùmār, *s. a.* The headache or nervous feeling caused by a debauch.

خماسى khùmāssī, *s. a.* A word containing *five* radical letters.

خمبره khùmb*a*ra (kùmb*a*ra), *s. p.* A bombshell; a child's money-box made of earthenware and round like a bomb-shell, with only a slit in it, so that the money cannot be got out unless the toy be broken; خمبره‌جى (kùmb*a*raji), *s. t.* A bombardier; ال خمبره‌سى èl-(kùmb*a*rass*i*), *s. t.* A hand-grenade.

خمر khàmr, *s. a.* Wine.

خمس khùmss, *s. a.* A fifth part; —, khàmss, *a. a. fem.* Five.

خمسه khàms*a*, *a. a. mas.* Five.

خمسى khàms*i*, *s. t.* A sprat.

خمسين khàmsīn, *s. a.* The fifty days preceding the vernal equinox; (in Egypt) a sultry noxious wind; (*or* خمسون khàmsūn), *a. a.* Fifty.

خمود khùmūd, *s. a.* Extinction or lowness (of fire, life, or action).

خمول khùmūl, *s. a.* Obscurity, neglectedness, low estate.

خميازه khàmyāzé, *s. p.* A gape, a yawn.

خميده khàmīdé, *a. p.* Bent.

خمير khàmīr (khàmur), *s. a.* Dough (of bread); clay (of which men are made); any plastic material (of which any ware is made).

خميس khàmīss, *s. a.* Thursday.

خناق khùnnāk, *s. a.* The quinzy.

خنثى khùnsà, *s. a.* An hermaphrodite.

خنجر khànjar (hànchar), *s. p.* A large curved dagger.

خند khànd, (*in composition*) خندان khàndān, *a. p.* Who laughs, laughing, smiling.

خندق (hèndek), *s. a.* A ditch; a fosse, a moat.

خنده khàndé, *s. p.* Laughter; a smile; —, *a. p.* Laughing, smiling.

خنزير khànzīr, *s. a.* A swine, pig, hog.

خنكار khùnk*y*ār, *s. p.* A sovereign, the Sultan.

خو khū (*in composition*), *s. p.* Character, disposition.

خواب khāb, *s. a.* Sleep; a dream, vision.

خواجه khājé (khòj*a*), *s. p.* A gentleman, an esquire in the civil service; (*pl.* خواجكان khòjagh*y*ān); a schoolmaster, teacher, professor; a respectable tributary banker or man of business; خواجكانلق khòjagh*y*ānl*i*k, *s. t.* The rank and dignity of an officially

recognised civil servant of the government.

خوار khār, *a. p.* Low, vile, abject, despised; (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives.

خواص khàwāsss, *s. pl. a.* (*of* خاص khāsss), Special, select people, people of quality; intimate friends; confidential or personal attendants; (*of* خاصه khāsss*a*), properties, qualities; remarkable objects.

خوان khān, *s. p.* A table or cloth set with food; —, (*in composition*) *a. p.* Who reads, recites, sings, chants; who invites.

خوانده khāndé, *a. p.* Called, invited.

خواننده khānèndé, *s. p.* A singer; a reader; an inviter.

خواه khāh (*in composition*), Who desires, wishes; —, *s. p.* (*in composition*) A wish; —, *c. p.* Either, or; whether, or; —, *ad. p.* Willingly; —وناخواه, —u-nā-khāh, Willingly or unwillingly, voluntarily or forcedly; خاطر خواه khātir-khāh, The mind's desire; خیرخواه khàyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; بدخواه bèd-khāh, *s. p.* An evil-wisher.

خواهر khāhER, *s. p.* A sister.

خواهش khāhish, *s. p.* A wish, desire, longing, inclination.

خوب khòb, khūb, *a. p.* Good; pretty; خوبان khūbān, *s. pl. p.* The beautiful, pretty women.

خود khòd, *s. p.* Self; —, *ad. p.* Even, though; خودبخود khòd-bé-khòd, *ad. p.* Alone, by one's self, of one's own self; خودبین khòd-bin, *a. p.* Self-seeking, egotistical, selfish; —پسند, —pèssènd, *a. a.* Vain, in love with himself, self-admiring.

خور khòr, *a. p.* (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives; —, *a. p.* Low, vile, abject, despised; —باقمق, —bàkmak, *v.n.* To look upon with contempt.

خوراته khòrat*a*, *s. t.* A noise of loud [voices.

خورد khūrd, *s. p.* Anything to eat or drink, nourishment, food.

خورشید khūrshīd, *s. p.* The sun.

خوره khòr*a*, *s. t.* (*Greek*), Dancing; —دپمك, —(tèpmek), *v.n.* To dance.

خوش khòsh, *a. p.* Agreeable; —, *int. p.* Well, well! —كلدك, —ghèlding! I have been happy to see you! —بولدق, —bùlduk! I have been well received! —كورمك, —ghyùrmek, *v.a.* To admire, see with pleasure and satisfaction; خوشه كچمك khòsh*a*-ghèchmek, *v.n.* To please, give pleasure, give joy and satisfaction, be liked; خوشه كلمك khòsh*a*-ghèlmek (*with a pronoun after* خوش), *v.n.* To appear charming or funny (to some one).

خوشه khūshé, *s. p.* A bunch (of grapes, &c.); an ear (of corn, &c.)

خوف khàvf, *s. a.* Fear, fright, terror; —ا, —et, *v.n.* To fear.

خوك khūgh, *s. p.* A hog, pig, swine.

خون khūn, *s. p.* Blood; خوناب

khūnāb, *s. p.* (Blood mixed with water) hot tears; خون‌الود khūn-ālūd, *a. p.* Mixed or smeared with blood; خونبار khūnbār, *a. p.* From which blood falls as rain; خونبها khūn-bàhā, *s. p.* The price of blood, blood-money.

خوی khūy, *s. p.* A point of character, disposition; a way, trick; خویلنمق khūylanmak, *v.n.* To be out of temper, sulky, or obstinate; خویلو khùylu, *a. t.* Sulky, obstinate, or passionate.

خیار khìyār, *s. a.* A cucumber; —شنبر, —shènbɛr (shènbé), *s. p.* Cassia.

خیال khàyāl, *s. a.* A kind of puppet-show of the shadows of figures projected on a white screen; the imagination; a chimera.

خیاله khàyālé, *s. a.* A spectre.

خیانت khìyānèt, *s. a.* Perfidiousness, treachery; —, *s. t.* A perfidious person; خیانتلك khìyānètlik, *s. t.* Perfidy; a treacherous trick.

خیر khàyr, *ad. a.* No; —, *s. a.* Good; —, *a. a.* Good; خیرلو khàyrli, *a. t.* Good, beneficial, bringing advantage, advantageous; خیرات khàyrāt, *s. pl. a.* Good works, charitable or benevolent institutions; خیرخواه khàyr-khāh, *s. p.* A well-wisher; خیرسز khàyrsiz, *a. t.* Good for nothing; uninhabitable (island).

خیره khīré, *a. p.* Dark, sombre.

خیز khīz, *a. p.* (*in composition*), Who rises, gets up.

خیزاب khīzāb, *s. p.* A wave, billow.

خیزان khīzān, *a. p.* Who rises, gets up; —وافتان, —vé-ùftān, Rising and falling.

خیط khàyt, *s. a.* A thread.

خیف khàyf, *s. a.* A fearful, dreadful state of things; —, *int. a.* Alas!

خیل khàyl, *s. a.* Horses, cavalry.

خیلی khàyli, *a. t.* A good deal, much, many; highly.

خیمه khàymé, *s. a.* (*pl.* خیم khìyèm), A tent.

د

د dàl. Tenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *d* in English, though sometimes acquiring the sharp sound of *t*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 4. In the dates of letters it stands for ذ, and represents, when alone, the month ذی الحجه Zī-'l-hìjjé; but when followed by ا, as دا, the month ذی القعده Zī-'l-kà''dé.

داء dā', *s. a.* A malady, distemper, disease.

دأب dè'b, *s. a.* A custom, usage.

دابه dābbé, *s. a.* A saddle-beast; an animal; دابة‌الارض dābbétu-'l-àrz, (The beast of the earth) the beast of the Apocalypse, which is to appear in power in the latter days.

داخل dākhil, *s. a.* The interior, inside; داخلی dākhilī, *a. a.* (*fem.* داخليه dākhilìyyé) Relating to the interior; امور داخليه ùmūru-dākhilìyyé, Do-

mestic affairs, home affairs; داخليه ناظرى dākhilìyyé-nāziri, A home minister, Secretary for the Home Department; او—, —òl, *v.n.* To enter, get in; to be in; to be included.

داد dād, *s. p.* Justice; redress; lamentation; a gift; — (*for* طات tàt), *s. t.* Taste, savour.

دادا dàda, *s. t.* A nursery servant, a nurse for children.

دادانمق dàdanmak (*aor.* دادانور dàdanir), *v.n.* To acquire a great relish or desire for, from having had a slight

دادر dāder, *s. p.* A brother. [taste of.

دادة dādé (*in composition*), *a. p.* Which is given; to which is given; —, dàda, *or* دادى dàdi, *s. t.* A nurse for children.

دار dàr, *a. t.* Narrow; —, *ad. t.* Narrowly; —, *s. a.* A house; a town; a country; a world; —, *s. p.* A gallows; — (*in composition*), *a. p.* Who has, possesses, holds, keeps; الاسلام—, dāru-'l-ìsslām, The Mussulman's land; دارالحرب dāru-'l-hàrb, The enemy's country; بقا—, dāri-bàkā, The world which fades not; فنا—, dāri-fènā, The world of decay; داربن dārèyn, *s. a. dual*, The two worlds, present and future; الشفا—, dāru-'sh-shìfā, A hospital; السعادة الشريفه—, dāru-'ss-sà"ādéti-'sh-shèrifé, The female establishment of the Sultan, from which the Chief Eunuch derives his title of دارالسعادة الشريفه اغاسى dāru-'ss-sà"ādéti-'sh-shèrifé-āghassi; ابدار āb-dār, *a. p.* Juicy; watered; tempered (steel); lustrous (diamond); خزينه دار khàzīné-dār, *s. p.* A treasurer (treasury-keeper); داروكير dār-u-ghīr, *s. p.* (Have and hold) Battle; دار اغاجى dār-àghaji, *s. t.* A gibbet, a gallows; a masting machine, shears. [nificence.

دارات dārāt, *s. p.* State, pomp, mag-

دارالمق dàralmak (*aor.* دارالور dàralir), *v.n.* To grow narrow, shrink, become too narrow. [mon.

دارچين dàrchīn (tàrchin), *s. p.* Cinna-

دارغين dàrghin, *a. t.* Passionate, easily provoked; angry; دارغينلق dàrghinlik, *s. t.* Anger.

دارلمق dàrilmak (*aor.* داريلور dàrilir), *v.n.* To be angry; to become angry;

دارلتمق dàriltmak (*aor.* داريلدر dàrildir), *v.a.* To anger, put in a passion.

دارمه داغين dàrma-dàghin, *a. t.* Very much scattered, dispersed; all to pieces.

دارنده dārendé, *s. p.* A bearer, holder, possessor (of a note, pass, &c.).

دارو dārū, *s. p.* A drug; a medicine; —, *or* دارى dàri, *s. t.* Millet; ارناود داروسى àrnàwut-dàrissi, (Albanian millet) Panicum miliaceum (?); داريسى باشكزه dàrissi-bàshingiza! (May the millet thereof be on your head!) May happiness accrue to you therefrom! (a form of wish expressed at wedding feasts to the parents of the new-married couple). [goods sold by weight).

دراه dàra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of

داس dāss, *s. p.* A sickle, reaping-hook.

داستان dāssitān, *s. p.* A tale, story.

داش dàsh, as a Turkish particle, placed at the end of any word, has the signification of our word *fellow*, as, ارقه داش àrk*a*-d*a*sh, A fellow-companion, یولداش yòld*a*sh, A fellow-traveller, *or* one in the same line of life; قرنداش kàrn-d*a*sh, A brother or sister (womb-fellow); &c. &c.

داعی dā"*ī*, *s. a.* (*fem.* داعیه dā"ìyyé), One who prays (for another); a cause, incentive, inviting agent; داعیلری dā"īléri, (I *or* he) who prays for you, your servant.

داغ dāgh, *s. p.* A branding or cauterising iron; a mark branded by a hot iron; a cautery by iron; —درون, dāgh*i*-dèrūn, Inward grief; the black spot in the bottom of the cup of the tulip.

داغتمق dàgh*i*tmak (*aor.* داغیدر dàgh*i*-d*i*r), *v.a.* To scatter, disperse; to distribute; to deal, serve out, give out; to disseminate, spread (reports, &c.).

داغلمق dàgh*i*lmak (*aor.* داغلور dàgh*i*-l*i*r), *v.n.* To become scattered, dispersed; to fall to pieces, go piecemeal; to separate (an assembly); to become healed without coming to a head (a gathering); to be dissipated (clouds, &c.); to be disseminated, to spread.

داغنق dàgh*i*nḳ, *a. t.* Scattered, wide apart, not held together.

دافع dāfi", *a.* and *s. a.* (*fem.* دافعه dāfi"*a*), Who repels, expels.

دال dāl (dàl), *s. a.* Name of the letter د; —, dàl, *s. t.* A branch, twig, slip; —, dāll, *a.* and *s. a.* (*fem.* داله dāllé), Who conducts, guides, points out, signifies; دال قلیج dàl-kìlij, *s. t.* A kind of militia swordsman in olden times; دالقاوق dàl-kàwuk, A buffoon, a willing butt for jokes; دال طبان dàl-tàbàn, *s. t.* A great walker. (In these three terms, the word دال dàl is the imperative of دالمق dàlm*a*k, [q.v.)

دالاق dàlʌk, *s. t.* The spleen.

دالغیج dàlgh*ij*, *s. t.* A diver.

دالمق dàlm*a*k (*aor.* دالار dàlar), *v.n.* To dive, plunge (in the water, into business, &c.); to doze; to be in a fit of abstraction, to be absorbed in thought, in study, in reading, &c.; —اویقویه ùykuy*a*—, *v.n.* To go fast asleep; —باشنی bàshini—, *v.n.* To duck down or flinch by stooping the head; دالدرمق dàld*i*rm*a*k (*aor.* دالدرر dàld*i*r*i*r), *v.a. causal*, To plunge or bury, by pushing (one thing into another); to lay (a twig or branch so as to root); to speak ill of, traduce, backbite.

دام dàm, *s. t.* The roof of a house; a house (as a unit and as we say *a hearth*); —, dām, *s. p.* A trap, snare, gin; —, dāmé (*fem.* دامت dāmet), *int. a.* May he (she *or* it) endure!

داماد dāmād, *s. p.* Son-in-law (*or* brother-in-law, in the case of the Sultan's sister's husband) by marriage.

دامن dāmʌn, *s. p.* The skirt (of

a garment, of a mountain, &c.); دامنبوس dāmɛn-būss, *a. p.* Who kisses one's skirt; دامنبوسی dāmɛn--būssī, The ceremony of kissing the skirt of a superior.

دامه dàm*a*, *s. t.* The game of draughts; —طاشی, —tàsh*i*, A draughtsman, man at draughts.

دان dān, *a. p.* (*in composition*), Who knows, understands; —, *s. p.* (*in composition*), A holder, case, sheath, &c.

دانا dānā, *s. p.* A person of great learning, a sage; —, dàna, *s. t.* A calf.

دانش dānish, *s. p.* Knowledge, learning; —انجمن ènjumèni-dānish, The Imperial Academy of Science of Constantinople; دانشمند dānishmènd, *s. p.* A scholar, learned person.

دانشمق dànishm*a*k (*aor.* دانشور dànish*ir*), *v.n.* To apply to for advice or permission.

دانه dāné (tānɛ́), *s. p.* A separate grain or berry; a separate unit of any sort; a cannon or musket ball; the grain which baits a trap for birds; دانه‌لو (tānɛ́li), *a. t.* Grainy, gritty, composed of grains; —, dàn*a*, *s. t.* A calf.

دانیمارقا Dànimàrk*a*, *s. t.* Denmark.

داور dāver, *s. p.* A prince, ruler, judge; a sovereign, monarch; God.

داورانمق dàvranm*a*k (*aor.* داورانور dàvrà-n*ir*), *v.n.* To start from a state of repose or inattention, and become guarded or vigilant; to put one's self in an attitude of defence; to stir one's self, be active, move; to regain one's footing after a slip, one's health after illness, one's position after a misfortune.

داول dàwul, *s. t.* A big drum; a common drum of any kind except a military drum; a drum (in machinery).

داولمباز dàwlumbāz, *s. t.* The paddle-box of a steamer.

داهیه dāhìyyɛ́, *s. a.* A calamity, great misfortune.

دای dày, *s. t.* A maternal uncle, mother's own brother; a friendly title formerly given to middle-aged or old people, especially among the Janissaries; and hence, in Algiers, consecrated at length to the commanding officer of that corps, who frequently became afterwards pasha or regent of the colony: hence our misnomer of Dey, as applied to the latter officer.

دائر dā'ir, *a. a.* Concerning, relating to, about; دائراً ما دار dā'ir*a*n-mā-dār, *s.* and *ad. a.* All round, all the parts surrounding.

دائره dā'irɛ́, *s. a.* A circle; a tambourine; a suite of apartments; a sphere of duty; a suite of attendants; —نصف nìssfi-dā'irɛ́ (nìssif—), A semicircle; —تربیع tɛ̀rbī''*i*-dā'irɛ́, The quadrature of the circle.

دائم dā'im (*fem.* دائمه dā'imɛ́), *and* دائمی dā'imī (*fem.* دائمیه dā'imìyyɛ́), *a. a.* Enduring, incessant, constant, lasting, permanent, fixed, established, eternal; دائما dā'imā,

ad. a. Always, for ever; continually, incessantly.

دائن dā'in, *s. a.* A creditor.

دایه dāyé, *s. t.* A nursing slave-woman, bought with her infant to act as wet-nurse to her owner's infant.

دب dùb, *s. a.* A bear; دب اکبر dùbbi-èkbèr, The great bear.

دباغ dèbbāgh (tàbak), *s. a.* A tanner; دباغخانه (tàbak)-khānė, A tannery, tan-yard.

دباغت dìbāghàt, *s. a.* The tanner's art; tannery; a being tanned, tanning.

دبدبه dèbdébé, *s. a.* Pomp, state.

دبر dùbr, *s. a.* The backside.

دبستان dèbisstān, *s. p.* A school.

دبوس dèbbūss, *s. a.* (*t.* طوپوز tòpuz), A club, mace of arms.

دبیر dèbīr, *s. a.* An administrator.

دپرنمك dèprenmek (*aor.* دپرنور dèprènir), *v.n.* To move; to get up; to show signs of life.

دپه (tèpé), *s. t.* The summit of anything; the crown of the head; a hill, hillock, mound, heap; دپه لمك (tèpélémek), *v.a.* To kill by knocking on the head; دپه لنمك tèpélenmek, *v.n.* To be killed, be knocked on the head.

دتمك dìtmèk (*aor.* دیتر dìter), *v.a.* To pull linen cloth into lint or the like, to shred by pulling.

دجال dèjjāl, *s. a.* The false prophet or Antichrist who is to appear in the latter days.

دجله Dèjlé, *s. t.* The river Tigris.

دجیل Dùjèyl, *s. t.* The Little Tigris, a branch of the Tigris.

دخان dùkhān, *s. a.* Smoke; tobacco.

دختر dùkhter, *s. p.* A girl; a daughter; رز— dùkhtéri-rèz, Wine (the daughter of the grape).

دخل dàkhl, *s. a.* Intervention, meddling; influence.

دخمه dùkhmé, *s. p.* A grave, tomb.

دخول dùkhūl, *s. a.* An entering, entrance; a commencing, commencement; an entering into one's presence; the consummation of marriage; the positive act of sexual intercourse; ا—, —et, *v.n.* To enter.

دخی dàkhi, *c. t.* Also; and; even; —, (*for* دها dàhā), *ad. t.* More.

دده dèdé, *s. t.* A grandfather; title given to dervishes.

در dèr, *s. p.* A door; a gate; —, *pr. p.* In; into; on the subject of, about; سعادت—, dèri-sà"ādet, (The gate of felicity) Constantinople; دربدر dèr-bé-dèr, (From door to door), *s. p.* A vagabond, a mendicant; —, (tèr), *s. t.* Sweat, perspiration; transpiration; —, dir *or* dir, The Turkish *vinculum* of grammar or logic, signifying *is*, or *it is*; —, dùrr, *s. a.* A pearl; ا . . . . . —, dèr- . . . . . -et, *v.a.* To get (something) into (something else, as custody, bosom, store, &c.).

دراج dùrrāj, *s. p.* A francolin, a kind of partridge (?)

دراز dìrāz, *a. p.* Long; دورو— dūr-u-

dìrāz, *ad. p.* Far and away; in great detail.

دراقی dùrrākī, *s. p.* A nectarine.

درایت dìrāyet, *s. a.* Intelligence; درایتلو dìrāyetli, *a. t.* درایتکار dìrāyetkyār, *s. p.* Intelligent.

دربار dèrbār, *s. p.* The court of a sovereign. [keeper.

دربان dèrbān, *s. p.* A porter, door-

دربند dèrbend (dèvrent), *s. p.* A place easily guarded, as a bridge, mouth of a valley, pass, &c.; a guard-house in the country, usually in some such position; دربندجی (dèvrentchi), *s. t.* A rural guard, coast-guardsman; ا—, dèr-bènd-et, *v.a.* To bind in fetters.

درپیش ا dèr-pīsh-et, *v.a.* To introduce, bring forward, advance, say.

درت dùrt, *a. t.* Four; دردنجی dùrdinji, *a. t.* The fourth.

دراچ Dìrāch, *s. t.* Durazzo in Albania.

درج dèrj, *s. a.* The placing anything in a casket; the introducing any word or phrase in a written paper, inserting; —, dùrj, *s. a.* A casket; ا—, dèrj-et, *v.a.* To insert, introduce.

درجه dèréjé, *s. a.* (*pl.* درجات dèréjāt), A step of a ladder or stairs; a degree of a circle; a degree or rank in dignity; a degree or mansion in heaven; the relative degree of any quality; درجه‌درجه dèréjé-dèréjé, *ad. t.* By degrees, little by little; in degrees; into degrees.

درخت dìràkht, *s. p.* A tree.

درخشان dìrakhshān, *a. p.* Brilliant, effulgent, shining, glittering.

درخواست dèr-khāsst, *s. p.* A prayer, request.

درد dèrd, *s. p.* Ailment, pain; sickness; grief, trouble, anxiety; —, dùrd, *s. p.* Lie, dregs, sediment, grounds; دردلشمك dèrdlɛshmek, *v.n.* To confide mutually to one another each other's griefs; دردلو dèrdli, *a. t.* دردمند dèrdmènd, دردناك dèrdnāk, *a. p.* One in pain or in grief and trouble. [course of preparation.

دردست dèr-dèsst, *a. p.* In hand, in

درر dùrɛr, *s. pl. a.* (*of* در dùrr), Pearls; دروبار dùrɛr-bār, *a. p.* From which pearls drop as rain.

درز dèrz, *s. t.* The pointing with mortar or cement the joints of masonry or brickwork; ا—, —et, *v.a.* To point.

درزی (tèrzi), *s. p.* A tailor; —, dùrzī, *s.* and *a. a.* A Druze, Druze; درزی طاغی dùrzī-dāghi, Mount Lebanon.

درس dèrss, *s. a.* A lesson; a lecture; درسعام dèrssi-"āmm, *s. a.* A public lecture; المق—, —àlmak, *v.n.* To take a lesson; to have a lesson assigned; ویرمك—, —vèrmek, *v.n.* To give a lesson; to set a lesson; اوقومق—, —òkumak, *v.n.* To study; to study a lesson.

درست dùrusst, *a. p.* Right, true; healthy; correct, exact, as it should be; نادرست nā-dùrusst, *a. p.* Bad, as it should not be; false; incorrect

درستی dùrussti, *s. p.* Rightness; تندرست tèndùrùsst, *a. p.* Right in body.

درشت dùrùsht, *a. p.* Rough, gross.

درك dèrk, *s. a.* A reaching, attaining; a comprehending; comprehension; ا—, —et, *v.a.* To reach, attain; to comprehend; to have lived long enough ago to have seen (some person).

درکات dèrékyāt, *s. pl. a.* (*of* درکه dèréké), The degrees of hell or perdition, the one lower than the other.

درکار dèr-kyār, *a. p.* Evident, manifest; acting, in action, in operation.

درگاه dèr-ghyāh, *and* درگه dèrghèh, *s. p.* A gateway, doorway, porch, portico; the court of a sovereign, of God.

درلو dùrlu (tùrlu), *s. t.* A sort, kind, manner, species; a dish of mixed meats and vegetables; — —, tùrlu-tùrlu, *a. t.* Of various kinds.

درمان dèrmān, *s. p.* Strength of body; physic, medicine; a remedy.

درمیان dèr-mìyān, *a. p.* In the midst; on the tapis; ا—, —et, *v.a.* To introduce a subject.

درن جبلی Dèrn-jèbeli, *s. t.* The Atlas mountains.

درنده dìrendé, *a. p.* (A beast of prey) which tears its victims.

درنگ dìrèngh, *s. p.* Delay, procrastination.

دروازه dèrvāz, دروازه dèrvāzé, *s. p.* A door, a gate.

درود dùrūd, *s. p.* Greeting, salutation, [praise.

دروغ dùrūgh, *s. p.* A lie, falsehood, untruth.

درون dèrūn, *s. p.* The inside, inner part; the heart, mind.

درویش dèrvish, *s. p.* A poor man; a kind of monk or friar, of which there are many sorts.

دره dèré, *s. t.* A valley; a stream of [water.

درهم dìrhèm, *s. a.* A drachm, of which 400 make one *okka*, and about 140 a pound avoirdupois; general name for silver money; —, dèr-hèm, *a. p.* Together; برهم—, dèr-hem-bèr-hem, *a. p.* Jumbled together, confused, in confusion.

دری dèri, *s. t.* The skin of animals, the [hide, fell.

دریا dèryā, *s. p.* The sea, ocean.

دریچه dèrìché, *s. p.* A window; a loophole; a wicket.

دریغ dìrīgh, *s. p.* A refusal; —, and دریغا dìrīgha, *int. p.* Alas! بیدریغ bī-dìrīgh, *a. p.* Who never refuses a request; ا—, —et, *v.a.* To refuse, to withhold, not to grant (a request).

درین dèrin, *a. t.* Deep, profound.

دزد dùzd, *s. p.* A thief; a robber.

دزگین dìzghin, *s. t.* The reins, a rein; طولو دزگین dòlu-dìzghin, *ad. t.* At full gallop.

دست dèsst, *s. p.* The hand; دستدرازی dèsst-dìrāzī, *s. p.* The stretching out of the hand for oppression or rapine.

دستار dèsstār, *s. p.* The cloth which, wound round the head, forms the turban.

دسترس dèsst-rèss, *a. p.* Whose hand reaches (the desired object), successful.

دستره (tèsstéʀé), *s. p.* A hand-saw.

دستگاه dèsst-ghyāh (tèzghyāh), *s. p.* A place for handiwork, a bench, a loom, a frame, a slip (for building ships), &c., &c.

دستگیر dèsst-ghīr, *s. p.* One who takes [another by the hand.

دستور dèsstūr, *s. p.* A minister of state; permission, leave; —العمل, dèsstūru-l-'àmeʟ, *s. a.* An exemplar, guide for conduct; —, —! With your permission! Get out of the way! Clear the road!

دسته dèsstéʀ, *s. p.* A quire (of paper); a packet, a dozen or any number in which goods are usually made into packets; a bunch; a pestle.

دستی (tèssti), *s. p.* A pitcher, a jug.

دستیار dèsst-yār, *s. p.* A friend, helper; دستیاری dèsst-yārī, *s. p.* Assistance.

دسیسه dèssīssé, *s. a.* A stratagem; a trick, piece of knavery.

دشت dèsht, *s. p.* The uncultivated open country.

دشمك dèshmek (*aor.* دشر dèsheʀ), *v.a.* To open an abscess with a lancet.

دشمن dùshmeʀn, *s. p.* An enemy.

دشنام dùshnām, *s. p.* An invective; ا—, —et, *v.n.* To revile.

دشوار dùshvār, *a. p.* Difficult.

دعا dù''ā, *s. a.* A prayer; —خیر khàyri-dù''ā, A blessing, or prayer for one's good; —بد bèd-dù''ā, A curse, malediction, prayer against one; دعالرله dù''ālʀla! Good bye! With (our) prayers! دعالرایدیکز dù''āleʀ-èdingiz, Pray present my compliments! باقی الدعا bākī-èd-dù''ā, We say nothing more, but offer prayers (for you)! (*a usual way of finishing a letter*); ا—, —et, *v.n.* To offer a prayer (to God); to pray (for anyone by way of thanks); دعاجی dù''āji, *s. t.* One who prays for another.

دعامت dì''āmet, *s. a.* A prop, support, [pillar.

دعاوی dà''āvī, *s. pl. a.* (*of* دعوی dà''wà), Lawsuits, causes; —ناظری, dà''āvī-nāziri, *s. t.* The Minister of Justice (whose old title was چاوش باشی chàwush-bàshi, q. v.).

دعوا *and* دعوی dà''wà, *s. a.* An assertion, thesis, proposition; a pretension, claim; a lawsuit, cause; دعواجی dà''wàji, *s. t.* A claimant, plaintiff, suitor, complainant; دعوالو dà''wàli, *a. t.* (A person) with great pretensions; ا—, —et, *v.n.* To claim; to open a lawsuit; to raise a pretension.

دعوت dà''vet, *s. a.* An inviting, an invitation; a courting, seeking (harm, &c.); ا—, —et, *v.a.* To invite; to court, seek.

دغدغه dàghdagha, *s. a.* Turmoil, trouble, [care, bother.

دف dèf, *s. p.* A tambourine.

دفتر dèfteʀ, *s. p.* (*pl.* دفاتر dèfātir), A register, note-book, account-book; a list, note, inventory; دفتردار dèfteʀ-dār, Title formerly of a kind of Finance Minister; now, of the highest

class finance agents of a whole province; دفترخانه dèftɛr-khānÉ, The archives, especially of the finance department; دفاترخاقانیه dèfātiri-khākānìyyÉ, The imperial registers of fiefs, a kind of Doomsday-book, showing the value and possessor of every fief in the empire, with all other necessary particulars.

دفع dèf‘‘, *s. a.* A repelling, driving away; ا—, —et, *v.a.* To drive away, repel.

دفعه dèf‘‘à, *s. a.* (*pl.* دفعات dèf‘‘āt), A time of repetition; بو دفعه bù-dèf‘‘à, This time; بر دفعه bìr-dèf‘‘à, Once; چوق دفعه chòk-dèf‘‘à, Many times; دفعةً dèf‘‘àtan, *ad. a.* At once.

دفن dèfn, *s. a.* A burying; burial; ا—, —et, *v.a.* To bury.

دفنه dèfnÉ, *s. t.* (*Greek*, δαφνη), The bay-tree.

دفينه dèfīnÉ, *s. a.* Buried treasure.

دق dàkk, *s. a.* A knocking; ا—, —et, *v.n.* To knock (at the door).

دقت dìkkàt, *s. a.* Care, attention; ا—, —et, *v.n.* To be attentive, take pains.

دقيق dàkīk, *a. a.* Thin, fine; subtle; nice, fine-drawn, delicate; —, *s. a.* Flour.

دقيقه dàkīka, *s. a.* A minute of time or of an arc; a delicate point, subtle question.

دك dèk, *s. t.* A trick, piece of deceit; —, a Turkish particle of the nature of an adverb of space or time, following the dative preposition, the two together having the signification of *till, until, as far as;* it sometimes becomes دكين dègʰin. Ex. يارينه‌دك yàrìnÉ-dek, *or* يارينه‌دكين yàrìnÉdégʰin, Until to-morrow, by to-morrow.

دكان dùkkyān (dùkÈn), *s. a.* (*pl.* دكاكين dèkyākīn), A shop; دكانجى dùkkyānjì, *s. t.* A shopkeeper.

دكرمن dègʰirmɛn, *s. t.* A mill; a mill worked by horses; صو دكرمنى sù-dègʰirmÉni, A water-mill; ال‌دكرمنى èl-dègʰirmÉni, A hand-mill; دكرمنجى dègʰirmÈnji, *s. t.* A miller.

دكرمنلك Dègʰirmɛnlik, *s. t.* Milo, an island of the Archipelago.

دكرمى dègʰirmi, *a. t.* Round, circular.

دكز dèngiz, *s. t.* The sea.

دكش dìgʰish, *s. t.* An exchanging; —, dìkish, *s. t.* Sewing, needle-work; a seam; ا—, dìgʰish-et, *v.a.* To exchange; يرى—, dìkish-yÈri, *s. t.* A dream.

دكشمك dìgʰishmek (*aor.* دكشر dìgʰishir), *v.n.* To change, become altered, or different, or other than before; دكشدرمك dìgʰishtirmek (*aor.* دكشدرر dìgʰishtirir), *v.a.* To change, make different, alter, substitute another in lieu of.

دكل dìgʰil, *ad. t.* Not; not only, not merely.

دكلمك dìkilmek (*aor.* ديكلور dìkilir), *v.n.* To stand bolt upright; —, *v. p.* (see دكمك); — *or* دكله‌مك dìnglÉmek (*aor.* دكلر dìnglɛr) (dīnÉmek, *aor.* dīnÉ), *v.a.* To listen to, give ear to; to obey, to mind.

دكلنمك dìnglɛnmek (*aor.* دكلنور dìnglénir) (dīnɛnmek, *aor.* dīnènir), *v.n.* To rest one's self, take breath.

دكلو dìnglu, *s. t.* A kind, sort, manner.

دكلمك dìnglémek (see دكلمك dìnglémek).

دكمك dìkmek (*aor.* ديكر dìkɛr), *v.a.* To sew, stitch; to plant; to set, set up; —, dègḥmek (*aor.* دكر dègḥɛr), *v.n.* To touch; to hit, strike, attain; to be worth; —, dīngmek (*aor.* ديكر dīngɛr), *v.n.* To cease (rain, &c.).

دكمه dègḥmé, *a. t.* Not every one, especially if of no particular account; دكمه حال ايله dègḥmé-hāl-ila, Not easily, not readily; دكمه دى dègḥmédé, *ad. t.* Not very likely, hardly.

دكنك dègḥnek, دينك dèynek, *s. t.* A stick, staff, wand; قولتق دكنكى kòltuk-dègḥnégḥi, A crutch (staff for the armpit).

دكورمك dègḥirmek (*aor.* دكورر dègḥirir), *v.a.* To cause to reach.

دل dìl, *s. t.* The tongue; language; a spit of land or sand, an isthmus; intelligence (got by spies, prisoners, or reconnoitering); —, *s. p.* The heart; ترازونك دلى tèrāzining-dìli, The tongue of a pair of scales; دل بالغى dìl-bàlighi, A sole, a small flat-fish; دل التى dìl-àlti, A complaint in which the tongue becomes inflamed underneath; دل اوغلانى dìl-òghlani, A student of languages attached to an embassy or consulate in Turkey; طاتلو دل tàtli-dìl, Soft words; طاتلو دللو tàtli-dìlli, Who uses soft or kind words; دل المق dìl-àlmak, To gain intelligence (of the enemy's state and movements); دلنى طوتمق dìlini-tùtmak, To hold one's tongue or peace; دلمك اوجندەدر dìliming-ùjunda-dir, It is at the end of my tongue; دلسز dìlsiz, *a.* and *s. t.* Dumb, mute; a dumb person; از دل و جان èz-dìl-u-jān, *ad. p.* With all my heart and soul.

دلاك dèllāk (tèllāk), *s. a.* A servant in a bath who shampoos, scrubs, soaps, and wipes the bathers.

دلال dèlāl, *s. a.* Coquetry, blandishments; —, dèllāl, *s. a.* One who guides or points out the way in any business; (tèllāl) a broker, an auctioneer, a public crier; دلاليه dèllālìyyé, *s. a.* A broker's fee.

دلالت dèlālet, *s. a.* A pointing out, showing; an indication; —, —et, *v.n.* To act as a guide, to point out things; to be indicative, significative.

دلاور dìl-āvèr, *s. p.* A man of heart and courage.

دلاويز dìl-āwīz, *a. p.* Heart-ravishing; fragrant.

دلبر dìlbɛr, *a. p.* Pretty, beautiful.

دلبند dùlbend (tùlbent), *s. t.* Muslin.

دللشمك dìllɛshmek (*aor.* دللشور dìllèshir), *v.n.* To communicate with each other by letter, message, or conversation.

دللنمك dìllɛnmek (*aor.* دللنور dìllènir),

v.n. To set to and begin talking and grumbling.

دلمك dèlmek (*aor.* دلر dèlER), *v.a.* To make a hole in *or* through; to pierce, bore, open; — *or* دلەمك dìlémek (*aor.* ديلر dìlER), *v.a.* To wish for; to ask for.

دلنمك dèlinmek (*aor.* دلينور dèlinir), *v.n.* or *p.* To be pierced with a hole; to get a hole.

دلو dèlv, *s. a.* The sign Aquarius.

دلورمك dèlirmek (*aor.* دلورر dèlirir), *v.n.* To go mad (*provincial*).

دلى dèli, *s. t.* A madman; a kind of irregular trooper in olden times; —, *a. t.* Mad, insane, foolhardy, imprudent, queer, foolish, strange, original, &c.; دليقانلو dèli-kanli, *s. t.* A lad, young man (whose blood is not yet cooled down).

دليجه dèlija, *a. t.* Somewhat mad or extravagant; —, *s. t.* A kind of wild darnel (?).

دلير dìlīr, *s. p.* A brave man, hero.

دليك dèlik, *s. t.* A hole; —, *a. t.* Having a hole in it.

دليل dèlīl, *s. a.* (*pl.* دلائل dèlā'il, *and* ادله èdìllé), Anything indicative or which serves to guide; a symptom; a proof; an argument.

دليم *or* دلم dìlim, *s. t.* A slice; a quarter [(of an orange).

دم dèm, *s. a.* (*pl.* دما dìmā), Blood; —, *s. p.* A moment, instant; a breath; a word; —, dùm, *s. p.* The tail (of animals).

دمار dèmār, *s. a.* Perdition, destruction, ruin.

دماغ dìmāgh, *s. p.* The palate, roof of the mouth; —, *s. a.* The brain.

دمت dèmet, *s. t.* (*Greek*, δεματι), A bunch, a bundle; چيچك دمتى chìchek-dèméti, A nosegay.

دمدمه dèmdémé, *s. p.* The buzz or murmuring noise of a number of people speaking or moving.

دمساز dèmsāz, *s. p.* A friend, confidant, companion of the same mind.

دمشق Dàmàshk, *s. t.* Damascus.

دموع dùmū'', *s. pl. a.* (*of* دمع), Tears.

دموى dèmévī (*fem.* دمويه dèmévìyyé), *a. a.* Sanguine (temperament).

دمياط Dìmyàt, *s. t.* Damietta.

دمير *or* دمور *or* دمر (*for* تيمور tīmūr) démir, *s. t.* Iron; a ship's anchor; fetters; an iron instrument; دميرلو dèmirli, *a. t.* Anchored, at anchor; دميرلمك dèmirlémek, دمير اتمق dèmir-àtmak, *v.n.* To anchor, cast anchor.

دمين dèmin, *ad. t.* Just now, but a [minute ago.

دن dan, *pr. t.* Of, from, out of, by, for, through.

دنائت dènā'àt, *s. a.* Lowness, vileness, [baseness, meanness.

دنبلك dùnbélek, *s. p.* A tom-tom, small kettle-drum.

دنج dìnj, *a. t.* Hale, hearty (old man).

دندان dèndān, *s. p.* A tooth.

دندانه dèndānė, *s. p.* Anything like a tooth, as those of a wheel, a saw, of writing.

دنك dènk, *s. t.* A half-load of a pack-horse, a bale, a pack; the trim of a boat or ship; an equipoise, counter-balance; —, *a. t.* Equipoised, balanced, trimmed, in trim.

دنكل dìnghil, *s. t.* An axle-tree.

دنى dènī, *a. a.* Mean, base, low, vile.

دنيا dùnyā, *s. a.* This *lower* world, the world; —قدر, dùnyā-kàdar, Ever so much; عالمدنيا "ālémi-dùnyā, The nether world, this world; —يكى yèngi-dùnyā, (The new world) America; a particular size of timber.

دنيوى dùnyévī, *a. a.* Worldly, pertaining to this world, temporal.

دو dù, *a. p.* Two; دوم dùwum, *a. p.* The second.

دوا dèvā, *s. a.* (*pl.* ادويه èdvìyyé), Physic, medicine, a remedy.

دوات dèwàt (dìvit), *s. a.* An inkstand (with a tube for pens attached).

دوار dèvwār, *a. a.* Which turns round, rotates, revolves continually.

دوازده dùvàzdeh, *a. p.* Twelve.

دوام dèwām, *s. a.* Uninterrupted duration; uninterrupted application or attendance, assiduity; على الدوام "ālé-'d-dèwām, *ad. a.* In an uninterrupted manner; دوامسز dèwāmsiz, *a. t.* Inconstant, not constant in attendance, not assiduous.

دواهى dèwāhi, *s. pl. a.* (*of* داهيه dāhìyyé), Calamities.

دوباره dù-bāré, *s. p.* Deuces at dice; —, *s. t.* A trick, piece of knavery; دوباره جى dùbāraji, *s. t.* A knave, trickster.

دوت dùt, *s. t.* A mulberry.

دوچار dūchār, *a. p.* Who is a prey to, subject, exposed; —او, —òl, To be a prey (to anything disagreeable), to suffer, be subject, exposed.

دوحه dèvha, *s. a.* A garden.

دوخته dūkhté, *a. p.* Sewed; embroidered, worked.

دود dūd, *s. a.* A worm; a caterpillar; —, *s. p.* Smoke; —الحرير, dūdu-'l-hàrīr, The silk-worm; —دل, dūdi-dìl (Smoke of the heart), A sigh.

دوداق dùdak, *s. t.* A lip.

دودك dùduk, *s. t.* A fife, flute, pipe, pandean pipe; دودكجى dùdukju, A fifer.

دودمان dūdmān, *s. p.* A house, family, [race, dynasty.

دودو dùdu, *s. t.* An Armenian lady.

دور dèvr, *s. a.* A revolving; a revolution; a period, time; —ا, —et, *v.n.* To revolve; —, *v.a.* To turn round; to turn over; to give over, make over, deliver (into the charge of another); —دائم, dèvri-dā'im, Perpetual revolution (motion); دوريه dèvrìyyé, *a. a. fem.* Name of certain jurisdictions and the judges thereof, who remove from the one to the other without further promotion; —, dūr, *a. p.* Distant, far off; دورادور dūr-ā-dūr, *a. p.* Very distant; far apart.

دوراق dùrak, *s. t.* A staying, stopping, *in* دوراق يرى dùrak-yèri, *s. t.* A stop,

a place where a pause can be made in reading or writing.

دوران dèvérān, *s. a.* Circular motion, rotation, revolution; —, dèvrān, *s. p.* Time, fortune, the world, age.

دورباش dūr-bāsh (Be distant), *s. p.* A staff or mace.

دوربین dūr-bīn (dùrbun), *s. p.* A telescope; —, *a. p.* Far-seeing, far-sighted.

دورتمك dùrtmek (*aor.* دورتر dùrtɛr), *v.a.* To push, jog; دورتشدرمك dùrtushdurmek, *v.a.* To push or jog (one's mind), stir up to action, remind.

دورلمق dùrulmak (*aor.* دورولور dùrulur), *v.n.* To stand so as to depose its sediment.

دورمق *or* طورمق dùrmak (*aor.* دورر dùrur), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast; to continue in existence.

دورمك dèvirmek (*aor.* دويرر dèvirir), *v.a.* To upset, capsize; to pass (any term of life), be more than, be older than, to turn; to turn over (to anyone's charge); دورلمك *or* دوريلمك dèvrilmek (*aor.* دوريلور dèvrilir), *v.n.* To be upset, turned over.

دوز dùz, *a. t.* Smooth, flat, even, straight, level, horizontal; —, *s. t.* A level spot among mountains; —, dūz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sews or stitches or embroiders.

دوزتمك dùzètmek (*aor.* دوزدر dùzèdir), دوزلتمك dùzèltmek (*aor.* دوزلدر dùzèldir), *v.a.* To set straight, put in order; to correct, touch up, finish off.

دوزجه dùzja, *a. t.* Pretty smooth; —, *ad. t.* Flatly (to refuse, &c.).

دوزخ dùzàkh, *s. p.* Hell; دوزخی dùzakhī, *s. p.* Anyone doomed to hell.

دوزكون dùzghyun, *s. t.* Paint for the face, rouge or blanc; —, *a. t.* In fit order; دوزكونجی dùzghyunju, A woman who paints the faces of brides.

دوزلتمك dùzèltmek. See دوزتمك.

دوزلمك dùzèlmek (*aor.* دوزلور dùzèlir), *v.n.* To become as it should be, nice, fit, orderly, clean, &c.

دوزمك dùzmek (*aor.* دوزر dùzɛr), *v.a.* To invent (stories); to have sexual connexion with; دوزمه dùzmé, *a. t.* False, invented, fictitious.

دوزن dùzɛn, *s. t.* Proper order and adornment (of person or place).

دوست dòsst, *s. p.* A friend; a lover; دوستلق dòsstluk, *s. t.* دوستی dòsstī, *s. p.* Friendship; دوستانه dòsstānė, *a. p.* Friendly (thing).

دوستدار dòsstdār, *s. p.* A friend.

دوش dūsh, *s. p.* The shoulder; —, *s. t.* A dream; nocturnal involuntary pollution; —ازتمق, dūsh-ȧzitmak, *v.n.* To have a lascivious dream and become polluted; دوش ا dūsh-et, *v.n.* To fall upon, meet.

دوشاخ dūshākh, دوشاخه dūshākha, *s. p.* A kind of pillory.

دوشتمك dùshetmek (*aor.* دوشه‌در dùshèdir), *v.a.* To lay down (carpets, floors, &c.); to furnish (apartments).

دوشرمك dùshurmek (*aor.* دوشورر dùshurur), *v.a.* (*causal of* دوشمك), To cause to fall, to throw down, trip up.

دوشك dùshèk, *s. t.* A bed; —, dùshuk, *s. t.* An abortion, abortive child.

دوشكون dùshk*y*un, *a. t.* Fallen in circumstances, in bad circumstances.

دوشمك dùshmek (*aor.* دوشر dùsher), *v.n.* To fall, fall down; to happen; to fall to the lot (of anyone), to be a part of the duty of anyone, be incumbent; —برينك‌سوزى‌يره bìrining-sùzu-yèra-dùshmek, To fall to the ground, to be of no use or effect (the words of any person); —, *or* دوشه‌مك dùshémek (*aor.* دوشر dùsher), *v.a.* To spread, lay, put down (mats, carpets, &c.); to lay down (flooring).

دوشمه *or* دوشه‌مه dùshémé, *s. t.* Flooring, paving, pavement; furniture.

دوشنبه dūshènbih, *s. p.* Monday.

دوشنمك dùshènmek (*aor.* دوشنور dùshènir), *v.n.* To be or become furnished *or* laid with flooring or pavement; —, dùshunmek (*aor.* دوشونور dùshunur), *v.n.* To be thoughtful, absorbed in thought, melancholy, depressed; to think, reflect; —, *v.a.* To think over, turn over in one's mind, reflect upon.

دوغرامق dòghram*a*k (*aor.* دوغرار dòghrar), *v.a.* To cut up, cut in pieces or slices, carve (meat).

دوغرامه dòghram*a*, *s. t.* Joiners' work; دوغرامه‌جى dòghram*a*j*i*, *s. t.* A joiner.

دوقشمق dòkushm*a*k (*aor.* دوقشور dòkushur), *v.n.* To knock mutually against each other (especially heads, and hard-boiled eggs).

دوقنمق dòkunm*a*k (*aor.* دوقنور dòkunur), *v.a.* To touch; to affect, to hurt.

دوقومق dòkum*a*k (*aor.* دوقور dòkur), *v.a.* To weave.

دوكتمك dùkètmek (*aor.* دوكدر dùkèdir), *v.a.* To use up entirely, to make an end of, to finish, to have none left.

دوكش dù*gh*ush, *s. t.* A fight, battle; a [mode of striking.

دوكلمك dùk*y*ulmek (*aor.* دوكلور dùkulur), *v.n.* To run over (water in a vessel), be spilt; to flow (into anything), discharge itself; to cast themselves, rush pell-mell (into anything); to fall to pieces; to fall (as leaves, hair, &c.); —, *v.p.* To be cast (in a mould); to be poured out; to be scattered about; —, dù*gh*ulmek (*aor.* دوكلور dù*gh*ulur), *v.p.* To be beaten; to be forged, hammered (iron).

دوكم *or* دوكوم dù*gh*um, *s. t.* A knot.

دوكمك dùkmek (*aor.* دوكر dùker), *v.a.* To pour, pour out, pour in, pour on; to spill; to shed; to cast (metals); —, dù*gh*mek (*aor.* دوكر dù*gh*er), *v.a.* To beat, thrash, punish with blows; to beat, forge, hammer, work (iron,

&c.); to cannonade, bombard (with artillery).

دوكمه dùkmé, *a. t.* Cast (metal, &c.); —, dùghmé, *a. t.* Wrought, hammered (metal); —, dùghmé (dùymé), *s. t.* A button; دوكمه‌جى dùkméji, *s. t.* A brassfounder; دوكمه‌لمك dùymé-lémek, *v.a.* To button, button up.

دوكندى dùkyundu, *s. t.* Anything spilt or scattered about; a reef of rocks.

دوكنمك dùkènmek (*aor.* دوكنور dùkènir), *v.n.* To be finished, exhausted, all used up, to come to an end, to expire (a term); —, dùkyunmek (*aor.* دوكنور dùkyunur), *v.n.* To undress, throw off one's clothes, be *en déshabille* after having been dressed; —, dùghunmek (*aor.* دوكنور dùghunur), *v.n.* To beat one's breast or head (in grief, rage, &c.).

دوكون dùghun, *s. t.* A merry-making, a marriage-feast, wedding-feast, a circumcision-feast.

دول dūl, *s. t.* A fœtus in the womb; a widow; دول قارى dūl-kàri, دول عورت dūl-'àvret, A widow-woman; دول يتاغى dūl-yàtàghi, The womb; —, dùvèl, *s. pl. a.* (*of* دولت dèvlet), States, kingdoms, empires, governments.

دولاب dòlab, *s. p.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; قورمق —, —kùrmak, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; — چويرمك —chèvirmek, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

دولت dèvlet, *s. a.* A state, government, kingdom, empire; prosperity, felicity; علیه —, dèvléti-'àlìyyé (The very high *or* supreme state), The Ottoman Government; (this title of "very high" or "supreme," mistranslated into "*Sublime*" in Europe, is given to no other State); بهیهٔ ایران —, dèvléti-bèhìyyé'i-Irān, The "very beautiful" State of Persia: all other governments are entitled فخیمه —, dèvléti-fàkhīmé, The "high ranking" State. This is one of the senseless distinctions remaining from the olden time which require to be abolished in Turkey; in the treaty of Erzeroom, 1847, the title of علیه 'àlìyyé, "*very high*," was given to Persia through the management of the author; دولتلو dèvlètlū, *a. t.* The official style by which a Mùshīr, or Pasha of the first class, is addressed in letters; — *or* دولتلى dèvlètli, *a. t.* A familiar style of addressing persons of a certain standing, something equivalent to our "my dear fellow;" دولتخانه dèvlet-khāné, *s. p.* (The house of prosperity) Your house, your honour's house; دولتجه dèvlètcha, *ad. t.* On the part of government and officially.

دولكر dùlgher, *s. t.* A carpenter; —بالغى, dùlgher-bàlìghi, The saw-fish (?).

دومان dùmàn, *s. t.* Smoke; a fog, mist; a cloudiness in the eye injuring the sight; the fumes of wine; the bloom of freshness on fruits; قفا دومان او kàfa-dùmàn-òl, *v.n.* To be fuddled, tipsy.

دومن dùmèn, *s. t.* A rudder; دومنجى dùmènji, *s. t.* A helmsman, steersman, coxswain; دومن نفرى dùmèn-nèféri, *s. t.* The last or lowest man in a squad, or boy in a class; —قوللانمق, dùmèn-kùllànmak (*or* طوتمق tùtmak), *v.n.* To steer, hold the helm.

دون dūn, *a. a.* Inferior, lower; low (price); —, dùn, *s. t.* Yesterday; دون اخشام dùn-àkhsham, Last evening; دون كيجه dùn-ghèyjé, Last night; دون دكل اولسى كون dùn-dìghil-èvvelsi-ghyùn, The day before yesterday; مادون mā-dūn, *a. a.* Inferior in rank; —, *s. a.* Inferiority of rank, lower rank.

دوناتمق dònatmak, (*aor.* دونادر dònàdir), *v.a.* To equip, rig, fit out; to adorn; to man (a boat); دونانمق dònanmak (*aor.* دونانور dònànir), *v.n.* or *p.* To be equipped, fitted out, rigged; adorned; manned.

دونش dùnush, *s. t.* A turning round; a turning back, a return.

دونم dùnum, *s. t.* A Turkish land measure of about a quarter of an English acre, being 40 arshins (100 feet) long and broad.

دونمك dùnmek (*aor.* دونر dùner), *v.n.* To turn round, revolve; to turn, turn over, turn about, turn back, turn away, turn from; to turn into, be changed into; to change one's mind, turn from one idea to another; to change (from any religion); —ادمك باش àdam*ing*-bàsh*i*-dùnmek, To swim, feel giddy (a person's head).

دونمه dùnmé, *s. t.* One who has changed his religion to become a Mussulman, a renegade.

دونما dòn*a*nm*a*, *s. t.* A fleet, squadron; —, *or* قنديل دونماسى kàndīl-dòn*a*nm*a*ss*i*, An illumination.

دونيم dū-nīm, *a. p.* In two, in two pieces, in halves.

دوه dèvé, *s. t.* A camel; دوه جى dèvéji, *s. t.* A camel-driver; دوه توبى dèvé-tùyu, *s. t.* The down of camels, of which stuffs are made; the peculiar yellowish or dun colour of the same; دوه قوشى dèvé-kùshu, The ostrich; دوه ديكنى dèvé-dìkéni, The thistle; دوه دن قولاق dèvéden-kùlak, Out of the whole camel, only the ear (a proverb to say that very little has been saved in any disaster; since, when a hired beast of burden dies, the ears are carried to the owner in proof of the death).

دويت dìvīt (dīvit), *s. p.* An inkstand [with a tube for pens.

دويرمك dèvirmek (*aor.* دويرر dèvirir),

v.a. To upset, overturn; to pass (any certain year in age); to turn over (anything into another's charge).

دویست dùvīsst, *a. p.* Two hundred.

دویمق dùymak (*aor.* دویار dùyar), *v.a.* To feel, be sensible of; to hear, become aware of, gain intelligence of, learn; —, dòymak (*aor.* دویار dòyar), *v.n.* To become satisfied, appeased, satiated; دویورمق dùyurmak (*aor.* دویورر dùyurur), *v.a. caus.* To cause to feel, or to be felt; to cause to hear, or to be heard; —, dòyurmak (*aor.* دویورر dòyurur), *v.a. caus.* To cause to be satiated, to satisfy, appease.

ده da, dé, *pr. t.* In, at, within the limit of space or possession of; —, *c. t.* And, also (it follows the word like a preposition); —, dèh, *a. p.* Ten; —dih, *s. p.* A village; *a. p.* (*in composition*), Who *or* which gives.

دها dàha, *ad. t.* More.

دهان dihān, *s. p.* The mouth.

دهر dèhr, *s. a.* Time; the world; دهری dèhrī, *s. a.* One who believes there is no future state, and that this life is all there is.

دهشت dèhshèt, *s. a.* Fear, fright, terror.

دهقان dihkān, *s. p.* A villager, peasant, [farmer.

دهلیز dèhlīz, *s. a.* A porch, portico, entry, passage.

دهن dihèn, *s. p.* The mouth.

دهیم dèhīm, *s. p.* A crown, diadem.

دی dè *or* dì! *int. t.* دی بقالم dè-bàkàlim! دی امدی dè-imdi (dè-indik)! Now then! Well! Go on!

دیار dìyār, *s. a.* A country.

دیانت dìyānèt, *s. a.* Piety, exemplary observance of religious duties.

دیب dìb, *s. a.* The bottom of anything.

دیبا dībā, *s. p.* Brocade. [book.

دیباجه dībājé, *s. p.* The preface of a

دیبك dībèk, *s. t.* A large trough or mortar in which things are pounded in quantities.

دیت dìyyèt, *s. a.* The compensation for manslaughter paid to the heirs of the slain person.

دیجور dèyjūr, *a. a.* Very dark (night).

دید dīd, *a. p.* (*in composition*), Which is seen, which is looked upon as (something); صوابدید sàwāb-dīd, What is looked upon as proper, approved; an approval.

دیدار dīdār, *s. p.* The sight of anyone after absence; the face, visage.

دیدنه dèydéné, *s. a.* A custom, usage.

دیده dìdé, *s. p.* The eye; —, *a. p.* (*in composition*), Who has seen, experienced, received, or suffered; نادیده nā-dīdé, *a.p.* Rarely or never seen.

دیده بان dīdé-bān, *s. p.* A watchman, a looker-out for smugglers, &c.

دیدی قودی dèdi-kòdu, *s. t.* Talk, any piece of scandal or gossip.

دیر dèyr, *s. a.* A Christian church, convent, or monastery; a temple; a wine-shop.

دیرسك dìrsek, *s. t.* The elbow; a knee-

piece of timber or metal; a bend, a turn (in a road, river, &c.).

دیرك dīrèk, *s. t.* A post, pillar, column; a mast; —انا *àna*—, A lower-mast; پرووه دیرکی prùw*a*-dìrè*gh*i, The fore-mast; غراندی دیرکی gràndi-dìrè*gh*i, The mainmast; قونطره‌مجانه دیرکی kòntr*a*-màjān*a*-dìrè*gh*i, The mizen-mast; the upper masts are called چبوق chìbùk, *Sticks*.

دیرلك dīrlik, *s. t.* Means or manner of living, livelihood, life.

دیرلمك dīrilmek (*aor.* دیریلور dīrilir), *v.n.* To come to life; to come to life again; to recover one's strength and faculties.

دیروز dīrūz, *s. p.* Yesterday.

دیری dìri, *a. t.* Alive.

دیرین dīrīn, دیرینه dīrīné, *a. p.* Old, ancient, long established.

دیز dìz, *s. t.* The knee; دیز باغی dìz-bà*gh*i, A garter; دیزچوکمك dìz-chùkmek, *v.n.* To kneel, kneel down.

دیزلك dìzlik, *s. t.* Knee-breeches.

دیزمان dìzmàn, *a. t.* Large, big; tall and corpulent.

دیزمك dìzmek (*aor.* دیزر dìzer), *v.a.* To range, draw up in a line; to thread (beads, &c.).

دیزی dìzi, *s. t.* A row, rank, file.

دیش dìsh, *s. t.* A tooth; a cog; a notch; —, dèyish, *s. t.* What is said, assertion; دیش بوداق اغاجی dìsh-bùdàk-à*gh*aji, *s. t.* The ash-tree; دیشجی dìshji, *s. t.* A dentist; دیشلمك dìshlémek, *v.a.* To give a gentle bite.

دیشی dìshi, *a.* and *s. t.* A female (animal); a male or fruitless plant; a female (key or screw, &c.).

دیك dìk, *a. t.* Steep, perpendicular; —, dīgh, *s. p.* A cauldron.

دیگر dīgher, *a. p.* Other, different; another; —كون, dīgher-gh*y*ūn, Altered in appearance or in circumstances.

دیكمك. See دكمك.

دیكن dìken, *s. t.* A thorn, prickle, prick; a sting.

دیلنجی dìlenji, *s. t.* A beggar.

دیلنمك dìlenmek (*aor.* دیلنور dìlènir), *v.n.* To beg as a beggar, go about begging.

دیمك dìmek *or* dèmek (*aor.* دیر dér), *v.a.* To say; to call, to name; to mean, signify.

دیمومت dèymūmet, *s. a.* Continued [duration, permanency.

دین dīn, *s. a.* Religion; —, dèyn, *s. a.* Debt; دیندار dīn-dār, *a. p.* Religious, pious; دینسز dīnsiz, *a. t.* Irreligious; دینی dīnī, *a. a.* (*fem.* دینیه dīnìyyé), Pertaining to religion.

دینار dīnār, *s. a.* A gold coin, a sequin.

دینمك dìnmek, dènmek (*aor.* دینور dènir), *and* دینلمك dènilmek (*aor.* دینلور dènilir), *v.n. or p.* To be said, spoken, pronounced; to be given as a name, used as a name.

دیو dèyu (*in conversation* dèyé, *a gerund of* دیمك dèmek, *To say*), Saying;

intending; —, dīv (dèv), *s. p.* A kind of monster or demon.

ديوار dīwār (dùwàr), *s. p.* A wall; —چكمك, dīwār-chèkmek, To build a wall (along or about a place); ديوارجى dīwārji, *s. t.* A bricklayer.

ديوان dīwān, *s. p.* A court held in state either by the sovereign, by the Grand Vizier, or by a governor in his province; a complete book of poetry with poems ending in every rhyme by one author, the whole arranged in alphabetical order by rhymes; ديوانخانه dīwān-khānė, A large room or hall where a court is sometimes held; a large hall or antichamber where the servants remain assembled; — افندیسی dīwān-èfèndissi, The official secretary of a governor; —دورمق, dīwān-dùrmak, *v.n.* To shoulder or order arms (in military exercise); to stand with the arms folded, or one over the other, as a mark of respect; ديوانى dīwānī, *a. a.* Pertaining to a dīwān; —, *s. p.* A kind of bold, official handwriting used in firmans.

ديوانه dīwānė, *s. p.* A madman, lunatic.

ديوث dèyyūss, *s. a.* One who panders to his own wife.

ديوشرمك dèvshirmek (*aor.* ديوشرر dèvshirir), *v.a.* To gather, gather up, collect. [Debts.

ديون dùyūn, *s. pl. a.* (*of* دين deyn),

ديهيم dìhìm, *s. p.* A crown, diadem.

ذ

ذ zāl (zèl), Eleventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms it has the numeral value of 700; and, in the dates of letters, it stands, deprived of its dot, for the month ذى الحجه Zi-'l-hìjjė.

ذا zā, In the dates of letters, stands, without the dot over the ذ, for the month ذى القعده Zī-'l-kà"dė; —, *a. a.* (*in composition, acc.* of ذو zū), Possessing, lord or owner of, endowed with.

ذات zāt, *s. a.* A person's own self; a person or personage of distinction; the essence or identity of any matter; —, *a. a. fem.* Possessing, owner of, endowed with; بالذات bì-'z-zàt, *ad. a.* In person, personally; حد ذاتنده hàddi-zātinda, *ad. t.* In reality, essentially, really; originally; ذات الله zātu-'llāh, God's own self, person, or essence; ذات الجنب zātu-'l-jènb (sàtlïjàn), The pleurisy; ذاتى zātī (*fem.* ذاتيه zātìyyė), *a. a.* Pertaining to the person or essence of anything, personal, essential, original.

ذال zāl, *s. a.* Name of the letter ذ.

ذاهب اول zāhib-òl, *v.n.* To fancy, imagine, presume, be led to suppose, infer.

ذائق zā'ik (*fem.* ذائقه zā'ika), *a. a.* Who tastes; قوت ذائقه kùvvéti-

-zā'ika, or simply ذائقة zā'ika, The sense or faculty of taste.

ذبح zèbh, *s. a.* A killing (of animals) in sacrifice by fairly cutting their throats; ا—, —et, *v.a.* To kill in sacrifice.

ذخيرة zàkhīré, *s. a.* (*pl.* ذخائر zàkhā'ir), Provisions of corn, &c.

ذرارى zèrārī, *s. pl. a.* (*of* ذريت zùrrìyyèt), Descendants, progeny, posterity.

ذراع zìrā", *s. a.* The Arabic name for the Turkish yard of thirty inches.

ذرة zèrré, *s. a.* An atom, a mote in the sunbeams.

ذروة zìrvé, *s. a.* The summit, top, or [peak of anything.

ذريت zùrrìyyèt, *s. a.* Progeny.

ذريعة zèrī"à, *s. a.* A means, pretext, handle, excuse (in a good sense).

ذكا zèkyā, ذكاوت zèkyāvèt, *s. a.* Quickness of intellect, intelligence.

ذكر zìkr, *s. a.* A reciting, mentioning, relating; a repeating, saying (prayers or praises); —, zèkɛr, *s. a.* The penis; (*pl.* ذكور zùkyūr) A male, a man; ا—, zìkr-et, *v.a.* To recite, mention, make mention of, relate: مارالذكر mārru-'z-zìkr, سالف الذكر sālifu-'z-zìkr, *a. a.* The above-mentioned; اتى الذكر ātìyyu-'z-zìkr, The hereinafter-mentioned; ذكرسابق وجهيله zìkri-sābik-véjhīlé, *ad. t.* As above mentioned, according to what has already been stated.

ذكى zèkī, *a. a.* Quick, intelligent.

ذل zùll, ذلت zìllèt, *s. a.* Dishonour, indignity.

ذلك zālikɛ́, *pron. a.* This; كذلك kè-zālik, *ad. a.* Likewise, in like manner, also, furthermore; بناءعلى ذلك bìnā'an-"àla-zālikɛ́, *ad. a.* For this reason, based upon this consideration.

ذليل zèlīl, *a. a.* Low in estate, abject.

ذم zèmm, *s. a.* Blame bestowed; censure; a blaming, censuring, speaking in disparagement of; ا—, —et, *v.a.* To dispraise, speak in disparagement of, condemn, censure.

ذمت zìmmèt, *s. a.* The debtor side of one's account, financial or moral; any moral or social duty; tributariship; —اهل èhli-zìmmet, *s. t.* A tributary; —تبريهٔ tèbrìyyè'i-zìmmet, The clearing one's self of any charge or imputation.

ذمى zìmmī, *s. a.* A tributary; tribute-[paying non-Muslim subject.

ذنب zènb (*pl.* ذنوب zùnūb), *s. a.* A sin; —, zèneb, *s. a.* A tail.

ذو zū, *s. a.* (*in composition, pl.* ذوى zèvī; *acc. sing.* ذى zī; *fem. sing.* ذات zāt; *fem. pl.* ذوات zèwāt), An owner, possessor; ذو اربعة الاضلاع zū-èrba"atu-'l-àzlā", A quadrilateral figure; ذوذوابه zū-zù'ābɛ́ (zū-zèwābɛ́) (Owner of flowing forelocks), A comet.

ذوابه zù'ābɛ́ (zèwābɛ́), *s. a.* A forelock, a dangling tuft of hair.

ذوات zèwāt, *s. pl. a.* (*of* ذات zāt), Persons, personages; female possessors.

ذوق zèvk, *s. a.* Fun, amusement, pleasure; ا—, —et, *v.n.* To have pleasure and amusement, to enjoy one's self in pleasure; ذوقلنمك zèvklʀnmek (*aor.* ذوقلنور zèvklènir), *v.a.* To mock, laugh at, ridicule; ذوقیات zèvkìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Pleasures of various kinds.

ذوی zèvī (*in composition*), *s. pl. a.* (*of* ذو zū), Owners, possessors; ذوی العقول zèvī-'l-"ùkūl, *s. pl. a.* People of intelligence, sane persons.

ذهاب zèhāb, *s. a.* A going forth; a mode of conduct.

ذهب zèheb, *s. a.* Gold.

ذهن zìhn, *s. a.* The mind, intellect; [the memory.

ذهول zùhūl, *s. a.* Neglect, oblivion.

ذی zī (*acc. of* ذو zū, *in composition*), *s. a.* An owner, possessor; ذی القعده zī-'l-kà"dé (Possessor of rest), The eleventh month of the Muhammedan year; ذی الحجه zī-'l-hìjjé (Possessor of the pilgrimage), The twelfth month of the year, in which the ceremonious performance of the pilgrimage takes place at Mecca; ذی قیمت zī-kīmèt, *a. a.* Precious, valuable.

ذیل zèyl, *s. a.* (*pl.* اذیال èzyāl), A skirt; foot of a mountain; an appendix.

ر

ر rā (rè), Twelfth letter of the Turkish alphabet, having the value of *r* in English. In chronograms it has the numeral value of 200, and in the dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربیع الاخر Rèbī"u-'l-ākhir.

را rā, *s. a.* Name of the letter ر; in dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربیع الاول Rèbī"u-'l-èvvel.

رابطه rābìta, *s. a.* A bond of union; system, regularity; رابطه‌لو rābìtalì, *a. t.* Good, capital, excellent; رابطه‌سز rābìtassìz, *a. t.* Bad, not as it should be; رابطه ویرمك rābìta-vèrmek, *v.n.* To put in order, arrange, systematize.

رابع rābì", *a. a.* The fourth; رابعا rābì"ā, *ad. a.* Fourthly.

راتبه rātibé, *s. a.* Fixed salary or allowance; —خوار, rātibé-khōr, *s. p.* One who receives a fixed allowance.

راجح rājih, *a. a.* Better, preferable; superior, perponderant.

راجع rājì", *a. a.* Relative, related, dependent, pertaining; او—, —òl, *v.n.* To regard, concern; to affect, touch; to revert to, return to, fall to; to depend, pertain, be related.

راجل rājil, *a. a.* One on foot; راجلاً rājilan, *ad. a.* On foot.

راحت rāhat, *s. a.* Repose, ease, tranquillity; —, *a. t.* Comfortable, cosy, convenient, commodious; comfortable, at ease; comfortable, well off, in easy circumstances; —, *ad. t.* Comfortably; quietly; easily, cosily, nicely; ا—, —et, *v.n.* To rest one's self; او—,

—òl, *v.n.* To be at ease; —دورمق, —dùrm*a*k, *v.n.* To keep quiet; —اوطورمق, —òturm*a*k, *v.n.* To sit still; to sit comfortably; to live comfortably (in a house); راحت الحلقوم rāh*a*tu-'l-hùlkūm (rāh*a*t-lòkum), A well-known Turkish sweetmeat; راحتسز rāh*a*tsiz, *a. t.* Uneasy, restless; inconvenient. [(of any quality).

رادە rāddé, *s. a.* A rank, point, or degree

راز rāz, *s. p.* A secret.

رأس rè'ss, *s. a.* The head; a summit; the end, extremity; the beginning; a chief man or officer; —المال, rè'ssu-'l-māl, Capital, stock in trade.

راست ràsst, *a. p.* Right (hand); right, true, correct; —كلمك, ràsst-ghèlmek, *v.n.* To meet by chance; to happen by chance; —كتورمك, ràsst-ghètirmek, *v.a.* To manage so as to meet (some one); راستی ràsstī, *s. p.* Rectitude.

راستق ràsstik, *s. t.* A preparation of copper or antimony, used for blackening the eyebrows of women and children.

راسخ rāssikh, *a. a.* Firm, immovable.

راسم rāssim, *s. a.* Who draws, figures, traces, writes.

راشد rāshid, *a. a.* Sound in judgment; orthodox in belief; خلفای راشدین khùléfā'i-rāshidīn, The orthodox caliphs. [to a government officer.

راشی rāshi, *s. a.* One who gives a bribe

راضی rāz*i*, *a. a.* Well-pleased, satisfied, content; الله راضی اوله allāh-rāz*i*-òla! May God be well-pleased! Thank you! God reward you.

راعی rā''ī, *s. a.* A shepherd, pastor; a guardian, protector of subjects.

راغب rāgh*i*b, *a. a.* Who has a wish, desire, or longing; desirous.

راف rà*f*, *s. t.* A shelf.

رأفت rè'fet, *s. t.* The kindness of disposition which leads to pity or clemency; رأفتلو rè'fetlū, *a. t.* Kind, benignant.

رافضه rāfi*z*a, *s. a.* (*pl.* روافض rèwāfiz), The sectators of Ali; رافضی rāfizī, *s. a.* One belonging to the Rafiza sect.

رافع rāfi'', *s. a.* One who lifts up, raises; the bearer, holder up (of a letter, &c.); one who takes away, drives away, does away.

راقم rāk*i*m, *s. a.* The writer (of any paper). [drinking.

راقی rà*k*i, *s. t.* Brandy or spirits for

راکب rākib, *a. a.* On horseback, or in a carriage, boat, or ship; راکباً rākib*a*n, *ad. a.* Same meanings.

راکد rākid, *a. a.* Stagnant (water or business). [submitting.

رام rām, *a. p.* Obedient, submissive,

ران rān, *a. p.* (*in composition*), Who gives course to anything; حکمران hùkm-rān, *s. p.* Who gives course to commands, a commander, a sovereign.

راوند rāvend, *s. p.* The drug rhubarb.

راوی rāvī, *s. a.* A narrator, relater.

راه rāh, *s. p.* A road, way, path; a method, system, custom; شاهراه shāh--rāh, *s. p.* A royal road, a public road, highway.

راهب rāhib, *s. a.* A Christian priest or monk.

رهوان rāhwān, *a. p.* Amble-paced (hack for travelling); *ad. t.* In an amble.

رأی rè'y, *s. a.* An opinion, manner of seeing, thinking, or judging.

رایت rāyet, *s. a.* A flag, standard.

رائج rā'ij, *a. a.* Which is current among the public.

رائحه rā'iha, *s. a.* Odour, smell.

رایکان rāyghyān, رایکانه rāyghyānė, *s. p.* Anything acquired without an equivalent given.

رب ràbb, *s. a.* The Lord God (this expression is never used alone); یا ربی yā-ràbbī, O my God! ربم حقی ایچون ràbbim-hàkki-ìchin! (For the verity of my God) As surely as that God truly exists!

ربا rìbā, *s. a.* Interest on money, usury; —, rùbā, *a. p.* (*in composition*), Who carries off or away; اهنربا āhèn--rùbā, (The iron-snatcher) The magnet; کهربا kèhrùbā, Amber.

رباب rèbāb (rùbāb), *s. a.* A kind of lute, rebeck, or guitar.

رباح rèbāh, *s. a.* Gain, profit in business.

رباط rìbāt, *s. a.* A strong and secure place, formerly always fortified, where travellers, caravans, or military expeditions can take up their quarters on their journey, or on an enemy's frontier.

رباعی rùbā''ī, *s. a.* A quatrain; a word containing four radical letters.

ربانی ràbbānī, *a. a.* Divine, pertaining to God.

رباه rùbāh, *s. p.* A fox.

ربح rìbh, *s. a.* Gain, profit, interest on money.

ربط ràbt, *s. a.* A fastening, binding, tying; an arranging, regulating, ordering; ا—, —et, *v.a.* To fasten, bind, tie; to arrange, regulate, order.

ربع rùb'', *s. a.* A quarter, one-fourth; دائره—, rùb''i-dā'irė, A quadrant, the quarter of a circle; تخته—, rùb''i--tàkhta, A wooden quadrant marked with lines, for taking the sun's altitude and calculating the time of day; مسکون—, rùb''i-mèsskyūn, The inhabited quarter (of the world); orbis pars veteribus notus; ربعیه rùb''iyyė, A kind of old gold coin (the *rupee* of India, as to the name).

ربقه rìbka, *s. a.* A halter; ربقهٔ اطاعت rìbka'i-ìtā''at, The halter (yoke) of submission.

ربوده rùbūdė, *a. p.* Carried away, ravished, carried off.

ربیع rèbi'', *s. a.* The spring season; name of the third and fourth months of the Muhammedan year, the third being distinguished as *the first*, and the fourth as *the latter*, ربیع الاول rèbī''u-'l-èvvel, ربیع الاخر rèbī''u--'l-ākhir.

رتبه rùtbė, *s. a.* (*pl.* رتب rùteb), A

degree of rank or dignity; a point or degree of quality.

رتق rètk, *s. a.* A closing; رتق و فتق اُمور rètk-u-fètki-ùmūr, The conduct and management (closing and opening) of public business.

رتیمه rètīmé, *s. a.* A piece of thread wound on a finger as a reminder, like our knotting a handkerchief.

رجا rìjā, *s. a.* A request; ا—, —et, *v.a.* To make a request about.

رجال rìjāl, *s. pl. a.* (*no sing.*) People on foot; the grandees of the empire; (*as a Turkish singular*) a grandee, high civil functionary.

رجب rèjeb, *s. a.* Name of the seventh month of the Muhammedan year.

رجحان rèjéhān, *s. a.* Superiority, preponderance.

رجحانیت rùjhānìyyèt, *s. a.* Preferableness, superior advantage.

رجعت rìj"at, *s. a.* The apparent retrograde motion of a planet.

رجم rèjm, *s. a.* Lapidation, stoning; ا—, —et, *v.a.* To stone; stone to death.

رجیم rèjīm, *a. a.* Epithet applied to the devil as accursed, or driven from heaven by missiles, or as having stones cast at him intentionally by the pilgrims to Mecca.

رچل rèchel, *s. t.* A preserve of fruit in [sugar.

رحلت rìhlet, *s. a.* A journey of emigration.

رحله ràhlé, *s. t.* A kind of reading-desk [for holding books.

رحم ràhm, *s. a.* The womb; the collective body of one's relatives; صلهٔ رحم sìla'i-ràhm, A visit to one's home and relatives after an absence; —, ràhima! May (God) admit (someone) to His mercy! (said of a dead person).

رحمت ràhmet, *s. a.* God's mercy in a future state; rain; —اوقومق, rāhmet-òkumak, *v.n.* To offer the ejaculation, *May God admit him to mercy!*

رحمن (*for* رحمان) ràhmān, *s. a.* The God of mercy to us in a future state; رحمانی ràhmānī, *a. a.* Divine, pertaining to the God of mercy.

رحموت ràhmūt, *s. a.* The quality of being the God of mercy.

رحیق ràhīk, *s. a.* Wine.

رحیل ràhīl, *s. a.* Departure, journey, [migration.

رحیم ràhīm, *s. a.* The very compassionate God.

رخ rùkh, *s. p.* The cheek; the castle or rook at chess; the fabulous bird *roc.*

رخام rùkhām, *s. a.* Marble.

رخاوت ràkhāvèt, *s. a.* Relaxation, su- [pineness.

رخت ràkht, *s. p.* A horse; goods, traps, furniture of any kind.

رخسار rùkhsar, رخسارهٔ rùkhsāré, *s. p.* The cheek; the face.

رخش ràkhsh, *s. p.* A horse.

رخشان ràkhshān, *a. p.* Brilliant, flash- [ing.

رخصت rùkhsat, *s. a.* Permission, authorization, leave; power, authority (to act); —ویرمك, rùkhsat-vèrmek, *v.n.* To give permission; رخصتنامه rùkhsat-nāmé, Letters of authority,

full powers; کاملهٔ—, rùkhsati-kyāmilé, Full power.

رخنه ràkhné, *s. p.* A rent, breach, tear, hole; دار—, ràkhné-dār, *a. p.* Rent, breached, torn; wounded, pierced.

رخیص ràkhīss, *a. a.* Of little value, cheap, low-priced, not in demand.

رد rèdd, *s. a.* A giving back, rendering, returning, restoring, sending back; refusing, not receiving, not complying with, rejection; ا—, —et, *v.a.* To give back, send back, render, return, restore; to refuse, reject; رد جواب ا rèddi-jèwāb-et, *v.n.* To return an answer. [tle.

ردا ridā, *s. a.* A kind of cloak or man-

ردی rèdī, *a. a.* Bad.

ردیف rèdīf, *s. a.* A veteran who has served five years in the army or navy, and placed in the reserve, but liable to be called out again in case of necessity. [a shameful act.

رذالت rèzālèt, *s. a.* Ignominy, shame;

رذیل rèzīl, *a. a.* Dishonoured, dishonourable, shameful.

رز rèz, *s. p.* A vine; grapes.

رزاق rèzzāk, *s. a.* God, who provides sustenance for his creatures.

رزانت rèzānèt, *s. a.* Sedateness, gravity of reflexion.

رزق rizk, *s. a.* Our daily bread.

رزم rèzm, *s. p.* A battle, fight, action, combat.

رزه rèzé, *s. t.* A rough kind of hinge composed of two slight eye-bolts.

رزین rèzīn, *a. a.* Sedate, well weighed, grave, maturely deliberated.

رس rèss, *a. p.* (*in composition*), Who brings, who causes (anything) to reach its destination; نامهٔرس nāmé-rèss, An envoy who brings a letter.

رسالت rèssālèt, *s. a.* The prophetic office and function.

رساله rissālé, *s. a.* (*pl.* رسائل rèssā'il), A small treatise, a tract, pamphlet.

رسام rèsssām, *s. a.* A painter, draughtsman. [tion.

رستاخیز rèsstākhīz, *s. p.* The resurrec-

رسم rèssm (rèssim), *s. a.* A drawing, picture, design, draught, sketch, painting, print; a ceremony, an official observance; a tax, due; رسمی rèssmī, *a. a.* Official; formal, merely ceremonious; رسماً rèssmen, *ad. a.* In an official manner; in a purely formal manner.

رسن rèssen, *s. p.* A cord, rope.

رسوای rùssvāy, *a. p.* Dishonoured, disgraced.

رسوخ rùssūkh, *s. a.* Firmness, well-groundedness (of opinion), stability.

رسول rèssūl, *s. a.* A messenger, prophet, apostle, one sent.

رسوم rùssūm, *s. pl. a.* (*of* رسم rèssm), رسومات rùssūmāt (*pl. of pl.*) Ceremonies; taxes, dues.

رسید rèssīd, *s. p.* A note of receipt; ا—, —et, *v.a.* To note or mark as having been paid or received (an account).

رسیده rèssīdé, *a. p.* Arrived; matured.

رشته rìshté, *s. p.* Thread, yarn.

رشحه rèshh*a*, *s. a.* Sweat, perspiration, transpiration, transudation.

رشد rùshd, *s. a.* Rectitude of thought, correctness of thinking.

رشك rèshk, *s. p.* Envy; a thing envied.

رشوت rìshvet, *s. a.* A bribe; —يمك, rìshvet-yèmek, *v.n.* To receive bribes.

رشيد rèshīd, *a. a.* Whose opinions and judgment are correct.

رصاد rʌsssād, *s. a.* An astronomical observer.

رصاص rʌssāss, *s. a.* Lead; tin.

رصانت rʌssānèt, *s. a.* Strength, firmness, solidity.

رصد rʌssʌd, *s. a.* An observing (the heavenly bodies); —, —et, *v.a.* To observe; رصدخانه rʌssʌd-khānÉ, *s. p.* An observatory.

رضا rìzā, *s. a.* Consent, acquiescence; satisfaction, the being pleased, satisfied; —ويرمك, rìzā-vèrmek, *v.n.* To consent, acquiesce, give consent.

رضوان rìzwān, *s. a.* Consent, acquiescence; satisfaction; paradise.

رضى rʌdiy*a*! May (God) be pleased (with him)!

رطوبت rùtūbèt, *s. a.* Dampness, moisture.

رعايا rì''āyā, *s. pl. a.* (*of* رعيت rʌ''ìyyèt), Tributary non-Muslim subjects of Turkey (*vulg.* Rayahs).

رعايت rì''āyet, *s. a.* Respect, deference, reverence, consideration; —, —et, *v.n.* To show respect or consideration; to observe, keep, follow, hold sacred; رعاية rì''āyétEn, *ad. a.* Out of respect or consideration; رعايتسز rì''āyetsiz, *a. t.* Wanting in respect, disrespectful; رعايتسزلك rì''āyetsizlik, *s. t.* عدم رعايت ''àdémi-rì''āyet, *s. p.* Want of respect, disrespect; رعايتكار rì''āyetkyār, *a. p.* One who shows respect or deference; رعايتكارانه rì''āyetkyārānÉ, Pertaining to one who shows respect or deference.

رعب rà''b, *s. a.* Terror.

رعد rà''d, *s. a.* Thunder.

رعشه rà''sh*a*, *s. a.* A trembling, shivering.

رعنا rà''nā, *a. p.* Beautiful, fair to look upon.

رغبت ràghbet, *s. a.* Inclination, wish, desire; —, —et, *v.n.* To feel an inclination or desire; رغبتلو ràghbètlū, *a. t.* Dear, for whom friendly feelings exist.

رغماً ràghm*a*n, *ad. a.* Out of spite to, so as to vex; —لانفه, ràghm*a*n-li-ènfihī, *ad. a.* (So as to rub his nose in the dirt), As a source of vexation to him.

رفاقت rèfākʌt, *s. a.* Companionship; the being a companion; —, —et, *v.n.* To go in company, act together.

رفاه rèfāh, رفاهت rèfāhèt, رفاهيت rèfāhìyyèt, *s. a.* Ease, comfort, good circumstances.

رفت rèft, *s. a.* A going, departure; رفتيه rèftìyyÉ, *s. a.* Export dues.

رفتار rèftār, *s. p.* A mode of walking; a manner of conduct.

رفدان rʌf*a*dān, *s. t.* A soft-boiled or poached egg.

رفع rèf‘, *s. a.* A lifting up, raising; a taking away; ا—, —et, *v.a.* To lift up, raise; to take away.

رفعت rìf‘*a*t, *s. a.* Height; elevation; رفعتلو rìf‘*a*tlū, *a. t.* Exalted, illustrious. [benignity.

رفق rìfk, *s. a.* Kindness, gentleness,

رفقا rùf*a*kā, *s. pl. a.* (*of* رفيق rèfīk), Companions, comrades, fellows.

رفيع rèfī‘, *a. a.* High.

رفيق rèfīk, *s. a.* A fellow, comrade, companion.

رفيه rèfīh, *a. a.* Easy or comfortable in circumstances.

رقاب rìkāb, *s. pl. a.* (*of* رقبه rà*k*abé), Backs of necks where the yoke bears in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection. [tition.

رقابت rà*k*ābèt, *s. a.* Rivalry, compe-

رقاص rà*k*kāss, *s. a.* A dancer; the pendulum or balance-wheel of a watch.

رقبه rà*k*abé, *s. a.* The back of the neck where the yoke presses in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقت rìkkàt, *s. a.* Thinness, slightness; pity; compassion felt inwardly; قلب—, rìkka*t*i-kàlb, Tenderness of heart.

رقص rà*k*ss, *s. a.* Dancing, a dance; ا—, —et, *v.n.* To dance; to spin round as the Mevlevi dervishes do.

رقعه rìk‘*à*, *s. a.* The common handwriting used in letters and business; a piece of paper, parchment, or cloth.

رقم rà*k*am, *s. a.* The Arabian cyphers of arithmetic; arithmetic; writing.

رقيب rà*k*īb, *s. a.* A rival. [slavery.

رقيت rìkkàyyèt, *s. a.* Servitude,

رقيق rà*k*īk, *a. a.* Thin, slender; tender.

رك règh, *s. p.* A vein.

ركاب rìk*y*āb, *s. a.* A stirrup; the place near the stirrup of a prince on horseback, which is taken by his chief attendant who hands things to him when presented (this is a parallel term to our word “footstool”); a kind of levee of the sovereign; ركاب عرضحالى rìk*y*āb-‘àrzuhāl*i*, *s. t.* A petition presented to the Sultan publicly when going in state on horseback.

ركاكت rèk*y*ākèt, *s. a.* Weakness (of intellect or argument); want of firmness; shakiness (of handwriting).

ركز rèkz, *s. a.* A planting, a setting up; ا—, —et, *v.a.* To plant, set up.

ركعت rìk‘àt, *s. a.* A prostration in prayer.

ركن rùkn, *s. a.* (*pl.* ارکان èrk*y*ān), A column or solid part of a house-wall, or corner part; a principal and fundamental element in any composite matter or subject.

ركون rùk*y*ūn, *s. a.* A leaning, inclination.

ركيك rèkīk, *a. a.* Weak, shaky; puerile, futile.

ركين rèkīn, *a. a.* Firm, solid, strong.

رماح rìmāh, *s. pl. a.* (*of* رمح rùmh), Lances.

رماد rèmād, *s. a.* Ashes, wood-ashes.

رمان rùmmān, *s. a.* A pomegranate.

رمانی rùmmānī, *s. a.* A ruby.

رمد rèmed, *s. a.* The ophthalmia.

رمز rèmz, *s. a.* A sign, wink, nod; an enigmatical phrase or puzzling circumstance.

رمضان ràmazān, *s. a.* The ninth month of the Muhammedan year, and month of abstinence.

رمق ràmak, *s. a.* The last spark or breath of life; سد رمق sèddi-ràmak, The administration of food in time or quantity just sufficient to save life. [Geomancy.

رمل rèml, *s. a.* Sand; —, rèmel, *s. a.*

رمه rèmé, *s. p.* A flock of sheep.

رمی rèmy, *s. a.* A casting, throwing, projecting; ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, project. [gusted.

رمیده rèmìdé, *a. p.* Frightened, dis-

رنج rènj, رنجش rènjish, *s. p.* Trouble; رنجبر rènj-bèr (rènchpɛr), *s. p.* A labourer, navvy.

رنجیده rènjīdé, *a. p.* Troubled, vexed, annoyed, molested, hurt, injured.

رند rìnd, *s. p.* A free-thinking free-liver; one, on the contrary, whose thoughts and motives being pure, is careless of appearances and speech.

رنده rèndé, *s. p.* A carpenter's plane; a grater (for spice, cheese, &c.); رنده‌لمك rèndélémek, *v.a.* To plane; to grate.

رنك rèngh (rènk), *s. p.* Colour, hue; —ویرمك, rènk-vèrmek, *v.n.* To explain, give a colouring; رنكارنك rènghyārèngh, *a. p.* Variegated, various, varied in hue.

رنكین rènghīn, *a. a.* Coloured; capital, funny, fun to tell or hear.

رو rū, *s. p.* A face, visage, countenance; —, rèv, *a. p.* (*in composition*), Who or which goes, walks, runs, moves, marches; which grows, springs up.

روا rèwā, *a. p.* Fit to pass, allowable, just, proper.

رواج rèwāj, *s. a.* Currency, a passing current; briskness of markets.

روان rèwān, روانه rèwānė, *a. p.* Flowing; moving; the soul, spirit. [cake.

روانی rèwāni, *s. t.* A kind of sponge-

روایت rìwāyet, *s. a.* A legend, tale, relation, story, rumour, *on dit;* a relating; ا—, —et, *v.a.* To relate.

روبا rùba, *s. t.* Clothes, dress.

روباه rūbāh, *s. p.* A fox.

روح rūh, *s. a.* The soul, spirit; spirit, essence; الله—, rūhu-'llāh (The spirit of God), Jesus Christ; القدس—, rùhu-'l-kùduss, The Holy Ghost (among Christians); Gabriel (with Muslims).

روحانی rūhānī, *a. a.* Spiritual, pertaining to the soul or spirit; روحانیت rūhānìyyèt, *s. a.* Spirituality.

رودوس Ròdòs, *s. t.* Rhodes.

روز rūz, *s. p.* Day; روزنامه rūz-nāmé (jùznāmé), *s. p.* An almanack; a day-book or register; روزنامچه rūz-nàmcha, *s. p.* A kind of register at public offices.

روزکار rūzghyār, *s. p.* Time, fortune, or

the world; —, rùzghyar, *s. t.* The wind. [dow.

روزن rèvzèn, روزنه rèvzénė, *s. p.* A window.

روزه rūzė, *s. p.* A fast, abstinence.

رؤس rù'ūss, *s. pl. a.* (*of* رأس rè'ss), Heads; (*as a Turkish sing.*) a diploma.

رؤسا rù'essā, *s. pl. a.* (*of* رئیس rè'īss), Chiefs, chief people.

روسپی ròsspi (òrosspo), *s. t.* A whore, prostitute, harlot.

روستپوللو ròsstopòllu (òrosstopòllu), *s. t.* A knavish fellow, sly rogue.

روسیه Rūssìyya, *s. t.* Russia.

روش rèvish, *s. p.* The way things (or persons) go on; conduct.

روشن rūshèn, روشنا rūshénā, *a. p.* Bright, luminous; clear, manifest, plainly seen.

روغن rùghàn, *s. p.* Any kind of fat or oil; —, rùghàn, *s. t.* Varnish.

روف rè'ūf, *a. a.* Benign, tender, compassionate. [salad.

روقه ròka, *s. t.* A kind of plant used for

روم rūm, *s. p.* A Roman; the Eastern empire, Turkey; —, (ùrum), *s. t.* A Greek; —, rùm, *s. t.* Rum; روم ایلی rùm-èyli (The country of the Greeks), Roumelia; Turkey in Europe; رومی rūmī, *a. a.* (Roman) Greek; Turkish.

روما Ròma, *s. t.* Rome. [going.

رونده rèvèndé, *s. p.* One who goes, is

رونق rèvnak, *s. p.* A flourishing condition, pride, beauty, glory, splendour.

روی rūy, *s. p.* The face, visage, countenance.

رویا rūyā, *s. a.* A dream, vision.

رویت rèvìyyèt, *s. a.* Uprightness, correctness, straightforwardness of character; —, rū'yet, *s. a.* Supervision, care, conduct, guidance, direction; careful consideration. [or bronze.

رویین rūyīn, رویینه rūyīné, *a. p.* Of brass

ره rèh, *s. p.* (*for* راه rāh), A road.

رها ràhā, *s. a.* Deliverance, escape, safety; —بولمق, —bùlmak, *v.n.* To escape.

رهب rèhb, *s. a.* Fear, fright, terror.

رهبان rùhbān, *s. a.* A Christian priest or monk; رهبانیت rùhbānìyyèt, The quality, state, or functions of a Christian priest or monk, especially his celibacy and the indissolubility of his vows.

رهبر rèhbèr, *s. p.* A guide, conductor.

رهن rèhn, *s. a.* A pawning, pledging; —, —et, رهنه قومق rèhné-kòmak, *v.a.* To pawn, to pledge.

رهین rèhīn, *s. a.* A thing given in pledge; a thing which may be looked upon as a pledge. [*s. p.* A hypocrite.

ریا rìyā, *s. a.* Hypocrisy; ریاکار rìyākyār,

ریاح rìyāh, *s. pl. a.* (*of* ریح rīh), Winds.

ریاست rìyāssèt, *s. p.* The presidency, presidentship. [Gardens.

ریاض rìyāz, *s. pl. a.* (*of* روضه ràvza),

ریاضت rìyāzàt, *s. a.* Mental or bodily discipline; ریاضی rìyāzī (*fem.* ریاضیه rìyāzìyyé), *a. a.* Pertaining to discipline; علوم ریاضیه "ùlūmu-rìyāzìyyé, The disciplinary sciences of mathematics, &c.

ریاله rìyāla, *s. t.* A rear-admiral, formerly a bey, now a pasha.

ریب rèyb, *s. a.* Doubt, incertitude.

ریباس rībāss, *s. a.* Garden rhubarb growing wild.

ریح rīh, *s. a.* The wind; rheumatism; flatulency.

ریختم rīkht*i*m, *s. p.* A quay on the sea, faced with cut stone, and filled in with rubble.

ریخته rīkhtÉ, *a. p.* Spilt, poured out; [scattered, shed.

ریز rīz, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds.

ریزان rīzān, *a. p.* Shedding; shed, dropping, falling.

ریزه rīzÉ, *s. p.* A dropping, portion dropped, piece.

رئس rè'ss, *s. a.* A chief; a sailor; a merchant captain.

ریسمان rīssmān, *s. p.* A rope, cord.

ریش rīsh, *s. p.* The beard; —, *a. p.* (*in composition*), Wounding; wounded.

ریشه rīshÉ, *s. p.* A wound.

ریگ rīgh, *s. p.* Sand; the peculiar sand used for drying the ink of writing; ریگدان rīghdān, *s. p.* A sand-box.

رئیس rè'īss, *s. a.* A chief; —افندی, rè'iss-èfèndi (*abbreviation of* رئس الکتاب افندی rè'issu - 'l - ky*ù*ttāb--èfèndi, Chief of the scribes, clerks, or secretaries), The Chief Secretary of State in the old system: when this was changed, that officer received the present title of خارجیه ناظری khārijìyyÉ - nāz*i*ri, Minister of Foreign Affairs.

ز

ز zā (zÈ, also کسکین زه kèsskin-zè, *sharp z*). Thirteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 7; —, zì, *pr. p.* From.

زا zā, *s. a.* Name of the letter ز.

زاج zāj (zÀch), *s. a.* Vitriol; زاج قبریس zÀch*i* - (kì*b*r*i*z), *s. t.* Green vitriol, sulphate of iron; زاج یاغی zÀch-yā*ghi*, *s. t.* Oil of vitriol, sulphuric acid.

زاد zād, *s. a.* Provisions for a journey or voyage; —, *a. p.* (*in composition*), Born, born of; —, zādÉ! *int. a.* May (God) augment . . . ! مادرزاد mādÆr-zād, *a. p.* Possessed from birth, innate, inborn.

زاده zādé, *s. p.* (*in composition*), Son; شهزاده shèh-zādÉ, An Ottoman prince of the blood; شاهزده shāh-zādÉ, A Persian prince; بکزاده bègh - zādÉ, Son of a Bey (this title is very usually given to European gentlemen: it means no more than our word *esquire*); زادکان zādÉghyān, *s. pl. p.* (*of* زاده zādÉ), The nobility, people of family and consequence.

زار zār, *s. t.* A membrane, pellicle; a die (for playing); —, *s. p.* A groan, a plaint; —, *a. p.* Despised, contemned; —, *s. p.* (*in composition*), A bed or plot of ground where anything particular

grows; زاری zārī, *s. p.* One groan or plaint; abjectness.

زاغ zāgh, *s. p.* A crow, rook, raven.

زانو zānū, *s. p.* The knee.

زانی zānī (*fem.* زانیه zānìyyé), *s. a.* An adulterer; a fornicator.

زاویه zāvìyyé, *s. a.* (*pl.* زوایا zàwāyā), A corner; an angle; a convent or cell; زاویهٔ قائمه zāvìyyè'i-kā'imé, A right angle; زاویهٔ حاده zāvìyyè'i-hāddé, An acute angle; زاویهٔ منفرجه zāvìyyè'i-mùnfèrijé, An obtuse angle; زاویهٔ مجسمه zāvìyyè'i-mùjèssémé, A solid angle; قائم الزاویه kā'imu-'z-zāvìyyé, Right-angled; منفرج الزاویه mùnfèriju-'z-zāvìyyé, Obtuse-angled; حاد الزوایا hāddu-'z-zàwāyā, Acute-angled.

زاهد zāhid, *s. a.* An ascetic.

زاهر zāhir, *a. a.* Shining, bright; clear.

زائچه zāychè, *s. a.* A horoscope.

زائد zā'id, *a. a.* Redundant, more than enough; plus (in algebra).

زائل zā'il, *a. a.* Fading away, about to fade, which has faded, the nature of which is to fade away, evanescent.

زبان zèbān (*zàbān*), *s. p.* The tongue; speech, language, idiom; زبانزد zàbānzèd, Commonly used in speaking.

زبانه zèbānè, *s. p.* Anything tongue-shaped; a flame.

زبانی zèbānī, *s. p.* A demon, tormenting imp of hell.

زبده zùbdé, *s. a.* The essence or choicest of anything.

زبر zèbER, *s. p.* The up side; زیر و زبر zīr-u-zèbER, *ad. p.* Topsy-turvy, up-side-down, in confusion, in complete ruin.

زبرجد zèbERjèd, *s. a.* A topaz(?), a chrysolite(?).

زبقین zìbkín, *s. t.* A harpoon, a grains for spearing fish.

زبور zèbūr, *s. a.* The Psalms of David.

زبون zèbūn (*zàbun*), *a. p.* Weak, feeble; lean, thin, meagre.

زجر zèjr, *s. a.* A restraining, preventing; a prohibiting; a using active measures of prevention; ا—, —et, *v.a.* To restrain, prevent; زجریه zèjrìyyé, A tax on wine, spirits, and public-houses, as though it were a prohibitory tax.

زحل zùhàl, *s. a.* The planet Saturn.

زحمت zàhmet, *s. a.* Trouble, bother; pain, fatigue, anxiety; disease; — چکمك zàhmet-chèkmek, *v.n.* To suffer inconvenience; ا—, —et, *v.n.* To give one's self trouble, to trouble one's self.

زخار zàkhkhār, *a. a.* Raging (sea).

زخم zàkhm, *s. p.* A wound.

زخمه zàkhmé, *s. p.* The plectrum with which a lute is played.

زده zèdé, *a. p.* (*in composition*), Struck; قضازده kàzā-zèdé, (Struck by fate) Wrecked (a ship); زده لمك zèdélé-mek, *v.a.* To knock about, ill-use.

زر zèr, *s. p.* Gold; زرگر zèr-ghèr, A goldsmith; زرکش zèr-kèsh, A gold-wire drawer; embroidered with gold.

زراعت zìrā''àt, *s. a.* Agriculture; ا—, —et, *v.a.* To cultivate.

زرافه zùrāfé (zùrāfā), *s. a.* A giraffe.

زرد zèrd, *a. p.* Yellow.

زردالو zèrd-ālu (zèrdāli), *s. p.* A wild apricot; a kill-John.

زرده zèrdé, *s. p.* A sweet dish of rice with saffron; زرده‌چوب zèrdé-chòb (zèrdéchàw), Turmeric.

زرشك zìrìshk, *s. p.* Barberries.

زرع zèr", *s. a.* Seed-sowing; ا—, —et, *v.a.* To sow.

زرق zèrk, *s. p.* Hypocrisy.

زرنيخ zìrnikh, *s. p.* Orpiment; realgar.

زره zìrh, *s. p.* Defensive armour, mail.

زرين zèrīn, *a. p.* Of gold, golden; — قدح zèrīn-kàdeh (zèren), *s. p.* The narcissus.

زشت zìsht, *a. p.* Ugly.

زعامت zì"āmet, *s. a.* A major fief, one entered in the archives as above a certain yearly value.

زعفران zà"férān (sàfràn), *s. a.* Saffron.

زعم zù"m, *s. a.* An unfounded idea or opinion.

زعما zù"amā, *s. pl. a.* (*of* زعيم zà"īm), Possessors of major fiefs.

زغر zàghar, *s. t.* A pointer; a spaniel.

زفت zìft, *s. a.* Pitch.

زقاق zùkkāk (صوقاق sòkak), *s. a.* A street; a street of shops.

زقوم zàkkūm, *s. a.* The oleander; an infernal tree bearing demons' heads.

زكا zèkyā, *s. a.* Purity; piety, devotion.

زكات zèkyāt, *s. a.* Canonical alms, the proper bestowal of which purifies the enjoyment or possession of the remainder of one's property.

زكام zùkyām (zùkkyām), *s. a.* A cold in the head, rheum.

زكى zèkī, *a. a.* Pure of spirit; pious, devout.

زل zìl, *s. t.* A cymbal; a little bell, a tympanum of a clock.

زلال zùlāl, *s. a.* Pure, sweet, good water.

زله zèllé, *s. a.* A slip; a fault.

زلزله zèlzélé (zèrzélé), *s. a.* An earthquake.

زلف zùlf, *s. p.* A ringlet; —عروس, zùlfu-"àrūss, (Bride's ringlets) The caracalla-bean flower and plant.

زمام zìmām, *s. a.* A rein, a bridle or head-stall; guidance (of affairs).

زمان zèmān (zàmān), *s. a.* Time; circumstances.

زمانه zèmāné, *s. p.* Time; the world; circumstances, fortune.

زمره zùmré, *s. a.* A body (of men), set.

زمرد zùmùrrud (zùmrùd), *s. a.* An emerald.

زمزمه zèmzémé, *s. a.* Soft murmur of voices.

زمستان zìmisstān, *s. p.* The winter.

زمهرير zèmhérīr, *s. a.* The severest cold of winter; the forty days following the winter solstice.

زمين zèmīn, *s. p.* The surface of the earth; the ground on which any other colours are worked.

زن zèn, *s. p.* A woman; a wife; —, *a. p.* (*in composition*), Who strikes; who sounds, plays; زندوست zèn-dòsst, *s. p.* A lover of women; لافزن lāf-zèn (làfazàn), *s. p.* A boaster, talker.

زنا zinā, *s. a.* Adultery, fornication;

ولدالزنا vèlédu-'z-zinā, *s. a.* A bastard; (vèlédiznā), a cunning rogue.

زنپاره zèn-pārÉ (*zàmpara*), *s. p.* A gallant; a frequenter of harlots.

زنبرك zènberèk, *s. p.* A watch-spring; زهرزنبرك zèhir-zènberèk, *ad. t.* Very cold with high wind and drifting snow or sleet.

زنبق zànbak, *s. a.* A lily; an iris.

زنبور zènbūr, *s. p.* A bee.

زنبيل zènbīl, *s. p.* A rush-basket, a tool-[basket.

زنجبيل zènjébīl (zènjéfīl), *s. a.* Ginger; a river in Paradise.

زنجير zìnjir, *s. p.* A chain.

زنخدان zènakhdān, *s. p.* The chin; —چاه —chāhi—, The dimple of the [chin.

زندان zìndān, *s. p.* A prison.

زندكانى zìndÉghyānī, *s. p.* Life, livelihood, living.

زنده zìndÉ, *a. p.* Alive, living; (a night) passed without sleep, and in occupation of some kind.

زنديق zìndīk, *s. a.* An atheist.

زنكين zènghin, *a. t.* Rich, affluent, opulent.

زنهار zìnhār! *int. p.* Look to it! Look out! Take care! Beware!

زواد zèwād, *s. a.* Provisions for a journey.

زوار zùvwār, *s. pl. a.* (*of* زائر zā'ir, *not used*), Pilgrims to any other sacred places than Mecca; visitors.

زوال zèwāl (*zàwāl*), *s. a.* The instant after the sun has attained the meridian when he begins to decline; a declining from any high position;

زواللو zàwAlli! *int. t.* Poor fellow! Poor thing.

زوانه zìwānÉ, *s. t.* Any pin or long centre-piece on which a thing turns, or on which the parts of a whole are strung together, as the wooden middle of a mouthpiece on a Turkish pipe.

زوايا zèwāyā, *s. pl. a.* (*of* زاويه zāvìyyÉ), Angles.

زوج zèvj, *s. a.* (*fem.* زوجه zèvjÉ), One of a pair; a spouse.

زود zūd, *a. p.* Quick; soon.

زور zòr, *s. p.* Force, active strength; stress, violence; a disease; —, *a. t.* Difficult, hard; —, zūr, *s. a.* False-witness; شاهد زور shāhidi-zūr, A bearer of false-witness; زورلمق zòrlamak (*aor.* زورلار zòrlar), *v.a.* To force, break, bend, or violate by force.

زوربا zòrba, *s. t.* A rebel.

زورق zèvrÀk, *s. p.* A boat, state barge; —, *s. t.* The curved-up part of the stern of a Turkish boat.

زوزك zèvzèk, *s. t.* An inconsiderate, foolish, talkative person.

زوكورت zùghurt, *a. t.* Poor, penniless.

زونقه zònka, *s. t.* A fish-hook.

زه zìh, *s. a.* A bowstring; a line drawn round a page as a border; a cord sewn to the edge or near the border of clothing or furniture; a corresponding ornament on wood-work, masonry, &c.

زهد zùhd, زهادت zèhādet, *s. a.* Asceticism, religious rigidity.

زهر zèhir, *s. p.* Poison; —, zèhr, *s. a.*

A flower; زهرلمك zèhirlémek, *v.a.* To poison.

زهرا zèhrā, *a. a. fem.* Beautiful, brilliant.

زهراب zèhrāb, *s. p.* Gall-water, bitter water; bitter cup; tears.

زهره zèhré, *s. p.* The gall-bladder; courage, pluck; —, *s. a.* A flower; —, zùhré, *s. a.* The planet Venus.

زهی zèhī! *int. p.* O worthy of admiration! [figure.

زی zìy, *s. p.* Dress, costume; form,

زیاده zìyādé, *s. a.* An increase, augmentation; a surplus, remainder; —, *a. and ad. t.* More.

زیارت zìyārèt, *s. a.* A visit of ceremony, of devotion, or of friendship.

زیان zìyān, *s. p.* Harm, damage, injury, loss. [beauty.

زیب zīb, *s. p.* Anything which gives

زیبا zībā, *a. p.* Beautiful.

زیبق zībàk, *s. p.* Mercury, quicksilver.

زیت zèyt, *s. a.* Olive-oil; روغن زیت rùghàn*i*-zèyt, The oil called olive-oil.

زیتون zèytūn (zèytin), *s. a.* An olive;

زیتونی zèytūnī, *a. a.* Of an olive colour. [a book containing such.

زیج zīj, *s. a.* An astronomical table, or

زیر zīr, *s. p.* The under part of, or space beneath, anything.

زیرا zīra, *c. p.* For, because.

زیردست zīr-dèsst, *s. p.* A subject, anyone subject to another. [clever, sharp.

زیرك zīrèk, *a. p.* Quick, intelligent,

زین zīn, *s. p.* A saddle.

زینت zīnèt, *s. a.* An ornament.

زیور zīvèr, *s. p.* An ornament.

زیوف zùyūf, *s. pl. a.* (*of* زیف, *not used*) *as a Turkish adj.* Bad, base (coin).

ژ

ژ zhè *or* zā'i-fārsī. Fourteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *s* in *pleasure*, *treasure*, &c., which we have represented by *zh*. In chronograms it has the same value as *j*, that is, 7.

ژاژ zhāzh, *s. p.* Dung; ژاژخای zhāzh-khāy, *s. p.* (Eater of dung) A fool, a stupid ass. [frost; a small icicle.

ژاله zhālé, *s. p.* A dew-drop; dew; hoar-

ژرف zhèrf, *a. p.* Deep, profound.

ژنك zhènk, *s. p.* Rust.

ژنكار zhènghyār, *s. p.* Verdigris.

ژورنال zhūrnāl, *s. t.* (*French*), A journal, daily register, log-book; daily, weekly, or monthly *state* (of regiments, &c.).

ژوليده zhūlīdé, *a. p.* Dishevelled (hair).

ژيان zhìyān, *a. p.* Furious, raging (animal). [silver.

ژيوه zhīvé (jìwa), *s. p.* Mercury, quick-

س

س sīn (sìn). Fifteenth letter of the Turkish alphabet, having *always* the sharp sound of *s* in English, which never degenerates into that of *z*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 60. In the

dates of letters it stands, instead of ش, for the month Sha"ban.

سا sā, *a. p.* (*in composition*), Who or which rubs, has rubbed, or is as though it had rubbed.

سابع sābi", *a. a.* The seventh; سابعا sābi"ā, Seventhly.

سابق sābik, *a. a.* The former, prior; سابقا sābikā, *ad. a.* Formerly; سابقه sābika, *s. a.* A former act of crime, former conviction; سابقه‌لو sābikali, *a. t.* Who has before committed some offence, or been convicted.

ساحر sāhir, *s. a.* A magician.

ساحل sāhil, *s. a.* The seashore, a river-bank; ساحلخانه sāhil-khānė, *s. t.* A house on the Bosphorus or seashore; ساحلسرای sāhil-sàrāy, A palace on the shore of the Bosphorus or sea.

ساحه sāhė, *s. a.* A level space; a place, square, court.

ساخته sākhtė, *a. p.* Simulated, false, forged; ساخته‌کار sākhtė-kyār, A forger.

سادس sādiss, *a. a.* The sixth; سادسا sādissā, *ad. a.* Sixthly.

ساده sādė, *a. p.* Plain, unadorned, unmixed; —کوزل, sādė-ghyùzèl, *a. t.* Neat, plain, simple; ساده‌دل sādė-dìl, *s. p.* A greenhorn, simpleton.

سار sār, *s. p.* (*in composition*), Country, land (where anything is found).

ساردله sàrdèlė, or ساردله‌بالغی sàrdèlė-bàlighi, *s. t.* A sardine.

سارق sārik, *s. a.* A thief, a robber.

سارنج sàrnij, *s. t.* An underground reservoir for water.

ساری sārī (*fem.* ساریه sāriyyė), *a. a.* Contagious.

ساز sāz, *s. t.* A rush, bulrush; a reed; a lute; —, *s. p.* Paraphernalia; —, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does, performs, accomplishes; ناساز nā-sāz, *a. p.* Good for nothing.

سازان sāzan, *s. t.* A carp (?).

سازنده sāzèndė, *s. p.* A musician.

ساطور sātūr (sàtir), *s. p.* A large knife, chopper, or cutter.

ساعت sā"at, *s. a.* A moment of time; any appointed time (as that of death, &c.); an hour; a timepiece of any kind; a league, or hour's distance قوم‌ساعتی kūm-sā"ati, An hour or minute glass; قوین‌ساعتی kòyn-sā-"ati, A watch; چکمجه ساعتی chèk-méjė-sā"ati, A timepiece, chimney-clock; قوله ساعتی kùlė-sā"ati, A tower-clock; تام‌ساعت tāmm-sā"at, A chronometer; ساعتجی sā"atji, A watch and clock maker.

ساعی sā"iy, *s. a.* One who endeavours, does his best, works at (anything); a foot-messenger, foot postman.

ساغر sāgher, *s. p.* A drinking-cup.

ساق sāk, *s. a.* The leg or thigh; the trunk of a tree, a pole; تشمیرساق tèshmīri-sāk, The tucking up one's trousers (when going about in the dirt or water), preparing for business; ساقین sākàyn, The two legs of a tri-

angle; متساوی‌الساقین mùtéssāvìyyu-
-'ss-sākàyn, Isosceles (triangle).

ساقز sàkiz, *s. t.* The island Chio; gum mastic; gum resin; چام‌ساقزی chàm-
-sàkizi, Pine resin, rosin.

ساقط sākit, *a. a.* Fallen into disuse, no longer valid.

ساقی sākī, *s. a.* A cupbearer.

ساکت sākit, *a. a.* Mute, not speaking; not spoken.

ساکن sākin, *a. a.* Who dwells, lives, inhabits; dwelling, living, inhabiting; quiet, gentle, tranquil; not followed by a vowel in the same syllable (a consonant); او—, —òl, *v.n.* To dwell, live, inhabit, stay.

سال sāl, *s. p.* A year; سالنامه sāl-
-nāmé, An almanack.

سالار sālār, *s. p.* A general, commander, captain of a post.

سالف‌الذکر sālifu-'z-zìkr, *a. a.* The above-mentioned, the forenamed.

سالك sālik, *a. a.* Who treads a path, follows a road or example.

سالم sālim, *a. a.* Free from hurt, vice, disease, defect.

ساله sālé, *a. p.* (*following Persian numeral adjectives*), Years old, years of age.

سالیار sàlyār, *s. t.* Saliva.

سالیان sālyān, سالیانه sālyāne, *s. p.* Income-tax.

سام sāmm, *a. a.* Poisonous; the poisonous wind of the desert, called in Turkish سام‌یلی (sàm)-yèli.

سامان sāmān, *s. p.* All or any necessary things, material or mental; سامانسوز sāmān-sūz, *a. p.* Which burns (destroys) any or all of one's needful havings.

سامع sāmi'' (*fem.* سامعه sāmi''a), *a. a.* Who hears; قوت‌سامعه kùvvéti-
-sāmi''a, The auscultative faculty; sense of hearing; سامعین sāmi''īn, *s. pl. a.* Hearers, an audience.

سامی sāmī, *a. a.* High, exalted; vizirial; مکتوب‌سامی mèktubu-sāmī, A vizirial letter.

سانح sānih, *a. a.* Emanating; سانحه sānihe, *s. a.* An event, occurrence.

سای sāy, *a. p.* (*in composition*), Who rubs, has rubbed, or is as though he had rubbed.

سائر sā'ir, *a. a.* Who travels; —, *a. t.* سائسخانه sa'iss-khāné, *s. t.* A baggage-horse, bât-horse, sumpter-horse; a great man's baggage.

سائق sā'ik, *a. a.* Who pushes, urges, drives.

سائل sā'il, *s. a.* A beggar; a questioner; an asker; a plaintiff.

سایه sāyé, *s. p.* A shadow, shade; protection, auspices; سایه‌بان sāyébān, *s. p.* A kind of pavilion or tent for shade; a canopy; a parasol.

سب sèbb, *s. a.* Blasphemy, reviling anything sacred; ا—, —et, *v.n.* To utter blasphemy.

سباحت sèbāhàt, *s. a.* Natation, swimming.

سباع sèbā'', *s. pl. a.* (*no sing.*), Wild beasts, beasts of prey.

سباق sìbāk, *s. a.* What precedes (in

discourse); سیاق‌سباق sıyāk-sìbāk, What follows and what precedes, the context, the general sense and structure (of a writing).

سبایا sèbāyā, *s. pl. a.* Captives, prisoners of war, slaves.

سبب sèbeb, *s. a.* (*pl.* اسباب èssbāb), A cause, reason, motive; a means; سببسز sèbebsiz, *a. t.* Without cause; سببلنمك sèbeblınmek, *v.n.* To obtain a means of gaining a livelihood; سببیت sèbébìyyèt, *s. a.* The quality of being the cause.

سبت sèbt, *s. a.* Saturday.

سبحان sùbhāna, *s. a.* (*oblique case*) in سبحان‌الله sùbhāna-'llàh! (I sing) the praises of God! O God! O God! حق‌سبحانه‌وتعالی hàkk-sùbhānahū-vĖ-ta"ālà, (God) the Very Truth, to whom be praise, and whose name be exalted! سبحانی sùbhānī (*fem.* سبحانیه sùbhānìyyĖ), *a. a.* Divine, pertaining to God.

سبز sèbz, *a. p.* Green.

سبزه sèbzĖ, *s. p.* (*pl.* سبزوات sèbzéwāt, *vulg.* zèrzéwāt), Any green vegetable for table.

سبع sèb", سبعه sèb"à, *a. a.* Seven; —, sùb", A seventh part; سبعون sèb"ūn, سبعین sèb"īn, Seventy.

سبق sàbak, in ماسبق mā-sàbak, *s. a.* What has been said, what precedes, and in سبقخوان sàbak-khān, *s. p.* One who learns a lesson.

سبقت sàbkat, *s. a.* A preceding in narration, or in point of time; ا—, —et, *v.n.* To precede; to happen.

سبك sèbuk, *a. p.* Light, volatile; not heavy; not grave or sedate; —, sèbk, *s. a.* Order of words in phrases; سبك و ربط sèbk-u-ràbt, The order and construction (of phrases); سبكبار sèbuk-bār, *a. p.* Whose load is light; سبكپای sèbuk-pāy, *a. p.* Light of foot; سبكمغز sèbuk-màghz, *a. p.* Volatile, foolish, light-witted.

سبو sèbu, *s. p.* A pitcher or jar.

سبی sèby, *s. a.* A taking captive, carrying into captivity; ا—, —et, *v.a.* To carry into captivity.

سبیكه sèbīkĖ, *s. a.* An ingot, a bar of [cast metal.

سبیل sèbīl, *s. a.* A road; (zèbil) a building where cups of water are kept ready for thirsty passers-by; ابنای‌سبیل ebnāyi-sèbīl, Travellers; فی‌سبیل‌الله fī-sèbīli-'llāh, In the cause and for the love of God.

سپا (sìpa), *s. p.* A three-legged stool.

سپارش sìpārish, *s. p.* A request, order, or command; a thing made to order; ا—, —et, *v.a.* To recommend, leave, request, order, command (anything to be done).

سپاس sìpāss, *s. p.* Praise or thanks-[giving.

سپاه sìpāh, *s. p.* An army; سپاهی sìpāhī (the *sepoy* of India and Spahi of Turkey, as misspelt and mispronounced by Europeans), *s. p.* A soldier, a feudal soldier serving under military tenure.

سپد sèped, *s. t.* A small open-mouthed basket; سپد ایشی sèped-ìshi, *s. t.* Basket-work; سپدصندیغی sèped--sàndighi, A trunk or box made on a frame of basket-work covered with leather; مترس‌سپدی mètériss-sèpédi, *s. t.* A gabion.

سپر sìpER, *s. p.* Any kind of protection; a shield; a parapet; a peak (of a cap).

سپکن sèpken, *s. t.* Drizzle, sleet; صولو سپکن sùlu-sèpken, Mixed sleet and drizzle. [spit, drizzle, sleet.

سپمك sèpmek (*aor.* سپر sèpER), *v.n.* To

سپورکه sùpurghé, *s. t.* A broom.

سپورمك sùpurmek (*aor.* سپورر sùpurur), *v.a.* To sweep.

سپورندی sùpurundu, *s. t.* Sweepings; سپورندیلك sùpurunduluk, *s. t.* A dust-heap, a dust-hole.

سپه sìpeh, *s. p.* Abbreviation of سپاه sìpāh; سپهسالار sìpehsālār, *s. p.* A captain or commander-in-chief of an army.

سپهر sìpìhr, *s. p.* The sphere, the sky; fate as ruled by the planets. [White.

سپید sèpīd (*for* سفید sèfīd), *a. p.*

ست sìtt, سته sìttÉ, *a. a.* Six.

ستاره sìtārÉ, *s. p.* A star.

ستان sìtān, *a. p.* (*in composition*), Who or which takes possession; —, isstān, *s. p.* (*in composition*), A country.

ستایش sìtāyish, *s. p.* Praise, eulogy; ا—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

ستر sètr, *s. a.* A covering over; — *or* sìtr, *s. a.* A cover; a vail, veil, curtain; ا—, sètr-et, *v.a.* To cover, to conceal. [walking coat.

سترى sètri, *s. t.* A military or undress

ستم sìtem, *s. p.* Violence, ill-treatment; hard words; ا—, —et, *v.n.* To ill-treat; to use hard words; ستمدیده sìtem-dīdé, *a. p.* Who has been hardly used. [termittent fever.

ستمه sìtma, *s. t.* An ague, common in-

ستوده sùtūdé, *a. p.* Praiseworthy.

ستون sùtūn, *s. p.* A column, pillar, post, mast; —, sìttūn, *and* ستین sìttīn, *a. a.* Sixty. [affliction, anxiety.

ستوه sùtūh, *s. p.* Trouble, sorrow, grief,

سجاده sèjjādé, *s. a.* A prayer-carpet.

سجده sèjdé, *s. a.* Adoration, prostration of the head; ا—, —et, *v.n.* To prostrate the head in sign of adoration.

سجع sèj", *s. a.* A rhyming of the ends of members of a prose phrase.

سجل sìjill, *s. a.* A register or book of records in a court of law.

سجم sìjim, *s. t.* Packthread, string.

سجن sìjin, *s. a.* A prison.

سجود sùjūd, *s. a.* Adoration, prostration in adoration.

سجوق sùjuk, *s. t.* A dried sausage; a train of powder in a hose for firing a mine.

سچان sìchAN, *s. t.* A mouse; a rat; فندق سچانی fìndik-sìchAni, A mouse; کمر سچانی ghèmER-sìchAni, A rat; سچان یولی sìchAN-yòlu, *s. t.* The zigzag or covered way for communication between parallels in sieges.

سچمك sèchmek (*aor.* سچر sèchER), *v.a.* To select, pick, pick out; سچمه sèchm*a*, *a. t.* Selected, picked.

سحاب sàhāb, *s. a.* A cloud. [enchanter.

سحار sàhhār, *s. a.* A magician, sorcerer,

سحر sihr (sihir), *s. a.* Magic, enchantment, sorcery; —, sàhr, *s. a.* The early part of the morning; سحراً sàhr*a*n, *ad. a.* Early in the morning; سحرباز sihir-bāz, *s. p.* A magician.

سحق sàhk, *s. a.* A bruising, pounding, triturating; ا—, —et, *v.a.* To bruise, pound, triturate.

سحور sàhūr, *s. a.* The meal taken in Ramazan a short time before the earliest dawn when fast-time begins.

سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt, *s. a.* Liberality, generosity, munificence.

سخت sàkht, *a. p.* Hard; rough; severe. [leather; calf leather.

سختيان sàkhtiyān, *s. p.* Morocco

سخن sùkhàn, *s. p.* A word; speech, talk, discourse. [munificent.

سخى sàkhī, *a. a.* Liberal, generous,

سد sèdd, *s. a.* A stopping, shutting, blocking up (any passage); a wall, &c., by which a passage is blocked up; a terrace supported by a wall or bank; a bank or dyke for turning the stream of a river; ا—, —et, *v.a.* To shut, stop up, block up.

سداد sèdād, *s. a.* Uprightness, integrity, rectitude of faith or morals.

سدهٔ sùddé, *s. a.* Any obstruction in any part of the body; a threshold; سدهٔ سعادت sùddé'i-sà''ādet, (The threshold of felicity) The seat of empire. [part.

سدس sùdss (sùduss), *s. a.* A sixth

سدف sèdef, *s. t.* The herb rue.

سدك *or* سديك sìdik, *s. t.* Urine.

سديد sèdīd, *a. a.* Right (in faith or morals).

سر sèr, *s. p.* The head; the extremity, end or beginning; the tip; the top, summit; a chief; —, sìrr, *s. a.* A secret; —طوتمق, sìrr-tùtmak, *v.a.* To keep secret, keep as a secret; — —, *v.n.* To keep a secret; —كاتبى, sìrr-kyātibi, *s. t.* A secretary, private or confidential secretary; سراً sìrràn, *ad. a.* In secret.

سرا sèrā, *s. p.* (*or* سراى sàrāy), A palace; —, sìrā, *a. p.* (*in composition*), Who sings.

سراب sìrāb, *s. p.* The mirage.

سراج sìrāj, *s. a.* A lamp, any artificial light; —, sèrrāj (sàraj), *s. a.* A saddler.

سراخى sùrākhī, *s. p.* A decanter.

سرادق sèrādik, *s. a.* (*pl.* سرادقات sèrādikāt), A pavilion. [Concubines.

سرارى sèrārī, *s.pl.a.* (*of* سريه sùrrìyyé), سراسيمه *or* سراسمه sèrāsimé, *a. p.* Stupefied, bewildered.

سراى sàray, *s. p.* A palace; a mansion; سرايلو sàrayl*i*, *a. t.* Any person, especially a woman, who belongs, or has belonged, to the Sultan's palace.

سرايت sìrāyet, *s. a.* Contagion, a con-

tagious communication; ا—, —et, *v.a.* To be communicated, spread contagiously.

سرب Sèrp, *a.* and *s.t.* Servian; a Servian.

سربست sèr-bèsst (sèr-bèss), *a. p.* Free, independent; سربستی ser-bèsstī, *s. p.* سر بستیت sèr-bèsstiyyèt, *s. a.* بستلك ser-bèsstlik (sèr-bèsslik), *a. t.* Liberty, freedom, independence.

سربستان Sèrpìsstān, *s. t.* Servia.

سرپمك sèrpmek (*aor.* سرپر sèrper), *v.a.* and *n.* To sprinkle.

سرت sèrt, *a. t.* Strong, pungent; violent, vehement; angry, severe.

سرچه sèrché, *s. t.* A sparrow; —پرمغی, sèrché - pàrma*ghi*, *s. t.* The little finger.

سرحد sèr-hàdd, *s. p.* A border, frontier.

سرخ sùrkh, *a. p.* Red; —, *s. t.* Red ink.

سرخوش sèr-khòsh (sàrhòsh), *a. p.* Drunk, [intoxicated.

سرد sèrd, *a. p.* Cold; —, *s. a.* A laying down, setting forth, reciting; ا—, —et, *v.a.* To lay down, set forth, recite.

سردار sèrdār, *s. p.* A commander-in-[chief.

سررشته sèr-rìshté, *s. p.* (The end of a clue or thread) A handle or pretext.

سرزنش sèr-zènish, *s. p.* A knock on the head, a rebuff, a rebuke.

سرسام sèrsām (sèrsem), *a. p.* Stupefied, [giddy.

سرسری sèrsérī, *s. p.* A vagabond.

سرشت sirìsht, *s. p.* Nature, natural disposition.

سرشك sirìshk, *s. p.* A tear, tears.

سرطان sèra*t*ān, *s. a.* The sign Cancer.

سرعت sùr"àt, *s. a.* Speed, velocity, swiftness, quickness.

سرعسکر sèr-"àsker, *s. p.* A military commander-in-chief; the Minister of War.

سرقت sirkàt, سرقه sèrika, *s. a.* Theft; a thieving, stealing; ا—, —et, To thieve, steal.

سرکذشت sèr-gh*y*ùzèsht, *s. p.* An adventure, what happens to anyone.

سرکرده sèr-kèrdé, *s. p.* A commander, chief, head.

سرکش sèr-kèsh, *a. p.* Disobedient, intractable, unruly, rebellious.

سرکه sirké, *s. t.* Vinegar.

سرکی sèrghi, *s. t.* A stall at a fair; a paymaster's office or temporary stall when paying troops; an order or bill on a paymaster.

سرما sèrmā, *s. p.* Winter.

سرمایه sèr-māyé, *s. p.* Capital, stock; original, prime cost; original material of which a thing is made; سرمایه‌دار sèrmāyé-dār, *s. p.* A capitalist.

سرمد sèrmèd, سرمدی sèrmédī, *a. a.* Everlasting, eternal.

سرمك sèrmek (*aor.* سرر sèrer), *v.a.* To spread (cloths or stuffs).

سر مو sèr-mū, *s. p.* A hair's-tip (a hair's-breadth).

سرمه sìrma, *s. t.* Gold thread; gold lace; gold embroidery; —, sùrmé, *s. t.* Collyrium for tinging the eyelashes, or for improving the sight;

—كش, sìrma-kèsh, *s. t.* A gold-wire drawer.

سرنا sùrnā (zùrna), *s. p.* A kind of horn or trumpet; a stupid fool.

سرو sèrv (sèlvi), *s. p.* A cypress; —آزاد, sèrvi-āzād, —روان, sèrvi-rèwān, (A free, a walking cypress), سروقد sèrv-kàdd, (Cypress-statured), A tall, slim, graceful person.

سرور sèrvèr, *s. p.* A chief; —, sùrūr, *s. a.* Joy, delight, happiness.

سروش sùrūsh, *s. p.* An angel.

سره sèré, *s. t.* The distance spanned by the thumb and *fore*-finger.

سرير sèrīr, *s. a.* A throne.

سريع sèrī", *a. a.* Quick, swift; سريعاً sèrī"an, *ad. a.* Quickly; swiftly.

سرين sèrin, *a. t.* Cool (air); سرينلشمك sèrinlɛshmek, *v.n.* To grow cool or fresh.

سريه sèrìyyé, *s. a.* An expeditionary army; —, sùrrìyyé, *s. a.* A concubine.

سز sìz, *pron. t.* Ye, you; —, siz *or* siz, The Turkish privative particle placed like the prepositions at the end of a noun, and has the meaning of our *less* or *without;* سزك sìzing, Your; yours; سزى sìzi, Ye, you (*acc.*); سزه sìzé, To you; سزده sìzdé, At *or* in you; سزدن sìzdan, From you; سزكله sìzingla, With you; سزسز sìzsiz, Without you; سزجه sìzja, Your fashion; according to you.

سزا sèzā, سزاوار sèzāvār, *a. p.* Worthy.

سزمك sèzmek (*aor.* سزر sèzɛr), *v.a.* To penetrate, see through (a concealed design); —, sìzmek (*aor.* سيزر sìzɛr), *v.n.* To percolate, filter (through a rock, jar, &c.).

سس sèss, *s. t.* Sound; voice; —ا, —et, *v.n.* To call out, speak; —ويرمك, sèss-vèrmek, *v.n.* To sound, give a sound.

سست sùsst, *a. p.* Weak, feeble, relaxed, [languid.

سطح sàth (t-h), *s. a.* A surface, superficies; a flat-terraced roof; —مستوى, sàthi-mùsstévī, A plane, plane surface; —مستدير, sàthi-mùsstédīr, A globular surface.

سطر sàtr, *s. a.* A line of writing; a line drawn on which to write straight.

سطوت sàtvet, *s. a.* Might, warlike power.

سعادت sà"ādet, *s. a.* Happiness, good-luck, prosperity, felicity; سعادتلو sà"ādetlū, *a. t.* Title given to lieutenants-general and their equals in the civil service; دارالسعادت dāru-'ss-sà"ādet, (The house of felicity) The Sultan's gyneceum; سدهٔ سعادت sùddé'i-sà"ādet, (The threshold of felicity) The court of government.

سعايت sì"āyet, *s. a.* Calumny; back-biting; —ا, —et, *v.n.* To backbite, calumniate.

سعه sì"à, *s. a.* Amplitude; سعهٔ مشرق sì"à'i-mèshrik, Eastern amplitude; سعهٔ مغرب sì"à'i-màghrib, Western amplitude.

سعد sà"d, *s. a.* Favourable aspect of the planets; سعدين sà"dèyn, *s. a. dual.*

The two fortunate planets, Jupiter and Venus. [modity in the market.

سعر sì''r, *s. a.* Price current of any com-

سفارت sèfārèt, *s. a.* An embassy, legation, mission; ambassadorship; سفارتخانه sèfārèt-khānÉ, *s. p.* An ambassadorial residence.

سفاك sèffāk, *a. a.* Bloodthirsty, sanguinary, shedder of blood.

سفالت sèfālèt, *s. a.* Lowness of rank and condition.

سفاهت sèfāhàt, *s. a.* Senseless and inconsiderate conduct, especially in ostentatiously spending money.

سفته sùftÉ, *a. p.* Bored, drilled through; ناسفته nā-sùftÉ, Not drilled or bored.

سفر sèfER, *s. a.* A journey, trip, voyage; a campaign, a cruise; war; travel; time; ا—, —et, *and* —ويرمك, —vèrmek, *v.n.* To go on a journey, voyage; —اچمق, sèfER-àchmak, *v.n.* To commence war or hostilities; بو سفر bū-sèfER, This time, this once; قاچ سفر kàch-sèfER? How many times?

سفرا sùférā, *s. pl. a.* (*of* سفير sèfīr), Ambassadors, envoys.

سفره sòfra, *s. a.* A table (or substitute) prepared with food, &c., ready for a meal; —بزی, sòfra-bèzi, *s. t.* A tablecloth. [casuistic argumentation.

سفسطه sèfsata (sàfsata), *s. a.* Sophisms,

سفك sèfk, *s. a.* A shedding (of blood); —دما ا, sèfki-dìmā-et, *v.n.* To shed blood. [fellows.

سفله sèfélÉ, *s. pl. a.* (*of* سافل sāfil), Low

سفلی sùflī (*fem.* سفليه sùflìyyÉ), *a. a.* Low. [Ships.

سفن sùfun, *s. pl. a.* (*of* سفينه sèfīnÉ),

سفيد sèfīd, *a. p.* White; —بحر bàhri-sèfīd, The Mediterranean.

سفير sèfīr, *s. a.* An ambassador, envoy.

سفينه sèfīnÉ, *s. a.* A ship; the ark (Noah's). [spendthrift.

سفيه sèfīh, *s. a.* A foolish, inconsiderate

سقا sàkkā (sàka), *s. a.* A water-carrier; —قوشی, sàka-kùshu, *s. t.* A pelican; a goldfinch.

سقامت sàkāmèt, *s. a.* Harm, hurt; hurtfulness.

سقط sàkat, *s. a.* A defect, defectiveness, damage; —, *a. t.* Defective, damaged, injured; dangerous; infirm, mutilated, invalided; سقطلق sàkatlik, *s. t.* Danger of harm; ا—, —et, *v.a.* To hurt, injure, damage, make infirm, mutilate.

سقف sàkf, *s. a.* A roof; a ceiling.

سقنغور sàkanghūr, *s. t.* A square or half-square piece of muslin used as an envelope for letters and official papers.

سقوط sùkūt, *s. a.* A falling downwards.

سك sègh, *s. p.* A dog; —, sìk, *s. t.* The penis.

سكان sùkkyān, *s. a.* A ship's or boat's rudder or helm; —, *s. pl. a.* (*of* ساكن sākin), Inhabitants.

سكبان sèghbān (sèymEn), *s. p.* Formerly a soldier of a particular corps of the Janissaries, next a soldier of some regiments organised in the European

style, and latterly a kind of irregular police soldier.

سكته sèktĕ, *s. a.* An impediment; — ويرمك sèktĕ-vèrmek, *v.n.* To impede, hinder, be a source of impediment.

سكر sèkr, *s. a.* Drunkenness, ebriety, inebriety; —, sùkkĕr, *s. a.* Sugar; —, *or* سكير sìngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سكرتمك sèghirtmek (*aor.* سكردر sèghirdir), *v.n.* To run.

سكردم sèghirdim, *s. t.* The raised way or platform on which soldiers stand behind a parapet.

سكز sèkiz, *a. t.* Eight; سكزنجى sèkizinji, *a. t.* The eighth.

سكسان (sèksĕn), *a. t.* Eighty.

سكشمك sìkishmek (*aor.* سكشور sìkishir), *v.n.* To copulate together.

سكك. See سينك.

سكمك sèkmek (*aor.* سكر sèkĕr), *v.n.* To glance off, ricochet (a projectile); —, sìkmek, *v.a.* To act the male in copulation, to tread, line, cover, &c.

سكنات sèkénāt, *s. pl. a.* (*of* سكنت, *not used*), Quiescent states; — حركاتو hàrékyāt-u —, Active and quiescent states, uprisings and lyings down.

سكنه sèkénĕ, *s. pl. a.* (*of* ساكن sākin), Inhabitants.

سكنى *or* سكنا sùknà, *s. a.* A habitation; — قابلى kābili-sùknà, *a. p.* Habitable.

سكوت sùkyūt, *s. a.* Silence, holding one's tongue; —ا, —et, *v.n.* To refrain from speaking.

سكون sùkyūn, *s. a.* A remaining motionless; a remaining, staying in a place; the quiescent state of a consonant or the not being followed by a vowel in same syllable.

سكونت sùkyūnèt, *s. a.* Tranquillity of deportment, freedom from hurry or disturbance.

سكه sìkkĕ, *s. a.* The impression on coins; the coin itself; the die with which coins are struck; —كسمك, sìkkĕ-kèssmek, *v.n.* To strike money.

سكير sìngir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سكين sìkkīn, *s. a.* A knife.

سكينه sèkinĕ, *s. a.* The glory of God in the ark of the covenant.

سل sèll, *s. a.* The drawing (a sword) from its scabbard; سلسيفا sèlli-sèyf-et, *v.n.* To draw the sword.

سلاح sìlāh, *s. a.* Any kind of offensive arm; سلاحلو sìlāhli, *a. t.* Armed; سلاحلنمق sìlāhlanmak, *v.n.* To arm one's self, take up arms; سلاحشور sìlāh-shòr (sàlahòr), *s. p.* A kind of knight in dignity.

سلاست sèlāssèt, *s. a.* Facility (of diction); —لسان, sèlāssèti-lìssān, An easy flowing manner of speech.

سلاله sùlālĕ, *s. a.* Children, descendants, posterity, descending race or stock.

سلام sèlām, *s. a.* Peace; the saying, Peace be to you! a salutation, a motion or signal of courtesy equivalent to taking off the hat, and consisting in kissing the finger ends of

the right hand and carrying it to the head; —ویرمك, sèlām-vèrmek, *v.n.* To make (as a superior) the signal of courtesy to anyone; —المق, sèlām-àlmak, *v.n.* To receive and render (as an inferior) this salute; to receive by letter the salutation of a person; —كوندرمك, sèlām-ghyùndɛrmek, *or* —ا, —et, *v.n.* To send compliments or salutations; —دورمق, sèlām-dùrmak, *v.n.* To present arms; سلامه دورمق sèlāma-dùrmak, *v.n.* To stand ready to receive and salute a superior; سلام علیكم sèlāmun (*or* sèlām)-"àlèykyum! Peace be upon you! (*to which is replied*) علیكم سلام "àlèykyum-sèlām (*or* وعلیكم — vè - "àlèykyum—) Upon you be peace! (It is not usual for Turkish Mussulmans to give or receive this salutation from people of another religion, though the Arabs do so).

سلامت sèlāmet, *s. a.* Safety, freedom from harm or danger; سلامتله sèlāmètla! In safety! (said to anyone on his taking leave).

سلاملك sèlāmlik, *s. t.* The men's part of a Turkish house; a public appearance of the Sultan every Friday when he goes in state to a place of worship.

سلانیك Sèlànìk, *s. t.* Salonica.

سلب sèlb, *s. a.* A taking away, seizing, spoiling; —, sèleb, *s. a.* Arms and other spoils taken from an enemy; ا—, sèlb-et, *v.a.* To take, seize, carry off; سلبی sèlbī (*fem.* سلبیه sèlbìyyé), *a. a.* Privative or negative; صفات سلبیه sìfāti-sèlbìyyé, The privative or negative attributes of God, as, *deathless, fellowless*, &c.

سلحدار sìlahdār (sìlihdār), *s. p.* An esquire or arms-bearer to his lord.

سلخ sèlkh, *s. a.* A skinning; the skin or fell of an animal; the thirtieth day of a lunar month (always so used in dating letters).

سلسله sìlsilé, *s. a.* A chain; a series; a race, family, dynasty; an hierarchy; —یوریمك, sìlsilé-yùrumek, *v.n.* To take place through the whole of the grades of an hierarchy (promotion when a superior post becomes vacant).

سلطان sùltān, *s. a.* (*pl.* سلاطین sèlātīn), The Sultan; a daughter of the Sultan; a proof; dominion; —والده wālidé-sùltān, The mother of the Sultan. (In naming the Sultan this title precedes his name, as, سلطان محمود Sùltān-Màhmūd; but in the case of his daughters, the name stands first, as, اسماسلطان Essmà-Sùltān; سلطانی sùltānī (*fem.* سلطانیه sùltānìyyé), *a. a.* Imperial, Sultanic.

سلطنت sàltanàt, *s. a.* The sultanate; empire, sovereignty; pomp, magnificence, grandeur; —سنیه, sàltanàti-sènìyyé, The imperial Ottoman Government.

سلف sèlef, *s. a.* (*pl.* اسلاف èsslāf), A predecessor in office.

سلك sìlk, *s. a.* A series, order, row (of

beads, words, &c.); a career or line of public life.

سلکمك sìlkmek (*aor.* سلکر sìlkER), *v.a.* To shake (a thing) so as to free it from something on or in it, as a mat, a tablecloth, a pipe; to trace (a drawing, &c.) by pricking holes in the outlines, and then shaking charcoal dust through it on to another paper or cloth; سلکنمك sìlkinmek, *v.n.* To shake itself (as a dog when it comes out of the water); سلکمه sìlkm*a*, *s. t.* A kind of toss-up dish of fried food.

سلم sèllèm! May (God) grant (him) eternal peace! (said in speaking of Muhammed, in the phrase صلی الله علیه وسلم sàllA - 'llāhu - "àlèyhi - vè--sèllèm); —, sùllem, *s. a.* A ladder; a staircase.

سلمك sìlmek (*aor.* سیلر sìlER), *v.a.* To wipe; to wipe out; to scrub and wash (floors).

سلمن sùlumèn, *s. t.* Name of two preparations of mercury; —اق àk—, Corrosive sublimate, hydro-chlorate of mercury; —طاتلو tàtl*i*—, Calomel.

سلوك sùlūk, *s. a.* The taking, turning into, keeping, or following a road, a line of life, a rule of conduct; ا—, —et, *v.n.* To take or keep (a road, &c.).

سلوی sèlvà, The quails sent to feed the Israelites.

سله sìllé (*for* سیلی sīlī, *s. p.*), *s. t.* A smack on the face, box on the ear.

سلیقه sèlīk*a*, *s. a.* Natural genius.

سلیم sèlīm, *a. a.* Free from defect, as it should be, proper.

سلیمان Sùlèymān, *s. t.* Solomon.

سلیمانی sùlèymānī, *s. t.* A kind of precious agate. [sèmm, *s. a.* Poison.

سم sùm, *s. p.* The hoof of a horse; —,

سما sèmā, *s. a.* (*pl.* سماوات sèmāvāt), The sky.

سمات sìmāt, *s. a.* A mark made on anything to distinguish it; a characteristic.

سماحت sèmāh*à*t, *s. a.* Beneficence, liberality, generosity; سماحتلو sèmāh*a*tlū, *a. t.* Beneficence (title given to high dignitaries of the law).

سماط sùmāt, *s. a.* A table (or its substitute) ready prepared with food for a meal.

سماع sèmā", *s. a.* Hearing; the dance of the dervishes; سماعی sèmā"ī (*fem.* سماعیه sèmā"ìyyé), *a. a.* Founded on general hearsay; irregular (in grammar).

سماق sùmmāk, *s. a.* Sumach; سماقی sùmmākī (sòmāk*i*), *s. t.* Porphyry.

سماك sìmāk, *s. a.* Name of two stars; سماك اعزل sìmāki-*à*"zèl, (The unarmed Simak) Spica Virginis (?) *and* سماك رامح sìmāki-rāmih, (The spear-holding Simāk) Arcturus (?); بین السماك والسمك bèyné-'ss-sìmāki-vè--'ss-sèmèk, The distance between the stars (Sìmāk) and the fish (Sèmèk) on which the universe used to be said to be supported. [*a. a.* Celestial.

سماوی sèmāvī (*fem.* سماویه sèmāvìyyé), سمپاره sùmpāré (zìmp*a*ra), *s. p.* Emery.

سمت sèmt, *s. a.* A quarter, tract, country; a parish, neighbourhood; a house, dwelling; a direction, course; —رأس, sèmti-rè'ss, The zenith; سمت قدم sèmti-kàdem, The Nadir.

سمر sèmer, *s. t.* A pack-saddle.

سمرمك sèmirmek (*aor.* سميرر sèmirir), *v.n.* To grow fat.

سمسار sìmsār, *s. a.* A broker.

سمع sèm'', *s. a.* A hearing; the ear; سمعاً وطاعه sèm''*a*n-vè-tā''*a*, *ad. a.* No sooner heard than obeyed (an answer to a command or request).

سمك sèmek, *s. a.* A fish.

سمكورمك sùmk*y*urmek (*aor.* سمكورر sùmk*y*urur), *v.n.* To blow one's nose.

سمن sèmen, *s. p.* Jessamine; —, sìmèn, *s. a.* Fatness, stoutness of body.

سمند sèmènd, *s. p.* A horse.

سمندر sèmendèr, *s. p.* A salamander.

سمو sùmùvv, *s. a.* Elevation, exaltedness, eminence.

سمور sèmmūr (sāmur), *s. a.* The sable.

سموك sùmuk, *s. t.* Snot, mucus; سموكلو sùmuklu, *a. t.* Snotty, mucous; سموكلو بوجك sùmuklu-bùjek, *s. t.* A snail, a slug.

سموم sèmūm, *a. a.* Poisonous; —, *s. a.* [The poisonous wind.

سميت or سميد sìmit, *s. t.* A kind of breakfast cake made like a large ring.

سمير sèmīr, *s. a.* Evening conversation.

سميز sèmiz, *a. t.* Fat, well-fed; —اوت, sèmiz-òt, *s. t.* Purslain.

سميع sèmī'', *s. a.* The all-hearing God.

سمين sèmīn, *a. a.* Fat, well-fed.

سن sèn, *pron. t.* Thou; سنك sèning, Thy; thine; سنى sèni, Thee; سكا sàng*a*, To thee; سندء sèndé, At *or* in thee; سندن sèndan, From thee; سنكله sèning*l*a, With thee; سنسز sènsiz, Without thee; سنجه sènj*a*, Thy fashion, according to thee; —, sìnn, *s. a.* A year of age; age; (*pl.* اسنان èssnān), A tooth.

سنا sènā, *s. a.* Brightness, splendour; —, *or* —مكى, sénā-mèkkī, Senna (the most esteemed coming from Mecca).

سنان sìnān, *s. a.* The point or head of a lance. [water.

سنبكى sùnbéki, *s. t.* A diver in deep

سنبل sùnbul (zùnbul), *s. p.* A hyacinth; سنبلى sùnbulī, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سنبله sùnbulé, *s. a.* A head *or* ear of corn; the sign Virgo. [Sleep.

سنه sèné, *s. a.* A year; —, sìné, *s. a.*

سنت sùnnèt, *s. a.* Any religious practice founded on an imitation of the actions of Muhammed, especially circumcision; the whole body of practices so founded, constituting the third basis of Muhammedan canon law; سنتجى sùnnètji, *s. t.* A circumciser; سنتلو sùnnètli, *a. t.* Circumcised; سنتسز sùnnètsiz, *a. t.* Uncircumcised; —او, sùnnèt-òl, *v.n.* To undergo circumcision; —ا, sùnnèt-et, *v.a.* To circumcise.

سنتنه sèntin*a*, *s. t.* (*Italian*), The bilge of a ship; —صويى, —sùyu, Bilge-water.

سنج sènj, *a. p.* (*in composition*), Who weighs, measures, esteems, values, considers.

سنجاب sìnjāb (zìnjèf), *s. p.* The grey squirrel; سنجابی sìnjābī, *a. a.* Of the colour of the grey squirrel's fur.

سنجاق sànjak, *s. t.* A flag, banner, ensign, standard; a minor province, of which several may be included in one ایالت èyālèt, or government-general; سنجاقدار sànjakdār, An ensign-bearer; —شریف, sànjaki-shèrīf, The sacred banner of Muhammed preserved at Constantinople.

سند sèned, *s. a.* A document (as being a thing on which one can lean with confidence).

سندروس sèndérūss (sàndaloss), *s. t.* Gum copal(?), gum sandarac(?).

سندس sùnduss, *s. a.* A kind of rich silk [stuff.

سنسی sìnsi, *s. t.* A sly fellow.

سنك sèning, *pron. t.* Thy; thine; —, sèngh, *s. p.* A stone; سنكبار sènghbār, سنكسار sènghsār, سنكلاخ sènghlākh, *s. p.* A stony place.

سنكسار sènghsār, *s. p.* The punishment of lapidation or stoning to death.

سنكين sènghīn, *a. p.* Heavy.

سنمك sìnmek (*aor.* سينر sìnER), *v.n.* To shrink to nothing (in a corner), to huddle one's self up, to hide one's self as it were from shame, modesty, or confusion.

سنوح sùnūh, *s. a.* A becoming manifest, appearing; ا—, —et, *v.n.* To appear, come forth, be made manifest.

سنور sìnir, *s. t.* A limit, boundary, frontier, coast; —كسمك, sìnir-kèssmek, *v.n.* To appoint, mark out, lay down, define a frontier or boundary.

سنوی sènévī (*fem.* سنويه sènévìyyé), *a. a.* Annual.

سنی sèni, *pron. t. acc.* Thee; —, sènī (*fem.* سنيه sènìyyé), *a. a.* Splendid, brilliant; —, sùnnī, *a. a.* Conforming to the practices of Muhammed in all religious observances; a Sunnite or orthodox Mussulman.

سنين sènīn, *s.pl.a.* (*of* سنه sènè), Years.

سو sū, *s. p.* A side; سوبسو sū-bè-sū, Side by side; on all sides.

سؤ sù', *s. a.* Evil; badness; —حال, sù'i--hāl (Badness of condition or circumstances), Bad circumstances; سؤظن sù'i-zànn (Badness of conjectural opinion), A bad opinion, suspicion.

سواحل sèwāhil, *s.pl. a.* (*of* ساحل sāhil), Shores, coasts.

سواد sèwād, *s.a.* Blackness; a dark body easily seen at a distance, *and hence* a town, city.

سوار sùwār, *a. p.* Mounted, riding.

سواری sùwāri, *s. p.* A cavalry soldier; cavalry; —, *s.t.* The captain of a man-of-war.

سؤال sù'āl, *s. a.* A questioning, asking; begging; a question; ا—, —et, *v.a.* To ask.

سوبيه sùbiyé, *s. t.* Any drink made from [crushed pips, kernels, &c.

سوپرمك sùpurmek, سوپركه sùpurghé, سوپرندی sùpurundu, See سپورمك, &c.

سوخته sūkhté, *a.p.* Burnt; —, *s.p.* (sòft*a*), One whose heart or mind is burnt or inflamed with the love of God, religion, or science; a student of law and divinity.

سود sùd, *s. p.* Profit, gain; —اور, sūd-āvèr, *a. p.* Which brings profit; — (*or* سوت sùt), *s. t.* Milk; —انا, sùt-*à*na, A wet-nurse; foster-mother; —قرنداشی, sùt-(kàrd*a*shi), A foster-brother; سوددن کسمك sùtd*a*n-késsmek, *v.a.* To wean.

سودا sèvdā, *s. a.* *Black bile* (a supposititious humour of the body); melancholy; any fixed idea, wish, or monomania; —قره kàra-sèvdā, *s. t.* The spleen or monomania of melancholy; سوداوی sèvdāvī, *a. a.* Pertaining to *black bile* or melancholy.

سوده sūdé, *a. p.* Rubbed.

سور sūr, *s.a.* A rampart, city wall, castle wall; —, *s. p.* A feast, merry-making.

سوراخ sūrākh, *s.p.* A hole. [attack.

سورت sèvrèt, *s. a.* The violence of an

سورتمك sùrtmek (*aor.* سورتر sùrtER), *v.a.* To draggle (one's clothes) in the dirt; سورتنمك sùrtunmek (*aor.* سورتنور surtunur), *v.n.* To crawl, drag one's self along in the dirt; to grub one's self in the dirt; to frequent improper places.

سورچمك sùrchmek (*aor.* سورچر sùrchER), *v.n.* To slip (the foot).

سورك sùrek, *s. t.* Duration, durability.

سوركلمك sùruklémek (*aor.* سوركلر sùruklER), *v.a.* To drag, drag along; سوركلنمك sùruklEnmek (*aor.* سوركلنور sùruklEnir), *v.n.* and *p.* To trail *or* be dragged along.

سورگون sùrgh*y*un, *s. t.* Exile; a place of exile; an exiled person. [a lock.

سورگی sùrghu, *s. t.* A bolt; the bolt of

صورمك sùrmek (*aor.* سورر sùrER), *v.a.* To exile (a person); to drive (cattle, &c.); to rub in, on, *or* against (ointment, &c.); to plough (land); to live (a life); to shoot out (roots or branches); —, *v.n.* To travel quickly; to last (a while); to require time, take time; to shoot (seeds, plants), spring up, take root, send forth shoots, grow; to be purged or very much relaxed (the belly); —عمر "ùmr-sùrmek, *v.n.* To lead an agreeable life; —چفت chìft-sùrmek, *v.n.* To drive the plough; —یوز yùz-sùrmek, *v.n.* To rub the face (on the ground) as a sign of humility.

سورنمك sùrunmek (*aor.* سورینور sùrunur), *v.n.* To rub one's self (against anything); to drag one's self along.

سوره sūré, *s. a.* A chapter of the Kur'an.

سوری *or* سورو sùru, *s.t.* A flock (as being driven by a drover); a considerable number of individuals of any live thing, a flock, crowd, group, herd; —, sìvri, *a. t.* Sharp-pointed; سوریجی sùruju, *s. t.* A postilion.

سوریه Sùrrìyyé, *s. a.* Syria.

سوریوس Sūrrìyyūs, *s. a.* Nimrod.

سوز sùz, *s. t.* A word; a saying, what one says; a promise; a word to say against anything; an objection;

سوزى كچر sùzu-ghèchɛr, *a. t.* One whose word, command, or request has great weight; اڭاسوزم يوق àng*a*-sùzum-yòk, I have nothing to say against that; برينه سوزاتمق bìrin*a*-sùz-àtm*a*k, *v.n.* To talk at one; برنيك سوزينى طوتمق bìrin*i*ng-sùzunu-tùtm*a*k, To keep some one's commandments; —دكله مك, sùz-dīnémek, To give ear to advice; برنيك سوزندن چقمق bìrin*i*ng-sùzun-d*a*n-chìkm*a*k, Not to follow what some one has recommended or requested; سوزندن دونمك sùzund*a*n - dùnmek *with the necessary change of pronoun*), To go away from one's word, retract a promise or assertion; سوزم يبانه sùzum--yàbàn*a* (my word to the wilderness), I beg your pardon for using the term, but it does not apply to you (the *Italian: con rispetto parlando*, said when the speaker uses any vulgar epithet); —, sūz, *a. p.* (*in composition*), Which burns, ignites, destroys by burning; —, *s. p.* A burn, a burning; grief, sorrow, regret.

سوزان sūzān, *a. p.* Burning.

سوزكچ sùzghech, *s. t.* A strainer, cullender, filter.

سوزلمك sùzulmek (*aor.* سوزيلور sùzulur), *v.n.* To have the appearance seen in those of a drunken or sleepy person (the eyes); to droop down on the spot (a drunken man); —, *v.p.* To be strained, filtered.

سوزمك sùzmek (*aor.* سوزر sùzɛr), *v.a.* To strain, filter.

سوزن sūzèn, *s. p.* A needle.

سوس sùss, *s. t.* Any superficial embellishment; the *shading* of pencil or water-colour drawings; سوس ويرمك sùss-vèrmek, *v.n.* To set off with any embellishment; سوسنى اورمق sùssunu--wùrm*a*k, To shade (a drawing); سوسل sùss-et, *v.n.* To strut and show one's self off.

سوسن sūsèn, *s. p.* A lily; an iris.

سوق sèvk, *s. a.* A driving, pushing forward, urging, causing to go or march, sending; an instigating; ا—, —et, *v.a.* To drive, push, urge, send, cause to go; to instigate, incite; —, sūk, *s. a.* A street of shops.

سوكك sùkuk, *a. t.* Ripped open at the seam.

سوكلون sùgh*l*un, *s. t.* A pheasant.

سوكمك sùkmek (*aor.* سوكر sùkɛr), *v.a.* To rip up (a seam), unsew; to take to pieces; to pull up by the roots; to make one's way (through obstacles of any kind); to read, decipher; —, *v.n.* To make its way to the surface (any internal disease), discharge itself, and be healed; —, sùgh*m*ek, *v.n.* To call names, revile, curse, swear; سوكلمك sùk*y*ulmek, *v.n.* To come unsewn; to run, rove out (any knitted work); —, *v.p.* To be ripped or unsewn or unrove, taken to pieces; to be got through, got over; to be read or deciphered.

سوكند sèvkènd, *s. p.* An oath.

سوكيلو sèvghili, *s. t.* The beloved object of one's affection; a gallant; a sweetheart.

سولپك sùlpuk, *a. t.* Limp, hanging loose and flaccid, flabby.

سولك sùluk, *s. t.* A leech.

سولمن sùlumèn, *s. t.* Calomel.

سومك sèvmek (*aor.* سور sèvER), *v.a.* To love; to like.

سونج sèvinj, *s. t.* Joy, gladness.

سوندرمك sèvindirmek (*aor.* سوندرر sèvindirir), *v.a.* To make happy, cause to rejoice; —, sùndurmek (*aor.* سوندورر sùndurur), *v.a.* To put out, extinguish.

سونكر sùngher, *s. t.* A sponge.

سونكى sùnghu, *s. t.* A bayonet.

سونمك sèvinmek (*aor.* سوينور sèvinir), *v.n.* To rejoice, be glad, be pleased; —, sùnmek (*aor.* سونر sùnER), *v.n.* To go out, become extinguished.

سويه sèvìyyé, *s. a.* Equality (in علی السویه "àlé-'ss-sèvìyyé, *ad. a.* Equally, alike).

سويجى sèviji, *s. t.* A woman who loves to excite herself with another woman.

سويدا sùwèydā, *s. a.* A small black spot, the speck of original sin.

سويلجه *or* سيويلجه sìvilja, *s. t.* A pimple.

سويلمك sùwèylémek (*aor.* سويلر sùwèyler), *v.a.* To say; to tell, communicate; to pronounce, utter; to speak; to confess; سويلتمك sùwèylEtmek, *v.a.* To cause to speak; to allow to speak; to force to speak; to torture and extort a confession from (a person); سويلنمك sùwèylEnmek, *v.n.* To speak or murmur to one's self, to grumble; —, *or* سويلنلمك sùwèylénilmek, *v.p.* To be said, pronounced, spoken; سويلشمك sùwèylEshmek, *v.a.* To confer together, talk (some matter over) together.

سويندرمك sùyundurmek (sùndurmek); سوينمك sùyunmek (sùnmek). See سوندرمك *and* سونمك.

سه sèh, *a. p.* Three; سه شنبه sèh-shènbih, *s. p.* Tuesday; —, sa, sé, Turkish conditional termination, contracted from ایسه ìssé, *if it be, though it be.*

سهام sìhām, *s. pl. a.* (*of* سهم sèhm), Arrows.

سهر sèhr, *s. a.* Restlessness, sleeplessness.

سهل sèhl (sèhil), *a. a.* Easy, not difficult; level, plain (country).

سهم sèhm, *s. a.* An arrow; (sèhim) a share, portion (of an inheritance); a kind of transferable life annuity payable by the treasury; a kind of exchequer bill, bank-note, or assignat (afterwards called قائمه kā'imé).

سهو sèhv, *s. a.* A mistake; ا—, —et, *v.n.* To make a mistake.

سهولت sùhūlèt, *s. a.* Facility, ease; gentleness, caution; سهولتلو sùhūlètli, *a. t.* Easy, not difficult.

سى sì, *a. p.* Thirty; —, si *or* si, Turkish pronominal affix of the third person singular when the word to which it is added ends with a vowel; as باباسى bàbassi, His father, دده‌سى dèdéssi, His grandfather.

سيا sìya, *s. t.* The backing a boat with one or both oars, so as to turn her or make her go astern; —! *int. t.* Back

your boat! ا—, —et, *v.a.* To back (a boat); —, *v.n.* To back astern (with a boat).

سیاح sèyyāh, *s. a.* A traveller.

سیاحت sèyāhàt, *s. a.* Travel; سیاحتنامہ sèyāhàt-nāmé, *s. p.* A book of travel.

سیادت sìyādèt, *s. a.* The quality of being a سید sèyyid, *descendant of Muhammed.*

سیار sèyyār (*fem.* سیارہ sèyyāré, A planet), *a. a.* Who or which moves about, wandering.

سیاست sìyāssèt, *s. a.* The government or administration of public affairs; capital punishment; ا—, —et, *v.a.* To subject to capital punishment; to govern, rule as a magistrate.

سیاق sìyāk, *s. a.* What follows in a sentence; the grammatical or logical construction of a phrase; a mode, manner, way; سیاق وسباق sìyāk-u--sìbāk, The context; بوسیاقدہ bū--sìyàkda, According to this, thus, in this manner.

سیاقت sìyākàt, *s. a.* The peculiar handwriting used in the finance department.

سیال sèyyāl (*fem.* سیالہ sèyyālé), *a. a.* Flowing, liquid.

سیان sìyān, *s. a. dual* (*of* سی *not used*), Two like or equal things; (*as a Turkish adjective*) equal, alike, all the same.

سیاہ sìyāh, *a. p.* Black; —, *s. p.* A black spot; blackness, of a black colour; سیم سیاہ sìm-sìyāh, Quite black; سیاہلتمق sìyāhlatmak, *v.a.* To blacken, make black; سیاہلنمق sìyāhlanmak, *v.n.* To become black.

سیب sīb, *s. p.* An apple.

سیجاق sìjàk, *a. t.* Warm, hot; —, and سیجاقلق sìjàklìk, *s. t.* Heat, warmth.

سیخ sīkh, *s. p.* A spit or skewer.

سید sèyyid, *s. a.* (*fem.* سیدہ sèyyidé), *s. a.* A prince; a descendant of Muhammed.

سیر sèyr, *s. a.* Motion, change of place, a wandering; a show, sight, anything to look at, a spectacle; a looking at anything; سیریری sèyr-yèri, *s. t.* A place where people collect for enjoyment; سیرجی sèyrji, *s. t.* A spectator, looker-on, a promenader, a lounger; ا—, —et, *v.a.* To look at, look on (anything as an object of pleasure or curiosity); —, *v.n.* To move, travel, change its locality; —, sìyèr, *s. pl. a.* (*of* سیرت sīrèt), The characteristic acts of a person's life, particularly those of Muhammed or other celebrated men; کتب سیر kyù-tubu-sìyèr, Historical books, biographical works relating to the lives of Muhammedan worthies; —, sīr, *s. p.* Garlic; *a. p.* Full, satiated.

سیران sèyrān, *s. a.* A promenading, walking about for pleasure; سیرانگاہ sèyrān-ghyāh, A place for a promenade.

سیرت sīrèt, *s. a.* The general tenour of a person's life and deeds.

سیرہ sìra, *s. t.* Syra (island of).

سیرك sèyrèk, *a. t.* Wide apart, open, not close; not close woven; *ad. t.* Not frequently, seldom.

سیس sìss, *s. t.* A fog, a mist.

سیغورته sìghùrt*a*, *s. t.* Insurance.

سیف sèyf, *s. a.* A sword, sabre.

سیل sèyl (sèl), *s. a.* سیلاب sīlāb, *s. p.* A torrent; the overflowing of water.

سیلان sèyélān, *s. a.* A flowing, running; ا—, —et, *v.n.* To flow, run.

سیلی sīlī, *s. p.* A smack on the face; a box on the ear.

سیم sīm, *s. p.* Silver; —, sìyum, *a. p.* [The thirtieth.

سیما sīmā, *s. p.* The features, visage, physiognomy; لاسیما lā-sìyyémā, *ad. a.* Especially, principally, above all.

سیماب sīmāb, *s. p.* (Silver-water) Quicksilver, mercury.

سیمك sīymek (*aor.* سیر sìyer), *v.n.* To urine (said only of a dog).

سیمیا sīmyā, *s. a.* A kind of occult science, magic, necromancy.

سیمین sīmīn, *a. p.* Of silver.

سینك sìnek, *s. t.* A fly; آت‌سینکی àt-sìnè*ghi*, *s. t.* A gad-fly; سوری‌سینك sìvri-sìnek, *s. t.* A musquito; a gnat; سینکلك sìneklik, *s. t.* A whisp for driving flies away with, a fly-flapper.

سینه sīnÉ, *s. p.* The breast, bosom.

سینی sìni, *s. t.* A large brass or copper tray.

سیوشمك sìvishmek (*aor.* سویشور sìvishir), *v.n.* To slip away quietly.

سیوف sùyūf, *s. pl. a.* (*of* سیف sèyf), Swords, sabres.

سیولجه *or* سیویلجه sìvilj*a*, *s. t.* A pimple.

سیه sìyèh (*contracted from* سیاه sìyāh), *a. p.* Black.

سئیس sè'ïss, *s. a.* A groom, horse-keeper.

سیئه sèyyi'É, *s. a.* A sin; an evil consequence; سیئه‌سنی چکمك sèyyi'éssini-chèkmek, *v.n.* To be exposed to the evil consequences (of any act).

ش

ش shīn (shìn), Sixteenth letter of the Turkish alphabet, having always the value of the English *sh* in *sharp*, *rash*. In chronograms it has the numeral value of 300, and in the dates of letters it stands, deprived of its points, as the abbreviation for the month شعبان Shà''bān.

شا shā, *or* شاء shā'*a*, (God) wills (in the Arabic adverbial locution ان‌شاءالله ìn-shā-'llāh, *If God wills, God willing*, used instead of the English term, *I hope, let us hope*).

شاب (shàp), *s. t.* Alum; —, shābb, *s. a.* A young man, youth.

شاباش shābash! *int. p.* Well done! [bravo!

شاپقه shàpk*a*, *s. t.* A hat, a European cap of any kind; the truck of a mast; شاپقه‌لو shàpk*ali*, *a. t.* A man wearing a hat or cap of European form.

شاخ shākh, *s. p.* A branch.

شاد shād (shàz), شادان shādān, شادمان shādmān, *a. p.* Happy, joyful, merry, delighted.

شادروان shād-rèwān, *s. p.* (Which flows merrily), a kind of reservoir for water in the court of mosques, having a roof and conveniences for the performance of ablution. [annotator.

شارح shārih, *s. a.* A commentator,

شارق shārik, *in* شارق الانوار shāriku-'l--ènvār, *a. a.* Light-diffusing, luminous, glorious, brilliant.

شاشرمق shàshirmak (*aor.* شاشرر shà-shirir), *v.n.* To be confused, not know what to say or do; —, *v.a.* To lose (one's way), take the wrong (road); to lose (one's place in reading or writing).

شاشقین shàshkin, *s. t.* A stupid fellow, one who does not know what he is about.

شاشمق shàshmak (*aor.* شاشار shàshar), *v.n.* To be surprised, astonished; to be bewildered, confounded; to miss (*generally used in the negative form*).

شاشی shàshi, *a. t.* Squinting (eye).

شاطر shàtir, *s. t.* A kind of running footman in the olden time.

شاعر shā''ir, *s. a.* A poet.

شاقول shākūl (shāghol), *s. t.* A mason's plummet and line; a mason's or carpenter's plumb level.

شاکر shākir, *s. a.* One who gives thanks.

شاکرد shāghird, *s. p.* A pupil, schoolboy, scholar; an apprentice, learner of any kind.

شاکی shākī, *a. a.* One who complains.

شال shāl (shàl), *s. p.* A shawl; a Cashmere shawl; the stuff of a Cashmere shawl. [merino.

شالاکی shàlāki, *s. t.* The best French

شالی shàli, *s. t.* A kind of camlet made of goat's hair.

شام shām, *s. p.* The evening; —, shāmm (*fem.* شامه shāmmé), *s. t.* Syria; —, *a. a.* Which perceives odours; قوت شامه kùvvéti-shāmmé, The sense of smelling.

شآمت or شئامت shà'āmet, *s. a.* The being inevitably unlucky to its possessor (a house, horse, estate, employ).

شامخ shāmikh, *a. a.* High (mountain, &c.). [which contains; comprehensive.

شامل shāmil, *a. a.* Which includes,

شان shàn, *s. t.* (*for* شأن shè'n, *s. a.*) Honour, glory, reputation.

شانه shānė, *s. p.* A comb.

شاه shāh, *s. p.* The king of Persia; the Sultan; شاهانه shāhānė, *a. p.* Pertaining to the Shah of Persia or to the Sultan; royal; imperial.

شاهباز shāh-bāz, *s. p.* The royal falcon.

شاهد shāhid, *s. a.* An eye-witness; a legal witness in a court of justice; —, *s. p.* A beautiful youth or woman.

شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, public road.

شاهزاده shāh-zādė, *s. p.* A Persian prince of the blood; an Ottoman prince of the blood.

شاهنشاه shāhinshāh, *s. p.* (King of kings) The Sultan.

شاهنشین shāhnishīn, *s. p.* A kind of

projecting covered balcony or bow-window in a house.

شاهين shāhin, *s. t.* A royal falcon.

شايان shāyān, *a. p.* Worthy, meriting.

شائبه shā'ibé, *s. a.* A semblance, small tincture, least appearance.

شايد shāyed, *c. p.* Lest; perhaps, peradventure.

شايسته shāyèsstέ, *a. p.* Proper, fitting.

شايع shāyi", *a. a.* Diffused, divulged, rumoured, spread.

شايقه shāyiqa, *s. t.* A kind of Levantine [lugger.

شايكان shāyghyān, *a. p.* Great, abundant (riches); —, *s. p.* A treasury or

شب shèb, *s. p.* The night. [treasure.

شباب shèbāb, شبابت shèbābèt, *s. a.* Youth, youthfulness; عنفوان شبابت "ùnfuvāni-shèbābèt, The flower of

شباط shùbàt, *s. a.* February. [youth.

شبانروز shèbānrūz, *ad. p.* By night and by day. [The stock; the wall-flower.

شببوی shèb-būy, *s. p.* (Night-smelling),

شبپره shèb-pèrέ, *s. p.* A bat (bird).

شبخون shèb-khūn, *s. p.* A night attack.

شبك shèbek, *s. t.* A baboon.

شبكه shèbékέ, *s. a.* Anything formed in meshes like a net, network.

شبنم shèb-nèm, *s. p.* Dew.

شبه shìbh, *s. a.* A resemblance; —معين, shìbhi-mà"īn, A rhomboid.

شبهه shùbhέ (shùp—), *s. a.* A doubt, incertitude; a doubt, suspicion; ا—, —et, *v.n.* To doubt, to feel uncertain; to have a suspicion; شبهه لنمك shùphέlɛnmek, *v.n.* To become suspicious, to have one's suspicions or doubts awakened; شبهه لو shùphέli, *a. t.* Doubtful, uncertain (thing); شبهه جی shùphέji, *s. t.* A doubting person. [work.

شبيكه shèbīkέ, *s. a.* Any kind of net-

شبيه shèbīh, *a. a.* Similar, resembling, like.

شتا shìtā, *s. a.* The winter; —, shèttà, *a. a.* Various, many, different.

شتاب shìtāb, *s. p.* A running, making haste; ا—, —et, *v.n.* To run, hasten.

شتابان shìtābān, *a. p.* Who runs, who makes haste.

شتر shùtur, *s. p.* A camel; شترمرغ shùtur-mùrgh, *s. p.* (Camel-bird), The ostrich; شتركاوپلنك shùtur-ghyāw-pèlènk, (Camel, cow, leopard) A cameleopard; شتربان shùturbān, *s. p.* A camel-driver.

شتم shètm, *s. a.* A vilifying, abusing, scolding; ا—, —et, *v.n.* To call names. [very, valour.

شجاعت shèjā"àt, *s. a.* Courage, bra-

شجر shèjer, *s. a.* A tree, plant, bush.

شجره shèjéré (sèjéré), *s. a.* A genealogical tree, scheme of descent.

شجون shùjūn, *s. pl. a.* (*of* شجن, *not used*), Different ways of solution, relation, or explanation, *in* ذوشجون zū-shùjūn, *a. a.* Differently explained by different people (a tradition, &c.).

شجيع shèji", *a. a.* Courageous, brave, bold. [ness of body.

شحامت shàhāmet, *s. a.* Fatness, plump-

شحنه shàhné, *s. p.* A magistrate, governor.

شخص shàkhss, *s. a.* A person; the person, individual body; any object set up or fixed upon as a mark by surveyors.

شد shèdd, *s. a.* A tightening, making tight, firm, strong; ا—, —et, *v.a.* To tighten; to make firm, strong; to strengthen; —, shùd, *s. p.* A going, going away, departing; امدشد āmed--shùd, امدوشد āmed-u-shùd, *s. p.* A coming and going, traffic of passengers, &c.; ا— — —, āmed-u-shùd--et, *v.n.* To come and go to and fro.

شدت shìddèt, *s. a.* Violence, force, strength, vehemence; شدتلو shìddètli, *a. t.* Violent, vehement.

شدكان shùdéghyān, *s. pl. p.* (*of* شده shùdé, *not used*), The dead, those who were.

شديد shèdīd, *a. a.* Violent, vehement, severe.

شر shèrr, *s. a.* Evil; mischief; خيروشر khàyr-u-shèrr, Good and evil.

شرا shìrā, *s. a.* A buying, purchasing; بيع وشرا bèy"-u-shìrā, Sale and purchase.

شراب shèrāb (shàrab), *s. a.* Wine.

شرار shìrār, *s. pl. a.* (*of* شر shèrr), Evils; mischiefs; (*of* شرارة shìrāré), Sparks.

شرارة shìrāré, *s. a.* A spark.

شراع shìrā", *s. a.* A sail; او شراعكشا shìrā"-kyùshā-òl, *v.n.* To set sail, spread sails.

شرانپو shàranpo, *s. t.* A palisade; a stockade.

شرائر shèrā'ir, *s. pl. a.* (*of* شريرة shèrīré), Evils, mischiefs.

شرائط shèrā'it, *s. p. a.* (*of* شريطة shèrīta), Conditions, stipulations; indispensable previous accessories.

شرب shùrb, *s. a.* A drinking; ا—, —et, *v.a.* To drink.

شربت shèrbèt, *s. a.* A drink, either sweet and agreeable, or medicinal as a purgative draught, &c.; the water of twice-boiled coffee; the water obtained by steeping anything, as liquid manure, &c.

شرت shìrrèt, *s. a.* Malice, evil-mindedness; —, *s. t.* A mischievous person.

شرح shèrh, *s. a.* A cleaving and laying open; a commenting, glosing, paraphrasing; a commentary, glose, paraphrase; a marginal or interlineary note; ا—, —et, *v.a.* To explain by way of comment, glose, paraphrase, or marginal or interlineary note; to cleave and lay open.

شرحه shèrha, *s. a.* A slice; a gash, cut, cleft.

شرزمه shèrzimé, *s. a.* A body of people, congregation, troop.

شرط shàrt, *s. a.* An indispensable previous accessory, a condition, stipulation, proviso; شرطنامه shàrt-nāmé, *s. p.* A paper of conditions, an agreement; ا—, —et, *v.n.* To stipulate, lay down stipulations; شرط اولسون shàrt--òlsun, *int. t.* (I will really do so, or) be it a condition (that I divorce my wife)!

شرطه shùrta, *s. a.* A kind of beadle or officer; —, *a. p.* Favourable (wind).

شرع shèr‘‘, *s. a.* God's sacred law, as educed from the Kur'an, the sayings or acts of Muhammed, and the unanimous opinions of the Church in the earliest times; شرعی shèr‘‘ī (*fem.* شرعیه shèr‘‘ìyyé), *a. a.* Pertaining to God's law; agreeable to God's law; شرعاً shèr‘‘an, *ad. a.* Agreeably with God's law.

شرف shèref, *s. a.* Honour, of which a person may feel proud; honour, or sanctity, which others respect; شرفیاب‌اول shèref-yāb-òl, *v.n.* To be honoured, receive honour.

شرفا shùréfā, *s. pl. a.* (*of* شریف shèrīf), Princes, descended from Muhammed.

شرفه shùrfé (shèrifé), *s. a.* The gallery of a minaret; شرفه‌لو (shèrifé‌li), *s. t.* Possessed of a gallery or galleries (a minaret).

شرق shàrk, *s. a.* The east; شرقی shàrkī (*fem.* شرقیه shàrkìyyé), *a. a.* Eastern.

شرك shìrk, *s. a.* The sin of professing that God is not one but has associates; polytheism.

شرکا shùrékyā, *s. pl. a.* (*of* شریك shèrīk), Partners, associates.

شرکت shìrkèt, *s. a.* Partnership; an association, company.

شرلغان shìrlaghàn (*for* شیرروغن shīr--rùghān, *s. p.* Milk-oil), *s. t.* (Oil) of sesame.

شرم shèrm, *s. p.* Shame; bashfulness; modesty; شرمسار shèrmsār, شرمگین shèrmghīn, شرمناك shèrmnāk, شرمنده shèrmèndé, شرمیده shèrmīdé, *a. p.* Ashamed.

شروب shùrup, *s. t.* Syrup.

شرور shùrūr, *s. pl. a.* (*of* شر shèrr), Evils; mischiefs, misdeeds, troubles.

شروط shùrūt, *s. pl. a.* (*of* شرط shàrt), Conditions, provisos, stipulations, points.

شروع shùrū‘‘, *s. a.* A beginning, commencing, entering upon; ا—, —et, *v.n.* To begin, commence, enter.

شره shèreh, *s. a.* Avidity, greediness.

شریان shìryān, (*s. a.* A pulse-vein, an artery) *in* شریان طمری shìryān-dàmari, *s. t.* The aorta, jugular vein, or carotid artery (?).

شرید shèrīd, *s. t.* A piece of braid or tape.

شریر shèrīr, *s. a.* A malignant.

شریعت shèrī‘‘àt, *s. a.* The same as شرع shèr‘‘, which see.

شریف shèrīf (*fem.* شریفه shèrīfé), *a. a.* Honourable, honoured, noble, sacred, holy; —, *s. a.* A prince, descendant of Muhammed.

شریك shèrīk, *s. a.* A partner, an associate, a fellow.

شست shùsst, *s. p.* A washing; شست وشوا shùsst-u-shū-et, *v.a.* To wash.

شسته shùssté, *a. p.* Washed; نا شسته nā-shùssté, Unwashed.

شش shèsh, *a. p.* Six.

ششخانه shèsh-khāné (shìsh-hāné), *s. p.* A rifle; ششخانه‌لو (shìsh-hānéli), *a. t.* Rifled (gun).

ششمان shìshmàn, *a. t.* Corpulent.

ششمك shìshmek (*aor.* شیشر shìshER), *v.n.* To swell, swell out.

شصت shàsst, *a. p.* Sixty.

شطارت shàtārèt, *s. a.* Alacrity, activity, sharpness.

شطرنج shàtrènj (sàntrànj), *s. p.* The game of chess; a check *or* chequer (on any stuff or surface); شطرنجلو (sàntrànjlı), *a. t.* Checked, chequered.

شعار shı‘‘ār, *s. a.* A distinctive mark or sign.

شعاع shù‘‘ā‘‘, *s. a.* A ray of light, a [sunbeam.

شعبان shà‘‘bān, *s. a.* The eighth month of the Muhammedan year.

شعبده shù‘‘bédé, *or* شعبذه shù‘‘bézé, *s. p.* Any trick of legerdemain or conjuring; شعبده‌باز shù‘‘bédé-bāz, *s. p.* A conjurer, trickster.

شعبه shù‘‘bé, *s. a.* A ramification; a subdivision; a branch of a clan or tribe.

شعر shı‘‘r, *s. a.* Poetry; the poetical fire or vein; —, shà‘‘r, *s. a.* Hair; —سویلمك, shı‘‘r-sùwèylémek, *v.n.* To indite poetry; —اوقومق, shı‘‘r-òkumak, To read, recite, repeat poetry; شعری shı‘‘rī (*fem.* شعریه shı‘‘rìyyé), *a. a.* Pertaining to poetry.

شعرا shù‘‘arā, *s. pl. a.* (*of* شاعر shā‘‘ir), Poets.

شعریه shà‘‘rìyyé (shèhrìyyé), *s. t.* [Vermicelli.

شعشعه shà‘‘sha‘‘a, *s. a.* A glittering, flashing, gleaming.

شعله shù‘‘lé, *s. a.* Flame.

شعور shù‘‘ūr, *s. a.* Intelligence, intellect, understanding.

شعیر shà‘‘ır, *s. a.* Barley.

شغب shàghab, *s. a.* A turmoil.

شغف shàghf, *s. a.* Violent love, passion.

شغل shùghl, *s. a.* An occupation.

شفا shìfā, *s. a.* A state of health; a return to health, a cure; a remedy, means of cure, or wholesome thing conducive to health; شفالو shìfāli, *a. t.* Wholesome, beneficial to health; —بولمق, shìfā-bùlmak, *v.n.* To be cured, get well; —ویرمك, shìfā-vèrmek, *v.n.* To grant health (God); شفالر اولسون shìfālER-òlsun! *int. t.* May it be health to you! (*said to one after he has drunk, bathed, or been shaved*); دارالشفا dāru-’sh-shìfā, An hospital.

شفاعت shìfā‘‘àt (shè—), *s. a.* Intercession; ا—, —et, *v.n.* To make intercession.

شفاف shèffāf, *a. a.* Diaphanous, clear, [transparent.

شفاه shìfāh, *s. pl. a.* (*of* شفه shèfé), Lips; شفاهی shìfāhī, *a. a.* Verbal, oral; شفاهاً shìfāhan, *ad. a.* Verbally, orally, by word of mouth.

شفتالو shèftāli, *s. p.* A peach; a kiss; —یارمه yàrma—, A melting peach; ات‌شفتالوسی èt-shèftālissi, کباد شفتالوسی kèbād-shèftālissi, A clingstone peach; تویسز شفتالو tùysuz-shèftāli, (*a downless peach*) A nectarine.

شفته shìftÉ, *a. p.* Mad; distracted with love; —, *s. p.* A lover.

شفق shàfak, *s. a.* The evening twilight; the break of day.

شفقت shàfakat, *s. a.* The tendency of feeling which leads to commiseration; شفقتلو shàfakatlū, *a. t.* Kind (*used in addressing letters*).

شفوی shèfévī, *a. a.* Labial.

شفه shèfé, *s. a.* A lip; شق شفه shàkki-shèfé-et, *v.n.* To open one's lips or mouth and speak.

شفیع shèfī', *s. a.* An intercessor; the great intercessor (Christ with Christians, Muhammed with Muhammedans).

شفیق shèfīk, *a. a.* Kind, commiserating.

شق shàkk, *s. a.* A splitting open, rending, severing; —, shìkk, *s. a.* A part, a subdivision of any matter under consideration, a case; شقین shìkkàyn, *s. a. dual*, The two cases (supposed or shown); —ا, shàkk-et, *v.a.* To rend.

شقا shàkā, *s. a.* Wickedness, ill-doing; —, *s. t.* Fun, a joke; ارباب— èrbābi-shàkā, Wicked people, evil-doers; —ا, —et, *v.n.* To speak or act in joke; سویلمك—, shàka-sùwèylémek, To speak in joke.

شقاق shìkāk, *s. a.* Contention, quarrelling, discord.

شقاوت shàkāvèt, *s. a.* Evilness, wickedness, badness.

شقایق shàkāyik, *s. t.* The peony.

شقه shùkka, *s. a.* A note, short letter.

شقی shàkī (*fem.* شقیه shàkìyyé), *a. a.* Wicked, evil-minded, bad; —, *s. a.* A wretch, villain.

شك shèkk, *s. a.* A doubt; a doubting; —ا, —et, *v.n.* To have a doubt, to doubt.

شكار shìkyār, *s. p.* The chase, hunting, fowling, fishing; anything caught in the chase, prey; —, *a. p.* (*in composition*), Who or which catches as prey.

شكاف shìkyāf, *s. p.* A crack, fissure, cleft; —, *a. p.* (*in composition*), Who cleaves; موشكاف mū-shìkyāf, *a. p.* Who splits hairs; موشكافانه mū-shìkyāfānè, *a. p.* After the manner of one who splits hairs.

شكال shìkyāl, *s. p.* Trammels for a horse.

شكان shìkyān, *s. p.* A curl; a twist; a plait; a wrinkle; —, *a. p.* Curly; folded; wrinkled.

شكایت shìkyāyet, *s. a.* A complaint, doleance; —ا, —et, *v.n.* To make a complaint; شكایتجی shèkyāyetji, *s. t.* A complainant.

شكر shèkr, *s. t.* Sugar; sweetmeats made with sugar; كل بشكر ghyùl-bé-shèkr, Conserve of roses; شكرجی shèkrji, *s. t.* A confectioner; شكرلمه shèkrlémé, *s. t.* Sweetmeats of sugar, confectionery; —, shùkr (shùkyur), *s. a.* Thanks, thankfulness; —ا, —et, *v.n.* To give thanks; —, shùkr! شكرلراولسون—, shùkr-òlsun! شكرلراولسون shùkyurlr-òlsun! Thanks be (to God)!

شكران shùkrān, *a. a.* Thankful, grateful; شكرانیت shùkrānìyyèt, *s. a.* Gratitude, thankfulness.

شکرانه shùkrānÉ, *s. p.* A thanks-offering, anything done as a mark of gratitude. [much.

شکرف shìghèrf, *a. p.* Good; abundant,

شکست shìkèsst, *s. p.* A breaking; ا—, —et, *v.a.* To break.

شکسته shìkèssté, *a. p.* Broken; —, *s. p.* The common running writing of Persia. [open (a flower).

شکفته shùkyùftÉ, *a. p.* Blown, opened,

شکل shèkl (shèkil), *s. a.* A form, figure; a kind, sort.

شکم shìkèm, *s. p.* The belly.

شکمبه shìkèmbÉ (ìshkèmbÉ), *s. p.* Tripe.

شکن shìkèn, *a. p.* (*in composition*), Who breaks.

شکنجه shìkènjÉ (ìshkènjÉ), *s. p.* Torture; ا—, —et, *v.a.* To torture, put to the torture.

شکوا (*for* شکوی) shèkwà, *s. a.* A complaint; ا—, —et, *v.n.* To make a complaint. [som.

شکوفه shùghyūfÉ, *s. p.* A flower, blos-

شکوه shùkyūh, *s. p.* Majesty of appearance, dreadness, awe-inspiringness.

شکیب shèkīb, شکیبا shèkībā, *a. p.* Patient; شکیبائی shèkībā'ī, *s. p.* Patience. [cushion for sitting on.

شلته shìltÉ, *s. t.* A thin quilted upper

شلغم shàlgham, *s. t.* A turnip.

شلوار shàlwar, *s. t.* Loose and long trousers.

شم shèmm, *s. a.* A smelling, examining, or perceiving odours; ا—, —et, *v.a.* To smell.

شماتت shèmātèt, شماته shèmātÉ (shàmata), *s. a.* A noise, loud noise; ا—, shàmata-et, *v.n.* To make a great noise; شماته‌تلی shàmata-tèli, *s. t.* Tinsel. [fellow.

شماته‌جی shèmātÉji, *s. t.* A noisy

شمار shàmar, *s. t.* A smack on the face, a box on the ear; —, shùmār, *s. p.* A counting; count, tale; —, *a. p.* (*in composition*), Who counts, tells.

شمال shìmāl, *s. a.* The north; the left side; شمالی shìmālī, *a. a.* Northern.

شمائل shèmā'il, *s. pl. a.* (*of* شمال shìmāl, *not used in this sense*), The qualities of heart or mind *contained* in one; the features *contained in one's countenance.*

شمدی shìmdi (shìndi), *s. t.* The present time; —, *ad. t.* Now, at present; presently, immediately, directly, in a minute; just now, a minute ago; —همان hèmEn-shìndi, *ad. t.* Almost directly; just this moment; شمدیلك shìmdilik, *ad. t.* For the present; شمدیجك shìmdijik, *ad. t.* Almost directly; just this moment; شمدیکی shìmdiki, *a. t.* The present.

شمرده shùmùrdÉ, *a. p.* Counted, told.

شمس shèmss, *s. a.* The sun; شمسی shèmsī (*fem.* شمسیه shèmsìyyÉ), *a. a.* Pertaining to the sun, solar; شمسیه shèmsìyyÉ, *s. t.* An umbrella; parasol; pavilion; حروف شمسیه hùrūfu-shèmsìyyÉ, (The solar letters) Those letters which, when in Arabic phrases they

commence a noun or adjective having the definite article ال el, *the*, before them, require that, in pronunciation, the sound of the ل should be omitted, and their own sound reduplicated, as is the case in the word الشمس èsh--shèmss, *the sun*. Those letters are ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, and ن; the others being styled حروف قمریه hùrūfu-kàmérìyyé, *lunar letters*.

شمشك shìmshek, *s.t.* Lightning, a flash [of lightning.

شمشیر shìmshīr, *s.p.* A sword, sabre.

شمع shèm"", *s. a.* A candle; —عسل, shèm""*i*-""àssel, Bees'-wax; a wax-candle, wax-light; شمعدان shèm""idan (shàmdan), *s. p.* A candlestick.

شمعه shèm""*a* (shàma), *s.a.* A wax-taper.

شمول shùmūl, *s.a.* A comprehending; including; comprehensiveness; شمولی او shùmūlu-òl, *v.n.* To comprehend, include, embrace.

شمه shèmmé, *s.a.* A single whiff or sniff of odour; a slight tinge. [perfumed.

شمیم shèmīm, *a. a.* Smelling, odorous,

شن shèn, *a. t.* Lively, gay; populous, cultivated, inhabited; شنلك shènlik, *s. t.* Liveliness, gaiety; a populous place, showing signs of man's presence by buildings, cultivation, traffic, &c.; a merry-making, public rejoicings and illuminations.

شناس shìnāss, *a. p.* (*in composition*), Who knows, understands.

شناعت shènā""àt, *s. a.* A being bad, odious, shameful; a bad, odious, shameful act.

شناور shìnāvɛr, *s. p.* A swimmer.

شنائع shènā'i"", *s. pl. a.* (*of* شنیعه shènī""*a*), Bad, odious actions.

شنبه shènbih (shènbé), *s. p.* Saturday.

شنشنه shìnshiné, *s. a.* Natural disposition, character.

شنید shènīd, *s.p.* A hearing; گفت‌وشنید ghyùft-u-shènīd, Speaking and hearing.

شنیده shènīdé, *a. p.* Heard, heard of; who has heard.

شنیع shènī"", *a. a.* Bad, odious, shameful; شنیعه shènī""*a*, *a. a. fem.*; —, *s. a.* One bad, odious act. [ing.

شو shū, *pron. t.* That; —, *s. p.* A wash-

شوال shèvwāl, *s. a.* Name of the tenth month of the Muhammedan year.

شوخ shūkh, *a. p.* Free in manners, forward, pert.

شور shòr, *a. p.* Saltish, brackish; bad, evil; —, *s. p.* Evil, trouble, disorder.

شورا shùra, *pron. t.* This place, this spot; — (*for* شوری), shùrà, *s. a.* A council.

شوربا shòrba (chòrba), *s. p.* Soup.

شورش shòrish, *s. p.* Trouble, confusion, sedition, contention, disorder.

شوری shùrà, *s. a.* A council.

شوریده shūrīdé, *a. p.* In confusion, confused, disordered.

شوط shàvt, *s. a.* A course or round (in running, especially in the ceremonious running performed by the pilgrims to Mecca).

شوق shèwk, *s. a.* Alacrity, cheerfulness and spirit in acting; inclination, eagerness.

شوك shèvk, *s. a.* A thorn; a spur, a goad.

شوكت shèvkèt, *s. a.* Imperial majesty; شوكتلو shèvkètlū, *a. t.* شوكتمآب shèvkèt-mà'āb, *a. p.* Majestic (the title most specially assumed by and given to the Sultan).

شول shòl, *or* شو shū, *pron. t.* That.

شوم shūm, *a. a.* Unlucky, bringing bad luck.

شؤون shù''ūn, شؤونات shù'ūnāt, *s. pl. a.* (*of* شأن shè'n, *not used*), States, conditions, aspects of being.

شوهر shèvhèr, *s. p.* A husband.

شوی shūy, *a. p.* (*in composition*), Who washes; جامه‌شوی jāmé-shūy, *s. p.* A washer of linen.

شویله shùylé, *ad. t.* So, in that manner; —بویله, shùylé-bùylé, *ad. t.* Middling, not too well.

شه shèh (*abbreviated form of* شاه shāh), *s. p.* The Sultan; the Shah; a king.

شهاب shìhāb, *s. a.* A shooting or falling star; a fiery meteor.

شهادت shàhādet, *s. a.* Valid legal testimony; martyrdom; the profession of the Muhammedan faith; all things visible; —پرمغی, shàhādet-pàrma*ghi*, *s. t.* The fore-finger.

شهامت shàhāmet, *s. a.* Courage, valour.

شهپر shèh-pèr, *s. p.* The (royal *or*) pinion feather of a bird's wing.

شهبندر shèh-bèndèr, *s. p.* A consul or commercial magistrate.

شهد shèhd, *s. a.* Honey. [Martyrs.

شهدا shùhédā, *s. pl. a.* (*of* شهید shèhīd),

شهر shèhr, *s. a.* A lunar month; a calendar month; —, (shèhir), *s. p.* A city, town; شهرلو shèhirli, *a. t.* A townsman (not a rustic); شهری shèhrī (*fem.* شهریه shèhrìyyé), *a. a.* Pertaining to a month, monthly; شهریه shèhrìyyé, *s. a.* Monthly allowance, pay, or salary.

شهریار shèhriyār, *s. p.* A monarch; the Sultan; شهریاری shèhriyārī, *s. p.* The quality of being a monarch, empire, sovereignty; —, *a. p.* Royal, imperial; شهریارانه shèhriyārāné, *a. p.* Pertaining to a monarch, to the Sultan.

شهزاده shèh-zādé, *s. p.* A prince of the

شهلا shèhlā, *a. a.* Grey (eye). [blood.

شهنشاه shèhinshāh, *s. p.* The king of kings, the Sultan. [for a king's use.

شهوار shèhvār, *a. p.* Good, excellent, fit

شهوانی shèhwānī (*fem.* شهوانیه shèhwānìyyé); *a. a.* Pertaining to the appetites and passions, sensual.

شهوت shèhvèt, *s. a.* Sensual desire.

شهود shùhūd, *s. a.* The being visible; all that is visible; —, *s. pl. a.* (*of* شاهد shahid), Eye-witnesses; witnesses before a judge; —عالم "ālémi —, The visible world.

شهور shùhūr, *s. pl. a.* (*of* شهر shèhr), Lunar months; calendar months.

شهید shèhīd, *s. a.* A martyr, one who

dies for the faith, either in battle or in any other manner; او—, shèhīd-òl, To be killed in the cause of religion.

شهير shèhīr, *a. a.* Commonly known.

شی (*for* شیء) shèy, *s. a.* A thing; هرشی hèr-shèy, Everything; هیچ بر شی hìch-bir-shèy, Nothing; چوق شی chòk-shèy! Astonishing! Wonderful.

شیاطین shèyàtīn, *s. pl. a.* (*of* شیطان shèytān), Devils, demons.

شیبا shèybā, *a. a.* (*in* لیلهٔ شیبا lèylé'i-shèybā), The bridal night.

شیخ shèykh, *s. a.* An old man; a mature aged man; an elder; a chief of an Arab tribe; a chief of a community of dervishes; a kind of ecclesiastical dignitarian equivalent to our *dean* or *canon*; a prince (in Arabia); الاسلام—, Shèykhu-'l-ìsslām, The chief doctor-of-law in Turkey (his office being at once equal to those of the Lord Chancellor and Archbishop of Canterbury in England); الحرم—, Shèykhu-'l-Hàrem, The Prince or Governor of Medina.

شیخوخت shèykhūkhàt, *s. a.* Old age.

شیدا shèydā, *a. p.* Mad, insane; crazed with love. [rānė, *a. p.* Lion-like (act).

شیر shīr, *s. p.* Milk; a lion; شیرانه shī-

شیرازه shīrāzė, *s. p.* The band at the top and bottom of the back of a book, which is usually ornamented.

شیردان shīrdān, *s. p.* The rennet stomach of an animal.

شیره shīrė (shìra), *s. p.* The must or newly-expressed juice of grapes or [fruit.

شیرین shīrīn, *a. p.* Sweet.

شیش shìsh, *s. t.* A skewer; a spit; a small-sword or any similar weapon; a swelling. [(man).

شیشقو shìshko, *a. t.* Fat, corpulent

شیشقین shìshkin, *a. t.* Swoln, swelled.

شیشمك shìshmek (*aor.* شیشر shìshir), *v.n.* To swell; to become fat; to be inflated; شیشرمك shìshirmek (*aor.* شیشرر shìshirir), *v.a.* To cause to swell.

شیشه shīshé (shìshé), *s. p.* Common glass; a glass bottle; a bottle of any kind; a lath; a cupping-glass.

شیطان shèytān, *s. a.* The devil; a cunning fellow; شیطانی shèytānī, *a. a.* Pertaining to the devil, diabolic, devilish. [ishness, mischief, malice.

شیطنت shèytanàt, *s. a.* Devilry, imp-

شیعه shī"a, *s. a.* Heresy in religion, particularly the Mussulman heresy prevalent in Persia principally; شیعی shī"ī, *a. a.* Pertaining to the Shi"a sect; a Shiite.

شیفته shīftė, *a. a.* Enamoured; mad.

شیم shìyèm, *s. pl. a.* (*of* شیمه shīmė), Qualities of the heart, points of natural or moral character.

شین shīn (shìn), *s. a.* Name of the letter ش; —, shèyn, *s. a.* Disgrace, shame, dishonour.

شیو (shèv), *s. p.* A slope, talus, inclined plane, bevel; —, *a. t.* Inclined;

levelled; صحرا—, shèvi-sàhrā, The glacis.

شیوخ shùyūkh, *s. pl. a.* (*of* شیخ shèykh), Old man; elders; chiefs of tribes.

شیوع shùyū", *s. a.* A being rumoured abroad; بولمق—, shùyū"-bùlmak, *v.n.* To be publicly spoken of, to be noised abroad.

شیوه shīvé, *s. a.* Grace, any graceful act, look, or motion; coquetry; شیوه‌لسان shīvé'i-lìssān, A delicate point in language.

ص

ص sād (sàt), Seventeenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the letter *s* or *ss* in English, though occasionally becoming more guttural. Compared with the س, it is the hard letter of the pair, and takes the hard vowels after it. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 90; and in the dates of letters it is the abbreviation of the name of the month صفر SÀFER.

صابر sābir, *s. a.* A patient person.

صابون (sàbun), *s. a.* Soap; صابونلمق sàbunlamak, *v.a.* To soap.

صاپ sàp, *s. t.* The stalk of anything; a long handle; straw (in its natural untriturated state); صاپلو sàpli, *a. t.* Having a handle, handled.

صاپلامق sàplamak (*aor.* صاپلار sàplar), *v.a.* To stick (any long or pointed thing into any other thing); صاپلانمق sàplanmak (*aor.* صاپلانور sàplanır), *v.n.* To stick in, become stuck, stick fast.

صاپمق sàpmak (*aor.* صاپار sàpar), *v.n.* To leave a straight course and take a lateral direction.

صاپه sàpa, *a. t.* Not in a straight line of road, out of the road, out-of-the-way; دوشمك—, sàpa-dùshmek, *v.n.* To lie out of the road, to be out of the way.

صاتاشمق sàtashmak (*aor.* صاتاشر sàtashır), *v.n.* To touch, meddle, have anything to do with (by word or deed).

صاتمق sàtmak (*aor.* صاتار sàtar), *v.a.* To sell, vend, debit; to talk, prate about (anything), narrate, relate with an air of confidence; to talk with the air of possessing (any particular quality).

صاتون sàtın, *ad. t.* By way of purchase; المق—, sàtın-àlmak, *v.a.* To buy, acquire by purchase.

صاتیجی sàtïji, *s. t.* A seller.

صاتیلق sàtïlïk, *a. t.* For sale, on sale.

صاج sàj, *s. t.* Sheet iron; ایاق—, sàj-àyak, *s. t.* A trevet.

صاچ sàch, *s. t.* The hair of the head, a hair from the head.

صاچاق *or* صاچق sàchak, *s. t.* The eaves of a house; a fringe.

صاچمق sàchmak (*aor.* صاچار sàchar), *v.a.* To scatter, to throw (seed, money, &c.) so as to fall in a scattered manner.

صاچمه sàchma, *s. t.* Anything thrown

scatteredly; a cast-net; small shot for fowling; foolish talk, nonsense; any foolish act; any valueless thing.

صاچی sàchi, *s. t.* Small money scattered at weddings, &c.

صاحب sāhib (sā'ab), *s. a.* An owner, possessor; a friend, protector; صاحبسز sāhibsiz (sā'absiz), *a. t.* Without an owner; friendless; اوصاحبی èv--sāhibi (sā'abi), خانهٔصاحبی khānė--sāhibi, The master of the house; a landlord; صاحب‌فراش sāhib-firāsh, *a. p.* Sick, ill in bed; طبیعت‌صاحبی tàbī''àt-sāhibi, A man of refined taste; —چیقمق, sā'ab-chìkmak, *v.n.* To come forward and claim (anything) as the owner or protector; —قران *or* صاحبقران sāhib-kìrān, (Lord of the age) A Mussulman monarch of mark (such as is said to have been promised in every century for the protection of the faith); —خروج, sāhib-khùrùj, A great but unlawful conqueror, such as Timur the Lame, Jenghiz-Khan, &c.

صاد sād, *s. a.* Name of the letter ص.

صادر sādir, *a. a.* Emanating, coming forth; او—, —òl, *v.a.* To emanate, to spring, arise, take its being.

صادق sādik, *a. a.* Truthful, true, truth-speaking, true-spoken; faithful.

صارپ sàrp, *a. t.* Difficult of ascent, steep; difficult of access; violent, vehement.

صارصمق sàrssmak (*aor.* صارصار sàrsar), *v.a.* To shake violently and suddenly.

صارغی sàrghi, *s. t.* A bandage.

صارق sàrik, *s. t.* The shawl or muslin used in forming a turban.

صارقمق sàrkmak (*aor.* صارقار sàrkar), *v.n.* To hang loosely down, to dangle; صارقتمق sàrkitmak (*aor.* صارقیدر sàrkidir), *v.a.* To cause or leave (anything) to hang down, to let down danglingly (the end of a rope, &c.); صارقق sàrkik, *a. t.* Pendulous, dangling, hanging down.

صارقندیلق sàrkindìlik, *s. t.* Any lawless, oppressive, or vexatious act of spoliation or damage.

صارم sārim, *a. a.* Sharp (sword); —, *s. a.* [A sharp sword.

صارماشق sàrmàshik, *s. t.* Ivy.

صارماشمق sàrmashmak (*aor.* صارماشر sàrmàshir), *v.n.* To twine mutually round and about each other.

صارمتراق sàrimtràk, *a. t.* Yellowish.

صارمساق sārimsàk, *s. t.* Garlic.

صارمق sàrmak (*aor.* صارار sàrar), *v.a.* To bind, bind up (a thing with some other thing); to bind or twine (a thing) round or about (another thing); صارلمق sàrilmak (*aor.* صاریلور sàrilir), *v.n.* To twine, to embrace; —, *v. p.* To be bound up; to be twined or bound round something.

صاری sàri, *a. t.* Yellow; red, carrotty (hair); —, *s. t.* The yolk or yellow (of an egg); صاریلق sàrilik, *s. t.* Yellowness; the jaundice.

صاعقه sā''ika, *s. a.* A thunderbolt.

صاغ sàgh, *a. t.* Right (hand or side);

alive; well, in good health; whole, not broken, cracked, or injured; صاغلق sàghlik, *s. t.* Health; a direction given as to any road to be followed; صاغليجق sàghlijàk, *s. t. dim.* Good little health; صاغليجقله sàghlijàkla! (Go) with a good little health! (*said to friends who are taking leave, generally by ladies*); صاغلقله اولمسه sàghlikla-òlmassa (*or some other verb*)! (O! that he were not, in health!) I wish he had been anything else! صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek, *v.n.* To direct (anyone as to the road he is to follow); to grant health (God); صاغلق اولسون sàghlik-òlsun! Never mind so long as health remains!

صاغالمق sàghalmak (*aor.* صاغالور sàghalir), *v.n.* To get well, be healed, cured.

صاغر sàghir, *a. t.* Deaf; dead, dull, surd (sound).

صاغرى sàghri, *s. t.* The crupper (of a horse); shagreen.

صاغمق sàghmak (*aor.* صاغار sàghar), *v.a.* To milk.

صاغناق sàghanak, *s. t.* A heavy summer shower, storm of rain.

صاف sàf, *a. p.* Pure unmixed, unadulterated; guileless, simple-minded.

صافى sāfī, *a. a.* Pure, unmixed; mere, sheer.

صاقسى sàksi, *s. t.* A flower-pot.

صاقلامق or صاقلمق sàklamak (*aor.* صاقلار sàklar), *v.a.* To hide, hide away; to save, keep; to protect, guard, preserve.

صاقنمق sàkinmak (*aor.* صاقنور sàkinir), *v.n.* To keep one's self free, safe; to get out of harm's way; to flinch; to be careful, have a care; to refrain from speaking, be afraid to speak, not to like to speak; to avoid; صاقن sàkin! Take care, now! Mind what you're about!

صاقلو sàkli, *a. t.* Hidden, secret.

صال sàl, *s. t.* A raft.

صالت sàlt, *ad. t.* Only, nothing but, [merely.

صالح sālih, *a. a.* (*fem.* صالحه sālihа), Fit, valid, efficient; righteous (man); —, *s. a.* A righteous man.

صالدرمق sàldirmak (*aor.* صالدرر sàldirir), *v.n.* To fly at and attack (as a dog or wild beast); —, *v.a.* (*caus. of* صالمق sàlmak), To cause to rush, or to make a push; to urge.

صالغون or صالغين sàlghin, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صالقم sàlkim, *s. t.* A bunch (of grapes, currants, &c.); grape-shot.

صاللامق sàllamak (*aor.* صاللار sàllar), *v.a.* To swing, shake, wag, wave, or brandish to and fro; to nod or shake (the head).

صاللانمق sàllànmak (*aor.* صاللانور sàllànir), *v.n.* To swing, wag, shake; to be loose in a socket and move when touched.

صالمق sàlmak (*aor.* صالار sàlar), *v.n.* To rush, make a push; —, *v.a.* To cast, throw, heave, pitch; to send; to put, place.

صالنجق sàlinjàk, *s. t.* A swing, a seesaw.

صالندی sàlindi, *s. t.* The swell of the sea after a storm, the ground-swell.

صالی sàli, *s. t.* Tuesday.

صالیویرمك sàlivèrmek (*aor.* صالیویر sàlivèrir), *v.a.* To let go, let loose, set at liberty; —صقال sàkal-sàlivèrmek, *v.n.* To let one's beard grow.

صامت sāmit, *s. a.* Any kind of property which has no voice.

صامسون sàmsun, *s. t.* A mastiff or bull-dog; صامسونجی sàmsunju, *s. t.* *Keeper of the mastiffs*, title of certain of the Sultan's guards in the olden time.

صانجی sànji, *s. t.* A colic, the gripes, pain in the stomach; صانجیلنمق sànjilanmak, *v.n.* To have a colic, to be attacked with the gripes.

صانجیمق sànjimak (*aor.* صانجر sànjir), *v.a.* (*old*) To thrust or stick (a lance, &c., into something).

صانصار *or* صانسار sànsār, *s. t.* A pole-cat(?); a weasel(?).

صانع sāni", *s. a.* A maker; the Creator.

صانمق sànmak (*aor.* صانور sanir), *v.a.* To take for by mistake; —, *v.n.* To think, suppose, imagine; صانکه sàn-ki, *c. t.* As if, as though, supposing it were.

صاورق sàvrik, *a. t.* Who speaks without [respect or consideration.

صاورمق sàwurmak (*aor.* صاورر sàwurur), *v.a.* To winnow, to throw (grain) scatteringly and circularly against the wind; to brandish (a sword).

صاوشمق sàwushmak (*aor.* صاوشور sàwushur), *v.n.* To get out of the way; to go away; to leave, quit; صاوشدرمق sàwushturmak (*aor.* صاوشدرر sàwushturur), *v.a.* To cause (any evil, or trouble) to pass or go away; to cause to pass by, allow to pass by; to escape from.

صاوصه sàwsa, صاوصه‌جی sàwsaji, *s. t.* A sworn or professed seducer.

صاولمق sàwulmak (*aor.* صاولور sàwulur), *v.n.* To clear the road, get out of the way.

صاومق sàwmak (*aor.* صاوار sàwar), *v.n.* To pass and be at an end, to pass over, pass away (any evil); —, *v.a.* To dismiss, send away, get rid of (visitors, suitors, &c.); صاودرمق sàwdirmak (*aor.* صاودرر sàwdirir), *v.a.* To cause to pass away; to dismiss, send away.

صائب sā'ib, *a. a.* Which hits the mark.

صایغی sàyghi, *s. t.* A consideration, matter taken into consideration, a scruple, a point of caution; صایغیلو sàyghili, *a. t.* Cautious, scrupulous.

صایقلمق sàyiklamak (*aor.* صایقلار sàyiklar), *v.n.* To be in a delirium and talk nonsense, to wander in mind.

صائم sā'im, *a. a.* Fasting, who fasts.

صایمق sàymak (*aor.* صایار sàyar), *v.a.* To count, tell; to enumerate; to esteem, consider; to hold in esteem, in consideration.

صایی sàyi, *s. t.* A number, count, tale.

صبا sàbā, *or* بادصبا bādi-sàbā, A zephyr, gentle spring breeze.

صباح sàbāh, *s. a.* The morning; to-morrow; صباحلين sàbāhléyin, *ad. t.* In the morning; early, betimes; چيك صباح chìng-sàbāh, The time just after daybreak; صباحلمق sàbāh-lamak (*aor.* صباحلار sàbāhlar), *v.n.* To become morning, to begin to be day; to be, to remain *or* to arrive (in any place) on the morrow; صباحكز خيراولسون sàbāhingiz-khàyr-òlsun! Good morning to you! (*said on first meeting*); صباح الخير sàbāhu-'l-khàyr, A round white spot (on a horse's forehead); صباحجى sàbāhji, *s. t.* A person who rises early to business.

صباحت sàbāhàt, *s. a.* Beauty, comeliness.

صبان sàban, *s. t.* A plough.

صباوت sàbāvèt, *s. a.* Childhood; minority of age.

صبح sùbh, *s. a.* The morning.

صبر sàbr, *s. a.* Patience; gum aloes; the American aloe; ا—, —et, *v.n.* To be patient, have patience.

صبغ sìbgh, *s. a.* A dye; Christian baptism.

صبغت sìbghat, *s. a.* Any particular distinctive religious rite, as baptism or circumcision; a religious dispensation.

صبوح sàbūh, *s. a.* Wine drunk in the morning.

صبور sàbūr, *a. a.* Patient.

صبى sàbī (*fem.* صبيه sàbìyyé, and *pl.* صبيان sìbyān), *s. a.* A child, a minor.

صبيح sàbīh (*fem.* صبيحه sàbīha), *a. a.* Beautiful, comely.

صپا sìpa, *s. t.* An ass-colt; a three-legged stool or pair of steps.

صپان sàpan, *s. t.* A sling for throwing stones.

صچان sìchan, *s. t.* A mouse; a rat; فندق صچانى fìndik-sìchani, A mouse; كمر صچانى ghèmer-sìchani, A rat; صچان يولى sìchan-yòlu, The zigzag or covered way or trench for communicating between parallels in sieges.

صچرامق sìchramak (*aor.* صچرار sichrar), *v.n.* To jump; to jump, spring, or fly up; to splash (water); صچراتمق sìchratmak (*aor.* صچرادر sìchradir), *v.a.* To cause to spring or fly up; to cause (water, mud, &c.) to splash up.

صچمق *or* صيچمق sìchmak (*aor.* صيچار sìchar), *v.n.* To dung, shit, mute.

صح sàhh, *s. a.* A special kind of official signature (equivalent to our initialing); صحلمق sàhhlamak, *v.a.* صح چكمك sàhh-chèkmek, *v.n.* To sign in that special manner.

صحابت sàhābet, *s. a.* Protection or assistance given by influential persons.

صحابه sàhābé, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib, *not used in this sense*), The companions or personal disciples of Muhammed.

صحارا *or* صحارى sàhārà, *s. pl. a.* (*of* صحرى sàhrà), Deserts, wilds, wildernesses.

صحاف sàhhāf, *s. a.* A vendor of books, especially of Kur'ans.

صحائف sàhā'if, *s. pl. a.* (*of* صحيفه sàhīfé), Pages of paper or writing.

صحب sàhb, *s. pl. a.* (*of* صاحب sāhib, *not used in this sense*), Personal companions or disciples of Muhammed.

صحبت sùhbèt (sòhpet), *s. a.* Conversation, chit-chat, friendly talk or intercourse; ا—, —et, *v.n.* To talk, converse.

صحت sìhhàt, *s. a.* Truth, correctness, exactitude; (sà'at) health of body; صحتلر اولسون sìhhàtlar (sà'atlɛr)-òlsun! May it be health to you! (*said to a person when he has been shaved, bathed,* &c.).

صحرا *or* صحرى sàhrà, *s. a.* A desert, wild, wilderness, unreclaimed land, a plain, moor, moorland, heath, heathland.

صحف sùhuf, *s. pl. a.* (*of* صحيفه sàhīfé), Pages; the smaller prophetical writings.

صحن sàhn, *s. a.* A metal dish for food; the nave or central interior of an edifice; صحنلق sàhnlìk, *s. t.* A landing-place on a staircase.

صحيح sàhīh (sàhīh), *a. a.* True; correct, exact; without defect or ailment, in an effective state.

صحيفه sàhīfé, *s. a.* A page on a leaf; صحيفهٔ زمين sàhīfé'i-zèmīn, The surface of the earth.

صد sàd, *a. p.* A hundred; صدبرك sàd-bèrk (sàbbèrk), The hundred-leaved or cabbage rose.

صدا sàdā, *s. a.* A sound; a noise.

صدارت sàdārèt, *s. a.* The office of the Grand Vizier.

صداع sùdā", *s. a.* The headache.

صداقت sàdāqàt, *s. a.* Fidelity.

صدد sàded, *s. a.* Intent, purpose, idea, design, wish.

صدر sàdr, *s. a.* The breast, bosom, chest; the first hemistich in a poem; the chief seat in an Eastern room, the seat of honour; the occupier of the chief seat; the office and title of two legal officers in Turkey, who administer the ecclesiastical or canon law, the one over all Turkey in Europe, the other over all Turkey in Asia, and known as *Cadilesker*, the corruption of Kāzìyyu-'l-"àsskɛr; their dignity is similar to that of our archbishops; (sèdir) the slightly-raised platform on which ottomans are arranged in Eastern rooms; صدراعظم sàdri-à"zam (sàdrāzàm), *s. p.* The Grand Vizier or Prime Minister; صدرى sàdrī (*fem.* صدريه sàdrìyyé), *a. a.* Pertaining to the breast or chest; a person troubled with a chest complaint.

صدف sàdef (sèdef), *s. a.* Mother-of-pearl; a mother-of-pearl shell; the herb rue.

صدق sìdk, *s. a.* Truth, truthfulness; [fidelity; sincerity.

صدقه sàdaka, *s. a.* Alms, charity.

صدمه sàdémé, *s. a.* A shock, violent collision.

صدور sùdūr, *s. a.* A coming or going

forth, emanating; —, *s. pl. a.* (*of* صدر sàdr), Breasts, bosoms, chests; the actual and past chief legal officers of Turkey immediately under the *Sheykhu-'l-isslam*; ا—, —et, *v.n.* To emanate.

صديق sìddīk, *s. a.* A true and sincere friend; the special appellative of Ebu-Bekir, the firm friend of Muhammed.

صراجه sàra*j*a, *s. t.* The scrofula or king's evil.

صراحت sàrāhàt, *s. a.* Explicitness of declaration; صراحةً sàrāha*t*an, *ad. a.* Explicitly, in the most explicit manner.

صراحی sùrāhī, *s. p.* A decanter.

صرارمق sàrarma*k* (*aor.* صرارر sàrarı*r*), *v.n.* To turn yellow, become yellow; to become sere (leaves); to turn pale, become pale.

صراط sìrāt, *s. a.* A path, way; —مستقيم, sìrāt*i*-mùsstakīm, The straight and narrow way to salvation; —كوپريسى, sìrāt-k*y*ùprussu, The allegorical *bridge* over which souls are to pass to heaven.

صراف sàrrāf (sàra*f*), *s. a.* A money-changer; a banker; صرافيه sàrrāfìyyé, A banker's charges.

صرت sìrt, *s. t.* The back (of any animal or man); a ridge (of hills or mountains); بالق صرتى bàlīk-sìrt*i*, *s. t.* A ridge, *and a. t.* Ridged like the back of a fish or roof of a house with a slope on each side.

صرتلان sìrtlàn, *s. t.* A hyena.

صرچه sìrch*a*, Rock-crystal; glass; any vitrified mineral; the glazed or vitrified cubes or parallelopipeds used in mosaic work.

صرح sàrh, *s. a.* A castle; a palace.

صرصر sàrsàr, *s. a.* The violent wind which is to sweep the earth at the end of days; a hurricane.

صرعه sàr"*a*, *s. a.* The epilepsy, epileptic [fits.

صرف sàrf, *s. a.* A turning (anything) out of the direction it was taking; the grammar, accidences, or etymology of a language; —, sìrf, *a. t.* Sheer, mere; —ونحو, sàrf-u-nàhv, (Etymology and syntax) Grammar in general; ا—, sàrf-et, To turn (anything) out of its road into another direction; to spend, expend; صرفى sàrfī (*fem.* صرفيه sàrfìyyé, *a. a.* Pertaining to etymology or grammar; صرفيون sàrfìyyūn, *s. pl. a.* Grammarians; etymologists.

صره sùrré, *s. a.* A money-bag or purse; the treasure sent to Mecca and Medina each year by the Sultan and various functionaries for the support of various officers or pensioners attached to the sacred places; —, sìr*a*, *s. t.* A series; a row; a turn; proper order; صره ايله sìrà-il*a*, *ad. t.* By turns, one at a time; صره سيله sìra*ss*īl*a*, In its proper order, time, or place; apropos; صره سنه قومق sìra*ss*i*n*a-kòma*k*, *v.a.* To put (a thing) into proper order, to reform, to arrange or re-arrange; صره وارى sìra-vāri (sìra-vàrd*i*), *a. p.* Successive,

consecutive, following; —, *ad. t.* Along; قيى صره kìyi-sìra, Along shore, following the line of coast; اردم صره àrdim-sìra (*changing the pronoun as occasion requires*), Along behind me (thee, him, &c.).

صريح sàrīh, *a. a.* Clearly expressed; clear, explicit.

صزلامق sìzlamak (*aor.* صزلار sìzlar), *v.n.* To ache (a wound, or sore).

صزمق sìzmak (*aor.* صزار sìzar), *v.n.* To transude, to exude, percolate.

صزندى sìzindi, *s. t.* Leakage, transudation, exudation.

صزى sìzi, *s. t.* An ache, a shooting pain.

صعب sà''b, *a. a.* Difficult.

صعوبت sù''ūbet, *s. a.* Difficulty.

صعود sù''ūd, *s. a.* A rising, mounting; going up; ا—, —et, *v.n.* To mount, go up.

صغار sìghār, *s. pl. a.* (*of* صغير sàghīr), Small, little; small people; little people.

صغامق sìghamak (*aor.* صيغار sìghār), (sìwamak, sìwar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صغائر sàghā'ir, *s. pl. a.* (*of* صغيره sàghīrÉ), Minor sins.

صغر sìghàr, *s. a.* Smallness, littleness, youngness; سن—, sìghàri-sìnn, *s. p.* Youngness of years, youth; —, *or* صيغر sìghir, *s. t.* An ox.

صغرا *or* صغرى sùghrà, *s. a. fem.* The smaller or smallest.

صغير sàghīr, *a. a.* Little, small; young.

صف sàff, *s. a.* A row, a rank.

صفا sàfā, *s. a.* Purity, pureness; clearness, brightness; freedom from sorrow, pleasure, enjoyment; صفاى خاطر sàfāyi-khātir, Peace of mind, freedom from any misgiving or scruple; اهل صفا èhli-sàfā, A person occupied only with pleasure; —سورمك, sàfā-sùrmek, *v.n.* To enjoy one's self in pleasure; —كلدك, sàfā-ghèldingy! You have been welcome! (*said to a friend when he is going away after a visit*).

صفاف sìfāf, *s. a.* A going into the order of battle; a battle, fight, action.

صفت sìfàt (*pl.* صفات sìfāt), *s. a.* An attribute, a moral quality; an adjective; صفات ثبوتيه sìfāti-sùbūtìyyÉ, The affirmative or positive attributes (of God), as *power, seeing, hearing, knowing*, &c.; صفات سلبيه sìfāti-sèlbìyyÉ, The negative attributes, as, *fellowlessness, illimitability in time or space*, &c.; صفت رسميه sìfāti-rèssmìyyÉ, An official quality. [looking.

صفح sàfh, *s. a.* A pardoning, over-

صفحه sàfha, *s. a.* A surface; a plain, an open place or space of ground.

صفدرانه sàff-dèrānÉ, *a. p.* Pertaining to a hero *who rends the ranks* of the foe.

صفر sàfEr, *s. a.* Name of the second month of the Muhammedan year; —, sìfr, *s. a.* A cypher, nought, zero; اليد—, sìfru-'l-yèd, Penniless, in whose hands there is nought.

صفرا sàfrā (sàfra), *s. a.* The bile; سفراسی قبارمق sàfrāssi-kàbarmak, To rise *or* overflow (the bile of any person, *the pronoun changing accordingly*).

صفروی sàfrévī, *a. a.* Pertaining to the bile; bilious.

صفره sàfra, *s. t.* (*Italian*), Ballast of a [ship.

صفوت sàfvet, *s. a.* Purity, clearness, clearness, pureness.

صفوف sùfūf, *s. pl. a.* (*of* صف sàff), [Rows, ranks.

صفه sòffa, *s. a.* An open room or alcove in an antechamber, usually where the windows are placed, and generally fitted up with cushions for seats: it is used by the servants and minor visitors when waiting to be admitted to the rooms; *hence our word* sofa.

صفی sàfī, *s. a.* A pure, righteous man; name of the founder of the modern Persian dynasty called صفوی Sàfévī; صفی الله sàfìyyu-'llāh, Adam, the pure man before God.

صفیر sàfīr, *s. a.* A loud shrill sound, a [blast; a sapphire.

صقال sàkal, *s. t.* The beard and whiskers; صقاللو sàkalli, *a. t.* Bearded; اق صقاللو àk-sàkalli, *s. t.* A grey-beard; an elder; a kind of rural magistrate; برینك صقالنه كولمك bìrining - sàkalina - ghyùlmek, *v.n.* (To laugh at one's beard) To deceive anyone with trumped-up stories.

صقصغان sàksaghān, *s. t.* A magpie.

صك sàkk, *s. a.* A legal document issued from a court of justice.

صكره sòngra, *s. t.* The time after the end of any term, the future; by-and-bye; —, *ad. t.* Afterwards; later; صكره سی نصل اولدی sòngrassi - nàssl - òldu? (How was its future?) How did things go with it after that? صكره یه قالمق sòngraya - kàlmak, *v.n.* To be postponed; صكره یه براقمق sòngraya-bràkmak, *v.a.* To postpone; صكره كی sòngraki, *pron. t.* The latter, the one of the after-time; صكره دن اولمق sòngradan - òlmak, *v.n.* To happen afterwards; to be of more recent occurrence; اك صكره èng-sòngra, At the very last, last of all.

صكوك sùkyūk, *s. pl. a.* (*of* صك sàkk, *which see*), Legal documents.

صلابت sàlābèt, *s. a.* Firmness.

صلات or صلاة or صلوة sàlāt, *s. a.* (*pl.* صلوات sàlawāt), The ritual performance of prayer.

صلاته sàlata, *s. t.* (*Italian*), A salad, certain salad plants; طوپ صلاته tòp-sàlata, The cabbage-lettuce; فرنك صلاته سی firènk-sàlatassi, Endive.

صلاح sàlāh, *s. a.* The best and most fitting state of anything; rectitude, virtue (in worldly or religious affairs); peace, harmony (between men); advantage, welfare, interest (worldly or spiritual).

صلاحیت sàlāhìyyèt, *s. a.* Fitness, right, validity, authority (to act).

صلامورة sàlamùra, *s. t.* (*Italian*), Brine, [pickle.

صلب sàlb, *a. a.* A hanging; a crucifying; —, —et, *v.a.* To hang; to

crucify; —, sùlb, *s. a.* The loins; صلبى sulbī (*fem.* صلبيه sùlbìyyé), *a. a.* Pertaining to the loins; issued from the loins.

صلح sùlh, *s. a.* Peace, cessation of war; —او, sùlh (sùlf)-òl, *v.n.* To come to a compromise; —ا, sùlh-et, *v.n.* To make peace; صلحاً sùlhan, *ad. a.* In a pacific manner without recourse to hostilities; in time of peace.

صلحا sùlahā, *s. pl. a.* (*of* صالح sālih), Virtuous men.

صلعم. An abbreviation in writing of the ejaculation صلى الله عليه وسلم sàlla-'llāhu-"àlèyhi-vé-sèllem! May God look favourably upon him (Muhammed) and grant him peace! Like our &c., this abbreviation is to be read in full.

صلوات sàlawāt, *s. pl. a.* (*of* صلوت sàlāt), Prayers or ascriptions of praise.

صلوة sàlāt (*so written and so pronounced*), *s. a.* A ritual performance of prayer, or ascription of praise.

صله sìla, *s. a.* A meeting, junction; the antecedent of a relative pronoun (in Arabic or other language); —, *or* صلهء رحم sìla'i-ràhm, A visit to one's home and kindred, a soldier's furlough.

صلى sàlla! May (God) look with favour (upon Muhammed), in the ejaculation صلى الله عليه sàlla-'llāhu-"àlèyh.

صليب sàlīb, *s. a.* A crucifix.

صماخ sìmākh, *s. a.* An ear.

صمان sàman, *s. t.* Straw ground to a coarse consistency like chaff in the operation of rubbing out the corn; صمان التندن صويولو تمك sàman-àltìndan-sù-yùrutmek, *v.n.* (To cause water to flow under bruised straw) To do things in an underhand manner (*sub rosâ*); صمانلق sàmanlìk, *s. t.* A barn or store for triturated straw.

صمد sàmad, *a. a.* Sempiternal, eternal in the past and in the future (God); صمدانى sàmadānī, *a. a.* Pertaining to the sempiternal God; صمدانيت sàmadānìyyèt, *s. a.* The divine quality of being sempiternal.

صمصام sàmsām, *s. a.* A sword, a sabre.

صمغ sàmgh (zàmk), *s. a.* Gum; gum-arabic; صمغ عربى (zàmkì) - "àrébī, Gum-arabic.

صمون sòmun, *s. t.* A loaf of bread; bread in loaves; the nut of a screw-bolt.

صميم sàmīm, *s. a.* The bottom or interior (of the heart); عن صميم القلب "àn-sàmīmi-'l-kàlb, *ad. a.* From the very bottom of the heart; صميمى sàmīmī, *a. a.* Cordial, sincere.

صناديد sànādīd, *s. pl. a.* (*of* صنديد sìndīd), Chiefs, princes, leaders.

صنائع sànā'i", *s. pl. a.* (*of* صنعت sàn"àt), Arts, handicrafts.

صندال sàndal, *s. t.* A large boat, a ship's boat; —, *or* صندل sàndal, *s. t.* Sandal-wood; a kind of silk stuff.

صندالى sàndālī, *s. t.* A throne or chair of state (said of European thrones).

صندالیه sàndālìyyé, *s. t.* A chair.

صندوق sàndūk (sàndìk), *s. a.* A chest,

coffer, box, trunk, case; سپدصندوق sèped-sàndik, *s. t.* A coffer of basket-work covered with leather; صندوقچه sàndūkcha, *s. p.* A small chest or case; صندوقه sàndūka, *s. t.* A kind of wooden or stone construction erected over graves (generally when under the cover of a mausoleum), and covered over with shawls, carpets, silks, &c. [leader.

صندید sìndīd, *s. a.* A chief, prince,

صنع sùn", *s. a.* Handiwork, work, the thing made; الهی—, sùn"u - ìlāhī, The work of God.

صنعت sàn"àt (zànāt), *s. a.* An art, handicraft, craft; skill, cunning in any art; any stroke of art, craft, or skill; a rhetorical embellishment in literary composition; صنعتلو sàn"àtli, *a. t.* Skilful; —, *ad. t.* Skilfully, with skill; with tact; with deep cunning.

صنف sìnf, *s. a.* A class; (*pl.* اصناف èssnāf, Classes; trades corporations; sorts, kinds); (*as a Turkish sing.*) a tradesman; an artificer in the army or navy; اصنافلق èssnāflik, *s. t.* Trade, tradesmanship.

صنم sànem, *s. a.* An idol.

صنو sìnv, *s. a.* A brother.

صنوبر sànevbèr, *s. p.* A cone, the fruit of any cone-bearing tree; the tree itself.

صنوف sùnūf, *s. pl. a.* (*of* صنف sìnf), Kinds, sorts.

صنیعه sànī"a, *s. a.* An act, deed, work.

صو sū, *s. t.* Water; a stream, brook, rivulet, river; water (of a diamond); temper (of steel); صو باشی sū-bàshi, *s. t.* A spring, fountain-head; a kind of village mayor; ارپه صویی àrpa-sùyu, Beer, ale, porter; — —بیاض bèyāz— —, Ale; — —سیاه sīyāh— —, Porter; کل صویی ghyùl - sùyu, Rose - water; کول صویی kyùl - sùyu, Lie, lixivium of wood - ashes; صو دوکمك sū-dùkmek, *v.n.* To ease nature; — —کچوك kùchuk— —, To make water; — —بیوك bìyuk— —, To go to stool; صو ویرمك sū-vèrmek, *v.n.* To temper (steel); صولو sūlu, *a. t.* Watery; juicy; صوسز sūssuz, *a. t.* Dry, thirsty; صوسزلق sūssuzluk, *s. t.* Thirst, drought; صولر sūlar, *s. pl. t.* Approximate time of day; ساعت برصولرنده sā"at-bìr-sū-larinda, About one o'clock.

صوا sīwa, *s. t.* Plaster; a coat of plaster or cement; صوامق sìwamak (*aor.* صوار sìwar), *v.a.* To plaster, coat over with plaster or cement.

صواب sàwāb (sèwāb), *s. a.* The fit, proper, or correct state of anything; a good or charitable action; the merit due to a good action, the reward promised for it hereafter; the correct word or orthography in a table of errata; خطا صواب khàtā-sàwāb, Errata; صوابدید sàwāb-dīd, *s. p.* That which is esteemed proper; a deeming proper, approval.

صوارمق sùwarmak (*aor.* صوارر sùwarir), *v.a.* To take (cattle) to drink, to give water, to water (cattle).

صواش sàwash, *s. t.* Battle, strife.

صواشمق sàwashmak (*aor.* صواشر sàwashir), *v.n.* To strive, to struggle, fight, combat; to strive, endeavour, buckle to.

صوب sàvb, *s. a.* A side, coast, place, [direction.

صوبه sòba, *s. t.* A stove, close stove; a hothouse.

صوپه sòpa, *s. t.* A thick stick.

صوت sāvt, *s. a.* A sound; a voice.

صوچ sùch, *s. t.* A fault, a crime, a sin.

صور sūr, *s. a.* A trumpet; —, sùwèr, *s. pl. a.* (*of* صورت sūrèt, *which see*).

صورت sūrèt, *s. a.* A form, figure; a mode, manner; a face, visage, countenance; a formula; a copy (of a writing); a drawing of any animal form; a statue; a case, supposed case, supposition; an appearance, external show; صورتا sūrétā, *ad. a.* As a matter of external appearance; apparently; for form's sake; in appearance, externally; صورتپذیر sūrèt-pèzīr, *a. p.* Which has taken a definite form, been put into shape, been accomplished.

صورغنج sòrghuj, *s. t.* A tuft of feathers worn as an ornament on the head.

صورمق sòrmak (*aor.* صورار sòrar), *v.a.* To ask a question; to ask for, after, or about (any person or thing); —, *v.n.* To suck (as a pump, especially when the air penetrates and makes a sucking noise); —خاطر khātir—, *v.n.* To ask after one's health and welfare.

صوری sūrī (*fem.* صوریه sūrìyyé), *a. a.* Formal, apparent.

صوصامق sùssamak (*aor.* صوصار sùssar), *v.n.* To feel thirst, to be thirsty; صوصاتمق sùssatmak (*aor.* صوصادر sùssadir), *v.a.* To make thirsty, cause to feel thirsty.

صوصمق sùssmak (*aor.* صوصار sùssar), *v.n.* To hold one's tongue, hold one's peace, be silent, refrain from speaking, cease speaking, leave off speaking or talking; صوص sùss! Hold your tongue! [a tuber.

صوغان sòghan, *s. t.* An onion; a bulb; صوغلجان sòghuljàn, *s. t.* A worm.

صوغوق sòghuk, *a. t.* Cold; —, *s. t.* The cold; a cold.

صوغومق sòghumak (*aor.* صوغور sòghur), *v.n.* To become cold or cool; to grow cold or cool; to lose one's first warmth of feeling, become lukewarm; صوغوتمق sòghutmak (*aor.* صوغودر sòghudur), *v.a.* To cause to grow cold, to cool.

صوف sūf (sòf), *s. a.* Wool; goats' wool; a kind of camlet or homespun linsey-woolsey; صوفی sōfī, *s. a.* Of wool; woollen; wearing woollen or linsey-woolsey; —, *s. a.* (*pl.* صوفیون sòfiyyūn), A kind of Muhammedan ascetic rationalist; —, (sòfu), *a. t.* Scrupulously devout and stiff-starched;

صوفیلك (sòfuluk), *s. t.* Exaggerated piety. [Bulgaria).

صوفیه Sòfiy*a*, *s. t.* Sophia (town of, in

صوق sūk, *s. a.* A street of shops; a market. [trees; a corridor.

صوقاق sòkak, *s. t.* A street; an alley of

صوقلغان sòkulghàn, *a. t.* One who intrudes or pushes himself into company where he is not wanted.

صوقمق sòkm*a*k (*aor.* صوقار sòkar), *v.a.* To push in; to sting (a bee, &c.), to bite (a snake, &c.); صوقلمق sòkulm*a*k (*aor.* صوقلور sòkulur), *v.p.* To be pushed in; to be stung or bitten; —, *v.n.* To push one's self forward, intrude one's self, press one's self (near a person or into a company, place, or business); صوقشمق sòkushm*a*k (*aor.* صوقشور sòkushur), *v.n. recip.* To push forwards together; crowd together; صوقشدرمق sòkushdurm*a*k (*aor.* صوقشدرر sòkushdurur), *v.a. caus.* To push in (a number of things) together, *or* (one thing) with several others.

صوك sòng, *s. t.* The end (of any time or succession).

صول sòl, *a. t.* Left; the left hand.

صولاق sòlàk, *s. t.* A left-handed man; name of certain officers of the Sultan's palace in the olden time; —, sùlak, *a. t.* Abounding in water, springs, rivers, marshes, &c.

صولامق sùlam*a*k (*aor.* صولار sùlar), *v.a.* To water (a garden, plants, &c.).

صولت sàvlet, *s. a.* A determined attack, rush, assault.

صولجان sàvléjān, *s. a.* A hockey stick.

صولق *or* صولوق sòluk, *s. t.* The breath, a breath; —المق, sòluk-àlm*a*k, *v.n.* To breathe. [To fade (colour).

صولمق sòlm*a*k (*aor.* صولار sòlar), *v.n.*

صولومق sòlum*a*k (*aor.* صولور sòlur), *v.n.* To breathe hard (as when out of breath), to pant. [from food as a rite.

صوم sàvm, *s. a.* A fasting, abstaining

صومتمق *or* صوموتمق sòmutm*a*k (*aor.* صومودر sòmudur), *v.n.* To pout and be sulky.

صومردانمق sòmurdanm*a*k (*aor.* صومردانور sòmurdan*ir*), *v.n.* To talk sulkily.

صومعه sàvm*a"a*, *s. a.* A church or monastery; any religious or conventual edifice.

صون sàvn, *s. a.* Active protection.

صوندرمه sùndurm*a*, *s. t.* A shed, penthouse, lean-to.

صونمق sùnm*a*k (*aor.* صونار sùnar), *v.a.* (*provincial*) To push forward (towards anyone as in the act of presenting).

صوی sòy, *s. t.* A race, stock, family; a kind, sort; a good race; a good sort; —, *a. t.* Of a good race; of a good sort.

صویش sùyush, *s. t.* Plain boiled meat.

صویغون sòyghun, *s. t.* Pillage, plunder, sack, rapine; wholesale theft or robbery; a stripping; —قاریلری, sòyghun-kàr*ilari*, Hired women at wedding-feasts who assist the lady visitors to uncloak, &c.

صویمق sòymak (*aor.* صویار sòyar), *v.a.* To strip; to strip off clothes; to plunder, sack, rob; صویندمق sòyunmak (*aor.* صوینور sòyunur), *v.n.* To undress one's self.

صهباء sàhbā, *s. a.* Wine, the expressed juice of white grapes.

صهر sìhr, *s. a.* A son *or* brother-in-law, he who has taken to wife the daughter or sister of some one; صهریت sìhrìyyèt, *s. a.* The quality of being son or brother-in-law.

صهیل sàhīl, *s. a.* The neighing of a horse.

صیاد sàyyād, *s. a.* A hunter or fisher of any kind.

صیادت sìyādèt, *s. a.* A chase, hunting, fowling, fishing of any kind; huntsmanship of any kind.

صیام sìyām, *s. a.* The act of fasting; a religious fast.

صیانت sìyānèt, *s. a.* Active protection; ا—, —et, *v.a.* To protect, guard.

صیت sīt, *s. a.* A sound, a noise; a voice; rumour; reputation, fame.

صیحه sàyha, *s. a.* A loud cry.

صید sàyd, *s. a.* A hunting, chasing, fowling, trapping, fishing, taking, catching in any manner; the chase, &c., of any kind; prey taken in any manner; ا—, —et, *v.a.* To take, catch as prey in any manner.

صیدا Sàyda, *s. t.* Sidon in Phœnicia.

صیرق sìrik, *s. t.* A small pole, a perch, a long thick stick.

صیرم sìrim, *s. t.* A strip, lace or thong of leather or hide.

صیرمق sìyirmak (*aor.* صیرر sìyirir), *v.a.* To strip (the skin off of anything), to pull off (any covering of anything) after the fashion used in skinning eels; صیرلمق sìyirilmak (*aor.* صیریلور sìyirilir), *v.p.* To be pulled or stripped off like an eel-skin; —, *v.n.* To slip away quietly, to get away by slipping off a coat, &c., which someone has hold of.

صیزلامق sìzlamak (*aor.* صیزلار sìzlar), *v.n.* To ache.

صیزمق sìzmak (*aor.* صیزار sìzar), *v.n.* To transude, exude, percolate.

صیزی sìzi, *s. t.* An ache, a pain.

صیغ sìgh, *a. t.* Shallow (water).

صیغامق sìghamak (*aor.* صیغار sìghar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صیغه sīgha, *s. t.* The peculiar termination of a word in a grammatical view, its form as indicative of case, mood, tense, &c.; a conjugation.

صیغر sìghir, *s. t.* An ox; صو صیغری sù-sìghiri, A buffalo.

صیغرتماج sìghirtmàj, *s. t.* A drover, herdsman.

صیغرجق sìghirjik, *s. t.* A starling.

صیغمق sìghmak (*aor.* صیغار sìghar), *v.n.* To go in, to be in such quantity or of such a size as to admit of being contained in any given receptacle; صیغنمق sìghinmak (*aor.* صیغنور sìghinir), *v.n.* To go in for shelter, to take refuge; صیغشمق sìghishmak (*aor.* صیغشور sìghishir), *v.n.* To manage to get in (several people), to find room.

صیف sàyf, *s. a.* The summer; صیفی sàyfī, *a. a.* Pertaining to summer;

صیفیه sàyfiyyé, *s. a.* A country-house, inhabited during summer.

صیق sìk, *a. t.* Thick, close together, not far apart, of a close texture; —, *ad. t.* Often.

صیقل sàykàl, *s. a.* A polish, burnish; —ویرمك, sàykàl - vèrmek, *v.n.* To give a polish or burnish.

صیقمق sìkmak (*aor.* صیقار sìkar), *v.a.* To squeeze, press, subject to pressure; to express (juice); to subject to an unpleasant degree of importunity or trial of patience; to fire off (a pistol); صیقلمق sìkilmak (*aor.* صیقلور sìkilir), *v.p.* To be squeezed; to be pressed; to be expressed (juice); to be fired off (a pistol); —, *v.n.* To be annoyed; to feel dull; ادمك جانی صیقلمق àdaming - jāni - sìkilmak, *v.n.* To be vexed, grieved, annoyed; to feel in low spirits, feel dull; صیقشمق sìkishmak (*aor.* صیقشور sìkishir), *v.n.* To crowd, to be crowded, pressed, jammed in together; صیقشدرمق sìkishdirmak (*aor.* صیقشدرر sìkishdirir), *v.a.* To crowd (many things), press together; to screw up tight, make (a thing) quite tight and close; to press (a person), importune, to subject to the strictest oral examination, to use threats.

صیقندی sìkindi, *s. t.* Any unpleasantness which weighs on one; want, penury; a bodily want, want to ease nature; an unpleasant feeling, heaviness; trouble.

صیقی sìki, *a. t.* Tight; —, *s. t.* A moral screw or necessity applied to make a person exert himself; صیقی یی كورمك sìkiyi-ghyùrmek, *v.n.* To be placed under some kind of moral pressure or necessity.

صیوا *or* صیوه sìwa, *s. t.* Plaster, a coat of plaster; صیوامق sìwamak (*aor.* صیوار sìwar), *v.a.* To plaster.

ض

ض dād (dàt). Eighteenth letter of the Turkish language, having two different powers. It is sometimes sounded as an English *d*, at other times like a *z*; but in either case it has generally a more guttural and harder sound than the د or ز. In chronograms it has the numeral value of 800.

ضابط zābit, *s. a.* An officer; a magistrate; one's immediate chief in an official capacity; —بیوك bìyuk—, A commissioned officer; —كچوك kùchuk—, A warrant or non-commissioned officer.

ضاد dād, *s. a.* Name of the letter ض.

ضال dāll, *s. a.* One who is in error, out of the right path.

ضامن zāmin, *s. a.* A surety, bail, [guarantee (person).

ضایع zāyi", *a. a.* Going to waste, being uselessly spent, being lost; او—, —òl, *v.n.* To be lost; to go to waste; ا—, —et, *v.a.* To lose; to waste.

ضبط zàbt, *s. a.* A holding firmly; a holding together; a holding in, re-

straining, governing; a conquering; a seizing; a taking possession; ـــ, —et, *v.a.* To hold; to hold together; to hold in, restrain; to conquer; to seize; to take possession of, enter into possession of; to assume the functions of; to rule, govern, exercise authority over; to take down, pen down (notes of oral communications); ضبطی zàbtī (*fem.* ضبطیه zàbtìyyé), *a. a.* Pertaining to the police; ضبطیه zàbtìyyé, ضبطیه قواصی zàbtìyyé - kàwwāssi, *s. t.* A policeman; ضبطیه ناظری zàbtìyyé--nāziri, *s. t.* The Minister of Police.

ضجر dàjar, *and* ضجرت dàjrèt, *s. a.* Sorrow, chagrin.

ضحا dàhā, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضحك dàhk, *s. a.* A laughing; a laugh.

ضحوه dàhvé, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضد zìdd, *s. a.* The contrary or opposite to anything; a thing very much disliked; a person who opposes anyone; بریڭ ضدینه یاپمق bìrining-zìddina--yàpmak, *v.a.* To do (anything) to vex someone; بریڭ ضدینه كتمك bìrining - zìddina - ghìtmek, *v.n.* To annoy, be distasteful to someone.

ضر zàrr, *s. a.* Harm, damage, detriment; hurtfulness; noxiousness; سراً و ضراً sèrren-vè-zàrran, *ad. a.* In weal and in woe, for better for worse.

ضراعت dàrā"àt, *s. a.* Humility.

ضرب dàrb, *s. a.* A striking in any manner; a stroke, blow; —, zàrb (*the same word differently pronounced*), *s. a.* The force or violence of a blow; multiplication (in arithmetic); —, dùrib*a* (on coins), It was struck; ـــ, dàrb-et, *v.a.* To strike; to set up (tents, &c.); ـــ, zàrb-et, *v.a.* To multiply arithmetically; ضرب سكه dàrbi-sìkké, *s. p.* The coining of money; ضرب مثل zàrbi-mèssel, *s. p.* A proverb, a common expression; ضرباً dàrban, *ad. a.* By force of arms; ضربخانه zàrb-khāné, *s. p.* A royal mint; ضربخانه ناظری zàrb-khāné-nāziri, *s. t.* The master of the mint (a cabinet minister).

ضربه dàrba, *s. a.* A single stroke, a blow.

ضرر zàrar, *s. a.* Harm, damage, detriment, injury; loss (in business); hurtfulness, noxiousness; ضرر یوق zàrar-yòk! *int. t.* No matter! Never mind! ضرری یوق zàrari-yòk, There is no harm in that; ـــ, —et, *v.n.* To hurt, injure, harm; to lose (in business); ضررلو zàrarli, *a. t.* Who has suffered loss; ضررسز zàrarsiz, *a. t.* Harmless, not hurtful; harmless, free from harm or loss; not bad, pretty good considering.

ضرطه zàrta, *s. a.* A fart.

ضروب zùrūb, *s. pl. a.* (*of* ضرب zàrb, *seldom used in this sense*) Kinds, sorts; ـــ امثال zùrūbu-èmsāl (*pl. of* ضرب مثل zārbi-mèssel), Proverbs.

ضرورت zàrūrèt, *s. a.* Necessity, pressing need; indigence, want, poverty;

بالضروره bì-'z-zàrūrÉ (*and* بالضرور bì-'z-zàrūr), *ad. a.* Necessarily, forcedly, obligedly; ضرورى zàrūrī, *a. a.* Indispensable, pressingly needful; obligatory, forced.

ضعف zà''f, *s. a.* Weakness, feebleness, debility; —, zì''f (*pl.* اضعاف èz''āf), *s. a.* The double *or* any multiple (of a quantity).

ضعفا zù''afā, *s. pl. a.* (*of* ضعيف zà''īf), The weak, the infirm; the poor. (This is the original of the now celebrated French word *zouave*, the term being applied by the Arabs to those who from weakness, sickness, poverty, or loss of arms or horses, cannot be considered effective warriors).

ضعيف zà''īf, *a. a.* Weak, infirm, not strong, not powerful; thin, not fat; poor; ضعيفلق zà''iflik, *s. t.* Weakness, debility; ضعيفلنمق zà''iflanmak, *v.n.* To grow weak; to grow thin, to lose flesh; ضعيفلتمق zà''iflatmak, *v.a.* To make weak, to weaken; to cause to lose flesh.

ضلال dàlāl, *and* ضلالت dàlālèt, *s. a.* Error, deviation from the right path.

ضلع dìl'' (*pl.* اضلاع àdlā''), A side (of a triangle); —معلوم, dìl''*i*-mà''lūm, A known or given side; a base-line (in surveying).

ضم zàmm, *s. a.* An adding; the pronouncing a letter with one of the vowels o, u, ʊ, *or u*, after it; ا—, —et, *v.a.* To add (something more).

ضمان zàmān, *s. a.* Suretiship, bail, guaranteeship.

ضمائر zàmā'ir, *s. pl. a.* (*of* ضمير zàmīr), Hearts, minds; thoughts.

ضمائم zàmā'im, *s. pl. a.* (*of* ضميمه zàmīmÉ), Addenda, appendices, additions, supplements; things of any kind added.

ضمن zìmn, *s. a.* The interior (of any containing exterior); the design (contained in any act); the implied sense (contained in any expression); ضمننده zìmninda (*an apparent Turkish adverb or conjunction*), In order to, with a view to, with a design to; ضمناً zìmnan, *ad. a.* In an implied manner; ضمنى zìmnī, *a. a.* Implied, contained.

ضمير zàmīr, *s. a.* The heart or mind; a pronoun; ما فى الضمير mā-fì-'z-zàmīr, That which is (or was) on the mind, one's thoughts.

ضميمه zàmīmÉ, *s. a.* Anything added (to another thing); an appendix, supplement.

ضيا zìyā, *s. a.* Light; ضيادار zìyādār, *a. p.* Luminous; lighted, illuminated; —ويرمك, zìyā-vèrmek, *v.n.* To give light.

ضياع zìyā'', *s. pl. a.* (*of* ضيعه zī''a, *not used*), Estates, farms, lands, and villages; —, zàyā'', *s. a.* Destruction, ruin.

ضيافت zìyāfèt, *s. a.* A banquet, a feast, [a set dinner or supper.

ضيف zàyf, *s. a.* A guest.

ضيق zīk, *a. a.* Narrow, straitened,

close ; النفس—, zīku-'n-nèfess, *s. a.* An asthmatic person ; نفس—, zīk--nèfess (tìk-nèfess), The asthma.

ضيوف zùyūf, *s. pl. a.* (*of* ضيف zàyf), Guests.

ط

ط tā''i-hòttī (tì). Nineteenth letter of the Turkish alphabet, having two different values. It is generally sounded as an English *t*, but sometimes, at the beginning of words of Turkish origin, as a *d*, and is always more harsh and guttural than the corresponding letters ت and د. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 9.

طا tā, *s. a.* Name of the letter ط.

طاب tāba! *int. a.* May (his tomb) be pleasant (to him), in طاب ثراه tāba--sùrāhu, *and* طاب سره tāba-sìrruhu.

طابور tàbur, *s. t.* A battalion ; a column (of march or attack) ; a certain large number (of people).

طابيه tàbiya, *s. t.* A battery ; a bastion ; an earthwork, fleche, redoubt, redan, or fort.

طاپمق tàpmak, *and* طاپنمق tàpinmak, [*v.n.* To worship, adore.

طاپو tàpi *or* tàpu, *s. t.* A kind of title-deed for lands held on the old feudal system, by tenants of low degree : it is also called طاپو تذكره‌سى tàpu-tèz-kéréssi.

طاپه tàpa, *s. t.* A cork *or* stopper to a [bottle.

طات tàt, *s. t.* Taste, savour ; طاتلو tàtli, *a. t.* Sweet ; savoury ; pleasant, agreeable ; —, *s. t.* Any sweet dish or sweetmeat ; طاتسز tàtsiz, *a. t.* Unsavoury, tasteless ; unpleasant, disagreeable ; طاتلولق tàtlilìk, *s. t.* Sweetness ; pleasantness ; طاتسزلق tàtsizlìk, *s. t.* Unpleasantness.

طاتمق tàtmak (*aor.* طادار tàdar), *v.a.* To taste, try the taste of ; perceive the taste of.

طارتمق tàrtmak (*aor.* طارتار tàrtar), *v.a.* To weigh ; to try the weight ; to try the strength, or to sound the ideas (of a person).

طارتى tàrti, *s. t.* A weight for weighing ; the weighing weight of anything.

طارم tārim, *s. p.* A dome ; the sky *or* a sphere.

طاره tàra *or* dàra, *s. t.* (*Italian*), The tare (of goods sold by weight).

طارى tāri, *a. a.* Which comes (upon one), happens disagreeably ; أو—, —òl, *v.n.* To come upon, overtake, happen disagreeably.

طاس tàss, *s. p.* A bowl of metal, glass, or earthenware ; —, *a. t.* Bald (head) ; ياپشدرمق—, tàss-yàpishdirmak, *v.n.* (To apply a bowl) To torture by application of heated bowls of metal to the bare head.

طاش tàsh, *s. t.* A stone, a rock ; stone ; a millstone ; a draughtsman, piece at draughts ; ديكيلو طاش dìkili-tàsh, An obelisk (while standing) ; طاشجى

tàshji, *s. t.* A stone-cutter, worker in stone; طاشلمق tàshlamak, *v.a.* To stone with stones. [(in a male animal).

طاشاق tàshak, *s. t.* A testicle, a stone

طاشمق tàshmak (*aor.* طاشار tàshar), *v.n.* To overflow; طاشرمق tàshirmak, (*aor.* طاشرر tàshirir), *v.a. caus.* To cause to overflow; to allow one's words or acts to go beyond the bounds of due respect.

طاشیمق tàshimak (*aor.* طاشر tàshir), *v.a.* To carry; to carry about; طاشنمق tāshinmak, *v.n.* To move, to carry one's effects and furniture to another house.

طاصلاق tàsslak, *a. t.* In an unfinished state, rough, unworked; —, *s. t.* A sketch, an outline; anything just roughly brought into shape.

طاصمه tàssma, *s. t.* A strap or lachet by which anything is held or fastened.

طاعت tā"at, *s. a.* Active devotion or piety, active conformity with God's ordinances. [tagious pest.

طاعون tā"ūn, *s. a.* The plague, the con-

طاغ dāgh, *s. t.* A mountain, mount, hill; طاغلو dàghli, *s. t.* A mountaineer.

طاغتمق dàghitmak (*aor.* طاغدر dàghidir), *v.a.* To scatter; to distribute.

طاغلمق dàghilmak (*aor.* طاغلور dàghilir), *v.n.* To disperse, be dispersed; —, *v.p.* To be distributed.

طاغی tāghi, *s. a.* A rebel; a sinner; —, dāghī, *s. t.* A mountaineer.

طاق tāk, *s. p.* Any vaulted or domed construction; a vault; an arch; a dome; an arched window; a sphere; the sky; a single one, an odd one; a single fold; —, *a. p.* Curved, vaulted, bent; odd; single.

طاقت tākàt (tākàt), *s. a.* Strength, power to do or bear; —کتورمك, tākàt-ghètirmek, *v.n.* To be able, to find strength sufficient. [ing or rattling.

طاقردی tàkirdi, *s. t.* A noise of knock-

طاقلاق tàklak, *s. t.* A tumble heels over head; —قیلمق, tàklak-kìlmak, *v.n.* To tumble, to throw one's self heels over head.

طاقلدامق tàkildamak (*aor.* طاقلدار tàkildar), *v.n.* To make a rattling noise.

طاقم tàkim, *s. t.* A set (of anything, of people, of tools, &c.); a mouthpiece (of a pipe); a squad, subdivision, or detachment (of soldiers); a crew (of a boat); tools, implements, necessaries, furniture; utensils.

طاقمق tàkmak (*aor.* طاقار tàkar), *v.a.* To fix (anything on to something else), to append; —قلیج kìlìj-tàkmak, To put on a sword; —اد àd-tàkmak, To give a name; طاقلمق tàkilmak, *v.p.* To be fixed on or attached to anything; —, *v.n.* To attach one's self to anything, lay hold of, meddle with, make game of, chaff, skylark with; طاقنمق tàkinmak, *v.a.* To attach (something) to one's self; —اغرینی àghrini-tàkinmak, *v.n.* To assume an air of gravity.

طاقیه tàkyé, *s. t.* A small linen cap.

طاك dàng, *s. t.* The dawn; —یری, dàng-yèri, The place where the light of morning first appears; —اتمق, dàng-àtmak, *v.n.* To begin to show signs of light (the dawn), to brighten.

طال tālé! May (his elevation, &c.) long endure! (*used in firmans after the names of honourable personages*).

طالب tālib, *s. a.* A wisher, seeker for, inquirer after; a student; —او, tālib--òl, *v.n.* To desire, ask for.

طالح tālih, *s. a.* A sinner.

طالع tāli', *s. a.* The ascendant (in astrology); fate, fortune, luck.

طالغه dàlgha, *s. t.* A wave; a ripple; طالغه‌لنمق dàlgha*l*anmak, *v.n.* To rise in waves; to be wavy.

طالیان dàlyan, *s. t.* A fishing station erected on poles in the water.

طانه dàna, *s. t.* A calf.

طانیمق tànimak (*aor.* طانور tànir), *v.a.* To know again, to recognise; طانشمق tànishmak, *v.n.* To know or recognise one another; طانشق tànishk, *s. t.* An acquaintance.

طاوس tāwuss, *s. a.* A peacock.

طاوشان tàwshan, *s. t.* A hare; a Greek from certain of the isles; a cabinet-maker; اطه‌طاوشانی àda-tàwshani (A hare of the isles), a rabbit.

طاوق tàwuk, *s. t.* A fowl, a hen; —ماوق, tàwuk-màwuk, Poultry of various kinds; طاوق‌کومسی tàwuk-kyùmèssi, *s. t.* A fowl-house; طاوقجی tāwukju, A poulterer; a dealer in live fowls; —کوتی, tàwuk-ghyùtu, *s. t.* A wart.

طاوه tàwa, *s. t.* A frying-pan; any fried food; the pan of a gun-lock.

طاهر tāhir, *a. a.* Clean, lawfully clean.

طای tày, *s. t.* A colt; half a horse-load; (a bale, &c.) equal in weight to another.

طائر tā'ir, *s. a.* A bird, a fowl, any flying [animal; the soul.

طائف tā'if, *s. a.* A patrol, anything that goes round; name of a town in Arabia; a spectre, vision.

طائفه tā'ifé, *s. a.* A set of men, body of men; a people, nation, tribe; a ship's crew.

طائل tā'il, *in* لاطائل, lā-tā'il, *ad. a.* Without any beneficial result.

طب tibb, *s. a.* The science of medicine; طبی tibbī (*fem.* طبیه tibbìyyé), *a. a.* Medical, pertaining to the science of medicine.

طبابت tibābèt, *s. a.* The practice of medicine, the medical profession.

طباع tibā'', *s. pl. a.* (*of* طبع tàb''), Natures; dispositions; minds.

طباق tàbak, *s. t.* A plate; a dish; a saucer; طباقجی tàbakji, *s. t.* A dealer in china and earthenware.

طبان tàban, *s. t.* The sole of the foot; firmness, courage, intrepidity; —تیموری, tàban-(dèymiri), One of the kinds of Damascus steel; —دال dàl-tàbàn, *s. t.* A quick or continual runner; —قالدرمق tàban-kàldirmak, *v.n.* To ply the foot, to take to one's heels, run.

طبانجه tàbànja, *s. t.* A pistol.

طبائع tàbā'i", *s. pl. a.* (*of* طبيعت tàbī"àt), Natures; dispositions; characters; natural qualities.

طبخ tàbkh, *s. a.* A cooking; ا—, —et, *v.a.* To cook.

طبع tāb", The printing or impressing an impression of any kind; the nature, natural quality impressed by nature; natural health or state of body; taste, liking; disposition, character; ا—, —et, *v.a.* To print; to imprint.

طبق tìbk, *s. a.* Conformity, exact similarity of form.

طبقه tàbaka, *s. a.* A stratum; a sheet (of paper); a rank or degree (in a series); a floor (in a house).

طبل tàbl (dàwul), *s. a.* A drum.

طبله tàbla, *s. a.* Any flat tray with a high rim; those which are large are of wood, and the small ones of brass or silver; طبله‌كار tàbla-kyar, *s. t.* A baker's retailer who carries bread about on a tray.

طبيب tàbīb, *s. a.* A doctor of medicine [a physician.

طبيعت tàbī"àt, *s. a.* Nature; natural quality, disposition, or character; taste, delicacy of taste in matters of elegance.

طبيعى tàbī"ī, (*fem.* طبيعيه tàbī"ìyyé), *a. a.* Natural, not artificial.

طپراق tòprak, *s. t.* Earth, soil; territory; عثمانلو طپراغى "òssmānli-tòpraghi, *s. t.* Turkey, the Ottoman territory; طپراق ايشى tòprak-ìshi, Any work made of clay, or of earth.

طپو tàpu, *s. t.* See طاپو.

طحن tàhn, *s. a.* A grinding in a mill; ا—, —et, *v.a.* To grind in a mill.

طحين tàhīn, *s. a.* Ground sesame, being an oily paste used for food by Eastern Christians in Lent, and of which *helwa* is also made.

طرار tàrrār, *s. a.* A cutpurse, pickpocket, scamp, vagabond, rogue, rascal.

طراز tìrāz, *a. p.* (*in composition*), Who embroiders; who weaves the web of refined diction; an embroidered hem or border.

طراق tàrak, *s. t.* A comb; a card; a rake; a harrow; a limpet or cockle.

طرامق tàramak (*aor.* طرار tàrar), *v.a.* To comb; to card; to rake; to harrow. [flowers, &c.).

طراوت tàrāvèt, *s. a.* Freshness (of fruit,

طرب tàreb, *s. a.* Joy, joyousness, joyfulness, mirth, glee.

طرابزون tàràbizūn (tràbzàn), *s. t.* Trebizond in Pontus; (*or* طربزان) a portcullis; the arm of a sofa, or rather the railing or slab which terminates a Turkish sofa when it does not reach to a wall; طربزان‌باباسى tràbzàn-bàbassi, The post which supports this railing in front of the sofa, the other end of the rail being fixed in the wall at the back of the sofa.

طرابلوس Tàrābalūs, *s. t.* Tripoli; طرابلوس غرب Tàrābalùs-i-gharb, Tripoli in Africa; طرابلوس شام Tàrābalūs-i--Shām, Tripoli in Syria.

طرپان tàrpan, *s. t.* A scythe.

طرتل tàrtal, *s. t.* A caterpillar, especially the smaller kinds which destroy leaves and flowers; the velvet fringe called *chenille*; the bullions of gold-lace or epaulettes.

طرح tàrh, *s. a.* A casting, throwing, laying, or placing on the ground; a laying (foundations); a casting away; a subtracting; subtraction in arithmetic; ا—, —et, *v.a.* To cast, throw, lay, or place on the ground; to lay (foundations); to cast away; to subtract.

طرخون tàrkhūn, *s. t.* Tarragon (herb).

طرد tàrd, *s. a.* To drive away, send away, reject, repel.

طرز tàrz, *s. a.* A way, manner, fashion.

طرف tàraf, *s. a.* A side; a tract, district; a direction; a party; طرف طوتمق tàraf-tùtmak, *v.n.* To espouse a cause, side with a party or person; طرفدار tàraf-dār, *s. p.* A partisan; طرفین tàrafèyn, *s. a. dual*, The two sides or parties (in a question, suit, quarrel, &c.).

طرفاندہ tùrfanda, *s. t.* Fresh fruit or vegetables being the first fruits of a season.

طرفہ tàrfa, *s. a.* A twinkling (of an eye); —, tùrfé, *s. a.* Anything fresh, new, rare; طرفۃالعین tàrfétu-'l-"àyn, The twinkling of an eye.

طرق tùruk, *s. pl. a.* (*of* طریق tàrīk), Roads, paths, ways.

طرلا tàrla, *s. t.* Plough-land, arable land; one field of arable land.

طرماشمق tàrmashmak (*aor.* طرماشر tàrmashir), *v.n.* To climb up (trees, &c.) by using the claws (as cats, &c., do); to scratch one another, claw each other.

طرمالمق tàrmalamak (*aor.* طرمالار tàrmalar), *v.a.* To scratch with the claws.

طرمنتی tàrmenti, *s. t.* Turpentine.

طرناق *or* طرنق tàrnak, *s. t.* A nail, claw, talon, hoof; طرناقلو tàrnakli, *a. t.* Having a nail or nails, claws, hoofs; چتال طرناقلو chàtal-tàrnakli, *a. t.* Having a cloven hoof, cloven-hoofed.

طرہ tùrré, *s. p.* A lock of hair, a curl, a ringlet; a leather strap or a handkerchief twisted into a rope by children in certain games, a cob.

طریاق tiryāk, *s. a.* Theriaca, an opiate [electuary.

طریان tàrayān, *s. a.* A happening, affecting (disagreeably).

طرید tàrīd, *s. a.* Any thing or person rejected, refused, cast away.

طریف tàrīf, *a. a.* Any object newly acquired possession of.

طریق tàrīk, *s. a.* A road, way, path; a mode, manner; a fashion; a quality; —عام, tàrīki-"āmm, A public road; —خاص, tàrīki-khāss, A private road; —حق, tàrīki-hàkk, The way of truth.

طریقت tàrīkàt, *s. a.* A hierarchy; an order (of dervishes or monks).

طست tàsst, *s. a. and* طشت tàsht, *s. p.* A basin; a tray.

طشرة tàshra, *and* طشرى dìshāri, *s. t.* The exterior, outer part (of anything); any provincial place away from the capital; —, *ad. t.* Beyond, out.

طعام tà''ām, *s. a.* Food; a meal; taste, savour; |—, —et, *v.n.* To breakfast or dine.

طعم tà''m, *s. a.* Taste, savour; food.

طعمة tù''mé, *s. a.* Food; prey; طعمهٔ شمشير tù''méʿi-shìmshīr, Prey to the sword.

طعن tà''n, *s. a.* A wounding, stabbing; a reproving, blaming, reproaching, speaking ill of; |—, —et, *v.n.* To wound with any kind of stab; to reprove, reproach, blame, speak ill of.

طعنة tà''né, *s. a.* A wound, a stab.

طغات tùghāt, *s. pl. a.* (*of* طاغى tāghī), Rebels; sinners.

طغرا tùghra, *s. t.* The cypher of the Sultan in an ornamental shape, used for inscribing over firmans, on coins, and on public buildings; it contains the name of the Sultan, and of his father, with the title Khān, and the epithet "*always successful.*"

طغرجق dògharjìk, *s. t.* A wallet.

طغوا (*or* طغوى) tàghwà, طغوان tùghwān, طغى tàghy, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

طغيان tùghìyyān, *s. a.* Being rebellious; exceeding bonds, overflowing. [lence.

طفرة tàfra, *s. t.* A proud careless insolطفل tìfl, *s. a.* A child, an infant; طفليت tìflìyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفلان tàflàn, *s. t.* (*Greek* δαφνη), The true laurel, different from *the bay.*

طفولت tùfūlèt, *and* طفوليت tùfūlìyyèt, *s. a.* Childhood, infancy.

طفيل tùfèyl, *s. a.* A parasite, feast-hunter, lick-spittle, trencher-fly.

طقسان dòksan, *a. t.* Ninety; طقسانجى dòksanìnjì, *a. t.* The ninetieth.

طقوز dòkuz, *a. t.* Nine; اون طقوز òn--dòkuz, Nineteen; طقوزنجى dòkuzunjù, *a. t.* Ninth.

طلا tìlā, *s. p.* Gold; a gold coin, piece of gold, gold piece; طلادوز tìlādūz, *s. p.* An embroiderer in gold thread.

طلاش tàlash, *s. t.* Wood shavings.

طلاق tàlāk, *s. a.* A divorce. [liness.

طلاوت tàlāvèt, *s. a.* Beauty, grace, love-

طلائع tàlāʿi'', *s. pl. a.* (*of* طليعة tàlī''a), Scouts, the first indications of an approaching army.

طلب tàleb, *s. a.* A demanding, asking for, perquisition, seeking; |—, —et, *v.a.* To demand, ask for, require, seek.

طلبا tùlébā, *and* طلبة tàlébé, *s. pl. a.* (*of* طالب tālib), Demanders, askers for, requirers, seekers; students, seekers after learning.

طلسم tàlsim, *s. a.* A talisman.

طلعت tàl''àt, *s. a.* An appearing, coming in sight; an aspect.

طلوع tùlū'', *s. a.* A rising above the horizon; |—, —et, *v.n.* To rise.

طلوم tùlum, *s. t.* A whole sheep's or goat's skin, used as a vessel for holding wine, oil, butter, &c.; a bagpipe;

the bag of a bagpipe; the quantity of fur in commerce ready prepared in form for a long cloak.

طلومبه tùlumba, *s. t.* A pump; a fire-engine; a glyster-pipe; a waterspout.

طلیعه tàlī"à, *s. a.* A scout of an army, the most advanced patrols which are first seen by the enemy.

طمر dàmar, *s. t.* A vein, artery, nerve; the grain of wood; a vein in stone or in mines; شاه‌طمر shāh-dàmar, *s. t.* An artery; قان‌طمری kān-dàmari, A blood-vessel, vein or artery; اق‌طمر àk-dàmar, A nerve.

طمروق tòmruk, *s. t.* A bud, leaf-bud; a stocks or pillory or billet of wood to which criminals are fastened; a police prison; طمروقلنمق tòmruklanmak, *v.n.* To form buds (a tree); طمروغه اورمق tòmrugha-wùrmak, *v.a.* To put into prison, *or* into the stocks.

طمطراق tòmturàk, *s. t.* Pomp, magnificence, grandeur, show.

طمع tàma", *s. a.* A coveting; covetousness; ا—, —et, *v.n.* To be covetous; طمعکار tàma"kyār, *s. p.* An avaricious person, a miser.

طملامق dàmlamak (*aor.* طملار dàmlar), *v.n.* To drop, fall drop by drop; طملاتمق dàmlatmak (*aor.* طملادر dàmlàdir), *v.a.* To drop, to pour out by drops, to cause to fall by drops.

طمله dàmla, *s. t.* A drop (of fluid); the apoplexy. [A sort of guitar.

طنبور tànbūr, *s. a.* طنبوره tànbura, *s. t.*

طنطنه tàntana, *s. a.* Pomp, magnificence, the being attended with many servants and every incident of state and grandeur.

طنمق tènmak, *used only in the negative* طنمامق tènmamak (*aor.* طنمز tènmàz), *v.n.* Not to make any observation by speech or by notice, apparently; to keep quite quiet, apparently.

طنین tènīn, *s. a.* A ringing, sounding, echoing noise. [animals, cattle.

طوار dàvar, *s. t.* (*provincial*), Sheep,

طواشی tàwāshī, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Eunuchs; (*as a Turkish singular*) a eunuch.

طواف tàwāf, *s. a.* A circumambulation; a processional circumambulation; ا—, —et, *v.n.* To circumambulate; —, tàwwāf, *s. a.* One who performs a circumambulation, a circumambulator.

طوان tàwan, *s. t.* A ceiling; —اراسی, tàwan-àrassi, *s. t.* A cockloft, the space among the rafters of a roof.

طوائف tàwā'if, *s. pl. a.* (*of* طائفه tā'ifé), Peoples, nations, tribes, sets of people.

طوب *or* طوپ tòp, *s. t.* A cannon, gun; a lump; a ball; a piece (of stuff); the whole (of anything), all; a wholesale quantity; طوپدن tòpdan, All together; in the lump; wholesale; —, *ad. t. in* طوپ‌طولو tòp-dòlu, Quite full; طوپجی tòpju, *s. t.* An artilleryman; a gunner; طوپخانه tòp-khāné, *s. t.* An arsenal of artillery.

طوپارلمق tòparlamak (*aor.* طوپارلار tòpar-

lar), *v.a.* To roll or collect together and take away.

طوپال tòpal, *s. t.* A lame man; —, *a.t.* Lame; طوپاللمق tòpallamak, *v.n.* To walk lamely, to limp in walking.

طوپالق tòpalàk, *a. t.* Roundish, short and plump.

طوپلامق tòplamak (*aor.* طوپلار tòplar), *v.a.* To collect, to gather; طوپلانمق tòplanmak (*aor.* طوپلانور tòplanır), *v.n.* and *p.* To collect, to gather (of itself); to be collected, to be gathered; طوپلاتمق tòplatmak (*aor.* طوپلادر tòpladır), *v.a.* To cause or allow (one) to gather, to cause or allow (things) to be collected or gathered.

طوپوز tòpuz, *s. t.* A mace of arms, a club.

طوپوق tòpuk, *s. t.* The ankle bone; the back of the heel.

طوپلو tòplu, *s. t.* A pin.

طوتام tùtam, *s. t.* A handful, as much as can be grasped at once.

طوتساق tùtsak, *s. t.* A prisoner of war, [a captive.

طوتقال tùtkàl, *s. t.* Glue; بالق‌طوتقالی bàlık-tùtkalı (Fish glue), Isinglass.

طوتمق tùtmak (*aor.* طوتار tùtar), *v.a.* To hold, keep hold of; to catch, lay hold of; to take prisoner, make prisoner; to arrest, stop, intercept; to hold, suppose; to keep, observe; —, *v.n.* To have the power of holding; to have the power of performing its natural functions (any limb); —اوروج ùruj—, *v.n.* To keep a fast canonically; —معذور mà"zūr—, *v.a.* To hold excused, to excuse on account of some valid obstacle; —سوز sùz—, To take or follow advice; —یاس yàss—, —ماتم mātem—, *v.n.* To be in mourning; —یوز yùz—, *v.n.* To begin to show signs (of decay, &c.); —خاطردە khātirda—, *v.a.* To remember, not to forget, to hold in one's memory; هیچ بریری‌طوتمز hìch-bìr-yèri-tùtmàz, He is quite decrepit, all his limbs, his whole body is disabled; طوتلمق tùtulmak (*aor.* طوتلور tùtulur), *v.p.* To be held; to be seized; to be kept; to be rendered powerless in function by disease (any limb or organ); to be eclipsed (the sun or moon); to be observed or kept (a fast or ordinance of any kind); طوتنمق tùtunmak (*aor.* طوتینور tùtunur), *v.a.* To hold to one's self, apply to one's self or to any part of one's own body; طوتشمق tùtushmak (*aor.* طوتشور tùtushur), *v.n.* To hold to each other; to seize hold of each other; to quarrel together; to take fire, catch fire; to fly into a passion; طوتشدرمق tùtushturmak (*aor.* طوتشدرر tùtushturur), *v.a.* To cause (others) to quarrel, to set by the ears; to set fire to.

طور tàwr, *s. a.* A manner of acting, speaking, treating, or conducting one's self; a haughty or supercilious manner, superciliousness; —, tòr, *ad. t. in* طورطوب tòr-tòp, Quite round, quite like a ball.

طورانمق dàwranmak (*aor.* طورانور dàwrànir), *v.n.* To start into a posture of defence or vigilance; to regain one's health, footing, or position.

طورپ tùrp, *s. t.* A radish.

طورطی tòrtu, *s. t.* Sediment, lie, lees, [grounds.

طورغون dùrghun, *a. t.* Motionless, stagnant.

طورلاق tòrlàk, *s. t.* A foolish, careless [fellow.

طورلمق dùrulmak (*aor.* طوریلور dùrulur), *v.n.* To stand so as to become clear by deposing its sediment; —, *v.p.* To be such that things can stand in, on, &c.

طورلهصویی Tūrla-sūyu, *s. t.* The river Dniester.

طورمق dùrmak (*aor.* طورر dùrur), *v.n.* To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast (in any idea, to any promise); to continue in existence.

طورنه tùrna, *s. t.* A crane (bird).

طورو *or* طوری dòru, *a. t.* Bay (horse).

طوره (*for* طره tùrré), tùra, *s. t.* Anything twisted or bound up into a rope shape; a cob (used in play by children).

طوز tùz, *s. t.* Salt; طوزلو tùzlu, *a. t.* Salt, saltish; طوزسز tùzsuz, *a. t.* Insipid; طوزلامق tùzlamak (*aor.* طوزلار tùzlar), *v.a.* To salt.

طوزاق tùzàk, *s. t.* A trap, a snare; —قورمق, —kùrmak, To set a trap; طوزاغهطوتلمق tùzagha-tùtulmak, To be caught in a trap.

طوزله tùzla, *s. t.* A salt-works, salt-pans.

طوس dòss, *ad. t. in* طوسطوغری dòss--dòghru, Quite straight; —, tòss, *s. t.* The butting of rams or sheep; —اورمق, tòss-wùrmak, *v.n.* To butt; —اورشمق, tòss-wùrushmak, *v.n.* To butt at each other; طوسبغه tòss--bàgha, *s. t.* A tortoise.

طوطی tūtī, *s. p.* A parrot; a beautiful [woman.

طوع tàv", *s. a.* Willing submission; طوعاً bi-'t-tàv", *ad. a.* With submissive willingness.

طوغان dòghan, *s. t.* A hawk (?); a falcon (?).

طوغری dòghru, *a. t.* Straight; upright; true, exact, correct; honest.

طوغریلمق dòghrulmak (*aor.* طوغریلور dòghrulur), *v.n.* To become straight, upright, correct; to be directed, pointed, turned (towards a thing); to take the road, way, or direction (for any place); طوغرلتمق dòghrultmak (طوغریلدر dòghruldur), *v.a.* To make straight, upright, correct; to direct, turn, point (a thing towards an object).

طوغله tùghla, *s. a.* A brick.

طوغمق dòghmak (*aor.* طوغار dòghar), *v.n.* To be born; to rise (the sun, &c.); طوغرمق dòghurmak (*aor.* طوغرر dòghurur), *v.a. caus.* To give birth to, bring forth; to litter, pup, &c.; طوغرتمق dòghurtmak (*aor.* طوغردر dòghurdur), *v.a. double causal,* To attend in childbirth, to assist in

giving birth to a child or to young, to act as midwife.

طوغی dòghu, *s. t. in* غیسی طوغ کون ghyùn-dòghussu, The east, sunrising.

طوف tàwf, *s. a.* A circumambulation; —, —et, *v.n.* To circumambulate.

طوفان tūfān, *s. a.* A deluge; —نوح, tūfāni-Nūh, The deluge of Noah.

طوق tàwk, *s. a.* A collar; a necklace; a pillory; power, strength, ability; —, tòk, *a. t.* Full, satiated; قارنم طوق kàrnim-tòk, My belly is full; کوزم طوق ghyùzum-tòk, (My eyes are satiated) I have nothing to wish for, I have no desires for wealth.

طوقشمق dòkushmak (*aor.* طوقشور dòkushur), *v.n.* To play with another person at knocking hard-boiled eggs together to see which will crack the other.

طوقمق tòkmak, *s. t.* A mallet; a knocker of a door; a hammer of a percussion cannon-lock.

طوقنمق dòkunmak (*aor.* طوقنور dòkunur), *v.n.* To touch; to meddle; to interfere; to hurt; to injure; to affect, to regard; طوقندرمق dòkundurmak (*aor.* طوقندرر dòkundurur), *v.a.* To cause or allow to touch, &c.

طوقومق dòkumak (*aor.* طوقور dòkur), *v.a.* To weave.

طوقه tòka, *s. t.* A buckle.

طوڭ dòng, *s. t.* Frost, hard frost; drawers or inner trousers; the coat (of a horse); —یاغی, dòng-yàghi, *s. t.* Tallow.

طوكدرمه dòngdurma, *s. t.* Ice-cream or water-ice.

طوكز dòngguz (dòmuz), *s. t.* A pig, hog, swine; a beast, a wretch; a ruffian; a bold, brave fellow; —ایاغی, (dòmuz)-àyaghi, A worm for drawing wads from a gun; a dentist's instrument for drawing teeth; —قیلی, (dòmuz)-kìli, Pigs' bristles; یبان طوكزی yàban-(dòmuzu), A wild pig or boar.

طوكمق dòngmak (*aor.* طوكار dòngar), *v.n.* To freeze; to become congealed; to harden, to set; طوكدرمق dòngdurmak (*aor.* طوكدرر dòngdurur), *v.a.* To freeze, cause to become congealed, hardened, or set.

طول tūl, *s. a.* Length; longitude; طولاً tūlan, *ad. a.* In length; in longitude.

طولاب dòlab, *s. t.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; —قورمق, —kùrmak, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; چویرمك chèvirmek, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.

طولاشق dòlàshik, *a. t.* Circuitous, roundabout.

طولاشمق dòlashmak (*aor.* طولاشر dòlashir), *v.n.* To go round, walk round; to be circuitous, go round about; طولاشدرمق dòlashdirmak (*aor.* طولاشدرر dòlàsh-

dirir), *v.a.* To cause to go round; to cause to make a circuit; to cause to twine, wrap, or cling round.

طولامه dòlama, *s. t.* A whitlow; a kind of garment of the olden time.

طولاندرمق dòlàndirmak (*aor.* طولاندرر dòlandirir), *v.a.* To cheat, swindle; طولاندریجی dòlàndiriji, *s. t.* A cheat, a swindler.

طولانمق dòlanmak (*aor.* طولانور dòlanir), *v.n.* To go wandering or meandering about.

طولایی dòlayi, *ad. t.* On account of, by reason of, concerning, relatively to.

طولمق dòlmak (*aor.* طولار dòlar), *v.n.* To fill, become filled, become full; to run, flow, or go in (to any receptacle so as to fill it); طولمش dòlmush, *part. past.* (Which has become full) Filled; any vehicle which takes many passengers at once; طولمه dòlma, *s. t.* Several kinds of food made by stuffing various things; —, *a. t.* Anything filled in artificially; طولدرمق dòldurmak (*aor.* طولدرر dòldurur), *v.a.* To fill; to stuff; to fill in; to put (things) into any receptacle.

طولو dòlu, *s. t.* Hail; the fill (of anything); —, *a. t.* Full; یاغمق—, dòlu-yàghmak, *v.n.* To hail.

طوله tàwla, *s. t.* A great man's stable; a tethering rope to which horses are fastened in the fields; the game of backgammon.

طولی dòlu. See طولو.

طومار tòmār, *s. a.* A roll or scroll of paper.

طون dòn, *s. t.* Inner drawers; trousers; [coat (of a horse).

طوی tòy, *s. t.* The greater bustard.

طویت tàviyyèt, *s. a.* Intention, design, inward thoughts.

طویل tàvīl, *a. a.* Long; tall.

طویله tàvīlé (tàvla), *s. a.* A great man's [stable.

طویمق dòymak (*aor.* طویار dòyar), *v.n.* To become satiated, satisfied with food; طویورمق dòyurmak (*aor.* طویورر dòyurur), *v.a.* To satiate, satisfy.

طهارت tàhāret, *s. a.* Purity, cleanliness; legal cleanliness.

طی tàyy, *s. a.* The folding or rolling up (a carpet, scroll, &c.); a travelling (over space); —, —et, *v.a.* To roll or fold up; to travel over and leave behind.

طیار tàyyār, *a. a.* Which flies about; ریح طیار rīhi-tàyyār, Flying rheumatic pains.

طیاق dàyak, *s. t.* A prop, stay, support; a thrashing, beating; the bastinado, corporal punishment; یمك—, dàyak-yèmek (To eat a thrashing), To be beaten; اتمق—, dàyak-àtmak, To give a thrashing, to beat.

طیالو dàyāli, *a. t.* Leaning against anything.

طیامق dàyamak (*aor.* طیار dàyar), *v.a.* To press or lay anything against another for the support of either, or as an obstacle; to present or place anything in a resolute or offensive manner; طیانمق dàyanmak (*aor.*

طیانور dàyànır), *v.n.* To lean against anything; to be based upon anything; to lead to anything; to bear, support, resist; to last, to resist wear and tear.

طیب tàyyib (*fem.* طیبه tàyyibé), *a. a.* Good; pleasant; —, tīb, *s. a.* Perfume, scented cosmetics.

طیران tàyarān, *s. a.* A flying, flight; —, —et, *v.n.* To fly.

طیش dìsh, *s. t.* The outside, exterior part of anything; the space outside of anything.

طیشاری dìshàrı, *s. t.* Equivalent to طیش; *also*, Any foreign country; any place away from Constantinople; —, *ad. t.* Out; abroad; away from Constantinople.

طیقاج tìkaj, *s. t.* A plug, anything used [for plugging a hole.

طیقامق tìkamak (*aor.* طیقار tìkar), *v.a.* To plug, stop up (a hole, a pipe, &c.); to push (into anything) as a plug; طیقانمق tìkanmak (*aor.* طیقانور tìkanır), *v.n.* To become plugged or stopped up; to be pushed into anything as a plug.

طیلسان tàylèssān, *s. a.* The end of a turban hanging down over the back or shoulder.

طین tīn, *s. a.* Earth, clay; —مختوم, tīnı-màkhtūm, A kind of earth formerly used as a medicine, and marked with a seal.

طینت tīnèt, *s. a.* Nature, natural disposition, as though proceeding from the earth of which we are formed.

طیور tùyūr, *s. pl. a.* (*of* طائر tā'ir), Birds.

ظ

ظ zā (zı), Twentieth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English, though essentially more harsh and guttural. In chronograms its numeral value is 900.

ظا zā, *s. a.* Name of the letter ظ.

ظالم zālim, *a. a.* Tyrannical, oppressive (person); —, *s. a.* A tyrant; ظالمانه zālimānė, *a. p.* Tyrannical (thing or act).

ظاهر zāhir, *a. a.* Apparent, visible; —, *s. a.* The outer or visible portion of anything; —, *ad. t.* Of course, to be sure; ظاهری zāhirī, *a. a.* Pertaining to the outer or visible portion; ظاهرا zāhirā, *ad. a.* Apparently, according to outward appearances.

ظبی zùby, *s. a.* A gazelle.

ظرافت zàrāfèt, *s. a.* A combination of elegance, wit, and tact.

ظرف zàrf, *s. a.* Any containing receptacle or cover; an envelope for a letter; an outer cup used in the East in lieu of a saucer; a noun of time or place.

ظرفا zùréfā, *s. pl. a.* (*of* ظریف zàrīf), Those who combine elegance, wit, and tact.

ظروف zùrūf, *s. pl. a.* (*of* ظرف zàrf), Envelopes, containing receptacles.

ظریف zàrīf (zārif), *a. a.* Elegant, witty, and possessed of tact; pretty looking.

ظفر zàfer, *s. a.* Success; victory; —,

zàfr, *s. a.* A nail, claw, talon, hoof; ظفریاب zàfer-yāb, *a. p.* Who has been successful, who has found a way to accomplish his wish; —بولمق, zàfer-bùlmak, *v.n.* To be successful, to find a way to accomplish a wish.

ظل zìll, *s. a.* A shadow, shade; protection; a tangent; ظل الله zìllu-'llāh, (The shadow of God) *or* ظل الله فی الارض zìllu-'llāhi-fì-'l-àrz (The shadow of God upon earth) The Sultan; نسبت ظلیه nìssbèti-zìllìyyé, A log. tangent; ظلیت zìllìyyèt, *s. a.* The (Sultan's) quality of being (God's) shadow; حضرت ظلیت پناه hàzréti-zìllìyyèt-pènāh, His Majesty (the abode of the quality of being God's shadow) the Sultan. [Shadows.

ظلال zìlāl, *s. pl. a.* (*of* ظل zìll),

ظلام zìlām, *s. a.* Darkness; —, zàllām, *s. a.* A persevering tyrant; —, zùllām, *s. pl. a.* (*of* ظالم zālim), Tyrants, oppressors.

ظلم zùlm (zùlum), *s. a.* Oppression, tyranny; injustice; —, zùlèm, *s. pl. a.* (*of* ظلمت zùlmet), Darknesses.

ظلمانی zùlmānī, *a. a.* Dark.

ظلمت zùlmet, *s. a.* Darkness.

ظلمه zàlémé, *s. pl. a.* (*of* ظالم zālim), Oppressors, tyrants.

ظلیل zàlīl, *a. a.* Shady, umbrageous.

ظن zànn, *s. a.* (*pl.* ظنون zùnūn), A conjecture, surmise, opinion, suspicion; any impression on the mind short of positive knowledge; ا—, —et, *v.a.* To opine, surmise, conjecture, think, fancy, imagine; to take for, suppose; حسن ظن hùssni-zànn, A good opinion (formed without experience of the person); سوء ظن sū'i-zànn, A bad opinion, a doubt or suspicion (about any person).

ظهر zàhr, *s. a.* The back; the back or outside of a book or paper; the letter or outward meaning of a word, phrase or discourse; —, zùhr, *s. a.* Noon.

ظهور zùhūr, *s. a.* A coming forth, coming out, becoming visible; a happening, coming into being, springing, arising; ا—, —et, *v.n.* To come forth, become visible; to happen, spring, arise; ظهور کلمك zùhūra-ghèlmek, *v.n.* To happen, come to pass; صاحب ظهور sāhib-zùhūr, *s. p.* A conspicuous personage. [assists, protects.

ظهیر zàhīr, *s. a.* One who backs, aids,

ع

ع "àyn. Twenty-first letter of the Turkish alphabet, having no real equivalent in English. In Turkish it is very usually silent like *h*, *l*, or *r*, in many English words; but as no one has ever called those letters vowels in consequence, so also is it absurd to call the ع a vowel in Turkish as some writers have done. When sounded it is a strong guttural hiatus. Its numeral value in chronograms and astronomical tables is 70.

عابد "ābid, *s. a.* A servant; a worshipper; عابدانه "ābidānĕ, *a. p.* Humble, servantlike.

عابر "ābir, *s. a.* A passer by, a passer [over.

عاج "āj, *s. a.* Ivory.

عاجز "ājiz, *a. a.* Unable, not sufficiently powerful, unequal to any task; worn out, tired out; —قالمق, "ājiz-kàlmak, *v.n.* To be or become unable, unequal to, or worn out; عاجزانه "ājizānĕ, *a. p.* عاجزی "ājizī, *a. a.* Relating to a poor, weak, humble fellow (myself).

عاجل "ājil, *a. a.* Present (not future); ready (not deferred); عاجلاً "ājilan, *ad. a.* At once, down, on the spot.

عادت "ādet, *s. a.* A custom; a habit; the menses (of women); عادتا "ādétā, *ad. a.* In a common, customary manner; as usual; just; downright; خارق العاده khāriku -'l-"ādĕ, *s. a.* Any uncommon occurrence, any surprising thing or event; عادت ايدنمك "ādet-èdinmek, *v.a.* To contract (anything) as a habit; عادت بلدهٔ "ādéti-bèldĕ, *s. p.* The custom of the place or country; عادتدر "ādèt--dir, It is a (*or* the) custom; عادتمدر "ādétìm-dir, It is my custom or habit.

عادل "ādil, *a. a.* Just (person); legal, competent, fit, proper (witness); عادلانه "ādilānĕ, *a. p.* Just (thing, act, or word).

عادی "ādī (*fem.* عادیه "ādìyyĕ), *a. a.* Common, of every-day occurrence.

عار "ār, *s. a.* The feeling of shame; any cause of shame; ا—, —et, *v.n.* To be ashamed, feel ashamed; عارسز "ārsiz, *a. t.* Shameless, impudent; pertinacious; what there is no getting rid of (any unpleasantness); عارلنمق "ārlanmak, *v.n.* To become ashamed.

عارض "āriz, *a. a.* Which comes upon, lights upon, happens; او—, "āriz-òl, *v.n.* To seize, happen, overtake (any calamity); عارضی (*fem.* عارضیه "āriz-ìyyĕ), *a. a.* Accidental, incidental, casual (not essential).

عارضه "āriza, *s. a.* An accident, any fortuitous event; a misfortune.

عارف "ārif, *s. a.* A person well versed in knowledge; عارفانه "ārifānĕ, *a. p.* Pertaining to a person of knowledge; —, *s. p.* A share, subscription, contribution towards any payment in common; —, *ad. t.* By way of equal shares of contribution, by subscription. [defect).

عاری "ārī, *a. a.* Naked; free (from any

عاریت "ārìyyèt, *s. a.* The quality of being merely borrowed and temporary; عاریتی "ārìyyètī (èyréti), *a. t.* What is makeshift, temporary, borrowed; jury (mast); عاریةً ārìyyétĕn, *ad. a.* In a temporary, makeshift manner.

عازم "āzim, *a. a.* Who sets out, undertakes a journey (or other act).

عاشر "āshir, *a. a.* The tenth; —, *s. a.* A tithe-gatherer.

عاشق "āshĭk, *s. a.* A lover; one rapt in love towards God; عاشقانه "āshi-

kāné, *a. p.* Pertaining to a lover; —, او "āshik-òl, *v.n.* To fall in love.

عاشورا "āshūrā, *s. a.* A kind of sweet pottage made of ten kinds of pulse and grains, on the tenth of Muharrem, in commemoration of Noah's coming out of the ark and having a feast with the remains of his provision.

عاصف "āssif, *a. a.* Violent, high (wind).

عاصم "āssim, *a. a.* Chaste, pure from sin.

عاصی "āssi, *s. a.* A rebel; a sinner.

عاطر "ātir, *a. a.* Sweet-smelling, perfumed.

عاطف "ātif (*fem.* عاطفه "ātifé), *a. a.* Affable, kind; copulative (conjunction); واو عاطفه wāwi-ātifé, The copulative و. [ness.

عاطفت "ātifet, *s. a.* Affability, kind-

عاطل "ātil, *a. a.* Idle, useless, not in use, not at work.

عافیت "āfiyyèt, *s. a.* Health, immunity from sickness; — اولسون, "āfiyyèt-òlsun! May it be health to you! (*said to anyone who has drunk, been shaved, or bathed; or who is eating, and invites you to join him, when you do not accept the invitation*).

عاقبت "ākibèt, *s. a.* The end (of any affair, person, or time); عاقبتکز خیراولسون "ākibètingiz-khàyr-òlsun! May your end be good! (*generally said by Turks to non-Mussulmans in answer to their salutation of* Good morning, &c.; *and implying*, May you ultimately embrace the true faith and be saved); —, *ad. t.* At last, at length.

عاقل "ākil, *s. a.* A person of sense; a person endowed with reason; a reasonable being; عاقلانه "ākilāné, *a. p.* Pertaining to a person of sense.

عالم "ālim, *a. a.* A learned man; one who knows much; —, "ālem, *s. a.* A world; a state of being; the public in general, everybody; رب العالمین Rabbu-'l-"ālémīn, The Lord of all worlds; عالم غائب "ālémi-ghā'ib, The invisible world; — شهادت "ālémi-shàhādet, The visible world; — جبروت "ālémi-jèbérūt, — ملکوت "ālémi-mèlékyūt, — لاهوت "ālémi-lāhūt, The world of the Godhead (under various qualifications); — منام "ālémi-mènām, — مثال "ālémi-mìssāl, &c., The world of dreams seen in sleep; — صباوت "ālémi-sàbāvèt, The age of childhood, childhood; &c. &c.; عالمانه "ālimāné, *a. p.* Pertaining to a learned man; عالمپناه "ālem-pènāh, *s. p.* (The asylum of the world) The Sultan; عالمیان "ālémìyyān, *s. pl. p.* The inhabitants of this world.

عالی "ālī, *a. a.* High; high up, exalted, elevated; superior, supreme; باب عالی bābi-"ālī, (The Supreme Office) The house or office of Government at Constantinople, so needlessly misnomered "*the Sublime Porte*."

عام "ām, *s. a.* A year; —, āmm (*fem.*

عامه "āmmé), *a. a.* Common, universal; عامه "āmmé, *s. a.* The public in general; خاص وعام khāsss-u-"āmm, (The special and the common) People of all grades, high and low.

عامر "āmir (*fem.* عامره "āmiré), *a. a.* (A place) Busy, full of life and kept in good order. (An epithet applied to public establishments.)

عامل "āmil, *s. a.* Who acts; a governor; a governing word (in grammar).

عائد "ā'id (*fem.* عائده "ā'idé, *pl.* عائدات "ā'idāt *and* عوائد "àwā'id), *a. a.* Which returns, comes back; which results; which comes in (as revenue); which affects, regards, falls to; (in the *pl.*) fees, perquisites, pickings, profits; —او, "ā'id-ol, *v.n.* To return, come *or* go back; to result, come in as revenue; to affect, regard, fall, pertain.

عبا "àba, *s. t.* A thick kind of woollen cloth for cloaks, &c.; a cloak made of this cloth.

عباد "ìbād, *s. pl. a.* (*of* عبد "àbd), Servants; worshippers; —الله, "ìbādu-'llāh, Men, God's servants.

عبادت "ìbādet, *s. a.* Worship, service; —ا, —et, *v.n.* To worship; عبادتگاه "ìbādet-ghyāh, *s. p.* Any place where worship is performed; عبادتخانه "ìbādet-khāné, *s. p.* A house of worship, a temple, church, mosque.

عبارت "ìbāret, *s. a.* A compound thing; *or a. a.* Compounded, composed; —او, "ìbāret-òl, *v.n.* To consist, to be composed, to be.

عباره "ìbāré (*originally identic with the preceding word*), *s. a.* A sentence, phrase.

عبث "àbess, *s. a.* A vain trifle, a futility, nonsense, trifling, a thing of no use.

عبد "àbd, *s. a.* A servant; —الله, "àbdu-'llāh, (The servant of God) Abdallah.

عبده "àbédé, *s. pl. a.* (*of* عابد "ābid), Worshippers; عبده اوثان "àbédè'i-èvsān, Idolaters, worshippers of idols.

عبرانی "ìbrānī, *a. a.* Hebrew.

عبرت "ìbret, *s. a.* Any punishment or occurrence which may serve as a warning example to other people; عبرة للسائرين "ìbrétɛn-lì-'ss-sā'irīn, *ad. a.* As a warning example to others.

عبودیت "ùbūdìyyèt, *s. a.* Humble service, respectful service; عرض عبودیت ا "àrzi-"ùbūdìyyèt-et, *v.n.* To present one's respectful service.

عبور "ùbūr, *s. a.* A passing through or over; ا—, —et, *v.n.* To pass (through *or* over).

عبوس "àbūss, *a. a.* Sour, crabbed, austere-looking.

عبوست "ùbūssèt, *s. a.* Sourness, crabbedness, austerity of countenance.

عبیر "àbīr, *s. a.* Ambergris.

عتاب "ìtāb, *s. a.* Reproach, blame, scolding; ا—, —et, *v.n.* To address in terms of blame.

عتاق "àtāk, *s. a.* Emancipation, freeing

a slave; ا—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [age.

عتاه "àtāh, *s. a.* The imbecility of old

عتبه "àtébé, *s. a.* A threshold; عتبهٔ علیه "àtébé'i-"àlliyyé, The imperial *threshold* (*equivalent to our "footstool."*)

عتق "àtk, *s. a.* A freeing, emancipating a slave; ا—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [insolence.

عتو "ùtùvv, *s. a.* Excessive pride and

عتوه "àtūh, *a. a.* Imbecile from age.

عته "àtah, *s. a.* Imbecility from old age.

عتیق "àtīk, *a. a.* Old, ancient.

عثمان "òssmān, *s. a.* Osman (*prop. name*); عثمانی "òssmānī (*fem.* عثمانیه "òssmānìyyé), *a. a.* Ottoman, Turkish; عثمانلو "òssmānli, *s. t.* A Turk, an Ottoman; ممالك عثمانیه mèmāliki-"òssmānìyyé, *and* عثمانلو طپراغی "òssmànli-tòpraghi, Turkey, the Ottoman dominions; ال عثمان āli-"òssmān, The house, family, or dynasty of Osman, the Ottoman dynasty; عثمانلولق "òssmanlilīk, *s. t.* The kind of life essentially peculiar to the Ottoman, *i.e.* serving the Government, armed and on horseback, either in the provinces or against the enemy.

عجاله "ijjālé, *s. a.* Any thing or act ready or done off-hand; عجالةً "ijjāléten, *ad. a.* Quickly, in an off-hand way.

عجائب "àjā'ib (*pl.* عجائبات "àjā'ibāt), *s. pl. a.* (*of* عجیبه "àjībé), Curious, astonishing, wonderful things, wonders, marvels; dear me! (*as a Turkish adj.*) curious, astonishing, wonderful, marvellous; singular, odd, funny, queer; —! *int. t.* How very singular!

عجب "àjab, *ad. t.* (*and* عجبا "àjabā, *ad. a.*), I wonder whether . . . ., I wonder if . . . .; that remains to be seen! —, "ùjb, *s. a.* Pride, self-conceit.

عجز "àjz, *s. a.* Inability, want of strength or means to accomplish, bear, or overcome; poverty.

عجزه "àjézé, *s. pl. a.* (*of* عاجز "ājiz), The poor, people of small means.

عجله "àjélé, *s. a.* Haste; a hurry; a pressing necessity; علی العجله "àlé-'l-"àjélé, *ad. a.* In haste, hastily; ا—, "àjélé-et, *v.n.* To haste, to make haste, to be in a hurry.

عجم "àjem, *s. a.* A Persian; Persia; a barbarian, *i.e.* not an Arabian; عجمی "àjémī, *s. t.* A tyro, beginner, learner; عجمی اوغلان "àjémi-òghlan, A lad newly received into the service of the Sultan's person (in olden times); عجمستان "àjémisstān, *s. p.* Persia.

عجوز "àjūz, *and* عجوزه "àjūzé, An old woman (ninety-six meanings are noted against this word in Arabic lexicons, but this alone is used in Turkish); برد العجوز bèrdu-'l-"àjūz, (Old woman's cold, called also in common Turkish قوجه قاری صوغوغی kòja-kàri-sòghughu), A noted return of cold weather, esteemed to last a week, from about

the 7th to the 14th of March every year.

عجیب "àjīb (*fem.* عجیبه "àjībé), *a. a.* Astonishing, wonderful, marvellous, rare, curious, singular; عجیبه "àjībé, *s. a.* A curious thing.

عد "àdd, *s. a.* A reckoning, esteeming, counting; ا—, —et, *v.a.* To reckon, esteem, account.

عدا "àdā, *v.n.a.* Is beyond (*in* ماعدا mā-"àdā, *ad. a.* Besides, what is more). [ing.

عداد "ìdād, *s. a.* A number; a number-

عدالت "àdālèt, *s. a.* Justice, equity; competency (in a legal sense).

عداوت "àdāvèt, *s. a.* Enmity, hatred, ill-will, malevolence, spite, grudge, persecution; ا—, —et, *v.n.* To persecute, pursue with ill-will.

عدت "ìdet *or* "ìddet, *s. a.* The space of time during which a woman may not lawfully have connection with a man to whom she has newly become lawfully bound either by marriage or by purchase, so that it may be ascertained that she is not pregnant.

عدد "àded, *s. a.* A number; صحیح—, "àdédi-sàhīh, A whole number. (*It is usual to introduce this word* عدد *after any number and before the name of the thing numbered, when some other special term is not so introduced, e.g.* ایکی عدد عربه iki-"àded-"àraba, *Two carriages*).

عدل "àdl, *s. a.* Justice, equity; عدلی "àdlī (*fem.* عدلیه "àdlìyyé), *a. a.* Pertaining to justice or equity; the poetical name of Sultan Mahmud the Second, the *fem.* being now applied to the Turkish Privy Council, instituted by that monarch.

عدم "àdem, *s. a.* Naught, nothingness, non-existence, nothing; as a component part of privative expressions this word is equivalent to our addition of one of the syllables *un*, *in*, *dis*, &c., before, and *ness*, or other corresponding syllable after, or of the syllables *lessness* after a word; ex. عدم وفا "àdémi-wèfā, *faithlessness* or *inconstancy*.

عدو "àdùvv, *s. a.* An enemy; —, "ùdùvv, *s. a.* A passing beyond, going beyond.

عدوان "ùdwān, *s. a.* Hatred, enmity.

عدول "ùdūl, *s. a.* A deviating; deviation; ا—, —et, *v.n.* To deviate.

عدید "àdīd, (*fem.* عدیده "àdīde), *a. a.* Numerous. [lent.

عدیل "àdīl, *s. a.* An equal; an equiva-

عدیم "àdīm, *a. a.* Non-existent; not endowed with.

عذاب "àzāb, *s. a.* Pain, punishment.

عذار "ìzār, *s. a.* The cheek; خلیع العذار khàlī"u-'l-"ìzār, Barefaced, shameless.

عذب "àzb, *s. a.* Sweet water; عذب البیان "àzbu-'l-bèyān, *a. a.* Sweet and smooth in utterance as the flowing of a stream of water.

عذبه "àzébé (àssaba), *s. a.* The upper-

leather of a shoe; عذبه‌لو "àssabali, *a. t.* High in the upper-leather (a shoe).

عذر "ùzr, *s. a.* Any valid impediment, obstacle, excuse, or reason for not acting; —دیله‌مك, "ùzr-dilémek, *v.n.* To beg to be excused.

عذرا "àzrā, *s. a.* A virgin.

عراق "ìrāk, *s. a.* Babylonia, Chaldea; عراق عجم "ìrāki-"àjàm, Persian Irak or Media; عراق عرب "ìrāki-"àrab, Arabian Irak or Babylonia, Chaldea.

عراقان "ìrākānī, *s. a.* The cities of Bassora and Kufa.

عرائس "àrā'iss, *s. pl. a.* (*of* عروس "àrūss), Brides.

عرب "àrab (*pl.* عربان "ùrbān), *s. a.* An Arab; عربی "àrébī, *s. a.* عربجه "àrabja, *s. t.* The Arabic language; عربی "àrébī (*fem.* عربیه "àrébìyyé), *a. a.* Arabic, Arabian; عربیات "àrébìyyāt, *s. pl. a.* The rules of Arabic grammar and rhetoric.

عربده "àrbédé, *s. a.* A row, quarrel.

عربستان "àrabīsstān, *s. p.* Arabia.

عربه "àraba, *s. t.* A cart or carriage of any kind; ال‌عربه‌سی èl-"àrabassi, A hand - barrow or wheel - barrow; عربه‌جی "àrabaji, A coach or cart-maker; a coach-hirer; a coach or cart-driver.

عرش "àrsh, *s. a.* The throne of God.

عرصه "àrsa, *s. a.* A space of ground, a plot of ground; a plain, a field; عرصه‌ء عرصات "àrsa'i-"àrsāt, The plain of plains, where all mankind will assemble at the resurrection; عرصه‌گاه "àrsa-ghyāh, *s. p.* A battle-field.

عرض "àrz, *s. a.* Breadth, width; latitude; a presenting, offering to view or for acceptance; a representing by speech or writing; a petition; —, "ìrz, *s. a.* Honour; that which honour compels us to defend from harm or suspicion, the sense of honour; —, "àraz, *s. a.* An accident, an incidental state or quality (in logic); عرضاً "àrzan, *ad. a.* In width; in latitude; ا—, —et, *v.a.* To offer, present, lay before; to represent by speech or writing; عرضحال "àrzi-hāl (àrzuhāl), A petition; a letter from an inferior; عرضی "àrazī (*fem.* عرضیه "àrazìyyé), *a. a.* Accidental, incidental, not essential.

عرف "ùrf, *s. a.* The temporal administration of the affairs of a nation (*in contradistinction to* شرع shèr", *the ecclesiastical or canonical administration*); equity (*as opposed to* law) violence, injustice, oppression (*because of the abuses suffered under the name*) عرفاً "ùrfan, *ad. a.* By the temporal law or will of the sovereign or his delegates; violently, unjustly, oppressively; اهل‌عرف èhli-"ùrf, An exerciser of temporal law; an unjust oppressor; عرفی "ùrfī (*fem.* عرفیه "ùrfìyyé), *a. a.* Pertaining to the tem-

poral mode of administration; violent, oppressive, unjust.

عرفان "ìrfān, *s. a.* A general knowledge of polite and scientific matters.

عرفه "àréfé, *s. a.* The last day of Ramazan, before Bayram day, Bayram-eve.

عرق "àrak, *s. a.* Sweat, perspiration; (ràk*i*) any distilled spirit; —, "ìrk, *s. a.* A vein; عرق النسا "ìrk-u-nìssā, Sciatica; عرقیه "àrakìyyé, *s. a.* عرقچین "àrak-chīn, *s. p.* A small linen cap worn under the turban to prevent soiling from sweat. [leader.

عرنین "ìrnīn, *s. a.* A prince, chieftain,

عروت "ùrvet, *s. a.* A handle; عروة الوثقی "ùrvétu-'l-vùskà, (The firmest of all handles) The Muhammedan religion.

عروج "ùrūj, *s. a.* An ascent; ا—, —et, *v.n.* To ascend, go up.

عروس "àrūss, *s. a.* A bride; a bride-groom; نو عروس nèv-"àrūss, *s. p.* A new-married bride; زلف عروس zùlfu-"àrūss, (Brides' ringlets) The snail-plant or Caracalla-bean; عروسی "àrūssī, *s. p.* A wedding.

عروض "àrūz, *s. a.* Prosody; the last foot in the first hemistich of a verse; —, "ùrūz, *s. pl. a.* (*of* عرض "àraz), Accidents, incidents. [Veins.

عروق "ùrūk, *s. pl. a.* (*of* عرق "ìrk),

عریان "ùryān, *a. a.* Naked, bare.

عریض "àrīz, *a. a.* Wide, broad.

عز "àzzé! May (he, she, or it) be respected; —, "ìzz, *s. a.* Respect, or the quality which commands deference and consideration, as power, grandeur, &c.

عزب "àzeb, *s. a.* A bachelor, a distinct body of troops in the old system.

عزبت "ùzbet, *s. a.* An unmarried life, single blessedness.

عزت "ìzzèt, *s. a.* Power and glory; consideration, dearness, prizedness.

عزل "àzl, *s. a.* A dismissing any functionary from office; dismissal; the act of Onan, spilling the seed expressly at the end of coition, so as to avoid the procreation of children; ا—, —et, *v.a.* To dismiss from office; —, *v.n.* To spill the seed.

عزلت "ùzlet, *s. a.* Retirement from the busy affairs of life, seclusion of life.

عزم "àzm, *s. a.* Purpose, firm intention, resolution; a setting out, undertaking a journey or expedition; اولو العزم ūlū-'l-"àzm, Those endowed with firmness of purpose in publishing God's will.

عزیز "àzīz, *a. a.* Dear, beloved; rare, highly prized; powerful, grand; عبد العزیز "àbdu-'l-"àzīz (The servant of the Powerful God), A proper name.

عزیمت "àzimèt, *s. a.* A departure, setting forth on a journey; ا—, —et, *v.n.* To start, leave, set out, set sail, sail.

عساکر "àssākir, *s. pl. a.* (*of* عسکر "àsskɛr), Troops, soldiers; —خاصه, "àssākiri-khāsss*a*, The guards; — نظامیه "àssākiri-nìzāmìyyé, The line;

ردیفه—, "àssākiri-rèdīfé, The reserve of veterans. [matter.

عسر "ùssr, *s. a.* A difficulty, difficult

عسرت "ùssrèt, *s. a.* Difficulty, difficultness.

عسس "àssess, *s. a.* A watchman, policeman.

عسکر "àsskɛr, *s. a.* A soldier; an army; a body of men, a gang, a crew; عسکری "àsskérī (*fem.* عسکریه "àsskérìyyé), *a. a.* Military.

عسل "àssel, *s. a.* Honey; شمع‌عسل shèm"*i*-"àssel, Bees'-wax; عسلبند "àssel-bènd, Gum benjamin(?).

عسیر "àssīr, *a. a.* Difficult, hard.

عشا "ìshā, *s. a.* The evening; the time of night prayer; —, "àshā, Supper, the evening meal; عشای ربانی "àshāy*i*-ràbbāni, The Lord's Supper.

عشائر "àshā'ir, *s. pl. a.* (*of* عشیرت "àshīrèt), Tribes, clans, septs.

عشر "ùshr, *s. a.* A tenth part, a tithe; —, "àsha*r*, *and* عشره "àsha*ra*, *a. a.* Ten.

عشرت "ìshret, *s. a.* A pleasant life; a merry life; indulgence in strong drink; ו—, —et, *v.n.* To indulge in drink. [*a. a.* Twenty.

عشرون "ìshrūn*a*, *and* عشرین "ìshrīn*a*,

عشق "àshk, *s. a.* Love.

عشوه "ìshvé, *s. a.* Coquetry, blandishments; عشوه‌کار "ìshvé-ky*a*r, *s. p.* A coquette.

عصا "àssā, *s. a.* A staff, stick, wand; a crutch; a sceptre; a crozier; شق‌عصا sh*à*kk*i*-"àssā-et, *v.n.* (To break one's staff) To go away.

عصابت "ìssābet ("àssābet), *s. a.* Sticklishness, nicety, tenacity on points of honour; pride of family and descent.

عصابه "ìssābé, *s. a.* (*originally identic with the preceding word*), The bandage which forms the turban.

عصات "ùssāt, *s. pl. a.* (*of* عاصی "āssī), Rebels; sinners.

عصاره "ùssārɛ́, *s. a.* The expressed juice of any fruit or plant.

عصبه "àss*a*b*a*, *s. a.* A nerve, or tendon; a person's relatives and connexions other than parents and children.

عصر "àssr, *s. a.* An age, a space of several years; (*also* عصراول "àssri-èvvɛl) the time of afternoon prayer.

عصفور "ùssfūr, *s. a.* A sparrow.

عصمت "ìssmèt, *s. a.* Chastity; purity of life, innocence; عصمتلو "ìssmètlū, *a. t.* عصمت‌مآب "ìssmet-mà'āb, *a. p.* Chaste, virtuous (woman).

عصیان "ìssyān, *s. a.* Rebellion, revolt; sin and wickedness; ו—, —et, *v.n.* To rebel, revolt. [juice of anything.

عصیرت "àssīrèt, *s. a.* The expressed

عضاده "ìzādɛ́, *s. a.* The *alhidade* or movable part of a quadrant, sextant, &c.

عضد "àzud, *s. a.* The upper arm from the shoulder to the elbow.

عضله "àzàlɛ́, *s. a.* A muscle; عضله‌ناك "àzàlɛ́n*a*k, *a. p.* Muscular.

عضو "ùzv, *s. a.* (*pl.* اعضا à"zā), A mem-

ber (of the body; in speaking of the members of a *council*, &c., the plural only is used; and if the singular is required, they say *one of the members*, اعضادن بری à"zādan-bìri).

عطا "àtā, *s. a.* A giving; اخذوعطا àkhz--u-"àtā, Commerce, trade, business.

عطار "àttār (àktār), *s. a.* A perfumer, seller of perfumes; a combination, in a small way, of druggist, grocer, stationer, and toyman.

عطارد "ùtārid, *s. a.* The planet Mercury.

عطالت "àtālèt, *s. a.* Inertia, idleness, supineness.

عطایا "àtāyā, *s. pl. a.* (*of* عطیه "àtìyyé), Gifts, presents (from superiors).

عطر "ìtr, *s. a.* Perfume; the scented-leaved geranium; عطر شاهی "ìtri--shāhī, *s. p.* A sweet-pea, the sweet-smelling pea of gardens; عطر یاغی "ìtr-yà*ghi*, *s. t.* Essential oil of roses (the so-called *otto*).

عطسه "àtsé, *s. a.* A sneeze; ا—, —et, [*v.a.* To sneeze.

عطش "àtsh, *s. a.* Thirst; thirstiness.

عطشان "àtshān, *a. a.* Thirsty, parched with thirst.

عطف "àtf, *s. a.* A turning in any direction; a conjoining (in grammar); —بیان, "àtf*i*-bèyān, The adding one noun, adjective, or verb, after another, joining them by the conjunction *and*, so as to express a different matter; as, *land and water*; —تفسیر, "àtf*i*-tèfsīr, The adding a second noun simply corroborative and determinative of the first; as, *kindness and favour*; —عنان ا, "àtf*i*-"ìnān-et, *v.n.* (To turn the rein) To go in the direction.

عطوفت "ùtūfet, *s. a.* Kindness, favour, condescension; عطوفتلو "ùtūfetlū, *a. t.* Kind, benevolent.

عطیه "àtìyyé, *s. a.* A present from a superior.

عظام "ìzām, *s. pl. a.* (*of* عظم "àzm), Bones; (*of* عظیم "àzīm), Great men.

عظما (*for* عظمی) "ùzmà, *a. a. fem.* Greater; the greatest.

عظمت "àza*m*èt, *s. a.* Greatness, grandeur; pride; عظمتلو "àza*m*ètlū, *a. t.* Grand.

عظیم "àzīm, *a. a.* Great, large, big; great, grand; great, considerable.

عفت "ìffèt, *s. a.* Chastity, purity of life, virtue and honour in women; عفتلو "ìffetlū, *a. t.* Chaste, virtuous (woman).

عفریت "ìfrīt, *s. a.* A genie of the most hideous kind; —کسلمك, "ìfrīt--kèssilmek, *v.n.* To look a very demon from rage.

عفو "àfv, *s. a.* A pardoning, forgiving; ا—, —et, *v.a.* To pardon, forgive; to let off, to excuse; to exempt.

عفونت "ùfūnèt, *s. a.* A malignant state, bad state, inflammation, tendency to mortification or putrefaction.

عفیف "àfīf (*fem.* عفیفه "àfīfé), *a. a.* Chaste, virtuous, honest.

عقاب "ìkāb, *s. a.* Punishment, chastisement; —, "ùkāb, *s. a.* An eagle.

عقار "àkār, *s. a.* Real property in general.

عقارب "àkārib, *s. pl. a.* (*of* عقرب ["àkreb), Scorpions.

عقارت "àkārèt, *s. a.* Any single piece of real property; sterility, barrenness (of animals).

عقائد "àkā'id, *s. pl. a.* (*of* عقيدة "àkīdé), Points of religious belief.

عقب "àkab, *s. a.* The time or space immediately after a thing; درعقب dèr-"àkab, *ad. p.* Immediately afterwards, immediately, instantly.

عقبا (*for* عقبى) "ùkbà, *s. a.* The future [life.

عقد "akd, *s. a.* A tying of a knot; a concluding (of a treaty); a marrying, giving in marriage, tying (a woman to her husband) by the performance of the marriage ceremony; a holding (a meeting); ا—, —et, *v.a.* To tie; to conclude; to marry; to hold.

عقدة "ùkdé, *s. a.* A knot; a difficulty.

عقرب "àkreb, *s. a.* A scorpion; the sign Scorpio; the hour-hand of a watch or clock.

عقل "àkl, *s. a.* The reasoning faculty, reason; sense, intelligence, quickness; judgment; prudence; memory; عقلده طوتمق "àklda-tùtmak, *v.a.* To remember, not to forget, to keep in mind, bear in mind; عقلمده در "àklimda-dir, I have (it) in mind, I have not forgotten; عقلی باشنده او "àkli-bàshinda-òl, *v.n.* To have one's wits about one, to know what one is about; عقلی باشنه كلمك "àkli-bàshina-ghèlmek, *v.n.* To recover one's senses, to have one's senses return, be restored to reason, to gain a right perception of things; برينك عقلنه كتورمك bìrining-"àklina-ghé-tirmek, To recall (something) to a person's memory; عقلی "àklī (*fem.* عقليه "àklìyyé), *a. a.* Pertaining to reason; عقليات "àklìyyāt, *s. pl. a.* Things pertaining to reason, objects of the reasoning faculty; عقللو "àkllì, *a. t.* Wise, prudent, sage; عقلسز "àklsiz, *a. t.* Foolish; عقل ا "àkl-et, *v.a.* To think of, suggest, invent, find out; علوم عقليه "ùlūmu-"àklìyyé, The humanities, or sciences depending upon human reason.

عقلا "ùkalā, *s. pl. a.* (*of* عاقل "ākil), People of intelligence; عقلالق "ùkalālik, *s. t.* A presumptuous show of superior intelligence.

عقوبت "ùkūbèt, *s. a.* Punishment, chastisement.

عقوق "ùkūk, *s. a.* Perversity, disobedience.

عقول "ùkūl, *s. pl. a.* (*of* عقل "àkl), Intelligences, reasons; ذوى العقول zèvi-'l-"ùkūl, Beings endowed with reason.

عقيب "àkīb, *s. a.* The time or space immediately following anything.

عقيدة "àkīdé, *s. a.* A point of religious belief; a kiss *or* bull's-eye (of sugar).

عقيق "àkīk, *s. a.* Cornelian stone.

عقيم "àkīm, *a. a.* Barren, childless.

عكا *or* عكه "Akkā, *s. t.* St. Jean d'Acre.

عكام "àkkyām, *s. a.* A tent-pitcher and palanquin attendant.

عكس "àkss, *s. a.* An echo, reverberation; reflection; report; whispering; being talked about, or being heard; the reverse, or contrary (of anything); ا—, —et, *v.n.* To be talked about; to be heard talk of, to reach anyone's ears; —, *v.a.* To reflect (light, sound, &c.); عكسى "àksī, *a. a.* Contrary, reverse; برعكس bèr-("àkiss), *ad. p.* بالعكس bi-'l-("àkiss), *ad. a.* On the contrary.

علا "àlā, *s. a.* Elevation, sublimity, highness; علاالدين "àlā'u-'d-dīn (The sublimity of religion), Proper name (Aladdin); —! May (God) be exalted!

علاج "ilāj, *s. a.* A medicine, remedy; a remedying, curing, treating medically.

علاقه "àlāka, *s. a.* Any kind of connexion, business, or relation; love; ا—, —et, *v.n.* To fall in love, become enamoured.

علام "àllām, *s. a.* The Omniscient God.

علامت "àlāmèt, *s. a.* A sign, signal, symbol, symptom; a wonder; a phenomenon.

علامه "àllāmé, *s. a.* A very learned man.

علاوه "ilāvé, *s. a.* An adding, superadding, appending; anything added, superadded, appended; ا—, —et, *v.a.* To add, append.

علائق "àlā'ik, *s. pl. a.* (*of* علاقه "àlāka), Connexions, things connected, business, relations.

علائم "àlā'im, *s. pl. a.* (*of* علامت "àlāmèt), Signs, signals, symptoms; wonders, phenomena; السما—, "àlā'imu-'ss-sèmā (èlèym-sāmā), (The signs of the sky) The rainbow.

علت "illèt, *s. a.* A cause, means; a disease, complaint, malady.

علف "àlef, *s. a.* Provender, forage.

علل "ilèl, *s. pl. a.* (*of* علت "illèt, q. v.)

علم "àlem, *s. a.* A flag, ensign, standard; the half-moon and star usually placed over mosques and other public buildings in Turkey; a common name; —, "ilm (ilim), *s. a.* Knowledge sure and perfect knowledge; science a science; علموخبر "ilm-ū-khàber, Knowledge and information; a letter of advice, an invoice; علم اليقين "ilma-'l-yàkīn, *ad. a.* For certain, of certain knowledge; طالب علم tālibi-"ilm, A student; العلم عندالله èl-"ilmu-"inda-'llāh, Perfect knowledge is with (God) alone; علمى "ilmī (*fem.* علميه "ilmiyyé), *a. a.* Pertaining to science, scientific; pertaining to the learned body; علمدار "àlemdār, *s. p.* A standard-bearer.

علما "ulémā, *s. pl. a.* (*of* عالم "ālim), Doctors of law and theology, men learned in the law.

علناً "àlénan, *ad. a.* Publicly, openly, avowedly; علنى "àlénī (*fem.* علنيه "àlénìyyé), *a. a.* Public, open, avowed; علنيت "àlénìyyèt, *s. a.* The quality

of being done in public, openly and avowedly.

علو "àlev, *s. t.* Flame; a flash; —, "ùlùvv, *s. a.* Highness, exaltedness, sublimity; علوجناب "ùlùvvu-jènāb, Magnanimity, high-mindedness; علولنمك "àlevlɛnmek (*aor.* علولنور "àlevlénir), *v.n.* To burst into flame; to burst into a passion.

علوفه "ùlùfé, *s. a.* Pay, salary.

علوم "ùlūm, *s. pl. a.* (*of* علم "ìlm), Sciences; علوم نقليه "ùlūmu-nàklìyyé, The sciences which depend upon tradition, as theology, canonical law, &c.; علوم عقليه "ùlūmu-"àklìyyé, The sciences resulting from human reason; علوم رياضيه "ùlūmu-rìyāzìyyé, The exact sciences, the sciences of discipline, the mathematical sciences.

علوى "ùlvī (*fem.* علويه "ùlvìyyé), *a. a.* Pertaining to the higher regions; علويان "ùlvīyān, *s. pl. p.* Angels; planets, stars.

على "àlī, *s. a.* Ali (*prop. name*); —, (*fem.* عليه "àlìyyé), *a. a.* Very high, very exalted (*This is the title always given exclusively to the Ottoman Government*); دولت عليه dèvléti-"àlìyyé, The Very Exalted State; *Persia is called* دولت بهيهٔ ايران dèvléti-bèhìyyè'i-Īrān, The Beautiful State of Persia; and all European States are designated as دولت فخيمه سى—, — dèvléti-fàkhīméssi, The high-ranking State of——. It is one of those instances of an assumed exclusiveness, the practice of which requires to be abrogated; —, "àla (*or* "àlé *when placed before the definite article,* ال, *and* "àlèy *when followed by an Arabic pronoun*), *pr. a.* On, upon; against; according to; in; to, towards; *joined to Arabic nouns, with or without the article, &c., it is much used to form adverbs or adverbial expressions*; as, على الاطلاق "àlé-'l-ìtlāk, In a general sense; على العموم "àlé-'l-"ùmūm, Generally, commonly, universally; على التحقيق "àlé-'t-tàhkīk, Verily, assuredly, really; على وجه التفصيل "àla-vèjhi-'t-tàfsīl, In a detailed manner; على التوالى "àlé-'t-tèvāli, Successively, uninterruptedly; على اى حال àla-èyyi-hālin, In whichever way; على كلا التقديرين "àla-kèlā-'t-tàkdīrèyn, In either of the two cases.

عليا "ùlyā, *a. a. fem.* (*of* اعلى à"la), The highest.

عليك "àlèyké, *comp. a.* (على "àlèy *and* ك ké), Upon thee; عليكم "àlèykyum, (على àlèy *and* كم kyùm), Upon you; عليك البيان "àlèyké-'l-bèyān! It is for you to demonstrate or explain that! عليكم سلام "àlèykyum-sèlam! Upon you be peace!

عليل "àlīl, *a. a.* Infirm, invalid, suffering under some bodily infirmity or defect.

عليم "àlīm, *a. a.* Very knowing, very learned.

عليه "àlèyh (*or* "àlèyhi *if followed by*

any other word in an Arabic phrase), *comp. a.* (على "àlèy, *and* ه h *or* hi), On, towards, *or* against him (*or* it); —, *s. t.* The abstract state or position of what is against a person; عليهمه "àlèyhim*a or* عليهمده "àlèyhimd*a*, Against me; عليهنه "àlèyhin*a*, عليهنده "àlèyhind*a*, Against him, her, it; &c. &c.; عليها "àlèyhā (على *and* ها hā, *her, it*), On, towards, *or* against her, it; عليهما "àlèyhimā (على *and* هما himā, *The two of them*), On *or* against them both; عليهم "àlèyhim (على *and* هم him, *them*) (*mas.*) On them all; عليهن "àlèyhìnna (على *and* هن hìnn*a*, *them*) (*fem.*), On them all.

عمّ "àmm, *s. a.* A paternal uncle, father's own brother; —, abbreviation for the words عليه السلام "àlèyhi-'ss--sèlām! *Peace be upon him!* —, "àmm*a*! *int. a.* May (God's favours, &c.) be universal!

عما "àmā, *s. a.* Blindness, cecity.

عماد "ìmād, *s. a.* A prop, support, post, column.

عمارت "ìmārèt, *s. a.* The bearing the signs of man's presence and industry, being cultivated, populated, in a state of good repair; an inhabited or cultivated district or place; any public building; a kitchen for the poor.

عمامه "ìmāmé, *s. a.* A turban; a particular kind of turban worn by the doctors of the law.

عمان "ùmman, *s. a.* The ocean, a sea.

عمد "àmd, *s. a.* Design and premeditation; عمداً "àmdan, *ad. a.* Designedly, premeditatedly.

عمدهٔ "àmdet, *s. a.* A pillar, prop, stay; a chief, a person of distinction.

عمر "ùmr, *s. a.* The duration of life, lifetime; real and true living, fun; —سورمك, —sùrmek, *v.n.* To live comfortably and happily; —كچورمك, —ghèchirmek, *v.n.* To live, pass one's time or life; عمريكز چوق اولسون "ùmrunguz-chòk-òlsun! *int. t.* (May your life be long!) I thank you! (*vulgar*) الله عمرلرو يرسون Allāh-"ùmrlar-vèrsin! May God grant you (or him) many ordinary lifetimes! —, "ùmer, Omar.

عمرت "ùmret, *s. a.* One of the obligatory ceremonies performed at Mecca as a part of the pilgrimage, that of visiting certain places.

عمرو "àmru, *s. a.* Amru (*proper name* much used in law books, with زيد Zèyd, as we do the letters A and B).

عمق "ùmk, *s. a.* Depth; thickness; عرض وطول وعمق "àrz-u-tūl-u-"ùmk, The three dimensions, length, breadth, and thickness or depth; عمقاً "ùmkan, *ad. a.* In depth.

عمل "àmel, *s. a.* An acting, doing; an act, action; a stool, going to stool; عملا "àmel-et, *v.n.* To act, perform actions; عمل ويرمك "àmel-vèrmek, *v.n.* To purge, give a stool; عمل ماندهٔ "àmel-māndé, *a. p.* Incapacitated for

any kind of work by age or infirmity; عملى "àmélī (*fem.* عمليه "àmélìyyé), Practical; artificial.

عمله "àmélé, *s. pl. a.* (*singular not used in this sense*), Workmen, labourers.

عموجه "àmuja (àmja), *s. t.* A paternal uncle, father's own brother. [dicular.

عمود "àmūd, *s. a.* A column; a perpen-

عموم "ùmūm, *s. a.* The being general or universal, the generality or universality of anything (not any particular portion of it); عمومى "ùmūmī (*fem.* عمومیه "ùmūmìyyé), *a. a.* General, universal; عمومیت "ùmūmìyyèt, *s. a.* The quality of being general or universal; على العموم "àlé-'l-"ùmūm, *and* عموماً "ùmūman, *ad. a.* Generally, universally.

عمى "àmmī, *s. a.* A paternal uncle, father's own brother.

عميا "ìmmìyyā (ìmyā), *s. a.* Blindness, want of mental vision; *in* على العميا "àlé-'l-"ìmmìyyā, *ad. a.* Blindly, without understanding or thinking of the consequences, ignorantly.

عميق "àmīk, *a. a.* Deep, profound.

عميم "àmīm, *a. a.* General, universal, common to all; —الاحسان, "àmīmu-'l-ìhsān, *a. a.* Whose favours are universal and common to all.

عن "àn, *p. a.* Of, from, out of; عنه "ànhu *or* "ành, From him, it; عنها "ànhā, From her, it; عن قصد "àn-kàssdin, *ad. a.* On purpose, with malice prepense; لاعن قصد lā-"àn-kàssdin, *ad. a.* Accidentally, without malice prepense; عن قريب "àn-kàrī-bin (*or* kàrīb), *ad. a.* Soon, in a short time, before long.

عنا "ànā, *s. a.* Fatigue, wearisome work, forced labour, molestation.

عناب "ùnnāb, *s. a.* The jujube fruit; عنابى "ùnnābī, *a. a.* Of a nut-brown colour.

عناد "ìnād, *s. a.* Obstinacy; perversity; —ا, —et, *v.n.* To be obstinate; to contend obstinately.

عنادل "ànādil, *s. pl. a.* (*of* عندليب "àndélīb), Nightingales.

عناصر "ànāssir, *s. pl. a.* (*of* عنصر "ùnsur), The elements; —اربعه, "ànāssiri-èrba"à, The four elements.

عنان "ìnān, *s. a.* The reins of a horse's bridle; عطف عنانا "àtfi-"ìnān-et, *v.n.* (To turn the rein), To go in any direction.

عنايت "ìnāyet, *s. a.* Favour, grace, kindness; بعنايته تعالى bì-"ìnāyètihi-tà"ālà, *or* بعناية الله تعالى bì-"ìnāyéti-'llāhi-tà"ālà, *ad. a.* By the grace of God, (whose name) be exalted; عنايت اوله "ìnāyet-òla! May (God's) favour be (upon you)! (*usually said to beggars by way of refusing them an alms*).

عنب "ìneb, *s. a.* A grape, grapes.

عنبر "ànbɛr, *s. a.* Ambergris; the yellow-flowered, sweet-smelling, dwarf acacia; عنبريه "ànbèrìyyé, *s. t.* Rosaglio, liqueur; عنبر بارس "ànbɛr-

bāriss, *s. t.* Barberries; عنبرين "ànbérīn, *a. p.* Perfumed, scented with ambergris, sweet-smelling as ambergris.

عند "ìnd, *s. a.* The space near the side of any object; the faculty of appreciation; —, "ìnd*a*, *pr. a.* Near, by the side of, at the time of; بنم عندمده bènim-"ìndim*d*a, In my estimation; عندالوصول "ìnd*a*-'l-vùssūl, At the time of (his, her, its) arrival; عندى "ìndī (*fem.* عنديه "ìndìyyé, *pl.* عنديات "ìndìyyāt), *a. a.* Pertaining to mere idea and private appreciation.

عندليب "àndélīb, *s. a.* A nightingale.

عنصر "ùnsur, *s. a.* An element, one of the four elements.

عنف "ùnf, *s. a.* Violence, force; عنفى "ùnfī (*fem.* عنفيه "ùnfìyyé), *a. a.* Pertaining to force and violence.

عنفوان "ùnfuwān, *s. a.* The prime or time of greatest beauty; —شبابت, "ùnfuwān*i*-shébābèt, The flower of youth, the prime of youth.

عنق "ùnk ("ùnuk), *s. a.* The neck or throat; ضرب عنق dàrb*i*-"ùnuk, A decollation, decapitation, beheading.

عنقا "ànkā, *s. a.* A fabulous bird.

عنكبوت "ànkébūt (*pl.* عناكب "ànākib), *s. a.* A spider; تار عنكبوت tāri-"ànkébūt, A spider's web.

عنوان "ùnvwān, *s. a.* A title of dignity.

عنوت "ànvet, *s. a.* Force, violence; عنوةً "ànvétɛn, *ad. a.* By force, by violence.

عنيف "ànīf (*fem.* عنيفه "ànīfé), *a. a.* Violent, tyrannical, cruel, vexatious.

عنين "ìnnīn, *s. a.* An impotent man; عنينت "ìnnīnet, *or* عنينيت "ìnnīnìyyèt, *s. a.* Impotency as to the generative function.

عوارض "àwāriz, *s. pl. a.* (*of* عارضه "āriz*a*), Accidents, misfortunes, betidings.

عوارف "àwārif, *s. pl. a.* (*singular not used*), Kindnesses, favours, good actions.

عواطف "àwātif, *s. pl. a.* (*of* عاطفت "ātifet), Kindnesses, favours.

عواقب "àwākib, *s. pl. a.* (*of* عاقبت "ākibet), Latter ends, conclusions.

عوام "àwāmm, *s. pl. a.* (*of* عامه "āmmé), The common people.

عوامل "àwāmil, *s. pl. a.* (*of* عامل "āmil), Governing words (in grammar).

عوائد "àwā'id, *s. pl. a.* (*of* عائده "ā'idé), Fees, dues, pickings.

عوائق "àwā'ik, *s. pl. a.* (*of* عائق "ā'ik), Obstacles, impediments.

عود "àvd, *s. a.* A return; —, "ùd, *s. t.* The gall; the gall-bladder; —, "ūd, *s. a.* A kind of lute; عود اغاجى "ùd-àgh*a*j*i*, Wood of aloes; عودم پاتلادى "ùdum-pàtl*a*d*i*, (My gall burst) I was very much frightened.

عودت "àvdet, *s. a.* A returning, coming *or* going back; return; —, —et, *v.n.* To return, to come *or* go back.

عورت "àvret, *s. a.* Any part of the body, or of a frontier, or any part of a

man's family, which requires protection from exposure or from insult; a wife; يرلرى—, "àvret - yèrléri, The privities; عورتنى سكديكم "àvrétini--sìkdi*gh*im! (àvra*d*i*n*i) O man whose wife I have had carnal connexion with! O dear me! Oh, what shall I do! Well, that is singular! (*ejaculation of anger or surprise*, in which, for decency, they often say صاتديغم sàtdi*gh*im, *I have sold*, or صاللاديغم sàllad*i**gh*im, I have swung *or* rocked, instead of the common expression first given).

عوض "ìvaz, *s. a.* Any equivalent, reward, compensation.

عوق "àwk, *s. a.* An impeding, hindering, letting.

عون "àvn, *s. a.* Aid, help, assistance.

عهد "àhd, *s. a.* (*pl.* عهود "ùhūd), A solemn promise; a covenant, agreement, convention; an age, the time when anyone was alive; ا—, —et, *v.a.* To covenant, promise solemnly, undertake; عهدنامه "àhd-nāmé, *s. p.* A written treaty, covenant, convention.

عهده "ùhdé, *s. a.* A charge or responsibility resulting from a promise or from an acceptance of office; درعهده dèr-ùhdé-et, *v.a.* To take into one's charge, take charge of, receive in charge; عهده سندن كلمك "ùhdéssind*a*n-ghèlmek, *v.n.* To accomplish or discharge completely (the functions of any responsible office).

عيادت "ìyādet, *s. a.* A visiting the sick; ا—, —et, *v.a.* To visit (a sick person).

عياذ "ìyāz, *s. a.* A taking refuge; عياذاً بالله "ìyàz*a*n - bì - 'llāhi! *or* العياذ بالله èl-"ìyāzu-bì-'llāhi! (Refuge can only be taken in God!) God forbid!

عيار "àyyār, *s. a.* An impudent cheat, rogue, impostor, knave; —, "ìyār ("àyār), *s. a.* The standard of the precious metals, or of time and timepieces; the regulator of a watch; —, *a. t.* Of the standard degree of fineness (gold or silver); true, correct (a watch or clock); ا—, —et, *v.a.* To regulate (a watch, &c.); to assay (gold or silver); صاحب عيار sāhib-"àyār, The assay-master of a mint.

عياش "àyyāsh, *s. a.* A drunkard, one who passes his time in sensual pleasures.

عيال "ìyāl ("àyāl), *s. pl. a.* (*sing. not used*), Family dependants; wife, children, slaves, and servants; (*as a Turkish sing.*) a wife; كثيرالعيال kèssīru-'l-"àyāl, *a. a.* Having a large family.

عيان "àyān, *a. a.* Manifest, evident, clear; عياناً "àyāna*n*, *ad. a.* Clearly.

عيب "àyb ("àyp), *s. a.* Anything which may cause shame; a defect, a vice; —, *int. t.* Shame! What a shame! It is a shame! —, *a. t.* Shameful; عيبلامق "àyplam*a*k (*aor.* عيبلار "àyplar), *v.a.* To blame.

عيد "īd, *s. a.* A religious festival, of which the Mussulmans have but two; viz. the عيدفطر "īdi-fìtr, *or* عيدالفطر "īdu-'l-fìtr, The festival of the breaking of fasts, called also شكر بيرامى shèkʀr-bàyram*i*, The festival of sugar, immediately following the end of Ramazan; and the عيداضحى "īdi-àdhà, *or* قربان بيرامى kùrbān-bàyram*i*, The festival of sacrifices, on the 10th of Zī-'l-hìjjé; عيدشريفكزسعيداولسون "īdi-shèrīfin*g*iz-sà "īd-òlsun! May your sacred festival be happy! (*equivalent to our* Merry Christmas!) عيدى "īdī (*fem.* عيديه "īdìyyé), *a. a.* Pertaining to a festival; عديه "īdìyyé, *s. a.* A present given at festival time.

عيسى "īssà, *s. a.* Jesus; حضرت عيسى Hàzréti-"*I*ssà, Jesus Christ; عيسوى "īssévī, *a. a.* Christian, pertaining to Jesus; —, *s. a.* A Christian.

عيش "īsh, *s. a.* The living a joyous life; عيش وعشرت "īsh-u-"ìshrèt, Life and pleasure, fun and frolic, wine and women.

عين "àyn, *s. a.* The eye; a spring, fountain, source; anything's own self; anything very much like another, a second self; kind (*as opposed to* money *or to* equivalent); the letter ع; the second radical letter of any Arabic word; a copy (of a paper); a similar number or quantity; عيننى المق "àyn*i*-àlm*a*k, *v.n.* To take a copy; عيننى چيقارمق "àyn*i*-chìkàrm*a*k, *v.n.* To extract a copy (from a book or register); عين الشمس "àynu-'sh-shèmss, The opal; عين اليقين "àyn*a*-'l-yàkīn, *ad. a.* As of positive knowledge; عين الكمال "àynu-'l-kèmal, The eye of perfection, called also *the evil eye*, because when it admires perfection in anything it is supposed to bring calamity on the thing admired; عينى "àyni, *a. t.* Very like, quite like, so much resembling as to leave no difference perceptible; عيناً "àyn*a*n, *ad. a.* In kind; the very thing itself; عبدالعين "àbdu-'l-"àyn, An eye-servant; صديق العين sìddīku-'l-"àyn, A friend to one's face, but not a true one; انسان العين ìnsānu-'l-"àyn, The pupil of the eye.

عيوب "ūyūb, *s. pl. a.* (*of* عيب "ayb), Faults, defects, vices.

عيوق "àyyūk, *s. a.* A certain bright star proverbially cited for its elevation; عيوقه چيقارمق "àyyūk*a*-chìkàrm*a*k, *v.a.* To praise to the skies.

عيون "ùyūn, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Eyes; springs, fountains, sources.

غ

غ ghàyn, Twenty-second letter of the Turkish alphabet, having radically the sound of *g hard*, or *gh*, or *gu*, in English, though sometimes softened down, as is *gh* in English, till nearly or quite inaudible, and sometimes

taking (also as *gh* in English) the incidental sound of *y* and of *w*. Its numeral value is 1000.

غابن ghābin, *s. a.* A cheater, deceiver, impostor.

غابه ghābé, *s. a.* A forest, a jungle, a [thicket.

غابیه ghàbiya, *s. t.* (*Italian*), A top-sail; غابیه پرووه ghàbiya-prùwa, The fore top-sail; غابیه غراندی ghàbiya-ghràndi, The main top-sail; غابیه چبوغی ghàbiya-chìbùghu, A top-mast; غابیه سرنی ghàbiya-sèréni, A topsail-yard.

غار ghār, *s. a.* A cave, cavern, grotto; یارغار yāri-ghār (The cave-friend), A faithful friend and companion in trouble (in allusion to Ebu-Bekr's having been Muhammed's companion in a cave during his flight from Mecca).

غارت ghāret, *s. a.* Pillage, plunder, spoiling; ا—, —et, *v.a.* To take as plunder.

غازی ghāzī, *s. a.* A champion of religion, one who has fought for the faith.

غاشیه ghàshìyyé, *s. a.* A covering, wrapper of any kind; (hàsha) an embroidered or plain saddle-cloth.

غاغه ghàgha, *s. t.* The bill or beak of a bird; غاغه لمق ghàghalamak, *v.a.* To peck, bite with the beak.

غافل ghàfil, *a. a.* Negligent, careless, inattentive (to events); unaware, ignorant (of an event); غافلانه ghāfilāné, *a. p.* Pertaining to a negligent, inattentive person.

غالب ghālib, *a. a.* Preponderant; victorious; غالبا ghālibā, *ad. a.* Most likely, according to appearances, if I judge rightly, if I am not mistaken.

غالی ghālī (*fem.* غالیه ghālìyyé), *a. a.* Dear, valuable, high-priced, expensive.

غالیه ghāliyé, *s. p.* Perfume, musk.

غانم ghānim, *a. a.* Laden with plunder, rich with spoil; غانماً ghānimen, *ad. a.* Same meaning adverbially.

غانی ghānī (*fem.* غانیه ghānìyyé), *a. a.* Rich, well off, independent of other people's pecuniary assistance; (*fem.*) a beautiful woman who has no need of artificial embellishment.

غائب ghā'ib, *a. a.* Absent; lost; lost to sight; the third person (in grammar); او—, —òl, *v.n.* To disappear; to be lost; ا—, —et, (kàyb-èt—), *v.a.* To lose; غائبانه ghā'ibāné, *ad. p.* In the absence of anyone, behind one's back.

غایت ghāyet, *s. a.* The extreme limit of anything, the extremity, end; —, غایتدا ghāyetda, غایتله ghāyetla, *ad. t.*, بغایت bè-ghāyet, *ad. p.* Extremely, very, very much; غایة الغایه ghāyétu-'l-ghāyé, *s. a.* The extreme extremity, extreme end; —, —, *ad. a.* Extremely, in the very extremest degree.

غائله ghā'ilé, *s. a.* Any cause of anxiety or painful solicitude.

غب ghìbbé, *p. a.* After.

غبار ghùbār, *s. a.* Dust.

غباوت ghàbāvèt, *s. a.* Weakness of intellect, stupidity.

غبطه ghìbta, *s. a.* Desire to possess, longing; an object of desire, anything longed for.

غبغب ghàbghàb, *s. p.* The under part of the chin, the space between the chin, cheeks, and throat; غبغب مینا ghàbghàbi-mīnā, The under part of the lip of a bottle or decanter.

غبن ghàbn, *s. a.* Unfairness in relations of business, taking an unfair advantage, cheating.

غبی ghàbī, *a. a.* Weak in intellect, stupid.

غبین ghàbīn, *s. a.* A gull, dupe.

غدا ghìdā, *s. a.* Food, nutriment, aliment; a dose; a usual quantity (of anything) for any particular purpose.

غدار ghàddār, *s. a.* An iniquitous, unjust dealer; a cruel, unconscionable person.

غدر ghàdr, *s. a.* Injustice, unconscionableness in dealing; ا—, —et, *v.n.* To act with injustice, to cause a loss (of some kind to anyone) iniquitously; to treat with injustice.

غدو ghùdùvv, *s. a.* The morning; بالغدو والاصال bì -'l- ghùdùvvi - vè -'l-āssāl, *ad. a.* Morning and evening.

غدیر ghàdīr, *s. a.* A pool, a pond.

غذا ghìzā, *s. a.* Food, aliment.

غرا ghàrrā, *a. a. fem.* Bright, shining, splendid.

غراب ghùrāb, *s. a.* A crow, rook, or raven.

غرابت ghàrābèt, *s. a.* Strangeness, oddness, marvellousness.

غرار ghàrār (hàrʀr), غرارهٔ ghàrāré, *s. a.* A sack of hair-cloth; hair-cloth prepared for sacking, sometimes used as stair-carpets.

غرامت ghàrāmèt, *s. a.* Debt, indebtedness.

غرائب ghàrā'ib, *s. pl. a.* (*of* غریبه ghārībé), Strange things, marvellous things.

غرب ghàrb, *s. a.* The west; غربی ghàrbī, *a. a.* Western, westerly, west; غرباً ghàrban, *ad. a.* To or towards the west, in a westerly direction.

غربا ghùrébā, *s. pl. a.* (*of* غریب ghārīb), Strangers; a special corps of troops in the olden time.

غربال ghìrbāl, *s. a.* A seive.

غربت ghùrbèt, *s. a.* A sojourning away from home in a strange place; — چکمك —chèkmek, *v.n.* To suffer or undergo a sojourning in a strange place.

غرتلاق ghìrtlʌk, *s. t.* The windpipe, the throat.

غرر ghùrèr, *s. pl. a.* (*of* غرهٔ ghùrré), The choice, select ones of any kind of things.

غرس ghàrss, *s. a.* A planting, setting (of plants); ا—, —et, *v.a.* To plant, to set.

غرض ghàraz, *s. a.* A motive, object in view in doing anything; a spite; ا—, —et, *v.n.* To have a spite, hold a grudge; الغرض èl-ghàraz, *ad. a.* In short, in one word; بیغرض bī-ghàraz,

a. p. Disinterested, having no motive for partiality; بیغرضانه bīghàrazānĕ, *a. p.* Pertaining to a disinterested person.

غرغره ghàrghara, *s. a.* A gurgling sound in the throat; the death-rattle; a gargle; ا—, —et, *v.a.* To gargle; —, *v.n.* To make a rattling or gurgling noise in the throat.

غرق ghàrk, *s. a.* A drowning in water; a flooding; ا—, —et, *v.a.* To drown, in or with anything; —اولنمق, —òlunmak, *v.p.* To be drowned; غرقاب ghàrk-āb, *s. p.* Any water threatening one with drowning.

غرما ghùrĕmā (ghùramā), *s. pl. a.* (*of* غریم ghàrīm), Creditors, the body aggregate of a bankrupt's creditors; —, *s. t.* A division of a bankrupt's effects among his creditors *pro rata*; غرمایه کیرمك ghùramàya - ghìrmek, *v.n.* To be one of a body of creditors; to be part of a bankrupt's estate divided among his creditors.

غرنده ghùrrèndĕ, *a. p.* Roaring fiercely.

غروب ghùrūb, *s. a.* The setting (of stars, &c.); ا—, —et, *v.n.* To set, go down.

غرور ghùrūr, *s. a.* Vanity, presumption.

غروش ghùrùsh, *s. t.* A piastre (value about 2*d.*); —قره kàra—, A Spanish dollar.

غره ghùrrĕ, *s. a.* The first day in any lunar month; a large white spot on a horse's forehead, esteemed an ornament; the choicest, best of any things.

غریب ghàrīb, *a. a.* Strange, singular, curious, wonderful, marvellous; —, *s. a.* A stranger in any place; غریب یکیت ghàrīb-yìghit (kàripīt), *s. t.* A poor person.

غریر ghàrīr, *s. a.* One who is deceived with false ideas, fed with false hopes.

غریق ghàrīk, *s. a.* A drowned person; —, *a. a.* Drowned, flooded, submerged.

غریم ghàrīm, *s. a.* A debtor; an offender; [a creditor.

غریو ghìrīv, *s. p.* A cry, plaint, lamentation; غریوان ghìrīvān, *a. p.* Crying, lamenting.

غزا ghàzā, *s. a.* Holy warfare, crusade, war for religion.

غزات ghùzāt, *s. pl. a.* (*of* غازی ghāzī), Champions of religion, holy warriors.

غزال ghàzāl, *s. a.* The gazelle.

غزته ghàzèta, *s. t.* A newspaper.

غزل ghàzèl, *s. a.* A short ode.

غزوات ghàzéwāt, *s. pl. a.* (*of* غزا ghàzā), Expeditions in defence of one's religion.

غزه Ghàzza, *s. t.* Gaza in Palestine.

غساق ghàsssāk, *s. a.* The horrible sweat and putrefaction which is to exude in hell from the bodies of the damned.

غسل ghùssl, *s. a.* The greater ablution when the whole body is bathed; ا—, —et, *v.n.* To perform the greater ablution; —, *v.a.* To wash a dead body canonically.

غش ghìshsh, *s. a.* Alloy in precious metals; deceit in a show of friendship.

غشیان ghàshéyān, *s. a.* A fainting fit.

غصب ghàssb, *s. a.* A seizing by force, a taking unlawfully; ا—, —et, *v.a.* To seize by force and unlawfully.

غصن ghùssn, *s. a.* A branch of a tree.

غصه ghùsssa, *s. a.* Sorrow, grief.

غضب ghàzab, *s. a.* Wrath, indignation, anger; ا—, —et, *and* غضبه کلمك ghàzaba-ghèlmek, *v.n.* To get in a passion, be angry.

غضبان ghàzbān, *a. a.* Angry, furious, exasperated; passionate.

غضنفر ghàzanfèr, *s. a.* A lion; a brave man, a hero.

غضوب ghàzūb, *a. a.* Passionate, easily angered.

غفار ghàffār, *s. a.* God the continual pardoner of sin.

غفران ghùfrān, *s. a.* God's pardon of our sins.

غفلت ghàflet, *s. a.* A want of care and circumspection, want of vigilance, negligence, carelessness; ا—, —et, غفلتده بولنمق ghàfletda - bùlunmak, *v.n.* To be without vigilance, to be asleep at one's moral post, to be caught napping.

غفور ghàfūr, *s. a.* God the pardoner of sin.

غفول ghùfūl, *s. a.* Neglect, negligence.

غفیر ghàfīr, *a. a.* Numerous, *in* جم غفیر jèmmi-ghàfīr, A great multitude.

غل ghìll, *s. a.* Deceit in professed friendship; —, ghùll, *s. a.* A yoke; a pillory.

غلا ghàlā, *s. a.* Dearth, scarcity of provisions.

غلاظت ghìlāzèt, *s. a.* Coarseness.

غلاف ghìlāf (kìlif), *s. a.* A bag-shaped cover for anything; a bed-ticking.

غلام ghùlām, *s. a.* A lad; a slave; a courier (in Persia); غلامپاره ghùlām-pārè (kùlambara), A sodomite.

غلبه ghàlébè, *s. a.* Preponderance; a thronging; victory; ا—, —et, *v.n.* To gain the victory; غلبه لق ghàlébèlik (kàlabàlik), A crowd, a throng; confusion; a litter; ا—, kàlabàlik-et, *v.n.* To form a crowd, assemble in crowds; to create confusion; to make a litter.

غلط ghàlat, *s. a.* A great and stupid mistake, an error; an erroneous expression.

غلطان ghàltan, *a. p.* Rolling; او—, —òl, *v.n.* To roll; ا—, —et, *v.a.* To make roll.

غلطه Ghàlàta, *s. t.* Galata (a suburb of Constantinople).

غلطیده ghàltīda, *a. p.* Which has rolled, rolled.

غلظت ghìlzèt, *s. a.* Coarseness.

غلغله ghùlghulè, *s. a.* A noise of many voices or sounds mixed.

غلمان ghìlmān, *s. pl. a.* (*of* غلام ghùlām), Boys, youths; young male slaves.

غلو ghùlùvv, *s. a.* An assault, attack.

غله ghàllè, *s. a.* The fruits or produce of agriculture, corn; the income arising from any property in mortmain or in tail.

غلیان ghàléyān, *s. a.* A boiling, ebullition; active fermentation, working;

the excitement or fermentation of a mob; —, ghàlyān, *s. p.* A hooka or water-pipe for smoking.

غليظ ghàlīz, *a. a.* Coarse.

غم ghàmm (ghàm), *s. a.* (*pl.* غموم ghùmūm), Grief, sorrow, care, regret; غمخوار ghàm-khār, *s. p.* A person in sorrow; a friend in need, a sympathizing friend; غمكسار ghàm-kyùs-sār, *s. p.* A sympathizing friend.

غماز ghàmmāz, *s. a.* A tale-bearer.

غمزه ghàmzé, *s. p.* A wink, a sign with the eye, a look.

غنا ghànā, *s. a.* Sufficiency, comfortable circumstances; —, ghìnā, *s. a.* A singing.

غنائم ghànā'im, *s. pl. a.* (*of* غنيمت [ghànīmèt), Spoils, plunder.

غنچه ghòncha, *s. p.* A rose-bud or rose just opening.

غنم ghànem, *s. a.* A sheep.

غنوده ghùnūdé, *a. p.* Asleep, sleeping.

غنه ghùnné, *s. a.* A nasal twang in pronunciation.

غنى ghànī, *a. a.* Rich, possessing a sufficiency, comfortably off; plentiful, abundant; in want of no assistance or embellishment.

غنيمت ghànīmèt, *s. a.* Spoil, plunder; any advantage that can be realised.

غواص ghàvwāss, *s. a.* A diver, a plunger.

غوانى ghàwānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Songs.

غوائل ghàwā'il, *s. pl. a.* (*of* غائله ghā'ilé), Cares, causes of anxiety or preoccupation.

غور ghàvr, *s. a.* The bottom of any deep water, well, &c.

غوص ghàvss, *s. a.* A plunging, a diving.

غوطه ghàvta, *s. a.* A ducking, a dipping; غوطه‌خوار ghàvta-khòr, *s. p.* One who gets a ducking.

غوغا ghàwgha (kàwgha), *s. t.* A quarrel; a fight; a battle; |—, —et, *v.n.* To quarrel; to fight.

غول ghūl, *s. p.* A kind of demon or goblin, *commonly termed* غول‌يبانى ghūlu-yàbānī (kùluyabānī), *The goblin of the wilds.*

غومنه ghòmana, *s. t.* (*Italian*), A ship's cable.

غياب ghìyāb, غيابت ghìyābet, *s. a.* Absence; غيابت‌جب ghìyābéti-jùbbi, The bottom of the well (into which Joseph was cast).

غياصت ghìyāssèt, *s. a.* A plunging, diving, dipping deeply.

غيب ghàyb, *s. a.* Absence; any absent thing; all absent and all invisible things, all things past or future, not actually existing or present; عالم‌غيب "ālémi-ghàyb, The invisible world, the past or future state of things, the unknown; غيبى ghàybī (*fem.* غيبيه ghàybìyyé), *a. a.* Pertaining to the invisible world.

غيبت ghàybèt, *s. a.* Absence; back-biting; |—, —et, *v.n.* To backbite.

غيبوبت ghàybūbèt, *s. a.* Absence.

غيث ghàyss, *s. a.* Rain.

غيجقمق ghìjikmak (*aor.* غيجقر ghìji-kir), *v.n.* To be ticklish, or tickled;

غیجقدرمق ghìjıkdırmak (*aor.* غیجقدرر ghìjıkdırır), *v.a.* To tickle.

غیر ghàyr, *s. a.* Any other or others than self; —, *a. a.* Not, non (*this word before any Arabic adjective has the same privative effect as the syllables* un, in, dis, &c., *with us; as,* غیر متساوی ghàyri-mùtéssāvī, *unequal to each other;* غیرمعلوم ghàyri-mà''lūm, *unknown,* &c.); بغیر bi-ghàyri, *ad. a.* Without; وغیره vè-ghàyrihi, Et cetera; الی غیرالنهایه ilà-ghàyri-'n-nihāyé, *ad. a.* Ad infinitum.

غیرت ghàyrèt, *s. a.* Zeal; earnest endeavour; honest jealousy, jealousy of one's honour; ا—, —et, *v.n.* To strive zealously, to do one's best.

غیری ghàyri, *a. t.* Other, another; —, *ad. t.* Besides; —(kàyri), *ad. t.* No more, never again; at length, after all.

غیطان ghàytan, *s. t.* Narrow braid or square cord.

غیظ ghàyz, *s. a.* Anger, wrath; کاظم الغیظ kı̧āzimu-'l-ghàyz, *a. a.* One who subdues his rising anger.

غیم ghàym, *s. a.* A cloud.

غین ghàyn, *s. a.* Name of the letter غ.

غیور ghàyur, *a. a.* Zealous (man); غیورانه ghàyūrānė, *a. p.* Pertaining to a zealous person.

ف

ف fā (fė). Twenty-third letter of the Turkish alphabet, having the value of *f* in English. Its numeral value is 80. In Persian words it is sometimes interchangeable with ب, پ, and و.

فا fā, *s. a.* Name of the letter ف; the first radical letter of any Arabic word.

فاتح fātih, *s. a.* A conqueror; فاتح سلطان محمد fātih-sùltan-Mèhémed, Mahomed the Second, conqueror of Constantinople.

فاتحه fātiha, *s. a.* The *opening* chapter of the Kur'an, generally used as the concluding prayer at devotions, and repeated over people's graves.

فاتر fātir, *a. a.* Weak, worn out, unable [to proceed.

فاجر fājir, *s. a.* A sinner.

فاحش fāhish, *a. a.* Infamous; passing the bounds of decorum; فاحشه fāhishé, *s. a. fem.* A prostitute, whore.

فاخته fākhtė, *s. p.* A pigeon.

فاخر fākhir (*fem.* فاخره fākhirė), *a. a.* Glorious (apparel, &c.).

فارسی fārsī, *a. a.* Persian (language); —, *s. a.* The Persian language; فارسیات fārsìyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms or grammatical rules.

فارغ fārigh, *a. a.* Who desists, leaves off, or reposes from any action; free from action or anxiety; او—, —òl, *v.n.* To finish, have done, leave off, rest; فارغ البال fārighu-'l-bāl, Easy at heart, free from care.

فاره fārė, *s. a.* A mouse.

فاسد fāssid (*fem.* فاسده fāssidė), *a. a.* Bad, spoilt, corrupt, false.

فاسق fāssik, *s. a.* A sinner.

فاش fāsh, *a. p.* Which has transpired,

oozed out, got wind; ا—, —et, *v.a.* To betray (a secret), make public; او—, —òl, *v.n.* To become known, ooze out, transpire.

فاصل fāssĭl (*fem.* فاصله fāssĭla), *a. a.* Which divides, separates; فاصله fāssĭla, *s. a.* A division, partition, separation; intermission; بلافاصله bìlā-fāssĭla, *ad. a.* Unceasingly, uninterruptedly, incessantly, without intermission.

فاضل fāzĭl, *s. a.* One who excels others [in virtue, learning, &c.

فاطر fātĭr, *s. a.* God the impresser of natural qualities, the Creator.

فاطن fātìn, *a. a.* Intelligent, quick.

فاعل fā''il, *s. a.* An actor, doer; اسم فاعل ìssmi-fā''il, The active participle; فاعلی fā''ilī (*fem.* فاعليه fā''ilìyyé), *a. a.* Pertaining to an actor; فاعليت fā''ilìyyèt, *s. a.* Quality of being an actor.

فاقه fāka, *s. a.* Poverty, indigence.

فاكهه fākiha, *s. a.* A fruit.

فال (*for* فأل fè'l), fāl (fàl), *s. a.* Anything taken as an omen, particularly in the nature of the *Sortes Virgilianæ*; فال باقمق fàl-bàkmak, *v.n.* To open any one of certain books and take the first word of the page as an augury; or to use any other kind of augury.

فالج fālij, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فاليه fàlya, *and* فاليه دليكى fàlya-dèlighi, *s. t.* The touch-hole of a gun.

فام fām, *s. p.* (*in composition*), Coloured.

فانوس fānūss, *s. a.* A glass shade.

فانى fānī (*fem.* فانيه fānìyyé), *a. a.* Perishable; ready to perish.

فائح fā'ih, *a. a.* Which exhales (perfumes); which pervades the air (perfume).

فائده fā'idé, *s. a.* A use, an advantage; a moral (of a tale); فائده لو fā'idéli, *a. t.* Useful, beneficial; فائده سز fā'idéssiz, *a. t.* Useless, of no avail; فائده fā'idé-et, *v.n.* To avail, be of use, benefit; فائده كورمك fā'idé-ghyùrmek, *v.n.* To derive benefit; برفائده يى مفيد او bìr-fā'idéyi-mùfīd-òl, To be of some use; فائده مند fā'idé-mend, *a. p.* Benefited.

فائز fā'iz, *a. a.* Who obtains.

فائض fā'iz, *a. a.* Who or which gives forth abundantly; —, *s. t.* Interest on money.

فائق fā'ik, *a. a.* Excelling, superior, surpassing.

فبها fè-bèhā, *ad. a.* Then all is well; in that case all is right.

فت fìt, *s. t. in* فت ويرمك fìt-vèrmek, *v.n.* To put (a person) up to something, inspire with a mischievous idea.

فتاح fèttāh, *s. a.* God *the opener* of the means of welfare.

فتاده fùtādé, *a. p.* Fallen; fallen captive.

فتان fèttān, *s. a.* A plotter, intriguer, mischief-maker; Satan.

فتح fèth (t-h), *s. a.* An opening; a broaching; a conquering; a pronouncing with the *a* or *e* vowel; ا—, —et, *v.a.* To open; to broach; to conquer; to pronounce (a consonant) with the *a*

or *e* vowel following it; فتح‌كلام fèth*i*-kelām-et, *v.n.* To begin a discourse; فتحنامه fètihnāmé, *s. p.* A letter giving news of some victory or conquest.

فتحه fètha, *s.a.* The vowel point ـَ, equivalent to one of the vowels A, a, *a*, E *or* e.

فترت fìtrèt, *s. a.* A time of general revolt; an interregnum; an interval.

فتق fètk, *s. a.* A bursting, breaking asunder; a rupture, *or* hernia; رتق‌وفتق‌امور rètk-u-fètk*i*-ùmūr, The general management of public business.

فتنه fitné, *s. a.* Temptation; any tempting thing; a conspiracy, plot, treason; public trouble, sedition, disorder, riot; —انكيز, fìtné-ènghīz, —كار, fìtné-k*y*ār, —جو, fìtné-jū, *s. p.* فتنه‌جی fìtnéji, *s. t.* A causer of sedition.

فتوا (*for* فتوی) fètvà, *s. a.* A legal opinion delivered by the proper legal functionary (the Mufti) upon any supposed case submitted to him; حضرت فتوا پناهی hàzréti - fètvà - -pènāhī, (H. E. the Asylum of legal opinions) The Shèykhu-'l-ìsslām.

فتوت fùtùvvet, *s. a.* Generosity of character, magnanimity.

فتوح fùtūh (*pl.* فتوحات fùtūhāt), *s. pl. a.* (*of* فتح fèth), Victories, successes.

فتور fùtūr, *s. a.* Lassitude, inability to proceed with work, lack of spirit; —كتورمك, fùtūr-ghètirmek, *v.n.* To lose spirit; —كلمك, fùtūr-ghèlmek, *v.n.* To seize (a loss of spirit for work).

فتوی fètvà. See فتوا.

فتی fètà, *s. a.* A lad.

فتيل fìtil, *s. a.* The wick of a lamp or candle; a quick-match; a plug or pledget for deep wounds; a seton.

فج fèjj, *s. a.* An open and easy way between mountains.

فجأة fùj'étEn, *ad. a.* Suddenly, unexpectedly.

فجاج fìjāj, *a. a.* Open and easy (a way between mountains).

فجائی fèjā'ī, *a. a.* Sudden; unexpected.

فجر fèjr, *s. a.* The dawn, daybreak; —كاذب, fèjri-k*y*āzib, The false daybreak, after which darkness is said to fall again; فجر صادق fèjri-sādik, The true dawn, the break of day.

فجور fùjūr, *s. a.* Sin, iniquity, wickedness, the lust of the flesh.

فحص fàhss, *s. a.* An inquiring after or into, inquiry, search.

فحل fàhl, *s. a.* A stallion; a man distinguished for learning.

فحم fàhm, *s. a.* Charcoal.

فحوا (*for* فحوی) fàhwà, *s. a.* The sense, signification, meaning contained in a phrase.

فخام fìkhām, *s. pl. a.* (*of* فخيم fàkhīm), The very high in rank and station.

فخامت fàkhāmet, *s. a.* Exalted rank and station; فخامتلو fàkhāmetlū, *a. t.* The exalted in rank and station (second

title of the Grand Vizier, to whom Europe accords the princely title of Highness).

فخذ fàkhz, *s. a.* The thigh.

فخر fàkhr, *s. a.* A glorying; a cause of just pride; فخر عالم fàkhri-"ālem, (The pride of the world) Muhammed; فخرى fàkhrī (*fem.* فخريه fàkhrìyyé), *a. a.* Pertaining to pride and glorying; فخريه fàkhrìyyé, *s. a.* The latter part of a poem, in which it is usual for the poet to speak of himself in terms of glorification, which we should call boasting.

فخيم fàkhīm (*fem.* فخيمه fàkhīmé), *a. a.* Very high in rank and station (The feminine is the title hitherto given to all European States in distinction to عليه "àlìyyé, *the very exalted*, assumed for Turkey alone).

فدا fèdā, *s. a.* The sacrificing or giving up anything in order to obtain some end; a sacrifice, a ransom; ا—, —et, *v.a.* To give up, to sacrifice; فداكار fèdākyār, *a. p.* One who makes sacrifices, who sacrifices his own interests; فداكارلق fèdākyārlık, *s. t.* The quality of sacrificing one's interests; فدائى fèdā'ī, *s. p.* One who voluntarily risks his life in any perilous but praiseworthy enterprise.

فدان fìdan, *s. t.* (*Greek* Φυταιη), A young plant; تازه فدان tāzé-fìdan (*fig.*), A young person.

فديه fìdyé, *s. a.* Anything sacrificed or given up in order to attain some good end; a sacrifice; a ransom.

فذلكه fèzlékė, *s. a.* The sum and substance of any train of reasoning.

فر fĖr, *s. p.* Pomp, splendour, magnificence.

فرات Fùrāt, *s. t.* The river Euphrates.

فراجه fèrrājé (fèrājé), *s. a.* An overcloak worn out of doors by women (formerly applied also to a cloak worn by doctors of the law).

فراح fèrāh, *s. a.* Cheerfulness, gladness; —, *a. t.* Cheerful, open (a place, house, &c.); —, *and* فراح فراح fèrāh-fèrāh, *ad. t.* Amply; easily; and to spare.

فراخ fèrakh, *a. p.* Wide, ample, spacious; abundant; فراخى fèrākhī, *s. p.* Ampleness, abundance.

فرادیس fèrādīss, *s. pl. a.* (*of* فردوس firdèvss), Paradises; gardens or parks.

فرار fìrār, *s. a.* A running away; a deserting; ا—, —et, *v.n.* To run away; to desert.

فراز fìrāz, *s. p.* An ascent; فرازونشيب fìrāz-u-nèshīb, Up-hill and down-dale; —, *a. p.* (*in composition*), High, uplifted; سرفراز sĖr-fìrāz, *a. p.* Who holds up his head and is not ashamed, or who feels a just pride.

فرازنده fìrāzendé, *s. p.* One who lifts up on high, who raises.

فراست fèrāssèt, *s. a.* Sagacity, judgment, penetration; equitation, horsemanship; the science of physiognomy.

فراش fàrash, *s. t.* A dust-pan; —, fèrāsh, *s. a.* A moth which flies round a candle; —, fīrāsh, *s. a.* A bed; —, fèrrāsh, *s. a.* An attendant whose duty it is to spread carpets, &c., especially one attached to the temple at Mecca (this last office is held by a certain number of the highest people, as an honour, and as meritorious, the duties being performed by persons on the spot paid by the titular officers); —صاحب sāhib-firāsh, *a. p.* Sick in bed.

فراشت fèrāshèt, *s. a.* The office of carpet-spreader (to the temple of Mecca).

فراعنه fèrā"inÉ, *s. pl. a.* (*of* فرعون fir"àvn), Pharaohs; proud, rebellious men.

فراغ firāgh, *s. a.* Ease, freedom from [work or care.

فراغت fèrāghàt, *s. a.* The giving up, ceding; a ceasing from work; ا—, —et, *v.a.* To cede.

فراق firāk, *s. a.* Separation, the being separated one from the other, absence from one another.

فراموش fèrāmūsh, *s. p.* A forgetting; ا—, —et, *v.a.* To forget; فراموشی fèrāmūshī, *s. p.* Oblivion.

فرانجله firànjila, *s. t.* White wheaten bread in rolls.

فرانسز Fransìz, *s.* and *a. t.* French; a Frenchman.

فرانسه Fransa, *s. t.* France.

فراوان fèrāwān, *a. p.* Copious, abundant.

فراهم fèrāhèm, *a. p.* Accumulated, heaped up.

فرائد fèrā'id, *s. pl. a.* (*of* فريده fèrīdÉ), Separate, single, unique things, single pearls or precious stones, beads, &c.

فرائض fàrā'iz, *s. pl. a.* (*of* فريضه fàrīza), Things incumbent and not to be omitted; the indispensable parts of worship; the portions allotted by the canonical law to the relatives of a deceased person; the science of apportioning property among the relatives of deceased persons.

فرتوت fèrtūt, *a. a.* Decrepid.

فرج fÈrj, *s. a.* The female organ of generation; —, fèrej, *s. a.* Joy, happiness; الصبرمفتاح الفرج èss-sàbru-mìftāhu-'l-fèrèj, Patience is the key of happiness.

فرجام fèrjām, *s. p.* The end, conclusion; نافرجام nā-fèrjām, بدفرجام bèd-fèrjām, *a. p.* Ending ill, not ending as could be wished.

فرجه fùrjÉ, *s. a.* An opening, an opportunity; فرجه‌یاب fùrjÉ-yāb, *a. p.* Who finds an opportunity; —او, fùrjÉ-yāb-òl, *v.n.* To find an opportunity.

فرچه fìrcha, *s. t.* A brush.

فرح fèrah, *s. a.* Joy, gladness; فرحناك fèrahnāk, *a. p.* Joyful, glad.

فرحان fÈrhān, *a. a.* Rejoicing, glad, joyful.

فرحه fèrha, *s. a.* Joy, gladness.

فرخ fèrrùkh, فرخنده fèrkhùndÉ, *a. p.* Happy, fortunate.

فرد fÈrd, *s. a.* An individual; a single one; anything unique sui generis;

جوهرفرد jèvhèri-fèrd, An atom (in the atomic theory) ; فردًافردا fèrdan--fèrdā, *ad a.* فردافرد fèrdafèrd, *ad. p.* One by one, singly, individually.

فردا fèrdā, *s. p.* The following day, the morrow.

فردوس firdèvss, *s. a.* Paradise; a garden [or park.

فرز fèrz, *s. p.* The queen at chess.

فرزانه fèrzānė́, *a. p.* Distinguished, remarkable (person) ; فرزانه‌لك fèrzānė́lik, *s. t.* فرزانكى fèrzānéghī, *s. p.* Distinction (of a person).

فرزند fèrzènd, *s. p.* A son.

فرس fèress, *s. a.* A horse.

فرسا fèrsā, *a. p.* (*in composition*), Which rubs against ; فلك‌فرسا fèlek-fèrsā, *a. p.* Rubbing against, high as and touching the sky.

فرستاده firisstādė́, *a. p.* Sent.

فرسخ fèrsàkh, *s. p.* A parasang, an hour's journey on horseback at a walk.

فرسوده fèrsūdė́, *a. p.* Rubbed ; worn.

فرسى fùrsī, *s. a.* The Persian language ; فرسيات fùrsìyyāt, *s. pl. a.* Persian idioms and rules.

فرش fèrsh, *s. a.* The spreading (carpets, &c.) on the floor; ا—, —et, *v.a.* To spread on the ground.

فرشته firishtė́ (*pl.* فرشتكان firishtéghyān), *s. p.* An angel.

فرصت fùrsat (fìrsànt), *s. a.* An opportunity.

فرض fàrz, *s. a.* An indispensable rite ; a supposing, a taking for granted ; ا—, —et, *v.a.* To set down as supposed or granted ; فرضا fàrzā (fàrazā), *ad. a.* By supposition, let us suppose, let it be granted ; فرض‌محال fàrzi--mùhāl, The admission of an impossibility for argument's sake.

فرط fàrt, *s. a.* A superabundant quantity, or degree.

فرطونه fìrtina, *s. t.* (*Italian*), A storm at sea, a rough sea ; فرطونه‌لو fìrtinali, *a. t.* Stormy (sea or weather).

فرع fèr‘‘, *s. a.* A secondary branch, a ramification ; a subdivision ; فرعى fèr‘‘ī (*fem.* فرعيه fèr‘‘iyyė́), Secondary, derivative.

فرعون fìr‘‘àwn, *s. a.* Pharaoh ; any excessively proud and refractory man.

فرق fàrk, *s. a.* The crown of the head ; a distinguishing ; a distinction, difference ; ا—, —et, *v.n.* To change, alter, vary ; كورمك—, fàrk-ghyùrmek, To see a difference ; —, firak, *s. pl. a.* (*of* فرقه fìrka), Bodies, troops of men.

فرقان fùrkān, *s. a.* The Kùr‘‘an, in its quality of distinguishing between good and evil.

فرقتين fìrkatèyn, *s. t.* A frigate.

فرقه fìrka, *s. a.* Any detached part ; a body, troop ; a sect ; a division (of an army).

فرقد fèrkàd, *s. a.* A certain brilliant star used figuratively ; فرقدساى fèrkàd-sāy, *a. p.* Touching or reaching in height to the star Ferkad.

فركنده fèrkèndė́, *a. p.* Old, worn.

فرلامق fìrlamak (*aor.* فرلار fìrlar), *v.n.* T

fly (as splinters, &c.); to chip, to splinter (as glass, steel, &c.); فرلاتمق fìrlatmak (*aor.* فرلادر fìrlàdir), *v.a.* To cause to fly; to throw; to cause to chip.

فرما fèrmā, *a. p.* (*in composition*), Who commands; فرمانفرما fèrmān-fèrmā, *s. p.* One who gives commands, a commander, a sovereign.

فرمان fèrmān, *s. p.* A command, order, injunction; an imperial rescript, commission, or letters-patent; فرمانبر fèrmān-bèr, فرمانبردار fèrmān-bèrdār, *s. p.* One who is obedient to his sovereign's commands; فرماندە fèrmān--dìh, *s. p.* A giver of orders, a sovereign.

فرمودە fèrmūdé, *a. p.* Ordered, commanded; —, *s. p.* An order, command.

فرنك firènk, *s. t.* A man of any European nation; فرنكستان firènghisstān, *s. p.* Europe, or the whole country inhabited by non-Turkish Europeans; فرنكی firènghi, *s. t.* The venereal disease.

فرو fùru, *ad. p.* Down, downwards; —, *a. p.* Low; فرومایه fùru-māyé, *a. p.* Low bred.

فروخت fùrùkht, *s. p.* A selling; a sale; ا—, —et, *v.a.* To sell.

فروختە fùrùkhté, *a. p.* Sold.

فرود fùrùd, *s. p.* The lower part, bottom; a hollow place, valley.

فروز fùrūz, *a. p.* (*in composition*), Who or which lights or illuminates.

فروزان fùrūzān, *a. p.* Shining, bright, alight, blazing.

فروزندە fùrūzèndé, *a. p.* Who or which illuminates, makes light.

فروست fùrūssèt, فروسیت fùrūssìyyèt, *s. a.* Equitation, horsemanship.

فروش fùrūsh, *s. p.* (*in composition*), A seller, vender; خودفروش khòd-fùrūsh, (A self-seller) A brag; كندم نمای جو فروش ghèndum-nùmāyi-jèv-fùrūsh, (A barley-selling wheat-shower) A cheat.

فروع fùrū" (*pl.* فروعات fùrū"āt), *s. pl. a.* (*of* فرع fèr"), Branches, ramifications.

فروغ fùrūgh, *s. p.* A ray, sunbeam; [splendour.

فرومانده fùru-māndé, *a. p.* Who lags, straggles, remains behind; worn out with fatigue and weakness.

فرون fìrin, *s. t.* An oven; a bakehouse; فرونجی fìrinji, *s. t.* A baker; a constructor of ovens.

فروه fèrvé, *s. a.* A fur coat or cloak.

فریاد fèryād, *s. p.* A cry, scream; ا—, —et, *v.a.* To cry, call out, scream; فریادرس fèryād-rèss, *s. a.* Anyone who runs to help at a call for succour.

فریب fìrīb, *a. p.* (*in composition*), Who or which deceives.

فرید fèrīd (*fem.* فریدە fèrīdé), *a. a.* Alone; single; unique; فریدە fèrīdé, *s. a.* A single or unique pearl, precious stone, bead, person, &c.

فریفته firīfté, *a. p.* Deceived, taken in, cajoled, seduced.

فريق fèrīk, *s. a.* A class, body, or sect of men; a lieutenant-general, or general of division; بحريه فريقى bàhrìyyé-fèrīk*i*, An officer of corresponding rank in the naval service.

فزا fèzā, *a. p.* (*in composition*), Who or which increases, augments.

فزع fèz", *s. a.* A lamenting; lamentation, plaint.

فزون fùzūn, *a. p.* Augmented, increased; فزونى fùzūnī, *s. p.* Increasedness; فزونى عمر fùzūnī'i-"ùmr, Length of life.

فس fèss, *s. t.* The red cap worn all [over Turkey.

فساد fèssād, *s. a.* Disorder; an abuse of any kind, a wrong practice; sedition, trouble; villainy; intrigue; corruption, bad state of anything; معده فسادى mì"dé-fèssād*i*, The stomach's being disordered; فساد وارمق fèssād*a*-vàrm*a*k, *v.n.* To get disordered, to become vitiated by abuses; فساد قورمق fèssād-kùrm*a*k, To plot, devise any intrigue or villainy; فساد چيقارمق fèssād-chìkàrm*a*k, To put any plot or villainy into execution.

فسانه fèssānė, *s. p.* An idle tale.

فستاكيز fisstākīz, *s. t. in* فلان فستاكيز filān-fisstākīz, So and so, and so forth.

فستان fisstàn, *s. t.* A woman's gown; a man's kilt; ايچ فستانى ìch-fisstān*i*, *s. t.* A petticoat.

فستق fìsstìk, *s. a.* A pistachio; فستقى fìsstìkī, *a. t.* Of a certain shade of lightish green, of a pistachio green colour.

فسحت fùsshat, *s. a.* Spaciousness, vastness, roominess; فسحتسراى fùsshat-sàrāy, *s. p.* A palace of great extent.

فسخ fèsskh, *s. a.* A disuniting, pulling to pieces; an annulling, abolishing; ا—, —et, *v.a.* To pull to pieces; to annul.

فسردە fùssūrdé, *a. p.* Congealed, set.

فسق fissk, *s. a.* Sin, wickedness, iniquity, the lusts of the flesh. [Sinners.

فسقه fèssak*a*, *s. pl. a.* (*of* فاسق fāssik), فسقيه fìsskìyyé, *s. t.* A jet d'eau, a fountain which throws its water up in a jet.

فسكه fisské, *s. t.* A fillip; —اورمق, fisské-wùrm*a*k, *v.n.* To give a fillip.

فسلدامق fìssìldam*a*k (*aor.* فسلدار fìssìldar), *v.n.* To whisper, make a whispering noise; فسلدى fìssìld*i*, *s. t.* A whispering, whispering noise.

فسلكن fèsslégh*è*n, *s. t.* Sweet basil.

فسون fùssūn, *s. p.* An idle tale.

فسيح fèssīh (*fem.* فسيحه fèssīh*a*), *a. a.* Spacious, vast, roomy.

فشان fishān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds, spreads, scatters.

فشقرمق fìshkìrm*a*k (*aor.* فشقرر fìshkìrir), *v.n.* To spout out, spirt out.

فشقى fìshk*i*, *s. t.* The dung of animals, stable manure.

فشنك fishenk (fishek), *s. t.* A cartridge; a squib; a sky-rocket; fire-

works in general; فشنكلك fisheklik, *s. t.* A kind of receptacle for cartridges worn on the breast; هوائی فشنك hàwā'ī-fishek, *s. t.* A sky-rocket; فشنكجی fishekji, *s. t.* A maker of fireworks.

فص fàsss, *s. a.* The bezel of a finger-ring, in which the stone is fixed.

فصاحت fàssāhàt, *s. a.* Flowingness and clearness of discourse.

فصال fàsssāl, *s. a.* A habitual criticiser or disparager; —, fìssāl, *s. a.* Mutual separation.

فصحا fùssahā, *s. pl. a.* (*of* فصیح fàssīh), Discoursers with ease and clearness.

فصل fàssl, *s. a.* A dividing, separating; a deciding (disputes); a criticising, disparaging; a division, section, chapter, act, paragraph; a season of the year; |—, —et, *v.a.* To divide, separate; to decide, judge and terminate (a quarrel); to criticise, find fault with, disparage; in the phrase اصلی فصلی یوق àssli-fàssli-yòk, *There is no foundation for it* (*a report*) فصل is merely an imitative sequent of اصل; فصول اربعه fùssūlu-èrb*a*"a, The four seasons.

فصولیه fàssūly*a*, *s. t.* A French bean, a kidney-bean, a haricot bean.

فصیح fàssīh (*fem.* فصیحه fàssīh*a*), *a. a.* Clearly expressed, pure and free from outlandish expressions.

فضا fàzā, *s. a.* An open space of ground.

فضاحت fàzāhàt, *s. a.* Villainy, villainousness.

فضائل fàzā'il, *s. pl. a.* (*of* فضیلت fàzīlèt), Virtues, eminent qualities.

فضل fàzl, *s. a.* Virtue, any eminent quality; grace, favour, kindness.

فضلا fùzalā, *s. pl. a.* (*of* فاضل fāzīl), Men of virtue; men of eminent qualities.

فضله fàzl*a*, *s. a.* A surplus, residue; a residuum; any excrementitious productions of the body.

فضول fùzūl, *s. a.* An exceeding the bounds of propriety or right; بوالفضول bū-'l-fùzūl, *a. a.* A talkative babbler; فضولی fùzūlī, *ad. t.* Without right, without right or title.

فضه fìdd*a*, *s. a.* Silver.

فضیح fàzīh (*fem.* فضیحه fàzīh*a*), *a. a.* Villainous, bad, infamous; فضیحه fàzīh*a*, *s. a.* A villainous act, bad, infamous action.

فضیلت fàzīlèt, *s. a.* A virtue; a good, eminent quality, eminence, excellence; فضیلتلو fàzīlètlū, *a. t.* Excellent, eminent (a title given to the "ulémā).

فطانت fàtānèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطر fìtr, *s. a.* The breaking of a fast at the expiry of its legal term; عیدالفطر "ìdu-'l-fìtr, The festival of cessation from fasting, called also شكربیرامی shèkʀr-bàyrami, *The festival of sugar*.

فطرت fìtret, *s. a.* The natural constitution of creatures; فطری fìtrī (*fem.* فطریه fìtrìyyé), *a. a.* Natural, constitutional.

فطنت fi̇tnèt, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطين fàtīn, *a. a.* Quick, intelligent.

فظاظت fi̇zāzàt, *s. a.* Coarseness, grossness of speech and manners.

فعال fà""āl, *s. a.* God the constant actor.

فعل fi"l, *s. a.* An act, action; a verb (in grammar); the word which is used as the paradigm of triliteral roots of Arabic words; —متعدى, fi"li-mùta"àddī, A verb transitive; —لازم, fi"li-lāzim, A verb intransitive; —معلوم fi"li-mà"lūm, A verb active or neuter, of which the actor is made *known* by the verb itself; —مجهول, fi"li-mèjhūl, A verb passive, the actor of which is left *unknown* by the verb; —ماضى, fi"li-māzī, A verb in the past tense; —مضارع, fi"li-mùzāri", A verb in the aorist, having either a present or future sense; فاء الفعل fā'u-'l-fi"l, The first radical letter of an Arabic word; عين الفعل "àynu-'l-fi"l, The second, *and* لام الفعل lāmu-'l-fi"l, The third radical letter; فعلاً fi"lan, *ad. a.* In act, indeed, by deed; بالفعل bi-'l-fi"l, *ad. a.* In actuality, really; فعلى fi"lī (*fem.* فعليه fi"lìyyé), *a. a.* Pertaining to action, or to a verb; فعله كتورمك fi"la-ghètirmek, فعله چيقارمق fi"la-chi̇kàrmak, فعله اخراج fi"la-i̇khrāj-et, *v.a.* To do, execute, perform, bring into a state of active performance; قوه دن فعله چيقارمق kùvvédan-fi"la-chi̇kàrmak, To raise from *posse* to *esse*, from a state of possibility or mere project to one of actuality.

فغان fi̇ghān, *s. p.* Plaint, lamentation, cry of distress.

فغفور fàghfūr, *s. a.* The Emperor of [China; china-ware.

فقاهت fàkāhèt, *s. a.* Intelligence, aptness of mind; quality of being versed in law.

فقدان fi̇kdān, *s. a.* A state of desertion, abandonment by friends, separation from friends.

فقر fàkr, *s. a.* Poverty, indigence.

فقرا fùkarā, *s. pl. a.* (*of* فقير fàkīr), The poor, poor people; (*Turkish singular*) a poor man.

فقره fi̇kra, *s. a.* An anecdote, a tale; a paragraph, an article.

فقط fàkat, *ad. a.* Only; but still, still, yet, and yet.

فقه fi̇kh (k-h), *s. a.* The science of jurisprudence.

فقها fùkahā, *s. pl. a.* (*of* فقيه fàkīh), Lawyers, legists.

فقير fàkīr, *s. a.* A poor man; your humble servant, I; فقيرانه fàkīrāné, *a. p.* Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه fàkīh, *s. a.* A person versed in the law, a lawyer, legist.

فك fèkk, *s. a.* A separating, detaching.

فكار fi̇kyār, *a. p.* (*in composition*), Sore, galled; دل فكار dìl-fi̇kyār, *a. p.* Sore at heart.

فكر fi̇kr (fi̇kir), *s. a.* The reflective or

actively commemorative power of the mind; thought, reflection, meditation; ا—, —et, *v.a.* To think of, to call to mind; فكرسز fìkirsiz, *a. t.* Stupid, irreflective.

فكن fìkèn, *a. p.* (*in composition*), Who casts down, throws on the ground.

فلاجرم fè-lā-jèrem, *ad. a.* Without fail, absolutely.

فلاح fèlāh, *s. a.* A state of virtue, happiness, or prosperity; بولمق—, fèlāh-bùlmak, *v.n.* To attain a state of virtue, happiness, or prosperity; حی علی الفلاح hàyya-"àlé-'l-fèlāh ! Come to (what will lead to) happiness ! (*paragraph in the call to prayer*); —, fèllāh, *s. a.* An Arab peasant.

فلاحت fèlāhàt, *s. a.* Agriculture.

فلاخن fèlākhùn, *s. p.* A sling for throwing stones.

فلاسفه fèlāssifé, *s. pl. a.* (*of* فیلسوف fèylésòf), Philosophers.

فلاکت fèlākèt, *s. a.* Adversity, misfortune, an effect of the adverse influence of the spheres. [tree, linden-tree.

فلامور fìlāmūr (ìkhlāmūr), *s. t.* The lime-

فلان fìlan, *a. t.* Such a one, so-and-so, a certain; ادم—, fìlan-àdam, Such a person, a certain person; شی—, fìlan-shèy, Such a thing, a certain thing.

فلج fèlj, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فلذه fìlzé, *s. a.* A lobe; فلذه کبد fìlzé'i-kèbed, (The lobe of the liver) A dearly-beloved person.

فلز fìliz, *s. t.* A shoot, young branch; —, fìlìzz (fìliz), *s. a.* Mineral ore.

فلس fìlss, *s. a.* A mite, a farthing; —احمر, fìlssi-àhmer, (A red farthing) The smallest piece of copper money; فلس احمره محتاج او fìlssi-àhméra-mùhtāj-òl, *v.a.* To be reduced to sheer beggary, to be penniless, without a farthing. [-fìlfìl, Red pepper in pods.

فلفل fìlfìl, *s. a.* Pepper; دارفلفل dāri-

فلقه fàlaka, *s. t.* A stout pole, with two holes about six inches asunder in the middle of its length, through which the two ends of about two feet of rope are passed and knotted. This is used for the infliction of the bastinado, the feet being passed through the loop of rope, and the pole being then turned round till the slack of the rope is wound up, the pole becomes pressed against the back of the leg near the ankle, and the soles of the feet are firmly held up to view.

فلك fèlek, *s. a.* The sky, the firmament; a sphere (according to the Ptolemaic system of astronomy), of which there are nine; fortune, or the influence of the spheres; فلك الافلاك fèléku-'l-èflāk, (The sphere of spheres) The primum mobile; —, fùlk, *s. a.* A ship, boat, craft; فلکزده fèlek-zèdé, *a. p.* Struck by the adverse influence of the spheres.

فلمنك fìlémènk, *s. t.* A Fleming, a Dutchman; the Dutch nation.

فلنته *or* فلنطه fìlìnt*a*, *s. t.* A fowling-piece.

فلورى fìlūrī, *s. t.* A ducat, a sequin.

فلوقه fìlūk*a*, *s. t.* A ship's boat, barge, cutter; a pleasure boat. [of a gun.

فم fĕm, *s. a.* The mouth; the muzzle

فن fĕnn, *s. a.* An art; هزارفن hèzār--fĕnn (hèzārifĕnd), *s. t.* A jack-of-all-trades, a person clever at many things.

فنا fĕna, *a. t.* Bad; dangerous; grave; —, fĕnā, *s. a.* Corruption, destruction, annihilation, death; دارالفنا dāru-'l-fĕnā, The world of change; فنابولمق fĕnā-bùlm*a*k, *v.n.* To be annihilated, destroyed; فنالشمك fĕnāleshmek, *v.n.* To become bad, dangerous, grave; to grow worse, more dangerous.

فنار fĕnār (fĕnĕr), *s. t.* A lantern; a lighthouse; a pinion (on the shaft of a wheel). [coffee cup.

فنجان fìnjān (fìnjan), *s. t.* A tea or

فند fĕnd, *s. t.* A trick, piece of deceit.

فندق fìnd*i*k, *s. t.* A nut, filbert, cob, or Barcelona nut; صچانى —, fìndik--s*i*chàn*i*, A mouse.

فنون fùnūn, *s. pl. a.* (*of* فن fĕnn), Arts; kinds, sorts, species. [the affections.

فؤاد fù'ād, *s. a.* The heart, the seat of

فوارە fèvwārĕ, *s. a.* A *jet d'eau*, a fountain which throws its water up in a jet.

فواكه fèvākih, *s. pl. a.* (*of* فاكهه fākihĕ), Fruits.

فوائد fèwā'id, *s. pl. a.* (*of* فائده fā'idĕ), Uses, useful results, benefits.

فوت fèvt, *s. a.* To lose, to neglect, not to seize, to allow to go by and be lost; —فرصتا, fèvti-fùrsàt-et, *v.n.* To lose an opportunity; —او, —òl, *v.n.* To die.

فوج fèvj, *s. a.* A troop of men, a cohort.

فوچى fìch*i*, *s. t.* A cask, barrel.

فودله fòdul*a*, *s. t.* A kind of better bread-cake, served out at colleges and poor-kitchens, &c.

فور fèvr, *s. a.* Extreme quickness, hurry; فوراً fèvr*a*n, على الفور 'àlé-'l-fèvr, *ad. a.* In extreme haste, quickly, hurriedly.

فوران fèvérān, *s. a.* A boiling, bubbling; spirting like a *jet d'eau*.

فوز fèvz, *s. a.* Success in an undertaking.

فوطه fūt*a*, *s. a.* A kind of apron.

فوق fèvk, *s. a.* The top or space above the top of anything; any superior degree of rank; فوقانى fèvkānī, *a. a.* Upper (storey of a house); —, fèvk*a*, *ad. a.* Above; فوق العاده fèvk*a*-'l--'ādĕ, Extraordinary, extraordinarily; فوق الغايه fèvk*a*-'l-ghāyĕ, More than extremely, exceedingly.

فونده fùnd*a*, *s. t.* The branches of the vine pruned away; —كومرى, —k*y*ù-muru, Vine-charcoal (used by blacksmiths, &c.); —ا, —et, *v.a.* To let go (the anchor).

فهرس fihrìss, *s. a.* فهرست fihrìsst, *s. p.* The index of a book.

فهم fèhm, *s. a.* The comprehending power of the mind; comprehension;

ا—, —et, *v.a.* To comprehend, seize the meaning of. [ing.

فهیم fèhīm, *a. a.* Quick in comprehend-

فی fi, *pr. a.* In; into; about, relating to; among, between; فی الجمله fi-'l--jùmlé, *ad. a.* Generally; abstractedly, in a general sense; فی الحال fi-'l-hāl, *ad. a.* Instantly, at once; فی الحقیقه fi-'l-hàkīka, *ad. a.* In truth, in sooth, really. This preposition is always placed before the date of letters and papers, and also before the price of things in accounts, in the following shape, and without the dot over the ف, thus ڧ. [goods.

فیات fi'àt, *s. a.* The price *per article* of

فیاض fèyyāz, *s. a.* God who abundantly pours out blessings.

فیافی fèyāfī, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Deserts, uncultivated districts.

فیروز fīrūz, فیروزمند fīrūzmènd, فیروزی fīrūzī, *a. p.* Victorious, successful, fortunate.

فیروزه fīrūzé, *s. p.* A turquoise.

فیصل fèysàl, *s. a.* A discontinuance, interruption, cessation; a decision (of a trial or dispute), a terminating; —ویرمك, fèysàl-vèrmek, *v.n.* To decide, terminate (a trial or dispute); —بولمق, fèysàl-bùlmak, *v.n.* To be decided, terminated.

فیض fèyz, *s. a.* Abundance; any peculiar gift of God, eminence; —بولمق, fèyz-bùlmak, *v.n.* To become eminent.

فیضان fèyézān, *s. a.* A plentiful outpouring.

فیل fīl (fil), *s. a.* An elephant; the bishop in chess; فیل دیشی fil-dìshi, *s. t.* Ivory.

فیلسوف fèylàssòf, *s. a.* A philosopher.

فیلو fīlo, *s. t.* (*Italian*), A squadron, or line of ships of war.

فیمابعد fi-mā-bà''d, *ad. a.* Henceforward, henceforth.

فیوضات fùyūzāt, *s. pl. a.* (*of* فیوض fùyùz, *not used, which is itself the pl. of* فیض fèyz), Peculiar and abundant gifts of Providence.

فئه fi'è, *s. a.* A troop of men.

فیه fīh, *or* fīhi, *comp. a.* In or about him, it; فیها fīhā, In or about her, it.

ق

ق kāf. Twenty-fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *k* in English, but is always followed by a hard vowel, in contradistinction to ك, which is also a *k* but softer in sound. The numeral value of ق is 100.

قاب kàb (*or* قاپ kàp), Any containing vessel, comprising even certain cases, covers, or envelopes; قاب قچاق kàb--kàch*a*k, Pots and pans, kettles and cans; ایاق قابی à*y*ak-kàb*i*, Any kind of shoe, boot, or slipper; کورك قابی k*y*ùrk-kàb*i*, The outer material of a fur cloak or coat; —, kāb, *s. a.* The

length of a bow, or of a bow-shot; قاب‌قوسین kāba-kàvsèyn, Two bow-shots, *or* the length of two bows (an expression of the Kùr'ān indicative of Muhammed's near approach to God on the occasion of his night-journey and ascent to heaven); قابلو (kàpli), *a. t.* Cased, covered.

قابض kābiz, *s. a.* Who seizes, lays hold of; —ارواح, kābizi-èrwāh, The soul-taking angel of death.

قابل kābil, *a. a.* Capable, possible; accepting, receiving, taking; قابلیت kābilìyyèt, Capacity, ability, genius; قابلیتلو kābilìyyètli, *a. t.* Capable, clever.

قابلمق *or* قاپلمق (kàplamak), *v.a.* See قاپلوجه. See قپلامق; —قاپلوجه.

قاپ kàp, *ad. t. in* قاپ‌قره kàp-kàra, All black, quite black, very black.

قاپلو kàpli, *a. t.* Cased, covered; قاپلو بغه kàpli-bàgha (kàplimbagha), A tortoise; a turtle. [To seize, snatch.

قاپمق kàpmak (*aor.* قاپار kàpar), *v.a.*

قات kàt, *s. t.* A fold (of any stuff); a fold (of any number or quantity); a change (of linen); a suit (of clothes); a storey or floor of a house; opinion, estimation (in which one holds things or persons); the vicinity or presence (of a person); برقات bìr-kàt, One single fold; of one single fold, plain; of a single storey, consisting of only a ground floor; برقات‌دخی bìr-kàt--dàkhi, *or* برقات‌دها bìr-kàt-dàha, *ad. t.* Still more, doubly; ایکی‌قات ìki-kàt, Double, twofold; two-storied, consisting of a ground floor and upper storey; &c. &c.; اوست‌قات ùsst-kàt, The upper storey; الت‌قات àlt-kàt, The lower storey; قات‌قات kàt-kàt, In folds, layers, strata, stories; قات اندرقات kàt-èndɛr-kàt, Fold upon fold; by many degrees; بنم‌قاتمده bènim-kàtimda, In my estimation; with me, near me, by me; &c. &c.; برقات‌روبا bìr-kàt-rùba, A suit of clothes; ایکی قات چماشیر ìki-kàt--chàmàshir, Two changes of linen.

قاتق kàtik, *s. t.* Anything eaten with bread to give it a relish.

قاتل kātil, *a. a.* Which kills, deadly; —, *s. a.* A homicide, man-slayer, murderer; قانلوقاتل kànli-kātil, A murderer, assassin.

قاتلنمق kàtlanmak (*aor.* قاتلنور kàtlanir), *v.n.* To get admitted into the service or companionship of (someone).

قاتمر kàtmèr, *a. t.* Double (flower).

قاتمق kàtmak (*aor.* قاتار kàtar), *v.a.* To add, superadd; to send in company, send by the side (of some person); اوکه‌قاتمق ùnga-kàtmak (*with a pronominal affix added to* اوك ùng), *v.a.* To cause to walk before or in front of one's self.

قاچ kàch, *interrog. t.* How many? قاچنجی kàchinji, *a. t.* The how-manyeth? Which one in point of order in the row or series?

قاچاق kàchak, قاچامق kàchamak, *s. t.* A pretext, excuse, means of escape.

قاچق kàchik, *a. t.* Foolish, cracked, queer, half-witted, crazy.

قاچقين kàchkin, *s. t.* A runaway; a deserter.

قاچمق kàchmak (*aor.* قاچار kàchar), *v.n.* To run away; to desert; قاچرمق kàchirmak (*aor.* قاچرر kàchirir), *v.a.* To drive away; to allow to escape; to aid to escape; to run away with; to smuggle away; —, *v.n.* To go crazy, lose one's wits; قاچرمه kachirma, *or* كمركدن قاچرمه ghyùmrukdan - kàchirma, *a. t.* Smuggled (goods); قاچنمق kàchinmak (*aor.* قاچنور kàchinir), *v.n.* To avoid, to keep or get out of the way.

قادر kādir, *a. a.* Able, having the power; God the able One; او—, kādir-òl, *v.n.* To be able, to have the power or ability; to have power enough.

قادم kādim, *s. a.* A person newly arriving or newly arrived at a place; القادم يزار èl-kādimu-yùzār, The newly arrived person is visited (by the older inhabitants).

قاديس Kàdiss, *s. t.* Cadiz (town of, in Spain).

قادى كوى Kādīkyùyi, *s. t.* Kadikeuyi (a town in Asia Minor, the ancient Calcedonia).

قادين kàdin, *s. t.* A genteel or respectable woman; one of the seven state concubines of the Sultan.

قار kàr, *s. t.* Snow; قارياغمق kàr-yàghmak, *v.n.* To snow; قارلق kàrlik, *s. t.* A large bottle used for icing water.

قارپوز kàrpuz, *s. t.* A water-melon.

قارت kàrt, *a. t.* Old (man); tough meat; قارتلشمق kàrtlashmak (*aor.* قارتلاشور kàrtlashir), *v.n.* To grow old; to grow tough.

قارس Kàrss, *s. t.* The town of Kars.

قارش kàrish, *s. t.* A span; قارشلمق kàrishlamak, *v.a.* To measure by spanning; قارش مورش kàrish - mùrush, *s. t.* Utter confusion; قارمه قارش kàrma - kàrish, *a. t.* In utter confusion.

قارشق kàrishik, *a. t.* Mixed; confused; in disorder; قارشقلق kàrishiklik, *s. t.* Confusion; disorder; a row, tumult.

قارشمق kàrishmak (*aor.* قاريشور kàrishir), *v.n.* To mix, mingle, combine; to become confused, or disordered; to meddle, have to do, interfere; to exercise authority; قارشدرمق kàrishdirmak (*aor.* قارشدرر kàrishdirir), *v.a.* To add; to mix, mix up, stir up, stir about; to put in disorder; to cause or allow to meddle or interfere.

قارشو *or* قارشى kàrshi, *s. t.* The opposite side (of a street, river, &c.); the space opposite (to anything); —, *ad. t.* Opposite; قارشى قومق kàrshi-kòmak, *v.n.* To oppose, resist; قارشى چيقمق kàrshi-chìkmak, *v.n.* To go forth to meet; قارشيلمق kàrshilamak, *v.a.* To meet, to advance and meet intentionally; to answer in an ad-

a peevish child; (*as an interj.*) O you belly-ache! you peevish thing! قارنداش kàrn-dàsh (Womb *or* belly-fellow, usually written قرنداش), *s. t.* A brother; a sister.

قارنجه kàrinj*a*, *s. t.* An ant, pismire, emmet; honeycomb (in cast metals); قارنجه‌لو kàrinj*a*li, *a. t.* Honeycombed (metal).

قارون kārūn, *s. a.* A person proverbial for his wealth, supposed to be the same as Korah; the river Karoon.

قاری kàri, *s. t.* A woman; a wife; —, kārī, *s. a.* A reader (especially of the Kùr'ān); an inhabitant of a town.

قاریوط Kàriot, *s. t.* The island of Nicaria.

قاز kàz, *s. t.* A goose; قازکبی باقمق kàz-ghìbi-bàkmak, *v.n.* To stand and stare stupidly without doing anything.

قازق kàzĭk, *s. t.* A stake (of wood); قازقلمق kàzĭklamak, *v.a.* To impale.

قازمق kàzmak (*aor.* قازار kàzar), *v.a.* To dig; to dig out, scoop out; to engrave, to sink.

قازمه kàzm*a*, *s. t.* A pick-axe, a pick.

قازمیر kāzmīr, *s. t.* Kerseymere.

قازیمق kàzimak (*aor.* قازر *or* قازیر kàzir), *v.a.* To scratch out (writing with a knife).

قاش kàsh, *s. t.* The eyebrow; ایر قاشی èyer-kàshi, *s. t.* The pommel, *also* the cantle, of a saddle (*or* the curved pieces of wood which form the front and back part of the frame of a saddle); قاشلو kàshli, *a. t.* Eyebrowed, having

verse manner, oppose in argument; قارشیلاشمق kàrshĭlashmak, *v.n.* To meet one another face to face; to correspond, balance one another (the debtor and creditor sides of an account, or income and expenditure); قارشیلاشدرمق kàrshĭlashdĭrmak, To bring (two people) face to face; to compare, collate (papers); to make balance, to balance (income and expenditure); قارشیلق kàrshilik, *s. t.* The steel (of a flint gun-lock); any retort, answer; tit for tat, quid pro quo; equivalent, complete set-off; a fund or means (in finance); قارشیم kàrshim, The space opposite to me; قارشیکه kàrshĭng*a*, Opposite to thee, to the space opposite to thee; قارشیسنده kàrshĭssind*a*, Opposite to him, her, it; in the space opposite to him, her, it; &c. &c.

قارغشالق kàrgh*a*shal*ĭ*k, *s. t.* A noise as of crows cawing; a noise of tumult and squabbling.

قارغه kàrgh*a*, *s. t.* A crow; a rook; الاقارغه àla-kàrgh*a*, (The black and white spotted crow) The jackdaw (?); قارغه‌بوکن kàrgh*a*-bùkɛn, *s. t.* Nux vomica.

قارن kàrn, *s. t.* The belly; the womb; قارن‌اجقمق kàrn-àjĭkmak (*with pronominal affixes to* قارن), *v.n.* To be hungry; قارن‌اغریمق kàrn-àghrimak, *v.n.* To have the belly-ache; قارن‌اغریسی kàrn-àghrissi, *s. t.* The belly-ache;

eyebrows; درت‌قاشلو dùrt-kàshli, *a. t.* (Having four eyebrows) Having the moustache, from youth, no thicker than the eyebrows; قاش‌چاتمق kàsh--chàtmak, *v.n.* To frown; چاتق‌قاشلو chàtik-kàshli, *a. t.* Having the eyebrows joined or meeting over the nose.

قاشاغی kàshàghi, *s. t.* A currycomb.

قاشق kàshik, *s. t.* A spoon.

قاشنمق kàshinmak (*aor.* قاشینور kàshinir), *v.n.* To itch; to scratch (an itching place on one's own body).

قاشیمق kàshimak (*aor.* قاشر kàshir), *v.a.* To scratch (an itching place on any other person); to curry (a horse).

قاصد kāssid, *s. a.* One who definitively intends to do something or to go somewhere, and is acting or preparing to act accordingly; a foot-messenger.

قاصر kāssir, *a. a.* Deficient, defective, wanting, not up to the mark.

قاصق kàssik, *s. t.* The groin; —بتی, kàssik-biti, A crab-louse.

قاصمق kàssmak (*aor.* قاصار kàssar), *v.a.* To stretch tight (an extended rope).

قاصنق kàssnak, *s. t.* A hoop, rim, or other contrivance for tightening or holding together.

قاضی kāzī (kàdi), *s. a.* A judge according to the canonical law; a putter of an end (to matters); قاضی‌الحاجات kāzìyyu'l-hājāt, God who satisfieth the wants of His creatures; قاضی عسکر kāzi-''àsskeR (kàz'-''àsskeR), قاضی‌العسکر kāzìyyu-'l-''àsskeR, (Judge of the army) Title of two high legal functionaries of Muhammedan canon law in Turkey, one for Rumelia and the other for Anatolia, ranking next to the Shèykhu-'l-ìsslām, and exercising the office of Supreme Judges in Constantinople, though formerly they were the judges of the army.

قاطبة kātibéteN, *ad. a.* Not at all, never, *in* قطعاًوقاطبة kàt''an-vè-kātibéteN, By no means whatever, in no case.

قاطر kàtir, *s. t.* A mule; an impudent little upstart.

قاطرجی kàtirji, *s. t.* A muleteer.

قاطع kāti'', *a. a.* Which cuts; —, *s. a.* A secant; قاطع‌الطریق kāti''u-'t-tàrīk, A highwayman, brigand.

قاعدہ kā''idé, *s. a.* A rule; the base (of a mathematical figure); قاعدۂ کلیہ kā''idé'i-kyùlliyyé, A general rule.

قاف kāf, *s. a.* Name of the letter ق; name of the Caucasian chain; ازقاف تاقاف èz-kāf-tā-kāf, From east to west (the Caucasus being imagined to surround the whole habitable world).

قافلہ kāfilé, *s. a.* A caravan of travellers.

قافیہ kāfìyyé, *s. a.* Rhyme in poetry; the syllables which compose the rhyming of words together.

قاقلہ kākuLé, *s. a.* The cardamum.

قاقم *or* قاقوم kākum, *s. t.* The ermine; the ermine fur.

قاقمق kàkmak (*aor.* قاقار kàkar), *v.a.* To give a tap; to drive in by tapping; to push; to emboss (designs in metal);

باشه قاقمق bàsha-kàkmak, *v.n.* To cast (former favours) in one's teeth, to upbraid, reproach, twit (with former benefits conferred); قاقمه kàkma, *s. t.* An embossed design on metal; the art of embossing metals.

قال kāl, *s. a.* Word of mouth; قالاً kālan, *ad. a.* In word; قیل‌وقال kīl-u-kāl, People's remarks, talk, whisperings, grumblings (*These two words are originally verbs in Arabic, third pers. sing. pret.*, قال *is active*, he said, قیل *is passive*, it was said); —, kàl, *s. t.* The action of melting and refining (ores and metals); ا—, kàl-ètmek, *v.a.* To melt and refine; قالجی kàlji, *s. t.* A refiner, a smelter.

قالب kàlib, *s. a.* A mould; the body; — *or* قالپ (kàlp), *a. t.* Bad, false (money); قالبزن (kàlpazàn), *s. t.* A false-coiner, forger of coin; a fellow of great pretension and no intrinsic value.

قالبور kàlbur, *s. t.* A screen, a riddle; قالبوردن کچورمك kàlburdan-ghèchirmek, *v.a.* To screen, to riddle, to sift.

قالتق kàltàk, *s. t.* A slut, wench (term of reproach among women only).

قالچه kàlcha, *s. t.* The hip, hip-bone.

قالچین kàlchin, *s. t.* A kind of shoe.

قالدرم kàldirim, *s. t.* A causeway; pavement; پیاده قالدریمی piyādé-kàldirimi, A foot pavement.

قالدرمق kàldirmak (*aor.* قالدرر kàldirir), *v.a.* To raise, lift; to take up, off, away; to suppress, abolish; to cause to get up from sleep or rest, to rouse; to raise (troops). [extirpates.

قالع kāli", *s. a.* Who pulls up or out,

قالفه kàlfa, *s. t.* (*from* خلیفه khàlīfé), A builder, architect; a workman (in any trade), journeyman; an upper female servant or slave.

قالقان kàlkan, *s. t.* A shield, buckler, target; بالغی—, kàlkan-bàlighi, A turbot.

قالقمق kàlkmak (*aor.* قالقار kàlkar), *v.n.* To rise, to get up; ایاغه قالقمق àyagha-kàlkmak, *v.n.* To get up on one's feet, to rise; to rise in rebellion; to set out on a journey.

قالمق kàlmak (*aor.* قالور kàlir), *v.n.* To rest, stay, remain; to stop, leave off; to stop short; to be altogether surprised, astonished, confounded; to wait; to be put off (in time), deferred; to be left; to be left at the option or discretion (of anyone); بکاقالسه bànga-kàlsa, If it were me, if I had to decide, if it were left to my option, I think, I am inclined to think, I am of opinion; یانکده قالمز yàningda-kàlmàz, (It will not stay with thee), You will not retain possession of it.

قاله Kàlé, *s. t.* Calais (town of).

قالی kālī (hàli), *s. p.* A large carpet; قالیچه kālīché, *s. p.* A small carpet, a rug. [kàlinlik, *s. t.* Thickness.

قالین kàlin, *a. t.* Thick (through); قالینلق

قالیون kàlyòn, *s. t.* A man-of-war; a ship of the line; قالیونجی kàlyònji, *s. t.* A man-of-war's-man, sailor of the navy.

قاليه kàly*a*, *s. t.* Rough potash; قاليه طاشى kàly*a*-tàsh*i*, Rough vitrified potash.

قامت kāmet, *s. a.* Stature.

قامچى kàmch*i*, *s. t.* A whip; قامچيلمق kàmch*i*l*a*m*a*k (*aor.* قامچيلار kàmch*i*-lar), *v.a.* To whip; to whip up, spur up, stir up to action.

قامره kàm*a*r*a*, *s. t.* (*Italian*), A ship's cabin.

قامش kàm*i*sh, *s. t.* A reed; penis.

قامع kāmi", *s. a.* A subduer, breaker down, striker down.

قاموس kāmūss, *s. a.* A sea, ocean; name of a celebrated Arabic lexicon.

قامه kàm*a*, *s. t.* An iron wedge; a long and broad Georgian dagger.

قان kàn, *s. t.* Blood; —او, —òl, *v.n.* To be bloody, or bloodshot; قان‌تر kàn-tèr, A sweat of blood, a profuse perspiration; —المق, kàn-àlm*a*k, To bleed, take blood; —دوكمك, kàn-dùkmek, *v.n.* To shed blood; —اغلامق, kàn-à*gh*lam*a*k, *v.n.* To shed tears of blood; —توكرمك, kàn-tùk*y*urmek, *v.n.* To spit blood; برينك قاننه كيرمك bìrinin*g*-kàn*i*n*a*-ghìrmek, *v.n.* To take one's life, be guilty of his blood; قانه بولاشمق kàn*a* - bùl*a*shm*a*k, *v.n.* To become soiled with blood; قانه بولاشدرمق kàn*a*-bùl*a*shd*i*rm*a*k, *v.a.* To soil with blood, to steep in gore; قانلو kànl*i*, *a. t.* Bloody; blood-guilty; قان‌قورودان kàn-kùrudan, *s. t.* The mandrake (?); قان بهاسى kàn-(pàhāss*i*), *s. t.* Blood-money, a deodand, price paid to the heir of a slain man by the homicide; دلى قانلو dèli-kànl*i*, *s. t.* (One whose blood is mad) A young lad.

قانامق kànam*a*k (*aor.* قانار kànar), *v.n.* To bleed, flow with blood; قاناتمق kànatm*a*k (*aor.* قانادر kàna-d*i*r), *v.a.* To draw blood, cause to bleed, make bleed.

قانبور kànbur, *a. t.* Crooked, bent; hunchbacked; hogged (a ship); —, *s. t.* A hunchback, hunchbacked person; a hunched back, hunch.

قانت kānit, *s. a.* Pious, devout.

قانجق kànj*i*k, *s. t.* A bitch.

قانجه kànj*a*, *s. t.* A boat-hook; a hook; a grappling-iron; —باش, kànj*a*-bàsh, A kind of large boat with high hooked prow.

قانده kànd*a*, *ad. t.* Where? In what place? In what place soever.

قانع kān*i*", *a. a.* Satisfied, content, contented with what he possesses.

قانمك kànm*a*k (*aor.* قانار kànar), *v.n.* To satisfy one's thirst, one's desire for riches, one's doubts; to have one's doubts or objections removed and be fully satisfied; قاندرمق kànd*i*rm*a*k (*aor.* قاندرر kànd*i*r*i*r), *v.a.* To satisfy; to persuade, remove one's doubts or objections, to satisfy one's mind.

قانون kānūn, *s. a.* A law, canon; a statute, regulation, bye-law; a psaltery; قانوننامه kānūn-nāmé, A code of laws, a set of statutes, regulations, or bye-

laws; قانونی kānūnī, *s. a.* قانونجی kānūnj*i*, *s. t.* A lawgiver, maker of laws and regulations.

قانی kàn*i* (*hàni*), *ad. t.* Where? In what place? قانی‌یا kàn*i*-yā (*hàni*-yā)! Where then! Where is it, then? Where are you, then!

قاو kàw, *s. t.* Touchwood, tinder, German tinder; اغاچ‌قاوی àgʜaj-kàw*i*, Touchwood; منطارقاوی màntār-kàw*i*, German tinder; بزقاوی bèz-kàw*i*, Tinder.

قاورامق kàwramak (*aor.* قاورار kàwrar), *v.a.* To seize, gripe, lay tight hold of with the whole hand.

قاورمق kàwurmak (*aor.* قاورر kàwurur), *v.a.* To fry; to torrefy; roast (coffee).

قاورمه kàwurm*a*, *s. t.* Mutton or beef fried in small lumps, and either eaten fresh, or potted and preserved in jars or skins by pouring the dripping over it.

قاوشمق kàwushmak (*aor.* قاوشور kàwushur), *v.n.* To come together, meet, join; قاوشدرمق kàwushdurmak (*aor.* قاوشدرر kàwushdurur), *v.a.* To bring together.

قاوق kàwuk, *s. t.* Several kinds of cap, of various shapes, but all stuffed with cotton; سدیك‌قاوغی sìdik-kàwugʜu, The bladder.

قاون kàwun, *s. t.* A musk melon; اغاچ‌قاونی àgʜaj-kàwunu, A citron.

قاهر kāhir (*fem.* قاهره kāhirė), *a. a.* Irresistibly subjugating.

قائد kā'id, *s. a.* A conductor, a leader.

قایرمق kàyirmak (*aor.* قایرر kàyirir), *v.a.* To take care of the interests of, push the interests of, take care he shall not come to want, to patronize actively.

قایش kàyish, *s. t.* A leather strap, a belt; a mode or act of slipping; sliding; ا—, —et, *v.a.* To steal, prig, bone (*slang*).

قایق kàyik, *s. t.* A boat or ship with sharp prow and stern; پیاده‌قایغی piyādé-kàyi*ghi*, A common row-boat of Constantinople, usually with only one pair of oars; برچفته‌قایق bir-chìftė-kàyik, A boat with one pair of oars (ایکی ìki, two; اوچ ùch, three; درت dàrt, four; بش bèsh, five; beyond which none are used; the last are peculiar to the ministry, the next to councillors of state, &c., and the others are used by all who can afford them); طولمش‌قایق dòlmush-kàyik, A kind of omnibus-boat, taking several passengers independently; پازارقایغی pàzar-kàyi*ghi*, A very large passage-boat going to distant villages and taking fifty or more passengers; اتش àtèsh-kàyi*ghi*, اطه‌قایغی àda-kàyi*ghi*, Large kinds of row-boats, the latter from the Princes' Islands; بالقجی‌قایغی bàlikji-kàyi*ghi*, A fisherman's boat; اودون‌قایغی òdun-kàyi*ghi*, A boat with firewood (کومر kyùmur, charcoal; شراب shàrāb,

wine; &c., &c.); تبديل قايغى tèbdīl--kàyighi, The Sultan's private boat; سلاملق قايغى sèlāmlik - kàyighi (or سلطنت sàltanàt-), The Sultan's state boat; ايلچى قايغى èlchi-kàyighi, An ambassador's state boat; قايقجى kàyikji, A boatman; قايقخانه kàyik--khānė, A boathouse.

قائل kā'il, *a. a.* Consenting; او —, —òl, *v.n.* To consent, to give consent; to be satisfied (that a thing should be done).

قائم kā'im (*fem.* قائمه kā'imė), *a. a.* Upright; standing; existing; right (angle); قائمه kā'imė, *s. a.* An official letter on a full-sized sheet of paper; a treasury bill; a bank-note or assignat; قائممقام kā'im-màkām (kày-makàm), A lieutenant, deputy, vice, substitute; the grand vizier's lieutenant when the former leaves Constantinople; the lord-lieutenant or governor of a secondary government or county; a lieutenant-colonel in the army; a second-class post-captain in the navy; a kind of registrar-general of property in mortmain in each of the subdivisions or departments among which the administration of that kind of property is distributed.

قايمق kàymak, *s. t.* Clotted cream, similar to that made in Devonshire; — (*aor.* قايار kàyar), *v.n.* To slide, slip; قايدرمق kàydirmak, *v.a.* To cause to slip; to manage underhand to make a person lose his office; قايمق كبى kàymak-ghìbi, *a. t.* Cream-like, white and smooth.

قاين kàyn, *s. a.* A brother-in-law, own brother to one's wife; قاين اتا kàyn--àta, *or* قاين پدر kàyn-pèdėr, A father-in-law, father to one's wife; قاين انا kàyn-àna, قاين والده kàyn-wālidė, A mother-in-law, wife's own mother; قاين اغاجى kàyn-àghaji, A birch tree.

قاينامق kàynamak (*aor.* قاينار kàynar), *v.n.* To boil, be in ebullition; to well up, break out at the surface of the earth (water); to swarm (insects, &c.); to sink, go down (a ship, boat); to weld (as iron); قايناتمق kàynatmak, *v.a.* To cause (water, &c.) to boil (over the fire); to weld (iron).

قاينق *or* قاينات kàynak, *s. t.* The cheek of the bottom, the breech, the buttock; a place where iron has been welded.

قبا kàba, *a. t.* Coarse, rough; open, loose, not closely packed (any fibrous substance); —, *s. t.* Coarse or rough part; —, kàbā, *s. p.* Clothing, apparel, garment; قباچه kàbāchė, *s. p.* A small garment.

قباب kìbāb, *s. pl. a.* (*of* قبه kùbbė), Domes, cupolas; domed edifices.

قباحت kàbāhat, *s. a.* A fault, a bad action, a crime.

قبارجق kàbarjik, *s. t.* A pimple.

قبارمق kàbarmak (*aor.* قبارر kàbarir), *v.n.* To swell, become puffed; to rise

in blisters; to raise or rise in fermenting (dough); to get up, rise, swell, become rough (the sea); to become loose, open, not closely packed, ruffled (hair, feathers, &c.); to become serious, important, extensive; any quarrel or trouble; قبارتمق kàbartmak (*aor.* قبباردر kàbardir), *v.a.* To cause to swell and be puffed; to ruffle; to cause (any unpleasant matter) to become serious; قولتوق قبارتمق kòltuk-kàbartmak, *v.n.* (To puff up the armpits) To strut, walk pompously sticking out the elbows; to become proud; قبارتمه kàbartma, *s. t.* Any design in relief.

قباق kàbak, *s. t.* Any plant or fruit of the gourd kind; بال قباغی bàl-kàbàghi, The yellow squash, calabash, or pumpkin; قنطارقباغی kàntār-kàbàghi, The large round gourd or pumpkin; ساقزقباغی sākiz-kàbàghi, The vegetable marrow; اصمه‌قباغی àssma-kàbàghi, A long vegetable marrow, growing over trellises like a vine; باشی‌قباق bàshi-kàbak, One whose head is bald like a gourd.

قبائح kàbā'ih, *s. pl. a.* (*of* قبیحه kàbīhà), Vices, defects, bad actions or qualities.

قبائل kàbā'il, *s. pl. a.* (*of* قبیله kàbīlé), Tribes, clans.

قبب kùbèb, *s. pl. a.* (*of* قبه kùbbé), Domes, cupolas; domed edifices.

قبح kùbh, *s. a.* Badness, reprehensibleness.

قبر kàbr, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; قبرستان kàbrisstān, *s. p.* A burial-ground, grave-yard, place of interment, cemetery, churchyard.

قبرس Kìbrìs, *s. t.* The island of Cyprus.

قبض kàbz, *s. a.* A taking hold of, a taking with the hand; a receiving into possession or custody; constipation; ا—, —et, *v.a.* To take; to receive.

قبضه kàbza, *s. a.* The gripe of the hand; the handle (of a sword); برقبضه‌قلیج bìr-kàbza-kìlij, One sword (*and so on for any number, as when we say:* ten *head of cattle*, &c.).

قبطی kìbtī, *s. a.* A Copt; a gypsy; a kind of stuff; —, *a. a.* Coptic.

قبل kàbl, *s. a.* The space in front of anything, or before anything in succession; —, kàbla, *pr. a.* Before; —, kùbl, *s. a.* A kiss.

قبله kìbla, *s. a.* The spot towards which men turn their faces to pray, formerly the temple at Jerusalem, now the kyà"bé (cubical temple) at Mecca; the south; the south wind; قبله‌لدوس kìbla-lòdoss, South-south-west; قبله کشنلمه kìbla-kèshishlémé, South-south-east; قبله‌عالم kìblé'i-"ālem, (The point to which the whole world directs its look) The sovereign; قبله نما kìblé-nùmā, *or* قبله‌نامه kìblé-nāmé, A small compass showing the direction of the *kibla*; اهل‌قبله èhli-kìblé (*for* اهل‌خبره èhli-khìbré), An expert (to whose examination and

decision disputes are referred); قبلتين kìblétèyn, *s. a. dual,* The ancient and present *Kiblas.*

قبور kùbur, *s. t.* A long cylindrical pen-case, or any long case; —, kùbūr, *s. pl. a.* (*of* قبر kàbr), Graves, sepulchres.

قبورغه kàburgh*a*, *s. t.* A rib; a timber [(in a ship's frame).

قبوق kàbuk, *s. t.* A shell, pod, cod, seed-vessel; bark, peel; a scab; a shell (of a shell-fish, eggs, &c.); crust (of bread); قبوقلو kàbuklu, *a. t.* Covered with a crust, a shell, bark, or a scab; قبوقسز kàbuksuz, *a. t.* Free from crust, shell, bark, or scab; قبوقلنمق kàbuklanm*ak*, *v.n.* To become covered with a scab (a sore); قبوق باغلامق kàbuk-bà*gh*lam*ak*, *v.n.* To pod, form pods.

قبول kàbūl, *s. a.* An accepting or receiving; an admitting; a permitting; ا—, —et, *v.a.* To accept, receive; to admit; to permit.

قبه kùbbé, *s. a.* A dome, cupola; a domed edifice.

قبيح kàbīh (*fem.* قبيحه kàbīh*a*), *a. a.* Ugly, unsightly; bad, naughty; قبيحه kàbīh*a*, *s. a.* A bad action or quality.

قبيل kàbīl, *s. a.* A class, category.

قبيله kàbīlé, *s. a.* A tribe, clan, sept.

قپ kìp, *ad. t. in* قپ قرمزی kìp-kìrmi*zi*, Quite red, very red.

قپاق kàpak, *s. t.* A lid, cover; a line-of-battle ship, liner, two-decker; مزه قپاق mèza-kàpak, A rasee, a liner cut-down, a double-bank frigate; لومبار قپاغی lùmbar-kàpa*ghi*, A port, port of a port-hole; غوز قپاغی ghyùz-kàpa*ghi*, The eyelid.

قپالو kàpal*i*, *a. t.* Shut, closed, covered.

قپامق kàpam*ak* (*aor.* قپار kàpar), *v.a.* To shut, close, cover; قپاتمق kàpatm*ak*, *v.a. caus.* To cause, force, or allow one to shut, close, or cover (something), or to cause, force, or allow (something) to shut of itself; قپانمق kàpanm*ak*, *v.n.* To shut (of itself); to stumble (a horse), trip; —, *v.p.* To be shut, closed, or covered (by someone); یوزی قوین قپانمق yùzu-kòyn-kàpanm*ak*, *v.n.* To throw one's self flat on the ground, face to the earth.

قپان kàpan, *s. t.* A trap; a kind of mart or market-place, wharf, custom-house, or bonded warehouse in one; قپانجه kàpanj*a*, *s. t.* A trap; a board that tips or trips over when anything heavy is placed upon it; قپان قاپانه kàpan-kàpan*a*, The mart is for him who can take possession (proverbial expression).

قپلامق kàplam*ak* (*aor.* قپلار kàplar), *v.a.* To cover over or line (with something that can form an extended surface, as, with planks, with clouds, with fur, with silver, with an outer cover, &c.); قپلانمق kàplanm*ak*, *v.n.* To become covered; —, *v.p.* To be covered; to be lined; قپلاتمق kàplatm*ak*, *v.a.* To

cause (someone) to cover or line (something with some other thing); قپلامه kàplama, Covered; plated; كومش قپلامه ghyùmush-kàplama, Silver-plated.

قپلان kàplan, *s. t.* A leopard.

قپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagha), *s. t.* A tortoise; a turtle; دكز قپلوبغه‌سی dèngiz-kàpli-bàghassi, A turtle.

قپلوجه kàplija, *s. t.* A hot spring, a bath supplied from a hot spring.

قپمق kàpmak (*aor.* قپار kàpar) *in* كوز قپمق ghyùz-kàpmak, *v.a.* To close the eye and open it again quickly, to wink, to blink.

قپو kàpi, *s. t.* A door, gate, wicket; a turnpike; a house; a public office; (*or* پاشا قپوسی pàsha-kāpissi), the government house (*wherever there is a governor, and especially the office of the central Government at Constantinople*); a place, employment, service; قپوجی kàpiji, *s. t.* A porter, door-keeper, gate-keeper, turnpike-keeper; قپوجی باشی kàpiji-bàshi, (Head porter) A chamberlain (title of rank and office); قپوباجه kàpi-bàja, (Door and loop-hole) All over the house, in every corner; قپواوغلانی kàpi-òghlani, A kind of under-clerk attached to embassies at Constantinople, and whose business it is to receive such permits, letters, and other documents, as are sent to the embassy; قپوكتخداسی kàpi-kètkhùdāssi (kàpi-kyāyassi), An official agent which each governor, tributary prince, and department of Government having a separate office, is obliged to maintain at Constantinople for the purpose of transacting business at the central office of Government; قپوطاقمی kàpi-tàkimi, The general body of government agents and clerks; قپویولداشی kàpi-yòldashi, A fellow-servant; قپولنمق kàpilanmak, *v.n.* To get one's self into employment, procure a place; قپولندرمق kàpilandirmak, *v.a.* To get (some other person) into employment, to find a place, to get employed.

قپودان kàpudān (kàptan), *s. t.* (*Italian*), A sea-captain, naval captain; any European; دریا—, kàpudāni-dèryā, پاشا—, (kàptan)-pàsha, The lord high-admiral of Turkey.

قپودانه kàpudāna (kàptana), *s. t.* (*Italian*), The admiral's ship (*old*); بك—, —bèk, *or* پاشا—, —pasha, A full admiral.

قپوط kàput, قپود kàpud, *s. t.* A kind of cloak with sleeves and a hood.

قت kàt, See قات; —, kìt, See قیت.

قتال kìtāl, *s. a.* A fight, battle, mutual slaughter.

قتر kùtr, *s. a.* A district, country.

قتل kàtl, *s. a.* A killing; manslaughter, homicide, murder; ا—, —et, *v.a.* To kill, put to death, slay; to murder; قتل نفس kàtli-nèfss, A slaying, putting to death; قتل نفس بغیر حق kàtli-

-nèfss-bì-ghàyr*i*-hàkk, Unjustifiable homicide.

قتلا (*for* قتلی) kàtlà, *s. pl. a.* (*of* قتیل kàtīl), The slain.

قتلانمق (*or* قاتلنمق) kàtlanm*a*k, *v.n.* To squat down (with a view of waiting for someone). [a papist.

قتولك kàtolik, *s. t.* A Roman Catholic,

قتی kàt*i*, *a. t.* Hard; —, *ad. t.* Very (*old*); قتیلاشمق kàt*ī*lashm*a*k, *v.n.* To become hard, to harden.

قتیل kàtīl, *s. a.* A slain person.

قجردامق kìj*i*rdam*a*k (*aor.* قجردار kìj*i*r-dar), *v.n.* To gnash or grind together so as to make a noise (the teeth); قجرداتمق kìj*i*rdatm*a*k, *v.a.* To grind or gnash (the teeth) and make a noise; قجردی kìj*i*rd*i*, *s. t.* The grinding noise made by the teeth.

قجقمق kìj*i*km*a*k (*aor.* قجیقر kìj*i*k*i*r), *v.n.* To be ticklish, to be tickled; قجقمه kij*i*km*a*, *s. t.* Ticklishness; a tickling sensation. [when.

قچان kàchan, *ad. t.* When, at the time

قحبه kàhbé, *s. a.* A harlot, whore; —! There's a fine fellow! قحبه اوغلی kàhbé-òghlu (kàhpò*gh*lu)! You ass! you son of a b—ch!

قحط kàht, *s. a.* Scarcity, dearth, famine.

قد kàdd, *s. a.* Stature.

قدح kàdeh, *s. a.* A drinking cup or glass; a wine-glass or tumbler; —, kàdh, *s. a.* A reviling, reproaching, calling names; —, —et, *v.a.* To revile, reproach, call bad names.

قدر kàdr, *s. a.* The real value or just estimation in which a thing or person is or should be held; —, kàder, *s. a.* The predestination or fore-arrangement of Providence; —, kàdar, *s. a.* Quantity; number; length of time; بوقدر bù-kàdar, Thus much, so much; اولقدر òl(ò)-kādar, شوقدر shù-kàdar, That much, so much; نقدر nàkadar? How much? how many? how long (in time)? how much; how much soever; قدرکیجه‌سی kàdr-ghéyjéssi, The 27th night of Ramazan; براولقدردها bìr-ò--kàdar-dàhā, As much again as that; —, kàdar, *ad. t.* As much as; as many as; as long as.

قدرت kùdret, *s. a.* Power, ability, might; wealth, riches, pecuniary ability, omnipotence; ید قدرت yèdi--kùdrèt, (The hand of omnipotence) Nature (in its producing quality); قدرت حمامی kùdrèt-hàmmāmi, A natural hot-spring, or bath fed by one; قدرت حلواسی kùdrèt-hèlwàss*i*, Manna; قدرتلو kùdretlū, *a. t.* Puissant; —, kùdrètli, *a. t.* Wealthy, pecuniarily able.

قدرغه kàdirgh*a*, *s. t.* A galley.

قدس kùdss, *s. a.* A holy place; paradise, heaven; Jerusalem; —شریف, kùdssi-shèrīf, Jerusalem; روح القدس rūhu-'l-kùdss, (The spirit of paradise) The angel Gabriel (*according to Muhammedans*); The Holy Ghost (*according to Christians*); —, kàddéssé (*fol-*

lowed by الله)! May God sanctify! —, kùddissé! May (—) be sanctified! قدسی kùdsī (*fem.* قدسیه kùdsìyyé), *a. a.* Holy, sanctified; قدسیت kùdsìyyèt, *s. a.* Holiness, sanctity.

قدم kàdem, *s. a.* A foot (limb, *or* measure); —, kìdèm, *s. a.* Precedence, seniority; قدملو kàdemli, *a. t.* One whose foot or approach brings good luck; lucky, fortunate; وضع قدم vwàz"*i*-kàdem-et, *or* قدم باصمق kàdem-bàssm*a*k, To tread, place the foot; ثابتقدم sābit-kàdem, *a. p.* Firm of purpose; firm of foot.

قدما kùdémā, *s. pl. a.* (*of* قدیم kàdīm), Seniors, old or superior officers.

قدمه kàdémé, *s. a.* A step (of a ladder, stairs, or rank).

قدوت kìdvet, *s. a.* A person of mark.

قدورمق kùdurm*a*k (*aor.* قدورر kùdurur), *v.n.* To go mad (a dog), be seized with hydrophobia.

قدوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.* Mad, seized with hydrophobia.

قدوم kùdūm, *s. a.* The approach, or arrival (of a person near to us).

قدید kàdīd, *a. a.* Dried, junked.

قدیر kàdīr, *a. a.* Almighty; الله علی کل شیء قدیر àllāhu-"àla-k*y*ùlli-shèy'in-kàdīr, God is able to do all things, is almighty.

قدیم kàdīm, *a. a.* Old, ancient, antique; —, *s. a.* The olden time; من القدیم mìn-el-kàdīm, *ad. a.* Ab antiquo, time out of mind; قدیماً kàdīm*a*n, *ad. a.* Of old; قدیمی kàdīmī, *a. a.* Pertaining to the olden time. [tery.

قذف kàzf, *s. a.* An accusation of adul-

قرا (*for* قری) kūrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kàrìyyé), Villages; —, kùrrā, *s. pl. a.* (*of* قاری kārī), Readers of the Kùr'ān.

قرابت kàrābèt, *s. a.* Nearness, relationship.

قرابین kàrābīn, *s. pl. a.* (*of* قربان kùrbān), Sacrifices, beasts sacrificed or for sacrifice.

قرابیه kùrābìyyé, *s. t.* A small crisp cake, an almond cake; —ساعتی, kùrābìyyé-sā"*a*ti, A hunting-watch, rather small and thick. [Rather black, blackish.

قراجه kàraj*a*, *s. t.* A roebuck; —, *a. t.*

قرار kàrār, *s. a.* A state of repose; a state of changelessness; permanency; a decision, resolution; the usual quantity, size, time, or quality (of anything); —ویرمق, kàrār-vèrmek, *v.n.* To come to a decision, to decide, determine; —بولمق, kàrār-bùlm*a*k, قرارلشمق kàrarl*a*shm*a*k, *v.n.* To be settled, decided; قرارلشدرمق kàrārlashd*i*rm*a*k, *v.a.* To arrange, settle definitively; دارالقرار dāru-'l-kàrār, The world of changelessness, the future world; قرارکیر kàrārghīr, *a. p.* Decided, settled, definitively arranged; برقرار bèr-kàrār, *a. p.* In a state of changelessness, without change; —, bèr-kàrār, *ad. t.* In an equable manner, without augmentation or diminution; قراردادہ kàrār-dādé, *a. p.* To which

a definitive arrangement has been given; —, *s. p.* A definitive resolution; دوزخ قرار dūzākh-kàrār, *a. p.* Whose place of duration is hell, damned; قرارسز kàrārs*iz*, *a. t.* Variable; inconstant, volatile; ephemeral; قرارگاه kàrār-gh*yāh*, *s. p.* A place of permanent stay.

قرارتی kàrart*i* (kàrʌlt*i*), *s. t.* Any dark object or group of objects seen at a distance.

قرارمق kàrarm*ak* (*aor.* قرارر kàrar*ir*), *v.n.* To become black, dark, lowering; قرارتمق kàrartmak (*aor.* قراردر kàrardir), *v.a.* To cause to become black or dark.

قراغول kàrag*h*ol, *s. t.* A guard; an outpost, picket; a sentry; قراغول خانه kàrag*h*ol-khānė, *s. t.* A guard-house.

قراغی kàràg*hi*, *s. t.* Frost; hoar-frost.

قرال kàràl, *s. t.* (*Slavonic*), A king, sovereign, emperor (title applied contemptuously to the sovereigns of Europe); یدی قرال yèdi-kàràl, The seven kings of Christendom, *i.e.* all the kings; قرالیچه kàràlich*a*, *s. t.* A European queen or empress, consort or regnant; قرالـلق kàràll*ik*, *s. t.* The regal quality and functions; a kingdom.

قرامان kàramàn, *s. t.* Caramania; a big-tailed sheep, the Caramanian or Anatolian sheep.

قران kàrān, *s. a.* Approach; junction; conjunction of planets; صاحبقران sāhib-kàrān, *s. p.* (Lord of the conjunction) A successful monarch; صاحبقرانی sāhib-kàrāni, *a. p.* Royal, imperial, august.

قرأن kùr'ān, *s. a.* A reading; a book; The Book, the Coran, the Muhammedan Bible; قرأن کریم kùr'āni-kèrīm, قرأن عظیم الشان kùr'āni-''àzīmu-'sh-shān, The noble Book, the glorious Book.

قرانته kràntʌ, *s. t.* A middle-aged man.

قرانتینه kàrantinʌ, *s. t.* (*Italian*), Quarantine. [Dark.

قرانلق kàranlik, *s. t.* Darkness; —, *a. t.*

قراوله kàravèlʌ, *s. t.* (*Italian*), A man-of-war, ship of the line.

قرائت kàrā'àt, *s. a.* A reading aloud; ا—, —et, *v.a.* To read aloud.

قرائن kàrā'in, *s. pl. a.* (*of* قرینه kàrīnė), Indications from whence inferences are drawn; inferences.

قرب kùrb, *s. a.* Nearness, vicinity.

قرباچ kàrbàch, *s. t.* A riding whip.

قربان kùrbān, *s. a.* An approaching near; sexual connexion; a means of approach, *i.e.* a sacrifice, a beast sacrificed or for sacrifice; قربان واقع او kùrbān-wāki''-òl, To take place (sexual connexion); قربان بیرامی kùrbān-bàyrami, The festival of sacrifices on the 10th of Zī-'l-hìjjė.

قربه kàrbʌ, *s. a.* Two kinds of large leathern bottle or vessel for carrying water, one borne by men, the other by horses.

قرت kùrret, *s. a.* Coolness (of the eye, freedom from the redness caused by grief and weeping); قرت العين kùrrétu-'l-''àyn, (Coolness of the eye) Joy, freedom from grief.

قرتال kàrtàl, *s. t.* A kind of vulture (*or* a kind of carrion-eating eagle?).

قرح kàrh, *s. a.* A wounding; ا—, —et, *v.a.* To wound; قرحه kàrh*a*, *s. a.* A wound, sore.

قرص kùrss, *s. t.* A round cake; a pastile [for fumigation.

قرض kàrz, *s. a.* A borrowing; a loan, any money lent; ا—, —et, *v.a.* To lend; to borrow.

قرطاس kàrtāss, *s. a.* Paper.

قرع kàr'', *s. a.* Knocking (at a door for admittance); ا—, —et, *v.a.* To knock for admittance.

قرعه kùr''à, *s. a.* A casting or drawing lots; the ballot; —چكمك, kùr''à--chèkmek, *v.n.* To draw lots; قرعه يه كيرمك kùr''à*ya*-ghìrmek, *v.n.* To be one of those balloted for.

قرق kìrk, *a. t.* Forty; قرقنجى kìrk*in*j*i*, *a. t.* The fortieth; قرق ايلق kìrk-à*y*a*k*, *s. t.* A millipede; قرق نردبان kìrk--(mèrdivèn), *s. t.* (Forty steps) An excellent kind of Damascus-steel sword-blade.

قرقمق kìrkm*a*k (*aor.* قرقار kìrkar), *v.a.* To clip; to shear (sheep); قرقندى kìrk*in*d*i*, *s. t.* Clippings.

قرلانغيچ kìrlanghìch, *s. t.* A swallow; a martin; —بالغى, —bàl*ighi*, The flying fish.

قرمز kìrm*i*z, *s. a.* Cochineal; kermes, alkermes; قرمزى kìrm*izi*, *a. a.* Red.

قرن kàrn, *s. a.* An age, an indefinite period of time, ten, twenty, fifty years; a horn (of an animal); ذوالقرنين zū--'l-kàrnèyn, (The lord of two horns) An imaginary hero, based upon Alexander the Great, on account of the horns marked upon his coins.

قرنا kùrénā, *s. pl. a.* (*of* قرين kàrīn), Associates, companions; the personal suite of the sovereign.

قرناس kùrnāss, *a. p.* Subtle, sly.

قرنبت kàrnabìt (*usually written* قرين بهار kàrīni-bàhār, *Near to spring*), *s. t.* A cauliflower.

قرنداش (*for* قارنداش) kàrndàsh (kàrindàsh, *vulg.* kàrd*a*sh), *s. t.* A brother; a sister; قيزقرنداش kìz-kàrd*a*sh, A sister; ارکك قرنداش èrkek-kàrd*a*sh, A brother; سوت قرنداشى sùt-kàrd*a*sh*i*, A foster-brother; اوز قرنداشى *ūz*-kàrd*a*sh*i*, An own brother or sister; اويكى قرنداش ùwè*gh*i-kàrd*a*sh, A step-brother or sister.

قرنستاد Krònstād, *s. t.* Cronstadt.

قرنفل kàrenfil (kàremfil), *s. a.* A clove (spice); a pink, carnation, picotee (flower).

قرنه (*or* قورنه) kùrn*a*, *s. a.* A sink, or rather a kind of fixed marble basin in Turkish baths, in which the cold and boiling waters are mixed for use.

قرون kùrūn, *s. pl. a.* (*of* قرن kàrn), Ages, spaces of time.

caligraphy; to scribble over (paper); قره‌لمه kàra*lama*, *s. t.* A copy, exercise in caligraphy; careless writing, scribbling.

قری kùrà, *s. pl. a.* (*of* قریه kàrìyyé), Villages, hamlets.

قریب kàrīb, *a. a.* Near; —, *s. a.* A near relative; عن‌قریب *or* عنقریب "àn-karib, *ad. a.* Soon, before long.

قریحه kàrīha, *s. a.* The initiative unprompted thought from which actions spring.

قریر kàrīr, *a. a.* Cool, free from redness and signs of grief (the eye); قریرالعین kàrīru-'l-"ayn, *a. a.* (Whose eyes are free from all redness of grief), Happy.

قریم Kìrìm, *s. t.* The Crimea.

قرین kàrīn, *a. a.* Quite close, quite near; —, *s. a.* An associate, companion; سوءقرین sù'i-kàrīn, A bad companion, evil associate; سعادتقرین sà"ādet-kàrīn, *a. p.* Whose companion is fortune, happiness, or prosperity; قرین قبول‌او kàrīni-kàbūl-òl, *v.n.* (To be the associate of acceptance) To be accepted.

قرینه kàrīné, *s. a.* An indication which, with reflection, points to some inference; قرینه‌ایله‌بولمق kàrīnè-ila-bùlmak, To infer, to judge from indications.

قریه kàrìyyé, *s. a.* A village; a hamlet.

قزارمق kìzàrmak (*aor.* قزارر kìzàrir), *v.n.* To become red, or brown; to grow red in the face, to flush; to become toasted or grilled brown; قزارتمق

قروی kùrévī (*fem.* قرویه kùrévìyyé), *a. a.* Rustic, pertaining to a village.

قره kàra, *a. t.* Black; dark-coloured; swarthy; —, *s. t.* Land (in distinction to water); قره‌اغاج kàra-àgha*j*, An elm; elm-wood; یوزی‌قره yùzu-kàra, One who has reason to be ashamed; قره‌باش kàra-bàsh (Black head) A Christian bishop; قره‌بتاق kàra-bàta*k*, A cormorant; قره‌جگر kàra-jìgh*ER*, The liver; قره‌حما kàra-hùmmà, The black fever; قره‌طاوق kàra-tāwu*k*, The blackbird; قره‌قوش kàra-kùsh, The eagle; قره قوربغه kàra-kùrbàgha, The toad; قره‌قوللقجی kàra-kùllukju, (Formerly) a private in the janissary corps, stationed at a guard-house; قره‌قونجلوس kàra-kònjalos*s*, A hobgoblin; قره قیش kàra-kìsh, The coldest part of winter, mid-winter; قره‌کوز kàra-ghyùz, (Black-eye) The parallel of our *Punch* in Turkish puppet-shows; قره‌قولاق kàra-kùlàk, (Black ear) The lynx, *or* the jackal, *called also* the lion's provider; title of an officer attached to the Grand Vizier, and sent on important missions to other functionaries; قره‌جمله kàra-jùmlé, Addition (in arithmetic); قاپ‌قره kàp-kàra, Quite black; قره‌دن کتمك kàrada*n*-ghìtmek, To go by land; قره‌جه kàra*ja* (See قراجه), *a. t.* Blackish, rather black.

قره‌لمق kàra*lamak* (*aor.* قره‌لار kàra*lar*), *v.a.* To write over as an exercise in

officer of the ecclesiastical court, whose duty it is to apportion the property of deceased persons among the heirs.

قساوت kàssāvèt, *s. a.* Grief, regret; —ا, —et, *and* —چكمك, kàssāvèt-chèkmek, *v.n.* To grieve, feel regret.

قسراق kìssràk, *s. t.* A mare.

قسط kìsst, *s. a.* Justice, equity; a share, portion; يوم القسط yùvma-'l-kìsst, *or* قسطاليوم kìssta-'l-yùvm, *ad. a.* According to the portion falling to each day. [balance, pair of scales.

قسطاس kìsstāss, *s. a.* Justice, equity; a

قسطنطنيه Kòsstantanìyyé, *s. a.* Constantinople.

قسم kàssem, *s. a.* An oath; the taking an oath; ا—, —et, *v.n.* To swear, take an oath; —, kìssm, *s. a.* A part, portion; a kind, the generality of any sort of thing; as, قارى قسمى kàri-kìssmi, Womankind, عرب قسمى 'àrab-kìssmi, Arabs in general.

قسمت kìssmet, *s. a.* Division, apportioning, distributing; a lot; خارج قسمت khāriji-kìssmet, The quotient of arithmetical division.

قسوت kàssvet, *s. a.* Hardness or want of moral feeling; قسوت قلب kàssvèti-kàlb, Hardness of heart.

قسيس kàssīss, *s. a.* A Christian priest or monk.

قشاغى kàshaghi, *s. t.* A currycomb.

قشانمق kàshanmak (*aor.* قشانور kàshànir), *v.n.* To stale (a horse); —, *v.p.* To be groomed, curried (a horse).

kìzàrtmak, *v.a.* To toast or grill; to cause to become red. [chant.

قزاز kàzzāz (kàzez), *s. a.* A silk-mer-

قزاق kìzàk, *s. t.* A sledge, sleigh; the ways on which ships are built; a wooden frame placed under boats for the purpose of hauling them up out of the water; a Cossack. [scarletina.

قزامق kìzāmuk, *s. t.* The measles, or

قزانج kàzanj, *s. t.* Gain, profit; earnings.

قزانمق kàzanmak (*aor.* قزانور kàzànir), *v.a.* To gain; to earn.

قزح kùzàh, *s. a. in* قوس قزح kàvsi-kùzàh, (The bow of Kuzah) The rainbow.

قزغان kàzghān (kàzan), *s. t.* A boiler, cauldron; قزغانجى (kàzanji), *s. t.* A boiler-maker.

قزقانج kìzkànj, *a. t.* Jealous; envious; —, *s. t.* Jealousy; envy.

قزقانمق kìzkanmak (*aor.* قزقانور kìzkànir), *v.n.* To be jealous; to be envious.

قزل kìzil, *a. t.* Red; —الما, kìzil-èlma, (Red apple) The (legendary) city of Rome; —يمورطه, kìzil-yìmurta, (Red egg) The eggs, died red and hard-boiled, eaten by Christians in the East at Easter. [its tree, and its wood.

قزلجق kìzìljik, *s. t.* The cornel-berry,

قزلجه kìzìlja, *a. t.* Reddish; —, *s. t.* Rouge (cosmetic).

قس kìss, *v.a. imper.* Be (it) judged, *in* وقس على هذا vè-kìss-'àlà-hāzā, *ad. a.* (And be (the others) judged by this) And so forth, and so on, et cetera.

قسام kàsssām, *s. a.* A distributor; an

قشر kìshr (kàshr), *s. a.* Bark, peel.

قشلا kìshla, قشلاغ kìshlāgh, قشلاق kìshlàk, *s. t.* A winter quarters; winter pasturage for cattle; a barracks for troops. [*v.n.* To winter.

قشلامق kìshlamak (*aor.* قشلار kìshlar),

قصاب kàsssāb (kàssab), *s. a.* A butcher; قصابيه kàssabìyyé, *s. t.* Butcher's fee.

قصار kàsssār, *s. a.* A fuller; a bleacher.

قصاج kìssaj, *s. t.* A pair of pincers, pliers, forceps, or blacksmith's tongs.

قصارت kìssāret, *s. a.* The fuller's or bleacher's art.

قصاص kìssāss, *s. a.* The application of the *lex talionis*, especially in the precept of "life for life;" ⌇—, —et, *v.a.* To punish according to the *lex talionis*, especially in putting to death.

قصالمق kìssalmak (*aor.* قصالور kìssalìr), *v.n.* To shrink in length, become shorter, be made shorter, be shortened; قصالتمق kìssaltmak, *v.a.* To shorten, make shorter.

قصائد kàssā'id, *s. pl. a.* (*of* قصيدهٔ kàssīdé), Long poems.

قصب kàssab, *s. a.* A cane, a reed.

قصبه kàssaba, *s. a.* A town, borough, burgh.

قصد kàssd, *s. a.* A determination, resolution, fixed purpose, design; an evil intent; an evil attempt; ⌇—, —et, *v.a.* To resolve, to purpose; —, *v.n.* To make an evil attempt (against some one's life); قصداً kàssdan, عن قصد "àn-kàssdin, *ad. a.* Designedly; with malice prepense.

قصر kàssr, *s. a.* A shortening, a pulling in or back; a castle; a palace; a royal pavilion; ⌇—, —et, *v.a.* To shorten, to pull in or back; قصر يدا kàssri-yèd-et, *v.n.* (To draw back the hand) To withdraw (from any business or possession); —, kìssr, *a. t.* Barren (animal). [tornado, hurricane.

قصرغه kàssirgha, *s. t.* A whirlwind,

قصص kìssass, *s. pl. a.* (*of* قصه kìsssa), Anecdotes, short histories, tales.

قصعه kàss"a, *s. a.* A platter; ارباب قصعه èrbābi-kàss"a, Trencher-friends.

قصق kìssik, *a. a.* Pinched up or in, not loose and free (the voice, &c.).

قصمق kìssmak (*aor.* قصار kìssar), *v.a.* To pinch (with anything but the fingers), to squeeze violently, to jam; قصلمق kìssilmak, *v.n.* To be hoarse (the voice); —, *v.p.* To be pinched or jammed.

قصور kùssūr, *s. a.* Want, deficiency; a fault; a defect; a surplus, remainder; —, *s. pl. a.* (*of* قصر kàssr), Castles; palaces; pavilions; ⌇—, —et, *v.n.* To fail (in points of duty), to be wanting.

قصه kìssa, *a. t.* Short; —, kìsssa, *s. a.* An anecdote, short history, tale; an event, occurrence; القصه èl-kìsssa, *ad. a.* In fine, to make short of a long story; قصه دن حصه چيقارمق kìsssadan-hìsssa-chìkàrmak, To derive a

moral from a tale; قصهجق kìssajìk, *a. t.* (A) short little (thing); قصهجه kìssaja, *a. t.* Shortish; قصهخوان kìsssa-khān, *s. p.* A narrator.

قصیدهٔ kìssīdé, *s. a.* A long poem.

قصیر kìssīr, *a. a.* Short.

قضا kìzā, *s. a.* The charge and functions of a judge; the separate district subject to a judge's jurisdiction; God's decree or fiat; an accident; a fulfilling, or paying (duty or debt); a paying up, squaring up (of arrears); ا—, —et, *v.a.* To fulfil, pay (a duty or debt); pay up, make up; square up (arrears); قضای حاجت ا kìzāyi--hājet-et, *v.n.* To ease nature, do one's jobs; قضاوقدر kìzā-u-kìdɛr, Fate and destiny; قضای مبرم kìzāyi--mùbrèm, A fatal accident; کورینور کورنمزقضالر ghyùrunur-ghyùrunmàz--kìzālar, Accidents which can and which cannot be foreseen; واجب القضا vwājibu-'l-kìzā, *a. a.* Which must or ought to be paid or fulfilled; قضاایله kìzā-ila, *ad. t.* قضارا kìzārā, *ad. p.* By accident, by chance. [Judges.

قضات kùzāt, *s. pl. a.* (*of* قاضی kāzī),

قضایا kìzāyā, *s. pl. a.* (*of* قضیه kìzìyyé), Propositions (in logic); matters. [logic); a matter.

قضیه kìzìyyé, *s. a.* A proposition (in

قطار kìtār, *s. a.* A string (of mules, horses, or camels).

قطاع kìtā", *or* قطاع دائرهٔ kìtā"*i*-dā'irɛ́, *s. a.* A sector of a circle, comprised between two radii and the intervening portion of the circumference; —, kùttā", *s. pl. a.* (*of* قاطع kāti"), They who cut, *in* قطاع الطریق kùttā"ù--'t-tàrīk, Brigands, highwaymen.

قطائف kìtā'if, *s. pl. a.* (*of* قطیفه kìtīfé), Velvets; —, (kìdā'if), *s. t.* Several sweet dishes, or the principal material of them; تل قطائفی tèl-kìdā'ifi, A preparation like fresh-made vermicelli; یصی قطائف yìsssi-kìdā'if, A kind of crumpet; اتمك قطائفی (ekmek)--kìdā'ifi, Pain-perdu.

قطب kùtb, *s. a.* A pole (of a circle, the earth, the heaven); a man of mark, leader of a religious community; قطب شمال kùtbu-shìmāl, The north pole; قطب جنوب kùtbu-jènūb, The south pole.

قطر kùtr, *s. a.* The diameter (of a circle).

قطران kìtrān, *s. a.* Tar.

قطرهٔ kìtra, *s. a.* A drop (of fluid).

قطع kìt", *s. a.* A cutting; a section; ا—, —et, *v.a.* To cut; to cut off; to cut out; to intersect; to stop, put a stop to, interrupt; to do away with; a passing over (distances in travelling); to decide, to determine, to fix; قطع زائد kìt"*i*-zā'id, The hyperbola; قطع مکافی kìt"*i*-mùkyāfi, The parabola; قطع ناقص kìt"*i*-nākiss, The ellipse; قطع طریق ا kìt"*i*-tàrīk-et, *v.n.* To act the highwayman; قطع امید ا kìt"*i*-ùmīd-et, *v.n.* To lose all hope, to despair; قطع علاقه ا kìt"*i*-"àlāka-

-et, *v.n.* To cease from all relation, intercourse, or affection; قطع مسافه kàt"*i*-mèssāfé-et, *v.n.* To pass over distance; قطعا kàt"ā, *ad. a.* Not at all; never.

قطعه kìt"à, *s. a.* A piece, portion; a segment of a circle; a single one (of many things); ایکی قطعه سفینه ìki-kìt"à-sèfīné, Two *sail* of ships; بش قطعه طوب bèsh-kìt"à-tòp, Five *pieces* of artillery. [and cotton.

قطنی kùtnī, *s. a.* A kind of stuff of silk

قطیفه (kàdīfé), *s. a.* Velvet; قطیفه چیچکی kàdīfé-chìchè*gh*i, The French or African marigold.

قعده kà"dé, *s. a.* Repose by sitting down, *in* ذی القعده Zī-'l-kà"dé, (The month of repose) The eleventh month of the Arabian year.

قعر kà"r, *s. a.* The bottom of anything deep; ناقعریاب nā-kà"r-yāb, *a. p.* Unfathomable, bottomless, of which the bottom cannot be found.

قعود kù"ūd, *s. a.* A sitting down; ا—, —et, *v.n.* To sit down; to rise to a sitting posture. [of fire.

قغلجم *or* قغلجیم kìghìljìm, *s. t.* A spark

قفا kàfā, *s. a.* The back of the head; the head, skull, pate; برینك قفاسنی یارمق bìrining-kàfassi*ni*-yàrma*k*, To break one's skull; قفادار kàfadār, *s. p.* A friend, comrade, companion, associate.

قفتان kàftan, *s. t.* A kind of robe formerly worn; a robe of honour.

قفس kàfess, *s. a.* A cage; a wire or lattice-work; a kind of window-blind of lattice-work; anything quite full of holes; a suite of apartments in the Sultan's palace, allotted to the younger princes of the blood. [bolt, latch.

قفل kùfl, *s. a.* (*pl.* قفول kùfūl), A lock,

ققرداق kìkìrdàk, *s. t.* Gristle.

ققنس kàknuss, *s. a.* The phœnix.

قلاب kùllāb, *s. a.* A hook.

قلابدان kìlàbda*n*, *s. t.* Gilt, silver, or copper wire.

قلاده kìlādé, *s. a.* A necklace.

قلاش kàllāsh, *s. p.* A rogue, rascal.

قلاع kìlā", *s. pl. a.* (*of* قلعه kàl"a), Forts, castles, fortresses, fortified places.

قلاغوز kìlà*gh*uz, *s. a.* A guide; a pilot; a small gimlet, wimble, or auger; a grooved surgical instrument for guiding the point of a cutting instrument; قلاغوزلق kìlà*gh*uzluk, *s. t.* The functions of a guide or pilot; قلاغوزلق ا kìlà*gh*uzluk-et, *v.n.* To act as guide or pilot. [(of a sharp instrument).

قلاغی kìlà*ghi*, *s. t.* The edge, fine edge

قلان (*for* قالان) kàlan, *act. part.* (*of* قالمق kàlma*k*), Which rests, remains; باقی قلان bāki-kàlan, *a. t.* Which remains over.

قلای kàlay, *s. t.* Tin (metal, not tin in sheets; this latter is called تنکه tènéké); قلایجی kàlayj*i*, *s. t.* A tinner of copper vessels; قلایلمق kàlayla-ma*k*, *v.a.* To tin; قلایلنمق kàlayl*an*-ma*k*, *v.p.* To be tinned.

قلب kàlb, *s. a.* The heart; the centre or main body (of an army); a reversing; a changing; ا—, —et, *v.a.* To reverse; to change; — (*for* قالپ), kàlp, *a. t.* False, forged; insincere, untrue; قلباً kàlb*a*n, *ad. a.* At heart; from the heart, cordially; قلبی kàlbī (*fem.* قلبیه kàlbìyyé), *a. a.* Pertaining to the heart; قلبزن kàlbzèn (kàlpazàn), *s. p.* A forger of money; a قلبه kùlubé, *s. t.* A hut. [knave.

قلپاق kàlpak, *s. t.* Various kinds of cap formerly worn in Turkey.

قلت kàllèt, *s. a.* Smallness of number or quantity, scarcity. [cuckold.

قلتبان kàlt*a*bān, *s. p.* A contented قلیج kàlìj, *s. t.* A sabre, sword; دال قلیج dàl-kàlìj, *s. t.* A kind of bravo or adventurous trooper; قلیجدن کچورمك kàlìjd*a*n-ghèchirmek, *v.a.* To put to the sword, slay with the sword, massacre; قلیج چکمك kàlìj-chèkmek, *v.n.* To draw a sword; قلیج بالغی kàlìj-bàl*i*ghi, The sword-fish; قلیجلمه kàlìjl*a*ma, *s. t.* The edgewise position of a flat substance; قلیجلمه سنه kàlìjl*a*mass*i*na, *ad. t.* Edgewise; قلیجی kàlìjji, *s. t.* A sword-cutler; قلیجخانه kàlìj-khānė, *s. p.* A government sword-manufactory; قلیجلو kàlìjli, *a. t.* Armed with a sword.

قلچق (*for* قیلچق) kàlch*i*k, *s. t.* The very small bones in fish; قلچقلو kàlch*i*kl*i*, *a. t.* Having many small hair-like bones (a fish).

قلع kàl‘‘, *s. a.* A pulling up or out; ا—, —et, *v.a.* To pull up or out, eradicate.

قلعه kàl‘‘a, (kàlé), *s. a.* A castle, fort, fortress, fortified place; a square (of infantry). [outer cover.

قلف kàl*i*f, *s. t.* Any long bag-shaped

قلفات *or* قلفت kàl*a*fàt, *s. t.* A caulker; the caulking (of ships); ا—, —et, *v.a.* To caulk; —یری, —yèri, *s. t.* A place were ships are hauled down and caulked. [Peaks; spires, towers.

قلل kùlèl, *s. pl. a.* (*of* قله kùllé),

قلم kàlem, *s. a.* A pen; a reed pen; a pencil; a camel-hair brush; a chisel; a cutting (for a graft or planting); a public office where many clerks assemble; an item; توی قلم tùy-kàlem, A quill-pen; قیل قلم kìl-kàlem, A hair-pencil; قورشون قلم kùrshun-kàlem, A lead-pencil; طاش قلم tàsh-kàlem, A slate-pencil; دیوان قلمی dīwān-kàlémi, The office of the Imperial chancery; &c.; قلمه کلمك kàléma-ghèlmek, To be written or described; قلمه المق kàléma-àlmak, *v.a.* To write, compose in the first instance; قلمکار kàlem-k*y*ār, A jeweller's engraver; a painter of handkerchiefs; ornamental engraving on gold, &c.; —, *a. t.* Hand-painted (handkerchief, &c.); قلمدان kàlemdān, *s. p.* A pencase; قلمتراش kàlemtràsh, *s. p.* A Turkish penknife; قلمرو kàlemrèv, *s. p.* The limit of jurisdiction; قلمزده kàlem-

zèdé, *a. p.* Written ; قلميه kàlémìyyé, *s. a.* Office fees.

قلمق (*for* قيلمق) kìlmak (*aor.* قلور kìlir, قيلار kìlar), *v.a.* See قيلمق.

قلندر kàlendèr, *s. p.* A kind of Muhammedan friar. [Hearts.

قلوب kùlūb, *s. pl. a.* (*of* قلب kàlb),

قلوچقه kùlùchka, *s. a.* A hen sitting on eggs or tending chickens; قلوچقه‌يه اوطورمق kùlùchkaya - òturmak, *v.n.* To sit (a hen on eggs).

قله kùllé (kùlé), *s. a.* A tower ; a spire; a mountain peak.

قليل kālīl, *a. a.* Little (in number, quantity, or duration), few; قليلاً kàlīlan, *ad. a.* Little, a little ; seldom.

قمار kùmār, *s. a.* Gambling of any kind; —اويناميق, kùmār-òynamak, *v.n.* To gamble ; قمارباز kùmār-bāz, *s. p.* قمارجى kùmārji, *s. t.* A gambler.

قماش kùmāsh, *s. a.* Any cotton, linen, or silk textile fabric ; the texture (of any such stuff).

قماشمق kàmashmak (*aor.* قم شور kàmashir), *v.n.* To be dazzled (the eyes) ; to be set on edge (the teeth) ; قماشدرمق kàmàshdirmak (*aor.* قماشدرر kàmàshdirir), *v.a.* To dazzle (the eyes) ; to set on edge (the teeth).

قمر kàmer, *s. a.* The moon ; قمرى kàmérī, *a. a.* Lunar; قمريه kàmérìyyé, *s. a.* An arbour, summer-house in trellis-work.

قمرى kùmru, *s. t.* A dove.

قمع kàm“, *s. a.* A felling, striking to the ground ; —, —et, *v.a.* To fell, knock down.

قمقمه kùmkuma, *s. a.* A squat round bottle with a long neck.

قمل kàml, *s. a.* A louse.

قملدامق kìmìldamak (*aor.* قملدار kīmìldar), *and* قملدانمق kìmìldanmak (*aor.* قملدانور kìmìldanir), *v.n.* To move, to have, or be in, motion ; قملداتمق kìmìldatmak (*aor.* قملدادر kìmìldadir), *v.a.* To move, cause to move.

قمو kàmu, *s. t.* (*old*), The whole, all, all things. [shift.

قميص kàmīss, *s. a.* A shirt, chemise,

قناد kànad, *s. t.* A wing ; a fold (of a door, window, or shutter) ; قنادلو kànadli, *a. t.* Winged.

قناديل kànādīl, *s. pl. a.* (*of* قنديل kàndīl), Lamps. [bird.

قناريه kànàriya, *s. t.* A canary, canary-

قناطر kànātir, *s. pl. a.* (*of* قنطره kàntara), Arches, bridges, viaducts, aqueducts.

قناعت kànā“at, *s. a.* Content, contentment ; —, —et, *v.n.* To be contented, satisfied. [bark (drug).

قناقنا kìna-kìna, *s. t.* Peruvian bark,

قنامق kìnamak (*aor.* قنار kìnar), *v.a.* To blame, find fault with (a person).

قنب kùnnèb, *s. a.* Hemp.

قند kànd, *s. a.* Sugar, sugar-candy ; قندى kàndī, *a. a.* Of sugar ; pertaining to sugar.

قنداق kùndak, *s. t.* Swaddling-clothes ; the stock (of any portable fire-arms) ; the carriage (of a cannon on board

قنی kàni (hàni), *ad. t.* Where? where is it?

قوا kùwā, *s. pl. a.* (*of* قوت kùvvet), Powers, strengths, mights; senses, faculties.

قواص kàvwàss, *s. t.* A kind of policeman.

قواطه kàwata, *s. t.* A round wooden platter; an unripe, exceedingly bitter kind of love-apple or tomata.

قواعد kàwā"id, *s. pl. a.* (*of* قاعده kā"idé), Rules; bases.

قواق kàwak, *s. t.* A poplar tree.

قوال kàvwāl, *s. a.* A very talkative person. [Turkey).

قواله Kàvālla, *s. t.* Cavalla (town of, in

قوام kàwām, *s. a.* The proper state in which a thing should be; قوامه کلمك kàwāma-ghèlmek, *v.n.* To acquire the proper state.

قوان kòwan, *s. t.* A hive; an outer mould or case (as for squibs, rockets, &c.); ارى قوانى àri-kòwani, A bee-hive; the flower fox-glove; يلقوان (*for* يلقوغان), yèlkowan (*for* yèlko-ghan), A swift-flying sea-bird which passes in flocks up and down the Bosphorus close to the water, and called by Europeans "souls of the damned"; the minute-hand (of a watch, &c.).

قوانوس kàwanòss, *s. t.* A jar, pot, gallipot. [kānūn), Laws.

قوانين kàwānīn, *s. pl. a.* (*of* قانون

قوپارمق kòparmak (*aor.* قوپارر kòpàrir), *v.a.* To tear or break off or away; to pluck, gather; to obtain by pertina-

ship); a bundle of incendiary rags, oakum, &c.; قنداقده‌او kùndakda-òl, To be in swaddling-clothes (equivalent to our being in long-clothes); — صوقمق kùndak-sòkmak, To introduce a prepared bundle of incendiary substances.

قندرمق kàndirmak (*aor.* قندرر kàndirir), *v.a.* (*provincial*), To excite to anger or discontent.

قندز kùnduz, *s. t.* The beaver(?); the otter(?); —بوجكى, kùnduz-bùjèghi, Cantharides; —خايه‌سى, kùndūz-khàyassi, A musk-bag, castoreum.

قنده kànda, *ad. t.* (*old*), Where? wherever, wheresoever.

قندهار Kàndàhār, *s. p.* Kandahar.

قنديل kàndīl, *s. a.* A lamp.

قنطار kàntār, *s. a.* A steelyard; a quintal or hundredweight, varying in different places, that of Constantinople being 44 okes, or about 126 lbs. avoirdupois. [bridle).

قنطارمه kàntarma, *s. t.* A bit (of a

قنطره kàntara, *s. a.* An arch; a bridge; a viaduct or aqueduct.

قنغال kànghal, *s. t.* A coil.

قنغى kànghi (hànghi), *pron. t.* Which? which one? whichever; قنغيمز kànghimiz, Which of us? whichever one of us; قنغيكز kànghingiz, Which of you? whichever of you; قنغيسى kànghissi, Which? which of them? whichever one of them; قنغيلر kànghilar, Which ones?

city ; قیامت قوپارمق kìyāmèt-kòparmak, *v.n.* To make a great fuss (*lit.* to bring the resurrection about).

قوپچه kòpch*a*, *s. t.* A large hook and eye, a clasp.

قوپمق kòpm*a*k (*aor.* قوپار kòpar), *v.n.* To break (as a rope, branch, &c.); to start (from a spot in great haste); بریننك عودی قوپمق bìrining-"ùdu-kòpm*a*k, To burst (any one's gall-bladder), to be extremely frightened ; قیامت قوپمق kìyāmèt-kòpm*a*k, *v.n.* To take place (the resurrection); to be (a great row, fuss, confusion).

قوت kùvvet, *s. a.* Strength, power, might; a sense, faculty ; vigour ; —, kūt, *s. a.* Food; قوت لایموت kūti-lā-yèmūt, Food just sufficient to keep body and soul together ; قوت باصره kùvvéti-bāssirÉ, The faculty of sight ; —شامه, kùvvéti-shāmmÉ, The power of smelling ; —سامعه, kùvvéti-sāmi"*a*, The hearing ; —ذائقه, kùvvéti-zā'ik*a*, The tasting faculty ; —لامسه, kùvvéti-lāmissÉ, The power of touch ; — حافظه kùvvéti-hāfiz*a*, The power of memory.

قوتارمق kàwtarmak (*aor.* قوتارر kàwtàr*ir*), *v.a.* To shift (anything) from one vessel to another.

قوجاق kùjàk, *s. t.* The space or quantity embraced by the two arms ; the embrace ; a double armful ; the lap, or bosom (as though encircled by the two arms); قوجاقلمق kùjàkl*a*mak, *v.a.* To take into one's arms (either to embrace or to carry); to encircle with the arms, to reach round (anything) with both arms.

قوجامق kòjam*a*k (*aor.* قوجار kòjar), *v.n.* To become old in years or in appearance.

قوجمان kòj*a*man, *a. t.* Large, immense.

قوجه kòj*a*, *s. t.* A husband ; —, *a. t.* Old in age ; large in size ; ای قوجه حریف āy-kòj*a*-hèrif ! There's a good fellow ! There's a trump ! قوجه یه وارمق kòj*aya*-vàrm*a*k, *v.n.* To be married (a girl or woman), to get married ; قوجه سی اول kòj*assi*-òl, *v.n.* To be married (a woman), to have or possess a husband ; قوجه یه ویرمك kòj*aya*-vèrmek, *v.a.* To marry (a girl) to a husband, give in marriage ; قوجه قاری kòj*a*-kār*i*, An old woman, قوجه یمشی kòj*a*-yèmishi, *s. t.* (Old man's fruit) The arbutus, or tree-strawberry. [Odessa.

قوجه بك Kòj*a*-Bè*gh*, *s. t.* The town of

قوچ kòch, *s. t.* A ram.

قوچاچ kòch*a*ch, *s. t.* A coachman.

قوچی kòchu, *s. t.* A kind of large carriage.

قودورمق kùdurm*a*k (*aor.* قودورر kùdurur), *v.n.* To go mad, be seized with hydrophobia (a dog) ; —, kòdurmak (*aor.* kòdurur), *v.a.* To cause or allow to place. [Mad (a dog).

قودوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia ; —, *a. t.*

قور kòr, *s. t.* Clear, bright, live coal of

fire; —, *a. t.* Clear, bright, smokeless fire.

قوراق kùràk, *a. t.* Dry (weather); parched (soil); قوراقلق kùrаklık, *s. t.* Drought.

قوربغه kùrbа*gha* (*for* قوروبغه kùru-bà*gha*, The naked tortoise or batrachian), *s. t.* A frog; قره قوربغه kàra-kùrbа*gha*, The toad.

قورت kùrt, *s. t.* A wolf; a maggot; قورت بهاری kùrt-bàhāri, *s. t.* The privet; اسکی قورت èsski-kùrt, (An old wolf) A well-known rascal; ایپك قوردی ìpèk-kùrdu, The silk-worm; قورتلنمق kùrtlanmak, *v.n.* To become maggoty or worm-eaten.

قورتارمق kùrtarmak (*aor.* قورتارر kùrtarır), *v. a.* To save, deliver, obtain the salvation of (anything from danger or any unpleasantness); to save (a dealer) from loss, to repay, pay (for expense and trouble).

قورتلمق kùrtulmak (*aor.* قورتلور kùrtulur), *v.n.* To be saved, delivered; to escape; قورتلش kùrtulush, *s. t.* A mode or way of escape, deliverance, salvation.

قورساق kùrsak, *s. t.* The craw or crop (of a fowl).

قورشون kùrshun, *s. t.* Lead (metal); a [bullet.

قورصان kùrsān, *s. t.* A man-of-war; a piratical ship; a letter-of-marque ship, privateer.

قورطو Kòrto, *s. t.* The town of Corinth.

قورفه Kòrfa, *s. t.* Corfu.

قورق kòruk, *s. t.* Sour grapes, green grapes; —صویی, kòruk-suyu, Ver-[juice.

قورقاق kòrkak, *s. t.* A coward.

قورقمق kòrkmak (*aor.* قورقار kòrkar), *v.n.* To be afraid, to fear; قورقتمق kòrkutmak (*aor.* قورقودر kòrkudur), *v.a.* To frighten; to threaten.

قورقنج kòrkunj, *a. t.* Fearful, frightful, terrible, dreadful, causing fear, dangerous.

قورقو kòrku, *s. t.* Fear, fright; any fearful thing; a threat, a menace; an alarm; danger, peril; —ویرمك, kòrku-vèrmek, *v.n.* To frighten; to alarm; to menace, threaten (by words); قورقولق kòrkuluk, *s. t.* A scarecrow; a balustrade, railings, banister, guard, parapet; قورقولو kòrkulu, *a. t.* Fearful, frightful; dangerous.

قورمق kùrmak (*aor.* قورار kùrar), *v.a.* To place anything in working order; to set (a trap, &c.); to wind up (a watch, &c.); to lay (foundations); to pitch (a tent); to erect (a scaffold, &c.); to plan (in thought); —, *v.n.* To be pensive, moody, melancholy; قورلمق kùrulmak, *v.n.* To set one's self up, assume airs; —, *v. p.* To be set, wound up, laid, pitched, planned, &c.

قوروندی kùrundu, *s. t.* Vain fears or imaginations.

قورنه kùrna, *s. t.* See قرنه.

قورو *or* قوری kùru, *a. t.* Dry (not wet); dry (not fresh, fruit, &c.); mere, sheer, unaccompanied with anything to add

to the value or agreeableness, as, قورو اتمك kùru-(èkmek), Dry bread, bread with no condiment; —لاف, kùru-lāf, Mere words; —, kòru, *and* قورولق kòruluk, *s. t.* A preserve, any wood or forest in which wood must not be cut, or meadow kept for hay into which cattle must not be turned by the public generally.

قوروت kùrvèt, *s. t.* (*Italian*), A corvette; —, kùrut, *s. t.* A kind of dried

قوروم kùrum, *s. t.* Soot. [curds.

قوروم‌ساق kùrumsàk, *s. t.* A contented cuckold.

قوروم‌ق *or* قوريمق kùrumak (*aor.* قورر *or* قورور kùrur), *v.n.* To dry, become dry; to dry up; to be parched; —, kòrumak, *v.a.* To preserve (from injury of any kind), to shield, protect; قوروتمق kùrutmak (*aor.* قوروذر kùrudur), *v.a.* To dry, cause to become dry; to parch; —, kòrutmak, *v.a.* To manage so that something shall be shielded from any injury.

قوز kòz, قوزاق kòzak, *s. t.* A cone or apple (of any cone-bearing tree).

قوزغون kùzghun, *s. t.* The raven; قوزغونی‌سیاه kùzghunī-siyāh, *a. t.* Raven black. [silkworm, the cocoon.

قوزه kòza, *s. t.* The ball spun by the

قوزی kùzu, *s. t.* A lamb; قوزیم kùzum! My lamb! My dear! My dear sir! Kind sir! (term of request); قوزی قولاغی kùzu-kùlàghi, (Lamb's ear) Sorrel (plant).

قوس kàvss, *s. a.* A bow; an arc of a circle; —قزح, kàvssi-kùzàh, The rainbow. [of a saddle or harness.

قوسقون kùsskun, *s. t.* The crupper strap

قوش kùsh, *s. t.* A bird; دوه‌قوشی dèvé-kùshu, (Camel-bird) The ostrich; قوش‌قونمز kùsh-kònmàz, (Birds do not perch on it) A kind of wild prickly asparagus; قوش‌اوزومی kùsh-ùzumu, Small dried currants (for puddings, &c.); قوشباز kùshbàz, *s. t.* A bird-catcher, bird-seller, bird-fancier.

قوشاتمق kùshàtmak (*aor.* قوشادر kùshàdir), *v.a.* To surround; to wind or fasten round the waist; قوشانمق kùshànmak (*aor.* قوشانور kùshànir), *v.a.* To wind or fasten round one's own waist; —, *v.n.* To dress or arm one's self; —, *v.p.* To be wound or fastened round the waist; to be surrounded.

قوشاق kùshàk, *s. t.* Any sash, shawl, or belt, worn round the waist; any diagonal piece of timber or iron which gives firmness to posts or beams, a brace.

قوشلق kùshluk, *s. t.* (Bird-time) The morning about breakfast-time; قبا قوشلق kàba-kùshluk, *s. t.* The time when the sun is drawing towards the meridian.

قوشمق kòshmak (*aor.* قوشار kòshar), *v.n.* To run (an animal or man); —, *v.a.* To put (horses, &c.) to (carriages,

&c.); to appoint as a guide, escort, &c.; قوشلمق kòshulmak, *v.p.* To be such that one may run; to be put to (horses); to be appointed as guide, escort, &c.; قوششمق kòshushmak, *v.n. recip.* To run all together towards [one place.

قوشی kòshu, *s. t.* A race.

قوصره kàwsara, *s. a.* A kind of large mat basket, generally sent with rice from Egypt.

قوصمق kùssmak (*aor.* قوصار kùssar), *v.n.* [and *a.* To vomit, spue.

قوطور Kòtūr, *s. p.* The town of Kotur.

قوطی kùtu, *s. t.* A small box or case; انفیه قوطیسی ènfìyyé - kùtussu, A snuff-box.

قوغالمق kòghalamak (*aor.* قوغالار kòghalar), *v.a.* [To pursue.

قوغش kòghush, *s. t.* A ward, a general sleeping-room; a beam for supporting a floor.

قوغمق kòghmak (*aor.* قوغار kòghar), *v.a.* [To drive away.

قوغو kùghu, *s. t.* A swan.

قوغوق kùghuk, *s. t.* A cuckoo.

قوغه kògha, *s. t.* A bucket.

قوف kòf, *s. t.* Dried up and hollow inside (fruit).

قوقلامق kòklamak (*aor.* قوقلار kòklar), *v.a.* To smell at, sniff at; قوقلاتمق kòklatmak, *v.a.* To cause or allow to smell or sniff at.

قوقله kùkla, *s. t.* A doll.

قوقمق kòkmak (*aor.* قوقار kòkar), *v.n.* To smell, have a smell, to stink; to become putrid or stinking; قوقوتمق kòkutmak (*aor.* قوقودر kòkudur), *v.a.* To cause to emit a smell, especially a bad smell; to cause to be pervaded with a smell.

قوقو kòku, *s. t.* A smell, odour; a scent, a perfume; a stink; a taint; a smack, a tack, the slightest degree of anything; قوقولو kòkulu, *a. t.* Having a smell (good or bad); scented, perfumed, sweet-smelling.

قوقونه kòkona, *s. t.* (*Greek*), A Greek lady or woman; the lady of the house, the mistress.

قوکشمق kòngushmak (*aor.* قوکشور kòngushur), *v.n.* To hold converse, to chat; to associate; قوکشدرمق kòngushdurmak, *v.a.* To cause or allow to converse or associate; to introduce (persons to one another).

قوکشی kòngshu (kòmshu), *s. t.* A neighbour; قونی قوکشی *or* قوکی قوکشی kònu - kòmshu, Friends and neighbours, near and distant neighbours.

قول kàvl, *s. a.* An assertion; one's words, what one says; a compact, agreement, understanding; a system, or view (in science); —, kòl, *s. t.* The arm; a branch (of anything which has ramifications, but not of trees or plants); a patrol; —, kùl, *s. t.* A servant, slave, bondsman; a janissary (in bye-gone days); man, mankind (God's servant); —, kàvl-et, *v.a.* To agree, make an agreement; قولی kàvlī (*fem.* قولیه kàvlìyyé), *a. a.* Verbal, pertaining to words, or opinions; قولیات kàvlìyyāt, *s. pl. a.*

Mere verbal assertions; قول کزمك kòl-ghèzmek, *v.n.* To go the rounds, to patrol; قره‌قول kàra-kòl, قراغول kàra*gh*ol, *and* قراول kàraòl, *s. t.* A guard of several soldiers or policemen; قره‌قولخانه kàra-kòl-khānė, *s. t.* A guardhouse; قول تیموری kòl-dèmiri, *s. t.* A bar of iron used for closing a door or gate; قولکز kùlun*g*uz, Your servant, I; قوللق kùlluk, *s. t.* Servantship; a guardhouse.

قولاچ kùlach, *s. t.* A fathom.

قولاق kùlak, *s. t.* The ear; a dwarf handle; a small piece of paper tacked on to the corner of a document with any little note relating thereto; قوزی قولاغی kùzu-kùlà*ghi*, (Lamb's-ear) Sorrel (plant); —اصمق, kùlak-àssmak, —ویرمك, kùlak-vèrmek, *v.n.* To give ear, lend an ear, listen; برینك قولاغنه سویلمك bìrining-kùla*ghina*--sùwèylémek, *v.a.* To whisper in one's ear; قولاغنه قومق kùla*ghina*-kòmak, *v.a.* To put (some tale) into one's head.

قولان kòlan, *s. t.* A saddle-girth.

قولای kòlay, *a. t.* Easy, not difficult; —, *s. t.* A means, way (to do or obtain anything); قولایلق kòlaylik, *s. t.* Easiness, facility; convenience; قولایلقلو kòlaylikli, *a. t.* Convenient, handy; قولای کله kòlay-ghèlé, May (your work) come easy (to you)! قولایلنمق kòlaylanmak, *v.n.* To become easy, to draw near to being accomplished.

قولبه kùlubé, *s. t.* A hut.

قولپ kùlp, *s. t.* An arched handle.

قولتق kòltuk, *s. t.* The armpit; the end of a sofa or ottoman, the arm of an arm-chair; قولتقلو kòltuklu, *s. t.* An arm-chair; —, *a. t.* Having arms (a chair); —دینکی, kòltuk-dèyné*ghi*, *s. t.* A crutch; برینك قولتغنه کیرمك bìrining-kòltu*gh*una-ghìrmek, *v.n.* To support anyone under the arms in walking; قولتقجی kòltukju, *s. t.* A pedlar, hawker.

قوللانمق kùllanmak (*aor.* قوللانور kùllànir), *v.a.* To use; to employ; قوللاندرمق kùllandirmak, *v.a. caus.* To cause or allow to employ or be employed; قوللانلمق kùllanılmak, *v.n.* To be such as can be used; قوللانلش kùllànılish, *s. t.* A manner of being used or employed; قوللانلشلو kùllànılishli, *a. t.* Convenient, fit or apt for use.

قولنج kùlunj, *s. t.* The gripes, colic, or spasms in the belly.

قوله kùlé, *s. t.* A tower, a steeple; —, kūla, *a. t.* A kind of bay colour (in a horse).

قوم kūm, *s. t.* Sand; —, kòm, *s. t.* A kind of roadside inn or stables; —, kàvm, *s. a.* A people.

قوماندہ kòmànda, *s. t.* (*Italian*), The military word of command; a military command; ا—, —et, *v.n.* To command; to give the word of command.

قومپانیه kòmpànya, *s. t.* (*Italian*), A commercial company.

قومرال kùmràl, *a. t.* Auburn.

قومصال kùmsal, *s. t.* A sand in the sea; a sandy beach; sandy land or soil.

قومق kòmak (*aor.* قور kòr), *v.a.* To put, place, lay; to leave, allow, permit, suffer, let; —اد àd—, *v.n.* To name, give a name, christen; —بشقه bàsh-ka—, —ایری àyri—, *v.a.* To put apart, place separately; —میدانه mèydana—, *v.a.* To produce, show, exhibit; —رهین rèhīn—, *v.a.* To pledge, pawn, give in pledge; قونمق kònmak, قونلمق kònulmak, *v.p.* To be placed. [India-rubber.

قومناستق kòmnàsstik, *s. t.* (*French*),

قومه kùma, *s. t.* A fellow-wife, either of two or more wives of one sole husband (in respect of the other or others).

قوناق kònak, *s. t.* A large house, mansion; a station, or resting place (on a journey); a day's journey; a guest, a lodger, one quartered or billeted in a house; the scurf (of the head); ا—, —et, *v.n.* To make a station, halt for the night or for a space.

قونت kùnt, *a. t.* Thick and strong, solid. [boots or shoes).

قونج kònj, *s. t.* The upper leather (of

قونداق kùndak, *s. t.* See قنداق.

قوندره kùndura, *s. t.* A shoe, shoes; قوندره جی kùnduraji, *s. t.* A European shoemaker.

قونسلوس kònsoloss, *s. t.* (*Italian*), A consul; قونسلوسخانه kònsoloss-khānè, *s. t.* The consular residence or office.

قونمق kònmak (*aor.* قونار kònar), *v.n.* To perch, to alight (a bird); to alight for rest (on a journey), to halt, camp, or bivouac; to fall upon anything (dust, &c.).

قونو *or* قونی kònu, *ad. t. in* انی‌قونی èni-kònu, *ad. t.* In full detail and at ease (to converse).

قونیه Kònìyya, *s. t.* The town of Iconium.

قوه kùvvé (*for* قوت kùvvet, *q.v.*), قوه‌دن‌فعله‌چقارمق kùvvédan - fi''la--chìkàrmak, *v.a.* To change from *posse* to *esse*, to accomplish.

قوی kàvī, *a. a.* Strong; firm; robust; —kòy, *s. t.* A small bay or inlet.

قویتی kùytu, *a. t.* Sheltered, secluded; قویتی‌یر kùytu-yèr, A sheltered nook.

قویرق kùyruk, *s. t.* A tail; —یاغی, kùyruk-yàghi, (Tail fat) Dripping obtained from the large tails of the Asiatic sheep; —صالان, kùyruk-sàlan, The water-wagtail; قویرقلو kùyruklu, *a. t.* Tailed; —یلدز, kùyruklu-yìldiz, A comet.

قویمجی kùyumju, *s. t.* A gold and silver-smith and jeweller. [قومق.

قویمق kòymak *or* قومق kòmak. See

قوین kòyn, *s. t.* The bosom or breast-pocket of one's dress, the fob; — ساعتی kòyn-sā''ati, A watch; —, kòyun, *ad. t. in* یوزی‌قوین yùzu-kòyun, With the face to the earth, flat on one's belly; یوزی‌قوین‌یاتمق yùzu-

-kòyun-yàtmak, To lie flat on one's belly.

قویو kùyu, *s. t.* A well; a pit; —, kòyu, *a. t.* Thick (any fluid, semi-fluid; a forest, &c.); dark (a shade of colour).

قویون kòyun, *s. t.* A sheep.

قویویرمك kòyuvermek (*aor.* قویویر kòyuvèrir), *v.a.* (*facile form of* قومق kòmak, *To let, allow, not hinder*), To let loose, let go. (*It has also every meaning of the original verb*).

قهار kàhhār, *s. a.* God the curber or queller of the proud.

قهر kàhr, *s. a.* A subduing, curbing, or quelling by violence; power, might; violent grief; ا—, —et, *v.a.* To subdue, curb, or quell by force; *v.n.* To be violently grieved; قهراً kàhran, *ad. a.* By force, by violence. [queror.

قهرمان kàhramān, *s. p.* A victorious con-

قهقری kàhkarà, *s. a.* A moving backwards, walking backwards; رجوع قهقری rùjū''i-kàhkarà, An ignominious retreat.

قهقهه kàhkaha, *s. a.* A burst of laughter; —کولمق, kàhkaha-ghyùlmek, *v.n.* To laugh aloud.

قهوه kàhwé, *s. a.* Coffee (either the raw berry, the roasted powder, or the beverage); a coffee-house; قوری قهوه kùru-kàhwé, (Dry coffee) Coffee in the berry or in powder, not prepared as a beverage; قهوه دانه‌سی kàhwé-(tānéssi), A coffee-berry; قهوه پاره‌سی kàhwé-(pàrassi), Coffee-money, a small present in money, a tip; قهوه رنکی kàhwé-rènghi, Coffee-brown (colour); قهوه‌جی kàhwéji, A coffee-maker in a gentleman's house; a keeper of a coffee-shop; قوری قهوه‌جی kùru-kàhwéji, A dealer in coffee berries or powder.

قی kày', *s. a.* A vomiting; ا—, —et, *v.a.* To vomit; —کلمق, kày'-ghèlmek, *v.n.* To feel sick; to vomit; —کتورمك, kay'-ghètirmek, *v.n.* To cause to vomit.

قیا kàya, *s. t.* A rock (either in the sea or in the strata of the earth); قیا پارچه‌سی kàya-pàrchassi, A rough fragment of rock; قیابالغی kàya-bàlighi, Rock-fish (black-skinned, but with very white delicate flesh, especially recommended for persons recovering from severe illness).

قیاس kìyāss, *s. a.* A measuring or judging one by comparison with another; a syllogism (in logic); ا—, —et, *v.a.* To liken, compare; —, *v.n.* To think, suppose, judge; قیاسی kìyāssī, *a. a.* Regular (in grammar), founded upon comparison; بی قیاس bī-kìyāss, *a. p.* Without measure.

قیاصره kàyāssérè, *s. pl. a.* (*of* قیصر kàyser), Cæsars, emperors of Rome or Constantinople.

قیافت kìyāfèt, *s. a.* External appearance; physiognomy; dress, costume.

قیام kìyām, *s. a.* A rising and standing on foot; application, assiduity,

perseverance; a departure, starting, setting out; ا—, —et, *v.n.* To rise and stand on foot; to apply one's self diligently; to depart, start, set out; یوم القیام yùvmu-'l-kìyām, The day of the resurrection.

قیامت kìyāmèt, *s. a.* The resurrection; any noise, confusion, scolding, or press, hurry, and crowding; —قوپمق kìyāmèt-kòpmak, *v.n.* To happen suddenly (the resurrection); to take place (a great noise or confusion); —قوپارمق, kìyāmèt-kòparmak, *v.n.* To make a great noise of scolding.

قیت kìt, *a. t.* Scarce, not plentiful; قیتلق kìtlìk, *s. t.* Scarcity.

قیچ kìch, *s. t.* The stern of a ship or boat; قیچین kìchin *or* قیچین قیچین kìchin-kìchin, *ad. t.* Backwards, stern-foremost; قیچینلیه قیچینلیه kìchinlaya-kìchinlaya, *ad. t.* By dint of a repeated or continuous moving backwards.

قید kàyd, *s. a.* Any fastening with a rope, chain, or similar instrument; a rope, a chain, or any similar instrument of binding; a taking notice, fixing the attention (on anything unpleasant); an enregistering, entering; an entry in a register; a restriction, or restrictive word in a phrase (logic); ا—, —et, *v.a.* To bind, fasten (with a rope, chain, &c.); to enter (in a register), to enregister; to restrict the application of a term (in logic); —, *v.n.* To care, take notice, pay attention (*generally used in the negative*); قیدندهدکل kàydinda-dìghil (*changing the pronoun as required*), He (&c.) does not care (about it); قیدی بیله دکل kàydi-bīlé-dìghil, He does not take even the slightest notice (of it); قید حیات شرطیله kàydi-hàyat-shàrtīla, For life (*lit.* under condition of a restriction to the period of his natural life); بیقید bī-kàyd, *a. p.*, لاقید lā-kàyd, *a. a.* Careless, thoughtless.

قیر kìr, *s. t.* The uncultivated plain; heathland, moorland; —, *a. t.* Grey, black and white mixed.

قیراچ kìrach, *a. t.* Of the nature of sterile parched moorland.

قیراط kīrāt, *s. a.* A carat.

قیرغین kìrghin, *a. t.* Hurt in one's feelings, somewhat grieved and angry, vexed.

قیرق kìrik, *a. t.* Broken; —, *s. t.* A broken place; قیرقلق kìriklìk, *s. t.* A feeling unwell, feeling of indisposition; کوکل قیرقلغی ghyùngul-kìriklighi, A being wounded in spirit, feeling hurt, grieved and sorrowed; قیرقجی kìrikji, *s. t.* A setter of broken bones.

قیرم kìrim, *s. t.* Wholesale slaughter; wholesale death from disease.

قیرمق kìrmak (*aor.* قیرار kìrar), *v.a.* To break; to hurt a person's feelings; to fold, plait, crimp; to discount (a bill

of exchange); to slaughter, massacre, cause wholesale death; قیرلمق kìrìl-mak, *v.n.* To break (of itself); to become folded; to have one's feelings hurt, to feel hurt; to die in great numbers; —, *v.p.* To be broken; to be folded or plaited; to be slaughtered wholesale.

قیرمه kìrma, *s. t.* A fold, a plait.

قیرندی kìrindi, *s. t.* A broken piece, a fragment.

قیز kìz, *s. t.* A maid, maiden, virgin, girl; حانم‌قیز hànim-kìz, A young lady; قیزاوغلان‌قیز kìz-òghlan-kìz, A virgin; قیزقرنداش kìz-(kàrdash), A sister; قیزلق kìzlik, *s. t.* Virginity, maidenhead, maidenhood; قیزك قیزلغنی بوزمق kìzing-kìzlighini-bòz-mak, To deflower a virgin.

قیزغین kìzghin, *a.t.* Hot; red-hot; very angry; in heat (an animal).

قیزمق kìzmak (*aor.* قیزار kìzar), *v.n.* To become hot; to become red-hot; to become very angry; to get in heat (an animal); قیزدرمق kìzdirmak, *v.a.* To heat, to make hot; to vex, enrage, put in a passion; قیزشمق kìzishmak, *v.n.* To become hot on all sides (a battle, &c.).

قیسی kàysi, *s. t.* An apricot.

قیش kìsh, *s. t.* The winter; قره‌قیش kàra-kìsh, The depth of winter; قیشین kìshin, *ad. t.* In winter, during winter.

قیشلا kìshla, قیشلاغ kìshlagh, قیشلاق kìshlak, *s. t.* See قشلا.

قیشلامق kìshlamak, *v.n.* See قشلامق.

قیصر kàysar, *s. a.* Cæsar, the emperor of Rome or Constantinople.

قیصریه Kàyseriyyé, *s. a.* Cesarea.

قیغنه kàyghana, *s. t.* An omelet.

قیغی kàyghi, *s. t.* Care, anxiety, solicitude; قیغیسز kàyghissiz, *a. t.* Free from care.

قیل kìl, *s. t.* A hair; a bristle; —, kīl, *s. a. in* قیل‌وقال kīl-u-kāl, Public remarks and criticisms; قیل‌قلم kìl-kàlam, A hair-pencil, a small painting brush.

قیلچق kìlchik, *s. t.* The small hair-like bones of fishes.

قیلمق kìlmak (*aor.* قیلار kìlar), *v.a.* To do, perform (*This verb is not much used excepting as an active auxiliary, and even as such not very frequently*); نمازقیلمق nàmaz-kìlmak, To perform one's devotions; تاقلاق‌قیلمق tàklak-kìlmak, To tumble heels over head.

قیلوله kàylūlé, *s. a.* The siesta, the noon-day nap.

قیمت kīmet, *s. a.* Value, price; ذیقیمت zī-kīmet, *a. a.* Valuable, precious; — (*for* قیامت kìyāmèt), *s. a.* The resurrection.

قیمق kìymak (*aor.* قیار kìyar), *v.a.* To chop up fine; to mince; —, *v.n.* To bring one's self to make a sacrifice.

قیمه kìyma, *s. t.* Mince-meat.

قین kìn, *s. t.* A sheath, scabbard.

قیود kùyūd (*pl.* قیودات kùyūdāt), *s. pl. a.* (*of* قید kàyd), Entries; registries; restrictions.

قیوراق kìvrìàk, *a. t.* Crisp, frizzly (hair); tight-twisted (yarn, thread, &c.).

قیورجق *or* قویرجق kìvirjìk, *s. t.* The thin, long-tailed sheep of Europe.

قیورم *or* قیوریم *or* قوریم kìvrim, *s. t.* A single twist in a hair or thread.

قیورمق *or* قیویرمق kìvirmak (*aor.* قیویرر kìvirir), *v.a.* To twist; to frizzle; قیورلمق kìvrilmak, *v.n.* To twist, become frizzly; —, *v.p.* To be twisted or frizzled.

قیوم kàyyūm, *s. a.* God the self-existing.

قیه kìyyé, *s. a.* An oke or oka, Turkish weight of 2¾lbs. avoirdupois.

قیی kìyi, *s.t.* The shore, coast, sea-shore; یالی‌قییسی yàli-kìyissi, The sea-side; قیی‌یه‌چقمق kìyiya-chìkmak, *v.n.* To land, get to the shore; قیی‌صره kìyi-sìra, *ad. t.* Along the shore, close in land.

ك

ك kyāf (kèf). Twenty-fifth letter of the Turkish alphabet, having three distinct values, for the discrimination of which no generally recognized method has been adopted, and consequently none used in printed books or in current writing. In the first of these values, that of a true and pure English *k*, the letter receives the appellative of کاف‌عربی kyāfi-'àrébī (*the Arabic* kèf *or k*), and in this value it is always left in its original forms, without any addition. In the second value, that of a *g hard*, *gh*, or *gu*, in English, the letter is called کاف‌فارسی kyāfi-fārsī (*the Persian* kèf). And in the third value, that of our final *ng* in the word *sing* (which, however, is always, in the mouth of educated city-bred people, sounded like a plain *n*), the letter is called صاغرکاف sàghir-kyāf (*surd k*) *or* صاغر نون sàghir-nūn (*surd n*). These two latter cases are, in some books where the vowel-points are marked, distinguished from the first by the addition of three dots over the letter; but this method does not distinguish between the two cases themselves. It has therefore been imagined, that if the three points were confined to the *ng* sound of the letter, the *hard g* value might be shown by doubling the dash, and adding this double dash even to the letter when final, though then it usually has no dash at all. In chronograms and astronomical tables the letter has the numeral value of 20. In pronouncing this letter in either of its two first values, when followed by one of the vowels a, o, u, ŭ, or *u*, the incipient sound of a *y* must be inserted between the letter and the vowel, and this peculiarity we have denoted by putting the inserted letter in italics. Compared with ق as a *k*, or with غ as a *gh*, ك is a soft letter, and is

always followed, when possible, by a soft vowel.

ك kè (at the beginning of some compounds), *ad. a.* As, like; —, k or ké (at the end of a few compounds), *prep. a.* Thy; thee.

كابل Kābul, *s. p.* The town of Cabul.

كابوس kyābūs, *s. a.* Nightmare, an incubus.

كابين kyābīn, *s. p.* A marriage portion; [a dower.

كاتب kyātib, *s. a.* One who writes; a clerk in a public office; سركاتبى sirr-kyātibi, A secretary; كاتب الحروف kyātibu-'l-hùrūf, *s. a.* The writer of the present letter.

كاخ kyākh, *s. p.* A palace or pavilion.

كاذب kyāzib, *a. a.* False, lying.

كار kyār, *s. p.* Work, occupation, business; the fruit or result of work; profit, advantage; sexual intercourse; combat, fight, battle; —, (*in composition*), *a. p.* Who does or performs; who works with (some instrument or material); worked (with some instrument or material); ا—, —et, *v.n.* To make a profit, to gain, be a gainer; كارخانه kyār-khānė (kèr-khānė), *s. p.* A manufactory; a brothel.

كارد kyārd, *s. p.* A knife.

كارزار kyārzār, *s. p.* A battle, conflict, fight, combat, action, engagement.

كارگير kyārghīr (kyàvghir), *a. p.* Built of brick or stone.

كاروان kyārwān, *s. p.* A caravan, a company of travellers or of horses laden with merchandise; سراى—, kyārwān-sàrāy, A caravanserai.

كاست kyāsst, *s. p.* A deficit, a deficiency; بى كم و كاست bī-kèm-u-kyāsst, *ad. p.* Exactly, with no deficiency.

كاسه kyāssė, *s. p.* A basin; كاسه ليس kyāssė-līss, *s. p.* A parasite, lick-trencher.

كاشانه kyāshānė, *s. p.* A large apartment or hall.

كاشف kyāshif, *s. a.* One who discovers or uncovers a hidden thing; a kind of mayor in Egypt.

كاشكه kyāshké (kèshkė), *c. p.* O that, I would that; —, *int. p.* I wish it were so.

كاظم kyāzim, *s. a.* One who restrains his anger; كاظمين الغيظ kyāzimīnu-'l-ghàyz, They who restrain their anger.

كاغد kyāghid, *s. p.* Paper; a written paper; a card; playing cards; كاغد خانه kyāghid-khānė, *s. p.* A paper mill, paper manufactory.

كاف kyāf, *s. a.* Name of the letter ك; —, (*in composition*), *a. p.* Which cleaves, splits; كاف ونون kyāf-u-nūn, The mysterious letters ك and ن of the Arabic imperative كن kyùn (*Be thou, exist thou*), being all that God had to pronounce in order to create; كاف لولاك kyāfi-lèv-lāk, The ك (thee) of the expression لولاك lèv-lā-ké (*were it not for thee*), mentioned in the Kùr'ān, and indicating Muhammed.

كافر kyāfir, *s. a.* A denier; an infidel or a denier of God's unity and Muhammed's divine mission; (*in joke*) A rogue, a saucy chap; (*in anger*) A brute, a beast; كافرالنعمه kyāfiru-'n--nì''mé, An ungrateful person, who denies the benefit he has received; كافرانه kyāfirāné, *a. p.* Pertaining to an infidel.

كافور kyāfūr, *s. a.* Camphor; كافوريه kyāfūrìyyé, *s. t.* Southernwood.

كافه kyāffé, *s. a.* The whole of them; كافةً kyāffétɛn, *ad. a.* Altogether, wholly.

كافى kyāfī, *a. a.* Sufficient; —, *s. a.* God the all-sufficient.

كاكل kyākyul, *s. p.* A ringlet, curl, forelock.

كالا kyālā, *s. p.* Rich silk stuff.

كالبد kyālbud, *s. p.* A form, mould; a body.

كام kyām, *s. p.* Wish, desire; بكام bè--kyām, *a. p.* Successful, having his desire fulfilled; نابكام nā-bè-kyām, *a. p.* Unsuccessful, disappointed. (*Many adjectives are composed with this word, almost all meaning successful*).

كامل kyāmil, *a. a.* Complete, perfect; honest, well-behaved, good-tempered.

كان kyān, *s. p.* A mine; —, kyāné, *a. verb subst. third pers. sing. masc. pret.* He (she, it) was; —, kè-ènn*a*, As if, as though (*in* كان‌لم‌يكن kè-ènn*a*-lèm--yèkyùn, As though it exist not; كان لم يكن حكمنه قومق kè-ènn*a*-lèm--yèkyùn-hùkmun*a*-kòmak, *v. a.* To esteem as though it exist not, to regard as *non avenu*).

كانون kyānūn, *s. a.* A fireplace; name of two Syro-Roman months, of which the first, كانون‌اول kyānūni-èvvɛl, is our December, and the second, كانون ثانى kyānūni-sānī, our January.

كانه kè-ènnahū (kè-ènn*a*), *comp. a.* As though, as if.

كاو ghyāw, *s. p.* An ox, bull, bullock, or cow.

كاور ghyàwur, *s. t.* A non-Muhammedan, unbeliever, infidel.

كاه kyāh (*in composition*), *a. p.* Which diminishes or takes away; —, ghyāh, *s. p.* A place; a time; a fitting or seasonable time; —, *ad. p.* Sometimes; كاه‌كاه ghyāh-ghyāh, *ad. p.* Now and then; كاه‌وناكاه ghyāh-u-nā--ghyāh, Seasonable or not.

كاهل kyāhil, *a. a.* Lazy, slow, slothful, indolent.

كاهن kyāhin, *s. a.* A diviner, soothsayer, augur.

كاهى ghyāhi, *ad. p.* كاهيجه ghyāhījé, *ad. t.* Sometimes, at one time; at another time.

كائن kyā'in, *a. a.* Being, existing, extant; كائن‌مطلق kyā'ini-mùtlàk, God, the absolute Being; كائنات kyā'ināt, *s. pl. a.* All existing things.

كباب kèbāb (kèwab), *s. a.* Roast (meat or other substance).

كباد kèbād, *s. t.* A clingstone peach.

كبار kìbār, *s. pl. a.* (*of* كبير kèbīr), The great, grandees; (*as a Turkish singu-*

lar) a grandee; a gentleman or great lady. [Great sins.

كبائر kèbā'ir, *s. pl. a.* (*of* كبيره kèbīré), كبد kèbd, *s. a.* The liver.

كبر kìbr, *s. a.* Pride, haughtiness; —, kìbèr, *s. a.* Oldness, greatness (of age); —, ghèbr, *s. p.* A fire-worshipper. [Great people, grandees.

كبرا kyùbérā, *s. pl. a.* (*of* كبير kèbīr), كبرمك ghèbermek (*aor.* كبرر ghèbérir), *v.n.* To die as a dog.

كبره ghébéré, *s. t.* A caper.

كبرى kyùbrà, *a. a. fem.* (*of* أكبر èkbèr), The greatest; —, *s. a.* The major proposition of a syllogism.

كبريا kìbriyā, *s. a.* The greatness and majesty of God.

كبريت kìbrīt, *s. a.* Sulphur, brimstone; small brimstone tapers or matches; —احمر, kìbrīti-àhmèr, (Red sulphur) The philosopher's stone; كبريتى kìbrītī, *a. a.* Brimstone coloured.

كبش kèbsh, *s. a.* A ram; a chief, a leader.

كبك kèbk, *s. p.* A partridge.

كبوتر kèbūtèr, *s. p.* A pigeon.

كبه kèbé, *s. t.* A kind of felt or very thick coarse woollen cloth; —, ghèbé, *a. t.* Big with child or young, pregnant.

كبى ghìbi, *a. t.* Like, similar (*is never used absolutely, but always accompanied by the indication of the thing compared with*); —, *ad. t.* As soon as, immediately on, *or* after.

كبير kèbīr (*fem.* كبيره kèbīré), *a. a.* Large, great; كبيره kèbīré, *s. a.* A great sin. [sextile.

كبيسه kèbīssé, *s. a.* Leap-year, the bis-

كپازه kèpāzé, *s. p.* A weak bow for aspiring toxophilites; a foolish trifler.

كپچه kèpché, *s. p.* A ladle, a skimmer.

كپك kèpek, *s. t.* Bran.

كپنك kèpenk, *s. t.* A window-shutter; —, kèpénèk, *s. t.* A butterfly; a moth.

كپوك kyùpuk, *s. t.* Froth; foam; suds; lather; كپورمك kyùpurmek, *v.n.* To froth; to foam, lather.

كتاب kìtāb, *s. a.* A book; كتابجى kìtābji, *s. t.* A seller of foreign or common books; كتابخانه kìtāb-khāné, A library; كتاب الله kìtābu-'llāh, (God's book) The Kur'ān; اهل كتاب èhli-kìtāb, (People of a book) Jews, Christians (as having revealed Scriptures); —, kyùttāb, *s. pl. a.* (*of* كاتب kyatib), Secretaries, clerks in Government offices; رئيس الكتاب rè'īssu-'l-kyùttāb, (Chief of the Secretaries) Former title of the Ottoman Secretary of State, who also officiated as Minister for Foreign Affairs; he was commonly called رئيس افندى rè'īss-èfèndi; the title is now abolished.

كتابت kìtābet, *s. a.* The art of literary or epistolary composition; style.

كتابه kìtābé, *s. a.* (*originally identic with the preceding*), An inscription in a regularly formed frame, shield, or cartouche, on a public building, &c.

كتان kètān (kètɛn), *s. p.* Flax; كتان بزى (kètɛn)-bèzi, *s. t.* Linen.

كتب kyùtub, *s. pl. a.* (*of* كتاب kìtāb), Books; كتبخانه kyùtub-khānė, *s. p.* A library.

كتبه kètébė, *s. pl. a.* (*of* كاتب kyātib), [Secretaries, clerks.

كتخدا kètkhudā (kyāya), *s. p.* A steward, administrator of affairs or of a large household; the master or warden of a trade corporation; قپوكتخداسى kàpi-(kyāyassi), *s. t.* The official agent at the chief office of government at Constantinople of any of the various departments of State, of a governor in the provinces, the Danubian Principalities, &c.; كتخدابك (kyaya)-bègh, *s. t.* (Formerly) the official steward of the Grand Vizier (now abolished).

كتف kètf, *s. a.* The shoulder-blade.

كتم kètm, *s. a.* A concealing, not revealing by words or signs; ا—, —et, *v.a.* To conceal, not to reveal.

كتمان kìtmān, *s. a.* The non-revelation of anything on one's mind.

كتمك ghìtmek (*aor.* كيدر ghìdɛr), *v.n.* To go; —يبانه yàbana-ghìtmek, *v.n.* To go to the winds, go to waste; كيدەرك ghìdérek, *gerund* (By dint of going) By degrees, in time, by little and little; كتدكجه ghìtdikja, *gerund* (In proportion as — goes), By degrees, by little and little.

كتورمك ghètirmek (*aor.* كتورر ghètirir), *v.a.* To bring with one, to fetch; to cause to come; كتورتمك ghètirtmek (*aor.* كتوردر ghètirdir), *v.a.* To cause to be brought or fetched; يرينه كتورمك yèrina-ghètirmek, *v.a.* To bring or get (a thing) into its proper place; to accomplish, fulfil, perform, execute, carry out; وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek, To bring about, cause to exist, do, accomplish, call into existence; ايمانه كتورمك īmāna-ghètirmek, *v.a.* To convert to the faith; خاطره كتورمك khātira-ghètirmek, To call to mind.

كتوم kètūm, *a. a.* Who conceals his thoughts and does not divulge them.

كتيبه kètībė, *s. a.* A troop or body of soldiers.

كثافت kèssāfèt, *s. a.* The being thick together, dense (trees, hair, atoms), density; opacity; coarseness, grossness.

كثرت kèssret, *s. a.* Multiplicity, multitude, numerousness, great number; great quantity; frequency; —اوزره kèssret-ùzérė, *ad. t.* Frequently, often; in great numbers or quantity.

كثير kèssīr (*fem.* كثيره kèssīrė), *a. a.* Much (in quantity); many (in number); frequent (in recurrence).

كثيف kèssīf (*fem.* كثيفه kèssīfė), *a. a.* Thick, dense, close; opaque, not transparent; coarse, gross.

كج kèj, *a. p.* Oblique, awry, crooked; كج رفتار kèj-rèftār, *a. p.* Whose gait is awry; whose conduct is not straight-

forward; كج‌رأى kèj-rè'y, *a. p.* Who has strange and unsuitable opinions.

كجكمك ghèjikmek (*aor.* كجكور ghèjikir), *v.n.* To be late; to become late, grow late; to be behindhand.

كجكول kèjkyūl, *s. p.* A kind of long basket or receptacle formed of a half cocoa-nut shell cut lengthwise, and suspended by chains, carried by mendicant dervishes.

كچ ghèch, *a. t.* Late.

كچكين ghèchkin, *a. t.* Past, over (the prime, or some particular age or state); oldish; rather too tipsy, half-seas over; overripe (fruit).

كچمك ghèchmek (*aor.* كچر ghèchER), *v.n.* To pass (over, by, through, in, into, out, &c.), to go (by, through, in, &c.); to pass current (money, &c.); to pass away, not endure, not last, to finish, come to an end; to surpass (in number, quantity, or quality); to beat, leave behind, get before (in a race); to penetrate (into or through a substance); to do without, to manage without, to relinquish, give up; —يانندن yànindan-ghèchmek, To pass by *or* near; —ايچندن ìchindan-ghèchmek, To pass through; —اوستندن ùsstundan--ghèchmek, To pass over, above; —التندن àltindan-ghèchmek, To pass under; يره كچمك yèra-ghèchmek, To sink into the earth (for shame); يرينه كچمك yèrina-ghèchmek, To pass or go into (its) proper place; —واز vwāz-ghèchmek, To give up, leave, abandon, relinquish; وازكچ vwāz--ghèch! Leave off! Be quiet! Don't say that! —سوزى sùzu-ghèchmek, To have great weight and influence (one's words); كچمش اولسون ghèchmish-òlsun! May (worse than this trial) have been (thus) averted! (*said to anyone by way of condolence after sickness or any accident*); كچن ghèchEN, *acc. part.* Who or which passes, passed, or will pass; the past; كچنلرده ghèchENlERda, *ad. t.* Latterly, a short time back, during one or some of the days of a week or month ago.

كچمه ghèchma, *a. t.* Anything which is composed of two or more pieces which fit into (*pass into*) each other; —, *s. t.* A portable pipe for smoking, which takes to pieces.

كچنمك ghèchinmek (*aor.* كچنور ghèchinir), *v.n.* To pass *or* hold a station among men, to be held as, to be accounted; to pass one's life, *or* obtain the means of living, to live, subsist, maintain one's self, exist; (*as a reciprocal*) to pass time or life (with one another), to agree.

كچورمك ghèchirmek (*aor.* كچورر ghèchirir), *v.a. caus.* To cause or allow to pass (by, in, through, &c.); عمر كچورمك "ùmr-ghèchirmek, *v.n.* To spend one's life; —وقت (wàkit)--ghèchirmek, *v.n.* To lose time; to gain time; to spend time; to pass

time; —قلیجدن kèlìjdan-ghèchirmek, *v.a.* To slay with the sword (many people); —كوزدن ghyùzdan-ghèchirmek, *v.a.* To take a cursory view or survey.

كچوك kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, *or* younger (in years); كچوك دوشمك kùchuk-dùshmek, *v.n.* To appear small or mean in other people's eyes.

كچولمك kùchulmek (*aor.* كچولور kùchulur), *v.n.* To become smaller, grow smaller; كچولتمك kùchultmek, *v.a.* To lessen in size, make smaller.

كچه kèchè, *s. t.* Felt; a coarse carpet.

كچی kèchi, *s. t.* A goat; —بوينوزی, kèchi-bòynuzu, (Goat's-horn) The carob or locust-fruit (a kind of sweet pod). [pass, defile, gorge.

كچيد ghèchid, *s. t.* A ford; a ferry; a

كحل kyùhl, *s. a.* A kind of collyrium used in the East for the eyes or for blackening the eyelids or eyelashes.

كد kèdd, *s. a.* Work, real hard work; كديد kèddi-yèd, *s. a.* The work of one's hands. [a poor person.

كدا ghèdā, *s. p.* A beggar, mendicant,

كداز ghyùdāz, *a. p.* (*in composition*), Which melts, softens, takes away all power of endurance.

كدر kèder, *s. a.* Grief, sorrow; harm, injury; vexation, annoyance; |—, —et, *v.n.* To grieve, mourn; —ويرمك, kèder-vèrmek, *v.n.* To cause sorrow, harm, or annoyance.

كدك ghèdik, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; a patent office or shop (*i.e.* office or shop established by patent, charter, or deed); a place held on any foundation or establishment of a limited number; the right or title by which such an office or place is held, or such a shop is opened; كدكلو ghèdikli, *a. t.* On the establishment, on the foundation, held by deed or charter (a shop, office, or place).

كدمك ghèdmek (*aor.* كدر ghèder), *v.a.* To notch. [calabash.

كدو kèdū, *s. p.* A gourd, pumpkin,

كدورت kyùdūrèt, *s. a.* Harm, injury, vexation, annoyance.

كده kèdé, *s. p.* (*in composition*), A house (devoted to something special).

كدی kèdi, *s. t.* A cat; —اوتی, kèdi-òtu, Valerian; مسك كديسی mìssk-kèdissi, The musk-cat, civet-cat; —غدی ghìdi! *int. t.* What a fellow! What a thing; (*used both in praise and blame*).

كذا kè-zā, *comp. a.* (*lit.* like that), *in* وكذا vè-kè-zā, *c. a.* Also, and in like manner.

كذاب kèzzāb, *s. a.* A liar; كذاب صويی kèzzāb-sùyu (*for* تيزاب tīzāb), Aqua-fortis.

كذار ghyùzār, *s. p.* A passing; —, *a. p.* (*in composition*), Who passes or causes to pass; who fulfils; خراج كذار kharāj-ghyùzār, *a. p.* Tributary, who pays tribute; مصلحت كذار màsslāhat-ghyùzār, *s. p.* A *chargé d'affaires*;

agent; ايشكذار ìsh-ghyùzār, *a. t.* Clever and diligent in business.

كذارنده ghyùzārèndé, *a. p.* Who or which passes; who or which bears, carries part.

كذاشته ghyùzāshté, *a. p.* Past, which has passed; which has been passed.

كذاف ghyùzāf, *s. p.* Talk, chat; لاف وكذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation.

كذب kìzb, *s. a.* A lie, falsehood.

كذر ghyùzèr, كذران ghyùzérān, *s. p.* A passing, passage; كذران ايدن ghyùzérān-èdɛn, *a. t.* Last (month), last part. [of passing.

كذرش ghùzèrish, *s. a.* The act or mode

كذشت ghyùzésht, *s. p.* The act of having passed; سر كذشت sèr--ghyùzèsht, *s. p.* An adventure (what has passed over one's head).

كذشته ghyùzèshté, *a. p.* Past; —, *s. p.* Interest on money. [wise.

كذلك kèzālik, *comp. a. conj.* Also, like-

كر ghèr, *c. p.* (*for* اكر èghɛr), If; —, *p. particle* (*at the end of some words*), Maker of *or* worker in; —, kèrr, *s. a.* The act of charging or assaulting the enemy; اهنكر āhenghèr, A blacksmith, worker in iron; كروفر kèrr-u-fèrr, The charge and retreat (of combatants, especially horsemen, in the ancient mode of warfare).

كرا kìrā, *s. a.* Rent or hire paid for the use of a house or other object; ديش كراسى dìsh-kìrāssi, (Tooth-rent) Money exacted in olden times by janissaries, &c., who *honoured* you by becoming your guest; كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek, To let out for hire or rent; كرايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak, To take upon rent or hire; كراجى kìrāji, *s. t.* A tenant on rent; a lodger.

كرات kèrrāt, *s. pl. a.* (*of* كره kèrré); Times (of repetition); —جدولى, kèrrāt-jèdvéli, The multiplication-table.

كرار kèrrār, *a. a.* Impetuous in assault, bold and constant in attack.

كراز kìrāz, *s. t.* A cherry; —, ghyùrāz, *s. p.* A boar, hog, pig; an iron mace.

كراس kìrāss, *s. t.* A cherry.

كرام kìrām, *s. pl. a.* (*of* كريم kèrīm), The noble, great, well-bred.

كرامت kèrāmèt, *s. a.* A wondrous work, a sign, a wonder, a marvel; any word or deed which proves the actor to be especially under divine guidance; nobility, greatness; كرامتلو kèrāmetlū, *a. t.* Noble, great; wonder-working.

كران kèrān, *s. p.* A side, margin, shore, limit; —, ghìrān, *a. p.* Heavy, weighty; dull, stupid; difficult, slow (of digestion, motion, &c.); dear, high (priced); بيكران bī-kèrān (bī-ghìrān), *a. p.* Boundless; كران پاى ghìrān-pāy, *a. p.* Heavy-footed, slow; كران بار ghìrān-bār, *a. p.* Whose baggage is much and heavy. [seed.

كراويه kèrāvìyyé, *s. a.* The caraway-

كراهت kèrāhet, *s. a.* The being abom-

inable ; an abominating; کراهة kèrāhétEn, *ad. a.* With great repugnance.

کرب kèrb (*pl.* کروب kyùrub), *s. a.* Sorrow, affliction.

کرباس kìrbāss, *s. a.* Cotton or linen [cloth.

کربال kìrbāl, *s. a.* A sieve ; a screen.

کربه ghyùrbé, *s. p.* A cat.

کرپیج kìrpij, *s. p.* A sun-dried brick.

کرپك kìrpik, *s. t.* An eyelash.

کرپی kìrpi, *s. t.* A hedgehog; a porcupine.

کرتك kèrtik, *s. t.* A notch.

کرتمك kèrtmek (*aor.* کرتر kèrtEr), *v.a.* To notch.

کرتنکلر kèrten-kèlér (kèrtenkélé), *s. t.* [A lizard.

کرته kèrté, *s. t.* A degree (as marked on a circle) ; a point (of the compass); a degree (of any quality, especially of physical or moral condition).

کرچك ghèrchèk, *a. t.* True ; real ; —, *s. t.* Truth, reality ; —, *ad. t.* Truly, really.

کرچه ghèrchi *or* ghèrché, *c. p.* It is true [that . . . . ; although.

کرد kèrd, *s. p.* Work ; an act ; a deed ; —, ghèrd, ghìrd, *a. p.* (*in composition*), Who or which revolves round ; کرداکرد ghìrd-ā-ghìrd, *ad. p.* Round and round, all round.

کرد Kùrd, *s. a.* (*pl.* اکراد èkrād), A Kurd.

کرداب ghìrdāb, *s. p.* A whirlpool.

کردار kìrdār (kèrdār), *s. p.* Work, deed, act; بدکردار bèd-kìrdār, *a. p.* Whose deeds are evil.

کردان ghèrdān, *a. p.* Which turns round, [revolves.

کردباد ghìrd-bād, *s. p.* A whirlwind.

کردستان Kùrdìsstān, *s. p.* Kurdistan.

کردش ghìrdish, *s. p.* Rotation, revolution.

کردك ghèrdek, *s. t.* The bridal chamber or canopy (as used in the East).

کردکار kìrdighyār, *s. p.* God, the absolute actor.

کردل ghèrdel, *s. t.* A bucket.

کردن ghèrdEn, *s. p.* The neck ; کردنلك ghèrdEnlik (ghèrdànlik), *s. t.* A necklace ; کردن بسته ghèrdEn-bèssté, *a. p.* Fastened by the neck ; a slave ; کردنکش ghèrdEn-kèsh, *a. p.* Refractory.

کردون ghèrdūn, *s. p.* The world ; the spheres.

کردونه ghèrdūné, *s. p.* A coach.

کرده kèrdé, *a. p.* Made, done ; —, *s. p.* An act, deed; —, *a. p.* (*in composition*), Which is or has been effected, done, worked out, accomplished, acted.

کردیده ghèrdīdé, *a. p.* Who or which has gone round, or been gone round ; which has turned or been turned ; who has returned.

کرز ghyùrz, کرزه ghyùrzé, *s. p.* A mace.

کرسته kèressté, *s. t.* Timber (for building) ; materials in general.

کرسی kyùrsī, *s. a.* A stool ; a preacher's or professor's chair or throne ; the throne of God ; the base of a column ; the bottom edge of a line of writing, which should be even ; کرسی مملکت kyùrsī'i-mèmlékèt (*or* حکومت hùkyūmèt), The chief town or capital ; کرسیلو kyùrsulu, *a. t.* Written straight in a line (writing).

کرش kìrish, *s. t.* Catgut; a bowstring; a joist (of timber). [dishments.

کرشمه kìrishma, *s. t.* Coquetry, blan-

کرفت ghìrìft, *s. p.* A taking, seizing; ا—, —et, *v.a.* To take, seize, catch.

کرفتار ghìriftār, *a. p.* Seized, taken; troubled with, afflicted with.

کرفته ghìriftè, *a. p.* Seized, taken, caught.

کرك ghèrek, *a. t.* Fitting, beseeming, opportune; —, *c. t.* Whether, or whether; کرکی کبی ghèrèghi-ghìbi, (As is beseeming to it) Well, properly, thoroughly; —, ghyùrgh, *s. p.* A wolf.

کرکف kèrghèf, *s. t.* An embroidering frame.

کرم kèrem, *s. a.* Kindness, favour; —, ا—, —et, *v.a.* To give *or* do as a favour; — —, *v.n.* To be so kind, be so good, to do the favour; —, kèrm, *s. a.* A grape-vine; —, ghèrm, *a. p.* Warm, hot, sultry; swift; —, kìrm, *s. p.* A worm.

کرما kyùrémā, *s. pl. a.* (*of* کریم kérīm), The noble, the great, the generous; —, ghèrmā, *s. p.* Hot weather, heat of summer.

کرمان kìrmān, *s. t.* A town; —, Kèrmān, *s. p.* Kerman (the town of, in Persia).

کرمانشاه Kèrmānshāh, *s. p.* Kermanshah (the town of, in Persia).

کرمك ghèrmek (*aor.* کرر ghèrer), *v.a.* To stretch, extend forcibly; —حاچه hàcha-ghèrmek, *v.a.* To crucify (extend on a cross). [Carmel.

کرمل طاغی Kèrmèl-dàghi, *s. t.* Mount

کرمیت ghèrmìyyèt, *s. a.* Warmth; heat; zealousness; activity.

کرمید kīrémīd, *s. t.* A tile.

کرو ghìrèv, *s. p.* A pawn, pledge; a hostage.

کروان kèrwān, *s. p.* A caravan or company of travellers or merchants on the road; کروان سرای kèrwān-sèrāy, *s. p.* A caravanserai.

کروب kyùrūb, *s. pl. a.* (*of* کرب kèrb), Sorrows, afflictions, griefs, cares.

کروبیون kèrūbìyyūn, *s. pl. a.* The cherubim. [form for a bed or sofa.

کروت kèrévèt, *s. t.* A bedstead or plat-

کروه ghyùrūh, *s. p.* A body of people.

کرویز kèrévīz, *s. t.* Celery.

کره kèrh, *s. a.* Aversion, distaste, repugnance; —, kèrré, *s. a.* One time (in repetition); کرهًا kèrhan, *ad. a.* Repugnantly, with distaste; —, kyùré, *s. a.* A globe; —, ghìrih, *s. p.* A knot; a button; a difficulty; کرّة kèrrétèn, *ad. a.* Once; کرّة بعد کرّة kèrrétèn - bà"da - kèrrétin, *ad. a.* Time after time, repeatedly, often; برکره bìr-kèrré, Once; ایکی کره ìki-kèrré, Twice; اوچ کره ùch - kèrré, Thrice, three times; درت کره dàrt-kèrré, Four times; &c. &c.; بعض کره bà"zi--kèrré, Sometimes; برقاچ کره bìr-kàch--kèrré, Several times; قاچ کره kàch--kèrré, How many times? how many times soever; کره ارض kyùré'i-àrz, The terrestrial globe; the world; کروی kyùrévī (*fem.* کرویه kyùré-

vìyyé), *a. a.* Globular, spherical; کرویات kyùrévìyyāt, *s. pl. a.* Spherics.

کریان ghìryān, *a. p.* Weeping.

کرید Ghìrìd, *s. t.* The island of Crete.

کریز ghìrīz, *s. p.* Flight, running away.

کریزان ghìrīzān, *a. p.* Who takes flight, fugitive.

کریم kèrīm, *a. a.* Noble; worthy of respect; generous; kind; کریم الشیم kèrīmu-'sh-shìyèm, *a. a.* Of a noble and generous disposition; الله‌کریم àllāh-kèrīm! God is good! کریمانه kèrīmānė, *a. p.* Pertaining to a noble, generous, or kind person.

کریمه kèrīmė, *s. a.* A daughter; —, *a. a.* (*fem. of* کریم), Noble, worthy of respect; ایت‌کریمه āyéti-kèrīmė, (A wonder worthy of respect) A phrase or verse of the Kur'ān.

کریو ghìrīv, *s. p.* A pawn, pledge; a hostage.

کریه kèrīh, *a. a.* Ugly, displeasing, unpleasant, disagreeable, disgusting; —, ghìryė, *s. p.* Tears, weeping.

کز ghèz, *s. p.* An ell, the length of an arrow; —, n*g*iz, *pron. t.* Your (joined to the end of a substantive; as بابا bàba, Father, باباکز bàban*giz*, Your father).

کزلك ghìzlik, *s. p.* A penknife; the curved edge of a sabre.

کزمك ghèzmek (*aor.* کزر ghèzer), *v.n.* To walk about, take a walk, promenade; to go about; to be at large; کزدرمك ghèzdirmek (*aor.* کزدرر ghèzdirir), *v.a. caus.* To cause or allow to walk about; to show (anyone) over (a place as a sight to be seen); کزنمك ghèzinmek, *v.n.* To walk up and down without any exterior object; کزمکه کتمك ghèzmé*ghé*-ghìtmek, *v.n.* To go for a walk.

کزند ghèzènd, *s. p.* Loss, damage, injury, harm.

کزیده ghèzīdé, *a. p.* Bitten; —, gh*y*ùzīdé, *a. p.* Choice, chosen, select.

کزین gh*y*ùzīn, *a. p.* (*in composition*), Who seeks, chooses, prefers.

کژدم kèzhdùm, *s. p.* (Crooked-tail) A scorpion.

کس kèss, *s. p.* (*pl.* کسان kèssān), A person; هرکس hèr-kèss, *pr. t.* Everybody; —, ky*ù*ss, *s. p.* The female organ of generation.

کساد kèssād, *s. a.* Heaviness, stagnation of commerce.

کسافت kèssāfèt, *s. a.* Obscuration.

کسالت kèssālèt, *s. a.* Sloth.

کسب kèssb, *s. a.* An acquiring, gaining, obtaining; —, kìssb, *s. a.* An occupation of profit, trade, business; —, kèssb-et, *v.a.* To acquire, gain, obtain.

کستاخ ky*ù*sstākh, *a. p.* Bold, impudent, insolent; کستاخانه ky*ù*sstākhānė, *a. p.* Pertaining to a bold, impudent person.

کستانه kèsstānė, *s. t.* A chestnut.

کستر gh*y*ùsstèr, *a. p.* (*in composition*), Who or which diffuses or scatters.

کسر kèssr (kèssir), *s. a.* A breaking, smashing; a defeating, routing; a mortifying, subduing; the pronouncing a consonant with the vowel i or *i* following it in the same syllable; a

vulgar fraction (in arithmetic); —, kèssɛr, *s. t.* A small adze; ا—, kèssr--et, *v.a.* To break; to rout; to mortify; كسرنفس kèssri-nèfss, The mortifying the flesh; كسراعشارى kèssri-ā"shārī, *s. p.* A decimal fraction; كسورات kyùssūrāt, *s. pl. a.* (*of* كسور kyùssūr, *pl. of* كسر kèssr), Vulgar fractions; fractions (in arithmetic). [equivalent to i or *i.*

كسرهٔ kèssrɛ́, *s. a.* The vowel-point ِ,

كسرى kèssrà, *s. a.* General name for a king of Persia, as Cæsar for a Roman emperor. [snapped.

كسسته kyùssìsstɛ́, *a. p.* Broken,

كسك kèssik, *a. t.* Cut; cut off; having a part cut off; terminating abruptly; separate, detached (words or ejaculations).

كسكين kèsskin, *a. t.* Sharp (cutting); strong, sharp, pungent; violent; swift; intelligent.

كسل kèssel, *s. a.* Sloth, sluggishness; neglectfulness, negligence.

كسلان kèsslān, *s. a.* Slothful, sluggish; neglectful, negligent. [charge, or tax.

كسم kèssim, *s. t.* A determined price,

كسمك kèssmek (*aor.* كسر kèssɛr), *v.a.* To cut; to cut off, chop off, slice off, amputate; to determine, decide, fix, conclude; to interrupt, prevent; to bring to an end, finish, put a stop to; —اميدينى ùmīdini-kèssmek (*changing the pronoun as required*), *v.n.* To lose all hope; —عقلى بريندك bìrining-"àkli-kèssmek, *v.a.* To think in the affirmative, to hope (*generally used in the negative, as* عقلم كسمز "àklim--kèssmàz, *I think not, I cannot venture to hope it*); —سوتدن sùtdan--kèssmek, To wean; —فيأت fī'àt--kèssmek, To fix a price; كسلمك kèssilmek (*aor.* كسيلور kèssilir), *v.p.* To be cut, cut off; determined, fixed, concluded; interrupted; finished, ended, put a stop to; —, *v.n.* To break, snap, become broken (a rope, &c.); to end, stop, finish; to become, turn into, be changed into; كسشمك kèssishmek (*aor.* كسشور kèssishir), *v.a.* To fix or conclude mutually.

كسمه kèssma, *s. t.* A soft kind of rock or shale which disintegrates on exposure to the weather. [anything.

كسندى kèssindi, *s. t.* Pieces cut off from

كسوت kìssvet, *s. a.* Costume, dress.

كسوف kyùssūf, *s. a.* A solar eclipse.

كسيجى kèssiji, *s. t.* One who cuts as an occupation; —يول yòl-kèssiji, A highwayman; —يان yàn-kèssiji, A pickpocket.

كش kèsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which bears, supports, or draws, pulls; —, kùsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which kills, slays; —, kìsh! *int. p.* Check to your king!

كشا kyùshā, *a. p.* (*in composition*), Who or which opens; who or which conquers, subdues; who or which makes bright or joyful.

كشاد kyùshād, *s. p.* The act or manner of opening; a special method of beginning the game of backgammon.

كشاده kyùshādé, *a. p.* Open; opened.

كشاف kèshshāf, *s. a.* An officer whose business it is to examine and report upon something, as a valuer or a coroner.

كشاكش kèsh-ā-kèsh, *s. p.* A state of discord; pull here, pull there.

كشان kèshān, *a. p.* Who or which bears, supports; draws, pulls; drags itself along.] [brightness.

كشايش kyùshāyish, *s. p.* Openness,

كشت ghèsht, *s. p.* A passing by; —, kìsht, *s. p.* Seed-sowing; sown seed; growing corn; كشت‌وكذار ghèsht-u-ghyùzār, A promenade, a travel; كشتزار kìsht-zār, *s. p.* A field of arable land, sown or to be sown.

كشته ghèshtÉ, *a. p.* (*in composition*), Become; —, kìshtÉ, *a. p.* Sown; —, kyùshtÉ, *a. p.* Slain, killed.

كشتى kèshtī, *s. p.* A ship, boat, vessel; the ark (of Noah); كشتيبان kèshtī-bān, *s. p.* A sailor, boatman.

كشش kèshish, *s. p.* An act or manner of bearing, supporting; or of pulling; or of fighting; —, kyùshish, *s. p.* Slaughter.

كششلمه (*for* كشيشلمه kèshīshlÉma, *The wind or quarter of Mount Olympus*) kèshishlÉma, *s. t.* The south-east wind or quarter; قبله‌كششلمه kìbla-kèsh-ishlÉma, S.S.E.; كون‌طوغيسى كششلمه ghyun - (doghrussu) - kèshishlÉma, E.S.E.

كشف kèshf, *s. a.* The uncovering anything covered; the discovering anything existing but unknown; the examining and valuing any property; the making an estimate; the estimate itself; the examining into the condition and circumstances of any thing or act; ا—, —et, *v.a.* To uncover; to discover; to examine, survey, value, estimate; to examine into the circumstances of a thing or fact.

كشك kèshkek, *s. t.* A kind of porridge.

كشكول kèshkyūl, *s. p.* A mendicant's begging-basket, generally of cocoa-nut shell, hung by chains.

كشمش kìshmish, *s. p.*, *or* كشمش‌اوزومى kìshmish-ùzumu, *s. t.* Common raisins, plums. [squabble, battle.

كشمكش kèsh-mékèsh, *s. p.* A fight,

كشنش kìshnish, كشنيج kìshnīj, *s. p.* The coriander. [*v.n.* To neigh.

كشنمك kìshnémek (*aor.* كشنر kìshnER),

كشوده kyùshūdÉ, *a. p.* Opened.

كشور kìshvER, *s. p.* A country, region; كشوركشا kìshvER - kyùshā, *s. p.* A monarch, subduer of regions.

كشى kìshi, *s. t.* A person, individual; كشيزاده kìshi-zādÉ, *s. p.* A gentleman by birth, person of gentle extraction.

كشيده kèshīdÉ, *a. p.* Borne, supported; pulled, drawn; who has borne; who has drawn; —, kyùshīdÉ, *a. p.* Killed, slain.

كشيش kèshīsh, *s. p.* A Christian monk or priest; طاغى—, —dàghi, The Bithynian Olympus.

كظم kyàzm, *s. a.* A subduing (one's own rising anger); ا—, —et, *v.a.* To subdue (one's rising anger).

كعب kyà''b, *s. a.* The ankle-joint or projecting bone; a cube.

كعبه kyà''bé, *s. a.* The sanctum sanctorum, or *square-house* at Mecca, towards which Muhammedans turn, when praying, in all parts of the world; كعبتين kyà''bétèyn, *s. a. dual.* The two kyà''bés, the present one at Mecca and the former one at Jerusalem.

كف kèf, *s. p.* Foam, froth; —, kèf, *s. a.* The palm (of the hand); the sole (of the foot); —, kèff, *s. a.* The act of drawing back, withdrawing; يدا—, kèffi-yèd-et, *v.n.* To withdraw the hand from possession, to relinquish, or give up one's hold.

كفار kyùffār, *s. pl. a.* (*of* كافر kyāfir), Infidels, unbelievers, non-Muhammedans.

كفارت kèfārèt, *s. a.* A kind of voluntary deodand or expiatory alms-giving.

كفاف kèfāf, *and* كفاف نفس kèfāfi-nèfss, *s. a.* Subsistence, maintenance.

كفال kèfal, and كفال بالغى kèfal-bàlighi, *s. t.* (*Greek*) The grey mullet (fish).

كفالت kèfālèt, *s. a.* Guaranteeship; bailship; ا—, —et, *v.n.* To be bail or guarantee.

كفالونيا Kèfalōnia, *s. t.* Cephalonia.

كفايت kìfāyet, *s. a.* The being enough, ample, sufficient; the being competent; the being anyone's equal in position; ا—, —et, *v.n.* To be enough; مرتبه—, kìfāyet-mèrtébé, *a.* or *ad. t.* Enough.

كفت ghyùft, *s. p.* A word, saying, talk, speech; كفت وكو ghyùft-u-ghyū, Chit-chat, talk, conversation; discussion; ا— — —, ghyùft-u-ghyū-et, *v.n.* To converse, talk, chat; to discuss, have a discussion.

كفتار ghyùftār, *a. p.* Talk, conversation.

كفته ghyùftė, *a. p.* Said, spoken; —, *s. p.* The words (of a song).

كفتين kèffétèyn, *s. a. dual* (*of* كفه kèffé), The two basins of a balance.

كفچه kèfchė (kèpchė), *s. p.* A ladle.

كفر kèfr, *s. a.* An expiating (any sins by alms-giving, &c.); —, kyùfr, *s. a.* Unbelief, misbelief, denial of the unity of God or of the apostleship of Muhammed; swearing, cursing; ا—, —et, *v.n.* To say anything smacking of misbelief; to curse and swear; كفر نعمت kyùfru-ni''mèt, *or* كفران نعمت kyùfrāni-ni''mèt, Ingratitude, denial of benefits (in word or deed).

كفره kèfėré, *s. pl. a.* (*of* كافر kyāfir), Misbelievers, non-Muhammedans.

كفش kèfsh, *s. p.* A shoe or slipper.

كفكير kèf-ghīr, *s. p.* A skimmer; the strainer of a sink-hole.

كفن kèfen (kèfin), *s. a.* A winding-sheet.

كفو kyùfv, *s. a.* A peer, an equal in position.

كفه kèffé, *s. a.* One basin of a balance.

كفيل kèfīl (kèyfil), *s. a.* A person who is bail or guarantee, or answerable.

ككرمك ghèghirmek (*aor.* ككرر ghèghirir), *v.n.* To belch.

ككز ghèngz, *s. t.* The opening of the nostrils into the mouth.

ككك kèkik, *s. t.* Wild thyme.

ككلك kèklik, *s. t.* A partridge.

كل kèl, *s. t.* The ringworm, tetterworm, scald (of the head); —, *a. t.* Affected with the ringworm, tetter, or scald; —, ghyùl, *s. p.* A rose; a flower; —, kyùll, *s. a.* The whole, all; —, ghìl, *s. p.* Clay; —, kìl, *s. t.* Fullers' earth; bole; كل صويى ghyùl-sùyu, Rose-water; كل بشكر ghyùl-bé-shèker, Conserve of roses; كل اغاجى ghyùl-àghaji, A rose-bush; rosewood.

كلا kìlā, *pr. a.* Both (*in* على كلا التقديرين "àla-kìlā-'t-tàkdīrèyn, In both cases).

كلاب kìlāb, *s. pl. a.* (*of* كلب kèlb), Dogs; —, ghyùlāb, *s. p.* Rose-water; —, kyùllāb, *s. a.* A hook for pulling and reaching things with.

كلاج ghyùllàj, *s. t.* A sweet dish made from very white and thin skin-like cakes, composed of some farinaceous substance.

كلاغ kèlāgh, *s. p.* A crow, rook, or raven.

كلال kèlāl, *s. a.* Lassitude, fatiguedness.

كلام kèlām, *s. a.* A saying, a word, speech; قديم —, kèlāmi-kàdīm, The eternally existing word (of God, *i.e.* the Kur'ān); ميركلام mīri-kèlām, (A lord of speech) A fluent or eloquent speaker; رد كلام ا rèddi - kèlām - et, *v.a.* To answer one in conversation; خلاصهء كلام khùlāssé'i-kèlām, محصل كلام màhsàli-kèlām, نتيجهء كلام nètījè'i--kèlām, *ad. t.* In short, in fine, to sum up all.

كلاه kyùlāh, *s. p.* A felt cap; the spire [of a minaret or steeple.

كلب kèlb, *s. a.* A dog.

كلبانك ghyùl-bāngh, *s. p.* The Muhammedan call to prayer or to battle.

كلبتان kèlbétān (kèrpédèn), *s. a. dual.* Pincers, pliers, forceps.

كلبرو or كلبرى ghèl-béri, *s. t.* A long iron hook for stirring the fire in an oven.

كلبك kèlébèk, *s. t.* A butterfly.

كلبه kyùlbé, *s. p.* A hut; a cell.

كلخان kyùlkhān, كلخن kyùlkhàn, *s. p.* The fireplace of a bath, the stove; the ash-pit of a fireplace; كلخانى kyùlkhānī, *s. p.* A little blackguard (as usually to be found at night in the fire-rooms of public baths).

كلدسته ghyùl-dèssté, *s. p.* A nosegay, [bouquet.

كلر kèler, *s. t.* Shagreen (skin of some kinds of fish, &c.).

كلستان ghyùlisstān, *s. p.* A flower-garden. [den.

كلش kèlesh, *s. t.* A ringwormy, mangy fellow.

كلشن ghyùlshèn, *s. p.* A flower-garden. [flower-bed,

كلفت kyùlfet, *s. a.* The care and trouble attending work; ا—, —et,

v.n. To be at the trouble, to put one's self out of the way.

كلك kèlek, *s. t.* A kind of raft in the Tigris and Euphrates, &c., supported by inflated sheep-skins; —, kìlk, *s. p.* A reed-pen.

گلگشت ghyùlghèsht, *s. p.* A place of promenade among flowers.

گلگون ghyùlghyūn, گلگونه ghyùlghyūné, *a. p.* Rose-coloured; —, *s. p.* Rouge.

كلمه kèlimé, *s. a.* (*pl.* كلمات kèlimāt), A word; كلمة الله kèlimétu-'llāh, (The word of God) Jesus Christ.

گلمك ghèlmek (*aor.* گلور ghèlir), *v.n.* To come; to arrive; —ايمانه īmāna--ghèlmek, *v.n.* To receive, embrace the true faith; —حقندن hàkkindan--ghèlmek, *v.n.* To overcome; to manage; —راست ràsst-ghèlmek, *v.n.* To meet by hazard; —الدن èldan-ghèlmek, *v.n.* To be possible, in one's power; (*joined to the fifth gerund of any verb, it forms a new class of verbs signifying* to be usual to ——, *as;*) اولهكلمك òla-ghèlmek, To be, in a customary manner; ويرياه كلمك vèrila-ghèlmek, To be customarily given; كلنمك ghèlinmek, *v.p.* To be arrived at.

كلنك kyùlunk, *s. t.* A stone-cutter's hammer-pick for shaping stones.

گلو ghyùlu, *s. p.* The throat; گلوگير ghyùlu-ghīr, *a. p.* Which seizes the throat, chokes.

گلور ghèlir, *s. t.* Income, revenue, receipts.

گليبولى Ghèlìboli, *s. t.* The town of Gallipoli.

كله kèllé, *s. p.* The head, the pate (detached from the body); a sheep's head (cooked); a loaf (of sugar); a head (of a cabbage, &c.); —, ghyùllé, *s. t.* A cannon-ball, a shot; —, ghèlé! (*In backgammon, said when the adversary has a man on the bar and throws such points as are covered; it means literally*) (wait patiently in order) that (a favourable point) may come! —, ghèlé, *s. p.* A flock, herd; —, ghìlé, *s. p.* Plaint, lament; —, kyùlèh (*abb. from* كلاه kyùlāh), *s. p.* A cap; a spire; كله پوش kèllé-pòsh, *s. p.* (Head-cover) A cap.

كله پير kèlépir, *s. t.* A prize obtained by chance.

كلى kyùllī (*fem.* كليه kyùllìyyé), *a. a.* Pertaining to all, to the whole; general, universal; much, great (in number or quantity); كليات kyùllìyyāt, *s. pl. a.* Generalities, universalities; the general sciences; the whole works of an author; كليت kyùllìyyèt, *s. a.* Universality; greatness (of number or quantity); كليت اوزره kyùllìyyèt-ùzéré, In great quantity; كلياً kyùllìyyan, بالكليه bi-'l-kyùllìyyé, *ad. a.* Altogether, quite, totally.

كليچه kyùlìché, *s. p.* A disk; a bar, ingot of metal.

كليد kìlid, *s. t.* A lock; اصمه كليد àssma-

-kìlid, A padlock; كليدلمك kìlidlémek (kìtlémek), *v.a.* To lock. [church.

كليسا kèlìssa, *s. t.* (*Greek*), A Christian

كليم kìlim, *s. t.* A Turkey carpet (of various kinds); —, kèlīm, *s. a.* An interlocutor; كليم الله kèlīmu-'llāh, Moses, the interlocutor of God.

كلين ghèlin, *s. t.* A bride; a newly-married daughter-in-law; كلينلك ghèlinlik, *s. t.* The quality of being a bride; —, *a. t.* Nubile (girl), marriageable; كلينجك ghèlinjik, *s. t. dim.* A little bride; a weasel(?); a ferret(?); كلينجك چيچكى ghèlinjik-chìchéghi, The wild red corn-poppy.

كم kèm, *a. p.* Few in number, small in quantity; insignificant, trifling; bad (*always used in the negative*, as كم دكل kèm-dìghil, It is not so very bad); —, kèm *and* kèmm, *s. a.* Quantity (in number or substance); —, ghèm, *s. t.* A snaffle; —, ghyùm, *a. p.* Lost; —, kyùmm, *s. a.* A sleeve.

كما kèma, *ad. a.* As; كما فى الاول kèmā-fi-'l-èvvel, As at first; كما فى السابق kèmā-fi-'ss-sābik, As before; كما كان kèmā-kyān, As it was; كما ينبغى kèmā-yènbàghi, As is fitting, as is proper.

كمات kyùmāt, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Warriors, heroes, champions.

كماشته ghyùmāshté, *s. p.* (*pl.* كماشتكان ghyùmāshtèghyān), A person in any public office or employ.

كمال kèmāl, *s. a.* Perfection of any state or quality; completeness; كمال مرتبه kèmāli-mèrtébé, In a supreme degree; كمال بولمق kèmāl-bùlmak, كماله ايرمك kèmālé-èrmek (كلمق ghèlmek, وارمق vàrmak), *v.n.* To arrive at perfection; كمالات kèmālāt, *s. pl. a.* Perfections of various qualities.

كمان kèmān, كمانه kèmānė, *s. p.* A bow (for shooting); a violin; —, ghyùmān, *s. p.* A doubt; a suspicion; كمانچه kèmānchė, *s. p. dim.* A small violin; كمانكش kèmān-kèsh, *s. p.* An archer, bowman; a toxophilite.

كمتر kèmtèr, *a. p. compar.* Less; smaller; very little; very small; humble; كمترانه kèmtérānė, *a. p.* Pertaining to a humble individual; كمترين kèmtérīn, *a. p. sup.* The least, smallest; most humble. [brocade.

كمخا kèmkhā, *s. p.* A kind of Oriental

كمر kèmer, *s. p.* A girdle, waist-belt, sash; an arch; (*pl.* كمرلر kèmerler), An aqueduct on arches; —, ghèmer, *s. t.* A gnawing noise of rats; كمر صچانى ghèmer-sìchani, A rat; كمر بسته kèmer-bèssté, *a. p.* Girded, ready.

كمراه ghyùmrāh, *a. p.* Lost, erring from the road; corrupt, depraved; rebellious.

كمرك ghyùmruk, *s. t.* (*Greek* κομερκι), A custom-house; an export or import duty; قره كمركى kàra-ghyùmrughu, A land custom-house; رسم كمرك rèssmi-ghyùmruk, An export or

import customs duty; كمركدن ghyùmrukdan - kàchirmak, قاچرمق *v.a.* To smuggle.

كمرمك ghémirmek (*aor.* كمرر ghèmirir), *v.a.* To gnaw.

كمسنه kìmèssné (kìmsé), *s. t.* A person; (*with a negative*) Nobody, no one; (*with an interrogation or a verb in the conditional*), Anyone.

كمند kèmènd, *s. p.* A noose, slip-knot; [a halter.

كمور or كومر kyùmur, *s. t.* Charcoal; معدن كمورى mà"dEn - kyùmuru, Mineral coal, mine coal, fossil coal, coal; فوندە كمورى fùnda-kyùmuru, Charcoal made from vine-branches(?), or heather, furze, &c.(?), used by blacksmiths, coppersmiths, tinners, &c.

كمون kèmmūn (kìmiyon), *s. a.* Cummin; —, kyùmūn, *s. a.* A hiding one's self, laying wait, lying in ambush.

كمى ghèmi, *s. t.* A ship; كميجى ghèmiji, *s. t.* A sailor; چرخ كميسى (chàrk)-ghèmissi, A steamer; اتش كميسى àtèsh-ghèmissi, A fire-ship; جنك كميسى jènk-ghèmissi, A man-of-war; بكلك كميسى bèghlik-ghèmissi, A government ship, man-of-war or otherwise; تجار كميسى tùjjār-ghèmissi, A merchantman.

كميت kèmmìyyèt, *s. a.* Quantity; —, kyùmèyt, *s. a.* A bay horse.

كميك or كموك kèmik, *s. t.* A bone.

كمين kèmīn, *s. a.* An ambush, ambuscade; —, *and* كمينه kèmīné, *a. p.* Very small; very few; very humble.

كن kèn, *a. p.* (*in composition*), Who digs, undermines; —, kyùn, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does; —, kèn (*for* ايكن ìken), *gerund of the fragmentary verb substantive*, While being; —, kyùn, *v. imperat. a.* Be thou, exist thou (the word with which God created all things).

كنار kènār, *s. p.* An edge, margin, border, shore; a marginal note; a postscript; دركنارا dèr-kènār-et, *v.a.* To write as a marginal note, or as a postscript.

كنان kyùnān, *a. p.* (*in composition*), Who [makes, does.

كناه ghyùnāh, *s. p.* A sin; كناهكار ghyùnāh-kyār, *s. p.* A sinner; ا—, —et, *v.n.* To commit sin; كناهى بوينكزه ghyùnāhi - boynungùza! May the sin thereof (light) upon your neck!

كنايه kìnāyé, *s. a.* Metonymy, the giving to understand one's meaning by parallel, and not direct, explanation.

كنائس kènā'iss, *s. pl. a.* (*of* كنيسه kènīssé), Christian churches.

كنبد kyùnbed, *s. p.* A dome, cupola; a domed building.

كنت kìnet, *s. t.* A clamp or cramp-iron; كنتلمك kìnetlémek, *v.a.* To join with clamps or cramps.

كنج ghènj, *a. t.* Young; —, *s. p.* A hidden treasure; —, kyùnj, *s. p.* A corner.

كنجايش ghyùnjāyish, *s. p.* Measure, capacity; كنجايشپذير ghyùnjāyish-pèzīr, *a. p.* Measured.

كنجشك kyùnjìshk, *s. p.* A sparrow.

كنجلمك ghènjelmek (*aor.* كنجلور ghènjèlir), *v.n.* To become young again in appearance or activity.

كنجور ghènjvèr, *s. p.* A treasurer.

كنجيده ghyùnjīdé, *a. p.* Measured as to capacity.

كنجينه ghyùnjīné, *s. p.* A treasury, [magazine, store.

كند kènd, *s. p.* A village; —, kyùnd, *a. p.* Blunt; stupid.

كندر kèndir, *s. t.* Hemp.

كندم ghèndum, *s. p.* Wheat; كندم نما وجوفروش ghèndum-nùmā-vè-jèv--fùrūsh, A cheat, one who shows wheat and sells barley.

كندو *and* كندى kèndi, *s. t.* Self; —, *a. t.* Own; كندم kèndim, Myself; كندك kèndi*ng*, Thyself; كنديسى kèndissi, His, her, its, self, himself, itself; كنديمز kèndimiz, Ourselves; كنديكز kèndi*ng*iz, Yourselves; كنديلرى kèndiléri, Theirselves, themselves; كندى بابام kèndi-bàbam, My own father; كندى پاره كز kèndi-pàra*ng*iz, Your own money, &c.; كندى حالنده kèndi-hālinda, *a. t.* (A person) who minds his own business without meddling in the affairs of others.

كنديده ghèndīdé, *a. p.* Putrid, stinking.

كنز kènz, *s. a.* Hidden treasure.

كنش ghènish, *a. t.* Wide; full, ample; large, bountiful; كنشلتمك ghènishlɛtmek, *v.a.* To make wide, full, or ample.

كنف kènef, *s. a.* A side, coast, region; [a privy.

كنك kyùnk, *s. p.* Pipes for water, &c., of earthenware or of trees bored out.

كنكره kyùnghyuré, *s. p.* The crenelated battlements of a castle, or a small tower or spire of any building; a hill-top, peak; the summit of anything high.

كنندە kyùnendé, *a. p.* (*in composition*), [Who makes, does.

كنوز kyùnūz, *s. pl. a.* (*of* كنز kènz), Hidden treasures.

كنوير kènévīr, *s. t.* Hemp (as a plant?).

كنه ghèné, *s. t.* A tike; —, kyùnh, *s. a.* The inward reality of anything; —, ghyùnèh (*contr. from* كناه), *s. p.* Sin, wickedness.

كنيه kyùnyé, *s. a.* A surname composed by calling anyone the father or mother, or the son or daughter, of someone else, thus "*The father of lies*," "*The Son of man*," are of this class, as also, and more correctly, "*The sons of Zebedee.*"

كنيز kènīz (*dim.* كنيزك kènīzek), *s. p.* A girl, maid, maiden, maid-servant.

كنيسه kènīssé, *s. a.* A Christian church.

كو ghyù, *s. p.* Speech, talk; كفت وكو ghyùft-u-ghyù, Conversation; —, ghèv, *s. t.* The cud; كو كتورمك ghèv--ghètirmek, *v.n.* To chew the cud (*lit.* to bring the cud).

كوار ghyùwār, *s. p.* Taste, savour.

كواكب kèwākib, *s. pl. a.* (*of* كوكب kèvkɛb), Stars.

كواه ghyùwāh, *s. p.* A witness; witness, [testimony.

كوب kyòb, *a. p.* (*in composition*), Who or which beats, strikes.

كوبره ghyùbré, *s. t.* (*Greek* κοπριας), Stable manure, dung.

كوبك ghyùbek, *s. t.* The navel; the heart (of any plant); a degree of descent, a generation in a line.

كوپ kyùp, *s. t.* A large jar for oil, water, or wine.

كوپرمك kyùpurmek (*aor.* كوپرر kyùpurur), *v.n.* To froth; to foam; to lather.

كوپرى kyùpru, *s. t.* A bridge; an iron staple; a cross-strap behind a buckle.

كوپك kyùpek, *s. t.* A dog; كوپك اوغلى كوپك kyùpek-òghlu-kyùpek (kyùp-òghlu-kyùpek), Dog, son of a dog (term of insult or of fun, and even admiration).

كوپه kyùpé, *s. t.* An ear-ring; the fuchsia; خاصكى كوپه‌سى khàsséki-kyùpéssi, *s. t.* Columbine, aquilegia (flower).

كوت ghyùt, *s. t.* The backside, breech; anus; (*vulg.*) courage; طاوق كوتى tàwuk-ghyùtu, *s. t.* A wart.

كوتاه kyùtāh, *a. p.* Short.

كوتردى kyùturdu, *s. t.* A noise as of knocking or falling substances.

كوترمك ghyùturmek (*aor.* كوترر ghyùturur), *v.a.* To take or carry off or away; to bear, carry.

كوترم kyùturum, *s. t.* A bed-ridden, paralytic person.

كوترى ghyùturu, *ad. t.* In the lump (bargaining or contracting); —, *s. t.* A bargain in the lump.

كوتك kyùtek, *s. t.* A thrashing with a stick; — يمك kyùtek-yèmek, *v.n.* To receive a thrashing; *or* كتوك kyùtuk, *s. t.* The stump of a tree or grape-vine; a block (on which to cut things), a billet (for burning); (*vulg. for* كتب kyùtub) The official register of a court of law.

كوتمك ghyùtmek (*aor.* كودر ghyùdɛr), *v.a.* To watch, lead to pasture; *in* كين كوتمك kīn-ghyùtmek, *v.n.* To bear malice, to keep a malicious remembrance of a wrong.

كوته kyùtèh (*contr. from* كوتاه), Short.

كوتى kyùtu, *a. t.* Bad; كوتيلتمك kyùtulɛtmek, *v.a.* To give a bad name, speak ill of.

كوجنمك ghyùjɛnmek (*aor.* كوجنور ghyùjènir), *v.n.* To be hurt, vexed, angry; كوجندرمك ghyùjèndirmek, *v.a.* To vex, make angry, hurt the feelings of.

كوچ ghyùch (*in oblique cases* كوج ghyùj), *s. t.* Work, occupation, business; strength of body; —, *a. t.* Difficult; —, ghyùch, *s. t.* Migration, change of abode; death; the whole of one's traps and effects in moving; ايش‌كوچ ìsh-ghyùch, Business and occupation; ايشلوكوچلو ìshli-ghyùchlu, *a. t.* Occupied in business regularly; ايشسز كوچسز ìshsiz - ghyùchsuz, *a. t.* Having no regular business;

قاچ كوچ kàch-kyùch, The retirement of women from the presence or society of men, as practised in the East; ا—, ghyùch-et, *v.n.* To change one's residence, move one's family and furniture; to die; كوچ ايله ghyùj-ila, *ad. t.* With difficulty; hardly; كوچ بلا ghyùch-bèlā, *ad. t.* Hardly (in point of time), only just, at most, with the greatest difficulty; كوجم يتمز ghyùjum-yètmàz, I am not able, I have not strength sufficient; بريڭ كوجنه كتمك bìrining - ghyùjuna - ghìtmek (كلمك ghèlmek *is generally substituted in the first persons*), *v.n.* To go against one's grain, not to be liked, to displease, vex, ruffle.

كوچبه ghyùchébé, *s. t.* A nomade, wandering man; طاقمى—, ghyùchébé-tàkimi, The nomade or wandering tribes.

كوچك kyùchek, *s. t.* A dancing boy; —, *or* كچوك kùchuk, *a. t.* Small, little (in size); young, younger, or youngest in age; كچوكلك kùchukluk, *s. t.* Smallness; infancy; littleness, little-mindedness.

كوچمك ghyùchmek (*aor.* كوچر ghyùchER), *v.n.* To migrate, change one's abode; to die (*familiar*).

كوچه kyùché, *s. p.* Any public place, street, or square.

كودرى ghyùdéri, *s. t.* Chamois leather [or buckskin.

كوده ghyùwdé, *s. t.* The trunk of an animal, man, or tree, distinct from the limbs or branches; كودەلو ghyùwdéli, *a. t.* Corpulent.

كور kyùr, *a. t.* Blind; blunt; —, *s. t.* A blind man; كوراول kyùr-òl! Be thou blind! كوزڭ كوراولسون ghyùzung-kyùr-òlsun! May thy eyes become blind! (*Imprecations*); اغزى كور àghzi-kyùr, Its edge is blunt; —, kyòr, *s. p.* A grave, tomb, sepulchre; كورستان kyòrisstān, *s. p.* A graveyard, burial-ground, cemetery; كورا kyùr-et, *v.a.* To blind, make blind, strike blind; كورلنمك kyùrlENmek, *v.n.* To become blunt; to be deprived of vitality (any project); كورلتمك kyùrlEtmek, *v.a.* To make blunt, to blunt; to deprive of vitality (any growing scheme).

كورجستان Ghyùrjìsstān, *s. t.* Georgia; كورجى Ghyùrji, *s.* and *a. t.* Georgian; a Georgian.

كورش ghyùresh, *or* كولش ghyùlesh, *s. t.* Wrestling; كورشمك ghyùreshmek, كولشمك ghyùleshmek, *v.n.* To wrestle.

كورفز kyùrfez, *s. t.* A gulf, bay, cove, inlet; the island of Corfu.

كورك kyùrk, *s. t.* A fur; any fur clothing; —, kyùrèk, *s. t.* A wooden shovel; an oar; a shoulder blade-bone; the galleys (as a punishment); —, kyùruk, *s. t.* A pair of bellows; —, ghèvrèk, *a. t.* Brittle; crisp; —, *s. t.* Various kinds of crisp cakes; —چكمك, kyùrèk-chèkmek, *v.n.* To pull at the oar, to row, to pull;

كوركه كوندرمك kyùrègha - ghyùn - -dermek, *v.a.* To send to the galleys.

كوركن kyòr-kèn, *s. p.* A grave-digger.

كورلدى *or* كورلتى ghyùruldu, *s. t.* A loud noise; كورلدمك ghyùruldémek, *v.n.* To make a rumbling noise.

كورلمك ghyùrlémek (*aor.* كورلر ghyùrlɛr), *v.n.* To make the noise of thunder; كوك كورليور ghyùk-ghyùr-liyor, It thunders, it is thundering; كوك كورلمسى ghyùk-ghyùrlémési, Thunder; —, *or* كوريلمك ghyùrul-mek, *v.p.* To be seen.

كورمك ghyùrmek (*aor.* كورر ghyùrur), *v.a.* To see; to suffer, bear, be subjected to, pass through; to do, perform; to provide for or bear (expenses); to esteem, consider, see; ايش— ìsh-ghyùrmek, *v.n.* To be useful; to be effective; to do, perform, accomplish; to work, act; مناسب— mùnāssib - ghyùrmek, *v.a.* To consider fit and proper; كورديم سنى ghyùrèyim-sèni! Let me see what you can do, what you are made of! —, *or* كويرمك ghèvirmek, *v.n.* To chew (the cud); كيو كويرمك ghèv--ghèvirmek, To chew the cud; كورلمك *or* كوريلمك ghyùrulmek, *v.p.* To be seen; to be suffered, borne; to be done, performed; to be provided for; to be esteemed or considered; كورنمك ghyùrunmek, *v.n.* To be seen, be in sight, appear; to seem; كورشمك ghyù-rushmek, *v.n. recip.* To see one another, visit, be on terms of friendly visiting; to be introduced to each other; كورشدرمك ghyùrushdurmek, *v.a.* To cause or allow (two people) to see each other; to introduce to each other.

كورومك kyùrumek (*aor.* كورور kyùrur), *v.a.* To shovel away; to blow with a bellows.

كورى kyùré, *s. p.* A district, region, country; —, ghyùré, *5th gerund of* كورمك, *used like an adverb*, According; بكاكورى bànga-ghyùré, According to me; انك لاقرديسنه كورى ànìng--làkirdissina-ghyùré, According to his account, to what he says.

كوز ghyùz, *s. t.* The eye; the eye (of a needle); a compartment or pigeon-hole (in a box or desk); a mesh (in a net); any small hole (in a porous substance); —, ghyùz, *s. t.* Autumn; —, kyūz, *s. a.* A jug, pitcher; —, ghèvz, *s. p.* A walnut; كوزقولاق اول ghyùz-kùlàk-òl, *v.n.* To be all eyes and ears, all attention; كوزك ببكى ghyùzung-bèbéghi, The pupil of the eye; كوزك اقى ghyùzung-àki, The white of the eye; كوزقپاغى ghyùz--kàpaghi, An eyelid; كوزقيپمق ghyùz--kìpmak, *v.n.* To wink, blink; كوز يومق ghyùz-yùmmak, *v.n.* To shut the eyes tight; كوزياشى ghyùz-yàshi, Tears; كوزيشارمق ghyùz - yàshar-mak, *v.n.* To have water run from the eyes; كوزحبسى ghyùz-hàbsi, A pri-

soner on parole or under surveillance; the quality of being under surveillance and without leave to go out unless under escort; كوز ديكمك ghyùz-dikmek, *v.n.* To fix the eyes (upon a thing), to stare (at a thing); — —, ghyùz-dègḥmek, *v.n.* To produce an evil effect of fascination (the eyes, on anything); كوزباغى ghyùz-bàghi, (A knot in the eye) A charm, enchantment, sorcery; كوز باغيجى ghyùz-bàghiji, A sorcerer; كوز گزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, *v.n.* To give a cursory look all over; كوزدن گچورمك ghyùzdan-ghèchirmek, *v.a.* To examine cursorily; كوزاچمق ghyùz-àchmak, *v.n.* To open the eyes; to be vigilant, attentive, sharp; كوز اچدرمق ghyùz-àchdirmak, *v.n.* To make or allow (one) to open his eyes, to become vigilant and attentive, or sharp; كوز اچدرمامق ghyùz-àchdirmamak, *v.n. neg.* Not to give time or opportunity to take any precaution; كوزك ايدين ghyùzung-àydin! (May) thy eyes (be) radiant! (*equivalent to our* "I wish you joy!") كوزيمك نورى ghyùzumung-nūru! Light of my eyes! آچ كوزلو àch-ghyùzlu, *a. t.* Covetous, insatiable; آچق كوز àchik-ghyùz (Open-eye) *and* كوزى آچق ghyùzu-àchik (Whose eye is open), *a. t.* Having his wits about him, quick, intelligent; گوزين ghyùzun, *nd. t.* In autumn, during autumn.

كوزتمك ghyùzetmek (*aor.* كوزدر *or* كوزدر ghyùzèdir), *v.a.* To look after, keep one's eye upon (from regard or from fear); —, *v.n.* To mind, take care, look after one's self.

كوزكمك ghyùzukmek (*aor.* كوزيكور ghyùzukyur), *v.n.* To be visible, be in sight; to come in sight, appear, become visible.

كوزل ghyùzèl, *a. t.* Pretty, fine, handsome, nice, good, excellent, pleasant; نه كوزل nè-ghyùzèl! How pretty! how nice? how pleasant? پك كوزل pèk-ghyùzèl, Very well! كوزل اولور ghyùzèl-òlur! That will be excellent! that will do very nicely! كوزللنمك ghyùzèllenmek, *v.n.* To become pretty (from what has been done to it); كوزللشمك ghyùzèllешmek, *v.n.* To become pretty (of itself and without anything being done to it).

كوزلك ghyùzluk, *s. t.* Spectacles, barnacles; an eye-glass.

كوزلمك ghyùzlémek (*aor.* كوزلر ghyùzler), *v.a.* To eye, watch with the eye.

كوزلمه ghyùzlémé, *s. t.* A species of pancake or fritter.

كوزه ghèvézé, *s. t.* A babbler, a blab; —, kyūzé, *s. p.* A jug, pitcher.

كوس kyūss, *s. a.* A drum or kettle-drum.

كوساله ghyūsālé, *s. p.* A calf.

كوسپند ghyòsspènd (*for* كوسفند ghyòssfènd), *s. p.* A sheep. [(animal)

كوستبك kyùsstébek, *s. t.* A mollusk

كوسترش ghyùsstèrish, *s. t.* Show, showi

ness; كوسترشلو ghyùsstèrishli, *a. t.* Showy. [ghyùsstèrir), *v.a.* To show. كوسترمك ghyùsstrmek (*aor.* كوسترر كوستك kyùsstèk, *s. t.* A watch-guard or chain; any short chain, rope, or cord for securing anything, if used lengthwise only. [(town of). كوستنجه Kùstènjé, *s. t.* Kustendje كوسفند kyòssfènd, *s. p.* A sheep.

كوسكون kyùsskyun, *a. t.* In a pet, vexed, angry; —, *s. t.* The sensitive plant; كوسكونلك kyùsskyunluk, *s. t.* A pet, a fit of pettishness against anyone.

كوسكى kyùsskyu, *s. t.* An iron implement, a poker or crowbar.

كوسله kyùssélé, *s. t.* Sole leather, pump-leather; the sole of a shoe or boot.

كوسمك kyùssmek (*aor.* كوسر kyùsser), *v.n.* To become disgusted or to fall out with any thing or any person hitherto liked; to wish to break off a bargain after having desired it.

كوسه kyùssé, *s. p.* A person with little or no beard naturally.

كوش ghyūsh, *s. p.* The ear; —, kyùsh, *a. p.* (*in composition*), Who exerts himself, who labours at; —, *or* كيوش *or* كويش ghèvish, *s. t.* The cud, a chewing of the cud.

كوشت ghyūsht, *s. p.* Flesh, meat.

كوشتره kyùshtéré, *s. t.* A sort of long plane for forming straight edges to boards.

كوشش kyùshish, *s. p.* A diligent striving, exertion, application, effort.

كوشك kyùshk, *s. t.* A summer-house, small pleasure house, pavilion; a belvedere or look-out room in some high position; —, ghèvshek, *a. t.* Loose, slack (not tight); lukewarm (not zealous); heavy, dull (weather); كوشكلك ghèvsheklik, *s. t.* Looseness; lukewarmness; heaviness; dulness; a feeling of fatigue or indisposition. [ear; a reprimand.

كوشمال ghyūshmāl, *s. p.* A box on the كوشوار ghyūshvār, كوشواره ghyūshvāré, *s. p.* An ear-ring or drop.

كوشه kyùshé, *s. p.* A corner; a place of retreat from the world; كوشه‌كير kyùshé-ghīr, *a. p.* Who has taken up a place of retreat; درت كوشه dùrt-kyùshé, *a. t.* Four-cornered.

كوشه‌مك ghèvshémek (*aor.* كوشر ghèvshér), *v.n.* To become loose, slack (a knot or fastening, &c.); to become lukewarm (in one's endeavours); to give (frost, ice, &c.); to become less severe; كوشتمك ghèvshtmek, *v.a.* To loose, loosen, slacken.

كوف kyùf, *s. t.* Mouldiness, mould; كوفلنمك kyùflenmek, كوف باغلامق kyùf-bàghlamak, *v.n.* To become mouldy. [to damson cheese.

كوفتر kyùftèr, *s. t.* A preparation similar كوفتن kyùftun, *s. t.* Oil-cake.

كوفته kyùftté, *s. t.* Mincemeat balls.

كوفه kyùfé, *s. t.* A large open basket of one, two, or three bushels, with two handles.

كوك ky*ù*k, *s. t.* A root; —, gh*yū*k, *s. t.* The sky; heaven; —, *a. t.* Sky-blue; كوك يوزى gh*yù*k-y*ù*zu (Face of heaven), The sky; كوك كورلمك gh*yù*k-gh*yù*rlémek, *v.n.* To thunder; كوك مائيسى gh*yù*k-mā'issi (māvissi), *s. t.* A sky-blue colour; كوك بويا ky*ù*k-bòya, Madder-roots; كوكجى ky*ù*kju, *s. t.* A herbalist.

كوكب kèvkeb, *s. a.* A star.

كوكبه kèvkébé, *s. a.* Pomp, grandeur, splendour.

كوكچ gh*yù*gh*è*ch, *s. t.* A baking-dish.

كوكرته gh*yù*gh*è*rté, *s. t.* (*Italian* coperta), The deck or upper deck of a ship.

كوكرجين gh*yù*gh*è*rjin, *s. t.* A pigeon; كوكرجينلك gh*yù*gh*è*rjinlik, *s. t.* A pigeon-house, dove-cote.

كوكرمك gh*yù*gh*e*rmek (*aor.* كوكرر gh*yù*gh*è*rir), *v.n.* To put on the blue or green colour of the first sprouting of corn, &c.

كوكش gh*yù*kss, *s. t.* The breast, chest; طاوق كوكسى tàwuk-gh*yù*kssu (fowls'-breasts), A sweet dish of pounded rice and fowls' breasts.

كوكل gh*yù*ngul, *s. t.* The heart or seat of the affections; كوكل بولانمق gh*yù*ngul-bùlanmak, *v.n.* To feel sick, have a nausea; كوكل بولانتيسى gh*yù*ngul-bùlàntissi, Sickness, nausea; كوكلنى يابمق gh*yù*ngulunu-y*à*pmak (*or* ايتمك èmek), To persuade (one), obtain his consent (*changing the pronoun as required*); كوكلنى خوش طوتمق gh*yù*ngulunu-khòsh-tùtmak, *v.n.* To keep one's heart or mind free from anxiety or vexation; كوكل قالمق gh*yù*ngul-kàlmak, *v.n.* To be angry, vexed, dissatisfied; كوكل طيانمق gh*yù*ngul-dàyanmak, *v.n.* To bear to see or hear of (the heart); كوكل اچلمق gh*yù*ngul-àchilmak, *v.n.* To become pleased, rejoiced, freed from anxiety or restraint; كوكل اچمق gh*yù*ngul-àchmak, To open one's heart or mind; كوكلى اولمق gh*yù*ngulu-òlmak (*or* اولمامق òlmamak *in the negative*), To have a desire, a heart, an inclination; جان و كوكلدن jān-u-gh*yù*ngulda*n*, *ad. t.* With all one's heart and soul; الچق كوكللو àlchak-gh*yù*ngullu, *and* كوكلسز gh*yù*ngulsuz, *a. t.* Meek, lowly of heart.

كوكم gh*yù*gh*u*m, *s. t.* A kind of tall [water-kettle.

كوكنار gh*yù*knār, *s. p.* A poppy.

كوكنمك gh*yù*gh*è*nmek (*aor.* كوكنور gh*yù*gh*è*nir), *v.n.* See كونمك gh*yù*wènmek. [*s. t.* Sulphur.

كوكورت ky*ù*kyurt, *or* كوكورد ky*ù*kyurd,

كول ky*ù*l, *s. t.* The ashes of wood or charcoal; —, gh*yù*l, *s. t.* A lake, a pond, a pool, a puddle; كول او ky*ù*l-òl, *v.n.* To be ruined (in property); كول رنكى ky*ù*l-rènghi, Ash-coloured, colour of ashes; كول كسلمك gh*yù*l-kèssilmek, *v.a.* To be all afloat, inundated, like a lake; كولباصدى ky*ù*l-bàssdi, *s. t.* A steak or chop grilled (done in the ashes).

كولچه kyùlché, *s. t.* A bar or ingot of metal.

كولخن kyùlkhàn, *s. p.* An ashpit; a place from whence the fire is fed in large establishments. (See كلخان).

كولشمك ghyùleshmek, *v.n.* (See كورشمك), To wrestle; —, ghyùlushmek, *v.n.* To laugh together.

كولكن gyùlghèn, *s. t.* The beech-tree.

كولكه ghyùlghé, *s. t.* A shadow; shade; كولكه‌لك ghyùlghélik, *s. t.* A shady place; anything which creates a shade.

كولمسيمك ghyùlumsumek (*aor.* كولمسر ghyùlumsER), *v.n.* To smile derisively.

كولمك ghyùlmek (*aor.* كولر ghyùlER), *v.n.* To laugh; to smile; —پك pek-ghyùlmek, To laugh out; —خفيف khàfif-ghyùlmek, To smile; —ادمك صقالنه àdaming-sàkalina-ghyùlmek, *v.n.* To try and make a fool of anyone, to deceive (*lit.* To laugh at one's beard); —بيق التنده bìyik-àltinda-ghyùlmek, *v.n.* To laugh in one's sleeve (*lit.* To laugh under one's moustache).

كوله kyùlé, *s. t.* A male slave, bondsman; كوله‌كز kyùléngiz, Your slave, your humble servant. [Mameluke.

كوله‌من kyùlémèn, *s. t.* An old Egyptian

كومچ ghyùmèch, *s. t.*(?) كومچ‌بالى ghyùmèch-bàli, Honey in the comb; ابه كومجى èbé-ghyùmèji, *s. t.* The marsh-mallow; the common geranium.

كومر kyùmur, *s. t.* Charcoal. See كمور.

كومس kyùmèss, *s. t.* A fowl-house, hen-coop.

كومش ghyùmish, *s. t.* Silver; كومشى ghyùmishī, *a. t.* Silver-grey.

كومك ghèvmek (*aor.* كور ghèvER), *v.a.* To chew (the cud).

كوملك ghyùmlek, *s. t.* A shirt; a coat (of paint).

كومك ghyùmmek (*aor.* كومر ghyùmER), *v.a.* To bury, inter; كوملمك ghyùmulmek, *v.n.* To bury one's self; —, *v.p.* To be buried.

كومه kyùmé, *s. t.* A heap; a group.

كون ghyùn, *s. t.* A day; the sun; —, ghyūn, *s. p.* (*in composition*), Colour; —, *a. p.* Coloured; —, kyūn, *s. p.* The backside, breech; —kèvn, *s. a.* Being, existence; كون‌طوغيسى ghyùn-dòghussu (dòghrussu), *s. t.* The east point of the horizon; the east wind; اولسى‌كون èvvElsi-ghyùn, The day before yesterday; اولبركون (ò)-bìr-ghyùn, The day after to-morrow; دها اولبر كون dàhā-ò-bìr-ghyùn, The third day from this; بوكون bù-ghyùn, To-day, this day; بركون اول bìr-ghyùn-èvvél, *ad. t.* As soon as possible, as early as possible; one day before; هركون hèr-ghyùn, Every day; ايكى‌كوندەبر iki-ghyùndé-bìr, Every other day, every second day, every alternate day; كون‌بكون ghyùn-bè-ghyùn, كوندن‌كونه ghyùndan-ghyùné, From day to day, daily; برگون bìr-ghyùn, كونلردن‌برگون ghyùnlERdan-

-bìr-ghyun (*or* بريسنده bìrissinda), Once upon a time; one day.

كوناكون ghyūn-ā-ghyūn, *a. p.* Of various colours, many-coloured; of various kinds and sorts.

كوندر ghyùndɛr, *s. t.* A staff (of a boat-hook, a flag-staff, &c.).

كوندرمك ghyùndɛrmek (*aor.* كوندرر ghyùndɛrir), *v.a.* To send.

كوندوز ghyùnduz, *s. t.* The daytime; كوندوزين ghyùnduzun, *ad. t.* In the daytime, during the daytime, by day; كيجه‌كوندوز ghèjé-ghyùnduz, Day and night.

كونده‌لك ghyùndélik, *s. t.* A day's pay or wages; كونده‌لكجى ghyùndélikji, *s. t.* A day-labourer, workman hired by the day.

كونش ghyùnèsh, *s. t.* The sun.

كونلك ghyùnluk, *s. t.* Frankincense; a quantity relating to a day; —, *a. t.* A day old, of a day's standing.

كونمك ghyùwènmek (*aor.* كونور ghyùwènir), *or* كوكنمك ghyùghènmek (*aor.* كوكنور ghyùghènir), *or* كوينمك ghyùyènmek (*aor.* كوينور ghyùyènir), *v.n.* To trust, place one's faith in (as a support, protection, or assistance).

كونه ghyūné, *s. p.* A kind, sort, species, manner.

كونين kèvnèyn, *s. a. dual* (*of* كون kèvn), The two worlds, spiritual and material.

كونيه ghyùnyé, *s. t.* (*Greek* γονή), A carpenter's or mason's square; —, *a. t.* Square (a figure or corner).

كوه ghyùwé, *s. t.* The moth or maggot in cloth, furs, &c.; —, kyūh, *s. p.* A mountain, a hill; —, ghyūh, *s. p.* Human dung; —, ghyùwèh (*contr. from* كواه ghyùwāh), A witness, witness, testimony.

كوهر ghèvhèr *and* ghyùhèr, *s. p.* A pearl or precious stone; the matter or substance of which things are made, especially lumps of steel for Damascuss blades; كوهربار ghyùhèr-bār, *a. p.* Who or which pours out pearls and precious stones.

كوى kyùy, *s. t.* A village or hamlet; كويلو kyùylu, *s. t.* A villager, rustic, peasant; —kyūy, *s. p.* A street or lane; —, ghyūy, *a. p.* (*in composition*), Who speaks or says.

كويا ghyūyā, *a. p.* Speaking; having the faculty of speech; —, *ad. t.* As though, as if, as it were.

كويكو *or* كويكى ghyùwèghi, *s. t.* A son-in-law, husband to one's daughter; a bridegroom; ايچ‌كويكى ìch-ghyùwèghi (Interior son-in-law), *s. t.* A son-in-law who goes and lives with his wife at her parents' house.

كويندە ghyùyèndé, *a. p.* Speaking; endowed with speech.

كوينمك ghyùyɛnmek, *v.n.* See كونمك.

كه ki, *conj. t.* That; for, because; —, kèh (*contr. from* كاه kyāh), *s. p.* A bit of straw; —, ghèh (*contr. from* كاه ghyāh), *s. p.* A place; —, kìh, *a. p.* Small in size, young in years.

كهانت kihānet, *s. a.* Divination, sooth-saying, augury.

كهتر kihtèr, *a. p.* Smaller in size; younger in age; كهترين kihtérin, *a. p.* The smallest; the youngest.

كهر ghyùhèr, *contr. from* كوهر, q.v.

كهربا kèh-rùbā (kèhlibār), *s. p.* Yellow amber (*lit.* Straw-snatcher). [nitre.

كهرچله ghyùhèrchilé, *s. p.* Saltpetre,

كهف kèhf, *s. a.* A cave, cavern, grotto; اصحاب كهف àsshābi-kèhf, The seven sleepers (*lit.* Men of the cave).

كهكشان kèh-kèshān, *s. p.* The milky way (*lit.* The straw-stealers).

كهله kèhlé, *s. t.* A louse; تخته كهله سى tàkhta-kèhléssi, A bug (*lit.* a plank-louse); كهله لنمق kèhlélenmek, *v.n.* To louse one's self; to become lousy.

كهن kyùhèn, *a. p.* Old, ancient.

كهنه kèhéné, *s. pl. a.* (*of* كاهن kyāhin), Soothsayers, augurs, seers, diviners; —, kyùhné, *a. p.* Old, worn out.

كهواره kèhwāré, *s. p.* A cradle.

كهيلان kyùhèylān, *s. a.* An Arab horse of pure blood.

كى ki, *Turkish relative particle,* signifying, according as it is joined to a noun or pronoun by the genitive preposition, or by the locative, *that which belongs to,* or *that which is held by or attached to*; as, بابامكى bàbamingki, That which belongs to my father, my father's; بابامدهكى bàbamdéki, That which is held by my father: it is joined directly to nouns of time; as, صباحكى sàbāhki, The one of the morning; دونكى dùnku, The one of yesterday; —, ghi, *Persian particle,* joined to adjectives terminated in *s* vowel, which is then suppressed and equivalent to our terminations *ment, ness,* &c.; as, مردانكى mèrdānéghi, Manliness; ستودكى sùtūdéghi, Praiseworthiness.

كياست kèyāssèt, *s. a.* Soundness of understanding and judgment.

كيان Kèyyān, *s. p.* Surname of the second dynasty of Persian kings.

كياه ghìyāh, *s. p.* Grass, herbage; hay.

كيتى ghìti, *s. p.* The world; كيتى ستان ghìti-sìtān, *s. p.* A monarch, as conqueror of the world; كيتى ستانى ghìti-sìtānī, *s. p.* Sovereignty; —, *a. p.* Pertaining to a monarch, royal, imperial, sovereign.

كيجشمك ghìjishmek (*aor.* كيجشور ghìjishir), *v.n.* To itch.

كيجك ghìjik, *s. t.* An itching.

كيجه ghèyjé, *s. t.* The night; last night; —, *ad. t.* By night, in the night; last night; كيجه لين ghèyjéléyin, *ad. t.* By night, during the night; كيجه لك ghèyjélik, *s. t.* Night-clothes; the quantity special to a night; —, *a. t.* Special to the night; كيجه لمك ghèyjélémek, *v.n.* To become night; to pass the night, spend the night; كيجه اول ghèyjé-òl, *v.n.* To become night; ياركيجه yàri-ghèyjé *or* كيجه يارسى ghèyjé-yàrissi, Midnight.

كيخ kīkh, *s. p.* The gum of the eyes.

كيد kèyd, *s. a.* A trick, stratagem, plot, ruse.

كيدش ghìdish, *s. t.* Departure, mode of going.

كير kìr, *s. t.* Any dirt collecting on bodies; the scurf which may be rubbed off the body; the wax of the ear; —, ghìr, *a. p.* (*in composition*), Who takes, holds, conquers; —, *s. p.* A taking, seizing; داوركير dār-u-ghīr, *s. p.* Fight, battle; كيرلو kìrli, *a. t.* Dirty, dirtied; كيرلنمك kìrlenmek, *v.n.* To become soiled, dirtied; كيرلتمك kìrltmek, *v.a.* To dirt, make dirty, soil.

كيرچ kìrèch, *s. t.* Lime; كيرچ اوجاغى kìrèch-òja*ghi*, A lime-kiln; سونمامش كيرچ sùnmamish-kìrèch, Quick-lime.

كيرمك ghìrmek (*aor.* كيرر ghìrer), *v.n.* To enter, go in, penetrate; —كناهه ghyùnāha-ghìrmek, *v.n.* To do wrong, to sin; —بريناك كناهنه bìrining-ghyùnāhina-ghìrmek, *v.n.* To accuse or suspect falsely, to sin against by so doing; —ارايه àraya-ghìrmek, *v.n.* To interpose; mediate; —يوله yòla-ghìrmek, *v.n.* To get into proper train, to get to rights, in a regular way, be rectified, be reformed; كيرشمك ghìrishmek, *v.n.* To come into any understanding (with others), to act (with others); to enter into (any affair).

كيرو ghèri, *s. t.* The space further and further away from the back of any one or thing; —, *a. t.* Slow (a watch); —, *ad. t.* Back; backwards (in space); forwards (in time); —كتمك, ghèri-ghìtmek, To go back; —قالمق, ghèri-kàlmak, To go too slow (a watch); كيرودە قالمق ghèrida-kàlmak, To remain behind; برايشدن كيرو قالمق bìr-ìshdan-ghèri-kàlmak, To be remiss in the execution of any business (*generally used in the negative, and then meaning*, To be as good as one's word); كيرو استمك ghèri-ìsstémek, *v.a.* To demand back again, demand the restitution; شمديدن كيرو shìmdi-dan-ghèri, From this time forwards.

كيزلمك ghìzlémek (*aor.* كيزلر ghìzler), *and* كيزلتمك ghìzltmek (*aor.* كيزلدر ghìzlèdir), To hide, secrete; كيزلنمك ghìzlenmek (*aor.* كيزلنور ghìzlénir), *v.n.* To hide one's self; كيزلندرمك ghìzlèndirmek (*aor.* كيزلندرر ghìzlèndirir), *v.a.* To cause one to hide himself.

كيزلو ghìzli, *a. t.* Secret, covert, hidden, underhand.

كيس kīss, *s. a.* A purse, money-bag.

كيسو ghèysū, *s. p.* A curl, ringlet of hair, tresses.

كيسه kèysé, *s. a.* A bag or purse; a sum of 500 piastres; a small hair-bag used in baths for scrubbing the body without soap; كيسه اقچه kèysé-àkcha, 500 piastres; كيسه سورنمك kèysé-sùrunmek, *v.n.* To be scrubbed with a hair-bag at a bath; كيسه‌دار kèysé-

-dār, *s. p.* A purse-bearer; title of several functionaries of distinction, being a kind of chief clerk in certain offices of Government; (*fam.*) the state of one's own finances.

كيش kīsh, *s. p.* Faith, religion, sect.

كيف kèyf, *s. a.* The *quomodo* of anything, the how, in what way, what sort or kind; the state of one's health; the hilarity produced by joy, pleasure, or wine; joy, pleasure, happiness; good humour; —, *a. t.* Tipsy, drunk; —او, —òl, *v.n.* To get tipsy; —ا, —et, *v.n.* To be amused, to enjoy one's self; *v.a.* To get into one's head and inebriate (liquor); —يتشدرمك, kèyf-yètish-dirmek, *v.n.* To make one's self cosy, with all the appliances; كيفى وار kèyfi-vār, He is in a good humour; كيفى يوق kèyfi-yòk, He is unwell; كيفى يرندە kèyfi-yèrinda, He is in good health; كيفى قاچدى kèyfi-kàchdi, His joy vanished; كيف ويرمك kèyf-vèrmek, *v.n.* To cause pleasure; to inebriate (liquor); كيفسز kèyfsiz, *a. t.* Unwell; out of spirits; كيفسزلك kèyfsizlik, *s. t.* Illness, sickness; a being out of spirits; —, kèyfa, *ad. a.* How? howsoever; كيفما kèyfamā, *ad. a.* In what way soever.

كيفيت kèyfiyyèt, *s. a.* A circumstance, event, matter; a quality, state, mode or manner of being; the exhilarating effect of wine, &c.

كيك ghèyik, *s. t.* A stag, buck.

كيل kèyl, *s. a.* A measuring (grain, &c.); a bushel.

كيلار kīlār (kìlɛr), *s. t.* A pantry, store-room, store-closet; كيلارجى kìlɛrji, *s. t.* One who has charge of the pantry or store-closet.

كيلوس kèylūss, *s. a.* (*Greek*), The chyle.

كيله kìlé, *s. a.* A bushel.

كيم kìm, *pron. t.* Who? whosoever; some individuals; كيمى kìmi, Some of them (those persons); كيممز kìmimiz, Some of us; كيمكز kìmingiz, Some of you.

كيمك ghìymek (*aor.* كير *or* كييز ghìyɛr), *v.a.* To wear; to put on (clothes); كينمك ghìyinmek (*aor.* كينور ghìyinir), *v.n.* To dress one's self; to put on one's clothes; —, *v.a.* To put on (one's clothes); كيدرمك ghìdir-mek, *v.a.* To cause or allow to wear; to cause or allow to put on; to cause or allow to be worn; كيندرمك ghìyindirmek, *v.a.* To cause or allow to dress one's self; to cause or allow one to put on (some article of clothing).

كيموس kèymūss, *s. a.* (*Greek*), The chyme.

كيميا kìmiyā, *s. a.* (*Greek*), Alchymy, the art of making gold, of transmutation; the philosopher's stone; كيمياى جديد kìmiyāyi-jèdīd, (The new alchymy) Modern chemistry; كيمياكر kìmiyā-ghèr, A chemist; an alchymist.

كين kīn, *s. p.* Malice, rancour, ill-will;

كين كودمك kīn-ghyùdmek, *v.n.* To bear ill-will; —, ghīn, *Persian termination, changing nouns into adjectives like our ful, ish,* or *y; as,* غمكين ghàm--ghīn, *sorrowful.*

كينونت kèynūnèt, *s. a.* Being, existence.

كينه kīné, *s. p.* Malice, ill-will, rancour; كينه خواه kīné-khāh, *and* كينه خوار kīné-khār, *a. p.* Malevolent, vindictive (person).

كيو ghèv, *s. t.* The cud of ruminating animals; كيو كتورمك ghèv-ghètirmek, *v.n.* To chew the cud, to ruminate.

كيوان kèywān, *s. p.* Saturn.

كيه ghìyèh (*contracted from* كياه ghìyāh), *s. p.* Grass, herbage; hay.

ل

ل lām. Twenty-sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *l* in English. It has the numeral value of 30 in chronograms and astronomical tables; and, in the dates of letters, stands for the month of شوال shèwwāl.

ل lì, *prep. a.* (*in composition*), For; لاب lì-èb, *a. a.* On the father's side, paternal; لام lì-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal; لاجل lì-èjl, *ad. a.* In order to, on account of; (*with this preposition the* ا *of the Arabic definite article* ال *is omitted, as in* لله lì-'llāhi, For God).

لا lā, *ad. a.* (*in composition*), No; not; there is not; لاابالى lā-ùbāli, *a. a.* Careless, free and easy (*lit.* I care not); لابأس lā-bè'ss, *a. a.* Harmless, innocuous; لابد lā-bùdd, *a. a.* Indispensable, necessary; —, *ad. a.* Absolutely, without fail; لاجرم lā-jèrem, *ad. a.* Absolutely, without fail; لازال lā-zālé!! May (his glory, &c.) never fade away!! لايحدولايحصا lā-yùhàdd-vè-là-yùhsà, *a. a.* Unlimited and innumerable; لايموت lā-yèmūt, *a. a.* Immortal.

لاپ làp, *and* لاپادق làpadak, *ad. t.* All at once, suddenly.

لاپه làpa, *s. t.* Porridge; a poultice; —اورمق, làpa-wùrmak, *v.n.* To put on a poultice; to poultice.

لاتين lātīn, *a. t.* A man of Roumelian origin and Romanist by religion.

لاپه جى làpaji, *s. t.* (A porridge-man) A coward, a simpleton.

لاجورد lājivèrd, *s. p.* Lapis-lazuli; —, *a. t.* Deep indigo-blue colour; لاجوردى lājivèrdī, *a. p.* Azure, light-blue, sky-blue.

لاحق lāhik, *a. a.* Joined, touching; [actually in office.

لاحنه lāhana, *s. t.* A cabbage.

لادن lādèn, *s. t.* A precious gum or balsam.

لازب lāzib, *a. a.* Adherent.

لازق lāzik, *a. a.* Adhesive.

لازم lāzim (làzim), *a. a.* Necessary, wanted, required, requisite; neuter, intransitive (a verb); never leaving, inseparable; —اولمق, —òl, *v.n.* To be wanted, necessary, requisite; لازملو lāzimli, *a. t.* Useful, necessary.

لازمه lāzimé, *s. a.* An inseparable, necessary duty or consequence.

لاشه lāshé (lèsh), *s. p.* An unclean carcase; carrion.

لاشیء lā-shèy', *s. a.* A thing of naught, [a nothing.

لاغ lāgh, *s. p.* A joke, fun, pleasantry.

لاغر lāghER, *a. p.* Thin, emaciated, lean.

لاف lāf, *s. p.* Chit-chat; conversation; boasting words; لافزن lāfzèn (làfazàn), *s. p.* A talkative person; a vain boaster; لاف وگذاف lāf-u-ghyùzāf, Chit-chat, conversation, talk.

لاقردی làkirdi, *s. t.* A word; talk, speech, saying; conversation; consultation; an assertion; ا—, —et, *v.n.* To talk; to speak, converse; لاقردیسنی ا làkirdissini-et, *v.n.* To talk about; to consult about, talk over; بوش لاقردی bòsh-làkirdi, Nonsense, idle talk; لاقردی قارشمق làkirdi-kàrishmak, To become confused (one's words); —قارشدرمق, làkirdi-kàrish-dirmak, To create a confusion of words by interfering and mixing with what is said.

لال lāl, *a. p.* Dumb; dumbfoundered.

لالا làla, *s. t.* A man who has charge of a child, like a nurse.

لاله lāla, *s. p.* A tulip; لاله زار lālé-zār, *s. p.* A bed of tulips.

لالی là'ālī, *s. pl. a.* (*of* لؤلؤ lù'lù'), Pearls.

لام lām, *s. a.* Name of the letter ل; the symbol of crookedness or of being bent; —, lì-ùmm, *a. a.* On the mother's side, maternal.

لامحاله lā-màhālé, *ad. a.* Absolutely, inevitably, without fail.

لامس lāmiss (*fem.* لامسه lāmissé), *a. a.* Which touches, feels with the fingers; قوت لامسه kùvvéti - lāmissé, The faculty of touch, tact.

لامع lāmi'', *a. a.* Throwing forth rays, shining, sparkling.

لانه lānė, *s. p.* A nest.

لاوته *or* لاوطه làwuta, *s. t.* A kind of [lute.

لاهوت lāhūt, *s. a.* Divinity, the Divine nature or quality, the Godhead; عالم لاهوت "ālémi-lāhūt, The Divine nature; the universe peculiar to the Godhead.

لائح lā'ih, *a. a.* Clear, evident, manifest.

لائحه lā'iha, *s. a.* A written project, report, scheme.

لایپسقه Làypsìka, *s. t.* Leipsic (town of).

لایزال lā-yèzāl, *a. a.* Unfading, permanent, eternal.

لایطاق lā-yùtāk, *a. a.* Unbearable, [supportable.

لایق lāyik, *a. a.* Fitting, proper, worthy; —, *s. a.* That which is worthy of anything, that which is merited; الله لایقنی ویرسون àllāh-lāyikini-vèrsin! May God give him what he deserves! لایق کورمك lāyik-ghyùrmek, *v.a.* To esteem or see fit; لایقیله làyikila, *ad. t.* As he (she, it) deserves or merits.

لائك lā'ik, *s. a.* A cynic, a seeker of faults; a critical person.

لب lèb, *s. p.* The lip; an edge, brink; a shore; —, lùbb, *s. a.* A kernel; the heart; the mind, understanding;

لبالب lèb-ā-lèb, *a. p.* Brimful; lip to lip; لبریز lèb-rīz, *a. p.* Overflowing.

لباچه lìbāché, *s. p.* A mantle, garment, robe.

لبادہ lèbādé, *s. p. or* lùbbādé, *s. a.* A coarse outer cloak or wrapper.

لباس lìbāss, *s. a.* Clothing, a garment, clothes, raiment.

لبلبی lèblébī, *s. t.* Indian corn parched [in grains.

لبن lèben, *s. a.* Milk; —, lèbin, *s. a.* A brick.

لبنان Lìbnān, *s. t.* The Lebanon.

لبیب lèbīb, *a. a.* Possessed of a heart, mind, and understanding.

لبیك lèbbīk! *int. a.* Here I am! What are your commands? Holloa!

لت lètt, *s. a.* A striking, beating; ا—, —et, *v.a.* To beat, strike.

لتم lètm, *s. a.* A striking; a wounding; ا—, —et, *v.a.* To strike; to wound.

لثم lèssm, *s. a.* A kissing.

لج lèjj, *s. a.* A contending; contention; [obstinacy.

لجاج lìjāj, *s. a.* Mutual contention.

لجام lìjām, *s. a.* The bridle and reins.

لجه lùjjé, *s. a.* The sea.

لحاف lìhāf, لحافه lìhāfé, *s. a.* A quilted counterpane; a quilted jacket.

لحظه làhza, *s. a.* A glance of the eye, a look.

لحم làhm, *s. a.* Flesh, meat.

لحن làhn, *s. a.* A sound, note, or tone of voice; an error in pronouncing the vowels.

لحنه làhana, *s. t.* A cabbage.

لحوق lùhūk, *s. a.* The reaching to, joining, arriving (of one thing to another).

لحیه làhyé, *s. a.* The beard and whiskers.

لدن lèdun, *s. a.* The presence (of God).

لدوس lòdoss, *s. t.* (*Greek νότος*), The south-west wind or quarter; قبله لدوس kìbla - lòdoss, S.S.W.; باطی لدوس bàti-lòdoss, W.S.W.

لدی lèda (*before the definite article* ال lèdé), *pr. a.* Immediately near to (in space); immediately after (in time); لدی السؤال lèdé-'ss-sù'āl, On the question being put, when asked.

لذائذ lèzā'iz, *s. pl. a.* (*of* لذیذہ lèzīzé), Agreeable things, joys, pleasures, delights.

لذت lèzzèt, *s. a.* (*pl.* لذات lèzzāt), Taste, savour; the pleasure felt in enjoyment; المق—, lèzzèt-ʌlmak, *v.n.* To become fond of (any pleasure); بولمق—, lèzzèt-bùlmak, *v.n.* To feel, derive a pleasure; to find a taste; لذتلو lèzzètli, *a.t.* Tasty, flavoursome; لذتسز lèzzetsiz, *a. t.* Insipid; هادم اللذات hādimu-'l-lèzzāt, *s. a.* Death, the destroyer of all pleasures.

لذلك lì-zālikė, *ad. a.* For this reason, therefore.

لذیذ lèzīz, *a. a.* Tasty, savoury, sweet, [pleasant.

لرزان lèrzān, *a. p.* Trembling.

لرزه lèrzé, *s. p.* A trembling, shaking, shivering; لرزه ناك lèrzénāk, *a. p.* Seized with trembling.

لرستان Lùrisstân, *s. p.* Name of a district [in Persia.

لزوم lùzūm, *s. a.* Necessity, want, requisiteness, a being wanted, required; a being in want, need; inseparability.

لسان lìssān (lìssàn), *s. a.* The tongue; speech; language, idiom; لسان حال lìssāni-hāl, *s. a.* The mute language of circumstances; لسانه كلمك lìssānè-ghèlmek, *v.n.* To be generally ill-spoken of; لسانه كتورمك lìssānè-ghètirmek, *v.a.* To cause (anyone) to be talked about; لساناً lìssānan, *ad. a.* Verbally.

لشكر lèshkeR, *s. p.* An army.

لشمق lashmak, لشمك lèshmek (*for soft verbs*), *Turkish terminations of infinitives, which, added to many nouns or adjectives, form verbs neuter.* [breaker.

لص lùsss, *s. a.* A thief; a robber, house-

لصوق lùssūk, *s. a.* Junction, adhesion.

لطافت làtāfèt, *s. a.* Grace, gentleness, loveliness, elegance; fineness, pleasantness.

لطائف làtā'if, *s. pl. a.* (*of* لطيفه làtīfé), Agreeable things; agreeable, pleasing sayings.

لطف lùtf, *s. a.* Goodness, kindness, grace, favour, amiability; ا—, —et, *v.n.* To have the goodness, or kindness, to be so good or kind, to do the favour; —, *v.a.* To give, hand, do, &c., out of kindness; لطفاً lùtfan, *ad. a.* As a kindness, as a favour.

لطمه làtmé, *s. a.* A blow, a slap, smack, box, cuff. [pleasant, fine, lovely.

لطيف làtīf, *a. a.* Graceful, agreeable,

لطيفه làtīfé, *s. a.* A joke; an agreeable act or saying; ا—, —et, *v.n.* To joke; لطيفه سز làtīféssiz, *ad. t.* Really, without joking; لطيفه جى làtīféji, *s. t.* A joker; لطيفه كو làtīfé-ghyū, *s. p.* A wit, sayer of witty things.

لعاب lù"āb, *s. a.* A jelly, juice and sugar reduced to a jelly; slaver; لعاب الشمس lù"ābu-'sh-shèmss, (Sun's slaver) Fine cobwebs floating in the air.

لعان lī"ān, *s. a.* A formal bearing witness upon oath in cases of adultery, coupled with self-execration if the testimony be false. [diversion.

لعب là"b, *s. a.* Play, amusement,

لعبتباز lù"betbāz, *s. p.* An exhibitor of *fantoccini* or *ombres chinoises*.

لعبه lù"bé, *s. a.* Any game of amusement; a plaything; a doll.

لعل là"l, *s. a.* The garnet (a stone); carmine (colour); لعل مذاب là"li-mùzàb (Melted garnet), Wine.

لعن là"n, *s. a.* A cursing.

لعنت là"net (*vulg.* nālèt), *s. a.* A curse, malediction; ا—, —et, *and* لعنت اوقومق là"net-òkumak, *v.n.* To curse, utter a curse; لعنت اولسون là"net-òlsun! May he (she, *or* it) be accursed; لعنة الله عليه là"nétu-'llāhi-"àlèyh! (May) the malediction of God (be) upon him!

لعين là"īn, *a. a.* Accursed; اللعين èl-là"īn, *s. a.* The devil, Satan.

لغت lughàt (*pl.* لغات lùghāt), *s. a.* Language, idiom; a word; a lexicon, dictionary; لغات كتابى lùghāt-kìtābi, *s. t.* A dictionary.

لغز làghz, *s. p.* A slip, trip, stumble; —, lùghàz, *s. a.* An enigma, a riddle; an ambiguous phrase.

لغزان làghzān, *a. p.* Sliding, slipping, tripping, stumbling.

لغزیده làghzīdé, *a. p.* Who has slipped, tripped, stumbled.

لغم làghim, *s. t.* A sewer, drain; a military mine; لغمجی làghimji, *s. t.* A sapper and miner; a sewerman, a nightman; لغم قازمق làghim-kàzmak, To construct (dig) a mine; لغم اتمق làghim-àtmak, To fire, or spring a mine.

لغو làghv, *s. a.* A blunder; nonsense; an abolishing, suppressing (an office); ا—, —et, *v.a.* To abolish, suppress.

لغوفت lòghofèt, *s. t.* (*Greek* λογοθέτης), Title of a high political functionary of the subject Greek nation, acting between the synod and the community; also that of a functionary in Wallachia and in Moldavia, who is a kind of home secretary of state.

لغوی lùghavī (*fem.* لغویه lùghavìyyé), *a. a.* Literal, etymological (sense of a word).

لغویات làghvìyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Foolish talk, nonsensicalities.

لف lèff, *s. a.* An enveloping, folding in something, inclosing in a letter; ا—, —et, *v.a.* To envelop, fold in, enclose.

لفظ làfz, لفظه làfza, *s. a.* A word; لفظا làfzan, *ad. a.* Verbally; verbatim; لفظ بلفظ (làfiz)-bè-(làfiz), *ad. p.* Word by word; لفظی làfzi (*fem.* لفظیه làfzìyyé), *a. a.* Verbal; اضافت لفظیه ìzāféti-làfzìyyé, A verbal relation or construction of noun with noun in a sentence.

لفکوشه Lèfkōsha, *s. t.* The town of [Nicosia, in Cyprus.

لق lik (لك lik in soft words), A Turkish terminal syllable with various meanings. 1st. When added to the word denoting any kind of trader, artisan, officer, or functionary, it denotes *the abstract trade, art, office, function,* or *quality;* as, فوچیجی fìchìji, a cooper, فوچیجیلق fìchìjìlik, the cooper's trade or art; یوزباشیلق yùz-bàshilik, the rank of captain; کاتبلك kyātiblik, the office of secretary; پادشاهلق pādishāhlik, the regal or imperial office or function. 2nd. Added in the same way to any noun, it denotes the *abstract essential quality* or *function* of the thing named; as, قلملك kàlɛmlik, the peculiar quality or function of a pen; قلیجلق kìlìjlik, the quality or function of a sword; ادملك ādɛmlik (ʌdʌmlik), The quality of man; &c. 3rd. Added to the name of anything made of any material, if accompanied with a noun of number and the name of the material, it denotes *the quantity of material necessary* for the number of things designated; as, برستریلك چوقه bìr-sètrilik-(chòha), the quantity of cloth necessary for one coat; if the noun of number be wanting, then this

syllable denotes *a quantity of the material* fit for the object named; as, ستربلك‌چوقه sètrilik-(chòha), cloth fit for coats. 4th. Joined to a noun of time, it denotes a thing that has required or would require the time named for its production, accomplishment, or being due; as, برايلق‌چوجق bìr-àylik-chòjuk, A child one month old; اوچ‌كونلك‌يول ùch-ghyùnluk--yòl, three days' journey; ايلق àylik, monthly pay; هفته‌لق hàftalik, weekly pay. 5th. Joined to the name of any natural object which creates a distinction between different kinds of land, it designates land where those objects abound; as, اورمانلق òrmanlik, a country of forests, طاشلق tàshlik, stony ground, rocky country; طاغلق dàghlik, mountainous, hilly country. 6th. Joined to many nouns it forms a name of a thing special to what the simple noun indicates; as, چبوقلق chìbùkluk, a cupboard where pipes are kept; يازلق yàzlik, clothes, &c., peculiar to summer; توزلق tòzluk, gaiters, as especially designed to protect the legs from dust; طوزلق tùzluk, a salt-cellar; بشلك bèshlik, a five-piastre piece. 7th. Added to an adjective, it denotes the abstract quality of the same; as, ايولك ìyilik, goodness; بياضلق bèyāzlik, whiteness. 8th. Joined to the infinitives of verbs, it forms an abstract verbal noun; as, باقمقلق bàkmaklik, the act of looking, looking in the abstract; كتمكلك ghìtmeklik, the act of going.

لقا lìkā, *s. a.* The face, countenance, physiognomy.

لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), *s. a.* A title of honour. [See لاقردى.

لقردى *or* لاقردى làkirdi, *s. t.* Talk, &c.

لقطه làkta, *s. a.* Any kind of found or stray property. [A stork.

لقلاق làklāk, لقلق làklàk (lèylek), *s. a.*

لغلقيات làklàkiyyāt, *s. pl. a.* (*no sing.*), Senseless chattering, vain babbling, arguments devoid of sense.

لقمه lòkma, *s. a.* A mouthful; a kind of globular fritter.

لقوم lùkūm (lòkum), *s. pl. a.* (*of* لقمه lòkma), Mouthfuls; (*as a Turkish singular*), a kind of small round cake-nut, and various kinds of small cake.

لقه lìka, *s. t.* Refuse silk used for filling inkstands before pouring in the ink.

لقيط làkīt, *s. a.* A foundling.

لك lik, *Turkish termination.* See لق lik.

لكام lìghyām, *s. p.* A bridle and reins.

لكد lèked, *s. p.* A kick; a blow, slap, box, cuff; لكدزدى lèked-zèdé, *and* لكدكوب lèked-kyūb, *a. p.* Kicked, beaten, trodden under foot.

لكن lākin, *c. a.* (*also* ولكن vè-lākin), But; —, lèghen, *s. t.* An ewer.

لكنت lùknet, *s. a.* Impediment; لكنت لسان lùknéti-lìssān, Impediment of speech.

لكه lèké, *s. t.* A spot, soil, stain, blemish;

لكەدار lèkédār, *a. p.* لكەلو lèkéli, *a. t.* Soiled, stained, spotted, blemished; ا—, —et, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish; —, *v.n.* To make spots, stains, blemishes; لكەلتمك lèkélɛt-mek, *v.a.* To spot, soil, stain, blemish; لكەلنمك lèkélɛnmek, لكەاو lèké-òl, *v.n.* To become spotted, soiled, stained, blemished; لكەجى lèkéji, *s. t.* A scourer of stained clothes.

لم lèm, *ad. a.* (*in composition*), Not; لم يزل lèm-yèzìl, *a. a.* Which fades not away, eternal; لم يزلى lèm-yèzilī, *a. a.* Pertaining to the Eternal (God).

لمحه lèmh*a*, *and* لمحةالعين lèmhatu-"àyn, *s. a.* A look, glance; a moment.

لمس lèmss, *s. a.* Touching, feeling.

لمعان lèm"ān, *a. a.* Shining, sending forth rays of light.

لمعه lèm"a (*pl.* لمعات lèm"āt), *s. a.* A ray of light, flash.

لمق lam*a*k, لمك lémek with soft verbs, *Turkish termination of infinitives*, which, added to many nouns, form verbs active or neuter.

لنك lènk, *a. p.* Lame; —, lìnk, *and* لنكمه lìnkl*a*m*a*, *s. t.* A horse's trotting pace.

لنكر lènghɛr, *s. p.* A ship's anchor; لنكرانداز lènghɛr-èndāz, *a. p.* Anchored, at anchor; او— —, lènghɛr-èndāz-òl, *v.n.* To anchor, to cast anchor.

لنمق lanm*a*k, لنمك lɛnmek for soft words, *Turkish terminations of infinitives*, which, added to many nouns or substantives, form verbs neuter.

لو lèv, *c. a.* If, even though, though; ولو wè-lèv, And even though; —, li, l*i*, lū, Turkish termination for forming adjectives from nouns, with the sense of *possessing*, or being somehow *related to*, the thing named.

لوا lìwā, *s. a.* A flag, banner, standard; a brigade of soldiers; مير لوا mīri-lìwā, *s. t.* A brigadier or major-general in the army or a vice or rear admiral in the navy.

لواحق lèwāhik, *s. pl. a.* (*of* لاحقه, *not used*), Appurtenances.

لواديه Lìvādi*a*, *s. t.* Thessaly.

لوازم lèwāz*i*m (*pl.* لوازمات lèwāz*i*māt), *s. pl. a.* (*of* لازمه lāzimé), Necessaries, needful things, requisites; inseparable accompaniments.

لواطه lìwāt*a*, *s. a.* Sodomy, the act of the people to whom Lot (لوط Lūt) preached.

لوام lèvwām (*fem.* لوامه lèvwāmé), *a. a.* Reproaching, upbraiding; نفس لوامه nèfssi-lèvwāmé, The flesh, the carnal spirit, in the middle stage between utter rebellion and complete subjection, when it is forced to submit to the will, but not without an effort to domineer.

لوامع lèvāmi", *s. pl. a.* Rays, flashes; bright, shining things.

لوائح lèwā'ih, *s. pl. a.* Manifest things; written reports, projects.

لوبيه lūbiy*a*, *s. p.* The haricot bean.

لوث lèvss, *s. a.* Dirt, filth, pollution.

لوح lèvh, لوحه lèvh*a*, *s. a.* A flat surface, plate, board, table, tablet, &c., which can be written over; لوح محفوظ lèvh*i*-màhfūz, (The preserved tablet) The tablet on which God has inscribed the decrees of His providence, the tablet of God's omniscience and prescience.

لوز lèvz, *s. a.* An almond.

لوغسه *or* لوغوسه lògh*u*ss*a*, *s. t.* A woman newly delivered in childbed.

لوقانده lòkànd*a*, *s. t.* (*Italian*), An eating-house, a lodging-house, an inn, a hotel, a tavern.

لوکن làk*y*un, *s. t.* A peculiar kind of oil cement, used for water-pipes, cocks, &c.

لولاك lèv-lāk, *comp. a.* If thou hadst not existed, had it not been for thee (said to have been addressed by God to Muhammed, with the addition, "Verily the heavens had not been created." The ك is the Arabic pronoun, *thee* or *thy*; consequently Muhammed is styled كاف لولاك ky*ā*fi-lèv-lāk, the ك (*thou*) of the phrase or address لولاك).

لؤلؤ lù'lù', *s. a.* A pearl; لؤلؤپاش lù'lù'-pāsh, *a. p.* Pearl scattering.

لوله lùlé, *s. t.* A bowl of a smoking-pipe; a large water-pipe or spout; a certain measure for water-pipes in the hydraulic system.

لوم lèvm, *s. a.* Blame, reproach, reprimand; —, —et, *v.n.* To speak blamingly.

لون lèvn, *s. a.* Colour; a kind, sort, species.

لونجه lònj*a*, *s. t.* A place for a lounge, for meeting.

لوند lèvend, *s. t.* A volunteer in a certain corps in days of old.

لوندره Lòndr*a*, *s. t.* London.

له l*a*, lé, *pr. t.* (*contracted from* ایله il*a*), With; —, lèh, *s. t.* Poland; —, làhū, lèh, *comp. a.* For him or it; —, làhū, *s. a.* (An acting or speaking in) favour (or for someone); لهمه *or* لامه làhūm*a*, لهمده *or* لامده làhūmd*a*, In my favour; لهسنه *or* لاسنه làhūssin*a*, لهسنده *or* لاسنده làhūssind*a*, In his, or her favour, &c.; لهلو lèhli, *a. t.* A Pole, Polish.

لها làhā, *comp. a.* For her *or* it.

لهجه lèhjé, *s. a.* The tongue; a language, idiom; the face, countenance, visage; —, *s. t.* The Polish language; Polish manner.

لهذا lihāzā, *comp. a.* For this, for this reason.

لهو lèhv, *s. a.* A playing, romping, diverting, amusing one's self.

لهیم lèhim, *s. t.* Solder; لهیملمك lèhimlémek, *v.a.* To solder.

لی li, *Turkish termination for adjectives, generally written* لو, which see.

لیاقت liyākàt, *s. a.* Merit, worthiness.

لیال lèyāl, لیالی lèyālī, *s. pl. a.* (*of* لیل lèyl), Nights.

لئام li'ām, *s. pl. a.* (*of* لئیم lè'īm), Wretches, reprobates.

لیت lèyté! *int. a.* Oh, that it were! Would to God!

لیث lèyss, *s. a.* A lion.

لیزبون Lìzbon, *s. t.* Lisbon (town of).

ليسى lèysa, *a. negative*, It is not, there is not, is not; ليس الخبر كالعيان lèysa-'l-khàbɛr-kè-'l-"ìyān, Hearsay is not like eye-witness. (Dogma of jurisprudence); —, līss, *a. p.* (*in composition*), Who licks; كاسه ليس kyāssé-līss, A lick-trencher, parasite.

ليف līf, *s. a.* A fibrous mass obtained from the palm and used for lathering soap in baths.

ليك līk (*contr. for* لكن lākin), *c. p.* But.

ليل lèyl, *s. a.* The night; ليلاً lèylan, *ad. a.* By night; ليل ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night; تساوى ء ليل و نهار tèssāvī'i-lèyl-u-nàhār, The equinox.

ليلاك lèylāk, *s. t.* The lilac tree or flower.

ليله lèylé, *s. a.* A night; ليلة القدر lèylétu-'l-kàdr (The night of power, the night of destiny), The night before the 27th day of Ramazan, being that in which Muhammed's first revelation occurred; ليله ء رغائب lèylé'i-ràghā'ib (The night of desirabilities), The night before the first Friday in the month Rèjeb, being that of the conception of Muhammed; ليله ء معراج lèylé'i-mī"rāj, (The night of the ascension) The night before the 26th day of Rèjeb, in which Muhammed's ascension to the presence of God took place; ليله ء برات lèylé'i-bèrāt, The night of the diploma, being that before the 15th day of Shà"bān, in which it is supposed the recording angels close the register of the year; ليله ء مولد lèylé'i-mèvlèd (mèvlūd), The night of (Muhammed's) birth, being that before the 12th day of Rèbī"u-'l-èvvɛl; ليله ء زفاف lèylé'i-zìfāf, The bridal night.

ليمان līmàn, *s. t.* (*Greek* λιμήν), A harbour, port; ليمانلق līmànlìk, *s. t.* State of calm of air and water; ليمان رئيسى līmàn-rè'ìssi, *s. t.* A harbour-master; ليمان رئيسى پاشا līmàn-rè'ìssi-pàsha (*formerly* بك bègh), The port-admiral.

ليمو līmū, *s. p.*, ليمون līmōn, *s. t.* A lemon.

ليموناته līmonāta, *s. t.* Lemonade.

لين lèyyin (*fem.* لينه lèyyiné), *a. a.* Gentle, mild, soft, yielding; —, lèyin, *prep. t.* During, during the time of; according to, after the manner of; لين الجانب lèyyinu-'l-jānib, *a. a.* Of a mild disposition.

لينت līnèt, *s. a.* Softness, emolliency; easiness of the bowels.

ليورپول Lìvèrpūl, *s. t.* Liverpool (town of).

ليونه Lìona, *s. t.* Lyons (town of, in France).

لئيم lè'īm, *a. a.* Worthy of blame and reproach.

م

م mīm. Twenty-seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *m* in English. Its numeral value in chronograms and astronomical tables is 40, and in the dates of letters it

stands for the month محرم Muharrem. Added to a noun, it is the possessive pronoun of the first person singular, and if the noun ends in a consonant, that consonant takes an èsséré (ـِـ), for vowel; as بابام bàbam, My father, قلمم kàlémim, My pen. Added to a verb in the *third pers. sing.* (with the same rule as to the vowel), it is the sign of the *first pers. sing.* سورم sèvèrim, I love; باقیورم bàkiyorim, I am looking; کتسهم ghìtsem, If I go, that I were to go. Interposed between the root of a verb and its conjugational inflexions, or added to the root in the imperative singular (with the addition of ا or ه as a vowel, if required), it constitutes the negative voice; as سومه sèvma, Do not love; کلمدی ghèlmadi, He did not come. Either alone, at the end of a phrase, or in the form of یم *or* ایم im, it is the first person singular present of the fragmentary verb substantive, and signifies *I am;* تمیزادمم tèmiz-àdamim, I am a respectable person.

ما mā, *s. a.* Water; juice; humour; —, *pron. a.* What, that which, whatever, so long as; (*added to interrogatives*) Soever.

مآب mà'āb, *s. a.* A resort, focus, place to which one returns; شوکتمآب shèvkat-mà'āb (Focus of autocracy), The Sultan.

ماباقی mā-bākī, *s. a.* That which remains. [or spoken of.

مأبون mè'būn, *s. a.* A passive sodomite.

مابین mā-bèyn, *s. a.* The interval between two things, the midst of several things; —, mā-bèyna, *pr. a.* Between; amongst; مابین اوطه‌سی mābèyn-òdassi, *s. t.* A room between the women's and men's apartments, communicating with both, and capable of being used as part of both on occasions; مابین همایون mābeyni-hùmāyūn, The Sultan's ordinary reception-rooms or palace.

مات māta, *a. verb.* Obit, died (*used in chronologies*); —, màt, *s. p.* Checkmate; ا—, —et, *v.a.* To checkmate (in chess); to frustrate.

ماتقدم mā-tàkàddem, *s. a.* The words or time preceding; ماتقدمدنبرو mā-tàkàddemdan-bèri, Ab antiquo, from times of old.

ماتم mātem, *s. p.* Mourning for the dead; ا—, —et, To mourn for the dead.

مآثر mà'āssir, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Traces, signs, vestiges; any things worthy of being accounted monuments, as books, buildings, acts, &c.

مآثم mà'āssim, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Sins, evil deeds.

مأثور mè'sūr, *a. a.* Traditionally related

ماجد mājid, *a. a.* Glorious, glorified.

ماجرا mā-jèrā, *s. a.* That which happened, an event, adventure.

مأجوج mè'jūj, *s. a.* Magog, name of a northern tribe behind Caucasus.

مأجور mè'jūr, *a. a.* Rewarded, recompensed; having a recompense attached to it.

ماچین māchīn (māchun), *s. p.* Some indefinite part of China; چین وماچین chīn-u-māchīn, China in general.

ماحصل mā-hassal, *s. a.* That which exists, which has been collected.

ماحضر mā-hàzar, *s. a.* That which is present or ready. [nihilates.

ماحی māhi, *s. a.* Who obliterates, an-

مأخذ mè'khàz (*pl.* مآخذ mà'ākhiz), *s. a.* A place from which anything is taken or derived, a source, derivation, origin.

مأخوذ mè'khūz, *a. a.* Taken, derived.

مادام mā-dāma, *verb. a.* As long as —— endures; مادامکه mādām-ki, *c. t.* Since, as.

مادر mādER, *s. p.* A mother; مادرزاد mādERzād, *a. p.* Innate, inborn; مادری màdérī, *s. p.* Maternity, motherhood; —, *a. p.* Maternal; مادرانه mādérānÉ, *a. p.* Pertaining to a mother, maternal.

مادرید Màdrid, *s. t.* Madrid.

مادّه māddÉ, *s. a.* Matter; an article, paragraph; —, mādé, *a. p.* She, female. [*a. a.* Material.

مادّی māddī (*fem.* مادّیه māddìyyÉ), مادیان mādiyān, مادیانه mādiyānÉ, *s. p.* A mare.

مأذون mè'zūn, *a. a.* Having leave, having permission; permitted.

مار mār, *s. p.* A snake, serpent; —, *Syriac*, Lord (title given to saints and bishops); —, mārr (*fem.* مارّه mārrÉ), *a. a.* Which passes (through or by); مارالذکر mārru-'z-zìkr, *a. a.* The aforementioned. [month of March.

مارت màrt, *s. t.* The Syro-Roman

مارد màrid, *s. a.* An obstinate, refractory, rebellious person.

مارسلیا Màrsìlia, Marseilles.

مارطی màrti, *s. t.* A sea-gull. [fish).

مارماهی mār-māhi, *s. p.* An eel (snake-

مارول màrul, *s. t.* A lettuce, cos-lettuce.

ماریه màriya, *s. t.* A ewe.

مازغال màzghal, *s. t.* An embrasure.

مازو *or* مازی màzi, *s. t.* A nut-gall, gall-nut. [cedes; preceding time.

ماسبق mā-sèbak, *s. a.* That which pre-

ماسك māssik (*fem.* ماسکه māssikÉ), *a. a.* Who or which holds fast, retains.

ماسوا mā-sèwā, *s. a.* That which is besides (anything, particularly God; hence), the world, the flesh, and the devil. [tive.

مأسور mè'sūr, *a. a.* Captive, taken cap-

ماسوره màssura, *s. p.* A small water-pipe or spout; a small measure of water-pipe in the system of hydraulics.

ماسه màssa, *s. t.* (*Italian*), A table, a dining-table.

ماشطه māshita, *s. a.* A tire-woman; a woman who decks out brides.

ماشه màsha, *s. p.* Tongs or pincers.

ماشی māshi, *s. a.* Anything walking; a pedestrian; ماشیاً māshiyan, *ad. a.* On foot, by way of walking.

ماصدق mā-sàdak, *s. a.* That which proves a saying to be true; a proof, a corroborative fact.

ماضی māzī (*fem.* ماضیه māzìyyé), *a. a.* Which has gone by, former; —, *s. a.* The preterite, the past tense; فعل ماضی fi"li-māzī, A verb in the preterite; حال ماضی hāli-māzi, The imperfect tense, the past condition, or *past present.*

ماعدا mā-"àdā, *s. a.* Whatever is other; —, *ad. t.* Other; دن ماعدا dan-mā"àdā, Besides, else, further; اندن ماعدا àndan-mā"àdā, بوندن ماعدا bùndan-mā"àdā, *c. t.* Furthermore.

ماغون màghun, *s. t.* Mahogany.

مافات mā-fāt, *s. a.* That which has been lost (time or opportunity).

مافی البال mā-fi-'l-bāl, مافی الضمیر mā-fi-'z-zàmīr, *comp. a.* That which is in the heart or mind.

ماقبل mā-kàbl, *s. a.* The word (or words) or letter preceding, or the place thereof.

ماکان mā-kyān, *s. a.* That which is, was, or has been.

مأکل mè'kèl (*pl.* مآکل mà'ākil), *and* مأکول mè'kyūl (*pl.* مأکولات mè'kyūlāt), *s. a.* An eatable, food.

ماکیان mākiyān, *s. p.* A hen, a fowl.

مال māl, *s. a.* Anything that can be accounted property; money, effects; (*in the provinces*) sheep; —, māl, *a. p.* (*in composition*), Who rubs; مالی mālī (*fem.* مالیه mālìyyé), *a. a.* Pertaining to the treasury, to the public finances; امور مالیه ùmūru-mālìyyé, Financial affairs; مالیت mālìyyèt, *s. a.* Value, valuableness, quality of being valuable; بیت المال bèytu-'l-māl, *or* بیت مال المسلمین bèytu-māli-'l-mùsslimīn, The public treasury; بیت المالجی bèytu-'l-māljì, *s. t.* An officer whose duty it is to calculate and collect the share of the public treasury from the estates of defunct persons, and from the spoils of war.

مأل mà'āl, *s. a.* The place to which one returns, a resort; the sense, meaning (of a sentence); مألسز mà'ālsiz, *a. t.* Meaningless; trifling, inconsiderable.

مالاکلام mā-lā-kèlām, *a. a.* Beyond all expression; beyond controversy.

مالامال mālāmāl, *a. p.* Brimful, quite filled, full.

مالایعنی mā-lā-yà"nī, *a. a.* Vain, useless, worthless, trifling.

مالیخولیا mālikhūlyā, *s. a.* (*Greek* μέλαγχολη), Any vain idea.

مالزم *and* مالزمه mā-lèzimé, *s. a.* The needful, that which is necessary.

مالطه Màlta, *s. t.* The island of Malta.

مالك mālik, *s. a.* A possessor, owner, a king; او—, —òl, *v.n.* To own, possess, to be possessed, in possession; مالك ملك māliki-mìlk, مالك یوم الدین māliku-yèvmi-'d-dīn, God, the possessor of all sovereignty, king of the day of judgment.

مالکانه mālikyāné, *a. p.* Pertaining to a possessor; pertaining to a king; —, *s. t.* A manor, of which the tithes are

paid to the lord, but of which the arable land is owned by separate proprietors.

مألوف mè'lūf (*fem.* مألوفه mè'lūfé), *a. a.* Accustomed, usual, habituated, habitual.

ماله màla, *s. p.* A mason's trowel.

مالیده mālidé, *a. p.* Rubbed.

ما مضا mā-màzā, *s. a.* What is past; مضا ما مضا màzā-mā-màzā, What is past is past; let bye-gones be bye-gones.

ما ملك mā-mèlek, *s. a.* What is possessed, one's possessions.

مأمن mè'mèn, *s. a.* A place of safety; a person in whom trust is placed.

مأمور mè'mūr, *a. a.* Under orders, under authority; —, *s. a.* A public functionary, a commissioner; مأموریت mè'mūrìyyèt, *s. a.* Any employ, office, or commission under government.

مأموره mè'mūré, *s. a.* An order, command; حسب المأموره hàssba-'l-mè'mūré, *ad. a.* In accordance with the orders received (or given).

مأمول mè'mūl, *a. a.* Hoped for, expected; —, *s. a.* Expectation; ا—, —et, *v.a.* To hope, expect, look for.

مأمون mè'mūn, *a. a.* Made safe and secure, free from fear.

مانده màndra, *s. t.* A farm-yard for cows, calves, and oxen.

مانده màndа, *s. t.* A buffalo; —, māndé, *a. p.* (*in composition*), Remaining, resting, left; —, *s. p.* Arrears of pay or rations (of the Janissaries); فروماندہ fùru-māndé, *a. p.* Tired out, knocked up with fatigue.

مانع māni", *a. a.* Impeding; —, *s. a.* An obstacle, impediment, difficulty; او—, —òl, *v.n.* To impede, prevent, obstruct, hinder.

مانند mānènd, *a. p.* Life.

مانوس mè'nūss, *a. a.* Familiarized with, accustomed to.

مانی (*for* معنی) māni, *s. t.* A song; مانی چاغرمق māni-chàghirmak, *v.n.* To sing a song.

مأوا (*for* مأوی) mè'và, *s. a.* A habitation, place of abode.

ماورا mā-vèrā, *s. a.* That which is behind or beyond; the space behind; ما وراء النهر mā-vèrā'u-'n-nèhr, Transoxiania.

ما وقع mā-vàka"a, *s. a.* That which has happened.

ماوی màvi (*for* مائی mā'ī), *a. t.* Light blue.

مأوی (*or* مأوا) mè'và, *s. a.* A habitation, place of abode.

ماه māh, *s. p.* The moon; a month, a solar or calendar month; ماه بماه māh-bè-māh, *ad. p.* Monthly, from month to month, once every month; ماهیه māhìyyé, *s. a.* Monthly pay, salary, wages.

ماهتاب māh-tāb (màhitàb), *s. p.* Moonlight, moonshine; a squib, slow match, a port-fire.

ماهچه māhché, *s. p. dim.* A small moon, moonlet; figure of a crescent used to be placed on spires, cupolas, flagstaffs, &c.

ماهر māhir, *a. a.* Well versed in any science or art.

مباح mùbāh, *a. a.* Lawful, not sinful to do or to use.

مباحث mèbāhiss, *s. pl. a.* (*of* مبحث mèbhàss), Subjects treated of; paragraphs.

مباحثه mùbāhéssé, *a. a.* A treating, discoursing; a discussing, disputing, controversy; ا—, —et, *v.n.* To treat, discourse; to discuss, to dispute, hold a controversy.

مباد mèbād, مبادا mèbādā, *int. p.* Be it [not! God forbid!

مبادرت mùbādérèt, *s. a.* A setting about (any work), beginning; ا—, —et, *v.n.* To set about, set to work.

مبادله mùbādélé, *s. a.* A mutual exchanging; ا—, —et, *v.a.* To exchange.

مبادی mèbādi, *s. pl. a.* (*of* مبدأ mèbdè'), Sources, origins, beginnings.

مبارز mùbāriz, *s. a.* A fighter, champion, warrior.

مبارزه mùbārézé, *s. a.* Conflict, fight, [battle.

مبارك mùbārek, *a. a.* Blessed; —اولسون, mùbārek-òlsun! May it be blessed! (*equivalent to our* "I wish you joy!")

مباشر mùbāshir, *s. a.* A kind of official agent charged to see any business or lawsuit carried through and to help the same.

مباشرت mùbāshérèt, *s. a.* A setting one's self to work; ا—, —et, *v.n.* To set to.

مباعدت mùbā"adèt, *s. a.* A withdrawing, going to a distance.

مبالات mùbālāt, *s. a.* Consideration, regard, deference.

ماهی māhī, *s. p.* A fish.

ماهیت māhìyyèt, *s. a.* The quiddity of anything, the essence.

مائت mā'it, *a. a.* Dying; dead.

مائتین mi'atèyn, *s. a. dual* (*of* مائه mi'a), Two hundred.

مایخوش māykhòsh, *a. p.* Sourish, acidulous, tart, sub-acid.

مائده mā'idé, *s. a.* A table or tray ready set with food for eating.

مایس māyiss, *s. t.* The Syro-Roman month of May; (in Armenia) fresh made cakes of dung for fuel.

مایسترہ màyisstra, *s. t.* (*Italian*), The main-sail; مایسترەسرنی màyisstra-sèréni, The main-yard, مایسترەدیرکی màyisstra-dirèghi, The main-mast.

مایع māyi", *a. a.* Fluid, liquid.

مائل mā'il, *a. a.* Leaning, inclined.

مایینه màyna! *int. t.* (*Italian*), Lower away; ا—, —et, *v.a.* To lower (sails, masts, flags, &c.), to strike, haul down.

مأیوس mè'yūss, *a. a.* Desperate, hopeless, who hopes no more; مأیوسیت mè'yūssìyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness, lack of all hope.

مایه māyé, *s. p.* The substance of which anything is made, the material; leaven, ferment; مایه سز māyéssiz, *a. t.* Unleavened.

مائه mi'a, *a. a.* One hundred.

مایه سیل māyéssil, *s. p.* (Flood of the humours), The piles, hemorrhoids; any scrofulous appearance or affection of the skin or flesh.

مبالغ mèbāligh, *s. pl. a.* (*of* مبلغ mèblagh), Sums (of money).

مبالغه mùbālagha, *s. a.* Exaggeration; ا—, —et, *v.n.* To exaggerate.

مبانی mèbānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Structures, edifices.

مباهات mùbāhāt, *a. a.* A feeling proud, honoured; ا—, —et, *v.n.* To feel justly proud.

مباهی mùbāhī, *a. a.* Who feels proud, [justly proud.

مبایعه mùbāya"a, *s. a.* A buying; buying up largely; ا—, —et, *v.a.* To buy largely; to buy up old and foreign coins for the mint at their intrinsic value, less the mint profit (one of the most crying evils in Turkey, as the agents in one stage or other invariably pass off, at their nominal value, the coins so bought); مبایعه جی mùbāya"aji, *s. t.* An agent appointed to buy up old and foreign coins for the mint.

مباین mùbāyin, *a. a.* Separate, distinct, [unlike, different.

مباینت mùbāyénèt, *s. a.* Separation, becoming widely separated in distance, quality, or affections.

مبتدا mùbtédà, *s. a.* The grammatical or logical subject of a phrase, sentence, or proposition.

مبتدی mùbtédi, *s. a.* A novice, beginner.

مبتذل mùbtézèl, *a. a.* Little esteemed.

مبتغا mùbtéghà, *a. a.* Desired; —, *s. a.* The thing desired.

مبتلا mùbtélà, *a. a.* Subject to, exposed to, in prey to; addicted, given.

مبتنی mùbténi, *a. a.* Built, founded, based.

مبتهج mùbtèhij, *a. a.* Rejoicing, joyful.

مبجل mùbèjjel, *a. a.* Honoured, to whom honour is paid.

مبحث mèbhàss, *s. a.* A matter of discussion; a section of any treatise, a paragraph, article.

مبدأ mèbdè', *s. a.* An origin, source, commencement, beginning.

مبدل mùbèddel, *a. a.* Changed for or into something else.

مبذول mèbzūl, *a. a.* Abundant, largely given.

مبرا mùbèrrā, *a. a.* Free, exempt.

مبرد mìbrèd, *s. a.* A file (for filing metals); a rasp.

مبرم mùbrèm, *a. a.* Urgent, which will not be put off; قضای مبرم kàzāyi-mùbrèm, Irresistible fate.

مبرور mèbrūr (*fem.* مبرورهٔ mèbrūréh), *a. a.* Accounted good; خدمات مبرورهٔ khàdémāti-mèbrūréh, Good and faithful services.

مبرهن mùbèrhèn, *a. a.* Proved, demonstrated by proofs.

مبسوط mèbsūt, *a. a.* Spread, extended.

مبشر mùbèshshir, *s. a.* The bringer of good news, of glad tidings.

مبعوث mèb"ūss, *a. a.* Sent; deputed; raised from the dead; —, *s. a.* A deputy, a messenger.

مبغوض mèbghūz, *a. a.* Hated, detested, the object of enmity.

مبلغ mèblagh, *s. a.* A sum of money; —, mùbèlligh, *s. a.* One who communicates (intelligence, information).

مبلق mèblak (màb—), *s. a.* A spatula.

مبلول mèblūl, *a. a.* Wetted, drenched.

مبنى mèbnī, *a. a.* Built, founded, based.

مبهم mùbhèm, *a. a.* Doubtful, obscure in meaning.

مبهوت mèbhūt, *a. a.* Reduced to silence, stultified.

مبيت mèbīt, *s. a.* A place for passing [the night.

مبيض mùbèyyiz, *s. a.* A fair-copier; —, mùbèyyez, *a. a.* Copied out fairly.

مبين mùbīn, *a. a.* Which distinguishes truth from error; clear, manifest; declaratory, explanatory; —, mùbèyyin, *a. a.* Which declares, makes manifest; —, mùbèyyen, *a. a.* Declared, made manifest.

متابعت mùtāba"àt, *s. a.* A following, conforming to; —, —et, *v.n.* To follow, to conform.

متأثر mùté'èssir, *a. a.* Affected; grieved.

متأخر mùta'àkhkhir, *a. a.* Recent; modern; متأخرين mùta'àkhkhirīn, *s. pl. a.* The moderns.

متأذى mùté'èzzī, *a. a.* Pained, hurt, annoyed, vexed.

متاركه mùtārékè, *s. a.* A truce, suspension of hostilities, armistice.

متأسف mùté'èsssif, *a.a.* Sorry, grieved.

متاع màtā", *s. a.* Any object of merchandise, a piece of goods.

متاعب màtā"ib, *s. pl. a.* (*singular not used*), Fatigues, fatiguing things.

متألم mùté'èllim, *a. a.* Grieved, pained, afflicted.

متانت mètānèt, *s. a.* Firmness, passive [strength, solidity.

متأهل mùté'èhhil, *a. a.* Married, having a wife.

متبادل mùtébādil (*fem.* متبادله mùtébādilè), *a. a.* Interchangeable, interchanged; alternate (angles in geometry).

متبحر mùtébàhhir, *a. a.* Profound as the sea in erudition and learning.

متبوع mètbū", *a. a.* Obeyed, followed, conformed to; —, *s. a.* One's sovereign.

متتالى mùtétāli, *a. a.* Following each other in succession.

متجاسر mùtéjāssir, *a. a.* Daring, having the courage.

متجانس mùtèjāniss, *a. a.* Homogeneous.

متجاوز mùtéjāviz (—jāwuz), *a. a.* Exceeding; passing; more (than any number).

متجسس mùtéjèsssiss, *a. a.* Who pries into, inquires into minutely.

متحاب mùtahābb (*fem.* متحابه mùtahābbè), *a. a.* Mutually friendly, mutually loving.

متحاشى mùtahāshi, *a. a.* Avoiding, abstaining from, keeping clear of.

متحتم mùtahàttim, *a. a.* Indispensable, absolutely necessary.

متحد mùttahid, *a. a.* United, joined in one.

متحرك mútahàrrik, *a. a.* Moving, in motion; (a letter) followed by a vowel in the same syllable.

متحصن mùtahàsssin, *a. a.* Who fortifies or shuts himself up in a stronghold or fortress.

متحلی mùtahàllī, *a. a.* Ornamented with trinkets and jewels, adorned.

متحمل mùtahàmmil, *a. a.* Bearing, supporting, enduring. [tonished.

متحیر mùtahàyyir, *a. a.* Astounded, as-

متحیز mùtahàyyiz, *a. a.* Collected, comprehended, included; possessing, containing; —, *s. a.* A member, fellow (of a grade).

متخشع mùtakhàshshi", متخضع mùtakhàzzi", Endowed with humility, who humbles himself.

متخطی mùtakhàttī, *a. a.* Passing, overstepping (bounds), venturing (too far).

متخلص mùtakhàlliss, *a. a.* Bearing a literary surname.

متخیل mùtakhàyyil (*fem.* متخیله mùtakhàyyilé), *a. a.* Figuring to one's self, imagining; قوت متخیله kùvvéti-mùtakhàyyilé, The imaginative faculty.

متداول mùtédāvil, *a. a.* Passing current from hand to hand (money, books, &c.). [pious.

متدین mùtédèyyin, *a. a.* Religious,

متذکر mùtézèkkir, *a. a.* Calling to mind, remembering. [self, abasing himself.

متذلل mùtézèllil, *a. a.* Humbling him

مترادف mùtérādif (*fem.* مترادفه mùtérādifé), *a. a.* Joined together in travel, in point of time (events), in meaning (words); synonymous.

متراکم mùtérākim, *a. a.* Collected together in quantities.

مترتب mùtérèttib, *a. a.* Which enters into any series or category; which enters into any shape, form, or mode of being, formed, composed, consisting.

مترجم mùtèrjim, *s. a.* A translator; —, mūtèrjèm, *a. a.* Translated from one language into another; مترجم اول mùtèrjimi-èvvel, Chief translator (title of the principal assistant of the Interpreter of State).

مترجی mùtérèjjī, *a. a.* Hoping, wishing, anxiously looking. (man).

مترحم mùtéràhhim, *a. a.* Compassionate

متردد mùtérèddid, *a. a.* Doubtful, leaning first to one opinion and then to another, hesitating which to choose; coming and going, going to and fro.

مترس mètèriss, *s. t.* Works of circumvallation, field-works round a camp, trenches, breast-works. [exuding.

مترشح mùtérèshshih, *a. a.* Transuding,

مترصد mùtéràsssid, *a. a.* Watching, observing, looking out for.

مترقب mùtéràkkib, *a. a.* Looking for, expecting, hoping, wishing.

مترقی mùtéràkki, *a. a.* Increasing, rising, augmenting by degrees (in quantity or in rank); reaching, attaining.

مترکب mùtérèkkib, *a. a.* Composed, consisting (of several things).

متروك mètrūk, *a. a.* Abandoned, left, neglected; متركات mètrūkyāt, *s.pl.a.* Property left behind at death.

متزاحف mùtézāhif, *a. a.* Drawn up and advancing in order of battle.

متزاحم mùtézāhim, *a. a.* Collected in crowds, crowding, flocking.

متزايد mùtézāyid, *a. a.* Increased, augmented (in number or quantity).

متساوى mùtèssāvī, *a. a.* Reciprocally equal to one another.

متسرى mùtèssèrri, *a. a.* Having a slave [concubine.

متسلط mùtéssàllit, *a. a.* Arrogating to himself the exercise of power (over any person or thing).

متسلم mùtéssèllim, *s. a.* A governor of a single town or district.

متسلى mùtéssèlli, *a. a.* Consoled, who derives consolation.

متشابه mùtéshābih, *a. a.* Mutually resembling one another; metaphorical, allegorical, parabolical (expressions).

متشاعر mùtéshā''ir, *s. a.* A person who pretends to be a poet, a writer of doggerel.

متشبث mùtéshèbbiss, *a. a.* Taking hold of, taking in hand; having recourse to; setting to work.

متشبه mùtéshèbbih, *a. a.* Mutually resembling each other.

متشرع mùtéshèrri'', *a. a.* Versed in the [canon law.

متشرف mùtéshèrrif, *a. a.* Deriving honour, esteeming himself honoured.

متشعب mùtéshà''''ib, *a. a.* Derived (as a branch of a family, a ramification, &c.)

متشكر mùtéshèkkir, *a. a.* Thankful, [grateful.

متشكل mùtéshèkkil, *a. a.* Formed, figured, put in form.

متشكى mùtéshèkkī, *a. a.* Complaining, [lamenting.

متصادف mùtéssādif, *a. a.* Who meets, lights upon, finds.

متصادم mùtèssādim, *a. a.* Mutually dashing against each other.

متصبر mùtéssàbbir, *a. a.* Patient through reflection, long-suffering.

متصدى mùtéssàddī, *a. a.* Setting about, occupying one's self with (any work).

متصرف mùtéssàrrif, *s. a.* An absolute governor of a large province; —, *a. a.* Disposing absolutely of things, being absolute master and possessor; declinable (in grammar).

متصف mùttassif, *a. a.* Qualified, endowed with, possessing (a general quality).

متصل mùttassil, *a. a.* Joined, touching; [—, *ad. t.* Continually.

متصور mùtéssàvver, *a. a.* Imagined, conceived; imaginable, conceivable.

متصوف mùtéssàvvif, *s. a.* One who studies, pursues, or follows out the science of mystical philosophy and religion.

متضاعف mùtézā''if, *a. a.* Doubled or [increased manifold.

متضرر mùtazàrrir, *a. a.* Suffering loss or damage.

متضرع mùtédàrri'', *a. a.* Acting with humility, as a supplicant.

متضع mùttazi'', *a. a.* Low, abject, humble.

متضمن mùtazàmmin, *a. a.* Contained, included; containing, including, comprehending; —, *s. a.* Surety, guarantee, bail.

متطابك mùtétābik, *a. a.* Mutually con-

formable, agreeing, corresponding, similar.

متطارق mùtétārik, *a. a.* Following closely [behind each other.

متطاهر mùtétāhir, *a. a.* Canonically cleansed and purified by ablution.

متطرق mùtétàrrik, *a. a.* Contending, opposing, assaulting, striking repeatedly.

متطهر mùtétàhhir, *a. a.* Cleansed, made [clean.

متظلل mùtazàllil, *a. a.* Protected, or taking protection under the shade.

متظلم mùtazàllim, *a. a.* Who complains of injury or wrong.

متظهر mùtazàhhir, *a. a.* Who leans his back against any support.

متعاقب mùta"ākib, *a. a.* Following each other in succession.

متعال mùta"āl, *a. a.* (God) Most High.

متعاهد mùta"āhid, *a. a.* Mutually stipulating and covenanting with each other.

متعبد mùta"àbbid, *a. a.* Devout, practically devotional.

متعجب mùta"àjjib, *a. a.* Surprised, [wondering.

متعدد mùta"àddid, *a. a.* Numerous.

متعدی mùta"àddī, *a. a.* Transitive (a verb).

متعذر mùta"àzzir, *a. a.* Impossible, [beset with valid obstacles.

متعرض mùta"àrriz, *a. a.* Meddling, injuriously interfering.

متعسر mùta"àsssir, *a. a.* Surrounded with difficulty.

متعفن mùta"àffin, *a. a.* Putrid; stinking.

متعلق mùta"àllik, *a. a.* Suspended, attached, dependent; related, connected (from, to, on, with); متعلقات mùta"àllikāt, *s. pl. a.* Dependants and relatives; appurtenances.

متعه mùt"a, *s. a.* A temporary marriage (practised in Persia).

متعهد mùta"àhhid, *a. a.* Who has undertaken (to do or manage something).

متعين mùta"àyyin, *a. a.* Distinguished, notable (person); متعينان mùta"àyyinān, *s. pl. p.* Distinguished, principal persons.

متغلب mùtéghàllib, *a. a.* Exercising an illegal and violent authority; —, *s. a.* A rebel or enemy successful for a time.

متغير mùtéghàyyir, *a. a.* Changed, [altered; spoilt, ruined.

متفاوت mùtéfāvit, *a. a.* Unequal in quantity, differing.

متفحص mùtéfàhhiss, *a. a.* Curious, minute and dilligent in inquiry.

متفرج mùtéfèrrij, *s. a.* (*pl.* متفرجين mùtéfèrrijīn), A promenader.

متفرد mùtéfèrrid, *a. a.* Isolating one's self; rebellious, declaring one's self independent.

متفرع mùtéfèrri", *a. a.* Derived as a branch or ramification; متفرعات mùtéfèrri"āt, *s. pl. a.* Details; ramifications, branches.

متفرق mùtéfèrrik (*fem.* متفرقه mùtéfèrrika), *a. a.* Separate.

متفرقه mùtéfèrrika, *s. a.* Title of a corps of officers in the olden time, who used to be sent on missions by the Sultan.

متفق mùttéfik, *a. a.* United (in any moral manner); —, *s. a.* An ally,

confederate; الرأى —, mùttéfiku-'r--rè'y, *a. a.* United in opinion, agreed; unanimous; عليه —, mùttéfiku-"àlèyh, *s. a.* That upon which different people are agreed.

متفقد mùtéfàkkid, *a. a.* Inquiring after, or longing after, any absent thing.

متفقه mùtéfàkkih, *a. a.* Studious of, or versed in, the canon law.

متفكر mùtéfèkkir, *a. a.* Thoughtful, thinking.

متفوق mùtéfèvwik, *a. a.* Superior (to anything).

متقابل mùtékābil, *a. a.* Opposite to each other.

متقاضى mùtakāzī, *a. a.* Who duns, presses for payment.

متقاعد mùtakā"id, *a. a.* Pensioned off, allowed to retire with a pension.

متقدم mùtakàddim, *a. a.* Preceding, going before; متقدمين mùtakàddimīn, The ancients.

متقرب mùtakàrrib, *a. a.* Approaching.

متقلد mùtakàllid, *a. a.* Who wears round the neck; who obeys, follows.

متقن mùttakin, *a. a.* Who knows for certain, is perfectly convinced.

متقى mùttakī, *a. a.* Pious, devout, God-fearing.

متكا mùttékyà, *s. a.* Anything on which one may lean or recline.

متكبر mùtékèbbir, *a. a.* Proud, puffed up.

متكفل mùtékèffil, *a. a.* Who stands surety, becomes answerable.

متكلف mùtékèllif, *a. a.* Prepared with great cost and care.

متكلم mùtékèllim, *a. a.* Who speaks; نفس — nèfssi - mùtékèllim (The speaker's self), *s. a.* The first person singular of verbs and pronouns in grammar; نفس متكلم مع الغير nèfssi--mùtékèllim - mà"é -'l - ghàyr, (The speaker's self with others) The first person plural.

متكى mùttékī, *a. a.* Leaning against on the elbow.

متكيف mùtékèyyif, *a. a.* Possessing a quality.

متلاطم mùtélātim, *a. a.* Rough (the sea), agitated.

متلافى mùtélāfī, *a. a.* Catching up, making up for (lost time, &c.).

متلاقى mùtélākī, *a. a.* Meeting, coming together.

متلالى mùtélālī (*for* متلألى mùtélè'li'), *a. a.* Glittering, resplendent.

متلذذ mùtélèzziz, *a. a.* Enjoying (anything pleasant), deriving pleasure.

متلفظ mùtélàffiz, *a. a.* Pronounced.

متلقب mùtélàkkib, *a. a.* Taking or bearing a title or surname.

متلون mùtélèvvin, *a. a.* Inconstant, capricious, changeable.

متمادى mùtémādī, *a. a.* Extended in duration, continued; continual; —, *or* متماديا mùtémādiyyan, *ad. a.* Continually, uninterruptedly.

متمتع mùtémètti", *a. a.* Reaping a profit or benefit, profiting (by the use or possession of anything).

متمثل mùtémèssil, *a. a.* Conforming to anything.

متمدن mùtémèddin, *a. a.* Established, settled (in some country).

متمرد mùtémèrrid, *a. a.* Perversely obstinate, rebellious.

متمسك mùtémèssik, *a. a.* Miserly, niggardly (person).

متمكن mùtémèkkin, *a. a.* Established (in any place).

متملك mùtémèllik, *a. a.* Possessed of (anything), possessing.

متمم mùtèmmim, *a. a.* Who finishes, completes; —, *s. a.* The supplement (of an arc or angle in trigonometry).

متمنى mùtémènnī, *a. a.* Desiring, asking, praying (for something); —, *or* متمنا mùtémènnà, *a. a.* Asked for, desired, wished for.

متموج mùtémèvvij, *a. a.* Rough with waves (the sea, &c.).

متمول mùtémèvvil, *a. a.* Rich, possessing much property.

متن mètn, *s. a.* The text of any work commented upon.

متناسب mùténāssib, *a. a.* Mutually proportionate, inter-proportionate; well-proportioned in shape; اربع متناسبه èrbà"i-mùténāssébé, (The four proportionals) The rule of three, the rule of proportion.

متناظر mùténāzir, *a. a.* Mutually regarding each other; opposite to each other.

متنافى mùténāfī, *a. a.* Mutually repulsive; inconsistent, incongruous.

متناقض mùténākiz, *a. a.* Mutually demolishing; contradictory.

متناوب mùténāvib, *a. a.* Alternating, taking turns.

متناول mùténāvil, *a. a.* Taking, eating or drinking, partaking.

متناهى mùténāhī, *a. a.* Finite, ending; نا متناهى nā-mùténāhī, Infinite, endless.

متنبع mùténèbbi", *a. a.* Rising, taking [rise (a spring, river, &c.).

متنبه mùténèbbih, *a. a.* Aware, advised; on his guard; better aware and conducted in future (after punishment or reprimand).

متنعم mùténà""im, *a. a.* In the enjoyment of some good.

متنفر mùténèffir, *a. a.* Disgusted; in flight, running away.

متنفس mùténèffiss, *a. a.* Who or which breathes, breathing.

متنكر mùténèkkir, *a. a.* Incognito, not [recognisable.

متنوع mùténèvvi", *a. a.* Various, different.

متواتر mùtéwātir, *a. a.* Publicly known, [generally spoken of.

متوارث mùtéwāriss, *a. a.* Inheriting in succession.

متوارد mùtéwārid, *a. a.* Successively arriving.

متوارى mùtéwāri, *a. a.* Getting behind anything and so being lost from sight.

متوازى mùtéwāzī, *a. a.* Parallel to each other.

متواضع mùtéwāzi", *a. a.* Humble, self-humbling.

متوالى mùtéwālī, *a. a.* Successive, in uninterrupted succession; متوالية mùtéwālìyyétɛn, *ad. a.* In uninterrupted succession, one after the other.

متوجه mùtéwèjjih, *a. a.* Turning the face (towards an object); pointed, directed; travelling in the direction (of a place).

متورع mùtévèrri", *a. a.* Pious, devout.

متوسط mùtéwàssit, *a. a.* Intervening; middling (quality). [(in God).

متوسل mùtévèssil, *a. a.* Trusting solely

متوطن mùtawàttin, *a. a.* Settled (in a country as a home). [defunct.

متوفى *or* متوفا mùtéwèffà, *a. a.* Dead,

متوقع mùtéwàkki", *a. a.* Waiting in expectation.

متوقف mùtéwàkkif, *a. a.* Waiting for the decision, depending on the decision.

متوقى mùtéwàkkī, *a. a.* Cautious, timid.

متوكل mùtévèkkil, *a. a.* Relying, trusting, depending; متوكلاً على الله mùtévèkkilan-"àla-'llāh, *ad. a.* Putting his trust in God.

متولد mùtévèllid, *a. a.* Born.

متولى mùtévèllī, *a. a.* Turning away (from anything); —, *s. a.* A trustee of property in mortmain.

متهالك mùtahālik, *a. a.* Casting himself precipitately (into danger or trouble).

متهم mùttéhim, *a. a.* Culpable, guilty, convicted of a fault.

متهور mùtéhèvvir, *a. a.* Headstrong, violent, inconsiderate.

متهيج mùtéhèyyij, *a. a.* Set in motion (dust, troops, &c.).

متهيى mùtéhèyyī, *a. a.* Prepared, equipped, in readiness.

متيسر mùtéyèsssir, *a. a.* Facilitated, made easy of accomplishment; becoming accomplished without difficulty.

متيقظ mùtéyàkkiz, *a. a.* Awake; on his guard, watchful.

متين mètīn, *a. a.* Strong, firm.

مثابرت mùssābéret, *s. a.* Setting to (at work), turning to. [estimation).

مثابه mèssābé, *s. a.* Place or degree (of

مثال mìssāl, *s. a.* An example, an illustration; a similar thing, counterpart; a command, order; عالم مثال "ālémi--mìssāl, The world of counterparts, in which everything occurs, immaterially, in exactly the same time and order as here below materially; a dream.

مثبت mùssbit, *a. a.* Which confirms; —, mùssbèt, *a. a.* Confirmed, proved.

مثقال mìsskāl, *s. a.* A weight for pearls, &c., equal to about 3 dwts. troy.

مثل mèssel, *s. a.* A parable, proverb; —, mìssl, *s. a.* A like thing or quantity; ایکی مثلی iki-mìssli, Twice the quantity; مثلا mèssélā, *ad. a.* For example; as for example; if, for example; ضرب مثل zàrbi-mèssel, A proverb.

مثلث mùssèllɛss, *a. a.* Threefold. composed of three parts; —, *s. a.* A triangle; a preparation of wine boiled with spices and sweetened; مثلثات mùssèlléssāt, *s. pl. a.* Trigonometry, trigonometrics; مثلثات كرويه mùssèlléssāti - kyùrévìyyé, Spherical trigonometry; مثلث متساوى الاضلاع mùssèlléssi - mùtéssāvìyyu - 'l - àdlā", An equilateral triangle; —متساوى الساقين mùssèlléssi - mùtéssāvìyyu -

-'ss-sākàyn, An isosceles triangle; —مختلف الاضلاع, mùssèlléssi-mùkhtèlifu-'l-ʌdlā", A scalene triangle; —قائم الزاويه, mùssèlléssi-kā'imu-'z-zāvìyyé, A right-angled triangle; —منفرج الزاويه, mùssèlléssi-mùnfèriju-'z-zāvìyyé, An obtuse-angled triangle; —حاد الزوايا, mùssèlléssi-hāddu-'z-zèwāyā, An acute-angled triangle.

مثللو mìssìlli, *a. t.* Like, similar, of a kind, of a sort; بومثللو bū-mìssìlli, Of this kind; اول مثللو (ò)-mìssìlli, Of that kind.

مثمر mùssmir, *a. a.* Fruitful.

مثمن mùssèmmen, *s. a.* An octagon.

مثنوى mèssnévī, *s. a.* Poetry, every two successive lines or hemistichs of which rhyme with each other.

مثوبت mèssūbet, *s. a.* A promised reward (for good actions).

مثول mùssūl, *s. a.* The standing respectfully in waiting for orders.

مثوى *or* مثوا mèsswà, *s. a.* A place of rest or habitation.

مثيب mùssèyyeb, *a. a.* No longer a virgin, depucelated.

مجاب mùjāb, *a. a.* Answered, accepted; acceptable (prayer).

مجادله mùjādélé, *s. a.* Controversy, contention, dispute; ا—, —et, *v.n.* To contend, dispute.

مجار mʌjar, *s. t.* A Hungarian; Hungary; —التونى, mʌjar-ʌltini, A ducat.

مجارى mèjārī, *s. pl. a.* (*of* مجرى mèjrà), Beds (of rivers), courses; the tracks in which things move.

مجاز mèjāz, *a. a.* Permitted, lawful; —, *s. a.* A metaphor; —, mùjāz, *a. a.* Permitted, licit, lawful; مجازى mèjāzī, *a. a.* Metaphorical, figurative.

مجازات mùjāzāt, *s. a.* Punishment; ا—, —et, *v.n.* To punish.

مجال mèjāl, *s. a.* Power, strength, ability (to do anything).

مجالس mèjāliss, *s. pl. a.* (*of* مجلس mèjliss), Assemblies; councils.

مجالست mùjāléssèt, *s. a.* A sitting down in company (with anyone).

مجامعت mùjāma"àt, *s. a.* Sexual intercourse. [honourable treatment.

مجامله mùjāmélé, *s. a.* A good, kind,

مجاناً mèjjānan, *ad. a.* Gratis, gratuitously (received or acquired).

مجانبت mùjānébèt, *s. a.* An avoiding, keeping away (from); ا—, —et, *v.n.* To avoid, keep away.

مجاوبه mùjāvébé, *s. a.* An answering each other; altercation.

مجاور mùjāvir, *a. a.* Neighbouring.

مجاهد mùjāhid, *s. a.* One who strives earnestly; a champion of the faith.

مجاهده mùjāhédé, *s. a.* A zealous striving; fighting for the faith.

مجبور mèjbūr, *a. a.* Constrained; put in its place and bound up (a broken bone or sprained joint); obliged (by force or by favour); مجبوريت mèjbūrìyyèt, *s. a.* Constraint; necessity; obligation.

مجبول mèjbūl, *a. a.* Innate, inborn, natural.

مجتبا *or* مجتبی mùjtébà, *a. a.* Elected, [selected, chosen.

مجتمع mùjtèmi", *a. a.* Collected together, gathered together.

مجتنب mùjtènib, *a. a.* Who avoids, keeps away.

مجتهد mùjtèhid, *s. a.* One who studies the original authorities in matters of religion and law, and founds thereon tenets and doctrine.

مجد mèjd, *s. a.* Majesty; —, mùjìdd, *s. a.* One who earnestly endeavours.

مجدد mùjèddid, *s. a.* A renewer; —, mùjèddèd, *a. a.* Renewed, renovated; new; مجدداً mùjèddédan, *ad. a.* Anew, afresh, again.

مجذوب mèjzūb, *a. a.* Attracted; crazy.

مجرا *or* مجری mèjrà, *s. a.* The bed (of a river), channel, course.

مجرب mùjèrreb, *a. a.* Tried, known by experience; experienced.

مجرد mùjèrred, *a. a.* Mere, sheer; naked; sole, alone; unmarried; —, *ad. t.* Only, merely, for nothing else but.

مجرم mùjrim, *s. a.* A culprit, an offender.

مجروح mèjrūh, *a. a.* Wounded.

مجری mèjrà, *s. a.* See مجرا.

مجزوم mèjzūm, *a. a.* Decided, decided upon; fully believed, considered as quite substantiated; marked with the sign ◌̣ (a letter), which indicates that it is not to be followed with a vowel in the same syllable when pronounced; —, *s. a.* The decision or determination taken in any case; a determined opinion.

مجسم mùjèsssem, *a. a.* Solid (not hollow or superficial); زاویهٔ مجسمه zāvìyyé'i-mùjèsssémé, A solid angle.

مجلا *or* مجلی mùjèllà, *a. a.* Polished, burnished; rubbed up, enlightened.

مجلد mùjèllid, *s. a.* A bookbinder; —, mùjèlled, *a. a.* Bound (a book); —, *s. a.* A volume.

مجلس mèjliss, *s. a.* An assembly, meeting; a council; a picture or illustration in Persian books of poetry.

مجمر mìjmer, مجمرهٔ mìjméré, *s. a.* A censer.

مجمع mèjmà", *s. a.* Any place in which things are collected together; —, *and* مجمعه mèjma"à, *s. a.* A note-book, memorandum-book, album, scrap-book, pocket-book. [summary.

مجمل mùjmèl, *s. a.* Concise, abstract,

مجموع mèjmū", *a. a.* Collected; —, *s. a.* The whole.

مجند mùjènned, *a. a.* Collected as troops or regiments, embodied, called out.

مجنون mèjnūn, *a. a.* Mad (possessed with a devil).

مجوز mùjèvvèz, *a. a.* Permitted, tolerated (in grammar).

مجوزهٔ mùjèvvézé, *s. t.* A kind of tall turban worn on state occasions in the olden time by various functionaries.

مجوسی mèjūssī, *s. a.* A fire-worshipper, a magian. [inside.

مجوف mùjèvwèf (mùjèvf), *a. a.* Hollow

مجوهر mùjèvhèr, *a. a.* Ornamented with pearls and precious stones.

مجهز mùjèhhèz, *a. a.* Equipped, fitted out; rigged and armed (a ship).

مجهود mèjhūd, *s. a.* One's utmost ability.

مجهول mèjhūl, *a. a.* Unknown; passive (*a verb, so called because, in using a verb passive, the actor is not necessarily declared or pointed out*).

مجی mèjī, *s. a.* Arrival, a coming.

مجیب mùjīb, *s. a.* One who answers or grants a request.

مجید mèjīd, *a. a.* Most glorious, clothed in great majesty; المجید èl-Mèjīd, *s. a.* God; عبدالمجید "abdu-'l-Mèjīd, The servant of God the Most Glorious (*name of a Sultan of Turkey*).

مچ mèch, *s. t.* A small sword, rapier.

محابا mùhābā, محابات mùhābāt, *s. a.* Respect of persons, consideration; بی محابا bī-mùhābā, *ad. p.* Without any respect of persons, off-hand.

محاذات mùhāzāt, *s. a.* Being opposite and parallel; *or* being on the same line. [parallel; equal.

محاذی mùhāzī, *a. a.* In the same line;

محارب mùhārib, *a. a.* At war, in a state of warfare.

محاربه mùhārébé, *s. a.* Warfare; war; a battle, fight, action, engagement.

محاسبه mùhāssébé, *s. a.* A settling of accounts; an auditing of accounts; محاسبه‌جی mùhāssébéji, *s. t.* An auditor or accountant-general; — قلمی mùhāssébé-kàlémi, *s. t.* An audit-office or accountants' office of the treasury.

محاسن màhāssin, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Praiseworthy acts or qualities; the beard, whiskers, and mustaches.

محاصر mùhāssir, *s. a.* A besieger.

محاصره mùhāssara, *s. a.* A siege; a blockade; ا—, —et, *v.a.* To besiege; to blockade.

محاط mùhāt, *a. a.* Surrounded, encircled; محاطعلم *or* محاطاعلم mùhāti-"ilm, Embraced in the knowledge, known.

محافظ mùhāfiz, *s. a.* The governor of a fortified town.

محافظه mùhāfaza, *s. a.* The guard, keeping, protection, defence; ا—, —et, *v.a.* To guard, keep, protect, defend.

محافل màhāfil, *s. pl. a.* (*of* محفل màhfil, *not used in this sense*), Assemblies, places where people assemble; society.

محاق màhak, *s. a.* Total disappearance of the moon at the end of a lunation.

محاکمه mùhākémé, *s. a.* The trial (of a person by a judge); ا—, —et, *v.a.* To try, to bring to a trial, to put upon his trial.

محال màhāll, *s. pl. a.* (*of* محل màhàll), Places; —, mùhāl, *a. a.* Impossible.

محاله màhālé, *s. a.* Fraud, deceit, trick; لامحاله lā-màhālé, *ad. a.* Without fail.

محامد màhāmid, *s. pl. a.* (*of* محمدت màhmédet), Acts or qualities worthy of praise and glory.

محاورة mùhāvéré, *s. a.* Common conversation; noisy talk.

محب mùhìbb, *s. a.* An affectionate friend; محبانه mùhìbbāné, *a. p.* محبی mùhìbbī, *a. a.* Pertaining to a friend.

محبت màhàbbet, *s. a.* Affection, friendship.

محبس màhbèss, *s. a.* A prison, place of [confinement.

محبوب màhbūb (*fem.* محبوبه màhbūbé), *a. a.* Beloved. (*The masculine generally bears a filthy meaning*).

محبوس màhbūss, *a. a.* Imprisoned.

محتاج mùhtāj, *a. a.* Needing, in need, in want; needy, poor.

محترق mùhtèrik, *a. a.* Burnt by a conflagration.

محترم mùhtérèm, *a. a.* Honoured, held in honour, respected, venerated.

محتسب mùhtèssib, *s. a.* A chief officer of excise, having a supervision over merchants and shop-keepers, at present called احتساب ناظری ihtissāb-nāziri.

محتکر mùhtèkir, *s. a.* One who keeps back provisions from market in hopes of creating a scarcity and selling dear.

محتمل mùhtémèl, *a. a.* Possible, probable.

محتمی mùhtèmī, *a. a.* Who avoids hurtful articles of food, or diet.

محتوی mùhtèvī, *a. a.* Comprehending, containing, embracing.

محجوب màhjūb, *a. a.* Ashamed; bashful.

محدب mùhàddeb, *a. a.* Convex.

محدث mùhàddiss, *s. a.* An author who treats of the acts and words of Mohammed; —, mùhdèss, *a. a.* Created (not eternal); new, recent (not ancient).

محدد mùhàddid, *s. a.* A tracer of limits [and boundaries.

محدود màhdūd, *a. a.* Limited, bounded; few (in number), small (in extent).

محذور màhzūr, *s. a.* A defect to be guarded against, an objection.

محذوف màhzūf, *s. a.* Understood, not expressed (a word); elided (a letter).

محراب mìhrāb, *s. a.* A niche or mark of any kind in the wall of a mosque to show in which direction to turn in prayer.

محرر mùhàrrir, *s. a.* One who writes, the writer; —, mùhàrrèr, *a. a.* Written; محررات mùhàrrérāt, *s. pl. a.* Writings.

محرف mùhàrref, *a. a.* Corrupted, tampered with, erroneous (texts, books, &c.).

محرك mùhàrrik, *s. a.* A seditious person, mover of sedition; who causes things to move.

محرم màhrèm, *s. a.* A confidant, one admitted into a secret; one who legally had admission into the society of one of the other sex; —, mùhàrrem, *s. a.* Name of the first month of the Muhammedan year; —, *a. a.* Prohibited, unlawful (in religion); محرمات mùhàrrémāt, *s. pl. a.* Unlawful things; نامحرم nā-màhrem, *a. p.* To whom the society of one of the other sex is not legally permitted.

محروس màhrūss (*fem.* محروسه màhrūssé), *a. a.* Defended, protected; محروسه màhrūssé, *s. a.* A city, fortified city; ممالك محروسه mèmāliki-màhrūssé, (The defended dominions) The Ottoman territory.

محروم màhrūm, *a. a.* Deprived; without; disappointed. [sorrowing.

محزون màhzūn, *a. a.* Grieved, afflicted,

محسن mùhsin, *s. a.* One who confers benefits, grants favours, does kindnesses; —, mùhàsssèn, *a. a.* Approved, worthy of approbation; محسنات mùhàsssénāt, *s. pl. a.* Deeds or qualities worthy of approbation, virtues.

محسوب màhsūb, *a. a.* Counted, reckoned; محسوباً màhsūban, *ad. a.* On account of, towards the account of.

محسوس màhsūss, *a. a.* Sensible, felt, perceived.

محشر màhshɛr, *s. a.* The resurrection, or place of assembly for the last judgment; an assemblage, troop, company (of people).

محصل mùhàsssíl, *s. a.* Title of one class of former governors of towns or districts (*lit.* collector); محصل الكلام màhsʌlu-'l-kèlām, *or* mùhàsssʌlu-'l-kèlām, *ad. a.* In fine, in short, in one word, to sum up.

محصن mùhàsssan, *a. a.* Guarded round about, fortified; محصنات mùhàsssanāt, *s. pl. a.* Chaste, virtuous, discreet women.

محصود màhsūd, *a. a.* Reaped, mown.

محصور màhsūr, *a. a.* Bounded, confined, shut in, besieged, surrounded.

محصول màhsūl, *s. a.* Produce, fruit; محصولدار màhsūldār, *a. p.* Fruitful.

محض màhz, *a. a.* Sheer, pure; محضا màhzā, *ad. a.* Merely, purely, simply, entirely.

محضر màhzàr, *s. a.* A petition signed by all the people present (*called also* عرض محضر "àrzi-màhzar); —, mùhzir, *s. a.* An officer who cites or summons people before a court of justice.

محط màhàtt, *s. a.* A halting-place, where the baggage animals are unloaded.

محظوظ màhzūz, *a. a.* Pleased, glad; محظوظيت mùhzūzìyyèt, *s. a.* Satisfaction, pleasure, joy.

محفظه màhfaza, *s. a.* A case (for protecting anything).

محفل màhfil, *s. a.* A gallery in a mosque; any place of congregation; —همايون, màhfili-hùmāyūn, The gallery reserved for the use of the Sultan.

محفوظ màhfūz, *a. a.* Preserved; لوح محفوظ lèvhi-màhfūz, (The preserved tablet) The tablet of God's providential decrees. [temptible.

محقر mùhàkkar, *a. a.* Contemned; contحقق mùhàkkàk, *a. a.* Fully ascertained, verified, corroborated. [stone.

محك màhàkk (mèhènk), *s. a.* A touch-

محكم mùhkèm, *a. a.* Strong; well fortified; tight. [court of justice.

محكمه màhkémé (mèhkémé), *s. a.* A

محكوك màhkyūk, *a. a.* Scratched out (writing, with a knife); engraved.

محكوم màhkyūm, *a. a.* Subject to any jurisdiction; عليه —, màhkyūmun-"àlèyh, *a. a.* Sentenced, on whom sentence is passed.

محكى màhkī, *a. a.* Related, narrated, recounted; محكى عنه màhkìyyun-"ành, *s. a.* Him on whose authority a thing is recounted; محكى فيه màhkìyyun-fìh, *s. a.* Him about whom a narration is recounted.

محل màhàll, *s. a.* A place; the proper place for anything; a fitting place; a place in which anything occurs; اهله فى محله èhluhu-fī-màhàllihi, The right man in the right place.

محلول màhlūl, *a. a.* Dissolved; untied, loosened; vacant (a place of employ); —, *s. a.* A vacancy, vacant office.

محله màhàllé (*pl.* محلات màhàllāt), *s. a.* A parish; a quarter or locality of a town.

محلى mùhàllà, *a. a.* Adorned (with ornaments).

محمد mùhàmmed, *a. a.* Praised; praiseworthy; Muhammed (Mahomet); محمدى mùhàmmédī (*fem.* محمديه mùhàmmédìyyé), *a. a.* Muhammedan, Mahometan.

محمدت màhmédet, *s. a.* A praiseworthy point of character; praise, glory.

محمل màhmil, *s. a.* A litter for travelling on a camel; a covering for the sacred building at Mecca.

محمود màhmūd, *a. a.* Praised, glorified.

محمول màhmūl, *a. a.* Loaded (upon anything), placed upon; imputed, attributed.

محموم màhmūm, *a. a.* Attacked with fever.

محمى màhmī (*fem.* محميه màhmìyyé), *a. a.* Protected; محميه màhmìyyé, *s. a.* A city.

محنت mìhnèt, *s. a.* (*pl.* محن mìhàn), A source of grief, a trouble, affliction.

محو màhv, *s. a.* An obliterating, cancelling, demolishing; ا—, —et, *v. a.* To obliterate; to demolish; محو واثبات màhv-u-ìssbāt, A cancelling or demolishing some parts and adding or leaving others (in writings or in buildings).

محور mìhvER, *s. a.* An axis.

محول mùhàvvel, *a. a.* Referred to, turned over to, left to the care or decision of (some person).

محى mùhyī, *a. a. for* محيى, which see.

محيط mùhīt, *a. a.* Encircling, surrounding; embracing, containing, comprehending; بحر محيط bàhri-mùhīt, The ocean, as surrounding the habitable earth.

محيى mùhyī, *s. a.* Who animates, gives life; who renovates, restores; who renders flourishing, populous; who reclaims (waste land).

مخا Mòkhā, *s. a.* Name of a town in Arabia.

مخابره mùkhābéré, *a. a.* Correspondence by letter or message; ا—, —et, *v. a.* To correspond, to hold communication.

مخادنت mùkhādénet, *s. a.* Friendship, amity.

مخاذيل màkhāzīl, *s. pl. a.* (*of* مخذول màkhzūl), Low wretches, rascals.

مخارج màkhārij, *s. pl. a.* (*of* مخرج màkhrèj), Places of issue, issues, outlets; the different parts of the organs of speech from whence the sounds of the several letters, or classes of letters, are derived; expenses.

مخازن màkhāzin, *s. pl. a.* (*of* مخزن makhzen), Magazines, storehouses, cellars.

مخاصمه mùkhāssamé, *s. a.* A litigating.

مخاطب mùkhātab, *a. a.* Addressed in speech by anyone; —, *s. a.* The second person of verbs and pronouns; مفرد مخاطب mùfrèd-mūkhātab, The second person singular; جمع مخاطب jèm"i-mùkhātab, The second person plural. [anyone in speech.

مخاطبه mùkhātaba, *s. a.* An addressing

مخاطره mùkhātara, *s. a.* Danger, peril.

مخالب màkhālib, مخاليب màkhālīb, *s. pl. a.* (*of* مخلب mìkhlèb, مخلاب mìkhlāb), Claws, talons.

مخالصت mùkhālésset, *s. a.* Sincerity of friendship.

مخالطه mùkhālata, *s. a.* Intercourse.

مخالف mùkhālif, *a. a.* Opposed to, contrary, adverse.

مخالفت mùkhāléfèt, *s. a.* Opposition; an opposing; ا—, —et, *v.n.* To oppose, be opposed to.

مخبر mùkhbir, *s. a.* Who gives notice, communicates information, an informant.

مختار mùkhtār, *a. a.* Preferred, preferable; having the option, free to choose; —, *s.a.* Choice, election made; فاعل مختار fā"ili-mùkhtār, One who, being of age and of sound mind, is free to act according to his own discretion.

مخترع mùkhtèri", *s. a.* An inventor, introducer. [acts humbly.

مختشع mùkhtèshi", *a. a.* Humble, who

مختص mùkhtàsss, *a. a.* Appropriated, dedicated.

مختصر mùkhtassar, *a. a.* Abridged, abbreviated, curtailed; short; of moderate dimensions. [self.

مختفى mùkhtèfī, *a. a.* Who hides him-

مختل mùkhtèll, *a. a.* Spoilt, deranged, injured. [site, compound.

مختلط mùkhtèlit, *a. a.* Mixed, compo-

مختلف mùkhtèlif, *a. a.* Various, divers, different, dissimilar; مختلف الاضلاع mùkhtèlifu - 'l - àdlā", *a. a.* Scalene (triangle).

مختوم màkhtūm, *a. a.* Sealed; طين مختوم tīni-màkhtūm (Sealed earth), *s. a.* Lesbian clay. [a narcotic.

مخدر mùkhèddìr, *s.* and *a. a.* Narcotic;

مخدره mùkhàddéré (*pl.* مخدرات mùkhàddèrāt), *s. a.* A veiled woman, a chaste, retiring, modest, virtuous woman. [one serves; a son.

مخدوم màkhdūm, *s. a.* A master whom

مخذول màkhzūl, *s. a.* A miserable wretch.

مخرج màkhrèj, *s. a.* An issue, outlet; any part of the organs of speech where

the sound of a letter is formed; one of the degrees conferred upon the "*ulémā* or Doctors of Muhammedan law and divinity; —, mùkhrèj, *a. a.* Extracted, drawn out, taken out.

مخروط màkhrūt, *s. a.* A cone; مخروطی màkhrūtī, *a. a.* Conical; مخروطیات màkhrūtìyyāt, *s. pl. a.* Conics, the Conic sections.

مخزن màkhzɛn, *s. a.* A magazine, storehouse; a cellar.

مخصص mūkhàsssass, *a. a.* Appropriated, dedicated, devoted.

مخصوص màkhsūss, *a. a.* Peculiar, particular; express, special, especial; reserved, private; —, *ad. t.* Expressly; on purpose, designedly, intentionally; مخصوصیت màkhsūssìyyèt, *s. a.* Devotion, devotedness, special attachment.

مخطوب màkhtūb (*fem.* مخطوبة màkhtūbɛ́), *a. a.* Sought or asked for in marriage.

مخطور màkhtūr, *a. a.* Thought of, conceived, come to one's mind; —, *s. a.* A thought, idea.

مخفف mùkhàffèf, *a. a.* Lightened, made light; not sounded as double (a letter).

مخفی màkhfī, *a. a.* Secret, secreted, hidden.

مخل mùkhàll, *a. a.* Detrimental, injurious, hurtful, which damages, destroys.

مخلاب mìkhlāb, مخلب mìkhleb, *s. a.* The clawing foot of a bird or beast of prey.

مخلد mùkhàlled, *a. a.* Lasting eternally, everlasting.

مخلص màkhlàss, *s. a.* The additional name given to young men, or assumed by them, when they become writers of any kind, either as authors, poets, or simply clerks in a government office, and by which, excepting in the case of the Sovereign, they are ever afterwards commonly known and named: رشید Rèshīd, عالی "Alī, فوأد Fù'ād, are of this description; عمر "Umèr, اسماعیل Issmā'īl, محمود Màhmūd, are not; —, mùkhliss, *s. a.* A sincere and devoted friend; —, mùkhàlliss, *s. a.* A saviour, one who delivers from any evil or danger.

مخلصانه mùkhlissānɛ́, *a. p.* Pertaining to a sincere and devoted friend.

مخلف mùkhàllef, *a. a.* Left behind (at death); مخلفات mùkhàlléfāt, *s. pl. a.* The effects and property of a defunct person, especially such as devolve to the crown.

مخلوط màkhlūt, *a. a.* Mixed, having some one or various ingredients mixed into itself, not pure.

مخلوع mèkhlū", *a. a.* Deposed, dethroned; removed.

مخلوق màkhlūk, *a. a.* Created; مخلوقات màkhlūkāt, *s. pl. a.* All creation, all creatures.

مخمس mùkhàmmess, *s. a.* A pentagon; a small piece of poetry of five verses or hemistichs.

مخمور màkhmūr, *a. a.* Who feels and still labours under the distressing and depressing reaction consequent upon the passing off of intoxication, or, figuratively, of any elating influence.

مخنث mùkhènnèss, *s. a.* A sodomite.

مخنثلك mùkhènnèsslik, *s. t.* Sodomy.

مخوف màkhūf, *a. a.* Fearful, frightful, dreadful.

مخير mùkhàyyer, *a. a.* Optional; bought upon approval or trial; who has an option given to him.

مخيم mùkhàyyem, *a. a.* Under canvass, in tents, encamped; —, *s. a.* A camp; مخيمكاه mùkhàyyem-ghyāh, A camp, a place where an army is encamped.

مد mèdd, *s. a.* A stretching out, lengthening, prolonging; a stretching forth (the hand); the prolongation of voice in a long vowel; the sign —, which is used for marking a long initial ا, or the suppression of a long medial ا; as آفت āfet, رحمن ràhmān; high water of the sea, high tide; an additional term of office frequently given to judges at the end of the year for which alone they are always appointed; ا—, —et, *v.a.* To stretch out, lengthen, prolong; to stretch forth, put out (the hand).

مداح mèddāh, *s. a.* A public story-teller.

مداخل mèdākhil, *s. pl. a.* (*of* مدخل mèdkhàl), Entries, inlets; income, receipts; —, mùdākhil, *s. a.* An interferer, one who interferes.

مداخله mùdākhalé, *s. a.* An interference; ا—, —et, *v.n.* To interfere.

مداد mèdād, *s. a.* Writing-ink.

مدار mèdār, *s. a.* The point or place at, or about which, things revolve or turn; a centre; a tropic; مدار سرطان mèdāri-sèratān, The tropic of Cancer; مدار جدی mèdāri-jèdi, The tropic of Capricorn.

مدارا mùdārā, مدارات mùdārāt, *s. a.* A soft answer, the quiet, prudent tone and manner necessary to be used towards adversaries (it *need* not, though it *may* be *dissimulation*); ا—, —et, *v.n.* To give a soft answer, assume a quiet tone and manner (towards an adversary).

مدارج mèdārij, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Steps, degrees of ascent.

مدارس mèdāriss, *s. pl. a.* (*of* مدرسه mèdréssé), Colleges for law and divinity.

مدارست mùdāréssèt, *s. a.* The public teaching of law and divinity.

مدافعه mùdāfa"a, *s. a.* A repelling; a striving to repel (an assailant); self defence; ا—, —et, *v.a.* To repel or strive to repel.

مدام mùdām, *a. a.* Permanent, continual; —, *s. a.* Wine.

مداوات mùdāvāt, *s. a.* Medical treatment; ا—, —et, *v.n.* To treat medically.

مداوره mùdāvéré, *s. a.* A passing round, causing to circulate.

مداول mùdāvil, *a. a.* Circulating, in circulation. [(at duties).

مداوم mùdāvim, *a. a.* Assiduous, steady

مداومت mùdāvémèt, *s. a.* Constant attendance, steady application; ا—, —et, *v.n.* To be constant in attendance and steady in application.

مداهن mùdāhin, *s. a.* A flatterer, adulator.

مداهنه mùdāhénĕ, *s. a.* Flattery, adulation; the giving unmerited praise; or the withholding merited reproach; ا—, —et, *v.n.* To use flattery, adulation; to give false praise or to withhold merited reproach.

مدائح mèdā'ih, *s. pl. a.* (*of* مديحه mèdīhĕ), Laudable acts or qualities; praises. [mèdīnĕ), Towns, cities.

مدائن mèdā'in, *s. pl. a.* (*of* مدينه

مدبر mùdbir, *s. a.* One who retrogrades; one fallen into misfortune; —, mùdèbbir, *s. a.* One who conducts business, whose mind finds plans for managing affairs.

مدبوغ mèdbūgh, *a. a.* Tanned (leather).

مدت mùddèt, *s. a.* A period, length of time; مدت عمر mùddéti-"ùmr, A lifetime.

مدح mèdh, *s. a.* A praising, speaking well of, eulogizing; ا—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

مدحت mìdhèt, *s. a.* A praiseworthy act or quality; a tribute of praise, eulogy. [(corn, &c.).

مدخر mùddakhir, *a. a.* Stored up

مدخل mèdkhal, *s. a.* An entry, inlet; participation, interest, influence, complicity.

مدخول mèdkhūl, *a. a.* Into which something has entered; (a woman) who has been deflowered, is no longer a virgin.

مدد mèded, *s. a.* Assistance, help, succour; —, *int. a.* Help! مددرس mèded-rèss, مددكار mèded-kyār, *s. p.* A helper, succourer, deliverer.

مدر mèdĕr, *s. a.* A sun-dried, unbaked brick; اهل‌مدر èhli-mèdĕr, One who dwells in a house (as opposed to اهل وبر èhli-vèber, A dweller in tents).

مدراباز mùdrabāz, *s. t.* A pedlar, huckster.

مدرس mùdèrriss, *s. a.* A public professor of law and divinity.

مدرسه mèdréssé, *s. a.* A college for the study of law and divinity.

مدرك mùdrik (*fem.* مدركه mùdrikĕ), *a. a.* Who overtakes, comes up with; who seizes (a meaning), catches, takes; قوت مدركه kùvvéti-mùdrikĕ, The comprehension, apprehensive faculty.

مدعا (*for* مدعى) mùdda"à, *a. a.* Contended for, pretended, maintained; —, *s. a.* A thesis; a plea; a proposition contended for and maintained.

مدعو mèd"ùvv, *a. a.* Invited.

مدعى mùddà"i, *s. a.* A contender, maintainer; a plaintiff; مدعى عليه mùdda"à-"àlèyh (mùddà"i—), *s. a.* A defendant, an accused person.

مدغم mùddàghim, *a. a.* Inserted, coalesced, comprehended in the sound of

the following letter (a consonant, in Arabic grammar).

مدفن mèdfèn, *s. a.* A place where anything is buried.

مدفون mèdfūn, *a. a.* Buried, interred.

مدقق mùdàkkĭk, *s. a.* A person who examines minutely.

مدلل mùdèllèl, *a. a.* Indicated by signs and proofs.

مدللى Midìlli, *s. t.* The island of Mitylene; a pony.

مدلول mèdlūl, *a. a.* Indicated by signs and proofs; —, *s. a.* The deduction, the thing, sense, or meaning indicated by any words or signs.

مدمن mùdmin, *a. a.* Who constantly practises or uses anything, who acquires a knack.

مدن mùdn, *s. pl. a.* (*of* مدينة mèdīnĕ), Towns, cities.

مدنى mèdénī (*fem.* مدنية mèdénìyyĕ), *a. a.* Living in a town or towns; civilized; not nomade; مدنيت mèdénìyyèt, *s. a.* Civilized or town life, or the abstract quality of living in towns; civilization.

مدور mùdèvvĕr, *a. a.* Round, globular.

مدون mùdèvvin, *s. a.* One who collects poetry into a regular dīwān; —, mùdèvvèn, *a. a.* Collected and formed into a regular dīwān (poetry); compiled and made into a book.

مدهش mùdhìsh, *a. a.* Frightening, which causes terror.

مدهن mùddèhin, *a. a.* Oiled, greased, anointed.

مدهوش mèdhūsh, *a. a.* Terrified; scared.

مدى mèda (mèdĕ *before the definite article* ال), *s. a.* As far in space or as long in time as something can reach; مدى البصر mèdé-'l-bàssar, As far as the eye can see; مدى الدهور mèdé-'d-dùhūr, As long as time lasts.

مديحه mèdīha, *s. a.* A praiseworthy quality or act; praise, eulogy, encomium.

مديد mèdīd, *a. a.* Long, extended.

مدير mùdīr, *s. a.* A manager; director; title of the petty governors of districts, who also collect the revenue, assess property, &c.

مدينه mèdīnĕ, *s. a.* A town, a city; [Medina in Arabia.

مديون mèdyùn, *a. a.* In debt, indebted.

مديه mìdyĕ, *s. t.* (*Greek*) A muscle (fish).

مذاب mùzāb, *a. a.* Melted, molten.

مذاق mèzāk, *s. a.* The taste.

مذاكره mùzākérĕ, *s. a.* A conference, talking over (any subject); ا—, —et, *v.a.* To talk over, discuss.

مذاهب mèzāhib, *s. pl. a.* (*of* مذهب mèzhèb), Religious sects or peculiar creeds.

مذبح mèzbàh, *s. a.* A place for slaughtering cattle; an altar for the same (but not for fire or for burning).

مذبذب mùzèbzìb, *a. a.* A trifler who is constantly changing his fancy.

مذبوح mèzbūh, *a. a.* Slaughtered by having the throat cut; sacrificed (in like manner); مذبوحانه mèzbūhānĕ, *a. p.* Pertaining to a slaughtered animal.

مذكر mùzèkkĕr, *a. a.* Masculine (word

in grammar); —, mùzèkkir, *s. a.* One who repeats litanies in praise or commemoration of God or the prophet.

مذکور mèzkyūr, *a. a.* Mentioned, aforementioned, aforesaid.

مذلت mèzèllɛt, *s. a.* Abjectness.

مذموم mèzmūm, *a. a.* Blamed, ill-spoken-of, detestable.

مذهب mèzhèb, *s. a.* A path; a rule of faith; a religious sect or creed; —, mùzèhbèb, *a. a.* Gilt with gold.

مذی mèzī, *s. a.* A slight seminal moisture occurring from mere lasciviousness.

مر mùrr, *s. a.* Myrrh (*generally called* مرصافی mùrri-sāfī, *Pure myrrh*, or *pure bitterness*, or *sheer gall*); —, *a. a.* [Bitter.

مرء mèr', *s. a.* A man.

مرا mìrā, *s. a.* Hypocrisy, dissimulation; —, mèrā, *s. pl. a.* (*of* مرأت mìr'àt), Mirrors, looking-glasses.

مرابحت mùrābahàt, *s. a.* A gaining, profiting in business.

مرابط mùrābìt, *s. a.* One who devotes himself entirely to the service of the faith, either as a warrior to guard the frontiers against external foes, or as a man of piety to pray for the welfare of the church and combat internal enemies.

مرابع mèrābi", *s. pl. a.* (*of* مربع mèrbà"), Houses for spring habitation; pastures for spring use.

مرأت mìr'àt, *s. a.* A mirror, looking-glass, speculum; مرات mèrrāt, *s. pl. a.* (*of* مرة mèrré), Times (in succession).

مراتب mèrātib, *s. pl. a.* (*of* مرتبه mèrtébɛ), Grades, ranks, gradations.

مراجعت mùrāja"àt, *s. a.* A referring, having recourse (to some thing or person); —, —et, *v.n.* To refer, have recourse, fall back.

مراحل mèrāhil, *s. pl. a.* (*of* مرحله mèrhalɛ), Stations on a journey; days' journeys.

مراحلت mùrāhalèt, *s. a.* Going, starting, departing.

مراحم mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مرحمت mèrhàmet), Compassionate acts, graces.

مراد mùrād, *a. a.* Wished for, desired, aimed at; —, *s. a.* Wish, desire, aim, intent, intention; Murad (corrupted by ignorance into *Amurath*, proper name); —, —et, *v.a.* To wish, desire, aim at, intend.

مرار mìrār, *s. pl. a.* (*of* مرة mèrré), Times (of repetition); مراراً mìrāran, *ad. a.* Often, repeatedly, many times.

مرارت mèrārèt, *s. a.* Bitterness.

مراسله mùrāssélɛ, مراسلت mùrāssélèt, *s. a.* Correspondence by letter or messages.

مراسم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Ceremonies, customary usages.

مراسیم mèrāssīm, *s. pl. a.* (*of* مرسوم mèrsūm), Edicts, rescripts.

مراعات mùrā"āt, *s. a.* A careful observance (of any requisite thing); —,

—et, *v.n.* To observe, keep, revere, or execute, fulfil.

مرافعه mùrāfa"a, *s. a.* A trial at law; او—, —òl, *v.n.* To go through a trial at law.

مرافقت mùrāfakàt, *s. a.* An accompanying (one) on a journey or mission; ا—, —et, *v.n.* To go in company (with someone).

مراق mèrāk, *s. a.* A whim, fancy; curiosity; taste; pleasure; anxiety, suspense; fear; monomania; hypochondria; ا—, —et, *v.n.* To be anxious, to fear; to be curious; مراقده براقمق mèrākda-bràkmak, *v.a.* To leave in doubt, suspense; مراقلو mèrākli, *a. t.* Fanciful, whimsical; curious; having a taste, being an amateur.

مراقبه mùrākaba, *s. a.* Ascetic meditation and contemplation.

مراقد mèrākìd, *s. pl. a.* (*of* مرقد mèrkàd), Tombs, graves.

مراكب mèrākib, *s. pl. a.* (*of* مركب mèrkèb), Things used for riding in or on, as horses, camels, mules, asses, carriages, ships, boats.

مرام mèrām, *s. a.* Intention; wish, desire.

مرامات mùrāmāt, *s. a.* A firing, projecting, lancing (missiles at someone).

مرانقوز or مرانقوس or مرانغوس màranghoss, *s. t.* (*Italian*), A ship's carpenter; a cabinet-maker.

مرأه or مرئه mèr'é, *s. a.* A woman.

مراهم mèrāhim, *s. pl. a.* (*of* مرهم mèrhèm), Ointments, salves.

مرايا mèrāyā, *s. pl. a.* (*of* مرأت mir'àt), Mirrors, looking-glasses, specula.

مرايات mùrāyāt, *s. a.* Hypocrisy.

مرائی mùrā'ī, *s. a.* A hypocrite, dissembler.

مربع mèrbà", *s. a.* A house for spring residence; a spring pasturage; —, mùrèbbà", *s. a.* A mathematical square (figure or number); مربعی mùrèbbà"ī, *a. a.* Square.

مربوط mèrbūt, *a. a.* Connected, fastened, tied (together or to something); regular.

مربی mùrèbbī, *s. a.* One who educates; or مربا mùrèbbà, *s. a.* A preparation, condiment; ایوه مرباسی àywa-mùrèbbàssi, Preserved quince.

مرتب mùrèttèb, *a. a.* Set in order, arranged, duly disposed; ready, present, existing; مرتبات mùrèttébāt, *s. pl. a.* The different things *regularly* supplied to, by, or for, any department of administration, such as money, clothes, men, arms, &c.; —, mùrèttib, *s. a.* A compositor in a printing-office.

مرتبه mèrtébé, *s. a.* A degree, gradation; a rank; کمال مرتبه‌ده kèmāli-mèrtébédé, *ad. t.* To a supreme degree, very, extremely.

مرتد mùrtèdd (mùrtàd), *s. a.* A pervert from Mahommetanism.

مرتزقه mùrtèzika (اشخاص èshkhāss, *or some similar word, being understood*), *s. pl. a.* (*of* مرتزق mùrtèzik), People who receive their pay and rations,

their livelihood (from the public treasury, &c.).

مرتشی mùrtèshī, *s. a.* A man in office who accepts a bribe.

مرتضی *or* مرتضا mùrtézà, *a. a.* With whom one is well pleased; المرتضی èl-mùrtézà, "Alī, the son-in-law of Muhammed. [tree, &c.)

مرتفع mùrtèfi", *a. a.* High (hill, place,

مرتکب mùrtèkib, *s. a.* One who does, commits (any sin or crime); a corrupt bribe-taking, peculating fellow.

مرثیه mèrsìyyé, *s. a.* An elegy.

مرجان mèrjān, *s. p.* Coral; Merjan (*proper name often given to black slaves*); —بالغی, mèrjān-bàl*ighi*, *s. t.* A gold fish. [revered.

مرجب mùrèjjeb, *a. a.* Honoured,

مرجح mùrèjjàh, *a. a.* Preferable.

مرجع mèrjà", *s. a.* A place to which one returns, or has recourse.

مرجمك mèrjémek, *s. p.* A lentile.

مرجو mèrjū, *a. a.* Begged, requested, asked.

مرحبا mèrhabā! *int. a.* (In affluence!) All hail! (*said only by one Muhammedan to another*). [a station.

مرحله mèrhalé, *s. a.* A day's journey;

مرحمت mèrhàmet, *s. a.* Pity, commiseration, mercy.

مرحوم mèrhūm, *a. a.* Received into God's mercy (*said only of defunct Muhammedans*).

مرخص mùràkhkhàss, *a. a.* Having full permission; —, *s. a.* A plenipotentiary.

مرخصه mèrkhas*sa*, *s. a.* A Christian bishop, abbot, or prior.

مرد mèrd, *s. p.* A man; a manly fellow; —, mùrd, *a. p.* Dead (*said only of non-Muhammedans, in contempt*); مردانه mèrdāné, *a. p.* Manly; brave; مردانکی mèrdānéghī, *s. p.* Manliness, bravery; مردی mèrdī, *s. p.* Manhood, manliness.

مردار mùrdār (mùndàr), *a. p.* Filthy, dirty; canonically unclean.

مردم mèrdum, *s. p.* A man; مردمك mèrdumek, *s. p. dim.* A little man; مردمك چسم mèrdumék-chèshm, *s. p.* The pupil of the eye; مردم اریکی mùrdum-èri*ghi*, *s. t.* A damson.

مردود mèrdūd, *a. a.* Contemned, repulsed, disowned, rejected.

مرده mèrédé, *s. pl. a.* (*of* مارد mārid), Obstinate rebels; —, mùrdé, *a. p.* Dead.

مرده سنك mùrdé-sènk, *s. p.* Litharge(?).

مرز mèrz, *s. p.* A frontier, a march; مرزبان mèrzubān, *s. p.* A warden of the marches, a governor; مرزبوم mèrzubūm, *s. p.* A country, region.

مرسا (*for* مرسی) mèrsà, *s. a.* A port, harbour, anchorage-ground.

مرسل mùrsèl, *s. a.* A messenger, an apostle; سید المرسلین sèyyidu-'l-mùrsélīn, The prince of the apostles, Muhammed.

مرسوم mèrsūm, *a. a.* Delineated; drawn; written; the above-mentioned; —, *a. a.* An edict, rescript, order.

مرسی mèrsà, *s. a.* A harbour, port, anchorage-ground. [sturgeon (fish).

مرسین mèrsin, *s. t.* A myrtle (tree); a

مرشد mùrshid, *s. a.* A spiritual guide and preceptor; a guide.

مرصد mèrsàd, *s. a.*, مرصدگاه mèrsàd-ghyāh, *s. p.* A place for a look-out; a lurking-place. [precious stones.

مرصع mùràsssà", *a. a.* Ornamented with

مرصوص mèrsūss, *a. a.* Held together firmly with cramp-irons.

مرض màraz, *s. a.* Disease, malady; a pining sickness; —موت, màrazi-mèvt, The disease of which one dies.

مرضا (*for* مرضی) mèrzà, *s. pl. a.* (*of* مریض màrīz), The sick.

مرضات mèrzāt, *s. a.* Satisfaction, the being pleased, content, satisfied.

مرضی mèrzī, *a. a.* With which one is satisfied or pleased; —, mèrzà, *s. pl. a.* (*of* مریض màrīz), The sick.

مرطوب mèrtūb, *a. a.* Moistened, wetted.

مرعا *or* مرعی mèr"à, *s. a.* Pasture-ground.

مرعی mèr"ī, *a. a.* To which attention is paid, to which people conform; observed, in force.

مرغ mùrgh, *s. p.* A bird; a fowl.

مرغاب mùrghāb, *s. p.* A duck.

مرغوب mèrghūb, *a. a.* Such as is liked and desired.

مرفه mùrèffèh, *a. a.* At ease; in good circumstances; مرفه البال mùrèffèhu-'l-bāl, With the heart at ease. [grave.

مرقد mèrkàd, *s. a.* A sepulchre, tomb,

مرقوم mèrkūm, *a. a.* Written; the above-mentioned.

مرگ mèrgh, *s. p.* Death.

مرکب mèrkèb, *s. a.* A beast for riding, whether horse, camel, mule, or ass; an ass, a donkey; a carriage; a ship or boat. (The idea of the camel being called by Arabs "the ship of the desert," is a mistaken European fable, the truth being that, if anything, they have, on the contrary, likened the ship to the camel, and called the former مرکب بحری mèrkèb-bàhrī, "*the sea-camel*," or rather "*the marine thing for riding*"); —, mùrèkkèb, *a. a.* Compound; —, *s. a.* Writing ink; —بالغی, mùrèkkèb-bàl*ighi* (The ink-fish), The cuttle-fish, the sepia; جهل مرکب jèhli-mùrèkkèb, (Compound ignorance) The ignorance which ignores its own ignorance, presumptuous ignorance.

مرکز mèrkèz, *s. a.* A centre; a seat of provincial government; the head-quarters of a corps-d'armée.

مرکوب mèrky*ū*b, *a. a.* Ridden, mounted.

مرکوز mèrky*ū*z, *a. a.* Stuck in or up, planted (as a javelin in the ground).

مرلدامق mèrīldam*a*k (*aor.* مرلدار mèrīl-dar), مرلدانمق mèrīldanm*a*k (*aor.* مرلدانور mèrīldan*ur*), *v.n.* To murmur, mutter.

مرمت mèrèmmet (mèrémet), *s. a.* Repairs, reparation; —, —et, *v.n.* To make repairs, to repair.

مرمر mèrmèr, *s. t.* Marble ; —, mìrmir, *s. t.* A murmuring, muttering. [garded.

مرموق mèrmūk, *a. a.* Looked at, re-

مرمی mèrmī (*fem.* مرمیه mèrmìyyé), *a. a.* Thrown, cast, projected ; جسم مرمی jìssmi-mèrmī, A projectile.

مرو Mèrv, *s. p.* Merv (town of).

مروارید mèrvārīd, *s. p.* A pearl (*Greek* μαργεριτη).

مروت mùrùvvèt (*for* مروءت mùrù'et), *s. a.* Generosity, magnanimity.

مروج mùrèvvij, *s. a.* One who promotes, advances, gives course or animation (to any business). [ness.

مرود mùrūd, *s. a.* Obstinacy, rebelliousness

مرور mùrūr, *s. a.* A passing (over, by, or through) ; —, —et, *v.n.* To go or pass (over, by, through) ; زمان—, mùrūru-zàmān, The lapse of time ; —, mùrver, *s. t.* The elder tree ; چیچکی—, mùrver-chichèghi, Elder-berry-flowers. [told, recounted.

مروی mèrvī, *a. a.* Related, handed down,

مره mèrré, *s. a.* A time (of repetition) ; مره بعد مره mèrrétèn-bà"da-mèrrétin, *ad. a.* Repeatedly, time after time.

مرهم mèrhèm (mèlhèm), *s. a.* Ointment, salve.

مرهون mèrhūn, *a. a.* Pledged, pawned.

مریخ mèrrīkh, *s. a.* The planet Mars.

مرید mèrīd, *s. a.* An obstinate, rebellious person ; —, mùrīd, *s. a.* A follower of a religious preceptor, a novice, a disciple. [*a. a.* Sick, ill.

مریض màrīz, *s. a.* A sick person ; —,

مریم mèryém, *s. a.* Mary (*proper name*) ; مریم انا mèryèm-àna, *s. t.* Mary, the mother (of Jesus) ; بخورمریم bùkhūri--mèryèm (Incense of Mary), The cyclamen, or sow-bread.

مز miz *or* miz (یمز after a consonant which will not join calligraphically) *after a vowel*, or imiz, imiz *after a consonant* ; Turkish possessive pronoun, *first pers. pl.* Our, بابامز bàbamiz, Our father, قلممز kàlèmimiz, Our pen ; برادریمز bìrādérimiz, Our brother ; —, *or* ماز màz, *Turkish termination of the aorist participle active of every negative verb ;* کتمز ghìtmàz, Who does not, will not go ; سویلمز sùwèylémàz, Who does not, will not say.

مزاج mìzāj, *s. a.* The state of a person's health ; the general constitution ; personal character, disposition ; مزاجسز mìzājsiz, *a. t.* Unwell, ill, sick ; مزاجگیر mìzāj-ghīr, *a. p.* Who suits anyone's disposition, takes, and becomes liked ; مزاج شریف mìzāji - shèrīf ; مزاج شریفکز mìzāji - shèrīfingiz ? (The, your, noble health ?), How do you do?

مزاح mùzāh, *s. a.* Fun, a joke, a jest.

مزاحم mèzāhim, *s. pl. a.* (*of* زحمت zàhmet), Fatigues, difficulties ; —, mùzāhim, *a. a.* Impeding ; —, *s. a.* An obstacle, impediment.

مزاحمت mùzāhémèt, *s. a.* An impeding, impediment ; a crowding, thronging together.

مزاد mèzād, *s. a.* Public auction; ا—, —et, *v.a.* To sell by auction; مزاده ویرمك mèzāda-vèrmek, To give to be sold at auction; مزاددن المق mèzāddan-àlmak, To buy at an auction; —, mùzād, *a. a.* Increased, added to.

مزار mèzār (mèzar), *s. a.* A grave; —طاشی, mèzar-tàshi, A tombstone; مزارجی mèzarji, *s. t.* A gravedigger; مزارستان mèzarisstān, *s. p.* مزارلق mèzarlik, *s. t.* A graveyard.

مزارع mèzāri", *s. pl. a.* (*of* مزرعه mèzra"a), Arable lands; sown fields.

مزایا mèzāyā, *s. pl. a.* (*of* مزیت mèzìyyèt), Special points, virtues, advantages; برشیئك مزایاسنه وارمق bìr-shèy'ing-mèzāyāssina-varmak, *v.n.* To seize and appreciate the special point of anything.

مزایده mùzāyédé, *s. a.* A putting up at auction.

مزبله mèzbélé, *s. a.* مزبلهلك mèzbélélik, *s. t.* A dust-heap, heap of refuse rubbish.

مزبور mèzbūr, *a. a.* Written; the above-mentioned.

مزج mèzj, *s. a.* A mixing intimately, a blending; ا—, —et, *v.a.* To mix, blend.

مزخرف mùzàkhrèf, *a. a.* Ornamented with false ornaments; مزخرفات mùzàkhréfāt, *s. pl. a.* Rubbish, peccant humours.

مزد mùzd, *s. p.* A reward, recompense.

مزدحم mùzdèhim, *a. a.* In crowds, thronged (people).

مزراق mìzrak, *s. t.* A spear, a lance.

مزرعه mèzra"a, *s. a.* Arable land; a sown field.

مزرکش mùzèrkesh, *a. a.* Worked with gold thread.

مزروع mèzrū", *a. a.* Sown (seed, field).

مزلت mèzèllet, *s. a.* A slip of the foot; an error, a fault.

مزمار mìzmār, *s. a.* A pipe, a flute.

مزمن mùzmin, *a. a.* Chronic, old, long-standing.

مزور mùzèvvir, *s. a.* A lying, swindling rogue; —, mùzèvvèr, *a. a.* Forged, made up, concocted of lies.

مزه mèzé, *s. p.* A whet before dinner, an appetizer (consisting really of dry and salt condiments, or fruit, taken with raw spirits); a joke, fun, raillery; مزه لو mèzéli, *a. t.* Funny, joking (saying).

مزیت mèzìyyèt, *s. a.* The particular point, virtue, or advantage (of a thing).

مزید mèzīd, *a. a.* Much, increased, augmented.

مزیل mùzìl, *a. a.* Who or which causes to disappear, to vanish.

مزین mùzèyyen, *a. a.* Embellished, adorned.

مژد mùzhd, مژدکان mùzhdéghyān, مژدکانه mùzhdéghyānė, *s. p.* A present given to a bringer of good news.

مژدور mùzhdvèr, *a. p.* Rewarded, recompensed.

مژده mùzhdé, *s. p.* Good news, glad tidings of any happy event; مژده جی mùzhdéji, *s. t.* Hangers-on at public offices, who, when people are appointed

to any employ, carry the news to their friends, and expect a reward; مژدرس mùzhdé-rèss, *s. p.* A bringer of good news.

مژکان mùzhghyān, *s. p.* The eyelashes, [an eyelash.

مس mèsss, *s. a.* A touching; ا—, —et, *v.n.* To touch; to happen; —, miss, *s. p.* Copper.

مسا mèssā, *s. a.* The evening.

مسابقت mùssāba*k*àt, *s. a.* An arriving or happening before (something else); a taking the precedence; ا—, —et, *v.n.* To arrive or happen before; to take precedence.

مساجد mèssājid, *s. pl. a.* (*of* مسجد mèssjid), Small parish mosques.

مساحه mèssāha, *s. a.* A measuring, surveying (land); the measure (of a piece of land); ا—, —et, *v.a.* To measure (land).

مسارعت mùssāra''àt, *s. a.* A being quick, ready, and willing; ا—, —et, *v.n.* To hasten willingly, to be quick (about doing a thing).

مساعد mùssā''id, *a. a.* Favourable.

مساعده mùssā''adé, *s. a.* Favour shown, permission or assistance given as a favour; the admitting or allowing (anything to be done); ا—, —et, *v.n.* To show favour, to favour, to be favourable; to give permission or assistance; to admit or allow (to be done).

مساعی mèssā''ī, *s. pl. a.* (*of* سعی sà''y), Endeavours, exertions.

مساغ mèssāgh, *s. a.* Permission, toleration, indulgence. [to place.

مسافه mèssāfé, *s. a.* Distance from place

مسافر mùssāfir, *s. a.* A guest, a visitor; a sojourner; a traveller.

مسافرت mùssāférèt, *s. a.* The being a guest or visitor, quality of guest; a sojourn; a journeying; ا—, —et, *v.n.* To sojourn; to travel.

مساکن mèssākin, *s. pl. a.* (*of* مسکن mèsskèn), Habitations.

مساکین mèssākīn, *s. pl. a.* (*of* مسکین mìsskīn), The poor, needy.

مسالك mèssālik, *s. pl. a.* (*of* مسلك mèsslèk), Roads, paths, ways; careers.

مسالمت mùssālémèt, *s. a.* Peace, freedom from enmity or warfare.

مسامات mèssāmmāt (mèssāmāt), *s. pl. a.* (*no sing.*), Pores.

مسامحه mùssāma*h*a, *s. a.* A taking no notice, a not preventing; ا—, —et, *v.n.* To take no notice, not to prevent, to connive at (without corrupt motives).

مسامع mèssāmi'', *s. pl. a.* (*no sing.*), Ears.

مساوات mùssāvāt, *s. a.* Equality.

مساوی mùssāvī, *a. a.* Equal.

مسائل mèssā'il, *s. pl. a.* (*of* مسئله mèss'élé), Questions, subjects, theses.

مسبب mùssèbbib, *s. a.* He who causes or creates (needful things); —, mùssèbbeb, *a. a.* Furnished with all needful things; الاسباب—, mùssèbbibu-'l-èssbāb, (God) the creator of all needful things.

مسبوق mèssbūk, *a. a.* Precedented; نامسبوق nā-mèssbūk, *a. p.* Unprecedented.

مست mèsst, *s. t.* A kind of light half-boot for indoor wear, and over which slippers or shoes are worn out of doors; —, *a. p.* Drunk, tipsy, intoxicated; مستانه mèsstāné, *a. p.* Pertaining to one who is drunk.

مستأجر mùsstè'jir, *s. a.* One who takes a thing on hire.

مستأمن mùsstè'min, *s. a.* One under safe conduct or the law of nations, to whom immunity from hostilities has been granted at his own request; one who, being a foreigner and not a Muhammedan, goes into a Muhammedan territory or into Turkey on any peaceable mission; any Muhammedan going abroad on any peaceable mission, and under the laws of nations.

مستبان mùsstébān, *a. a.* Clear, manifest, evident.

مستتبع mùsstètbi", *a. a.* Who or which is followed or accompanied.

مستتر mùsstètir, *a. a.* Who veils or hides himself.

مستثقل mùsstèsskàl, *a. a.* Treated as if counted a bore. [cepted, exempted.

مستثنا *or* مستثنى mùsstèssnà, *a. a.* Ex-

مستجاب mùsstéjāb, *a. a.* Answered, accepted (a prayer, request).

مستجلب mùsstèjlib, *a. a.* Which draws, attracts, causes, brings down.

مستجمع mùsstèjmi", *a. a.* Who or which contains, collects within himself.

مستحب mùsstahàbb, *a. a.* Esteemed as lovely or loving or meritorious.

مستحسن mùsstàhsèn, *a. a.* Approved of, praiseworthy.

مستحضر mùsstàhzàr, *a. a.* Of which one is informed or aware, known, understood. [risoning a fortress.

مستحفظ mùsstàhfiz, *s. a.* A soldier gar-

مستحق mùsstāhikk (mùsstahàkk), *a. a.* Deserving; —, mùsstahàkk, *a. a.* Deserved, merited; —, *s. a.* What one has deserved, merited; الله مستحقكنى ويرسون àllāh-mùsstahàkkin*g*i-vèrsin! May God give you your deserts! [fortified.

مستحكم mùsstàhkèm, *a. a.* Strong, firm;

مستخدم mùsstàkhdèm, *a. a.* Employed (a person), in service.

مستخرج mùsstàkhrèj, *a. a.* Extracted.

مستدام mùsstédām, *a. a.* Continual, perpetual. [Demanded, requested.

مستدعا *or* مستدعى mùsstèd"à, *a. a.*

مستدير mùsstédīr, *a. a.* Not plane, round; سطح مستدير sàth*i*-mùsstédīr, A round surface, a non-plane superficies. [stant.

مستديم mùsstédīm, *a. a.* Perpetual, con-

مستر mùssèttèr (*pl. fem.* مسترات mùssèttérāt), *s. a.* A veiled woman, a modest, virtuous woman. [Requested.

مسترجا *or* مسترجى mùsstèrjà, *a. a.*

مستريح mùsstérīh, *a. a.* At ease, free from care and trouble.

مستزاد mùsstézād, *a. a.* Increased, augmented, added to.

مستسقى mùsstesskī, *a. a.* Dropsical.

مستشار mùsstéshār, *s. a.* A councillor, and under-secretary of state, with whom the secretary of state advises.

مستصحب mùstasshàb (-ss-hàb), *a. a.* Taken with, made or allowed to accompany; acquired, purchased.

مستطاب mùsstatāb, *a. a.* Good, approved (book, &c.).

مستطيل mùsstatīl, *a. a.* Long, lengthened; —, *s. a.* A parallelogram.

مستظل mùsstazìll, *a. a.* Who seeks or finds protection in the shade.

مستعار mùssta''ār, *a. a.* Borrowed.

مستعان mùssta''ān, *a. a.* From whom assistance is asked; المستعان èl-mùssta''ān, *s. a.* God, from whom all ask assistance.

مستعجل mùsstà''jèl, *a. a.* Pressing, required in haste.

مستعد mùssta''ìdd (mùsstà''id), *a. a.* Prepared, ready, in readiness; ready witted, quick at learning, clever; inclined, predisposed.

مستعمل mùsstà''mɛl, *a. a.* Used, in use; which has been used, second-hand.

مستغرق mùsstàghràk, *a. a.* Submerged, drowned.

مستغنى mùsstaghnī, *a. a.* Independent, not in want, able to do without (something or anything).

مستفاد mùsstéfād, *a. a.* Gathered, understood, acquired; —, *s. a.* The meaning (of a phrase or writing).

مستقبل mùsstakbèl, *s. a.* The future time, time to come; the future tense.

مستقر mùsstakàrr, *a. a.* Firmly established, settled; a place in which one is definitively settled.

مستقل mùsstakìll (mùsstàkil), *a. a.* Independent, absolute.

مستقيم mùsstakīm, *a. a.* Straight, right; upright, honest, straightforward; خط —, khàtti-mùsstakīm, A right line, a straight line.

مستكره mùsstèkrèh, *a. a.* Held in disgust.

مستلزم mùsstèlzim, *a. a.* Which causes, makes necessary.

مستمر mùsstémèrr, *a. a.* Permanent, constant.

مستمند mùsstémènd, *a. p.* Poor, humble; مستمندانه mùsstémèndānɛ́, *a. p.* Pertaining to a humble individual.

مستنبط mùsstènbèt, *a. a.* Deduced.

مستند mùsstènid, *a. a.* Who or which leans upon something for support; —, mùssténèd, *s. a.* A thing or person leant upon for support.

مستنير mùssténīr, *a. a.* Deriving its light from something else.

مستوجب mùsstèvjib, *a. a.* Causing, rendering imperative.

مستور mèsstūr, *a. a.* Covered, hidden.

مستوفى mùsstèvfī, *a. a.* Sufficient, ample (salary, &c.).

مستولى mùsstèvlī, *a. a.* Overrunning, taking, occupying.

مستوى mùsstévī, *a. a.* Plane; سطح مستوى sàthi-mùsstévī, A plane superficies.

مستهزی mùsstèhzī *s. a.* One who ridicules others.

مسجد mèssjid, *s. a.* (*the original of our word* "mosque"), A place of adoration; a small parish or private mosque; —الحرام, mèssjidu - 'l - hàrām, The sacred mosque at Mecca; —الاقصی, mèssjidu - 'l - ʌksà, The temple or mosque of Omar at Jerusalem, or the heavenly temple immediately over it in paradise.

مسجع mùssèjjà", *a. a.* Rhymed (prose) but not metrical.

مسجل mùssèjjèl, *a. a.* Inscribed in the register of a court of law.

مسجون mèssjūn, *a. a.* Imprisoned, incarcerated.

مسح mèssh (mèss-h), *s. a.* A rubbing with the inner parts of the fingers; the canonical mode of performing certain parts of the smaller ablution; ا—, —et, *v.a.* To rub in that particular way.

مسخر mùssàkhkhàr, *a. a.* Conquered, subdued, brought under subjection.

مسخره mʌsskh*ara*, *s. a.* A buffoon, tom-fool; مسخرهلق mʌsskh*aralik*, *s. t.* Buffoonery, tom-foolery.

مسدود mèssdūd, *a. a.* Closed, shut, stopped up.

مسرت mèssèrret, *s. a.* Joy, gladness, [mirth.

مسرف mùssrif, *s. a.* A spendthrift; مسرفانه mùssrifānė́, *a. p.* Pertaining to a spendthrift.

مسرور mèssrūr, *a. a.* Joyful, glad, [mirthful.

مسطح mùssʌttàh, *a. a.* Made flat; کرهٔ مسطحه kyùré'i-mùssʌttaha, A planisphere.

مسطر mìsstàr, *s. a.* A machine for ruling lines on paper, consisting in a piece of cardboard with lines of hard-twisted silk sewn through it; this is placed under the paper to be ruled, and the finger being drawn along the silks, the lines are formed, raised on one side of the paper, depressed on the other; —, mùsʌttàr, *a. a.* Having lines or writing traced upon it.

مسطور mèsstūr, *a. a.* Written.

مسعود mèss"ūd, *a. a.* Blessed with felicity and good fortune.

مسفور mèssfūr, *a. a.* Written; the above-mentioned (*always used as a mark of reprobation*).

مسقط mʌsskʌt, *s. a.* A place where anything drops; Muscat in Arabia; — الرأس mʌsskʌtu-'r-rè'ss, (The place where the head dropped) A birth-place, the place of one's birth.

مسقو Mòsskov (mòsskof), *s. t.* A Russian; Russia.

مسك mìssk, *s. a.* Musk; مسکی mìsskī, *a. a.* Musky; dark-coloured, swarthy.

مسکت mìsskèt, *s. a.* Name of a kind of grape, of a kind of apple; grape-shot; —, mùsskit, *a. a.* Which reduces to silence, satisfies.

مسکر mùsskir, *a. a.* Inebriating; مسکرات mùsskirāt, *s. pl. a.* Intoxicating drinks.

مسكن mèsskèn, *s. a.* A habitation, an abode.

مسكنت mèsskénèt, *s. a.* Utter poverty.

مسكوك mèsskyūk, *a. a.* Coined, struck with a die; مسكوكات mèsskyūkyāt, *s. pl. a.* Coins, medals.

مسكون mèsskyūn, *a. a.* Inhabited; ربع مسكون rùb"u-mèsskyūn, The inhabited quarter of the globe.

مسكين mìsskīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny; — (mìsskin), *s. a.* A pauper; a leper; مسكينلك mìsskinlik, *s. t.* Utter poverty, rags; مسلح mùsèllàh, *a. a.* Armed. [leprosy.

مسلسل mùssèlsèl, *a. a.* Concatenated, continuous as the links of a chain.

مسلط mùssàllàt, *a. a.* Arrogating dominion; او—, mùssàllat-òl, *v.n.* To attack, to meddle with, to leave no peace, to pester.

مسلك mèsslèk, *s. a.* A course pursued; a path, road, way.

مسلم mùsslim, *s. a.* (*pl.* مسلمين mùsslimīn), A true Muhammedan, a follower of Islamism; —, mùssèllèm, *a. a.* Conceded; admitted; incontestable, incontrovertible; ceded, given up, delivered; —, mùssèllim (*for* متسلم mutésssèllim), *s. a.* A governor of a town; مسلمان mùsslimān, *s. pl. p.* Musslims, Isslamites, Muhammedans; (mùssulmàn, *as a Turkish singular*), A Musslim, Moslem, Muhammedan, Mahometan. [stripped.

مسلوب mèsslūb, *a. a.* Despoiled,

مسلوك mèsslūk, *a. a.* Followed, taken (a road, path, course, &c.).

مسلول mèsslūl, *a. a.* Drawn, unsheathed (a sword, &c.).

مسما (*for* مسمى) mùssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسمار mìssmār, *s. a.* A nail.

مسمن mùssmin, *a. a.* Fat, plump.

مسموع mèssmū", *a. a.* Heard.

مسموم mèssmūm, *a. a.* Poisoned.

مسمى mùssèmmà, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسن mùssìnn, *a. a.* Aged, old, in years.

مسند mèssned, *s. a.* A place, post, office of high distinction; a place where one reclines on the elbow; —, mùssnèd, *a. a.* Which has been made to lean (against something), leant; imputed, attributed.

مسنم mùssènnèm, *a. a.* In profile; رسم مسنم rèssmi-mùssènnèm, A drawing or figure in profile.

مسنون mèssnūn, *a. a.* Founded on or supported by an act or saying of Muhammed.

مسواك mìssvāk, *s. a.* A kind of tooth-brush used in the East, made of a fibrous root; the using a tooth-brush.

مسوده mùsswèddé, mùssèvvédé, *s. a.* The rough copy of a writing; مسودهلك mùsswèddélik, *s. t.* Paper for rough copying. [gative medicine, a purge.

مسهل mùsshil (—ss-h—), *s. a.* A pur-

مسيب mùssèyyèb, *a. a.* Careless and prodigal in money matters.

مسیح mèssīh, *s. a.* The Anointed, the Messiah; مسیحی mèssīhī, *a. a.* Christian, Messiahian.

مسیر mèssīr, مسیرهٔ mèssīré, *s. a.* A place of promenade; a journey.

مسینا Mèssīn*a*, *s. t.* Messina, in Italy.

مسئله mèss'élé, *s. a.* A question, subject of disquisition. [swerable.

مسئول mèss'ūl, *a. a.* Responsible, an-

مش mish, mish, Termination of the past active participle, and of the dubitative mood, of Turkish verbs. [sembling.

مشابه mùshàbīh, *a. a.* Like, similar, re-

مشابهت mùshābéhèt, *s. a.* Likeness, resemblance, similarity.

مشاتمه mùshātémé, *s. a.* A calling each other names, mutual reviling.

مشاجرهٔ mùshājéré, *s. a.* A quarrelling.

مشار mùshār, *a. a.* Shown, indicated; مشارالیه mùshārun-ìlèyh, *s. a.* The aforementioned (only used as indicative of persons of high rank); مشاربالبنان mùshārun-bì-'l-bènān, *a. a.* Pointed at with the finger, distinguished, of note, of mark.

مشارکت mùshārékèt, *s. a.* Partnership; community, participation.

مشاطه mèshāt*a*, *s. a.* A tire-woman, a comber and decker-out of brides, a lady's-maid. [divisable (property).

مشاع mùshā", *a. a.* Undivided, un-

مشافهه mùshāfah*a*, *s. a.* Verbal communication and intercourse.

مشاق mèshākk, *s. pl. a.* (*of* مشقت mèshàkkat), Fatigues, inconveniences.

مشام mèshāmm, *s. a.* The seat or organ of smelling; the sense of smelling; the quality of odour.

مشاوره mùshāvéré, *s. a.* Deliberation, mutual consultation; ⌇—, —et, *v.n.* To deliberate, consult together.

مشاهده mùshāhédé, *s. a.* A seeing, witnessing; ⌇—, —et, *v.a.* To see, witness.

مشاهیر mèshāhīr, *s. pl. a.* (*of* مشهور mèshhūr), The famous, noted, celebrated.

مشائخ mèshā'ikh, *s. pl. a.* (*of* شیخ shèykh), Chief doctors of law and divinity. [net-work or trellis-work.

مشبك mùshèbbèk, *a. a.* Formed like

مشبه mùshèbbèh (*fem.* مشبهه mùshèbbéhé), *a. a.* Assimilated; صفت مشبهه sìfàt*i*-mùshèbbéhé, An adjective derived from a verb and assimilated to a participle. [with the fist.

مشت mùsht, *s. p.* The fist; a blow

مشتا mèshtà, *s. t.* Winter quarters; winter pasturage; a conservatory, greenhouse.

مشتاق mùshtāk, *a. a.* Longing, desirous of seeing, wishing for. [ful.

مشتبه mùshtèbèh, *a. a.* Doubted; doubt-

مشتد mùshtèdd, *a. a.* Which has become more violent. [more than one.

مشترك mùshtérèk, *a. a.* Common to

مشتری mùshtérī, *s. a.* A customer, purchaser; the planet Jupiter.

مشتعل mùshtà"il, *a. a.* In flames, burning with a flame.

مشتق mùshtàkk, *a. a.* Derived etymologically.

مشتکا *or* مشتکی mùshtékyà, *s. a.* A subject of complaint, a thing complained of.

مشتکی mùshtékī, *s. a.* A complainant.

مشتمل mùshtèmil, *a. a.* Containing, comprising; مشتملات mùshtémélāt (mùshtémilāt), *s. pl. a.* Things contained, comprised, appurtenances.

مشتواره mùshtwāré, *s. p.* A handful.

مشته mùshta, *s. p.* The fist; a blow with the fist; a kind of hammer or beater used by shoemakers and bookbinders, shaped like a dumb-bell.

مشتهر mùshtèhir, *a. a.* Become famous, celebrated.

مشتها *or* مشتهی mùshtéhà, *a. a.* (*pl.* مشتهیات mùshtéhìyyāt), Desired, longed for; capable of exciting desire.

مشتهی mùshtéhī, *a. a.* Desirous, filled with desire, inflamed with desire.

مشحون mèshhūn, *a. a.* Filled, full.

مشرب mèshreb, *s. a.* Character, disposition, temperament; اچق مشرب àchik-mèshreb, *a. t.* Of a forward disposition, not sufficiently modest.

مشربه mèshrébé (màshrapa), *s. a.* A drinking-pot.

مشرف mùshèrrèf, *a. a.* Honoured, to whom or to which an honour has been paid; —, mùshrif, *a. a.* Near, bordering upon.

مشرق mèshrik, *s. a.* The place of sunrise, the east; مشرقان mèshrikān (oblique مشرقین mèshrikàyn), *s. a. dual*, The two places of sun-rise, *i. e.* the east and the west, since the sun is to rise in the west before the day of judgment.

مشرك mùshrik (*pl.* مشرکین mùshrikīn), *s. a.* Any misbeliever who, denying verbally or practically the unity of God, treats anything else as a partner in the Godhead.

مشروب mèshrūb, *a. a.* Drunk or drinkable; مشروبات mèshrūbāt, *s. pl. a.* Drinks of the various kinds.

مشروح mèshrūh, *a. a.* Explained, commented upon.

مشروط mèshrūt, *a. a.* Stipulated, conditioned; مشروطه mèshrūta, *s. a.* A piece of property in mortmain, with the condition that, before being applied to public purposes, certain private conditions shall be carried out.

مشروع mèshrū", *a. a.* Legal; غیرمشروع ghàyri-mèshrū", *a. a.* Illegal.

مشعر mùsh"ir, *a. a.* Indicative, informatory.

مشعله mèsh"àlé (màshala), *s. a.* A torch, flambeau.

مشغله mèshghalé, *s. a.* An occupation, piece of business.

مشغول mèshghūl, *a. a.* Occupied, busy.

مشفق mùshfik, *a. a.* Kind to those in trouble; مشفقانه mùshfikāné, Pertaining to one who is kind; kind (act).

مشق mèshk, *s. a.* A writ g copy —, المق mèshk-àlmak, To take lessons in calligraphy.

مشقت mèshàkkat, *s. a.* Trouble, inconvenience, fatigue, suffering.

مشك mùshk, *s. p.* Musk; مشكين mùshkīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny.

مشكل mùshkil, *a. a.* Difficult; —, (*pl.* مشكلات mùshkilāt), *and* مشكله mùshkilé, *s. a.* A difficulty; —, mùshèkkèl, *a. a.* Formed, figured, shaped.

مشكور mèshkyūr, *a. a.* For which thanks are given or due.

مشكوك mèshkyūk, *a. a.* Doubtful, [doubted.

مشمع mùshèmmà'', *a. a.* Waxed with wax; —(mùshàmba), *s. a.* Wax-cloth, cere-cloth, oil-cloth, tarpaulin, oiled silk.

مشمول mèshmūl, *a. a.* Comprised, contained; comprising, containing.

مشموم mèshmūm, *a. a.* Perfumed with, fragrant with, smelling of (something).

مشورت mèshvéret, *s. a.* A council; consultation; ا—, —et, *v.n.* To hold a council.

مشوش mùshèvvèsh, *a. a.* Confused, [embroiled, disordered.

مشوم mèshūm, *a. a.* Unlucky (thing or place), bringing ill-luck to the owner or holder.

مشهد mèshhèd (sh-h), *s. a.* A place where anyone was killed for the true religion, or where he is buried, a place of martyrdom.

مشهود mèshhūd (sh-h), *a. a.* Seen, [witnessed.

مشهور mèshhūr (sh-h), (mènshūr), *a. a.* Well-known, famous, celebrated, commonly known, commonly called.

مشی mèshy, *s. a.* The act of walking; مشیاً mèshyan, *ad. a.* On foot, walking.

مشیت mèshi'èt, مشیت mèshìyyet, *s. a.* The will, desire, volition.

مشیخت mèshīkhàt, *s. a.* The dignity or quality of Sheykh or Shèykhu-'l-ìsslām; مشیختپناه mèshīkhàt-pènāh, *s. p.* The Shèykhu-'l-ìsslām.

مشید mùshèyyid, *s. a.* One who builds, lays, or erects, broadly and firmly; —, mùshèyyèd, *a. a.* Broadly or firmly built, laid, or erected.

مشیر mùshīr, *s. a.* A commander, one who commands, directs, orders; the title of Pashas of the first class, who are either Ministers of State, Governors-General of provinces, or full Generals commanding armies.

مشیمه mèshīmé, *s. a.* The after-birth, the membrane which envelopes the fœtus in viviparous animals and man; *or*, that to which the fœtus is attached by the umbilical cord, the placenta; مشیمهٔعالم mèshīmé'i-''ālem, The sun; the sky.

مشین mèshin, *s. a.* Leather made from [sheepskin, roan.

مشئوم mèsh'ūm, *a. a.* Unlucky, which brings bad luck to the owner or holder.

مشیئت mèshī'àt, *s. a.* The will, desire, volition.

مصاب mùssāb, *a. a.* Hit, struck, wounded.

مصابرت mùssābérèt, *s. a.* The exercise [of patience.

مصابح màssābih, مصابیح màssābīh,

s. pl. a. (*of* مصباح mìssbāh), Lanterns; morning cups of drink.

مصاحب mùssāhib, *s. a.* A court functionary, whose duty it is to entertain the monarch by conversation and wit; a bosom friend; a courtier.

مصاحبت mùssāhébèt, *s. a.* A being or keeping in company or conversation; ا—, —et, *v.n.* To keep company, to converse, hold conversation.

مصاد màssad, *s. t.* A steel (for sharpening knives).

مصادر màssādir, *s. pl. a.* (*of* مصدر màssdar), Issues, outlets; infinitives or verbal nouns (in grammar).

مصادره mùssādéré, *s. a.* A confiscating, escheating to the crown; ا—, —et, *v.a.* To confiscate, escheat.

مصادمه mùssādémé, *s. a.* A shock; ا—, —et, *v.n.* To knock violently (against a thing).

مصارف màssārif, *s. pl. a.* (*of* مصرف [màssraf), Expenses.

مصاف mèssāff, *s. a.* A place where the ranks of two armies are drawn up against each other; a battle-field; a battle.

مصافات mùssāfāt, *s. a.* Friendly terms, [friendship, amity.

مصافحه mùssāfaha, *s. a.* A taking each other by the hand in token of friendship or on the conclusion of a bargain.

مصال màssal, *s. t.* A tale, a fiction, story.

مصالح màssālih, *s. pl. a.* (*of* مصلحت màsslàhat), Affairs, businesses; —, mùssālih, *a. a.* At peace, not at war.

مصالحه mùssālaha, *s. a.* A making peace, a peace.

مصاهرت mùssāhéret, *s. a.* Relationship [by marriage.

مصائب màssā'ib, *s. pl. a.* (*of* مصیبت mùssībèt), Misfortunes, fortune's blows.

مصباح mìssbāh, *s. a.* A lantern; a torch, flambeau, a morning cup of drink.

مصبغ mùssèbbàgh, *a. a.* Dyed.

مصحح mùssàhhìh, *s. a.* A corrector of the press, reader for the press; —, mùssàhhàh, *a. a.* Corrected.

مصحف mùsshàf, *s. a.* The sacred volume, the Kur'ān.

مصحوب màsshūb, *a. a.* Which anyone takes with or causes to accompany him, accompanied.

مصداق mìssdāk, *s. a.* A true saying, an axiom, a trite saying; a proof of the truth of a saying; مصداقنجه mìssdākinja, According to the true saying that: . . . .

مصدر màssdar, *s. a.* An issue, outlet; a source; an infinitive or verbal noun; مصدریه màssdarìyyé, *s. a.* An old obsolete local export duty.

مصدق mùssàddìk, *a. a.* Corroborative; —, *s. a.* A corroborator or admitter of the truth of what is said; —, mùssàddàk, *a. a.* Corroborated, confirmed, admitted.

مصدور màssdūr, *a. a.* Afflicted with a chest complaint, consumptive.

مصر mìssr (mìssir), *s. a.* A city; Egypt; Cairo; —, *or* مصر بغدایی mìssir-

bòghdayi, Indian corn, maize; مصر طاوغی mìssir-tàwughu, *or* هند طاوغی hìnd-tàwughu, A Turkey-fowl, turkey; —, mùssìrr, *a. a.* Who pertinaciously sticks to any act or assertion, obstinately persisting. [poetry.

مصراع mìssrā", *s. a.* A hemistich in

مصرح mùssàrràh, *a. a.* Expressly and clearly mentioned.

مصرف màssraf, *s. a.* Expense, expenditure; مصرفلو màssrafli, *a. t.* Expensive; ایراد مصرف īrād-màssraf, Income and expenditure, incomings and outgoings.

مصروع màssrū", *a. a.* Struck with epilepsy.

مصروف màssrūf, *a. a.* Spent, expended, laid out; turned, directed (in travelling); declinable (in grammar).

مصره màssra, *s. t.* A small-sized pipe or measure for water in the hydraulic system.

مصطفی mùsstafà, *a. a.* Chosen; —, —, *s. a.* The chosen one, Muhammed; Mustapha or Mustafa (*prop. name*).

مصطکی màsstākī, *s. t.* Brandy or liqueur perfumed with gum-mastic.

مصطلح mùsstalàh, *a. a.* Filled with hard words or with technical expressions.

مصقل màsskàl, مصقله màsskala, *s. a.* A burnisher, burnishing instrument.

مصلا *or* مصلی mùssàllà, *s. a.* A place in the open air, devoted to public prayer; any place of prayer.

مصلح mùsslih, *s. a.* A pacificator;

مصلحانه mùsslihānè, *a. p.* Pacificatory.

مصلحت màsslahat, *s. a.* An affair, a piece of business; an advantage, an advantageous state of things; مصلحتگذار màsslahat-ghyùzār, *s. a.* An agent, a chargé d'affaires.

مصلق màsslak *or* mùssluk, *s. t.* A cock, tap, stop-cock, turn-cock.

مصلوب màsslūb, *a. a.* Hung, crucified.

مصلی mussàlla, *s. a.* See مصلا.

مصمم mùssàmmèm, *a. a.* Fully intended, designed, decided upon.

مصنع mùssànnà", *a. a.* Made or prepared with art.

مصنف mùssànnif, *s. a.* An author (of a book); —, mùssànnèf, *a. a.* Written, composed, compiled; مصنفات mùssànnéfāt, *s. pl. a.* Works, compositions, compilations.

مصنوع màssnū", *a. a.* Made; مصنوعات màssnū"āt, *s. pl. a.* Things made by artificers.

مصور mùssàvvir, *s. a.* A painter or statuary, an artist; —, mùssàvvèr, *a. a.* Figured, drawn, painted, cut out; ornamented with figures and designs.

مصون màssūn, *a. a.* Protected, shielded, preserved, kept free and safe.

مصیب mùssīb, *a. a.* Which hits, effects the proposed object.

مصیبت mùssībèt, *s. a.* A calamity which befalls; —! *int. t.* You pest! the pest! [abode.

مصیر màssīr, *s. a.* A place of being, an

مصيف màssīf, *s. a.* A summer residence.

مصيقل mùssàykal, *a. a.* Burnished, [polished.

مضا ما مضا màzà-mā-màzà! *comp. a.* What is past is past, let bye-gones be bye-gones.

مضاربه mùzārébé, *s. a.* A mutual beating of each other, a fighting.

مضارع mùzāri'', *s. a.* The aorist of verbs which has either a present or a future signification.

مضاعف mùzā''àf, *a. a.* Doubled, *or* augmented any number of times.

مضاف mùzāf, *s. a.* Any thing added to another, an appendix or appendage; a complement; when two nouns are in construction or *en régime* in a sentence, the governing noun is called مضاف mùzāf, and the complement or noun governed مضافاليه mùzàfun-ìlèyh; مضافات mùzāfāt, *s. pl. a.* Conquered or subjected territories.

مضامين màzāmīn, *s. pl. a.* (*of* مضمون màzmūn), Things contained; contents; senses, meanings.

مضائق màzā'ik, *s. pl. a.* (*of* مضيق màzīk), Narrowed, straitened, difficult places, times, *or* circumstances.

مضايقه mùzāya*ka*, *s. a.* Anything which causes embarrassment or straits.

مضبطه màzba*ta*, *s. a.* A report, a protocol, a procès-verbal.

مضبوط màzbūt, *a. a.* Fastened, bound; subject to rule or regulation; small, handy, conveniently arranged.

مضحك mùdhìk, *a. a.* Which causes laughter; مضحكات mùdhik*yāt*, *s. pl. a.* Sayings which cause laughter.

مضر mùzìrr (mùzur), *a. a.* Hurtful, noxious; كل مضر يقتل k*yùllu*-mùzìrrin-yùktèl, Every noxious animal may be slaughtered (*prov.*).

مضراب mìzrāb, *s. a.* An instrument for striking; a musical plectrum or bow.

مضرت màzàrret (màzar*àt*, *pl.* مضرات màzàrrāt), *s. a.* Hurtfulness, noxiousness; harm, injury.

مضروب màzrūb, *a. a.* Struck, hit, beaten; —, *s. a.* The multiplicand (*in arith.*); مضروبفيه màzrūbun-fih, *s. a.* The multiplier.

مضطر mùztàrr, *a. a.* Forced, obliged, constrained; in constrained circumstances.

مضطرب mùztàrib, *a. a.* Uneasy (in body or in mind), disquieted, in pain.

مضعف mùzà''''àf, *a. a.* Doubled, increased any number of times.

مضل mùdìll, *s. a.* One who leads astray; ضال مضل zālli-mùdìll, One in error leading others astray, the blind leading the blind.

مضمار mìzmār, *s. a.* An open plain or space for horse exercise, a racecourse.

مضمحل mùzmahìll (mùzmàhil), *a. a.* Destroyed, annihilated, disappeared.

مضمر mùzmèr, *a. a.* Intended, kept at heart.

مضمون màzmūn, *a. a.* Contained; —, *s. a.* The sense contained in a writing

or saying; a pun, a double-entendre, bon-mot.

مضی mùzī (*for* مضیء mùzīʻ), *a. a.* Which gives light, illumines; مضی‌ما مضی màzà-mā-màzā! What is past is past! Let bye-gones be bye-gones!

مضیق màzīk, *s. a.* Any time, place, or circumstance which presses hard upon one. [cording.

مطابق mùtābik, *a. a.* Conformable, ac-

مطابقت mùtābakàt, *s. a.* A conforming, a being conformable; ا—, —et, *v.n.* To follow, conform to, adapt one's self to. [difficult questions.

مطارحه mùtāraha, *s. a.* A disputing on

مطاع mùtā", *a. a.* Obeyed; جهانمطاع jìhān-mùtā", *a. p.* Obeyed by the whole world.

مطاف màtāf, *s. a.* Place or path in which people walk round in procession; —, mùtāf, *s. a.* Thing round which people walk in procession.

مطالب màtālib, *s. pl. a.* (*of* مطلب màtlàb), Subjects, questions, propositions; demands; things sought or demanded.

مطالبه mùtālébé, *s. a.* A demanding; ا—, —et, *v.a.* To demand.

مطالع màtāli", *s. pl. a.* (*of* مطلع màtlà"), Points at which celestial bodies rise.

مطالعه mùtāla"à, *s. a.* The studying, revolving in one's mind, carefully weighing and examining; a reading; ا—, —et, *v.a.* To study; to read.

مطاوعت mùtāva"àt, *s. a.* Obedience, conformity; ا—, —et, *v.n.* To conform, act in conformity.

مطایا màtāyā, *s. pl. a.* (*of* مطیه màtìyyé), Horses.

مطبخ màtbàkh (mùtfak), *s. a.* A kitchen.

مطبع màtbà", مطبعه màtba"à, *s. a.* A printing-office. [A decoction.

مطبوخ màtbūkh, *a. a.* Cooked; —, *s. a.*

مطبوع màtbū", *a. a.* Printed; imprinted in one's nature; agreeable to anyone's taste.

مطر màtār, *s. a.* Rain.

مطرا (*for* مطری) mùtàrrà, *a. a.* Made to look fresh and spruce, fresh-looking.

مطران mùtrān, *s. a.* A Christian bishop.

مطرب mùtrib, *s. a.* A musician, singer, or dancer; an enlivener.

مطرح mùtàrràh, *a. a.* Extensive, high, and well-built (a building).

مطرز mùtàrrèz, *a. a.* Ornamented; —, mùtàrriz, *s. a.* One who arranges ornaments.

مطرق màtràk, *s. t.* A cudgel.

مطروح màtrūh, *a. a.* Laid, built (foundations, &c.). [cast off.

مطرود màtrūd, *a. a.* Rejected, ejected,

مطره màtara, *s. t.* A leather bottle.

مطری mùtàrrà, *a. a.* Made to look fresh and spruce; fresh-looking.

مطعون màt"ūn, *a. a.* Struck, wounded by a thrust; struck with the plague.

مطفی màtfī, *a. a.* Extinguished, put out.

مطلا mùtàllà, *a. a.* Gilt; rubbed over with ointment, &c.

مطلب màtlàb, *s. a.* A subject, question, matter; a thing sought for.

مطلع màtlà", *s. a.* A place where a celestial body rises; the first distich of a poem; —, mùttalí", *a. a.* Aware, informed, cognisant.

مطلق mùtlàk, *a. a.* Unbound, unfettered, free, unrestrained; absolute; مطلقا mùtlakā, *ad. a.* In an absolute manner; absolutely.

مطلوب màtlūb, *a. a.* Desired, wished for; —, *s. a.* A thing desired, desideratum; an active debt, one for which payment is required by the creditor, a demand.

مطمح màtmàh, *s. a.* An object on which the eye is fixed.

مطمئن mùtma'ìnn, *a. a.* Feeling safe, [secure.

مطوی màtwī, *a. a.* Folded up in anything, contained.

مطهر mùtahhèr, *a. a.* Cleansed, purified.

مطیه màtìyyé, *s. a.* A horse.

مطیع mùtī", *a. a.* Obedient, submis- [sive.

مظالم màzālim, *s. pl. a.* (*no sing.*), Grievances, oppressions.

مظاهرت mùzāhérèt, *s. a.* Support, protection, a backing; ا—, —et, *v.n.* To back, support, protect.

مظروف màzrūf, *a. a.* Contained in a cover or envelope.

مظفر mùzàffer, *a. a.* Successful, attaining the end of his efforts; المظفر دائما èl-mùzàffer-dā'imā, Ever successful (*the last epithet assumed by Sultans of Turkey in the* طغرا tùghrā *or cypher of their names which is figured on coins and placed over all public buildings*, &c.).

مظلم mùzlim, *a. a.* Dark, obscure.

مظلوم màzlūm, *a. a.* Who has suffered wrong; —, *a. t.* Easy-tempered, gentle.

مظنه màzànné, *s. a.* A place where anything is supposed to be; a person on whom suspicion falls.

مظنون màznūn, *a. a.* Supposed, conjectured, suspected.

مظهر màzhàr, *s. a.* The place of manifestation, the object in or through which a thing is manifested (*practically it becomes an adjective in the sense of* "visited with"); مظهر عنایت اولدی màzhàri-"ìnāyet-òldu (He became the place of manifestation of grace, grace was manifested in him; he was an object of, or visited with, grace and favour. *N.B.*—Barker has totally misunderstood, and has, consequently, misrepresented the meaning of this word, in the notes appended to a chapter of St. John in Turkish, given in his larger Turkish Grammar); مظهریت màzhàrìyyèt, *s. a.* The quality of being the object of, or visited with, anything.

مع mà"a, *a. a.* With; مع هذا mà"a-hāzā, مع مافیه mà"-mā-fīh, *ad. a.* But notwithstanding, still; مع الکراهه mà"á-'l-kèrāhé, With regret; معاً mà"an, *ad. a.* Together.

معابد mà"ābid, *s. pl. a.* (*of* معبد mà"-bèd), Temples, oratories, places of devotion.

معابر mà"ābir, *s. pl. a.* (*of* معبر mà"bèr), Places or means of getting through or across a natural obstacle, as a pass, a ford, a bridge, a ferry.

معاتب mù"ātèb, *a. a.* Reprimanded, [scolded.

معاد mà"ād, *s. a.* A place to which one returns, a resort.

معادات mù"ādāt, *s. a.* Enmity.

معادل mù"ādil, *a. a.* Equal, equivalent.

معادلت mù"ādélèt, *s. a.* Equity, justice.

معادله mù"ādélé, *s. a.* (*originally identic with* معادلت), An equation in algebra.

معادن mà"ādin, *s. pl. a.* (*of* معدن mà"dèn), Mines.

معاذ mà"āz, *s. a.* A place of refuge, a refuge; معاذالله mà"āza-'llāh! God forbid! God is our only refuge (in such a case)! [excuses.

معاذرت mù"āzérèt, *s. a.* The offering

معارج mà"ārij, *s. pl. a.* (*no sing.*), Steps by which one mounts.

معارض mù"āriz, *a. a.* Who squabbles, scolds, shows dissatisfaction.

معارضه mù"āraza, *s. a.* A squabbling, disputing; ا—, —et, *v.n.* To squabble.

معارف mà"ārif, *s. pl. a.* (*of* معرفت mà"rifet), Knowledge of various kinds, sciences; kindnesses, favours; praiseworthy acts or qualities.

معارك mà"ārik, *s. pl. a.* (*of* معركه mà"rékÉ), Battle-fields; battles.

معاركه mù"āréké, *s. a.* A fighting; fight, battle; ا—, —et, *v.n.* To do battle.

معاش mà"āsh, *s. a.* A means of subsistence, pay, salary.

معاشرت mù"āshérèt, *s. a.* Living in company, getting on (with someone); حسن معاشرت hùssnu-mù"āshéret--et, *v.n.* To live on friendly terms, get on well (with someone).

معاصات mù"āssāt, *s. a.* Perversity, rebellion, wickedness.

معاصر mù"āssir, *s. a.* A contemporary.

معاصی mà"āssī, *s. pl. a.* (*of* معصیت mà"sìyyèt), Sins, wickednesses.

معاف mù"āf, *a. a.* Pardoned, forgiven, let off, excused; exempted; معافیت mù"āfiyyèt, *s. a.* Exemption, freedom.

معالجه mù"āléjÉ, *s. a.* A taking medicine; a curing with medicine.

معالی mà"ālī, *s. pl. a.* (*no sing.*), High qualities.

معامله mù"āmélÉ, *s. a.* An acting, conducting one's self (towards another); interest (upon money); ا—, —et, *v.n.* To conduct one's self (towards someone); بدمعامله bèd-mù"āmélÉ, Improper, unkind, disrespectful treatment; معامله یه ویرمك mù"āméléyÉ--vèrmek, To put out at interest; معاملهجی mù"āméléji, *s. t.* A usurer, money-lender.

معاندت mù"ānédèt, *s. a.* Obstinacy.

معانی mà"ānī, *s. pl. a.* (*of* معنی mà"nà), Senses, significations, meanings.

معاودت mū"āvédèt, *s. a.* A returning,

coming or going back; ا—, —et, *v.n.* To return.

معاون mù"āvin, *s. a.* An assistant.

معاونت mù"āvénèt, *s. a.* Assistance.

معاهد mù"āhid, *a. a.* Who has mutually entered into a treaty.

معاهده mù"āhédé, *s. a.* A treaty, compact, convention; an entering into a treaty; ا—, —et, *v.n.* To enter into a treaty, make a convention.

معائب mà"ā'ib, *s. pl. a.* (*no sing.*), Defects; vices.

معايده mù"āyédé, *s. a.* A visiting and congratulating on the occasion of a religious festival.

معاينه mù"āyéné, *s. a.* An inspecting, viewing formally; ا—, —et, *v.a.* To inspect.

معبد mà"bèd, *s. a.* A place of devotion, [temple.

معبر mà"bER, *s. a.* A place of passage; a pass, ferry, ford, bridge.

معبود mà"būd, *a. a.* Served; —, *s. a.* An object of worship; God.

معتاد mù"tād, *a. a.* To which one is accustomed; —, *s. a.* A person's custom, way, habit.

معتبر mù"tèbèr, *a. a.* Esteemed, held in estimation.

معتدل mù"tèdil, *a. a.* Temperate (in degree).

معترض mù"tériz, *a. a.* Who objects, raises an objection; معترضه mù"tèriza, *s. a.* A parenthesis; جمله معترضه jùmlé'i-mù"tèriza, A parenthetical phrase.

معترف mù"tèrif, *a. a.* Who owns, admits, acknowledges.

معتكف mù"tèkif, *a. a.* Who shuts himself up entirely for devotional purposes.

معتل mù"tèll, *a. a.* Affected with some defect; (in grammar) having a و or a ى as a radical letter; معتل الفا mù"tèllu-'l-fā, Whose first radical is و or ى; معتل العين mù"tèllu-'l-"àyn, Whose second radical is و or ى; معتل اللام mù"tèllu-'l-lām, Whose third radical is و or ى.

معتمد mù"témèd, *a. a.* Trusted, trustworthy; —, *s. a.* A storekeeper, or clerk of the works.

معتنا (*for* معتنى) mù"ténà, *or* معتنابه mù"ténà-bih, *a. a.* Important, of importance (business), to which importance is attached.

معتوه mà"tūh, *a. a.* Imbecile, in second infancy.

معجز mù"jiz, *a. a.* Which exceeds one's power and foils or tires out.

معجزه mù"jizé, *s. a.* A miracle, what exceeds the power of man to effect.

معجل mù"àjjèl, *s. a.* Immediate, paid down at once (any payment).

معجم mù"jèm (*fem.* معجمه mù"jémé), (A letter of the alphabet) which has one or more dots or diacritical points.

معجون mà"jūn, *s. a.* Any paste-like composition; glazier's putty; any cement; an electuary; a kind of soft toffy or preparation of sugar with spices.

معده mì"dé, *s. a.* The stomach.

معدل mù"àddil, *s. a.* (A thing) which makes things equal; خط معدل النهار khàtti-mù"àddilu-'n-nìhār, The equinoctial line.

معدلت mà"délet, *s. a.* Justice, equity.

معدن mà"dèn, *s. a.* A mine (for minerals); an ore; a metal; a metallic composition; معدنی mà"dénī, *a. a.* Mineral; معدنیات mà"dénìyyāt, *s. pl. a.* Minerals, mineral substances; metals.

معدنوس mà"dénòss, *s. t.* Parsley.

معدود mà"dūd, *a. a.* Limited in number; counted (among things).

معدول mà"dūl, *a. a.* Turned out of the way, deviating. [annihilated.

معدوم mà"dūm, *a. a.* Non-existent;

معذب mù"zib, *s. a.* A tormentor, a plague; —, mù"àzzèb, *a. a.* Tormented, plagued.

معذرت mà"zérèt, *s. a.* An excuse offered; معذرتخواه mà"zérèt-khāh, *s. p.* One who offers excuses.

معذور mà"zūr, *s. a.* Excused, having a valid excuse.

معرا (*for* معرى) mù"àrrà, *a. a.* Naked, stript; free, void, exempt.

معراج mì"rāj, *s. a.* An ascension; the ascension of Muhammed into God's presence.

معرض mà"ràz, *s. a.* A cause, occasion, opportunity; —, mù"riz, *s. a.* A cause, causer.

معرفت mà"rifèt, *s. a.* Knowledge; art, cunning, dexterity; a work of art, a curious piece of workmanship; agency, intervention, instrumentality; معرفتلو ma"rifètli, *a. t.* Expert, dexterous, skilful (person); curiously or skilfully made (thing). [a battle.

معرکه mà"réké, *s. a.* A field of battle;

معروض mà"rūz, *a. a.* Presented, offered, laid before; —, *s. a.* The subject of a representation or petition.

معروف mà"rūf, *a. a.* Known; favourably known; praiseworthy (acts or conduct).

معرى (*or* معرا) mù"àrrà, *a. a.* Naked, stript; free, exempt; —, mà"rà, *s. a.* Any part of the body usually exposed to view. [esteemed and honoured.

معزز mù"àzzèz, *a. a.* Held dear, highly

معزول mà"zūl, *a. a.* Displaced from office, superseded; معزولین mà"zūlīn, *s. pl. a.* Officers, or rather functionaries, who have been superseded from their places; معزولاً mà"zūlan, *ad. a.* As a superseded functionary.

معسکر mù"àsskɛr, *s. a.* A camp, the assemblage-place of an army.

معشر mà"shèr, *s. a.* An assemblage, troop, body of men.

معشوق mà"shūk (*fem.* معشوقه mà"shūka), *a. a.* Beloved, the object of one's love.

معصوم mà"sūm, *a. a.* Innocent of sin; —, *s. a.* An innocent, a little child.

معصیت mà"sìyyèt, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

معطر mù"àttàr, *a. a.* Scented, perfumed.

معطل mù"àttàl, *a. a.* Rendered useless [and idle, inactive.

معطوف mà"tūf, *a. a.* Turned, inclined (from or towards any direction or object).

معظم mù"àzzàm, *a. a.* Great, large; important; honoured, greatly respected.

معفو mà"fùvv, *a. a.* Pardoned, forgiven.

معقل mà"kil, *s. a.* A place of refuge, an asylum.

معقول mà"kūl, *a. a.* Intelligible, comprehensible; sage, prudent (act); معقولات mà"kūlāt, *s. pl. a.* Matters coming within the sphere of reason.

معكوس mà"kyūss, *a. a.* Inverted.

معلا (*for* معلى) mù"àllà, *a. a.* Exalted.

معلق mù"àllàk, *a. a.* Suspended, hanging; left in suspense, undecided; معلقات mù"àllakāt, *s. pl. a.* Ancient poems formerly suspended in the temple at Mecca before the introduction of Isslamism.

معلم mù"àllim, *s. a.* A teacher, instructor, trainer; —, mù"àllèm, *a. a.* Instructed, taught, trained.

معلوم mà"lūm, *a. a.* Known; given (in problems); —, *s. a.* A datum; ضلع معلوم dìl"*i*-mà"lūm, A base-line (in geodesy); معلومات mà"lūmāt, *s. pl. a.* Known things; knowledge; information; معلوماتلو mà"lūmàtl*i*, *a. t.* Possessed of knowledge or information.

معلى (*or* معلا) mù"àllà, *a. a.* Exalted.

معما (*for* معمى) mù"àmmà, *s. a.* A riddle, an enigma.

معمار mì"mār, *s. a.* An architect.

معمر mù"àmmèr, *a. a.* Long-lived.

معمور mà"mūr, *a. a.* Peopled; inhabited; cultivated; prosperous, in good estate; an epithet applied to public establishments; معموريت mà"mūrìyyèt, *s. a.* The state of being populous and prosperous (a place, a country).

معمول mà"mūl, *a. a.* Made, manufactured; artificial; معمول به mà"mūlun-bìh, *a. a.* Upon or according to which people act; in force, observed.

معمى (*or* معما) mù"àmmà, *s. a.* A riddle, an enigma.

معنا (*for* معنى) mà"nà, *s. a.* The literal sense, meaning (of a word or phrase), signification, import; a virtual sense, an implied sense, a real sense; a state of things; a dream; a song; معناً mà"n*a*n, *ad. a.* In reality, virtually; in sense, logically; عالم معنا "ālémi-mà"nà, The world of visions; a dream; معناى لغوى mà"nàyi-lùgh*a*vī, A literal meaning; معناى اصطلاحى mà"nàyi-ìsstilāhī, A technical meaning; معنوى mà"névī, *a. a.* Spiritual; virtual, implied; logical. [ambergris.

معنبر mù"ànbèr, *a. a.* Perfumed with

معنون mù"ànvèn, *a. a.* Bearing a title.

معنى (*or* معنا) mà"nà, *s. a.* See معنا.

معهود mà"hūd, *a. a.* Agreed upon; notorious, famous, well-known (*a sar-*

castic term for designing a person or anything). [gold or silver by.

معيار mì"yār, *s. a.* A standard for trying

معيب mù"àyyèb, *a. a.* Stigmatized;

معيبات mù"àyyébāt, *s. pl. a.* Vices.

معيت mà"ìyyèt, *s. a.* The official suite of a functionary; معيت مأموری mà"ìyyèt - mè'mūru, A subordinate official. [an allowance, pension.

معيشت mà"īshèt, *s. a.* Means of living,

معين mà"īn, *s. a.* A rhombus; —, mù"īn, *s. a.* A helper; an abettor; —, mù"àyyèn, *a. a.* Fixed, determined, determinate; شبه معين shìbhi--mà"īn, *s. a.* A rhomboid.

مغ mùgh, *s. p.* A fire-priest; a wine-priest, wine-merchant, wine-shop keeper; مغ بچه mùgh-bèché, *s. p.* A boy of either of these classes.

مغارة màghāré (màghara), *s. a.* A cave, cavern, grotto. [mart.

مغازه màghāza, *s. t.* A shop, magazine,

مغازی màghāzī, *s. pl. a.* (*no sing.*), Warlike acts, deeds, expeditions.

مغاك màghāk, *s. p.* A ditch, a pit.

مغانم màghānim, *s. pl. a.* (*no sing.*), Booty, things captured. [formable.

مغاير mùghāyir, *a. a.* Contrary, not con-

مغبر mùghbèr, *a. a.* Made dusty; made turbid; discomposed, hurt (one's feelings).

مغبوض màghbūz, *a. a.* Against whom hatred and enmity are entertained.

مغبون màghbūn, *a. a.* Cheated, deceived.

مغتنم mùghtènim, *a. a.* Who seizes or has seized booty; who takes (an opportunity).

مغرب màghrib, *s. a.* The place of setting of the heavenly bodies; the west; the west or north Africa, Morocco.

مغربلو Màghribli, *s. t.* A Moor.

مغرور màghrūr, *a. a.* Over-confident, trusting too much, vain, proud; مغروريت màghrūrìyyèt, *s. a.* Pride, over-confidence, vanity, self-esteem.

مغز màghz, *s. p.* The brain; marrow; the kernel; بيمغز bī-màghz, *a. p.* Brainless, thoughtless; سبكمغز sèbuk--màghz, *a. a.* Light-brained, foolish (person). [adulterated, false.

مغشوش màghshūsh, *a. a.* Alloyed,

مغضوب màghzūb, *a. a.* Angered, irritated; مغضوب عليه màghzūbun--"àlèyh, *s. a.* Against whom anger is felt, the object of anger.

مغفر mìghfèr, *s. a.* A helmet.

مغفرت màghfirèt, *s. a.* God's pardon of sins and admittance to a taste of the joys of Paradise.

مغفور màghfūr, *and* مغفورله màghfūrun--lèh, *a. a.* Whose sins are pardoned and who has been admitted to a taste of the joys of Paradise; deceased (*said only of a Muslim*).

مغل Mùghùl, *s. p.* The Great Mogul; the Moguls, the Tartars.

مغلطه màghlata, *s. a.* An error, confusion of ideas. [expressed, not clear.

مغلق mùghlàk, *a. a.* Obscure, obscurely

مغلوب màghlūb, *a. a.* Vanquished, beaten; او—, —òl, *v.n.* To be beaten, to lose (in a contest); مغلوبیت màghlūbìyyèt, *s. a.* The state or quality of one vanquished.

مغموم màghmūm, *a. a.* Afflicted, distressed in mind.

مغون màghūn, *s. t.* Mahogany.

مغونه màghuna, *s. t.* A lighter, barge.

مغیب màghīb, *s. a.* Time or place when someone is absent, absence.

مغیث mūghīss, *s. a.* One who gives aid and succour.

مغین màghin (مکین mèghin *in soft verbs*), Turkish termination of the sixth gerund of verbs, showing a reason, or a means, or a precedent, for the occurrence of an act expressed by a following verb.

مفاتح mèfātih, *and* مفاتیح mèfātīh, *s. pl. a.* (*of* مفتاح mìftāh), Keys.

مفاخر mèfākhir, *s. pl. a.* (*of* مفخرت mèfkharet), Qualities or acts which entitle one to be proud; —, mùfākhir, *a. a.* Who glories, boasts.

مفاخرت mùfākharèt, *s. a.* A glorying, boasting; ا—, —et, *v.n.* To glory, boast.

مفارق mèfārik, *s. pl. a.* (*of* مفرق mèfrak), Crowns of the heads; —, mùfārik, *a. a.* Separated (from any place or person).

مفارقت mùfārakàt, *s. a.* A separation, absence (from a place or person); ا—, —et, *v.n.* To leave, quit, go away.

مفاسد mèfāssid, *s. pl. a.* (*of* مفسدت mèfsédet), Iniquities, basenesses.

مفاصل mèfāssil, *s. pl. a.* (*of* مفصل mèfsàl), Joints of the body.

مفاض mùfāz, *a. a.* Poured out abundantly; فیه—, mùfāzun-fīh, *a. a.* On the subject of whom much talk occurs.

مفت mùft, *s. p.* Anything acquired without trouble or payment, a windfall; the being given or acquired without any equivalent; مفتخوار mùft-khòr, *s. p.* One who looks to acquire things without an equivalent, a blood-sucker, hanger-on; مفته کتمك mùftè-ghìtmek, *v.n.* To be given away for nothing.

مفتاح mìftāh, *s. a.* A key, instrument [for opening.

مفتخر mùftàkhir, *a. a.* Who feels proud, glories.

مفتش mùfèttish, *s. a.* An officer charged with scrutinizing accounts or title-deeds, &c.

مفتقر mùftàkir, *a. a.* Poor, reduced to poverty, indigent; in want.

مفتوح mèftūh, *a. a.* Open, opened; conquered, taken; read with one of the vowels A, a, *a*, É, *or* é (a letter).

مفتون mèftūn, *a. a.* Subject to machinations; mad with love.

مفتی mùftī, *s. a.* A legal officer whose office it is to lay down the law on all cases submitted to him; مفتی الانام mùftìyyu-'l-ènām, The Shèykhu-'l-isslam.

مفخرت mèfkharet, *s. a.* A glorying,

feeling proud and honoured; any quality or act of which one is proud.

مفخم mùfàkhkhàm, *a. a.* August, to whom homage is paid; متبوع مفخم mètbū"i-mùfàkhkhàmim, My august sovereign master.

مفرح mùfèrrih, *a. a.* Which raises the spirits, cheerful.

مفرد mèfrèd, *a. a.* Large, big, enormous; —, mùfrèd, *a. a.* Single; —, *s. a.* The singular number (in grammar); مفردات mùfrédāt, *s. pl. a.* Items, single or separate things in a list.

مفرق mèfrak, *s. a.* The crown of the head.

مفروز mèfrūz, *a. a.* Separated, divided, taken off (of anything).

مفروش mèfrūsh, *a. a.* Spread on the ground (a carpet, bed, &c.), laid, extended.

مفروض mèfrūz, *a. a.* Supposed, positively supposed, put as a supposition; essential and indispensable (in religious practices), obligatory.

مفسد mùfsid, *s. a.* A plotter, machinator, stirrer up of strife.

مفسدت mèfsédet, *s. a.* A plot, machination, evil practice.

مفسر mùfèssir, *s. a.* A commentator.

مفسوخ mèfsūkh, *a. a.* Annulled, abrogated.

مفصل mèfsàl, *s. a.* A joint of the bones, an articulation; —, mùfàsssàl, *a. a.* Detailed, long.

مفطور mèftūr, *a. a.* Created; innate, natural.

مفعول mèf"ūl, *a. a.* Which is done, or acted; which is the object of any action; اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl, The passive participle (always to be distinguished in idea from a past participle), of which there are various kinds; مفعول به mèf"ūlun-bìh, The accusative or direct object of an action; *also*, the instrument or object with which an act is effected; مفعول له mèf"ūlun-lèh, The object for or on account of which an act occurs; مفعول عنه mèf"ūlun-"ành, The object from or through which an act occurs, &c.

مفقود mèfkūd, *a. a.* Lost and sought after.

مفكوك mèfkyūk, *a. a.* Untied, loosened, unbound, dissolved.

مفلس mùfliss, *s. a.* A bankrupt.

مفلوج mèflūj, *a. a.* Paralytic, struck with palsy.

مفوض mùfèvwàz, *a. a.* Bestowed, given, delivered.

مفهوم mèfhūm, *s. a.* The purport, general sense of a writing.

مفيد mùfīd, *a. a.* Useful, advantageous.

مفيض mùfīz, *s. a.* (God) the bountiful distributor (of blessings).

مق mak (مك mek *in soft words*), Turkish termination of the infinitive.

مقابر màkābir, *s. pl. a.* (*of* مقبره màkbéré), Graves, tombs.

مقابل mùkābil, *a. a.* Opposite, facing; —, *s. a.* The place or space opposite to or facing a thing; مقابلنده mùkābilind*a*, Opposite to him (her, it); in

return, as a return (for any act), as a reprisal; in answer (to anything said).

مقابله mùkābélé, *s. a.* A facing anyone, meeting or opposing; a returning (act for act, or word for word); an answering (word for word); a comparing, collating; مقابله بالمثل mùkābélé-bì-'l-mìssl, A returning like for like, tit for tat; using reprisals; جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélé, Algebra (as a science which unites separate quantities and opposes them to each other); ا—, —et, *v.n.* To return like for like, good for good, evil for evil, act for act, word for word; —, *v.a.* To compare, collate.

مقابيح màkābīh, *s. pl. a.* (*of* مقبوح màkbūh), Detestable actions or qualities.

مقاتله mùkātélé, *s. a.* Fight, battle, mutual slaughter.

مقادير màkādīr, *s. pl. a.* (*of* مقدار mìkdār), Quantities.

مقاربت mùkārébèt, *s. a.* An approaching, nearing.

مقارعه mùkāra"à, *s. a.* Fighting, battle.

مقارن mùkārin, *a. a.* Close to, close upon, nigh, near, coming quite up to, joining in with.

مقارنت mùkārénèt, *s. a.* A near approach; a coming close up to and touching.

مقاسمه mùkāssémé, *s. a.* A partitioning, sharing out; ا—, —et, *v.a.* To divide, partition, share out.

مقاص màkass, *s. t.* A pair of scissors, shears, or snuffers; shears for lifting masts, &c., on board ship; موم مقاصی mùm-màkassi, A pair of snuffers.

مقاصد màkāssid, *s. pl. a.* (*of* مقصد màksàd), Objects in view, designs, things sought to be accomplished or attained.

مقاطعه mùkāta"à, *s. a.* A fief attached to an office, the tithes going to the holder of the office (*now generally abolished, salary being substituted*).

مقال màkāl, *s. a.* What is said, the words (of anyone).

مقاله màkālé, *s. a.* A book, a section (of a work) treating on a branch of the general subject (especially the "*Books*" of Euclid).

مقاليد màkālīd, *s. pl. a.* (*no sing.*), Bolts, bars, locks.

مقام màkām, *s. a.* A place in which any person or thing stands; a station; a high office, department, post; a light, estimation, view (in which a thing or act is taken or intended); a time, an air (of music); قائم مقام *or* قائممقام kā'im-màkām, A lieutenant, locumtenens, alter ego, substitute; the official representative of the grand vizier at the capital while he is himself absent; a lieutenant-governor; a lieutenant-colonel (in the army); a captain of a line-of-battle ship (in the navy); a superintendant-general (of property in mortmain); قائم مقام الفاعل kā'imu-màkāmi-'l-fā"il, The nominative or subject of a verb pas-

sive (*as standing in the place of the* "name of an agent").

مقاوله mùkāvélé, *s. a.* The making an agreement; an agreement; ا—, —et, *v.a.* To covenant, agree, stipulate mutually.

مقاومت mùkāvémèt, *s. a.* Opposition, resistance; ا—, —et, *v.n.* To resist.

مقايسه mùkāyéssé, *s. a.* Comparing (mentally) one thing with another.

مقبره mākbéré, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; a burial-ground.

مقبوح màkbūh, *a. a.* Ugly, disliked, detestable.

مقبوض màkbūz, *a. a.* Taken, received; —سندی, màkbūz-sènédi, A receipt.

مقبول màkbūl, *a. a.* Liked, approved, acceptable; مقبوله کچمك màkbūla-ghèchmek, *v.n.* To be liked, appreciated, deemed acceptable.

مقت màkt, *s. a.* Hatred, enmity.

مقتدا (*for* مقتدی) mùktédà, *a. a.* Followed, imitated (in matters of opinion and practice); —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتدر mùktèdir, *a. a.* Able, capable, powerful enough.

مقتدی mùktédī, *s. a.* One who follows or imitates (another in matters of opinion and practice); — (*or* مقتدا) mùktédà, *a. a.* Followed, imitated; —, *s. a.* A teacher, guide, ensamplar, pattern.

مقتضا (*for* مقتضی) mùktazà, *s. a.* The requirement (of anything), thing required; the name of a ministerial letter generally given with a firman, addressed to the same person or persons, and indicating, in a brief way, what is ordered in the firman.

مقتضی mùktazī, *a. a.* Needful, necessary, wanted; —, mùktazà. See مقتضا.

مقتول màktūl, *a. a.* Killed, slain, put [to death.

مقدار mìkdār (mìktar), *s. a.* A quantity (either of bulk, number, length, duration, &c.); a portion; برمقدار bìr-mìktar, A little, some, a certain small quantity or number.

مقدر mùkàddèr, *a. a.* Decreed by God; vouchsafed by God; duly estimated; understood (in grammar or logic), not expressed; مقدرات الهیه mùkàddérāti-ilāhìyyé, The things decreed by God's providence.

مقدرت màkdérèt, *s. a.* Power, might, ability.

مقدس mùkàddèss, *a. a.* Holy, sacred.

مقدم màkdem, *s. a.* An arrival, coming; —, mùkdim, *a. a.* Assiduous, diligent, persevering; —, mùkàddem, *a. a.* Placed further forward, before another thing (in space or in time); —, *s. a.* The former part (of anything); former time; a premise (in logic); an antecedent; (*and* مقدمه mùkàddémé), the advanced guard of an army; —, *ad. t. and* مقدما mùkàddémā, *ad. a.* Formerly; before (in time); مقدمات mùkàddémāt,

s. pl. a. Things explained first, prefatory remarks.

مقدمه mùkàddimé, *s. a.* An introduction, a preface, a peroration.

مقدور màkdūr, *a. a.* Predestined, vouchsafed by Providence; —, *s. a.* The utmost of one's power and ability.

مقر màkàrr, *s. a.* A place where one stays permanently; an abode, a seat, a residence; —, mùkàrr, *a. a.* Who admits, confesses.

مقراض màkrāz, *s. a.* A pair of scissors, shears, or snuffers. (See مقاص).

مقرب mùkàrreb, *a. a.* Placed or drawn near; —, *s. a.* A person placed in close communication (with a sovereign).

مقرر mùkàrrèr, *s. a.* Sure, certain, ascertained, beyond all doubt, confirmed, established, fully established; —, mùkàrrir, *s. a.* One who confirms and establishes. [pocket-handkerchief.

مقرمه màkrama (màhrama), *s. a.* A

مقروع màkrū‘‘, *s. a.* Struck; knocked at (a door).

مقرون màkrūn, *a. a.* Approached closely, quite touched; associated, joined, adjoined.

مقسم mùkàsssim, *s. a.* A distributor.

مقسوم màksūm, *a. a.* Divided into portions; —, *s. a.* The dividend (*in arith.*); مقسوم عليه màksūmun-‘‘àlèyh, *s. a.* The divisor.

مقص màkàsss, *s. a.* A pair of scissors, shears, snuffers. (See مقاص.)

مقصد màksad, *s. a. and* مقصود màksud, *a.* and *s. a.* Anything proposed or designed, wish, design, aim, end, intent, the thing aimed at.

مقصور màksūr (*fem.* مقصوره màksūré), *a. a.* Defective, wanting; shortened, abbreviated; الف مقصوره èlifi-màksūré, The short ا, *or* ى sounded as a short ا at the end of words.

مقضى màkzī, *a. a.* Accomplished, attained, granted; مقضى المرام màkzìyyu-'l-mèrām, *a. a.* Whose wish is attained.

مقطع màktà‘‘, *s. a.* A place of scission; a bone or ivory on which reed-pens are nibbed; —, mùkàttà‘‘, *a. a.* Cut asunder, divided, separated; حروف مقطعه hùrūfi-mùkàttà‘‘ā, The separately written or separately named letters placed at the commencement of some chapters of the Kur'ān.

مقطوع màktū‘‘, *a. a.* Cut; cut off; interrupted; defined; limited.

مقعد màk‘‘àd, *s. a.* The seat, breech; anus; (màkat) a small quilt used for covering the corner seats of a sofa.

مقعر mùkà‘‘‘àr, *a. a.* Concave, hollow.

مقفا (*for* مقفى) mùkàffà, *a. a.* Rhymed according to the rules of prosody.

مقلب mùkàllib, *s. a.* One who turns, inverts, changes (things).

مقلد mùkàllid, *s. a.* One who takes on himself the yoke of submission; a mimic; an actor; —, mùkàllèd, *a. a.* Whose yoke of submission is accepted.

مقلوب màklūb, *a. a.* Reversed, inverted; an anagram.

مقلوع màklū", *a. a.* Torn from its [place.

مقناطيس mìknātīss (mìkhlàdiz), *s. a.* A magnet, loadstone.

مقند mùkànnèd, *a. a.* Candied, sugared.

مقنطره mùkàntara, *a. a. fem.* Arched; supported on arches; مقنطرات mùkàntarāt, *s. pl. a.* Almicanthers or circles of altitude.

مقنن mùkànnin, *s. a.* A legislator; —, mùkànnèn, *a. a.* Ordered by law.

مقوا (*for* مقوى) mùkavwa, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard.

مقوس mùkàvvèss, *a. a.* Arched, bent [as a bow.

مقوله màkūlé, *s. a.* A sort, kind, species, category.

مقوى mùkàvvī, *a. a.* Corroborative, strengthening (medicine); —, mùkàvwà, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard, cardboard.

مقهور màkhūr (k-h), *a. a.* Vanquished, subjected to the overwhelming might of someone.

مقياس mìkyāss, *s. a.* An instrument for measuring and comparing; a scale.

مقيد mùkàyyèd, *a. a.* Bound, tied, fastened; restricted, coupled with a restrictive complement (a word in a sentence); limited, constitutional; attentive, painstaking; registered; —او, —òl, *v.n.* To take care, take pains, pay attention.

مقيم mùkīm, *a. a.* Residing.

مقيي mùkàyyī, *a. a.* Vomitive (medicine), an emetic.

مك mek, Turkish termination of the infinitive in soft verbs.

مكابرت mùkyābérèt, *s. a.* Pride.

مكاتب mèkyātib, *s. pl. a.* (*of* مكتب mèktɛb), Schools; —, mùkyātib, *s. a.* A covenanted slave, to whom a binding permission has been accorded to ransom himself.

مكاتبه mùkyātébé, *s. a.* Correspondence by letter; —, —et, *v.n.* To correspond by letter.

مكاتيب mèkyātīb, *s. pl. a.* (*of* مكتوب mèktūb), Letters, notes, billets, epistles.

مكار mèkkyār, *s. a.* A subtle knave and [cheat.

مكارم mèkyārim, *s. pl. a.* (*of* مكرمت mèkrémet), Noble or generous deeds or qualities.

مكافات mùkyāfāt, *s. a.* A reward, recompense, retribution; —, —et, *v.a.* and *n.* To reward, recompense.

مكافى mùkyāfī, *a. a.* Equivalent; قطع مكافى kàt"ī-mùkyāfī, A parabola.

مكالمه mùkyālémé, *s. a.* A conference; a conferring, deliberating; —, —et, *v.n.* To hold a conference.

مكان mèkyān, *s. a.* A place in which a thing exists, locus; مكاندن منزه mèkyāndan - mùnèzzèh, (God is) exempt from place (is omnipresent).

مكائد mèkyā'id, *s. pl. a.* (*of* مكيده mèkīdé), Stratagems, wiles.

مكتب mèktɛb, *s. a.* A school.

مكتفى mùktéfi, *a. a.* Who considers as sufficient what he receives, content.

مكتنى mùktènī, *a. a.* Called by a surname (كنيه kyùnyé).

مكتوب mèktūb (mèktup), *a. a.* Written; —, *s. a.* A letter, epistle, note; —سامى, mèktubu-sāmī, (High letter) A vizirial letter, an official letter written in the name of the Grand Vizier; مكتوبجى mèktupju, A secretary for official letters; مكتوبلشمك mèktuplɛshmek, *v.n. recip.* To correspond by letter.

مكتوم mèktūm, *a. a.* Hidden, concealed.

مكث mèkss, *s. a.* A staying, making a stay; a withholding, arresting; ا—, —et, *v.n.* To stay, make a stay; —, *v.a.* To withhold, arrest, stop, delay.

مكدر mùkèddèr, *a. a.* Grieved, sorry, afflicted; —, mùkèddir, *a. a.* Afflicting, vexing, annoying; مكدرات mùkèddirāt, *s. pl. a.* Afflictions, distressing things.

مكر mèkr (mèkir), *s. a.* A wile, stratagem, piece of knavery; —, mè*gh*ɛr, *c. p.* Unless; and still, and yet, and all the while.

مكرر mùkèrrèr, *a. a.* Repeated, done repeatedly; highly rectified, highly purified; مكرراً mùkèrréran, *ad. a.* Repeatedly.

مكرم mùkrim, *a. a.* Kind, courteous, affable; —, mùkèrrèm, *a. a.* Honoured, treated with respect and consideration; مكرماً mùkèrréman, *ad. a.* With great respect and with all due honours.

مكرمت mèkrémet, *s. a.* Any noble or generous act or quality.

مكروب mèkrūb, *a. a.* Sad, distressed, afflicted, sorrowful. (canonically).

مكروه mèkrūh, *a. a.* Held in aversion

مكس mèghess, *s. p.* A fly, any winged insect like a fly.

مكسر mùkèssèr, *a. a.* Broken to pieces; جمع مكسر jem"i-mukesser, An irregular plural Arabic noun.

مكسوب mèksūb, *a. a.* Gained, acquired.

مكسور mèksūr, *a. a.* Pronounced with the vowel i or *i* (a consonant). [vealed.

مكشوف mèkshūf, *a. a.* Discovered, re-

مكعب mùky*à*""*à*b, *a. a.* Cubical; —, *s. a.* A cube (figure, or number).

مكك mèkik, *s. t.* A weaver's shuttle.

مكلف mùkèllèf, *a. a.* Sumptuous, rich, splendid; highly adorned; resting under an obligation to do certain duties (as man is to keep the commandments of God), responsible towards God.

مكمل mùkèmmèl, *a. a.* Complete, full.

مكمون mèkmūn, *a. a.* Concealed in an ambush. [treasury.

مكنوز mèknūz, *a. a.* Deposited in a

مكنون mèknūn, *a. a.* Concealed.

مكوك mèky*ū*k (mèkik, *see* مكك), *s. a.* A weaver's shuttle. [in Arabia).

مكّه Mèkk*a*, *s. a.* Mecca (the town of,

مكيال mìky*ā*l, *s. a.* A bushel or similar measuring instrument.

مکیده mèkīdé, *s. a.* A wile, a piece of deceit.

مکیف mùkèyyèf, *a. a.* Endowed with [qualities, or with a quality.

مکین mèkīn, *a. a.* Powerful, mighty, strong, firmly established; residing; abiding, dwelling; —, mégh*i*n (in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund. (See مغین.)

ملا mèlā, *s. a.* An assembly (of people); a plenum, space filled or occupied by matter; خلاوملا khàlā - vé - mèlā, Vacuum and plenum, void space and occupied space; علی ملأ الناس "àlà--mèlā'i-'n-nāss, *ad. a.* Openly, before the assembled people.

ملابسه mùlābéssé, *s. a.* A relation or connexion, a consideration; شوملابسه ایله shù-mùlābéssè-il*a*, From this consideration, arising out of this relation or connexion.

ملاح mèllāh, *s. a.* A sailor, a tar.

ملاحت mèlāhàt, *s. a.* Sweetness, agreeableness.

ملاحد mùlāhid (*pl.* ملاحده mùlāhidé), *s. a.* A heretic, schismatic (of a particular class).

ملاحظه mùlāh*a*z*a*, *s. a.* A cautious look, examination, or consideration; caution; ا—, —et, *v.n.* To hesitate, to look before leaping.

ملاذ mèlāz, *s. a.* An asylum, refuge.

ملازم mùlāzim (mùlāz*i*m), *a. a.* Ever accompanying and never quitting, inseparable; —, *s. a.* A constant attendant or follower; a supernumerary attached to an office, &c., without pay; a lieutenant (in the army); a mate (in the navy).

ملازمت mùlāzémèt, *s. a.* Constant attendance (about a person or place); ا—, —et, *v.n.* To attend regularly; to follow about.

ملاصق mùlāssık, *a. a.* Joining, joined, [attached, adherent.

ملاطفه mùlāt*a*fé, *s. a.* A joking, treating facetiously; kindness, treating with marked kindness; ا—, —et, *v.n.* To joke; to show kindness.

ملاعب mélā"ib, *s. pl. a.* (*no sing. used*), Games, playthings, toys.

ملاعبه mùlā"*a*bé, *s. a.* A playing, amusing one's self; ا—, —et, *v.n.* To play, to amuse one's self; to toy.

ملاعین mèlā"īn, *s. pl. a.* (*of* ملعون mèl"ūn), Accursed ones, damned fellows.

ملاقات mùlākāt, *s. a.* A meeting; an [interview, audience.

ملاقی mùlākī, *a. a.* Who or which meets, joins.

ملال mélāl, ملالت mèlālèt, *s. a.* Sadness, vexation; fatigue, tiredness.

ملام mèlām, ملامت mèlāmèt, *s. a.* Reproach, rebuke.

ملأن mèl'ān, *a. a.* Full.

ملاهی mèlāhī, *s. pl. a.* (*no sing.*), Games, diversions; toys, playthings.

ملائك mèlā'ik, ملائکه mèlā'ikė, *s. pl. a.* (*of* ملك mèlek), Angels; (*as a Turkish sing.*), an angel.

ملایم mùlāyim, *a. a.* Mild, not severe (weather, &c.); proper, fitting.

ملايمت mùlāyémèt, *s. a.* Mildness.

ملبس mùlèbbèss, *a. a.* Clothed; confused, ambiguous (language).

ملبوس mèlbūss, *a. a.* Worn, used as raiment; ملبوسات mèlbūssāt, *s. pl. a.* Clothing, articles of dress.

ملت mìllèt, *s. a.* A people, community; a religious denomination or sect.

ملتبس mùltèbiss, *a. a.* Obscure, ambiguous (language).

ملتثم mùltèssèm, *a. a.* Kissed; —, *s. a.* The place kissed; —, mùltèssim, *s. a.* One who kisses.

ملتجا (*for* ملتجی) mùltéjà, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.

ملتجی mùltéjī, *s. a.* A refugee; — (*or* ملتجا) mùltèjà, *s. a.* A place of refuge.

ملتزم mùltézim, *s. a.* A farmer or contractor of the revenue.

ملتفت mùltéfit, *a. a.* Who turns his face or attention towards an object.

ملتقا (*for* ملتقی) mùltékà, *s. a.* A place of meeting, a junction.

ملتم mèltèm, *s. t.* The Etesian winds, the cooling wind from the north-east, which, during the summer, rises with the sun, blows strongly all day, and ceases at sunset.

ملتمس mùltèmiss, *a. a.* Who requests; —, mùltémèss, *a. a.* Requested; a request.

ملتهب mùltèhib, ملتهف mùltèhif, *a. a.* In flames; inflamed; in a fever; thirsting.

ملجا mèljā, *s. a.* A place of refuge, a [refuge, an asylum.

ملح mìlh, *s. a.* Salt.

ملحد mùlhìd, *s. a.* A heretic, schismatic (of some particular kinds).

ملحق mùlhàk, *a. a.* Joined on (to something), added, appended, attached; ملحقات mùlhàkāt, *s. pl. a.* Appurtenances.

ملحم mùlàhhàm, *a. a.* Corpulent, fleshy.

ملحوظ mèlhūz, *a. a.* Half expected, anticipated, thought of.

ملز mèlez, *s. t.* A mulatto. [in argument.

ملزم mùlzèm, *a. a.* Convinced, silenced

ملزوم mèlzūm, *a. a.* To which something is inseparably attached.

ملس mèless, *s. a.* A mulatto.

ملعنت mèl"anèt, *s. a.* Any damnable act or quality. [tized.

ملعون mèl"ūn, *a. a.* Cursed, anathema-

ملفوظ mèlfūz, *a. a.* Uttered, spoken, mentioned; ملفوظات mèlfūzāt, *s. pl. a.* Sayings.

ملفوف mèlfūf, *a. a.* Inclosed, enveloped; ملفوفاً mèlfūfan, *ad. a.* Inclosed, as an inclosure. [or titles.

ملقب mùlàkkàb, *a. a.* Bearing a title

ملك mèlek, *s. a.* An angel; —, mèlik, *s. a.* A king, a petty ruler; —, mìlk, *s. a.* Dominion, sovereignty; dominions, territory; —, mùlk, *s. a.* Freehold property; ملکی mèlékī, *a. a.* Pertaining to a sovereign, or to an angel, royal, angelic; —, mìlkī, *a. a.* Pertaining to sovereignty, sovereign; ملکیت mìlkìyyèt, *s. a.* Sovereignty, sovereign rights.

ملكوت mèlékyūt, *s. a.* Sovereignty; God's supreme sovereignty; مالك الملك والملكوت mālikyu-'l-mìlki-vé-'l-mèlékyūt, Lord of all dominion and sovereignty.

ملكه mèlíké, *s. a.* A queen; —, mèléké, *s. a.* Great dexterity from constant practice.

ملل mìlèl, *s. pl. a.* (*of* ملت millèt), Peoples; religious denominations, sects.

ملو *mali* (méli *in soft words*), Turkish termination of the necessitative mood of verbs, corresponding to our *must, should, ought.*

ملوان mèlévān, *s. a. dual,* Day and night.

ملوث mùlèvvèss, *a. a.* Dirtied, soiled, polluted.

ملوك mùlūk, *s. pl. a.* (*of* ملك mélik), Kings; ملوكانه mùlūkyāné, *a. p.* Royal, imperial, sovereign (*said only of the Sultan*).

ملول mèlūl, *a. a.* Sad, vexed; fatigued.

ملەمك (*or* مەلمك) mèlémek (*aor.* ملر *or* مەلر mèlER), *v.n.* To bleat.

ملهم mèlhèm (*for* مرهم mèrhèm), *s. t.* Ointment, salve; —, mùlhìm, *s. a.* Who inspires, reveals; —, mùlhèm, *a. a.* Inspired, revealed, made known by inspiration and revelation.

ملئان mèl'ān, *a. a.* Full.

مليح mèlīh, *a. a.* Sweet, agreeable.

ملين mùlèyyin, *a. a.* Laxative, opening (medicine); —, mùlèyyèn, *a. a.* Open (the bowels).

مليون mìlyòn, *s. t.* (*French*), A million.

ممات mèmāt, *s. a.* Death, the state of death; مماتى mèmātī, Pertaining to the state of death.

مماثل mùmāssil, *a. a.* Corresponding, agreeing, like, conformable.

مماثلت mùmāssélèt, *s. a.* A conforming; —, —et, *v.n.* To conform.

ممارست mùmāréssèt, *s. a.* Experience gained by practice.

مماس mùmāsss, *s. a.* A tangent.

مماشات mùmāshāt, *s. a.* A going with the stream, obsequious compliance.

ممالك mèmālīk, *s. pl. a.* (*of* مملكت mèmlékèt), Countries, territories, dominions.

مماليك mèmālīk, *s. pl. a.* (*of* مملوك mèmlūk), Slaves; the Mamelukes of Egypt.

ممانعت mùmāna"àt, *s. a.* Opposition; a preventing; —, —et, *v.n.* To oppose, try to prevent.

ممتاز mùmtāz, *a. a.* Distinguished, pre-eminent (among others).

ممتد mùmtèdd, *a. a.* Prolonged, drawn out in length or duration.

ممتنع mùmtèni", *a. a.* Impossible.

ممدوح mèmdūh, *a. a.* Praised, praiseworthy; ممدوحات mèmdūhāt, *s. pl. a.* Praiseworthy acts and qualities.

ممدود mèmdūd, *a. a.* Prolonged, extended.

ممر mèmèrr, *s. a.* A place of passage, a [passage, path, way.

ممزوج mèmzūj, *a. a.* Mixed, compounded.

ممسك mùmsik, *a. a.* Tenacious, hard-fisted, grasping, avaricious.

ممشا (*for* ممشى) mèmshà, *s. a.* A place for walking; a privy, water-closet.

ممضى mùmzī, *a. a.* Signed, bearing a [signature.

ممكن mùmkin, *a. a.* Possible; ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé, *ad. t.* As much as possible.

ممل mùmìll, *a. a.* Wearisome, fatiguing, tiring, tiresome.

مملحه mèmlaha, *s. a.* A salt-works.

مملكت mèmlékèt, *s. a.* A country; a town.

مملو mèmlū, *a. a.* Full.

مملوك mémlūk, *a. a.* Possessed, held in possession; —, *s. a.* A slave; a Mameluke; مملوكيت mèmlūkìyyèt, *s. a.* The quality of being held in possession.

ممول mèmlūl, *a. a.* Tired, wearied; [vexed.

ممنوع mèmnū", *a. a.* Forbidden, prohibited; ممنوعات mèmnū"āt, *s. pl. a.* Forbidden acts; prohibited things; ممنوعيت mèmnū"ìyyèt, *s. a.* The quality of being forbidden, prohibited.

ممنون mèmnūn, *a. a.* Pleased, rejoiced, glad; ممنونيت mèmnūnìyyèt, *s. a.* Pleasure, gladness, satisfaction.

ممووه mùmévvèh, *a. a.* Gilt or washed over; superficial, put on, false, insincere.

مه mèmé, *s. t.* A teat, nipple; an udder, dug; any protuberance in shape of a nipple; مه‌لنمك mèmélenmek, *v.n.* To acquire the form of a nipple.

ممهور mèmhūr, *a. a.* Sealed with a seal.

ممیت mùmīt, *a. a.* Who causes to die (God).

ممیز mùmèyyiz, *s. a.* An officer whose duty it is to examine draughts of reports, &c., and see they are properly drawn; an examiner; inspector.

من mèn, *pron. a.* Whosoever, whoever; —, mìn, *pr. a.* From, of, out of; —, mènn, *s. a.* The manna of the Israelites; من بعد mìn-bà"d, *ad. a.* Henceforward.

منابر mènābir, *s. pl. a.* (*of* منبر mìnbèr), [Preachers' pulpits.

منابع ménābi", *s. pl. a.* (*of* منبع mènbà"), Sources, fountain-heads, springs.

مناجات mùnājāt, *s. a.* A prayer.

منادات mùnādāt, *s. a.* A proclaiming.

منادی mùnādī, *s. a.* A herald, crier.

مناره mìnāré, *s. a.* A minaret, the tower attached to a mosque, like a steeple to a church, from which the call to prayer is made.

منازع mùnāzi", *s. a.* A disputer, [quarreller, contester.

منازعه mùnāza"à, *s. a.* A dispute, quarrel, contest; |—, —et, *v.n.* To dispute.

منازل mènāzil, *s. pl. a.* (*of* منزل mènzil), Stations (on a road).

منازله mùnāzélé, *s. a.* A fighting, doing [battle.

مناسب mùnāssib, *a. a.* Fit, fitting, proper, expedient; apt.

مناسبت mùnāssébèt, *s. a.* Fitness, propriety, expediency; aptness; relation, connexion; نه‌مناسبت nè-mùnāssé-

bet! How! why! upon what grounds!

مناسبتسز mùnāssébetsiz, *a. t.* Untimely, unfitting, inexpedient, malapropos.

مناستر mànasstir, *s. t.* (*Greek*), A monastery, convent.

مناسك ménāssik, *s. pl. a.* (*no sing.*), Rites, ceremonies, observances used in performing the canonical pilgrimage to Mecca.

مناشير mènāshīr, *s. pl. a.* (*of* منشور mènshūr), Imperial letters-patent conferring the highest dignities.

مناصب mànāssib, *s. pl. a.* (*of* منصب mànsib), High offices of state.

مناصفت mùnāssafèt, *s. a.* Equity, justice; مناصفةً mùnāssafétan, *ad. a.* In two equal shares.

مناط mùnāt, *a. a.* To which something is tacked on or suspended.

مناظر mènāzir, *s. pl. a.* (*of* منظر mànzàr), Aspects; —علم "ìlmi-mènāzir, The science of aspects, perspective.

مناظرت mùnāzarèt, مناظرة mùnāzara, *s. a.* A disputation, discussion.

مناظم mènāzim, *s. pl. a.* (*of* نظم nàzm), Orders, arrangements.

مناعت mènā"àt, *s. a.* Impregnability, strength, inaccessibility.

منافسه mùnāféssé, *s. a.* Spite, enmity, malevolence.

منافع mènāfi", *s. pl. a.* (*of* منفعت mènfà"at), Uses, advantages; interests.

منافق mùnāfik, *s. a.* A hypocrite (canonically); a tale-bearer.

منافی mùnāfī, *a. a.* Incompatible, hindering, opposed.

مناقب mènākib, *s. pl. a.* (*of* منقبه mànkabé), Traits of character; anecdotes.

مناقشه mùnākasha, *s. a.* A disputing, [quarrelling.

مناقض mùnākiz, *a. a.* Destructive, demolishing; contrary, nugatory, contradictory.

مناقضه mùnākaza, *s. a.* Mutual con- [tradiction.

منال mènāl, *s. a.* Property, possessions.

منام mènām, *s. a.* Sleep; a dream, vision.

منان mènnān, *s. a.* (God) the giver of [all good things.

مناو mānaw, *s. t.* A dealer in fruits, a fruiterer.

مناوبه mùnāvébé, *s. a.* Alternation, a taking turn and turn about; مناوبةً mùnāvébétɛn, *ad. a.* By turns.

مناهج mènāhij, *s. pl. a.* (*of* منهج mìnhèj), Roads.

مناهی mènāhī, *s. pl. a.* (*of* منهی mènhī), Forbidden things or acts.

منايا mènāyā, *s. pl. a.* (*of* منيه mèniyyé), Deaths, different kinds of death.

منبت mùnbit, *a. a.* Fertile (land).

منبر mìnbɛr, *s. a.* A preacher's pulpit.

منبسط mùnbàssit, *a. a.* Spread, extended; expanded; joyful.

منبع mènbà", *s. a.* A spring, source, fountain-head.

منت mìnnèt, *s. a.* A favour, grace, kindness, obligation; an averseness, backwardness from doing a favour; a

reproach for favours bestowed, a throwing in one's teeth; بیمنت bi--mìnnèt, *a. p.* Who is never averse from bestowing benefits; who never hurts the feelings of those he has favoured by casting those favours in their teeth.

منتر màntar, *s.t.* (*Greek*), A mushroom; a toadstool, fungus; cork; a cork, a bung; منتارقاوی màntar-kàwi, German tinder.

منتان mìntan, *s. t.* A short jacket.

منتج mùntij, *a. a.* Producing, resulting in. [chosen.

منتخب mùntakhàb, *a. a.* Selected,

منتسب mùntèssib, *a. a.* Related, connected.

منتشر mùntèshir, *a. a.* Spread, scattered abroad, spread out; expanded, dilated; in a state of erection (penis).

منتظر mùntàzir, *a. a.* In expectation, looking (for).

منتظم mùntazàm, *a. a.* In order, arranged, regular; عساکرمنتظمهء شاهانه "àssākiri-mùntàzamé'i-shāhānė, The imperial regular troops.

منتفع mùntèfi", *a. a.* Who has derived a profit or advantage.

منتقل mùntàkil, *a. a.* Who or which passes from one place to another.

منتمی mùntèmi, *a. a.* Related, connected.

منتن mùntìn, *a. a.* Putrid, stinking.

منتوی mùntèvī, *a. a.* Directed towards anything.

منتها (*for* منتهی) mùntéhà, *s. a.* The end, utmost limit.

منتهی mùntéhī, *a. a.* Who or which arrives at the end; which reaches, touches, comes quite up to; —, *s. a* A master or proficient (in science).

منثور mènsūr, *a. a.* Scattered anyhow, not arranged in order; —, *s. a.* Prose.

منجر mùnjèrr, *a. a.* Coming (to any state of things), being brought.

منجیم mùnèjjim, *s. a.* An astronomer or astrologer. [gealed.

منجمد mùnjèmid, *a. a.* Frozen, con-

منجنیق mànjénık, *s. a.* A catapulta; a balista; a crane (for lifting).

منح mìnàh, *s. pl. a.* (*of* منحت mìnhàt), Graces, favours, blessings.

منحرف mùnhàrif, *a. a.* Turning out of a straight path, turning aside; —, *s. a.* A trapezium or four-sided figure, having two sides parallel but unequal; شبهٔمنحرف shìbhi-mùnhàrif, A trapezoid or four-sided figure having no two sides parallel.

منحصر mùnhàssir, *a. a.* Limited, confined.

منحل mùnhàll, *a. a.* Dissolved.

منحنی mùnhànī, *a. a.* Curved; خط منحنی khàtti-mùnhànī, A curved line.

منحوس mènhūss, *a. a.* Ill-omened.

منخسف mùnkhàssif, *a. a.* Eclipsed (the moon).

مند mènd, Persian termination equivalent to our *ful, ish, y*, &c., as دردمند dèrdmènd, *a. p.* Sorrowful.

مندال màndal, *s. t.* A button (to a door).

مندر mìnder, *s. t.* A mattress; a sofa.

مندرج mùndèrij, *a. a.* Included; contained; written. [literated.

مندرس mùndèriss, *a. a.* Effaced, ob-

مندفع mùndèfi", *a. a.* Driven out or away. [wept over.

مندوب mèndūb, *a. a.* Mourned for,

منديل mèndīl, *s. a.* A handkerchief.

منزل mènzil, *s. a.* A station-house, halting-place; a day's journey, or distance from post-house to post-house; a travelling post; the range (of a gun, &c.); a distance; a long range; a rank, degree, grade; منزلخانه mènzil--khānè, *s. p.* A post-house; منزل بارکیری mènzil-(bèyghiri), A post-horse; منزل کتمك mènzil-ghìtmek, *v.n.* To travel post; منزل سورمك mènzil-sùrmek, *v.n.* To travel as fast as possible; منزل طوپی mènzil-tòpu, A gun with a very long range; سر منزل sèr-mènzil, *s. p.* The goal, the end of a journey; کوز منزلی ghyùz-mènzili, The range of vision, as far as the eye can see; منزلجی mènzilji, *s. t.* A post-master.

منزلت mènzilèt, منزله mènzilè, *s. a.* A rank, grade, degree, standing; منزلتلو mènzilètlū, *a. t.* Holding a certain high rank.

منزوی mùnzèvī, *s. a.* A hermit, recluse.

منزه mùnèzzèh, *a. a.* Free, void, exempt.

منسج mùnèsssèj, *a. a.* Woven, interwoven

منسد mùnsèdd, *a. a.* Stopped up, closed.

منسدل mùnsèdil, *a. a.* Hanging down, dangling. [series, or in order.

منسق mùnèssàk, *a. a.* Ranged in a

منسل mùnsèll, *a. a.* Drawn from its scabbard. [taken away.

منسلب mùnsèlib, *a. a.* Taken as spoil,

منسلك mùnsèlik, *a. a.* Who follows or treads in a path.

منسوب mènsūb, *a. a.* Related, connected, pertaining; منسوبیت mènsūbìyyèt, *s. a.* Relationship, connexion, quality of pertaining; اسم منسوب ìssmi-mènsūb, An adjective showing relation, connexion, or quality of pertaining to something.

منسوج mènsūj, *a. a.* Woven.

منسوخ mènsūkh, *a. a.* Abolished, abrogated. [in order.

منسوق ménsūk, *a. a.* Ranged, placed

منسی mènsī, *a. a.* Forgotten.

منش mènsh, *s. p.* Disposition, character, constitution. [a source.

منشأ mènshè', *s. a.* A place of origin;

منشار mìnshār, *s. a.* A saw; منشاری mìnshārī, *a. a.* Zigzag like the teeth of a saw in shape.

منشعب mùnshà""ab, *a. a.* Derived (as from a family), branching out.

منشق mùnshàkk, *a. a.* Split, cleft, cloven.

منشور mènshūr, *a. a.* Dispersed, scattered, spread; —, *s. a.* A prism.

منشی mùnshī, *s. a.* A clever writer, a

practised literary or epistolary composer.

منصب mànsib, *s. a.* A place where anything is set up; a post of dignity held under government; —, mùnsàbb, *a. a.* Poured, flowing, running (into anything).

منصبغ mùnsàbigh, *a. a.* Dyed; baptized.

منصرف mùnsàrif, *a. a.* Turned on one side, turned away; conjugated, declined (in grammar).

منصف mùnsif, *a. a.* Just, equitable, conscientious; منصفانه mùnsifānė, *a. p.* Pertaining to a conscientious person. [holding an office.

منصوب mànsūb, *a. a.* Set up, erected;

منصور mànsūr, *a. a.* Assisted by God, victorious.

منصوص mànsūss, *a. a.* Established by an incontrovertible divine proof.

منصه mànàssa, *s. a.* A bride's throne or throne-room. [added.

منضم mùnzàmm, *a. a.* Added, super-

منطبخ mùntàbikh, *a. a.* Cooked; ripened.

منطر *or* منطار *or* منتار màntar, *s. t.* A mushroom, toadstool, fungus; cork; a cork, bung; منطار قاوی màntar-kàwi, German tinder. [out.

منطفی mùntàfī, *a. a.* Extinguished, put

منطق màntik, *s. a.* Logic, dialectics; —, mìntàk, *and* منطقه mìntàka (màntika), *s. a.* A zone, belt, girdle; منطقهٔ حاره (màntika'i) - hārré, The torrid zone; منطقهٔ معتدله mànti*k*a'i--mù"tèdilé, The temperate zone; منطقهٔ منجمده mànti*k*a'i-mùnjèmidé, The frigid zone; منطقة البروج mànti*k*àtu-'l-bùrūj, The ecliptic or zodiac.

منطلق mùntàlik, *a. a.* Let loose; repudiated, divorced.

منطوق màntūk, *a. a.* Said, spoken, expressed; —, *s. a.* An expression, a saying.

منطوی mùnta*v*ī, *a. a.* Inclosed, folded, enveloped, contained.

منظر mànzàr, *s. a.* An aspect, face, countenance; a place in which anything is seen. [cleansed.

منظف mùnàzzàf, *a. a.* Cleaned,

منظور mànzūr, *a. a.* Seen, looked at, beheld, examined; —, *s.* An object, aim, design.

منظوم mànzūm, *a. a.* Ranged in order; ranged in metre, metrical; —, *s. a.* Verse.

منظومه mànzūmé, *s. a.* A piece of poetry; a system, series, hierarchy.

منع mèn", *s. a.* A hindering, preventing; |—, —et, *v.a.* To hinder, prevent; to prohibit, forbid.

منعدم mùn"àdim, *a. a.* Annihilated.

منعطف mùn"àtif, *a. a.* Turned on one side, turned (from *or* towards).

منعقد mùn"àki*d*, *a. a.* Tied; concluded, contracted (a treaty, &c.); congealed, clotted, formed. [echoed.

منعکس mùn"àkiss, *a. a.* Reflected;

منعم mùn"ìm, *a. a.* Kind, gracious, beneficent.

منغال mànghal, *s. t.* A chafing-dish for warming apartments with charcoal.

منغر *or* منقر mànghir, *s. t.* Money; copper money.

منفرج mùnfèrij (*fem.* منفرجة mùnfèrijé), *a. a.* Wide open, wide apart; obtuse (angle).

منفرد mùnfèrid, *a. a.* Alone, by itself, [separate, isolated.

منفس mènfèss, *s. a.* A breathing hole.

منفسخ mùnfèssikh, *a. a.* Abolished, abrogated.

منفصل mùnfāssil, *a. a.* Detached, separated.

منفعت mènfà"at, *s. a.* Use, utility, profit, advantage, interest.

منفعل mùnfà"il, *a. a.* Hurt in feelings, [grieved.

منفك mùnfèkk, *a. a.* Detached, separated; displaced, superseded.

منفور mènfūr, *a. a.* Held in detestation, abhorred.

منفهم mùnfèhim, *a. a.* Understood, comprehended, gathered.

منفى mènfī, *a. a.* Exiled, banished; —, mènfà, *s. a.* A place of exile.

منقا (*for* منقى mùnàkkà), *a. a.* Cleaned, made clean.

منقاد mùnkād, *a. a.* Obedient, submissive.

منقار mìnkār, *s. a.* A bird's beak or bill.

منقال mànkāl (mànghal), *s. a.* A chafing-dish.

منقبة mànkabé, *s. a.* Any praiseworthy trait of character; an anecdote.

منقبض mùnkàbiz, *a. a.* Held tight, squeezed hard; costive, bound in the bowels; grieved, out of humour or spirits.

منقح mùnàkkàh, *a. a.* Revised, purged [of defects (a writing).

منقرض mùnkàriz, *a. a.* Extinct (a lineage, dynasty).

منقسم mùnkàssim, *a. a.* Divided in [several parts.

منقش mùnàkkàsh, *a. a.* Decorated with designs.

منقضى mùnkàzī, *a. a.* Finished, expired [(a term).

منقطع mùnkàti", *a. a.* Cut off; interrupted; withheld; ceased.

منقلب mùnkàlib, *a. a.* Inverted; changed, altered.

منقلة mìnkala, *s. a.* A sector (mathematical instrument).

منقوش mènkūsh, *a. a.* Drawn, figured, [painted.

منقوط mènkūt, *a. a.* Marked with one or more diacritical points or dots (a letter).

منقول mènkūl, *a. a.* Carried from one place to another; narrated, related, handed down.

منقى (*or* مقفا), mùnàkkà, *a. a.* Cleaned, [made clean.

منكر mùnkèr, *a. a.* Denied; negative; incognito; irrecognisable; bad, wicked, reprovable (act); name of one of the questioning angels who visit the dead, the other being named نكير nèkīr; —, mùnkir, *a. a.* A denier; —, mùnèkkèr, *a. a.* Incognito, irrecognisable; indefinite, indeterminate (in grammar); منكرات mùnkérāt, *s. pl. a.* Bad, reprovable, wicked actions.

منكسر mùnkèssir, *a. a.* Broken; afflicted, grieved.

منكسف mùnkèssif, *a. a.* Eclipsed (the sun).

منكشف mùnkèshif, *a. a.* Discovered; revealed.

منکنه mènghénė, *s. t.* A blacksmith's vice; a press.

منکوب mènkyūb, *a. a.* Fallen (in circumstances). [man; —, *s. a.* A wife.

منکوحه mènkyūh*a*, *a. a.* Married to a

منوال mìnwāl, *s. a.* A manner, way, method. [or glory, aureolated.

منور mùnèvvèr, *a. a.* Bright with light

منوط mènūt, *a. a.* Depending, referred.

منوی mènvī, *s. a.* An intention, design, intent.

منویش mènévish, *s. t.* The browning on gun-barrels; the blueing on swords, watch-springs, &c.; the water on silks, &c.

منه mình, *comp. a.* From him (her, it).

منهاج mìnhāj, *s. a.* A road, way; a manner.

منهتك mùnhètik, *a. a.* Torn; violated.

منهدم mùnhèdim, *a. a.* Demolished, pulled down (a building).

منهزم mùnhèzim, *a. a.* Defeated, routed.

منهوب mènhūb, *a. a.* Taken as plunder, plundered.

منهی mènhī, *a. a.* Prohibited, forbidden.

منی mènī, *s. a.* Sperm, the seminal

منیت mènìyyèt, *s. a.* Death. [fluid.

منیر mùnīr, *a. a.* Shining with its own light and giving light to other things.

منیع mènī‘‘, *a. a.* Difficult, or impossible to do, to take, to get into, &c.

منیف mùnīf, *a. a.* Eminent, exalted.

منیه mùnyé, *s. a.* A wish, desire.

مو mū, *s. p.* A hair; سرمو sèri-mū, (A hair's-point) A hair's-breadth.

موات méwāt, *s. a.* Waste, unreclaimed lands.

مواجب mèwājib, *a. pl. a.* (*no sing.*), Salaries, allowances; a pension.

مواجهه mùwāj*a*h*a*, *s. a.* A being face to face with each other.

مؤاخذه mù'ākh*a*z*a*, *s. a.* A scolding, upbraiding, reprimanding; ا—, —et, *v.a.* To scold, upbraid, reprimand.

مواد mèwādd, *s. pl. a.* (*of* مادّه māddé), Subjects, matters; articles, paragraphs.

موارد mèwārid, *s. pl. a.* (*of* مورد mèvrid), Approaches, avenues, roads leading to.

موازنه mùwāzénė, *s. a.* A weighing (in the mind); ا—, —et, *v.a.* To weigh.

موازی mùwāzī, *a. a.* Parallel; —, *s. a.* A parallel ruler.

مواسات mùvāssāt, *s. a.* Kindness.

مواشی mèwāshī, *s. pl. a.* Cattle.

مواصلت mùwāss*a*lèt, *s. a.* A coming together, being united in one place, being in each other's society.

مواضع mèwāz*i*‘‘, *s. pl. a.* (*of* موضع mèvz*i*‘‘), Places.

مواضعه mùwāz*a*‘‘à, *s. a.* Dissimulation, putting on a good face in respect to the acts of a superior whom we cannot control. [perseverance.

مواظبت mùwāz*a*bèt, *s. a.* Assiduity,

مواعد mèwā‘‘id, *s. pl. a.* (*of* موعده mèv‘‘idé), Promises.

مواعظ mèwā‘‘iz, *s. pl. a.* (*of* موعظه mèv‘‘izé), Exhortations.

موافق mùwāfĭk, *a. a.* Favourable, propitious.

موافقت mùwāfakàt, *s. a.* An agreeing, consenting; ا—, —et, *v.n.* To agree, consent.

مواقع mèwāki", *s. pl. a.* (*of* موقع mèvki"), Places.

مواكب mèwākib, *s. pl. a.* (*of* موكب mèvkib), Troops, legions, armies.

موالات mùwālāt, *s. a.* Friendship, amity.

مؤالفت mù'āléfèt, *s. a.* Intimate acquaintanceship.

موالى mèwālī, *s. pl. a.* (*of* مولى mèvlà, mòlla), The higher legal dignitaries, judges.

مواليد mèwālīd, *s. pl. a.* (*of* مولود mèvlūd), Kingdoms, *in* مواليد ثلثه mèwālīdi-sèlāssé, The three kingdoms of nature, mineral, vegetable, animal.

مؤانست mù'ānéssèt, *s. a.* Familiarity [of acquaintanceship.

موانع mèwāni", *s. pl. a.* (*of* مانع māni"), Obstacles, hindrances, impediments.

مواهب mèwāhib, *s. pl. a.* (*of* موهب mèvhèb), Gifts of God.

موبد mūbèd, موبذ mūbèz, *s. p.* A fire-priest.

مؤبد mù'èbbèd, *a. a.* Caused to last forever; مؤبداً mù'èbbèdan, *ad. a.* Forever, everlastingly, to all eternity.

موت mèvt, *s. a.* Death, a dying.

موتا (*for* موتى) mèvtà, *s. pl. a.* (*of* ميت mèyyit), The dead.

موتاب mū-tāb (mūtàf), *s. p.* A maker of yarns, cords, sacks, &c., of horse or other hair.

موتلو mùtlu (*corrupted from* مطلوع màtlū", *possessed of an ascendant ?*), *a. t.* Fortunate, happy, lucky; نه‌موتلو نه‌مطلوع‌سنا سكا nè-mùtlu-sànga (*for* nè-màtlū"sèn-ā ?)! Lucky thou! Lucky fellow!

موتى mèvtà, *s. pl. a.* (*of* ميت mèyyit), The dead.

مؤثر mù'èsssir, *a. a.* Efficacious, effectual, effective, productive of effect; affecting; penetrating.

موثوق mèvsūk, *a. a.* Relied upon.

موج mèvj, *s. a.* A wave, billow; موجا موج mèvj-ā-mèvj, *ad. p.* Wave upon wave.

موجب mūjib, *a. a.* Causing, requiring; —, *s. a.* A cause; —, mūjèb, *s. a.* The thing required, requirement; a ministerial letter usually given with a firman, and addressed to the same person or persons, shortly explanatory of the requirement thereof; موجبنجه mūjébinja, *ad. t.* بر موجب bèr-mūjèb, *ad. p.* According to the requirement, in conformity with; بلا موجب bilā--mūjib, *ad. a.* Without cause.

موجد mūjid, *s. a.* An inventor.

موجز mūjèz, *a. a.* Short, abstracted, cursory, abridged.

مؤجل mù'èjjèl, *a. a.* Postponed, deferred to a certain time.

موجود mèvjūd, *a. a.* Present, existing, inventus; in store, in stock; موجودات mèvjūdāt, *s. pl. a.* Existing things; goods or stores.

موجه mùvèjjèh, *a. a.* Approved, fit, proper, suitable.

موحد mùwàhhid (*pl.* موحدین mùwàhhidīn), *s. a.* A unitarian, a Muhammedan.

موحش mūhish, *a. a.* Which frightens, terrifies; frightful, terrific.

مؤخر mù'àkhkhàr, *a. a.* Posterior in time or place; postponed; retrograded; مؤخراً mù'àkhkharan, *ad. a.* Latterly, of late.

مؤدا (*for* مؤدی) mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a sentence).

مؤدب mù'èddèb, *a. a.* Well behaved, well disciplined, well educated.

مودت mèvèddèt, *s. a.* Love, affection; مودتلو mèvèddètlū, *a. t.* Friendly (person).

مودوع mèvdū'', *a. a.* Delivered, consigned, left in charge, entrusted.

مؤدی mù'èddī, *a. a.* Which causes, brings about; —, mù'èddà, *s. a.* The sense, purport (of a phrase).

مؤذن mù'èzzin, *s. a.* The crier who calls to prayer.

مؤذی mù'èzzī, *a. a.* Which gives pain, causes trouble or annoyance.

مور mòr, *a. t.* Purple, dark damask red; —, mūr, *s. p.* An ant.

موراویه Mòràvia, *s. t.* Moravia.

مورث mùriss, *a. a.* Causing, producing.

مورچه mūrché, *s. p. dim.* A little ant, an emmet; the marks on Damascus steel.

مورخ mùvèrrikh, مؤرخ mù'èrrikh, *s. a.* A historian, chronologist, chronicler; —, mùvèrràkh, mù'èrràkh, *a. a.* Dated, bearing date; مورخاً mùvèrrakhan, مؤرخاً mù'èrrakhan, *ad. a.* Bearing date.

مورد mèvrid, *s. a.* A way or point by which a thing is approached, an approach; a station, place, position.

موروث mèvrūss, *a. a.* Inherited, of inheritance.

مورود mèvrūd, *a. a.* Related, recited, [recounted.

موره Mòra, *s. t.* The Morea.

مورینه mòrina, *s. t.* The tunny fish.(?)

موزون mèvzūn, *a. a.* Weighed; balanced; in metre, metrical as to the feet and syllables in it.

موزه mūzé, *s. p.* A boot.

موستار Mòstār, *s. t.* Mostar.

موسخ mùvèsssàkh, *a. a.* Filthy, dirtied.

مؤسس mù'èsssis, *s. a.* Who founds, lays a foundation, establishes; —, *s. a.* A founder; —, mù'èsssèss, *a. a.* Based, founded, established.

موسم mèvsim, *s. a.* A season, the particular time when anything is usually in season; (*pronounced by Arabs* mòssim: *this is the origin of our very corrupt word* monsoon, *called rather better by the French* mousson).

موسوم mèvsūm, *a. a.* Marked with a mark.

موسی mūssà, *s. a.* A razor; Moses; موسوی mūssévī, *a. a.* Mosesian, one following the dispensation of Moses, a Jew, an Israelite, a Hebrew.

موسیقار mūssīkār, *s. a.* A kind of musical instrument, a Pandean pipe; a fabulous musical bird; music; a musician.

موسیقی mūssīkī, *s. a.* (*Greek*), Music as a science.

موش mūsh, *s. p.* A mouse; a rat.

موشح mùvèshshàh, *a. a.* Ornamented with a scarf or fillet.

موشکاف mū-shìk*y*āf, *s. a.* A hair-splitter; موشکافانه mū-shik*y*āfānė, *a. p.* Pertaining to a hair-splitter.

موشمله mùshmul*a*, *s. t.* A medlar.

موصل mèvsil, *s. a.* A place of junction; —, mòss*i*l (mòssul), *s. a.* Mosul or Mosool in Mesopotamia.

موصلق mùssluk, *s. t.* A cock, a tap, a stop-cock or turn-cock.

موصوف mèvsūf, *a. a.* Possessing a quality; bearing a title; qualified by an adjective (in grammar).

موصول mèvsūl, *a. a.* To which anything is joined, or has reached; —, *s. a.* A relative pronoun (in Arabic grammar).

موضع mèvz*i*", *s. a.* A place, position, situation, locality.

موضوع mèvzū", *a. a.* Placed; used as an appellative; موضوعات mèvzū"āt, *s. pl. a.* The axioms of any science; موضوع له mèvzū"un-lèh, The thing indicated by a name, the thing treated on by a science, the subject.

موظف mùwàzzàf, *a. a.* Salaried, paid, pensioned.

موعد mèv"id, موعده mèv"idė, *s. a.* A promise.

موعظه mèv"izė, *s. a.* An admonition, exhortation.

موعود mèv"ūd, *a. a.* Promised; to which a time is fore-assigned; اجل موعود èjéli-mèv"ūd, The appointed hour of death.

موفور mèvfūr, *a. a.* Abundant, many, [numerous, copious.

موقت mèvk*i*t, *s. a.* An appointed time; —, mùwàkk*i*t, *s. a.* A public regulator of time, an astronomer; —, mùwàk-kàt, *a. a.* Temporary, ad interim; موقتاً mùwàkk*at*an, *ad. a.* Temporarily, ad interim; موقتخانه mùwàkk*i*t--khānė, *s. p.* An observatory for regulating the time.

موقر mùw*à*kkàr, *a. a.* Honoured, held in honour; stately, grave.

موقع mèvk*i*", *s. a.* A place, position, situation, locality; موقعی mèvk*i*"ī, *a. a.* Local; —, mùwàkkà", *a. a.* Bearing the توقیع tèvkī" *or* طغرا tùg*h*ra, *i.e.* the Sultan's cypher.

موقف mèvk*i*f, *s. a.* A station, halting-place.

موقود mèvkūd, *a. a.* Lighted, set fire to, [burning.

موقوف mèvkūf, *a.a.* Stayed, stopped, arrested; depending, referred, referable; in mortmain, entailed; موقوفات mèvkūfāt, *s. pl. a.* Properties in mortmain; entailed estates.

موکب mèvkib, *s. a.* A camp, an army; موکب همایون mèvkibi-hùmāyūn, The imperial camp (*equivalent to our* footstool *or* throne).

مؤکد mù"èkkèd, *a. a.* Strong, express,

strongly expressed, peremptory; corroborated, strengthened.

موكل mùvèkkèl, *a. a.* Charged, appointed as agent or attorney.

مولا (*for* مولى) mèvlà, *s. a.* God, the Lord; a master; —, mòlla, *s. a.* A judge (when following a name); a student (when preceding a name). N.B. *These are merely two modifications in sound of the self-same word.* مولانا mèvlā-nā, *comp. a.* Our Lord (*said of God, Muhammed, and any high dignitary of the law*); حضرت مولانا hàzrèti-mèvlā-nā, His Holiness our Lord (Jèlālu-'d-dīni-r-Rūmī, Founder of the order of Mevlévi dervishes).

مولد mèvlid, *s. a.* A birthday; a birthplace; —, mùwèllid, *s. a.* A generator; مولد الما mùwèllidu-'l-mā, Hydrogen; مولدالحموضه mùwèllidu-'l-hùmūza, Oxygen.

مؤلف mù'èllif, *a. a.* Which consoles, accustoms, familiarizes, reconciles; —, *s. a.* An author, compiler; —, mù'èllèf, *a. a.* Consoled; accustomed, familiarized; reconciled; composed; compiled; مؤلفات mù'èllèfāt, *s. pl. a.* Works, literary productions, compilations.

مولود mèvlūd, *a. a.* Born, given birth to; a kingdom in nature, mineral, vegetable, or animal; مولودله mèvlūdun-lèh, To whom a child is born, a father; مولودلها mèvlūdun-lèhā, A mother.

مولوز mòloz, مولوس mòloss, *s. t.* Stones and brickbats, rubbish for filling in hollows, trenches, &c.

مولوى mèvlévī, *a. a.* Pertaining to the religious order founded by Molla Jelalu-'d-dini-r-Rumi.

مولى mèvlà, *s. a.* The Lord God, who is served and worshipped; بمنه المولى bì-mènni-hì-'l-mèvlà, By the grace of Him (who is) the Lord whom all worship.

موم mùm, *s. t.* A candle; بالمومى bàl-mùmu, *s. t.* Bees'-wax, wax; a wax candle; مهر مومى mùhur-mùmu, Sealing-wax; موم ياغى mùm-yàghi, Tallow.

مؤمن mù'min (*pl.* مؤمنين mù'minīn), *s. a.* One who believes in God and the prophet, a true believer.

مومى اليه mūmà-ìlèyh, *s. a.* The aforementioned (person of some, but not very high, rank).

مومیا mūmiyā, مومیه mūmìyyé, *s. a.* A mummy; the substance of mummified bodies (supposed to be efficacious in many diseases); an artificial compound resembling it; the state of a mummy, mashed to a pulp.

مؤنت mà'ūnèt, *s. a.* Food, feed, support, maintenance.

مؤنث mù'ènnèss, *a. a.* Feminine (in [grammar).

موهبه mèvhibé, *s. a.* A gift (of God).

موهوب mèvhūb, *a. a.* Given (by God).

موهوم mèvhūm, *a. a.* Imaginary.

موى mūy, *s. p.* A hair; موى ميان mūy-

-mìyān (Hair-waisted), *a. p.* Slender-waisted.

مؤيد mù'èyyèd, *a. a.* Strengthened, [supported.

مه mèh, *s. p.* (*contr. from* ماه māh), The moon; —, mìh, *a. p.* Large.

مهابت màhābèt, *s. a.* Dreadness, awfulness, majesty; مهابتلو màhābètlū, *a. t.* Dread, awful, grand, sublime, majestic (one of the special styles of the Sultan).

مهاجر mùhājir, *s. a.* One compelled to abandon his country; مهاجرين mùhājirīn, *s. pl. a.* Those inhabitants of Mecca who fled to Medina and joined Muhammed.

مهاجرت mùhājérèt, *s. a.* An abandoning one's home and country.

مهاد mìhād, *s. a.* A seat, couch, bed, sofa, throne.

مهار mìhār, *s. a.* A rein or kind of bit or [snaffle.

مهارت màhārèt, *s. a.* Skilfulness, skill, perfect experience.

مهالك màhālik, *s. pl. a.* (*of* مهلكه mèhlékė), Dangerous places or enterprises.

مهام màhāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Affairs of importance.

مهب mèhèbb, *s. a.* The place from whence the wind blows.

مهبط mèhbit, *s. a.* A place of descent, where one alights.

مهپاره mèh-pārė (Piece of the moon), *s. p.* A beauty, beautiful boy or girl.

مهتاب mèh-tāb, *s. p.* Moonlight, moonshine; مهتابيه mèhtābìyyė, *s. a.* An arbour, open summer-house.

مهتدى mùhtèdī, *s. a.* A convert to the true faith, (*called by Europeans*) a renegade.

مهتر mìhtèr (mèhtèr), *a. p.* Greater; older, elder; —, *s. p.* Various kinds of attendants upon pashas in the old system; some were musicians, others tent-pitchers, &c.; مهترخانه (mèhtèr)-khānė, *s. p.* The old feudal military band.

مهجور mèhjūr, *a. a.* Abandoned, left desolate and disconsolate.

مهچه mèhchė, *s. p.* A little moon; a little figure of a crescent.

مهد mèhd, *s. a.* A cradle; كتخداى مهد علياى سلطنت kètkhudāyi-mèhdi-"ùlyāyi-sàltanàt (*Steward of the high cradle of the sovereignty*), Title of the High Steward of the mother of the reigning Sultan.

مهدوم mèhdūm, *a. a.* Demolished.

مهدى mèhdī, *s. a.* A guide, conductor. Under this title a personage is expected by Muhammedans to appear, in the latter days, and to re-establish the true religion in great glory.

مهر mèhr, *s. a.* A marriage-portion, a dower given by the husband to his wife on their betrothal. It is of two kinds, one paid down and called مهر معجل mèhri-mù"àjjèl; the other, deferred till their separation by his death or by divorce, is called مهر مؤجل mèhri-mù'èjjèl; —, mìhr, *s. a.* Friendship, amity; —, *s. p.* The sun;

—, mùhr (mùhur), *s. p.* A seal; مهر ومحبت mìhr-u-màhàbbèt, Friendship and affection; مهر و ماه mìhr-u--māh, Sun and moon (*proper name for women*); مهر سلیمان mùhri-sùlèymān, Solomon's seal; مهرلو mùhrlu, *a. t.* Sealed; سربمهر sèr-bé-mùhr, *a. p.* Of which the mouth is sealed.

مهربان mìhrbān (mìhribān), *s. p.* A friend; مهربانی mìhribānī, *a. p.* Pertaining to a friend, friendly; —, *s. p.* Friendliness, friendship.

مهردار mùhrdār, *s. p.* A seal-bearer.

مهرلمك mùhurlémek, *v.a.* To seal.

مهرو mèhrū (moon-faced), *s. p.* A beautiful girl or woman.

مهرهٔ mèhéré, *s. pl. a.* (*of* ماهر māhir), Adepts, proficients; —, mùhré, *s. p.* An instrument of agate, glass, or wood, used for polishing gold-leaf, paper, &c.; مهرهلو mùhréli, *a. t.* Polished; glazed; مهرهلمك mùhré-lémek, *v.a.* To polish, to glaze with a *muhré*.

مهزول mèhzūl, *a. a.* Thin, lean, emaciated.

مهك mèhèkk (mèhènk), *s. a.* A touchstone.

مهل mèhl, مهلت mùhlèt, *s. a.* A delay, postponement; مهلت ویرمك mùhlet--vèrmek, *v.n.* To grant a delay.

مهلك mùhlik, *a. a.* Dangerous; fatal.

مهلكه mèhléké, *s. a.* A dangerous thing, spot, or enterprise.

مهلمك mèlémek, *v.n.* To bleat.

مهم mùhìmm (*fem.* مهمه mùhìmmé), *a. a.* Important; مهمات mùhìmmāt, *s. pl. a.* The most important military stores, ammunition, &c.

مهما امكن mèh-mā-èmkèn, *comp. a.* As much as possible.

مهمان mìhmān, *s. p.* A guest; مهماندار mìhmāndār, *s. p.* An officer whose duty it is to take charge of guests and attend to all their wants; مهمانناواز mìhmān-nūwāz, *a. p.* Hospitable, kind to strangers; مهمانسرای mìhmān--sàrāy, *s. p.* A guest-house, hotel; the world.

مهمل mùhmèl, *a. a.* Neglected; having no dots or diacritical points (a letter).

مهموز mèhmūz (màhmuz), *s. a.* A spur; —, *a. a.* Containing a ء hèmzé.

مهند mùhènnèd, *a. a.* Indian, Damascus (blade).

مهندس mùhèndiss, *s. a.* A geometer, a civil or military engineer.

مهواره mèhwāré, *s. p.* Monthly pay.

مهوش mèhvèsh, *s. p.* A beauty, beautiful girl or boy.

مهیا mùhèyyà, *a. a.* Ready, prepared, equipped.

مهیب mùhīb, *a. a.* Inspiring awe, awful, dreadful.

می mi *or* mi, Turkish general interrogative particle which *must always* be used in questions if one of the special interrogatives is not introduced: it is affixed to the word on which, more especially, the question turns (see Grammar); —, mèy, *s. p.* Wine; میخانه mèy-khāné, *s. p.* A public-house, a wine-shop.

ميادين mèyādīn, *s. pl. a.* (*of* ميدان mèydān), Open spaces, squares.

ميال mèyyāl, *a. a.* Inclined, leaning, disposed.

ميامن mèyāmin, *s. pl. a.* (*of* ميمنت mèyménèt), Fortunate qualities or events.

ميان mìyān, *s. p.* The middle; the midst; the waist; ميان كوكى mìyān-k*yù*k*yu*, *s. t.* Liquorice-root; ميان بالى mìyān-b*à*l*i*, Spanish liquorice; ميانجى mìyānji, *s. t.* A mediator.

ميانه mìyānɛ́ (mèyānɛ́), *s. p.* The midst; the relation between several things.

مياولمق mìyàwl*a*m*a*k, *v.n.* To mew.

مياه mìyāh, *s. pl. a.* (*of* ما mā), Waters.

ميت mèyyit, *s. a.* A dead body; a dead person, dead man. [dred.

مئتين mì'étèyn, *s. a. dual.* Two hun-

ميثاق mìssāk, *s. a.* A pact, promise, agreement. [boy.

ميچو mìcho, *s. t.* A cabin-boy, sailor-

ميخ mìkh, *s. t.* A nail; ميخلامق mìkhlam*a*k, *v.a.* To nail; to fasten with rivets; to set (a precious stone); ميخلايجى mìkhlay*ï*j*i*, *s. t.* A stone-setter; ميخلو mìkhl*i*, *a. t.* Nailed; rivetted; set.

ميدان mèydān, *s. a.* A vacant space; a public square; an interval of time.

ميديه mìdiyɛ́, *s. t.* A muscle or mussel (fish).

مير mīr (*contr. from* امير èmīr), *s. p.* A commander; an officer; anyone holding the title of Begh or Bey; مير لوا mīri-lìwā, A major-general; ميرميران mīri-mīrān, A civil governor of a district, with the rank of lieutenant-general; ميرالامرا mīru-'l--ùmérā, A civil governor of a district, with the rank of major-general; ميرالاى mīr-àlāy, A colonel (in the army); a captain of a three-decker (in the navy); ميراخور mīr-àkhòr (ìmrakhòr), Master of the horse; ميركلام mīri-kèlām, An eloquent person; ميرى mīrī (*fem.* ميريه mīrìyyɛ́), *a. a.* Belonging to government, public.

ميراث mīrāss, *s. a.* An inheritance; ميراثخور mīrāss-khòr, An inheritor, one who has received an inheritance; ميراث يمك mīrāss-yèmek, *v.n.* To receive an inheritance, to inherit; ميراث يدى mīrāss-yèdi (Who has received an inheritance), *s. a.* A spendthrift.

ميرزا mīrzā, *s. p.* A title used in three ways: when placed after a name, it signifies a *Prince of the blood;* but when placed before, it merely denotes a civilian of any grade: without a name, it means a *clerk* or *secretary.*

ميزاب mīzāb, *s. p.* A canal, drain, spout.

ميزان mīzān, *s. a.* A balance, pair of scales; the sign Libra; a proof (in arithmetic); an object of comparison;

—اورمق, mīzān-wùrmak, To compare, to draw a conclusion.

میزبان mīzbān, *s. p.* A host, receiver and entertainer of guests.

میسر mùyèsssèr, *a. a.* Facilitated, put into one's power or possession by God's permission; الله میسرایلیه allāh-mùyèsssèr-èyléyé! May God facilitate it (to you).

میسره mèyséré, *s. a.* The left wing of an army.

میشه mèyshé, *s. t.* An oak; oak-wood; میشه لك mèyshélik, *s. t.* An oak-forest, or region bearing oaks.

میشین mīshīn (mèshin), *s. p.* Leather made from sheep's skin.

میعاد mī''ād, *s. a.* A place foretold, a rendezvous; the resurrection.

میغ mīgh, *s. p.* A fog, a mist.

میقات mīkāt, *s. a.* A time fore-appointed; a fixed or marked time, a season.

میکده mèy-kèdé, *s. p.* A wine-shop.

میل mèyl, *s. a.* Inclination; declination; affection; ا—, —et, *v.n.* To incline; to decline (north or south); to have an affection or liking; —, mīl, *s. a.* A pivot; a probing-needle; a mile; میل چکمك mīl-chèkmek, To use a red-hot iron instrument for blinding state prisoners.

میلاد mīlād, *s. a.* Birth; عیسی—, mīlādi-''issà, The Nativity, the birth of Jesus; میلادیه mīlādìyyé, *a. a.* (The year) reckoned from the Nativity.

میلان mèyélān, *s. a.* Inclination.

میلو Mìlo, *s. t.* Milo.

میم mīm, *s. a.* Name of the letter م.

میمنت mèyménèt, *s. a.* Any fortunate quality or event.

میمنه mèyméné, *s. a.* (*Originally identic with* میمنت), The right wing of an army.

میمون mèymūn, *a. a.* Endued with felicity; fortunate, happy; —, màymūn, *s. t.* A monkey; میمونجی màymunju, A monkey-leader.

مین mèyn, *s. a.* A lie, falsehood.

مینا mīnā, *s. p.* Enamel (mìné); glass; a drinking-cup; the sky; مینالو mìnéli, *a. t.* Enamelled; مینافام mīnā-fām, *a. p.* Of a sky-blue colour.

مینویش (*for* میناوش mīnā-vèsh, *s. p.*), mènévish, *s. t.* The browning of gun-barrels; the blueing of watch-springs, &c.; the watering on silks, &c.

میوس mèyyūss (*for* میؤس mèy'ūss), *a. a.* Despaired of; despairing; hopeless; میوسیت mèyyūssìyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness.

میوه mèyvé (*pl. p.* میوها mèyvéhā), *s. p.* Fruit; میوه دار mèyvédār, *a. p.* Fruitful.

مئه mi'é, *s. a.* A hundred, one hundred; مئتین mi'étèyn, Two hundred.

ن

ن nūn. Twenty-eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of *n* in English. In chronograms and

astronomical tables it has the numerical value of 50, and in the dates of letters it stands for the month of Ramazan. Added to the root of a verb active or neuter, it indicates an indefinite action without exterior object; and in the case of verbs active or neuter the roots of which end in ل or in a vowel, it either takes the place of the ل which usually forms the passive, or it precedes that letter in combining the passive voice. (*See Grammar.*)

نا nā! *int. t.* There! There's for you! There it is! There, take that! —, Persian privative particle, preceding nouns and adjectives, and corresponding with our *un*, *in*, &c., or with our *less* at the end of words; ناامید nā-ùmīd, *a. p.* Hopeless; ناپاك nā-pāk, *a. p.* Unclean.

ناب nāb, *s. a.* A canine tooth, a tusk, tush; ivory; —, *a. p.* Pure, clear.

نابت nābit, *a. a.* Which grows, vegetates.

نابجا nā-bé-jā, نابهنجار nā-bé-hènjār, *a. p.* Out of time or place, unfitting, unsuitable, unseemly.

نابلس Nābulus, *s. a.* Samaria.

ناجی* nājī, *a. a.* Who escapes; who finds salvation.

ناچیز nā-chīz, *s. p.* A nothing, a thing of little account; a humble insignificant person; ناچیزانه nā-chīzāné, *a. p.* Pertaining to a humble, insignificant person.

ناحیه nāhìyyé, *s. a.* A small district, a canton, a hundred.

ناخن nākhun, *s. p.* A nail, claw, talon.

نادر nādir, *a. a.* Rare; نادراً nādiran, *ad. a.* Rarely, seldom.

نادره nādiré, *s. a.* A rarity, a thing seldom seen.

نادم nādim, *a. a.* Repenting, repentant, sorry for what he has done.

نادی nādī, *s. a.* A place where one is.

نار nār, *s. a.* Fire; hell-fire; hell; —, *s. t.* A pomegranate; ناری nārī (*fem.* ناریه nārìyyé), *a. a.* Pertaining to fire, fiery.

ناردنك nārdènk, *s. p.* A sharp kind of syrup, made from some fruit, either grapes(?), apples(?), plums(?), or pomegranates(?).

نارکله nàrghìlé, *s. t.* An instrument for smoking Persian tobacco, in which the smoke is drawn through water.

نارنج nārinj, *s. p.* An orange; a Seville orange.

نارین nārin, *a. t.* Slender, weakly made.

* It is a great mistake to suppose that this word corresponds to "Saviour." On the contrary, it means "one who escapes from peril," as Mr. Redhouse has stated. If used for "Saviour" it would be entirely misunderstood by natives, as they would take it to mean one who himself avoids or escapes from danger, and not one who saved others. This mistake was first made by Meninski, and was copied by Bianchi; and, as I find others have taken the same erroneous view of the meaning of the word, I avail myself of this opportunity of drawing attention to its real signification.—C. W.

ناز nāz, *s. p.* The conscious or unconscious self-sufficiency and graceful pride of a beautiful girl; graceful and well-founded disdain, real or pretended, for all exterior embellishment and for all admiration; the graceful playfulness and motions of a beautiful object which attract attention; the disdain of anyone for what he may consider not necessary to himself or not worthy of acceptance; نازلنمق nāzlanmak, *v.n.* To be disdainful of anything offered, whether homage to a beauty, or a gift of any kind to other people; نازلو nāzli, *a. t.* Who shows a real or affected disdain for offered homage or gifts; نازونیازا nāz-u-nìyàz--èt, *v.n.* To urge a request in a graceful, bashful, attractive manner.

نازك nāzik, *a. p.* Delicate (in mind, constitution, or quality).

نازل nāzil, *a. a.* Which descends; which is sent down from heaven.

نازنین nāzénīn, *s. p.* A beautiful, graceful girl, disdainful in her gracefulness, or graceful in her bashful boldness.

ناس nāss, *s. pl. a.* (*of* انسان ìnsān), Men, mankind.

ناساز nā-sāz, *a. p.* Discordant; improper; ناسازکار nā-sāz-kyār, *a. p.* Who acts improperly.

ناسوت nāssūt, *s. a.* Humanity, human nature; عالم ناسوت "ālémi-nāssūt, The world, state, or degree of human nature.

ناسور nāssūr, *s. a.* A kind of running ulcer; a fistula; —, *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men.

ناسی nāssī, *a. a.* Forgetful, who forgets.

ناشر nāshir, *s. a.* One who spreads, opens out, or disseminates.

ناشی nāshī, *a. a.* Growing, which grows; proceeding, springing, arising; —, *ad. t.* Owing to, arising from (any cause, &c.).

ناصب nāssìb, *s. a.* One who sets up, erects; one who appoints officers.

ناصح nāssìh, *s. a.* One who gives advice.

ناصر nāssìr, *s. a.* A helper, helper to victory; —, (*or* ناصور nàssìr), *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men; ناصورلنمق nàssìrlanmak, *v.n.* To form into a wart, corn, or hard skin.

ناصیه nāssìyyé, *s. a.* The forelock; the forehead; ناصیهٔحال nāssìyyè'i-hāl, The appearance of circumstances.

ناطق nātìk, *a. a.* Which speaks; which reasons; which has a voice; حیوان ناطق hāywāni-nātìk, Man, the speaking, reasoning animal; مال ناطق māli-nātìk, Possessions in slaves, flocks, herds, &c.

ناظر nāzìr, *a. a.* Which looks; —, *s. a.* A spectator, looker-on; an overseer, director; a minister of state; خارجیه ناظری khārijìyyé-nāzìri, The minister

for foreign affairs; مالیه ناظری mālìyyé--nāziri, The minister of finance.

ناظم nāzim, *s. a.* Who puts in order, regulates.

ناف nāf, *s. p.* The navel; the middle of anything.

نافخ nāfikh, *s. a.* One who blows (a wind instrument); نافخ الصور nāfikhu-'ss-sūr, He who blows the trump, the angel who will blow the last trump.

نافذ nāfiz, *a. a.* Which penetrates, makes its way into or through things; (a command) which receives full execution; نافذ الکلمتین nāfizu-'l-kèlimétèyn, One whose two words, yes and no, are punctually attended to.

نافع nāfi", *a. a.* Useful, beneficial.

نافله nāfilé, *s. a.* Supererogatory prayers beyond the five canonical ones; —, *a. a.* Useless, vain; —, *ad. t.* In vain.

نافه nāfé, *s. p.* The navel; a musk-bag; the belly part of an animal's fur.

ناقص nākiss, *a. a.* Deficient, wanting; minus (in algebra).

ناقل nākil, *a. a.* Bearing, carrying about; —, *s. a.* A narrator, relater.

ناقوس nākūss, *s. a.* A bell; a piece of wood suspended in churches or monasteries in the East, and struck in lieu of a bell.

ناقه nāka, *s. a.* A female camel.

ناك nāk, One of the Persian terminations which, added to a noun, makes an adjective signifying *possessing* or *subject to*; دردناك dèrdnāk, *a. p.* Grieved; نمناك nèmnāk, Damp.

ناکاه nā-ghyāh, *a. p.* Out of time or place, untimely; sudden; suddenly.

ناکس nā-kèss (nèkess), *a. p.* Not a man, a sordid, disagreeable fellow.

ناکه nā-ghèh (*contr. from* ناکاه), *a. p.* Untimely; sudden; ناکهانی nā-ghèhānī, *a. p.* Sudden.

نالان nālān, *a. p.* Weeping, lamenting.

نالش nālish, *s. p.* A weeping, lamenting.

ناله nālé, *s. p.* Weeping, plaint, lamentation.

نام nām (nàm), *s. p.* A name; a title, a quality; honour, reputation, repute, celebrity; —, *a. p.* Named; احمد نام کمسنه àhmed-nām-kìmèssné, A person named Ahmed; نامدار nāmdār, نامور nāmvār, نامور nāmvèr, *a. p.* Famous, celebrated.

نامزد nām-zèd, *s. p.* One whose name has been mentioned; a betrothed person; a person named or proposed for an office.

نامکور nàmkyūr, *a. t.* Ungrateful.

ناملو nāmli, *a. t.* Having a name or reputation; —, *s. t.* The blade of a sword or knife (*as bearing the maker's name*).

ناموس nāmūss, *s. a.* (*Greek* νομος), A law; the Kur'ān; the angel Gabriel; a person's honour; ناموسسز nāmūssszuz, *a. t.* Regardless of his honour; ناموسلو nāmūsslu, *a. t.* Careful of his honour, scrupulous as regards rectitude.

نامه nāmé, *s. p.* A letter; a royal letter; a letter of credentials; (*in composition*), a book, a treatise, or writing on any particular subject; شاهنامه shāh-nāmé, The book of kings (*name of a book*); نامه‌بر nāmé-bèr, نامه‌رس nāmé-rèss, One who brings a letter, an envoy.

نامی nāmī, *a. a.* Which grows, vegetates, flourishes.

نان nān, *s. p.* Bread; نان‌ونمك nān-u-nèmek, Bread and salt, the two sacred or essential articles of food; نانپاره nān-pāre, *s. p.* A piece of bread, a loaf or cake of bread; a subsistence, maintenance, allowance, salary, pension.

نانکور nān-kyūr, *a. p.* Ungrateful.

نانو nānū, *s. p.* A ditty sung to put children to sleep.

نانه nāné, *s. t.* Mint (herb); peppermint.

ناودان nāwdān, *s. p.* A water-pipe, canal, channel, spout.

ناورد nāvèrd, *s. p.* Battle, combat, fighting.

ناوك nāvek, *s. p. dim.* A small light arrow.

ناولون nàvlun (*from* نول nèvl, *s. a.*), *s. t.* The freight paid for carriage of goods by ship; ناولون‌ایله‌طوتمق nàvlun-ila-tùtmak, To hire (a ship).

ناوی nāvi, *s. t.* (*Italian*), A bark, three-masted vessel with only two masts full rigged.

ناهب nāhib, *s. a.* A plunderer.

ناهی nāhī, *s. a.* A prohibitor, forbidder.

ناهید nāhīd, *s. p.* A young maiden; the planet Venus.

نای nāy, *s. p.* A reed, a bamboo, a cane; a flute or flageolet; صورنای sūrnāy (zùrna), A clarion, trumpet; کره‌نای kèrré-nāy, *s. p.* A kind of long trumpet.

نائب nā'ib, *s. a.* A lieutenant, locum-tenens, substitute; a judge-substitute.

نائبه nā'ibé, *s. a.* A misfortune which befalls.

ناچه naychć, *s. p.* A small reed; a small flute or pipe.

ناٸحه nā'iha, *s. a.* A woman hired or employed for screaming and weeping over the dead.

نائره nā'iré, *s. a.* Fire, flames.

نایزن nāy-zèn, *s. p.* A flute-player.

نائل nā'il, *a. a.* Who receives, acquires, attains (anything desirable); او—, —òl, *v.n.* To receive, acquire, attain, be blessed or gratified with.

نائم nā'im, *a. a.* Sleeping, asleep.

نبات nèbāt (*pl.* نباتات nèbātāt), *s. a.* A plant; a vegetable; علم‌نباتات 'ilmi-nèbātāt, Botany; نبات‌شکری nèbāt-shèkéri (nùbèt), *s. t.* Sugar-candy; نباتی nèbātī, *a. a.* Vegetable.

نبال nibāl, *s. pl. a.* (*of* نبل nèbl), Arrows.

نبذه nèbzé, *s. a.* A small portion, a taste, an inkling.

نبرد nèbèrd, *s. p.* War, battle, fight, combat.

نبش nèbsh, *s. a.* A digging up, excavating (graves, &c.).

نبض nàbz, *s. a.* The pulse; pulsation;

نبضه‌باقمق nàbza - bàkmak, *v.n.* To feel one's pulse.

نبع nèb", *s. a.* A springing up (water from a spring); ا—, —et, *v.n.* To spring up, flow from a source.

نبوت nùbùvvet, *s. a.* The quality of being a prophet or God's messenger.

نبوی nèbévī (*fem.* نبویه nèbévìyyé), *a. a.* Pertaining to a prophet. [from God.

نبی nèbī, *s. a.* A prophet, a messenger

نبیره nèbīré, *s. p.* A grandson.

نتائج nètā'ij, *s. pl. a.* (*of* نتیجه nètījé), Results, consequences.

نته‌کم nìté-kim, *ad. t.* As, even as, in like manner as.

نتیجه nètījé, *s. a.* A result, consequence; a corollary; نتیجهٔ کلام nètījé'i--kèlām, *ad. t.* In short, in fine.

نثار nìssār, *s. a.* A scattering; small money scattered at weddings; —, *a. p.* (*in composition*), Who scatters.

نثر nèssr (nèssir), *s. a.* A scattering; prose. [(in man or horses).

نجابت nèjābèt, *s. a.* Nobility of race

نجات nèjāt, *s. a.* Deliverance, escape, salvation; —بولمق, nèjāt - bùlmak, *v.n.* To find a means of escape, to escape, save one's self, be saved.

نجار nèjjār, *s. a.* A carpenter.

نجاست nèjāssèt, *s. a.* Uncleanness (canonical), unfitness to be touched; filth, dung.

نجاشی nèjāshī, *s. a.* General title for the kings of Ethiopia or Abyssinia.

نجد nèjd, *s. a.* The upper and interior part of Arabia, from whence are derived the best horses, called نجدی nèjdī.

نجدت nèjdèt, *s. a.* Courage, valour.

نجس nèjiss, *a. a.* Unclean (canonically), not to be touched.

نجم néjm, *s. a.* A star; علم نجوم "ìlmi--nujūm, Astrology.

نجی inji, Turkish termination of the ordinal numbers, answering to our *th* or *eth*; —, *or* نه‌جی nèji? Turkish interrogative of trade or occupation, سن نجی‌سن sèn - nèji - sin? What is your trade or occupation?

نجیب nèjīb, *a. a.* Of a noble race (horse or man). [bronze.

نحاس nùhāss, *s. a.* Copper; brass;

نحس nàhss, *s. a.* A sinister aspect or malign influence of the stars; an unlucky star; —, nàhiss, *a. a.* Unlucky, under an unlucky star (a day); نحس اکبر nàhsi-èkbèr, Saturn; نحس اصغر nàhsi-àssghàr, Mars. [bee.

نحل nahl, *s. a.* Bees; نحله nàhlé, One

نحو nàhv, *s. a.* Syntax; نحوی nàhvī (*fem.* نحویه nàhvìyyé), *a. a.* Pertaining to syntax, syntactical; — (*pl.* نحویون nàhvìyyūn), *s. a.* A writer on syntax.

نحوست nùhūssèt, *s. a.* The quality of possessing a malign influence, malignity. [tion, feeble.

نحیف nàhīf, *a. a.* Weakly in constitu-

نخجیر nàkhjīr, *s. p.* Any animal pursued or taken in the chase as game;

نخجیرگیر nàkhjīr-ghīr, *s. p.* A huntsman.

نخجیل nàkhjīl, *s. p.* A kind of wood or berry of which rosaries are made.

نخست nùkhusst, نخستین nùkhusstīn, *a. p.* The first.

نخشب nàkhshèb, *s. p.* Name of a place near Semerkand, having a celebrated well (چاه‌نخشب chāhi-nàkhshèb), from whence the impostor Mukanna" (the Veiled Prophet of Khorassan) is said to have caused an artificial moon (ماه‌نخشب māhi--nàkhshèb) to rise.

نخل nàkhl, *s. a.* A palm-tree, a date-tree; نخلستان nàkhlisstān, *s. p.* A palm-grove.

نخوت nàkhwèt, *s. a.* Pride, haughtiness.

نخود nòkhud, *s. t.* A chick-pea; a large, white, hard-boiling pea.

ندا nidā, *s. a.* A calling aloud; an ejaculation; ا—, —et, *v.a.* To call out aloud; to ejaculate; حرف‌ندا hàrfi--nidā, An interjection, or vocative particle.

نداس nàdass, *s. t.* A ploughing, harrowing, and cleaning land after or during a fallow; ا—, —et, *v.a.* To clean (land) by ploughing, &c.

ندامت nèdāmèt, *s. a.* A feeling of regret, repentance, penitence.

ندبه nùdbé, *s. a.* A weeping and lamenting over the dead.

ندما nùdémā, *s. pl. a.* (*of* ندیم nèdīm), Companions, associates, intimate friends. [companion.

ندیم nèdīm, *s. a.* An intimate friend and

نذر nèzr, *s. a.* A vow; anything sacrificed or bestowed in consequence of a vow; ا—, —et, *v.a.* To vow, to sacrifice or bestow as a fulfilment of a vow.

نر nèr, *a. p.* Male.

نرخ nèrkh (nàrk), *s. p.* The officially-taxed price of commodities.

نرد nèrd, *s. p.* Backgammon.

نردبان nèrdibān (mèrdivèn), *s. p.* A ladder, steps, a staircase; نردبان‌باشی (mèrdivèn)-bàshi, The top of the stairs; نردبان‌ایاغی (mèrdivèn)--àyaghi, The foot of the stairs.

نرده nèrdé? nèrédé? Where? In what place? In whatever place?

نرگس nèrghiss, *s. p.* A marigold; a beautiful eye, the eye of a mistress.

نرم nèrm, *a. p.* Soft to the touch; easy in disposition, yielding.

نره nèré? *Turkish interrogative of place,* What place? What exact spot? What place soever; نره‌نك nèréning? Of what place? of what place soever; نره‌یه nèréyé, To what place? To whatever place; نره‌ده nèrédé, In what place? In whatever place; نره‌دن nèrédan? From what place? From whatever place; نره‌م nèrém? What part of my body? Whatever part of my body; نره‌مك nèréming? Of what part of my body? &c., نره‌سی nèréssi, What part or spot of

it? نردسنه nèréssiné? To what part of it? &c., &c.

نریمان nèrīmān, *s. p.* A champion, a hero.

نزار nìzār, *a. p.* Thin, slender, lean.

نزاع nìzā", *s. a.* Altercation, dispute, quarrel; ا—, —et, *v.n.* To dispute, quarrel.

نزاکت nèzākèt, *s. a.* Politeness, delicacy of manners; delicacy of taste, smell, &c.

نزال nìzāl, *s. a.* A fighting, battle, combat.

نزد nèzd, *s. p.* The immediate vicinity or proximity of anything.

نزدیك nèzdīk, *a. p.* Near.

نزع nèz", *s. a.* A tearing up, out, or away; ا—, —et, *v.a.* To tear up, tear out, tear away; حالت النزع hālétu-'n-nèz", The agony of death, the point of death.

نزل nùzul, *s. a.* Provisions; —امینی, nùzul-èmīni, *s. t.* The commissary-general of an army.

نزله nèzlé, *s. a.* A cold in the head.

نزول nùzūl, *s. a.* A descending, going or coming down; an alighting; a stroke of apoplexy or palsy; ا—, —et, *v.n.* To descend; to alight.

نزهت nùzhèt, *s. a.* The taking a stroll for pleasure; pleasure, recreation (either by strolling or sitting in pleasant places).

نسا nìssā, *s. a.* A woman; women in general; طائفهٔ نسا tā'ifè'i-nìssā, Womankind.

نساج nèsssāj, *s. a.* A weaver.

نساجت nìssājèt, *s. a.* The weaving art.

نساق nìssàk, *s. a.* A series, arrangement, order; یکنساق yèk-nìssāk, *a. p.* Uniform; regular.

نسائج nèssā'ij, *s. pl. a.* (*no sing.*), Textile fabrics, woven articles.

نسائم nèssā'im, *s. pl. a.* (*of* نسیم nèssīm), Airs, breezes.

نسب nèsseb, *s. a.* Extraction, birth, parentage; نسبی nèssébī (*fem.* نسبیه nèssébiyyé), *a. a.* Pertaining to extraction or parentage.

نسبت nìssbèt, *s. a.* (*pl.* انساب ènsāb), Relation; ratio, proportion; a logarithm; spite; ا—, —et, *v.n.* To act in spite; (*in stating a sum in the rule of three*) as; کنسبت kè-nìssbèt, so; نسبت اا الی ب کنسبت ج الی د nìssbèti-èlif-ìla-bè-kè-nìssbèti-jìm-ìla-dāl (The ratio of *a* to *b* (is) as the ratio of *c* to *d*), As *a* is to *b*, so is *c* to *d*; نسبت جیبیه nìssbèti-jèybìyyé, A log. sine; نسبت ظلیه nìssbèti-zìllìyyé, A log. tangent; نسبةً nìssbétan, *ad. a.* In respect, in relation, in proportion; out of spite.

نسته nèssté, *s. t.* A thing, anything; nothing in particular (*used in humming and haing*).

نسج nèssj, *s. a.* A weaving; a texture; ا—, —et, *v.a.* To weave.

نسخ nèsskh, *s. a.* An abolishing, annulling, abrogating; ا—, —et, *v.a.* To abolish, annul, abrogate; —, nùssàkh, *s. pl. a.* (*of* نسخه nùsskha), Copies

(of books or writings); —, nèssikh, *s. a.* The peculiar handwriting used in copying the Kur'an and most prose books in Turkey, Syria, and Arabia.

نسخه nùsskh*a*, *s. a.* A copy of a book or writing; (mìsska) an amulet or charm in writing, much used in the East, sewn to the cap, or bound round various parts of the body.

نسر nèssr, *s. a.* A bird; an eagle.

نسرین nèssrīn, *s. a.* A kind of flower; گل نسرین ghyùlu-nèssrīn, *s. p.* A kind of flower.

نسق nèssàk, *s. a.* An order, row, series, [succession.

نسل nèssl (nèssil), *s. a.* Progeny, race, posterity.

نسناس nèssnāss, *s. a.* A kind of ape; [a satyr.

نسنه nèssné, *s. t.* A thing.

نسوان nìsswān, *s. pl. a.* (*of* نسا nìssā), Women.

نسیان nìssyān, *s. a.* A forgetting; oblivion, forgetfulness; ا—, —et, *v.a.* To forget.

نسیب nèssīb, *a. a.* Belonging to a distinguished family.

نسیم nèssīm, *s. a.* A gentle air, zephyr, breeze.

نشابه nùshshābé, *s. a.* A wooden arrow; [an arrow.

نشابور Nìshābūr, *s. p.* The town of Nishabur, in Khorassan.

نشادر nìshādir, *s. p.* Sal ammoniac; ammonia; —روحی, nìshādir-rūhu, Spirit of ammonia, spirit of hartshorn, sal volatile.

نشاسته nìshāssta, *s. p.* Starch; wheat fecula, used in confectionary.

نشاط nìshāt, *s. a.* Mirth, joy.

نشان nìshān, *s. p.* A mark, sign, trace, signal of any kind; an index, indication; sign-post; beacon; a mark set up to shoot at, a target; a decoration, insignia of rank or of any order of knighthood; a pledge, token (given to a girl at a betrothal); the Sultan's cypher; imperial letters-patent bearing the cypher; a sear, cicatrice; نشانگاه nìshānghyāh, *s. p.* A sight (used for pointing guns); نشانلو nìshānli, *a. t.* Marked, bearing a mark; betrothed, affianced; نشانجی nìshānji, *s. t.* Former title of a high functionary of the Ottoman Government, a kind of High Chancellor, from whose office the imperial letters-patent, firmans, &c., were issued; —, nìshān, *a. p.* (*in composition*), Who or which sits; who or which causes to sit; which calms, composes, soothes; which recalls, calls to mind; خاطرنشان khātir-nìshān, *s. p.* Anything fixed on the mind, or on which the mind is fixed.

نشاندهٔ nìshāndé, *a. p.* Planted, set up, erected.

نشانه nìshāné, *s. p.* A mark, trace, [vestige.

نشر nèshr, *s. a.* A spreading out or abroad, a scattering, dispersing; a resuscitation; ا—, —et, *v.a.* To spread out or about, to scatter, disperse; to publish; to resuscitate; حشر و نشر hàshr-u-nèshr, The resurrection and gathering of the dead to judgment.

نشست nìshèsst, *s. p.* The act of sitting; ا—, —et, *v.n.* To sit; نشستگاه nìshèsstghyāh, *s. p.* A seat, place for sitting.

نشسته nìshèssté, *a. p.* Seated, sitting.

نشنیده nèshinīdé, *a. p.* Unheard of; who has not heard.

نشو nèshv, *s. a.* A growing, increasing, prospering; نشو و نما nèshv-u-nèmā, A growing and prospering; نشوونما بولمق nèshv-u-nèmā-bùlmak, To grow and prosper.

نشوه nèshvé, *s. a.* The hilarity caused by any stimulant; نشوه بخش nèshvé-bàkhsh, *a. p.* Stimulating.

نشیب nìshīb, *s. p.* A descent of ground, a declivity; low ground.

نشئت nèsh'èt, *s. a.* A springing up, shooting, sprouting; a deriving one's origin; an origin; ا—, —et, *v.n.* To spring, originate.

نشیمن nèshīmèn, *s. p.* A company, society; نشیمنگاه nèshīmènghyāh, *s. p.* A place where people meet in society.

نشین nìshīn, *a. p.* Sitting, seated.

نشئه nèsh'è, *s. a.* The hilarity caused by wine or any stimulant. [proof.

نص nàsss, *s. a.* An irrefragable divine

نصاب nìssāb, *s. a.* The exact degree or proportion which best suits anything; rank, degree.

نصارا *or* نصاری nàssārà, *s. pl. a.* (*of* نصرانی nàssrānī), Christians, Nazarenes.

نصائح nàssā'ih, *s. pl. a.* (*of* نصیحت nàssīhàt), Counsels, advices given.

نصب nàssb, *s. a.* A setting up, erecting; an appointing to high office; ا—, —et, *v.a.* To set up, erect; to appoint; عزل ونصب "àzl-u-nàssb, Appointment and dismissal.

نصر nàssr, *s. a.* Aid, help, succour; victory; —, nàssir, *s. t.* A wart, corn, or hard skin; عزنصره "àzza-nàssruhu, (God) whose aid be powerful! (*inscribed on Turkish coins*); نصرلنمق nàssirlanmak, *v.n.* To form warts, corns, or hard skin.

نصرانی nàssrānī (*fem.* نصرانیه nàssrānìyyé), *s. a.* A Christian, a Nazarene; نصرانیت nàssrānìyyèt, *s. a.* Christianity. [cour; victory.

نصرت nùssrèt, *s. a.* God's aid and suc-

نصف nìssf, *s. a.* A half; half-way; the middle; نصف دائره nìssfi-dā'iré, A semicircle; نصف النهار nìssfu-'n-nìhār, Noon, mid-day; نصف اللیل nìssfu-'l-lèyl, Midnight.

نصفت nàssafèt, *s. a.* Justice, equity, conscientiousness.

نصل nàssl? (*Turkish interrogative and exclamative of quality or manner*), How? In what way? What sort? What kind? However, howsoever; how! نصل سن nàssl-sin? How are you? نصل ایدرایسه ایتسون nàssl-èdèr-issa-ètsin, Let him do in any way he can.

نصیب nàssīb, *s. a.* Whatever falls to

one's lot; a lot, fate; او—, nàssīb-òl, *v.n.* To fall to one's lot.

نصیحت nàssīhàt, *s. a.* Advice, counsel; —ویرمك, —vèrmek, *v.n.* To give advice; ا—, —et, *v.a.* To counsel.

نضارت nàzārèt *or* nàdārèt, *s.a.* Brightness, freshness, beauty, bloom.

نطاق nìtāk, *s. a.* A belt, girdle, zone.

نطع nàt‘, *s. a.* A chess-board or portable leather for chess or draughts.

نطفه nùtfé, *s. a.* Sperm, seminal fluid.

نطق nùtk, *s. a.* The faculty of speech; a set speech, an oration.

نطوق nàtūk, *a. a.* Facile in speech.

نظار nùzzàr, *s. pl. a.* (*of* ناظر nāzir), Spectators.

نظارت nàzārèt, *s.a.* A view, a spectacle; direction, supervision; a ministry, department of state, ministerial office.

نظافت nàzāfèt, *s. a.* Cleanness, cleanliness.

نظام nìzām, *s. a.* Order, regularity, an arrangement; a system; a regulation, law, bye-law; جدید—, nìzam-jèdīd (New system), Name given to the general system of government introduced into Turkey by Sultan Mahmud II. in 1826, upon the suppression of the Janissaries, particularly the employment of regularly-disciplined troops; نظام عالم nìzāmi-‘ālem (A means of the world's being governed in an orderly manner), One of the titles given in firmans to Pashas of the highest order; عسکری—, nìzām-‘àsskéri, Regular troops; نظامه کلمك nìzāma-ghèlmek, *v.n.* To get in order, to be put to rights; —ویرمك, nìzām-vèrmek, *v.n.* To put in order, to regulate; نظامسز nìzāmsiz, *a. t.* Irregular, disordered, disorderly; نظامسزلق nìzāmsizlik, *s. t.* Disorder, want of order.

نظائر nàzā‘ir, *s. pl. a.* (*of* نظیره nàzīré), Similar things, parallel things; parodies, imitations, rival pieces of composition.

نظر nàzar, *s. a.* The sight; a looking; the effect of an evil eye; favour, good graces, esteem, consideration; ا—, —et, *v.n.* To look; نظراً nàzaran, *ad. a.* In comparison; in respect; نظر دکمسون nàzar-dàghmassin! Let not the effect of the evil eye light upon it! (*said plainly or satirically of anything one is called upon to admire, and in the sense of*, It is beautiful; may God preserve it from evil!) نظردن دوشمك nàzardan-dùshmek, *v.n.* To fall into disgrace, get out of favour.

نظره nàzara, *s. a.* A single look.

نظم nàzm, *s. a.* Verse; a versifying; order, regularity; ا—, —et, *v.a.* To put into metre, to say or write in verse, to sing.

نظیر nàzīr (*fem.* نظیره nàzīré), *a. a.* Similar, like; parallel; بینظیر bī-nàzīr (bī-nāzir), *a. p.* Peerless, unequalled; capital, very good.

نظيرة nàzīré, *s. a.* Any piece of composition in prose or verse, or any anecdote, told or written in imitation of some other, as a parody to it, or with a view to outrival it in excellency.

نظيف nàzīf, *a. a.* Clean, cleanly.

نعال ni‘‘āl, *s. pl. a.* (*of* نعل nà‘‘l), Pattens, slippers (for going into the street); صف النعال sàffu-’n-ni‘‘āl, The place near the door where the shoes are left on entering a house or room.

نعام nà‘‘ām, *s. a.* An ostrich.

نعت nà‘‘t, *s. a.* A eulogistic poem in praise of Muhammed, always to be found occupying the second place in complete collections of poetry.

نعرة nà‘‘ra, *s. a.* A great noise, roar, vociferation.

نعش nà‘‘sh, *s. a.* A bier or litter with a dead body; بنات النعش bìnātu-’n-nà‘‘sh, The stars of the Great Bear.

نعل nà‘‘l, *s. a.* A patten, a slipper for going out of doors with; (nàl) a horse-shoe; نعلين nà‘‘lèyn (nàlin), A pair of pattens (one patten); نعلبند nà‘‘l-bènd (nàlbànt), *s. p.* A farrier; نعللمك nà‘‘llèmek (nàllamak), *v.a.* To shoe.

نعلچه nà‘‘lché (nàlcha), *s. p.* An iron heel with projections, used for boots or shoes to prevent slipping in walking.

نعم nà‘‘am, *ad. a.* Yes; very good; very well; —, ni‘‘àm, *s. pl. a.* (*of* نعمت ni‘‘mèt), Comforts, blessings, benefits; ولى النعم vèlìyyu-’n-ni‘‘àm, A benefactor.

نعما nà‘‘mā, *and* nù‘‘mà (*for* نعمى), *s. a.* Any goodness, benefit, favour.

نعمت ni‘‘mèt, *s. a.* A comfort, blessing, benefit from Providence.

نعمى nù‘‘mà, *s. a.* Any benefit or favour.

نعناع nà‘‘nā‘‘, نعنع nà‘‘nà‘‘, نعنعه nà‘‘-na‘‘à (nànÉ), *s. a.* Mint; peppermint.

نعوت nù‘‘ūt, *s. pl. a.* (*of* نعت nà‘‘t), Eulogistic poems on Muhammed.

نعوذ بالله nà‘‘ūzu-bì-’llah! (We take refuge in God!) God preserve us!

نعيم nà‘‘īm, *s. a.* The state of being in possession of every blessing; جنت نعيم jènnèti-nà‘‘īm, Name of one of the subdivisions of Paradise *or* one of the names of Paradise.

نغمه nàghma (nàghma), *s. a.* A vocal time, an air in vocal music.

نفاس nìfāss, *s. a.* The condition of a woman for forty days after childbirth.

نفاست nèfāssèt, *s. a.* Goodness, excellence, superiority (of quality), delicacy, richness.

نفاق nìfāk, *s. a.* Discord, disagreement.

نفائس nèfā’iss, *s. pl. a.* (*of* نفيسه néfīssÉ), Things excellent and esteemed, precious things, valuables, delicacies.

نفت nèft, *s. p.* Bitumen; نفت ياغى nèft-yàghi, *s. t.* Naphtha; spirit of turpentine; نفتى nèftī, *a. a.* Of a green-black colour.

نفح nèfh, *s. a.* A diffusion (of odour);

a blowing (of the wind or with the mouth).

نفحه nèfha, *s. a.* A single breath of wind or of perfume; a blast; نفحة الفزع nèfhatu-'l-fèz", The first blast of the trump at the end of time, when all living creatures will die; نفحة البعث nèfhatu-'l-bà"ss, The second blast, when all the dead shall rise.

نفخ nèfkh, *s. a.* A blowing with the mouth; blowing an instrument.

نفر nèfer, *s. a.* An individual, a person; (*pl.* نفرات néférāt), A private soldier, common sailor. (*This word is generally used after a cardinal number when followed by any word signifying man,* and is then always in the singular; برنفرکمسنه bìr-nèfer-kìmèssné, One person; بش نفرچاوش bèsh-nèfer-chàwush, Five sergeants).

نفرت nèfrèt, *s. a.*, نفرین nèfrīn, *s. p.* Aversion, dislike, disgust; —, —et, *v.n.* To have a dislike, aversion, disgust.

نفس nèfss, *s. a.* The life; the soul; the flesh (biblically speaking), the passions; the sperm or seminal fluid; one's own self, essence, or individuality; the interior of a town or country, as distinguished from the environs or dependencies; —, nèfess, *s. a.* The breath; one inhalation; one exhalation; a peculiar miraculous power of the breath to cure diseases, &c., believed to be possessed by many persons; نفس اماره nèfsi-èmmāré, (The commanding soul or flesh) That state of the passions when they habitually control and compel the individual to obey their exigencies; نفس لوامه nèfsi-lèvwāmé, (The upbraiding soul) That state when the passions can be controlled, though they still strive to make their voice heard; نفس مطمئنه nèfsi-mùtma'ìnné, (The peaceful soul) That state when the passions are totally subdued; نفس الامر nèfsu-'l-(èmir), The reality of any matter; فی نفس الامر fī-nèfsi-'l-(èmir), *ad. a.* In reality; بالنفس bī-'n-nèfss, *ad. a.* Personally; بالق نفسی bàlĭk-nèfsi, *s.t.* Spermaceti; بالق نفسی یاغی bàlĭk-nèfsi-yà*ghi*, Sperm-oil; نفسنه اویمق nèfsina-ùymak, *v.n.* To follow or submit to one's passions; نفسنی قیرمق nèfsini-kirmak, *v.n.* To subdue one's passions, to spite them; نفس المق nèfess-àlmak, *v.n.* To breathe, respire, to inspire; to rest; repose one's self; to have a hole, or not to be air-tight; to get air; نفس ویرمك nèfess-vèrmek, *v.n.* To allow breathing-time; to give rest or respite; نفسنی طیشاری ویرمك nèfessini-dìshàri-vèrmek, To expire (in breathing), to breathe out; صوك نفس sòng-nèfess, The last breath; برنفس توتون bìr-nèfess-tùtun, A whiff, a puff (in smoking).

نفسانی nèfsānī, *a. a.* Pertaining to the flesh or passions, carnal; نفسانیت

nèfsānìyyèt, *s. a.* Spite, a grudge, enmity, ill-will.

نفط nèft, *s. a.* Bitumen; naphtha.

نفع nèf", *s. a.* Utility, advantage, use, benefit.

نفقه nèfaka (nàfaka), *s. a.* The allowance due to a wife and children from the husband and father for maintenance.

نفوذ nùfūz, *s. a.* A penetrating through or into; a pervading; moral influence; نفوذصاحبی nùfūz-sāhibi, A person of influence.

نفوس nùfūss, *s. pl. a.* (*of* نفس nèfss), Persons, individuals, souls; نفوس دفترى nùfūss-dèftéri, A statistical register of births and deaths.

نفى nèfy (nèfi), *s. a.* An exiling; exile; banishment; the making an expression negative; ـ|ـ, ـet, *v.a.* To banish, exile; to make negative (in grammar).

نفير nèfīr, *s. a.* An assembling of people for political purposes; نفيرعام nèfīri-"àmm, *s. a.* A general rising, a levy in mass; —, *s. p.* A fife or kind of trumpet; also the shrill note of the same.

نفيس nèfīss, *a. a.* Good, beautiful, sumptuous, delicious, precious.

نقاب nìkāb, *s. a.* A veil.

نقابت nìkābèt, *s. a.* The office of mayor or master over a class of men; نقابت الاشراف nìkābétu-'l-èshrāf, The office of superintendent over the enregistered descendants of Muhammed.

نقاره nàkārέ (nàghara), *s. p.* A kettle-drum; نقاره زن nàkārέ-zèn, The beater of a kettle-drum.

نقاش nàkkāsh, *s. a.* One who embellishes with designs of any material, whether embroidery, paint, &c.; a house-painter. [or designer's art.

نقاشت nìkāshèt, *s. a.* The embellisher's

نقاط nìkāt, *s. pl. a.* (*of* نقطه nòkta), Dots, diacritical points.

نقاوت nàkāvèt, *s. a.* Purity, cleanness; the select of anything.

نقائص nàkā'iss, *s. pl. a.* (*of* نقيصه nàkīssa), Imperfections, defects.

نقائض nàkā'iz, *s. pl. a.* (*of* نقيضه nàkīza), Contradictory things or sayings.

نقب nàkb, *s. a.* A hole; a subterranean way or gallery; ـ|ـ, ـet, *v.a.* To work a hole or a way through a wall or underground; to tap (a person for the dropsy); to pierce (ears or noses for rings).

نقد nàkd, *s. a.* Cash, hard coin, ready money; نقداً nàkdàn, *ad. a.* In or with ready money; نقدى nàkdī, *a. a.* Pertaining to cash or ready money.

نقدر nàkadar, *Turkish interrogative and exclamative of quantity and degree of quality*, How much? How many? How . . .? How much soever; how many soever; how . . . soever; نقدر كوزل nàkadar-ghyùzèl, How beautiful!

نقدینه nàkdīné, *s. p.* Cash, ready money, hard coin.

نقرس nìkriss, *s. a.* The gout.

نقره nùkra, *s. a.* Silver.

نـقـش nàksh, *s. a.* An embellishing with designs or portraitures, either as writing, painting, engraving, embroidery, &c.; a design, portraiture, figure; (nàghsh) embroidery; ا—, —et, *v.a.* To draw, paint, design, portray; to write; to engrave; نقش ایشلمك (nàghsh)-ìshlémek, To work in embroidery; نقشبند nàksh-bènd (nàkshibènd), *s. p.* An embellisher in portraitures; a writer; نقشبندی nàkshibèndī, *a. p.* Name of an order of dervishes.

نقصان nòksān, *s. a.* A deficiency; a defect, fault, imperfection; —, *a. t.* Deficient, imperfect.

نقض nàkz, *s. a.* Destroying, demolishing, pulling down, pulling to pieces; a violating, violation, deviation from; —nìkss, *s. a.* The old materials of anything pulled to pieces; ا—, nàkz-et, *v.a.* To demolish; to violate; نقض عهد nàkzi-àhd, A violation of treaty; a breach of allegiance or of faith.

نقطه nòkta, *s. a.* A dot, a diacritical point of a letter; a point (in mathematics); نقطه‌لو nòktali, *a. t.* Dotted.

نقل nàkl, *s. a.* A transporting from place to place, removing; a changing one's residence, moving; a relating, recounting; a transferring; ا—, —et, *v.a.* To transport; to transfer; to relate; —, *v.n.* To move or change one's residence; عقلاً ونقلاً "àklan-u-nàklan, According to reason and according to tradition.

نقله nàkala, *s. pl. a.* (*of* ناقل nākil), Relaters, reporters, narrators.

نقم nàkam, *s. a.* Anger; hatred, malevolence; —, nìkàm, *s. pl. a.* (*of* نقمت nìkmèt), Angers; hatreds, vengeances. [vengeance.

نقمت nìkmèt, *s. a.* Anger; hatred;

نقوت nàkvet, *s. a.* The choice, best of anything. [pieces of money.

نقود nùkūd, *s. pl. a.* (*of* نقد nàkd), Coins,

نقوش nùkūsh, *s. pl. a.* (*of* نقش nàksh), Portraitures, designs, figures.

نقول nùkūl, *s. pl. a.* (*of* نقل nàkl), Relations, narrations.

نقیب nàkīb, *s. a.* A special magistrate over a class of people; نقیب الاشراف nàkību-'l-èshrāf, The chief or superintendant over the registered descendants of Muhammed.

نقیر nàkīr, *a. a.* Few, little; نقیر و قطمیر nàkīr-u-kàtmīr, *ad. t.* Minutely.

نقیصه nàkīssa, *s. a.* A defect, imperfection; a fault; a vice.

نقیضه nàkīza, *s. a.* A contradiction, contradictory fact or assertion.

نك ning, ning, nung, nung, Turkish prepositional particle of possession for words ending in a vowel, answering to our *'s* or *of*; بابانك bàbaning,

Father's; ددەنك dèdéning, Grandfather's; تورپينك tùrpunung, Of the rasp; قوقونك kòkunung, Of the smell.

نكات nìkyāt, *s. pl. a.* (*of* نكتە nùktÉ), Sayings of subtle wisdom.

نكاح nìkyāh, *s. a.* An affiancing, betrothing, marrying (a girl or woman to a husband); the dower agreed upon as payable by the husband to the wife; نكاحلو nìkyāhli, *a. t.* Affianced, betrothed, married; ا—, nìkyāh-et, *v.a.* To affiance, betroth, marry (to a husband); باغلامق—, nìkyāh-bàghlamak, قيرمق—, nìkyāh-kìrmak, *v.a.* To assign a dower (to a wife on marriage or betrothal); نكاح التنده nìkyāh-àltinda, نكاح تحتنده nìkyāh-tàhtinda, Under the matrimonial pact or obligation to a husband.

نكار nìghyār, *s. p.* Any design, figure; writing; a statue; a pretty woman.

نكاشته nìghyāshtÉ, *a. a.* Drawn, figured, painted; written.

نكال nèkyāl, *s. a.* Punishment, exemplary [chastisement.

نكاه nìghyāh, *s. p.* A look, glance; نكاهبان nìghyāhbān, نكاهدار nìghyāhdār, *s. p.* An overseer; a guardian.

نكايت nìkyāyet, *s. a.* Slaughter, slaying, putting to the sword.

نكبت nèkbet (nìkbet), *s. a.* The being in bad circumstances, in poverty or in disgrace, fallen circumstances; نكبتخانه nìkbet-khānÉ, *s. p.* The house of one in fallen circumstances.

نكته nùktÉ, *s. a.* A saw, a wise saying, a fine saying which contains some piece of subtle wisdom; نكته دان nùktÉ-dān, نكته شناس nùktÉ-shìnāss, *s. p.* A person up to such sayings.

نكران nìghrān (nìghÉrān), *a. p.* Looking, regarding, expecting; او—, nìghÉrān-òl, *v.n.* To look, regard, observe, contemplate; to be expecting, looking for.

نكره nèkrÉ, *s. a.* A funny story; نكره لو nèkréli, *a. t.* Funny, witty, amusing.

نكسا nùkss-et, *v.n.* To return in form of a relapse (a disease).

نكول nùkyūl, *s. a.* A going from a promise or compact; ا—, —et, *v.n.* To go back (from a promise or agreement).

نكون nìghyūn, *a. p.* Reversed; سر نكون sÈr-nìghyūn, نكونسر nìghyūn-sÈr, نكونسار nìghyùn-sār, *a. p.* Head-downwards, topsy-turvy.

نكه nìghèh (*contr. from* نكاه nìghyāh), *s. p.* A look, glance; نكهبان nìghèhbān, نكهدار nìghèhdār, *s. p.* A watcher, looker, guardian. [ring.

نكين nìghīn, *s. p.* A seal, signet, signet-

نم nèm, *s. p.* Moisture, humidity, damp, dampness; نملو nèmli, *a. t.*, نمناك nèmnak (nèmlàk), *a. p.* Damp, moist, humid; شبنم shèbnèm (night-damp), *s. p.* Dew; نملتمك mèmlɛtmek, *v.a.* To damp, moisten; نملنمك nèmlɛnmek, *v.n.* To become damp or moist, become moistened.

نما nèmā, *s. a.* A growing, flourishing; interest (on moneys); —, nùmā, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows; رهنما rèh-numā, A guide, road-shower.

نماز nàmāz, *s. p.* The canonical prayer; قیلمق— nàmaz-kìlmak, *v.n.* To perform a canonical prayer; صباح نمازی sàbāh-nàmazi, The prayer of day-dawn; اویله نمازی ūylé-nàmazi, The noon prayer; ایکندی نمازی ikindi--nàmazi, The afternoon prayer; اخشام نمازی (àksham)-nàmazi, The prayer of sunset; یاتسی نمازی yàtsi-nàmazi, The prayer of bed-time; (there are various other special prayers).

نمای nùmāy, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows, points out.

نمایان nùmāyān, *a. p.* Evident, manifest, visible. [ance.

نمایش nùmāyish, *s. p.* Show, appear-

نماینده nùmāyendé, *a. p.* Who or which shows.

نمچه nèmché, نمسه nèmsé (lèmsé), Germany; نمچه‌لو nèmchéli, *s. t.* A German; نمچه‌جه nèmchéjé, *s. t.* The German language. [felt.

نمد nèmed, *s. p.* A felt carpet, piece of

نمدیده nèmdīdé, *a. p.* Suffused with tears, moist, watery (eye).

نمر nèmir, *s. a.* A leopard.

نمرود Nèmrūd, *s. p.* Nimrod; a king who is said to have cast Abraham into the fire.

نمق nèmk, *s. a.* A writing, penning; —, nùmika, *v. pass. a.* It was written (used in mentioning the place where firmans, &c., were written).

نمك nèmek, *s. p.* Salt; نمکبحرام nèmek-bé-hàrām (nèmek-bùhrām), *a. p.* Ungrateful, traitor to his salt.

نمکین nèmékīn, *a. p.* Salt, saltish; —, nèmghīn, *a. p.* Moist, damp, humid.

نمل nèml, *s. a.* An ant, emmet, pismire.

نمو nùmùvv, *s. a.* Growing, vegetating, flourishing. [Which shows.

نمود nùmūd, *a. p.* (*in composition*),

نمودار nùmūdār, *s. p.* A copy, example, sample, likeness. [model.

نمودج nùmūdèj, *s. p.* A sample; a

نموده nùmūdé, *a. p.* Who or which has shown, has been shown, or to whom (something) has been shown.

نموذج nùmūzèj, انموذج ènmūzèj, *s. a.* A sample; an exemplar, model.

نمون nùmūn, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows.

نمونه nùmūné, *s. p.* A sample, pattern.

نمیقه nèmīké, *s. a.* A note, a letter.

نمیمه nèmīmé, *s. a.* Detraction, slander, secret calumny.

ننك nèngh, *s. p.* Name, reputation; honour; —, nèning, *compt. t.* Of what? of whatsoever.

ننوه Nìnvé, Nineveh (the city of).

ننی nìnni, *s. t.* A nurse's or mother's ditty for making a child sleep.

نو nèv, *a. p.* New; fresh; recent; young; نوبنو nèv-bé-nèv, *ad. p.* Fresh and fresh, over and over again; نوبهار nèv-bàhār, *s. p.* Early spring;

نورسیده nèv-rèssīdé, *a. p.* Newly arrived; newly come to maturity; نوایین nèv-āyīn, *a. p.* Of recent introduction; نوجوان nèv-jùwān, *s. p.* A youth, young lad; نوخاسته nèv--khāssté, *a. p.* Newly sprung up.

نوا nùwā, *s. p.* A note, tone; خوشنوا khòsh-nùwā, *a. p.* Sweet-toned; بینوا bì-nùwā, *a. p.* Noteless, whose note is never heard; poor, friendless, who has nothing to say for himself or anyone to speak for him.

نواب nùvwāb, *s. pl. a.* (*of* نائب nā'ib), Substitutes for judges. (*The original of our word* nabob.)

نواحی nèwāhī, *s. pl. a.* (*of* ناحیه nāhìyyé), Small districts, hundreds.

نواخت nùwākht, *s. p.* A caressing; ا—, —et, *v.a.* To caress.

نواخته nùwākhté, *a. p.* Caressed.

نوادر nèwādir, *s. pl. a.* (*of* نادره nādiré), Rare things.

نواده nùwādé, *s. p.* A grandchild.

نواز nùwāz, *a. p.* (*in composition*), Who caresses, makes much of.

نوازش nùwāzish, *s. p.* A caress, a treating with kindness and consideration.

نوازل nèwāzil, *s. pl. a.* (*of* نازله nāzilé), Misfortunes which happen; —, *s. t.* A cold in the head, a fluxion.

نوافل nèwāfil, *s. pl. a.* (*of* نافله nāfilé), Supererogatory prayers.

نوال nèwāl, *s. a.* A grace, blessing, gift, favour; عم نواله "àmmé-nèwāluhu! May His blessings be made general!

نواله nèwālé, *s. a.* A single meal or blessing.

نواهی nèwāhī, *s. pl. a.* (*of* نهی nèhy), Prohibitory commands, inhibitions.

نوائب nèwā'ib, *s. pl. a.* (*of* نائبه nā'ibé), Calamities which happen.

نوباوه nèv-bāvé, *s. p.* The first-fruits; early fruits or vegetables.

نوبت nèvbèt (nùbèt), *s. a.* A turn in succession, a go, a watch, a time; a keeping watch; an access, fit, attack (of fever, &c.); each one of five times a day, corresponding more or less with the hours of prayer, when formerly the band of eastern music used to be played in the courtyards of governors, &c.; بکلمك—, (nùbèt)--bèklémek, *v.n.* To keep a watch, be on guard, stand sentry; to wait for one's turn to come; نوبتجی nùbètji, *s. t.* A man on guard, a sentry; anyone on duty when it is taken in succession; —, Nūbèt, Nūbé, *s. a.* Nubia, part of Ethiopia.

نوبر nèv-bèr, *s. p.* Fresh and early fruit.

نوبی Nūbī, *s.* and *a. a.* Nubian, a Nubian.

نوجهله nè-vèjh-la, *comp. t.* In what way? In whatsoever way.

نوح Nūh, *s. a.* The patriarch Noah.

نوحه nèvha, *s. a.* A cry of lamentation.

نور nūr, *s. a.* Light, brightness; glory, aureole; کوزیمك نوری ghyùzumung-nūru! نوردیدم nūri-dīdem! Light of my eyes! —, nèvvéré! May (God) shed glory (around it)! نورین

nūrèyn, *s.a. dual.* The two glories, *i.e.* the two daughters of Muhammed who were married to Ossman: he is therefore styled ذوالنورین zū-'n-nūrèyn.

نورانی nūrānī, *a. a.* Bright, shining, glorious and incorporeal.

نورد nèvèrd, *a. p.* (*in composition*), Who traverses, travels over; رهنورد rèh--nèvèrd, *s. p.* A traveller on the road.

نورس nèv-rèss, نورسته nèv-rèssté, نو رسیده nèv-rèssīdé, *a. p.* Newly arrived.

نوروز nèv-rūz, *s. p.* The day of the vernal equinox, generally called نوروز سلطانی nèv-rūzi-sùltānī, *The royal new-(year's) day.*

نوش nūsh, *s. p.* A drinking; —, *a. p.* (*in composition*), Who drinks; —ا, —et, *v.a.* To drink; to smoke (tobacco); نوشانوش nūsh-ā-nūsh, Draught upon draught, cup upon cup.

نوشت nùvìsht, *s. p.* Writing.

نوشته nùvìshté, *a. p.* Written; —, *s. p.* A writing; a thing written.

نوشنده nūshèndé, *s. p.* A drinker, one who drinks.

نوشین nūshīn, *a. p.* Sweet, pleasant, agreeable.

نوع nèv‘‘, *s. a.* A species, sort, kind, manner; نوع بشر nèv‘‘i-bèsher, Mankind, the human race.

نوکر nùker, *s. p.* A servant, servitor.

نول nèvl, *s. a.* نولون nàvlun, *s. t.* Freight-money for carriage by ship.

نوله n'-òla (*for* نه‌اوله nè-òla), *comp. t.* What would happen? What may it be?

نوم nèvm, *s. a.* Sleep.

نومرو nùméro, نومره nùméra, *s. t.* (*French*), Number; نومرو بر nùméro--bìr, Number one.

نومید nūmīd, *a. p.* Hopeless, despairing, [desponding.

نون nūn, *s. a.* Name of the letter ن; a fish; ذوالنون zū-'n-nūn, Lord of the fish, *i. e.* Jonas.

نوند nèvend, *s. p.* A messenger, courier.

نوه nèvé, *s. p.* A grandson.

نویس nùwīss, *a. p.* (*in composition*), نویسنده nùwīssèndé, *s. p.* Who writes, a writer; وقعه‌نویس vwàk‘‘à-nùwīss, *s. p.* A chronicler; the official writer of the chronicles of the times at the seat of government.

نه nè, *ad. t.* Neither, nor; —, *Turkish general interrogative of matter*, What? whatever, whatsoever; (N.B. *The final s being merely necessary when the word stands alone, it is generally suppressed in compound words*) ننك nèning, Of what? of whatever; نیه nèyé, To what? for what? نیچون nìchin (*for* نه‌ایچون) Why? What for? نره nèré (*for* نه‌اره) What place? ندرلو nè--(turlu), What kind? نه‌ایسه nè-issa, Whatever it may be; نه‌حال‌ایسه nè-hāl-issa, Never mind in what way; نـدن nèdan? Why? From what (cause)? نه دكلو nè-dìnglu? What sort (obsolete); نه‌زمان nè-zàmān? نه‌وقت nè-wàkit? When? (At) what time? نه‌سی‌وار nèssi-vār? What has it? What is the matter with it? Whatever he has, whatever he may

have; نه‌کوزل nè-ghyùzèl, How beautiful; how nice; how well that will be; نه‌لازم nè-lāzim, What is the use? نه‌لازم کلور nè-lāzim-ghèlir? What will have to be done? What will it be necessary to do? نه‌دیمك nè-demek? نه‌دیمك‌استر nè-demek-ìsster? What does that mean? —, nùh, *a. p.* Nine; نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth.

نهاد nìhād, *s. p.* Nature, natural constitution, disposition, character; —, *a. p.* (*in composition*), Who places; which is placed; نیك‌نهاد nīk-nìhād, *a. p.* Of a good disposition; بدنهاد bèd-nìhād, *a. p.* Of a bad disposition; پیش‌نهاد pīsh-nìhād, *a. p.* Placed before; —, *s. p.* What one places before one as a model, a law, a custom to be followed.

نهاده nìhādé, *a. p.* Placed, put.

نهار nàhār, *s. a.* The day, day-time; لیل‌ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night.

نهاق nìhāk, *s. a.* An ass's braying.

نهال nìhāl, *s. a.* A young shoot; a young plant or tree.

نهان nìhān, نهانی nìhānī, *a. p.* Hidden, [secret.

نهایت nìhāyet, *s. a.* The extremity, extreme limit, the end; بی‌نهایه bī-nìhāyé, *a. p.* بلا نهایه bilā-nìhāyé, *a. a.* Endless; الی‌غیرالنهایه ìlà-ghàyri-'n-nìhāyé, *ad. a.* On and on without end.

نهب nèhb, *s. a.* A plundering, taking as pillage or booty; ا—, —et, *v.a.* To seize as booty, to plunder (property).

نهج nèhj, *s. a.* A road, path, way.

نهر nèhr (nèhir), *s. a.* A river.

نهضت nèhzat, *s. a.* A setting out, starting, marching; ا—, —et, *v.n.* To set out, to start, to march.

نهفته nìhùftè, *a. p.* Hidden, concealed.

نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth.

نهنك nèhèngh, *s. p.* A crocodile; a [sword; a pen.

نهی nèhy, *s. a.* A prohibiting, inhibiting, forbidding; a negative; ا—, —et, *v.a.* To prohibit, inhibit, forbid; to negative (in grammar); نهی‌الحاضر nèhyu-'l-hāzir, A negative verb in the second person of the imperative; نهی‌الغائب nèhyu-'l-ghā'ib, A negative verb in the third person imperative.

نهیق nèhīk, *s. a.* An ass's braying.

نی nèy (*contr. from* نای nāy), *s. p.* A reed, cane, or bamboo; a flute.

نیابت nìyābet, *s. a.* The place and functions of a نائب nā'ib, or substitute of a judge.

نیاز nìyāz, *s. p.* A prayer, request; ا—, —et, *v.a.* To request; بی‌نیاز bī-nìyāz, *a. p.* Who never makes or has occasion to make a request; نیازکار nìyāzkyār, نیازمند nìyāzmènd, *s. p.* A petitioner.

نیام nìyyām, *s. p.* A sheath, scabbard.

نیت nìyyèt, *s. a.* Intent, design, fixed purpose; ا—, —et, *v.a.* To intend, to resolve, to decide.

نیته‌کم nītékim, *ad. t.* As, in like man-[ner as.

نیچون nìchin ? *Turkish interrogative of cause, reason, motive, purpose,* Why ? What for ?

نیجه nījé, *Turkish interrogative of condition or manner,* How ? —, *a. t.* How much ; how many ; نیجه‌سن nījé-sin ? How are you ? نیجه‌ادم‌واردرکه nījé-àdam-vàr-dir-ki . . . , How many men there are who . . . .

نیر nèyyir, *s. a.* The sun or moon ; نیرین nèyyirèyn, *s. a. dual.* The sun and moon, the two lights. [flames.

نیران nīrān, *s. pl. a.* (*of* نار nār), Fires,

نیرو nīrū, *s. p.* Strength ; نیرومند nīrū-mènd, *a. p.* Strong.

نیزه nīzé, *s. p.* A dart, javelin.

نیس Nìss, *s. t.* Nice (town of, in France).

نیسان nīssān, *s. a.* The Syro-Roman month of April.

نیست nīsst, *a. p.* Non-existent; نیست ونبود nīsst-u-būd, Existent and non-existent ; نیستی nīsstī, *s. p.* Non-existence, annihilation, nothingness.

نیش nīsh, *s. p.* A sting ; a thorn, prickle ; —, *s. t.* The town of Nish, in Servia.

نیشتر nīshtèr (nèshtɛr), *s. p.* A lancet.

نیك nīk, نیکو nīghyū, *a. p.* Good.

نیکبولی Nīghèboli, *s. t.* Nicopolis (the town of).

نیل nèyl, *s. a.* The obtaining or attaining (what one desired) ; —, نیل nīl, *s. p.* Woad ; indigo ; —, *s. a.* The river Nile ; نیلفام nīl-fām, نیلکون nīl-ghyūn, *a. p.* Blue.

نیلر nèylɛr (*for* نه‌ایلر nè-èylɛr) ? What does, will, or can he do ? نیلسون (*for* نه‌ایلسون nè-èyléssin) ? What may or shall he do, or is he to do?

نیلوفر nīlufèr, *s. p.* The water-lily.

نیم nīm, *s.* and *a. p.* Half. [(half-body).

نیمتن nīmtèn (mìntan), *s. p.* A jacket

نیه nèyé ? *comp. t.* To what ? For what ? To whatever ; for whatever.

نیورق Niūyòrk, *s. t.* New York (town of).

نیوقاستل Niūkàstel, *s. t.* Newcastle (town of).

و

و vwāw (vwòw). Twenty-ninth letter of the Turkish alphabet, being sometimes a vowel, and sometimes a consonant. As a vowel, it has each of the five values of o, u, ʊ, *u* ; and as a consonant it is generally a pure *v*, often a combined sound of *v* followed by or ending in *w*, and sometimes a pure *w*. In chronograms and astronomical tables its numerical value is 6.

و vè, *c. a.* And. (*N.B.* Placed between braces of synonymous words, or between braces of words signifying different or contrary things, but which nature or the mind is accustomed to couple together, this conjunction becomes a vowel, and takes the sound of u *or* ʊ according as the preceding word of the brace is soft or hard ; لیل‌ونهار lèyl-u-nàhār, Day and night ;

بای‌وکدا bāy-u-ghèdā, Rich and poor; صلح‌وصلاح sùlh-u-sàlāh, Peace and concord); —, *pr. a. of asseveration*, By; والله vwà-'llāhi, By God.

وا vwā, Persian particle placed sometimes before a few words denotes a *backward motion*, or sometimes a *recurrence*, and may therefore mean *back*, or *again*; —, *int. a.* O! Oh! Alas!

وابسته vwā-bèssté, *a. p.* Tied back, attached; dependant.

واپسین vwā-pèssīn, *a. p.* The last, the hindmost.

واپور vàpor, *s. t.* (*Italian*), A steamer, [steamboat.

واجب vwājib, *a. a.* Due, incumbent, expedient, right, necessary; واجب الادا vwājibu-'l-èdā, Necessary to be paid; واجب الاذعان vwājibu-'l-iz''ān, Necessary to be obeyed.

واحد vwāhid, *a. a.* One, sole, alone; الواحد èl-vwāhid, *s. a.* The only God; واحدالعصر vwāhidu-'l-''àssr, The phœnix of the age; واحداً بعدواحد vwāhid*a*n-bà''d*a*-vwāhidin, *ad. a.* One by one, one after another.

واخ wākh, *int. t.* O dear! Alas!

وادی vwādī, *s. a.* A valley; a stream, river, rivulet; a mode, style, manner of expression, or general sense of a writing. (*Origin of the word* "oasis.")

وار vwār, *a. t.* Existing, in being; present in person; —او, —òl, *v.n.* To exist, to be; —, *or* واردر vwàr-dir, Exists, is, are; there exists, there is, there are. *If preceded by a noun or pronoun in the genitive, or by a possessive pronoun, this takes the incidental meaning of possession, and may be translated by the verb* to have; but it is as glaring an error as can by any possibility be conceived to call this word an impersonal verb in any case whatever: we may, according to the exigencies of our language, translate it *and some other word or words in the sentence* by our verb *to be* or *to have;* still that does not affect the essence of the original Turkish adjective; کتابم‌وار kìtāb*i*m-vwàr, A book exists belonging to me, I have or possess a book; بابانك‌وارمی bàbA*n*g-vwàr-m*i*? Hast thou a father? Does there exist a father belonging to thee? واریوق vwàr-yòk, Existing, but so little as to be accounted as not existing; ادمنك‌واری‌یوغی àdAm*i*ng-vwàr*i*--yòghu, All that a man has, *and something else besides;* واریمی‌یوغمی vwàr*i*mi-yòghumu-fèdā--ètdim, I have sacrificed, forsaken, or given up all that I possessed, everything belonging to me; واریوق نه‌ایسه vwàr-yòk-nè-iss*a*, Be it that there is, be it that there is not, that is as it may be; —, vār, *a. p.* (*in composition*), Like, resembling, after the form or manner of; پروانه‌وار pèrwāné-vār, *a. p.* Like a moth, after the manner of a moth.

وارث vwāriss, *s. a.* An inheritor, one

who has received his inheritance, or who has a right to receive it.

وارد vwārid, *a. a.* Who arrives; who attains; which is true, pertinent, applicable; which comes to one's knowledge; واردات vwāridāt, *s. pl. a.* Income, revenue (as composed of many items).

وارسته vwā-rèsstè, *a. p.* Free, exempt.

وارلق vwàrlik, *s. t.* Possessions, property, wealth, riches.

وارمق vwàrmak (*aor.* وارر vwàrir), *v.n.* To arrive (at a distant place), to reach; to go on further; to go close on; to go to; واردقجه vwàrdikja, واره‌رق vwàrarak, واره‌واره vwàra--vwàra, *gerunds*, By degrees, the further it goes; قوجه‌يه— kòjaya--vwàrmak, To get married, to go to a husband.

وارنه Vàrna, *s. t.* Varna (town of).

واروش vwàrūsh (vwàrish), *s. t.* The suburb of a large town.

وارون vwārūn, *a. p.* Contrary, inverse, wrong; unlucky.

واره vwārè, وارى vwārī, *Persian particle placed at the end of a few words and signifying*, in order of; صره‌وارى sìra--vwārī, In a row, in succession.

واريت vwārìyyèt, *s. a.* (from *t.* وار vwàr), Possessions, riches, wealth; واريتلو vwārìyyètli, *a. t.* Rich, wealthy.

واريل vàril, *s. t.* A cask, a barrel, a keg; واريلجى vàrilji, *s. t.* A cooper.

واريوس vwāriyoss, *s. t.* (*Greek* βαρυος), A heavy sledge-hammer.

واز vwāz *or* wāz, *a. p.* Open, pushed back; *ad. p.* (*as a particle*), Back; again; وازكچمك vwāz-ghèchmek (*sometimes* وازكلمك vwāz-ghèlmek), *v.n.* To desist, leave off; to relinquish.

واسطه vwāssita, *s. a.* A medium, a means; intervention, mediation.

واسع vwāssi", *a. a.* Spacious, extensive.

واصف wāssif, *s. a.* One who describes the qualities, who praises the good qualities of any person or thing; a qualifying adjective.

واصل wāssil, *a. a.* Arriving, reaching; attaining; joining (things together); او—, —òl, *v.n.* To arrive; to reach; to attain; ا—, —et, *v.a.* To join together.

واصى vwāssī, *s. a.* A testator.

واضح vwāzih, *a. a.* Evident, manifest, plain, clear.

واضع vwāzi", *s. a.* Who puts, places; who makes or creates; واضع الامضا vwàzi"-'l-ìmzā, The (under)signed, he who signs his name.

واعظ vwā"iz, *s. a.* A preacher (title of a special functionary in a mosque).

وافتيز wàftiz, *s. t.* (*Greek*), Baptism; ا—, —et, *v.a.* To baptize.

وافد wāfid, *a. a.* Arriving.

وافر wāfir, *a. a.* Numerous, much, many.

وافى wāfī, *a. a.* Sufficient, ample.

واقع vwāki", *a. a.* Which falls; which befalls, happens; which is, lies, is

placed, is situated; which is real; —, *s. a.* The reality as it happens; —او, —òl, *v.n.* To happen, befall, betide, come to pass; to be, lie, be situated; واقع حال vwāki"*i*-hāl, The truth of the matter, the reality of the circumstance; واقعا vwāki"ā, *ad. a.* Truly, really, in fact.

واقف wākif, *a. a.* Aware, informed; who stops, stands still; who waits; who places property in mortmain or entails an estate; —او, —òl, *v.n.* To be or become aware, informed.

والا vwālā, *a. p.* High, elevated, exalted; —, vè-illā, *ad. a.* Otherwise, or if not, and if not.

والد vwālid, *s. a.* A father, a male parent; والده wālidé, *s. a.* A mother, a female parent; والدين vwālidèyn, *s. a. dual.* Both parents, father and mother; والده سلطان wālidé-sùltān, The mother of the reigning Sultan, who is an officially recognised personage in the Ottoman Court.

واله vwālih, *a. a.* Crazy, beside himself.

والى wālī, *s. a.* A governor-general. (This title is given to the Pasha of Egypt, and of Tripoli, to the Bey (as Europeans persist in calling him) of Tunis, and to the Dey (also so misnamed by Europeans) of Algiers, in exactly the same way as it is applied to the other governors-general of provinces).

وام vwām, *s. p.* Debt; وام خواه vwām-khāh, *s. p.* A creditor; وامدار vwām-dār, *s. p.* A debtor.

واماند vwā-māndé, *a. a.* Remained behind.

وامق vwāmik, *s. a.* A passionate lover.

وانى vwānī, *a. a.* Fatigued, tired, lazy.

واو vwàw, *s. a.* Name of the letter و.

واويلا vwā-vèylā, *int. a.* O! Oh! Alas!

واه vwāh, *int. p.* O! Oh! Alas!

واهب vwāhib, *s. a.* (God) the giver of good things.

واهم vwāhim, *a. a.* Fearing, redoubting; fancying; قوت واهمه kùvvéti-vwāhimé, The creative faculty of the imagination.

واهن vwāhin, *a. a.* Feeble, weak.

واهى vwāhī, *a. a.* Baseless, unfounded.

واى vwāy, wāy, *int. t.* Holloa! Oh! Alas! واى باشمه vwāy-bàshima! Oh! the misfortune that has befallen me! (An alas for my head!)

وايه vwāyé, *s. p.* A share in any good thing; وايه دار vwāyédār, *s. p.* A sharer, participator; —او, vwāyédār-òl, *v.n.* To participate, share.

وبا vwèbā, *s. a.* An epidemic; the plague; the cholera.

وبال vwèbāl, *s. a.* A crime, fault, sin; punishment.

وبالت vwèbālet, *s. a.* Dangerousness, unwholesomeness, likeliness to lead to unpleasant consequences.

وبر vèbér, *s. a.* Hair of animals of which thread, string, cloth, and tents are made; اهل وبر èhli-vèbER, People who dwell in hair tents, nomades.

وتد vwèted, *s. a.* A tent-peg; a stake;

name of two kinds of elements which go to the formation of a *foot* in Arabic prosody.

وتر vwètr, *s. a.* The string of a bow; the chord of an arc; the diameter of a rectangular figure; the hypothenuse of a right-angled triangle; the side (of a triangle) which subtends an angle; —, vwìtr, *s. a.* A special voluntary prayer performed in addition to the five canonical.

وتيرة vètīré, *s. a.* A road, path, way; a mode, manner.

وثاق vìssāk, *s. a.* A tent-rope; a rope or bond of any kind; a pact, compact.

وثائق vwèssā'ik, *s. pl. a.* (*of* وثيقة vwèssīké), Trustworthy things, assurances, securities; letters, documents.

وثبات vwèssébāt, *s. pl. a.* Assaults, attacks, flyings at.

وثوق vwùssūk, *s. a.* Confidence; sincerity.

وثيق vwèssīk (*fem.* وثيقة vwèssīk*a*), *a. a.* Firm; sincere; trustworthy.

وثيقة vwèssīk*a*, *s. a.* A letter, a document that may be relied on.

وجاع vìjā", *s. pl. a.* (*of* وجع vèjà"), Pains, aches.

وجاه vìjāh, *s. a.* The being face to face; وجاهاً vìjāh*an*, *ad. a.* Face to face.

وجاهت vèjāhèt, *s. a.* Beauty, comeliness; appositeness; fitness, seemliness.

وجد vèjd, وجدان vìjdān, *s. a.* Ecstasy, ecstatic rapture (of saints).

وجع vèjà", *s. a.* A pain; an ache.

وجوب vwùjūb, *s. a.* The being due, incumbent, necessary, right, proper.

وجود vwùjūd, *s. a.* Existence, being; the body.

وجوه vwùjūh, *s. pl. a.* (*of* وجه wèjh), Faces; sides; considerations; ways, modes, manners; the principal people of a town, the notables; وجوه ايله vwùjūh-il*a*, *ad. t.* On many accounts, for many reasons, in many ways; من كل الوجوه mìn-kyùlli-'l-vwùjūh, *ad. a.* In every way.

وجه vwèj, wèjh (vwèjih), *s. a.* A face; a side; a surface; a way, mode, manner; بروجه bèr-wèjh, *pr. p.*, على وجه "àlà-vèjh (followed by a noun with the definite article ال), *pr. a.* As, by way of; بر وجه تفصيل bèr-wèjhi-tàfsīl, *ad. p.*, على وجه التفصيل "àlà-wèjhi-'t-tàfsīl, *ad. a.* In detail, in a detailed manner; وجهاً من الوجوه vwèjh*an*-mìné-'l-vwùjūh, *ad. a.* In some one way or other; (with a negative), in no way whatever.

وجهة vwèjhé, *s. a.* A side, quarter, direction.

وجيع vèjī", *a. a.* Painful.

وجيه vwèjīh, *a. a.* Beautiful, comely; apposite, fitting, seemly.

وحدانى vwàhdānī, *a. a.* Pertaining to the sole God; وحدانيت vwàhdānìyyèt, *s.a.* The divine quality of being one only God.

وحدت vwàhdèt, *s. a.* The general quality of being alone or unique.

وحش vwàhsh, *s. a.* The desert, wilder-

ness; (*pl.* وحوش vwùhūsh), A wild animal; وحشی vwàhshī, *a. a.* Wild; avoiding the presence of man; barbarous; وحشیت vwàhshìyyèt, *s. a.* Wildness.

وحشت vwàhshet, *s. a.* Wildness, solitude (of places), voidness of man's presence; barbarity.

وحوش vwùhūsh, *s. pl. a.* Wild animals.

وحی vwàhy, *s. a.* Inspiration, revelation; امین الوحی èmīnu -'l- vwàhy, The angel Gabriel; کاتب الوحی kyātibu--'l-vwàhy, Ossman, the third Caliph, as having been Muhammed's secretary in reducing the revelations of the Kur'ān to writing.

وحید vwàhīd, *s. a.* A unique, sole, solitary thing or person (as a phœnix).

وخامت vwàkhāmèt, *s. a.* Unwholesomeness of air or food.

وخیم vwàkhīm, *a. a.* Unwholesome, insalubrious, hurtful.

ود vìdd, وداد vèdād, *s. a.* Love, affection.

وداع vwèdā", *s. a.* A committing one to God's keeping; an adieu; a bidding farewell; \—, —et, *v.n.* To commit to God, to take leave, to say good-bye, to bid farewell; وداعلشمك vwèdā"-lèshmek, *v.n. recip.* To bid each other farewell, commit each other to God's keeping.

ودائع vwèdā'ī", *s. pl. a.* (*of* ودیعة vwèdī"*a*), Trusts, things committed to one's keeping.

ودود vèdūd, *a. a.* A loving, affectionate friend; God the loving friend of all.

ودیعة vwèdī"*a*, *s. a.* A trust, anything committed to one's keeping; ودیعة الله vwèdī"*atu*-'llāh, A trust committed to one's care by God.

ودین Wìddin, *s. t.* Widdin (town of).

ور vèr (*contr. from* وار vār), *Persian termination signifying* a possessor; بهره‌ور bèhrévèr, A participator, one who has a share or part; —, (*for* بر bèr), Who carries, carries out; رهور rèh-vèr, A guide; (*for* واگر vè--èghèr), *c. p.* And if.

ورا vèrā, *s. a.* The back or hind part of anything; the space behind anything; the breech; the anus; ورادة vèrād*a*, *ad. t.* Behind, in the space further back; ورایة vèrāy*a*, Behind, to the space further back; وراسندة vèrās-sind*a*, Behind him, her, it.

وراثت vìrāssèt (vèrāssèt), *s. a.* The inheriting, entering into possession of an inheritance; an inheritance. [Heirs.

ورثة vèréssé, *s. pl. a.* (*of* وارث vwāriss),

ورد vèrd, *s. a.* A rose; —, vìrd, *s. a.* Any portion of scripture or other reading which a person continually recites.

ورزش vèrzish, *s. p.* An effort, exertion, diligent application. [fearingness.

ورع vèrà", *s. a.* Piety, devotion, God-

ورق vèrak (wàrak), *s. a.* A leaf (of a tree or book); leaf brass, false gold-

ورقة vèrak*a*, *s. a.* One leaf. [leaf.

ورم vèrem, *s. a.* Phthisis, consumption,

disease of the lungs; any consuming, debilitating complaint.

ورود vwùrūd, *s. a.* Arrival, coming; ا—, —et, *v.n.* To arrive, come.

ورید vèrīd (*and* حبل‌الورید hàblu-'l--vèrīd), *s. a.* The jugular vein.

وزارت vìzāret (vèzārèt), *s. a.* The functions and quality of vizir, viziriate; وزارت عظمی vìzārèti-"ùzmà, The Grand-Viziriate.

وزان vèzān, *a. p.* Blowing, which blows (wind); او—, —òl, *v.n.* To blow (the wind).

وزر vìzr, *s. a.* A burden, load.

وزرا vùzérā, *s. pl. a.* (*of* وزیر vèzīr), Viziers, ministers of state.

وزن vwèzn, *s. a.* A weighing; a weight; the weight (of anything); the metre, measure (of a verse), scansion; ا—, —et, *v.a.* To weigh.

وزنه vwèznÉ, *s. a.* A balance; a priming-flask; وزنه‌جی vwèznÉji, *s. t.*, وزنه‌دار vwèznÉdàr, *s. p.* A person charged with examining the weight of things.

وزیر vèzīr, *s. a.* A minister of state, one *charged with the burden* of public affairs; a pasha of the lowest subdivision of the highest class; وزیر اعظم vèzīri-à"zàm, The Grand-Vizier.

وساده vìssādÉ, *s. a.* A pillow, cushion.

وساطت vèssātèt, *s. a.* Intervention, medium, instrumentality.

وساوس vèssāviss, *s. pl. a.* (*of* وسوسه vwèssvéssÉ), Fears, alarms, anxieties; evil suggestions, infernal whisperings.

وسائد vèssā'id, *s. pl. a.* (*of* وساده vìssādÉ), Pillows, cushions.

وسائل vèssā'il, *s. pl. a.* (*of* وسیله vwèssīlÉ), Pretexts, excuses; means, occasion (for doing something).

وسخ vwèssakh, *s. a.* Filth, dirt, muck.

وسط vwàssat, *s. a.* The middle; the midst; —, *a. a.* Middling.

وسطا *or* وسطی vwùsstà, *a. a. fem.* (*of* اوسط), Middle; middling.

وسع vwùss", *s. a.* Ability, capacity, capability.

وسعت vwùss"àt, *s. a.* Spaciousness, extensiveness; space, extent; ability, extent (of pecuniary means).

وسواس vwèssvāss, *s. a.* The devil; a whisperer or suggester of evil thoughts.

وسوسه vwèssvéssÉ, *s. a.* An evil thought; an anxious thought, fear, care.

وسیع vwèssī", *a. a.* Spacious, extensive.

وسیله vwèssīlÉ, *s. a.* A means, a favourable conjuncture, opportunity, or occasion; a pretext or excuse (for doing something).

وش vèsh, *Persian particle added to words, and indicating* similarity; لاله‌وش lālÉ-vèsh, *a. a.* Tulip-like.

وشاح vìshāh, *s. a.* A girdle, belt, zone, baldrick.

وشاق *or* وشق vwàshak, *s. t.* A lynx or ounce (of which the fur is much esteemed).

وشناب vìshnāb, *s. t.* Syrup of morella cherries.

وشنه vishnÉ, *s. t.* The morella cherry; وشنه چوروکی vìshnÉ-chùrughu, *a. a.*

The colour of a decayed morella cherry, a maroon colour.

وصاف vwàssāf, *s. a.* One who praises or describes much or well.

وصال vwìssāl, *s. a.* Union, junction; meeting, interview, tête-à-tête with one's beloved.

وصایا vwàssāyā, *s. pl. a.* (*of* وصیت vwàssìyyèt), Recommendations, exhortations, precepts, commandments.

وصایت vwìssāyet, *s. a.* Making a testament; a testament; a mandate; ا—, —et, *v.a.* To recommend, exhort; to make a testament.

وصف wàssf, *s. a.* A describing, enumerating the qualities, especially the good qualities, speaking well of, praising; an adjective; ا—, —et, *v.a.* To enumerate the qualities; to qualify with an adjective; to praise; وصف ترکیبی wāssfī-tèrkībī, A compound epithet or adjective.

وصل vwàssl, *s. a.* A joining; name of the sign ـّـ, placed over the ا or ل of the definite Arabic article ال, thus اّل, when the article is to be passed over in the pronunciation and the following letter doubled; بالّضرور, read bì-'z-zàrūr; ا—, vwàssl-et, *v.a.* To join together.

وصلت vwùsslèt, *s. a.* A meeting, interview, tête-à-tête, bodily or carnal union with one's beloved.

وصول vwùssūl, *s. a.* Arrival, junction; —بولمق, vwùssūl-bùlmak, *v.n.* To arrive, to effect one's junction.

وصی vwàssī, *s. a.* A guardian to an orphan.

وصیت vwàssìyyèt, *s. a.* The making a testamentary bequest; a testamentary bequest; a recommendatory piece of advice; ا—, —et, *v.a.* To bequeath.

وضاعت vwàzā"àt, *s. a.* Humility.

وضع vwàz", *s. a.* A placing, putting, laying, arranging; a making; a creating; a pose, gesture, attitude; a piece of conduct, an act; ا—, —et, *v.a.* To place, put, lay, arrange, make, create; وضع حملا vwàz"*i*-hàml-et, *v.n.* To give birth, be confined, bring forth, be put to bed.

وضوء vwùz", *s. a.* The lesser or partial ablution, called also ابدست àbdesst.

وضوح vwùzūh, *s. a.* Clearness, plainness, being evident, manifest.

وضیح vwàzīh, *a. a.* Clear, plain, evident, manifest.

وضیع vwàzī", *a. a.* Low; humble.

وطن vwàtan, *s. a.* One's country, birthplace, domicile; حب الوطن hùbbu-'l-vwàtan, Love of country, patriotism; وطن غیرتی vwàtan-ghàyréti, Patriotism.

وطی (*for* وطء) vwàty, *s. a.* A treading under foot; a having carnal connection with a female; ا—, —et, *v.a.* To tread; to have connexion.

وظائف wàzā'if, *s. pl. a.* (*of* وظیفه

wàzīfé), Matters which concern anyone; duties, concerns; pay, salaries.

وظوب vwùzūb, *s. a.* Assiduity, perseverance.

وظيفه wàzīfé, *s. a.* A matter which concerns anyone; a concern, duty, business; pay, salary; وظيفه‌خوار wàzīfé-khòr, وظيفه‌دار wàzīfé-dār, *s. p.* One who is in receipt of pay or salary.

وعد vwà"d, *s. a.* A promising; a promise; ا—, —et, *v.a.* To promise.

وعده vwà"dé, *s. a.* A term assigned, a set time given; وعده‌سی کلمش vwà"-déssi-ghèlmish, Its term is come; of which the term is come, due.

وعظ vwà"z, *s. a.* An admonitory predication, a sermon; ا—, —et, *v.n.* To preach a sermon, deliver an admonitory discourse.

وغا wàghā, *s. p.* Battle, combat, fight.

وفا wèfā, *s. a.* Fidelity to an engagement, to a requirement, to a debt; ا—, —et, *v.n.* To remain faithful, act with fidelity; وفادار wèfādār, *a. p.* Faithful; بیوفا bī-wèfā, *a. p.* Faithless.

وفات wèfāt, *s. a.* Death, decease; ا—, —et, *v.n.* To die, to decease.

وفاق wìfāk, *s. a.* Concord, unanimity, agreement.

وفد wèfd, *s. a.* An arriving, arrival, coming.

وفرت wèfrèt, *s. a.* Abundance, great number or quantity.

وفق wèfk, *s. a.* Accordance; a kind of charm consisting of a prayer or similar formula spoken or written, and believed to have the virtue of curing, &c.; بروفق bèr-wèfk, *ad. p.* According to.

وفی wèfī (*fem.* وفیه wèfiyyé), *a. a.* Amply sufficient, abundant.

وقار vwàkār, وقارت vwàkārèt, *s. a.* Gravity of appearance and demeanour.

وقامت vwàkāmèt, *s. a.* A rude repulse, rebuff.

وقایه vwìkāyé, *s. a.* A sheltering, shielding, protecting; protection; ا—, —et, *v.a.* To shelter, shield, protect.

وقائع vwàkā'i", *s. pl. a.* (*of* وقعه vwàk"à), Events.

وقت vwàkt (wàkit), *s. a.* Time; وقتلو vwàkitli, *a. t.* Timely; وقتلووقتنجه wàkitli-wàktinja (*or* وقتیله wàktīla), *ad. t.* Punctually, regularly in point of time; وقتسز wàkitsiz, *a. t.* Inconvenient in point of time; out of season, unseasonable; وقتلووقتسز wàkitli-wàkitsiz, *ad. t.* At all times, at any time, convenient or inconvenient.

وقس علی هذا wè-kìss-"àlà-hāzā, *comp. a.* And so forth, and thus of the rest.

وقع vwàk", *s. a.* Gravity, stateliness of mien and behaviour.

وقعه vwàk"à, *s. a.* Any grave event; an untoward event, catastrophe; a dream; یکیچری‌وقعه‌سی yéngichéri-wàk"àssi, The destruction or insurrection of the Janissaries; وقعه‌نویس wàk"a-nùwīss, *s. p.* The official chronicler of passing events.

وقف wàkf, *s. a.* A staying, standing

still, halting; a pausing; the settling any property in mortmain or in tail with remainder in mortmain; (*pl.* اوقاف èvkāf), any piece of property so settled; ا—, —et, *v.a.* To settle property in mortmain or in tail with remainder in mortmain, the latter being called وقف مشروط wàkf*i*-mèsh-rūt, Conditional mortmain; وقفيه wàkfìyyé, *s. a.* The deed of settlement in mortmain.

وقواق wàkwāk, *s. a.* Name of a certain infernal tree, the fruit of which are said to resemble human bodies, and to cry out continually the word wàkwāk.

وقور vwàkūr, *a. a.* Grave, steady, stately in manner and demeanour.

وقوع vwùkū", *s. a.* A happening; — بولمق, vwùkū"-bùlm*a*k, *v.n.* To happen, to come to pass, to take place.

وقوف vwùkūf, *s. a.* A staying, halting; a pausing; knowledge, information; ا—, —et, *v.n.* To stay, halt; to pause; كسب وقوف ا kèssbi-wùkūf-et, *v.n.* To acquire information.

وقيه wàkìyyé (òkk*a*), *s. a.* The Turkish pound weight, equivalent to nearly 2¾lbs. avoirdupois English.

وقيعه wàkì"*a*, *s. a.* A grave event; a battle, an affair.

وكالت vèk*y*ālèt, *s. a.* The quality and functions of an attorney, agent, lieutenant, or *alter ego*; وكالت عظمى vèk*y*ālèti-"ùzmà, The Grand-Viziriate, office of Sultan's *alter ego*; وكالتنامه vèk*y*ālet-nāmé, A power of attorney.

وكلا vùkélā, *s. pl. a.* (*of* وكيل vèkīl), Agents, attorneys; ministers of state; وكلالق vùkélālı̀k, *s. t.* The grade of a minister of state, given *ad honores* to a certain number of mushīrs.

وكيل vèkīl, *s. a.* A person entrusted to act in the absence of another, an agent, attorney, lieutenant, substitute, alter ego, locum-tenens; وكيل خرج vèkīl-khàrj, *s. t.* The servant who has charge of superintending all the ordinary household expenses.

ولا vèlā, *s. a.* Friendship, affection; allegiance. [Governors-general.

ولات vwùlāt, *s. pl. a.* (*of* والى wālī),

ولادت vìlādèt (vèlādèt), *s. a.* Nativity, birth.

ولايت vìlāyèt (wìlā'*a*t), *s. a.* A country in general; a district, town, or village in particular; the quality and functions of a governor-general, or of an independent ruler; *also* of a guardian, *or* patron, *or* next of kin; *also* of a saint, saintship, sanctity; ولايتلو vìlāyetli (wìlā'*a*tl*i*), *a. t.* Belonging to a country, a countryman; a fellow-countryman.

ولد vèled, *s. a.* (*in composition of names*), Son; (alone) a sharp fellow; احمد ولد محمد àhmed-vèlédi-Mùhàmmed, Ahmed, son of Muhammed; ولد الزنا vèlédu-'z-zìnā (vèlédiznā), A bastard.

ولكن vè-lākin, *comp. a.* But, but then.

ولو vè-lev, *comp. a.* Even, though.

ولوج vùlūj, *s. a.* Entering (into or upon anything); becoming, turning into (as night into day).

ولوله vèlvélé, *s. a.* A repeated cry; the loud noise of many voices.

وله vèlèh, *s. a.* Astonishment, amazement, stupefaction; بکا وله کلدی bàng*a*--vèlèh-ghèldi, Amazement came over me.

ولی vèlī, *s. a.* One very near to anyone in blood, relationship, or affection; a saint; a master, patron; a servant; the next of kin; ولی الله vèlìyyu-'llāh, A saint; ولی نعمت vèlī-ni''mèt, *or* ولی النعم vèlìyyu-'n-ni''àm, A benefactor; ولی عهد vèlī-''àhd, The heir-apparent or presumptive, the designated successor to the throne.

ولیمه vèlīmé, *s. a.* A marriage-feast.

وندیك Vènédik, *s. t.* Venice; a Venetian; the Venetian people or republic.

وهاب vàhhāb, *s. a.* (God) the constant giver of good things.

وهام vàhhām, *a. a.* Who fancies all manner of dangers and difficulties.

وهل vèhl, *s. a.* Fear, fright.

وهله vèhlé, *s. a. in* وهلهٔ اولادی vèhlé'i--ūlād*a*, *ad. t.* At first, on the spur of the moment, on first consideration (*The word itself means* an attack of fear, a sudden fright).

وهم vèhm, *s. a.* Fear, apprehension of something future; وهمناك vèhimnāk, *a. p.* Apprehensive.

ویانه Viàné, *s. t.* Vienna (town of, in Austria).

ویران vīrān, *a. p.* Ruined, in ruins, in a neglected condition, deserted and gone to ruin; ruined in pocket or in affection.

ویرانه vīrāné, *s. p.* The ruins of a house, or the empty plot of ground left after a fire has happened; ویرانه زار vīrāné--zār, A place full of ruins.

ویرش vèrish, *s. t.* A giving; a selling; الش ویرش àlish-vèrish, Trade, commerce.

ویرکو vīrgh*y*ū (vèrghi), *s. t.* A gift, present; a tax, contribution, tribute.

ویرمك vīrmek, vèrmek (*aor.* ویرر vīrir, vèrir), *v.a.* To give; to give out. Joined to the root of any verb (which is then to be augmented with the addition of a ی vowel if ending with a consonant, or the syllable یی yi, if ending with a vowel), this word forms the *verb of facility*, and has the signification of doing with facility, quickness, or offhandedness, the action expressed by the root so augmented; as, یاپیویرمك y*à*p*i*-vèrmek, To do or make with facility; سویله یه یویرمك sùwèyléyivèrmek, Just to say, merely to speak.

ویره vīr*a*, vèra, *s. t.* A capitulating, giving up; ویره ویرمك vīr*a*-vīrmek, vèra--vèrmek, To capitulate, give up (a fortress); —, vīr*a*, *and* ویره ویره vīra--vīr*a*, *gerund*, By continuously giving,

giving out, giving one's self or one's strength to a thing; —, vīra! Now then, go it my boys! clap on! pull away!

ویرەسی یه المق vèréssiya-àlmak, *v.a.* To buy upon credit, to buy on condition of paying at a future time. (This form ویرەسی vèréssi is an obsolete verbal form, now used in only a few words, of which this is one.)

ویزلدامق wìzildamak (*aor.* ویزلدار wìzildar), ویزلامق wìzlamak (*aor.* ویزلار wìzlar), *v.n.* To buzz; ویزلدی wìzildi, *s. t.* A buzzing noise; ویزویزاوتمك wìzz-wìzz-àtmek, *v.n.* To make a buzzing, phizzing noise.

ویزیته vìzita, *s. t.* (*Italian*), A visit.

ویل vèyl, *s. a.* Woe; ویلا vèylā! *int. a.* Woe!

ویوده wàywoda, *s. t.* (*Bulgarian*), A [governor.

ه

ه hè *or* hā'i-hèwwàz. Thirtieth letter of the Turkish alphabet, having, as a consonant, the power of an aspirated *h*, in whatever part of a word it may occur, and, as a vowel at the end of words or syllables only, the value of one of the vowels *a*, *é*, *or* é. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 5. Placed over letters and writings, in the middle of the very top of the page, and generally in the shape ﻫ, it stands for the Arabic word هو hùwé *or* hū, and signifies He, God, Jehovah. At the end of Arabic compound terms, it is either the personal or possessive pronoun of the third person singular masculine, signifying *his, him, it, its*, and varying in pronunciation either as a final aspirate, or as the syllable hu *or* hi, according to the rules of Arabic grammar.

ها hā, *s. a.* Name of the letter ه; —, *pron. a. pers. and poss. at the end of Arabic compound terms*, Her; —, *at the end of Persian nouns*, is the sign of the plural for inanimate or irrational things; —! *int. t.* O! Oh! Ho!

هابط hābit, *a. a.* Who descends, alights; —أو, —òl, *v.n.* To descend, alight.

هابل hābil, *s. a.* Abel the son of Adam.

هاتف hātif, *s. a.* One who calls; a voice which calls; هاتف الغیب hātifu-'l-ghàyb, A voice from an unseen caller, a voice from heaven; an unseen, secret monitor, the heart or a guardian admonishing spirit.

هادم hādim, *s. a.* Who demolishes; —اللذات, hādimu-'l-lèzzāt (The demolisher of enjoyments), Death.

هادی hādī, *s. a.* A guide, conductor; God, the Great Guide.

هارب hārib, *a. a.* In flight; —أو, —òl, *v.n.* To take flight.

هاضم hāzim, *a. a.* Who digests (food); who puts up with (insults or injuries).

هالك hālik, *a. a.* Who dies, perishes; او—, —òl, *v.n.* To die, to perish (as a wretch, *never used but in a contemptuous way*).

هاله hālé, *s. a.* A halo round the moon.

هامبورغ Hàmbūrgh, *s. t.* Hamburgh.

هامون hāmūn, *s. a.* The open, uncultivated country, the wilderness.

هانی hàni, هانیا hàniya, *or* هانی یا hàni-yā? *ad. t.* Where? Where is it? (*for* قانی kàni).

هاوج hāwuj, *s. t.* A carrot.

هاور Hàver, *s. t.* Havre (town of, in France.)

هاوریز hàwruz, *s. t.* (*for* ابریز āb-rīz, *s. p.*), A chamber-pot, urinal.

هاون hāvèn (hàwan), *s. t.* A mortar for pounding drugs, &c., or for firing shells; هاون الی (hàwan)-èli, *s. t.* A pestle.

های hāy, *int. t.* Ho! های های hāy-hāy, *ad. t.* Yes, to be sure; by all means; های هوی hāy-hūy, *s. p.* The confused cries of combatants.

هایده hày-dé, هایدی hày-dì, *int. t.* Now then! Go on! Now for it! هایدی کیت hāydì-ghìt! Go along with you! Be off! هایده لمك hāydélémek, *v.a.* To drive forward or away.

هائل hā'il, *a. a.* Terrible, frightful.

هبا hèbā, *a. p.* Going in pure loss; ا—, —et, *v.a.* To allow (anyone's work or endeavours) to go in pure loss; او—, —òl, *v.n.* To go in pure loss, to bring in no advantage.

هبوب hùbūb, *s. a.* A blowing (of the wind); ا—, —et, *v.n.* To blow (the wind).

هبوط hùbūt, *s. a.* A descending, descent from on high, alighting; ا—, —et, *v.n.* To descend, to alight.

هبه hìbé, *s. a.* A free gift without any thing or consideration being received in exchange; ا—, —et, *v.a.* To present as a free gift.

هتك hètk, *s. a.* A tearing; a violation; ا—, —et, *v.a.* To tear, to violate.

هتمان hètmān, *s. t.* A hetman of the Cossacks.

هجأ hèjè', hèjā', *s. a.* A syllable; حروف هجا hùrūfu-hèjā, The letters of the alphabet; حروف هجا ترتیبی hùrūfu - hèjā - tèrtībi, Alphabetical order; هجالمك hèjélémek, *v.a.* To spell syllable by syllable.

هجر hèjr, هجران hìjrān, *s. a.* Exile, banishment, separation from home, family, and friends.

هجرت hìjrèt, *and* هجرت نبویه hìjréti-nèbévìyyé, The Hegira, the *flight*, the voluntary exile of Muhammed from Mecca, from whence dates the Muhammedan era; هجریه hìjrìyyé, *a. a. fem.* Pertaining to the era of the Hìjré or Hegira.

هجو hìjv, *s. a.* A satire; ا—, —et, *v.a.* To satirize; هجویات hìjvìyyāt, *s. pl. a.* Satires, lampoons, satirical pieces of poetry.

هجوع hùjū", *s. a.* Sleep, slumber.

هجوم hùjūm, *s. a.* An attack, assault; ا—, —et, *v.n.* To make an attack.

هجين hèjīn, *s. a.* A half-blood Arab horse.

هدايا hèdāyā, *s. pl. a.* (*of* هديه hèdìyyé), [Presents.

هدايت hìdāyet, *s. a.* A guiding or a being guided aright, especially in matters of faith and religion; هدايته كلمك hìdāyéta-ghèlmek, *v.n.* To be brought to embrace the true religion.

هدر hèdr, *s. a.* Blood shed with impunity and going unrevenged; ا—, —et, *v.a.* To allow to go unrevenged (blood); هدراً hèdran, *ad. a.* With impunity.

هدف hèdef, *s. a.* The mark or target at which aim is taken in shooting.

هدفه hèdéfé, *s. a.* A sight (in any instrument through which one looks).

هدم hèdm, *s. a.* A demolishing, demolition; ا—, —et, *v.a.* To demolish, pull down.

هدهد hùdhùd, *s. a.* The hoopoo bird.

هدى hùdà, *s. a.* The direction or guidance which leads to salvation; السلام على من اتبع الهدى èss-sèlāmu-"àlà-mèn-èttèba"à-'l-hùdà! Salutation to whomsoever follows the true guidance!

هديه hèdìyyé, *s. a.* A present; هديه‌لك hèdìyyélik, *s. t.* A thing fit or intended for a present.

هذا hāzā, *a. a. mas.* (*fem.* هذى hāzihi), This.

هذيان hèzéyān, *s. a.* Nonsense, impertinence.

هر hèr, *a. p.* Every; (*followed by any of the interrogatives*) soever; هربر hèr-bìr, Each, every one; هربريمز hèr-bìrimiz, Every one of us; هر بررلريمزه hèr-bìrerlérimiza, To each one of us; هربار hèr-bār, *ad. p.* Always, every time; هرچند hèr--chènd, How much soever, how many soever; هرگز hèr-ghìz (*followed by a negation*), *ad. p.* Never; هركس hèr--kèss, All, every one, every person, every man; هركيم hèr-kìm, Whoever, whosoever; هرنه hèr-nè, Whatever, whatsoever; هرقنغى hèr-kànghi, Whichever; هرنه درلو hèr-nè-dùrlu, Whatever kind; هرنه‌زمان hèr-nè--zàmān, Whatever time, whenever; هرنقدر hèr-nàkadar, How much soever; هرايينه hèr-āyīné, Always, in every way.

هرات Hèrāt, *s. p.* The town of Herat.

هراس hìrāss, *s. p.* Fear, fright, terror.

هرج‌مرج hèrj-mèrj, *ad. a.* In confusion, in utter disorder.

هرجايى hèr-jāyī, *s. p.* A gad-about (man); a pansy, heart's-ease (flower).

هرزه hèrzé, *s. p.* Foolish talk, babble; هرزه وكيلى hèrzé-vèkīli, A person employed, as it were, to talk nonsense for someone else.

هرسك Hèrsèk, *s. t.* The Herzegovina.

هرسكلو Hèrsèkli, *s. t.* A Herzegovinian.

هركله hèrghélé, *s. t.* A haras, establishment for breeding horses; a troop of horses brought to market fresh from the breeding establishment.

هزار hèzār, *a. p.* A thousand; هزار داستان hèzār-dāssitān, *s. p.* The nightingale, who tells a thousand tales, or of whom a thousand tales are told; هزارفن hèzār-fènn (hèzāri-fènd), *s. p.* A jack-of-all-trades.

هزبر hìzèbr, *s. a.* A lion.

هزل hèzl, *s. a.* Obscenity; هزليات hèzlìyyāt, *s. pl. a.* Obscene poetry.

هزيمت hèzīmèt, *s. a.* A rout, total defeat.

هست hèsst, *s. p.* Present being, actual existence; هست‌وبود hèsst-u-būd, What is and what has been, present and past evidence; هستی hèsstī, *s. p.* A present being, an actual existence, existence.

هشت hèsht, *a. p.* Eight; هشتم héshtum, هشتمين hèshtumīn, *a. p.* The eighth, هشتاد hèshtād, *a. p.* Eighty; هشتده hèsht-deh, *a. p.* Eighteen.

هضم hàzm, *s. a.* Digestion; patience, longanimity; ا—, —et, *v.a.* To digest; to bear (an insult); هضم نفس hàzmi-nèfss, A curbing the passions.

هفت hèft, *a. p.* Seven; هفتم hèftum, هفتمين hèftumīn, *a. p.* The seventh; هفتاد hèftād, *a. p.* Seventy; هفتده hèft-dèh, *a. p.* Seventeen.

هفته (hàfta), *s. p.* A week; هفته‌لك (hàftalik), *s. t.* A thing of a week old; a week's pay or provision.

هفوات hèfévāt, *s. pl. a.* (*no sing.*) Errors, faults.

هكبه hè*gh*bé, *s. t.* A small saddle-bag, carried on the same horse with a rider.

هكبه‌لی Hè*gh*béli, *s. t.* Halki (one of the Princes Islands near Constantinople).

هكيم hèkīm, *s. t.* A medical practitioner (*corrupted from* حكيم hàkīm, A sage.)

هل hèl? *Arabic interrogative,* Is it or is it not so that . . . ?

هلاك hèlāk, *s. a.* Death, destruction; ا—, —et, *v.a.* To kill; او—, —òl, *v.n.* To die, perish, be destroyed (*when said of* man, *it is always an expression of enmity*).

هلال hìlāl, *s. a.* The crescent, the moon during the first few days after new moon.

هلاهل hèlāhìl, *s. a.* Deadly poison; —, *a. a.* Deadly poisonous.

هله hèlé, *int. t.* Now! Look there! Do just look! Well! Did you ever.

هم hèm, *ad. p.* Both, also; —, *a. p.* (*in composition*), Fellow, brother, of the same —; هم كتدم هم كوردم hèm-ghìt-dim-hèm-gh*yù*rdum, I both went and also saw; همفراش hèm-firāsh, *s. p.* A bed-fellow; همراه hèm-rāh, *s. p.* A fellow-traveller; همشهری hèm-shèhrī, *s. p.* A fellow-townsman, fellow-countryman; —, hèmm, *s. a.* Any matter about which one troubles one's self; a single care, anxiety, solicitude; —, hìm, hùm, *pron. a. mas.* (*at the end of Arabic composites*), Their, them.

هما hùmā *and* همای hùmāy, *s. p.* A fabulous kind of bird of paradise of good omen.

همام humām, *s. a.* A great man, a great ruler and leader; —, hèmmām, A slanderer.

همان hèmān (hèmèn), *ad. p.* Only, just, hardly, only just; in that very (time); همان‌شمدی (hèmen)-shìmdi, Just now, just this moment, this minute; همانـدم hèmāndèm, همان‌ساعت hèmān-sā"at, *a. p.* That very moment.

همائم hèmā'im, *s. pl. a.* (*of* همت hìmmèt), Endeavours, exertions.

همایون hùmāyūn, *a. p.* Auspicious, august, imperial (said only of the Sultan); خط همایون khàtti-hùmāyūn, An edict, being a few words in the Sultan's handwriting commanding it to be put in execution.

همت hìmmèt, *s. a.* The exertion of one's influence, authority, power, or ability; ا—, —et, *v.n.* To exert one's influence, authority, power, or ability; همتکزه محتاجدر hìmmètin*giza*-mùhtāj--dir, It requires your kind influence.

همتا hèmtā, *a. p.* Equal; similar; بیهمتا bī-hèmtā, *a. p.* Without an equal.

همج hémej, *s. a.* An old imbecile.

همچنین hèmchùnin, همچو hèmchū, *ad. p.* As, in like manner as.

همدان Hàmàdān, *s. p.* The town of Hamadan in Persia.

همدم hèm-dèm (One breathing the same breath), *s. p.* A fellow, associate, intimate friend and companion.

همدیگر hèm-dìgher, *pron. p.* One another, each other.

همزه hèmzé, *s. a.* Name of the orthographical character ء, the various functions of which are explained in the preface.

همشهری hèm-shèhrī, *s. p.* A fellow-countryman or townsman.

همشیره hèmshīré, *s. p.* A sister.

همم hìmèm, *s. pl. a.* (*of* همت hìmmèt), Exertions of one's influence, authority, power, or ability.

هموار hèmvār, *a. p.* Equal, smooth, uniform; proper, fitting, suitable.

همواره hèmvāré, *a. p.* Continually, constantly. [Cares, anxieties, solicitudes.

هموم hùmūm, *s. pl. a.* (*of* هم hèmm),

همه hèmé, *a. p.* All. [hung at the side.

همیان hìmyān, *s. a.* A purse; a bag

همیشه hèmīshé, *a. p.* Always.

همین hèmīn, *a. p.* The very same.

هنتو *or* هنطو hìnto, *s. t.* A carriage, coach.

هنجار hènjār, *s. p.* The proper place, manner, or position of a thing; نابهنجار nā-bé-hènjār, *a. p.* Out of time, place, or position, unsuitable, unbefitting.

هند hìnd, هندستان hìndisstān, *s. p.* India; هندی hìndī, *a. p.* An East-Indian; East-Indian, Indian; هند غربی hìndi--ghàrbī, *s. a.* The West Indies.

هندبا hìndibā, *s. t.* The dandelion, chicory, or taraxacum plant.

هندسه hèndéssé, *s. a.* Geometry; the mathematics in general. [Indian.

هندو hìndū, *s. p.* An Indian, East-

هنر hùner, *s. p.* Art; ability; talent, skill; هنرلو hùnerli, *a. t.* Skilful,

talented (man); skilfully made (thing); هنرمند hùnermend, هنرور hùnervèr, *s. p.* A skilful, clever, talented person, a master, an artist, a genius.

هنکام hènghyām, *s. p.* Time, moment, interval, space of time; بیهنکام bī--hènghyām, *a. p.* Untimely.

هنکامه hènghyāmé, *s. p.* Time, space of time; a row, confusion, tumult; a fight, conflict; هنکامه‌کیر hènghyāmé--ghīr, *a. p.* Filling with noise.

هنود hùnūd, *s. pl. a.* (*of* هندی hìndī), Indians, East-Indians.

هنوز hènuz (hèniz), *ad. p.* Just this moment, only just this moment; (*with a negation*) not yet.

هو hū, hùwé, *pron. a.* He, it; He, God, Jehovah; یاهو yā-hū! *int. a.* (*as we should say*, O thou! *but as it means*) O He! O man! O God! O Jehovah!

هوا hèwa (hàwa), *s. a.* The air; the wind; the climate; the atmosphere; the weather; —, hèwā, *s. a.* Desire, inward inclination, taste, lust; هوا و هوس hèwā-u-hèvèss, Desires and tastes, fancies and inclinations, lusts and passions; بادهوا bàdi-hèwā (bèdāwā), *s. and a. p.* A thing got for nothing, a windfall; gratis; هوادار hàwādār, *a. p.* Open, airy.

هوام hèwāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Insects, reptiles, crawling things.

هوان hèwān, *s. a.* The state of insignificancy.

هوائی hèwā'ī, *a. a.* Pertaining to the air; pertaining to the mere imagination or desire; —, *s. t.* A sky-rocket.

هودج hèvdèj, *s. a.* A kind of camel-litter, in which ladies travel; هودج نشین hèvdèj-nìshīn, *a. p.* Who sits in a camel-litter (and travels).

هوس hèvess (hàvess), *s. a.* Wish, desire, inclination; a taste, liking; ا—, —et, *v.n.* To nourish a desire, cherish a wish; هوسلو hàvessli, *a. t.* Desirous, having a wish, taste, or liking (for anything); —, *s. t.* هوسکار hàvess-kyār, *s. p.* An amateur; a candidate.

هوش hūsh, *s. p.* Mind, sense, intelligence; بیهوش bī-hūsh, *a. p.* Senseless; هوشمند hūshmènd, هوشیار hūshyār, *a. p.* Sensible, intelligent.

هول hèvl, *s. a.* Terror; هولناك hèvilnāk, *a. p.* Terrible, terrific.

هویدا hùwèydā, *a. p.* Clear, evident, manifest.

هی hèy! *int. t.* O!

هیاکل hèyākil, *s. pl. a.* (*of* هیکل hèykèl), Palaces, temples, large buildings; large colossal forms, bodies or phantoms.

هیبت hèybèt, *s. a.* Awfulness, dreadness of appearance; fear, awe; هیبتلو hèybetli, *a. t.* Awful in appearance, imposing.

هیجا hèyjā, *s. a.* Battle, combat, fight.

هیجان hèyéjān, *s. a.* The getting into motion, rising (dust or bodies of men); ا—, —et, *v.n.* To get into motion.

هیچ hìch, *a. p.* No, none, not one; —, *s. p.* Nothing; هیچ بر hìch-bìr, Not one, none.

هیخته hīkhtè, *a. p.* Drawn (sword).

هیزم hīzèm, *s. p.* Firewood; هیزمکش hīzèmkèsh, *s. p.* A carrier of wood.

هیکل hèykèl, *s. a.* Any colossal thing, building, temple, image, statue, person, or phantom.

هیمه hīmè, *s. a.* Firewood.

هیولا hèyyūlā, *a. a.* Matter; هیولانی hèyyūlānī, *a. a.* Material.

هییهات hèyhāt, *s. a.* The open desert, wilderness, unoccupied plain; —, *int. a.* Away! Begone!

هیئت hèy'èt, *s. a.* The form, figure, appearance; the configuration (of the heavenly bodies); علم هیئت "ilmi-hèy'èt, Astronomy.

ی

ی yè *or* yā'i-àhtānī. Thirty-first and last letter of the Turkish alphabet, sometimes a vowel at the end or middle of words or syllables, always a consonant at the beginning: as a vowel, it has the value of E, *e*, i, or *i*, and as a consonant that of *y*. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 10. In Turkish, with the sound of i or *i*, it is the sign of the definite accusative of nouns, taking, after vowels, the form یی and sound yi *or* y*i*; or it is the pronominal affix of the third person singular, signifying *his*, *her*, *its*. In Arabic words it is the sign of appurtenance, and changes nouns into qualifying adjectives; and in words of Persian origin it performs the like function as in Arabic, and also that of forming an abstract noun of the quality which is characteristic of the thing denoted by the original word; or sometimes it indicates a *single one* of the kind named.

یا yā, *s. a.* Name of the letter ی; —! *int. a.* O! —, *c. p.* Either, or; —? *interrog. t.* Is it so? Indeed?

یاب yāb, *a. p.* (*in composition*), Who finds or has found; found; ناقعریاب nā-kà''r-yāb, *a. p.* Bottomless, unfathomable, of which the bottom is

یابس yābiss, *a. a.* Dry. [not found.

یاپجه yàpja, *a. t.* Slowly.

یاپشقان yàpishkàn, *a. t.* Sticky, sticking, adhesive; —, *s. t.* Pellitory of the wall.

یاپشمق yàpishmak (*aor.* یاپشور yàpishir), *v.n.* To stick, cleave, adhere; to take hold of; to touch, handle; to be assiduous, persevering; یاپشدرمق yàpishdirmak, *v.a.* To cause or allow to stick; to put close, quite close, to cause to touch, bring into contact.

یاپمق yàpmak (*aor.* یاپار yàpar), *v.a.* To do; to make, construct, build, manufacture.

یاپو *or* یاپی yàpi, *s. t.* A building; builder's work while in progress.

یات yāt, *s. t. in* یات و یراق yāt-u-yàrāk, Arms and accoutrements.

ياتسى yàtsi, *s. t.* The prayer of bed-time.

ياتق yàtïk, *a. t.* Lying down, not standing or sticking up.

ياتمق yàtmak (*aor.* ياتار *or* يتار yàtar), *v.n.* To lie down; to go to bed; to keep or remain lying, keep down; ياتشمق yàtïshmak, *v.n.* To become calm, tractable, reasonable, less virulent, less exacting; ياترمق yàtïrmak, *v.a.* To cause or allow to lie down; to put down, lay down.

يأجوج yè'jūj, *s. a.* Gog; يأجوج ومأجوج yè'jūj-u-mè'jūj, Gog and Magog; apparently two Scythian tribes of great antiquity, but respecting whom numerous legends are current.

ياخود yākhod, *c. p.* Or, or else, or otherwise.

ياد yād, *s. p.* Memory, remembrance; ا—, —et, *v.a.* To remember (in mind or by name); to mention by name; يادست yād-esst (It is remembered), *s. p.* Name of a game known among young people as *Josephine*; يادداشت yād-dāsht, *s. p.* A keepsake, souvenir, memento.

يادكار yād-kyār (*yādighyār*), *s. p.* A keepsake, souvenir, memento; a scamp, old fool, or old villain.

يار yār, *s. p.* (*pl.* يارلر yārān), A friend; a lover; a mistress; يارغار yāri-ghār (A friend of the cave, *in allusion to Muhammed's companion, Èbu-bèkr, who was alone with him secreted in a cave when pursued by his enemies on his flight from Mecca*), A faithful friend in adversity; چار يار كزين chār-yāri-ghyùzīn, The four special friends (of Muhammed), Èbu-bekr, "Omar, "Ossmān, and "Alī; —, yàr, *s. t.* A precipice, a cliff; يارانه yārānè, *a. p.* Friendly, pertaining to a friend; يارى yārī, *s. p.* Friendship; يارانلق yārānlik, Friendship, mutual friendship, acts worthy of mutual friends.

ياردم yàrdïm, *s. t.* Help, assistance, succour, aid; ا—, —et, *v.n.* To give assistance, help, aid; ياردمه يتشمك yàrdïma-yètishmek, *v.n.* To run to (anyone's) assistance; ياردمجى yàrdïmji, *s. t.* A helper, an auxiliary.

يارش yàrïsh, *s. t.* A foot-race; ا—, —et, *v.n.* To have a race on foot.

يارق yàrïk, *a. t.* Split, cracked; —, —, *s. t.* A split, a crack, fissure, cleft, chink.

يارلغامق yàrïlghamak (*aor.* يارلغار yàrïlghar), *v.a.* To pardon, forgive (*obsolete*).

يارم yàrim, *a. t.* That which results from splitting a thing in two, half.

يارمق yàrmak (*aor.* يارار yàrar), *v.a.* To split, cleave; to hew in pieces; ياريجى yàrïji, *s. t.* A hewer of firewood.

يارمه yàrma, *a. t.* Split (not cut); يارمه شفتالو yàrma-shèftāli, A melting peach (not a clingstone), the cleft of which is deep.

يارە yārè (yàra), *s. t.* A wound; يارەلو

يه if ending with a vowel, this verb takes the sense of *being very near*, بايله‌يازدم bàyïla-yàzdïm, I was very near fainting; يازلمق yàzïlmak, *v.p.* To be written; to be noted, entered, registered; to be enrolled.

يازى yàzi, *s. t.* Writing; handwriting; an inscription; يازيجى yàzïji, *s. t.* A clerk; the mate of a merchantman; يازيلو yàzïli, *a. t.* Written; written over, bearing writing or an inscription; يازى‌يازمق yàzi-yàzmak, *v.n.* To write; to be able to write.

يأس yè'ss, *s. a.* Despair; ياس yàss, *s. t.* Mourning; —ا, yàss-et, *v.n.* To mourn, to be in mourning, wear mourning.

ياسمين yāssémīn, *s. p.* Jessamine.

ياش yàsh, *s. t.* A man's or animal's age in years; a year of life; wet, wetness, moisture; —, *a. t.* Wet, wetted, damp, moist; قاچ‌ياشنده‌در kàch-yàshinda-dïr? In what year of his age is he? اون‌سكز‌ياشمده‌يم òn-sèkiz-yàshïmda-yim, I am in my eighteenth year; I am seventeen years old and going on for eighteen; يام‌ياش yàm-yàsh, Very wet, quite wet; ياشداش yàshdash, One of the same age; ياشلق yàshlïk, *s. t.* Wet, humidity; ياشلو yàshli, *a. t.* Old in years, aged.

ياشا *or* يشا yàsha! May he live! (See يشامق).

ياشمق yàshmak, *s. t.* A lady's veil; a kind of covering for the greater part

يارا yàra-et, *v.n.* يارالمق yàrélémek (yàralamak), *v.a.* To wound; يارالنمق yàrélɛnmek (yàralanmak), *v.n.* and *p.* To be wounded.

يارالى yàrali, *a. t.* Wounded;

يارى yàri, *s. t.* A half; ياريسى yàrissi, Its half, half of it or of them; ياريلرى yàrïléri, Half of them; ياريمز yàrïmiz, Half of us; ياريكز yàringiz, Half of you; يارى‌كيجه yàri-ghèyjé, Midnight; يارى‌يرى yàri-yèri, Midway, half way; يارى‌بچوق yàri-bùchūk, About half, not half; ياريلمق yàrilamak, *v.a.* To have got half way through; —, yārī, *s. p.* Friendship.

يارين yàrin, *s. t.* To-morrow; يارين دكل‌اولبركون yàrin-dìghil-(ò)-bìr-ghyùn (*or short* اولبركون (ò)-bìr-ghyùn), The day after to-morrow.

ياز yàz, *s. t.* Summer; يازين yàzin, *ad. t.* In summer; الك‌ياز ìlk-yàz, The first summer weather; يازلق yàzlïk, *a. t.* Special to summer.

يازده yāzdèh, *a. p.* Eleven; يازدهم yāzdèhum, *a. p.* The eleventh.

يازق yàzïk, *int. t.* Alas! Poor thing! What a shame! What a pity! —, *s. t.* A shame, a pity.

يازمق yàzmak (*aor.* يازار yàzar), *v.a.* To write, write down; to record, to register, to enter; to enrol (soldiers); —, *v.n.* To write (a pen); joined to the root of a few verbs, augmented with a vowel *s* if ending in a consonant, or augmented with the syllable

of the face, worn by Turkish women, and showing only the eye, and part of the nose and cheeks.

ياصى yàsssi, *a. t.* Flat; squat.

ياغ yàgh, *s. t.* Any fat, oil, or unctuous substance; the fat of meat, butter, dripping, grease, tallow; ات ياغى èt-yàghi, Fat or grease of meat; بالق ياغى bàlïk-yàghi, Fish-oil; ايچ ياغى ìch-yàghi, Suet; چرويش ياغى (*or* چوريش chèvrish) chèrvish-yàghi, An inferior kind of fat (butter? or dripping?) used in cooking; تره ياغى (*or* ياغ yàgh) tèré-yàghi, Fresh butter; صاى ياغى say-yàghi, Clarified butter; زيتين ياغى zèytīn - yàghi, Olive-oil; طوك ياغى dòng-yàghi, Tallow; &c. &c.; ياغلو yàghli, *a. t.* Fat; oily; greasy; —, *s. t.* Food with meat or butter in it; ياغسز yàghsiz, *a. t.* Lean; not fat; —, *s. a.* Lent diet, meagre; ياغلامق yàghlamak, *v.a.* To oil or grease.

ياغش yàghish, *s. t.* A raining, pouring; [rain.

ياغلق yàghlïk, *s. t.* A handkerchief.

ياغمق yàghmak (*aor.* ياغار yàghar), *v.n.* To rain; to pour; to fall as rain does (snow, hail, dust, &c.); ياغدرمق yàghdïrmak, *v.a.* To cause or allow to rain, or to fall like rain; to pour, pour out or down.

يافت yāft, *a.p.* (*in composition*), Found; —, Yāfèt, *s. a.* Japhet, the son of Noah.

يافته yāftè (yàfta), *s. p.* A ticket (stuck upon things); a placard, bill; —, *a.p.* (*in composition*), Found; which has found.

يافه Yàffa, *s. t.* Jaffa (town of).

ياقشق yàkïshïk, *a. t.* Seemly, fitting; suitable; —, *s. t.* The most fitting and suitable way, mode, or modification; ياقشقلو yàkïshïkli, *a. t.* Pretty, handsome, beautiful; ياقشقسز yàkïshïksïz, *a. t.* Unseemly, unhandsome, unbecoming; ياقشق المق yàkïshïk-àlmak, *v.n.* To appear likely; to appear beautiful.

ياقشمق yàkïshmak (*aor.* ياقشور yàkïshïr), *v.n.* To befit, beseem, suit, go well; to appear likely; ياقشدرمق yàkïshdïrmak, *v.a.* To cause (a thing) to suit; to invent (a plausible story or reason) by studying circumstances.

ياقمق yàkmak (*aor.* ياقار *or* يقار yàkar), *v.a.* To light, to set fire to; to burn; ياقلمق yàkïlmak, *v.p.* To be lighted; —, *v.n.* To burn (with grief, sorrow).

ياقوت yākūt, *s. a.* A ruby; كوك ياقوت ghyùk-yākūt, A sapphire; صارى ياقوت sàrï-yākūt, A topaz.

ياقى yàkï, *s. t.* A cautery; a plaister, sticking-plaister; an issue; پهلوان ياقيسى pèhliwān-yàkïssi, *or* انكليز ياقيسى ìnghliz-yàkïssi, A blister of cantharides; نخود ياقيسى nókhud--yàkïssi, An issue kept open by the insertion of a pea; ياقى اچمق yàkï--àchmak, *v.n.* To open a blister, apply a blister.

كنارى yàli-kènāri, The water's edge or the beginning of the beach.

يالين يالين yàlin, *a. t.* Bare (feet); يالين ايايق yàlin-àyak, *ad. t.* Barefoot; ياليننقات yàln-kàt, *a. t.* Single (flower, &c.).

يامچق yàmchik, *s. t.* A very shaggy kind of covering for the shoulders.

يامه *or* يما yàma, *s. t.* A patch, a piece let in on anything old.

يان yàn, *s. t.* The side; يان يانه yàn--yàna, *ad. t.* Side by side, side to side; يانم yànim, My side; يانمه yànima, To my side; يانمده yànimda, At my side, by my side; يانمدن yànimdan, From my side; يانك yàning, Thy side; of the side; &c.; يانى yàni, His (her, its) side; &c.; يانمز yànimiz, Our side; &c.; يانكز yàningiz, Your side; &c.; يانلرى yànlari, Their side or sides; his (her, its) sides, &c.; يانندەقالمق yànindà--kàlmak (changing the pronominal affix), *v.n.* To remain by, or near, or with one; to remain in one's possession; يان چيزمك yàn-chìzmek, *v.n.* To get away quietly, steal away; يان باقمق yàn-bàkmak, *v.n.* To look askew; درت يانه باقمق dàrt-yàna--bàkmak, *v.n.* To look all round on every side; يان كسيجى yàn-kèssiji, *s.t.* A cut-purse, pick-pocket.

ياناشمق *or* يناشمق yànashmak (*aor.* ياناشور *or* يناشور yànashir), *v.n.* To approach, go up to, go close to, go to the side of, close with; ياناشدرمق

ياكز yàngiz, *a. t.* Very dark brown (colour of a horse's coat).

ياكلتماج yàngiltmàj, *s. t.* An enigma, anything difficult to pronounce or to unriddle. [—, *a.t.* Wrong, incorrect.

ياكلش yàngilish (yānish), *s.t.* A mistake; ياكلمق yàngilmak (*aor.* ياكلور yàngilir), *v.n.* To make a mistake; ياكلتمق yàngiltmak, *v.a.* To cause or allow to make a mistake, to put out.

يال yāl, *s. p.* The mane; يال وبال yāl--u-bāl (Mane and wings), Friends, influence, power.

يالاق yàlak, *s. t.* A watering-trough.

يالامق yàlamak (*aor.* يالار yàlar), *v.a.* To lick; to lick up.

يالان yàlan, *s. t.* A lie; —, *a. t.* False (saying); يالانجى yàlànji, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يالدز yàldiz, *s. t.* Gilding; —التونى yàldiz-àltini, Gold for gilding; a sequin of pure gold, Venetian ducat; يالدزلمق yàldizlamak, *v.a.* To gild; يالدزلو yàldizli, *a. t.* Gilt.

يالغ yàligh, *s. p.* A drinking-horn.

يالك yàling (*obsolete*), *s. t.* Flame; a flash; يالكلمق yàlinglamak, *v.n.* To flash; to flame.

يالكز yàlingiz, *a. t.* Alone, solitary; يالكزلق yàlingizlik, *s. t.* Solitude; يالكجق yàlinjak, *a. t. dim.* All alone.

يالوارمق yàlvarmak (*aor.* يالوارر yàlvarir), *v.n.* To beg and pray, to beseech.

يالى yàli, *s. t.* The beach, the sea-side, sea-shore; a waterside house; يالى

yànashdirmak, *v.a.* To cause or allow (anything) to approach, go or come near; یاناشلمق yànashilmak, *v.n.* To be such that things can approach it.

یاناشمه *or* یناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

یانغین yànghin, *s. t.* A fire, conflagration of houses; —, *a. t.* Who has been burnt; who has been hurt, injured, deceived, or cheated; یانغین‌وار yànghin-vàr! Fire! Fire!

یانق yànik, *a. t.* Burnt, scorched, singed; whose feelings are hurt, or sentiments unrequited; —قوقوسی, yànik-kò-kussu, The smell of something burning or singed. [Jack, John.

یانقو yànko, *s. t.* An echo; (*Greek*),

یانمق yànmak (*aor.* یانار *or* ینار yànar), *v.n.* To burn, be on fire, be burnt; to lose (at games of chance); to burn (with heat, thirst, *or* love); یاندرمق yandirmak, *v.a.* To cause (one) to suffer from love, &c.; (*provincial*) to light, set light to; ینارطاغ yànar-dàgh, A volcano, burning mountain.

یاور yāvèr, *s. p.* An assistant, helper; an aide-de-camp; یاوری yāvérī, *s. p.* Help, assistance.

یاوری yàvri, *s. t.* The young of any animal; یاوریم yàvrim! My boy!

یاوریلمق yàvrilamak, *v.a.* and *n.* To pup, calve, foal, kitten, &c.

یاوز yàwuz, *a. t.* Good; good-natured.

یاهو Yāhū, *s. a.* Jehovah.

یای yày, *s. t.* A bow (for shooting); a spring (of a lock, &c.); (*obsolete*) summer.

یایا yàya, *s. t.* Foot, infantry; a novice; یایان yàyan, *ad. t.* On foot; یایان کلمق yàyan-ghèlmek, To come on [foot.

یایق yàyik, *s. t.* A churn.

یایقامق yàykamak (*aor.* یایقار yàykar), *v.a.* (*obsolete*), To wash.

یایلا yàyla, یایلاق yàylàk, یایلاغ yàylāgh, *s. t.* A summer pasturage, upland.

یایمق yàymak (*aor.* یایار yàyar), *v.a.* To spread, extend; یایلمق yàyilmak, *v.n.* To spread of itself; —, *v.n.* To be spread; to be such that it can be spread.

یباب yèbāb, *s. p.* A desert; a ruin; —, *a. t.* Desert, deserted; خراب‌و یباب khàrāb-u-yèbāb, Ruined and deserted, utterly ruined and done for.

یبان yàban, *s. t.* The desert, wilderness, unreclaimed country; یبانی yàbānī, *a. p.* Wild, growing wild, self sown or not grafted (plant); not at all civilized, savage (man); یبان‌ادمی yàban-àdami, A wild man, an ourang-outang; یبانی‌ادم yàbāni-àdam, A savage; یبان‌اشکی yàban-èshèghi, A zebra; an onager; یبانه‌سویلمك yàbana-sùwèylémek, *v.a.* To say (a thing) without intending to apply it to anyone present; سوزم‌یبانه sùzum-yàbana, My words to the wilderness! *i.e.* my words are not intended to apply to you or to anyone here (*ex-*

pression used parenthetically whenever a term of abuse is applied to an absent person, or whenever a pig, donkey, and such like things are mentioned) ; يبانه كتمك yàbana-ghìtmek, *v.n.* To be expended in vain, to be spent on air (either money or some act of kindness).

يبانجى yàbanji, *s. t.* A stranger ; one who is not a kinsman.

يبوست yùbūssèt, *s. a.* Dryness.

يپاغى yàpaghi, *s. t.* Wool in the fleece ; a fleece.

يپراق yàprak, *s. t.* A leaf (of a plant, of paper, &c.) ; vine-leaves or the leaves of certain plants used for making *dolma* ; يپراق طولمه‌سى yàprak - dòlmassi, Leaf dolmas, *i.e.* balls or pellets of forcemeat, &c., neatly wrapped in leaves, and so cooked, served, and eaten ; يپراقلنمق yàpraklanmak, *v.n.* To put forth leaves ; يپراق كوبرەسى yàprak-ghyùbrèssi, Leaf-mould.

يتاق yàtak, *s. t.* A bed ; a form, a lair (of a wild animal) ; a den (of thieves), or a place abounding with any noxious animal or with robbers ; a secret agent of thieves, robbers, jugglers, &c. ; دول يتاغى dūl-yàtaghi, The womb, uterus.

يتامى yètāmà, *s. pl. a.* (*of* يتيم yètīm), [Orphans.

يتشمك yètishmek (*aor.* يتشور yètishir), *v.n.* To come up with, overtake ; to come quickly, come in time ; to be sufficient ; يتشدرمك yètishdirmek, *v.a.* To send quickly ; to send so as to arrive in time ; يتشور yètishir ! That will do ; it is enough.

يتمش yètmish, *a. t.* Seventy ; who or which has arrived ; who or which has arrived at the state of maturity, ripe ; يتمامش yètmamish, *a. t.* Unripe ; يتمشنجى yètmishinji, *a. t.* The seventieth.

يتمك yètmek (*aor.* يتر yètER), *v.n.* To be sufficient ; to reach ; يتر yètER ! That will do ; it is enough ! بر ينك كوجى يتمك bìrining-ghyùju-yètmek, To be able, to be powerful enough, strong enough, have influence enough ; يتورمك yètirmek (*aor.* يتورر yètirir), *v.a. caus.* (*provincial*), To cause to reach ; to send.

يتيم yètīm, *s. a.* An orphan.

يحنى yàhni, *s. t.* A hash or stew of meat, fish, or fowl.

يحيا Yàhyā, *s. a.* St. John the Baptist.

يخ yàkh, *s. p.* Ice.

يد yèd, *s. a.* The hand ; يد واحد yèdi-wāhid, A kind of monopoly by which the government used to give the exclusive right to a single individual to buy up some particular branch of the produce of a whole district or province, or even of the empire ; يد قدرت yèdi - kùdrèt, The hand of omnipotence, or of power ; يد تصرف yèdi-tàssàrruf, The hands, the possession ; ذواليدين zū-'l-yèdèyn, *s. a.* One who has the power of using both hands alike, an ambidexter ;

مقطوع اليد màktū"u-'l-yèd, *a. a.* Who has had his hand cut off.

يدك yèdek, *s. t.* A led horse; the rope or strap by which he is led; a tow-rope; the act of towing; a ship or boat in tow; a spare article kept in case of need; يدكجى yèdekji, *s. t.* A tow-man, one who tows boats; يدكلك yèdeklik, *s. t.* A spare article kept in case of need.

يدمك yèdmek (*aor.* يدر yèdER), *v.a.* To lead (a horse).

يدى yèdi, *a. t.* Seven; who has eaten; who has received; يدنجى yèdinji, *a. t.* The seventh; ميراث يدى mīrāss-yèdi, *s. t.* One who has received an inheritance and cannot get through it fast enough, a spendthrift.

ير yèr, *s. t.* The ground; the floor; place; space; room; employment; بوش ير bòsh-yèr, An empty place; a vacant space; a vacant employ; يره قومق yèra-kòmak, *v.a.* To place, put, lay down on the ground or floor; يرينه قومق yèrina-kòmak, *v.a.* To put into its proper place; بريره قومق bìr-yèra-kòmak, *v.a.* To put somewhere or other; يرطوتمق yèr-tùtmak, *v.n.* To take, take up, or occupy space, room; to take a seat or a place (at a theatre, &c.); يرايتمك yèr-etmek, *v.n.* To make place or room, to make a place or hole; ير بولمق yèr-bùlmak, *v.n.* To find room, to find a place or employment; يريوزى yèr-yùzu, The face of the earth; ديكش يرى dìkish-yèri, A seam; عورت يرلرى "àvret-yèrléri, The privities, privy parts; يرايله يكسان yèr-ilé-bèrābèr, يرايله برابر yèr-ila-yèksān, Level with the earth; مبارك ير mùbārek-yèr, A holy place; يرنده yèrinda, In its proper place; apropos, fitting, right; يرينه yèrina, To its proper place; in place, in lieu, in stead; ادم يرينه قومق àdAm-yèrina-kòmak (To put in the place of a man), *v.a.* To esteem and treat as a person of consideration; يرينى بولمق yèrini-bùlmak, *v.n.* To find its proper place, its level; يرينه كلمك yèrina-ghèlmek, *v.n.* To come or get into its proper place; to come true, be fulfilled; يرالماسى yèr-èlmassi (Earth-apple), The Jerusalem artichoke; the potatoe; فرنك يرالماسى firènk-yèr-èlmassi, The potatoe; يرلو yèrli, *a. t.* Grown or born on the spot; pertaining to the proper place; يرلو يرينه yèrli-yèrina, *ad. t.* To its proper place; يرسز yèrsiz, *a. t.* Out of place.

يراتمق yèratmak (*aor.* يرادر yèradir), *v.a.* To create, bring into existence; يرادان حقى ايچون yèradan-hàkki-ìtchin! By Him who creates! For God's sake!

يراسه yèrassa, *s. t.* A bat (bird).

يراشق yèrashik, يراشقلو yèrashikli, *a. t.* Beseeming, becoming.

يراشمق yèrashmak (*aor.* يراشور yèràshir), *v.n.* To beseem, become, suit.

يراق yàrak, *s. t.* Arms, weapons; penis; يراق يمه yèrak-yèma! Hold your tongue and don't talk nonsense! (*vulgar*).

يرامق yàramak (*aor.* يرار yàrar), *v.n.* To be useful; to do good; ايشه يرامق ìsha-yàramak, *v.n.* To be useful, serviceable, of service; يرار yàrar, ايشه يرار ìsha-yàrar, *a. t.* Useful, serviceable, of service; يرارلق yàrarlik, *s. t.* Serviceableness, good service; يرامز yàramàz, *a. t.* Good for nothing, unserviceable, naughty; —, *s. t.* A good-for-nothing, a scamp; a naughty boy; يرامزلق yàramàzlik, Naughtiness.

يربوع yèrbū", *s. a.* The jerboa.

يرتق yìrtik, *a. t.* Torn, rent; —, *s. t.* A tear, rent.

يرتماج yìrtmàj, *s. t.* An opening in the skirt of a dress from the bottom upwards.

يرتمق yìrtmak (*aor.* يرتار yìrtar), *v.a.* To tear, rend; to tear to pieces; يرتلمق yìrtilmak, *v.n.* and *p.* To be torn.

يرتيجى yìrtìji, *a. t.* Which tears (its prey); يرتيجى حيوان yìrtìji-hàywān, A wild beast, a beast of prey.

يرلشمك yèrlɛshmek (*aor.* يرلشور yèrlèshir), *v.n.* To become firmly or definitively settled in its place, to get into a place and remain, to settle down, to snuggle down; يرلشدرمك yèrleshdirmek, *v.a.* To cause or allow (anything) to settle itself; to put (a thing) into the place where it is to remain.

يرليغ yèrlīgh, *s. t.* A firman, an imperial edict.

يرمك yèrmek (*aor.* يرر yèrir), *v.a. in* اش يرمك àsh-yèrmek, *v.n.* To long, to have a longing for strange things to eat (a pregnant woman).

يزد Yèzd, *s. p.* Yezd (town of, in Persia).

يزدان yèzdān, *s. p.* God.

يزيد yèzīd, *s. a.* Name of the Caliph of Damascus by whose orders Husseyn, son of "Ali and grandson of Muhammed, was slain; *hence* a wretch, villain, scoundrel.

يسار yèssār, *s. a.* The left-hand side; the left wing of an army; riches, wealth.

يسارت yèssārèt, *s. a.* Riches, wealth, comfortable circumstances, comfort.

يساق yàssàk, *a. t.* Prohibited by the authorities; contraband.

يساقجى yàssàkji, *s. t.* A kind of guard or escort appointed to accompany strangers in Turkey for the purpose of seeing that no harm or insult was offered to them: they are still to be found attached to consulates and embassies, though, in the latter case, they are now more generally styled Kàwàss, the present Yassakji being quite an inferior attendant for carrying messages.

يستهلمك yèsstèhlémek (*aor.* يستهلر yèsstèhlɛr), *v.n.* To dung, to mute.

يسر yùssr, *s. a.* Facility, ease; ease, يسرت yùssrèt, *s. a.* Facility. [comfort.

يسير yèssīr, *a. a.* Easy, not difficult; light, trifling, small, little, inconsiderable.

يشارمق yàsharmak (*aor.* يشارر yàsharir), *v.n.* To give out moisture, to run.

يشامق yàshamak (*aor.* يشار yàshar), *v.n.* To live; پادشاه يشا pādishāh-yàsha, Long live the Emperor!

يشل yèshil, *a. t.* Green; يشللك yèshillik, *s. t.* Verdure; greens, vegetables; يشللنمك yèshillenmek, *v.n.* To become green with verdure; to make hot love to anyone, to exhibit lewdness in talk and action.

يشم yèshem, *s. t.* Jasper; بلغمی يشم bàlghàmī-yèshem, Precious jasper, looking like phlegm in colours.

يصدانمق yàssdanmak, *v.n.* To recline by leaning on the elbow.

يصدق yàssdik, *s. t.* A pillow; a bolster; a cushion; يوز يصديغی yùz-yàssdighi, A pillow.

يعقوب Yàkūb, *s. a.* Jacob. [

يعنی yà''nī, *ad. a.* That is to say.

يغما yàghma, *s. t.* Booty, plunder; sacking, plundering; —, —et, *v.a.* To sack, plunder; to scramble for; يغماجی yàghmaji, A plunderer.

يغمق yìghmak (*aor.* يغار yìghar), *v.a.* To pile up, heap up; to accumulate; يغلمق yìghilmak (*aor.* يغيلور yighilir), *v.p.* and *n.* To be piled or heaped up.

يغمور yàghmur, *s. t.* Rain; يغمور ياغمق yàghmur-yàghmak, *v.n.* To rain;

يغمورلق yàghmurluk, *s. t.* A cloak for rainy weather.

يغندی yìghindi, *s. t.* A heap fortuitously accumulated, an accumulation.

يغيلو yìghili, *a. t.* Heaped, piled, in heaps, in a pile, stacked.

يغين yìghin, *s. t.* A heap, a pile, a stack, a mow, a hay-cock.

يقا yàka, *s. t.* The collar of any dress; the coast, sea-coast, shore (but only in the widest sense, as of a continent or whole country); يقالق yàkalik, *s. t.* A piece of stuff or fur proper or sufficient to be made into a collar.

يقالمق yàkalamak (*aor.* يقالار yàkalar), *v.a.* To collar; to seize, lay hold of; to snatch, whip up; to obtain (a good employ).

يقامق yìkamak (*aor.* يقار yìkar), *v.a.* To wash; يقانمق yìkanmak (*aor.* يقانور yìkànir), *v.n.* To wash, to wash one's self; —, *v.p.* To be washed.

يقظان yàkazān, *s. a.* Vigilance, watchfulness. [asleep.

يقظه yàkza, *s. a.* Waking, not being

يقلاشمق yàklashmak (*aor.* يقلاشور yàklashir), *v.n.* To approach, draw near; يقلاشدرمق yàklashdirmak, To cause or allow to approach; to put or bring near; يقلاشلمق yàklashilmak, *v.p.* To be such that things can approach it.

يقمق yìkmak (*aor.* يقار yìkar), *v.a.* To throw down, pull down, demolish, knock down, throw prostrate; يقلمق yìkilmak, *v.n.* To fall down, tumble

down; —, *v.p.* To be thrown down, demolished, pulled down; to be cast down, knocked down; يقلەجق *yèkilajak*, *a. t.* Ready to fall down, in a ruinous condition.

يقندى *yèkindi*, *s. t.* Fallen materials of a demolished building.

يقين *yàkin*, *a. t.* Near, close; —, *yàkīn*, *s. a.* Certain knowledge, positive knowledge; يقيناً *yàkīnan*, *ad. a.* For certain, positively; علم اليقين *'ilmu-'l-yàkīn*, Positive knowledge; يقينيات *yàkīnìyyāt*, *s. pl. a.* Things positively known, known for certain.

يك *yèk*, *a. p.* One; sole; —, *yègh*, *a. t.* Preferable; —, *yèng*, *s. t.* A cuff, the lower parts of a sleeve.

يكا (*erroneously used for* يانه) *yàna*, To *or* on the side; on account of, in respect of.

يكاز *yàngaz*, *a. t.* Hard to please, quarrelsome.

يكاق *yàngak*, يناق *yànak*, *s. t.* A cheek.

يكانه *yèghyānè*, *s. p.* A sole, unique thing; يكانكى *yèghyānéghī*, *s. p.* Uniqueness.

يكان يكان *yèghyān-yèghyān*, *ad. p.* One by one.

يكپاره *yèkpārè*, *a. p.* Consisting of one single piece.

يكتا *yèktā*, *a. p.* Unique.

يكجهت *yèk-jìhèt*, *a. p.* Unanimous, accordant; يكجهتى *yèk-jìhètī*, *s. p.* Unanimity, accord, concord.

يكچشم *yèk-chèshm*, *s. p.* A one-eyed man; a person blind of one eye.

يكديكر *yèk-dìgher*, *pron. p.* One another, each other.

يكرمى *yìghirmi*, *a. t.* Twenty; يكرمنجى *yìghirminji*, *a. t.* The twentieth.

يكزبان *yèk-zàbān*, *a. p.* Unanimous in what they say.

يكسان *yèksān*, *a. p.* Equal, similar; يرايله يكسان *yèr-ilé-yèksān*, Level with the earth.

يكشنبه *yèkshènbih*, *s. p.* Sunday.

يكن *yèghen*, *s. t.* A nephew.

يكون *yèkyūn*, *s. a.* A sum total.

يكه *yèkè*, *s. t.* The helm, bar of a rudder; —, *a. p.* (*in composition*), One; sole, unique.

يكدن *yèngidan*, *ad. t.* Newly.

يكى *yèngi*, *a. t.* New; يكيدن *yèngi-*

يكيچرى *yèngichéri*, *s. t.* A janissary; the old Turkish embodied militia; يكيچرى وقعەسى *yèngichéri-wàk'àssi*, The last rebellion and final suppression of the janissaries.

يكيت *yìghit*, *s. t.* A young man; a brave fellow, hero, champion; بابا يكيت *bàba-yìghit*, A full-grown young man; غريب يكيت *ghàrīb-yìghit* (*kàripīt*), A poor fellow in bad circumstances, *as though he were away from home and among strangers.*

يل *yèl*, *s. t.* The wind; a fart; wind on the stomach; rheumatism; a swelling; قره يل *kàra-yèl*, The north-west wind or quarter; يلدز قره يل *yìldiz-kàra-yèl*, N.N.W.; باطى قره يل *bàti-kàra-yèl*, W.N.W.; يللنمك *yèllenmek*, *v.n.* To break wind; يله ويرمك *yèla-vèrmek*, *v.a.* To give to the winds; —*or* ييل *yìl*, *s. t.* A year;

يللق yìllĭk, *s. t.* Annual pay or allowance; —, *a. t.* A year old; sufficient for a year.

يلاغ yàlagh, يلاق yàlak, *s. t.* A trough, [drinking trough.

يلان yìlan, *s. t.* A snake, serpent; —, yàlan, *s. t.* A lie, falsehood; —, *a. t.* False; يلان بالغی yìlan-bàlighi, An eel; يلانجی yàlanji, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يلانجق yìlanjĭk, *s. t.* The erysipelas, St. [Anthony's fire.

يلپازه yèlpāzé, *s. t.* A fan.

يلتاقلنمق yàltaklanmak (*aor.* يلتاقلنور yàltaklanir), *v.n.* To fawn, act fawningly.

يلتنمك yèltenmek (*aor.* يلتنور yèltènir), *v.n.* To pursue as an avowed admirer, to make love, coax, flatter, run after (women, &c.).

يلدا yèldā, *a. p.* The longest (night of winter); شب يلدا shèbi-yèldā, The longest night of winter; a period of eight days in mid-winter, when the nights are longest.

يلدرم yìldirim, *s. t.* A thunderbolt; the electric fluid; —چارپمق, yìldirim--chàrpmak, To strike (objects, the lightning).

يلدز yìldiz, *s. t.* A star; the north wind or quarter of the horizon; يلدز پويراز yìldiz-pòyraz, N.N.E.; يلدز قره يل yìldiz-kàra-yèl, N.N.W.; قويرقلو يلدز kùyrùklu-yìldiz (Tailed star), a comet; اوچان يلدز ùchan-yìldiz, A shooting star; ای ايله يلدز ày-(lan)-yìldiz, The crescent and star (the arms or symbol of Turkey and the Ottomans); يلدز طاشی yìldiz-tàshi (Star-stone) The sparkling composition stone called in French "*aventurine.*" [of an arrow.

يلك yèlek, *s. t.* A waistcoat; the feather

يلكن yèlken, *s. t.* A sail; يلكن بزی yèlken-bèzi, Sail-cloth, canvas; يلكن اچمق yèlken-àchmak, *v.n.* To set sail; يلكن باغلامق yèlken-bàghlamak, To furl sails; يلكنجی yèlkenji, *s. t.* A sail-maker; يلكنلو yèlkenli, *a. t.* Under sail; having sails; sailing.

يلمان yèlman, *s. t.* The sharp, curved, cutting part of a sabre's blade.

يلمك yèlmek (*aor.* يلور yèlir), *v.n.* (*Obsolete or provincial*), To run, run about.

يله yèlé, *s. t.* The mane.

يم yèm, *s. a.* A feed of corn; a bait (for a hook or trap); —, *particle placed before* يشل, *as* يم يشل yèm-yèshil, Quite green; —, yèmm, *s. a.* The sea, the ocean.

يما yàma, *s. t.* A patch; يمالو yàmali, *a. t.* Patched; —اورمق, yàma--wùrmak, *v.n.* To put in a patch.

يماق yàmak, *s. t.* An assistant, helper, mate.

يمامق yàmamak (*aor.* يمار yàmar), *v.a.* To place as an assistant; to place by the side of anything, to clap into a place; يمانمق yàmanmak, *v.n.* To clap one's self close to anything, huddle up to anything; to manage to get into service; —, *v.p.* To be clapt close up against anything;

يماندرمق yàmandirmak, *v.a.* To cause or allow (anything) to huddle or be clapt, to clap close up (against something else).

يمان yàman, *a. t.* Bad; unkind; cruel; inauspicious, unlucky.

يمش yèmish, *s. t.* Fruit; قورو يمش kùru-yèmish, Dried fruit; —, *a. t.* Who has eaten; who has received or taken.

يمك yèmèk, *s. t.* Food, victuals; a meal; —, yèmek (*aor.* ير yèr), *v.a.* To eat; to receive or take; يمك يمك yèmèk-yèmek, *v.n.* To eat food, to take a meal; بوق يمك bòk-yèmek, خلط يمك khàlt-yèmek, *v.n.* To tell a lie; to do or say anything one has no business to do; —طياق dàyak-yèmek, *v.n.* To be thrashed, flogged, bastinadoed; —رشوت rìshvet-yèmek, To take bribes; قوشلق يمكى kùshluk - yèmè*ghi*, Breakfast or lunch; اخشام يمكى (àksham) - yèmè*ghi*, Dinner or supper.

يملك yèmlik, *s. t.* A manger.

يملمك yèmlémek (*aor.* يملر yèmler), *v.a.* To bait (a trap or hook); to prime (a gun); to lay a train (to a mine).

يملمه yèmlémé, *s. t.* A train laid to a mine.

يمن yùmn, *s. a.* Felicity, prosperity; good augury, auspiciousness; —, Yèmen, *s. a.* Arabia Felix; —قهوه‌سى, yèmen-kàhwéssi, Mocha coffee.

يمنى yèménī, *s. t.* A handkerchief; a Turkish shoe; —, yùmnà, *s. a.* The right hand.

يمورجق yìmurjàk, *s. t.* The plague, [pest.

يمورطلمق yìmurtlamak (*aor.* يمورطلار yìmurtlar), *v.a.* To lay (eggs); —, *v.n.* To lay eggs.

يمورط yìmurta, *s. t.* An egg; egg-shaped lumps of steel from which Damascus blades are wrought; بالق يمورطه‌سى bàlìk - yìmurtassi, The roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; قزل يمورطه kìzìl-yìmurta (Red eggs), The Easter Eggs, prepared by boiling them with logwood; يمورطه‌نك اقى yìmurtaning - àki, The white of an egg; يمورطه‌نك صاريسى yìmurtaning--sàrissi, The yelk or yolk of an egg.

يموشاتمق yìmushàtmak (*aor.* يموشادر yìmushàdir), *v.a.* To soften; to make tender; to render mild. [mild.

يموشاق yìmushàk, *a. t.* Soft; tender;

يموشامق yìmushamak (*aor.* يموشار yìmushar), *v.n.* To become soft, tender, or mild.

يموشانمق yìmushànmak (*aor.* يموشانور yìmushànir), *v.p.* To be made soft, or tender.

يمين yèmīn, *s. a.* An oath; the right-hand side; the right wing of an army; —ا, yèmīn-et, *v.n.* To take an oath, to swear; يمينلو yèmīnli, *a. t.* Who has taken an oath, under an oath.

ينابيع yènābī‘, *s. pl. a.* (*of* ينبوع yènbū‘), Springs, sources.

يناشمق yànashmak (*aor.* يناشور yànashir), *v.n.* To approach, to near.

يناشمه yànashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.

يناق yànak, *s. t.* A cheek.

ينبغى yènbàghī, *v.a.* Is suitable, is meet; *in* كما ينبغى kèmā-yènbàghī, *ad. a.* As is suitable, as is meet, suitable, well.

ينبوع yènbū'', *s. a.* A spring, source.

ينكچ yènghèch, *s. t.* A crab.

ينكه yènghé, *s. t.* The wife of an uncle, an aunt by marriage.

ينمك yènmek (*aor.* ينور yènir), *v.a.* To overcome, vanquish, conquer, beat; —, *or* ينلمك yènilmek, *v.p.* To be eaten; to be such as can be eaten; ينلمك yènilmek, *v.p.* To be beaten, vanquished, overcome, conquered.

ينه yīné (ghèné), *ad. t.* Again; once more; still, yet, but, on the other hand.

يوا yìwa, *s. t.* A nest.

يوارلق yìwarlàk, *a. t.* Round, globular.

يوارلمق yìwarlamak (*aor.* يوارلار yìwarlar), *v.a.* To roll; to roll over, knock over; يوارلنمق yìwarlanmak, *v.n.* To roll, roll over, roll down.

يواش yàwāsh, *a. t.* Mild; gentle; slow; —! *int. t.* Gently! Slowly! Softly!

يوالق yùwalàk, *s. t.* A ball; a bullet.

يوتمق yùtmak (*aor.* يوتار yùtar), *v.a.* To swallow, swallow up, swallow down.

يوجه yùja, *a. t.* (*obsolete and provincial*), High; tall. [are you driving to?

يوخا yūkhā! *int. t.* Now then! Where

يوخسل yòkhsūl, *a. t.* Friendless.

يوخسه yòkhsa, *c. t.* Or else, otherwise, or (after or before a negative).

يورتى yòrtu, *s. t.* A Christian or Jewish festival or holiday.

يورد yùrd, *s. t.* A habitation, country, home; يوردلق yùrdluk, A fief or place special as a home; يوردلق اوجاقلق وجهيله yùrdluk - òjaklik-vèjhlé, By way of fief as a home and as an hereditary domain.

يورغان yùrghan, *s. t.* A coverlet, quilt for a bed; يورغانجى yùrghanji, A maker of upholstery, bedding, sofas, curtains, &c.

يورغون yòrghun, *a. t.* Tired, fatigued; يورغونلق yòrghunluk, *s. t.* Fatigue, tiredness; يورغونلغنى المق yòrghunlughunu-àlmak, *v.n.* To obviate or drive away fatigue, to rest one's self.

يورك yùrek, *s. t.* The heart; courage; hard-heartedness; اكا يورك استر àngà-yùrek-ìsster, For that one requires courage, or a heart of stone; يوركلو yùrekli, *a. t.* Courageous; يوركسز yùreksiz, *a. t.* Timid; يوركلنمك yùreklenmek, *v.n.* To take heart; يوركلندرمك yùreklendirmek, *v.a.* To encourage, give heart.

يورمق yòrmak (*aor.* يورار yòrar), *v.a.* To tire, to fatigue, to harass; يورلمق yòrulmak, *v.n.* To grow tired, to become fatigued, to be harassed; يورلتمق yòrultmak, *v.a.* To cause to fatigue one's self.

يوروك yùruk, *a. t.* Which goes fast,

travels fast, walks fast; nomade; —, *s. t.* A man of certain nomade tribes; a Turcoman.

يورويش yùruyush, *s. t.* A manner of walking; a charge, assault, escalade.

يوريمك yùrumek (*aor.* يورور *or* يورر yùrur), *v.n.* To walk, to go, to travel; يوروتمك *or* يوريتمك yùrutmek, *v.a.* To cause or allow to walk, go, or travel; يورونمك *or* يورينمك yùrunmek, *v.n.* To be such that one can walk it, *or* in, *or* on it; يورويويرمك yùruyu--vèrmek, To just walk off *or* away.

يوز yùz, *a. t.* One hundred; —, *s. t.* The face; the right side (of any stuff, &c.); a side; اق يوزلو àk-yùzlu, *a. t.* Whose face is white or clean, who has no reason to be ashamed; يوزى قره yùzu--kàra, *a. t.* Whose face is black, who has reason to be ashamed; يوز يوزه yùz-yùzé, Face to face; يوز سورمك yùz - sùrmek (To rub the face), *v.n.* To throw one's self at one's feet, and rub one's face (against the feet, the ground, skirts, &c.); يوز چويرمك yùz-chèvirmek, *v.n.* To turn the face (away, towards, &c.); يوز ويرمك yùz-vèrmek, *v.n.* To encourage one's impudence; يوز كوسترمك yùz-ghyùsstermek, *v.n.* To show itself, appear, come forth; يوزبولمق yùz-bùlmak, *v.n.* To grow bold from foolish encouragement; to put on a bold face; to dare; يوز اكشتمك yùz-èkshitmek, *v.n.* To make a sour face; يوزى قوين yùzu - kòyun, *ad. t.* Flat on the face and belly (to lie or fall); يوزسز yùzsuz, *a. t.* Bold, impudent, shameless; كولر يوزلو ghyùler-yùzlu, *a. t.* Having a cheerful countenance; ايكى يوزلو iki-yuzlu, *a. t.* Two-faced, hypocritical. [Usbek.

يوزبك Yùzbek, *s.* and *a. t.* Uzbek, an

يوزك yùzuk, *s. t.* A finger-ring set with a stone or seal.

يوزلشمك yùzlèshmek (*aor.* يوزلشور yùzlèshir), *v.n. recip.* To come or be put face to face with someone; يوزلشدرمك yùzlèshdirmek, *v.a.* To bring face to face.

يوزمك yùzmek (*aor.* يوزر yùzer), *v.n.* To swim; —, *v.a.* To skin, to flay.

يوسف Yūsùf, *s. a.* The name of the patriarch Joseph; the proper name Joseph in general.

يوصمه yòssma, *a. t.* Fine, handsome-looking (young man).

يوصون yòssun, *s. t.* Moss; يوصونلو كل yòssunlu-ghyùl, A moss rose; يوصون باغلامق yòssun-bàghlamak, To gather moss, become mossy.

يوغرت yòghurt, *s. t.* A kind of sourish curds and whey.

يوغرمق yòghurmak (*aor.* يوغرر yòghurur), *v.a.* To knead.

يوغن *or* يوغون yòghun, *a. t.* (*obsolete or provincial*), Coarse; thick.

يوف yūf! *int. t.* Oh! (*mark of contempt*); يوف سكا yūf-sànga! Fie upon thee!

يوفقه yūfka, *a. t.* Very thin in substance; —, *s. t.* A kind of wafer-cake.

يوق yòk, *ad. t.* No; —, *a. t.* Absent; non-existent; سن يوق ايكن sèn-yòk-ìken, While you are *or* were absent; يوق ا yòk-et, *v.a.* To annihilate; —, *or* يوقدر yòk-dir, There exists not, it exists not; he is not here; he (she, it) is absent, *or* does not exist; يوقلق yòkluk, *s. t.* The want, the absence, the non-existence (of anything); يوق يره yòk-yèra, *ad. t.* Without cause, for a reason which does or did not exist in reality.

يوقارى yùkāri, *s. t.* The upper, higher part or top of anything; —, *ad. t.* Up, upwards; يوقاريده yùkàrida (yùkàrda), Up, upstairs, at the top or upper part; يوقاريدن yùkàridan, From above, from the top; يوقاريدن اشاغى yùkàridan-àshàghi, From top to bottom; from beginning to end.

يوقش yòkush, *s. t.* A hill, an ascent; يوقش يوقارى yòkush-yùkàri, *ad. t.* Up-hill; يوقش اشاغى yòkush-àshàghi, *ad. t.* Down-hill; يوقشلو yòkushlu, *a. t.* Having several or many hills or ascents.

يوقلامق yòklamak (*aor.* يوقلار yòklar), *v.a.* To examine, inspect, search; يوقلانمق yòklanmak, *v.p.* To be examined, searched, inspected.

يوقلمه yòklama, *s. t.* An examination; search, inspection; a muster; — دفترى yòklama-dèftèri, A muster-roll.

يوك yùk, *s. t.* A load, burden; a cargo; luggage, baggage; a sum of a hundred thousand piastres; the number one hundred thousand; a large closet where bedding is put away in the daytime; —, yùng, *s. t.* Wool; يوكلو yùklu, *a. t.* Loaded, laden; يوكلنمك yùklɪnmek (*aor.* يوكلنور yùklɪnir), *v.n.* To take one's load, load one's self; —, *v.p.* To be loaded, to have a load put in or on one; to be put in or on a thing or person as a load; to be imputed or charged to anyone as a fault; يوكلتمك yùklɪtmek (*aor.* يوكلدر yùklédir), *v.a.* To load, to place as a load (in or upon anything); to load, to place a load in or upon (anything); to impute or charge (anything) as a fault (to anyone); يوك حيوانى yùk-hàywāni, A baggage-horse; يوك عربه‌سى yùk-'àrabassi, A cart or waggon.

يوكسك yùksek, *a. t.* High, tall; —, *s. t.* A high position; يوكسكلك yùkseklik, *s. t.* Height, altitude; يوكسكه چيقمق yùkségha-chìkmak, To mount a high spot; يوكسك چيقمق yùksek-chìkmak, To rise high up.

يوكسوك yùksuk, *s. t.* A thimble.

يول yòl, *s. t.* A road, way, path; a way, manner; the proper way; a career in life, a profession; a custom, usage; a habit; a way, means; a journey, a voyage; distance; a channel of any kind; communication (from place to

place); the cause, sake, or love (of anything dear to one); يول امرى yòl-èmri, A kind of special passport for the interior of the country; يوليله yòlīla, *ad. t.* In the proper way (to do, to speak, &c.); يول المق yòl-àlmak, To make way, advance; يول طوتمق yòl-tùtmak, To take any particular road; بر يولدن اورمق bìr-yòldan-wùrmak, To turn into any road; يوله چيقمق yòla-chìkmak, To set out, take one's departure; يولنى بولمق yòlunu-bùlmak, To find the way; to find one's way; يوله كيرمك yòla-ghìrmek, To come right, to get right; يولنه كيرمك yòluna-ghìrmek, To get into proper order; صو يولى sù-yòlu, A conduit of water; اياق يولى àyak-yòlu, A privy, water-closet; وطن يولنه wàtan-yòluna, In the cause of one's country; دين يولنه dīn-yòluna, For the sake of religion; حق يولنه hàkk-yòluna, In the cause of truth, or of God; يولجى yòlju, *s. t.* A traveller, wayfarer; يولجيلق yòljuluk, *s. t.* Travel; يولجيلق نه زمان yòljuluk-nè-zàmān? When do you set out on your journey? When do you start? يولداش yòldash, *s. t.* A fellow-traveller; one in the same career (a term much used by the janissaries to each other, now much less used; قپو يولداشى kàpi-yòldashi, A fellow-servant under the same master; يوللو yòllu, *a. t.* Right, proper, regular, in rule; يوللو يولنجه yòllu-yòlunja, *ad. t.* In the proper and regular way; يولسز yòlsuz, *a. t.* Irregular, out of order; improper, unbecoming; sent to Coventry (a tradesman by his trade-corporation; he is then debarred from all the privileges of his order).

يولار yùlar, *s. t.* A headstall.

يولاف yùlaf, *s. t.* Oats.

يوللامق yòllamak (*aor.* يوللار yòllar), *v.a.* To send; يوللاتمق yòllatmak (*aor.* يوللادر yòllàdìr), *v.a.* To cause or allow to send or be sent; يوللانمق yòllanmak, *or* يوللانلمق yòllanilmak (*aor.* يوللانير yòllànir, يوللانيلور yòllànilìr), *v.p.* To be sent; to be such as can be sent.

يولمق yòlmak (*aor.* يولار yòlar), *v.a.* To [pluck, to strip.

يوم yèvm (yùvm), *s. a.* A day; يوماً فيوما yèvman-fè-yèvmā, *ad. a.* Day by day, day after day, from day to day; اليوم èl-yèvm, *ad. a.* To-day, now, at present; كل يوم kyùllu-yèvmin, *ad. a.* Every day. In all the following terms this word signifies *the day of judgment;* يوم الدين yèvmu-'d-dīn, يوم القيام yèvmu-'l-kìyām, يوم القيامت yèvmu-'l-kìyāmèt, يوم الحساب yèvmu-'l-hìssāb, يوم الميعاد yèvmu-'l-mi''ād, يوم الميثاق yèvmu-'l-mīssāk, يوم القرار yèvmu-'l-kàrār, يوم السؤال yèvmu-'ss-sù'āl, &c. &c. &c. The following are the days of the week in order: Sunday, يوم الاحد yèvmu-'l-àhàd; Monday, يوم الاثنين yèvmu-'l-ìssnèyn; Tuesday, يوم الثلاثا yèvmu-'ss-sèlāssā;

Wednesday, يوم الاربعا yèvmù - 'l - -èrba''ā; Thursday, يوم الخميس yèv-mu-'l-khàmīss; Friday, يوم الجمعه yèvmu-'l-jùm''à; Saturday, يوم السبت yèvmu-'ss-sèbt; يومى yèvmī (*fem.* يومیه yèvmìyyé), *a. a.* Daily; يومیه yèvmìyyé, *s. a.* Daily pay or allowance.

يوماق yùmak, *s. t.* A ball (of thread, &c.).

يومرق yùmruk, *s. t.* The fist; a blow with the fist.

يومرى yùmru, *a. t.* Round like the fist; —, *s. t.* A large bump or swelling.

يومق yùmak (*aor.* يور yùr), *v.a.* (*obsolete or provincial*), To wash.

يومماق yùmmak (*aor.* يومار yùmar), *v.a.* To close tight (one's own eyes).

يونان yūnān, *s. t.* A Greek (of the little kingdom); an ancient Greek; يونانى yūnānī, *a. a.* The ancient Greek (language).

يونانستان yūnānìsstān, *s. t.* Greece.

يونتمق yòntmak (*aor.* يونتار yòntar), *v.a.* To make, to mend (a pen).

يونجه yònja, *s. t.* Lucerne, clover, sainfoin, trefoil.

يونس Yònuss, *s. a.* Jonah; —, *and* يونس بالغى Yònuss-bàl*ighi*, A porpoise.

يونغه *or* يونقه yòngha, *s. t.* A carpenter's chips and chocks.

يونمق yònmak (*aor.* يونار yònar), *v.a.* To cut or chip into shape (stone).

يه yé, *ya*, *pr. t.* (*joined only to words ending with a vowel*), To, towards; for, on account of.

يهود yàhūd, *s. t.* The Jewish nation; يهودى yàhūdī, *s. t.* A Jew.

يى yi, *yi*. *Termination of the definite accusative of nouns or nominal phrases, if ending in a vowel.*

ييل yìl, *s. t.* A year.

ييو yìv, yìw, *s. t.* A groove.

ييه‌جك yèyéjek, *s. t.* Food, victuals, eatables; —, *a. t.* Ready to eat; ready to be eaten.

END OF PART THE SECOND.

ERRATUM.

Page 55.—*For* Bosphorus, *s.* چناق قلعەسی chànak-kàléssi, *read* قره دکز بوغازی Kàra-dèngiz-bòghāzi, or بوغاز Bòghāz.

APPENDIX.

ORDINARY geographical names which are well known to the Turks and whose orthography is settled, have been inserted in the body of both parts of this enlarged edition of the Dictionary. As, however, until the last few years the names of many important countries, towns, rivers, &c. out of the Turkish dominions were unknown to most Turks, and are still unfamiliar to the mass of the people, these could scarcely be considered as regularly received into the Turkish language, and their orthography was quite unsettled, and even now is somewhat uncertain. Several of these newly-adopted names having come under my notice in official documents too late to be inserted in the body of the Dictionary, I think it well to append them here, together with a few Turkish names of places accidentally omitted.—C. W.

ازمید Ezmìd, *s. t.* Ismid (town of, in Asia Minor).

ازاق Azàk, *s. t.* Azof (Sea of).

استوقولم Isstòkolm, *s. t.* Stockholm.

المانیا Alàmānyà, *s. t.* Germany.

انطاکیه Antākiyà, *s. a.* Antioch.

انقونه Ancòna, *s. t.* Ancona.

ایدین Aydin, *s. t.* Aden.

بارسلونه Bàrsèlōn*a*, *s. t.* Barcelona.

باطوم Bàtūm, *s. t.* Batoum.

باب‌المندب Bāb-u'l-Māndèb, *s. a.* The Straits of Babelmandeb.

بایون Bàyòn, *s. t.* Bayonne.

برست Brèst, *s. t.* Brest.

برلین Bèrlìn, *s. t.* Berlin.

برم Brèm, *s. t.* Bremen.

برمنقام Bìrmìnkām, *s. t.* Birmingham.

بروکسل Brùksel, *s. t.* Brussels.

بریستول Brìsstol, *s. t.* Bristol.

بریندیزی Brìndìsì, *s. t.* Brindisi.

برەزیلیا Brèzīlyà, *s. t.* Brazil.

بعلبك Bà"lbèk, *s. a.* Baalbek.

بوردو Bordò, *s. t.* Bordeaux.

بوستون Bòston, *s. t.* Boston (in America).

بومبای Bòmbày, *s. t.* Bombay.

بیروت Bèyrūt, *s. a.* Beyrout.

بیوك اطه Bìyuk-Ad*a*, *s. t.* Pringipo (the island of, near Constantinople).

بیوك‌دره Bìyuk-dèré, Buyukderé (a watering place on the Bosphorus).

پالرمو Palèrmo, *s. t.* Palermo.

پترسبورغ Pètersbūrgh, *s. t.* Petersburgh.

پشته Pèsht*a*, *s. t.* Pesth.

پورتکیز Pòrtàghìz, *s. t.* Portugal.

تراپیه Tàrāpiyà, *s. t.* Therapia (on the Bosphorus, a summer residence of the European ambassadors).

تریسته Trièsté, *s. t.* Trieste.

تولونه Tùlòna, *s. t.* Toulon.
تفلیس Tìflìs, *s. t.* Tiflis.
حاجی طرخان Hājì-tìrkhān, *s. p.* Astrakhan.
حلب Hālèb, *s. t.* Aleppo.
دانزیك Dànzìk, *s. t.* Dantzic.
درسد Drèssd, *s. t.* Dresden.
دوبلین Dūblin, *s. t.* Dublin.
دونکرك Dùnkèrk, *s. t.* Dunkerk.
دیاربکر Dìyār-bèkr, *s. a.* Diarbekir.
دیه‌پ Dièp, *s. t.* Dieppe.
راکوزه Ràgūza, *s. t.* Ragusa.
راونه Ravèna, *s. t.* Ravenna.
روتردام Rùterdām, *s. t.* Rotterdam.
رومانیا Rūmānié, *s. t.* Roumania.
ساقسونیا Sàksōniyà, *s. t.* Saxony.
سویس Sùwèyss, *s. a.* Suez.
سیام Sìyām, *s. t.* Siam.
سیلان Sìlān, *s. t.* Ceylon.
شیراز Shīrāz, *s. p.* Shiraz.

شیقاغو Shìkāgo, *s. t.* Chicago (in America).
شیلی Shīlī, *s. t.* Chili.
صور Sūr, *s. a.* Tyre (in Syria).
طمشوار Tèmèshvār, *s. t.* Temesvar.
عینتاب Ayntāb, *s. t.* Aintab.
قرتال Kàrtàl, *s. t.* Kartal (in Asia Minor).
قونیه Kònia, *s. t.* Koniah.
کلکته Kàlkùtta, *s. p.* Calcutta.
لیه‌ژ Liézh, *s. t.* Liége.
مارسلا Marsàla, *s. t.* Marsala.
مالتپه Māltepé, *s. t.* Maltepe (in Asia Minor).
مانحایم Mànhaym, *s. t.* Mannheim.
مانچستر Mànchester, *s. t.* Manchester.
مرعش Mèràsh, *s. t.* Merash.
مرمره Màrmarà, *s. t.* Marmora (Sea of).
میسولونغی Missolònghi, *s. t.* Missolonghi.
میلان Mìlān, *s. t.* Milan.

THE END.

لوندره شهرنده وایمان افندینك مطبعه سنده
طبع اولنمشدر